

Arthur W. Pink

Dávid élete

Tartalomjegyzék

1. fejezet – Dávid ifjúkora (1Sám16, 17)	5
2. fejezet – A felkenetése (1Sám16, 17).....	9
3. fejezet – Belépése Saul szolgálatába (1Sám16, 17)	13
4. fejezet – Góliát levágása (1Sám17)	17
5. fejezet – Kezdeti tapasztalatai (1Sám18).....	22
6. fejezet – Kezdeti tapasztalatai (1Sám18, folytatás)	27
7. fejezet – Menekülés Saultól (1Sám19).....	31
8. fejezet – A vándorlásai (1Sám20)	35
9. fejezet – Menekülése Siklágba (1Sám21)	39
10. fejezet – Adullám barlangjában (1Sám22)	44
11. fejezet – Visszatérése Júdeába (1Sám22 és 23)	48
12. fejezet – Kehilla felszabadítása (1Sám23)	52
13. fejezet – Átmeneti tartózkodása Zif pusztájában (1Sám23)	56
14. fejezet – Saul megkímélése (1Sám24).....	61
15. fejezet – Dávid Saulhoz intézett szavai (1Sám24).....	65
16. fejezet – Győzelme Saul felett (1Sám24).....	69
17. fejezet – Sértés Nábál részéről (1Sám25).....	73
18. fejezet – Abigél megállítja őt (1Sám25)	77
19. fejezet – Házassága Abigéllal (1Sám25).....	82
20. fejezet – A büntetése (1Sám26)	86
21. fejezet – Saulhoz intézett utolsó szavai (1Sám26)	90
22. fejezet – A hitetlensége (1Sám27)	94
23. fejezet – Siklági tartózkodása (1Sám27)	98
24. fejezet – A fájó dilemmája (1Sám28)	102
25. fejezet – Siklági bánata (1Sám29-30)	107
26. fejezet – Kisegítő megoldás a bajban (1Sám30)	111
27. fejezet – Az amálekiták üldözése (1Sám30)	115
28. fejezet – A feleségeinek visszaszerzése (1Sám30).....	120
29. fejezet – Saul megsiratása (1Sám31-2Sám1)	124
30. fejezet – A hebroni tartózkodása (2Sám2)	128
31. fejezet – A próbája (2Sám2)	132
32. fejezet – A kudarc (2Sám 3 és 4).....	136

33. fejezet – <i>A megkoronázása (2Sám5)</i>	140
34. fejezet – <i>A megkoronázása (folytatás, 2Sám5)</i>	144
35. fejezet – <i>Sion elfoglalása (2Sám5)</i>	148
36. fejezet – <i>Győzelme a filiszteusok felett (2Sám5)</i>	152
37. fejezet – <i>A frigyláda felhozatala (2Sám5 és 6)</i>	156
38. fejezet – <i>A frigyláda felhozatala (2Sám6, folytatás)</i>	160
39. fejezet – <i>A frigyláda felhozatala (2Sám6, folytatás)</i>	164
40. fejezet – <i>A frigyláda felhozatala (2Sám6, folytatás)</i>	168
41. fejezet – <i>Mikál elítéli őt (2Sám6)</i>	173
42. fejezet – <i>Törődése Isten házával (2Sám7)</i>	177
43. fejezet – <i>Mélységes megalázkodása (2Sám7)</i>	181
44. fejezet – <i>Példamutató imája (2Sám7)</i>	185
45. fejezet – <i>A győzelmei (2Sám8)</i>	189
46. fejezet – <i>A győzelmei (2Sám8, folytatás)</i>	193
47. fejezet – <i>Irgalmassága Méfibósettel szemben (2Sám9)</i>	197
48. fejezet – <i>Irgalmassága Méfibósettel szemben (2Sám9, folytatás)</i>	201
49. fejezet – <i>Megsértik a szolgálait (2Sám10)</i>	205
50. fejezet – <i>Az irgalmasságát visszautasítják (2Sám10)</i>	209
51. fejezet – <i>A félelmetes bukása (2Sám11)</i>	213
52. fejezet – <i>A szörnyű bűne (2Sám11)</i>	217
53. fejezet – <i>A szörnyű bűne (2Sám11, folytatás)</i>	221
54. fejezet – <i>A bűnösségének megállapítása (2Sám12)</i>	225
55. fejezet – <i>A megtérése (2Sám12)</i>	230
56. fejezet – <i>A megbocsátása (2Sám12)</i>	235
57. fejezet – <i>A büntetései (2Sám12)</i>	240
58. fejezet – <i>Absolon fia (2Sám13)</i>	244
59. fejezet – <i>Absolon fia (2Sám13, folytatás)</i>	248
60. fejezet – <i>Absolon fia (2Sám14, folytatás)</i>	253
61. fejezet – <i>Absolon fia (2Sám15, folytatás)</i>	258
62. fejezet – <i>A menekülése (2Sám15)</i>	263
63. fejezet – <i>Átmenetele a Kedron patakján (2Sám15)</i>	267
64. fejezet – <i>Felfelé az Olajfák hegyén (2Sám15)</i>	271
65. fejezet – <i>Méfibóset téves megítélése (2Sám16)</i>	275
66. fejezet – <i>Megátkozva (2Sám16)</i>	279
67. fejezet – <i>Baráti támogatások (2Sám16-17)</i>	283

68. fejezet – Baráti támogatások (2Sám16-17, folytatás).....	287
69. fejezet – Tartózkodása Mahanáimban (2Sám17).....	291
70. fejezet – A fia halála (2Sám18).....	295
71. fejezet – A fia halála (2Sám18, folytatás).....	299
72. fejezet – A túlzott bánata (2Sám18)	303
73. fejezet – A túlzott bánata (2Sám19, folytatás)	307
74. fejezet – Visszatérése a Jordánhoz (2Sám19).....	312
75. fejezet – A helyreállítása (2Sám19).....	317
76. fejezet – A helyreállítása (2Sám20, folytatás).....	321
77. fejezet – A terve meghiúsul (2Sám20)	326
78. fejezet – A tisztességes viselkedése (2Sám21)	330
79. fejezet – A tisztességes viselkedése (2Sám21, folytatás)	334
80. fejezet – A szent éneke (2Sám22)	339
81. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)	343
82. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)	348
83. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)	353
84. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)	357
85. fejezet – Utolsó szavai (2Sám23).....	361
86. fejezet – A vitézei (2Sám23).....	366
87. fejezet – A vitézei (2Sám23, folytatás).....	370
88. fejezet – Az utolsó oktalansága (2Sám24)	374
89. fejezet – Az utolsó oktalansága (2Sám24, folytatás)	378
90. fejezet – A bölcs döntése (2Sám24).....	382
91. fejezet – A bölcs döntése (2Sám24, folytatás).....	386
92. fejezet – A hatékony közbenjárása (2Sám24).....	390
93. fejezet – A nagy jutalma (2Sám24)	394
94. fejezet – A buzgó dicsérete (2Sám24).....	398
95. fejezet – Utolsó napjai (1Kir1)	402
96. fejezet – Utolsó napjai (1Krón22, folytatás)	407

1. fejezet – Dávid ifjúkora (1Sám16, 17)

Dávid élete fontos korszakot jelölt ki Isten megváltási céljának és tervének a felfedésében. Isten itt egy kicsit, ott egy kicsit ismertetett meg a nagy célról, amire minden tevékenysége irányult. A múltban Isten különböző időpontokban és különféle módon szólalt meg. Különböző módokon és különféle eszközökkel készítette elő az utat Krisztus eljövételéhez. A megváltás munkája a fő céljának vonatkozásában az ember bukásától kezdve a világ végig tart és egymást követő cselekedetekből, valamint különböző korszakokból áll, melyek mindegyik a nagy egész egy-egy részét alkotja és mindegyikük egyetlen kijelölt és dicsőséges csúcsponthoz vezet.

„Isten sok kisebb megváltást és szabadítást munkált ki az egyháza és a népe számára, mielőtt Krisztus eljött volna. E megváltások mindegyike csak megannyi előképe és előfutára volt annak a nagy üdvösségnek, amit Krisztusnak kellett kimunkálnia, amikor eljött. Az egyház ebben az időszakban élvezte az isteni kijelentés világosságát, azaz az Isten Ígését. Bizonyos fokig az evangélium világossága is a rendelkezésükre állt. De mindezek a kijelentések csak előfutárjai és zálogjai voltak a nagy világosságnak, amit annak kellett elhoznia, Aki 'a világ világosságaként' jött el. Az egész időszak mondhatni az éjszaka időszaka volt, amelyben Isten egyháza valóban nem maradt minden világosság nélkül, de az a világosság olyan volt, mint a Holdé és a csillagoké, amit éjjelente látunk: homályos világosság a Nap fényéhez hasonlítva. Az egyház egész idő alatt kisebbségben volt, lásd Gal4:1-3” (Jonathan Edwards).

Nem fogjuk itt megpróbálni összefoglalni az isteni ígéreteket, amik az emberi történelem korábbi korszakaiban adtak, se az árnyékokat és jelképeket, amik az eljövendők előképeiként voltak használatosak: ha ezt akarnánk megtenni, ahhoz Mózesnek mind az öt könyvét át kellene vizsgálnunk. Olvasóink többsége rendelkezik több-kevesebb ismerettel Izrael népének korai történelméről és arról, hogy az a történelem minek volt az előképe. Mégis, viszonylag kevesen vannak tudatában annak a jeles előrelépésnek, ami Isten kegyelmi tanácsának további ismertetésében történt Dávid napjaiban. Csodálatos fény áradt akkor a mennyből a még eljövendő dolgokra, s nagyon sok új kiváltság adatott meg akkor az ószövetségi egyháznak.

A korábbi korszakokban ismertté vált, hogy Isten Fiának kell megtestesülnie, mert csakis egy isteni személy képes szétzúzni a kígyó fejét (v. ö. Júdás levele), s Neki kellett azt megtennie az asszony „magjává” válva (1Móz3:15). Ábrahámnak Isten elmondta, hogy a Megváltónak (test szerint) tőle kell származnia. Mózes és Áron napjaiban sok minden a Megváltó papi hivatalára és szolgálatára utalt. Most azonban tetszett Istennek kijelenteni azt a konkrét személyt Izrael összes törzséből, akitől Krisztusnak származnia kell, nevezetesen Dávidot. Ábrahám sok ezer leszármazottja közül a megkülönböztetés legtiszteletreméltóbb jele Isai fiára került a királlyá kenetésekor. Ez figyelemre méltó lépés volt a megváltás munkájának további előrehaladásában. Dávid nemcsak Krisztus őse volt, de bizonyos vonatkozásban a legkiválóbb személyes előképe is az egész Ószövetségben.

„Isten egyháza királyságának a kezdete Dávid házában mondhatni Krisztus királyságának újbóli alapítása volt: a kezdete a láthatóság állapotában az államban, s ettől kezdve ebben folytatódott. Ez volt mondhatni az, amikor Isten elültette a gyökeret, ahonnan az igazság vesszőszálának utóbb ki kellett sarjadnia, akinek az egyháza örök Királyának kellett lennie. Ezért nevezik ezt az örök Királyt vesszőszálnak Isai törzsökéből: 'És származik egy vesszőszál Isai törzsökéből, s gyökereiből egy virágszál nevededik' (Ézs11:1). 'Ímé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr, és támasztok Dávidnak igaz magvat, és uralkodik mint király, és bölcsen cselekszik' (Jer23:5). Ezért nevezik Krisztust az Újszövetségben 'Dávid ama gyökerének és ágának' (Jel22:16).” (Jonathan Edwards: A megváltás munkája, 1757)

A legnagyobb figyelmünket és a legmélyebb csodálatunkat érdemli meg, hogy minden egyes előrelépés az isteni kegyelem tanácsvégeztéseinek felfedésében azokban az időkben

történt, amikor az emberi értelem a legkevesbé várta volna azokat. Az isteni megtestesülés első bejelentése nem akkor történt, amikor Ádám és Éva még az ártatlanság állapotában voltak, hanem miután fellázadtak az Alkotójuk ellen. Az örök szövetség első felvázolása azután történt, miután minden test megrontotta az útját a Földön és az özönvíz majdnem megtizedelte az emberi fajt. Az első bejelentés a konkrét népről, ahonnan majd a Messiás származik az embereknek a Bábel tornyánál lezajlott általános lázadása után történt. A csodálatos kijelentés, ami Mózes utolsó négy könyvében található, nem József napjaiban történt, hanem miután Izrael egész népe hitehagyottakká lettek (lásd Ezék20:5-9).

Az alapelvnek, amire a figyelmet felhívtuk a legutolsó bekezdésben további példáját látjuk Isten Dávidnak adott elhívásában. Bárkinek csak a Bírak könyvét kell elolvasnia ahhoz, hogy meglássa azt a borzalmas megromlást, ami Józsué halála után következett be. Mert ettől kezdve öt évszázadon át a törvénytelenység általános állapota állt fenn: „Ebben az időben nem volt király Izráelben; azért mindenki azt cselekedte, a mi jónak látszott az ő szemei előtt.” (Bír21:25). Ezt követte Izrael király-követelése azért, hogy „mi is úgy legyünk, mint a többi népek” (1Sám8:20), s ezért jelentette ki Jahve: „Adtam néked királyt haragomban, és elvettem az én búsulásomban!” (Hós13:11) Ő is hitehagyott volt és a története egy boszorkánnyal történt tanácskozással ér véget (1Sám28), majd a pusztulásával a csatamezőn (1Sám31).

Ennyire sötét volt a háttér, mely előtt Isten szuverén kegyelmének kimondhatatlan dicsősége most felragyogott, s ilyen a történelmi háttére annak az életének, akivel most foglalkozunk. Minél alaposabban elgondolkodunk ezen, annál nagyobbra becsüljük majd az isteni könyörület közbelépését abban az időben, amikor Izrael kilátásai már-már reményteleneknek látszottak. De az ember nyomorúsága mindig Isten lehetősége. Isten még abban a sötét órában is előkészítette a szabadulás eszközét, „a szíve szerint való embert”. De hogy ki volt ő és hol volt megtalálható, azt csak Jahve tudta. Még Sámuel prófétának is különleges isteni kijelentést kellett kapnia ahhoz, hogy meghatározhassa őt. S ez elvezet minket a Szentírásnak ahhoz a részéhez, amelyik az ifjú Dávidot mutatja be nekünk.

„Ugyan meddig bánkódsz még Saul miatt, holott én megvettem őt, hogy ne uralkodjék Izráel felett? Töltsd meg a te szarudat olajjal, és eredj el; én elküldelek téged a Bethlehemben lakó Isaihoz, mert fiai közül választottam magamnak királyt.” (1Sám16:1) Ez a folytatása annak, amit az 1Sám15:10-12 jegyez fel. Saul megvetette Jahvét, s most Ő is megvetette őt (1Sám15:23). Igaz, rövid ideig még ő ült a trónon. Mindazonáltal Saul többé már nem volt az Istené. Egy fontos alapelv van itt szemléltetve, amit csak a Lélek által tanított ember képes méltányolni: egy személyt, egy intézményt, egy társaságot Isten gyakorta titokban vet el, és eltelik valamennyi idő, amíg ez a komoly tény külsőleg is megmutatkozik. A judaizmust Isten közvetlenül a kereszt előtt vetette el (Mt23:28), de a templom i. sz. 70-ig mégis fennállt!

Isten gondoskodott Magának királyról a betlehemi Isai fiai közül, s ahogyan a Mik5:2 tájékoztat minket, „te, Efratának Bethleheme, bár kicsiny vagy a Júda ezrei között”. Ő, „a világ bolondjait választotta ki magának az Isten, hogy megszégyenítse a bölcseket; és a világ erőtleneit választotta ki magának az Isten, hogy megszégyenítse az erőseket; És a világ nemteleneit és megvetettjeit választotta ki magának az Isten, és a semmiket, hogy a valamiket megsemmisítse” (1Kor1:27-28). De miért? „Hogy ne dicsekedjék ő előtt egy test sem.” (1Kor1:29). Isten féltve őrzi a saját tisztességét és ezért tetszik Neki kiválasztani a legvalószínűtlenebb és a legkevesebbet ígérő eszközöket annak végrehajtásához, ami Neki tetszik (ahogyan az írástudatlan galileai halászok voltak a kereszt első hírnökei), hogy még jobban megmutatkozzon: egyedül Övé a hatalom.

Az alapelvnek, amit most neveztünk meg, további szemléltetése látható Isainak abban a konkrét fiában, akit Isten választott ki. Amikor Isai és fiai Sámuel előtt álltak, azt olvassuk a prófétáról, hogy „meglátta Eliábot, és gondolá: Bizony az Úr előtt van az ő felkentje!” (1Sám16:6). De a prófeta tévedett. S mi volt a baj Eliábbal? A következő vers elmondja nekünk:

„Az Úr azonban monda Sámuelnek: Ne nézd az ő külsőjét, se természetének nagyságát, mert megvettem őt. Mert az Úr nem azt nézi, a mit az ember; mert az ember azt nézi, a mi szeme előtt van, de az Úr azt nézi, mi a szívben van.” (7. vers) Ó, kedves olvasóm, ez komoly és átható: a Szent a szívedet fürkészi! Mit lát benned? A hit által megtisztított szívet (Csel15:9), az Őt minden másnál jobban szerető szívet (5Móz6:5), vagy olyan szívet, ami még mindig „csalárdabb mindennél” (Jer17:9)?

Isai hét fia egymás után mentek el a próféta szemei előtt, de „az Isten saját szíve szerint való ember” nem volt közöttük. Isai fiait áldozatra hívta (5. vers), s a legfiatalabbat látszólag túlságosan jelentéktelennek vélte az atyja, semhogy értesítette volna erről az eseményről. De „csak az Úrnak tanácsa áll meg” (Péld19:21), ezért keresni kezdték, majd elküldtek érte. „Elküldte azért, és elhozata őt. (Ő pedig piros vala, szép szemű és kedves tekintetű.) És monda az Úr: Kelj fel és kend fel, mert ő az.” (1Sám16:12) A legáldottabb dolog összevetni ezeket a szavakat azokkal, amik a mi Urunkról hangzanak el az Én5:10, 16-ban: „Az én szerelmesem fejr és piros, tízezer közül is kitetszik... Az ő ínye édességek, és ő mindenestől fogva kíváncsi!”

Az isteni kiválasztás alapelvének célja az ember büszke szívének megalázása. Látványos és komoly dolog látni, amint Isten mindazt figyelmen kívül hagyta, amivel a test dicsekszik. Izsákot, és nem Ismáelt (Ábrahám elsőszülöttjét) választotta ki Isten. Jákobra, és nem Ézsaura irányult az Ő örök szeretete. Isten eme szuverén eleve elrendelésének áldott igazsága előrejelzéséhez az izraeliták, nem az egyiptomiak, a babiloniak vagy a görögök lettek nemzetként kiválasztva. Így itt is, Isai idősebb fiait mind „elvetette” Jahve, s Dávid, a legfiatalabb volt Isten kijelöltje. Azt is meg kell figyelni, hogy Dávid a nyolcadik fiú volt, s ez a szám a Szentírásban mindvégig az új kezdetekhez kapcsolódik: illő (és az isteni gondviselés által elrendelt) volt tehát, hogy ő legyen az, aki egy új és kiváló időszak kezdetét jelezze a választott nép történetében.

Isten választottjai azzal válnak nyilvánvalókká az időben, hogy végbemegy bennük az újjászületés csodája. Ez az, ami mindig is megkülönböztette Isten gyermekeit az ördög gyermekeitől: az isteni elhívás, vagyis az újjászületés az, ami azonosítja a menny kegyeltjeit. Így van megírva: „A kiket pedig eleve elrendelt, azokat el is hívta” (Rm8:30) – elhívta a sötétségből az Ő csodálatos világosságára (1Pt2:9). Az újjászületésnek ez a csodája, ami Isten választottjainak anyajegye, az illető hallásának teljes megváltozásából, megújulásából áll, hogy Isten legyen az öröm legfőbb tárgya, az Ő kedvében járás a fő vágya és célja, s az Ő népe iránti szeretete a jellemző jegye. Isten választottjai válnak a Föld választottjaivá, mert Krisztus misztikus Testének tagjai arra rendeltettek, hogy elváltozzanak a dicsőséges Főjük „képmására”, s így ebben az életben is „kimutatják” valamekkora mértékbe az Ő dicséretét.

Csodaszép követni az újjászületés gyümölcseit vagy hatásait, melyek láthatók voltak az ifjú Dávidban. Amikor Sámuel elküldetett, hogy királlyá kenje fel őt, még ifjú volt, de már akkor is félre nem érthető módon bizonyította az isteni kegyelem átalakító erejét. „Akkor monda Sámuel Isainak: Mind itt vannak-é már az ifjak? Ő pedig felele: Hátra van még a kisebbik, és ímé ő a juhokat őrzi.” (1Sám16.11) Azaz, az első kép, amit Dávidról látunk Isten Ígéjében úgy mutatja be őt, mint aki a szívében viselte azokat (pásztorként gondoskodott azokról), akik Isten népét jelképezték. „Pont ahogyan korábban, amikor Isten népének ereje elsorvad a fáraó alatt, s Mózes, a szabadítójuk pásztorként rejtőzött a pusztaságban, most, amikor Izrael ismét súlyos, bár nem annyira látható veszélybe került, a reménysége el volt rejtve egy szerény nyáj ismeretlen pásztorában.” (B. W. Newton: Dávid)

Dávid pásztoréletének egyik feljegyzett eseménye világosan kimutatta a jelemét és előre jelezte a jövőt. Saulhoz szólva, mielőtt elindult volna, hogy Góliáttal találkozzon, ezt mondta: „Pásztor volt a te szolgád, atyjának juhait mellett; és ha eljött az oroslán és a medve, és elragadott egy bárányt a nyáj közül: Elmentem utána és levágtam, és kiszabadítam szájából; ha pedig ellenem támadott: megragadtam szakálánál fogva, és levágtam és megöltem őt.”

(1Sám17:34-35) Figyeljünk meg két dolgot. Először is, egyetlen szegény bárány elvesztése volt az oka Dávid merészségének. Hány pásztor tekintette volna túlságosan kicsiny dolognak, hogysen kockára tegye a saját életét! Ó, annak a báránynak a szeretet és a kötelességtudat indították őt cselekvésre. Másodszor, miképpen arathatott győzelmet egy ifjú egy oroszlán és egy medve felett? Az élő Istenbe vetett hit által: bízott Jahvében, és felülkerekedett. Az Istenbe vetett igazi hit mindig is az eltéveszthetetlen jele az Ő választottjainak (Tit1:1).

Van még legalább egy igeszakasz, ami fényt derít Dávid lelki állapotára életének ebben a korai szakaszában, bár valószínűleg csak azok veszik észre, akik hozzászoktak ahhoz, hogy minden egyes szót külön mérlegeljenek. „Emlékezzél meg, Uram, Dávid minden nyomorúságáról; A ki megesküdt az Úrnak, fogadást tőn a Jákób Istenének: Nem megyek be sátoros házámba, nem hágok fel háló-nyoszolyámba; Nem bocsátok álmat szemeimre s pilláimra szendert; Míg helyet nem találok az Úrnak, Jákób Istenének hajlékot! Ímé, hallottunk róla Efratában; rátaláltunk Jaar térségein” (Zsolt132:1-6). Az egész zsoltár gondos átolvasása feltárja előttünk a fiatal Dávid szívének érdeklődését. Ott, az efratai Betlehem legelői közepette is nagyon sokat törődött az Úr dicsőségével.

Zárásképpen említsük meg, mennyire látványos volt Dávid pásztori jellege az ifjúsága napjaiban. Egy pillanatra megelőlegezve azt, ami egy későbbi vizsgálódás tárgyát képezi, gondoljuk végig alaposan. Hogy miután Dávid hasznos szolgálatot tett Saul királynak, meg van írva, hogy „Dávid elméne és visszatére Saultól, hogy atyjának juhait őrizze Bethlehemben.” (1Sám17:15) Az udvar látványosságaitól (vagy zavaró tényezőitől) visszatért a nyájhoz – a felmagasztalt pozíció befolyása nem ontotta őt meg az alázatos szolgálathoz! Itt egy szó sincs a pásztor szívére: az evangelizáció területe vagy a bibliakonferencia pódiuma kísértő csábítást jelenthetnek, de a te kötelességet a „juhok” iránt van, akik fölé a jó Pásztor helyezett téged. Ügyelj az Úrtól kapott szolgálatodra, hogy megfelelően lásd azt el.

Szolgatársam az Úrban, a te működési területed lehet alázatos és észre nem vehető, a nyáj, amihez az Úr elhívott, lehet kicsiny, de a hűséged a megbízatásodhoz a követelmény. Lehet ott egy Eliáb, aki kész kigúnyolni téged, s megvetően beszél „arról a néhány juhról, a mely a pusztában van” (1Sám17:28), amivel Dávidnak is szembesülnie kellett, de nem törődött a lekicsinylő kijelentéseikkel. Meg van írva: „Az ő ura pedig monda néki: Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe.” (Mt25:21)

Miután Dávid hűséges volt a megbízatásához abban a szerény szférában, ahová Isten először helyezte őt, az lett a jutalma, hogy fontosabb pozíció betöltésére kapott elhívást, amiben szintén tiszteletre méltó módon látta el a feladatait: „És kiválasztá Dávidot, az ő szolgáját, és elhozá őt a juhok aklaiból. A szoptatós juhok mellől hozá el őt, hogy legeltesse Jákóbot, az ő népét, és Izráelt, az ő örökségét. És legelteté őket szívének tökéletessége szerint, és vezeté őket bölcs kezeivel.” (Zsolt78:70-72)

2. fejezet – A felkenetése (1Sám16, 17)

Az előző fejezetben felhívtuk a figyelmet arra az időszakra, amikor Dávid sorsa eldőlt. Izrael lelki állapota valóban a legmélyebbre süllyedt. Isten törvényére többé nem ügyeltek, mert „mindenki azt cselekedte, a mi jónak látszott az ő szemei előtt” (Bír21:25). A papság szörnyű mulasztása világosan megmutatkozik Éli fiainak jellemében (1Sám2:22). A nemzet egésze elvetette Jahvét, hogy ne uralkodjon rajtuk (1Sám8:7). A trónon ülő egy érdemtelen elvetett volt, mert meg van írva: „Az Úr pedig megbánta, hogy királlyá tette Saul Izrael felett” (1Sám15:35). A teljes megvetés, amit a nép tanúsított a szent sátor iránt, megmutatkozik abban a félelmetes tényben, hogy engedték azt sorvadozni „erdős területen” (Zsolt132:6).¹ Joggal kiálthatták tehát a pátriárkák: „Segíts Uram, mert elfogyott a kegyes” (Zsolt12:1).

S jóllehet Isten az igazságos kormányzásán keresztül súlyosan megbüntette Izraelt a bűneik miatt, Ő mégsem vetette el őket végérvényesen. Ahol a bűn bővelkedik, ott a kegyelem még sokkal jobban bővelkedik. Az eluralkodott sötétségben a mindenható hatalom itt-ott fenntartott Magának némi világosságot. Egy gyenge asszony szívét megragadta Jahve ereje: „Felemeli a porból a szegényt, És a sárból kihozza a szűkölködőt, Hogy ültesse hatalmasok mellé, És a dicsőségnek székét adja nékik; Mert az Úr a földnek oszlopai, És azokra helyezé a föld kerekességét. Híveinek lábait megoltalmazza, De az istentelenek setétségben némulnak el, Mert nem az erő teszi hatalmassá az embert. Az Úr, a kik vele versengenek, megrontja, Mennydörög felettök az égben, Az Úr megítéli a földnek határait, Királyának pedig hatalmat ad, És felemeli felkentjének szarvát!” (1Sám2:8-10) Ez az igazi hit nyelvezete volt, s a hit olyasvalami, aminek Isten soha nem okoz csalódást. Nagyon valószínű, hogy Anna nem érte meg a Lélek-ihlette várakozásainak beteljesedését, de „a megfelelő időben” azok beteljesedtek.

Mennyire buzdítónak és vigasztalónak kell lennie a fentieknek Isten öröksége csekély maradékának ezen „a felhőnek s borúnak napján”! Külsőleg nézve most sok, nagyon sok minden elvon és elcsüggeszt. Valóban, „az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várása miatt, a mik e föld kerekességére következnek” (Lk21:26), De áldott legyen az Ő neve, „szélvészben és viharban van az Úrnak útja” (Nah1:3). A hit a bűn és a civakodás mostani színpadján túlra tekint és Látja a Fenségest a trónján ülni, Aki „mindent az ő akaratjának tanácsából cselekszik” (Ef1:11). A hit megragadja az isteni ígéreteket, amik kijelentik: „világosság lesz az estvének idején” (Zak14:7), és „mikor az ellenség úgy jön, mint az özönvíz, Isten Lelke zászlót emel ellenük” (Ézs59:19).² Addig pedig Isten kegyelme elegendő a leggyengébbnek is, aki valóban bízik Benne.

Sámuel Isten adta válaszul Anna imáira, s ki kételkedhetne abban, hogy Dávid is válasz volt azok buzgó könyörgésére, akik Jahve dicsőségét keresték? S az Úr fülei nem süketültek meg úgy, hogy többé már ne hallana, de a mai hitvalló keresztyének tettei mégis azt mondják, hogy de! Ha a szorgalom, amit a napi újságok átfésülésében tanúsítanak a szenzációs hírek keresése során, amit „az idők jeleinek” tekintenek, s ha most a bibliakonferenciákra áldozott időt a bűn megvallásának és az Istenhez kiáltásnak szentelnék, hogy támasszon a saját szíve szerinti embert, akivel majd visszavezeti a makacs népet az igazság útjára, az sokkal nagyobb haszonnal járna. Az állapotok közel nem annyira kétségbeejtőek, mint a „sötét középkor” vége felé voltak, s nem is olyan rosszak, mint amikor Isten Whitefieldet állította a színpadra. Térdre, barátaim: Isten keze nem rövidült úgy meg, hogy ne tudna megszabadítani!

¹ Károlinál: *a Jaar térségein – a ford.*

² Károlinál: *mikor eljő, mint egy sebes folyóvíz, a melyet az Úr szele hajt – a ford.*

Dávid színpadra állítása nemcsak jeles bemutatása volt az isteni kegyelemnek, mely aközött a nép között munkálkodott, ami csak a legsúlyosabb ítéletet érdemelte, hanem mint már korábban rámutattunk, fontos állomást jelzett Isten terveinek kibontakoztatásában, s az örök szövetségben foglaltak további áldásos megerősítését is jelentette. Ez a kortárs szerzők nem hangsúlyozták ki kellőképpen, akik a mózesi üdvökonómia törvényi elemének kiemelésére irányuló erőfeszítéseikben gyakran hagyták figyelmen kívül a mindvégig működő kegyelmi elemet is. Nem volt „új korszak” bevezetve Dávid napjaiban, hanem a legjelentősebb előrelépés történt annak a királyságnak az előre jelzése felé, amiben most a Messiás uralkodik. A Közbenjáró nemcsak a fő próféta és a főpap, hanem a királyok Királya is, s ez az, aminek a konkrét előképét itt látjuk. A trón ugyanúgy Krisztusé, mint az oltár!

Ábrahám korától kezdve évezredek át Isten gondviselő tevékenysége főleg arra a népre korlátozódott, akik közül Krisztusnak kellett származnia. Most azonban arra a konkrét személyre összpontosult a figyelem, akitől kellett származnia. Ebben az időben tetszett Istennek egy konkrét személyt kijelölni, akitől származnia kellett Krisztusnak, nevezetesen Dávidot. „Dávid volt Krisztus őse és nagy előképe, s őt ünnepélyesen a népe királyává kellett felkenni, hogy Isten egyházának királysága a családjában folytatódhasson. S ezt a felkenetést bizonyos vonatkozásban Maga Krisztus felkenetésének is tekinthetjük. Krisztus mondhatni őbenne kenetett fel, ezért Krisztus felkenetéséről és Dávid felkenetéséről egy dologként beszél a Szentírás. 'Megtaláltam Dávidot, az én szolgámat; szent olajommal kentem fel őt' (Zsolt89:21). S Dávid trónjáról, valamint Krisztus trónjáról is egy dologként beszél: 'és néki adja az Úr Isten a Dávidnak, az ő atyjának, királyi székét' (Lk1:32). Dávid – 'tudván, hogy az Isten néki esküvéssel megesküdött, hogy majd az ő ágyékának gyümölcséből támasztja a Krisztust test szerint, hogy helyheztesse az ő királyi székibe' (Csel2:30).” (Jonathan Edwards)

Dávid személyének előképi jellege a tanulmányozás legértékesebb irányvonalát adja. Maga a neve is azt jelenti: „a Szeretett”. Betlehemi illetősége arra a helyre mutatott, ahol Isten szíve Szeretettjének kellett megszületnie. „Szép szeme és kedves tekintete” (1Sám16:12) arról beszélt, Aki „szebb az ember fiainál” (Zsolt45:3). A foglalkozása, mint pásztor, előre jelzi Krisztus különleges kapcsolatát Isten választottjaival, és az Ő megváltói munkájára utal. A pásztori hivatal hűséges ellátása a részéről előre vetíti a nagy Pásztor hűségét és szeretetét. Alantas foglalkozása a trónra emelkedése előtt előképe volt a Megváltó megaláztatásának a dicsőséges felmagasztaltatását megelőzően. Góliát felett aratott győzelme Krisztusnak az Isten és a népe nagy ellensége feletti győzelmét jelképezte. Izrael istentiszteletének tökéletesítése és az új egyházi intézmény létrehozása előre jelezte Krisztust, mint az Ő egyházának Fejét és Törvényadóját.

Dávid felkenetésében érünk el azonban az előkép legfigyelemreméltóbb jellemzőjéhez. Maga a „Krisztus” név vagy cím „Felkentet” jelent, s Dávid volt Izrael első királya, aki így jelezte Őt előre. Igaz, Saul is felkenték, de ő vele ellentétben az Antikrisztus sötét alakját vetítette előre. Egy korábbi időszakban Áron kenetett fel a papságra (3Móz8:12), egy későbbi időpontban pedig azt olvassuk, hogy Elizeus próféta is felkenetett (1Kir19:16). Azaz, a Megváltó hivatalának hármass jellege, mint próféta, pap és király, teljesen megmutatkozott már évszázadokkal azt megelőzően, hogy Ő nyíltan megjelent a Földön.

Figyelemre méltó tény, hogy Dávidot háromszor kenték fel. Először magánemberként Betlehemben (1Sám16:13). Másodszor Júda férfiai (2Sám2:4). Harmadszor Izrael vénei (2Sám5:3). így volt a Fenséges is, Akit előre megjövendőlt. Ez jobban is meglátszik az alábbi idézetből: „Vevé azért Sámuel, az olajos szarut, és felkené őt testvérei között (vagy 'közül'). És attól a naptól fogva az Úrnak lelke Dávidra szálla, és azután is.” (1Sám16:13) A mi Urunk vonatkozásában az Ő emberi mivolta csodálatos módon fogant és szenteltetett meg. s lett minden kegyelemmel megáldva a szűz méhében (Lk1:35). Másodszor, nyilvánosan is „fel lett kenve Szentlélekkel” (Csel10:38) a keresztségekor, s így lett felszerelve a szolgálatára (lásd

Ézs61:1). Harmadszor, a mennybemenetelekor kenetett fel az „öröm olajával társai fölé” (Zsolt45:7-8). Ez volt az, amire Dávid felkenetése konkrétan is rámutatott.

Szembeszökő megfigyelni, hogy Isten Saul után arra kente fel Dávidot, hogy helyette uralkodjon. Elvette a koronát attól, aki rangban felette állt mindenkinek a népéből, s átadta azt annak, aki Betlehemben lakott, ami „kicsiny volt a Júda ezrei között” (Mik5:2). Ezen a módon tetszett Istennek előre jelezni azt a tényt, hogy Ő, aki mikor a Földön járt „utált és az emberektől elhagyott volt”, majd elveszi a királyságot a Föld nagyjaitól. Egy későbbi időpontban ez még konkrétan lett kijelentve, mert Nabukodonozor álmának isteni magyarázatában Dániel bejelenti: „És azoknak a királyoknak idejében támaszt az egek Istene birodalmat, mely soha örökké meg nem romol, és ez a birodalom más népre nem száll át, hanem szétzúzza és elrontja mindazokat a birodalmakat, maga pedig megáll örökké. Minthogy láttad, hogy a hegyről kő szakad vala le kéz érintése nélkül, és szétzúzza a vasat, rezet, cserepet, ezüstöt és aranyat: a nagy Isten azt jelentette meg a királynak, a mi majd ezután leszen” (Dán2:44-45).

Krisztus közbenjárói uralkodása volt az, amit Dávid előre vetített, s amiről prófétált: „Trónod oh Isten örökkévaló; igazságnak pálcája a te királyságodnak pálcája.” (Zsolt45:7). Az a „trón” az Ő közbenjárói trónja, s az a „pálca” s hatalom jelképe a közbenjárói királysága felett. Ezek a jelképek itt Krisztusra vonatkoznak, s az Ő királyi hivatalát mutatják be a méltóságával és az uralmával egyetemben, mert a trón, amin ül „a mennyei Felség királyi széke” (Zsid8:1). „Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonosztságot, azért kent fel Isten, a te Istened öröm olajával társaid fölé.” (Zsolt45:8) Ez ellentétes azokkal a napokkal, amikor a „fájdalmak férfja és betegség ismerője” volt. Ez a győzelmét és a felmagasztaltatását jelzi. A mennybemenetelekor lett megkoronázva „dicsőséggel és tisztességgel”.

Pont ahogyan Krisztus papi hivatalát előre jelezték Melkisédek és Áron, úgy látjuk a Közbenjáró királyi mivoltát és királyságát Dávidban és Salamonban. Túl messzire vezetne az minket, ha túlságosan sokat időznénk emellett, de az érdeklődő olvasó jól teszi, ha elmélkedik az olyan igeszakaszok felett, mint a 2Sám7:12-16; Ézs16:5; Jer23:5, 6; 33:14-17; Csel13:34; Jel3:7; 5:5. S ne hagyjuk, hogy megfosszanak minket egyesek ezeknek az igeszakaszoknak az értékétől, akik azt igyekeznek elhitetni velünk, hogy ezek csak a jövőre vonatkoznak. A ragaszkodásuk sok esetben a Szentírás megannyi részének szó szerinti értelmezéséhez azt eredményezte, hogy ezek testiekké váltak és elveszítették az igazi és lelki jelentésüket. Az olvasó óvakodjon a magyarázás minden olyan rendszerétől, ami elveszi a keresztyéntől Isten Ígéjének bármely részét: az egész Szentírás „hasznos a tanításra” (2Tim3:16).

Dávid első és harmadik felkenetése, illetve a Sámuel általi felszentelése a királyi hivatalra és a trón tényleges elfoglalása között a komoly próbák időszaka következett, melynek során a pátriárka megannyi szenvedésen és megaláztatáson ment keresztül. Itt is felfedezhetjük az előkép pontosságát. Dávid Fia és Ura a kimondhatatlan szenvedések útját járta attól kezdve, hogy a Szentlélek először szállt Rá, addig, amíg el nem foglalta a helyét a Fenséges jobbán a magasságban. Valóban áldott dolog végigolvasni Sámuel első könyvét és megfigyelni a csodálatos gondviselés eseménysorozatait, amikkel Isten megőrizte Dávid életét egészen Saul haláláig, de még értékesebb, hogy ezekben oly sok utalást láthatunk arra, amit az olyan részekben rögzítettek, mint például Mt2:16; Lk4:29; Jn8:59; Jn10:31, 39 stb.

Mielőtt tovább lépnénk, próbáljuk meg a gyakorlatban is alkalmazni önmagunkra a most elhangzottakat. Isten fiút ígért Ábrahámnak, akiben a Föld minden nemzetének áldottá kell lenni (1Móz12:3), ám ez mégsem következett be harminc évig (1Móz21:2). Isten királlyá kente Dávidot Izrael felett, ám mielőtt a királyság ténylegesen neki adatott volna, a hite komoly próbákra ment keresztül és sok csapást kellett elviselnie. Gyűlölték, üldözték, kiközösítették és úgy vadásztak rá, mint holmi fogoly madárra a hegyek között (1Sám20:20 stb.). Mégis képe volt elmondani: „Várván vártam az Urat, és hozzám hajolt, és meghallgatta kiáltásomat.” (Zsolt40:2) Így a keresztyén is dicsőséges örökségre született, de „sok háborúságon által kell

nékünk az Isten országába bemennünk” (Csel14:22). Csak „hit és békességes tűrés által örököljük az ígéretek” (Zsid6:12).

A másik dolog, amit Isten megtett abban az időben a megváltás nagy munkája felé haladva Dávid ihletése volt Krisztusnak és az Ő üdvösségének megmutatására isteni dalokban. Dávid rendelkezett a prófétaság lelkével és „prófétának” is nevezi őt az Szentírás (Csel2:19-30), így hát ebben is előképe volt Krisztusnak. „Hatalmas előrelépés volt, amit Isten véghez vitt ebben a felépítményben, s az evangélium világossága, ami fokozatosan növekedett a bukástól kezdve, ezáltal rendkívül megnőtt. Mert amíg korábban csak itt-ott volt egy-egy prófécia Krisztusról hosszú évszázadokon át, Dávid most bőszégesen beszél Róla a dalok sokaságában, megemlítve a megtestesülését, az életét, a halálát, a feltámadását, a mennybemenetelét, az elégtétel-adását és a közbenjárását, a prófétai, a királyi és a papi hivatalát, a dicsőséges jótéteményeit ebben és az eljövendő életben, az egységét az egyházzal és az egyház áldott mivoltát Őbenne, valamint a pogányok elhívását. Mindezekről a dolgokról Krisztust és az Ő megváltását illetően sok szó esik a zsoltárok könyvében.” (Jonathan Edwards)

S hogy még egyet idézzünk ettől a Lélek-tanította embertől: „Nos, az első volt az, hogy Isten kiválasztott egy konkrét várost Izrael összes törzséből, hogy oda helyezze a nevét. Többször is meg van említve Mózes törvényében, hogy Izrael gyermekeinek az Isten által kiválasztott helyre kell vinniük az áldozatukat, például az 5Móz12:5-7-ben, de Isten soha nem vett ott lakozást egészen mostanáig. A sátor és a frigyláda soha nem került végleges helyre, hanem hol itt volt, hol ott volt: most azonban Isten úgy döntött, Jeruzsálemet választja. Jeruzsálem városát soha nem győzték le és nem vették ki a jebuzeusok kezéből egészen Dávid idejéig. A Józs15:63-ban hangzik el: 'De a Jebuzeusokat, Jeruzsálemnek lakóit, Júda fiai nem bírták kiűzni'. Most azonban Dávid teljesen legyőzte, ahogyan a 2Sám5 beszámol róla. S most Isten azt a várost választotta a neve odahelyezésére, ami abból is kiderül, hogy Dávid oda vitte a frigyládát nem sokkal ezt követően. Ezért ezt utólag úgy említi, mint az első alkalmat, amikor Isten kiválasztott egy várost, hogy oda helyezze a nevét: 2Krón6:5-6, 12:13.

Jeruzsálem városát tehát a szent városnak nevezik, s ez volt Krisztus egyházának mindegyik közül a legnagyobb előképe az Ószövetségben. Dávid szabadította fel, Izrael seregeinek vezére a jebuzeusok kezéből, hogy Isten városa legyen, az Ő szent nyugóhelye mindörökké, ahol majd élhet. Ahogyan Krisztus, a népe üdvösségének vezére szabadította ki az egyházat az ördögök kezéből, hogy az az Ő szent és szeretett városa lehessen. Ezért illeti oly gyakran a Szentírás a Sion és Jeruzsálem nevekkkel, amikor az egyház Krisztus által történt megváltásáról beszél! Ez volt az a város, amit Isten a keresztyén egyház első összegyűjtése és felállítása helyének helyeként jelöl ki Krisztus feltámadása után, Isten Lelkét töltve ki oly figyelemre méltó módon az apostolokra és az őskeresztyénekre, s a hely, ahonnan meg kellett szólalnia az evangéliumnak az egész világ számára. A hely, ahol az első létező keresztyén gyülekezetnek, a világ összes többi gyülekezete anyjának lennie kellett az Ézs2:3-4 prófécijának megfelelően: a 'tanítás Sionból jő, és Jeruzsálemből az Úrnak beszéde'”. (A megváltás munkája)

3. fejezet – Belépése Saul szolgálatába (1Sám16, 17)

Az előző fejezetben Dávid felkenetését láttuk, a mostani tanulmányban egy teljesen más tapasztalata kerül elénk a változatos pályafutásában. Az 1Sám16 két fele egy sor látványos ellentétet tartalmaz. Az elsőben látjuk, amint Dávid a trón elfoglalására kap elhívást, a másodikban pedig, amint a szolgálat helyére érkezik. Ott látjuk, amit az Úr Lelke Dávidra száll (13. vers), a másodikban Saul kezd gyötörni egy gonosz lélek (14. vers). Sámuel „bánkódott” (1. vers), Saul „megkönnyebbült” (23. vers). Sámuel egy áldozati üszővel jött el Isaihoz (2. vers), Isai kenyérrel, borral és egy kecskegödölyével küldi el Dávidot Saulhoz az ünnepléshez (20. vers). Dávid elfogadható volt Isten szemében (12. vers), s itt kegyet talált Saul előtt is (22. vers). Korábban a juhokat őrizte (11. vers), most a palotában hárfázik (23. vers).

Isten nem ültette azonnal a trónra Dávidot: a „felkenetése” után következett a próbák időszaka. A Lélek leszállását rá követte a szembenézés a nagy ellenséggel. Így volt Dávid Fiával és Urával is, Akinek Dávid oly sok vonatkozásban volt az előképe. Miután leszállt Rá a Szentlélek a megkeresztelek, Krisztust negyven napon át kísértette az ördög. S így volt itt is: a következő dolog, amit Dávidról olvasunk, az, amikor Saulhoz küldték, hogy könnyítsen rajta, mikor a gonosz lélek gyötörte, röviddel utána pedig Góliáttal kell szembeszállnia – aki a Sátán jelképe. Az itt szemléltetett alapelvet jó, ha a szívünkre vesszük: a türelmet próbára kell tenni, az alázatot ki kell mutatni, a hitet meg kell erősíteni mielőtt készen állnánk belépni a legjobba, amit Isten készített a számunkra. Helyesen kell használnunk, amit Isten adott nekünk, ha azt akarjuk, hogy többet is adjon.

„És az Úrnak lelke eltávozik Saultól, és gonosz lélek kezdé gyötörni őt, mely az Úrtól küldetett.” (1Sám16:14) Rendkívül komoly dolog ez, annál is inkább, ha végiggondoljuk, mi előzte ezt meg. az 1Sám15:1-3-ban az Úr Sámuelen keresztül határozott utasítást adott Saulnak, hogy „verd meg Amálekot, és pusztítsátok el mindenét”. Ahelyett, hogy ezt tette volna, egyezséget kötött: „Saul és a nép azonban megkímélte Agágot és a juhoknak, barmoknak és másodszülötteknek javát; a bárányokat és mindazt, a mi jó vala, nem akarták azokat elpusztítani” (1Sám15:9). Amikor találkozott Isten hűséges prófétájával, a király mentsége ez volt: „a nép megkímélte a juhoknak és ökröknek javát, hogy megáldozza az Úrnak” (15. vers). Ekkor mondta Sámuel: „Vajon kedvesebb-e az Úr előtt az égő- és véres áldozat, mint az Úr szava iránt való engedelmesség? Ímé, jobb az engedelmesség a véres áldozatnál és a szófogadás a kosok kövérénel!” (22. vers)

Saul nyíltan megvetette az Urat, szándékosan nem engedelmeskedve a világos parancsának. Ezért mondta neki a próféta: „Mert, mint a varázslásnak bűne, olyan az engedetlenség; és bálványozás és bálványimádás az ellenszegülés. Mivel te megvetetted az Úrnak beszédét, ő is megvetett téged, hogy ne légy király.” (23. vers) S most jön a félelmetes folytatás. „És az Úrnak lelke eltávozik Saultól, és gonosz lélek kezdé gyötörni őt, mely az Úrtól küldetett.” Elhagyta Istent és Isten is elhagyta őt. Jól mondta Matthew Henry erről az igeverstről: „Azok, akik elúzik maguktól a jó Lelket, a gonosz lélek zsákmányaivá válnak. Ha nem Isten és az Ő kegyelme irányít minket, akkor a bűn és a Sátán fognak birtokba venni.”

„És az Úrnak lelke eltávozik Saultól, és gonosz lélek kezdé gyötörni őt, mely az Úrtól küldetett.” Nagyon óvatosaknak kell lennünk, nehogy olyasmit olvassunk bele ezekbe a szavakba, ami valójában nincs meg bennük, különben egymásnak ellentmondókká tesszük a Szentírás részeit. A Szentlélek soha nem adatott meg úgy Saulnak, mint az újjászületés és a megszentelés Lelke, hanem csak mint a prófétaság Lelke (Lásd 1Sám10:10 és v. ö. 1Sám28:6) és mint a bölcsesség Lelke az ideig-óráig tartó uralkodáshoz, ezzel téve őt alkalmassá a királyi kötelezettségeinek ellátására. Hasonlóképpen olvassuk, hogy „elváltoztatta Isten az ő szívét” (1Sám10:9), de ezt nem szabad összetéveszteni az „új szívvel” (Ezék36:26) – az „elváltoztatott szív” nem erkölcsi és lelki értelemben értendő, hanem csakis mint bölcsesség a polgári kormányzáshoz, értelem az uralkodáshoz, bátorság, hősiesség a küzdelemhez az ellenségekkel.

Komoly hiba azt feltételezni, hogy miután a Szentlélek nem jött el az újjászületés és a megszentelés lelkeként sok hitvallóhoz, ezért egyáltalán nem is jött el hozzájuk. Sokan „részeséivé lettek a Szent Léleknek” a „megvilágosodás” Lelkeként (Zsid6:4), a lelki ihletettség Lelkeként (4Móz2: 23:10 stb.), „a világ fertelmeitől” való szabadulás Lelkeként (2Pt2:20), akik soha nem vitettek át a halálból az életre. A Léleknek ugyanúgy vannak közös tevékenységei is, mint speciálisak, nekünk pedig komolyan és szorgalmasan kell vizsgálnunk a szívünket annak kiderítése végett, hogy bennünk lakozik-e vagy sem a Szentlélek Megszentelőként, legyőzve a testet, megszabadítva a világiasságtól, elváltoztatva minket Krisztus képmására. „Amikor az emberek szándékos bűnnel szomorítják meg és oltják ki a Lelket, Ő távozik, és nem fog küzdeni.” (Matthew Henry)

Saul szolgálói nyugtalankodtak a király állapota miatt, mert rájöttek, hogy egy Istentől küldött gonosz lélek gyötri őt. Ezért javasolták, hogy keressenek valakit, aki tud hárfázni, ezt mondva: „Parancsoljon azért a mi urunk szolgálódnak, kik körülötted vannak, hogy keressenek olyan embert, a ki tudja a hárfát pengetni, és mikor az Istentől küldött gonosz lélek reád jön, pengesse kezével, hogy te megkönnyebbülj.” (1Sám16:16) Ez volt a legjobb tanács, amit a szegény világiak adnak a bajbajutottaknak. Ahogyan Matthew Henry mondja: „Mennyivel jobb barátai lettek volna, ha – mivel a gonosz lélek Istentől jött – azt javasolják neki, hogy béküljön ki Istennel valódi megtérés által, elküldtek volna Sámuelért, hogy vele együtt imádkozzanak, s közbenjártak volna Istennél érte. Akkor nemcsak holmi átmeneti megkönnyebbülésben lehetett volna része, hanem a jó Lélek is visszatért volna.”

Milyen sokan vannak, akiket a lelkiismeretük meggyőzött a gondatlan, bűnös, istentelen életmódjukról, s akik megrettentek attól a lehetőségtől, hogy az örökkévalóságot a pokolban töltik, örökre tönkrementek, mert a lélek aggodalmait a test érzékszerveinek kényeztetésével és gyönyörködtetésével fojtották el. „Egyél, igyál és légy boldog” – ez a világ mottója, s minden erőfeszítést megtesznek, hogy elnyomjanak minden, a közelgő kilátásokkal kapcsolatos aggodalmat, miszerint eljön az idő, amikor egyetlen csepp víz sem lesz elérhető az elviselhetetlen szenvedéseik enyhítésére. A fiatalabb olvasóink komolyan gondolkodjanak el ezen: „Örvendezz a te ifjúságodban, és vídámítsd meg téged a te szíved a te ifjúságodnak idejében, és járj a te szívednek útjaiban, és szemeidnek látásiban; de megtudd, hogy mindezekért az Isten tégedet ítéletre von!” (Péld12:9)

A szolgálói által tett javaslat tetszett Saulnak, s beleegyezett. Ennek megfelelően mondta neki az egyikük: „Ímé én láttam a Bethlehemben lakó Isainak egyik fiát, a ki tud hárfázni, a ki erős vitéz és hadakozó férfiú, értelmes és szép ember, és az Úr vele van.” (1Sám16:18) Dávidnak itt magasztos jelleget tulajdonítanak, olyat, ami jól illik ahhoz a furcsa szerephez, amit játszania kellett. Nemcsak a személye volt alkalmas az udvarhoz, nemcsak hárfázni volt képes, de ismerték a bátorságáról és a bölcsességéről is. Az „erős vitéz és hadakozó ember” megnevezés jelzi, hogy az oroszlán és a medve felett egyedül aratott győzelmének (1Sám17:37) már mindenfelé híre ment. Végül úgy is ismerték, hogy „az Úr vele van”, Mennyire szemlélteti és bemutatja ez azt a tényt, hogy az, aki az újjászületés és a megszentelés Lelkeként kapta meg a Lelket, az világos bizonyítékát szolgáltatja ennek mások előtt! Ahol a kegyelem csodája végbement a szívben, ott annak gyümölcsei hamarosan eltéveszthetetlenül megmutatkoznak mindenki számára. Nagyon mélyenszántó dolog ez. Vajon azok, akikkel napi kapcsolatban kerülünk, látják, hogy „az Úr van” az íróval és az olvasóval? Ó, ügyeljünk arra, hogy „Úgy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt5:16)!

„Követeket küldj azért Saul Isaihoz, és monda: Küldd hozzám a fiadat, Dávidot, ki a juhok mellett van.” (1Sám16:19) Saul nem gondolt arra, hogy ezt a parancsot kiadva pont azt hívta magához, akiről Sámuel ezt mondta: „Elszakítá tőled az Úr a mai napon Izráelnek királyságát, és adta azt felebarátodnak, a ki jobb náladnál” (1Sám15:28)! Milyen csodálatosan munkálkodik Isten a színpalak mögött a saját céljait megvalósítandó! Bizony, „az Úrtól vannak

a férfi lépései”, és joggal mondhatjuk, hogy „az ember pedig mit ért az ő útában?” (Péld20:24) Mégis, miközben teljesen képtelenek vagyunk elemezni ennek akár a filozófiáját, akár a pszichológiáját, csodáljuk Őt és álljunk meg Előtte ámulattal, Akiről meg van írva: „Mert ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek. Övé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Rm11:36)

„Követeket küldte azért Saul Isaihoz, és monda: Küldd hozzám a fiadat, Dávidot, ki a juhok mellett van.” (1Sám16:19) Micsoda próba volt ez Dávid számára! Ő, akit olyan hivatalra kentek fel, amiben másoknak parancsol, és felettük uralkodik, most arra kapott elhívást, hogy szolgáljon. Kedves dolog megfigyelni a válaszát: nem vonakodott, nem késlekedett. Azonnal teljesítette atyja kívánságát. S ez a bátorsága próbája is volt: vajon Saul nem ismerhette meg a titkát, s most nem akart az életére törni? Vajon a meghívás a palotába nem egy ravasz, az elpusztítására irányuló terv leple volt? Ó, „az Úr angyala tábort jár az őt félők körül és kiszabadítja őket” (Zsolt34:8), és ahol valódi az istenfélelem, ott az ember félelme eltűnik.

„Isai pedig vőn egy szamarat, egy kenyeret, egy tömlő bort és egy kecskegödölyét, és elküldé Saulnak az ő fiától, Dávidtól.” (20. vers) Milyen csodálatos előkép tárul itt a szemünk elé! A szegény Saul nagy szüksége volt az, ami felindította Isait, hogy elküldje a felkent fiát: ez volt a helyzet a bűnben veszteglő világgal is, ahová az Atya küldte el szeretett Fiát. Íme Dávid, gazdagon ellátva a királynak szánt ajándékokkal: Isai nem fegyverekkel a kezében küldte őt el, hanem a jóakarátának jeleivel. Így küldte ez az Atya is a Fiát a világhoz, nem azért, hogy „kárhóztassa a világot” (Jn3:17), hanem a kegyelem és az irgalom küldetésével.

„Dávid elméne Saulhoz.” Igen, apja parancsára fenntartás nélkül elhagyta az otthonát, s bár rajta volt a felkenetés olaja, nem azért ment el, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon. Milyen áldott előképe ez annak, Akiről meg van írva: „A ki, mikor Istennek formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő az Istennel egyenlő, hanem önmagát megüresíté, szolgálai formát vévén föl, emberekhez hasonlónak lévén; és mikor olyan állapotban találtatott mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén halálig” (Fil2:6-8). Ő, bárcsak író és olvasó egyaránt eltelnének így az Ő Lelkével!

„Dávid elméne Saulhoz.” Ámuljunk el ismét Isten csodálatos munkálkodásán. Dávid az Izrael feletti uralkodásra kapott elhívást, de annak ideje még nem jött el, hogy elfoglalja a trónt. Egy egyszerű pásztorfiúnak képzésre volt szüksége. Figyeljük meg, hogy Isten gondviselése miképpen rendelte úgy, hogy egy ideig a királyi udvarban éljen, s lehetősége nyíljon megfigyelni az életvitelét, felismerje a romlottságait és felfedezze a szükségleteit. S jegyezzük meg jól, hogy ez mindennemű tervezés vagy erőfeszítés nélkül ment végbe a maga vagy a barátai részéről. Egy, az Úrtól származó gonosz lélek gyötörte a királyt: az udvaroncai lettek felhasználva, s egy tervet javasoltak neki. A tervüket Saul jóváhagyta, s Dávid volt megemlítve, mint akiért el kell küldeni. A király egyetértett, Isai nem habozott, Dávid hajlandóvá tétetett és így titokban, de biztosan munkálkodva Isten terve megvalósult. Csak a hit szeme lát át a napi élet közönséges eseményein és látja az azokat elrendelő és alakító isteni kezet Isten tanácsvégezéseinek beteljesítéséhez, az Ő népe javára.

Itt egy fontos alapelv szemléltetését látjuk: amikor Isten úgy döntött, hogy valamelyik keresztyén lépjen a szolgálatába, a gondviselése együtt hat a kegyelmével a felkészítésében és az alkalmassá tételében. S gyakran Isten gondviselése által érzékeli az józan ítélőképességű szív az isteni akaratot. Isten megnyitotta az ajtót a palotába anélkül, hogy Dávid erővel tört volna be oda, vagy akár csak kopogtatott volna. Amikor mi vesszük fel a kezdeményezés fonalát és a saját kezünkbe vesszük a dolgokat, igyekezve utat vágni magunknak, akkor a test energiájával cselekszünk. „Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízál benne, majd ő teljesíti... Csillapodjál le az Úrban és várjad őt” (Zsolt37:5-7). Az e buzdítások iránti engedelmesség nem könnyű a test és a vér számára, de mégis teljesítendő, ha nem akarjuk elkerülni a legjobbat Istentől. Minél jobban a magunkévá tesszük ezeket az isteni rendeleteket és járunk el ezeknek megfelelően, annál világosabban mutatkozik majd meg Isten keze, amikor közbeavatkozik a mi oldalunkon.

A természetes buzgalom leghevesebb cselekedetei csak porfelhőt keltenek, ami eltakarja előlünk az isteni gondviselés szépségeit.

„Mikor pedig Dávid elméne Saulhoz és megállta előtte, az igen megszerette őt, és fegyverhordozója lőn néki. És elkülde Saul Isaihoz, mondván: Maradjon Dávid én nálam, mert igen megkedveltem őt.” (1Sám16:21-22) Itt is észrevehetjük és csodálhatjuk Isten gondviselésének titkos működését. „Mint a vizeknek folyásai, olyan a királynak szíve az Úrnak kezében, valahová akarja, oda hajtja azt!” (Péld21:1) Az volt az isteni cél, mégpedig Dávid javára, hogy egy időszakot az udvarnál töltsön, ezért hajlította felé Saul szívét. Milyen gyakran hagyjuk figyelmen kívül ezt a tényt! Mennyire hajlamosak vagyunk az emberek irántunk tanúsított jóindulatát és kedvességét bármi másnak, csak nem az Úrnak! Ó, kedves olvasóm, ha Isten kegyet adott neked a gyülekezeted vagy a munkaadó vagy az üzleti partnereid szemében, adj Neki hálát és köszönd meg!

„És lőn, hogy a mikor Istennek lelke Saulon vala, vette Dávid a hárfát és kezével pengeté; Saul pedig megkönnyebbüle és jobban lőn, és a gonosz lélek eltávozik tőle.” (1Sám16:23) Itt Dávid készségességét látjuk minden Isten által rá rótt szolgálat ellátására. Ezzel bizonyította az erkölcsi alkalmasságát arra a fontos szerepre, amit majd be kellett töltenie. A „kevesen voltak hű, sokra bízlak ezután” (Mt25:21) egy fontos alapelvet fejez ki Isten kormányzásában, amit jó, ha a szívünkre veszünk. Ha gondatlan vagyok a feladataim ellátásában vasárnapi iskolai tanítóként, nem szabad meglepődnöm, ha Isten soha nem hív el a szolgálatra. S ha hűtlen vagyok a saját gyermekeim tanításában és fegyelmezésében, akkor nem szabad meglepődnöm, ha Isten visszatartja tőlem az erejét és az áldását, amikor mások gyermekeit igyekszem tanítani.

Dávid hárfájának erejét Saul lelkének lecsendesítésében és a démon átmeneti elűzésében nem szabad sem a zenész képzettségének, sem a zene bájának tulajdonítani. Ehelyett egyedül az Úrnak kell betudni, Akinek tetszett ebből a célból megáldani ezt az eszközt. A szerszám, legyen bár gyenge vagy erős, alkalmas vagy alkalmatlan, teljesen erőtlen önmagában. Pál ültethet és Apollós öntözhet, de nem lesz növekedés, amíg Isten meg nem adja azt. Az 1Sám17:55-56 fényében egyesek arra a következtetésre jutottak, hogy amiről a 16. fejezet végén olvasunk, az nincs időrendi sorrendben. De nincs szükség efféle feltételezésekhez folyamodni. S az 1Sám17:15 is világosan cáfolja ezt. Nem tudjuk, milyen hosszan maradt Dávid a palotában, de valószínűleg hosszabb ideig, majd visszatért az alantasabb kötelezettségeihez a nyáj mellé.

4. fejezet – Góliát levágása (1Sám17)

Amikor Sámuel leleplezte Saul első nagy bűnét és kihirdette, hogy a királysága nem marad fenn, ezt jelentette ki: „Keresett az Úr magának szíve szerint való embert” (1Sám13:14). Erre utalt Pál apostol, amikor az antiókhiai zsinagógában prédikált: „támasztá nékik Dávidot királyul; kiről bizonyoságot is tőn és monda: Találtam szívem szerint való férfiút, Dávidot, a Jesse fiát, ki minden akaratomat véghez viszi.” (Csel13:22) Valóban csodálatos megtiszteltetése volt ez Dávid jellemének, amit az életének általános menete is kimutatott. A pátriárkánk fő jellemvonása az Isten, az Ő ügye és az Ő Ígéje iránti őszinte és páratlan odaadása volt. Áldott módon szemlélteti ezt a soron következő rész, amit most kezdünk vizsgálni. Az Isten szíve szerint való ember az, aki teljes mértékben kiáll Érte, s az Ő dicsőségét és tiszteletét minden egyéb megfontolás elé helyezi.

Az 1Sám17:15 értékes kapcsolatot biztosít aközött, amit az előző fejezetben vizsgáltunk és aközött, amin most fogunk elmélkedni. Ott ezt olvastuk: „Dávid elméne és visszatére Saultól, hogy atyjának juhait őrizze Bethlehemben.” Tudva, hogy neki kell Izrael következő királyának lennie, a természetes bölcsesség azt sugallná, hogy a legjobb, ha az udvarnál marad, kihasználva minden lehetőséget és igyekezve megszerezni a miniszterek jóakarátát. Ehelyett azonban Isai fia visszatért a nyájhoz, Istenre hagyva az őrá vonatkozó akaratának kidolgozását. Dávid nem törekedett önérvényesítésre. A palota, mint olyan, nem gyakorolt rá vonzerőt. Ellátva a királynak tett szolgálatát, most visszatér atyja gazdaságába.

„És összegyűjték a Filiszteusok seregeiket a harcra, és összegyűlének Sokónál” (1Sám17:1). Josephus (A zsidó nép története 50:6, 9. fejezet 1. szakasz) azt mondja, hogy ez nem sokkal az után történt, hogy az előző fejezetben elbeszélte dolgok kitudódtak. Valószínűnek tűnik, hogy a filiszteusok értesültek arról, hogy Sámuel elhagyta Sault, hallottak a király búskomorságáról és zaklatottságáról, amit a gonosz lélek okozott, és eljöttek látták az időt megbosszulni magukat Izraelen az utolsó vereségükért (14. fejezet). Isten népének ellenségei mindig figyelnek arra, hogy előnyt kovácsoljanak a lehetőségeikből, és soha nincs nekik jobb lehetőségük, mint amikor az Isten népének vezetői felbosszantják Isten Lelkét és az Ő prófétái elhagyják őket. Mindazonáltal áldott dolog itt látni, miképpen fordítja Isten „az ember haragját” a Maga dicséretére (Zsolt76:11).

„Saul és az Izraeliták pedig összegyűlének, és tábort ütének az Elah völgyében; és csatarendbe állanak a Filiszteusok ellen.” (1Sám17:2) A király megkönnyebbült, megszabadulva a gonosz lélektől legalábbis egy átmeneti időszakra, de az Úr Lelke nem tért vissza hozzá, amint arról a történet világos bizonyosságot tesz. Saul és seregei most szomorú képet mutattak. „És kijöve a Filiszteusok táborából egy bajnok férfiú, a kit Góliátnak hívtak, Gáth városából való... És megállván, kiálta Izrael csatarendjeinek, és monda nékik: Miért jöttetek ki, hogy harcra készüljete? Avagy nem Filiszteus vagyok-é én és ti Saul szolgálói? Válaszokat azért magatok közül egy embert, és jöjjön le hozzám. Ha azután meg bír velem vívni és engem legyőz: akkor mi a ti szolgálátok leszünk; ha pedig én győzöm le őt és megölöm: akkor ti legyetek a mi szolgálóink, hogy szolgáljatok nékünk. Monda továbbá a Filiszteus: Én gyalázattal illetem a mai napon Izrael seregét, állítsatok azért ki ellenem egy embert, hogy megvívjunk egymással. Mikor pedig meghallotta Saul és az egész Izrael a Filiszteusnak ezt a beszédét, megrettenének és igen félnek vala.” (1Sám4, 8-11) Mielőtt elgondolkoznánk az itt elhangzott gögös kihíváson mutassunk rá (a Szentírás tévedhetetlenségébe vetett hitünk megerősítése végett) egy apró részletre, ami megmutatja az Íge aprólékos pontosságát és harmóniáját.

A 4Móz13-ban olvassuk, hogy a Mózes által a föld kikémlelésére kiküldött kémek ezt jelentették ki: „Az a föld, a melyen általmentünk, hogy megkémleljük azt, olyan föld, a mely megemészti az ő lakóit; az egész nép is, a melyet láttunk azon, szálas emberekből áll. És láttunk ott óriásokat is, az óriások közül való Anáknak fiait” (33-34- versek). Most kössük ezt össze a

Józs11:21-22-vel: „Majd elméne Józsue ez időben, és kiirtá az Anákokat a hegyek közül... Nem maradtak Anákok Izrael fiainak földén, csak Gázában, Gáthban és Asdódban hagytattak meg.” Itt, a mostani igeszakaszunkban teljesen mellékesen meg van említve, hogy Góliát „Gáthból” származott! Azaz, a három tanúbizonyság szájában – Mózesében, Józsueében és Sámuelében – az Íge megerősítést nyert, egybeeső, teljesen mesterkéletlen módon igazolva az egyetlen konkrétumot. Milyen féltőn vigyázott Isten az Ő Ígérére! Micsoda biztos alapja ez a hitnek!

Góliát Isten és ember nagy ellenségét, az ördögöt festi le elénk, amint igyekszik megrettenteni és fogságba vinni azokat, akik az Úr nevét viselik magukon. A hatalmas méretei (valószínűleg 3,5 méternél magasabb volt) a Sátán nagy hatalmát jelképezték. A fegyverzete (v. ö. a „fegyver” szóval a Lk11:22-ben!) mutatta ki azt a tényt, hogy a test és a vér erőforrásai nem képesek legyőzni a Sátánt. A lármás kihívása megláttatja velünk nagy ellenségünk, az oroszlán ordítását, amint „szerte jár, keresvén, kit elnyeljen” (1Pt5:8). A kijelentése, miszerint az izraeliták csak „Saul szolgálói” (8. vers) szintén igaz volt, mert többé már nem álltak az Úr alárendeltségében (1Sám8:7). Saul kétségbeesése komoly ellentéte a bátorságának az 1Sám11:5-11-ben és a 14:47-ben, amikor még az Úr Lelke nyugodott rajta. A nép félelme (11. vers) szomorú bizonyítéka volt annak, hogy „az Úr félelme” többé már nem volt meg náluk. De mindezek csak háttérrel biztosítottak ahhoz, hogy az Isten szíve szerint való ember bátorsága még jobban megmutatkozzon.

A gáthi félelmetes óriás tovább fenyegette Izrael hadseregét naponta kétszer, nem kevesebb, mint 40 napon át – ez az időtartam a Szentírásban mindig a próbákkal függ össze. Ez a hosszas időszak arra szolgált, hogy még világosabbá tegye az Isten közösségéből kiszakadt nép tehetetlenségét. Ott volt maga Saul, aki „vállától felfelé magasabb vala az egész népnél” (1Sám9:2). Azután Jonathán, aki csak a fegyverhordozója segítségével egy korábbi alkalommal húsz filiszteust vágott le (1Sám14:14). Majd ott volt Abner, a seregek vezére (1Sám14:50), egy „vitéz férfi” (1Sám26:15), de ő is visszautasította Góliát kihívását. Ó, kedves olvasó, az emberek legjobbjai, legbátrabbjai sem többek, mint amiké Isten teszi őket. Amikor Ő nem újítja meg a bátorságát, a legkeményebb szív is gyáva. Isten azonban nem cselekszik önkényesen, így a gyávaság inkább a Vele fennálló közösség megszűnésének következménye: „az igazak pedig, mint az ifjú oroszlán, bátrak” (Péld28:1)

Az ember nyomorúsága Isten lehetősége. De Ő nem mindig, s nem általánosan cselekszik azonnal, amikor mélypontra jutunk. Nem, Ő „vár, hogy könyörüljön” (Ézs30:18), hogy a tehetetlenségünk meg jobban kiderüljön, hogy az Ő segítő kezét még világosabban lássuk, hogy az Ő könyörületes közbelépését még jobban megbecsüljük. De még ekkor is, amikor úgy tűnt, Izrael számára minden elveszett, amikor nem volt a seregükben senki, aki fel merte volna venni a Góliát által odavetett kesztyűt, Istennel volt egy embere tartalékban, s a megfelelő időben ő meg is jelent a színen és megvédte Jahve dicsőséges nevét. A választott eszköz a természetes bölcsesség és a katonai meggondoltság számára gyengének és ostobának tűnt, teljesen alkalmatlannak az előtte álló feladatra. Ó, pont az ilyeneket használja Isten, és miért? Hogy a dicsőség az Ővé legyen, hogy „ne dicsekedjék ő előtte egy test sem” (1Kor1:29). Mielőtt megvizsgálánk a nagy győzelmet, amit az Úr Dávidon keresztül vívott ki, gondoljuk át alaposan a felkészítést, amiben Isten iskolájában volt része. Ez nagyon fontos a szíveinknek.

A tömegektől távol, a pásztorélet csendjében ismerte meg Dávid a csodálatos erőforrásokat, amik Istenben állnak rendelkezésre a hit számára. Ott, a betlehemi mezőkön isteni támogatással legyőzte az oroszánt és a medvét (1Sám34-35). Isten útja mindig ez: titokban tanítja az Általa választott lelket, aki majd nyilvánosan szolgálja Őt. Ó, kedves olvasó, vajon nem pontosan ez a pont az, ahol megtaláljuk a hibáink magyarázatát? Nem az idézi elő azokat, hogy nem műveltük kellőképpen „a Felséges rejtekét”? Ez az elsődleges szükségünk. De valóban a legnagyobb kiváltságunknak tekintjük a közösségünket Istennel? Felfogjuk, hogy az erőnk forrása az, ha Istennel járunk?

Közvetlen kapcsolat állt fenn Dávid lelke és Isten között ott, a mezők magányában, s csak ezen a módon tanulja meg bármelyikünk, hogyan szerezheti meg a győzelmet. Megtanultad már testvérem, hogy a kamrácskád a hit nagy csatatere? Az őszinte önmegtagadás, a kereszt naponkénti felvétele, annak ismerete, miképpen vessük el a képzelgéseket és minden mást, ami Isten ismerete ellen emeli fel magát, s minden gondolat foglyul ejtése, hogy engedelmeskedjen a Krisztusnak (2Kor10:5). Szálljunk szembe az ellenséggel és győzzük le a magányban, s akkor nem kell majd gyászolnunk a vereséget, amikor nyilvánosan találkozunk vele. Ó, bárcsak mélyen belevésné a szíveinkbe a Szentlélek az Isten jelenlétéből történő előlépés lényegi fontosságát, amikor bármiféle szolgálatába lépünk! Ez az, ami szabályozza a különbséget a siker és a bukás között. Figyeljük meg, áldott Megváltónk miképpen alkalmazta ezt az alapelvet: Lk6:12-13 stb.

„s monda Isai az ő fiának, Dávidnak: Vedd testvéreid számára ezt az efa pergelt búzát és ezt a tíz kenyeret, és sietve vidd el a táborba testvéreidhez. Ezt a tíz sajtot pedig vidd el az ezredesnek, és látogasd meg testvéreidet, hogy jól vannak-é, és hozz tőlük jelt.” (1Sám17:17-18). Másik szép előképe ez a mi Megváltónknak, amint az Atyja dolgaival foglalkoztat, s a javát keresi a testvéreinek: hasonlót látunk az 1Móz37:13-14-ben. De anélkül, hogy megállnánk kifejteni ezt a gondolatot, figyeljük meg, miképpen irányított Isten mindent a céljainak elérése felé. Isainak nyolc fia volt (1Sám16:10-11), de közülük csak három csatlakozott Saul hadseregéhez (1Sám17:13), így öten otthon maradtak. Mégis Dávid, a legfiatalabb lett elküldve – bár Isai nem tudta, de Istennek az ő számára volt munkája. Semmi sem történik véletlenül, minden fentről felügyelt és kormányzott (Jn19:11).

„Felkele azért Dávid korán reggel, és a nyáját egy pásztorra bízván, felvette a terhet és elment, a mint meghagyta néki Isai; és eljutott a tábor kerítéséhez; a sereg pedig, mely kivonult csatarendben, hadi zajt támasztott.” (1Sám17:20) Mennyire bizonyította ez Dávid készségét és buzgóságát, hogy engedelmeskedjen atyja parancsainak! Az előképről megint a valódi képre tekinthetünk, s hallhatjuk, amint mondja: „Ímé itt vagyok... hogy cselekedjem óh Isten a te akaratodat.” (Zsid10:7) Áldott dolog meglátni, hogy Dávid ugyanúgy törődött az atyja juhaival, mint a parancsaival: azokat „egy pásztorra” bízva bizonyította a gondoskodását és a hűségét ennek a hivatalnak az ellátásában. A hűséges a kevesen alkalmassá tette őt arra, hogy sok minden felett váljon uralkodóvá. Az a legalkalmasabb a parancsolásra, aki korábban megtanult engedelmeskedni.

„Isten gondviselése nagyon alkalmas pillanatban vitte őt be a táborba, amikor mindkét fél csatarendbe állt, s úgy tűnt, most valószínűbb az összecsapás, mint az előző negyven nap alatt (1Sám17:21). Mindkét fél felkészült a harcra. Isai aligha gondolt arra, hogy épp ebben a kritikus pillanatban küldje a fiát a sereghez, de a bölcs Isten úgy rendeli el az időpontot, valamint a tettek és ügyek minden körülményét, hogy azok az Ő, Izrael érdekeinek biztosítására és a szíve szerint való ember előbbre juttatására irányuló terveit szolgálják.” (Matthew Henry)

Bár épp akkor jutott túl egy hosszú utazáson, azt olvassuk Dávidról, hogy „elfuta a harctérre és odaérve, kérdezősködék testvéreinek állapota felől” (1Sám17:22). Ez eszünkbe juttatja a Péld22:29-et: „Láttál-é az ő dolgában szorgalmatos embert? A királyok előtt álland, nem marad meg az alsó rendűek között.” Mialatt Dávid a testvéreivel beszélt, Góliát ismét előlépett és megismételte a kihívást. Az egész hadsereg „igen félnek vala” (1Sám17:24), s noha emlékeztették egymást a megígért jutalomra, ami arra várt, aki levágja az óriást, senki se merte kockára tenni az életét. Az afféle buzdítások, amikkel Saul hozakodott elő, a teljes jelentéktelenségbe süllyednek, amikor az ember a halállal néz farkasszemet. Dávid szelíden vitatkozott a hozzá közel állókkal, rámutatva, hogy Góliát „az élő Istennek seregét” gyalázta (1Sám17:26).

„És meghallá Eliáb az ő nagyobbik testvére, hogy az emberekkel beszélé; és nagyon megharaguvék Eliáb Dávidra, és monda: Miért jöttél ide, és kire bízta azt a néhány juh, a mely a pusztában van? Ismerem vakmerőségedet és szívednek álnokságát, hogy csak azért jöttél

ide, hogy megnézd az ütközetet!” (1Sám17:28) Mennyire emlékeztet ez minket arra, ami Dávid Fiáról és Uráról hangzik el a Jn1:11-ben stb.! Van itt egy lecke, amit Krisztus mindegyik valódi szolgálója jól teszi, ha a szívére vesz, mert ha megteszi, azzal fel lesz fegyverezve megannyi csalódás és elcsüggedés ellen. Elég a tanítványnak, ha olyan, mint a Mestere: ha a megtestesült Fiát nem fogadták be, akkor a munkatársai sem várhatják ezt – „Bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgálója nem volnék.” (Gal1:10) Nemcsak általánosságban az emberek lesznek elégedetlenek, de alantas helyzetben Krisztus szolgálói se fogják sem megérteni, sem értékelni a hit működését. Isten emberének fel kell arra készülnie, hogy félreértik és egyedül kell megállnia a helyét.

Áldott megfigyelni Dávidnak a bátyja kegyetlen korholására adott válaszát: ez valódi próbája volt a szelidségének, s mikor szidalmazták, nem szidalmazott vissza. Nem is próbálkozott semmiféle önigazolással, vagy a viselkedésének megmagyarázásával – ez teljesen felesleges lett volna egy ilyen lelkületű emberrel. Először is megkérdezte: „Ugyan mit cselekedtem én most?”: miféle hibát vétettem, amiért így korholsz? Ez emlékeztet minket az Úr szelíd válaszára egy sokkal súlyosabb provokációnál: „miért versz engem”? (Jn18:23) Másodszor ezt mondta: „vajon nem volt oka?”³ Ezzel hagyta rá: oka volt annak, hogy a táborba jött, mert apja küldte őt. Izrael tisztessége – amit Góliát bemocskolt – követelte ezt meg, s Isten dicsősége tette szükségessé. Harmadjára „elfordula tőle egy másikhoz” (1Sám17:30).

Dávid másoknak mondott szavai hamarosan Saul fülébe is eljutottak, aki ennek megfelelően érte küldetett (1Sám17:31). A királynak azonnal ezt mondta: „Senki se csüggedjen el e miatt; elmegy a te szolgád és megvív ezzel a Filiszteussal.” (32. vers) Ám erre csak ezt a választ kapta: „Nem mehetsz te e Filiszteus ellen, hogy vele megvívj”. Ó, „azok, akik nagy és nyilvános szolgálatokat vállalnak, nem furcsállhatják, ha azok helytelenítik és ellenzik a tevékenységüket, akiktől jó okuk van támogatást és segítséget várni. De alázattal folytatniuk kell a tevékenységüket nemcsak az ellenségeik fenyegetéseinek, hanem a barátaik mesterkedéseinek és gyanakvásainak dacára is.” (Matthew Henry) A király jelenlétében használt nyelvezete nem egy dicsekvő handabandázása volt, hanem a hit emberének az Istent tisztelő bizonyágtétele. Saul és az emberei kétségbe voltak esve annak következtében, hogy a látható dolgokkal voltak elfoglalva: a hit embere lenéző megvetéssel viseltetett Góliát iránt, mert ő Isten szempontjából nézte a dolgokat – az ellenségét, mint „körülmetéletlent”. Figyeljük meg, miképpen tulajdonítja a korábbi sikereit az Úrnak, s miképpen vitte azokat tovább az újabb győzelemhez is Őrá számítva, lásd 1Sám17:37.

A Saul által adott válasz nagyon nevetséges volt. Először ezt mondta: „Eredj el, és az Úr legyen veled!” Üres szavak voltak ezek egy ilyen ajakról. Utána azt olvassuk, hogy „felöltözteté Saul Dávidot a maga harci ruhájába” (azaz valamibe a saját fegyvertárából), amiben sokkal jobban bízott, mint Istenben. De Dávid gyorsan észrevette, hogy az alkalmatlan a számára: az, akinek titokban sok köze van Istenhez, nem alkalmazhat világi eszközöket és módszereket nyilvánosan, a hit embere nem használ testi fegyvereket. Az olyasmik, mint az eklézsiái titulusok, öltözetek, rituális ceremóniák, melyek lenyűgözik a természeti ember szemeit, csak buborékok és értéktelen csecsebecsék a lelki ember számára. „És leveté azokat Dávid magáról” (1Sám17:39), majd elindult, hogy szembeszálljon a gőgös filiszteussal mindössze egy parittyával és öt kövecskével. Feltehető a kérdés: Vajon nincs igazunk, ha eszközöket használunk? A válasz: De, az Isten által biztosított eszközöket (a „sima kövecskéket”), de nem azt, amit az ember kínál – a saját „harc ruháját”.

³ Károlinál: hiszen csak szóbeszéd volt ez – a ford.

„Mikor pedig oda tekintte a Filiszteus, és meglátta Dávidot, megvetette őt” (1Sám17:42). Először Eliáb korholta, aztán Saul próbálta elcsüggeszteni, most pedig Góliát gúnyolja. Ó, aki (kegyelem által) hitben jár, nem várhat népszerűséget az emberektől, mert azok nem képesek meglátni, mi mozgatja őt. De az igazi hit se meg nem fagy a hűvös fogadtatás miatt, se ki nem hűl a külső nehézségek miatt: elfordítja a tekintetét mindkettőtől. Őrá, Akivel dolga van. Ha Isten „velünk” (Rm8:31), akkor nem számít, ki van ellenünk. Mindazonáltal a hite próbára kell tenni – a valódiságának bizonyítása és a jellegének megerősítése végett, valamint, hogy alkalma nyíljon a működésre. Szerző és olvasó joggal imádkozhatnak: „Uram, erősítsd meg a hitünket.”

A filiszteus tombolt, átkozta „Dávidot Istenével együtt” (1Sám17:43), s esküdözött, hogy a testét az égi madaraknak és a mezei vadaknak adja. De meg van írva: „nem a gyorsaké a futás, és nem az erőseké a viadal” (Préd8:13), majd ismét: „az Isten a kevélyeknek ellenök áll” (Jak4:6). A Dávid által adott válasz azonnal feltárta az erejének forrását, s a győzelme bizonyosságát: „én pedig a Seregek Urának, Izráel seregei Istenének nevében megyek ellened, a kit te gyalázattal illetél” (1Sám17:45). Ó, „erős torony az Úrnak neve, ahhoz folyamodik az igaz, és bátorságos léssen” (Péld18:10).

Az olvasó jól ismeri a történet áldott folytatódását, így kevés hozzáfűzni való van ahhoz. A hit behozta Istent a színpadra, s ez előre kihirdethette a győzelmet (1Sám17:46). Egy kövecske a kézben több volt, mint a filiszteus összes fegyvere a hitetlen óriáson. S miért? Mert azt a kövecskét, bár Dávid parittyájából röppent ki, Isten keze irányította és tette hatékonná. Szánalmas látni, hogy néhányan a legjobb igemagyarázók közül elvétették itt a lényegét. A 6. vers Góliát fegyverzetének leírásával kezdődik: „Fején rézsisak vala”. Egyesek azt mondták, hogy ez leesett róla, amikor felemelte a kezét, hogy megátkozza Dávidot az Istenével együtt (43. vers). Mások azt feltételezték, hogy nyitva hagyta a sisakrostélyt, hogy jobban lásson- De Dávid kövecskéje nem a szemébe ment, hanem a „homlokába” – az isteni hatalom repítette azt keresztül a rézsisakon! Abban, amikor Dávid levágta a fejét (51. vers) az előképét látjuk annak, ami a Zsid2:14-ben van megírva.

5. fejezet – Kezdeti tapasztalatai (1Sám18)

Ha tipikus fejezetcímet kerestünk volna ehhez a fejezethez, akkor „A népszerűség hercege” pont jó lett volna. Sámuel könyvének 17. fejezete Dávidnak a Góliát felett aratott jeles győzelme beszámolójával ér véget: a tizennyolcadik fejezet egy sor olyan dologról tájékoztat minket, ami ennek a figyelemre méltó sikernek a folytatását képezte. Sok minden van benne, amit a földi tisztességre vágyók és azt hajszolók jól teszik, ha a szívükre vesznek. Pontos képet fest az emberi természet különböző fázisairól és jellemzőiről, ami tele van útmutatással azok számára, akik kellően elmélkednek rajta. Sok minden van besűrítve kis területre, de csekély képzelőerő szükséges ahhoz, hogy eleven képét kapjuk az itt leírtaknak. Gyors egymásutánban jön az egyik kép a másik után, de közöttük az Isten szíve szerinti ember bámulatosan helyt állt. Adja az Úr, hogy valamennyien hasznot húzzunk abból, ami a mi okulásunkra van itt megírva!

„Minekutána pedig elvégezte a Saullal való beszélgetést, a Jonathán lelke egybeforr a Dávid lelkével, és Jonathán úgy szerette őt, mint a saját lelkét.” (1Sám18:1 és v. ö. 3-4) Ámuljunk itt el Isten gyengéd kegyelmén és tekintsük ez a velünk való bánásmódja példájának. Jonathán Saul fia volt, ezért (szokványosan) „a trónja örököse”. De amint láttuk, Dávid lett felkenve arra a pozícióra. Ezért Jonathánnak oka lett volna Dávidra a versenytársaként tekinteni, s eltelni féltékenységgel és gyűlölettel iránta. Ehelyett a szíve gyengéd vonzalommal egyesült az övével. Ezt nem szabad a jelleme szeretetreméltóságának tulajdonítani.

Amire épp most hívtuk fel a figyelmet, azt nem fogják fel kellőképpen és nem is elmélkednek felette ezekben a gonosz napokban, még Isten népe sem. Semmi sincs feljegyezve Jonathánról, ami azt mutatná, hogy üdvösséget nyert ember lett volna, sőt, nem kevés van ennek az ellenkezőjéről – különösen az életének vége felé lezajlott eseményeknél. Amikor tehát egy világi ember szíve vonzódik egy szenthez, amikor kedvesen bánik vele, akkor mindig meg kell látnunk Isten hatalmának titkos működését, amit kegyelmesen alkalmaz az irányunkban. Ő, Aki a hollókat használta szolgájának, Illésnek a táplálásához (1Kir17), gyakran indítja fel újjá nem született emberek szívét és elméjét arra, hogy kedvesek legyenek az Ő gyermekeihez. Az Úr volt az, aki József esetében „kedvessé tévé őt a tömlöcztartó előtt” (1Móz39:21), „kedvessé tette” az izraelitákat az egyiptomiak előtt (2Móz3:21) a kivándorlásuk előtt, s Esztert Ahasvérus király szemében (Esz5:2). Ez még mindig így van, s csak tisztelhetjük Istent, amikor észrevesszük és kapjuk ezt, s dicsérhetjük Őt érte.

Az, hogy Dávid kegyet talált Jonatán szemében azért volt még figyelemreméltóbb, mert az hamarosan felkeltette Saul irigységét és ellenségességét ellene. Micsoda kegyelem volt hát Istentől ez, hiszen Dávid az ellensége családjában talált igaz barát! Ennek értékét majd később látjuk meg. Ennek eszközével kapott a hősünk figyelmeztetést és ez segítette elő a biztonságát. Hasonlóképpen Istennek kevés olyan gyermeke van, akik iránt a kritikus pillanatokban nem támaszt jóindulatú embereket, akik különféle módokon segítik és támogatják őket. Így volt ez a szerző életében is, s nem kételkedek abban, hogy sok olvasó is megtapasztalta ezt. Ámuljunk hát el az Úr jóságán és csodáljuk a hűségét, amikor megadja nekünk az üdvösségre nem jutott barátok szimpátiáját és segítségét egy ellenséges világban.

„És Saul magához vevé őt azon a napon, és nem engedé, hogy visszatérjen atyja házához.” (1Sám18:2) Istennek a Dáviddal kapcsolatos célja elkezdett beérni. Először úgy szabályozta a dolgokat, hogy Saul érte küldetett: néha-néha csatlakozzon a királyhoz annak búskomorsági rohamaiban. Most azonban Dávid az udvar állandó tagjává vált. Azért is helyénvaló volt ez, mert a király ígéretet tett neki, mielőtt megütközött volna Góliáttal: ha legyőzi, Saul lányát kapja feleségül (1Sám17:25). Így vált alkalmassá Dávid a királyi kötelességeinek ellátására. Áldott dolog, amikor képesek vagyunk felfogni, hogy minden gondviselő változás az életünkben csak újabb lépés a ránk vonatkozó isteni tanácsvégeztések beteljesedésében.

„És elméne Dávid mindenüvé, a hová Saul küldé, és magát eszesen viseli vala. És Saul a harcosok fölé tevő őt, és kedves lőn az egész nép előtt, és a Saul szolgái előtt is.” (1Sám18:5) Gyönyörű itt látni az alázatát és a hűségét annak, akin már rajta nyugodott a kenet: szorgalmasan ellátta a feladatait a betlehemi nyáj mellett, s most kötelességtudóan végrehajtott a király parancsait. Szíveleje ezt meg mindenki, akik most kísértést éreznek a bosszankodásra a jelenlegi helyzetük miatt. A „valamit hatalmadban van cselekedni erőd szerint, azt cselekedjed” (Préd9:12) meghatározza mindegyikünk kötelességét. Az Újszövetség tanítása természetesen ugyanez: „Az igyekezetben ne legyetek restek; lélekben buzgók legyetek” (Rm12:11). Bármilyen beosztásban is vagy kedves olvasó, nem számít, mennyire alantas vagy ellenszenves is legyen az, „És valamit tesztek, lélekből cselekedjétek, mint az Úrnak és nem embereknek” (Kol3:23).

„És magát eszesen viseli vala.” Milyen kevesen teszik ezt meg! A meggondolatlan viselkedésükkel milyen sokan nemcsak a lelki fejlődésüket gátolták, de a földi kilátásaikat is romba döntötték. Egy olyan Ígét, mint amit most vizsgálunk, imádsággá kell alakítani – hívő, lázas, kitartó imádsággá. Különösen időszerű ez a tanács a fiataloknak. Kérünk kell Istent, hogy tegye lehetővé a számunkra, hogy bölcsen viselkedhessünk minden helyzetben, amikbe Ő helyez minket. Jól használjuk ki az időt, óvatosak legyünk a kísértésekkel szemben és minden kötelességünknek a legjobb tudásunk szerint tegyünk eleget. A „legyetek azért okosak mint a kígyók, és szelidek mint a galambok” (Mt10:16) nem azt jelenti, hogy legyetek megalkuvók és időhúzók, trükkösek és csalafinták, hanem azt, hogy vegyétek fontolóra az emberi természet ingatagságát és Istentől kívül ne bízatok senkiben. Dávid „eszes” viselkedésében Őrá mutat, Akiről Isten ezt mondta: „Ímé, a szolgám bölcsen cselekszik majd” (Ézs52:13).⁴

Saul most Dávidot „a harcosok fölé tevő”, bár nem tette meg főparancsnokká, mégis valamilyen magas katonai beosztásba helyezte, alighanem a királyi testőrség fejévé tette. Ez további lépés volt Dávid felkészítésében élete munkájára: sok küzdelem várt rá, Izrael erős ellenségeit kellett legyőznie, s így „munkált együtt” Isten minden dolgot az ő javára. Micsoda változás volt ez a pásztorelet ismeretlenségéből és békességéből udvaroncá és katonává válni! „És kedves lőn az egész nép előtt, és a Saul szolgái előtt is.” Isten kegyet adott a jövőbeli uralkodójuknak a köznép és az udvar szemében egyaránt. Mennyire emlékeztet ez minket arra, ami az előkép valóságáról van megírva: „Jézus pedig gyarapodék bölcsességben és testének állapotjában, és az Isten és emberek előtt való kedvességben.” (Lk2:52)

„És a mint hazafelé jövének, mikor Dávid visszatért, miután a Filiszteusokat leverte, kimentek az asszonyok Saul király elé Izraelnek minden városaiból, hogy énekeljenek és körben táncoljanak, dobokkal, vígassággal és tomborákkal. És énekelni kezdenek az asszonyok, kik vígadozának és mondának: Megverte Saul az ő ezerét és Dávid is az ő tízezerét.” (1Sám18:6-7) Mennyire kimutatja ez az esemény azt az alantas lelkiállapotot, amibe Izrael eddigre nemzete süllyedt! „Mert a szívnek teljességéből szól a száj” (Mt12:34): a nyelvezet, amit használunk, biztos jele a lelkiállapotunknak. „Azok a világból valók; azért a világ szerint beszélnek” (1Jn4:5). Valóban kétségbeejtő, de nem kell meglepőnek lennie, hogy oly kevés hitvalló keresztyén beszéde „áldásos a hallgatóknak” (Ef4:29) az egymással folytatott általános beszélgetéseikben – nem meglepő, mert a nagy többségük nem ismeri a kegyesség erejét.

Az izraeli asszonyok által használt nyelvezet, mikor Góliát halálát és a filiszteusok vereségét ünnepelték, világos utalást adott arra, hogy a szívük és az elméjük csak az emberi

⁴ Károlinál: *Ímé, jó szerencsés lesz szolgám – a ford.*

győztesekkel volt elfoglalva. „Egyetlen gondolatukban sem volt benne Isten.”⁵ (Zsolt10:4) Ó, jaj, mily gyakran ez a helyzet manapság: a hősök imádásának korában élünk, s magát a keresztyénséget is megfertőzi ez a gonosz lélek. Az embert mindenfelől feldicsérik és magasztalják, s nemcsak a világban, de az úgynevezett gyülekezetekben, bibliakonferenciákon és a vallásos folyóiratokban is – ez meglátható a szónokok hirdetésében, a fotóik nyomtatásában és hízelgésben nekik. Ó, milyen kevés elrejtőzést látunk a keresztt mögött, milyen kevés az önmegtagadás manapság! „Oh szünjete meg hát az emberben bízni” (Ézs3:1) – ezt kellene nagy betűkkel felvésni az összes nagy vallásos összejövetel emelvényére ebben az embert istenítő korban! Nem csoda, ha a Szentlelket „megszomorították” és „kioltották”, s hol vannak a hűségesen tiltakozó hangok?

„És énekelni kezdenék az asszonyok, kik vígadozának és mondának: Megverte Saul az ő ezerét és Dávid is az ő tízezerét.” Milyen fájdalmasan ellentétes ez azzal, amit a 2Móz15-ben találunk! Az ellenség sokkal nagyobb vereségét tapasztalta meg Izrael a Vörös-tengernél, mint ami most zajlott le Eláh völgyében (1Sám17:19). De ott mégsem azt látjuk, hogy az anyák Mózeszt magasztalnák és az ő énekét énekelnék. Helyette halljuk, amint Miriám ezt mondja a nővéreinek: „Énekeljete az Úrnak, mert fenséges ő, lovat lovasával tengerbe vetett.” (2Móz15:21) Jahve ott a valódi helyére került, a győzelmet Neki tulajdonították és nem az emberi eszközöknek. Ügyelj arra, kedves olvasó – nem számít, ha az általános és gonosz szokás ennek az ellentétje, hogy minden dicsőséges annak adj, Akit az joggal megillet.

„Saul pedig igen megharaguvék, és gonosznak tetszék az ő szemei előtt ez a beszéd, és monda: Dávidnak tízezeret tulajdonítanak és nékem tulajdonítják az ezeret, így hát már csak a királyság hiányzik néki.” (1Sám18:8) Az asszonyok éneke nemcsak gyalázatos volt Isten számára, de oktan is. Mint láttuk a 15. versben, Dávid „eszesen viselte magát”, de Izrael leányainak viselkedése ennek az éles ellentéte volt. Dávid Saulnál nagyobb megtisztelése több volt, mint amit a király gögös szíve képes volt elviselni: a „test” működése az asszonyokban hatott a benne rejlő „testre”. Képtelen lévén annak örülni, amit Isten másnak tett meg, Saul iriggyé vált, amikor meghallotta a Dávidról énekelt fenséges dicséreteket: nem volt képes elviselni annak a gondolatát, hogy ő csak a második.

Talán valaki szívesen feltenné a kérdést: Miért nem fogta vissza Isten ezeket az asszonyokat Dávid dalban történő felmagasztalásától Saul fölé (hisz ezt könnyen megtehetette volna), s akadályozta meg ezzel a király féltékenységének felszítását? Több válasz is adható erre a kérdésre: ez megfelelt Isten céljainak, s és Dávid lelki javára is vált. Isten gyakran tartja vissza a megzabolázó kezét azért, hogy még jobban kiderüljön, mi rejlik a bukott és újjá nem született emberben. Ha nem tenné ezt meg, az Isten gyermekei és az ördög gyermekei közötti különbség nem volna annyira nyilvánvaló. Sőt, Dávidnak hízelegtek és a hízelgés mindig is veszélyes, ezért Isten gyakran bölcsen és könyörületesen megzabolázza a gögös szívünket, hogy az ne örvendezzen túlzottan és ne adjon ezzel okot egyeseknek, hogy rosszat gondoljanak és mondjanak rólunk.

„Mert az ember minden nagy és jó cselekedete miatt várhatja, hogy a felebarátai irigyelni fogják: semmilyen megkülönböztetést vagy kiválóságot nem lehet gáncs nélkül megszerezni, hanem az kiteszi majd a birtokosát a rágalmazásnak és a rosszindulatnak, sőt talán a legvégzetesebb következményeknek. De az efféle próbák nagyon hasznosak az Istent szeretőknak, ezek ellensúlyként szolgálnak a nekik adott megtiszteltetéshez és féken tartják a büszkeség és a világhoz való ragaszkodás növekedését. Edzik őket a hitre, a türelemre, a

⁵ Károlinál: *nincs Isten, ez minden gondolatja – a ford.*

szelídségre és az Istennel való közösségre, s jó alkalmat biztosítanak a számukra a példamutatáshoz a valódi kegyesség szeretetreméltó természetéről és hajlamairól, ha bölcsen és józanul járnak el a legnehezebb körülmények között is. Ezek a próbák utat nyitnak az Úr hűsége egyre jobb megtapasztalásához az ellenségeik visszafogásával, barátokká tételével, és biztosítják nekik az Ő kegyelmes védelmét. Egyúttal felkészítik őket azokra a szolgálati helyekre, ahol majd tevékenykedniük kell és megnyitják az utat előttük, mert a szerény érdemek a megfelelő időben duplán fognak ragyogni.” (T. Scott)

Mielőtt tovább lépnénk, emlékezzünk arra, hogy ebben a fejezetben minden részlet, s az Ószövetségben minden „a mi tanulságunkra irattak meg” (Rm15:4). Különösen a fiatalok kedvéért kell azt kihangsúlyozni, hogy a miénkhez hasonló világban a minket bámulók és szeretők busás dicséretei gyakran jelentenek valódi sebeket, s minden esetben mindent el kell kerülni, ami felszíthatja az irigységet és a szembenállást – kivéve az Isten és az ember iránti kötelezettségeinket. „Jaj néktek, mikor minden ember jót mond felőletek” (Lk6:26). A tizenkét éves lelkipásztori szolgálata során a szerző szükségesnek tartotta a gyors visszatérést a sekrestyébe a szolgálat befejezése után azonnal: a „test” szereti hallani a nép dicséreteit, de azok nem segítik elő az alázatosságot. „És te kívánsz-e magadnak nagyokat? Ne kívánj” (Jer45:5).

„Saul azért attól a naptól kezdve rossz szemmel néz vala Dávidra, sőt azután is.” (1Sám18:9) Látva, hogy Dávid kedvessé lett a nép előtt (5. vers), irigykedve rá vonatkozó dicséretre (7. vers), félve, hogy hamarosan átveszi a királyságot (8. vers), Saul most rossz szemmel nézte Góliát levágását. Ahelyett, hogy megbecsüléssel és hálával tekintett volna Dávidra, ami a hősiesség érdeme volt, most féltékenyen figyelte az útjait és a tetteit, várva az időt, hogy árthasson neki. Micsoda komoly példája ez a szegény emberi természet állhatatlanságának! Saul csak nem sokkal korábban „igen megszerette őt” (1Sám16:21), most pedig gyűlölte. Óvakodj, kedves olvasóm, az emberi szív ingatagságától. Csak Egyvalaki van, Aki igazán mondhatja „én... meg nem változom” (Mal3:6).

Ha Dávid Saul iránta érzett szereteténke tartósságára számított, ha arra a következtetésre jutott, hogy a katonai hősiessége megszilárdította őt a király kegyeiben, akkor most eljött az ideje a durva ébredésnek. A hála helyett kegyetlen irigységgel, a kedves bánásmód helyett a közvetlen életveszéllyel szembesült. S ez is a mi okulásunkra van feljegyezve. A Szentírás nemcsak Isten attribútumait tárja fel előttünk, de az ember jellemét is. A bukott emberi természetet hűségesen festi le olyannak, amilyen a valóságban. Minél figyelmesebben elmélkedünk Isten Ígétjén, s a tanításain és az elvein, annál jobban meg leszünk erősítve sok keserves csalódással szemben. Közülünk senkinek sincs mentsége, ha a nép becsapott: ha a szívünkre vesszük a Biblia által adott komoly figyelmeztetéseket, akkor sokkal jobban fogunk óvakodni és odafigyelni az olyan buzdításokra, mint amiket a Zsolt146:3-ban, a Péld17:18-ban, a Jer9:4-ben és 17:5-ben, valamint a Mik7:5-ben olvashatunk.

„Másnap pedig megszállta Saul az Istentől küldött gonosz lélek, és prófétálni kezdte a maga házában; Dávid pedig hárfázott kezével, mint naponként szokta, és a dárda Saul kezében vala. És elhajítá Saul a dárdát, azt gondolván: Dávidot a falhoz szegezem; de Dávid két ízben is félrehajolt előle.” (1Sám18:10-11) Milyen gyorsan járnak a bajok a győzelmeik sarkaiban! Micsoda ellentét hallani az asszonyok dicsérő énekét és félreugrani a halálos fegyver elől! De mégis, mennyire életszerű! Nos, valamennyiünknek keresni kell a kegyelmet, hogy megtanuljunk idelelni mindent könnyen venni. Joggal tanácsolta egy puritán: „Ne építsd a fészket egy földi fára, mert az egész erdő pusztulásra van ítélve.” Csak a szívével lát jól az ember.

„Megszállta Saul az Istentől küldött gonosz lélek.” Igen, a gonoszok az igazakhoz hasonlóan, a gonosz lelke az angyalokhoz hasonlóan teljesen Isten abszolút és közvetlen irányítása alatt állnak, v. ö. Bír9:23. De ne hagyjuk figyelmen kívül a komoly kapcsolatot a 9. és a 10. versekben feljegyzettek között: amikor elnézzük a féltékenységet és gyűlöletet, az

ördögnek adunk utat (Ef4:26-27). „És prófétálni kezde”: nem minden prófétálást ihlet a Szentlélek, s ezért kell odafigyelnünk az 1Jn4:1-re. Figyeljük meg az ellenség ravaszságát: Saul prófétálása kétségtelenül Dávid figyelmét volt hivatott elvonni – akkor kevésbé várta volna, hogy az életére törnek. Áldott látni, hogy utána kikerülte az ellene hajított halálos fegyvert. De Dávid nem kapta azt fel és nem dobta vissza Saulra, hanem gyorsan távozott a jelenlétéből. Bárcsak hasonló kegyelemben részesülne szerző és olvasó egyaránt, amikor kísértést érzünk a bosszúállásra azokkal szemben, akik ártottak nekünk!

6. fejezet - Kezdeti tapasztalatai (1Sám18, folytatás)

Az emberi természet hajlamos irigy szemekkel tekinteni azokra, akik magas beosztásokban vannak. Általánosságban feltételezik, hogy akik a kiválóság és tisztesség székeiben ülnek, sok előnyt és jótéteményt élveznek, amik az alattuk levőktől meg vannak tagadva. Ez azonban sokkal inkább képzelt, semmint valóságos, ahol pedig igaz, azt ellensúlyozza a többlet-felelősség és a sokkal több kísértés, amikkel a felül levők szembesülnek. Amit az előző fejezetben láttunk, annak helyesbítése kellene a népszerű tévedést. Dávid Betlehem mezőin sokkal jobban érezte magát, mint a király otthonában: a juhok gondozása sokkal kevésbé megerőltető volt, mint várni Saulra. A zöld mezőkön szabad volt a féltékeny udvaroncoktól, a palota mesterséges etikettjétől és az örült uralkodó dárdájától. A gyakorlati lecke, amit ebből meg kell tanulnunk ez: meg kell elégedni az alacsony beosztással, amibe Isten gondviselése helyezett bennünket. S Krisztus örökösársainak miért kellene törődniük ennek a világnak az apróságaival és játékszereivel?

Visszatérve oda, ahol félbeszakítottuk a történetet, ezt olvassuk: „És félni kezdte Saul Dávidtól, mert az Úr vele volt, Saultól pedig eltávozték.” (1Sám18:12) A „félni” szó itt lágyabb, mint ami a 15. versben szerepel, és fordítható az „aggódni kezdett” kifejezéssel is. A király egyre nyugtalanabbá vált a jövőt illetően. Az engedetlenségét követően Isten prófétája megmondta a királynak: „mert megvetetted az Úrnak beszédét, és az Úr is megvetett téged, hogy ne légy király Izráel felett”, majd hozzátette: „Elszakítá tőled az Úr a mai napon Izráelnek királyságát, és adta azt felebarátodnak, a ki jobb náladnál” (1Sám15:23. 28). Miközben valószínűleg nem tudott Dávid felkenetéséről (1Sám16:13), világos, hogy Saul egyre jobban félt attól, hogy a Góliátot legyőző ember volt az, akit Isten küldött az ő utódjaként.

Először is mindenki számára világos volt, hogy az Úr adta meg a fiatal pásztornak a Góliát feletti győzelmet, mert a saját bátorságából senki nem mert szembeszállni a harcos óriással. Másodszor, Dávid olyan eszesen viselkedett minden, a számára kijelölt beosztásban, s miután „kedves lón az egész nép előtt, és a Saul szolgálai előtt is” (1Sám18:5), ez azt jelezte, hogy népszerű lenne a tömegek szemében, ha a trónra emelkedne. Harmadszor, az asszonyok éneke miatt a féltékeny király levonta a saját következtetését: „Dávidnak tízezeret tulajdonítanak és nékem tulajdonítják az ezeret, így hát már csak a királyság hiányzik néki” (1Sám18:8). S most, hogy a személyes, Dávid élete elleni támadása is megghiúsult (1Sám18:11), Saul aggodalmaskodni kezdett, mert látta, hogy az Úr Dáviddal van, miközben őt elhagyta.

„És félni kezdte Saul Dávidtól, mert az Úr vele volt.” (1Sám18:12) A bizonyítékok arról, hogy az Úr különleges kegyben részesítette Dávidot, túl világosak és sokan voltak, semhogy Saul tagadhassa volna azokat. Jahve védte és őrizte, gyarapította és utódjává tette Dávidot, győzelmet adott neki az ellenségei felett és elfogadottá tette őt a nép szemében. Ő, kedves olvasó, amikor az Úr mosolya ragyog a szentjeinek bármelyikére, azt még a gonoszoknak is meg kell látniuk és el kell ismerniük. Abimélek seregének vezére elismerte Ábrahámnak: „Az Isten van te veled mindenben, a mit cselekszel” – micsoda bizonyosság volt ez egy pogánytól! Amikor József Potifár házában volt, ezt olvastuk róla: „Látá pedig az ő ura, hogy az Úr van ő vele” (1Móz39:3). Vajon azok, akik közé a sorsunk visz minket, észreveszik, hogy a menny különleges áldása nyugszik rajtunk? Ha nem, akkor a szívünket nagyon alaposan át kell vizsgálni Isten előtt.

„És félni kezdte Saul Dávidtól, mert az Úr vele volt, Saultól pedig eltávozték.” (1Sám18:12) Saul riadalmának további oka volt annak tudása, hogy az Úr eltávozott tőle, ezért híjával volt az értelemnek és a bátorságnak, a bölcsességnek és a józanságnak, s aljassá és nyomorulttá vált, s ki volt téve az alattvalói megvetésének. Ez az 1Sám16:14-re utal. Komoly figyelmeztetés ez a számunkra. Az Úr elleni lázadása miatt hagyta most Ő el Saul. Milyen gyakran visszavonja Isten az Ő érzékelhető és vigasztaló jelenlétét a népétől azért, mert az önfejlődés útját járják! „A ki ismeri az én parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem;

a ki pedig engem szeret, azt szereti az én Atyám, én is szeretem azt, és kijelentem magamat annak.” (Jn14:21)

„És Saul elbocsátá őt magától és ezredesévé tevő; és kimegy vala és bejő vala a nép előtt.” (1Sám18:13) Komoly dolog látni, hogyan járt itt el Saul. Ahelyett, hogy megalázkodott volna Isten előtt, igyekezett megszabadulni attól az embertől, akinek a jelenléte elítélte őt. Ahelyett, hogy kíméletlenül elítélte volna önmagát azé a bűnért, amely miatt Isten Lelke elhagyta őt, a nyomorult király vonakodott tovább nézni arra az emberre, akin Jahve kegye nyugodott. Mennyire más módon vétkezett Dávid egy későbbi időpontban! Figyeljük meg, amint ezt kiáltotta: „Mert ismerem az én bűneimet, és az én vétkem szüntelen előttem forog. Egyedül te ellened vétkeztem, és cselekedtem azt, a mi gonosz a te szemeid előtt... Ne vess el engem a te orczád elől, és a te szent lelkedet ne vedd el tőlem.” (Zsolt51:5-6,13) Ő, itt a nagy különbség az újjá nem születettek és az újjászületettek között: az előbbiek megkeményednek a bűneikben, az utóbbiak megtörnek Isten előtt, amikor számot adnak róla.

„És Saul elbocsátá őt magától és ezredesévé tevő; és kimegy vala és bejő vala a nép előtt.” Ámuljunk el ismét azon, ahogyan Isten keze felülbíráló, igen, irányító módon hat az elvetett uralkodóra az Ő céljainak megvalósítása végett. Noha a gyűlölet volt az, ami miatt a király eltávolította Dávidot az udvarból, részben talán azért, hogy az alattvalói kedvében járjon, részben pedig azért, mert remélte, hogy elesik a csatában, s ezért tette meg a sereg ezredesévé, ezáltal csak még inkább elnyerte a nép kegyeit, amikor Isten győzelemre vezette őket az ellenségeik felett. Ezzel egyben bőséges lehetőség nyílt az egész Izrael számára megismerni Dávidot és az ő útjait.

Figyeljük meg az előkép másik vonalát is. Bár Izrael felkent király volt, Dávidnak mégis el kellett viselnie az uralkodó hatalom gyűlöletét. Így volt Dávid Fiával és Urával is. Az, Aki a betlehemi bölcsőben feküdt, nem volt más, mint „az Úr Krisztus (a 'Felkent')” (Lk2:11) és „a zsidók királya, a ki megszületett” (Mt2:2), mégis, Júdea király az életére tört (Mt2:16) – teljesen eredménytelenül, mint az előképünkben is. Így egy későbbi időpontban, amikor elkezdődött a nyilvános szolgálata, azt olvassuk, hogy „a farizeusok pedig kimenvén, tanácsot tartának ellene, hogyan veszíthetnék el őt” (Mt12:14). Áldott dolog látni, hogy ahelyett, hogy a saját kezébe vette volna a dolgok irányítását, Dávid megelégedett a csendes várakozással arra az időpontra, amit Isten rendelt el a megkoronázásához. Áldott Urunk is hasonlóan tűrte a „szenvetések”, mielőtt belépett volna a „dicsőségébe”. Adja meg az isteni kegyelem mindannyiunknak a szükségés türelmet!

„És Dávid minden útjában magát eszesen viseli vala, mert az Úr vele volt.” (1Sám18:14) Figyeljük meg a kis „minden” szót és tegyük imádsággá és gyakorlattá. Akár a gazdaságban, akár az udvarban vagy a csatamezőn az Isten szíve szerinti ember eszesen viselkedett. Ebben is előképe volt annak, Akiről kijelentetett: „Mindent jól cselekedett” (Mk7:37). Legyen mindig ez a vágyunk és célunk. „Mert az Úr vele volt”, védve és gyarapítva őt. A 2Krón15:2 itt is megáll: „az Úr van veletek, ha ti is ő vele lesztek; ha őt keresénditek, megtaláljátok; de ha őt elhagyándjátok, ő is elhagy titeket.” Ha szorgalmasan igyekszünk naponként az Úrral járni, minden dolgunk jól alakul majd.

„Mikor pedig látta Saul, hogy ő igen eszesen viseli magát, félni kezdte tőle. De az egész Izrael és Júda szereté Dávidot, mert ő előttük méne ki és jöve be.” (1Sám18:15-16) Amikor az Isten által elhagyott király látta, hogy nem tudott előnyhöz jutni Dáviddal szemben, hanem Dávid volt sikeres mindenben, amibe csak belekezdett, s a nép is egyre jobban megszerette, Saul rendkívül megrémült, nehogy közeledjen az óra, amikor a királyság el lesz tőle szakítva és át lesz adva a riválisának. Amikor a gonoszok észreveszik, hogy Isten félelme és áldása az igazakon nyugszik, akkor „megrettennek” tőlük: így olvassuk, hogy „Heródes fél vala Jánostól, igaz és szent embernek ismervén őt” (Mk6:20) Amikor megismerszik, hogy Isten a szentek gyülekezeteiben van, az még a Föld nagyjait is meggyőzi és aggódásra készíti, lásd Zsolt48:2-6.

„És monda Saul Dávidnak: Ímé idősebbik leányomat, Mérábot néked adom feleségül, csak légy az én vitéz fiam, és harczold az Úrnak harczait; mert azt gondolá Saul: Ne az én kezem által vesszen el, hanem a Filiszteusok keze által.” (1Sám18:17) Ezt nem barátságból és jóakarattal mondta Dávidnak, hanem csapdát akart neki állítani. Teljesen beleőrülve az irigységbe, a király képtelen volt nyugalomra lelni. Ha megvalósítható lenne közvetlen bűnbeesés nélkül, a király elszánta magát Dávid megsemmisítésének elősegítésére. Korábban személyesen tört az életére (1Sám18:11), de most félt a néptől, akik előtt Dávid olyannyira népszerű volt. Saul ezért jobbnak látta ezt a gonosz tervet kiagyalni. Azt szerette volna, ha Dávid maga munkálja ki a saját pusztulását. Figyelemre méltó meglátni, hogy Saul saját pályafutása is pontosan ezen a módon ért véget – a filiszteusok vágták le, lásd 1Sám31:1-5.

„Csak légy az én vitéz fiam, és harczold az Úrnak harczait; mert azt gondolá Saul: Ne az én kezem által vesszen el, hanem a Filiszteusok keze által.” Vajon ez lebegett Dávid szemei előtt, amikor ezeket írta: „A vajnál simább az ő szája, pedig szívében háborúság van; lágyabbak beszédei az olajnál, pedig éles szablyák azok” (Zsolt55:22)? Milyen kimondhatatlanul félelmetes volt ez: adott egy ember, gyilkossággal a szívében, aki szándékosan tervezi a teremtmény-társa halálát, mégis, ugyanekkor „az Úr harcairól” beszél! Ó, mily gyakran búvik a legaljasabb képmutatás a lelki nyelvezet álruhájába! Milyen könnyen megtévesztenek a szép szavak! Mennyire hajlottak volna a király kegyes beszédét halló körülállók arra a következtetésre jutni, hogy a király istenfélő ember! Ó, kedves olvasó, tanuld meg jól ezt az igazságot: vannak tettek, melyek hangosabban beszélnek a szavaknál.

„Dávid pedig monda Saulnak: Kicsoda vagyok én, és micsoda az én életem, és atyámnak családja Izráelben, hogy a királynak veje legyek?” (1Sám18:18) Egyes igemagyarázók azt feltételezik, hogy Saul a lányát akkor ígérte Dávidnak feleségül, mikor elindult, hogy megvívjon Góliáttal, de semmi sincs a Szentírásban, ami közvetlenül alátámasztaná ezt. Az 1Sám17:25-ben az izraeliták szavai vannak feljegyezve, nem a királyé – ők feltételezték, hogy megtenné ezt, sőt még többet is. Amikor Saul ajánlatát megismerte, Dávid szerénysége és alázata azonnal megmutatkozott. Egyesek úgy vélik, hogy ez az utalás Dávidtól a „családjára” a moabita Ruthtól való leszármazására vonatkozott.

Áldott dolog látni az alázatos lelket, amit Dávid mutatott ki ez alkalommal. Nem volt öncélú köpönyegforgató. A szíve azzal volt elfoglalva, hogy a számára kiadott minden feladatot hűségesen elvégezze, s nem törekedett földi tisztességre és testi előnyökre. A „kicsoda vagyok én?” azonnal bizonyosságot tett arról, milyen kevésre becsülte önmagát. Ő, ez az az ember, akit az Úr használ és gyarapít: „Az Isten a kevélyeknek ellenök áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.” (Jak4:6) A „micsoda az én életem” ugyanezt az érzést sugallja: az életem feláldozása a filiszteus ellen sem egyenlő azzal, hogy feleségül veszem a király lányát. Itt megint azt látjuk, hogy ezeknek a fejezeteknek az alanya az ő Ura tökéletességét vázolja fel: a „tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szívű vagyok” (Mt11:29) megmutatja nekünk, hogy Dávid szerénysége tökéletlenül ugyan, de mit képviselt. Szerző és olvasó egyaránt igyekezzenek keresni a kegyelmet, hogy tarthassák magukat ehhez az Ígéhez: „feljebb ne bölcselkedjék, mint a hogy kell bölcselkedni; hanem józanon bölcselkedjék” (Rm12:3).

„De történt abban az időben, mikor Mérábot, a Saul leányát Dávidnak kellett volna adni, hogy a Mehólahból való Hadrielnek adták őt feleségül.” (1Sám18:19) Mit ért az efféle ember szava? Légy nagyon óvatos, kedves olvasó, ha egy bukott teremtmény ígéreteire támaszkodsz. Nem kétséges, hogy a király álnoksága, amivel Dávidot ennyire durván megsértette, arra irányult, hogy feldühítse őt. Ez a szégyenletes bánásmód lázadásra akarta ingerelni azt, aki számonkérhette Saul ígéretének teljesítését, s a király úgy gondolta, hogy ezzel előnyre tehet szert vele szemben. Látványos és komoly dolog megfigyelni, hogy Isten átka sújtotta azt a házasságot, mert a Méráb által a mehólahbelinek szült öt fiút (akiket Mikál nevelt fel) átadták a gibeoniták kezébe, akik „felakasztották” őket (2Sám21:8-9)!

„Mikál, a Saul leánya azonban megszereté Dávidot, és mikor ezt megmondák Saulnak, tetszik neki a dolog. És monda Saul: Néki adom őt, hogy ő legyen veszedelmére és a Filiszteusok keze legyen ellene. Monda azért Saul Dávidnak másodízben: Légy tehát most az én vőm.” (1Sám18:21-21) Most új lehetőség adatott a gonosz király céljához. Mikál, a másik lánya beleszeretett Dávidba, ezért felajánlotta, hogy feleségül adja hozzá Méráb helyett, remélve, hogy ezzel lehetősége nyílik a halálát előidézni. De nézzünk túl az ördögtől megszállyt uralkodón, s lássuk meg és ámuljunk annak csodálatos útjain, Aki „mindent a javukra” fordít az Őt szeretőknak. Pont ahogyan régen az Úr Mózes felé fordította a fáraó lányának szívét és ezzel hiúsította meg anyja gonosz, arra irányuló szándékát, hogy a héberek minden fiúgyermekét megsemmisítse, most úgy alakította Mikál Dávid iránti érzelmeit és használta őt arra, hogy semmivé tegye Saul gyilkos szándékait, lásd 1Sám19:11-17. Micsoda bizonyítéka ez annak, hogy minden szív Isten kezében van!

Annak tudatában, hogy a saját szava teljesen súlytalan lesz Dávidnál, a király ravasz módon a szolgálait alkalmazta a bizalmának elnyerésére. Megparancsolta nekik, hogy „titokban” beszéljenek vele és biztosítsák őt arról, hogy „a király jóindulattal van irántad, és szolgálai is mind szeretnek téged, légy azért veje a királynak” (1Sám18:22). Amikor Isten titkos korlátjai elvételnek tőlük, akkor „egészen arra van az emberek fiainak szíve ő bennök, hogy gonoszt cselekedjenek” (Préd8:11). Semmitől sem riadnak vissza, hanem minden eszközt felhasználnak a gonosz terveik megvalósítására. Hízelegnek és dicsérik, vagy szidják és elítélik, előbbre viszik, vagy lealacsonyítják az érzelmeik tárgyát, ahogyan az a legjobban szolgálja a céljaikat.

Amikor Dávidot tájékoztatták a király szándékáról, a válasza ismét bizonyosságot tett a szíve alázatáról: „Olyan kicsiny dolog előttetek, hogy a király vejévé legyen valaki, holott én szegény és megvetett ember vagyok?” – a király részéről (1Sám18:23). Az ez után következőkből világosan kiderül, hogy Dávid itt arra mutatott rá, hogy nem képes megadni a király lányának az elvárható hozományt, v. ö. 1Móz29:18; 34:12, 2Móz22:16, 17. Szépen mutatott rá Matthew Henry az e vershez fűzött kommentárjában: „Ha Dávid így magasztalta a megtiszteltetést, hogy a király veje lehessen, milyen nagyra kell nekünk becsülni, hogy a királyok Királyának fiai lehetünk (nem a törvényben, hanem az evangéliumban)! 'Lássátok milyen nagy szeretetet adott nekünk az Atya' (1Jn3:1)! Kik vagyunk mi, hogy így felmagasztaltattunk?” Abszolút képtelenek vagyunk bármiféle „hozományt” hozni, ami Istennek ajánlhatnánk minket.

Amikor a szolgálak tudatták Saullal Dávid választát, a király valódi szándékai megmutatkoztak. „A házasság feltételének annak kell lennie, hogy száz filiszteust kell megölnie, s annak bizonyítékeképpen, hogy az általa levágottak körülmetéletlenek voltak, el kell hoznia a levágott előbőreiket. Ez hatalmas gyalázat a filiszteusokra nézve, akik gyűlölték a körülmetélkedést, s talán Dávidnak ez a cselekedete még jobban felbőszíti őket ellene, s majd igyekeznek bosszút állni rajta. S ez volt az a dolog, amire Saul vágyott és amit tervezgetett:” (Matthew Henry) Még ettől a kikötéstől sem riadt vissza Dávid, tudva, hogy Isten vele van: az Ő dicsőségét féltve ment el és vágott le kétszer annyi ellenséget, mint amennyit követeltek tőle. Bizony, Isten az ember haragját a saját dicsőségére fordítja (Zsolt76:10).

7. fejezet – Menekülés Saultól (1Sám19)

Az 1Sám18 végén látványos Ígével találkozunk, ami a legáldottabb ecsetvonást adja az Isten szíve szerint való ember által adott előképben. Ott ezt olvassuk: „Dávid Saul minden szolgáinál eszesebben viselé magát; azért felette híressé lőn az ő neve” – a marginális olvasat még nagyobb benyomást keltő: „így a neve becsessé lett”. Milyen csodálatos előképe volt ez annak, Akinek a neve „kiöntött drága kenet” (Én1:3)! Igen, mind az Atyának, mind az Ő népének Krisztus neve „felette híressé lőn”. Ő „különb nevet örökölt” az angyaloknál (Zsid1:4), igen, Ő „oly nevet” kapott, „a mely minden név fölött való” (Fil2:9). Leírhatatlanul drága ez a név az Övéi számára: imádságban hivatkoznak rá (Jn14:13), s „erős tornyukká” teszik (Péld18:10).

„És szóla Saul fiának, Jonathánnak, és a többi szolgálóinak, hogy öljék meg Dávidot” (1Sám19:1). Milyen éles és milyen komoly az ellentét az előző fejezet utolsó és a mostani első mondata között! De a lelki gondolkodású ember talán mégsem vár mást. Amikor „a Szeretett” valaki „neve” (mert a „Dávid” ezt jelenti) „felette híressé lőn”, akkor felkészülünk az ellenség azonnali tombolására – akit itt Saul személyesít meg. Igen, a szemünk elé táruló kép életszerű. Semmi sem szítja fel jobban a kígyó ellenségességét az asszony Magva ellen, mint a „nevének” felmagasztalása mindazzal együtt, amit ez biblikusan jelent. Amikor kijelentik, hogy „nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk” (Csel4:12), a zsidó vezetők „megparancsolták nekik, hogy teljességgel ne szóljanak és ne tanítsanak a Jézus nevében” (Csel4:18), s mivel nem hallgattak rájuk, az apostolokat „megverték” és megint megparancsolták, „hogy a Jézus nevében ne szóljanak” (Csel5:40).

Saul előző, Dávid megölésére irányuló terve meghiúsult. Ahelyett, hogy levágták volna a filiszteusok, ők estek el Dávid kezétől, s ennek következtében Isai fiát minden addiginál többre becsülte a nép. A nevét nagy becsben tartották. Így volt az előkép Valóságával is: minél jobban üldözték a főpap és a farizeusok az Úr Jézus, a nép annál inkább kereste: „Ama naptól azért azon tanakodának, hogy őt megöljék... Közel vala pedig a zsidók husvétja: és sokan menének fel Jeruzsálembe a vidékről husvét előtt, hogy megtisztuljanak. Keresék azért Jézust” (Jn11:53, 55-56). Így volt ez a mennybemenetele után is: minél jobban üldözték a bizonyosátevőit, annál jobban virágzott az evangélium. Kevés kétség férhet hozzá, hogy István halála az egyik dolog volt ahhoz, hogy meggyőzze azt, aki később a pogányok nagy apostolává vált. Amikor a korai egyházat így üldözték, ezt olvassuk: „Amazok annakokáért eloszolván, széjjeljártak, hirdetve az ígét.” (Csel8:4) Így változtatja át Isten az ember haragját a saját dicsőségévé.

Saul egyre kétségbeesettebbé vált, s most már nem vonakodott a fiának is a tudtára adni a heves gyűlöletét Dáviddal szemben. De itt ismét elámulhatunk a gondviselés irányító kezén abban, hogy a király nem leplezte a gyilkos szándékát Jonathán előtt. A fiú nem osztotta atyja ellenségességét, mert ezt olvassuk: „de Jonathán, a Saul fia nagyon szereté őt. Megmondá azért Jonathán Dávidnak, mondván: Az én atyám, Saul azon van, hogy téged megöljön, azért vigyázz magadra reggel; titkos helyen tartózkodjál és rejsd el magad. Én pedig kimegyek, és atyám mellett megállok a mezőn, a hol te leszesz, és beszélni fogok atyámmal felőled, és meglátom, mint lesz, és tudtodra adom néked.” (1Sám9:1-3) Áldott látni ezt a valódi és önzetlen barátságot, mert nem szabad elfelejteni, hogy Jonathán volt a trón természetes örököse. Itt azt látjuk, amint hűségesen a tudtára adja Dávidnak a veszélyt, s azt tanácsolja neki, hogy tegyen megelőző lépéseket az elkerüléséhez.

Jonathán nemcsak figyelmeztette a szeretett barátját atyja gonosz szándékaira, de könyörgött is érte a királynál. Szép látni, amint közbenjár érte Saulnál (1Sám19:4-5) a közvetlen veszély ellenére, hogy a saját fejére vonja annak haragját. Jonathán emlékeztette Sault, hogy Dávid soha nem tett rosszat neki. Sőt, ő szabadította meg Izrael a filiszteusok kezéből, s ezzel megvédte a király trónját. Miért kellene hát kiontani az „ártatlan vért”?

Jonathán itt nem tekinthetjük Krisztus előképének, inkább az éles ellentétének. Jonathán könyörgése Dávid személyes érdemein alapult. Ez pont az ellenkezője a keresztyén Közbenjárónak. A mi nagy Főpapunk a világegyetem Királya előtt annak a tökéletes elégtételnek vagy engedelmességnek az alapján jelenik meg, amit Ő kínált fel az isteni igazságnak: az övéi érdemeire nem hivatkozhat, hanem a saját tökéletes áldozata jut érvényre értük.

Jonathán közbenjárása sikeres volt: „És hallgatott Saul Jonathán szavára” (1Sám9:6). Nemcsak meghallgatta a fiát, de az érvei a kellő hatást is gyakorolták rá, s átmenetileg meggyőződött arról, hogy rossz dolog volt Dávid életére törni. Mégis Jonathán itteni és az Úr Jézusnak a népeért történő közbenjárása éles ellentétben állnak: az előbbinek csak időleges és átmeneti hatása volt az atyjára, míg a Szószólónké örökkévalóan hatékony – dicsértessék az Ő neve örökön-örökre. „És megesküvék Saul: Él az Úr, hogy nem fog megöletni!” Ismét látjuk, milyen könnyen tesznek a gonosz emberek kegyes kijelentéseket és tűnnek istenfélőknek a felszínes megfigyelők számára. A történet folytatása megmutatja, hogy milyen csekély értékű a király ünnepélyes esküje, s ez arra figyelmeztet minket, hogy ne bízzunk a földi uralkodók kötelezettségvállalásaiban. Azok, akik ismerik a Szentírást, nem lepődnek meg, amikor még a nemzeti és a nemzetközi szerződések is „papírfoszlányokká” válnak.

Miután Jonathán megnyugtatta, Dávid visszatért Saul házanépéhez (1Sám9:7). De nem hosszú időre: új háború (valószínűleg helyi és nem túl nagy) tört ki a filiszteusokkal. Ez arra indította Dávidot, hogy folytassa a katonai tevékenységét, és sok ellenséget megölt, a maradékot pedig menekülésre készítette. Áldott példáját látjuk itt az Isten szíve szerint való embernek. Noha olyan urat szolgál, aki kevésre becsüli a hűséges erőfeszítéseit, sőt, aljas módon bánt vele, a hősünk nem utasította vissza a jelenlegi kötelességeinek teljesítését. „Dávid folytatja a király és az ország számára tett jó szolgálatát. Noha Saul rosszal fizetett neki a jóért, sőt, a hasznossága volt az, amit Saul irigyelt tőle, ő mégsem vonult vissza mogorván, s nem hagyta ott a közszolgálatot. Azok, akiknek rosszal fizetnek a jóért, nem szabad felhagyniuk a jócselekedetekkel, emlékezve rá, mekkora jótévő a mi mennyei Atyánk.” (Matthew Henry)

„Az Istentől küldött gonosz lélek azonban megszállta Saul, mikor házában ült és dárdája kezében vala” (1Sám19:9). Az „azonban” szó látszólag arra utal, hogy Dávid friss győzelme a filiszteusok felett felszította a király kicsinyes féltékenységét, s „helyet adott az ördögnek” (Ef4:26-27), fogékonnyá válva ismét a gonosz lélekre. „Dávid pedig pengeté a hárfát kezével.” Az, aki sikeres volt a csatamezőn és tisztelte a nép, rangon alulinak tarthatta volna az efféle munkát, de a kegyes ember egyetlen szolgálatot sem tart túl alantasnak, amivel másoknak jót tehet. Vagy tiltakozhatott volna a veszélyre hivatkozva, amit magára vont legutoljára, amikor ezt a hivatalt látta el Saulnak (1Sám18:10), de ő Istenre számított, hogy majd megőrzi őt a kötelesség útján.

„Akkor Saul a dárdával Dávidot a falhoz akará szegezni” (1Sám19:10). Annak fényében, hogy csak nemrég egyezett bele a fia közbenjáró kérésébe és esküdött meg, hogy Dávid nem lesz lemészárolva, a jelen igevers egy komoly és mélyenszántó alapelvet szemléltet. Nagyon gyakori, hogy a meg nem tért emberek miután hirtelen elhatározzák, hogy felhagynak a gáztetteikkel és az Urat fogják szolgálni, rövid idő múlva visszatérnek a bűnös útjaikra, mint a megmosódott disznó a sárnak fertőjébe (2Pt2:22). Ahol a kegyelem csodája nem ment végbe a szívben, ott nincs változás a hajlamokban, s ahol nincs függőség az isteni kegyelemtől a szükséges erőért, ott az elhatározások, legyenek bármennyire őszinték és komolyak, ritkán hoznak létre maradandó hatást. A meg nem öldökölt vágyak gyorsan áttörnek a legünnepélyesebb eskükön is. Ahol az istenfélelem nem uralja a szívet, a friss kísértések hamarosan felkeltik a szunnyadó romlásokat, s ez jó lehetőséget biztosít a Sátánnak visszaszerezni a teljes uralmat az áldozata felett.

„De félrehajolt Saul elől, és a dárda a falba verődött. Dávid pedig elszalada, és elmenekült azon éjjel.” (1Sám19:10) Milyen csodálatosan gondoskodik Isten az Övéiről! Bár

láthatatlanok, mégis mennyire valóságosak az Ő védelmező karjai! „A gyűlölet egyetlen nyila sem találhat el, amíg a szeretet Istene nem látja azt jónak.” Micsoda békességet és állhatatosságot ad a szívnek az, ha a hit megérti, hogy „az Úr angyala tábor jár az őt félők körül és kiszabadítja őket” (Zsolt34:8)! Az emberek eltelhetnek rosszindulattal velünk szemben, a Sátán tombolhat és igyekezhethet elpusztítani, de senki a hajunk szálát sem érintheti Isten engedélye nélkül. A mindenható Úr „pajzs és csatabárd”, „köszikla és erő” mindazoknak, akik Benne bíznak. Jegyezzük meg azonban, hogy Dávid nem volt vakmerő és meggondolatlan. A hit nem elbizakodott, noha bízunk az Úrban, mégis tilos kísértenünk Őt. Ezért a kötelességünk visszavonulni, amikor az emberek ártani próbálnak nekünk (Mt10:23).

„És követeket küld Saul a Dávid házához, hogy reá lessenek és reggel megöljék őt. De tudtára adá Dávidnak Mikál, az ő felesége, mondván: Ha meg nem mented életedet ez éjjel, holnap megölnék.” (11. vers) Saul teljesen felbőszült: dühítette, hogy személyesen nem tudta megölni Dávidot, ezért most elküldte az őrségét, hogy azok végezzenek vele. Körül kellett venniük a házat és várni napfelkeltéig, nehogy valaki mást megölését kockáztassák vagy lehetővé tegyék a számára, hogy a zűrzavarban és a sötétségben megszökjön. De ember tervez, Isten végez. Az Úr még más szolgálatokat is el akart végeztetni Dáviddal, s Isten szolgálja mindaddig halhatatlan, amíg a rá kiszabott munka nincs elvégezve. Ez alkalommal a király saját lánya, aki Dávidhoz ment férjhez, volt az, aki összebarátkozott vele. Valahogyan tudomást szerzett atyja tervéről, így azonnal intézkedéseket tett annak megghiúsítása végett. Először is tudtára adta a férjének a közelgő veszélyt.

Ezután ezt olvassuk: „És lebecsátá Mikál Dávidot az ablakon; ő pedig elment és elszalada, és megmenté magát.” (1Sám19:12) Hasonlóképpen engedte be Ráháb a kémeket a házába Jerikóban, amikor a király hírnökei keresték őket, s a tanítványok is leengedték Pál apostolt Damaszkuszban, hogy megóvják a zsidók gonosz szándékaitól. Noha az ajtók szilárdan zárva voltak, Dávid így menekült meg az ablakon keresztül és futott el gyorsan és biztonságban. Nagyon érdekes itt fellapozni az 59. zsoltárt, melynek bevezetője (hitünk szerint ihletett módon) elmondja nekünk, hogy akkor íródott, „midőn embereket küld Saul, és őrizék az ő házat, hogy megöljék őt”. Ebben a kritikus helyzetben Dávid az imádsághoz folyamodott: „Szabadíts meg engemet az én ellenségeimtől, Istenem; a reám támadóktól ments meg engemet! Szabadíts meg engemet a gonosztevőktől, és a vérontó emberek ellen tarts meg engemet; Mert ímé lelkem után leselkednek, egybegyűltek ellenem az erősek; a nélkül, hogy hibás vagy vétkes volnék, Uram!” (Zsolt59:2-4) Áldott dolog látni, hogy mielőtt befejezte volna a zsoltár, teljes bizonyosság adatott meg neki a szabadulásáról: „Én pedig éneklek a te hatalmat, és reggelenként zengem a te kegyelmességedet” (17. vers).

„És vevé Mikál a theráfot és az ágyba fekteté azt, és feje alá kecskeszörből készült párnát tett, és betakará lepedővel. Mikor pedig Saul elküldé a követeket, hogy Dávidot megfogják, azt mondá: Dávid beteg.” (1Sám19:13-14) A víz nem emelkedik a saját szintje fölé. Nem várhatjuk el e világ gyermekeitől, hogy mennyei alapelveknek megfelelően járjanak el. Isten életétől elidegenedve (Ef4:18), gyakorlatilag teljesen idegenek lévén a Számára (Ef2:12) nem bíznak Benne. Vészhelyzetben nem tehetnek jobbat, mint a saját testi terveikhez és koholmányaikhoz folyamodnak. Természetes szempontból nézve Mikál hűsége a férjéhez dicséretreméltó volt, de lelki szempontból a megtévesztése és a csalása elítélendő. Annak, aki rábízta a saját ügyét és esetét az Úrra, bízik abban is, hogy Ő majd megvalósítja a saját bölcs célját is és az neki is a legjavára lesz (Zsolt37:5), nem kell trükkökhöz és csalafintaságokhoz folyamodnia. Vajon nem az szolgáltatta a kulcsot Dávidnak a Saul házában szerzett fájdalmas megtapasztalásaihoz, hogy egy hitetlennel kötötte össze az életét?

„És Saul elküldé ismét a követeket, hogy megnézzék Dávidot, mondván: Ágyastól is hozzátok őt előmbe, hogy megöljem őt.” (1Sám19:15) Elszánva magát Dávid elpusztítására, a király kiadta a parancsot, hogy akár beteg, akár nem, hozzák őt elébe, hogy saját kezüleg ölhesse meg. Aljas és barbár dolog volt így diadalmaskodni afelett, akiről azt hitte, beteg, és a halálára

esküdni annak, akiről csak annyit tudott, hogy a természet keze által fog meghalni. A sarkallta őt erre, aki „emberölő volt kezdettől fogva” (Jn8:44), s a Sátán barbár kegyetlensége nyilvánvalóvá teszi, milyen nagy veszélyben volt Dávid. Ez viszont felerősíti Isten rajta nyugvó védelmének áldott mivoltát. Milyen drága dolog tudni a szentnek azt, hogy az Úr pajzsként áll közé és a rosszindulatú ellensége közé! „Jeruzsálemet hegyek veszik körül, az Úr pedig körülveszi az ő népét mostantól fogva mindörökké.” (Zsolt125:2)

Mikor a szolgák visszatértek és bementek Mikál házába, a terve lelepleződött és Dávid elmenekülés kiderült (1Sám19:16). Ekkor a király megkérdezte a lányát: „Mi dolog, hogy engem úgy megcsaltál? - elbocsátád az én ellenségemet, és ő elmenekült.” (17. vers) Mennyire elhomályosodott a látása annak, akit az irigység, a harag és a gyűlölet tölt el! Az, aki újra és újra Saul barátjának bizonyult, ő most „ellenségnek” tekint. Komoly lecke ez a számunkra: ha a büszkeség, az előítélet vagy az önzés uralja a szívünket, akkor a legbölcsebb tanácsadóinkat és jóakaróinkat is ellenségeknek fogjuk tekinteni. Csak ha tiszták a szemeink, akkor lesz tele a testünk világossággal. Komoly dolog megfigyelni Mikál Saulnak adott válaszát: „Ő mondá nekem, bocsáss el engem, vagy megöllek téged” (17. vers). Ezzel kétségbeesett embernek állította be Dávidot, aki megölte volna, ha megpróbálta volna megakadályozni a menekülését. Még komolyabb dolog az, hogy az Isten szíve szerint való ember ilyen feleséget vett magának!

„Dávid pedig elfutván, megszabadula; és elment Sámuelhez Rámába, és elbeszélte néki mindazt, a mit Saul vele cselekedett. Elméne ezután ő és Sámuel, és Nájóthban tartózkodának.” (1Sám19:19) Dávid most valószínűleg azért kereste Isten prófétáját, hogy a hite megerősödjön, tanácsot kapjon arra nézve, hogy mit csináljon, vigaszt nyerjen a mostani bajaiban, s közösségben együtt imádkozzon vele: a legvalószínűbben Sámuelen keresztül ismerhette meg Isten gondolatait. S valószínűleg Sámuel menedékét tekintette a legbiztonságosabb helynek, ahol elszállásolhatta magát. Nájót közel volt Rámához, ott volt a próféták iskolája, s ha a filiszteusok nem zavarták meg „Isten hegyét” és azon a prófétákat (1Sám10:5), akkor ésszerűen lehetett arra következtetni, hogy Saul sem fogja.

„És tudtára adák Saulnak, mondván: Ímé Dávid Nájóthban van, Rámában. Követeket küldö azért Saul, hogy Dávidot fogják meg. A mint azonban meglátták a prófétáknak seregét, a kik prófétálnak, és Sámuel, a ki ott állott, mint az ő előljárójuk; akkor az Istennek lelke Saul követekre szállott, és azok is prófétálnak.” (1Sám19:19-20) Dávid tartózkodási helye szentségét tekintetbe nem véve Saul követeket küldött az elfogására. De az Úr ismét közbelépett a Lelke kitöltésével Saul szolgálaira, akiket annyira lefoglaltak a vallási gyakorlatok, hogy elhanyagolták a megbízást, amire kiküldték őket. Mennyire emlékeztet ez minket arra, amikor a farizeusok és a főpapok elküldik a hivatalnokokat Krisztust elfogni, de azok a megbízásuk végrehajtása helyett visszatérnek az uraikhoz és ezt mondják: „Soha ember úgy nem szólott, mint ez az ember!” (Jn7:32, 45-46) Saul más szolgákat küldött, majd harmadjára is másokat Dávid elfogására, de mielőtt elértek volna oda, ahol Dávid volt, Isten Lelke szállt rájuk és vitte őket egyfajta transzba, amiben egész nap és éjjel benne maradtak, elegendő időt adva Dávidnak a meneküléshez. Jahve néha ilyen furcsa módszereket használ az ellenségeinek a szolgálai ellen irányuló erőfeszítéseinek a semmivé tételéhez.

8. fejezet – A vándorlásai (1Sám20)

A kép, amit a Szentlélek adott a Szentírásban Dávid jelleméről és életéről, összetett. Kicsit olyan, mint egy kép, amiben a fő színek a fehér, a fekete és az arany. Sok vonatkozásban hagyott nekünk olyan példát Dávid, amit jól tesszük, ha követünk. Más vonatkozásokban pedig komoly figyelmeztetéseket, amit jól tesszük, ha meghallgatunk. Más vonásaiban pedig Krisztus áldott előképe volt. Azaz, ennek a három különböző dolognak az egyesítése Dávidban joggal hasonlítható egy összetett képhez. S nem vagyunk rossz lelkülettel (amennyiben az indítékaink helyesek) és nem szennyezzük be Isten kegyelmét a zsoltáros jellemének fájdalmas hibáinak elemzésével, hanem inkább a Lélek célja fog megvalósulni, és a mi lelkeink lesznek a nyertesei, ha kellőképpen a szívünkre vesszük és buzgó imádsággá alakítjuk át ezeket, hogy megszabadulhassunk azoktól a csapdáktól, amikbe ő beleesett.

Az előző fejezet vége felé láttuk, hogy Dávid, elkerülve Saul gyilkos gyűlöletét, miképpen menekült Sámuelhez Nájótba. Könnyörtelen ellensége azonban oda is követte. De Isten csodálatos módon lépett közbe. A király által Dávid letartóztatására elküldött követeket a Szentlélek ereje fogta vissza és töltötte el félelemmel vegyes tisztelettel. Sőt mi több, amikor Saul személyesen jött el, Isten Lelke őt is legyőzte és egyfajta eksztatikus révületbe vetette. Valaki azt hihetné, hogy Isten eme jeles beavatkozása Dávid mellett lecsillapította minden félelmét és eltöltötte a lelkét dicsérettel és hálával Iránta, Aki erősnek mutatkozott az Ő oldalán. Vajon nem volt világos, hogy Isten nem akarja, hogy Saul ártson annak, akit az Ő prófétája kent fel? Ó, hát Dávid is csak ember volt, a mieinkhez hasonló indulatokkal, s ha az isteni kegyelem nem munkálkodott volna hatékonyan benne, semmiféle külső megfontolás sem lett volna képes megeleveníteni őt. Abban a pillanatban, amikor az Úr elhagy minket (hogy próbára tegyen és megmutassa, kik is vagyunk mi), biztos a bukás.

Ahelyett, hogy Nájóthban maradt volna, nyugodtan várva Isten jóságának következő jelére, Dávid megriadt és a maga kezébe vette a dolgok irányítását. Ahelyett, hogy az isteni tökéletességekkel foglalkozott volna, Dávid most csak a nagy hatalmú, engesztelhetetlen, vérszomjas ellenséget látta. Ennek megfelelően a következő, amit olvasunk: „Elfuta azért Dávid Nájóthból, mely Rámában van” (1Sám20:1): igaz, hogy Saul elől „futott”, de Sámuelnek is hátat fordított. „És elméne és monda Jonathánnak: Mit cselekedtem? Mi vétkem van és mi bűnöm atyád előtt, hogy életemre tör?” Komoly dolog látni, hogy Dávid inkább Jonathánnal tanácskozik, semmint Isten prófétájával. S mind rendszerint, a kulcs az ajtóra van felakasztva: a jelen fejezet nyitó verse magyarázza meg nekünk azt, amit az utána következőkben találunk. „Természetes” volt, hogy Dávid a „barátjához” forduljon segítségért, de vajon lelki is volt?

Vajon Dávid Jonatánnak feltett kérdése nem tárja elénk a szíve állapotát? Az „én”, „enyém”, „enyém” elég világosan mutatja be az elméje állapotát ([Én] mit cselekedtem? Mi vétkem van és mi bűnöm – *a ford.*). Isten most egyáltalában nem szerepelt a gondolatai között, sőt, meg sem említette Őt. Saul ismétlődő, az életére törő támadásai teljesen elbátortalanították, s az „alig egy lépés van köztem és a halál között” (1Sám20:3) szavai világosan jelzik, hogy most a hitetlen félelem kerítette a hatalmába. Ó, Dávidnak Jonatánnál jobb orvoshoz kellett volna fordulnia, hogy a lázad buzgalma csillapodjon: csak Egyvalaki volt alkalmas nyugtató és hűsítő kezet tenni rá. Ó, milyen sokat veszít a szent, amikor elmulasztja méltányolni az Urat minden útjában (Péld3:6)! S ami még rosszabb: amikor a közösség megszakad, amikor a lélek nincs kapcsolatban Istennel, enged a kísértésnek és súlyos bűnöket követ el. Így történt ez itt is. Félve Saul haragjának ismételt felgerjedésétől, ha észreveszi a hiányát az asztalnál, de félve elfoglalni a helyét, Dávid most arra kéri Jonathánt, hogy szándékosan hazudjon az érdekében (1Sám20:5-6). Szóljon ez hangosan mindannyiunk szívéhez, figyelmeztetve minket az Úrral fennálló közösség megszakadásának félelmetes gyümölcseire.

A Dávid által tett első rossz lépés Saul lányának feleségül vétele volt, mert a szent történetből világosan kiderül, hogy ő nem volt alkalmas társa az Isten szíve szerint való

embernek. A második hibája a menekülés volt Nájóthból, s ezzel a hátat fordítás Isten prófétájának. A harmadik hibája a segítségkérés volt Jonatántól. A „barátja” valódi jelleme ez alkalommal megmutatkozott: látva, hogy Dávid mennyire összezavarodott, nem volt meg az erkölcsi bátorsága az igazság elismeréséhez, hanem köntörfalazással akarta őt megnyugtatni (1Sám20:2). Az nem lehet, hogy Jonatán ne tudott volna arról, hogy Saul dárdát vetett Dávidra, a szolgáltnak a megölésére vonatkozó parancsairól (1Sám19:11), a követek kiküldéséről az elfogása végett (1Sám19:20), valamint arról, hogy személyesen ment Dávid után (1Sám19:22). De minden kételyt eloszlatott a „szóla Saul fiának, Jonathánnak, és a többi szolgáltnak, hogy öljék meg Dávidot” (1Sám19:1). Jonatán szándékosan köntörfalazott az 1Sám20:2-ben, és „Jó erkölcsöt megrontanak gonosz társaságok” (1Kor15:33). Így volt itt is – Dávid is hazudott (1Sám20:5-6).

Nem akarunk versről verse lépni ebben a huszadik fejezetben, mert nem Sámuel első könyvéhez írunk most kommentárt. Jonathánnal kiegyeztek egy tervben, mellyel neki kellett meggyőződnie apja legutóbbi magatartásáról, majd tájékoztatni róla Dávidot. Komoly szövetségre léptek egymással: Jonatán most, Dávid sokkal később (2Sám9) tett eleget hűségese a kikötéseinek. Az „elrejtőzék azért Dávid a mezőn” (1Sám20:24, és v. ö. 35, 41) azonnal leleplezi a hazugságát a 6. versben, bár az igemagyarázók átsiklottak felette. Amikor Dávid hiányzott a király asztalától és megkérdezték, hol van, Jonatán megismételte a hazugságot, amit Dávid javasolt neki. Ezért a király sértések özönét zúdította a fiára és kijelentette, hogy „ő a halál fia” (1Sám20:31). Amikor Jonathán megpróbált tiltakozni és megkérdezte, miért kellene Dávidnak meghalnia, a király felé dobta a dárdáját. Ezután Jonatán és Dávid találkozója a mezőn és a szeretetteljes búcsúzásuk van megindító módon leírva (1Sám20:41-42).

„És Dávid elméne Nóbba Akhimélek paphoz” (1Sám21:1). Amikor egy valódi szent nincs kapcsolatban Istennel, amikor visszacsúszott állapotban van, akkor a viselkedése furcsa rejtélyt mutat és az ellentmondásos cselekedeteit egyetlen pszichológus sem képes megmagyarázni. De sok minden, ami megmagyarázhatatlan sokaknak (még a rosszul tájékozott hívőknek is) megoldódik a számunkra a Gal5:17-ben: „Mert a test a lélek ellen törekedik, a lélek pedig a test ellen; ezek pedig egymással ellenkeznek, hogy ne azokat cselekedjétek, a miket akartok.” Ezzel felvázoltuk a két „természet” küzdelmét a keresztyénben, a kibékíthetetlen ellentétet a viselkedés két fő mozgatórugója, a „test” és a „lélek” között. Attól függően, hogy e két alapösszetevő közül melyik mozgatja és uralja a szentet, alakul majd a tetteinek menete. Az igevers utolsó mondatának kettős jelentése van: a „test” jelenléte akadályozza a „lelket”, hogy teljesen elérje a vágyait ebben az életben (Rm7:15-25); a „lélek” jelenléte meggátolja, hogy a test teljesen a maga útját járja.

A Gal5:17 megadja a kulcsot a sok titokzatos megtapasztaláshoz a keresztyén életében és sok fényt derít az ószövetségi szentek változatos történeteire. Sok bekezdést adhatnánk hozzá ehhez a ponthoz, az utolsó mondatot szemléltetve Noé, Ábrahám, Izsák, Jákob, József, Mózes, Illés stb. életéből, de inkább ezeknek a fejezeteknek a fő témájára korlátozzuk a figyelmünket. A vadállatok támadásaival szembesülve (1Sám17:34-36), a sátor iránti rajongásában (Zsolt132:1-7), a Góliáttal folytatott küzdelmében a „lélek” volt az erősebb Dávidban, s ezért volt az Úr a szíve előtt. A bátorság és s hit komoly próbáin ment keresztül, de az Úrba vetett bizalma nem ingott meg. Utána következett egy időszak a király palotájában, ahol sokkal nehezebb volt megőriznie a lelkiességét. Majd Saul fordult ellene, újra és újra az életére törve. Megfosztva a kegyelem külső eszközeitől, Dávid hite meglankadt, s ahogyan alábbhagyott, a félelmek váltották azt fel, így ahelyett, hogy az Úrral lett volna elfoglalva, az erős ellensége töltötte be a látóterét.

A Saul előli menekülése során Dávid először Sámuelet kereste fel, ami azt jelzi, hogy a „test” nem jutott benne teljes uralomra, ami nem történi meg egy valóban újjászületett lélekben: „Mert a bűn ti rajtatok nem uralkodik” (Rm6:14) – nem tesz benneteket teljesen a

rabszolgájává. De a menekülésében Sámuelettől és az odafordulásában Jonatánhoz segítségért látjuk, hogy a „test” irányítja egyre jobban és jobban a tetteit – még világosabban megmutatkozik ez abban a hazugságban, amit ő adott a barátja szájába. S most a menekülésében Akhimélekhez és abban, ahogyan viselkedik, a felkent szem meglátja a benne folyó küzdelmet. Most már világosnak tűnt Dávid számára, hogy nem várható javulás Saulban: amíg a király élt, addig ő veszélyben volt. Az udvarból száműzöttként magányos vándorra vált, de mielőtt még messzebbre ment volna a szíve Nóbba vonzotta, ahol a szent sátor állt.

Látszólag különféle indítékok és megfontolások mozgatták Dávidot abban, hogy Nóbba ment. Látva, hogy most száműzöttnek kell lennie, el akart búcsúzni a sáortól, nem tudva, mikor látja ismét. Megannyi zsoltárból derül ki, hogy Dávid legnagyobb bánata a száműzetésben az elválása volt Isten házatól és az elszigetelése a nyilvános szertartásoktól. „Mily szerelmetesek a te hajlékaid, Seregeknek Ura! Kiváncozik, sőt emésztődik lelkem az Úrnak tornáczai után... Mert jobb egy nap a te tornáczaidban, hogysem ezer másutt; inkább akarnék az én Istenem házában küszöbén ülni, hogysem lakni a gonosznak sátorában!” (Zsolt84:2-3, 11, és v. ö. 42:3-4 stb.) Másodszor, világosnak tűnik az 1Sám22:10-ből, hogy Dávid célja az Úr megkérdezése volt a főpapján keresztül, hogy útmutatásokat kapjon Tőle az útját illetően. Harmadszor, az itt következőkből az is kiderül, hogy élelmet is keresett.

„Akhimélek pedig megrettenve ment Dávid elé” (1Sám21:1). A főpap nyilvánvalóan hallott arról, hogy Dávid kiváltotta Saul nemtetszését, s arra a következtetésre jutott, hogy alighanem szökevény. Tudván, hogy milyen ember a király, Akhimélek félt, hogy a tulajdon életét sodorja veszélybe Dávid megvendéglésével. „És monda néki: Mi dolog, hogy csak egyedül vagy, és senki sincs veled?” Az, hogy volt vele néhány „ifjú”, kiderül a 4. versből és a Mt12:3-ból, ám miután akkor hírnévre tett szert mind a táborban, mind az udvarban, joggal lehetett várni, hogy Dávid el van látva a megfelelő felszereléssel. A megvetés, amit a főpap mutatott ki Dáviddal a száműzötttel szemben, szemlélteti a világ könyörtelenségét a bukott és elszegényedett hőssel szemben.

„És monda Dávid Akhimélek papnak: A király bízott reám valamit, és monda nekem: Senki se tudja meg azt a dolgot, a miért elküldélek téged, és a mit parancsoltam néked; azért a szolgákat elküldém erre és erre a helyre.” (1Sám21:2) Itt Dávid ismét vétkes egy vaskos hazugságban. Milyen komoly látni Izrael zsoltárosát, amint szándékosan hazudik Isten házában küszöbén, ahová az Urat jött megkérdezni! Bizony, valamennyiünknek valódi szüksége van erre az imádságra: „A hamisságnak útját távoztasd el tőlem” (Zsolt119:29). Dávid szíve bátorsága elszállt a főpap zavarba ejtő kérdésétől, s az, aki egy kézzel mert szembeszállni a filiszteus óriással, most félt megmondani az igazat. Ó, ott nem létezhet hitbéli nyugalom és bátorság, ahol maga a hit nem működik. Illés nem vonakodott szembeszállni a Baál négyszáz prófétájával, később azonban mégis elfutott Jézabel fenyegetése elől. Péter ki mert lépni a hajóból a tenger közepén, de mégis remegett egy szolgálólány előtt. „Azért a ki azt hiszi, hogy áll, meglássa, hogy el ne essék.”

Könnyebb bízni Istenben a napsütéses napokon, mint a homály és a sötétség idején. „Dávid korábban tényleg gyakran szembesült nehézségekkel és veszélyekkel. A Góliáttal történt összeütközésétől kezdve nem is nagyon ismert mást, de akkor ez volt a különbség: a korábbi nehézségeknél lehetővé vált számára a győzelem. Bizonyos fénysugarak mindig áthatoltak a felhőkön, s valamilyen megtiszteltetés minden megpróbáltatás végén várt rá. Most azonban úgy tűnt, hogy Isten többé nem avatkozik be az ő oldalán. Saul teljes ellenségessége szabadon kibontakozhatott, s Isten nem lépett közbe sem megállítással, sem megfenyítéssel. Úgy tűnt, többé nem áll a szándékában Dávidot a körülmények fölé emelni, hanem megengedi, hogy azok kerekedjenek fölé. Dávid szíve képtelennek tűnt ennek elhordozására. Bízni Istenben a győzelmek idején egy dolog, de bízni Benne miközben vereségeket szenvedünk, teljesen más.” (B. W. Newton)

Dávid most öt kenyeret kért Akhimélektől (1Sám21:3): tartsuk észben, hogy a sátor ajtajában állt, nem a főpap lakóháza előtt. Mindaz, ami összesen rendelkezésre állt, nem volt más, mint a tizenkét kenyér, ami egy hétig volt a szentélyben az arany asztalon, s ami, miután másik tizenkettővel kicserélték, a papok és a családjaik tulajdonába került. Biztosítva Akhiméleket, hogy ő és az emberei eleget tettek a 2Móz19:15 követelményeinek, Dávid sürgette, hogy a kenyereket adják nekik. Milyen mélyre süllyedt Isai fia? Most, hogy Saul vele szemben táplált meggyökeresedett rosszindulata általánosan ismertté vált, az emberek féltek és nem voltak hajlandók barátkozni vele. A Máté 12-ben látjuk, hogyan igazolja az Úr Jézus a tetteit, ami megmutatja, hogy a vallási rendeleteket figyelmen kívül lehet hagyni az élet megőrzése érdekében: a rituális előírásoknak utat kell engedniük az erkölcsi köteleességeknek és sürgős gondviselő szükség esetén az is megengedett, amit rendes körülmények között nem volna szabad megtenni.

„Vala pedig ott azon a napon Saul szolgái közül egy ember, ott tartózkodva az Úr előtt, a kit Doégnak hívtak, a ki Edomita volt, Saul pásztorainak számadója.” (1Sám21:7) Mégis, Dávid a meghallgatása során a sürgető kérését adta elő. Biztos, hogy a természetes józan ész arra intette volna, hogy bölcsebben járjon el. Ó, kedves olvasóm, amikor egy szent a lélek visszacsúszott állapotában van, akkor gyakran ostobább módon jár el, mint a világi ember. Ez Istennek az őt sújtó igazságos ítélete. Ő nekünk adta az Ígését, hogy annak alapján járjunk, s az az Íge tele van bölcsességgel és üdvös tanácsokkal. A magunk veszedelmére fordulunk el attól, helyrehozhatatlan veszteségeket szenvedve el. A saját értelmünkre történ támaszkodás az udvarlás a biztos bukásnak. Mégis, amikor megszakad a közösség Istennel, pontosan ez az, amit teszünk. Akkor aztán learatjuk a gonoszságunk keserű gyümölcseit és megérezzük az ostobaságunk következményeit.

Dávid ezután fegyvert kért Akhimélektől, aki megmondta, hogy csak „Góliát kardja” áll rendelkezésre, amit a sátorban őriztek Isten Izraellel szembeni jóságának emlékműveként. Amikor megmondta, Dávid így kiáltott: „Nincs ahhoz hasonló, add ide azt nekem.” Ó, jaj, hogyan bukott el az erős! „Bizonyára nem sok jóval kecsegtette Dávidot, hogy a keze, ami Góliát kardját elhelyezte Izrael Istenének a szentélyében – az a kéz, amelyik egykor vette a kövecskét és a parittyát az ereje jelképeként, mert a seregek Urában bízott – egyszóval nem sok jóval kecsegtetett, hogy ennek a kéznek kell az elsőnek lennie, ami visszaveszi az óriás fegyverét a nyughelyéről, hogy legalább egy kicsit átadjon neki abból a bizalomból, amit Istentől megvon. Milyen más volt Dávid mostani állapota, mint Góliát elestének napján! Akkor Izrael Istenében bízva és Izraelhez csatlakozva a saját gyengeségében indult el, de most, elhagyva Izraelt és Izrael földjét Góliát kardjával felfegyverkezve indult el, hogy a filiszteusok, Izrael ellenségei és Isten ellenségei barátságát és szövetségét keresse.” (B. W. Newton)

Dávid tehát most elindult, ellátva (legalábbis átmenetileg) és felfegyverkezve. De milyen áron? A gyanútlan főpap elhitte Dávid hazugságait, s biztosra vette, hogy Saul küldte el őt, nem félve Doégnak, a király szolgájának a jelenlététől (1Sám21:7). De drágán megfizetett azért, hogy a jobb belátása ellenére Dávid hazugságára hallgatott. Az áruló edomita tájékoztatta Saul (1Sám22:9-10), majd a feldühödött király parancsára később szörnyű bosszút állt.

„És ellenük fordula az Edomita Doég, és ő rohana a papokra. És azon a napon nyolczvanöt embert ölt meg, a kik gyoics efódot viselének. És Nóbot is, a papok városát fegyvernek élével vágatá le, mind a férfit, mind az asszonyt, mind a gyermeket, mind a csecsemőt; az ökröt és szamarat és bárányt, fegyvernek élével.” (1Sám22:18-19) Ezek voltak Dávid hazugságainak félelmetes eredményei, amit utóbb el is ismert Akhimélek egyetlen életben maradt gyermekének: „Én adtam okot atyád egész házanépének halálára.” (1Sám22:22) Legyen kedve a Szentléleknek mind a szerzőt, mind az olvasót erőteljesen arra indítani, hogy vegyék a szívükre ez a komoly eseményt, hogy nap mint nap egyre komolyabban imádkozzanak: „Ne vigyél minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól”.

9. fejezet – Menekülése Siklágba (1Sám21)

Vannak időszakok, amikor Istennek a népe iránti gyengéd szeretetének ellentmondani látszanak a fájdalmas próbák, amiket Ő küld rájuk, amikor a gondviselése látszólag összeütközik az ígéreteivel. Ilyenkor a hit tétetik próbára és gyakran csődöt is mond. De ez egyben Isten túláradó kegyelmének a bizonyága is, amikor megszabadítja azt, aki utat engedett a hitetlenségnek. Ezeknek az alapelveknek újabb és újabb szemléltetéseit látjuk a Szentírás lapjain, különösen az Ószövetségben. S az egyik fő értékük számunkra az, hogy vegyük ezeket a szívünkre, alakítsuk át buzgó imává és igyekezzünk hasznat húzni belőlük. Isten megtiltotta nekünk, hogy ezeket elcsúsrjuk-csavarjuk a magunk vesztére (2Pt3:16). Isten megtiltotta, hogy szándékosan vétkezzünk azért, hogy a kegyelem bővelkedhessen (Rm6:1-2). S Isten megtiltotta, hogy az előttünk járók hibáit mentségekként kezeljük a súlyos bukásaink miatt, így igyekezve meglapulni mások hibái mögött. Inkább keressük annak kegyelmét, hogy ezeket a veszélyre figyelmeztető jelekként foghassuk fel, melyek azért vannak felállítva, hogy eltérítsenek minket a belecsúszástól azokba a csapdába, amik őket foglyul ejtették.

Ábrahámnak Isten nagy számú magot ígért (1Móz12:2), de úgy tűnt, hogy a gondviselése ellentétes ennek beteljesedésével. Sára terméketlen volt! De a méhe meddősége nem jelentett nehézséget a Mindenhatónak. S nem volt semmi szükség arra sem, hogy Ábrahám testi kompromisszumot próbáljon kötni azzal, hogy Hágáron keresztül jut fiúhoz (1Móz16). Igaz, egy ideig teljesülni látszott a terve, de a történet folytatása nemcsak a szükségtelenségét bizonyította be ennek a mesterkedésnek, de Ismáelben a keserű gyümölcsei is beértek. S ez a figyelmeztetésünk végett lett feljegyezve. Jákobnak ezt mondta Isten: „Térj meg atyáid földére, a te rokonságod közé, és veled leszek.” (1Móz31:3) Az utazása során hírnökök tájékoztatták őt arról, hogy Ézsau közeledik négyszáz emberrel, s azt olvassuk, hogy „Igen megijede Jákób és féltében...” (1Móz32:7). Mennyire emberi! Igaz, de milyen szomorú és milyen sértő Istenre nézve! Milyen oka volt a félelemre, amikor Jahve volt vele? Ó, „bízatok ő benne mindenkor” (Zsolt62:9) a kegyelemért!

Tanuljátok meg kedves testvérek, hogy a hitet próbára kell tenni – a valódiságának bebizonyítása végett. De Aki a hitet adja, képes azt fenntartani is, és ez az, amit Nála kell keresnünk folyamatosan. Amit az imént láttunk, az csak további szemléltetése a mostani fejezetek témájának. Dávid felkent király volt, mégis más viselte a koronát. Isai fia felkenetett a trónra, Saul mégis keserűen üldözte őt. Vajon Isten elfelejtett kegyelmesnek lenni? Valóban nem. Megváltoztatta a céljait? Az nem lehetséges (Mal3:6). Akkor hát Góliát legyőzőjének miért kell most szökevénynek lennie? Ő ki lett jelölve nagy kincsek urának, most mégis odáig süllyedt, hogy kenyérért könyörög (1Sám21:3). A hitet próbára kell tenni, s fájdalmas tapasztalatokból kell megtanulnunk a keserű következményeit, ha nem teljes szívünkkel bízunk az Úrban, valamint megismernünk a keserű gyümölcsöket, valahányszor csak a magunk értelmére támaszkodunk, a saját kezünkbe vesszük a dolgokat és igyekszünk kimenteni magunkat a bajokból.

Ezékiásról olvassuk, hogy „elhagyá őt az Isten, hogy megkísértené őt és meglátná, mi volna az ő szívében” (2Krón32:31). Egyikünk sem tudja, mennyire gyenge, amíg Isten vissza nem vonja a fenntartó kegyelmét (mint tette azt Péterrel), s magunkra nem maradunk. Igaz, Urunk világosan megmondta nekünk, hogy „nálam nélkül semmit sem cselekedhettek”. Mi azt gondoljuk, hogy hiszünk ebben az Ígében, s bizonyos módon ez így is van, mégis hatalmas a különbség aközött, hogy nem kérdőjelezzük meg a Szentírás egyik Ígését, egyetértünk annak szavahihatóságával, valamint a belső megismerkedés között azzal a saját személyes történetünkben. Egy dolog hinni, hogy nincsen erőm vagy bölcsességem, de más dolog azt tényleges tapasztalatból megismerni. S ezt rendszerint nem is lehet egyetlen alkalommal elérni, mint ahogyan egy szöveget sem lehet egyetlen kalapácsütéssel beverni. Nem, ezt meg kell tanulnunk, majd újra megtanulnunk, mert annyira ostobák vagyunk. Isten igazságának a

megpróbáltatások tüzes kemencéjében kell belénk égnie. De ennek mégsem kellene így lennie, ha több figyelmet fordítanánk ezekre az ószövetségi figyelmeztetésekre, amiket a hajdani szentek életrajzai adnak közre.

Az előző fejezetben láttuk, hogy Saul gyilkos támadását követően Dávid Nájótba menekült. De engesztelhetetlen ellensége oda is követte őt. Isten csodálatosan lépett közbe a szolgája oldalán. Ám hozzánk hasonló indulatokkal bíró ember lévén, miután Isten természetfeletti kegyelme akkor nem támogatta őt, Dávid félelmei nemhogy teljesen elcsitultak volna, s nyugodtan várta volna Sámuellel együtt, hogy megkapja az isteni vezetés Ígését, őt a Saullal kapcsolatos közvetlen veszély foglalkoztatta, s miután hiába tanácskozott Jonatánnal, a maga kezébe vette a dolgok irányítását és Nóbba menekült. Ott hazudott a főpaprak, s azzal kenyeret szerzett, de azon a félelmetes áron, hogy Saul Doégon keresztül állt bosszút nyolcvanöt ember lemészárlásával, akik gyorsan efódot viseltek. Valóban katasztrofálisak a következmények, amikor a magunk útját próbáljuk járni és a magunk számára kövezzük ki az utat. Mennyire másként történt volna, ha Dávid bízik az Úrban és hagyja, hogy Ő cselekedjen az ő oldalán!

Isten Önmagában elégséges minden szükségletünk betöltésére (Fil4:19), és sokkal többet tesz értünk, mint amennyit kérünk vagy gondolunk (Ef3:20). Ezt megteheti közvetlenül, vagy közvetve, ha jobbnak látja teremtményeket használni a jótetszésének végrehajtásában és annak megadásában, amit nekünk szeretne juttatni. Isten soha nem tanácstalan: minden dolog, minden esemény, minden teremtmény az Ő szuverén rendelkezésére áll. Isten eme mindenre elégséges mivoltának alapvető igazságát kellőképpen tovább kell fejlesztenünk, ügyelve arra, hogy a gondolatainkkal vagy a tetteinkkel ne kicsinyeljük le vagy tagadjuk meg ezt az isteni tökéletességet. Ezt pedig egészen biztosan megtesszük, amikor törvénytelen eszközökkel igyekszünk elkerülni a fenyegető veszélyt. Ezt volt a helyzet Ábrahámmal (1Móz20), Izsákkal (1Móz26), amikor megtagadták a feleségeiket, arra a következtetésre jutva, hogy ez volt szükséges az életük megóvásához – mintha Isten nem lett volna képes jobb és tiszteletreméltóbb módon megvédeni őket. S mint majd látjuk, ez a helyzet Dáviddal is Siklágban.

Az utolsó fejezetben röviden arra a tényre is utaltunk, hogy amikor a szent nincs kapcsolatban Istennel, amikor visszacsúszott állapotban van, akkor a magatartása olyannyira különbözik a korábbi viselkedésétől, s olyannyira nincs összhangban a hitvallásával, hogy a tettei furcsa rejtélyt jelentenek- De annak a rejtélynek mégiscsak egyszerű a megoldása. Csakis Isten világossága által „látunk világosságot” (Zsolt36:10). Ahogyan az Úr Jézus Krisztus jelenti ki: „a ki engem követ, nem járhat a sötétségben” (Jn8:12). Igen, de csak akkor, ha valóban „követjük” Őt, a szíveinket az Általa hagyott példa köti le, akkor fogjuk látni, tudni és járni az az utat., ami kedves és megtisztelő az Ő számára. Csak egyetlen alternatívája van ennek, amikor a felebarátaink vagy a magunk kedvében igyekszünk járni, s amikor ez a helyzet, az csak zűrzavart és bajt eredményezhet.

Amikor a közösség Istennel (Aki a „világosság”) sérül, akkor csak lelki sötétség marad vissza. A világ „sötét hely” (2Pt1:19), s ha nem az Íge irányítja a lépéseinket (Zsolt119:105) akkor csat botorkálunk és botladozunk. „Az ő útjaiból elégszik meg a visszacsúszott”⁶ (Péld14:14), nem pedig Isten „útjaiból” (Zsolt103:7). Ahol a közösség az Úrral megtörik, ott az elme már nincs többé a mennyből megvilágosítva, az ítélőképesség elhomályosodik, s a bölcsesség hiánya, sőt, a bolondság fogja jellemezni minden cselekedetünket. Itt a kulcs sok

⁶ Károlinál: „az elfordult elméjű” – a ford.

mindenhez az életünkben, a magyarázat azokhoz a „nem bölcs tettekhez”, a „bolond hibákhoz”, amikért oly drágán kell megfizetnünk – nem a Szentlélek irányított minket, hanem a testi energiák mozgattak, az istentelenek tanácsát kerestük vagy a józan ész parancsait követtük.

S nem határozza meg semmi, meddig mehet el a visszacsúszott ember, vagy milyen ostoba és örült módon cselekedhet. Ez komolyan szemlélteti a most vizsgált eset. Mint azt az előző fejezetben láttuk, Dávid megriadt a fegyvertelenségétől és megkérdezte a főpapot, hogy van-e valami fegyvere kéznél. Miután megtudta, hogy csak a „Góliát kardja” volt ott, amit a sátorban tartottak Istennek a népe iránti jósága emlékére, Dávid ezt mondta: „Nincs ahhoz hasonló, add ide azt nékem” (1Sám21:9). Ő, „de meghomályosodott a színarany!” Ő, aki az Úr félelmében járt, s nem vonakodott szembeszállni Góliáttal egyetlen parittyával a kezében, most, hogy emberi félelem uralta őt le, az óriás kardjába vetette a bizalmát. Talán szerző és olvasó egyaránt hajlanak arra, hogy csodálkozzanak ezen, de vajon nincs több okunk siránkozni, amikor ebben az esetben sok múltbeli hibánk pontos képét látjuk?

„És felkele Dávid, és elfutott azon a napon Saul elől, és elment Ákhishoz, Gáthnak királyához.” (1Sám21:10) Félve attól, hogy Saul üldözni fogja, ha Izrael földjének akármelyik részére megy, mivel nem volt hajlandó csapatot toborozni ellene, Dávid Gáthban, a filiszteusoknál keresett menedéket. De mi dolga volt Izrael ellenségeinek területén? Egyáltalán semmi, mert nem az Úr érdekében ment oda. Bizony, „az elnyomás⁷ megbolondítja a bölcs embert is” (Préd7:7). Valóban kevesen viselkednek szélsőséges nehézségek közepette anélkül, hogy néhány nyilvánvalóan hibás lépést ne tennének, ezért kell „vigyáznunk és imádkoznunk, nehogy kísértésbe essünk” (Mt26:41), buzgón kérve Istentől azt az erőt, mert egyedül csak az teszi lehetővé, hogy sikerrel ellenálljunk az ördögnek.

„És felkele Dávid, és elfutott azon a napon Saul elől, és elment Ákhishoz, Gáthnak királyához.” Az utána következőkből világos, hogy Dávid abban reménykedett, hogy nem ismerik fel. Így van a visszacsúszott keresztyénnel is, amikor a világgal barátkozik: megpróbálja elrejteni a színeit, remélve, hogy nem ismerik fel, mint Jézus Krisztus követőjét. S íme, nézzük meg Dávid tökéletes ostobaságát: Gáthba megy „Góliát kardjával” a kezében! A bölcsesség valóban elhagyta őt. Ahogyan másvalaki mondta: „A józan bölcsesség megtaníthatta volna őt arra, hogy ha a filiszteusok barátságát keresi, akkor Góliát kardja nem a legalkalmasabb eszköz volt a jóindulatuk elnyeréséhez.” De ahol a szent megszomorítja a Szentlelket, ott többé már a józan és sem fogja irányítani őt.

„És mondanak Ákhis szolgái neki: Vajjon nem ez-e Dávid, annak az országnak királya? Vajjon nem erről énekelték-e a körtánczban, mondván: Saul megverte az ő ezerét, Dávid is az ő tízezerét?” (1Sám21:11) Isten nem engedi, hogy a népe rejtve maradjon ebben a világban. Ő elrendelte, hogy „legyetek feddhetetlenek és tiszták, Istennek szeplőtlen gyermekei az elfordult és elvetemedett nemzetség közepette, kik között fényletek, mint csillagok e világon” (Fil2:15), s minden arra irányuló erőfeszítésüket, hogy ezt semmivé tegyék, meg fogja hiúsítani. Ábrahám családja lelepleződött. Péter kísérlete a tanítványi mivoltának leplezésére csődöt mondott – a tulajdon beszéde árulta el őt. Így volt itt is: Dávidot gyorsan felismerték. S így lesz ez velünk is. S kegyelmes módon ez a helyzet, mert Isten nem fogja megengedni, hogy az Övéi letelepedjenek az ellenségeik között és élvezzék azok barátságát.

„És mikor eszébe vevé Dávid ezeket a beszédeket, igen megrémüle Ákhistól, Gáthnak királyától.” (1Sám21:12) Milyen joggal volt Dávid Gáthban? Semmilyenben, s Isten hamarosan olyan körülményeket teremtett, amik megmutatták neki, hogy nem volt a helyén, bár csodálatos

⁷ Károlinál: zsarolás – a ford.

kegyelemmel visszatartotta a büntetését. Milye szomorú hallani, hogy aki oly bátran fellépett Góliát ellen, most „igen megrémült”! „Az igazak pedig, mint az ifjú oroszán, bátrak” (Péld28:1), igen, az „igazak”, azaz akik igazak Isten előtt, Vele járnak, és az Ő kegyelme tartja fenn így őket. Még szomorúbb látni, miképpen járt el Dávid: ahelyett, hogy Isten kegyelmére bízta volna magát, megvallva a bűneit, és keresve az Ő közbenjárását, a csaláshoz folyamodott és a bolond ember szerepét játszotta.

„És megváltoztatá magaviseletét ő előttük, és őrijöngé kezeik között, és irkál vala a kapuknak ajtain, nyálát pedig szakállán folytatja alá.” (1Sám21:13) Mivel félt arra az emberre támaszkodni, akinek a segítségét kereste, Isten felkentje most bolondnak tette magát. Tapasztalatból tanulta hát meg, hogy „jobb az Úrban bízni, mint főemberekben reménykedni” (Zsolt118:9). A választott király „örültnek tette magát”: „ebbe az állapotba süllyedt Dávid. Saul maga se akarhatott volna mélyebb lezülést.” (B. W. Newton) Tanuld meg ebből, kedves olvasó, hogy mi lakik még mindig az igazi szentben, ami bármilyen gonoszságra képes, ha Isten visszatartó keze meg nem akadályozza. Biztos, hogy naponta kell imádkoznunk: „Tarts meg engem és biztonságban leszek” (Zsolt119:117).⁸

„És monda Ákhis az ő szolgálóinak: Ímé látjátok, hogy ez az ember megőrült, miért hoztátok őt hozzám? Szűkölködöm-e örültekben, hogy ide hoztátok ezt, hogy bolondoskodjék előttem? Ez jöjjön-e be házamba?” (1Sám21:14-15) Mennyire nyilvánvaló a felkent szem számára ebből az egész történetből, hogy a Szentlélek célja itt nem Dávid dicsőítése volt, hanem Isten hosszan tűrő kegyelmének a felmagasztalása, valamint üdvös tanítás és a komoly figyelmeztetés adása a számunkra! Az egész Szentírásban mindenütt a valóság és az igazság színeivel van pontosan lefestve az ember jelleme.

Sok megtanulandó leckét szolgáltat ez a szomorú eset. Bár az elmés hazugságok látszólag támogatják a pillanatnyi biztonságot, mégis bebiztosítják a jövőbeli gyalázatot. Ez tették Ábrahámval, Izsákkal, Jákobbal, Péterrel és Anániással. A saját értelmére támaszkodva viselkedett Dávid Gáthban, de hamarosan megismerte az ostobaságának szégyenét, amiért nem bölcsen járt el. S nemcsak Dávidot alázta meg mélyen ez a sajnálatos esemény, de súlyos sértés volt Jahvére nézve is. Valóban csodálatos volt, hogy megmenekült az életével: ez csak az Ő hatalmának titkos, de legyőzhetetlen működésének tudható be, ami megindította a filiszteusok királyát, ahogyan a 34. zsoltár bevezetője tájékoztat róla: „Ákhis⁹ elűzte őt és elment”. Ilyen eszközöket használt a végtelenül kegyelmes Isten arra, hogy megvédje gyermekét a közvetlen veszélytől.

Gáthból Dávid Adullám barlangjába menekült. Áldott dolog megismerni a bűnbánó és megfegyelmezett lelket, amivel Isten szolgálja belépett oda. A 34. zsoltárt akkor írta (amint a bevezetője tájékoztat miket róla), s benne a Szentlélek Dávid szívének az idő tájt szerzett megtapasztalásait mutatta meg nekünk. Ott látjuk, amint Istent dicséri (2-4. versek). Halljuk, amint ezt mondja „Megkerestem az Urat és meghallgatott engem, és minden félelmemből kimentett engem.” (5. vers) Kijelenti: „Ez a szegény kiáltott, és az Úr meghallgatta, és minden bajából kimentette őt. Az Úr angyala táborot jár az őt félők körül és kiszabadítja őket.” (7-8. versek)

Több volt ez azonban, mint csak a helyreállított visszacsúszott dicsérete és hálája. Dávid tapasztalatból tanult meg néhány értékes leckét. Ezért halljuk, amint ezt mondja: „Jőjjetek fiaim, hallgassatok rám, megtanítlak titeket az Úr félelmére! Ki az az ember, a kinek tetszik az élet, és szeret napokat, hogy jót láthasson? Tartóztasd meg nyelvedet a gonosztól, és ajkadat a

⁸ Károlinál: Segélj, hogy megmaradjak – *a ford.*

⁹ Károlinál: Abimélek – *a ford.*

csalárd beszédűtől. Kerüld a rosszat és cselekedjél jót; keresd a békességet és kövesd azt.” (12-15. versek) „Bebizonyította a hazug ajkak és a csalárd nyelv gonoszságát, s most képes volt másokat figyelmeztetni arra a csapdára, amibe ő maga beleesett.” (B. W. Newton) De áldott dolog megfigyelni, hogy nem úgy figyelmeztet, mint akinek nem maradt más hátra, mint a tettei gyümölcseinek learatása, hanem mint aki elmondhatta: „Az Úr kimentti az ő szolgái lelkét, és senki meg nem lakol, a ki ő benne bíz.” (23. vers)

10. fejezet – Adullám barlangjában (1Sám22)

Az előző fejezet végén láttuk, amint a visszacsúszott közössége Istennel helyreállt. Ahogyan Dávid írta akkor: „Sok baja van az igaznak,” – a legtöbbet a saját bűnös ostobasága hozza rá – „de valamennyiből kimenti az Úr” (Zsolt34:20). Azonban a maga idejében. Még nem jött el annak órája, amikor a pátriárkáknak a trónra kellett ülnie. Isten számára egyszerű dolog lett volna bevetni az erejét, megsemmisíteni Saul és megmenteni a szolgáját minden ellenségétől. S kétségtelen, hogy Dávid energikus természete ezt sokkal jobbnak vélte volna. De voltak még Istennek más tanácsvégzései is, amiket azt megelőzően kellett feltárni, hogy készen állt volna átadni Isai fiának a jogart. Bár mi impulzívak és türelmetlenek vagyunk, Isten sohasem siet: minél hamarabb megtanuljuk ezt a leckét, annál jobb lesz az elménk békessége, s annál hamarabb „csillapodunk le az Úrban és várjuk őt” (Zsolt37:7).

„Istennek voltak más céljai is, mint Dávid pusztá felmagasztalása. Meg akarta engedni, hogy Saul és Izrael gonoszsága megmutatkozzon. S valamennyire meg akarta értetni Dáviddal a saját szívének jellegét, s azt akarta, hogy alávesse magát az övének nagyobb bölcsességnek. S próbára akarta tenni az Ő izraeli népének szíveit, s megvizsgálni, hányan ismerik fel közülük, hogy az Adullám barlangja a kiválóság és tisztesség egyetlen igazi helye Izraelben.” (B. W. Newton) Dávid további fegyelmezésére is szükség volt, ha komolyabb leckéket is meg kellett tanulnia az Istentől való függőségről. Tanuld meg ebből, kedves olvasó, hogy Isten várakoztatásai ugyan próbára teszik a testet és a vért, ezeket mindazonáltal a tökéletes bölcsesség és a végtelen szeretet rendeli el. „Mert e látomás bizonyos időre szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog jőni, nem marad el!” (Hab2:3)

„Elméne azért onnan Dávid, és elfutott Adullám barlangjába.” (1Sám22:1) Még mindig szökevényként Dávid maga mögött hagyta a filiszteusok földjét, s most egy nagy földalatti barlangban keresett menedéket, ami valószínűleg nem volt messze Betlehemtől. Hogy elrejtőzzön Saultól és a vérszomjas alattvalóitól, hősünk egy barlangba húzódott vissza – a Szentlélek valószínűleg erre utalt a Zsid11:38-ban. A menny nagy kegyeltjeit időként furcsa és váratlan helyeken találjuk meg. Józsefet börtönben, Ábrahám leszármazottjait téglavetés közben Egyiptomban, Dánielt az oroszlánok barlangjában, Jónást a nagy hal gyomrában, Pált egy árbócra mászva a tengeren – mindezek erőteljesen szemléltetik ezt az alapelvet. Ne zúgolódjunk hát, amiért nem lakunk olyan kényelmes házakban, mint egyes istentelenek: a mi „palotáink” a mennyekben vannak!

„Elméne azért onnan Dávid, és elfutott Adullám barlangjába.” Áldott dolog megtudni, hogyan foglalta el magát Dávid ebben az időben, de mégis alaposabb vizsgálat szükséges, mielőtt erről megbizonyosodhatnánk. A Biblia nem a lusta ember könyve: sok kincse az értékes, a föld mélyében rejtőző ásványokhoz hasonló, mert csak a szorgalmas kereső talál rájuk. V. ö. Péld2:1-5. A zsoltárok bevezetőit figyelve (amikről sok mással együtt biztosak vagyunk, hogy isteni ihletésűek), látjuk, hogy kettőt közülük „Izrael éneklőmestere” ebben az időben komponálta. Pont ahogyan a 34. zsoltár fényt derít az 1Sám21 végére, az 57. és a 142. zsoltár úgy teszi ugyanazt az 1Sám22 nyitó verseivel.

Dávid földalatti menedéke csodálatos kamrának bizonyult az imádsághoz, maga a magány segítségére volt az imádás gyakorlásához. Jól mondta C. H. Spurgeon: „Ha Dávid annyit imádkozott volna a palotájában, mint amennyit a barlangjában, soha nem bukott volna bele abba a cselekedetbe, ami később oly sok nyomorúságot hozott rá.” Hisszük, hogy egy lelki vezető ezen a ponton fellapozza az 57. és a 142. zsoltárt és elmélkedik azokon. Bennük meglát valamennyit abból, ami Dávid szívét foglalkoztatta. Ezekből sok értékes tanítást meríthet például arról, hogy miképpen kell elfogadható módon imádkozni Istenhez a különleges próbák idején. Az 57. zsoltár figyelmes elolvasása lehetővé teszi a számunkra annak követését, aki a barlang homályában kezdte, de aztán fokozatosan emelkedett fel a nyílt napfényre. Így van ez gyakran a hívő lélek tapasztalataiban is.

A 142. zsoltárt Dávid talán az 57. zsoltárt megelőzően komponálta: ez természetesen olyasvalakit állít elé, aki a nagy lelki fájdalmakat élt át. Valóban áldott dolog meglátni a szembeszökő ellentétet aközött, amit itt látunk, és aközött, ami az 1Sám20 és 21-ben tártult a szemünk elé. Ott egy aggódó szökevényt láttunk, aki Jonatánhoz fordul, hazudik Abiméleknek és örültséget színlel Gáthban. De hiábavaló volt az emberbe vetett reménység. Mégis, mily gyakran kell keresztülmennünk ezeken a fájdalmas megtapasztalásokon és keserű csalódásokon azt megelőzően, hogy megtanulnánk ezt a leckét! Itt azt látjuk, amint Isai fia ahhoz fordul, Aki egyedül képes valódi jót tenni vele. „Fenszóval hívom az Urat, fenszóval könyörgök az Úrhoz. Kiöntöm előtte panaszomat, kitárom előtte nyomorúságomat” (Zsolt142:2-3). Ez az, amit meg kell tennünk: teljesen kiönteni a szívünket Előtte, Akivel dolgunk van. Figyeljük meg, hogy a zsoltár végén miképpen kiáltja Dávid, miután oly szabadon kiöntötte a bánatát: „jól teszel majd velem”!

„Jonathán úgy szerette őt, mint a saját lelkét... az egész Izráel és Júda szereté Dávidot” (1Sám18:1, 16) Most a szeretetük próbára tétetett, most lehetőség adatott nekik, hogy kimutassák az iránta érzett szeretetüket. Ez volt Dávid népszerűtlenségének az órája: törvényen kívülivé vált az udvarnál, szökevénné Saul előtt, egy barlangban lakott. Most jött el az ideje annak, hogy a Dávid iránti rajongás világosan megmutatkozzon. De csak azoktól volt elvárható, hogy osztozzanak egy gyűlölt számkivetettel a sorsában, akik valóban szerették őt. Látványosan szemléltetik ezt a soron következő versek.

„És mikor meghallották testvérei és atyjának egész háza népe, oda menének hozzá.” (1Sám22:1) Ő, az igazi szeretetre nem hatnak a külső körülmények. Ahol a szívek tényleg összeforrnak, ott a változás a sorsban nem hoz létre változást a vonzalomban. Dávid a világ szemében lehetett gyalázatban, de az nem jelentett különbséget az őt szeretőknek. Sorvadozhatott egy barlangban, de az csak annál több okot jelentett arra, hogy kimutassák a kedvességüket és a rendíthetetlen szeretetüket. Más egyebek mellett ez a fájdalmas próba lehetővé tette Dávid számára annak felismerését, hogy kik az igazi barátai és kik nem azok.

Ha benézünk a felszín alá, a felkent szemnek nem okoz nehézséget meglátni itt Dávid Fiának és Urának újabb áldott előképét. Ő az emberek között lakozott „az ő testének napjaiban”. Hogyan járt akkor Isten Felkentje? Jog szerint Izrael trónja az Övé volt, mert Ő „a zsidók királyának” született (Mt2:2). Az, hogy Isten Vele volt, eltéveszthetetlenül nyilvánvaló lett. Ő is „minden útjában magát eszesen viseli vala”. Neki is voltak hőstettei: gyógyította a betegeket, megszabadította a démon által megszállottat, jóllakatta az éhes tömeget, halottakat támasztott fel. De ahogyan Saul gyűlölte és üldözte Dávidot, úgy voltak irigyek a zsidók főemberei – a főpapok és a farizeusok – Krisztusra és vadásztak Rá. S pont ahogyan Saul szomjazott Isai fiának a vérére, úgy szomjaztak Izrael vezetői (egy későbbi időpontban) Isten Fiának a vérére.

A fent említett hasonlat igen hosszasan folytatható, de csak egyetlen pontot fogunk itt megvizsgálni, nevezetesen annak a komoly előképnek a tényét, amit Dávid adott először, mint a népe barátja és jótevője, most pedig, mint szegény számkivetett. Pontosan jelezte előre az Áldottat, aki a „fájdalmak férfja és betegség ismerője” volt. Kövessük az útját úgy, ahogyan a Szentlélek leírta az Újszövetségben. Lássuk őt, mint nem kíváncsi a gonoszságnak ebben a világában. Hallgassuk a panaszos kijelentését: „A rókáknak vagyon barlangjok és az égi madaraknak fészük; de az ember Fiának nincs hová fejét lehajtani.” (Mt8:20) S olvassuk el ezt is: „És mindnyájan haza menének... Jézus pedig elméne az Olajfák hegyére.” Ebből világos, hogy ő hajléktalan száműzött volt ezen a színpadon.

De vajon nem volt senki, aki megbecsülte volna Őt, aki szeretett volna Őt, aki azonosulni akart volna Vele és osztozni a sorsában annak, Aki „utált és az emberektől elhagyott volt”? De, voltak egyesek, s hitünk szerint ők kerülnek elé, akik előképileg a Szentírás most vizsgált szakaszának következő versében: „és hozzá gyűlének mindazok, a kik nyomorúságban valának, és mindazok, a kiknek hitelezőik voltak, és minden elkeseredett ember” (1Sám22:2). Micsoda furcsa társaságban kell keresnünk Isten felkentjét! Nincs említés arról, hogy a sereg

vezérei, az államférfiak, a birodalom hercegei jöttek volna Dávidhoz. Nem, azok egyhangúlag az udvart és a palotát tartották jobbnak Adullám barlangjánál.

Vajon nem pontos ez a kép, kedves olvasó? Vajon nem világos ismét, hogy az ószövetségi feljegyzések többet is rögzítettek a pusztai történeti leírásoknál, hogy azoknak is van előképi és lelki jelentőségük? Ha Dávid Krisztus előképe, akkor azoknak, akik a megaláztatása idején keresték, azokat kell képviselniük, akik Dávid Fiát keresték a földi tartózkodása során. S világos, hogy ezt tették. Olvassuk el a négy evangéliumot és megmutatkozik, hogy a legtöbben azok közül, akik keresték az Urat, szegény és szükségben élő emberek voltak: leprások, vakok, csonkák és bénák, akik segítségért és gyógyulásért jöttek Hozzá. A gazdag és befolyásos, a tanult és a nagy hatalmú embereknek, a nemzet vezetőinek nem volt szívük Hozzá.

De az, ami az 1Sám22 nyitó verseiben tárul elénk, az nemcsak annak előképe, ami Krisztus földi szolgálata idején történt, hanem előre jelzi azt is, ami ebben a keresztyén korszakban mindvégig zajlik egészen a napjainkig. Ahogyan a Szentlélek jelentette ki Pálon keresztül: „Mert tekintétek csak a ti hivatástokat, atyámfiai, hogy nem sokan hívtak bölcsek test szerint, nem sokan hatalmasak, nem sokan nemesek; Hanem a világ bolondjait választotta ki magának az Isten, hogy megszégyenítse a bölcseket; és a világ erőtleneit választotta ki magának az Isten, hogy megszégyenítse az erőseket; És a világ nemteleneit és megvetettjeit választotta ki magának az Isten, és a semmiket, hogy a valamiket megsemmisítse: hogy ne dicsekedjék ő előtte egy test sem.” (1Kor1:26-29)

Az 1Sám22 második verse látványos evangéliumi képet tár elénk. Jegyezzük meg először is, hogy a Dávidhoz menők száma csekély: „mintegy négyszázan valának”. Micsoda nyomorúságos kíséret! Milyen maroknyi csapat Izrael seregeihez viszonyítva! De vajon Krisztus messzebbre jutott a testének napjaiban? Hány barátja állt a kereszt körül, sírt a sírjánál vagy üdvözölte Őt, amikor áttörte a halál korlátjait? Hányan követték Őt Betániába, ámulnak a feltámadt alakján vagy gyűltek össze a felső szobában, várva a megígért Lélekre? S mi a helyzet ma? A Föld lakosainak megszámlálhatatlan milliói közül hány százalékuk hallotta az evangéliumot? Azok közül pedig, akik az Ő nevét viselik, hányan adnak bizonyosságot arról, hogy megtagadják önmagukat, naponta felveszik a keresztet és követik az Általa ránk hagyott példát, s bizonyítják magukat a tanítványság egyetlen jelvényével, amit Ő elismer? Elcsüggesztő a helyzet, mondod. Egyáltalán nem, inkább pontosan az, amit a hit vár. Az Úr Jézus kijelentette, hogy az Ő nyája „kicsiny” (Lk12:32), hogy „kevesen vannak”, akik azt a keskeny utat járják, ami az életre visz (Mt7:14).

Másodszor figyeljük meg a Dávidot kereső konkrét embertípust: ők „nyomorúságban és adósságban, s elkeseredettek voltak”. Milyen kifejezésekkel lehetne pontosabban leírni azoknak az állapotát, akik miután meg lettek váltva, először keresték Krisztus segítségét? „Adósságban”: mindenben híjával voltunk Isten dicsőségének. Gondolatban, szóban, tettben egyaránt kudarcot vallottunk az Ő kedvében járásban, s az ellenünk szóló vétkek sokasága volt feljegyezve rólunk. „Nyomorúságban”: ki tudná elmondani a lélek gyötrelmét, amit akkor tapasztal meg, amikor a Szentlélek ténylegesen meggyőzi őt? Csak az, aki ténylegesen átélte azt, az ismeri a kimondhatatlan borzalmat és bánatot, amikor a szív először veszi észre a menny végtelen Felségesével történt szembeszegülés rémisztő szörnyűségét, amivel az Ő türelmével szórakozott és vette újra meg újra semmibe az Ő kegyelmét.

„Elkeseredettek.” Igen. A képnek ez az ecsetvonása ugyanolyan pontos, mint a többi. Azt, aki felfogta, hogy ő lelki koldus, s most tele van bánattal a bűnei miatt, el van keseredve pont azok miatt a dolgok miatt, amik eddig a kedvére valók voltak. Azok az örömek, amik eddig lenyűgözték, most elhalványulnak. Az a vidám társaság, ami eddig vonzó volt, most visszataszító. Ó, mily nagy a világ üressége annak a léleknek a számára, amit Isten megsújtott a bűnérzettel! A megsújtott undorral fordul el attól, amit korábban oly buzgón keresett. Most egy sajgó üresség van belül, amit kívülről semmi sem képes betölteni. Oly nyomorult a

meggyőződött bűnös, hogy meghalni szeretne, de mégis megretten más a halálnak magától a gondolatától is. Kedves olvasó, van bármi efféle tapasztalatod, vagy az egész leírás nyelvezete idegennek tűnik a számodra?

Harmadszor, ezek az emberek adósságban voltak, kétségbeesettek és elégedetlenek, s így keresték Dávidot. Ők voltak az egytelenek, akik ezt tették, a szükség mély érzése vezette őket hozzá, valamint a remény, hogy ő segíthet rajtuk. Így van ez lelkiileg is. Senki más, csak akik érzik, hogy Isten előtt koldusok, s nincs semmi javukra írható, fogják elfogadni annak jó hírét, hogy Krisztus Jézus azért jött ebbe a világba, hogy kifizesse az adósságukat. Csak a lelkiismeretükben lesújtottak, akiknek a szíve megszakadt és betegek a bűntől fognak valóban válaszolni az Ő áldott szavaira: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, a kik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket.” Csak azok fordulnak igazán a dicsőség Urához, akik szívéből teljesen kivesszett ez a szegény világ.

Negyedszer, a lelki kép, amit most szemlélünk, nemcsak Krisztus első eljövételének előképe a népéhez, de kimenetelüké és „a táboron kívülre” (Zsid13:13). Azok, akik az Adullám barlangjában keresték Dávidot, hátat fordítottak mind Saul udvarának, mind a judaizmus vallásának. Nem sajnáltak azokból semmit. Ki törődött a pénztelen koldusokkal? Kinek volt együttérző szíve a nyomorúságban levők iránt? Így van ez sok gyülekezetben manapság is. A „lelki szegényeknek” nincs semmilyen közös dolgok az önelégült laodiceaiakkal. S mennyire „kétségbeesettek” ők lélekben az özönvízként beáradó világiasság miatt, a meg nem tért tagok tömegei miatt, a lelki fegyelem teljes hiánya miatt? S milyennek kell lenni Isten megszorodott gyermekei viselkedésének és cselekedeteinek azokkal szemben, akiknek nincs másuk, csak a kegyesség látszata? Ennek: „ezeket kerüld” (2Tim3:5). Azonosulj Krisztussal a táboron kívül, s egyedül Vele járj.

Ötödször, „ő pedig vezérük lett azoknak” (1Sám22:2). Fontos és látványos ecsetvonása ez a képnek. Krisztust „Úrként” kell elfogadni (Kol2:6), ha Megváltóként akarjuk megismerni. Krisztus szeretetét „a parancsolatainak megtartása” bizonyítja (Jn14:15). Nem számít, milyen furcsa volt a Dávidot kereső társaság, most az ő szolgálói és katonái lettek, Elfordultak Saul gonosz befolyásától, hogy Dávid tekintélyének vessék alá magukat. Ez az, amit Krisztus megkövetel mindenkitől, akik Vele azonosulnak. „Vegyétek föl magatokra az én igámat” (Mt11:29) – ez az Ő követelése. S nem is kell húzódoznunk ettől, hisz Ő kijelenti: „Mert az én igám gyönyörűsége, és az én terhem könnyű.” (Mt11:30)

11. fejezet – Visszatérése Júdeába (1Sám22 és 23)

Az előző fejezetünkben Dávidot az Adullám barlangjában hagytuk. A 2Sám23-ban feljegyzett egyik esemény érdekes fényt vet hősünk lelki életére ebben az időszakban. „A harmincz vezér közül is hárman lementek, és elérkezének aratáskor Dávidhoz az Adullám barlangjába, mikor a Filiszteusok táborban valának a Réfaim völgyében. Dávid akkor a sziklavárban volt, a Filiszteusok őrsege pedig Bethlehemnél. Vízet kívánt vala pedig Dávid, és monda: Kicsoda hozna nékem vizet innom a bethlehemi kútból, mely a kapu előtt van? Akkor a három vitéz keresztül tört a Filiszteusok táborán, és merítének vizet a bethlehemi kútból, mely a kapu előtt van, és elhozván, vivék Dávidnak. Ő azonban nem akará meginni, hanem kiönté azt az Úrnak. És monda: Távol legyen tőlem, Uram, hogy én ezt míveljem: avagy azoknak az embereknek vérét igyam-é meg, kik életöket halálra adva mentek el a vízért? És nem akará azt meginni.” (2Sám23:13-17)

Nem kétséges, hogy a mostani sorsának megpróbáltatásai Dávid elméjébe idézték az otthoni boldog életét. Az időjárás forró volt, ezért kifejezte óhaját, hogy inna a bethlehemi családi kútból, bár nem gondolta, hogy az emberei közül bárki kockáztatná az életét a víz megszerzése végett. De pontosan ez történt: a törvényen kívüli vezérük iránti mély szeretetből hárman keresztülverekedtek magukat a filiszteusok táborán és visszatértek Dávidhoz a megkívánt itallal. Dávid érezte, hogy a vizet olyan kockázat árán szerezték, ami túl értékessé tette a számára, így csak arra volt alkalmas, hogy „kiöntse az Úrnak”, mint „italáldozatot”. Matthew Henry gyönyörűen alkalmazta ezt: „Ha Dávid nagyon értékesnek tekintette azt a vizet, amit csak ezeknek az embereknek a vére árán kapott, akkor vajon nekünk nem kell-e sokkal jobban értékelnünk azokat a javakat, amikért áldott Megváltónk a tulajdon vérét ontotta?”

Idézzünk mástól is, aki kommentálta ezt az eseményt. „Van valami különlegesen megérintő és szép ebben az eseményben, akár a vitézek cselekedetét nézzük, amint Dávidnak vizet szereznek, akár Dávid cselekedetét, amint kiönti azt az Úrnak. Nyilvánvaló, hogy Dávid ebben a szokatlan odaadásban olyan áldozatot látott, amit csak Maga az Úr volt képes kellően értékelni. Az efféle áldozat illata túlságosan is fűszeres volt ahhoz, hogy félbeszakítsa a felszállását Izrael Istenének trónjához. Ezért nagyon helyesen és nagyon kegyesen hagyja, hogy elkerülje őt és felmenjen ahhoz, Aki egyedül méltó arra, hogy elfogadja, vagy képes arra, hogy értékelje. Mindez erőteljesen emlékeztet minket a keresztyén odaszántság szép összefoglalójára, amit a Fil2:17-18-ban látunk: 'De ha kiontatom is italáldozatként a ti hitetek áldozatánál és papiszolgalatánál, mégis örülök, és együtt örülök mindnyájatokkal; Azonképen ti is örüljetek, és örüljetek együtt velem.' Ebben az igeszakaszban az apostol a filippibeli szenteket a papi jellegükben mutatja be, amint áldozatot mutatnak be és papokként szolgálnak Istennek. S az önfeledt odaadása oly heves volt, hogy örült annak, amikor italáldozatként töltötték őt ki a saját áldozatukra, hogy édes illatként minden felszálljon Istenhez.” (C. H. Mackintosh)

Egyes igemagyarázók tagadták, hogy a fenti megindító esemény Dávid történetének abban az időszakában történt, amit most vizsgálunk, s egy sokkal későbbi időszakra tették azt. Ezek az emberek nem látták meg, hogy az 1Krón11:15 és az 1Sám23 nem a maguk időrendi sorrendjében tárgyalják az eseményeket. Ha az olvasó visszalapoz az 1Sám17:1-hez, 19:8-hoz stb. akkor meglátja, hogy a filiszteusok elég aktívak voltak a támadások indításában Izrael ellen abban az időben, s Dávid, nem Saul volt a fő, aki ellenállt nekik. Most azonban már nem volt abban a helyzetben, hogy szembeszállhasson velük. Saul, mint azt majd hamarosan látjuk, semmi mással nem törődött, és egész figyelmét Dávid elfogására irányította, ezért az ajtó tágra nyílt a filiszteusok előtt a fosztogatásaik folytatásához. Végül meg kell mondani, hogy mindez Dávid trónra lépése után lett feljegyezve, ami teljesen lehetetlenné teszi, hogy a filiszteusok Betlehem körül táboroztak volna, azt meg még kevésbé, hogy a király az Adullám barlangjában keresett volna menedéket.

„És elméne onnan Dávid Miczpába, Moáb földére, és monda Moáb királyának: Hadd jöjjön ide hozzátok az én atyám és anyám, míg megtudom, hogy mit fog cselekedni velem az Isten. És vivé őket Moáb királya elé, és ott maradtak vele mindaddig, míg Dávid a várban volt.” (1Sám22:3-4) Meg vagyunk róla győződve, hogy az előző bekezdésekben vizsgáltak adják a kulcsot az itt lejegyzettekhez. Az 1Sám22:1-ből megtudjuk, hogy „egész háza népe” Dávidhoz ment a barlangba. Az 1Sám16:1-ből megtudjuk, hogy az otthonuk Betlehemben volt, de a filiszteusok most ott táboroztak (1Sám23:14), ezért oda nem térhettek vissza. Dávid nem akarta, hogy a szülei osztozzanak a vándorlásaival kapcsolatos nehézségekben, így most gondosan menedéket keres nekik. Áldott látni, hogy a fájó próbáiban „tisztelte atyját és anyját”. Gyönyörű előképe ez a Jn19:26-27-ben feljegyzetteknek.

Amikor Saul olyan keserűen üldözte Dávidot, addig a szülei sem voltak biztonságban sehol Izrael földjén. Dávid szívének mély aggodalmait és gyötrelmeit eleven képpel festi le a 142. zsoltár, melynek a bevezetője így hangzik: „Dávid tanítása; imádság a barlangban létekor.” „Fenszóval hívom az Urat, fenszóval könyörgök az Úrhoz. Kiöntöm előtte panaszomat, kitéárom előtte nyomorúságomat, mikor elcsügged bennem a lelkem. Te pedig tudod az én ösvényemet, hogy az úton, a melyen járok, tört hánytak élém. Tekints jobbra és lásd meg, hogy senki sincsen, a ki ismerne; nincsen számomra menedék; senki sem tudakozódik felőlem. Hívlak téged, oh Uram; s ezt mondom: Te vagy oltalmam és örökségem az élőknek földén; Figyelmezz esedezésemre, mert igen nyomorult vagyok! Szabadíts meg engem üldözőimtől, mert hatalmasabbak nálamnál! Vezesd ki lelkemet a börtönből, hogy magasztaljam a te nevedet! Az igazak vegyenek engem körül, mikor jól teszel majd velem.” Áldott megfigyelni az Istenbe vetett bizalom jelét az utolsó igeversben.

„És elméne onnan Dávid Miczpába, Moáb földére, és monda Moáb királyának: Hadd jöjjön ide hozzátok az én atyám és anyám, míg megtudom, hogy mit fog cselekedni velem az Isten.” Mi indította Dávidot arra, hogy így bízsa a moabiták védelmére a szüleit? Részben J. J. Blunttól idézünk, a *Nem tervezett egybeesések az Ó- és az Újszövetségben* című könyvéből. „Igaz, hogy Saul háborúban állt velük, bármi is volt ő akkoriban, de így volt az összes szomszédos néppel: az ammonitákkal, az edomitákkal, Czóba királyaival. Ebből azonban nem következik, hogy Saul ellenségei természetesen Dávid barátai lettek volna. Épp ellenkezőleg, őt csak Izrael bajnokának tekintették a földterület ókori lakosai, bémely nemzethez tartoztak is, s gyanakodva fogadták annak ellenére, hogy ismerték Saul vele szembeni fennálló ellenségességét. Így korábban Ákhis, Gáth királya előtt is örültséget kellett színlelnie és így tudott megmenekülni...

„Nos, a kivételezés milyen alapelve vezethette Dávidot, amikor rábízta a családját a moabiták veszélyes őrizetére? Vajon ez a pusztá véletlen műve volt? Úgy tűnhet, hogy igen, hacsak Dávidnak a Sámuel könyvében olvasható története az ellenkezőjét nem mutatja. S ha Ruth könyve soha nem került volna a kezünkbe, akkor valószínűleg a véletlennek is tulajdonítanánk. De az a rövid és szép történeti dokumentum megmutatja Moáb menedékként történt kiválasztásának helyességét minden más hellyel szemben Dávid anyja és apja számára, mert abból kiderül, hogy Isainak, Dávid apjának nagyanyja ténylegesen moabita volt. Ruth volt az anyja Obednek, s Obed volt az apja Isainak. Sőt Orpa, a másik moabita, akit Mahlon vett el abban az időben, amikor a testvére Kiljon elvette Ruthot, Moáb földjén maradt Naómi és Ruth távozása után is. De erős szeretettel viseltetett az elhunyt férje családja és rokonai iránt és könnyes szemmel búcsúzott tőlük (Ruth1:14). Ő maga tehát, vagy legalábbis a leszármazottjai és barátai még élhettek ebben az időben. Dávid úgy döntött magában, hogy Ruth utódai iránt még fennmaradhatott némi tisztelet közöttük...

Így némi fáradsággal ugyan, de felfedezhetünk Dávid viselkedésében valamekkora megfelelőséget ebben a dologban, ami érvényesíti azt. Egy történethamisító nem juthatott volna arra az örömdetes gondolatra, hogy Isainak Moáb földjén legyen a menedéke pusztán csak a két generációval korábbi moabita gyökereit felidézve, illetve, ha már rátalált, valószínűleg

gondoskodott volna arról, hogy felhívja az olvasói figyelmét ilyen-olyan eszközökkel a tervére, nehogy a történeti igazság alátámasztásra szolgáló bizonyítékot elvessek. Önmagában a körülményt vette volna a legcsekélyebb erőfeszítés nélkül, hogy magyarázza vagy számot adjon róla. De a Szentírás másik könyvéhez kell fordulni ahhoz, hogy az egybeesés láthatóvá váljon.”

Moáb királyának ezt mondta Dávid: „Hadd jöjjön ide hozzátok az én atyám és anyám, míg megtudom, hogy mit fog cselekedni nekem¹⁰ az Isten.” A pátriárkánk lassan, de biztosan megtanult belenyugodni Isten rendeleteibe. Az Úr iránti gyakorlati engedelmességet csak a tapasztalat iskolájában lehet megtanulni: az elméletet össze lehet szedni könyvekből, de a ténylegességet csak a szív üllőjén lehet kikalapálni. A mi dicsőséges Főnkről van megírva: „Ámbár Fiú, megtanulta azokból, a miket szenvedett, az engedelmességet” (Zsid5:8). Dávid eme szavai azt is jelzik, hogy elkezdte érezni a várakozás szükségességét Istenre az útmutatások végett: mennyi bánat és szenvedés lenne megelőzhető, ha mi is ezt tennénk! A „mit fog cselekedni nekem az Isten” szavai (a „velem” helyett) mutatják az Úrba vetett reménységét.

„Gád próféta pedig monda Dávidnak: Ne maradj a várban, hanem eredj és menj el Júda földére. Elméne azért Dávid, és Héreth erdejébe ment.” (1Sám22:5) Ennek az igeverznek a fényében és együtt az 1Sám22:23-mal mondhatjuk, hogy a Föld „fenségesei” (Zsolt16:3) egyre jobban hozzá gyűltek, aki Krisztus előképe volt az elvettetésében. Itt Isten prófétáját is vele látjuk, s nem sokkal később a főpap is csatlakozott hozzájuk – komoly dolog ezt szembeállítani a hitehagyott Saullal, akit mindkét ember elhagyott. Dávid megaláztatott Isten előtt, s most ismét Ő szól hozzá, nem közvetlenül, hanem közvetve. Ennek két okát említhetjük meg: Dávid még nem állt helyre teljesen a közösséghez Istennel, Isten pedig megtisztelte az Övéit – a prófétai hivatalt – v. ö. 1Sám23:9-11.

„Gád próféta pedig monda Dávidnak: Ne maradj a várban, hanem eredj és menj el Júda földére.” Ennek az igeverznek a nyelvezetéből teljesen világos, hogy amikor Isten a prófétán keresztül szólt a szolgájához, akkor ő nem tartózkodott Adullám barlangjában, hanem a moabiták valamelyik erődjében volt. Most olyan felszólítást kapott, ami a hite valódi próbájának bizonyult. A nyíltabb megjelenése a saját országában bizonyítja majd mind az ártatlanságát, mind az Úrba vetett bizalmát. „Az Úr szilárdítja meg az igaz ember lépteit” (Zsolt37:23), de az út, amit Ő jelöl ki nem a legsimább a test számára. Amikor Isten szólít fel, válaszolnunk kell és meg kell hagyni a dolgot teljesen az Ő kezében.

„És meghallotta Saul, hogy előtűnt Dávid és azok az emberek, a kik vele valának; (Saul pedig Gibeában tartózkodék a hegyen a fa alatt és dárdája a kezében vala és szolgái mindnyájan mellette állának). Monda azért Saul az ő szolgáinak...” (1Sám22:6-7) Itt a Lélek újabb vezérfonalat vesz fel, ami köré az 1Sám története szövődik. Miután nyomon követte Dávid mozgását az otthona elhagyásától kezdve (1Sám19:11-12) egészen az Adullám barlangjáig, most visszatér Saul gonosz történetére. A király szemlátomást félretett minden mást, és teljesen Dávid elfogásának szentelte magát. A főhadiszállását Gibeában állította fel: „dárdája a kezében volt”, s ez világosan megmutatja a vérszomjas szándékait.

Dávid visszatérésének híre Júdeába hamarosan Saul füleibe jutott, s a tény, hogy jelentős számú ember volt vele, valószínűleg nem kis mértékben megriasztotta őt, félve attól, hogy a nép a riválisa mellé áll, s ő elveszíti a trónt. A jelleme megint megmutatkozott a szolgálóihoz intézett szavaiból (7. vers), akik a legnagyobbbrészt a saját törzséből lettek kiválogatva. Saul nem Jahve tisztességére és dicsőségére hivatkozott, hanem a kapzsiságukhoz folyamodott. Dávid Júda törzséből származott, s ha ő válna királlyá, akkor a Benjámin törzséhez

¹⁰ Károlinál: *velem – a ford.*

tartozók nem várhatnának kegyajándékokat az ő kezéből – sem földjutalmakat, sem vezető beosztásokat a hadseregben.

„Hogy mindnyájan összeesküdtetek ellenem? És senki sincs, a ki tudósítana engem, hogy fiam szövetséget kötött Isai fiával? És senki sincs közöttetek, a ki szánakoznék felettem, és megmondaná nékem, hogy fiam fellázította szolgálmat ellenem, hogy leselkedjék utánam, mint a hogy e mai napon megtetszik?” (1Sám22:8) Itt Saul azzal vádolja a követőit, hogy elmulasztották tájékoztatni arról, amit feltehetően tudott, és nem törődtek a körülményekkel, amik közé került: ezt ő vele szembeni összeesküvésnek tekintette. Ez a fékezhetetlen düh és féltékenység nyelvezete volt. A fiát azzal vádolta, hogy ő vált az összeesküvők vezetőjévé pusztán csak azért, mert nem segédkezett egy kiváló ember meggyilkolásában, akit szeretett! Igaz, volt egy baráti szövetség Jonatán és Dávid között, de nem volt terv Saul megsemmisítésére, ahogyan ő vadul elképzelte. De a gonosz ember természetes olyan, hogy ellenségeinek tekinti azokat, akik nem hajlandók mindenben hízelegni neki.

Saulnak az embereihez intézett keserű szavaira válaszul az edomita Doég tájékoztatta őt Dávid titkos látogatásáról Abiméleknél, s arról, hogy kapott élelmet és a Góliát kardját is megszerezte. (1Sám22:9-10) Egy szót sem szólt arról, hogy a főpapot becsapták, hanem azt a látszatot keltette, mintha a főpap is csatlakozott volna Dávidhoz a Saul elleni összeesküvésben. Tanuljuk meg ebből, hogy ugyanolyan valóságosan és katasztrofálisan „tehetünk hamis tanúbizonyságot a felebarátunk ellen” azzal is, ha rosszindulatúan elhallgatjuk az igazság egy részét, mint ha szándékosan kitalálunk egy hazugságot. Amikor felszólítanak a véleményünk kifejtésére egy másik emberről (amit általában vissza kell utasítanunk, hacsak nem szolgálunk vele valami jó célt), az őszinteség megköveteli, hogy pártatlanul soroljuk fel mind azt, ami mellette szól, mind pedig azt, ami ellene. Figyeljük meg, hogy Urunk a hét ázsiai gyülekezethez szólva miképpen dicsérte a jót és miképpen fedtte meg a gonoszt.

A félelmetes következményeket az 1Sám22:11-19 írja le. Akhiméleket és az összes alárendelt papot azonnal a király elé idézték. Noha rangban a második ember volt Izraelben, Saul megvetően „Akhitób fiának” nevezte a főpapot (12. vers). Csendesen figyelmen kívül hagyva a sértést, Akhimélek a királyt „uramnak” szólította, így adva tisztességet annak, akinek adni kellett – bármely Isten által kijelölt hivatal birtokosát tisztelni kell, nem számít, mennyire méltatlan az az ember személyesen arra. Utána a király lázadással és árulással vádolta a főpapot (13. vers), Akhimélek őszinte s egyszerű módon adott számot a Dáviddal folytatott ügyletéről (14-15. versek) De semmi sem tudta lecsillapítani a felbőszült királyt, csak a halál, s kiadta a parancsot, hogy az egész papságot mészárolják le.

Akhimélek egyik fia, név szerint Abjáthár, megmenekült. Valószínűleg az atyja hagyta hátra, hogy viselje gondját a sáornak és az abban levő szent dolgoknak, amíg ő és a többi pap megjelennek Saul előtt. Hallván a véres lemészárlásukról, mielőtt a gyilkosok Nóbba értek volna, hogy befejezzék a papok feleségei, gyermekei és nyájai leölésének alantas munkáját, ő elmenekül, magával vitte az efódot az urimmal és a thummimmal, majd csatlakozott Dávidhoz (21. vers). Ekkor írta Dávid az 52. zsoltárt. Három dolgot lehet megemlíteni a fenti tragédiával kapcsolatban. Először, hogy a súlyos ítélet, amit Isten Éli házára mondott ki (1Sám2:31-36, 3:12-14) – azaz az atyák bűnei a fiakon lettek meglátogatva. Másodszor, Saul nyilvánvalóan elhagyta Istent, s ő és a saját gonosz szeszélyei átadottak a Sátánnak, majd gyorsan beértek az ítéletre. Harmadszor, ezzel a kegyetlen vérengzéssel Dávid elnyerte a főpap jelenlétét, aki utóbb nagy vigasznak és áldásnak bizonyult a számára (1Sám23:6, 9-13, 30:7-10) – így munkálta Isten az ember haragját a Maga dicséretére és az Övéi javára.

12. fejezet – Kehilla felszabadítása (1Sám23)

Az 1Sám23 első szakasza (amit most vizsgálunk) néhány látványos ellentétet tár a szemünk elé. Benne rendkívül áldott, valamint félelmetesen szomorú események vannak feljegyezve. Dávid a legjobb formáját mutatja, Saul a legrosszabbat. Dávid alázatosan várakozik az Úrra, Saul elbizakodott és megpróbálja elfordítani az Ő gondviselését. Saul nem törődik az alattvalói jólétével, Dávid megszabadítja őket az ellenségeiktől. Dávid a fenyegető veszély ellenére megmenti Kehilla városát a fosztogató filiszteusoktól, de azok annyira híjával vannak a hálának, hogy készek őt annak az embernek a kezére adni, aki az életére tör. Bár az Úr papjait a családjaikkal együtt brutálisan lemészárolták Saul parancsára, a király szörnyű gonoszsága attól nem csillapodott le: most megint azt látjuk, hogy Dávid életére tör, s pont akkor, amikor ő önzetlenül a népe javán munkálkodik.

Tanulságos és segítséget nyújtó észben tartani az előző fejezetekben látott sorrendet ahhoz, hogy meglássunk egy fontos, itt előttünk levő lelki leckét. Dávid kudarcot vallott, fájdalmas kudarcot. Valamennyien így vagyunk ezzel, de Dávid megtette azt, amit sokan fájdalmasan lassúak megtenni: megalázkodott az Úr előtt, megtért és megvallotta a bűneit, s az előző fejezetben láttuk, miképpen állt helyre, legalábbis jelentős mértékben, a közössége az Úrral. Isten a prófétáján keresztül szólt hozzá. Ismét kapott világosságot az útján. Íge adatott neki, hogy térjen vissza Júdea földjére (1Sám22:5). Erre az Ígére hallgatott, s most látjuk, miképpen használta őt ismét az Úr. Látványosan szemlélteti ez az 1Pt5:6-ot: „Alázzátok meg tehát magatokat Istennek hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket annak idején.”

„Értesíték pedig Dávidot, mondván: Ímé a Filiszteusok hadakoznak Kehilla ellen, és dúlják a szérüket.” (1Sám23:1) Itt újabb okát látjuk (az előző fejezet végén említettek mellett), amiért Isten visszahívta Dávidot Júdea földjére. További elvégzendő munkája volt a számára. Kehilla annak a törzsnek a területén helyezkedett el (Józs15:21, 44). Megerősített város volt (1Sám23:7), és a filiszteusok elkezdtek ostromolni. A „szérüket” (amik rendszerint a városon kívül voltak: Bír6:11, Ruth3:2, 15) már kifosztották. Azt nem tudjuk, hogy ki tájékoztatta Dávidot ezekről a hírekről.

„Akkor megkérdezé Dávid az Urat, mondván: Elmenjek és leverjem-e ezeket a Filiszteusokat?” (1Sám23:2) Nagyon áldott dolog ez és további bizonyítékát szolgáltatja Dávid lelki helyreállításának. Saul elhanyagolta a közbiztonságot, de az, akire vadásztak törődött vele. Bár rossz bánásmódban részesült, Dávid nem duzzogott a bajai miatt, hanem kész volt jóval fizetni a rosszért a segítségére sietve a kiírály egyik ostromlott városának, Milyen nemes lelket mutatott ki itt! Bár el volt telve azzal, hogy igyekezett elmenekülni Saul elől, és gondoskodni a hatszáz emberéről,

„... megkérdezé Dávid az Urat, mondván: Elmenjek és leverjem-e ezeket a Filiszteusokat?” (2. vers) Ez nagyon szép. A trónra felkenten Dávid Izrael védelmezőjének tekintette magát, s kész volt az embereit a közjó érdekében használni. Erősen szerette az országát, s vágyott annak megszabadítására az ellenségektől, de mégsem cselekedett anélkül, hogy először meg ne kérdezte volna az Urat: szerette volna, ha Isten rendeli el ezt a szolgálatot. Minél konkrétabban kérjük Isten útmutatását egy buzgó imában és minél alaposabban tudakozzuk a Szentírást az Ő akaratáról, annál jobban tiszteljük Őt és annál több hasznot húzunk mindebből.

„És monda az Úr Dávidnak: Eredj el, és verd le a Filiszteusokat, és szabadítsd meg Kehillát.” Ahol Istent valóban keresik – azaz keresik őszintén, alázatosan, bizalommal, a tanulás vágyával és teszik azt, ami Neki tetszik – ott a lélek nem marad tudatlan. Isten nem gúnyolja ki a szükségben levő gyermekeit. Az Ő Ígéje kijelenti: „Minden te útaidban megismered őt; akkor ő igazgatja a te útaidat.” (Péld3:6). Így volt itt is. Az Úr válaszolt Dávid kérdésére – talán Gád prófétán keresztül – s nemcsak az akaratát jelentette ki, hanem azt is megígérte, hogy sikeres lesz.

„A Dávid emberei azonban mondának néki: Ímé, mi itt Júdában is félünk, mennyivel inkább, ha Kehillába megyünk a Filiszteusok táborára.” (1Sám23:3) Dávid számára ez valódi próbáját jelentette az Úrba vetett bizalmának, mert ha az emberek nem akarták volna elkísérni, miképpen várhatta volna, hogy könnyít az ostromlott város helyzetén? Az emberei nyilván attól féltek, hogy „két tűz közé” kerülnek. Ha megtámadják a filiszteusokat és Saul hadserege a nyomukba ér, mi lesz akkor velük? Ó, nem az élő Istenre emelték a szemeiket, hanem a nehéz „körülményeikre”, s ha valaki ezekkel foglalja el magát, az mindig elcsüggesztő a szív számára. De mikor Isten embere szembesül egy embert próbáló helyzettel, a bevallott barátainak és követőinek hitetlenségét gyakran találja valóságos akadállyal. Ám ezt mégis próbának kell tekintenie, nem akadállyal. A bénító hatás helyett arra kell őt indítania, hogy Tőle várjon támogatást, Aki soha nem okoz csalódást azoknak, akik valóban számítanak az Ő segítségére.

„Akkor Dávid ismét megkérdezé az Urat” (1Sám23:4). Ez kedves. Dávid nem engedte, hogy az embereinek hitetlen félelmei kétségbeesésbe taszítsák őt. Aligha várhatta tőlük, hogy az ő hitében járjanak. De tudta, hogy mikor Isten cselekszik, akkor a vonal mindkét végén munkálkodik. Ő, Aki parancsot adott neki, hogy menjen és szabadítsa fel Kehillát, könnyen lecsendesíthette a követőinek szívét, s elintézhette, hogy akarják őt követni. Isten, Istennél „minden lehetséges”. De megköveteli, hogy „kérjék” (Ezék36:37). Örül annak, ha „megpróbálják” (Mal3:10). Gyakran ezért enged meg efféle próbákat, amilyenekkel most Dávid is szembesült, hogy jobban megtanítsa minket az elégségességére minden veszéllyel szemben.

„Akkor Dávid ismét megkérdezé az Urat” (1Sám23:4). Igen, ez valóban áldott. Dávid nem ostromolta az embereit és nem mondta gyáváknak őket. Annak nem lett volna semmi haszna. Nem is vitatkozott velük és nem próbálta ész-érvekkel meggyőzni őket. Megvetve a saját bölcsességét, érezve az Úrtól való teljes függőségét, s különösen az ő javukra – isteni példát állítva eléjük – újra Jahvéhez fordult. Tanuljuk meg ebből az eseményből, hogy a leghatékonyabb módja az elcsüggedt szívű követők hitetlen ellenvetéseinek megválaszolásának és az együttműködésük bebiztosításának az, ha a példáját állítjuk eléjük a Tőle való teljes függőségnek és a Belé vetett feltétlen bizalomnak.

„Az Úr pedig válaszola néki, és monda: Kelj fel, és menj el Kehillába, mert én a Filiszteusokat kezébe adom.” (4. vers) Mennyire bizonyos ennek az ígéretnek a beteljesedése: „a kik engem tisztelnek, azoknak tisztességet szerzek” (1Sám2:30)! Mi mindig veszítünk, ha Istentől függetlenül cselekszünk, de soha nem veszítünk, ha tanácsért, vezetésért és kegyelemért fordulunk Hozzá. Isten nem hagyta figyelmen kívül Dávid kérdezősködését. Nem fejezte ki a nemtetszését, amiért másodszor is megkérdezte Őt. Milyen kegyelmes és türelmes is Ő! Nemcsak válaszolt Dávid kérésére, hanem az elsőnél konkrétabb választ is adott, mert most biztosította a szolgáját a teljes győzelemről. Bátorítson ez fel sok olvasót arra, hogy minden nehézséggel Istenhez járuljanak, vessék minden gondjukat Őrá, és számítsanak minden órában az Ő támogatására.

„Elméne azért Dávid és az ő emberei Kehillába, és harczola a Filiszteusok ellen, és elhajtá marháikat, és felette igen megveré őket. És megszabadítá Dávid Kehilla lakosait.” (1Sám23:5) Fellelkesedve az Istentől kapott megbízatástól és ígéretről Dávid és az emberei elindultak és megtámadták a filiszteusokat. Nemcsak teljesen megfutamították az ellenséget, de zsákmányul ejtették a marháikat is, ami élelmet biztosított Dávid embereinek, olyan élelmet, amire az embereknek nagy szükségük volt. Mennyire szemlélteti ez az „Annak pedig, a ki véghetetlen bőséggel mindeneket megcselekedhetik, feljebb hogynem mint kérjük vagy elgondoljuk, a mi bennünk munkálkodó erő szerint” Ígét (Ef3:20)! Isten nemcsak leverte a filiszteusokat és megszabadította Kehillát, de nagylelkűen el is látta Dávid hadseregét étellel.

„Lőn pedig, hogy a mikor Abjathár, az Akhimélek fia Dávidhoz menekült, az efódot is magával vitte.” (1Sám23:6) Ez további jutalom volt az Úrtól Dávid számára, amiért engedelmeskedett az Ő szavának. Mint majd később látni fogjuk, a főpap és vele az efód

jelenléte jó volt Dávidnak a jövőjére nézve. S ebben látványos példáját láthatjuk Isten abszolút fennhatóságának minden teremtménye fölött: Dávid látogatása Abiméleknél eredményezte az egész családjának lemészárlását, joggal érezhette volna úgy az egyetlen megmaradt fiú, hogy Isai fia az utolsó ember, akinek a sorsában osztozni kíván.

„Megmondák akkor Saulnak, hogy Dávid Kehillába ment; és monda Saul: Kezembe adta őt az Isten, mert ott szorult, mivel kulcsos és záros városba méne.” (1Sám23:7) Biztos, hogy Dávid jeles győzelmének ki kellett volna engesztelnie Sault. Vajon nem volt teljesen világos, hogy Isten vele volt, s ha pedig Ő volt vele, ki lehetett volna ellene? De az, akit elhagyott az Úr, se a lelki dolgokat nem képes felismerni, sem helyesen nem képes ítélni, ezért a viselkedése is rossz lesz. Ennek megfelelően látjuk, hogy ahelyett, hogy azon gondolkodott volna, miképpen tudná a legalkalmasabb módon megjutalmazni Dávidot a bátor és önzetlen nagylelkűségéért, Saul csak rosszat akart neki tenni. Joggal írta a pátriárkánk: „Jóért rosszal fizetnek meg nékem, megrabolják lelkemet.” (Zsolt35:12)

„És monda Saul: Kezembe adta őt az Isten, mert ott szorult, mivel kulcsos és záros városba méne.” Milyen könnyen látja hamis fényben a dolgokat az irigy elme! Amikor a szív rossz, Isten gondviselő tetteit biztosan félreértik. Szörnyű látni a hitehagyott királyt arra a következtetésre jutni, hogy Maga Isten adta Dávidot az ő kezébe! Az az ember félelmetes mélységekbe süllyedt, aki égbekiáltó módon azt feltételezi, hogy Isten az ő gonosz terveinek előmozdításán munkálkodik. Miközben Dávid szabadlábban volt, barlangban rejtőzködve és az erdőben bujdosva, nehéz volt őt megtalálni, de itt, a falakkal körülvett városban Saul feltételezése szerint teljesen csapdába esik, amikor majd bekeríti azt a hadseregével.

„És összegyűjté Saul a harczra az egész népet, hogy Kehillába menjen, és körülfogja Dávidot és az ő embereit.” (1Sám23:8) Ha kihagyjuk az utolsó mondatot és tovább olvassuk a következő verset, láthatjuk, hogy a gátlástalan Saul tisztességtelen cselhez folyamodott. A háború megindítása a filiszteusok ellen volt a színlelt cél, amit a király az emberei elé tárt, de Dávid elfogása volt a valódi célja. A 8. vers utolsó mondata jelenti ki Saul titkos indítékát. Miközben a közös ellenség elleni fellépést színlelte, a legjobb barátját akarta megsemmisíteni. Bizonytal az ördög volt az ő atyja, mert az atyja vágyait akarta végrehajtani.

„Mikor pedig Dávid megtudta, hogy Saul ő ellene gonoszt forral, mondá Abjathár papnak: Hozd elő az efódot.” (1Sám23:9) Igen, „az Úr bizodalmas az őt félőkhöz” (Zsolt25:14). Ó, de csak azokhoz, akik valóban „félők” Őt. „Ha valaki nappal jár, nem botlik meg” (Jn11:9). „A ki engem követ”, mondta Krisztus, „nem járhat a sötétségben” (Jn8:12). Ó, milyen áldott dolog, kedves olvasó, világossággal rendelkezni az utunkon és látni az ellenség csapdáit és gödreit! De ehhez Vele kell járnunk, Aki a „világosság”. Ha nem vagyunk közösségben az Úrral, ha egy pillanatra letértünk az Ő parancsolatainak útjáról, akkor többé nem vagyunk képesek észrevenni a minket fenyegető veszélyeket.

„Mikor pedig Dávid megtudta, hogy Saul ő ellene gonoszt forral.” Nagyon áldott dolog ez, s a mi tanulságunkra van feljegyezve. Nem lehetünk tudatlanok a Sátán mesterkedéseiről (2Kor2:11), s nem is leszünk azok, ha a szívünk rendben van Istennel. Figyeljük meg alaposan, hogy ez a 9. vers a „mikor pedig” kifejezéssel kezdődik, ami azt jelenti ki, hogy kapcsolódik az előzőekben elhangzottakhoz és azok folytatása. S mi volt az előzmény ebben az esetben? Először is, Dávid az Úr tanácsát kereste (2. vers). Másodszor, elutasította a letérést a kötelesség útjáról a követőinek hitetlen félelmei miatt (3. vers). Harmadszor, az Úrtól való teljes függőségnek megfelelően viselkedett (4. vers). Negyedszer, határozottan engedelmeskedett az Úrnak (5. vers). S most Isten megjutalmazta őt azzal, hogy megismertette vele az ellenség céljait. Tégy eleget a feltételeknek, testvér, s te is tudni fogod, amikor az ördög megtámadni készül téged.

Dávidot nem tévesztette meg Saul csele. Tudta, hogy az embereinek egy dolgot adott ki, de a szívének célja teljesen más volt. „És monda Dávid: Uram, Izráel Istene! bizonytal meghallotta a te szolgád, hogy Saul ide akar jőni Kehillába, hogy elpusztítsa a várost miattam.”

(1Sám23:10) Ez is nagyon áldott dolog: Dávid ismét az élő Istenhez fordul és minden gondját Őrá veti (1Pt5:7). Figyeljük meg jól a szavait. Nem azt mondja, hogy „Saul engem akar megölni”, hanem „el akarja pusztítani a várost miattam”. Hát nem kedves látni őt, amint mások jólétével többen törődik, mint a saját élete megőrzésével?

„Vajjon kezébe adnak-é engem Kehilla lakosai? Vajjon lejön-é Saul, a mint hallotta a te szolgád? Óh Uram, Izráel Istene, mondd meg a te szolgádnak! És monda az Úr: Lejön.” (1Sám23:11) Meg kell jegyezni, hogy a Dávid által feltett két kérdés nem sorrendben hangzott el, ami az elméjének akkori zavartságát mutatja. S meg kell figyelni a módot is, ahogyan Dávid megszólította Istent: „Uram, Izráel Istene” (s a 10. versben is így), ami az Ő szövetségi megnevezése volt. Áldott, mikor felfogjuk Isten szövetségi kapcsolatát velünk (Zsid13:20-21), mert az mindig hatékony érv a kegyelem trónja előtt. Az Úr kegyelmesen válaszolt Dávid könyörgésére és megadta a kért információt, megfordítva a kérdések sorrendjét. Isten szava „Lejön (mármint Saul)” (mert ez a célja) itt kimutatták a mindentudását, mert Ő ismer minden esetlegességet (lehetőségséget és valószínűséget ugyanúgy, mint a ténylegességeket).

„És monda Dávid: Vajjon Saul kezébe adnak-é Kehilla lakosai engem és az én embereimet?” (1Sám23:12) A bölcs Dávidnak jó oka volt arra a következtetésre jutni, hogy miután oly nemes módon összebarátkozott Kehillával és megszabadította őket a filiszteusoktól, a polgárai most az ő érdekei mellé állnak és ebben az esetben ő és az emberei megvédhetik a várost Saul támadásával szemben. De bölcsen tartózkodott attól, hogy a bizalmát az ő hűségükbe vesse. Valószínűleg úgy gondolkodott, hogy a közelmúltbeli véres mészárlás Nóbban félelmet kelt bennük Saul iránt, ezért nem számíthat a segítségükre. Így az Úrtól kért tanácsot. S nekünk is ezt kell tenni: soha nem bízhatunk mások segítségében, még akkor sem, ha összebarátkoztunk, vagy olyanokéban, akiktől ésszerűen várhatjuk, hogy viszonyozzák a kedvességünket. A tisztesség, a hála, a ragaszkodás semmiféle kötelékei sem képesek bebiztosítani a szívet az erőteljes kísértésben. Sőt, az sem tudjuk, hogyan fogunk cselekedni, ha a kegyetlen halál félelme támad ránk, és az isteni kegyelem közvetlen támogatása nélkül maradunk. Csak az Úrtól szabad függenünk a vezetés és a támogatás vonatkozásában.

„És monda az Úr: Kezébe adnak.” (1Sám23:12) Ennek el kellett szomorítania Dávid szívét, mert az aljas hálátlanság mély sebet üt. De ne feledkezzünk meg más barátok kedvességéről, akiket gyakran váratlanul támaszt az Úr, ami ellensúlyozza azok hálátlanságát és ingatagságát, akiknek szolgáltunk. Isten az emberi szívről Általa birtokolt ismeretek alapján válaszolt Dávidnak. Ha Dávid Kehillában marad, annak alkosai kiszolgáltatták volna őt Saul követelésére. De nem maradt ott, hanem elmenekült. Jegyezzük meg jól: ez az esemény világos szemléltetése az ember felelősségnek, s erős érv a pusztá fatalizmus – a passzív viselkedés ellen, miszerint aminek meg kell lennie, meglesz.

„Felkele azért Dávid és az ő emberei, mintegy hatszázan, és kimenének Kehillából, és ide s tova járnak vala, a hol csak járhatának. Midőn pedig Saulnak megmondák, hogy elmenekült Dávid Kehillából, felhagyott az elmenetellel. És Dávid a pusztában tartózkodék az erős helyeken, és a Zif pusztájában levő hegységen marada. És Saul mindennap keresé, de az Isten nem adá őt kezébe.” (1Sám23:13-14) Ez is áldott dolog: Dávid inkább további nehézségeknek akarta kitenni magát és az embereit, mintsem annak, hogy Kehillában veszélybe kerüljön az életük! A 14. vers második fele megmutatja, hogy Isten védelmező keze még mindig rajtuk volt, s ez Jahve válasza Saul hiábavaló és öntelt megjegyzésére, amit a 7. versben láttunk.

13. fejezet – Átmeneti tartózkodása Zif pusztájában (1Sám23)

„Sok baja van az igaznak, de valamennyiből kimenti az Úr” (Zsolt34:20): egyesek belsők, mások külsők, egyesek a barátok részéről valók, mások az ellenségektől. Egyesek közvetlenül Isten kezéből, mások közvetettebben, az ördög közreműködése által. De nem szabad ezt furcsállni. Kisebb-nagyobb fokban ez volt Isten minden gyermekének a sorsa. S nem várhatunk túl sok vigaszt ebben a világban, amely olyan kegyetlenül megfeszítette a dicsőség Urát. Minél hamarabb teszi egy keresztyén a napi tanulása tárgyává, hogy idegenként és vándorként menjen keresztül ezen a világon, izgatottan várva a távozást és az együttlétet Krisztussal, annál jobb lesz az elméje békessége számára. De természetes dolog állhatatosan ragaszkodni ehhez az élethez és szeretni az időbeli és érzéki dolgokat, így az Úr népének nagy része él át sok pofont és csalódást, mielőtt eljutnak arra a gondolatra, hogy könnyedén engedjék el az evilági dolgokat és a buta szívüket leszoktassák azokról, amik nem elégítenek ki.

Aligha van olyan, az Isten szenvedő népét körülvevő baj, amit ezeknek a fejezeteknek az alanya ne tapasztalt volna meg. Dávid a változatos életének különböző szakaszaiban belekerült majdnem minden helyzetbe, amibe egy hívő, legyen gazdag vagy szegény az evilági javakban, belekerülhet. Ez az egyik jellegzetesség, ami oly nagy gyakorlati érdekességgé teszi az életének tanulmányozását manapság a számunkra. S ez volt az, ami tapasztalatilag alkalmassá tette őt oly sok zsoltár megírására, amit minden kor szentjei tökéletesen alkalmasnak találtak arra, hogy kifejezzék a lelkük különféle érzelmeit Istennek. Nem számít, hogy a szív teljesen elcsüggedt a legkeserűbb bánattól vagy repes a túlárado örömtől, sehol nem találni alkalmasabb használható nyelvezetet a közeledésünkhöz a Fenségeshez, mint annak a feljegyzett zokogásaiban és dalaiban, aki úgy megízlelte a kegyetlen bánásmód és az aljas árulások keserűségét, valamint az emberi sikerek és az Úrral való lelki közösség édességét, ahogyan csak nagyon kevesen.

Isten gondviselő munkálkodása gyakran teljesen titokzatosnak tűnik a tompa felfogóképességünk számára, s furcsáknak tűnnek azok az iskolák, amiken a szolgálói átmennek. Mindazonáltal a hit biztosít róla, hogy a Mindentudó nem vét hibákat, s Ő, Aki a szeretet, nem okoz egyetlen gyermekének sem szükségtelen könnyeket. Gyönyörűen vezette be C. H. Spurgeon az 59. zsoltár magyarázatát az alábbi szavakkal: „Furcsa, hogy a fájdalmas események Dávid életében a nemzeti vándoréneklés repertoárjának gazdagításában érjenek véget. A savanyú, terméketlen földből a zsoltároskönyv mézzel teli virágai sarjadnak ki. Ha Saul soha nem üldözte volna kegyetlenül, Izrael és Isten egyháza a későbbi korokban híjával lettek volna ennek az éneknek. A szentély zenéje nem kis adósa mértékben a szentek megpróbáltatásainak. A baj a megszentelt dalnokok hárfahúrjainak hangolója.” Minden felkavart olvasó vegye a szívére ezt az igazságot és szedje össze a bátorságát.

„És Dávid a pusztában tartózkodék az erős helyeken, és a Zif pusztájában levő hegységen marada. És Saul mindennap keresé, de az Isten nem adá őt kezébe.” (1Sám23:14) Áldott látni Dávid önmegtartóztatását a fájdalmas provokáció alatt. Bár teljesen ártatlan volt, ami a Saullal szembeni viselkedését illeti, a gonosz király továbbra is nyughatatlanul vadászott rá. Dávid tiszteletreméltó módon viselkedett minden közhivatalban, amit csak viselt, most pedig gyalázatot szenvedett el a nép szemében, mint üldözött törvényen kívüli. Nagy lehetett a kísértés, hogy erővel vessen véget Saul üldözésének. Képzett vezető volt, s hatszár ember volt mellette (13. vers), azért könnyen alkalmazhatott volna stratégiát, csapdába csalhatta volna az ellenségét, lecsaphatott volna rá és megölhette volna. Ehelyett megtartotta a lelkét a türelemben, Isten útjait járva, s várt az Isten szerint alkalmas időre. S amint a történet ezt megmutatja, Isten megtisztelte ezt.

Ó, kedves olvasó, meg van írva: „Jobb a hosszútűró az erősnél; és a ki uralkodik a maga indulatján, annál, a ki várost vesz meg.” (Péld16:32) Ó, több kegyes önuralomért kell emiatt buzgón és gyakran imádkoznunk. Dávidhoz hasonlóan téged is fájdalmasan elnyomnak? Gonoszságot kapsz azok kezéből, akiktől joggal várhatnál jót? Téged is könyörtelenül üldöz egy Saul? Akkor biztosan kísértésbe esel, hogy a dolgokat a saját kezébe vedd, s talán az ország törvényeihez fordulj.

De ó, meggyötört ember, hadd emlékeztessünk szelíden arra, hogy meg van írva: „Magatokért bosszút ne álljatok szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak... Enyém a bosszúállás, én megfizetek, ezt mondja az Úr. Azért, ha éhezik a te ellenséged, adj ennie; ha szomjuhozik, adj innia; mert ha ezt míveled, eleven szemet gyűjtesz az ő fejére.” (Rm12:19-20) Emlékezz az Úr Jézus által hátrahagyott példára is: „A ki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítéltre” (1Pt2:23).

„Mikor pedig Dávid látta, hogy Saul kiment, hogy élete ellen törjön; és mikor Dávid a Zif pusztájában, az erdőben vala” (1Sám23:15). Mennyire szemlélteti ez, amit a Gal4:29-ben láttunk: „De valamint akkor a test szerint született üldözte a Lélek szerint valót, úgy most is”! S ne hagyjuk figyelmen kívül ennek mélyebb lelki jelentését sem: a szembeállítás, amivel Izsák találkozott Ismáel részéről előrevetítette a „test” vágyait „a lélek ellen”. Folyamatosan dúló háborúskodás van minden egyes keresztyénben a bűn alapeleme és a kegyelem alapeleme között, amiket rendszerint „a két természetnek” neveznek. Létezik lelki Saul, aki állandóan a lelki Dávid életére tör: ez az „óember” a vágyaival és a kívánságaival, igyekezve megölni az „újembert”. Fáradhatatlan támadásaival szemben mindannyiunknak óvatosaknak kell lenni.

„Mikor pedig Dávid látta, hogy Saul kiment, hogy élete ellen törjön; és mikor Dávid a Zif pusztájában, az erdőben vala”. A „Zif” a nevét egy városról kapta Júda törzsének területén (Józs15:24). Biztosan jelentős, hogy a „Zif” azt jelenti: „finomítóhely”: valószínűleg az ottani „hegység” (1Sám23:14) gazdag volt ásványokban, s Zifben volt egy olvasztókemence és finomító. Akárhogyan is legyen, az itt leírt lelki lecke túl világos ahhoz, hogy átugorjuk. A kemény ütések, amiket a szent kap az ellenséges világtól, az üldöztetések, amiket eltűr azok kezétől, akik gyűlölik Istent, a próbák, amiken keresztülmegy a bűnnek ezen a színpadán, a lelke javára lehettek és lettek is kialakítva. Ó, bárcsak sokan bizonyítanák Isten népéből, hogy ezek a „nehéz idők”, amiken keresztülmenni, „finomítóhelyek” a hitük és egyéb kegyelmi ajándékaik számára.

„Felkele Jonathán, a Saul fia, és elment Dávidhoz az erdőbe, és megerősíté az ő kezét az Istenben. És monda neki: Ne félj, mert Saulnak, az én atyámnak keze nem fog utólni téged, és te király leszesz Izráel felett, és én második leszek te utánad, és Saul is, az én atyám, tudja, hogy így lesz. És szövetséget kötének ketten az Úr előtt. És Dávid az erdőben marada, Jonathán pedig haza ment.” (1Sám23:16-18) Ezek az igeversek írják le Dávid és a gyenge, ingadozó Jonatán utolsó földi találkozását. Bár erős természetes vonzódással ragaszkodott Dávidhoz, mégis híjával volt annak a kegyelemnek, hogy osztozott volna az üldözött szökevény sorsában. Nem volt hajlandó csatlakozni atyjához Dávid üldözésében, de a palota és az udvar vonzása mégis túl erős volt ahhoz semhogy képes lett volna ellenállni annak. Komoly példája ő a lelki kompromisszumkötőnek, annak az embernek, aki természetes módon vonzódik Krisztushoz, de nincs meg neki a természetfeletti ismerete Róla, ami elvezetné ahhoz, hogy teljesen behódoljon Neki. Az, hogy „megerősítette Dávid kezét Istenben” sem bizonyítja jobban azt, hogy újjászületett ember lett volna, mint amennyire Saul szavai teszik azt az 1Sám23:21-ben. Ahelyett, hogy beteljesedtek volna a 17. versben elhangzott szavai, a filiszteusok kardjától esett el Gilboánál.

„És felmenének a Zifeusok Saulhoz Gibeába, mondván: Avagy nem nálunk lappang-e Dávid az erős helyeken az erdőben, Hakila halmán, mely a sivatagtól jobbkézre van?! Most azért minthogy lelkednek főkívánsága az, hogy lejőjj, óh király, jőjj le; és a mi gondunk lesz, hogy a királynak kezébe adjuk őt.” (1Sám23:19-20) Ó, jaj, micsoda az ember és milyen kevésbé

lehet rá támaszkodni! Itt Dávid menedéket keresett a gyilkos üldözője elől, mégpedig a saját törzsének népe között, de ők, hogy elnyerjék Saul jóindulatát, igyekeztek elárulni és a király kezébe adni őt. Súlyos megsértése volt ez a vendégszeretetnek, s nem volt tá mentség, mert Saul nem kereste és nem is fenyegette meg őket. Nekik nem számított, hogy ártatlan vér fog kifolyni, csak nyerjék el a hitehagyott uralkodó mosolyát. A nagy nap majd megmutatja, hogy hányan estek áldozatul azoknak, akiknek semmi sem volt fontosabb, mint a hatalmon lévők kegye.

„És monda Saul: Legyetek megáldva az Úrtól, hogy szánakoztok rajtam!” (1Sám23:21) Saul hálásan fogadta ezeknek az áruló gonosztevőknek az ajánlatát. Figyeljük meg alaposan, miképpen használta a kegyesség nyelvezetét, miközben a legsúlyosabb bűnt követte el! Ó, kedves olvasó, kérjük, hogy vedd ezt a szívedre a magad javára! Követelt meg némileg többet is, mint szép szavakat, sőt vallásos kifejezéseket, mielőtt ítéletet alkotsz másról, s még inkább, mielőtt a hatalmába helyeznéd maga. Ígéreteket könnyen tesz és könnyen megszeg a legtöbb ember. Isten nevét könnyen az ajkukra veszik a tömegek, akiknek a szívében nincs istenfélelem. Figyeljük meg, hogy a nyomorult Saul miképpen állította be magát sértettnek, s értelmezte a zifeusok hűtlenségét a király iránti hűségükként.

„Menjetek azért el, és vigyázzatok ezután is, hogy megtudjátok és meglássátok az ő tartózkodási helyét, és hogy ki látta őt ott, mert azt mondták nekem, hogy igen ravasz ő. Annakokáért nézzetek meg és tudjatok meg minden búvóhelyet, a hol ő lappang és minden bizonnal térjete vissza hozzám, hogy elmenjek veletek; és ha az országban van, kikutatom őt Júdának minden ezrei között.” (1Sám23:22-23) Mielőtt elment volna Zifbe, Saul konkrétabb információra vágyott arról, hogy Dávid most hol is tartózkodik. Tudta, hogy az ember, akire vadászott, az övéinél sokkal jobban ismeri az országnak azt a szegletét. Azt is tudta, hogy Dávid okos stratégia volt, talán meg is erősített néhány helyet, s a király azért akarta tudni a részleteket, hogy kitalálja, mekkora erő kell Dávidnak és az embereinek a bekerítéséhez és elfogásához. Saul szemlátomást olyan biztos volt a zsákmányában, hogy úgy vélte, nincs szükség sürgős cselekedetekre.

A zifeusok hűtlenségének híre eljutott Dávid füleibe, s bár a király késlekedése időt adott neki a visszavonulásra Máon pusztájába (1Sám23:24), most mégis nagyon rossz helyzetben volt. Kétségbeejtő volt az állapota és senki más, csakis a Mindenható keze szabadíthatta meg őt. Áldott látni, amint ez alaklommal az élő Istenhez fordul és Elé tárja a sürgős esetét. Akkor imádkozta azt az imádságot, ami az 54. zsoltárban van feljegyezve: „Dávid tanítása, mikor a Zifeusok eljöttek, és azt mondták Saulnak: Nem mi nálunk lappang-e Dávid?” Ebben halljuk, amint kiönti a szívét az Úr előtt, s most ennek néhány részletét fogjuk megvizsgálni.

„Isten, a te neveddel szabadíts meg engemet, és a te hatalmasságoddal állj bosszút értem!” (Zsolt54:3) Dávid abban a helyzetben volt, ahol már nem volt a számára emberi segítség: csak a csoda segíthetett rajta. Ezért könyörgött a csodatevő Istenhez. Minden bevezető nélkül egyenesen a lényegre térve mondta: „Szabadíts meg engem, ó Isten.” Kehilla nem nyújt neki menedéket, a zifeusok aljas módon elárulták őt. Saul és az emberei a vérere szomjaztak. Más menedék nem volt, egyedül Isten segíthetett rajta. Az Ő dicsőséges „nevére” hivatkozott, ami az összes áldott attribútumának a summája, valamint az Ő igazságosságára – „a te hatalmasságoddal állj bosszút értem!” Ez azt jelenti: „tégy igazságot értem, mert senki más nem fogja azt megtenni”. Ez kimutatta az ügye ártatlanságát. Csak akkor hívhatjuk segítségül az isteni igazságszolgáltatás erejét a magunk oldalán, ha az ügyünk tiszta.

„Isten, hallgasd meg az én imádságomat, figyelmezz az én szájam beszédeire.” (Zsolt54:4) Mily nagy szükségünk van arra, hogy emlékezzünk és az Úrhoz forduljunk, amikor túrjuk a bűnösök velünk szembeni ellentétét: nézzünk felfelé és merítsünk erőt Istentől, hogy ne fáradjunk el és ne gyengüljünk el az elménkben! Jól írta C. H. Spurgeon: „Amíg Istennek nyitott a füle, mi nem maradhatunk bajban. Minden más fegyver haszontalannak bizonyulhat,

de az ima mindig rendelkezésre áll. Nincs ellenség, aki ezt a fegyvert hatástalaníthatná.” „Mert idegenek támadtak ellenem, és kegyetlenek keresik lelkemet, a kik nem is gondolnak Istenre. Szela.” (Zsolt54:5) Azok, akik nem ismerték Dávidot, így nem is lehettek rosszindulattal vele szemben, voltak az üldözői, azok idegenek voltak Isten számára. Ilyen körülmények között jó, ha azzal hozakodunk elő Isten előtt, hogy az Ő nevéért gyűlölnék minket.

Nem kell itt részleteznünk a zsoltár további részét. De jegyezzünk meg három dolgot vele kapcsolatban. Első az észrevehető változás az utolsó négy versben az 5. vers végén található „Szela” után. Erről a „Szela” szóról írta Spurgeon: „Mintha azt mondta volna: 'Elég ebből, tartsunk szünetet.' A lélegzete is elakadt a sértődéstől. A rossz érzése rákényszeríti a zene felfüggesztésére. Azt is meg kell említeni, hogy a több szünet rendszerint fokozza az odaadásunkat, mert általában túlságosan sietni szoktunk.” Második az Istenbe vetett szilárd bizalma és a meggyőződése, hogy a kérése megadatik: ez a 6-8. versekben mutatkozik meg látványosan, főleg a „Bosszút áll az utánam leselkedőkön” szavakban – a „rontsd meg őket” nem a heves bosszúvágy kifejeződése, hanem ámen az igazságos Bíró biztos ítéletére. Harmadik a teljes bizonyossága arról, hogy az imája meg lett válaszolva: a 9. versben szereplő „megszabadított engem” nagyon szembeszökő, amit alaposan össze kell hasonlítani a Mk11:24-gyel és elmélkedni kell azon.

Már csak azt kell megvizsgálnunk, miképpen válaszolta meg Isten Dávid imáját. „Azok pedig felkelének, és elmenének Zifbe Saul előtt. Dávid pedig és az ő emberei Máon pusztájában valának a mezőségen, a mely a sivatagtól jobbkézre van.” (1Sám23:24) A „pusztaság” kifejezés kissé félrevezető az angol füleknek: ez nem a sivatag szinonimája, hanem a művelt földek és gyümölcsöskertek ellentéte, s gyakran vad erdőt jelent. „És elméne Saul az ő embereivel együtt, hogy megkeresse őt. Dávidnak azonban megizenték, és ő leszállott a köszikláról, és Máon pusztájában tartózkodék. Mikor pedig meghallotta Saul, üldöze Dávidot Máon pusztájában. És Saul a hegynek egyik oldalán méne, Dávid és az ő emberei pedig a hegynek másik oldalán. És épen, mikor Dávid nagyon sietett, hogy elmenekülhessen Saul elől, és Saul és az ő emberei már körül is kerítették Dávidot és az ő embereit, hogy megfogják” (1Sám23:25-26). Milyen gyakran ez a helyzet velünk is: a próba ránk nehezedik, mi Istenhez kiáltunk könnyítésért, de mielőtt megkapnánk a válaszát, a dolgok látszólag csak rosszabbodnak. Ó, ez azért történik, hogy az Ő köze még világosabban megmutakozhasson.

Dávid helyzete most nagyon súlyos volt, mert Saul és az emberei gyakorlatilag bekerítették őket, s csak egy „hegy”, vagy pontosabban egy meredek szirt választotta el őket. A menekülést látszólag teljesen elvágták: az ellenség számbeli fölényben volt, bekerítették őket, a további menekülés szóba se jöhetett. Végére Saul gonosz tevé megvalósulni látszott. De az ember nyomorúsága Isten lehetősége. Matthew Henry nagyon szépen kommentálta: „Ez a hegy (vagy szirt) az isteni gondviselés jelképe, ami Dávid és a pusztító közé lépett, mint a felhőoszlop az izraeliták és az egyiptomiak közé.” Mégis, csak pár óra és Saul a hadseregével vagy megmássza, vagy megkerüli azt a szirtet. De íme, az áldott folytatás:

„Akkor érkezék egy követ Saulhoz, mondván: Siess és jőjj! mert a Filiszteusok betörték az országba. Akkor megtére Saul Dávid üldözéséből, és a Filiszteusok ellen ment. Azért hívják azt a hegyet a menekülés kösziklájának. És Dávid elméne onnan, és Engedi erősségei közt tartózkodék.” (1Sám23:27-28, 24:1) Milyen csodálatosan és kegyelmesen időzíti Isten a dolgokat! Ő, Aki elrendel minden eseményt és felügyel minden teremtményt, felindította a filiszteusokat, hogy támadják meg Saul területének az egyik részét, s ennek híre pont abban a pillanatban jutott el a király fülébe, amikor Dávid már a pusztulás szélén állt. Saul figyelme azonnal a támadók felé fordult s így lett megfosztva a zsákmányától, Isten pedig megdicsőült Dávid Védelmezőjeként. Azaz, Dávid egyetlen csapás nélkül szabadult meg. Ó, milyen áldott dolog tudni, hogy ez ugyanaz az Isten az Ő népe számára ma is, s anélkül, hogy bármit tennének, képes elfordítani azokat, akik zaklatják őket. Isten meghallgatja és megválaszolja a hit imáit!

Dávid és a kis csapata előtt most megnyílt az út a menekülésre, s elmenekültek a Holt-tenger partján levő Engedi erődjébe.

14. fejezet – Saul megkímélése (1Sám24)

Az előző fejezetet azzal az idézettel kezdtük, hogy „sok baja van az igaznak”, az ígevers második fele pedig így szól: „de valamennyiből kimenti az Úr” (Zsolt34:20). Ez nem azt jelenti, hogy Isten mindig kimenti a bajban levőt az őt fenyegető fizikai veszélyből. Valóban nem, s állandóan óvakodnunk kell attól, hogy testi módon értelmezzük a Szentírást. Teljesen igaz, hogy nagy számú eset van feljegyezve a Szentírásban, melyekben az Úr kegyelmesen bevetette a hatalmát és megszabadította a népét olyan helyzetekből, melyekben a halál közvetlenül fenyegette őket: Izrael megszabadítása a Vörös-tengernél, Illés megszabadítása Akháb és Jézabel gyilkos szándékaitól, Dániel kiszabadítása az oroszlánok verméből látványos példái voltak ennek. De Ábel megölése Káin által, Zakariás mártíromsága (Mt23:35), István megkövezése ennek az ellenpéldái. Akkor hát a Zsolt34:20 ígérete nem teljesedett be ezekben az utolsó esetekben? Valóban nem, mert dicsőségesebb beteljesedés ment végbe, mert ők végleg megszabadultak a bűn és a szenvedés eme világából.

Dávid volt az, akinek a kezét a Szentlélek mozgatta, hogy írja le a Zsolt34:20-at, ami látványosan be is teljesedett fizikai értelemben az ő történetében. Kevés ember élete került többször is veszélybe, mint az övé, s kevés ember tapasztalta meg az Úr szabadítását úgy, ahogyan ő. De különleges oka volt ennek, s most ezt kell górcső alá vennünk. Dávid volt az egyike Izrael Messiása elődjének, s valóban szembeszökő és áldott dolog látni, Isten csodálatos munkáit a kiválasztott mag fenntartásában, ahonnan Krisztusnak kellett test szerint kisarjadnia. Valójában ez az, ami megadja a kulcsot megannyi isteni közbeavatkozáshoz a pátriárkák és mások javára, akiknek a közvetlen leszármazottja volt a názáreti Jézus.

Látványosan jelenik ez meg Ábrahám, Izsák és Jákob történetében, akik oly sok éven át lakoztak a kánaániták között. Annak a földnek a lakosai pogányok voltak, s a leggonoszabbak is, amire az 1Móz15:16 utal. Ábrahám és a leszármazottai ki voltak téve nekik, mint vándorok, s az emberek arra a leghajlamosabbak, hogy felháborodjanak az idegenek sajátos szokásain. Figyelemre méltó gondoskodása volt tehát a gondviselésnek, ami fenntartotta a pátriárkákat ezek között a népek között, lásd Zsolt105:42. „így történt tehát, hogy ez a maroknyi ember, ez a kicsiny gyökér, amelyikben benne volt a Megváltó áldása, fennmaradt az ellenségek és a veszélyek közepette, ami hasonló volt ahhoz, ahogyan a bárka fennmaradt a viharos özvízben.” (Jonathan Edwards) Csodálatos módon őrizte meg Isten Izrael kisded nemzetét Egyiptomban, a pusztaságban, s az első belépésük során az ígéret földjére is.

Még megragadóbb az a szemléltetés, ami ezt az alapelvet mutatja be annak az embernek az élete megőrzésében, aki közvetlenebbül és jelesebben volt Krisztus atyja. Mily gyakran volt csak egyetlen lépés Dávid és a halál közt! Az összecsapása az oroszlánnal és a medvével a pásztoréletében, ami isteni beavatkozás nélkül végződhetett volna azzal, hogy ezek az állatok ugyanolyan könnyen darabokra tépik őt is, mint amilyen könnyen elragadtak egy bárányt a nyájából; a szembeszállása Góliáttal, aki elég erős volt ahhoz, hogy térdre kényszerítse és a testét átadja a mező vadjainak, amivel fenyegetőzött; az életének veszélybe kerülése a filiszteusoknál, amikor Saul azok száz előbőrét követelte jegyajándékkul a lányának; a király többszöri támadásai, amikor a dárdájával vette őt célba; a próbálkozásai, hogy foglyul ejtse és lemészárolja – mégis, Dávid mindezekből meg lett szabadítva. „Így történt, hogy a drága mag, mely tulajdonképpen magában foglalta a Megváltót és a megváltás minden áldását, csodálatos módon fennmaradt még akkor is, amikor ég és föld összefogtak ellene és el akarták pusztítani.” (Jonathan Edwards)

Most azonban rá kell térnünk a jelenlegi leckénkre, arra, ami Dávid eseménydús életének az egyik leglátványosabb eseményét jegyzi fel. Jól mutatott rá Matthew Henry: „Eddig azt láttuk, amint Saul alkalmat keres Dávid elpusztítására, de szégyenére soha nem talált ilyet: ebben a fejezetben Dávidnak nyílik kitűnő lehetősége Saul elpusztítására, de a becsületére legyen mondva, nem használja ki azt. S az, hogy megkímélte Saul életét, Isten benne levő

kegyelmének hatalmas példája, ahogyan a saját életének megtartása is Isten gondviselésének volt köszönhető.” Saul a leggonoszabb módon tört Dávid életére, Dávid pedig a legnemesebb módon őrizte meg Saul életét. Dicsőséges győzelme volt ez a léleknek a test felett, a kegyelemnek a bűn felett.

„Lőn pedig, hogy a mikor visszatért Saul a Filiszteusok üldözéséből, megizenték néki, mondván: Ímé Dávid az Engedi pusztájában van.” (1Sám24:2) Ezekből a szavakból kiderül, hogy Saul sikeresen visszaverte a támadó filiszteusokat. Komoly alapelvet szemlélte ez, amit gyakran tévesztenek szem előtt: az ember sikerei nem bizonyítékai az isteni elfogadottságnak. A pusztá tény, hogy az ember külsőleg bővelkedik, önmagában nem azt mutatja be, hogy az élete tetszik az Úrnak. Csakis egy hitetlen tagadná, hogy Isten volt az, aki lehetővé tette Saul számára, hogy megtisztítsa a földjét a filiszteusoktól, mégis nagyot tévedünk, ha ebből arra a következtetésre jutunk, hogy Isten örömét lelte Saulban. Ahogyan az ökröket is a vágóhídnak hizlalják fel, Isten gyakran úgy érleli be a gonoszokat az ítéletnek és a kárhozatnak az átmeneti kegyelmi ajándékai bőségével. A történet folytatása világosan bemutatja, mi is volt Saul mg mindig.

„Lőn pedig, hogy a mikor visszatért Saul a Filiszteusok üldözéséből, megizenték néki, mondván: Ímé Dávid az Engedi pusztájában van.” Ez Saul próbájának is tekinthető, mert minden, ami az életünkben történik, ezen vagy azon a ponton, de próbára tesz bennünket. Saul pedig nyomorultul elbukott benne. Isten külsődleges gondoskodása során semmi sem változtatja meg az ember szívét: az Ő büntetései nem törik meg a makacs akaratot, s a kegyelme sem olvasztja meg a kemény szívet. Semmi más nem tehet senkit új emberré a Krisztus Jézusban, csakis a Lélek megújító munkája. A siker, amivel Isten támogatta Saul katonai vállalkozását a filiszteusok ellen nem tett benyomást a hitehagyott király elvetett lelkére. Állj meg egy pillanatra, kedves olvasó, és nézz szembe ezzel a kérdéssel: elvezetett téged Isten jósága a megtérésre?

„Maga mellé vőn azért Saul az egész Izráel közül háromezer válogatott embert, és elment, hogy megkeresse Dávidot és az ő embereit a vadkecskék köziklián.” (1Sám24:3) Milyen félelmetese komoly szemléltetését adja ez az igevers a Préd8:11-ben megírtaknak! „Mivelhogy hamar a szentencia nem végeztetik el a gonoszoknak cselekedőjén, egészen arra van az emberek fiainak szíve ő bennök, hogy gonoszt cselekedjenek.” A gonosz emberek gonosz útjai gyakorta megszakadnak, ők mégis visszatérnek azokra, amikor a korlátozás megszűnik, mintha csak a megszabadulás a bajból azért adatna meg nekik, hogy aztán bünt bűnre halmozzanak. Így történt a fáraóval: Isten időről időre csapás bocsátott rá, ami visszafogta annak a gonosz uralkodónak a kezét, de amit megadatott a haladék, ő ismét megkeményítette a szívét. Saul is megállította a gondviselés Dávid üldözése közben a támadó filiszteusok által, de most, amint ez az akadály elhárult, megkettőzte a gonosz erőfeszítéseit. Ó, üdvösségre még nem jutott olvasó, nem így volt ez veled is? A magad kedvében járást hirtelen megállította egy betegség, az élvezetek keresésének véget vetett a betegágy. Lehetőség nyílt a számodra, hogy vedd fontolóra a halhatatlan lelked érdekeit, s megalázd magad Isten hatalmas keze alatt. Talán meg is tetted ezt felszínesen, de mi volt a folytatás_ Isten könyörületesen helyreállította az egészségedet és az erődet, de ezeket vajon az Ő dicsőségére használtad, vagy most minden eddiginél jobban kergeted ennek a világnak a hiábavaló fantomjait?

Vajon a filiszteusok betörésének nem kellett volna megváltoztatni Saul viselkedését azzal szemben, akit olyannyira ok nélkül és fáradhatatlanul üldözött? Vajon nem kellett volna felfognia most minden eddiginél erősebben, hogy szüksége volt Dávidra, mint a seregének vezetőjére a közös ellenség visszaveréséhez? S ó, hitetlen olvasó, nem hasonlít nagyon ez az eset a tiédre? Isten hűséges szolgáját, aki a szíven viseli a neked legjobbat, a véget nem érő örökkévalóság komolyságát, a biztos és félelmetes kárhozatát azoknak, akik csak ennek az életnek élnek, te nem tekinted „öröm-gyilkosnak”? Saul most a pokolbeli kínok közepette van,

s rövid idő múlva te is ott leszel, hacsak nem változtatsz az útjaidon és nem könyörögsz Istennek, hogy változtassa meg a szívedet.

Fordítsuk most a gondolatainkat ismét Dávid felé. Mint láttuk az előző fejezet végén, válaszul a hívő imára, Isten látványos szabadítást adott neki az ellensége kezéből. Az a szabadítás azonban csak rövid idejű volt. Saul most minden eddiginél nagyobb erővel indult ellene. Vajon nem ismer ebből valamennyit minden tényleges keresztyén a saját lelki tapasztalataiban? Meg van írva: „hogya sok háborúságon által kell nekünk az Isten országába bemennünk” (Csel14:22). A bajok jönnek, majd haladék adatik, s azután új bajok halmozódnak a régiekre. A lelki ellenségeink nem hagynak kinket sokáig békén, ám ők mégis áldásosok a számunkra, még ha térdre is kényszerítenek bennünket. Nagyon kevés lélek gyarapodik a jólét idején ugyanúgy, mint a megpróbáltatások idején. A téli fagyok szükségessé tehetik a melegebb ruhákat, ám azok egyben megölik a legyeket és a kerti kártevőket is.

Dávid most „a vadkecskék kőszikláin” keresett menedéket. Oda követte őt Saul és a nagy hadserege. Isten ismét közbelépett az oldalán, mégpedig látványos módon. „És eljutott a juhaklokhoz, a melyek az útfélen vannak, hol egy barlang volt; és beméne Saul, hogy ott szükségét végezze; Dávid pedig és az ő emberei a barlang rejtekeiben valának.” (1Sám24:4). Palesztinának ebben a részében nagyméretű barlangok találhatók, amik részben természetes módon, részben emberi kéz által jöttek létre, hogy elrejtse a nyájakat a Nap heve elől. Ezért olvassuk az Én1:7-ben, „hol deleltetsz délben”. E tágas barlangok egyikében talált Dávid és legalább néhány embere menedékre. Ide jött Saul, nyilvánvalóan elválva az embereitől, hogy könnyítsen magán. Azaz, (emberi szemmel nézve) furcsa gondatlanságból Saul teljes mértékben Dávid könyörületére bízta magát.

„Akkor mondák Dávidnak az ő emberei: Ímé ez az a nap, a melyről azt mondotta az Úr néked: Ímé kezdedbe adom ellenségedet, hogy úgy cselekedjél vele, a mint néked tetszik. Felkele azért Dávid, és elmetszé orozva Saul ruhájának szárnyát.” (1Sám24:5) Dávid emberei azonnal az Úr kezét látták az események eme váratlan fordulatában. Eddig rendben. Csak egy hitetlen hiszi azt, hogy a dolgok véletlenül történnek, bár manapság sok hitetlen vette fel a „keresztyén” megnevezést. De nincsenek véletlenek abban a világban, amit az élő Isten kormányoz, „mert ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek. Övé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Rm11:36) Ezért veszi észre a hit Isten kezét minden az életünkbe lépő dologban, legyen az kicsi vagy nagy. S csak akkor tiszteljük Istent, ha felfogjuk, hogy az Ő keze formálja a körülményeinket, s akkor marad meg a szívünk a békességben. Ó, kegyelem, hogy mindig azt mondhassuk: „Ő” (1Sám3:18).

„Ímé ez az a nap, a melyről azt mondotta az Úr néked: Ímé kezdedbe adom ellenségedet, hogy úgy cselekedjél vele, a mint néked tetszik.” Nem nehéz visszakövetni a gondolkodásuk vonalát. Úgy érezték, ez a lehetőség túl jó ahhoz, semhogy elszalasszák, olyan lehetőség, amit nyilvánvalóan maga a gondviselés hozott Dávid útjába. Egy kardcsapás megszabadítja őt az egyetlen embertől, aki közte és a trón között áll. Sőt mi több, a hitehagyott Saul lemészárlása azt is jelenti, hogy az egész nemzetet visszatéríti az Úrhoz. Milyen sokan vannak a keresztyénségben manapság, akik hiszik, hogy a cél szentesíti az eszközt: az „eredmények” elérése mindennél fontosabb a számukra – de az, hogy miképpen érik el azokat, keveset vagy egyáltalán semmit sem számít nekik. Ha efféle emberek is jelen voltak Dávid tanácsában, ők így érveltek: „Ne aggódj levágni Saul, nézd, mennyi jó származna belőle!”

„Micsoda kritikus pillanat ez Dávid életében! Ha odafigyelt volna a megtévesztő tanácsosokra, akik sürgették, hogy tegye meg azt, amit látszólag a gondviselés hozott az útjába, a hitélete hirtelen megszakadt volna. Egy kardcsapás, és fellép a trónra! Viszlát szegénység! Viszlát üldözött vadkecske-élet. A korholások a gúnyolások, a vereségek megszűnnének, a szolgálai hízelgés, a győzelmek a gazdagság lennének az osztályrésze. De a hit feláldozása árán: az alázatos akarat feláldozásával, ami mindig vár Isten megfelelő idejére, Isten gondviselése,

vezetése, kedvessége ezer drága példájának feláldozásával. Nem, ezen az áron még a trón is túl drága. A hit várni fog!” (C. H. Bright)

Tanít ez azonban itt egy mélyebben szántó leckét is, amit minden keresztyén jól teszi, ha a szívére vesz. Ez pedig a következő: rendkívül óvatosaknak kell lennünk a gondviselés eseményeinek értelmezése során, valamint az azokból levont következtetésekkel, nehogy összetévezzük a saját hajlamaink követését az Isten által helyeselt viselkedéssel. Isten Dávidnak ígérte a trónt, s vajon nem most jött el az Ő ideje ahhoz, hogy eltávolítsa az utolsó akadályt, ami ennek az útjában állt? Nagyon úgy nézett ki, hogy de. Saul nem mutatott könyörületet, s a legkevésbé volt valószínű, hogy valaha is megteszi. Nem Isten akarata volt tehát, hogy Dávid legyen az eszköze a bosszúálláshoz? Úgy tűnt, hisz mi másért adta volna Saul a kezébe? Dávid Istenhez kiáltott szabadulásrét és az isteni igazságosságra hivatkozott alátámasztás végett (Zsolt54:3), vajon nem most jött el a könyörgése megválaszolásának órája? Mily könnyű. Mily nagyon könnyű lett volna Dávid számára téves következtetést levonni a gondviselés eseményéből ez alkalommal!

Isten valójában Dávid hitét, türelmét és kegyességét tette próbára. A hite próbája az Ígének történő alávettetésben rejlik, ami világosan kimondja: „Ne ölj”, s Isten nem adott neki ezzel ellentétes, kivételező parancsot. A türelme próbája abban rejlik, hogy nyugodtan vár Isten idejére, amikor majd Izrael trónjára emeli őt: a kísértés számára az volt, hogy vegye a kezébe az irányítást és siettesse azt. A kegyességének próbája pedig abban rejlett, hogy öldökölje meg a testi, a bosszúállásra vonatkozó vágyait, cselekedjen kegyelmesen és mutasson kedvességet azzal szemben, aki olyan fájdalmasan rosszul bánt vele. Ez tényleg nagyon valóságos próba volt, s áldott dolog látni, miképpen győzött a lélek a test felett.

Ennek az eseménynek a vonatkoztatása a keresztyén mindennapi életére nagy gyakorlati fontossággal bír. Isten gyakran tesz próbára minket is hasonlóképpen. Ő úgy rendezi e a gondviselését, hogy azzal megpróbálja a szíveinket és kimutassa, mi rejlik azokban. Milyen gyakran tétetünk próbára valamely fontos dologban, valamely kritikus lépés vonatkozásában az életben, valamilyen változást illetően az ügyleteinkben, ami jelentős változással jár. Nem bízunk a magunk bölcsességében, biztosak akarunk lenni Isten akaratáról a dologban, ezért a kegyelem trónja elé tárjuk azt, és kérjük a vezetés világosságát. Azután következik rendszerint a próba: olyasmik történnek, amik látszólag azt mutatják, hogy Isten akarata az, hogy megtegyünk egybizonyos lépést, mert a dolgok világosan ebbe az irányba mutatnak. Ó, kedves barátom, lehet, hogy mindössze Isten teszi próbára a szívedet. Ha mindazonáltal imádkozol felette, a vágyait tényleg arra a dologra vagy útra irányulnak, akkor egyszerű dolog lesz a számodra félreértelmezni a gondviselés eseményeit és rossz következtetésre jutni.

Isten Ígéjének pontos ismerete, a szív szent állapota (ami megítéli az ént, s megöldökli a természetes vágyakat), a megtört akarat abszolút szükségesek ahhoz, hogy világosan meglássuk a kötelesség útját a fontos ügyekben és válságokban. A legbiztosabb mód ehhez megtagadni a bosszút, a kapzsiság, a becsvágy és a türelmetlenség minden sugalmazását. A szív, mely megszilárdult a valódi istenfélelemben inkább a hit és a türelem próbáinak értelmezi a gondviselés döntéseit, mintsem az önmegtagadás alkalmazásának gyakorlataiként vagy alkalmakként a saját vágyak kielégítésére. Mindenesetre „a ki (benne) hisz, az nem fut!” (Ézs28:16). „Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízzál benne, majd ő teljesíti... Csillapodjál le az Úrban és várjad őt” (Zsolt37:5, 7). Ó, bárcsak adatna kegyelem, hogy ezt megtehessük, de azt határozottan, szorgalmasan és naponta kell gyakorolni.

15. fejezet – Dávid Saulhoz intézett szavai (1Sám24)

Az előző fejezetben a hitehagyott királyt a szükségé végezve hagytuk Engedi barlangjában, ugyanabban, ami menedékkül szolgált Dávidnak és a követőinek. Saul ott teljesen annak az embernek a könyörületére volt utalva, akinek az életére tört. Dávid emberei gyorsan felismerték az előnyüket és ezt mondták a vezérüknek: „Ímé ez az a nap, a melyről azt mondotta az Úr néked: Ímé kezédbe adom ellenségedet, hogy úgy cselekedjél vele, a mint néked tetszik.” (1Sám24:5) Valóságos kísértés volt ez Izrael kedves zsoltárosának, s bár nem győzte őt le teljesen, mégsem emelkedett ki az összecsapásból seb és folt nélkül. „Felkele azért Dávid, és elmetszé orozva Saul ruhájának szárnyát.” Mennyire igaz, hogy „Jó erkölcsöt megrontanak gonosz társaságok” (1Kor15:33)! Vajon erre az eseményre emlékezett vissza, amikor (valószínűleg) később Isten Lelke ezeknek a szavaknak a leírására indította: „Boldog ember az, a ki nem jár gonoszok tanácsán” (Zsolt1:1)? Valószínűsíthető: mindenesetre komoly figyelmeztetést látunk itt, amit mindenki jól teszi, ha a szívére vesz.

„Lőn pedig ezután, hogy megesett a Dávid szíve rajta, hogy elmetszé Saul ruhájának szárnyát” (1Sám24:6), ami azt jelenti, hogy a lelkiismerete vádolta, és megbánta, amit tett. Jó dolog, ha a szívünk olyasmiért ítél el bennünket, amit a világ apróságnak tart. Bár Dávid nem ártott a király személyének, s bár bizonyosságát adta annak, hogy a hatalmában állt megölni őt, a cselekedete mégis súlyos sértés volt a királyi méltóság ellen. Nem számít, milyen volt az uralkodó személyes jelleme, a hivatala miatt Isten azt parancsolja, hogy „a királyt tiszteljétek” (1Pt2:17). Ezzel az Ígével kapcsolatosan mindannyiunknak emlékeztetésre van szüksége, mert olyan időkben élünk, amikor „a hatalmasságot megvetik, és a méltóságokat káromolják” egyre többen (Júd8). Isten megjegyzi ezt!

„Megesett a Dávid szíve rajta, hogy elmetszé Saul ruhájának szárnyát.” Ezzel össze kell hasonlítani a 2Sám24:10-et: „Minekutána pedig Dávid a népet megszámlálta, megsebhedék az ő szíve, és monda Dávid az Úrnak: Igen vétkeztem abban, a mit cselekedtem. Azért most, óh Uram, vedd el, kérlek, a te szolgádnak álnokságát; mert feletten esztelenül cselekedtem!” Ezekből az igeszakaszokból világos, hogy Dávid érzékeny lelkiismerettel volt megáldva, ami mindig is a valódi lelkiség jele. Éles ellentétben ezzel olvasunk olyanokról, akik „kik meg vannak bélyegezve a saját lelkiismeretükben” (1Tim4:2), mások pedig „erkölcsi érzés nélkül” valók, ami biztos jele azoknak, akiket Isten elvetett. Dávid hamarosan megbánta az elhamarkodott cselekedetét és felfogta, hogy vétkezett. Adjon Isten kegyelmesen írónak és olvasónak egyaránt érzékeny lelkiismeretet!

„És monda az ő embereinek: Oltalmazzon meg engem az Úr attól, hogy ily dolgot cselekedjem az én urammal, az Úrnak felkentjével, hogy kezemet felemeljem ellene, mert az Úrnak felkentje ő.” (1Sám24:7) Mennyire őszinte Dávid! Nemcsak Isten előtt tért meg az elhamarkodott cselekedetéből, de azok előtt is megvallotta a rossz cselekedetét, akik a tanúi voltak annak. Ennek megtételéhez sok kegyelem és bátorság szükséges, mégis, semmivel sem követeltetik meg kevesebb tőlünk. Sőt, azt sem tudjuk, kiknek teszi áldássá Isten a bűneink hűséges és alázatos elismerését. Dávid most világosan tudtára adta az embereinek, hogy elborzadt, amiért így megsértette a szuverén Urát. Figyeljük meg, hogyan nézett a dolgokra isteni szemszögből, ami meggyőzte őt: most már nem személyes ellenségének tekintette Sault, hanem olyasvalakinek, akit Isten jelölt ki az uralkodásra, amíg csak él.

„És megfeddé Dávid kemény szókkal embereit, és nem engedte meg nekik, hogy Saul ellen támadjanak.” (1Sám24:8) A „megfeddte” itt azt jelenti: kibékítette vagy lecsillapította őket, nem engedve meg, hogy durva kezűk vessenek a királyra. Ennek az igeversnek az első szava nagy jelentőségű: „és”, ily módon, az imént elhangzottaknak megfelelően – milyen nyilvánvaló, hogy Isten hatalommal ruházta fel a szavait! Kevesebb dolog esik nagyobb súllyal a latba az embereknél, mint az, ha meglátják a valóságot azokban, akik az Úr nevét viselik. Dávid megtisztelte Istent azzal, mikor felhívta az embereinek figyelmét arra a tényre, hogy Saul

az Ő „felkentje” volt, most pedig Isten tisztelte meg Dávidot azzal, amikor az őszinte vallomása megérintette az embereinek a szívét. Azaz, a követőinek visszafogásával Dávid jóval viszonzotta a gonoszt annak, akitől a jóért gonoszt kapott.

„Mikor pedig Saul felkelt a barlangból, és elment az úton:” (1Sám24:8). Abszolút nem lévén tudatában a rá leselkedő veszélynek a király felkelt és kiment a barlangból. Mily gyakran van csak egy lépés köztünk és a halál között, s mi nem is tudunk róla! Ébren vagy álomban, az időnk Isten kezében van, s a hit a zsoltárossal együtt ismeri fel: „Te tartod életben a lelkemet” (Zsolt66:9).¹¹ Senki nem képes meghalni egy pillanattal sem korábban a Mestere által elrendelt időnél. Minden éjjel a kiváltságunk ezt mondani: „Békességben fekszem le és legott elaluszom; mert te, Uram, egyedül adsz nékem bátorságos lakozást.” De milyen kimondhatatlanul komoly az ellentét az istenfélők és a gonoszok esetei között: az első örök dicsőségre van fenntartva, a második az örök tűzre. Ez volt a különbség Dávid és Saul között is.

„Dávid is felkelt ezután, és kiment a barlangból, és Saul után kiálta, mondván: Uram király!” (1Sám24:9) „Bár nem használta ki az alkalmat, hogy megölje, mégis bölcsen kapott az alkalmon az ellenségességének a kigyomlálásához, meggyőzve őt róla, hogy ő nem olyan ember, mint amilyennek Saul tekinti őt.” (Matthew Henry) így jelentve ki magát Saulnak Dávid jelezte, hogy még mindig megtisztelő véleménnyel van az uralkodójáról: ez bizonyította az általa használt tiszteletteljes nyelvezet is. „Mikor pedig Saul hátratekint, Dávid arczzal a földre hajolt, és tisztességet tőn neki.” Mennyire meglephette a várszomja uralkodót, amikor hallotta, hogy az szólítja meg, akinek az életére tört! Dávid testtartása nem egy félénk bűnözőé volt, hanem egy hűséges alattvalóé. A következőkben a világ egyik uralkodójához intézett legtiszteletteljesebb, legmegrendítőbb és legerőteljesebb beszédet olvashatjuk.

„És monda Dávid Saulnak: Miért hallgatsz az olyan ember szavaira, a ki azt mondja: Ímé Dávid romlásodra tör?!” (1Sám24:10) Szép látni, miképpen kezdte Dávid a királyhoz intézett beszédét, melyben igyekszik bemutatni, hogy mennyire rosszul esett neki a könyörtelen üldöztetés, s mennyire szeretett volna kibékülni Saulal. A legkegyelmesebb módon hibáztatta Dávid inkább Saul udvaroncait, mintsem magát a királyt. Az itt Saulnak feltett kérdésben arra utalt, hogy az előítéleteit mások rágalmai alapján alakította ki. Ezzel fontos útbaigazítást ad nekünk arról, hogy milyen módszert kövessünk, amikor a minket gyűlölők rosszindulatát igyekszünk legyőzni: járjunk el azzal a feltételezéssel, hogy ez nem az illető saját, velünk szembeni ellenségessége, hanem azt mások szították fel igazságtalanul. Különösen vonatkozik ez a hatalomban levőkre: neki kijár a tisztelet, s ahol tévednek, ott kellő teret kell adni annak a lehetőségnek, hogy mások tévesztették meg őket.

A Szentírás tanításának erre a gyakorlati alkalmazására az életünk részleteire nagyon nagy szükség van manapság. Hiszen miféle valódi értéke van Dávid története megismerésének vagy a próféciái megértésének, ha azok nem gyakorolnak lényegi hatást a viselkedésünkre? Isten nemcsak tájékoztatás végett adta nekünk az Ő Ígését, hanem törvényként is, mely szerint járunk, s annak minden fejezete fontos szabályokat tartalmaz a számunkra, amiket a magunkévá kell tennünk és át kell ültetnünk a gyakorlatba. S amit most vizsgálunk, az egy pontosan ezzel kapcsolatos időszerű ügy. Milyen gyakran támadnak ellentétek az emberek között, viszályok a barátok között és félreértések a keresztyén testvérek között, s milyen ritkán látjuk a Dávid által a Saul iránt tanúsított lelkületet, amit most a kibékülés érdekében tett erőfeszítései mellett mutat! Keressük buzgón a kegyelmet az elénk táruló kedves és alázatos példából.

¹¹ Károlinál: A ki megleveníti lelkünket – a ford.

„Ímé a mai napon látták a te szemeid, hogy az Úr téged kezembe adott ma a barlangban, és azt mondták, hogy öljelek meg téged, de én kedvezék néked, és azt mondtam: Nem emelem fel kezem az én uram ellen, mert az Úrnak felkentje ő.” (1Sám24:11) Először is, Dávid tartózkodott a korholástól vagy a heves vitatkozástól Saullal, most pedig megmutatja neki, hogy nincs a szívében rosszindulat iránta. A legerdőtőbb bizonyítékra hivatkozik, miszerint nem állt szándékában bántani őt. A király élete teljességgel az ő könyörületén múlt, s az emberei arra buzdították, hogy ölje meg az ellenségét, de a tehetetlen uralkodóval szembeni könyörülete visszatartotta őt. Azután Isten félelme is kormányozta, ezért nem mert kezet emelni az Ő „felkentjére”. Ilyen gyengéd érzelmekkel igyekezett Dávid kibékíteni az ellenségét. Vegyünk példát tőle és a kedveség cselekedeteivel igyekezzünk bizonyítani azoknak, akik hamis gondolatokat táplálnak rólunk a Sátán félrevezetése folytán.

„Azért atyám! nézd, ugyan nézd felső ruhádnak szárnyát kezemben, mert mikor levágtam felső ruhádnak szárnyát, nem öltelek meg téged! Azért tudd meg és lássad, hogy nincsen az én kezemben hamisság és semmi gonoszság és nem vétkeztem ellened, de te mégis életem után leselkedel, hogy elveszessed azt.” (1Sám24:12) „Tagadhatatlan bizonyítékát szolgáltatva ama feltételezés hamisságának, amire Saul a rosszindulatát alapozta ellene. Dávidot azzal vádolták, hogy bántani akarta Sault: 'nézd' mondja, 'ugyan nézd felső ruhádnak szárnyát'. Legyen ez az én bizonyágom, mégpedig kétségtelen bizonyítékom. Ha igaz lenne, amivel megvádoltak, akkor most a fejed lenne a kezemben, nem a köntösöd szárnya, mert azt is ugyanolyan könnyen levághattam volna, mint ezt.” (Matthew Henry) Jó, ha odamehetünk ahhoz, aki igazságtalan gyanakvásokkal van tele ellenünk, s a jóakaratumk meggyőző bizonyítékaival erősíthetjük meg a szavainkat.

Megható látni, amint Dávid itt arra emlékezteti Sault, hogy bensőségebb kapcsolat állt fenn közöttük, mint a király és bármelyik más alattvalója között: feleségül vette a lányát, s ezért szólítja most „atyámnak” (12. vers). Itt nemcsak a becsületéhez, de a szeretetéhez is folyamodott, mert egy uralkodótól igazságot várhatunk, de egy szülőtől biztosan várhatunk szeretetet is. Dávid Sault pusztán a nevéen is szólíhatta volna, de ő „jóval igyekezett legyőzni a gonoszt”. Áldott előképévé vált ezzel az Úrnak, Aki a letartóztatása pillanatában a kertben az áruló Júdást nem „árulónak” vagy „hítségőnek”, hanem „barátnak” szólította. Semmit sem nyerünk kemény kifejezések használatával, s néha „a lágy felelet¹² elfordítja a harag felgerjedését” (Péld15:1).

„Az Úr tegyen ítéletet közöttem és közötted, és álljon bosszút az Úr érettem rajtad, de az én kezem nem lesz ellened.” (1Sám24:13) Dávid most a felsőbb bírósághoz fellebbezett. Először is szeretné, hogy Maga Jahve tegye nyilvánvalóvá, ki áll a jó oldalon, és aki a rosszon. Másodszor, a menny megtorlására számít, ha Saul tovább üldözné őt. Harmadszor, kijelenti a szilárd elhatározását arról, hogy bármit is fog elszenvetni, bármilyen alkalom is adódik a személyes bosszúállásra, ő nem fog neki ártani, hanem Istenre hagyja a gonoszság megtorlását. Ez valóban lágy módszer volt az érveléshez Saullal és a legkevésbé sértő módja a viselkedésében rejlő igazságtalanság megmutatásának. Ha az emberek így bánnának egymással, mennyi civakodást lehetne elkerülni és mennyi vitatkozást lehetne kielégítően befejezni!

„A mint a régi példabeszéd mondja: A gonoszoktól származik a gonoszság; de az én kezem nem lesz ellened.” (1Sám24:14) Ez arra utal, hogy szabad felhasználnunk a bölcs mondásokat, különösen a régiekét helyes módon, még ha azokat nem is közvetlenül az Úr

¹² Károlinál: *engedelmes – a ford.*

ihlette. Az afféle aforizmák, mint a „Nézz, mielőtt ugrasz”, „A túl sok szakács elsózza a levest”, „Nem mind arany, ami fénylik”, valószínűleg jó szolgálatot tesznek, ha elraktározzuk azokat az emlékezetünkben és megfelelően átgondoljuk. A régebbi időkben ezeket gyakorta mondogatták a gyerekek füle hallatára, (hálások vagyunk azért, hogy ez velünk is így volt), s az általános hiányuk manapság csak újabb bizonyítéka a korunk hanyatlásának.

„A mint a régi példabeszéd mondja: A gonoszoktól származik a gonoszság; de az én kezem nem lesz ellened.” Ennek a példabeszédnek a használata Dávid részéről világos: emlékezteti Saul, hogy az embert a cselekedetei mutatják be. Ahogyan egy fát a gyümölcsseiről lehet megismerni, úgy teszi a viselkedésünk világossá a szívünk hajlamait. Olyan volt ez, mintha Dávid ezt mondta volna: „Ha én az a gonosz nyomorult lennék, akinek hisznek, lelkiismeret-furdalás nélkül elvettem volna az életemet, amikor a hatalmamban állt. De nem tehettem, a szívem nem engedte.” Bár a kutya megugatja a juhokat, a juhok nem ugatnak vissza a kutyára.

„Ki ellen jött ki Izráelnek királya? Kit kergetsz? Egy holt ebet, vagy egy bolhát?” (1Sám24:15) Itt Dávid leereszkedik és a legalacsonyabb szinten érvel Saulal: a te megítélésed szerint én egy érdemtelen fickó vagyok, miért vesződsz hát velem ennyit? Vajon nem teljesen méltóságon aluli dolog a király számára oly sok fáradságot fordítani valakire, aki a figyelmére sem méltó? Egy „bolhához” hasonlítva önmagát Dávid a hasonlatával nemcsak a saját gyengeségét festi le, hanem a körülményeit is: kénytelen volt gyorsan helyről helyre mozogni, ezért nem volt könnyen utolérhető, ha pedig elfogták volna, az nem lett volna értékes a király számára. Miért akar hány annyira üldözni egy ilyen jelentéktelen embert? „Ha legyőzi, az nem vált volna a tisztességére, az üldözésére tett erőfeszítései csak a gyalázatára váltak. Ha Saul törődött volna a saját hírnevével, semmibe vett volna egy ilyen ellenséget (már ha valóban az ellensége volt) és nem tekintette volna őt veszélyesnek önmagára nézve.” Ha Saulban volt egy szikrányi nagylelkűség, Dávid alázatos viselkedése biztosan tompította volna az ellenségességét.

„Legyen azért az Úr ítélobíró, és tegyen ítéletet közöttem és közötted, és lássa meg; ő forgassa az én ügyemet, és szabadítson meg engem kezedből.” (1Sám24:16) Miután Dávid ennyire határozottan képviselte az ügyét, most komolyan figyelmezteti az ellenségét arra, hogy Jahve fog majd igazságosan ítélni közöttük, kiszabadítja őt a kezéből és bosszút áll majd rajta. Amikor ártatlanok vagyunk a gyanútól, amit velünk szemben táplálnak és ellenünk felhoznak, akkor nem kell félnünk Istenre hagyni az ügyet. Ez az, amit Maga az Úr is tett: „szenvetvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre” (1Pt2:23). Biztosa véve, hogy a megfelelő időben Isten majd fellép az ő oldalán, Dávid hitt Őbenne és megnyugodott az Ő hűségében. Isten igazságának kell mindig a menedéknek és a vigasztalásnak lennie azok számára, akiket gonoszul elnyomnak: eljön majd a nap, amikor az egész Föld bírása megfizet minden gonosztevőnek, s megjutalmaz minden igazat.

Annak rövid elemzése, amit Dávid „védekezésének” nevezhetünk megtanítja nekünk a követendő módszereket, amikor meg akarjuk mutatni valakinek, hogy nem adtunk okot a velünk szembeni rosszindulatára. Először is Dávid megkérdezte Saul, hogy vajon nem volt-e igazságtalan, amikor a vele szemben megfogalmazott rágalmakra hallgatott (10. vers) Másodszor, rámutatott, hogy miután az Isten félelme volt rajta, nem mert vakmerően vétkezni (11. vers). Harmadszor, a saját cselekedeteire hivatkozott ennek bizonyítékeként (12. vers). Negyedszer, megerősítette, hogy nem állt szándékában bosszút állni és rosszal viszonzni a rosszat (13. vers). Ötödször, azt állította, hogy egy személy ismert jellemének meg kell akadályoznia másokat abban, hogy hitelt adjanak a róla szóló gonosz beszámolóknak (14. vers). Hatodszor, alázatosan viselkedett, alázattal szégyenítve meg a gőgöt (15. vers) Hetedszer, Isten igazságára bízta az ügyét (16. vers).

16. fejezet – Győzelme Saul felett (1Sám24)

„Jobb a hosszútűró az erősnél; és a ki uralkodik a maga indulatján, annál, a ki várost vesz meg.” (Péld16:32) Azt, aki „hosszútűró”, megbecsüli az Úr, tisztelik az emberek, boldog önmagában és többre becsülik a legerősebb óriásnál is, aki nem ura önmagának. Nagy Sándor legyőzte a világot, de fékezhetetlen haragjában mégis lemészárolta a legjobb barátait. „Hosszútűrőnek” lenni annyi, mint időt szakítani és elgondolkodni, mielőtt utat engednénk a szenvedélyeinknek, hogy ne lépjük át az illő korlátokat. Azt, aki képes így uralni önmagát, többre becsülik, mint a legerősebb harcost. Egy racionális győzelem tiszteletreméltóbb egy racionális teremtmény számára, mint a nyers erővel elért győzelem.

A legkívánatosabb hatalom az önuralom. Önmagunk és szilaj szeszélyeink legyőzése több szabályos és kitartó ügyességet követel meg, mint az ellenség fizikai erői feletti győzelem megszerzése. A saját lelkünk legyőzése fontosabb eredmény, mint az ellenség valamelyik erődjének bevétele. Az, aki képes parancsolni a vérmérsékletének, nagyobb annál, aki képes megostromolni egy erődített várost. A természetes bátorság, ügyesség és türelem megteheti az utóbbit, de Isten kegyelmére és a Szentlélek segítségére van szükség az előbbi megtételéhez. Áldott példáját mutatta ennek Dávid abban az eseménysorozatban, amire a figyelmünk irányult az utolsó két fejezetben. Saul súlyosan bűszítette őt, de amikor az ellensége élete a kezében volt, kegyelmesen megkímélte azt és jóval fizetett a rosszért.

„Az engedelmes felelet elfordítja a harag felgerjedését” (Péld15:1). Látványos szemléltetése van ennek a most előttünk álló szakaszban. Isten gyermekének nem azért kell elégedetten megpihennie, mert nem ő kezdte a civakodást, de ha mások megkezdik, neki nemcsak folytatnia nem szabad, de arra is kell törekednie, hogy a dolog lecsillapításával vessen véget annak. Sokkal jobb olajat önteni a háborgó vizekre, mint gázolajat a tűzre. „A felülről való bölcsesség pedig először is tiszta, azután békeszerető, méltányos, engedelmes, irgalmassággal és jó gyümölcsökkel teljes, nem kételkedő és nem képmutató.” (Jak3:17)

Nekünk ki kell fogunk a szelet a sértődés vitorlájából minden ésszerű engedménnyel. A lágy szavak és az enyhe kifejezések, amiket kedvesen és alázatosan szólnak meggyengítik a keserűséget és szétoszlatják a harag viharát. Figyeljük meg, hogyan csillapította le Gedeon lágy válasza az efraimitákat (Bír8:1-13). A legnemesebb bátorság akkor mutatkozik meg, amikor ellenállunk a saját romlottságunknak és kedvességgel győzzük le az ellenségeinket.

„És bocsásd meg nekünk a mi bűneinket; mert mi is megbocsátunk mindenknek, a kik nekünk adósok.” (Lk11:4) Miben rejlik ez a megbocsátás másoknak? Először is abban, hogy tartózkodunk a bosszúállástól. „Elszenvedvén egymást és megbocsátván kölcsönösen egymásnak, ha valakinek valaki ellen panasza volna” (Kol3:13): az „Elszenvedvén egymást és megbocsátván” elválaszthatatlanul összekapcsolódnak. Egyesek majd ezt mondják: Úgy bánunk majd vele, ahogyan ő bánt velünk. Isten azonban ezt parancsolta nekünk: „Ne mondd ezt: a miképen cselekedett én velem, úgy cselekszem ő vele; megfizetek az embernek az ő cselekedete szerint.” (Péld24:29) A romlott természet bosszúra szomjazik, s erős hajlamai vannak arra, de az ad az embernek valódi győzelmet önmaga felett és a legigazibb győzelmet az ellensége felett, ha tartózkodik a bosszúállástól.

Természetünkönél fogva olyan lélek van bennünk, amelyik féktelen, bosszúálló és vágyik rá, hogy gonosszal viszonzza a gonoszt. Amikor azonban képesek vagyunk ezt megtagadni akkor uralkodunk a lelkünkön. Ha erre nem vagyunk képesek, mert az indulatok legyőztek, az erkölcsi gyengeség, mert az ellenségünk teljes győzelmet aratott felettünk, amikor a sértése annyira felülkerekedik, hogy a bosszúállás érdekében Isten törvényét is megszegjük. Ezért kapjuk a parancsot: „Ne győzettsél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg” (Rm12:21): ekkor a kegyelem a győztes, s ilyenkor nemes, bátor és erős lelket mutatunk. S Isten csodálatos módon megáldja majd példáinkat, mert gyakran az a módszere, hogy a sértett

kedveségével és nagylelkűségével szégyeníti meg azt a felet, aki a rosszat tette. Így történt ez Dávid és Saul esetében is, mint azt majd most meglátjuk.

„És lőn, hogy a mikor elmondotta Dávid e szókat Saul előtt, monda Saul: A te szavad-e ez, fiam, Dávid? És felkiálta Saul, és síra.” (1Sám24:17) Bár az elméje nagyon ellenséges volt Dáviddal szemben, s kegyetlenül üldözte őt mindenhová, mégis, amikor látta, hogy akit üldöz, az tartózkodott a bosszúállástól, mikor megtehetette volna, könnyekben tört ki. Hasonlóképpen a szíriai hadsereg vezetőit, akiket a próféta átmenetileg megvakított, Samáriába vezették, hogy aztán ott lemészárolhassák őket, azt olvassuk, hogy a király „nagy lakomát szerzett nékik; és miután ettek és ittak, elbocsátá őket”. S mi lett a folytatása az ellenséggel szemben tanúsított kedvességének? Ez: annyira szívbe markoló volt ez a számukra, hogy a portyázó csapataik „többé nem jöttek Izrael földjére” (2Kir6:20-23). Bárcsak hangosan beszélnének ezek az események mindegyikünk szívéhez!

„És lőn, hogy a mikor elmondotta Dávid e szókat Saul előtt, monda Saul: A te szavad-e ez, fiam, Dávid? És felkiálta Saul, és síra.” Álljunk meg és ámuljunk el Isten visszatartó erején. Eltelve haraggal és dühvel, nagyon igyekezve Dávid életét kioltani, Saul ahelyett, hogy megpróbálta volna őt megölni, csendesen állt és végig hallgatta Dávid beszédét. Ő, Aki a szeleknek és a hullámoknak parancsol képes az ember keblében dülő leghevesebb vihart is lecsendesíteni, amikor csak tetszik Neki. Sőt, Saul nemcsak elámult és meghajolt, hanem meg is olvadt Dávid kedvességétől. Figyeljük meg a jelentős változást a nyelvezetében: korábban csak „Isai fiát” emlegette, most „fiam, Dávid”-nak nevezi. Olyan mélyen megindult a király, hogy könnyekre fakadt, de Ézsauhoz hasonlóan ezek nála sem a megtérés könnyei voltak.

„És monda Dávidnak: Te igazságosabb vagy én nálamnál, mert te jót cselekedtél velem, én pedig rosszal fizettem néked.” (1Sám24:18) Saul kénytelen volt elismerni Dávid becsületességét és a saját maga vétkeességét úgy, ahogyan a fáraó is mondta: „Vétkeztem az Úr ellen, a ti Istenetek ellen és ti ellenetek” (2Móz10:16), ahogyan manapság is sokan elismerik a saját gáztettüket, amikor egy keresztyén jóval fizet nekik a rosszért, vagy amikor lenyűgözi őket Isten valamelyik meglepő gondoskodása. De az efféle beismeréseknek kicsi az értéke, ha a beismerő élete nem változik jobbra. Mindazonáltal Saul eme beismerése igazolta Istennek azt az Ígését, amiben a szolgáját reménykedni engedte: „Felhossa a te igazságodat, mint a világosságot, és a te jogodat, miként a delet.” (Zsolt37:6) Azok, akik ügyelnek rá, hogy „botránkozás nélkül való lelkiismeretük legyen az Isten és emberek előtt mindenkor” (Csel24:16), nyugodtan Őrá hagyhatják a hitelességének megerősítését.

„Ez a becsületes megvallás elegendő volt Dávid ártatlanságának bizonyításához, még ha maga az ellensége volt is a bíró, de nem elegendő Saul valódi bűnbánatának bizonyításához. Neki ezt kellett volna mondania: 'Te igaz vagy, én pedig gonosz', de ő maximum ennyit ismert el: 'Te igazabb vagy nálam.' A rossz emberek rendszerint ennél nem mennek tovább a megvallásukban: elismerik, hogy nem olyan jók, mint mások, hogy amazok jobbak, igazabbak náluk.” (Matthew Henry) Ó, az isteni kegyelem természetfeletti munkálkodása szükséges a szívben ahhoz, hogy megfosszon minket minden vélt jóságunktól, és a porba döntsön önmagunkat elítélő bűnösökként, s a Szentlélek folyamatos megújításai szükségesek a porban tartásunkhoz, hogy őszintén kiáltsuk: „Nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget, a te kegyelmedért és hívségedért!” (Zsolt115:1)

„És te megmondottad nekem a mai napon, minémű jót cselekedtél velem, hogy az Úr kezdedbe adott engem, és te még sem öltél meg engem.” (1Sám24:19) Ez feltűnő: még a legmegátalkodottabb bűnösök is képesek néha a kedvesség eme cselekedeteire. Saul nem tehetett mást, mint elismerte, hogy Dávid könyörületesebben bánt vele, mint ő bánt volna Dáviddal, ha fordított helyzetben lettek volna. Elismerte, hogy tévhitben élt a fiát illetően, mert egyértelmű bizonyítékot kapott arra, hogy Dávid nagyon más volt, amint amilyenek feltételezte. „Nagyon hajlamosak vagyunk azt gyanítani, hogy mások a ténylegeseknél rosszabb érzelmeket táplálnak nálunk, s amilyeneknek talán bizonyulnak. Amikor pedig utóbb kiderül a tévedésünk,

akkor ugyanúgy fel kell hagynunk a gyanakvással, mint ahogyan azt Saul tette.” (Matthew Henry)

„És te megmondottad nékem a mai napon, minémű jót cselekedtél velem, hogy az Úr kezébe adott engem, és te még sem öltél meg engem.” A későbbi események fényében ez is rendkívül komoly. Saul nemcsak elismeri Dávid nemesszívűségét, de észreveszi Isten gondviselését is: elismeri, hogy nem más, mint Jahve keze bízta rá őt annak az embernek a kegyelmére, akinek az életére tört. Világos volt tehát, hogy Isten Dávid mellett állt, s ki remélhette, hogy sikeres lesz ellene? Mennyire el kellett volna ennek térítenie Saul attól, hogy a vesztére törjön utóbb, de mégsem tette: az ő jósága „olyan, mint a reggeli felhő és mint a korán múltó harmat” (Hós6:4). Ó, jaj, sokan siránkoznak a bűneik miatt, de mégis megmaradnak azok szeretetében és szövetségében; keservesen sírnak a vétkeik miatt; fel- és elismerik Isten gondviselő tetteit, de mégsem adják át magukat Őnek.

„Mert ha valaki megtalálja ellenségét, elbocsátja-é őt békében az úton?” (20. vers) Nem, ez nem volt megszokott dolog az emberek között. „Édes a bosszú” a szegény, bukott emberi természet számára, s valóban nagyon kevesen utasítják vissza, hogy iganak a kísértésnek ebből a poharából, amikor felkínálják azt nekik. S ha manapság több enyhéséget is tanúsítanak a bukott ellenségekkel szemben, mint a régebbi korokban, azt nem valamiféle, az emberben lezajlott fejlődésnek tulajdonítani, hanem a keresztyénség terjedése áldásos hatásának. Az, hogy ez a helyzet világosan meglátható a nemzetek közötti éles ellentétekből ott, ahol prédikálják az evangéliumot, és ott, ahol nem: a Föld „sötét helyei” még mindig tele vannak „a kegyetlenség lakhelyeivel” (Zsolt74:20).¹³

„Mert ha valaki megtalálja ellenségét, elbocsátja-é őt békében az úton? Annakokáért fizessen az Úr néked jóval azért, a mit velem ma cselekedtél.” (1Sám24:20) Furcsa nyelvezet ez egy majdnem-gyilkoshoz! Igen, még az elvetettekben is megvannak a látszólagos istenfélelem hirtelen kitörései és villanásai, és sok felszínes ember „hisz minden dolognak” (Péld14:15), s tévelyegnek emiatt. „Látszólag istenfélő”, mondjuk, mert Saul eme szép szavai végső soron üresek voltak. Ha valóban úgy is értette volna, ahogyan mondta, akkor vajon nem jutalmazta volna meg személyesen és azonnal Dávidot? De igen. Ő volt a király, volt rá hatalma: az ő kötelessége volt visszahelyezni Dávidot a családjá kebelébe és ráruházni a legmagasabb tisztelet és megbecsülés jeleit. De semmi efféle nem tett. Ó, kedves olvasó, ne aszerint mérd fel az embereket, amit mondanak: a cselekedetek azok, amik a szavaknál is hangosabban beszélnek.

„Most pedig, mivel tudom, hogy te király leszesz, és Izráelnek királysága a te kezébe állandó lesz.” (1Sám24:21) A felismerés, hogy Isten Dávidot jelölte ki az ő utódjának a trónon, most rá lett kényszerítve Saulra. Isten gondviselése abban, amikor ennyire figyelemre méltó módon őrizte őt meg és vitte előre, a nemes lelke és viselkedése, a visszaemlékezés arra, amit Sámuel mondott neki, nevezetesen, hogy a királyság a felebarátjának adatik, aki jobb nála (1Sám15:28) – és Dávid Saul saját megvallása szerint ilyen volt (1Sám24:18), valamint a köntösének levágott szárnya, aminek elevenen emlékeztetnie kellett őt Sámuel köntösének elszakítására, amikor azt a komoly jóvendölést mondta – mindezeknek meg kellett erről győznie a boldogtalan királyt. Így bátorította Isten az Ő elnyomott szolgájának a szívét és támogatta a hitét és a reményét. Ő néha furcsa eszközöket használ ahhoz, hogy örömdetes üzeneteket adjon át nekünk.

¹³ Károlinál: zsaroló tanyákkal – a ford.

„Esküdjél meg nékem most az Úrra, hogy én utánam nem fogod kiirtani maradékomat és nevemet nem fogod kitörölni atyám házából!” (1Sám24:22) Abbéli meggyőződéssel, hogy Isten Dávidot készül felültetni Izrael trónjára, Saul esküvel megerősített garanciát szeretett volna kapni tőle, hogy amikor király lesz, nem törli el az ő nemzetségét. Micsoda tiszteletadás volt ez Dávid hivatásának valósága előtt! Ó, Isten gyermekének becsületességét, őszinteségét, szavahihetőségét elismerik azok, akikkel kapcsolatba kerül. Azok, akiknek vannak velük ügyleteik, tudják, hogy a szava a köteléke. Bármennyire áruló és gátlástalan volt is Saul, ha Dávid az Úr nevében ígérte, hogy megkíméli a gyermekeit biztos lehetett benne, hogy az teljes mértékben beteljesedik. Kedves olvasó, a te jellemedet is így ismerik és tisztelik azok, akik között mozogsz?

„Esküdjél meg nékem most az Úrra, hogy én utánam nem fogod kiirtani maradékomat és nevemet nem fogod kitörölni atyám házából!” Milyen tragikusan mutatja ez ki a szíve állapotát! Szegény Saul, többet törődött a családja hitelével és érdekeivel ebben a világban, semhogy bebiztosította volna a bűnei bocsánatát, mielőtt belépett volna az eljövendő világba. Ó, jaj, sokan vannak, akiknek megvannak a maguk lelkiismeret-furdalásos időszakjai, megérinti őket a veszélyes helyzetük és már-már eljutnak arra a meggyőződésre, hogy megtagadják a bűneiket: az igazi szentek kiválósága győzi meg őket, mint olyasvalakiké, akik a saját viselkedésüket szabályzó elveknél magasabb rendű elvek alapján járnak el, s nem tudják visszatartani tőlük a jó szót, ám ezzel nem alázkodnak meg és nem változnak, s a bűn és a világ tovább uralkodnak a szíveikben, amíg csak el nem ragadja őket a halál.

„És Dávid megesküvék Saulnak. És Saul elméne haza, Dávid pedig és az ő emberei felmenének az ő erősségökbe.” Dávid kötni akarta magát az ígérethez, amit Saul kért tőle és ennek megfelelően esküvel is megerősítette azt. Így hagyott nekünk példát hogyan „engedelmeskedjünk a felső hatalmasságoknak” (Rm13:1). A későbbi története bizonyítja, miképpen tartotta be a Saulnak tett esküjét Mífibóset megkímélésével, és Isbóset gyilkosainak megbüntetésével. Meg kell említeni, hogy Dávid nem kérte meg Sault, esküvésre, hogy többé nem tör az életére. Dávid túlságosan is jól ismerte őt, semhogy bízott volna a barátság átmeneti megjelenésében, s nem bízott az ő szavában. Nekünk sem szabad szándékosan megkísérteni a tisztességnek híjával levőket azzal, hogy határozott ígéreteket igyekszünk kicsikarni belőlük.

„És Saul elméne haza, Dávid pedig és az ő emberei felmenének az ő erősségökbe.” Dávid nem bízott Saulban, akinek az állhatatlanságát, álnokságát és kegyetlen gyűlöletét nagyon is jól ismerte. Nem vélte biztonságosnak visszatérni a saját házába, vagy az ország nyílt részein lakozni, hanem a pusztaságban maradt a kősziklák és a barlangok között. Isten kegyelme majd megtanít minket arra, hogy megbocsátók és kedvesek legyünk az ellenségeinkkel, de ne bízzunk azokban, akik többször is becsaptak bennünket. A rosszindulat ugyanis gyakorta látszik halottnak, amikor csak alszik, s végül majd megkettőzött erővel fog megelevenedni. „Azoknak, akik Dávidhoz hasonlóan szelídek, mint a galambok, Dávidhoz hasonlóan bölcsseknek kell lenniük, mint a kígyóknak.” (Matthew Henry) Figyeljük meg, miképpen jelezte előre megrendítően a 23. vers a Jn7:53-at és a Jn8:1-et.

Itt van tehát az áldott győzelem, amit Dávid aratott Saul felett, de nem áruló lopakodással vagy nyers erővel, hanem erkölcsi győzelemként. Az, hogy mennyire teljes volt aznap a győzelme, megmutatkozik abban, hogy a gőgös uralkodó milyen mértékben alázkodott meg Dávid előtt, könyörögve neki, hogy legyen kegyes az utódaihoz, amikor majd király lesz. Ám a nagy igazság, amit nekünk kell megragadnunk, az itt feljegyzett központi lecke: Dávid először önmaga felett aratott győzelmet, mielőtt legyőzte volna Sault. Bárcsak a szerző és az olvasó egyformán lennének szorgalmasabbak és buzgóbbak Isten kegyelmének keresésében, hogy a gonosz ne győzhessen le minket, hanem mi győzzük le „jóval a gonoszt”.

17. fejezet – Sértés Nábál részéről (1Sám25)

Az események, amikkel most kezdünk el foglalkozni, első ránézésre úgy tűnhet, hogy kevés gyakorlati fontossággal bírnak a szíveink számára. Ha ez a helyzet, akkor biztosak lehetünk abban, hogy a látásunk homályos. Semmi lényegtelen sincs a Szentírásban. Mindennek, amit a Szentlélek feljegyzett benne, van mondanivalója a számunkra, csak halló füleket kell keresnünk hozzá. Ha bármikor elolvassuk Isten Ígétének valamelyik részét és úgy találjuk, hogy csak kevésbé igazodik a helyzetünkhöz és a szükségünkhöz, meg kell alázkodnunk: a hiba bennünk van. Ezt azonnal el kell ismernünk Istennek, s a lélek lelki megelevenítését Tőle kell várnunk. Határozott kéréssel kell odafordulnunk Hozzá: kegyeskedjen megkenni a szemeinket (Jel3:18) úgy, hogy ne csak megláthassuk a csodálatos dolgokat az Ő törvényében, hanem tegye azt is lehetővé, hogy gyorsan felismerjük, miképpen vonatkozik ránk az előttünk levő igeszakasz, mik a konkrét leckék, amiket meg kell tanulnunk belőle. Minél jobban szokásunkká válik ez, annál valószínűbb, hogy Isten majd kegyeskedik megnyitni az Ígését előttünk.

A gyakorlati leckék megtanulására van igen nagy szükségünk az egyes szakaszokból, és ez volt a legfontosabb szempont ennek a sorozatnak az összeállításánál. Mit kell hát itt a szívünkre venni? Dávid a folyamatos vándorlása során egy jómódú gazdától kér némi fejadagot az emberei számára. A kérés alkalmasan volt időzítve, udvariasan volt megfogalmazva, és súlyos megfontolásokon alapult. A kérést nem egy pogányhoz, hanem egy izraelitához intézték, a saját törzse egyik tagjához, Káleb leszármazottjához. Röviden olyasvalakihez, akitől ésszerű okokból várható volt kedvező választ. Ehelyett azonban Dávidnak goromba visszautasításban, bántó sértésben volt része. Nyilvánvalóan rejlik figyelmeztetés a számunkra Nábál megvetendő közönségességében, ami felett imádkoznunk kell isteni kegyelemért: őrizzen meg minket attól, hogy barátságtalanok is ridegek legyünk Isten szolgálóihoz.

De Dávid az, akivel elsősorban foglalkozunk. Az utolsó három fejezetben láttuk, amint illő szelídséggel és nagylelkűséggel viselkedik, megkegyelmezve a fő ellenségének. Ott láttuk, amint a súlyos kísértésnek áll ellen, hogy a saját kezébe vegye a dolgok irányítását és véget vessen a bajainak a fő üldözőjének a lemészárlásával, amikor teljesen a hatalmába került. Itt azonban a hősrünk más színben tűnik fel. Újabb próbával szembesül, sokkal lágyabb természetűvel, de mégis, ahelyett, hogy jóval győzné le a gonoszt a bosszúállás lelkülete mozgatja. Ahelyett, hogy úgy viselkedne, hogy Isten „hatalmas dolgait” hirdetné (1Pt2:9), csak a test munkálkodását látjuk. Ó, milyen gyorsan elhomályosodott a finom arany! Hogyan adhatunk minderről számot? És mik a leckék ebben, amiket meg kell tanulnunk?

Vajon meglepődik az olvasó, ahogy elfordul az 1Sám24 második felében bemutatott áldott képtől és elgondolkodik Dávid majdhogynem hitvány cselekedetein a rögtön ezt követő fejezetben? Vajon összezavarodik, amikor számot próbál adni a látványos visszacsúszásáról annak, akik oly ragyogóan viselkedett Saullal? Zavarban van, amikor meg kell magyaráznia Dávid Nábállal szemben tanúsított rosszindulatú viselkedését? Ha igen, akkor fájdalmasan nem ismeri a saját szívét, s még meg kell tanulnia a legfontosabb leckét: egyetlen ember sem képes egy pillanattal tovább sem megállni, csak ameddig az isteni kegyelem megtartja őt. A legerősebbek is olyan gyengék, mint a víz, amint a Lélek visszahúzódik: a legérettebb és legtapasztaltabb keresztyén is bolondul cselekszik abban a pillanatban, amint magára marad. Körülünk senkinek sincsenek tartalék ereje vagy bölcsessége önmagában, amiből meríthetne: az elégséges mivoltunk minden forrása Krisztusban van felhalmozva, s amint megszakad Vele a közösség, amint megszűnünk egyedül csak Őrá nézni a segítségért, tehetetlenek vagyunk.

Ami az imént mondtunk az Isten népe általánosságban igaznak fogadja el, ám sok gondolatuk és következtetésük ezzel össze nem egyeztethető – vagy miért vagyunk annyira meglepődve, amikor halljuk, hogy valamelyik kiváló szent fájdalmas hibát követ el? A „kiváló szent” nem az, aki megtanult egyedük járni, hanem aki a legjobban érzi a saját szükségét, hogy

„az örökkévaló karokra” támaszkodjon. A „kiváló szent” nem az, akit többé nem kísértének a testi vágyak s nem zaklatnak a Sátán támadásai, hanem az, aki tudja, hogy a testben nem lakozik jó, s Krisztustól találhatja meg a maga „gyümölcsét” (Hós14:8). önmagukban nézve az „atyák” Krisztusban ugyanolyan törekenyek és gyengék, mint a „csecsemők” Krisztusban. Magukra hagyva a legbölcsebb keresztyéneknek sincsen jobb ítélőképességük, mint a frissen megtérteknek. Ha tetszik Istennek itt tartani minket a Földön még egy, vagy akár még száz évig, mindannyiunknak folyamatosan ügyelnünk kell az Ígére: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne esetek; mert jóllehet a lélek kész, de a test erőtelen.” (Mt26:41)

S Istennek sokféle módon tanít minket a test „erőtlenységéről”. Az egyiknek látványos szemléltetését látjuk a most vizsgált esetben, ami kétségtelenül fájdalmas módon valósul meg minden keresztyén olvasó tapasztalatában: valamilyen nagy válságban lehetővé vált a számunkra szilárdan megállni, erősen a hitben, aztán valami kis próbában összetörtünk és úgy jártunk el, ahogyan a világi emberek tették volna. Így szennyezi be Isten a büszkeségünket, győzi le az önelégültségünket és visz minket a Tőle való függőség valóságosabb és állandóbb helyére. A „rókafiak” (Én2:15) pusztítják a szőlőt, s mindennapi élet kisebb bosszúságaira adott reakcióink azok, amik a leginkább megmutatják nekünk, kik vagyunk mi – megaláznak minket a hibáinkon keresztül, s alkalmassá tesznek bennünket arra, hogy több türelemmel viseljük keresztyén testvéreink hibáit.

Ki gondolta volna, hogy az, aki oly szelíden fogadta a királynak a saját élete elleni támadásait, ennyire felfortyan, amikor egy gazda megtagad némi élelmet az embereitől? Joggal mutatott rá Thomas Scott: „Dávid megzabolázta a haragját és óvakodott a bosszúállástól, amikor Saul oly rosszul bánt vele, de nem várt ilyen feddő nyelvezetet és sértő bánásmódot Nábáltól. Ezért teljesen levetkőzte az önuralmat és nagy sérelmében elhatározta, hogy bosszút áll.” Vedd azt alaposan a szívedre, kedves olvasó: egy kis kísértés valószínűleg legyőz, miután egy nagyobbak ellenálltál. Miért? Mert az előbbinél kevésbé vagyunk tudatában, hogy mekkora szükségünk van Isten szabadító kegyelmére. Péter bátor volt a katonák előtt a Gecsemáné kertben, de megrettent a szolgálóleány jelenlétében. De itt az ideje, hogy megvizsgáljuk az igeszakaszunk néhány részletét.

„Meghala pedig Sámuel, és egybegyüle az egész Izráel, és siratták őt, és eltemették az ő házában Rámában.” (1Sám25:1) Milyen gyakran szomorkodnak az emberek külsőleg olyasvalaki halála miatt, akit nem akartak még meghallgatni sem, amíg élt! Voltak idők, amikor Sámuel megbecsülte Izrael, különösen mikor a filiszteus iga nyomását érezték, de gyakrabban inkább megvetették (1Sám8). Többre tartották a királyt a prófétánál, de most, hogy Saul akkora csalódásnak bizonyult, s a szakadás a király és Dávid között nem mutatta a gyógyulás jeleit, siratták Sámuel eltávozását.

„Dávid pedig felkelt és elment Párán pusztájába.” (1Sám25:1) Dávidot is megvetette a nép nagyobbik része. Egykoron a dalaik hőse volt, de most hontalan és törvényen kívüli. Kevesen törődtek vele. Hallván Sámuel haláláról valószínűleg úgy gondolta, hogy a veszély nagyobb, mint valaha, mert a próféta több mint baráti viszonyban volt vele. Kétségtelenül arra a következtetésre jutott, hogy Saul gonoszsága most még zabolátlanabb lesz, mint eddig bármikor. Kihasználva, hogy „az egész Izrael” összegyűlt Sámuel halálának megsiratására, elhagyta Engedit, hogy egy ideig máshol tartózkodjon. De jól jegyezzük meg a baljóslatú utalást, amit az „elment Párán pusztájába” szavak rejtenek.

Utána arra az emberre figyeltünk, akihez Dávid a kérését intézte (1Sám25:2-3). A Szentlélek által felvázolt jelleméből kiindulva túl sok jót nem lehetett tőle várni. A „Nábál” név „bolondot” jelent, és nincs nagyobb bolond annál, mint aki csak önmagára gondol. Ő Káleb leszármazottja volt, ami itt a gonoszságát súlyosbítandó van megemlítve, amiért az oly nemes szülő ennyire elkorcsosult sarja volt. Azt olvassuk, hogy „igen tehetős” volt, de nem kegyességben, hanem anyagi javakban, mert hatalmas juh- és kecskenyájai voltak. A felesége szép asszony volt és „igen eszes”, de az atyja nem lehetett az, különben nem áldozta volna őt

oda egy olyan embernek, akiben nem volt semmi más, ami ajánlható lett volna, csak az evilági gazdagsága. Szegény asszony! Hozzá lett adva valakihez, aki „durva és rossz erkölcsű vala”, mohó és kapzsi, savanyú és indulatos.

„És meghallotta Dávid a pusztában, hogy Nábál a juhait nyírja. Elkülde azért Dávid tíz ifjút, és monda Dávid az ifjaknak: Menjetek fel Kármelbe, és mikor Nábálhoz érkeztek, köszöntsétek őt nevemben békességesen.” (1Sám25:4-5) A juhnyírás időszaka jelentős volt, mert a gyapjú volt a vezető árucikk Kánaán földjén. Ekkora nyájak mellett jelentős számú segítő kezet kellett Nábálnak felbérelnie, akiknek bőséges ellátmányt készíttetett. A 2Sám13:23-ból megtudjuk, hogy abban az időben szokás volt összekapcsolni a juhnyírást a lakomázással és a mulatozással: v. ö. 1Móz38:13. Olyan időszak volt ez, amikor az emberek általában hajlottak arra, hogy vendégszeretők és kedvesek legyenek. Annak eldöntését azonban, hogy mennyiben volt igaza Dávidnak, amikor egy emberhez fordult ahelyett, hogy egyedül Isten elé tárta volna a szükségét, nem vállaljuk fel – természetesen nem biztonságos bármiféle következtetést levonni a történetekből.

„És így szóljatok: Légy békességben az életben, legyen békességben a te házadnépe és legyen békességben mindened, a mid van! Most hallottam, hogy juhaidat nyíratod. A te pásztoraidd pedig velünk valának, nem bántottuk őket, és semmijök sem hibázott az alatt az egész idő alatt, míg Kármelben valának. Kérdezd meg szolgálidat, ők meg fogják mondani néked. Legyenek azért ez ifjak kedvesek előtted, mert alkalmas időben jöttünk. Adj kérlek abból, a mi kezed közt van, szolgálidnak, és a te fiadnak, Dávidnak.” (1Sám25:6-8) A kérés, amit Nábál elé terjesztettek, olyan volt, amit a világ tisztelettudónak és diszkrétnek nevezett volna. A békével történő üdvözlés Dávid barátságos lelkületét mutatta ki. Emlékeztette őt arra, hogy a múltban nemcsak visszatartotta az emberei Nábál nyájainak zaklatásától, de meg is védte azokat a támadó ellenség fosztogatásától – v. ö. 14-17. versek. Kérhetett volna hát jutalmat a szolgálataiért, de ehelyett csak kegyességért könyörgött. Biztos, hogy Nábál nem tagadja meg az embereitől az élelmet, hiszen ez egy „alkalmas nap” volt, amikor bőségesen rendelkezésre állt minden. Végül Dávid a „fiú” helyét foglalja el, remélve, hogy némi atyai kedvességben lesz része tőle.

Am ha megvizsgáljuk a kérését közelebbről is, meglátjuk, milyen alantas alapokon áll: nem volt abban semmi lelki! Teljesen egyetértünk Matthew Henry megjegyzéseivel a 6. vers nyitó szavairól: „És így szóljatok: Légy... – mintha azok, akik Nábálhoz hasonlóan e világ gazdagságának bőségében élnek, valóban élnének, pedig igazság szerint, akik gyönyörök közepette élnek, halottak (1Tim5:6). Azt hiszem, túl nagy bók volt az Nábál számára, amikor őt olyan embernek nevezte, aki él: Dávid jobb dolgokról is tudott – hogy 'Isten kegyelmében rejlik az élet', nem pedig a világ mosolyában, s a durva válaszból jól megkapta a magáét, amiért túl lágyan szólított meg egy ilyen ganajtúrót.”

„Elmenének azért a Dávid szolgálai, és szólának Nábálnak mind e beszédek szerint a Dávid nevében, és várakozának.” (1Sám25:9) Ez az igevers szolgál egy másik fontos alapelv szemléltetésére: nemcsak Isten gyermekeit mutatja meg többé-kevésbé a reakciójuk és a viselkedésük a különféle meg tapasztalásaik során, de Isten szolgálainak jelenléte próbára teszi azok jellemét is, akikkel kapcsolatba kerülnek. Így volt ez itt is. Aranyat érő lehetőség adódott Nábálnak arra, hogy kegyes lehessen Isten „felkentjével”, de ő nem ragadta meg azt. Ó, milyen sokan vannak manapság, akik nem ismerik fel a meglátogatásuk napját! Nábálnak nem volt szíve Dávidhoz és ez most világossá vált. Így mutatkozik meg gyakran a hitvallók önzése és testisége is abban, hogy nem barátságosak Isten szolgálaihoz, amikor azok az ajtajuk előtt állnak és lehetőségük nyílik rá. Nagy és szent kiváltság, amikor az Úr elküldi az egyik prófétáját a te környékedre, de lehetnek ennek félelmetesen komoly következményei is.

„Nábál pedig felele a Dávid szolgálainak, és monda: Kicsoda Dávid és kicsoda Isainak fia? Mai napság sok olyan szolga van, a kik elszöknek uraiktól. Vegyem azért kenyeremet és vizemet és az én levágott marhám, a melyet nyíróimnak levágattam, hogy olyan embereknek

adjam, a kikről azt sem tudom, hova valók?” (1Sám25:10-11) Micsoda sértő válasz a kedvesen megfogalmazott kérésre! A visszautasítást megindokolandó odáig süllyedt, hogy sértéseket zúdított Dávid fejére. Nem egy teljesen idegen ember fordult hozzá, mert Nábál „Isai fiának” nevezi őt, megmutatva ezzel, hogy jól tudta, kicsoda fordult hozzá, de az önző szerzési terveibe merülve nem törődött vele. Jegyezzük meg alaposan, hogy ezzel a szívtelen viselkedéssel Nábál világosan engedetlen volt – 5Móz15:7-11. Az ismételt „enyém” szóhasználat Nábál részéről a 11. versben emlékeztet minket a másik gazdag bolondra a Lk12:18-20-ban.

„Akkor megfordulának a Dávid fiataljai¹⁴ az ő útjokra, és visszatérének; és mikor megérkezének, értesítették őt mind e beszédek felől.” (1Sám25:12) Nagyon dicséretes volt a viselkedésük. A „fiatalemberek” gyakran heves vérűek és forrófejűek, s elhamarkodottan és meggondolatlanul cselekszenek, de ők bámulatosan visszafogták magukat. Nábál szavai nagyon sértők voltak, de ahelyett, hogy szitkokkal viszonzták volna a szitkokat, csendes megvetéssel fogadták azokat és hátat fordítottak neki: az ilyen bugrisok nem méltók semmiféle válaszra. Áldott látni, hogy nem használtak erőt, s nem kísérelték meg elvenni azt, amit szabadon megadhattak volna nekik. Isten gyermekei soha nem nyerhetnek igazolást, ha ezt teszik: nekünk mindig keresnünk kell a kegyelmet a jó lelkiismeret fenntartásához, „igyekezzvén mindenekben tisztességesen forgolódni” (Zsid13:18). Gyakran a legjobb módszer a haragos válaszáadás kísértésének a leküzdésére, ha csendben elfordulunk azoktól, akik felbosszantottak minket.

„Értesítették őt mind e beszédek felől.” Itt látjuk, miképpen kell Krisztus szolgálának viselkedniük, ha ócsárolják őket. Ahelyett, hogy engednének a bosszúállás lelkének, jól teszik, ha a Mesterük elé tárják az ügyet (Lk14:21). Így cselekedett a tökéletes Szolga is, Akiről meg van írva: „A ki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre” (1Pt2:23). Isten gyakran embert próbáló helyzetbe hoz minket, hogy megmutassa nekünk, „megismerjük-e Őt minden utunkban” (Péld3:6) vagy még mindig munkálkodik bizonyos mértékű önelégültség a szívünkben – a próbára adott válaszuk megmutatja, mi a helyzet.

S mi volt Dávid válasza? Hogyan reagált az emberei által hozott, csalódást keltő hírekre? Vajon Isten szolgájaként szelíden tűrte Nábál gúnyolódásait és éles korholását? Vajon az Úrra vetette a terhét, megtartó kegyelmet várva Tőle (Zsolt55:23)? Ó, jaj, a test energiájával cselekedett. „És monda Dávid az ő embereinek: Kösse fel mindenki kardját! És felköté mindenki a kardját, Dávid is felköté az ő kardját” (1Sám23:13). Dávid nem adta a fejét imádkozásra, nem is gondolkodott el a dolgon, hanem hamarjában készült bosszút állni az őt ért sértés miatt.

Igaz, a Nábál által mutatott hálátlanságot és a dühítő nyelvezetét nehéz volt elviselni – túl nehéz a pusztá test és vér számára, mert az emberi természet mindig érvényesülni akar. Ő egyedül Istenhez fordulhatott, látnia kellett volna az Ő kezét a próbában és kérni kellett volna a kegyelmet a próba elviseléséhez. Ám Dávid egy pillanatra megfeledkezett arról, hogy az ügyét az Úrra bízta, s a saját kezébe vette az irányítást. S miért engedte meg Isten ezt a letörést? Azért, hogy egy test se dicsekedjen az Ő jelenlétében (1Kor1:29). „Ennek kell lennie az oknak, amiért hasonló történetek Isten mindegyik szolgájának az életében előfordulnak. Ezek annak megmutatására valók, hogy ezek a szolgák testileg nem voltak jobbak más embereknél és nem a gazdagabban megáldott agyuk adta nekik a hitet az odaadáshoz, hanem egyszerűen csak a Szentlélek természetfeletti ereje.” (C. H. Spurgeon)

¹⁴ Károlinál: *szolgái – a ford.*

18. fejezet – Abigél megállítja őt (1Sám25)

Az előző fejezetben láttuk, miképpen tette ki Isten újabb, teljesen más jellegű próbának Dávidot más helyen, mint ahol korábban tette vele. Eddig az oldalában levő tövis nem volt más, mint Izrael királya, amihez hozzátehetjük az egész nemzet iránta megnyilvánuló kérges szívű érdektelenségét is. De most hirtelen egy egyéni gazda gorombáskodott vele, akitől némi élelmet kért az emberei számára. „A bugris lelke sértést sértésre halmozva zavarta el Dávid küldöttét megvetve és kigúnyolva őt. Ezt nehéz eltűrni. Dávid tűrt, még hozzá sokat tűrt. Szenvedett Saul aktív ellenségeskedésétől, s Izrael tompa közönyétől. De mindketten nagy és mondhatni méltósággal felruházott ellenségei voltak. Saul Izrael királya volt, Izrael pedig Isten népe. Viszonylag megtisztelőnek látszott tőlük elszenvedni az üldöztetést, de nagyon más volt eltűrni egy olyan megvetendő ember, mint Nábál szidalmait. 'Bizony hiába őriztem' mondta Dávid 'ennek mindenét, a mije van a pusztában'.” (B.W. Newton)

Ami még szívbe markolóbbá tette a próbát Dávid lelke számára, az a tény, hogy ő maga tisztességesen és kedvesen cselekedett Nábállal. Amikor egy korábbi alkalommal az országnak azon a részein járt, nemcsak a saját embereit fogta vissza Nábál nyájainak fosztogatásától, de még védelmet is nyújtott nekik a kóborló filiszteus bandák ellen. Az volt tehát a legkevesebb, amit a gazdag nyájtulajdonos megtehetett volna, hogy most kimutatja a köszönetét és ellátja Dávid embereit némi élelemmel. Ehelyett kigúnyolta őket. A hálátlanság mindig is próbára teszi a testet és a vért, s még inkább, amikor vaskos igazságtalansággal párosul. Isten azonban mégis gyakran látja jónak próbára tenni a népet ezen a módon, olyan bánásmódban részesítve őket, ami szerintük teljesen „felesleges”, sőt egyenesen „igazságtalan”.

Dávid reakciója erre a próbára a mi okulásunk végett lett feljegyezve, hogy vegyük a szívünkre és imádkozzunk rajta komolyan. „És monda Dávid az ő embereinek: Kösse fel mindenki kardját! És felköté mindenki a kardját, Dávid is felköté az ő kardját” (1Sám25:13). Joggal kérdezhetjük: oly hosszú ideig járt a megpróbáltatás iskolájába, de mégsem tanult türelmet? „Elfelejtette, hogy minden szenvedés, inden becsmérlés, ami Istenért éri, egyformán tiszteletre méltó, akár egy uralkodó, akár egy bugris részéről éri. A büszke lelke felébredt, s ő, aki visszautasította, hogy kezét emeljen Saulra, és soha nem rántott kardot Izrael ellen; akit nem a maga kedvéért, a saját ellenségei ellen hívta harcba, hanem az Úr kedvéért és az Ő ellenségei ellen, ő, Dávid, megfélemlített az elhívásáról és megesküdött, hogy Nábálnak a vérével kell lakolnia a sértéséért.” (B. W. Newton)

S hogyan adunk számot erről a visszacsúszásról? Konkrétan miben bukott el Dávid? Abban, hogy indokolatlanul a másodlagos okkal volt elfoglalva, az emberi eszközzel: a szemei inkább az emberre irányultak, semmint Istenre. Amikor az embere visszatért a csalódást keltő hírekkel, Jóbhoz hasonlóan neki is ezt kellett volna mondanía: „Ha már a jót elvettük Istentől, a rosszat nem vennők-e el?” (Jób2:10). Ó, könnyen mondjuk, hogy mit kellett volna Dávidnak mondanía, de vajon jobban járunk el mi, ha hasonló próbán megyünk keresztül? Ó, jaj, vajon nincs-e meg minden oka a szerzőnek és az olvasónak egyaránt arra, hogy szégyenkezve lehajtsák a fejüket? Távol legyen tőlünk, akik mi magunk is teljesen megérdemljük, hogy köveket vessünk a szeretett zsoltárosra. Mindazonáltal a Szentlélek hűségesen feljegyezte a hibáit, s a legjobb módja annak, hogy hasznot húzzunk ebből az, ha visszakövetjük ezeket a forrásukig és kérjük az elkerülésükhöz szükséges kegyelmet.

A fentiekben feltettük a kérdést: Dávid oly hosszú ideig járt a megpróbáltatás iskolájába, de mégsem tanult türelmet? Ez elvezet bennünket az alábbi kérdéshez: mi a türelem? Negatívan ez szelíd elfogadása mindennek, ami az életünkbe lép úgy, mint ami Istentől származik, szívből kimondva: „avagy nem kell-e kiinnom a pohárt, a melyet az Atya adott nékem?” (Jn18:11) Pozitívan ez kitartó továbbhaladás a kötelesség útján, nem engedve, hogy az út nehézségei legyőzzenek. Nos, elfogadni mindent, ami belép az életünkbe Istentől származóként megköveteli annak a szokásnak a kialakítását, hogy mindenben az Ő kezét lássuk: pont ameddig

indokolatlanul foglaljuk el magunkat a másodlagos okokkal és az alárendelt cselekvő személyekkel, addig megsemmisítjük a békességünket. Csak egyetlen valódi kikötő létezik a szív számára, s ez pedig „a lecsillapodás az Úrban”, annak felismerése, hogy „ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindennek” (Rm11:36): mindig igyekezni kell megtanulni az Ő leckéjét minden egyes konkrét esetben.

Áldott dolog tudni, hogy „Az Úr szilárdítja meg az igaz ember lépteit” és „ha elesik, nem terül el, mert az Úr támogatja kezével” (Zsolt37:23, 24). Igen, s gyakran, jóllehet megbotlunk, Ő visszatart az eleséstől. Ott, ahol őszinte a vágy, hogy mindenben az Úr kedvében járjunk, Ő nem engedi, hogy messzire eltévelyedjünk: ahol az akarat őszintén hajlik Istenhez, Ő nem engedi eluralkodni a Sátánt. Így volt Dáviddal is. Megfelelni a bolondnak [Nábálnak] az ő bolondsága szerint (Péld26:4) volt pontosan az, amire az ördög vágyott, s átmenetileg fölébe is kerekedett. De az Úr szemei a megkísértett szolgáján voltak és kegyelmesen felindított valakit, hogy térítse őt el a bosszúálló céljától. Ámuljunk el a gondviselő munkálkodásán!

Először ezt olvassuk: „Abigailt pedig, a Nábál feleségét értesíté a szolgák közül egy ifjú, mondván: Ímé Dávid követeket küldött a pusztából, hogy köszöntsék a mi urunkat, de ő elűzé őket. Azok az emberek pedig igen jók voltak mi hozzánk; és nem volt bántódásunk, és semmink nem hibázott az alatt az egész idő alatt, míg velők jártunk, mikor a mezőn voltunk. Olyanok voltak reánk nézve, mint a kőfal, mind éjjel, mind nappal, az alatt az egész idő alatt, míg velők valánk, mikor a juhokat őriztük. Most azért értsd meg és lássad, hogy mit kelljen cselekedned, mert jelen van a veszedelem a mi urunk és az ő egész háza ellen, ő pedig oly kegyetlen ember, hogy senki sem szólhat néki.” (1Sám25:14-17) Nábál egyik szolgája ismertette meg úrnőjét a történetekkel, megerősítve, megjegyzendő, amit Dávid emberei mondtak a 7. versben. Valószínűleg logikai következtetést vont le, hogy Dávid majd megbosszulja az őt ért sértést, és aggódva a saját, valamint a háznép többi tagjának a biztonságért, ám nem merte hangot adni a félelmeinek Nábál előtt, tájékoztatta Abigélt.

Milyen csodálatosan „működtet együtt” minden dolgot Isten az Ővéi javára! Milyen tökéletesek az Ő útjai: elérve a saját titkos és legyőzhetetlen céljait, de közben mégis meghagyva teljesen szabadon az eszközöket, akik tudatlanul ugyan, de megvalósítják azokat. A gondoskodás gépezete mos mozgásba lendült, hogy megzabolázza a türelmetlen Dávidot. Nábál szolgája, akit semmi magasztosabb nem mozgatott, csak az önfenntartás ösztöne (már amennyire tudatában volt a dolgoknak), figyelmezteti úrnőjét a közelgő, őket fenyegető veszélyre. Most pedig figyeljük meg az ő válaszát: nem neveti ki a szolgát és nem mondja azt neki, hogy a félelmei alaptalanok, s nem is bénította meg a női ijedség a riasztó hírek hallatán. Nem, a láthatatlan Kéz megnyugtatta a szívét és irányította az elméjét. Elfogadva a figyelmeztetést azonnal cselekedett, azonnal útnak indulva egy alaposan megválogatott ajándékkal, hogy lecsillapítsa a haragos Dávidot: olyan ajándékkal, ami kielégíti ezeknek az éhes embereknek a szükségleteit: lásd 18-19. versek.

Vannak, akik kritizálták Abigélnak ezt a cselekedetét a 19. vers utolsó mondatán lovagolva: „de férjének, Nábálnak nem mondá meg”. Az efféle kritika nagyon felszínes következtetés. Amit Abigél tett, az a család védelméhez volt szükséges. Észrevéve, hogy Nábál makacssága valamennyiüket romba döntheti, a helyzetből fakadó követelmények teljes mértékben igazolták a viselkedését. Igaz, hogy hűséggel tartozott a férjének, de az első és legfontosabb kötelessége az volt, hogy lépéseket tegyen az életük megvédelmezéséhez: az alacsonyabb rendű érdekeket mindig fel kell áldozni a magasabb rendűekért – a mi dolgunk, hogy megőrizzük az életünket, a saját életünket, hogy megőrizzük a lelkünket. Mint majd látjuk, a 24. és a 28. versek világossá teszik, hogy nem Nábál iránti hűtlenségből cselekedett. Mindazonáltal rendkívüli eset áll előttünk, ami ezért nem használható példaként.

S mi a helyzet Dáviddal ebben az időben? Vajon kigyógyult a dühkitöréséből? Valóban nem, hiszen akkor nem lett volna szükség Abigél békítő küldetésére. Nábál szavai még mindig sajogtak a szívében. Hallottuk, amint ingerülten kijelentette: „Nábál hiába őriztem ennek

mindenét, a mije van a pusztában, hogy semmi híjja nem lett mindannak, a mi az övé, mert ő a jó helyett rosszal fizet nékem.” (1Sám25:21) Megbánta a Nábál iránt tanúsított kedvességét, mert most úgy érezte, hogy az hiábavaló volt, mert hálátlan és képtelen értékelni azt a jót, amiben részesítették. Isten azonban „jóltévő a háládatlanokkal és gonoszokkal” és azt parancsolja nekünk, hogy „legyetek azért irgalmasok” (Lk6:35, 36). Ő, ennek a viselkedésnek az elsajátításához kegyelmet kell kérnünk a büszkeség elismerést kereső lelkének, valamint az abból fakadó keserűségnek a megökléséhez, ha semmibe vesznek bennünket.

S nemcsak mérgelődött Dávid Nábál hálátlanságán és gúnyolódásán, de még mindig hajlott a bosszúra, mint azt az 1Sám25:22 megmutatja: elhatározta, hogy mindenkit leöl Nábál házában. Ez igazságtalan és kegytelen dolog volt, s ha Isten engedte volna, hogy véghez vigye, amit elgondolt, az nagymértékben beszennyezte volna a jellemét és hatalmas előnyhöz juttatta volna az ellenségeit. Olyan elhatározott volt, hogy esküvel is megerősítette a szándékát, ami elhamarkodott volt és a világiasság illatát árasztotta. Látod kedves olvasó, mire képes még Isten gyermeke is, ha a kegyelem nem aktív benne? Ennek a felfogása arra kell ösztönözzön minket, hogy járjunk szelíden és „félelemmel és reszketéssel” vigyük véghez az üdvösségünket. Amiatt vonja vissza Isten oly gyakran tőlünk a Lelke erejét, hogy megtudjuk, mi van még a szívünkben (2Krón32:31), s megalázkodjunk Előtte.

Milyen áldott módon időzíti Isten az Ő kegyelmét! Itt volt Dávid, aki előre elhatározta a gonoszsgot, sőt már a gonosz célja megvalósításának küszöbén állt. De itt volt valaki, akit az Úr küldött, aki már közeledett, hogy megszabadítsa őt önmagától. Ő, kedves olvasó, vajon nem voltunk te meg én gyakran hasonló mennyei kegyesség kedvezményezettjei? Vajon nem voltak időszakok, amikor erősen szégyenkezve gondolunk vissza, amikor eldöntöttük, hogy Urunkat megszegyenítő útra lépünk, de dicsőség Neki, valaki keresztelte az utunkat, s késleltetett, akadályozott, eltérített minket? Lehet, hogy az a valaki nem beszélt hozzánk olyan határozottan, mint Abigél Dávidhoz, sőt, talán a küldetése is nagyon más természetű volt, amit akkoriban talán nehezményeztünk, egy minket megzavaró kellemetlenségnek tekintettünk, de most, amikor visszatekintünk, vajon nem látjuk Isten jóságos kezét, ami visszatartott minket egy gonosz szándék megvalósításától?

Dávid szemlátomást már úton volt a gonosz szándékát végrehajtandó, amikor Abigél találkozott vele (1Sám25:20). Áldott látni a helyet, amit ekkor foglalt el: „Mikor pedig meglátta Abigail Dávidot, sietve leszállott a számárról, és arczczal leborula Dávid előtt, és meghajtá magát a földig. És az ő lábaihoz borula.” (1Sám25:23-24) Ez nem pusztá hódolat volt, s több volt, mint egyszerű keleti köszönés: a hitbeli elismerése volt ez „az Úr felkentjének”. Nábál szökött szolgálként sértette őt meg, de a felesége elismeri fölötté állónak, az Istenszíve szerinti királyának. Az, ahogyan szól hozzá ez alkalommal (1Sám25:24-31) alapos tanulmányozást érdemel, de most csak néhány rövid megjegyzést tehetünk róla.

Alaposan meg kell jegyezni, hogy Abigél nem korholta Dávidot, amiért a bosszúállás lelkületét táplálta, s nem mondta neki, hogy ez nem illik a jelleméhez és az elhívásához, mert nem volt illendő, hogy ezt megtegye, inkább a lelkiismeretére hagyta, hogy az vádolja őt. Nem mentegette a férje viselkedését, s a kialakult helyzet sem engedte leplezni annak gyengeségét, hanem igyekezett a jól ismert meggondolatlanságát és pökhendiségét (1Sám25:25) érvként felhasználni Dávid előtt ahhoz, hogy miért kellene neki eladni a bosszúálló terveit. „Utalt arra, hogy Nábál (akinek a neve 'bolondot' jelent) nem akarta konkrétan őt megbántani, hanem csak a maga megszokott módján szólt, ahogyan azokkal szokott beszélni, akik hozzá fordultak. Dávid hírnevéhez és tekintélyéhez pedig nem volt méltó észrevenni egy efféle ember otrombaságát.” (Thomas Scott)

Abigél kegyessége világosan megmutatkozik az 1Sám25:26-ban. Ő valószínűleg észlelte Dávid ábrázatának a megváltozását, vagy még valószínűbb, hogy a lelkében érezte, hogy már elérte a célját, de ahelyett, hogy ezt a saját könyörgésének vagy az általa hozott ajándékoknak tulajdonította volna, kizárólag az Isten visszatartó kegyelme következményének

tekintette: „az Úr akadályozott meg téged, hogy gyilkosságba ne essél, és ne saját kezdeddel szerezz magadnak elégtételt”. Azaz, egyedül Istent tiszteljük és adjuk meg Neki az Őt megillető helyet, amikor fenntartások nélkül az Ő munkálkodásának tulajdonítjuk mindazt a jót, ami megvan bennünk, illetve ami a teremtménytársainktól származik. Csodálatos látni azt is, hogy miképpen védelmezi a bugris férjét: „Óh uram! én magam vagyok a bűnös” (1Sám25:24). „Bocsásd meg azért a te szolgálóleányodnak vétkét” (1Sám25:28). Magára vette a szégyent a Dávid embereivel szemben tanúsított rossz bánásmódért, és ezt mondja: Ha haragszol, haragudj inkább rám, mintsem az én szegény férjemre.

Azután látjuk az erős hitét is: „az én uramnak bizonyára maradandó házat épít az Úr” (1Sám25:28). A jövőre utal, hogy elvonja a szívét a jelentől. Ahogyan másvalaki fogalmazta meg: „Egy királyság örökösének néhány juh csak kevés vonzerőt jelenthetett, s az, aki tudta, hogy az Úr felkenő olaja van a fején, könnyedén elviselhette, hogy szökött szolgának nevezzék.” Ó, mindig is a hit hivatala, hogy túltekintsen a jelen körülményeken és nehézségeken a szabadulás idejére, mert csak így kezdjük el Isten szemszögéből nézve megítélni a dolgokat. Utána rámutatott, hogy Dávid „az Úrnak harcait harcolta” (1Sám25:28) ezért nem illett arra gondolnia, hogy egy őt ért sértést saját maga bosszuljon meg.

Záró szavai az 1Sám25:28-31-ben nagyon szépek. Először is utal Saul könyörtelen üldözésére, de a trón iránti illendő hűséggel „valakinek”, és nem „királynak” mondja őt, s a leglátványosabb nyelvezettel biztosítja Dávidot arról, hogy az élete megőriztetik (1Sám25:29). Másodszor, eltekintve a pillanatnyi alantas állapotától magabiztosan szemlélte azt az időt, amikor Isten majd „fejedelemmé teszi őt Izrael felett”: mennyire bátorító volt ez Isten próbára tett szolgálja számára! Isten gyakran így küldi el a vigasztalás szavát nekünk is, amikor súlyos próbákkal szembesülünk. Harmadszor, azzal érvelt Dávidnak, hogy az engedje az eljövendő dicsőségének irányítani a mostani tetteit, így majd azon a napon a lelkiismeret nem fogja őt korholni a korábbi ostobaságaiért. Végül könyörgött Dávidnak, hogy emlékezzen meg róla, „mint szolgálóleányáról”, amikor majd trónra lép.

„Mint az arany függő és színarany ékesség: olyan a bölcs intő a szófogadó fülnél.” (Péld25:12). Abigél bölcs megítélője volt Dávid szenvedélyének, s a saját alapelvei szerinti szófogadó fület adott neki a feddésre: 'Ha igaz fedd engem: jól van az; ha dorgál engem: mintha fejem kenné' (Zsolt141:5): soha jobbkor nem hangzott el és soha jobbkor nem fogadták el ezt az intést, mint ez alkalommal.” (Matthew Henry) Itt Isten gyermekei mutatkoztak meg: ők engedelkenyek, nyitottak a meggyőzésre, hajlandóak arra, hogy megmutassák nekik a hibáikat, de az ördög gyermekei („Beliál fiai”) olyanok, mint Nábál: durvák, makacsok, gögösek, hajthatatlanok. Ó, kedves olvasó, vedd ezt a szívedre: ha most odafigyelsz a hűséges tanácsadókra, sok ostobaságtól szabadulsz meg és sok keserves sajnálkozástól szabadulsz meg a jövőben.

Isten megáldotta Abigél Dávidnak mondott szavait, így ő már képes lett az egész ügyet, valamint a saját keserű lelkületét és szándékát valódi világosságban látni. Először is hálát ad Istennek, amiért ezt a zablát küldte neki a bűnös útján (1Sám25:32): ez a lelkiség igazi jele, amikor fel- és elismerjük az Úr kezét az efféle szabadításokban. Másodszor megköszönte Abigélnek, amiért ilyen kedvesen közbelépett öközé és a bűn közé, amit elkövetni készült (1Sám25:33). Ó, nekünk nemcsak a feddést kell türelemmel fogadnunk, de hálát is kell adnunk a hűséges feddőnek. Figyeljük meg: Dávid ahelyett, hogy könnyedén beszélt volna az eltervezett gonoszságról, kiemelte annak szörnyűségét. Harmadszor, a békesség üzenetével küldte őt el és elfogadta a javaslatát. Az egész azt mutatja meg nekünk, hogy a bölcs emberek nyitottak az alapos tanácsokra még akkor is, ha azok az alattvalóiktól származnak, az esküknek pedig nem kell arra kötelezniük minket, hogy megselekedjük azt, ami gonoszság.

Végül mutassunk rá az igehirdetők javára, hogy a fenti eseménysorban annak az áldott képét látjuk, ahogyan egy választott lélek Krisztushoz lesz vonzva. 1. Abigél Nábálhoz kötődött: a természetünkönél fogva mi is össze vagyunk házasodva a törvénnyel, mint

cselekedeti szövetséggel, s az „ellenünk van” (Kol2:4). 2. Abigél meddő volt Nábáltól (lásd Rm7:1-4). 3. A közelgő pusztulás hírei készítették arra, hogy Dávidot keresse (1Sám25:17). 4. Elfoglalta az őt megillető helyet a porban (1Sám25:23). 5. Azért jött hozzá, hogy megvallja a „vétkét” (1Sám25:24). 6. „Megbocsátást” keresett (1Sám25:28). 7. Meg volt győződve Dávid „jóságáról” (1Sám25:28). 8. Elismerte a felmagasztaltatását (1Sám25:30). 9. A haldokló gonosztevőhöz hasonlóan ő is azt kérte, hogy „emlékezzen rá” (1Sám25:31), 10. Dávid teljesítette a kérését és ezt mondta neki: „Eredj el békességben” (1Sám25:31)!

19. fejezet – Házassága Abigélel (1Sám25)

„Ímé, az igaz e földön megnyeri jutalmát; mennyivel inkább az istentelen és a bűnös!” (Péld11:31) Ez a legalkalmasabb igevers, ami bevezetheti ezt a szakaszt, mivel felkelti a figyelmünket, mert mindegyik mondata látványos szemléltetést nyer abban, amit most veszünk górcső alá. Az 1Sám25 záró versei egyformán áldott és komoly folytatását adják mindannak, amit korábban láttunk ugyanebben a fejezetben. Ott azt láttuk, hogy a gonoszok diadalmaskodnak és a jókat elnyomják. Ott láttuk a bugris Nábál istenfélő feleségét, amint kegyesen és hűségesen barátkozik Dáviddal. Itt Isten ítélő kezét látjuk súlyosan lesújtani a gonoszokra, s az Ő kezének kegyelmét, amint megjutalmazza a jókat.

„Ímé, az igaz e földön megnyeri jutalmát; mennyivel inkább az istentelen és a bűnös!” Salamon ihletett példabeszédjeinek százai közül ez az egyetlen, ami az „íme” szóval kezdődik. Ez azonnal jelzi a vizsgált téma nagy fontosságát, arra utasítva minket, hogy alapos és csodálattal teli figyelemmel szegezzük arra az elménk szemeit. Ez a téma pedig az Isten gondviselő viselkedése az emberi ügyekben, olyan téma, ami az elmúlt két-három nemzedékben szomorúan kegyvesztetté vált, amivel kapcsolatban manapság sok a tudatlanság és a tévedés. A Péld11:31 három dolgot világosan jelez. Először is, Isten elrendezi a teremtményei ügyeit, másodszor, kiáll az ártatlanok ügye mellett és igazat ad az elnyomott népének, harmadszor megveri és elpusztítja a gonosztevőket.

Gyakorlatilag mindegyik hitvalló keresztyén hiszi, hogy lesz egy jövőbeli nap a visszafizetésre, amikor Isten majd megjutalmazza az igazakat és megbünteti a gonoszokat, de viszonylag kevesen hiszik, hogy Isten ma is megteszi ezt. De az általunk megnyitott vers konkrétan kijelenti ezt: „az igaz e földön megnyeri jutalmát”. Lehetetlenség előítéletektől mentes elmével olvasni a Szentírást és nem látni meg ezt az egyének, családok és nemzetek életében megmutatkozó igazságot. Káin megölte Ábelt: Isten jelet tett rá, mire ő így kiáltott: „Nagyobb az én büntetésem, hogysen elhordozhatnám.” Noé igaz ember volt és Istennel járt: ő és a családja megmenekültek az özönvíztől. A fáraó üldözte a hébereket, de belefulladt a Vörös-tengerbe. Saulnak Dávid életére fáj a foga, de lemészárolták a csatában. Az Úrról ezt kell mondanunk: „bizony van ítélő Isten e földön!” (Zsol58:11)

De most valaki a következő ellenvetéssel hozakodik elő: mindaz, amit mondtál, igaz volt az ószövetségi korszakban, de ebben a keresztyén korszakban nem így van: mi a hithez vagyunk kötve. Mennyire nevetséges ez! Vajon Isten elhagyta a trónját? Vajon többé nem formálja az emberi ügyeket? Vajon a kormányzati igazságossága már nem működik? Az egész történelem során annak a legjelentősebb példája, hogy Isten „ellentételezi” a Föld gonoszait és bűnöseit, ebben a keresztyén korszakban történt. I. sz. 70-ben Isten nyilvánosan hajtott végre ítéletet Jeruzsálemre, amiért a zsidók elutasították és megfeszítették a Messiásukat és annak a népnek az állapota azóta az egész Földön mindenütt állandósult példáját alkotta ennek a komoly igazságnak. Ugyanez az alapelv ismételt megmutatkozott a keresztyénség megszilárdításában az ellenfeleinek romjain. Amit a keresztyének hithez kötöttségét illeti, az ószövetségi szentekre ugyanúgy igaz volt, mint ránk, Hab2:1-4.

De foglalkozzunk egy félelmetesebb ellenvetéssel. Vajon nem volt sok-sok igaz lélek, akiket hamisan vádoltak, hevesen üldöztek, s akiket Isten nem igazolt a Földön? Vajon nem volt sok gonosz, akik átmenetileg bővelkedtek és semmiféle büntetés nem érte őket ebben az életben? Először is mutassunk rá, hogy Isten nem mindig reagál azonnal. A szerző már eleget élt ahhoz, hogy láthasson jó pár embert ínségre jutni, akik szombaton kereskedtek, elnyomták az özvegyeket és megvetettek minden vallást. Másodszor, létezik egy boldog középút aközött, ha (egyrésről) tagadjuk, hogy Isten most egyáltalában nem cselekszik a bírói minőségében, viszont (másrésről) azt állítjuk, hogy minden ember teljes mértékben learatja ebben az életben mindazt, amit vetett.

Itt, mint mindenütt máshol, az igazság a két véglet között helyezkedik el. Ha Isten láthatóan megjutalmazna minden igazságos cselekedetet és megbüntetne minden gonosztevényt ebben az életben, akkor a nagy ítéletnapra tartozó munka nagy részének elébe váгна. Ha azonban Isten soha nem tisztelné meg ebben a világban az Őt tisztelőket, illetve nem büntetné meg a Vele nyíltan szembeszegülőket, akkor a nagy ítéletről semmilyen más előérzetünk nem lehetne, csak az, ami az igazság Írásaiban szerepel, amit viszont viszonylag kevesen olvasnak. Ezért a világ gondviselő kormányzásában Isten bölcsen megadja a szeretetének és az igazságosságának kellően világos kijelentését ahhoz, hogy mindenkit mentség nélkül hagyjon arra nézve, hogy mire számíthat, amikor majd megáll Előtte, hogy teljes és végleges ítéletet kapjon. Közben elég sok eset van ahhoz, hogy amikor a kegyesség látszólag megjutalmazatlan marad, a gonoszok pedig virágzanak, az elegendő teret biztosítson a hit gyakorlásához arról, hogy Isten majd teljesen igazolva lesz. S kellő számú világos bemutatója tárul a szemünk elé annak is, hogy Isten bosszút áll a gonoszokon azért, hogy ez visszatartson minket a bűnelkövetéstől.

„Mikor pedig Abigail Nábálhoz visszaérkezék, ímé olyan lakoma volt az ő házában, mint a király lakomája, és Nábál szíve vigadozék azon, mert igen megrészegeedett; azért ő semmit sem mondott meg néki, sem kicsinyt, sem nagyot egészen reggelig.” (1Sám25:36) Idézzük fel a körülményeket. Csak nem sokkal korábban Nábál súlyosan megsértett valakit, aki borzasztó szükségben volt, s aki néhány száz embernek volt a parancsnoka. Világi mércével mérve az a sértés elégtételt követelt, s így érezte az is, akit megsértettek. Dávid megesküdtött, hogy bosszút áll magáért, s megöli Nábált és a házában minden férfitagját. Az 1Sám25:23 világossá teszi, hogy már úton is volt efelé. Ha a felesége nem lépett volna időben közbe, Nábál reménytelen harcot vívott volna az életéért, de itt részegen mulatozva látjuk őt!

Ahogy Abigél a szükségben levő bűnös képét tárja elé, amint Krisztushoz jön és üdvözlő általa (lásd az utolsó fejezetet), Nábál úgy láttatja velünk annak komoly képét, aki megvetette Krisztust és a bűneiben halt meg. Az igehirdetők dolgozzák ki a fő pontokat, amiket itt futólag említünk meg. Nézzük meg a bűnösök hamis biztonságérzetét, miközben rettenetes veszélyben vannak: Préd8:11. Figyeljük meg, hogy az, aki sajnál adakozni Istennek az Ő szegényei helyzetének könnyítése végett, miképpen költi pazarlóan a pénzét a vágyai kielégítésére vagy a látványos testi magamutogatásra: Lk16:19-21. Ó, milyen sokan törődnek inkább azzal, hogy megélik azt, amit „jó időknek” neveznek, mintsem azzal, hogy kibéküljenek Istennel: Ézs55:2! Egyesek annyira megrészegedek az élvezetekbe merülve, hogy a mezei állatoknál is mélyebbre süllyednek: Ézs1:3. Sértést tesz a sérelemhez az, aki nemcsak megszegi Isten törvényét, de visszaél a kegyelmével is: Lk14:18-20. Emlékezzünk rá, hogy a népet a „boron” kívül más is megrészegeti – a világi hírnév, a világi vagyon, a világi gyönyörök.

Igen a bolond Nábál eleven képét adja a minket körülvevő tömegek helyzetének. Isten megszegett törvényének átka lóg a fejük felett, ők mégis úgy „lakomáznak”, mintha minden rendben lenne a lelkükkel az örökkévalóságban. Az isteni igazságszolgáltatás kardját már kivonták, hogy lesújtson rájuk, de a szívüket „boldogítja” még „a bűnnek ideig-óráig való gyönyörűsége”. Az élet vizét figyelmen kívül hagyták, ehelyett ennek a pusztuló világnak a mérgező dolgaitól részegedek le. A sír várja őket pár nap múlva, de a halállal kacérkodnak ebben a rövid és drága időszakban. Ilyen kábult és szédült állapotban az istenfélők részéről a gyöngyeiknek a disznók elé szórása volna, ha komolyan beszélnének velük. Ó, milyen biztosan tartja fogva az ördög az áldozatait! Ó, a bűn ígésző és bénító hatása! Ó, milyen végtelenül reménytelen a hitetlenek állapota, amíg a szuverén Isten közbe nem lép, ki nem munkálja a kegyelem csodáját és el nem ragadja őt, mint izzó zsarátnokot!

„Reggel pedig, mikor Nábál kijózanodék, megmondá néki felesége ezeket a dolgokat; és elhala az ő szíve ő benne, és olyanná lőn, mint a kő.” (1Sám25:37) A veszedelem napját mulatságban töltötte, az éjszakát részeg kábulatban, s most mondhatni számadásra szólították.

A szent történet nem jegyez fel korholást Abigél részéről: arra nem volt szükség – Nábál rossz lelkiismerete ellátta a maga feladatát. Ehelyett csak beszámolt a férjének a történekről. Valószínűleg eluralkodott rajta a félelem, hogy a felesége kedves közbenjárása ellenére Dávid gyors bosszút fog állni rajta. Késérű büntudattól eltelve már túl késő volt megérnie, ezért utat adva a nyomorult kétségbeesésnek Nábál szíve „olyanná lőn, mint a kő”. Itt a szerencsétlen világi ember képét látjuk, aki a halállal szembesül és a Mindenható rettentései borítják el őt. S látjuk itt a testi gyönyörök csalárdságát: az éjszakai vidám a szíve a bortól, most megbénítja a borzalom és a rettegés. Igen, „végre az öröm fordul szomorúságra” (Péld14:13). Mennyire más az Isten által adott öröm!

„És mintegy tíz nap múlva megveré az Úr Nábált, és meghala.” (1Sám25:38) Milyen félelmetesen komoly vége ez egy elvesztegetett életnek! Nábál életútja bolond életút volt, a vége pedig „egy bolondé”. Itt volt egy ember, aki „igen tehetős volt” (1Sám25:2), aki gőgösen dicsekedett a „kenyerével és vízével és a... marhájával” (1Sám25:11), aki kigúnyolta Dávidot és egész életét a szélsőséges önmaga kedvében járással töltötte, de most elérkezett a földi útjának végére, ahol már semmi más nincs előtte, csak „a sötétség homálya örökre”. Úgy látszik, érzéketlen kábulatban hevert tíz napon át, ami vagy a lerészegedésének volt a következménye, vagy az elmebeli rettegése és aggodalma okozta azt, s ez Isten hatalmának és haragjának közvetlen csapásával ért véget, amivel kivágta őt az élők földjéről. Ez a sorsa, kedves olvasó, mindenkinek, aki megveti és visszautasítja Krisztust, mint Urat és Megváltót.

„És mintegy tíz nap múlva megveré az Úr Nábált, és meghala.” Nábál esete nemcsak a gondatlan, meggondolatlan, nemtörődöm, Isten által levágott, a testi örömeknek magát átadó bűnös képe, akinek már a feje felett függött az istenítélet kardja, hanem a halálában Isten hűségnek bemutatását, a Rm12:19 szemléltetését is látjuk: „Magatokért bosszút ne álljatok szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak; mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én megfizetek, ezt mondja az Úr.” Nemcsak bűnös dolog egy szent számára, ha bosszút áll, amikor igazságtalanul éri sérelem és rosszul bánnak vele, de teljesen szükségtelen is. A megfelelő időben megteszi ezt Valaki más, mégpedig sokkal hatékonyabban.

„És mikor Dávid meghallotta, hogy Nábál meghalt, monda: Áldott legyen az Úr, ki bosszút állott Nábálon az én gyaláztatásomért, és szolgáját visszatartotta a gonosztól, a Nábál gonoszságát pedig visszafordítá az Úr az ő fejére!” (1Sám25:39) Nem azt jelenti ez, hogy Dávidot szentségtelen káröröm fogta el annak nyomorúságos pusztulása miatt, aki rosszat tett neki, hanem Isten dicsősége megmutatkozásának, az isteni igazságszolgáltatás gyakorlásának és a kegyesség győzelmének örült a gonoszság felett. Ebben rejlik egy sor igehely valódi kulcsa, amelyről sok kortásunk azt felételezi, hogy csak a bosszú lelkületét leheli magából: mintha Isten a szentség alacsonyabb szintjét szabta volna meg az ószövetségi időkben, mint most a mi számunkra. De nem ez volt a helyzet: a törvény ugyanúgy megkövetelte a felebarátaink iránti szeretetet, mint az evangélium.

Mivel ezt a témát oly fájdalmasan kiforgatták a „diszpenzácionalisták”, mondjunk még pár szót róla. Vegyük például a Zsolt58:11-et: „Örül az igaz, mikor látja a bosszúállást; lábait mossa a gonosznak vérében.” A felszínes emberek ezt mondják: „De ez teljesen ellentétes ennek a korszaknak a lelkületével.” De olvassunk tovább: „És azt mondja az ember: Bizonyára van jutalma az igaznak; bizony van ítélő Isten e földön!” (12. vers) Nem a rosszindulat lelkületének gyakorlása volt ez, ami örült volna az ellenségeik pusztulásának láttán: valóban nem, mert az Ószövetség idején így szólt a parancs: „Mikor elesik a te ellenséged: ne örülj” (Péld24:17). Ez valójában az imádatban az Isten kormányzó, a gonoszoknak a nekik járókat megadó munkálkodása előtt meghajló szív volt. S ahol a szív nem áll teljesen az érzelgős szentségtelenség uralma alatt, ott manapság is örömezés lesz, ha valamelyik közismerten gonosz embert kimondottan Isten szent keze vág le: így lesz ez a korszak végéig, lásd Jel18:20, 19:1-2.

Mielőtt rátérnénk a következő versekre, figyeljük meg, ahogyan Dávid hálásam elismeri Isten visszatartó kegyelmét: „Áldott legyen az Úr, ki bosszút állott Nábálon az én gyaláztatásomért, és szolgáját visszatartotta a gonosztól” (1Sám25:39). Ha gondosan elemezzük minden nap részleteit, gyakorta kell alkalmat találnunk az ámulatra Isten bűn-megelőző kegyelmével kapcsolatban. Joggal vehetjük át a zsoltáros nyelvezetét az isteni kegyelem csodaszépé szemléltetésének végéről: „A bölcs, az eszébe veszi ezeket, és meggondolja az Úrnak kegyelmességét!” (Zsolt107:43). Soha ne mulasszuk el egy alkalommal sem dicsérni az Urat, amikor kegyelmesen visszatart minket bármiféle gonoszság elkövetésétől, amit előzőleg elterveztünk.

„És elküldte Dávid, és izent Abigailnak, hogy elvenné őt feleségül. Elmenének azért Dávid szolgálói Abigailhoz Kármelbe, és beszélének vele, mondván: Dávid küldött minket hozzád, hogy téged elvegyen feleségül.” (1Sám25:39-40). Isten ítéletének csapása felszabadította Abigélt a súlyos helyzetéből, s most az Ő gondviselésének munkálkodása megjutalmazta az igazságos mivoltát. Isten kegyet adott neki az Ő felkentje szemében. Dávidot nemcsak a személyes szépsége és a jelleme bölcsessége bővölte el, hanem a nyilvánvaló kegyessége is – a feleség minden között legértékesebb tulajdonsága. Abigél most özvegy volt, Dávid saját felesége pedig házasságtörésben élt, így küldöncöket küldött hozzá házassági javaslattal. Ez az előképi vonal látványosan pontos: az Úr Jézus nem közvetlenül udvarol a menyasszonyának, hanem az evangélium Szentlélekkel felruházott szolgáit veszi igénybe, hogy udvaroljanak és megnyerjék Neki a bűnösöket.

„Ő pedig felállt, és meghajtotta magát arczczal a földre, és monda: Ímé a te szolgálóleányod szolgáló lesz, hogy mossa az én uram szolgáinak lábait.” (1Sám25:41) Gyönyörű látni a nagy szerénységet és alázatot, amivel ez a gazdag asszony fogadta Dávid ajánlatát, méltatlannak tartva magát ekkora tisztességre, sőt, olyan tisztelettel viseltetve iránta, hogy örömmel lett volna a házanépe egyik legalantasabb szolgájának. Elfogadta a javaslatot, s ezzel még egy vonást hozzatett a megtérés eme előképéhez: figyeljük meg, miképpen jeleni meg marginálisan a 2Krn30:8-ban a hit abban a felszólításban, hogy „adatok kezet az Úrnak”!

„És Abigail sietve felkele, és felült a szamárra és az ő öt szolgálóleánya, a kik körülötte valának, és elment Dávid követei után, és az ő felesége lőn.” (1Sám25:42) Nagyon áldott dolog ez. Abban az időben Dávid hontalan vándor volt, törvényen kívüli, de Abigél mégis nemcsak a saját házát és kényelmes helyzetlét akarta hátra hagyni, hanem osztozni kívánt a megpróbáltatásaiban és tűrni akarta a nehézségeket érte. Mindazonáltal tudta, hogy nemcsak rövid időre fog ez szólni: hitben ment férjhez, s biztos volt az Úr ígéretének beteljesedésében (30. vers). Arról is meg volt győződve, hogy a megfelelő módon majd „vele együtt fog uralkodni”! S ez a valódi megtérés: hátat fordítunk a régi életnek, Krisztus kedvéért akarattal szenvedünk el minden veszteséget, a hitte nézünk a jövőbe.

„Ahinoát is elvevé Dávid Jezréelből, és mind a kettő felesége lőn neki. Saul pedig az ő leányát, Mikált, a Dávid feleségét Páltinak, a Láis fiának adá, a ki Gallimból való volt.” (1Sám25:43-44) A többnejűség, bár nincs összhangban sem a törvénnyel, sem Isten törvényének a természetével szokás volt azokban az elfajzott napokban, amibe néhány jó ember is belekeveredett, noha nem illeti ezért őket dicséret. A jezréelbeli Ahinoa (és mások: 2Sám3) feleségül vételével Dávid a kor romlottságát követte, de kezdettől fogva ez nem volt így. S nincs is megengedve, mióta Krisztus bevezette „a megjobbulás idejét (Mt19:4-6, Zsid9:10).

20. fejezet – A büntetése (1Sám26)

Néhány olvasónk csodálkozhat azon, hogy miért adtuk ennek a fejezetnek ezt a címet, s miféle jelentőséggel bír ez az 1Sám26 tartalmának vonatkozásában. Ha így van, akkor arra kérjük őket: alaposan gondolkodjanak el az előző fejezet záró versein. Sok olvasó sokat veszít azzal, hogy nem látják meg a kapcsolatot egy fejezet vége és a következő kezdete között: még amikor merőben más és teljesen eltérő események követik is egymást, a lelki szem akkor is gyakran képes felfedezni a szoros belső kapcsolatot közöttük, s ebből sok értékes leckét lehet megtanulni. Ez a helyzet itt is. Első ránézésre nem látszik itt logikai kapcsolat, ami összekötné Saul további, szükségtelen támadását azzal, hogy Dávid nem sokkal korábban feleséget vett magának: de a két dolog ok-okozati összefüggésben állnak, s itt kell megtalálni a kulcsot, ami megnyitja nekünk az isteni jelentését annak, amiről itt olvasunk.

„A vétkesek útja kemény.” (Péld13:15)¹⁵ Nem kétséges, hogy ezek a szavak elsődlegesen a gonoszokra utalnak, de a bennünk rejlő alapelv kétségtelenül érvényes a megváltottak esetében is. Isten parancsolatai megtartásának „nagy a jutalma” (Zsolt19:12), ebben az életben (1Tim4:8) ugyanúgy, mint az eljövendőben, de Isten parancsolatainak megszegőire keserves, biztosan bekövetkező büntetés vár. „A bölcsesség útjai gyönyörűséges utak, és minden ösvényei: békesség” (Péld3:17), de aki eltávolodik a bölcsesség útjairól és az önzés útját követi, számíthatnia kell arra, hogy szenvedni fog emiatt. Dávid is ezt tapasztalta most meg. Igaz, hogy a házastársi hűtlenség esetén a mózesi törvény megengedte az ártatlan félnek a válást és az újbóli házasságkötést, de nem rendelkezett a többnejűségről, s Dávid most ebben volt vétkes, a bűnéért pedig fájdalmas büntetést kapott.

Ő, kedves olvasó, sülyedjen bele ez az igazság mélyen a szívedbe: Isten a hívót ugyanúgy kormányozza erkölcsileg, mint a hitetlent, s ugyanúgy nem fog szemet hunyni az egyik bűnei felett, ahogyan a másiké felett sem. Dávid kegyelemből, hit által üdvözült, függetlenül minden jócselekedettől, mint érdemszerző októl, ugyanúgy, ahogyan mi is, de arra is kapott elhívást, hogy szent legyen a beszéd vagy a viselkedés minden dolgában, ahogyan mi is. A kegyelem nem állítja félre az isteni szentség követelményeit, hanem „uralkodik igazság által” (Rm5:21). S amikor valaki, aki kegyelemből tartatott meg, elmulasztja megtagadni „a világi kívánságokat” (Tit2:12), akkor Isten büntető vesszője sújt le rá, hogy „szentségében részesüljön” (Zsid12:10). S ez, meg kell mondani, nemcsak része az Atya bánásmódjának a gyermekeivel, hanem része is az Ő, mint e világ erkölcsi Kormányzója útjainak az alattvalóival.

Mint említettük ennek a könyvnek a hetedik fejezetében, Dávid összeházasodása a hitetlen Mikállal volt az ok, ami számot ad azokról a fájdalmas megtapasztalásairól, amiken keresztülment Saul házanépének tagjaként. A próbák nem véletlenszerűen érnek minket: nem, azok Isten kezétől származnak. S Ő nem szeszélyesen cselekszik, hanem a kormányzása igazságos alapelveinek megfelelően. Egy korábbi fejezetben láttuk, miképpen védte meg kegyelmesen Isten az életét, amikor az ördögtől hajtott király tört az életére és miképpen indította fel őt a hazatérésre. Miért vetet hát el a visszatartó kezét és miért engedte Saulnak, hogy újból belevágjon a vérszomjas küldetésébe? Miért kellett a Dávid által élvezett rövid haladéknak most ilyen durván véget érnie? A válasz az, hogy Isten újból felhasználta az ellenségét Dávid megbüntetésére a mostani bűnéért, hogy a fájdalmas megtapasztalásból újból megtanulja: a vétkesek útja kemény.

¹⁵ Károlinál: *a hitetleneknek pedig útja kemény – a ford.*

„Vajha figyelmeztél volna parancsolataimra! olyan volna békességed, mint a folyóvíz, és igazságod, mint a tenger habjai” (Ézs48:18). Micsoda különbség van aközött, hogy egy keresztyén útjai tetszenek-e vagy sem a világ Kormányzójának! Ez a különbség nem más, mint hogy Isten velünk van-e, vagy ellenünk – nem abszolút értelemben, nem örökkévaló értelemben, hanem a velünk szemben tanúsított kormányzati bánásmódját illetően. Amikor a szív igaz Isten előtt, akkor Ő erősnek mutatkozik a mi oldalunkon. Amikor az útjaink tetszenek Neki, akkor még az ellenségeinket a jóakaróinkká teszi (Péld16:7). Mennyire szorgalmasan kell hát ügyelnünk a szívünkre és megfontolnunk a lábaink ösvényét (Péld4:23, 26)! A gondatlanság vonzza a katasztrófát, az engedetlenség biztossá teszi a büntetést, a bűnelkövetés pedig visszatartja tőlünk a jó dolgokat (Jer5:25).

Nagyon fontos látni, hogy míg a keresztyén bűneinek büntetőjogi és örök következményeit Isten elengedte, mert Krisztus engesztelést szerzett azokra, a fegyelmi és átmeneti hatásai ezeknek nincsenek eltörölve – különben a szentek soha nem lennének betegek és nem halnának meg. Nem Isten az Ő abszolút jellemében, az Ő hajthatatlanul szent természetének megfelelően, hanem Isten az Ő hivatali jellegében, az Ő igazságos kormányzása alapelveinek megfelelően az, Aki foglalkozik az Ő népének jelen állapotával, megjutalmazva őket az engedelmségükért és megbüntetve az engedetlenségükért. Ezért amikor Isten az ördögöt és az ügynökeit használja fel a népe megostorozására, azt nem a végleges elpusztításuk végett teszi, hanem a jelenlegi meggyötrésük és fegyelmezésük végett. S pontosan ez az, amit a mostani leckében látunk: Saul engedélyt kapott Dávid nyugalmanak megzavarására, de nem törhetett az életére. Hasonlóképpen kap az ördög is gyakran engedélyt rá, hogy megostorozzon bennünket, de fel nem falhat.

„És menének a Zifeusok Saulhoz Gibeába, mondván: Nemde nem a Hakila halmán lappang-e Dávid, a pusztát átellenében?” (1Sám26:1) Az olvasó emlékezhet arra, hogy a zifeusok már korábban is barátságtalanul viselkedtek Dáviddal szemben. Vajon nem volt hát veszélyes neki visszatérni ugyanarra a vidékre? Hogyan magyarázhatjuk hát a meggondolatlan cselekedetét, amivel veszélyt idézett elő? Ó, emlékezzünk rá, mi hangzott el az 1Sám21:1-ben, s jelen könyv nyolcadik fejezetében! Amikor a lélek nincs kapcsolatban Istennel, amikor a Vele való közösség megszakad, amiért utat adott a testi kívánságoknak, az ítélőképesség eltompul, s a biztos következmény a meggondolatlan viselkedés. Nem ok nélkül nevezik az istenfélelmet oly sokszor „bölcsségnek” (pl. Zsolt90:12), a gonoszság útját pedig „bolondságnak”.

Dávid meggondolatlanul cselekedett Abigél feleségül vételével, s halálos bünt követett el Ahinoám feleségül vételével. Azt mondjuk, „meggondolatlanul” cselekedett, amikor feleségül vette Abigélt. Az időszak nem volt kedvező ehhez. Hontalan vándor volt akkor, s nem volt abban a helyzetben, hogy megadja a feleségének az őt megillető gondoskodást és szeretetet. A Szentírás kijelenti, hogy „mindennek rendelt ideje van” (Préd3:1). Itt hadd mondjuk el azt, hogy a szerző véleménye szerint azok a fiatal emberek, akik munkanélküliek és nincsenek jó kilátásaik arra nézve, hogy hamarosan szereznek valamilyen munkát, meggondolatlanul, sőt elhamarkodottan járnak el, ha megnősülnek. Nyerjék meg a lelküket türelemmel (Lk21:19), várjanak egy kedvezőbb időszakra és ne kísértsék az Istent.

„És menének a Zifeusok Saulhoz Gibeába, mondván: Nemde nem a Hakila halmán lappang-e Dávid, a pusztát átellenében?” Ha bemerészkedünk az ellenségeink területére, várhatjuk, hogy zaklatni fognak minket. A zifeusok valószínűleg féltek attól, hogy ha Dávid követi Sault a trónon, akkor bosszút áll majd rajtuk a korábbi álnokságukért, ha pedig így volt, akkor most még inkább törekedtek rá, hogy fogják le és mészárolják le őt. Ők maguk féltek őt fogságba ejteni, ezért hírt küldtek a királynak Dávid jelenlegi tartózkodási helyéről. Az üzenet kísértésnek bizonyult Saul számára, hogy legalábbis átmenetileg visszatérjen arra a gonosz útra, amit elhagyott: így biztatja az egyik gonosztevő a másikat a gonoszságra.

„Felkele azért Saul, és lement Zif pusztájába, és vele volt Izráel közül háromezer válogatott ember, hogy megkeresse Dávidot Zif pusztájában.” (1Sám26:2) Szegény Saul, a

jósága olyan volt, mint a reggeli felhő és mint a hajnali harmat: gyorsan szertefoszlott. „Milyen gyorsan elveszítik az elégedetlen szívek azokat a jó benyomásokat, amiket a meggyőződéseik tettek rájuk és térnek vissza, mint kutya, a saját okádásukra!” (Matthew Henry) Ó, mily nagyon szükséges még egy keresztyénnek buzgón imádkoznia Istenhez, hogy a kísértés szikrái távol maradjanak tőle, mert még sok maradt benne a romlás könnyen gyulladó forgácsából, s ha ezek találkoznak pokoli tűzzel „borulnak lángba” (Jak3:6). Isten gondviselő korlátozása, ami miatt Saul felhagyott Dávid üldözésével, amikor a filiszteusok betörték az országába, nem munkált ki változást benne: a gonosz hajlamai Isten felkentjével szemben ugyanazok maradtak, mint annakelőtte, s most, amikor jó alkalom adódott a felbukkanó Dávid elfogására, ő kapva kapott rajta.

Saul cselekedete egy jól ismert alapelv komoly szemléltetését tárja elénk: ha a bűn trónfosztását és megöklését nem végezzük el, akkor hamarosan visszanyeri az erejét, s ha alkalmas kísértés ér minket, megújult erővel fog előtörni. Milyen gyakran tanúi Isten szolgálói olyan lelkeknek, akik mély meggyőződéssel, amit jeles megújulás követ azt hitetik el velük, hogy a kegyelem valódi munkája ment végbe bennük, de azután nem sokkal később látják őket visszatérni a korábbi bűneikhez és minden addiginál rosszabbakká válni. Így van itt is: a zifeusok üzenetére Saul ellenségessége és rosszindulata megelevenedtek, s mint régen a fáraó, ő is megkeményítette ismét a szívét, és elhatározta, hogy újra megpróbálja eltávolítani a riválisát. S így van sokakkal, akiket kijózanított és ámulatba ejtett az Íge, de rövid idő múlva a Sátán és az ügynökei olyan gondolatokat sugallanak nekik, amelyek hajlamosak felszítani az elfojtott lángot, s akkor a testi kívánságok ismét szabad utat kapnak. Ó, kedves olvasóm, könyörögj Istennek, hogy mélyítse el a meggyőződéseidet és vesse fel a törvényét a szívedre!

„És tábort jára Saul a Hakila halmán, mely a puszta átellenében van, az úton; Dávid pedig a pusztában tartózkodék. És mikor észrevette, hogy Saul utána ment a pusztába: kémeket küldött ki Dávid, és megtudta biztosan, hogy Saul eljött.” (1Sám26:3-4) „Dávid nem menekült és nem ment Saul elé még akkor sem, amikor teljesen bizonyossá vált, hogy Saul valójában őt jött megsemmisíteni! Amikor a körülméletlen filiszteusok sokkal nagyobb hadserege sorakozott fel ellene, akkor kétségtelenül szembeszállt volna velük a ki csapatával és Istenben bízott volna ebben a dologban, de nem akart 'az Úr felkentje' ellen harcolni.” (Thomas Scott)

„Kémeket küldött ki Dávid, és megtudta biztosan, hogy Saul eljött.” Az előző versből úgy tűnik, hogy Dávid észrevette: valamilyen nagyobb erő nyomul előre az országnak azon a részén, ahol most ő és az emberei tartózkodtak. Noha nem volt biztos benne, kicsoda a közelgő hadsereg vezetője, valószínűleg gyanította, hogy nem más, mint Saul, s ezért küldött ki most kémeket ennek megerősítése végett. Nem hite el teljesen, hogy a király ismét ennyire aljas módon bánik vele, amíg nem kapta meg ennek a legtisztább bizonyítékát. Ezzel állít példát elénk: ne higgyük el a legrosszabbat az ellenségeinkről, amíg valóban nem vagyunk kénytelenek arra a legvitathatatlanabb bizonyítékok által.

„És felkele Dávid, és elment arra a helyre, a hol Saul táborozott, és megnézte Dávid azt a helyet, a hol feküvék Saul és Abner, a Nér fia, seregének fővezére. Saul pedig a kerített táborban feküvék, és a nép körülötte táborozott.” (1Sám26:5) A legvalószínűbb az, hogy Dávid az esti szürkületkor indult felderítésre, közelről megvizsgálva Saul táborának rendjét és a sáncainak erősségét. Noha tudta, hogy az Úr az ő Védelmezője, mégis szükségesnek tartotta az óvatosságot és a biztonságát szolgáló eszközök használatát. Jól tesszük, ha bölcsen járunk el, mint a kigyók, de olyan ártalmatlanul, mint a galambok. Meg kell említeni, hogy Dávid nem bízta ezt a kritikus feladatot egyetlen alattvalójára sem, hanem személyesen saját maga látta el. A vezetőnek mindig át kell vennie a kezdeményezést a legnehezebb és legveszélyesebb feladatok elvégzése során.

„Akkor szóla Dávid, és monda a Hitteus nemzetségből való Akhiméleknek és Abisainak, a Seruja fiának, a ki Joábnak testvére vala, mondván: Ki jön le velem Saulhoz a táborba? És mondá Abisai: Lemegyek én veled.” (1Sám26:6) Dávid most ahhoz a két emberhez

szólt, akik valószínűleg a legközelebbi segédei voltak, megkérdezve, ki volna olyan bátor közülük, hogy elkísérje egy rendkívül veszélyes vállalkozásra – melynek során ketten mennek be egy háromezer fős táborba. Csekély kétség férhet hozzá, hogy Dávidot a Szentlélek indította fel erre, akitől valószínűleg megerősítést is kapott az isteni védelemről. Ezzel újabb lehetőséget is kapott egyben ahhoz, hogy Saul és Izrael előtt bizonyítsa az ártatlanságát. Akhimélek valószínűleg egy hitteus prozelita volt, s mivel nem volt meg az a hite Izrael Istenében, amire ehhez a komoly elhíváshoz szükség volt, így visszamaradt. De Abisai, aki Dávid saját unokafivére volt (1Krón2:15-16) azonnal kész volt elkísérni Dávidot.

„És elméne éjjel Dávid, és Abisai a nép közé. És ímé, Saul lefeküvén, alszik vala a kerített táborban, és dárdája a földbe volt szúrva fejénél; Abner pedig és a nép körülötte feküvének.” (1Sám26:7) Micsoda rendkívüli helyzet tárult most Dávid és az egyedüli társa szeme elé! Hol volt az őrség? Vajon az örök csődöt mondtak a kötelességük teljesítésében? Nem volt senki, aki riadót fújt volna: az egész tábor olyan mély álomba merült, hogy a két hívatlan látogató járkált és beszélgetett közöttük, de senki nem ébredt fel. Ó, milyen könnyen képes Isten tehetetlenné tenni az ellenségek egész hadseregét! A természet minden ereje az Ő közvetlen irányítása alatt áll. Ő képes felébreszteni a halálos álomból, s képes az élőket olyan mély álomba meríteni, hogy senki sem képes felébreszteni őket. Itt volt Saul és az egész hadserege olyan teljesen tehetetlenül, mintha vasláncokkal lennének megkötözve.

„Akkor monda Abisai Dávidnak: Kezedbe adta a mai napon Isten a te ellenségedet; most azért, hadd szegezzem a földhöz őt a dárdával egy ütéssel, és másodszor nem ütöm át.” (1Sám26:8) A barlangban történtek fényében (1Sám24:5-6) Abisai kétségtelenül úgy vélte, hogy jóllehet Dávid vonakodott saját kezűleg megölni Sault, mégis meg fogja engedni az egyik tisztjének, hogy végezzen vele. S véget vet majd a nehézségeknek és a veszélyeknek az ő és a kísérei számára, ha egy csapással levágják az engesztelhetetlen üldözőjüket, sőt mi több, a gondviselés megint a hatalmukba adta Sault, szemlátomást ebből a célból. Ez szemlélteti azt a tényt, hogy gyakorta van szükség ugyanannyi istenfélő elhatározásra a buzgó, de világias barátok szélsőségeinek visszatartásához, mint amennyi a kiálláshoz kell a felbőszült ellenségekkel szemben.

Dávid erőteljes kísértéssel szembesült. Fordított helyzetben vajon Saul vonakodott volna levágni őt? Akkor hát Dávid miért engedné meg az érzelmek eluralkodását? Sőt, vajon nem úgy tekintette, hogy mindezt Isten rendezte ebből a célból? Az előző alkalom nem volt annyira jeles, mint ez a mostani. Saul mondhatni véletlenül tévedt a barlangba, de itt volt valami rendkívüli – az egész tábor természetfeletti álomba merült. Továbbá, a segédje is azzal sürgeti, hogy Isten akarata az, hogy most vegye a dolgokat a saját kezébe. De Dávid nem szakadhatott el a trón iránti hűségétől. Először azt mondta Abisainak, hogy bűnös dolog kezét emelni egy megszentelt személyre (1Sám26:9), mert Sault Isten jelölte ki és kente fel erre a hivatalra. Másodszor, kijelentette, hogy ez szükségtelen: Isten majd előbb-utóbb elpusztítja őt (1Sám26:10-11). Emlékezve arra, hogy az Úr miképpen törölte el korábban Nábált, most is Őrá hagyta a bosszúállást az ügyében.

„Akkor elvevé Dávid a dárdát és a vizes korsót Saul feje mellől, és elmenének. És senki sem volt, a ki látta volna, sem a ki észrevette volna, sem a ki felserkent volna, hanem mindnyájan aluvának, mert az Úr mély álmot bocsátott reájok.” (1Sám26:12) Itt Dávidot, mint Krisztus előképét látjuk az ellenségei iránti csodálatos béketűrésével és az Istenbe vetett hitével: 1Pt2:23. Dávid eljárása hatékony módszer volt Saul meggyőzésére arról, hogy megölhette volna őt. S micsoda bizonyíték volt a király számára arról, hogy az Úr eltávozott tőle és Dávidot védte! „Így veszítjük el az erőnket és a vigasztalásunkat, amikor gondatlanok vagyunk a biztonságban, és nem figyelünk” (Matthew Henry) – gyakorlati lecke a számunkra, ahogyan Saul elveszíti a dárdáját és a vizeskorsóját.

21. fejezet – Saulhoz intézett utolsó szavai (1Sám26)

„Kevés időszak van Dávid életében, melyekben a türelmes tűrése látványosabban mutatkozott meg, mint a Saullal folytatott utolsó beszélgetésében. Saul ismét a hatalmába került, de Dávid ismét elvetette, hogy éljen az ebből származó előnnyel. Nem szabadította meg magát az Isten által meg nem szentelt eszközökkel, s nem nyújtotta ki a kezét Isten felkentje ellen. Dávid kiválóságának elismerése és a saját bűne elismerése ki lett csikarva még Saul saját ajkairól is.” (B. W. Newton)

Az előző fejezetben követtük Dávidot és egyedüli kísérőjét, ahogyan beléptek Saul táborába és elvették a király lándzsáját és vizeskorsóját, amik a fejénél voltak. Elérve a célját, Dávid most visszahúzódott az alvó ellenségétől. Magához véve a világos bizonyítékát annak, hogy ott járt közöttük, elhatározta, hogy a tudukra adja a történeteket, mert egyáltalán nem szégyellte a viselkedését – amikor a cselekedeteink ártatlanok, nem törődünk azzal, hogy ki tud azokról. Dávid most megáll hallótávolságon belül, de mégis elég messze ahhoz, hogy ne tudjanak gyorsan vagy könnyen odaérni hozzá. „És mikor Dávid általment a túlsó oldalra, megállott a hegy tetején messzire, úgy, hogy nagy távolság volt közöttük.” (1Sám26:13) Ez nyilvánvalóan valamilyen magas pontot jelentett, ami a „Hakila halmára” nézett (3. vers), mély völgygel a kettő között.

„És kiálta Dávid a népnek és Abnernek, a Nér fiának, mondván: Nem felelsz-e Abner?” (1Sám26:14) Dávid most hangos szóval ébreszti fel az alvó tábort konkrétan Abnerhez szólva, aki a hadsereg tábornoka volt. Nyilvánvalóan többször is kellett szólnia, mire Abner teljesen felébredt. „És felele Abner, és monda: Kicsoda vagy te, hogy így kiáltasz a királynak?” Ezek valószínűleg a harag és a megvetés szavai voltak: a haragé, amiért olyan gorombán szakították félbe a nyugalmát, s a megvetése, miután felismerte a beszélő hangját. Abner oly kevésre becsülte Dávidot és az embereit, hogy nem tartotta szükségesnek személyesen ébren maradni, sem pedig öröket állítani a tábor felügyeletéhez. A kérdése jelentése ez: Kinek képezed magad, hogy Izrael uralkodójához szólsz? Isten szolgái ne furcsállják, ha azok, akik magas tisztségeket viselnek ebben a világban, teljesen alantasoknak tartják őket.

„Dávid pedig monda Abnernek: Avagy nem férfi vagy-e te, és kicsoda olyan, mint te Izraelben? És miért nem vigyáztál a te uradra, a királyra? Mert a nép közül oda ment egy ember, hogy elveszesse a te uradat, a királyt.” (1Sám26:15) Dávidot nem lehetett megfélemlíteni. „Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is; az igazak pedig, mint az ifjú oroszlán, bátrak.” (Péld28:1) Ahol az istenfélelem uralja a szívet az ember nem lehet rémült. Pál Agrippa előtt. Luther a wormszi birodalmi gyűlés előtt, John Knox a véres Mária királynő előtt mind ennek az esetei. Kedves olvasóm, ha reszketsz a porból lett férgek előtt, az azért van, mert nem reszketsz Isten előtt. Dávid bátran vádolta Abnert ezzel a bűnös hanyagsággal. Először is emlékeztette őt, hogy bátor „férfi”, azaz tisztségviselő, ezért kötelessége a király személyét védeni. Másodszor, évődött vele, tekintettel az általa betöltött magas pozícióra. Harmadszor, tájékoztatta arról, hogyan volt a király élete veszélyben azon az éjszakán a bűnös gondatlanságának köszönhetően. Ez egyenértékű volt azzal, mintha azt mondta volna neki, hogy örökre kegyvesztetté vált.

„Nem jó dolog ez, a mit cselekedtél! Él az Úr, hogy halál fiait vagytok ti, a miért nem vigyáztatok a ti uratokra, az Úrnak felkentjére!” (1Sám26:16) A statáriumnak megfelelően Abner és a tisztjei a halál fiaivá váltak. Jól meg kell jegyezni, hogy Dávid itt nem magánszemélyként szól Saul tábornokához, hanem Isten szolgájaként és szájaként, ami világosan kiderül az „él az Úr” szavakból. „Most azért nézd meg, hol van a király dárdája és a vizes korsó, a mely fejénél volt?” Dávid tovább évődik vele, a szavainak jelentése ez: Kicsoda a király valódi barátja – te, aki elhanyagoltad őt, és veszélynek tetted ki, vagy én, aki megkíméltem, amikor a hatalmamba került? Te felbőszítetted Saul ellenem, s úgy üldözöl,

mint aki érdemtelen arra, hogy tovább éljen, de most akkor ki méltó a halálra? Ez egyértelműen az az eset volt, amikor a harapdálót harapták meg.

„És megismeré Saul a Dávid hangját, és monda: A te hangod-e ez fiam, Dávid?” (1Sám26:17) A király azonnal felismerte annak hangját, aki feljelentette Abnert és szívélyes barátsággal szólt hozzá. Íme a szerencsétlen bukott ember ingatagságának és szeszélyes mivoltának újabb példája: egyik nap Dávid vére szomjazik, másnap pedig szeretetteljes szavakkal beszél vele! Mennyire megbízható egy ilyen teremtmény? Mennyivel nagyobb tiszteletre és ámulatra készíten ez minket Iránta, Aki kijelentette: „én, az Úr, meg nem változom” (Mal3:6). „Dávid pedig monda: Az én hangom, uram király!” (1Sám26:17) Nagyon szép ez. Jóllehet Dávid nem tudta csodálni Saul jellemének ingadozását és árukását, mégis tisztelte a hivatalát, s itt látjuk, amint megadja a kellő tiszteletet a trónnak: nemcsak Saul koronáját ismerte el, hanem az uralkodói mivoltát is. Hallgatólagosan ez a nyílt tagadása volt annak, hogy Dávid az a lázadó felkelő lenne, akinek Saul feltételezi.

„És monda: Miért üldözi szolgáját az én uram? Ugyan mit cselekedtem, és micsoda gonoszság van én bennem?” (1Sám26:18) Dávid ismét (v. ö. 1Sám24:11 stb.) óvást emel a királynál: milyen alapon adta a fejét erre a vérszomjas küldetésre? Először is. Dávid nem volt ellenség, hanem kész volt a „szolgájaként” tevékenykedni az udvar érdekeit szem előtt tartva. Azaz, arra célzott, hogy Saul saját érdekével volt ellentétes üldözni azt, aki kész volt a parancsait végrehajtani és a királyság javát szolgálni. Ugyanolyan ésszerűtlenek és ostobák voltak más vezetők, akik üldözték Isten szolgáit: senki sem hűségesebb a hatalomban levőkhöz, mint ők, náluk senki sem tesz többet a kezeik megerősítéséhez, mint Krisztus valódi szolgálai, ezért azok, akik szembeszállnak velük, csak a saját javukról mondanak le.

Másodszor, Dávid üldözésével Saul elzavarta őt a mesterétől és a törvényes életvitelétől, s menekülésre kényszerítette azt, aki tisztelettel akarta őt követni. Ó, a bűn rendkívüli bűnössége: nemcsak ésszerűtlen és igazságtalan (s ezért nevezik „gonoszságnak”), hanem kegyetlen is mind a természetében, mind a hatásaiban. Harmadszor, ezt kérdezte: „Ugyan mit cselekedtem, és micsoda gonoszság van én bennem?” Olyan kérdések ezek, amiket a tiszta lelkiismeret (és csak az) soha nem fél feltenni. A gonoszság csúcsa volt, amikor Saul bűnözőként üldözte őt, pedig nem volt képes semmifélke gáztettel megvádolni. De figyeljük meg, hogy ezekkel az őszinte kérdésekkel miképpen volt Dávid annak az előképe, Aki ezt kérdezte ellenségeitől: „Ki vádol engem közületek bűnnel?” (Jn8:46), majd ismét: „Ha gonoszul szóltam, tégy bizonyosságot a gonoszságról; ha pedig jól, miért versz engem?” (Jn18:23)

„Most azért hallgassa meg az én uram, a király, az ő szolgájának szavát! Ha az Úr ingerelt fel téged ellenem: vajha jóillatú volna előtte az áldozat” (1Sám26:19). Valószínű, hogy Dávid itt megállt és várta Saul válaszát a kérdéseire. De nem kapott választ, ezért folytatta a saját mondanivalóját. S most maga Dávid említ két lehetséges magyarázatot a király szívtelen eljárására. Először, lehet, hogy Maga az Úr használta őt ekképpen, hogy jogos büntetésben részesítse a szolgáját valamilyen hibájáért. Ez volt a dolgoknak a Dávid elméjét lekötő isteni oldala: „Ha az Úr ingerelt fel téged ellenem”. Olyan valószínűség ez, aminek mindig mozgatnia kell a szent lelkiismeretét, mert az Úr „nem szíve szerint veri és szomorítja meg az embernek fiát” (JSir3:33), hanem rendszerint azért, mert okot adunk Neki arra, hogy a vesszőjét használja rajtunk. Ebből sok mindent megspórolhatnánk, ha gyakrabban tartanánk elszámolásokat Istennel és kíméletlenebbül ítélnénk el önmagunkat (1Kor11:31). Mindig időszerű dolog Jóbbal együtt mondan: „add tudtomra, miért perlesz velem?” (Jób10:2)

Ha az Úr meggyőzi őt bármi sérelemről, akkor „vajha jóillatú volna előtte az áldozat”: Dávid akkor megbékélne Istennel és bemutatná a megkövetelt bűnért való áldozatot. A keresztyén számára ez azt jelenti, hogy megalázkodva Isten előtt, bűnbánattal megvallotta a bűneit, s most újból Krisztus vérének érdemeire hivatkozik a bűn hivatalos következményeinek eltörlése érdekében. Ha azonban Isten nem használta Sault Dávid megbüntetésére (ahogyan

valójában használta), akkor, ha a gonosz emberek szították fel Saul ezeknek az erőszakos eszközöknek a használatára, úgy az isteni bosszúállás biztosan el fogja őket ragadni – mert átkozottakká váltak Isten előtt. Áldott dolog látni Dávid lágyságát ez alkalommal: távol állt attól, hogy szidalmazza a királyt és a saját tulajdon szívének tudja be a gonoszságát, hanem minden lehetséges mentséget felhozott a viselkedésére.

„Ha pedig emberek: átkozottak legyenek az Úr előtt, mert kiűznek most engemet, hogy ne részesülhessek az Úrnak örökségében, azt mondván: Eredj, szolgálj idegen isteneknek.” (1Sam26:19) Ez fáj a legjobban Dávidnak: nem az, hogy megfosztották Saul szolgájának megtisztelő beosztásától, se nem az, hogy elűzték otthonról, hanem hogy kiűzték még a Kánaánól is és ezzel elvágták a kegyelem nyilvános eszközeitől. Többé nem tudott istentiszteleten részt venni a sátorban, hanem a sivatagba és a hegyek közé kényszerült, s nemsokára a Szentföldet is el kellett hagynia. A cselekedeteikkel az ellenségei valójában ezt mondták neki: „Menj és szolgálj más isteneket”: idegen országba száműzve őt, ahol majd kísértések fogják körülvenni. Áldott dolog látni, hogy a legjobban nem az nyugtalanította, ha idegenek között kellett élnie, hanem ha a bálványimádók között kényszerült erre.

Ó, semmi más nem tartotta vissza Dávidot attól, hogy végleg megundorodjon a Saul, Abner és a kísérőik által vallott vallástól, mint a szívében munkálkodó isteni kegyelem. De erre Dávid ezt mondta: „Ha ezek „izraeliták”, akkor váljak én filiszteussá és haljak meg úgy!” Igen, s valószínűleg e fejezet nemcsak egy-két olvasójának és a szerzőnek volt hasonló helyzetben! Barátságtalan, igazságtalan, áruló, könyörtelen bánásmódot várunk ettől a világtól, de amikor azok részéről ér minket, akik igazi testvéreinknek tartottunk Krisztusban, akkor tetőtől talpig megrendülünk, s csak a bennünk munkálkodó Szentlélek hatalmas ereje miatt nem mondjuk: „Ha ez a keresztyénség, akkor többé semmi közöm hozzá”! De Isten kegyelme elégséges, legyen áldott az Ő neve.

„Azért ne omoljék az én vérem a földre távol az Úr színétől; mert Izraelnek királya kijött, hogy egy bolhát keressen, úgy, mint egy fogoly madarat üldöznek a hegyeken.” (1Sám26:20) Ezek Dávid Saulhoz szóló mondanivalójának befejező szavai. Először komolyan figyelmeztette, hogy ha kiontja a vérét, az az Úr színe előtt történik, s Ő nem tartja majd őt ártatlannak. Másodszor azzal érvelt, hogy nagyon is máltóságán aluli egy uralkodó számára Isai fiának az üldözése, akit itt egy „bolhához” hasonlít – ami jelentéktelen és értelmetlen dolog. Harmadszor, ismét a király lelkiismeretéhez fordul, emlékeztetve őt arra, hogy az ő esete egy „fogoly” üldözésére hasonlít – egy ártatlan és ártalmatlan madáréra, ami, ha megtámadják az emberek, nem fejt ki ellenállást, hanem elmenekül: ilyen volt Dávid viselkedése is. Most pedig nézzük meg, milyen hatása volt mindennek a királyra.

„Saul pedig monda: Vétkeztem! térj vissza fiam, Dávid, mert többé nem cselekszem veled gonoszul, mivel az én életem kedves volt előtted a mai napon. Ímé, esztelenül cselekedtem, és igen nagyot vétettem.” (1Sám26:21) Ez több, mint amennyit a nyomorult király korábban elismert, de mégis nagyon kell attól félni, hogy nem volt meg benne a gonoszságának tényleges érzése és az őszinte megtérés sem belőle. Inkább Júdás lelkiismeret-furdalásos kiáltására hasonlított ez: „Vétkeztem, hogy elárultam az ártatlan vért.” (Mt27:4) Saul eme szavai annak volt a keserves sirákozása, aki túl későn ismerte fel, hogy az élete hajótörést szenvedett. Elismerte, hogy vétkezett – megszegte Isten törvényét – Dávid kérlelhetetlen üldözésével. Kérte a fiát, hogy térjen vissza, biztosítva őt, hogy többé nem fog neki ártani, de fel kellett fognia, hogy az ígéreteire nem lehetett támaszkodni. Arra utalt, hogy Dávid nagylelkűsége teljesen megolvastotta a szívét, ami megmutatja, hogy még a legrosszabb jellemek és képesek felismerni Isten népe jócselekedeteit.

„Ímé, esztelenül cselekedtem, és igen nagyot vétettem.” Ó, milyen ostoba volt: szembeszállt az Isten szíve szerinti emberrel, elidegenítette a saját tulajdon fiát, oly fájdalmasan felkavarta Izraelt, s örültséget és gyászt hozott magára! S milyen súlyosan „vétkezett”, elzavarva az udvartól azt, aki a legjobb barátja lehetett volna, visszautasítva a korábbi

alakomnál adott leckéjét (1Sám24), s hiába próbált küzdeni a Legfelségesebb ellen! Hitetlen olvasó, engedd, hogy rámutassunk az alábbi szavakra: Ímé, esztelenül cselekedtem, és igen nagyot vétettem” – így jajgatnak az elveszettek a pokolban. Ott már túl késő felismerniük, milyen ostobák voltak a lehetőségük napjának elszalasztásával, a lelkeik örök érdekeinek figyelmen kívül hagyásával, a bűnben élve és abban halva meg. Felfogják, hogy „igen nagyot vétettek” Isten követelményeinek figyelmen kívül hagyásával, a szent szombatjainak megszenteltségének elkerülésével, s a Fi megvetésével. Te is ezt kiáltod majd?

„És felele Dávid, és monda: Ímhol a király dárdája, jöjjön ide a szolgák közül egy, és vigye el azt.” (1Sám26:22) Ez azonnal megmutatja, mennyire becsülte Dávid a király szavait: nem mert megbízni benne és személyesen visszavinni a lándzsát, még kevésbé hazakísérni őt. Semmiféle jó szavak vagy szép hitvallás nem jogosít fel senkit a bizalmunkra, aki sokáig vétkezett a világosság ellen. Az efféle emberek emlékeztetnek azokra, akikről a Jak1:23-24-ben van szó: hallják az Ígét, de nem cselekszik és hasonlatosak ahhoz az emberhez, aki „tükörben nézi az ő természet szerinti ábrázatát: mert megnézte magát és elment, és azonnal elfelejtette, milyen volt.” Így volt ez Saullal is. Most azt mondta, hogy bűnt követett el, esztelenül cselekedett, igen nagyot vétett, de ez mégsem térítette el attól, hogy felkeresse az endori boszorkányt!

„Az Úr pedig fizessen meg mindenkinek az ő igazsága és hűsége szerint, mert az Úr kezembe adott téged ma, de én nem akartam felemelni kezem az Úrnak felkentje ellen.” (1Sám26:23) Ez nagyon komoly dolog. Dávid most Istenhez fordult, hogy Ő legyen a Bíró a közte és Saul közötti vitában, mint olyasvalaki, Aki rendíthetetlenül igazságos és megadja minden embernek, ami jár neki. Dávid lelkiismerete teljesen tiszta volt ebben a dologban, ezért nem kellett vonakodnia felkérni az Igazat a dolog eldöntésére: jó, ha képesek vagyunk mi is hasonlóképpen cselekedni. Végző soron ez az igevers valójában egy imádság volt: Dávid isteni védelmet kért annak a kegyelemnek az alapján, amit Saullal szemben mutatott.

„És a mennyire drága volt a mai napon a te lelked én előtt, legyen annyira drága az én lelkem az Úr előtt, és szabadítson meg engem minden nyomorúságból!” (1Sám26:24) Meg kell jegyezni, hogy Dávid nem adott közvetlen választ a Saul által mondottakra, de a nyelvezete világosa kimutatja, hogy nem bízott a király ígéreteiben. Nem mondja neki: „Amennyit ma a te életed ért az én szememben, érjen annyit az én életem is a te szemedben”? hanem inkább „az Úr szemében”. Egyedül Istenben bízott, s noha újabb próbák várták, az Ő erejére és jóságára számított, hogy azok majd biztonságban átviszik őt azokon.

„Akkor monda Saul Dávidnak: Áldott légy te, fiam Dávid, hatalmasan is fogsz cselekedni, és győzni is fogsz! És elment Dávid a maga útjára, Saul pedig visszatért az ő helyére.” (1Sám26:25) Ezek voltak Saul utolsó szavai Dávidhoz: a türelmes hit akkora győzelmet aratott, hogy még az ellenségéből is áldást csikart ki. Saul elismerte, hogy Dávid dicsőséges jövő előtt áll, mert aki megalázta magát, az felmagasztaltatik. A király világos meggyőződése volt, hogy Dávid Isten kegyeltje, de az a meggyőződés semmiképpen sem tartotta őt vissza a saját, lefelé vezető útján: a meggyőződések, amik nem vezetnek változáshoz, csak az ítéletet súlyosbítják. „És elment Dávid a maga útjára, Saul pedig visszatért az ő helyére.” Azaz, elváltak egymástól, hogy többé már ne találkozzanak ebben a világban. Saul tovább ment a szörnyű pusztulása felé, Dávid várta Isten idejét, amikor majd a trónra emeli őt.

22. fejezet – A hitetlensége (1Sám27)

Saul távozása után (1Sám26:25) Dávid számba vette a helyzetét, de Istent sajnos kihagyta a számításából. Az unalmas és embert próbáló halogatások során, különösen akkor, ha a külső tényezők látszólag mind ellenünk szólnak, fellép annak a halálos veszélye, hogy utat engedünk a hitetlenségnek. Akkor nagyon hajlamosak vagyunk megfélemlkezni a korábbi kegyelemről, és félni a legrosszabbtól. S amikor a hit támolyog, az engedelmisség ingadozik és gyakorta használunk önszegélyző eszközöket, mely utóbbiak nagy nehézségekbe sodornak. Így volt ez azzal is, akinek a változatos életét most követni igyekszünk. Amikor Dávid fontolóra vette a helyzetét, megemlékezve Saul állhatatlanságáról és árulásáról, a dolgok nagyon homályosaknak tűntek számára. Jól ismerve a király féltékenységét, s talán úgy gondolkodva, hogy ezután még gonoszabb szemmel fog rá nézni, mivel Isten ennyire kegyelte őt, Dávid a legrosszabbtól félt.

„Az a pillanat, amikor a hit bármiféle győzelmet ér el, gyakran a sajátos veszély pillanata is. A siker magabiztosságot szülhet, s gőg származhat abból a megtiszteltetésből, amit az alázat vívott ki. Vagy, ha a hűség a győzelem kivívása után még mindig a veszélyek és a csapások között találja magát, a siker óráját követheti az indokolatlan depresszió és a fájdalmas csalódás. S így volt ez Dávid esetében is. Hatalmas erkölcsi győzelmet aratott, de a körülményei változatlanok maradtak. Saul továbbra is Izrael királya maradt, ő pedig üldözött számkivetett. Ahogyan azt az időszakot, amikor megkímélte Saul életét, a hosszas bánat ideje követte, úgy valószínűleg most is azt várta, hogy a hasonló szenvedések meghatározhatatlan meghosszabbodása következik, s a szíve elcsüggedt ettől a kilátástól.” (B. W. Newton)

Komoly dolog megfigyelni az ellentétet az 1Sám26 vége és a következő fejezet nyitó verseinek tartalma között. Isten hűségnek és jóságának a megkérdőjelezése félelmetes gonoszság, bár vannak, akik nagyon aprócska sértésnek tekintik. Valójában vannak, akik a keresztyének kételyeit és félelmeit majdhogynem gyümölcsöknek és kegyelmi ajándékoknak, valamint a lelki tapasztalat terén történt nagy előrelépésnek tekintik. Valóban szomorú látni, amint az emberek bizonyos osztálya simogatja és kényezteti a népet a hitetlenségben és az Istennel szembeni bizalmatlanságban, hűtlenségben éppen a dologban mind a Mesterükhöz, mind az Ő szentjeinek lelkeihez. Minden tanítás, ami arra készíti a keresztyéneket, hogy sajnáltassák magukat a hibáik és a bukásaik miatt gonosz, s annak tagadása, hogy a kételkedés Isten szerető kegyességében nagyon szörnyű vétség, rendkívül elítélendő.

„És monda Dávid magában: Egy napon mégis el kell pusztulnom a Saul keze miatt, nincs jobb reám nézve, mintha gyorsan elmenekülök a Filiszteusok tartományába, így Saul felhagy azzal, hogy engem tovább is üldözzön Izrael egész területén, és így megszabadulok az ő kezéből.” (1Sám27:1) „Bár Saul bukásának és az ő szabadulásának órája már közeledett. Az Úr készült közbelépni és kimenteni hűséges szolgáját a hosszadalmas és fájdalmas nyomorúságából. Majdnem eljött már a Saulal kapcsolatos megpróbáltatásának utolsó órája, de az utolsó pillanatban mégis csődöt mondott: ilyen nehéz dolog 'a tökéletes cselekedet a kitartásban' (Jak1:4). Dávid az imént mondta: 'az Úr szabadítson meg engem minden nyomorúságból!' Erős és kétségtelenül őszinte kifejezése volt ez az Istenbe vetett bizalmának, de a szív érzése és az ajkak kifejezése gyakorta haladja meg a lelkieink valóságát, ezért nem ritkán, miután erős kifejezéseket használtak, azok, akik ezeket kimondták, valamilyen különleges próbával szembesülnek. S történik ez azért, hogy ha van gyengeség, az megmutatkozzon és egyetlen test se dicsekedjen Isten előtt.” (B.W. Newton)

„És monda Dávid magában: Egy napon mégis el kell pusztulnom a Saul keze miatt.” Ez a következtetés pozitívan volt téves. Semmi bizonyítéka nem volt ennek: már korábban is került veszedelmes helyzetekbe, de Isten mindig megőrizte őt. Sok és változatos próbán ment keresztül, de Isten mindig megadta neki a „kimenekülés útját” (1Kor10:13). Ez tehát ellentétes volt a bizonyítékokkal. Egykor ezt mondta: „A te szolgád mind az oroszlánt, mind a medvét

megölte: „Úgy lesz azért e körülméletlen Filiszteus is” (1Sám17:36). Miért nem okoskodik most így, és nem mondja: „A te szolgád levágta Góliátot, megszabadult egy örült dárdájától, elkerülte Dóég gonosz mesterkedéseit, s így menekül majd ki Saul kezéből is”? Sőt, Dávid elhamarkodott következtetése az ígérettel ellentétes volt: Sámuel a kenet olaját Isten zálogjaként töltötte a fejére arra nézve, hogy ő lesz a király – miképpen ölhetne volna hát meg őt Saul keze?

Miképpen lehet számot adni Dávid hitetlenségéről? „Először is, ember volt. Az legjobb emberek a legjobbat nyújtó emberek, s a legjobbat nyújtó ember is csak olyan teremtmény, amelyekről joggal mondhatta Dávid: 'Uram, micsoda az ember?' ... Ha a hit soha nem adna utat a hitetlenségnek, akkor hajlamosak lennénk a hívőt félistenné emelni, s többnek vélni őt egyszerű halandónál. Láthatjuk tehát, hogy egy hitteli ember is csak ember, s dicsekedhetünk a gyengeségekkel, mert Isten hatalma jobban bebizonyosodik általuk, ezért tetszett Istennek engedni, hogy az ember gyengesége fájdalmasan megmutatkozzon. Ó, nem Dávid vívta ki azokat a korábbi győzelmeket, hanem Isten kegyelme Dávidban, s most, amikor elvétellett egy pillanatra, látjuk, mivé lett Izrael bajnoka!

Másodszor, Dávid nagyon hosszú próbáknak volt alávetve: nem egyetlen hétig, hanem hónapról hónapra úgy vadásztak rá, mint a fogolyra a hegyeken. No, az ember képes elviselni egyetlen próbát, de a megpróbáltatások folytonosságát nagyon nehéz elhordozni. Ilyen volt Dávid próbatétele is: mindig biztonságban volt, de mindig zaklatták. Biztonságban Istenen keresztül, de az ellensége mindig vadászott rá. Egyetlen helyen sem talált könnyebbülést. Ha Kehillába ment, akkor az ottani lakosok akarták őt átadni, ha Zif erdőibe, akkor a zifeusok árulták el. Sőt, ha Isten főpapját kereste fel, ott volt az a kutya Dóég, aki elment Saulhoz és bevádolta a főpapot. Még Engediben vagy Adullámban sem volt biztonságban. Elismerem, Istenben biztonságban volt, de az ellensége folytonosan üldözte. S ez elég volt a bölcs ember megbolondításához, s kételyek ébresztéséhez a hívő emberben. Ne ítéljük el túl keményen Dávidot: vagy legalábbis csak olyan keményen ítéljük el, mint önmagunkat.

Harmadszor, Dávid erős lelki izgalmakon ment keresztül. Úgy egy nappal korábban ment el Abisaival az éjszakában oda, ahol Saul és a serege táborozott és mélyen aludtak. Áthaladtak a külső körön, ahol a közkatonák feküdtek, majd csendesen és lopakodva ment tovább a két hős anélkül, hogy bárkit felébresztettek volna. Végül eljutottak oda, ahol századosok feküdtek, s átlépték a testüket anélkül, hogy felkeltették volna őket. Elértek oda, ahol Saul feküdt, s Dávid visszatartotta Abisai kezét attól, hogy megölje őt, azaz úgy kerülte ki a kísértést, mint korábban. Nos testvéreim, az Isten által megsegített ember megteheti ezeket a nagy dolgokat, de tudjátok, hogy van bennünk egyfajta természeti törvény, ami megszabja, hogy az izgalom után jön a válaszreakció! Így volt ez Illéssel a Baál prófétáinak legyőzése után: később elfutott Jézabel elől és így kiáltott: 'Hadd haljak meg'.

De volt egy másik ok is, mert nem szabad mentegetnünk Dávidot. Vétkezett és nem pusztán gyengeségből, hanem a szív gonoszsága folytán is. Úgy tűnik, Dávid visszatartotta az imát. Minden más cselekedeténél látunk valamilyen utalást arra, hogy Dávid kikérte az Úr tanácsát... De ez alkalommal kivel beszélt? Nos a lehető legcsalárdabb dologgal, amit csak találhatott – a tulajdon szívével... Visszatartva az imádságot bolondul cselekedett: megfélekedezett Istenéről, s az ellenségére nézett. Nem volt csoda tehát, hogy amikor látta a kegyetlen uralkodó erejét és az üldözésének állhatatosságát, ezt mondta: 'Egy napon mégis el kell pusztulnom miatta'. Testvéreim! Addig akartok kotlani a hitetlenség tojásán, amíg skorpió kel ki belőle? Tartsátok vissza az imádságot! Szeretnétek látni, hogy a gonoszság megsokasodjon és a kegyelem megfogyatkozzon? Szeretnétek, ha a bajaitok meghétszereződnének, a hitetek pedig ezzel arányosan lecsökkenne? Tartsátok vissza az imádságot!” (Kivonat C. H. Spurgeonról)

„Egy napon mégis el kell pusztulnom.” Ó, vajon nem ezt kiáltotta megannyi szent, akiket a Sátán zaklatott? Magába nézett és látta, mit tett meg érte Isten: olyan vágyai és

törekvései vannak, amik soha nem voltak a megtérése előtt, így azokat a dolgokat, amiket egykor gyűlölt, most szereti. Felfogja, hogy gyökeres változás ment végbe, olyan, amit a pusztaság természet soha nem tudott volna előidézni, s a lelke örül az elé tárt reménységnek. De nagyon sok romlást is lát magában, és sok gyengeséget talál, amik támogatják és elősegítik ezeket a romlásokat. Lát kísértéseket és rá váró fájdalmas próbákat, s hűvös reménytelenség ereszkedik a szívére, s kételyek és kérdések dűlják fel az elméjén. Megbotlik és csúnyán elesik és a Sátán ezt ordítja a fülébe: „Na most aztán elhagyott téged az Isten”, s már-már hajlamos a kétségbeesésbe sülyedni.

„Felkelvén azért Dávid, elméne ő és az a hatszáz ember, a kik vele valának, Ákhishoz, a Máók fiához, Gáth királyához.” (1Sám27:2) A próbák nyomása alatt a test leginkább az enyhülésre vágyik, s amíg az elme nem szegeződik Istenre, fellép annak a halálos veszélye, hogy a saját kezünkbe vesszük a dolgok irányítását. Ez volt a helyzet Dáviddal is: a maga érelmére támaszkodva teljesen a látható és érzékelhető dolgok kötötték le, s most a maga módján keresett enyhülést és azt az utat járta, ami pont az ellenkezője volt annak, amit az Úr parancsolt meg neki (1Sám22:5). Ott Isten azt parancsolta, hogy hagyja hátra Moáb földjét és menjen Júdába, ahol azután csodálatos módon tartotta meg őt. Mennyire megmutatja ez, hogy micsoda szegény, gyenge teremtmények még a legjobbak is közülünk, s milyen mélyre sülyednek a kegyelmi ajándékaink, ha a Lélek nem újítja meg azokat!

Abban, ami itt van előttünk (2. vers), Dávid hitetlenségének rossz hatásait láthatjuk. „Először is bolondság elkövetésére készítette: ugyanaz a bolondság korábban egyszer már romba döntötte. Nos, azt mondjuk, hogy aki egyszer megégett, mindig fél a tűztől. Dávid is megégett, de a hitetlensége folytán még egyszer beledugja a kezét ugyanabba a tűzbe. Egyszer Ákhishoz, Gáth királyához ment s amikor a filiszteusok felismerték, Dávid bolondnak tette magát a kezükben, ők pedig elűzték. Most ugyanahhoz az Ákhishoz megy ismét! Igen, és figyeljétek meg, testvéreim, hogy jóllehet ti és én ismerjük a bűn keserűségét, mégis, ha a saját hitetlenségünkre vagyunk hagyva, újra ugyanabba a bűnbe esünk. Tudom, azt mondtuk: 'Nem, soha-soha, én nagyon jól tudom tapasztalatból, micsoda szörnyűséges dolog ez.' A tapasztalatod a kegyelem folyamatos visszatartásai nélkül egy jottányit sem ér. Ha a hited elbukik, minden más azzal együtt bukik, s te, ősz hajú professzor, ugyanolyan bolond leszel, mint egy kisfiú, ha Isten egyedül hagy téged.

Másodszor, az Úr ellenségeihez ment. Elhittétek volna: Ő, aki megölte Góliátot, Góliát földjén keresett menedéket. Ő, aki megverte a filiszteusokat, a filiszteusokban bízott. Sőt, aki Izrael bajnoka volt, most Ákhis kamarásává vált, mert Ákhis ezt mondta neki: 'Ennélfogva fejem oltalmazójává teszek mindenkorra', s így vált Dávid a testőreinek parancsnokává és segített megőrizni valaki életét, aki Izrael Istenének az ellensége volt. Ő, ha kételkedünk Istenben, hamarosan Istenellenségei között találjuk magunkat. A következetlenség felülkerekedik rajtunk és Isten ellenségeinek a sorában taszít, ahol majd ezt kérdezik: 'Mit akarnak ezek a zsidók?' 'Az igaz pedig hitből él. És a ki meghátrál, abban nem gyönyörködik a lelkem.' – A két mondat úgy van összerakva, mintha a hitünk kudarca biztosan a bűnbe történő visszatéréshez vezetne.

Harmadszor, ő egy még súlyosabb bűn határán volt – a nyílt háború vívásán Isten népe ellen. Dávid Ákhis barátjává vált, és Amikor Ákhis hadba ment Izrael ellen, ezt mondta neki: 'Tudd meg, hogy velem kell jőned a táborba, mind néked, mind embereidnek', és Dávid megvallotta a készségét. Hisszük, hogy ez csak színlelt készség volt, de akkor látjátok, meging a hazugságért ítéljük el. Igaz, hogy Isten közbelépett és megakadályozta őt abban, hogy Izrael ellen harcoljon, de ez nem Dávid érdeme volt, mert tudjátok testvérem, még akkor is vétkesek vagyunk a bűnelkövetésben, ha nem is követtük el azt, de el akartuk követni. Dávid vétkének utolsó hatása ez volt, és hatalmas próba elé állította őt.” (C. H. Spurgeon)

Ó, kedves olvasói, micsoda komoly figyelmeztetés mindez a szívünknek! Mennyire kimutatja a hitetlenség bűnös mivoltát és ennek a gonosz gyökérnek a félelmetes gyümölcseit!

Igaz, hogy Dávidnak nem volt oka megbízni Saulban, de minden oka megvolt arra, hogy továbbra is bízson Istenben. De ó, jaj, a hitetlenség az összes többi közül az a bűn, amelyik oly könnyen ostromol bennünket. Öröklötten benne rejlik a természetünkben, s lehetetlenebb kiszaggatni a saját erőfeszítéseinkkel, mint az ábrázatunk vonásait megváltoztatni. Mekkora szükség van arra, hogy naponta kiáltsuk: „Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek.” (Mk9:24) Lássuk meg Dávidban önmagunkat, a saját semmiségünket. Ó, bárcsak teljesen felfognánk, hogy még a legjobb pillanatainkban sem bízhatunk a legkevésbé sem önmagunkban, sem túlságosan Istenben. Ahogyan másvalaki mondta: „Bizonyos értelemben nagyon könnyű elhagyni a próba helyét, de azzal együtt az áldás helyét is elhagyjuk.” Ez általában, ha ugyan nem mindig a helyzet Isten gyermekeivel. Nem számít, mennyire fájdalmas a próba, mekkora súllyal nehezdednek ránk a körülmények, vagy milyen nagy a szükségünk, a „csillapodjál le az Úrban és várjad őt” (Zsolt37:7) nemcsak annyak az útja, aki a legjobban tiszteli Őt, hanem az, ami hosszú távon sok nagy zűrzavartól és bajtól mentesít minket. Melyek akkor keletkeznek, ha megpróbáljuk kiszabadítani önmagunkat.

„És Dávid Ákhisnál tartózkodék Gáthban, ő és az ő emberei, mindegyik a maga házanépével együtt” (1Sám27:3). Dávid körülményei a mostani gáthi tartózkodása alatt határozottan mások voltak, mint a korábbi alkalommal (1Sám21:10-15): akkor titokban, most nyíltan ment oda; akkor ismeretlen személy volt, most Izrael királyának közismert ellensége; akkor egyedül volt, most hatszáz emberrel; akkor üzték oda, most valószínűleg meghívták. Láthatóan kedves fogadtatásban részesült – valószínűleg azért, mert Gáth királya most azt remélte, hogy a saját szolgálatába állíthatja vagy azért, mert felhasználhatta Dávidot Izrael ellen, vagy azért, mert előnyös szövetséget köthet vele, ha majd egyszer a trónra lép. Dávid terve tehát látszólag sikerrel kecsegtetett: legalábbis nyugodt lakóhelyet talált. A gondviselés látszólag rámosolygott, és semmi más, csak a felkent szem láthatta ezt másként.

„És Dávid Ákhisnál tartózkodék Gáthban, ő és az ő emberei, mindegyik a maga házanépével együtt; Dávid és az ő két felesége, a Jezréelből való Ahinoám és a Kármelből való Abigail, a Nábál felesége.” (1Sám27:3) Ó, vajon a Szentlélek nem adta meg a kulcsot az igevers második felében Dávid eme szomorú visszacsúszásához? „Az ő két felesége” volt az, ami nem tetszett az Úrnak! Az egyik korábbi fejezetnek „A büntetése” címet adtuk és igyekeztünk megmutatni az 1Sám25 vége és az 1Sám26-ban feljegyzettek, nevezetesen Saul megújult támadása között fennálló kapcsolatot. Az az isteni „büntetés” most folytatódott és lelki szemmel sok részletben láthatjuk meg.

Ebben a fejezetben igyekeztünk bemutatni a hitetlenség borzalmasságát, és a belőle származó gyümölcsök gonosz jellegét, valamint azt, hogyan gyengülnek el még a legerősebb keresztyén kegyelmi ajándékai is, ha a Lélek nem újítja meg azokat. De most mutassunk rá arra, hogy Isten nem cselekszik szeszélyesen ebben: ha a kegyelmi ajándékaink nem újulnak meg, a hiba bennünk van. Az okozattól visszafelé haladva az okhoz minden között a legfontosabb leckét tanulhatjuk meg. (1) Dávid súlyosan vétkezett, amikor az Úr ellenségei között keresett menedéket. (2) Isteni útmutatás nélkül ment hozzájuk. (3) A saját értelmére támaszkodott, s úgy döntött: a legjobb, ha Gáthba megy. (4) Azért tette ezt mert utat adott a hitetlenségnek. (5) Azért adott utat a hitetlenségnek, mert a hite nem újult meg isteni módon és elfulladt benne az imádkozás. (6) A hite azért nem újult meg, mert a Szentlélek megszorodott a bűne miatt! Olvassuk el ezt a hat pontot fordított sorrendben.

23. fejezet – Siklági tartózkodása (1Sám27)

Az egyik fő különbség a bibliai szereplők Szentlélek által történő leírása és az emberi leírások között az önéletrajzokban az, hogy az előbbi hűségesen mutatja be a hibáikat és a bukásaikat, rámutatva, hogy valamennyien „hozzánk hasonló emberek” voltak, míg az utóbbi (rendkívül kevés kivétellel) alig jegyez fel mást, mint az alanyuk szép és előnyös oldalát, azt a benyomást keltve, hogy inkább angyaliak volt, mintsem emberek. Az önéletrajzokat takarékosan kell olvasni, különösen a moderneket, s a megfelelő óvatossággal (emlékezve arra, hogy sok minden van „a sorok között”, ami nincs leírva), nehogy hamis kép alakuljon ki egy keresztyén életéről, ami a becsületes olvasót kétségbe ejti. De Isten a bibliai szereplők jellemvonásait a valóság és az igazság színeivel festette le, s ezért találjuk úgy, hogy „Mint a vízben egyik orca a másikat megmutatja, úgy egyik embernek szíve a másikat.” (Péld27:19).

Az imént elhangzottak gyakorlati fontosságának (és ezt kell legelőször és főleg keresnünk, amikor olvassuk a Szentírtást és elmélkedünk felette) meg kell őriznie mind az igehirdetőt, mind a hallgatót attól, hogy egyoldalú elképzelést alakítson ki a keresztyén gyakorlatról. A szent a Földön nem büntelen lény, viszont a bűnnek sincs teljes uralma felette. Annak következtében, hogy még mind a „test”, mind a „lélek” benne lakoznak, „sokféleképpen” vétkezik (Jak3:2), de sok mindenben Isten kedvében jár. Az „őember” még nemcsak életben van (bár a keresztyénnek úgy kell számítania, hogy törvényszékileg „halott” Isten előtt: Rm6:11), de állandóan aktív is, s jöllehet az isteni kegyelem visszatartja attól, hogy megannyi külső gonoszságban törjön ki, mégis beszennyezi az egész belső lényünket és bemocskolja az Istenség és az emberek iránti minden erőfeszítésünket (Rm7:14-25). Azonban az „új ember” is aktív, s tesz azt, ami megdicsőíti Istent.

A keresztyén eme kettős megtapasztalása miatt vagyunk mindig abban a veszélyben, hogy túlságosan az egyik összetevőre összpontosítunk és elhanyagoljuk a másikat. Azok, akiknek pesszimista beállítottságú az elméjük, jórészt a keresztyén élet sötét oldalán élnek és túl sokat időznek Jóbnál és Jeremiás siralmainál, de elhanyagolják az utána következő Zsoltárokat és a Filippi levelet. A múltban a szerzők bizonyos osztálya majdnem kizárólagosan az emberi romlottság és annak a szentben lezajló félelmetes működése szemlélésével foglalták el magukat, azt az elképzelést közvetítve, hogy a folytonos siránkozás a bennünk lakozó bűn felett és a siránkozás a tevékenysége miatt az egyetlen magasztos lelki gyakorlat. Az efféle emberek csak akkor boldogok, ha nyomorultak. Azt tanácsoljuk azoknak, akikre erőteljes hatást tettek az efféle tanítások, hogy gyakran forduljanak a János evangéliuma 14-17. fejezeteihez és illesszék be annak minden egyes versét az imáikba és a dicséreteikbe.

Másrészt azoknak, akik jókedvű természettel és az elme optimista beállítottságával megáldottak, óvakodniuk kell attól, hogy a Szentírás előírásainak majdnem teljes mértékű figyelmen kívül hagyásával tegyék a magukévá az ígéretek és elmélkedjenek felettük. Nekik küzdeniük kell a könnyedség és a felszínesség ellen, és óvakodniuk kell, nehogy összetévesszék a természetes lélek túláradását a lelki öröm egyenletesebb és mélyebb áramlásával. Ha állandóan a keresztyén helyzetével, kiváltságaival és áldásaival foglalkozunk, az gőgöt és önelégültséget nemz. Az efféle embereknek imádságos elmélkedésre van szükségük a Rm7, a Zsid12 első fele, s különösen az 1Pt felett. A bűnös ént az összes nyomorult jellemzőjével kellőképpen szem előtt kell tartani, hogy az a porban tartson minket Isten előtt. Krisztust és az Ő nagy üdvösségét kell szemlélnünk úgy, hogy az felemeljen minket az én fölé és eltöltse a lelket hálaadással.

A fenti gondolatokat Dávid életének az a szakasza sugallja, amit most kezdünk el vizsgálni. Minél alaposabban elmélkedünk felette, annál inkább megszabadulunk attól, hogy téves elképzelést alakítsunk ki egy szent tapasztalatairól és történetéről. Nem azt jelenti ez, hogy meg kell ragadnunk ezeket a százalmas foltokat a saját hibáinkat mentegetendő – valóban nem, mert az a legrosszabb fajta gonoszság lenne, hanem meg kell alázkodnunk annak

felismerése után, hogy ugyanaz a gonoszság lakozik bennünk is, és ugyanolyan gaztetteket hoz létre benned és bennem. Azok, akik meglepődnek azon, hogy a zsoltáros azt tette, amit itt megtett, sajnálatosan nem ismerik a saját szívük „csapását” és vakok a saját életükben elkövetett bűnökre, amik ugyanolyan visszataszítóak a Szent előtt, mint amilyenek Dávidéi voltak.

Az előző fejezetben láttuk, hogy a hitetlenség és a félelem úgy a hatalmukba kerítették Dávidot, hogy ezt kiáltotta: „Egy napon mégis el kell pusztulnom a Saul keze miatt, nincs jobb reám nézve, mintha gyorsan elmenekülök a Filiszteusok tartományába” (1Sám27:1). Mégis, valószínűleg csak nem sokkal korábban Dávid kijelentette: „Ha tábor fog körül, nem fél szívem; habár had támad reám, mégis ő benne bízom én.” (Zsolt27:3) Igen, s vajon az olvasó nem érezte vagy mondta-e ugyanezt, amikor szoros közösségben volt az Úrral s mikor a hit vitorlái teljesen kinyíltak és megteltek a Lélek leheletével? De ó, jaj, noha így kellett volna lennie, a magabiztossága megfogyatkozott, majd teljesen el is tűnt valamelyik soron következő próba előtt! Mennyire megmutatják nekünk önmagunkat ezek a szomorú visszacsúszások, s hoznak létre valódi szerénységet és önmegaláztatást. Az ajkunkról származó kijelentések a múltban mennyire elítélnék bennünket a jelenben!

Utána rámutattunk, hogy „a próbák nyomása alatt a test leginkább az enyhülésre vágyik”. Az olvasó talán megkérdezi: „Dehát ez nem természetes?” Valóban az, de lelki is? Az első vágyunknak a próbában, mint minden másban is annak kell lennie, hogy Istent tiszteljék, s ehhez buzgón kell keresnünk a kegyelmet, hogy úgy viselkedjünk, hogy azzal „dicsérjük az Urat a tüzekben” (Ézs24:15).¹⁶ Utána azzal kell törődnünk, hogy a lelkünk hasznot húzzon a fájdalmas megtapasztalásból, ehhez pedig könyörögnünk kell az Úrnak, hogy kegyelmesen szentelje azt meg a maradandó javunkra. De ó, jaj, amikor a hitetlenség kerít a hatalmába, Istent elfelejtjük és a szabadulás, a saját ügyünk foglalja el az elménket. S ezért – hacsak az isteni kegyelem közbe nem avatkozik – rossz helyen és nem lelki eszközökkel keressük az enyhülést. Így volt itt Dáviddal is: ő és az emberei elmentek Ákhishoz, Gáth királyához.

„És Dávid Ákhishnál tartózkodék Gáthban, ő és az ő emberei, mindegyik a maga házanépével együtt” (1Sám27:3). Ezekből a szavakból úgy tűnik, hogy Ákhis a filiszteus nem ellenkezett azért, mert Dávid és az emberei az ő területére léptek, hanem inkább úgy néz ki, hogy baráti és kedves fogadtatásban részesültek. Azaz, a jelenlegi látszat szerint – hogy végre egy nyugodt lakóhelyhez jussanak – úgy tűnt, hogy Dávid testi terveit valódi siker koronázta, s a gondviselés rámosolygott. Igen, eleinte gyakran van ez így, amikor egy keresztyén a saját kezébe veszi a dolgok irányítását: a testi értelem számára a folytatás azt mutatja, hogy a helyes dolgot cselekedte. Ó, de utóbb rájön, hogy más a helyzet. Az egyik hibás lépést követi a másik, ahogyan egy hazugságot is újabb hazugságok követnek az első leplezése végett. Dáviddal is így volt: a rossztól a rosszabb felé haladt.

„Mikor pedig Saulnak megmondották, hogy Dávid Gáthba menekült, nem üldözé tovább őt.” (1Sám27:4) Ez is megerősíteni látszott azt a gondolatot, hogy Dávid helyesen cselekedett, s Isten megáldotta a világi tervét, mert a családja és a népe most biztonságban volt a rettegett ellensége közeledésétől. De amikor minden simán megy a keresztyénnek, s az ellenség megszűnik őt zaklatni, általánosságban szólva akkor jön el annak ideje, hogy gyanakodjon: valami nincs rendben a bizonyágtételével és könyörögjön Istennek, hogy mutassa meg, mi nem jó. Az, hogy Saul felhagyott az üldözésével nem a jelleme javulásának volt köszönhető, hanem annak, hogy nem mert odamenni, ahol Dávid most tartózkodott. „Sokan

¹⁶ Az angol változat szerint. Károlinál: *dicsérjétek az Urat keleten – a ford.*

látszólag elhagyják a bűneiket, de valójában a bűneik hagyják el őket, mert egyébként kitartásának bennük, ha tehetnék.” (Matthew Henry).

„És monda Dávid Ákhisnak: Ha kedvet találtam előtted, adj helyet nékem valamelyik vidéki városban, hogy ott lakjam: miért lagnék a te szolgád veled a királyi városban?” (1Sám27:5) Dávid tapasztalatból tudta, milyen irigyek voltak a királyok és a kegyeltjeik, ezért jónak tartotta nem maradni túl közel hozzájuk és nem részesülni túl sok kegyből tőlük. Valószínűleg a királyi városban burjánzó bálványimádás és romlottság voltak azok, amik miatt Dávid el akarta vinni a családját és a népét onnan. De a történet folytatásának világosságában úgy tűnik, hogy a fő indítéka ehhez a kéréshez az volt, hogy így jobb lehetősége nyílt Izrael egyes ellenségeinek a megtámadására anélkül, hogy Gáth királya erről tudomást szerzett volna. A gyakorlati lecke ebből a számonkra az, hogy ha elhagyjuk az Isten által kijelölt utat, akkor a nyughatatlanság és az elégedetlenség lelke biztosan birtokba vesz minket.

Dávid nagyon szerényen tárta Ákhis elé a kérését: „adj nekem helyet az ország valamelyik városában, ahol élhetek”, ahol nagyobb elvonultságot élvezhetek és több szabadságot a föld bálványimádásától. Hatszáz ember és a családjaik zsúfolásig megtöltenék a királyi várost és nagy terhet jelenthetnének, közben pedig állandósulna annak veszélye, hogy Ákhis alattvalói Dávidot a riválisuknak tartanák a helyzete és a méltósága tekintetében. De milyen mélyre süllyedt Isten felkentje, amikor Ákhis „szolgájának” nevezte magát! Milyen távolra került az Úrral való közösségtől amikor egy körülméletlennek kellett kiválasztani a lakóhelyét! Isten gyermeke „az Úr szabadosa” (1Kor7:22), igen, de ennek fenntartásához a gyakorlatban hitben és Isten iránti engedelmisségben kell járnia, különben a teremtmény fogságába kerül, ahogyan Dávid is.

„És néki adá Ákhis azon a napon Siklágot” (1Sám27:6) Eredetileg ez a város Júda törzsének adatott (Józs15:31), majd Simeonénak (Józs19:5), bár látszólag egyik törzs sem birtokolta, hanem a filiszteusok kezére került. „Lőn azért Siklág a Júda királyaié mind e mai napig.” Dávidnak adva, aki nem sokkal ezután király lett, ezt a területet a koronai birtokaihoz csatolták, s ezt követően mindig is Júda királyságának része volt. Dávid tehát nem átmenetileg kapta meg, hanem Isten alatt állandó birtokként az utódai számára. Az Úr útjai tényleg kifürkészhetetlenek!

„És lőn ama napoknak száma, míg Dávid a Filiszteusok földén lakozék, egy esztendő és négy hónap.” (1Sám27:7) „De az önfejlőséggel vagy engedetlenséggel elért nyugalom minden, csak nem békesség az istenfélő és az Ő szolgálatát szerető szívnek. Dávid nem tudta elfelejteni, hogy Izrael, akiket maga mögött hagyott, Isten népe volt, s azt sem, hogy a filiszteusok, akikhez csatlakozott, Isten ellenségei voltak. Nem tudott nem emlékezni a saját, Istenhez és az Ő népéhez fűződő különleges kapcsolatára – mert Sámuel kente őt fel, és még Saul is megáldotta, mint Izrael kijelölt királyát. A lelkiismerete tehát biztosan nem lehetett nyugodt és a siklági csend és nyugalom csak még jobban érezte vele a nyugtalanságát.” (B. W. Newton)

„És felméne Dávid embereivel együtt és megtámadták a Gessureusokat, a Girzeusokat és az Amálekítákat: mert ezek voltak annak a földnek lakosai eleitől fogva” (1Sám27:8). „Amikor Isten szolgáinak a lelkiismerete azt mondja nekik, hogy a helyzetük rossz, az egyik módjuk gyakorta az, hogy friss tetterővel vetik bele magukat valamely helyes cél elérésébe: mintha a helyesen irányított vagy a sikeres tetterő jóvá tehetné az elkövetett rosszat és lecsillapíthatná a nyugtalan szív aggályait. Ennek megfelelően Dávid is, még mindig megtartva a maga szerzett siklági nyugalmat, úgy döntött, hogy ennek nem szabad a tétlenség nyugalmanak lennie, hanem majd újult erővel indul Isten és a népe ellenségei ellen. Az amálekíták közel voltak. Az amálekíták voltak azok, akikről az Úr megesküdt, hogy generációról generációra háborút vív majd ellenük. Dávid tehát felvonult ellenük és győzött.” (B. W. Newton)

Azok, akiket Dávid és az emberei megtámadtak, a Kánaánban eredetileg lakó törzsek voltak, olyanok, akik elkerülték Saul kardját és a távolabb fekvő részekre menekültek. Dávid támadása nem a kegyetlenség cselekedete volt, mert ezeket a népeket Isten már jóval korábban pusztulásra ítélte. S bár az Úr és az Ő népe ellenségei voltak, Dávid támadása ellenük mégis rosszul időzített volt, s valószínű, hogy a fő indíték, ami Dávidot mozgatta, az élelem- és zsákmányszerzés volt a serege számára. „Semmi sem lehetett teljesebb, mint a sikere: 'megverte az országot, sem férfit, sem asszonyt nem hagyott életben, és elvitt juhot, ökröt, szamarakat, tevéket és ruhákat'. Siklág meggazdagodott a zsákmányból, s az a zsákmány az Úr ellenségeitől származott. Milyen bővelkedés lehetett volna nagyobb – ami látszólag közvetlenül Istentől származott?” (B. W. Newton)

Komoly figyelmeztetésre mutatnak rá a számunkra a 8-9. versek, amit jó, ha a szívünkre veszünk. Nevezetesen, nem mérhetjük egy magatartás helyes vagy helytelen voltát az azzal járó látszólagos siker alapján. Ezt az alapelvet mostanában botrányosan figyelmen kívül hagyják. Egy cselekedet biblikus vagy nem biblikus mivolta kevés hitvalló keresztyént érdekel manapság: amíg jó eredményekkel jár, csak ez számít. Világi koholmányokat hoznak be az „egyházba”, testi és tolazkodó módszereket alkalmaznak az „evangélisták”, s amíg azok vonzzák a tömegeket, a fiatalokat „megtartja” és „megtééréseket” eredményez, addig azt állítják, hogy a cél szentesíti az eszközt. Ha „üdvözlnek” a lelkek, a nagy többség ma kész szemet hunyni bármi felett, feltételezve, hogy „Isten áldása” (?) a biztos bizonyítéka annak, hogy semmi komoly baj nincs. Így gondolkodhattak Izrael gyermekei, amikor víz fakadt abból a sziklából, amire Mózes a haragjában engedetlenül lesújtott. Dávid is erre a következtetésre juthatott, amikor siker koronázta az amálekíták elleni támadását! A látható jelek alapján ítélni nem egyéb, mint látásban járni; de mindent a Szentírással mérni és mindent elutasítani, ami azzal nincs összhangban pedig nem más, mint hitben járni.

„És mikor Dávid megverte az országot, sem férfit, sem asszonyt nem hagyott életben, és elvitt juhot, ökröt, szamarakat, tevéket és ruhákat, és úgy tért vissza és ment Ákhishoz.” (1Sám27:9) Figyeljük meg alaposan ennek az igeversnek a záró szavait: valaki azt hihetné, hogy Ákhis volt a legutolsó ember, akit Dávid látni akart ebben az időben. Sokkal bölcsőbb lett volna, ha csendben visszatér Siklágba, de mint arra rámutattunk az előző fejezetben, amikor egy szent az Istennel fennálló közösségen kívülre kerül, és a hitetlenség irányítja, akkor többé már nem a józan ész diktátumainak megfelelően cselekszik. Ennek a látványos és komoly szemléltetése van itt előttünk. Ő, bárcsak venné ezt a szívére szerző és olvasó egyaránt: a hit és a bölcsesség elválaszthatatlanul vannak összekötve. Semmi más, mint bolondság származhat egy hitetlen szívből, azaz olyanból, amit az isteni kegyelem még nem nyert meg.

„Mikor pedig Ákhis azt kérde: Hova törtetek be most?” (1Sám27:10) Gáth királya kétségtelenül meglepődött, s volt is oka rá, amikor látta, hogy Dávidot és az embereit milyen súlyosan megterheli a zsákmányuk, és ezért kérdezi meg, merre jártak. S valóban szomorú hallani a választ: „Dávid ekként felele: Júda déli részére és Jerákhmélnak déli részére és Kéneusnak déli részére.” Noha ez nem volt nyílt hazugság, de mégis kétértelmű, s a megtévesztés szándékával hangzott el, ezért nem is védhető és nem szabad utánoznunk. Dávid nem akarta, hogy Ákhis megtudja az igazságot. Nem tette magát örülni úgy, mint a korábbi alkalommal, de félvén attól, hogy elveszíti a védelem magaválasztotta helyét, megjátszotta magát a király előtt. Az amálekíták a filiszteusokhoz hasonlóan kánaániták voltak, s ha nem is voltak velük szövetségben, Ákhis és a népe valószínűleg meglátták volna annak veszélyét, hogy ilyen erős ellenséget fogadtak be maguk közé, és el akarták volna őket üzni. Ennek elkerülése végett folyamodott Dávid csaláshoz. Ő, mily nagyon kell szerzőnek s olvasónak egyaránt naponta imádkoznia: „És ne vígy minket kísértetbe, de szabadíts meg minket a gonosztól.”

24. fejezet – A fájló dilemmája (1Sám28)

A betörését és az amálekíták feletti győzelmét követően Dávid ahelyett, hogy csendben visszaindult volna Siklágba, a legpökhendibb módon „ment Ákhishoz” (1Sám27:9). Látva őt nagyon megterhelten a zsákmánnyal, a király megkérdezte, merre járt. Dávid félt megmondani Ákhisnak, hogy Izrael ellenségeit és a filiszteusok barátait semmisítette meg, ezért félrevezető választ adott. Dávid óvintézkedéseket tett az útjainak leplezésére, mert azt olvassuk, hogy „sem férfit, sem asszonyt nem hagyott életben, hogy Gáthba vigye, mondván: Valamikép ellenünk ne nyilatkozzanak és azt mondják: Így cselekedett Dávid. Ez volt az ő szokása amaz egész idő alatt, míg a Filiszteusok földjén tartózkodék.” (1Sám27:11) Megfeledkezve Istenről és a sok jeltől, amit már kapott az Ő védelmező gondoskodásáról, Dávid megjátszotta magát. Ákhis hitt Dávidnak, s ezt mondta: „Bizonyosan gyűlöletessé tette magát az ő népe, Izrael előtt, azért örökké az én szolgám leend.” (1Sám27:12)

Valószínűleg amiatt, mert rábeszélte Jonathánt: mondja azt apjának, hogy a dolgára ment; amiatt, mert valótlaniságot állított Abiméleknek; a mellébeszélései miatt Ákhis előtt; valamint más esetek miatt Dávid később bűnbánattal tekintett vissza ezekre az eseményekre és így imádkozott: „A hazugságnak¹⁷ útját távoztasd el tőlem” (Zsolt119:29). Ezt tűnik Dávid „gyötrő bűnének” vagy a romlott természete konkrét hajlamának. Nos, amikor bármilyen bűn megkörményez, nagyon kell óvakodnunk attól, hogy nehogy letelepedjünk a bűn „útján”, mert a parázs, ami egyszer már lángolt, most fogékonyabbá válik a tűzre, így bármely bűn elkövetése hajlamosabbá tesz minket arra, hogy a rossz a szokásunkká váljon.

Bármennyire is megalázó az elismerése, attól még tény maradt, hogy közülünk mindenkinek gyakran kell kiáltani Istenhez: „A hazugságnak útját távoztasd el tőlem”. Mivel olyan szülőktől származunk, akik a kezdetben többre tartották az ördög hazugságát Isten igazságánál, ezért erőteljesen hajlamosak vagyunk hazudni. Sőt, ez olyannyira a bukott természetünk része, hogy csak Isten képes azt eltávolítani tőlünk. Milyen sokan esnek túlzásokba, ami a hazugság egyik fajtája! Milyen sokan tévesztenek meg másokat gesztusokkal és tettekkel, ami a hazugság másik formája! Milyen sokan tesznek ígéreteket (például a leveleikben, esküdözve, hogy hamarosan megint írni fognak), amiket soha nem teljesítenek be. Még rosszabb, hogy milyen sokan hazudnak Istennek hamis látszattal: alkalmaznak egy imaformát, színlelve külsőleg, hogy mennyire istenfélők, amikor pedig a szívük és az elméjük e világ dolgaival vannak elfoglalva. Isten már régen megmondta: „Körülvett engem Efraim hazugsággal, az Izrael háza pedig csalárdsággal” (Hós11:12). Isten keresztüllát minden hiábavaló magamutogatáson és nem csúfoltatik meg.

Dávid hazugságának következményei hamarosan megmutatkoztak. „És történt abban az időben, hogy a Filiszteusok összegyűjték seregeiket a hadra, hogy harcoljanak Izrael ellen. És monda Ákhis Dávidnak: Tudd meg, hogy velem kell jőnöd a táborba, mind néked, mind embereidnek.” (1Sám28:1) Valószínűleg ez volt a legutolsó dolog, amit vártak. Szegény Dávid! Most valóban megszorult, mégpedig olyannyira, hogy lehetetlenségnek tűnt a számára elindulni bármerre is. Egyrésztől visszautasítani a király kívánságát nem csak belefutást jelentett a felbosszantásának a veszélyébe, amivel ez nagyon valószínűen járt volna, de a hálátlanság csúcának is tűnhetett volna azzal a kedvességgel és vendégszeretettel szemben, amibe őt és a népét részesítették. Viszont elfogadni Ákhis javaslatát azt jelentette volna, hogy Izrael árulójává válik.

¹⁷ Károlinál a *hamisságnak* szó szerepel – a ford.

Ez a fájó dilemma, amiben most találta magát, a mi okulásunkra van feljegyezve. Komoly figyelmeztetés ez arról, hogy mire számíthatunk, ha elhagyjuk az Isten által kijelölt utat. Ha rossz álláspontra helyezkedünk, akkor egészen biztosan kényelmetlen helyzetekkel fogunk szembesülni – olyan helyzetekkel, melyeket a lelkiismeretünk élesen elítél, de amikből nem láthatjuk a kiutat. Amikor a legcsekélyebb mértékben letérünk a kötelesség útjáról, minden soron körülmény csak még messzebb igyekszik attól vinni. Ha egyszer egy szikla elindul lefelé a hegyen, akkor minden fordulattal csak növekszik a nyomatéka. Mennyire ügyelnünk kell hát arra, nehogy megtegyük az első rossz lépést, s milyen buzgón kell imádkoznunk: „Segélj, hogy megmaradjak” (Zsolt119:117)! A Sátán nem elégszik meg azzal, hogy a keresztyén enged „egy kis ponton”, és teljesen jól tudja: a cselekedetünk hatalmasan meggyengíti az elleállásunkat a soron következő kísértéseivel szemben.

A fiatalabb olvasók kedvéért részletezzük egy kicsit jobban ezt a dolgot. Ha elmegyünk bárhová, ahová nem kellene, az olyan kísértésekbe visz bele, melyeknek majdnem lehetetlenség ellenállni. A nem keresztyének társaságának keresése játék a tűzzel, s elfogadni tőlük szívességet majdnem mindig azzal végződik, hogy megégünk. Ha engedményeket teszünk az egyik ponton, utána majd lejjebb eresztjük a korlátokat más pontokon. Ha egy fiatal hölgy elfogadja egy nem kívánatos fiatalember figyelmességeit, az sokkal nehezebbé tesz a későbbi tolatódásainak visszautasítását. Ha egyszer elfogadod a kegyet – legyen az csak egy autós sétakocsikázás – akkor kötelezettséget veszel magadra, s lehet, hogy drága árat fognak kérni viszonzásképpen, sőt, ha „habozol”, akkor is valószínűleg hálátlansággal fognak vádolni. Ezért kérünk, ne siesd el a kegy elfogadását bárkitől, különösen azoktól, akik valószínűleg ezzel igyekeznek tisztességtelen előnyhöz jutni veled szemben.

Dávid rosszat tett azzal, mikor a filiszteusok földjén keresett menedéket Saultól, s most Gáth királya szolgálatot várt el tőle viszonzásképpen. Háborúba indulva Izrael ellen, Ákhis Dávid és az embereinek a segítségét kéri. Igen, amikor a keresztyén a világhoz fordul segítségért, akkor várhatja, hogy a világi ár megfizetését fogják ezért kérni tőle. Szükségtelen bizalmaskodások a kegyesség nyílt ellenségeivel és a kegyeik elfogadása gyorsan oda vezet majd, hogy hűtlenné válunk Istennel, vagy hálátlannak a jótevőinkkel szemben. Dávid hamis magatartása micsoda szorultságba juttatta! Ha megígéri, hogy harcol Izrael ellen, majd megszegi a szavát, akkor árulással vádolható, ha harcol Izrael ellen, elidegeníti magától a népe szeretetét és kitenné magát annak a gyalázatnak, hogy ő ölte meg Saul. Lehetetlennek tűnt, hogy jó lelkiismerettel és tiszta hírnévvel meneküljön ki ebből a dilemmából.

„Dávid pedig felele Ákhisnak: Meglátod bizonynyal, hogy mit fog cselekedni a te szolgád.” (1Sám28:2) Dávid teljesen határozatlan volt azt illetően, hogy mit is cselekedjen és azt a titkos reménységet táplálta, hogy az Úr majd kisegíti a nagy nehézségéből. Ám ez semmiképpen sem menti őt fel az alól, hogy nem őszinte és kibúvó választ adott. „És monda Ákhis Dávidnak: Ennélfogva fejem oltalmazójává teszlek mindenkorra.” Gáth király úgy értette a választ, mint ígéretet a tényleges segítségnyújtásra, s ezért elhatározta, hogy a testőrsége kapitányává teszi. Ebben az időben Dávid túlságosan is az embertől való félelem hatása alá került, semhogy visszautasíthatta volna a test kiszolgáltatását.

„Sámuel pedig meghalt vala, és siratá őt az egész Izráel, és eltemeték őt saját városában, Rámában” (1Sám28:3) Ezzel látszólag arra utal, hogy a filiszteusok miért támadtak Izraelre ebben az időben: a próféta halálának híre bátorította fel őket. Amikor a halál eltávolítja az Úr szolgáit vagy az üldöztetés száműzi őket (ahogyan tette Dáviddal) az megfosztja az országot a legjobb védelmétől. „Saul pedig a varázslókat és jövendőmondókat kiirtá a földről.” (1Sám28:3) Ez bevezetésképpen említi ahhoz, ami most következik egészen a fejezet végéig: Saul ingatagságát hivatott kihangsúlyozni és szemlélteti azon hitvallók átmeneti megjavulásának hiábavalóságát, akik utóbb visszatérnek a sárfürdőjükbe.

„És mikor a Filiszteusok egybegyűlvén, eljövének és tábort járának Sunemnél: egybegyűjté Saul is az egész Izráelt, és tábort járának Gilboánál. A mint azonban Saul meglátta

a Filiszteusok táborát, megfélemlék és az ő szíve nagyon megrémüle.” (1Sám28:4-5) Ha közösségben lett volna Istennel, akkor nem lett volna szükség efféle rettegésre, ám ő arra bűszította a Szentet, hogy hagyja őt el. Saul rendkívüli félelme elsősorban a rossz lelkiismertéből fakadt: megvetette Sámuelet, legyilkolta a papokat és a családjaikat, gonoszul üldözte Dávidot. Valószínűleg volt egy olyan előérzete, hogy ha megtámadja a filiszteusokat, az a saját pusztulásához fog vezetni.

„És megkérdezé Saul az Urat, de az Úr nem felelt néki” (1Sám28:6). Nagyon komoly dolog ez: egy Istentől elhagyott ember esete. Szorongató félelmében, és nem a megtérésre való felkészüléssel kereste Saul most az Urat. Addig nem „kérdezte” Őt meg, amíg a pusztulása el nem pecsételtetett, csak mikor már túl késő lett, mert Isten nem csúfoltatik meg. Ó, hitetlen olvasó, figyel oda a hívásra: „Keressétek az Urat, a míg megtalálható, hívjátok őt segítségül, a míg közel van” (Ézs55:6), különben Isten rólad is elmondhatja, mint a régiekről: „Ezek a férfiak fölverték bálványaikat szívökbe, és vétkeik botránkozását orczaik elé állították. Vajjon engedjem-é, hogy megkérdezzenek engem?” (Ezék14:3)

„És megkérdezé Saul az Urat, de az Úr nem felelt néki”. Egyesek ellentmondást látnak e között és az 1Krón10:13-14-ben elhangzók között: „Meghala azért Saul az ő gonoszsága miatt, mivel vétkezett az Úr ellen, az Úrnak ígéje ellen, melyet nem őrzött meg, sőt az ördöngöst is megkereste, hogy megkérdezze; És nem az Urat kérde.” Napjaink „mindent szó szerint vevői”, azok, akik képtelenek belátni az Íge pusztá betűi mögé, joggal elbotolhatnak a két igeszakasz összevetésén, de aki megtanulta a Szentírás lelki jelentését, nem lát nehézséget. Az emberek között (amikor nagy testi bajban vannak) sok olyan dolog számít „imádságnak”, ami nem több, mint állati „üvöltés”: lásd Hós7:14. Saul képmutató módon „kérdezett”, amivel az Úr egyáltalában nem törődött. Az Úr füle senki más számára nincs nyitva, csak a megtört szívűeknek és a bűnbánó lelkűeknek.

„Akkor monda Saul az ő szolgálóinak: Keressetek nékem egy halottidéző asszonyt, hogy elmenjek hozzá, és megkérdezzem őt. Szolgái pedig mondanak néki: Ímé, Endorban van egy halottidéző asszony.” (1Sám28:7) Itt annak a félelmetes gonoszságát látjuk, akit Isten joggal hagyott el. Félelmetes vakmerőség volt Saul részéről szándékosan és határozottan olyasvalakihez folyamodni, aki ördögi mesterségeket űzött. Csak nem sokkal korábban űzte ki az országból a „jövendőmondókat” (1Sám28:3), akiket manapság „médiumpokkék” szoktak emlegetni. Ez szemlélteti azt a tényt, hogy a hitehagyottak gyakran követik el pontosan azokat a bűnöket, amiknek egykor a legbuzgóbban ellenálltak. Nem követjük tovább Saul a fejezet hátralevő részében, hanem rátérünk a 29. fejezetre, ahol a Szentlélek folytatja a története a filiszteusokról és Dávidról.

„Akkor a Filiszteusok összegyűjték minden seregeiket Afeknél; Izráel pedig táborát jár vala a forrásnál, mely Jezréel mellett van. És a Filiszteusok vezérei kivonulának, ki százzal, ki ezerrel, Dávid pedig és az ő emberei hátul menének Ákhissal.” (1Sám29:1-2) Ha Dávid megmondta volna az igazságot. Ákhis soha nem merte volna besorozni őket a filiszteusok seregeibe. A saját koholmánya volt, hogy odarendelte. Ő, aki olyan jól tudta, hogyan kell különbséget tenni a filiszteusok és az élő Isten seregei között, s aki ennek a megkülönböztetésnek az alapján oly gyakran kérte és kapta meg az élő Isten segítségét, most Isten ellenségeivel találta magát szövetségben, Isten népe megsemmisítése végett. Ő, aki oly gyakran elutasította, hogy kinyújtsa a kezét Isten felkentje ellen, most pontosan abba a seregbe lett besorozva, amelyik Saul, valamint Jonathán vérért készült kiontani a Gilboa hegyein. Ezek voltak azok a borzasztó körülmények, amik között Dávid hirtelen találta magát. Látszólag tehetetlenül tekintett ezekre, mert nem olvassuk, hogy bármiféle orvosságot igyekezett volna keresni.

„Dávid azonban nem szűnt meg Izrael nagy Pásztora gondoskodása tárgyának lenni. Elkóborolt, ezért vissza kellett őt téríteni. Isten titkos gondviselése megint közbelépett és elválasztotta őt a filiszteusok táborától.” (B. W. Newton) Igen, az ember nyomorúságai

(úgymond) Isten lehetőségei, s a dilemmából, amiből Dávid nem láthatott menekülőutat, Ő kegyesen kivonta őt anélkül, hogy neki akár a kisujját kellett volna megmozdítania: megnyílt előtte az út a szabadulásra. Az eszközök, amiket az Úr ez alkalommal használt arra kell készítenünk minket, hogy ámulattal hajoljunk meg a mindenek felett álló Szuverén előtt és még jobban elmélyítsük a Belé vetett bizalmunkat.

„És mondának a Filiszteusok vezérei: Mit akarnak ezek a zsidók? És monda Ákhis a Filiszteusok vezéreinek: Avagy nem ez-e Dávid, Saulnak, az Izráel királyának szolgája, a ki már napok óta, sőt évek óta nálam van, és nem találtam benne semmi rosszat attól a naptól fogva, hogy átjött, a mai napig.” (1Sám29:3) Istennek különböző módszerei vannak a népe megszabadítására a nehézségeiből. Amíg az istentelenek a saját terveiknek megfelelő céljaikat követik, Isten titokban indítja őket olyan elhatározásokra, amik az Ő szentjeinek javát szolgálják.

A gonoszok megbecsülése és ragaszkodása gyakran válik közvetve csapdává Ákhis udvarában, de más fejedelmek, akik szövetségben álltak vele, most ellenezték Ákhis arra vonatkozó tervét, hogy felhasználja Dávidot és az embereit a közelgő csatában.

„De megharaguvának ő reá a Filiszteusok vezérei, és mondának néki a Filiszteusok vezérei: Küldd vissza ezt az embert, hogy térjen vissza a helyére oda, a melyet rendeltél néki, és ne jöjjön el mi velünk a harczba, hogy ellenünk ne forduljon a harczban; mert ugyan mivel tehetné magát kedvesebbé ura előtt, hacsak nem ezeknek a vitézeknek fejeivel? Avagy nem ez-e Dávid, a kiről így énekelnek a körtánczban: Megverte Saul az ő ezerét, és Dávid is az ő tízezerét?” (1Sám29:4-5) „Noha Isten joggal hagyhatta volna magára Dávidot a bajában, ezzel büntetve az ostobaságát, mégis, mivel a szíve becsületes volt Előtte, ezért nem engedte őt feljebb kísértetni, mint amennyit elszenvedhetett, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadta neki (1Kor10:13). Megnyílt az ajtó a szabaduláshoz a szorultságából. Isten arra indította a filiszteusok fejedelmeinek a szíveit, hogy ellenezzék a bevonását a csatába. És ragaszkodtak ahhoz, hogy meggyalázzák. Így az ellenségességük segített rajta akkor, amikor egyetlen barátja sem volt képes megtenni neki ezt a szívességet.” (Matthew Henry)

A gonoszok megbecsülése és ragaszkodása gyakran válik közvetve csapdává a számunkra, de a feddés, a megvetés, a sértő gyanakvás előnyösnek bizonyulnak, s az istentelenek rossz bánásmódja, amellyel elűznek maguktól, sokkal jobb a számunkra, mint a minket hozzájuk kötő barátságuk. „Amikor a világi embereknek nem tudnak rosszat mondani nekünk, hanem bizonyoságot tesznek a becsületességünkről, annál többre nincs szükségünk tőlük, s ennek elérésére kell törekednünk bölcsességgel, szelídséggel és feddhetetlen étellel. De a hízogó dicséreteiket majdnem mindig helytelen hozzájuk igazodással vagy valamilyen mértékű megtévesztéssel érjük el, s ezek általában zavarba ejtenek bennünket. Aligha bölcs dolog nagy bizalommal lenni valaki iránt, aki köpönyegforgató volt, kivéve, ha az istenfélelem indította a valódi megtérőt a lelkiismeretes hűségre.” (Thomas Scott) Látványos megfigyelni a konkrét dolgot, amit Isten felhasznált a filiszteus fejedelmek befolyásolására Dávid ellenében: az a dal volt ez, amit az izraeli asszonyok énekeltek Dávid tiszteletére, s ami most harmadjára hozott rá gyaláztatot – ilyen keveset érnek a nép hízogói! Ezek felkorbácsolják a féltékenységet és a gyűlöletet másokban, de Isten kezében ez Dávid szabadításának az eszközévé vált.

Ákhis most magához hívatta Dávidot és ezt mondta neki: „Most azért térj vissza, és menj el békességben, és semmit se cselekedjél, a mi a Filiszteusok vezérei előtt helytelen.” Dávid titokban kétségtelenül örült ennek a szabadulásnak a fájó dilemmájától, de mégsem akarta, hogy Gáth király tudjon erről. Ezért megint színlelt, azt a látszatot keltve, hogy aggódik, amiért ily hirtelen bocsátották el. „És monda Dávid Ákhisnak: Vajjon mit cselekedtem, és mit találtál a te szolgádban attól a naptól fogva, hogy nálad voltam, a mai napig, hogy ne menjek el, és ne harcoljak a királynak, az én uramnak ellenségei ellen?” (1Sám29:8) Szomorú látni, ahogyan Isten felkentje így megjátssza magát és így beszél a tulajdon népéről. De Ákhis nem

indult meg és ezt mondta: „Azért kelj fel korán reggel uradnak szolgáljaival együtt, a kik veled eljövének; keljtek fel korán reggel, mihelyt megvirrad, és menjete el.” Csodálatos szabadulás volt ez a csapdába ejtő szolgálatból, de a legkisebb érdek nélkül Dávid számára: Isten szuverén kegyelme volt az, ami megszabadította őt a madarász tőréből.

25. fejezet – Siklági bánata (1Sám29-30)

„Tarts meg engem Istenem, mert benned bízom.” (Zsolt16:1) Ez az az imádság, amit legalábbbi lényegében Isten minden egyes gyermeke gyakran elmond mennyei Atyjának. Érzi a saját elégtelenségét, és segítségül hívja Őt, Aki mindenre elégséges. Felfogja, mennyire elégtelen ő ahhoz, hogy óvja és megvédje önmagát, s annak segítségét keresi, Akinek a karjai mindenhatók. Ha az ember a józan eszénél van, mielőtt útnak indulna, amikor bármiféle konkrét veszély fenyegeti, illetve amikor az éjszakai nyugalomra tér akkor annak a gondjaira bízta magát, Aki soha nem szunnyadozik vagy alszik. Áldott kiváltság! Bölcs elővigyázatosság! Boldog foglalatosság! Az Úr kegyelmesen megtart minket a Tőle való teljes függőség lelkületében.

„Megőrzi az Úr mindazokat, a kik őt szeretik” (Zsolt145:20). A legtöbb keresztyén készségesebb észrevenni ennek a drága ígéretnek a beteljesedését, amikor valami fizikai veszélyből szabadult meg, mint amikor valamilyen erkölcsi gonoszságtól lett megőrizve. Gyorsan elismerjük Isten megőrző kezét, amikor egy járványos betegség elkerüli az otthonunkat, amikor egy nehéz lezuhanó tárgy megtisztítja előttünk az utat, vagy amikor egy gyorsan mozgó autó éppen csak elkerüli azt, amelyikben ülünk. De ugyanúgy észre kell vennünk Isten csodálatos kezét akkor is, amikor egy erőteljes kísértés hirtelen elvételük tőlünk, vagy megszabadulunk attól.

„De hű az Úr, a ki megerősít titeket és megőriz a gonosztól.” (2Thessz3:3) Az Úr népét különböző gonoszságok veszik körül kívül és belül egyaránt. Van bennük bűn, s ez az oka és forrása minden gonoszságnak és nyomorúságnak, amit bármikor éreznek és megtapasztalnak. Kívül ott a Gonosz, Aki időnként hatalmas gonoszságokat igyekszik rájuk hozni. De az Úr „megőrzi a népét a gonosztól”, de ez nem azt jelenti, hogy teljesen és mindenestől mentesülnek a gonoszságtól. De meg lesznek őrizve attól, hogy az felülkerekedjen rajtuk vagy hogy elnyelje őket. Bár elesnek, mégsem lesznek végleg a porba döntve, mert az Úr erős kézzel megtartja őket.

Csodálatosak az útjai, ahogyan Isten megtartja a szentjeit. Sokakat közülük visszatartott már azoktól az üzleti sikerektől, amikre szívesen feltették a szívüket: Isten megszabadította őket attól az anyagi gazdagságtól, ami romba döntötte volna a lelküket! Sokan közülük csalódtak a szerelmi ügyekben: Isten megszabadította őket attól, hogy egy istentelen partnerrel kelljen leélni az életüket, ami folytonos akadályt jelentett volna a lelki fejlődésükben! Sokakkal kegyetlenül bántak a bizalmas és dédelgetett barátok: Isten megszakította azt, ami egyenlőtlen igának bizonyult! Sok szülőt taszított a bánatba az imádott gyermek halála: Isten volt az, Aki kegyelemből elvette azt, ami bálványának bizonyult. Most tükör által homályosan látunk, de eljön a nap kedves olvasó, amikor világosan látjuk majd, hogy a kegyelmes Istenünk megtartó keze bánt így velünk pont azokban az időszakokban, amikor látszólag minden ellenünk dolgozott.

A fenti elmélkedéseket az 1Sám29-ben feljegyzettek sugallották. Az előző fejezet végén láttuk, milyen kegyelmesen lépett közbe Isten, és szabadította meg a szolgálját a madarász töréből. A hitetlensége és önfejűsége folytán Dávid fájó dilemmában találta magát. Az istentelen segítségének keresése kötelezettséget támasztott Gáth királyával szemben. Dávidot, aki a filiszteusok barátjának és a saját népe ellenségének adta ki magát, Ákhis felszólította, hogy az embereivel együtt vegyen részt az Izrael ellen eltervezett támadásban. Az Úr volt az, Aki közbelépett és megóvta a szeretete tárgyát attól, hogy még sokkal nagyobb gonoszságba essen. Most pedig kegyelmesen megadta a „kimenekedést” (1Kor10:13), nehogy a szegény, tévelygő gyermeke feljebb kísértessen, mint amit elhordozni képes.

S miképpen nyílt meg előtte a „kimenekedés útja”? Ah, pontosan ez az, amire a figyelmünket konkrétan irányítani szeretnénk. Nem bármiféle látható vagy külsődleges cselekedettel, hanem az Ő hatalmának belső és titkos működtetésével. Az Úr Dávid ellen

fordította a „filiszteusok vezéreinek” szívét (1Sám29:3-5) és ennek következtében Ákhis kénytelen volt lemondani a szolgálatairól. Ha jobban lelkiek lennénk, ezt világosabban és gyakrabban észrevennénk, s akkor megadnánk a kegyelmes Szabadítónknak a Neki kijáró dicséretet. Dávid felmentése Ákhis szolgálatából pontosan ugyanúgy csoda volt, mint a megszabadítása Saul ellenségeskedésétől, ugyanúgy Isten megtartó hatalmának a munkálkodása volt, amivel felkeltette a filiszteus vezérek féltékenységét és irigységét Dávid ellen, mint a megvédése attól a dárdától, amit a démontól megszállt király vetett felé (1Sám18:11).

„Felkele azért Dávid embereivel együtt, hogy korán reggel elmenjen és visszatérjen a Filiszteusok földére. A Filiszteusok pedig felmenének Jezréelbe.” (1Sám29:11) Gáth királyának parancsára (1Sám29:10) nem volt más bölcs választás. Azaz, a csapda megtört, és Dávid most szabadon visszatérhetett a saját városába, nem tudván (egyelőre még), mennyire szükséges az ottani jelenléte. Ellopakodva a hajnali szürkületben alig-alig volt kevésbé megalázó, mint a visszacsúszott Ábrahám elűzése Egyiptomból (1Móz12:20). Noha Isten gyakran kimenti a népét a veszélyes helyzetekből, amikbe a hitetlenségük juttatja őket, mindazonáltal legalábbis megéreztetni velük az ostobaságuk keserűségét. De amint azt majd látjuk, a gyalázat, amit a filiszteus vezérek hoztak Dávidra, különböző módokon a javára vált. Így bírálja felül Isten kegyelmesen, a javunkra fordítva mg a hibáinkat és a bukásainkat is.

„Felkele azért Dávid embereivel együtt, hogy korán reggel elmenjen és visszatérjen a Filiszteusok földére. A Filiszteusok pedig felmenének Jezréelbe.” Megszabadulva a fájó dilemmától, nagy teher került le a válláról, s joggal feltételezhetjük, hogy Dávid most könnyű szívvel vezette ki az embereit Ákhis táborából. Jókedvűen tudatlanul a rá váró csalódást illetően Dávid és az emberei visszaindultak Siklágba, mert ott hagyott hátra mindent, ami a legdrágább volt neki ezen a Földön: a feleségei és a gyermekei ott voltak, ott alakított ki magának helyet a pihenéshez – de Istent nem véve számba! Ó, mily keveset tud bármelyikünk is arról, mit hozhat ránk az adott nap: milyen gyakran követi a boldog reggelt a szomorú éjszaka! Sok okunk van „örülni reszketéssel” (Zsolt2:11).

Noha Dávid most kiszabadult a hamis helyzetéből, mint Ákhis szövetségese Izrael ellen, azonban még nem jutott vissza Istenhez. Ehhez a szív nagy erő kifejtéseire volt szükség, és Ő, Aki megóvta a népét a végzetes visszacsúszástól, most gondoskodott arról, hogy tévelygő szolgája ezt ne kerülje el. Bár Ő minden kegyelem Istene, az Ő kegyelme mindig is „igazság által” uralkodik (Rm5:21), és nem annak a kárára. Bár a könyörülete megszabadítja a szenteket a szomorú csapdáktól, amikbe az ostobaságuk vezeti őket, rendszerint mégis úgy rendezi el a gondviselését, hogy okulniuk kelljen a rossz cselekedeteikből. A Szentlélek pedig ezt arra használja, hogy meggyőzze őket a bűneikről, ők pedig elítéljék önmagukat ugyanezekért. Az Isten által ez alkalommal használt eszközök nagyon hathatósak voltak, de biztosan nem erőszakosabbak, mint amit az eset megkövetelt.

„És történt, hogy a mikor Dávid harmadnapon embereivel Siklágba megérkezék, ímé az Amálekíták betörének a déli vidékre és Siklágba, és levertek Siklágot, és felégették azt tüzzel.” (1Sám30:1) Három napon át menetelve Ákhis táborától, remélve, hogy nyugalomra találhatnak otthon a családjaik kebelén ez a kép tárult Dávid és az emberei szeme elé! Micsoda keserves pillanatnak kellett ennek lennie a hősünk számára! Majdnem mindene eltűnt: visszatér oda, ahol a családját és a vagyonát hagyta, s az egész város helyén füstölő romokat talál, s akiket szeretett többé már nem voltak ott, hogy üdvözölhették volna. Amikor elhagyjuk a családukat (akár csak pár órára), akkor nem láthatjuk előre, mi minden érheti őket vagy saját magunkat, mielőtt visszatérnénk. Ezért Isten oltalmába kell ajánlanunk egymást és őszinte köszönetet kell Neki mondanunk amikor ismét békében és biztonságban találkozunk.

„És fogságba hurcolák az asszonyokat, a kik benne valának, kicsinytől fogva nagyig; senkit sem öltek meg, hanem elhurczolták, és elmentek az ő útjokra.” (1Sám30:2) Tanuljuk meg ebből, hogy a bölcsesség része minden alkalommal mérsékelni a földi kényelemmel

kapcsolatos várakozásainkat, nehogy a túlzott bizakodásunk miatt még kétségbeejtőbb csalódás érjen minket. Ímé, az Úr visszatartó ereje meggátolta az amálekítákat az asszonyok és a gyermekek lemészárlásában. „Akár azért tartották meg őket, hogy győzelmi menetet tartsanak velük, vagy eladják őket, esetleg rabszolgákként használják, Isten kezét el kell ismerni, aki az amálekítákat akarta felhasználni a Dávid házában nem a megsemmisítésére, hanem a megjavítására.” (Matthew Henry) Áldott dolog látni, hogy az Úr még a haragjában is megemlékezik a „kegyelmességről” (Hab3:2)

„És fogságba hurcolák az asszonyokat, a kik benne valának, kicsinytől fogva nagyig; senkit sem öltek meg, hanem elhurczolták, és elmentek az ő útjokra.” Ebből azt is láthatjuk, milyen súlyos ostromot kapott most Dávid azért, amiért annyira elszántan a filiszteusokkal tartott Isten népe ellen. Ezzel az Úr megmutatta neki, hogy sokkal jobb lett volna, ha otthon marad és a maga dolgával törődik. „Amikor távolra megyünk a kötelesség útján, nyugodtan remélhetjük, hogy Isten majd ugyanúgy gondoskodik a családjainkról a távollétünkben is, mint egyébként.” (Matthew Henry) Nem, az Úr védelmére számítani akár saját magunk, akár a szeretteink számára akkor, amikor tiltott területre lépünk, az gonosz elbizakodottság nem hit. Így igyekezett kísérteni az ördög Krisztust: Vesd alá Magad a templom tetejéről, s az angyalok majd megvédenek Téged.

„Mikor azért Dávid embereivel együtt a városba érkezék; ímé az tűzzel felégettetett vala, feleségeik, fiaik és leányaik pedig fogságba hurczoltattak. Akkor Dávid és a nép, a mely ő vele volt, felkiáltának és annyira sírának, hogy végre erejük sem volt a sírásra.” (1Sám30:3-4) Ó, most megízlelte annak keserűségét, hogy Isten teljes védelme nélkül maradt. Mint hontalan vándornak, mint űzött madárnak a hegyeken, megvetve a Nábálok által, akik könnyedén éldegéltek az országban sem volt korábban efféle tapasztalata. Most azonban Gáth királyának a védelme alatt és a saját városa nélkül megtanulja, hogy Isten menedéke nélkül valóban ki van téve ennek. Tanuld meg ebből, kedves olvasó, mennyit veszítünk, amikor az önfejlés útjára lépünk. A csalódás első sokkjától Dávid csak sírni és jajgatni tudott: minden végleg elveszettnek látszott.

„Valóban nem volt csoda, hogy Dávid szíve lesújtott volt. Korábban még soha nem tapasztalta meg mit jelent efféle csapást elszenvedni Isten fegyelmező kezétől. Az utóbbi időszakban úgy tűnt, hogy ő a szokásosnál is jobban lett Isten gondoskodásának a tárgyává, most azonban az Istennel fennálló viszonya látszólag hirtelen komollyá és ellenségesé vált. Abban az évben, amikor Dávid az atya juhait őrizte, a tartózkodása idején Saul udvarában, a fájdalmas pusztai vándorlása során, a legutóbbi eseménydús siklági tartózkodása alatt soha nem tapasztalt meg mást, mint kedvességet és védelmet Isten kezéből. Annyira hozzászólt az Isten gondoskodásából fakadó biztos védelemhez, hogy szemlátomást annak a szünet nélküli folytatódásával számolt. Utóbb ezt mondta: 'Az Úr minden embernek a saját igazságossága szerint fizet... szabadíts ki engem minden bajomból.' Most azonban úgy tűnt, hogy Maga az Úr vált ellenséggé, és Ellene kell harcolni. S Dávid lelkiismerete sem tudta volna nem észrevenni az okot. Tudatában kellett lennie a csapás igazságosságának. Ettől azonban a gyötrelmének keserűsége csak fokozódott, nem pedig csökkent.” (B. W. Newton)

„Dávidnak két felesége is fogságba hurczoltatott, a Jezréelből való Ahinoám és a Kármelből való Abigail, a Nábál felesége.” (1Sám30:5) Vajon a történész miért említette meg ezt a részletet az után, hogy a 2. versben elmondta, hogy az amálekíták „fogságba hurczolák az asszonyokat”? De vajon sokáig kell keresni a választ? Vajon a Szentlélek nem ismerteti velünk az elsődleges okát az Úr Dáviddal szembeni nemtetszésének? Az ő „két felesége” volt az oka az Úrral fennálló közössége megszigorodásának, amit, mint láttuk, azonnal Saul megújult támadása követett (lásd 1Sám25:43-33 és 26:1-2), valamint a hitetlen félelme (1Sám27:1) és a segítségkeresése az istentelenektől (1Sám27:2-3). Azért említjük ezt, mert ez adja meg a kulcsot mindenhez, ami az 1Sám25:44 után következik, s amennyire tudjuk, erre más szerző eddig nem mutatott rá.

„És Dávid igen nagy szorultságba jutta, mert a nép arról beszélt, hogy megkövezi őt, mivel az egész nép lelke elkeseredett fiaik és leányaik miatt.” (1Sám26:6) Szegény Dávid! Egyik baj a másik után következett. Nem volt elég, hogy a szíve szakadt meg a családja elvesztése és a városának felégetése miatt, további nyomorúság sújtotta az embereinek zúgolódása és zendülése miatt. Ők úgy vélték, hogy a teljes gyalázat a vezetőjüket illeti amiért Ákhishoz ment és védtelenül hagyta Siklág városát, s amiért felbőszítette az amálekítákat és a szövetségeseiket (1Sám27:8-9) a megtámadásukkal, akik most alkalmat vettek a bosszúra. „Így vagyunk hajlamosak, amikor bajba kerülünk, haragra lobbanni azok ellen, akik bármi módon a bajaink okai, amikor nem vesszük észre az isteni gondviselést és nem adjuk meg abban a kellő tiszteletet Isten kezének.” (Matthew Henry)

„Minden egyes korábbi alkalomnál talált valakit, aki együtt érzett vele és vigasztalta a bajaiban. Saul házában Jonathán viszonyult hozzá szeretettel, és sokak jóindulatát is élvezte, de még a pusztában is hatszáz izraelita csatlakozott hozzá és hűségesen küzdöttek vele együtt a nehézségek és veszélyek hosszan tartó napjaiban. Most azonban ők is elhagyták. Feldühödve a hirtelen csapástól (mert ők is meg lettek fosztva mindenüktől) – a keserű következmények hatására – mindent Dávidnak rónak fel (mert ő vezette őket Siklágba). Még azok is, akik nem vonakodtak Adullám barlangjának a nehézségeitől, most elhagyták őt. Valamennyien hevesen ellene fordultak, mint a bajaik szerzője ellen, és arról beszéltek, hogy megkövezik. Így, Istentől sújtva, a barátaitól megvetve, minden szeretettjétől megfosztva Dávid kiitta azt a poharat, amit soha nem ízlelt korábban. Magának kereste a bajt. Ez volt a gyümölcse a magaválasztotta Siklágban.” (B. W. Newton)

A mi volt az Úr célja ezekkel a próbákkal, amik most Dávidot érték? Nem az, hogy összezúzza és kétségbe ejtse őt. Nem, inkább azzal a céllal történtek ezek, hogy „megalázkodjon Isten hatalmas keze alatt” (1Pt5:6), megvallja a rossz cselekedeteit és helyreálljon a boldog közösségre. Isten az „Övéit” érintő legsúlyosabb büntetéseit is szeretettel és az alattvalói javára küldi rájuk. De hogy valóban a javára váljon, s utóbb élvezhesse „az igazság békességes gyümölcsét”, az érintettnek „gyakoroltatnia” kell (Zsid12:11): meg kell hajolnia a vessző alatt, sőt, „hallania” és „csókolnia” kell azt, mielőtt lelki nyereségre tehetne szert, Így volt ez a jelen fejezetek alanyával is, mint az majd kiderül a közvetlen folytatásból.

26. fejezet – Kisegítő megoldás a bajban (1Sám30)

Az előző fejezetben a fő figyelmet arra a kegyelmes módszerre irányítottuk, amellyel az Úr kinyújtotta közbeavatkozó kezét Dávid megszabadítása végett a madarásznak abból a töréből, amibe a hitetlensége és a bolondsága vitte bele. Mielőtt tovább lépnénk a közvetlen folytatáshoz, álljunk meg egy pillanatra és csodáljuk meg azt az áldott módot, ahogyan Isten a közbeavatkozását időzítette. „Mindennek rendelt ideje van... Mindent szépen csinált az ő idejében” (Préd3:1, 11): ugyanígy van ez a lelki világban is, mint a természetesben. Valószínűleg minden keresztyén képes visszatekinteni olyan élettapasztalatokra, amikor a körülményei váratlanul és hirtelen megváltoztak. Abban az időben nem értette meg ennek a jelentését, de később képes volt felismerni az Ő bölcsességét és jóságát, Aki a dolgait alakította. Voltak esetek, amikor a helyzetünk gyorsan megváltozott olyan tényezők által, amelyek felett nem volt ellenőrzésünk, ami arra ösztönzött minket, hogy induljunk tovább. De a folytatás megmutatta, hogy Isten volt az, Aki megnyitotta az utunkat, hogy menjünk és segítsünk másokon, akiknek nagy szükségük volt ránk. Így volt ez Dáviddal is.

„Életem ideje kezdedben van” (Zsolt31:16). Igen, a maradásom és az utazásom „ideje”, a bővelkedésem és a szűkölködésem „ideje”, a szentekkel való közösségem és az elszigeteltségem és magányom „ideje” – mindegyiket Isten rendeli el. Áldott dolog ezt tudni, és még áldottabb amikor a szívnek megadatik, hogy belenyugodjon ebbe. Semmi sem megnyugtatóbb és megszilárdítóbb a lélek számára, mint annak felfogása, hogy mindent a mindentudás rendelt el és most a végtelen szeretet irányít: Aki az örökkévalóságtól fogva megszabta a születésem idejét, az határozta meg a világból való távozásom idejét is. A fiatalságom és egészségességem „ideje” ugyanúgy Isten kezében van, mint a gyengeségem és a betegségem ideje. Ő tudja, mikor a legjobb kiemelni engem egy kétségbeejtő helyzetből, s az Ő könyörületre megnyitja az utat, ha eljön az Ő ideje a számomra, hogy lépjek.

Amíg Dávid és az emberei Ákhis táborában voltak, az amálekíták kihasználták a távollétüket, rácsaptak a védtelen Siklagra, felégették azt, és fogságba hurcolták az asszonyokat és a gyermekeket. A férjeik és az atyáik mit sem tudtak erről: nem, de Isten igen és könyörületes céljai voltak velük kapcsolatban. A szomorú helyzetük valóban reménytelennek tűnt, de a külső megjelenések megtévesztőek. Bár nem voltak tudatában a ténynek, Isten már elkezdte mozgatni a szabadításuk eszközeit. Velünk ellentétben Isten soha nem siet el semmit, és soha nem késik le semmiről. Ha Dávidot és embereit Ákhis egy héttel korábban mentette volna fel, akkor kéznél lettek volna Siklág védelméhez, s a szükséges büntetés, valamint a belőle fakadó nagy áldás elmaradtak volna! Ha egy héttel később térnek haza, akkor valószínűleg késő lett volna a szeretteik megmentéséhez. Ámuljunk tehát Isten időszerűségén, amivel kiszabadítja Dávidot a filiszteus igából.

„Mikor azért Dávid embereivel együtt a városba érkezék; ímé az tűzzel felégettetett vala, feleségeik, fiaik és leányaik pedig fogságba hurczoltattak. Akkor Dávid és a nép, a mely ő vele volt, felkiáltának és annyira sírának, hogy végre erejük sem volt a sírásra.” (1Sám30:3-4) Figyeljük meg, hogy nem volt Istenhez fordulás, sem arra irányuló próbálkozás, hogy a gondjaikat Őrá vessék! Teljesen elborította őket a megrázkódtatás és a fájdalom. Talán az olvasó is ismeri valamennyire a fájdalmas megtapasztalás hasonló helyzetét. Egy súlyos pénzügyi visszaesés, ami a lelket sötét homályba taszította, vagy bekövetkezett egy közeli hozzátartozó halála, s a bánat keserűségében úgy tűnt, minden ellened van és elnémult az ima hangja. Ő, Dávid és az emberei nem az egyetlenek voltak, akiket elöntött a baj és a gyötrelem.

„És Dávid igen nagy szorultságba jutta, mert a nép arról beszélt, hogy megkövezi őt, mivel az egész nép lelke elkeseredett fiaik és leányaik miatt.” (1Sám30:6) A hűséges követőinek ellene fordulása volt az utolsó összetevő a keserű pohárban, amit Dávidnak most ki kellett innia. De még ez is Istentől jött: ha az Ő vesszőjének az egyik csapása nem segít, akkor azt másoknak kell követnie, s ha szükséges, még továbbiaknak is, mert a mi szent Atyánk nem

engedi, hogy a csökönyös gyermekei vég nélkül büntetlenek maradjanak. Így volt ez most is: a romokban heverő Siklág látványa és a családja elvesztése nem kényszerítette térdre Dávidot, ezért további eszközökre volt szükség. Az őt körülvevő emberek haragja felrázta a fásultságából, s az életét fenyegető veszély a közvetlen barátai részéről volt annak módja, ahogyan Isten visszazökkentette őt.

„Dávid azonban megerősíté magát az Úrban, az ő Istenében.” (1Sám30:6) Itt tör be a világosság a sötét színpadra, ám mégis óvakodnunk kell, nehogy rosszul használjuk fel azt. Isten Ígésében egyetlen mondatot sem szabad elszigetelt egységnek tekinteni, hanem a Szentírást a Szentírással kell összevetni. Sok van a most előttünk álló szavakban, sokkal több, mint amennyit emberi szerző képes teljesen feltárni. Három dologra kell odafigyelni: először, mi van előfeltételezve a „Dávid azonban megerősíté magát az Úrban” szavakban; másodsor, mit jeleznek ezek; harmadszor, mi következett ez után. Ha fontolóra vesszük Dávid valódi jellemét, mint „az Isten szíve szerint való emberét”, ha észben tartjuk a teljes szövegösszefüggést, felidézzük a szomorú visszacsúszásait, de mindenekelőtt, a hit analógiájának világosságában tekintünk a mostani igeversre, kevés nehézségük lesz abban, hogy „olvassunk a sorok között”.

„Dávid azonban megerősíté magát az Úrban, az ő Istenében.” Ó, sok minden benne foglaltatik ebben. Ó, mennyi minden van ebben! Dávid addig nem tudta ténylegesen „megerősíteni magát az Úrban”, amíg a szíve át nem jutott a megelőző folyamatokon: a meggyőződésen, a bűnbánaton, a megvalláson, amik szükségszerűen megelőzték az enyhülést és a vigasztalást. „A ki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga; a ki pedig megvallja és elhagyja, irgalmasságot nyer.” (Péld28:13) Ez hirdeti ki Isten kormányzói bánásmódjának változhatatlan alapelvét meg nem tértek és megtértek számára egyaránt. Ha nem lett volna megtérés Dávid részéről, nem ítélte volna el kíméletlenül önmagát, nem vallotta volna meg megtört szívvel Istennek a hibáit, akkor a bűnben „erősítette volna meg magát” és az nem lett volna egyéb, mint „Isten kegyelmének bujálkodásra fordítása” (Júd1:4). Krisztus nemcsak meghalt, hogy megmentse a népét a bűn büntetésétől, de megszerezte a Szentlelket is, hogy munkálja ki bennük a bűneik aljasságával szembeni gyűlöletet! S nincs megbocsátás és megtisztítás a szent számára bűnvallás nélkül (1Jn1:9), s nincs elfogadható bűnvallás sem, ha az nem bűnbánó szívből fakad.

Manapság hatalmas szükség van rá, hogy a fenti alapelveket megmagyarázzuk és sulykoljuk a hitvalló keresztyéneknek. Sem Isten dicsőségét nem mozdítjuk elő, sem az Ő népe javát nem támogatjuk, ha elrejtjük az Ő igazságosságának követelményeit és hallgatunk azokról. Isten könyörülete a szentség útján működik: ahol nincs megtérés, ott nincs megbocsátás sem, ahol nincs elfordulás a bűntől, ott nincs meg a bűnök eltörlése sem. S több is kell, mint csak Isten megkérése, hogy legyen könyörületes a Krisztus kedvéért. Sokan vannak, akik idézgetik, hogy „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől” (1Jn1:7), de csak kevesen, akik hűségesen rámutatnak, hogy ez a drága ígéret azzal egészül ki, hogy „ha pedig a világosságban járunk, a mint ő maga a világosságban van”. Ha elkerüljük Isten szentségének fürkésző világosságát, ha elrejtőzünk, mentegetőzünk, nem térünk meg és elvetjük a bűneink napi megvallását, akkor Jézus Krisztus vére természetesen nem „tisztít meg” minket minden bűntől. A ragaszkodás az ellenkezőjéhez vaskosan meggyalázza a Vért és Krisztust a gonoszság megbocsátójává teszi!

Mérlegeld alaposan a következőket: „Mikor... imádkozándanak e helyen, és vallást teendének a te nevedről, és megtéréndének az ő bűnökből, mert te szorongatod őket: Te hallgasd meg őket a mennyekből, és légy kegyelmes a te szolgálidnak... Ha a te néped hadba megy ki az ő ellensége ellen, az úton, a melyen te küldöd el, és imádkozándik az Úrhoz, fordulván az úton e város felé, a melyet te magadnak választottál és e ház felé, a melyet építettem a te nevednek: hallgasd meg a mennyekből az ő imádságokat és könyörgéseket, és szerezz nekik igazságot. Ha te ellened vétkezéndenek, - mert nincsen ember, a ki ne vétkeznék - és megharagudván reájok,

ellenség kezébe adándod, és fogva elviéndik őket azok, a kiktől megfogattak, az ellenségnek földére, messze vagy közel; És eszökre térnek a földön, melyre fogva vitettek, és megtérvén könyörögnék néked azoknak földökön, a kiktől fogva elvitettek, mondván: Vétkeztünk, hamisan és istentelenül cselekedtünk! És megtéréndenek te hozzád teljes szívökből és lelkökből, az ő ellenségeknek földében, a kik őket fogva elvitték, és imádkozándanak hozzád... hallgasd meg a mennyekből, a te lakhelyedből az ő imádságokat és könyörgéseket, és szerezz nekik igazságot; És légy kegyelmes a te néped iránt, a kik ellened vétkezéndenek..." (1Kir8:35-36, 44-50). S Isten még mindig ugyanaz. A „korszakok” semmiféle váltakozása nem okoz semmilyen változást az Ő jellemében, és sehogyan sem módosítja az Ő szent követelményeit: Nála „nincs változás, vagy változásnak árnyéka” (Jak1:17).

„Dávid azonban megerősíté magát az Úrban, az ő Istenében.” Miután igyekeztünk jelezni, hogy mit előfeltételeznek ezek a szavak, most nézzük meg röviden, hogy mit is jelentenek. Ugyanaz a Szentlélek, Aki meggyőzi a visszacsúszott szentet a bűneiről, munkálja ki benne az őszinte megtérést és indítja őt arra, hogy őszintén és szabadon megvallja ezeket Istennek, Ő adja meg neki Isten bővelkedő kegyelmének megújult érzését is, megerősíti a hitét az Ő áldott ígéreteiben és emlékezteti őt Isten megváltozhatatlan hűségéről (1Jn1:9). Így válik lehetővé a bűnbánó szív számára megnyugodni Isten végtelen kegyelmében, s most, hogy helyreállt Vele a közösség, a lélek „megerősíti magát” az Ő tökéletességeiben. Azaz, pontosan ahogyan megszabadítja a Szentlélek a szentet attól, hogy a Sátán tanácsira hallgasson és leplezze a bűneit, úgy menti meg a Sátán arra irányuló erőfeszítéseitől is, hogy a kétségbeesésbe süllyessze, miután meggyőződött a bűneiről.

„Dávid azonban megerősíté magát az Úrban, az ő Istenében.” Ez azt jelenti, hogy újra áttekintette az örök szövetséget, amit Isten kötött vele Krisztusban, mely szövetség „mindennel ellátott és állandó” (1Sám23:5). Ez azt jelenti, hogy felidézte Isten iránta mutatott múltbeli jószágát és könyörületét, ami újra biztosította a szívét a jelenre és a jövőre nézve. Ez azt jelenti, hogy megszemlélte az Úr mindenhatóságát és felfogta, hogy számára semmi sem túl nehéz, s nincs reménytelen helyzet az Ő nagy hatalma előtt, mert Ő képes jót kihozni a gonoszszágból, és tisztát a tisztátalanból. Ez azt jelenti, hogy emlékezett Isten ígéreteire, miszerint biztonságban felülteti majd őt a trónra, s bár nem tudta, hogy ez a közvetlen baj miképpen fog eltűnni, kétség nélkül reménykedett Istenben és magabiztosan számított arra, hogy Ő majd intézkedik az ügyében. Ó, keresztyén olvasó, amikor elutunk az értelmünk végére, akkor nem szabad egyúttal a hitünk végén is lennünk. Ügyelj arra, hogy minden rendben legyen a lelked és Isten között, s bízz az Ő elégségességében.

Amikor minden ellene szólt, Dávid hite működésbe lépett: odafordult ahhoz, Aki soha nem hagyta őt cserben, s Akitől oly gyászosan elszakadt. Ő, áldott a próba, nem számít, mennyire nehéz; drága a csalódás, nem számít, milyen keserves, ha ez a végeredménye. Bűnbánóan visszatérni Istenhez azt jelenti, hogy visszakerülünk az áldás helyére. Jobb, sokkal jobb Siklág üszkös romjai között lenni a fenyegető csöcseléktől körülvéve, mint a filiszteusok sorai között a tulajdon népe ellen harcolni. Megismertük-e bármi módon, mit jelent a keserű csalódást? S azt átélve vajon odafordultunk ahhoz, Aki ránk sújtott, és „megerősítettük-e magunkat” Őbenne? Ha igen akkor Dávidhoz hasonlóan mi is elmondhatjuk: „Minekelőtte megaláztattam, tévelyegtem vala; most pedig vigyázok a te szódra.” (Zsolt119:67)

Ó, bárcsak tetszene az Úrnak megáldani ezt a fejezetet egy súlyosan elcsüggedt lélek számára, aki többé már nem élvezi az Ő arcának világosságát, hanem az Ő fenyítőleg összevont szemöldökeit látja. Lesújthat téged a bánat és a csüggedés, de egyetlen baj sem túl nagy a számodra, ha Istenben lesz megnyugvásra: Benne, Aki igazságosan küldte rád azt a bajt. Alázkodj meg az Ő hatalmas keze alatt, ismerd el Neki a bűneidet, számíts a bőséges könyörületére és keresd a kegyelmét, hogy megnyugodhass a vigasztaló ígéreteiben. Amikor hit sarjad a szétfoszlott reménység romjaiból, az áldott dolog. Amit az imént láttunk, az alkotta

Dávid életének fordulópontját, s legyen így veled is. „Vessed az Úrra a te terhedet, ő gondot visel rólad” (Zsolt55:23).

Ó, kedves olvasó, légy hívő vagy hitetlen, senki más nem tehet jót veled, csak Isten, csak Ő képes enyhíteni az aggodalmadat, levenni a terhet a szívedről, és áldást hozni az életedbe. Ha elutasítod a megalázkodást Előtte, nem siránkozol az önfejlés útja miatt, amit követtél, és nem fordulsz el attól, akkor te vagy önmagad legrosszabb ellensége és elhagyott a saját kegyelmedet. De ha elfoglalod a helyedet Előtte a porban, megtérsz a gonoszságodból, és keresed annak kegyelmét, hogy ez után az Ő akaratának behódolva élhess, akkor megbocsátás, békesség és öröm vár rád. Nem számít, milyen súlyos hibát vétettél a múltban, s miféle világosság és kegy ellen vétkeztél, ha mindezt elismered megtört szívvel az Úrnak, Ő kész megbocsátani.

„És monda Dávid Abjáhár papnak, az Akhimélek fiának: Hozd ide nékem az efódot. És Abjáhár oda vivé az efódot Dávidhoz. És megkérdezé Dávid az Urat, mondván: Üldözzen-e ezt a sereget? Utólérem-e őket?” (1Sám30:7-8) Itt látjuk az első eredményét annak, ami Dávidnak az Úrhoz történt visszafordulását követte. Áldott dolog megfigyelni, hogy a Szentlélek a csend leplét borította arra, ami titokban történt Dávid és az Úr között, ahogyan tette Krisztusnak Péterrel folytatott magánbeszélgetésével is (1Kor15:5). De miután elmondta nekünk, hogy Dávid megerősítette magát az Úrban, most feltárja a megújulást, ami a viselkedésében ment végbe. Semmi sem hangzott el arról, hogy Dávid kért-e tanácsot Istentől, amikor Ákhishoz ment (1Sám27:2), de most, hogy a boldog közösség helyreállt, nem akart egyetlen lépést sem tenni isteni vezetés nélkül.

Valóban nagyon áldott látni a 7-8. versekben feljegyzetteket. Mózes törvényként szögezte le, hogy Izrael vezetőjének „oda kell állnia” a pap (Eleázár) elé, aki tanácsot kér majd a számára az Urimal az Úr előtt. Ezzel összhangban fordult Dávid a paphoz és hagyta meg, hogy kérdezze meg az Úr szándékát arról, miképpen kell eljárnia ebben a szörnyű válsághelyzetben. Tanuljuk meg ebből, hogy az Úr kijelentett akarata iránti engedelmesség a legjobb bizonyítéka a közösség helyreállításának Vele. Hát persze, hiszen a szeretet természete az, hogy a kedvében járjon annak, akire irányul. Vizsgáljuk hát meg a gyakorlati kapcsolatunkat Istennel, de nem az érzelmeink, se nem a szavaink alapján, hanem annak mértéke szerint, hogy mennyire hódoltunk be Neki ténylegesen és járunk a Tőle való függőség lelkületével.

Figyeljük meg, hogy a belső kegyelem miképpen győzedelmeskedett a testi ösztökék felett. A pusztaság természet arra serkentene, hogy Dávid egyetlen lehetséges útja az, ha az amálekita után siet és igyekszik megmenteni minden asszonyt és gyermeket, akik még életben lehetnek. De Dávid most megszabadult az indulatos önelégültségtől, a lelke megint olyan volt, mint „az elválasztott gyermek” (Zsolt131:2). Most Isten rendezte el az életének minden részletét. Ó, jaj, közlünk a legtöbbeknek sok kemény ütest kell kapnia a bolondság ösvényein, mielőtt eljutnánk erre a helyre. Valóban nagyon hálásnak kell lennünk, amikor a test lázas nyugtalansága alulmarad és a lélek valóban azt kívánja, hogy Isten vezessen minket lépésről lépésre. A folyamat tűnhet nem túl gyorsnak, de bizonyára annál biztosabb. Az Úr kegyelmesen ráteszi a nyugtató kezét mindegyikünkre, és arra késztet, hogy egyedül Őrá nézzünk és Benne keressünk megnyugvást.

27. fejezet – Az amálekíták üldözése (1Sám30)

Most annak áldott folytatásával kell foglalkoznunk, hogy Dávid rendbe hozta a dolgokat Isten és a maga lelke között és megerősítette magát az Úrban. Az előző fejezet végén láttuk, hogy az Istenhez való visszatérésének első eredménye az volt, amikor felkereste a főpapot az efódjával és „megkérdezte az Urat”, hogy üldözzé-e vagy sem azokat, akik felégették Siklágót és fogságba hurcolták a feleségeiket. Ez példázza azt az alapelvet, ami mindig működésben van, ahol végbement a szív igazi megújulása: a saját bölcsességünket és erőnket nem ismerjük el, s buzgón keressük az isteni segítséget és vezetést. Ezáltal vagyunk képesek felügyelni a lelkünk állapotát és felismerni, hogy vajon tényleg az Úrral járunk-e, vagy sem. A visszacsúszás és a függetlenség lelkülete mindig együtt járnak, viszont az Istennel való közösség és a Tőle való függőség sem válnak külön soha.

Mint arra rámutattunk az előző fejezetben, a mózesi törvény megkövetelte, hogy Izrael uralkodója álljon meg a pap előtt, aki tanácsot kér a számára, hogy elinduljon-e vagy sem (4Móz27:31). Hasonlóképpen a szent is parancsot kap manapság arra, hogy „Hagyjad az Úrra a te útat, és bízzál benne, majd ő teljesíti.” (Zsolt37:5) Egyetlen lépést sem szabad tenni, legyen az nagy vagy kicsi anélkül, hogy ne várnánk előtte az Úrra útmutatásért: „Ha pedig valakinek közületek nincsen bölcsessége, kérje Istentől, a ki mindenkinek készségesen és szemrehányás nélkül adja; és megadatik néki.” (Jak1:5) Nem felülről várni a bölcsességet nem egyéb, mint az önelégültség és az önfejlés cselekedete; őszintén és buzgó kérni a felülről jövő bölcsességet annak jele, hogy a szív behódolt Istennek, s vágyik rá, hogy azt tegye, ami Neki tetszik.

„Minden te útaidban elismered¹⁸ őt” (ha ezt hűségesen megteesszük, akkor teljesen biztosak lehetünk abban, hogy) „akkor ő igazgatja a te útaidat” (Péld3:6). A súlyos baj, amibe Dávid került, amikor Gáth földjén keresett menedéket közvetlenül abból fakast, hogy elmulasztotta megkérdezni az Urat. Most azonban megkérdezte a főpapon keresztül: „Üldözöm-e ezt a sereget? Utólérem-e őket?” (1Sám30:8) Ez valóban áldásos. Bárcsak utánoznánk őt, mert az arra irányuló testi erőfeszítéseink, hogy semlegesítsük a hitetlenségünk és az ostobaságunk következményeit, csak tovább visznek minket azon az úton, ami Isten büntetését hozza ránk, s ennek biztosan újabb csalódás a vége. „Csendesedjete és ismerjéte el, hogy én vagyok az Isten!” (Zsolt46:11) az Íge, amire nagy szükségünk van ilyen időszakokban: kíméletlenül el kell ítélnünk önmagunkat és engednünk kell, hogy a kéz, amelyik lesújtott ránk, most visszavezessen az Ő útjára, mert ez a helyreállítás egyetlen útja. Csak akkor adunk bizonyosságot róla, hogy a csalódás és a bánat üdvösnek bizonyultak a lelkünk számára.

Kimondhatatlanul drága megfigyelni az Úr válaszát Dávid kérdésére: „És monda néki: Üldözzed, mert bizonyosan utóléred, és szabadulást szeresz.” (1Sám30:8) „Lássuk meg Isten kegyelmének a jóságát és a tökéletességét. Nem volt késlekedés a válaszában – sem fenntartás, – sem pedig kétértelműség: többet is válaszolt, mint amennyit Dávid kérdezett. Nemcsak azt mondta el neki, hogy üldözheti őket, de azt is, hogy biztosan megmenti mindegyiket. A Dávid lelke felett oly sötéten lebegő bánat fekete fellege egy pillanat alatt szertefoszlott, s ő, akit a társai halálra ítélték, hirtelen úgy állt előttük, mint Istenének megtisztelt szolgája, aki azt a megbízást kapta, hogy üldözzé őket és győzzé le. Üldözte is, és minden úgy történt, ahogyan Isten megmondta.” (B. W. Newton)

¹⁸ Károlinál: *megismered – a ford.*

„Elméne azért Dávid, ő és az a hatszáz ember, a kik vele valának.” (1Sám30:9) Ennek a jelentése csak akkor fogható fel és érthető meg, ha felidézzük, miről olvastunk a 6. versben: „És Dávid igen nagy szorultságba jutta, mert a nép arról beszélt, hogy megkövezi őt”! Micsoda változást látunk most! Az emberei ellenségessége lecsillapodott, és újra készek voltak követni a vezetőjüket. Itt látjuk a harmadik következményét Dávid lelki visszatérésének Istenhez és önmaga megerősítésének Őbenne. Először alávetette magát az isteni rendnek és vezetést keresett Istennél. Másodszor, azonnal kegyes választ kapott, az Úr megadta neki annak bizonyosságát, amire olyannyira vágyott. S most Isten ereje szállt le az emberei szívére, teljesen lecsendesítve a lázadásukat és akármilyen fáradtak is voltak, hajlandóvá téve őket, hogy gyorsított menetben kövessék Dávidot az amálekíták után. Ó, milyen sokat veszítünk, kedves olvasó, amikor elmulasztjuk rendbe tenni a dolgokat Istennel!

„Elméne azért Dávid, ő és az a hatszáz ember, a kik vele valának.” Ez Dávid reakciója az Ígére, amit Istentől kapott a főpapon keresztül. Pihenés vagy felfrissülés nélkül azonnal a pusztítók üldözésére indult. Olyan fáradtan és gyengén, amilyen joggal lehetett, Dávid most új erőfeszítésekre bátorodott. Ó, hát nincs megírva? „De a kik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!” (Ézs40:31) Mindig is így van ez. Ha valóban vágyunk az Úr lelki vezetésére, s alázatosan és bizalommal kérjük azt Tőle, a belső emberünk meg fog újulni és képessékké válunk követni az Ő parancsa szerinti utat.

„És mikor a Bésor patakához jutának, ott a népnek egy része megállott.” (1Sám30:9) Ez arra tanít minket, hogy amikor Isten kijelentett akaratának sodrában vagyunk, az sem lesz szükségszerűen sétámenet. Fel kell készülnünk a szembetalálkozásra a nehézségekkel és az akadályokkal még az engedelmisség útján is. A Jahvétől kapott Ígébe vetett hit által fordult el Dávid Siklág romjaitól, s a hitet próbára kell tenni. Súlyos próba várt most Dávidra: elgyengülve a korábbi utazástól, s a lelkük még tovább csüggedt a szemük elé táruló szomorú látványtól az emberei közül sokan, bár akartak továbbmenni, mégis képtelenek voltak rá, s ő nem kevesebb, mint kétszáz ember hagyott hátra a Bésor patakjánál.

„Dávid azonban négyszáz emberrel tovább üldözte az ellenséget; kétszáz ember pedig ott megállott, mivel fáradtabbak valának, semhogy a Bésor patakán átkelhetek volna.” (1Sám30:10) Látva ezeknek az embereknek az állapotát, Dávid nem hajtotta vagy kényszerítette azokat, akik túl fáradtak voltak ahhoz, hogy kövessék őt. Ez további bizonyítéka volt annak, hogy a hősünk most Istennel volt közösségben, „mert ő tudja a mi formáltatásunkat; megemlékezik róla, hogy por vagyunk” (Zsolt103:14) – ó, jaj, mily gyakran felejtik el ezt látszólag azok, akik az Ő nevét vallják! De jóllehet a csapata most egyharmaddal csökkent, s amint arra a 17. vers világosan utal, létszámban jóval alulmaradt az amálekíták serege létszámának, Dávid mégis feltétlenül bízott az Ígében és folytatta az előrenyomulást.

„És találának a mezőn egy egyiptomi embert, a kit Dávidhoz vivének, és adának néki kenyeret, hogy egyék, és megittatták őt vízzel. És adának néki egy csomó száraz füget és két kötés aszuszóllót; és miután evett, magához tért, mert három nap és három éjjel sem kenyeret nem evett, sem vizet nem ivott. És monda néki Dávid: Ki embere vagy te, és honnan való vagy? Ő pedig monda: Egyiptomi ifjú vagyok, egy Amálekita embernek szolgája, és elhagyott engem az én uram, mivel megbetegedtem immár ma harmadnapja. Mi törtünk be a Kréteusok déli vidékére, és oda, a mely Júdáé, és Kálebnek déli vidékére; és Siklágot felégettük tűzzel. És Dávid monda néki: Elvezetsz-e minket ahhoz a sereghez? És ő monda: Esküdjél meg nekem az Istenre, hogy nem ölsz meg engem, sem az én uramnak kezébe át nem adsz, és én elvezetlek téged ahhoz a sereghez.” (1Sám30:11-15) Ezeket az igeverseket két szempontból fogjuk vizsgálni: ahogyan kiegészítik azt, amit korábban láttunk, egyben egy szép evangéliumi képet is alkotnak.

A most idézett igeversekben a hetedik következményét láthatjuk annak, hogy Dávid rendbe tette a dolgokat Istennel. Először, megerősítette magát az Úrban: 6. vers. Másodszor,

alávetette magát az isteni rendnek és Istentől kért vezetést: 7-8. versek. Harmadszor, világosságot szerzett az útjához és bizonyosságot Isten segítségéről: 8. vers. Negyedszer, Isten ereje szállta meg az embereinek szívét, legyőzve a némaságukat: 6. vers, s rávette őket, hogy kövessék a nehéz és veszélyes vállalkozásában: 9. vers. Ötödször, Dávid ereje megújult, képessé téve őt arra, hogy elkezdje az erőltetett és gyors menetelést: 9. vers. Hatodszor, kegyelmet kapott, hogy felülkerekedjen a hite súlyos próbáján: 10. vers. S most azt kell megfigyelnünk, hogyan mutatkozott erősnek az Úr az ő oldalukon, elrendelve, hogy a gondviselése Dávid javára működjön. Ilyenek Isten egyes kegyelmi ajándékai, amiket magabiztosan várhatunk, amikor az áldás csatornáját a lelkeink és Isten között nem nyelnek el többé meg nem ítélt és meg nem vallott bűnök.

A legfigyelemreméltóbb isteni közbeavatkozás tárul itt elénk. Dávid az amálekítákat üzte, s ebből a mellékes eseményből megértjük, hogy nem tudta, melyik irányban távoztak, sem azt, hogy milyen messzire jutottak. Isten nem tett nekik csodát, hanem természetes eszközökkel gondoskodott a szükséges vezetésről. Dávid emberei eljutottak valakihez, aki beteg volt és éhezett a mezőn. Kiderült, hogy egyiptomi szolga, akit az ura barbár módon a sorsára hagyott. Mikor elvitték Dávidhoz, minden részletről beszámolt neki, s miután biztosítékot kapott arra nézve, hogy az életét megkímélik, beleegyezett abba, hogy Dávidot és az embereit elvezeti oda, ahol az amálekíták táboroztak. Csodáljuk meg a különböző részleteket Istennek ebben a csodálatos titkos gondviselésében, amit most Dávid számára biztosított, valamint az ezt befolyásoló tényezők együttesét.

Először is álljunk meg ámulattal Isten magasztos szuverenitása előtt, ami engedte, hogy az egyiptomi szolga megbetegedjen: 13. vers. Másodszor, megengedte, hogy az ura ennyire embertelenül bánjon vele, hátrahagyva őt, hogy az út szélén pusztuljon el: 13. vers. Harmadszor, felindította Dávid embereit az életének megkímélésére: 11. vers, amikor pedig minden okuk megvolt azt feltételezni, hogy ő is részt vett Síklág felégetésében. Negyedszer, az a tény, hogy ő maga egyiptomi volt, és nem amálekita: 11.vers – ha az lett volna, meg kellett volna ölniük (5Móz25:19). Ötödször, felindította Dávidot, hogy kegyes legyen vele: 11. vers. Hatodszor, a neki adott élelem ilyen gyorsan megelevenítette: 12. vers. Hetedszer, arra ösztönözte, hogy szabadon válaszoljon Dávid kérdéseire és akarja őket elvezetni az amálekíták táborához. E hét tényező mindegyikét egyesíteni kellett, vagy soha nem lett volna meg az eredmény: Isten „minden dolgot együttműködtetett” Dávid javára.¹⁹ S ezt teszi értünk is: a gondviselése ugyanolyan csodálatosan működik napról-napra a mi javunkra is.

Más szemszögből megközelítve ezeket (11-15) verseket, lássuk meg benne az elveszett bűnös csodálatos képét, akit Krisztus megváltott. Oly sok különálló ecsetvonás van ebben a szeretetreméltó evangéliumi képben, hogy itt épp csak rámutathatunk mindegyikre.

1. Az állampolgársága: „És találának a mezőn egy égyptomi embert” (11. vers). A Szentírásban Egyiptom a világ jelképe: azé az erkölcsi világé, amihez az újjá nem születettek tartoznak, és amiben a kielégülésüket keresik. Ahogyan másvalaki mondta: „A kezdete Káin napjaiig nyúlik vissza, amikor ’elméne Káin az Úr színe elől’, s ő és a leszármazottjai városokat építettek, ötletes találmányokat alkottak meg bronzból és vasból, hangszereket készítettek, és általában jól érezték magukat Istenről megfeledkezve. S ez a mai napig így folytatódik. Egyiptom ezt jelképezi. Ott a fáraó, a Sátán mintaképe uralkodott és zsarnokoskodott.”

2. A szánalmas állapota: „Megbetegedtem” (13. vers). Ez az állapota a bukott Ádám mindegyik leszármazottjának. Szörnyű betegség ütötte fel a fejét az újjá nem születettekben: ez

¹⁹ Utalás a Rm8:28-ra, az angol változat szerinti szavakkal – *a ford.*

a betegség a bűn, „a bűn pedig teljességre jutván halált nemz” (Jak1:15). A bűn az, ami megfosztotta a lelket az eredeti szépségétől, elsötétítette az értelmet, megrontotta a szívet kiforgatta az akaratot és megbénította minden képességünket, ami az Isten irányában történő működésüket illeti. De nemcsak kétségbeejtően beteg volt ez azt egyiptomi, hanem éhezett is: nem volt semmi étele vagy itala három napon keresztül. Ezért joggal kiálthatta: „én pedig éhen halok meg!” (Lk15:17)

3. A szomorú helyzete: „elhagyott engem az én uram, mivel megbetegedtem immár ma harmadnapja” (13. vers). Rabszolga volt, s most, hogy az ura úgy vélte, többé már nincs hasznára, szívtelenül kidobta őt és hagyta ott pusztulni. „S így bánik az ördög a szolgálival: addig használja őket eszközként, amíg tudja. Utána, ha már semmire sem tudja őket használni, ráhagyja a maguk ostobaságára. Így bánt Júdással és sok más emberrel is előtte és utána egyaránt.” (C. Knapp)

4. A szabadulása: „és Dávidhoz vitték” (11. vers). Kétségtelenül túl gyenge volt ahhoz, semhogy járni tudott volna, de ha még képes lett volna rá, akkor sem teszi meg soha, mert Dávid teljesen idegen volt a számára! Így van ez az újjá nem született bűnössel és azzal az Áldottal, Akinek Dávid az előképe volt. Ezért mondta Krisztus: „Senki sem jöhet én hozzám, hanemha az Atya vonja azt, a ki elküldött engem” (Jn6:44). Isten minden egyes választottja „vitetik” Krisztushoz a Szentlélek által.

5. A szabadítója: biztos, hogy ez a félholt egyiptomi szomorú látványt nyújtott, amikor az Isten szíve szerint való ember jelenlétebe vitték. De pont a romlása és a nyomorultsága indította Dávidot könyörületre iránta. Így van a Megváltóval is: nem számít, milyen pusztítást vitt véghez a bűn, sem az, hogy erkölcsileg mennyire visszaszítóvá tette az áldozatát, Krisztus soha nem utasítja vissza, hogy befogadja azt, akit az Atya vonz Hozzá és barátkozzon vele.

6. Az ellátása: „és adának néki kenyeret, hogy egyék, és megittatták őt vízzel. És adának néki egy csomó száraz fűgét és két kötés aszuszólt” (11-12. versek) Drága ecsetvonás ez a képünkön, az isteni kegyelemről, ami Krisztusban van felhalmozva. Senki nem távozik üres kézzel Tőle, akit a Szentlélek vitt Hozzá. Mennyire emlékeztet ez minket a királyi fogadtatásra, amiben a tékozló fiú részesült és a bőséges eledelre, amit elé tettek!

6. A megvallása: amikor Dávid megkérdezte, hogy kihez tartozik és honnan jött, őszinte és egyenes választ adott: „Égyiptomi ifjú vagyok, egy Amálekita embernek szolgálja” (13. vers) Látványosan vázolja ez fel azt a tényt, hogy amikor a választott bűnöst Krisztus elé viszik, s ott megkapja az élet kenyerét és vizét, akkor kerül a megfelelő helyre és nyíltan elismeri, hogy ki volt és ki ő a természeténél fogva. „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket” (1Jn1:9).

8. A kötelessége: „Elvezetsz-e minket ahhoz a sereghez?” (15. vers) Ebben azt látjuk, hogy miképpen vette igénybe Dávid azt, akivel összebarátkozott, bár áldott dolog megjegyezni, hogy ez inkább kérés, semmint közvetlen parancs formájában történt. Hasonló módon a hívő számára is így hangzik el: „Kérlek azért titeket atyámfiai az Istennek irgalmasságára, hogy szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent és Istennek kedves áldozatul, mint a ti okos tiszteleteteket.” (Rm12:1).

9. Vagyakozása a bizonyosságra: „És ő monda: Esküdjél meg nekem az Istenre, hogy nem ölsz meg engem, sem az én uramnak kezébe át nem adsz, és én elvezetlek téged ahhoz a sereghez.” (15. vers) Addig nem lelhetett örömét az új mester szolgálatában, amíg nem kapott biztosítékot arra, hogy nem kerül vissza a régi hatalmába. Áldott dolog tudni, hogy Krisztus nemcsak az eljövendő haragtól szabadítja meg a népét, hanem a bűn uralmától is.

10. A hálája: „Elvezeté azért őket” (16. vers). Most már odaszánta magát Dávid érdekeinek és azt tette, amit ő kért. Ezért mondják a keresztyéneknek: „Mert az Ő alkotása vagyunk, teremtetvén Általa a Krisztus Jézusban jó cselekedetekre” (Ef2:10). Ó, legyen annyi kegyelmünk, hogy ugyanolyan buzgón szolgáljuk Krisztust, amilyen lázasan a bűnt és a Sátánt az újjászületésünket megelőzően!

28. fejezet – A feleségeinek visszaszerzése (1Sám30)

„És ímé, azok elszéledének az egész vidéken, és evének, ivának és tánczolának az igen nagy zsákmány felett, a melyet a Filiszteusok tartományából és Júda tartományából hozának. És vágta őket Dávid alkonyattól fogva másnap estvéig, és senki sem menekült meg közülök, hanem csak négyszáz ifjú ember, a kik tevékre ülének és elfutának.” (1Sám30:16-17) Azon a ponton folytatjuk, ahol abbahagytuk az előző fejezetnél. Ezek az igeversek komoly folytatását adják azoknak, amelyek felett korábban elméltünk és élénk tárják az ott vizsgált kép másik oldalát.

Az amálekíták minden valószínűség szerint tudták, hogy az izraeliták és a filiszteusok összecsaptak, mégpedig elég messze, és azt feltételezték, hogy Dávid és az emberei Gáth királyát segítették. Biztonságban lévőknek vélve magukat elkezdtek oktanul mulatozni és örvendezni a megszerzett zsákmány bősége felett anélkül, hogy öröket állítottak volna, akik észlelik az ellenség közeledését. Nem feküdtek semmiféle szabályos rendben, még kevésbé bármilyen katonai formációban, hanem szétszóródtak kicsi csoportokra oszolva. Következésképpen Dávid és a kis csapata teljesen váratlanul csapott rájuk és rendezett félelmetes mészárlást köztük. Milyen gyakori, hogy az emberek ezt mondogatják: „Békesség és biztonság, akkor hirtelen veszedelem jön rájuk, mint a szülési fájdalom a terhes asszonyra; és semmiképpen meg nem menekednek.” (1Thessz5:3)

Pont ahogyan a Dáviddal összebarátkozott beteg és elhagyott egyiptomi előképe volt Isten egyik, Krisztus által megmentett választottjának, úgy festik le ezek a testi örömköbe merülő amálekíták a gondatlan bűnösöket, akiket majd Ő fog megsemmisíteni. Komolyan jelenti ezt be a 2Thessz1:7-9: „megjelenik az Úr Jézus az égből az ő hatalmának angyalaival. Tűznek lángjában, ki bosszút áll azokon, a kik nem ismerik az Istent, és a kik nem engedelmeskednek a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliomának. A kik meg fognak lakolni örök veszedelemmel az Úr ábrázatától, és az ő hatalmának dicsőségétől”. Majd ismét: „Ímé eljött az Úr az ő sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenek felett, és feddözzék mindazok ellen, a kik közöttök istentelenek, istentelenségöknek minden cselekedetért, a melyekkel istentelenkedtek, és minden kemény beszédért, a melyet az istentelen bűnösök szóltak ő ellene.” (Júd14-15)

De még ezek a kimondhatatlanul komoly figyelmeztetések, amiket Isten adott az Ő Ígében, sincsenek visszatartó hatással a nemtörődöm és a Sátán által lerészegített világra. Embertársaink túlnyomó többsége úgy él, mintha nem lenne eljövendő örökkévalóság, sem pedig ítéletnap, amikor majd meg kell jelenniük Isten előtt, s számot kell adniuk a testben elkövetett cselekedeteikről és ezeknek megfelelő ítéletet fognak kapni. Ők nagyon jól tudják, milyen rövid és bizonytalan ez az élet. A társaikat rövid időközönként vágja le a halál keze, de az nem hagy bennük maradandó, súlyos nyomot. Helyette folytatják a pörgő evilági életüket, érzéketlenek az isteni fenyegetésekkel szemben, süketek a lelkiismeret hangjára, nem törődnek semmiféle könyörgéssel vagy figyelmeztetéssel, amit a keresztyén barátaiktól vagy Isten szolgáitól kaphatnak.

Ó, milyen tragikusan igaz a világ mostani életére az a vidám jelenet, ami a most vizsgált igeversekben tárul a szemünk elé! Ezek a gondtalan amálekíták „evének, ivának és tánczolának”. Elképzelt biztonságukban azt tették, amit ennek az elkorcsosult kornak a fiataljai „jó bulinak” neveznek. Böven volt élelmük, miért kellett volna hát megtagadniuk azokat a testi örömköket, amelyek a lélek ellen hadakoznak? Sikerral kifosztották a szomszédjaikat, miért ne „ünnepelhetnének” és vigadozhatnának? Mindannyian emelkedett hangulatban voltak, miért ne töltenék hát meg a levegőt zenével és nevetéssel? „És vágta őket Dávid alkonyattól fogva másnap estvéig”. Ó, jaj, mit ért a testi biztonságuk!

Dávid ugyanúgy Krisztus igazi előképe volt az amálekíták eme mészárlásában, mint az összebarátkozásban a szegény egyiptomival. Ó, kedves olvasó, az, Aki megmenti azokat, akik

alávetik magukat Neki, mint Uruknak és bíznak Benne, mint Megváltójukban, ugyanolyan biztosan fogja elítélni és megsemmisíteni azokat, akik megvetik és elutasítják Őt. Ő még majd mondani fogja: „Sőt ennek felette amaz én ellenségeimet is, kik nem akarták, hogy én ő rajtok uralkodjam, hozzátok ide, és öljétek meg előttem!” (Lk19:27) Veled mi lesz azon a napon? A válasz erre a kérdésre meghatározza majd, hogy valóban elfogadtad-e Őt, mint Prófétát, hogy tanítson téged, mint Papot, hogy engesztelést szerezzen a bűneidre, mint Királyt, hogy irányítsa a szívedet és az életedet és uralkodjon azok felett. Ha még nem tetted meg, kérj kegyelmet fentről és dobd el a Vele folytatott hadakozásod fegyvereit, s add át magad teljesen Neki.

„A fiatal egyiptomi Dáviddal volt, amikor rajtaütöttek az amálekítákon. Egykor a társaságukhoz tartozott és egy volt közülük. Ha nem szakadt volna el tőlük, akkor biztosan osztozott volna a sorsukban. Ha meg nem tért vagy, akkor a bűnösök világához tartozol, 'akiknek az ítélete sokáig már nem késik'. Fordul el tőle, amíg Isten bosszúja meg nem semmisít téged is azzal együtt. Isten sokig tűrte már. A keresztyénség bűnei az egekig érnek és bosszúért kiáltanak. Krisztus az egyetlen menedéked. Gyere Hozzá most, s mint Noé a bárkában és Lót a hegyen, te is biztonságban leszel a mindent elsöprő vihartól. Mint az egyiptomi ifjú, te is ki leszel emelve a világból, távol ettől a színpadtól, mielőtt a csapás lesújt arra. Majd megjelenysz Krisztussal együtt, a sok tízezernyi szenttel együtt, akik majd kísérik, amikor eljön a Földre háborúzni és ítélni.” (C. Knapp)

Térjünk most vissza a történetünkhöz és keressük meg annak gyakorlati tanítását a mai keresztyén számára. „Elvezeté azért őket; és ímé, azok elszéledének az egész vidéken, és evének, ivának és tánczolának az igen nagy zsákmány felett, a melyet a Filiszteusok tartományából és Júda tartományából hozának.” (1Sám30:16) Hány mérföldön át vezette ez a kisegítő egyiptomi Dávidot és az embereit, nem tudjuk, de alighanem jelentős távolságra, s abban pedig, hogy ők természetfeletti módon lettek megerősítve a korábbi fáradtságuk után, nem kételkedhetünk. Joggal használta Isten ezt a szegény, aljas módon kivetett egyiptomit a halál eszközeként az amálekíták számára.

„És vágta őket Dávid alkonyattól fogva másnap estvéig, és senki sem menekült meg közülök, hanem csak négyszáz ifjú ember, a kik tevékre ülének és elfutának. És mindent megszabadított Dávid, valamit elvittek az Amálekíták; az ő két feleségét is megszabadította Dávid. És semmijök sem hiányzott, sem kicsiny, sem nagy, sem fiaik, sem leányaik, a zsákmányból sem és mindabból, a mit elvittek tőlük; Dávid mindent visszahozott.” (1Sám30:17-19) Itt van az áldott folytatása mindannak, amivel e fejezet előző versei foglaltak le bennünket. Micsoda bizonyítéka ez annak, hogy Dávid szíve most tökéletes volt az Úr iránt, mert Ő a legvilágosabb módon mutatkozott erősnek az ő oldalán, ennyire jeles sikereket biztosítva a vállalkozásához. Ő, amikor a bűneinket elhagyjuk és azok bocsánatot nyernek, mi pedig az Úr utasításainak megfelelően cselekszünk, akkor valószínűleg azt is visszaszerezünk, amit a korábbi ostobaságunk miatt veszítettünk el.

„És elvivé Dávid mind a juhokat és barmokat, melyeket tulajdon barmuk előtt hajtának, és azt mondják vala: Ez a Dávid zsákmánya!” (1Sám30:20) E nyelvezet látszólagos kértértelműsége feloldódik, ha visszautalunk a 16. versben elhangzottakra: az amálekíták sikerrel ütöttek rajta más helyeken, mielőtt Siklára támadtak volna. A zsákmányt, amit ott szereztek, elkülönítve tartották, s a jószágot, amit a filiszteusok és Júda területein zsákmányoltak, Dávid a maga részének követelte: s pár pillanat múlva meglátjuk azt is, mily nemesen használta fel.

„Midőn pedig Dávid ahhoz a kétszáz emberhez érkezék, a kik fáradtabbak valának, minthogy Dávidot követhették volna, és ott hagyta őket a Bésor patakjánál: kimenének Dávid elé és a nép elé, a mely vele volt. Dávid pedig a néphez közeledék, és köszönté őket békességgel.” (1Sám30:21) Az „ott hagyta őket a Bésor patakjánál” kifejezés világosan megmutatja, hogy azok a fáradt emberek őszintén akarták tovább is követni Dávidot, de kénytelenek voltak ettől elállni. Előképileg ez azt mondja el nekünk, hogy a keresztyének nem

egyformán erősek az Úrban: v. ö. 1Jn2:13. A héber „köszöntötte” szó azt jelenti: „megkérdezte őket a békességükről”, ami annyit jelent, hogy a hogylétük után érdeklődött, azaz szíven viselte a jólétüket. Bár a keresztyének nem egyformán erősek lelkileg, de egyformán drágák Krisztus számára.

„Akkor mondának mind azok közül, a kik Dáviddal elmenének, így szólván: Minthogy mind a gonosz emberek és Béliál emberei nem jöttek el velünk,²⁰ semmit se adjunk nekik a zsákmányból, a melyet visszaszereztünk, hanem csak kinek-kinek a maga feleségét és gyermekeit, azokat vigyék el, és menjenek el.” (1Sám30:22) A legjobban kegyelt társaságokban is lehet önző embereket találni, akik hálátlanok Isten iránt az Ő jóságáért és kegyeiért, s gazdagodni és kényeztetni akarják magukat, de hagyják az embertársukat éhen halni. Még Dávid csapatában is voltak kapzsi és fosztogató beállítottságú fiai a Béliálnak. Ők kétségtelenül azok voltak, akik átvették az irányítást, azt javasolva, hogy „kövezzék meg” Dávidot (6. vers). A valódi jellenül itt teljesen nyilvánvalóvá vált: a gonosz javaslatukban megláthatjuk, miképpen lett Dávid szíve próbára téve.

„Dávid azonban így szóla: Ne cselekedjetez így, atyámfiai, azzal, a mit az Úr adott nekünk; ő oltalmazott minket és adá kezünkbe a sereget, a mely ellenünk jött vala.” (1Sám30:23) Dávid válasza az egyes követőinek önző javaslatára szelíd, kedves és igazságos volt, s elhallgattatta őket. Figyeljük meg, milyen kedvesen válaszolt még a Béliál fiainak is, „atyámfiainak” szólítva őket, a kérésük közvetlen megtagadásával tartva fenn a főparancsnoki méltóságát. Ám ez mégsem csak a tekintélyének önkényes kijelentése volt: a „ne cselekedjetez így” szavakat erőteljes érvelés követte.

Először is emlékeztette ezeket az önző követőit, hogy az amálekítáktól szerzett zsákmány nem abszolút módon lett az övék, hanem „az Úr adta nekik”. Ezzel Dávid egy fontos alapelvet sulykolt, aminek szabályoznia kell a keresztyén intézői tevékenységünket: ingyen kaptunk valamit Istentől, ezért ingen kell azt tovább is adnunk. A zsugoriság Isten gyermekében a gyakorlati tagadása annak, hogy mily nagy adósa ő az isteni kegyelemnek. Másodszor, emlékeztette őket arra, milyen kegyelmesen „oltalmazta meg” őket az Úr, amikor az őket létszámban jóval felülmúló népre támadtak, s miképpen „adta a kezükbe” az amálekítákat. A győzelmet nem szabad a saját hősiességüknek tulajdonítani, ezért nem követelhetik maguknak a zsákmányt úgy, mint ami csak az övék. Nincs itt az ideje a kapzsiság lelke kimutatásának, amikor az Úr különleges módon mutatta ki irántunk a jóindulatát.

Harmadszor, rámutatott, hogy a gonosz javaslatuk nem találna tetszésre egyetlen bölcs, igaz és helyesen gondolkodó ember előtt sem: „Vajjon kicsoda engedhetne néktek ebben a dologban?” (1Sám30:24) Amikor Isten népe van többségben, ők leszavazzák a kapzsi javaslatait, de amit az újjászületettek létszámban felülmúlják őket a gyülekezeteikben, akkor jaj nekik. Negyedszer, Dávid emlékeztette őket arra, hogy akik hátramaradtak a Bésor patakjánál, azt nem hűtlenségből vagy vonakodásból tették: ők hőiesen küzdöttek a múltban, s most is hűségesen tették a maguk részét a „holmit” vagy a poggyászt őrizve, s ezzel váltak jogosultakká az osztozásban a zsákmányból. „Sőt inkább, a mekkora annak a része, a ki elment a harczba, akkora legyen annak is a része, a ki a holminál marada; egyenlőképen osztozzanak.” (1Sám30:24)

A fentiek egésze azt a tényt szemlélteti, hogy amikor a visszacsúszott hívő helyreáll a közösségre Istennel, akkor már olyan lelkiállapotban van, hogy élvezheti a visszaszerzett javait: azok már nem jelentenek többé csapdát a számára. Amikor Isten elvesz tőlünk valamit, hogy

²⁰ Az angol változatban ez kissé másként szerepel: „Akkor válaszolt az összes gonosz ember és a Béliál fiai azok közül, akik elmentek Dáviddal: Mivel ők nem jöttek velünk...” – *a ford.*

megtanítsa a szükséges leckét. Miután megtanultuk, Ő vissza is adhatja azt. Gyakran megteszi, de nem mindig. A hit most ismét uralkodik, s kapja a helyreállított áldásokat Isten kezéből. Az, aki valóban helyreállt, mint Dávid, aki tudta, mi volt a hibája, nem enged majd meg magának olyan önzést, amilyen mellett a Béliál fiai kardoskodnak. Azoknak, akik mondhatni otthon maradtak, szintén osztozniuk kell a győzelemben. Ez valóban a szív igazi nagysága volt, ami mindig is jellemezte azt, aki az Isten iskolájában tanult.

Mindig vannak olyanok, akik a kisebb hittel és energiával rendelkezőket szeretnék visszafogni, de aki felismer valamennyit az isteni kegyelem iránti mély lekötöttségéből, az örömmel adja tovább másoknak, amit ő kapott. Amikor tetszett az Úrnak megnyitni az Ő drága Ígéjének valamely részét az egyik szolgájának, ő kitágult szívvel örömmel fogad minden alkalmat, hogy azt másoknak is továbbadhassa. De milyen gyakori, hogy akik igyekeznek hideg vizet önteni a buzgóságára, azt sulykolják, hogy ez nem „bölcös” vagy „időszerű” dolog, sőt, az efféle tanítás még akár „veszélyes” is lehet. Miközben egyrészt igaz, hogy nem szabad elvonnunk a gyermekek kenyerét és a kutyáknak vetni azt, másrészt bűnös dolog visszatartani az élet kenyerének bármelyik részét az éhező lelkektől. Ha Isten helyreállította nekünk az igazságának bármekkora részét, akkor tartozunk azzal az hit egész házanépének, hogy eljuttassuk annyi emberhez, ahányan csak befogadják.

„Mikor pedig Dávid Siklágba érkezék, küldte a zsákmányból Júda véneinek, az ő barátainak, mondván: Ímé az Úr ellenségeinek zsákmányából való ajándék számotokra.” (1Sám30:26) „Dávid nemcsak azok között osztotta szét a zsákmányt, akik a pusztaságba is követték őt és osztoztak az ottan veszélyekben – arról is megemlékezett, hogy voltak, akik, jóllehet nem voltak hajlandók feladni az Izraelben betöltött pozíciójukat és visszariadtak (jogosan) az Adullám barlangjától, mégis szerették és kedvelték őt. S bár visszahúzódtak a követésétől és nem voltak hajlandók inni a bánatának poharából, Dávid a győzelem órájában mégsem tagadta meg tőlük, hogy kivegyék a részüket az ő öröméből. Ilyen annak a szívnek a nagylelkűsége, amelyik megkereste és megtalálta a maga részét a kegyelemből.” (B. W. Newton)

Nagyon áldott dolog az, ami a 1Sám30 záró verseiben van feljegyezve. Azok, akik Istent tekintik a bőségük Adományozójának, egyenlően és nagylelkűen fogják azt elosztani: igyekeznek korlátozni a másokkal szembeni igazságtalanságot (23. vers), hasznos példákat mutatnak (25. vers) és megosztják azt a barátaikkal (26-31. versek). Az amálekíták kifosztották Júda egyes, a 26-31. versekben említett részeit, és Dávid most enyhülést küld a szenvedőknek: az igazságszolgáltatás része volt visszaadni azt, amit elvettek tőlük. Sőt, hálásan megemlékezett azokról a barátaitól, akik titokban a javát szolgálták Saul üldözései alatt, s akik menedéket és enyhülést nyújtottak az embereinek ennek a nyomorúságnak az idején (31. vers). Ahelyett, hogy önző módon magát gazdagította volna, nagylelkűen barátkozott másokkal és bizonyítékát adta neki, hogy az Úr vele van.

Félelmetesen szerteágazók lehetnek a különböző emberekre gyakorolt hatások, akik ugyanazokon a próbákon és áldásokon mennek keresztül. A „Béliál fiai” együtt voltak Dáviddal a bánatának éjszakája során (ahogyan Júdás is Krisztussal), s ők is a részeseivé váltak a kegyelmének, de most olyan lelkiállapotról tettek tanúbizonyságot, ami Isten szemében „gonosz emberekként” jelölte meg őket (22. vers). Mi más lenne visszataszítóbb Isten számára, mint az, ami szűkíti az Ő kegyelmének hatókörét; s mi más lenne gyűlöletesebb az Ő szemében, mint az önzés, ami mentséget igyekezett kovácsolni az Ő ingyenes jóságából arra, hogy magát gazdagítja mások megvetésével – v. ö. Jn12:4-6. De mennyire más a helyzet Dáviddal: Siklág romjaiból emelkedett fel lépésről lépésre a hit magasabb szintjére, kimutatva a függőségét Istentől, az Ő vezetését keresve, energiát szerezve az ellenség üldözéséhez és szívbeli nagylelkűséget gyakorolva a zsákmány szétosztásában mindenkinek. Ezzel adta elsőrendű előképét annak, Aki „elvette a prédát az erőstől” (Ézs49:24), s „a magasságba foglyokat vitt fogva, és adott ajándékokat az embereknek” (Ef4:8).

29. fejezet – Saul megsiratása (1Sám31-2Sám1)

Sámuel első könyvének utolsó fejezete kimondhatatlanul komoly és félelmetes képet tár elénk, s nem Dáviddal, hanem Saul földi életének végével foglalkozik. Ezekben a fejezetekben keveset láttunk róla, de itt egy-két bekezdés helyénvalónak tűnik a tragikus pályafutásáról és a szörnyű végéről. Isteni oldalról nézve ennek komoly összefoglalója található a Hós13:11-ben, amikor egy későbbi időpontban Isten emlékeztette a lázadó Izraelt: „Adtam néked királyt haragomban, és elvettem az én búsulásomban!” – ez utalás Saulra.

Saul története tulajdonképpen a 8. fejezetnél kezdődik. Ott látjuk amint Izrael fellázadt szíve egyre jobban és jobban elszakad Jahvétől, és emberi királyt akar helyette. Jóllehet Sámuel próféta hűségesen tiltakozott, és adatott nekik idő, hogy megtérjenek az elhamarkodott döntésükből, de hiába: elhatározták, hogy a maguk útját járják. „A nép azonban... mondának: Nem! hanem király legyen felettünk. És mi is úgy legyünk, mint a többi népek, hogy királyunk ítéljen minket is, és előttünk járjon, és vezesse a mi harczainkat.” (1Sám8:19-20) Ennek megfelelően Isten „a haragjában” átadta őket a saját szívük kívánságának és engedte, hogy egy olyan ember gyötörje őket, aki csalódásnak és átoknak bizonyult a számukra, míg végül az istentelen alkalmatlansága folytán Izrael királyságát a pusztulás szélére sodorta.

A dolgok emberi oldaláról nézve Saul ragyogóan megáldott, kiváló lehetőséget kapott ember volt, aki a legígéretesebb kilátásokkal rendelkezett. A fizikumáról ezt olvassuk: „És volt néki egy Saul nevű fia, ifjú és szép; ő nála Izrael fiai közül senki sem volt szebb; vállától felfelé magasabb vala az egész népnél.” (1Sám9:2) Az elfogadottságát illetően az alattvalók között azt olvassuk, hogy amikor Sámuel eléjük állította, „felkiálta az egész nép, és monda: Éljen a király!” (1Sám10:24), sőt, „vele ment a sokaság, a kiknek szívét Isten megindította vala” (1Sám10:26), hogy az ifjú királyt a kegyeikről biztosítsák. Sőt mi több, „az Úrnak lelke Saulra szálla”, felszerelve őt a hivatalára, a bizonyítékát adva annak, hogy Isten kész volt cselekedni, ha ő aláveti magát az Ő igájának.

E magasztos kiváltságok ellenére Saul a maga lelki örülségében gyorsan és lazán eljátszotta ezeket, aláaknázza az életét, s azzal, hogy engedetlen volt és szembeszegült Istennel, a lelkét is elveszítette. Sámuel első könyvének 13. fejezetében olvasunk arról, hogy Saul megmérgetett és híjával találtatott. A próféta elhagyta őt egy kis időre, megparancsolva neki, hogy menjen Gilgálba és ott várjon rá, amíg oda nem érkezik és be nem mutatja az áldozatot. Ennek megfelelően olvassuk, hogy „várakozék hét napig, a Sámuel által meghagyott ideig”. Majd ezt: „de Sámuel nem jött el Gilgálba, a nép pedig elszélede mellőle” – elvesztették a királyba vetett bizalmukat, hogy győztes csatába vezeti majd őket a filiszteusok ellen. Türelmetlenül a késlekedés miatt Saul elbizakodottan megsértette a próféta előjogait és ezt mondta: „Hozzátok ide az égőáldozatot és a hálaáldozatokat. És égőáldozatot tőn.” (1Sám13:9) Ezzel hagyta el Isten Ígését és szegte meg az első, Tőle kapott parancsot.

A 15. fejezetben ismét azt látjuk, hogy próbára tétetett az Úrtól jövő parancs által: „Így szól a Seregek Ura: Megemlékeztem arról, a mit cselekedett Amálek Izráellel, hogy útját állta néki, mikor feljöve Egyiptomból. Most azért menj el és verd meg Amáleket, és pusztítsátok el mindenét; és ne kedvezz néki, hanem öld meg mind a férfit, mind az asszonyt; mind a gyermeket, mind a csecsemőt; mind az ökröt, mind a juhot; mind a tevét, mind a szamarat.” (1Sám15:2-3) De megint engedetlenkedett: „Saul és a nép azonban megkímélte Agágot és a juhoknak, barmoknak és másodszülötteknek javát; a bárányokat és mindazt, a mi jó vala, nem akarták azokat elpusztítani” (1Sám15:9). Akkor hirdette ki a próféta: „Ímé, jobb az engedelmesség a véres áldozatnál és a szófogadás a kosok kövérénél! Mert, mint a varázslásnak bűne, olyan az engedetlenség; és bálványozás és bálványimádás az ellenszegülés. Mivel te megvetted az Úrnak beszédét, ő is megvetett téged, hogy ne légy király.” (1Sám15:22-23)

Ettől kezdve Saul gyorsan romlott: Dávid ellen fordult és szüntelenül az életére tört, kiontotta Isten papjainak a vérét (1Sám22:18-18), míg végül nem vonakodott magától az ördögtől segítséget kérni (1Sám28:7-8).

S most eljött a visszafizetés napja, amikor annak, aki lopakodva követte el az egyik istentelenséget a másik után, nyomorultul el kell pusztulni a saját maga kezétől. Az erről szóló Isteni beszámolót az 1Sám31-ben olvashatjuk. A filiszteusok összefogtak egymással Izrael ellen a csatában. Először Saul saját hadserege szenvedett vereséget (1Sám31:1), majd a fiait, a családjá reménységeit vágták le a szeme előtt (1Sám31:2), majd a királyt is súlyosan megsebesítették az íjászok ((1Sám31:3). Valóban félelmetes az, ami következik: többé már nem volt képes ellenállni az ellenségeinek és elmenekülni sem tudott előlük, az Isten által elhagyott Saul kimutatta, hogy nem törődik a lelkével, hanem csak arra vágyott, hogy mihamarább elveszíthesse az életét, nehogy a filiszteusok kárörvendjenek felette és megkínózzák a testét.

Először a fegyverhordozóját szólította fel, hogy vessen véget a nyomorult életének, de jóllehet a szolgálja nem félt sem Istentől, sem a haláltól, túl nagy tisztelettel viseltetett a király személye iránt, semhogy kezét emelt volna rá. (1Sám31:4) Így vált Saul a saját maga gyilkosává: fogta a kardot és „belebocsátkozott”, s a fegyverhordozója a királya ura iránti hűségének örült kifejezésével követte a félelmetes példáját. Saul volt tehát az oka annak, hogy a szolgálja a félelmetes gonoszságban vétkezett és „az a férfiú nem egymaga halt meg az ő bűnéért!” (Józ22:20) Ahogyan élt, úgy is halt meg: gögösen és féltékenyen, rettegést jelentve mind önmagának, mind az őt körülvevőknek, mindennemű Istenfélelem és az Istenbe vetett reménység nélkül. Micsoda komoly figyelmeztetés ez mindannyiunk számára! Mekkora szüksége van szerzőnek és olvasónak egyaránt a szívére venni a figyelmeztetést: „Vigyázzatok atyámfiai, hogy valaha ne legyen bármelyikötöknek hitetlen gonosz szíve, hogy az élő Istentől elszakadjon” (Zsid3:12)!

Csak Akhítófel (2Sám17:23), Zimri (1Kir16:18) és az áruló Júdás (Mt27:5) esetei voltak azok, amik az öngyilkosság további példáiként vannak feljegyezve a Szentírásban. Az öngyilkosság szörnyű bűne láthatóan nagyon ritkán fordult elő Izraelben, s a fenti esetek egyikét sem enyhíti az, hogy a cselekedetet elmebajnak tulajdonítanak! Amikor ezeknek az embereknek a jellemét megvizsgáljuk, akkor nemcsak a bűn szörnyűségét láthatjuk meg, amivel véget vetettek a nyomorult életüknek, hanem a kimondhatatlanul félelmetes következményeket is, ami követte a végzetes tettet. Hogyan is lehetnek másképp, amikor az emberek vagy örülden bízhatnak Isten kegyelmében vagy kétségbeesnek miatta, s az időleges szenvedést vagy szégyent elkerülendő megvetik az élet isteni ajándékát és fejvesztve, kéretlenül rontanak be az Ő bírósága elé? Az öngyilkosok Istentekintélye elleni közvetlen lázadással (2Móz20:13), az igazságosságát vakmerően lenézve vetik magukat Jahve kerek pajzsára, kezükben a megbánatlan bűnnel.

„És történt másnap, mikor a Filiszteusok kimentek, hogy kirabolják az elesetteket, megtalálták Sault és az ő három fiát, a kik a Gilboa hegyén esének el. És levágták fejét és fegyverzetét lehúzták, és elküldötték a Filiszteusok tartományába szerénsszerűen, hogy hírt mondanának bálványaiknak templomában és a nép között. És fegyverzetét Astarot templomában helyezték el, testét pedig felfüggeszték Bethsán kerítésére.” (1Sám31:8-10) Jóllehet Saul elkerülte a kínzást a kezüktől, a testét nagyon meggyalázták – s gyanítjuk, hogy a lelkének most is rettenetes kínokat kell kiállnia, amik örökké fognak tartani. Saulnak az önkezeléssel előidézett halála a legkomolyabb figyelmeztetés mindannyiunk számára, hogy buzgón ügyeljünk és imádkozzunk azért, hogy Isten óvjon meg a vakmerőségtől és a kétségbeeséstől, vezessen minket keresztül az élet próbáin és adjon csendes reménységet az Úr üdvösségében (JSir3:26), hogy a Sátán ne kísérthessen bennünket az öngyilkosság szörnyű bűnére, aminek a megbocsátására a Szentírás semmiféle reményt sem mutat fel.

„És lőn Saul halála után, mikor Dávid visszatért az Amálekíták legyőzéséből, és Dávid két napig Siklágban időzött.” Dávid visszatért Siklágba. ahol a megszerzett zsákmány

elosztásával és ajándékok küldésével foglalta el magát a barátainak (1Sám30:26-31). „Furcsa, hogy nem hagyott néhány kém a tábor körül, akik időben hírt hozhattak volna neki a (a filiszteusok és Saul hadserege közötti) csatáról: ez annak jele, hogy nem kívánta Saul vesztét, sem a trónra nem tört türelmetlen, hanem meg akarta várni, amíg eljutnak hozzá a hírek, amikért sokan küldtek el volna több, mint félútra, csak hogy hallhassák. Az, aki hisz, nem siet, akkor hallgatja meg a jó híreket amikor, azok eljutnak hozzá, és nem fárad bele a várakozásba.” (Matthew Henry)

„Ímé a harmadik napon egy férfi jöve a táborból Saultól, és az ő ruhái megszaggatva valának, fején pedig föld vala; és a mikor Dávidhoz ért, leesék a földre, és meghajtá magát. Monda pedig néki Dávid: Honnét jössz? Felele néki: Az Izráel táborából szaladék el. Monda néki Dávid: Mondd meg kérlek nékem, mint lón a dolog? Ő pedig felele: Megfutamodék a nép a harczból, és a nép közül nagy sokaság esett el, és meghalának. Sőt Saul is és Jonathán az ő fia meghalának.” (2Sám1:2-4) Ez az amálekita úgy mutatkozott be, mint a halott király siratója és hűséges alattvalója annak, aki majd Sault követi. Kétségtelenül kérkedett azzal, hogy ő az első, aki hódol a Saul után következő, megválasztott uralkodónak, várva, hogy majd jutalomban részesül a jó hírekért (2Sám1:4, 10), de ő lett az első, akit Dávid halálbüntetéssel sújtott.

„Dávid pedig mondá az ifjúnak, ki néki ezt elbeszélé: Honnan tudod, hogy meghalt Saul és Jonathán az ő fia? Felele az ifjú, ki a hírt hozta: Történetből felmenék a Gilboa hegyére, és ímé Saul az ő dárdájára támaszkodott vala, és ímé a szekerek és lovagok utólérék őtet. Hátratekintvén pedig Saul, megláta engem és szólíta, és mondék: Ímhol vagyok én. Monda pedig nékem: Ki vagy te? Felelék néki: Amálekita vagyok. Akkor monda nékem: Kérlek állj mellém és ölj meg engem, mert dermedtség fogott el engem, pedig a lélek még teljesen bennem van. Annakokáért én mellé állván, megölém őtet, mert tudtam, hogy meg nem él, miután elesett, és elhozám a koronát, mely az ő fején vala, és az aranypereczet, mely az ő karján volt, és azokat ímé ide hoztam az én uramnak.” (2Sám1:5-10) Ez az egyik olyan igeszakasz, amit az ateisták és a hitetlenek annak bemutatására használnak, hogy „a Biblia tele van ellentmondásokkal”, mert az itt szereplő beszámoló Saul haláláról semmiképpen sem illik össze az előző fejezetben feljegyzettekkel. De a látszólagos nehézség könnyen feloldható: az 1Sám31 Isten leírását tartalmazza Saul haláláról, a 2Sám1 pedig az ember koholmányát arról. A Szentírás ugyanúgy feljegyezi Isten ellenségeinek a hazugságait, mind az Ő szolgálóinak igaz kijelentéseit.

Az 1Sám31:4-ből teljesen világosan kiderül, hogy Saul öngyilkos lett, s meghalt, mielőtt a fegyverhordozója is elkövette volna az öngyilkosságot. Ez Magának a Szentléleknek a tévedhetetlen feljegyzése, s egy pillanatig sem szabad megkérdőjelezni. Ennek fényében teljesen nyilvánvaló, hogy az amálekita, aki most közölte Dáviddal a Saul halálával kapcsolatos híreket egy sor részlet vonatkozásában hazudott. Megtalálta a testét a királyi jelvényekkel azon – ami a megszállott király önhittségét és meggondolatlanságát bizonyította, aki koronával a fején ment a csatába, s így tette magát célponttá a filiszteus íjászok számára – magához vette azokat (2Sám1:10), majd úgy alakította a történetét, ahogyan remélte, hogy majd jutalmat kap Dávidtól. Így igyekezett ez a nyomorult teremtmény Saul halálát a saját személyes hasznára fordítani, s nem vonakodott ennek érdekében eltávolodni az igazságtól, arra a következtetésre jutva a szíve gonoszságában, hogy Dávid majd örül az általa közölt híreknek.

Saul és Jonathán halálával Dávid számára most megnyílt a trónhoz vezető út. „Ha Izrael nagy része Isbóset jogai mellett foglalt állást, aki egy nagyon jelentéktelen személy volt (2Sám2-4), akkor kétségtelen, hogy sokkal jobban kiálltak volna Jonathán mellett. S noha ő készségesen félreállt volna, a testvérei és általánosságban a nép biztosan sokkal több ellenállást tanúsítottak volna Dávid trónra lépésével szemben.” (Thomas Scott) Mégis, ahelyett, hogy Dávid elragadtatott örömben tört volna ki, ahogyan a szegény amálekita várta, ő gyászolt és sírt, s olyan erősek voltak az érzelmei, hogy körülötte mindenkire hasonló hatást gyakoroltak: „Akkor megragadá Dávid a maga ruháit és megszaggatá, úgyszintén a többi emberek is, a kik ő vele valának. És nagy zokogással sírának, és bőjtölének mind estvéig, Saulon és Jonathánon,

az ő fián, és az Úrnak népén és Izráelnek házán, mivelhogy fegyver által hullottak el.” (2Sám1:11-12)

„Mikor elesik a te ellenséged: ne örülj; és mikor megütközik: ne vígadjon a te szíved” (Péld24:17). Sokan vannak, akik titokban azok halálát kívánják, akik megsértették őket, vagy akik visszatartják őket a megtiszteltetéstől és a vagyontól, s akik belülről örvendeznek még akkor is, amikor külsőleg gyászolnak. Isten kegyelme azonban legyőzi ezt az aljas beállítottságot, és átformálja az elmét nagylelkűbb beállítottságra. Nem is fog lelki lélek ujjongani a világi előrejutás kilátásaitól, mert felfogja, hogy az majd növeli a felelősségét, nagyobb kísértésekkel veszi őt körül és további kötelezettségeket és gondokat ró rá. Dávid jóakarattal siratta meg Saul, kényszer nélkül: könnyöreltből, rosszindulattól mentesen a halálát kísérő szomorú körülmények és a szükségszerűen bekövetkező félelmetes következmények miatt, valamint azért, mert Isten ellenségei legyőzték Izraelt.

„És monda Dávid az ifjúnak, a ki ezt elbeszélé néki: Honnét való vagy te? Felele: Egy jövevény Amálekita férfi fia vagyok. Ismét monda néki Dávid: Hogy nem féltél felemelni kezedet az Úr felkentjének elvesztésére? És szólíta Dávid egyet az ő szolgálai közül, kinek monda: Jöjj elő és öld meg őt. Ki általüté azt, és meghala. És monda néki Dávid: A te véred legyen a te fejedén: mert a tennen nyelved vallása bizonyosságot tesz ellened, mondván: Én öltem meg az Úrnak felkentjét.” (2Sám1:13-16) Amálekikaként a pusztulásra rendeltetett (5Móz25:17-19), a s választott királynak, Dávidnak, most végre kellett hajtania az ítéletet.

A fejezetünk utolsó kilenc verse jegyzi fel Dávid „siratását” vagy elégiáját Saul és Jonathán felett. Dávid nemcsak megszaggatta a ruháit, sírt és böjtölt a fő ellensége halála miatt, hanem verset is költött a tiszteletére: 2Sám1:17-27. Nem pusztán az érzelgősség indította őt erre, hanem az is, hogy Saulra, mint Izrael „királyára”, Isten „felkentjére” tekintett (16. vers). Ez az elégia a Saul iránti tisztelgés és a Jonathán iránti gyengéd szeretet nemes tisztelete volt. Először kifejezte a bánatát a hősök eleste miatt (19. vers). Másodszor, elítélte Isten ellenségeinek ujjongását a filiszteusok városaiban (20. vers). Harmadszor, ünnepelte Saul bátorságát és katonai hírnevét (21.22. versek) Negyedszer, megindítóan ecsetelte Jonathán végzetes ragaszkodását az atyjához (23. vers). Ötödször, felszólította Izrael lányait, akik egykor Saul dicséretét énekelték, hogy most sirassák meg elbukott vezetőjüket (24. vers). Hatodszor, a hibáit nagylelkűen leplezi! Hetedszer, igazán semmi sem volt elmondható Saul kegyességéről, Dávid pedig nem hazudna – mennyire megszegyenítő a sok temetési szónoklatban megtalálható valótlan dicséretnek! Nyolcadszor, azzal fejezi be, hogy megemlékezik Jonathán iránta való szenvedélyes szeretetéről.

30. fejezet – A hebroni tartózkodása (2Sám2)

A száműzött Dávid nagyon jellemző módon fogadta a híreket Saul haláláról. Először heves haragra lobbant a hazug amálekitával szemben, aki igyekezett a hírekkel, remélve, hogy elnyeri a kegyeit azt állítva, hogy Ő ölte meg Sault a csatamezőn. Rövid úton ért véres véget, majd a harag átadta a helyét a gyásznak. Megfeledkezve elhunyt ellenségének örült gyűlöletéről és fáradhatatlan üldözéséről, csak a korábbi napjaiban tanúsított barátságára és a hivatalos állapotára, mint az Úr felkentjére gondolva hősünk Saul és Jonathán megcsonkított holttesteire vetette a nemes elégiájának köntösét, amiben megénekli az egyik dicséretét és a másik szeretetét. Addig nem gondolt önmagára és a saját sorsában végbement változásokra, amíg az igazságnak és a szeretetnek ezeket a hivatalait el nem látta.

Világosnak tűnik, hogy Dávid soha nem tekintette Sault közötté és a királyság között állónak. Az első reakciója a halálát illetően nem az üres trón feletti örömmámor volt, mint egy kevésbé istenfélő és kevésbé nagylelkű szív esetén lett volna, hanem a gyász éles, az üres szívből fakadó fájdalma. S még mikor elkezdte szemlélni a közvetlen jövőjét és a megváltozott sorsát, akkor is dicséretre méltó önmegtartóztatást tanúsított. Abban az időben Dávid még mindig szökevény volt Siklág romjai között, de ahelyett, hogy előre tört volna, „a legtöbbet kihozva a lehetőségből”, s magához ragadva az üres trónt, inkább az Úrtól várt útmutatásra. Ő, nemcsak a mély kétségbeesés idején kell az Úrhoz fordulnunk, hanem akkor is, amikor az Ő külső gondoskodása határozottan a mi javunkra munkálkodik.

Dávid nem tett semmit az életének eme fontos válsághelyzetében – amikor minden, oly sokáig távoli reménynek tűnt, most hirtelen a jelen tényévé látszott változni – amíg a Pásztor nem vezeti őt. Amilyen türelmetlen és indulatos volt a természeténél fogva, a gyors döntésekhez szokott, melyeket még gyorsabb tettek követtek, tudva, hogy amíg a királyságban a káosz és a kétségbeesés uralkodik, egy gyors csapás azonnal a trónra juttathatja. Mindazonáltal féken tartotta a testet, a testi ravaszságot, valamint a követőinek türelmetlenségét, hogy meghallhassa, mit mond Isten. Egy Dávid tapasztalataival megáldott embernek úgy tűnhetett, hogy most jött el az alkalom a bukott Saul maradék híveinek legyőzésére, a hűséges barátainak maga köré gyűjtésére, a korona és a jogar megragadására, a kárörvendő filiszteusok legyőzésére és Izrael királyságának bebiztosítására a saját maga számára. Ehelyett egyetlen lépést sem tett, amíg Jahve nem jelezte az akaratát a dologban.

Dávid ez alkalommal tanúsított viselkedésmódja példa, amit jól teszünk, ha a szívünkre veszünk és pontosan utánzunk. Az itt példaként elének táruló cselekvés fő alapelvét valaki jól fogalmazta meg: „Ha áldással együtt rendelkezhetünk mulandó dolgokkal, nem szabad azokat mohón megragadni, vagy döntést hozni a kedvező eseményekből vagy a testtel történő tanácskozásból kiindulva, hanem be kell tartanunk Isten Ígétének a szabályait és imádkoznunk kell az Ő irányításáért. Csak és kizárólag azokat az eszközöket használhatjuk, amiket Ő jelölt ki vagy engedett meg, s el kell kerülnünk minden gonoszt, vagy 'gonosznak látszót' a dolgok keresése közben: s ha bármi másban vallunk is kudarcot, akkor is a mennyek országa felé vezető útra leszünk irányítva.” (Thomas Scott) „Bizodalmad legyen az Úrban teljes elmédből; a magad értelmére pedig ne támaszkodjál. Minden te útaidban megismered őt; akkor ő igazgatja a te útaidat.” (Péld3:5-6)

„Megismerni” az Urat minden utunkban azt jelenti: ahelyett, hogy önállóan és önszántunkból cselekednénk, a felülről jövő bölcsességet keressük a földi ügyeink minden vállalkozásában, kérjük Istent, hogy derítsen világosságot az Ő Ígétéből az utunkra, s mindenben az Ő tiszteletét és dicsőségét keressük, amit csak megpróbálunk. Így volt ez most Dáviddal is: „Ezek után lőn, hogy megkérdezé Dávid az Urat, mondván: Felmenjek-e Júdának valamelyik városába?” (2Sám2:1) Ez nagyon áldott dolog és össze kell kapcsolni mindazzal, amit az 1Sám30:6-31-ben olvastunk. Ami itt fel van jegyezve Dávidról, az további bizonyítékát szolgáltatja annak, hogy helyreállt a visszacsúszásból. Korábban a saját szívével „tanácskozva”

hagyta el Júda városait (1Sám27:1), de most csak úgy gondol a visszatérésre oda, ahogyan Isten irányítja. Ó, jaj, a legtöbben közülünk sok fájdalmas és megalázó tapasztalaton mennek keresztül, mielőtt megtanulnák ezt a leckét.

„Megkérdezé Dávid az Urat, mondván: Felmenjek-é Júdának valamelyik városába?” Bár az Úr neki ígérte a királyságot, s bár Sámuel már fel is kente arra, s bár Saul már meghalt, Dávid mégsem vette elhamarkodottan a kezébe a dolgok irányítását, hanem alá akarta magát vetni Isten utasításainak és csak az Ő kijelentett akarátának megfelelően akart cselekedni. Ez bizonyítja azt a tényt, hogy valóban bízott Benne, Aki a királyságot ígérte neki, hogy meg is adja majd azt a megfelelő időben és módon, így majd tiszta lelkiismerettel fogja birtokolni, egyidejűleg pedig elkerül majd minden gonosz látszatot, amikkel tudhatta, hogy Saul híveinek maradéka készek lesznek megvádolni őt. Ezzel valóban beteljesítette az egyik korai zsoltárjának szavait: „én erősségem! Reád várok” (Zsolt59:10).²¹ Mi soha nem veszítünk semmit, ha hittel és türelemmel várunk Istenre, de mindig meg kell szenvednünk azt, ha a saját kezünkbe vesszük a dolgok irányítását és vakon törtetünk előre.

„Felmenjek-é Júdának valamelyik városába?” Dávid késze volt oda menni, ahová az Úr parancsolja. A konkrét kérdése „Júda valamelyik városáról” azért hangzott el, mert ez volt a saját törzse, s az, amelyikből a legtöbb barátja származott.” „Felele az Úr: Menj fel.” – tudniillik Siklágból Júda területére, bár nem adott meg konkrét várost. Rendszerint ez az Úr módszere: először általánosságban közli velünk az akarátát, a konkrétabb részleteket pedig utólag, lépésről lépésre. Nem ismerteti meg velünk az egész utat egyszerre, hanem Önmaga függőségében tart minket a világosság és az erő vonatkozásában, lépésről lépésre. Ez a mi javunkra van, a mi nevelésünket szolgálja, még ha próbára is teszi a türelmünket. A türelem nagyon nagy áru kegyelmi ajándék Isten szemében, s csak fegyelem által fejleszthető. Bárcsak szorgalmasan keresnék és bárcsak isteni módon adatna meg, hogy ügyeljünk a buzdításra: „A kitartásban pedig tökéletes cselekedet legyen” (Jak1:4).

„Felele az Úr: Menj fel.”: minden más konkrétum hiánya próbát jelentett Dávid számára. Ha a test uralkodott volna benne abban az időben, akkor gyorsan arra a következtetésre jutott volna, hogy teljes joggal hagyhatja el Siklágot azonnal, és azonnali lépéseket tesz a királyság megszerzése érdekében. „Hová menjek?” – Júda melyik részére, Jeruzsálembe, vagy hova? Drágán megfizetett a múltban olyan utazásokért, amiket nem az Úr rendelt el, s mert olyan helyeken lakott, amiket nem Ő nevezett meg neki: most viszont csak úgy akart mozdulni, ahogyan Isten irányítja. Olvasó, eljutottál már eddig a pontig a lelki tapasztalatodban? Valóban átadtad már magad Krisztus úri mivoltának úgy, hogy Rá bízad a teljes kormányzást és az életed irányítását? Ha nem, akkor nem tudod mennyi békességet, örömet és áldást hagysz ki.

„Felele: Hebronba.” (2Sám2:1) Ez a bátorításunk végett van feljegyezve. Az Úr soha nem fárad bele a kérdezősködésünkbe! Sőt, minél gyermekesebbek vagyunk, annál jobb: minél jobba Rá vetjük minden gondunkat (1Pt5:7), minél jobban keressük az Ő tanácsát, annál jobban tiszteljük Őt és járunk a kedvében. Vajon nem Ő mondta nekünk, hogy „imádságokban és könyörgésekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt” (Fil4:6)? Ez pontosan azt jelenti, aminek hangzik, s nagy vesztesek vagyunk, és Istent sem tiszteljük annak arányában, amennyire nem törődünk ezzel a kiváltsággal és kötelességgel. A régi dicséret jól mondja: „Ó, mekkora békességet veszítünk el gyakran, ó milyen szükségtelen fájdalmat hordozunk, pontosan azért, mert nem viszünk, imádságban minden Istenhez.” Jahve

²¹ Az angol változatban: „Az ő ereje miatt fogok rád várni, mert Isten az én védelmem.” (King James változat) Károlinál: „Hatalmával szemben te reád vigyázok; mert Isten az én váram.”

készsége, hogy válaszoljon Dávidnak, a biztos jele annak, hogy kész minket is meghallgatni, mert Ő „tegnap és ma és örökké ugyanaz”.

„Felele: Hebronba.” Lelki szépség rejlik ebben az Ígében, amit csak akkor vehetünk észre, ha Ígét Ígével hasonlítunk össze. Az Ószövetségben Hebron jellemzően a közösséget jelenti. Ez meglátható a szó első előfordulásából: „Előbb mozdítá azért sátorát Ábrám, és elméne, és lakozék Mamré tölgyesében, mely Hebronban van, és oltárt építé ott az Úrnak.” (1Móz13:18) Majd megint: „Elküldé (Jákob) tehát őt (Józsefet, kegyelmi küldetésre a bátyjai után) Hebron völgyéből, és méne Sikhembe.” (1Móz37:14) – előképe annak, ahogyan az Atya elküldi a Fiút a kegyelmi küldetésre a választottjaihoz. „És Kálebnek adták Hebront” (Bírl:20): a közösség helye azé az emberé lett, aki „tökéletességgel” követte az Urat (4Móz14:24), Mennyire alkalmas hát, hogy a helyreállított Dávid visszamenjen „Hebronba” – mindig vissza, a Vele való közösségbe hívja az Úr az eltévedt gyermekét. Ó, milyen hálásaknak kell lennünk, amikor a Szentlélek helyreállít minket az Úrral való közösségre, még ha az a test csalódása és bánata (Siklág) ellenére történik is meg.

„Felméne azért oda Dávid” (2Sám2:2). Isten kegyelmesen megadta neki a szükséges útmutatást, ő pedig követte azt. Ó, bárcsak minden cselekedetét ugyanaz a szabály irányította volna: mennyi bajt és bánatot kerülhetett volna el! De nem így volt, s ez még komolyabbá teszi a következő mondatban bemutatott ellentétet: „és az ő két felesége is, Ahinoám, a Jezréelből való, és Abigail, a Karmelből való, Nábál felesége” (2. vers). Itt volt egy pecsét az amúgy szép képen: a testi vágyak előtérbe tolakodtak; igen rögtön azt követően, hogy Isten vezetését kereste! Micsoda figyelmeztetés ez a számunkra! Soha egyetlen pillanatra sem lehetünk biztonságban, ha nem a Mindenható karja tart meg minket. Mint azt a korábbi fejezetekben láttuk, az isteni büntetés volt a következménye az 1Sám25:44-ben leírtaknak, így most is biztosak lehetünk abban, hogy a két feleség megtartása rosszat sejtet a jövőre nézve.

„És embereit is, a kik vele valának, felvivé Dávid, kit-kit a maga házanépével, és lakának Hebron városaiban.” (2Sám2:3) Aszok, kik Dávid társai voltak a megpróbáltatások során, nem lettek most elfelejtve, miközben a királyság felé haladt. Áldott előképe ez annak, hogy „Ha tűrünk, vele együtt fogunk uralkodni is” (2Tim2:12).

„És eljövének Júda férfiai, és ott felkenék Dávidot királynak a Júda házán.” (2Sám2:4) Dávid korábban már titokban felkenetett Saul utódjának (1Sám16:12-13), most Júda törzsének főemberei nyilvánosan is elismerték őt királynak. Nem vállalták magukra, hogy az egész Izrael nevében tegyék királlyá, hanem ráhagyták a többi törzsre, hogy ezt saját maguk tegyék meg. Nem kétséges, hogy ebben Dávid akarata szerint jártak el, aki nem akarta azonnal az egész nemzetre rákényszeríteni magát, hanem jobbnak látta fokozatosan átvenni a kormányzást úgy, ahogyan a gondviselés megnyitja ehhez az utat. „Figyeljük meg, miképpen emelkedett fel fokozatosan Dávid: először a királyság várományosának lett kijelölve, majd csak az egyik törzs királyává vált, végül minden törzs királya lett. Így áll fel a Messiás, Dávid Fiának a királysága is: isteni kijelölés alapján Ő mindenki Ura, 'de most még nem látjuk, hogy néki minden alávetetett' (Zsid2:8).” (Matthew Henry)

„Követeket küldé Dávid a Gileádból való Jábes embereihez, és ezt izené néki: Áldottak vagytok ti az Úrtól, kik ezt az irgalmasságot cselekedtétek a ti uratokkal, Saullal, hogy eltemettétek” (2Sám2:5) Dávid kifejezte a köszönetét azért, amit Jábes emberei tettek Saul és a fiai testeinek visszaszerzéséért a filiszteusoktól, valamint a kedves gondoskodásért, amivel ezekkel bántak. Az Úr áldását hirdette ki rájuk, ami valószínűleg azt jelenti, hogy megkérte Őt, jutalmazza meg őket. Így tisztelve az elődje emlékét a bizonyosságát adta annak, hogy nem testi becsvágyból vagy a Saul iránti ellenségesességből törekedett a koronára, hanem csak azért, mert Isten hívta el őt arra.

„Annakokáért most az Úr cselekedjék veletek irgalmasságot és igazságot; sőt én is ezt a jót teszem veletek, hogy ezt cselekedtétek” (2Sám2:6). Dávid nemcsak imádkozott Isten áldásáért azokra, akik megtisztelték Saul maradványait, de azt is megígérte, hogy majd jót tesz

velük, ha az alkalom engedi. Végül megparancsolta nekik, hogy ne féljenek a filiszteusoktól, akik megnehezíthetnek a tettükre és megpróbálhatnak bosszút állni – főleg, mivel már nincs vezetőjük, de ő majd Júda királyaként melléjük áll megsegíti őket: „Most azért a ti kezeitek erősödjenek meg, és legyetek erős férfiak, mert megholt a ti uratok Saul, és immár engem felkent királynak Júda háza önmagán.” (2Sám2:7) Így mutatta ki tehát továbbra is a törődését a meghalt királlyal. Követeket küldve Jábeshez Dávid békéltető intézkedéseket fogatosított Saul megmaradt híveivel szemben.

„Abner pedig, a Nér fia, a ki Saulnak fővezére vala, felvevé Isbósetet, a Saul fiát, és elvivé Mahanáimba.” (2Sám2:8) Ez a komoly „pedig” a hitünk szerint visszavezethető a 2. versben említett „két feleségre”! Dávid nem kerülhetett egész Izrael trónjára további ellenállás nélkül. Abner a sereg fővezére volt, s kétségtelenül meg akarta tartani ezt a beosztását. Vette Isbósetet, Saul egyetlen még megmaradt fiát, és elvitte Mahanáimba, a Jordán túlsó partján levő városba, Gád földjére (Józs13:24-26), részben azért, hogy félelemben tartsa Jábes-Gileád embereit, és meggátolja a csatlakozásukat Dávidhoz, részben pedig azért, hogy bizonyos távolságra legyen mind a filiszteusoktól, mint Dávidtól, ahol kidolgozhatja a tervét. „Isbóset” azt jelenti „a szégyen embere”: nem tartották alkalmasnak arra, hogy elkísérje atyját a csatába, de most mégis megfelelőnek tartották arra, hogy Dávid kizárásával elfoglalja a trónt.

„És királylyá tette őt Gileádon, Asuron és Jezréel városán, és az Efraim és Benjámin nemzetségein, és az egész Izráelen.” (2Sám2:9) A nemzet általánosságban vetette el a „bírákat”, akiket Isten támasztott nekik, s királyt követeltek: most pedig ugyanazzal a lázadó lellekkel elvetették a fejedelmet, akit az Úr választott a számukra. Előképilegez olyan volt, mint amikor Izrael Barabást választotta Jézus helyett. Abner addig küzdött, amíg Júdán kívül Izrael minden törzsét rá nem vette, hogy ismerjék el Isbósetet a királyuknak. Ebben az időben Dávid nem tanúsított ellenállást: így tartotta be az 1Sám24:21-22-ben tett esküjét!

„A hívő fejlődésének fokozatosnak kell lennie, a kegyelmi ajándékait bizonyítani, a gőgjét pedig legyőzni szükséges, mielőtt a megfelelő módon viselhetne el bármiféle jólétet. S ebből a célból az Úr gyakorta használja a felebarátai romlottságát azok szándékai ellenére, anélkül, hogy tudnának róla. A hitvalló egyházban kevesen tisztelik azokat, akiket az Úr tisztel: Jézus eljövele előtt és minden soron következő generációban maguk az építők vetették el azokat, akiket az Úr kiemelkedő helyekre szánt, pedig az Ő szolgálóinak Hozzá kell igazodniuk. A becsvágy, a féltékenység, az irigység és más gonosz hajlamok miatt lázadnak az emberek Isten Ígéje ellen, de általában igyekeznek elrejteni a valódi indítékaikat hihető ürügyekkel. A hívő bölcsessége azonban abban rejlik, hogy nyugodtan és csendesen várakozik a sértegetések során, s ráhagyja Istenre az ügyének intézését, kivéve, ha nyilvánvalóvá válik, hogy neki magának is aktívnak kell lennie.” (Thomas Scott)

31. fejezet – A próbája (2Sám2)

Csodálatos az, amikor az elkóborolt hívő visszakerül az Istennel való közösségbe, ahogyan Dáviddal is történt, bár ez szükségszerűen további kötelezettségekkel jár együtt. A bűn miatt kellett elhagynunk azt a helyet, s bár először a bűn édes morzsa a test számára, mégis hamar megkeseredik, s végül olyanná válik, mint az ürm és az epe annak, aki engedett annak. „A hitetleneknek pedig útja kemény” (Péld13:15): a gonoszok bizonyítják ennek a ténynek a teljes igazságát az eljövendő világban, ahol majd megtapasztalják, hogy „a bűn zsoldja a halál” – a természetében gyötrő, az időtartamában örök halál. De már ebben az életben is a vétke rendszerint megérzi annak az útnak a keménységét, amit a saját örült önfejlősége választott. S különösen ez a helyzet a hívővel, mert a rossz vetéseinek a gyümölcseit legalábbis nagyrészt – ebben a világban aratja le. A keresztyén, ugyanúgy, mint a nem keresztyén, alattvaló Isten kormányzása alatt, s duplán meg kell érezni e, hogy Isten nem csúfolható meg a büntetlenséggel.

Látványosan és komolyan példázta ezt a tényt Izrael történelme az ószövetségi időkben. Ez az alapelv adja meg a kulcsot Isten minden kormányzati bánásmódjához velük. Talán egyetlen nemzet történelme sem volt annyira változatos, mint az övé: egyetlen nemzet sem volt soha olyan fájdalmasa és gyakran megostorozva, mint Jákob kegyelt leszármazottjai. Józsua halálától kezdve Malakiás napjaiig az egyik ítéletet a másik után küldte rájuk Isten. Éhséges, ragályok, földrengések, belső civakodások és külső támadások a szomszédos népek részéről követték egymást gyors egymásutániságban, és ismétlődtek meg újra és újra. Voltak rövid haladékok, a békesség és a bővelkedés rövid időszakjai, de a legnagyobb részben az egyik fájdalmas gond a másikat követte. Isten nem bánt így egyetlen másik nemzettel sem a mózesi üdvökonómia idején. Igaz, hogy a pogány birodalmak szenvedtek és végül össze is omlottak a saját bujaságuktól, de Isten alapvetően „hagyta a pogányokat mind a maguk útján haladni” (Csel14:16) és „e tudatlanságnak idejét azért elnézte az Isten” (Csel17:30).

Nagyon másként volt ez az Ő szövetségi népével. Ez sokakat meglepett, pedig nem kellett volna. Izraelnek ezt mondta Isten: „Csak titeket választottalak magamnak e földnek minden nemzetségei közül”. Igen, s ezt az Ószövetség olvasói általánosan elismerik, de azt, ami rögtön ez után következik, jórészt figyelmen kívül hagyják – „azért büntetek meg titeket minden gonoszságtokért” (Ám3:2). Ő, ez nem úgy szólt, hogy „csak titeket választottalak magamnak e földnek minden nemzetségei közül, ezért szemet hunyok a bűneitek felett, megbocsátom a hibáitokat és figyelmen kívül hagyom a vétkeiteket”. Nem, nagyon nem. Izraelnek jelentette ki Magát Isten, „ismeretes az Isten Júdában” (Zsolt76:2), ezért az ő szíveik és szemeik elé tárja a kimondhatatlan szentségét és a hajthatatlan igazságát. Ahol lazák és hanyagok voltak, megvetve Isten tekintélyét, s vakmerően és szemtelenül megszegve a törvényeit, ott Ő megvédte a tisztességét, világossá téve, hogy mennyire gyűlöli a bűnt, s leginkább azokban gyűlöli, akik a legközelebb állnak Hozzá! Lásd Ezék9:6!

Eztért hirdette ki Izrael másik prófétája azoknak, akik egy átmeneti szövetségben menyasszonyi kapcsolatba kerültek Jahvéval: „kétszeresen sujtotta őt az Úr keze minden bűneiért” (Ézs40:2). Furcsának tűnik ez az olvasó számára? Miért kellene így lennie? Vajon az Isten hitvalló népének bűnei nem duplán szörnyűségesek azokhoz képest, amiket azok követtek el, akik egyáltalán nem tesznek megvallást? Milyen összehasonlítást lehet itt tenni Izrael nemzetének a bűnei, valamint a pogányok bűnei között, akik nem ismerték az igazi Istent? Az előbbiek bűnei a világosság elleniek, a mennyből származó nyílt és írott kijelentés elleniek, Isten irántuk megnyilvánuló bőséges jóságos és ámulatos kegyelme elleniek voltak, ezért kellett Neki a saját szentségében és igazságosságában a legsúlyosabb példává tenni azt. Ne tévedjünk ebben a dologban: Isten vagy azok által, vagy azokon szentelődik meg, akik Hozzá közel kerültek (még ha csak kívülről is): lásd 3Móz10:3.

Így tehát az Ám3:3 válik Istennek a keresztyénséggel kapcsolatos bánásmódjáról szóló próféciává. A nagy különbség, ami Izrael nemzete és a pogányok között áll meg, ebben a korban a keresztyénség (ama szféra, ahol a keresztyénséget hitvallás-szerűen ismerik el) és a pogány világ között találja meg a maga párhuzamát. Ezzel együtt azonban a következő komoly megfontolás is: a megnövekedett kiváltságok megnövekedett felelősséggel járnak. A keresztyén korszakban Istenről sokkal magasztosabb és pompásabb kijelentés adatott meg, az Úr Jézus Krisztusban és Őáltala, mint akár Izrael nemzetének az ószövetségi időkben. Ha tehát Izrael Istennel szembeni megvetése az Ő szerényebb kijelentése idején oly szörnyű következményekkel járt a nép átmeneti jólétére nézve az Ószövetség alatt, mik lesznek a következményei Isten megvetésének az Ő legmagasztosabb kijelentése mellett az Újszövetség alatt? „Vigyázzatok, meg ne vessétek azt, a ki szól; mert ha azok meg nem menekültek, a kik a földön szólót megvetették, sokkal kevésbé mi, ha elfordulunk attól, a ki a mennyekből vagyon” (Zsid12:25).

De mi köze mindennek Dávid életéhez? Nagyon is sok. Isten ugyanazokkal az alapelvekkel bánt az egyes szentekkel, akik lelki közelségbe kerültek Vele a kormányzás szempontjából (azaz az evilági dolgaik irányításával), ahogyan a nemzet egészével bánt, akik csak az Ő külső közelségét élvezték. Ezért amit vetett Dávid a viselkedésével, azt aratta a körülményeivel. Mint láttuk az utolsó néhány fejezetben, Isten csodálatos kegyelemmel bánt Isai fiával, s miután megtért és rendbe tette a dolgokat az Úrral, Ő félreérthetetlenül mutatkozott erősnek az ő oldalán, aminek az lett a vége, hogy Hebronba vitte, ami a közösségről beszél. Azaz, Dávid most olyan helyre jutott, ahol Isten mondhatni így szólt hozzá: „többé ne vétkezzél, hogy rosszabbul ne legyen dolgod!” (Jn5:14)

Ha megkérdezik: „De mi köze mindennek hozzánk? Mi 'a kegyelem korszakában' élünk, s Isten most a néppel – mind a nemzetekkel kollektíven, mind a szentekkel egyénileg – nagyon másként bánt, mint tette azt az ószövetségi időkben.” Ez hatalmas tévedés: kirívó és borzalmas. Kirívó természetesen, mert a Rm15:4 konkrétan kimondja: „Mert a melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg”: de mit tanulhatnánk Isten bánásmódjából az ószövetségi népével, ha most teljesen más alapelvek alapján tevékenykedik? Egyáltalán semmit, akkor valójában minél kevesebbszer olvasnánk az Ószövetséget, annál kevésbé zavarodnánk össze. Ő, kedves olvasóm, az Újszövetségben is olvassuk, hogy „itt az ideje, hogy elkezdjék az ítélet az Istennek házában” (1Pt4:17). A keresztyének ezt a figyelmeztetést is kapják: „Ne tévelyegjete, Isten nem csúfoltatik meg; mert a mit vet az ember, azt aratandja is.” (Gal6:7). Borzasztó ez a tanítás, mert úgy mutatja be a változatlan Istent, mint Aki változtatja a kormányzásának alapelveit.

Amire az előző bekezdésekben rámutattunk, az némileg több, mint a történelmi információ érdekes és tanulságos részlete. Sok minden t megmagyaráz abból, amivel találkozunk az ószövetségi Írásokban, fényt derít Isten bánásmódjára Izrael nemzetével kollektíven, valamint a kiváló embereivel egyénileg, ezért manapság lényeges a keresztyénség számára is. „Igazság és jogosság az ő [Isten] székének erőssége” (Zsolt97:2), s a mi evilági dolgainkat Isten erkölcsi kormányzásának ugyanazok az alapelvei szabályozzák és határozzák meg, mint az Ő népe esetében az elmúlt korokban. Ha Isten megkülönböztető kegyesség nem fog vissza a bűntől, akkor teljesen biztos, hogy az isteni ítéletektől sem fog mentesíteni. Sőt, minél nagyobb isteni kiváltságokat élvezünk, minél közelebb jutunk Istenhez a hitvallás és a kegyesség által, annál hamarabb fogja észrevenni a következetlenségeinket és annál szigorúbban bánt majd a bűneinkkel.

„A ki megveti a Mózes törvényét, két vagy három tanubizonyságra irgalom nélkül meghal; Gondoljátok meg, mennyivel súlyosabb büntetésre méltónak ítéltetik az, a ki az Isten Fiát megtapodja, és a szövetségnek vérét, melylyel megszenteltetett, tisztátalannak tartja, és a kegyelemnek Lelkét bántalmazza?” (Zsid10:28-29) Itt van a kijelentése annak az általános alapelvnek, amit igyekeztünk kifejteni és szemléltetni. Igaz, ebben a konkrét igeszakaszban a

hitehagyottakra vonatkoztatja, de a tény elég világosan ki van jelölve: nagyobb kiváltságok mellé nagyobb kötelezettségek járnak, s nagyobb a véték is, ha ezeket a kötelezettségeket elhanyagolják. Ugyanez az alapelv vonatkozik (bár a következmények mások) a keresztyén és a nem keresztyén bűnei közötti ellentétre. Az előbbi bűnei szörnyűségesek, mint az utóbbié. Miért? Mert Istenre sokkal nagyobb gyalázatot hoznak azoknak a bűnei, akik az Ő nevét hordozzák, mint azoké, akik egyáltalán nem vallják meg Őt.

Ugyanez az alapelv, amiképpen az ellentétek szerinti fokozatosságra vonatkozik, érvényes az egyéni keresztyénre is a saját élete különböző szakaszaiban. Minél több világosságot ad neki Isten, annál több gyakorlati kegyességet követel meg tőle. Minél több kegyességet kap és kiváltságot élvez, annál jobban felelős azért, hogy még több gyümölcsöt teremjen. Így az általa elkövetett bűnt is sújthatja viszonylag enyhébb ítélet, de ismételve csak meg, és meg fogja tapasztalni, hogy a vessző súlyosabb csapást fog rá mérni. Hasonlóképpen, Isten hosszú időn át táűrheti a visszacsúszott gyermekeit, s bár a visszatérés útja lehet tövises, ők mégis ezt fogják mondani: „Bőven rászolgáltam a súlyosabb bánásmódra”. Ám amikor a visszacsúszott helyre lesz állítva és visszakerül a közösségbe Istennel, az újabb eltávolodás Tőle ugyanúgy jár majd sokkal rosszabb következményekkel, mint az előző.

„Hiszen te nálad van a bocsánat, hogy féljenek téged!” (Zsolt130:4). Igen, „féljenek”, ne szórakozzanak vele, s nem azért van [a bocsánat] hogy annál magabiztosabban engedjük szabad utat a vágyainknak. Az isteni kegyelem valódi megértése nem fog minket a bűnre bátorítani, hanem mélyíti a vele szembeni gyűlöletünket és még buzgóbbá tesz minket a törekvésben, hogy tartózkodjunk attól. Isten irántunk való bőséges kegyelmének lelki felfogása nagyon távol áll attól, semhogy gondatlanságot nemzzen, hanem fokozott gondosságot nemz, nehogy kiváltsuk annak nemtetszését, Aki ennyire kedves és jó. Mivel a keresztyént a Lélek pecsételte el a megváltás napjára pontosan emiatt kapja a buzdítást az óvatosságra, nehogy „megszomorítsa Őt.” Minél jobban felfogja a szívünk Isten csodálatos szeretetének végtelenségét, annál jobban lesz ez a nyelvezete: „Hogy követhetném hát el ezt a nagy gonoszságot Ellene?”

„Hiszen te nálad van a bocsánat, hogy féljenek téged!” Nem szolgálai és alantas félelem, hanem az Úr félelme, ami „a bölcsesség kezdete”: az a félelem, ami tiszteli, szereti, imádja és szolgálja Őt és engedelmeskedik Neki. Az őszinte hála Isten megbocsátó kegyelméért illő gyermeki viselkedésre indítja a lelket: kimunkálja az attól való félelmet, hogy a világiasság alattomos áramlata eltávolítja őt az Ő tudatos jelenlétének mennyországából. Féltékeny bármire, ami megsértheti a közösségünket a lelkein Szeretőjével. Ahol Isten megbocsátó kegyelmét hálával megbecsüli a lélek, ott felöltik az emlékezetünkben, milyen félelmetes árat fizetett Krisztus azért, hogy Isten igazságosan megbocsáthasson az Ő tévelygő népének, s ez a megfontolás megolvasztja a szívet és szerető engedelmességre indít.

„Hiszen te nálad van a bocsánat, hogy féljenek téged!” Igen, még egyszer mondjuk, hogy „féljenek”, és ne „szórakozzanak vele”. Az Íge a visszacsúszóknak, akik bocsánatot nyertek és kegyelmesen vissza lettek állítva az Úrral való közösségbe, a „vissza ne térjenek a bolondságra” (Zsolt85:9), azaz óvakodjanak az érzelmeik bármiféle kihülésétől, és a visszacsúszástól a régi útjaikra. Imádkozzanak buzgón és küzdjenek határozottan az Isten kegyelmével történő bűnös kereskedéstől, s attól, hogy az Ő kegyelmét bujaságra fordítsák. Féltékeny Istennek szolgálunk, ezért szüntelenül ébernek kell lennünk az ellen. Ha nem, ha „visszatérünk a bolondságra”, akkor teljesen biztos, hogy az Ő vesszője sokkal erősebben fog lesújtani ránk, s nemcsak a belső békességünk lesz megzavarva, de a külső körülményeink is fájdalmasan zaklatnak majd fel minket.

Ez az alapelv kellőképpen ki volt hirdetve abban a fenyegetésben, amit az Úr intézett az ókori Izraelhez: „És ha ezek által sem jobbultok meg, hanem ellenemre jártok: Én is bizony ellenetekre járok, és hétszeresen sújtalak titeket a ti bűneitekért.” (3Móz26:23-24) Ha Isten nemtetszésének az első érzékelhető jelei nem érik el az arra irányuló céljukat, hogy

megalázkodjunk az Ő hatalmas keze alatt, akkor biztosan fájdalmasabb ítéleteket fog ránk küldeni. Ezsdrás felismerte ezt az alapelvet, amikor a maradék visszatérését követően Babilonból ezt mondta: „Mindazok után pedig, a mik reánk jövének gonosz cselekedeteinkért és nagy vétünkért, hiszen te, mi Istenünk, jobban kedveltél nekünk, sem mint bűneink miatt érdemeltünk volna, s adád nekünk e maradékot, hát megrontjuk-é ismét parancsolataidat s összeházasodunk-é ez útalatos népekkel? Nem fogsz-é haragudni reánk mindaddig, míg megemésztetünk, hogy sem maradékunk, sem hírmondónk ne legyen?” (Ezsd9:13-14) Óvakodjunk tehát attól, hogy szórakozzunk Istennel, különösen azt követően, hogy helyreállított minket a visszacsúszás időszakából.

Ahelyett, hogy részleteznénk a 2Sám2:9-32-t (a szakaszt, ami rögtön az előző fejezetben vizsgáltak után következik) úgy véltük, hogy ez az alkalmi sokkal hasznosabbnak bizonyul majd az út kikövezéséhez azok számára, amik most következnek. Ezek az igeversek a két rivális frakció közötti csatározásokat írják le. A kesztyűt Abner vetette el, Isbóset (Saul fia) követőinek tábornoka és a kihívást Joáb fogadta el, aki Dávid hadseregét vezette. Egyik fél sem vonultatta fel a teljes hadseregét a csatamezőre, s a mészárlás csak kis méreteket öltött (30. vers) Abner, az agresszor embereit megfutamítotték, s a nap végén a kapitányuk békéért könyörgött (26. vers). Ismervén Dávid békés szándékait és a vonakodását attól, hogy Saul házanépével háborúzzon, Joáb nagylelkűen megálljt parancsolt (28. vers) és mindkét fél elindult hazafelé (29-32. versek).

Szóljunk még egy szót a fejezetünk címéről, s azzal be is kell azt zárunk. Dávid most Hebronban tartózkodott, ami közösséget vagy (baráti) társaságot jelent. Júda emberei megtették őt királyuknak (2Sám2:4), ami, jóllehet egy lépést jelentett felé, de semmiképpen sem annak teljes beteljesedése volt, hogy ő lesz majd a király „Izrael felett” (1Sám16:1, 13). Dávid kedvesen közeledett Jábes-Gileád lakosaihoz, az elhunyt Saul követőihez (2Sám2:5), kifejezve abbéli reménységét, hogy mostantól hűséget tanúsítanak iránta (2Sám2:7). Vajon az Úr továbbra is az ő oldalára áll, a rivális frakció szívét öfelé fordítva? Ennek a szükségessége nyilvánvaló volt (2Sám2:7-10), Isten számára azonban mégis könnyű volt befoltozni a szakadást és kegyet találni Dávid számára mindenki szemében. Meg fogja ezt tenni? Mennyire lesz garancia erre Dávid mostani viselkedése? Mert Isten nem díjazza a bűnt. Dávid most próbára tétetik: s hogy hogyan viselte, az a következő fejezet témája lesz.

32. fejezet – A kudarc (2Sám 3 és 4)

Az előző fejezetünkben (ami az ott taglalt alapelvek alkalmazását illeti arra, aki ennek a könyvnek a főszereplője) igyekeztünk bemutatni: nagyon sok függött attól, hogy Dávid most miképpen viselkedett. Élete legfontosabb válságával nézett szembe. Egyrésztől nevezhetjük ezt a visszautasítása időszakának, amikor a nép döntő többsége Saulhoz ragaszkodott, aki ide-oda üldözte őt, másrésztől ez volt a felmagasztaltatásának időszaka, amikor uralkodott a nép felett. Amikor elméltünk a különböző eseménye felett, melyek a pályafutásának első időszakában történtek, igyekeztünk erkölcsi kapcsolatot találni közöttük, megpróbálva kapcsolatot találni Dávid személyes viselkedése, valamint Isten ennek következtében kialakított kormányzati bánásmódja között. Azt javasoljuk, hogy isteni segítséggel hasonló módon járjunk el a pályafutása második részének részleteivel.

A huszadik fejezetben láttuk, miképpen váltotta ki Dávid az Úr neheztelését, amikor két feleséget vett magának (1Sám25:43-44). majd a huszonkettedik fejezetben megfigyeltük, hogyan vezetett azt egyik bűn a másikhoz, s a huszonnegyedik fejezetben láttuk azt ezt kövező isteni büntetést. A huszonhatodik fejezetben megfigyeltük, amint Dávid rendbe teszi a dolgokat Istennel, s megerősíti magát az Úrban, majd követtük ennek áldott eredményeit (27-28. fejezetek), míg végül helyreállt a teljes közössége az Úrral, aminek a jelképeként Isten „Hebronba” küldte őt. Ott megkapta „a jelet a javára” (Zsolt86:17) a fogadtatásban, amiben a saját törzse emberei részesítették, akik „felkenék Dávidot királynak a Júda házában” (2Sám2:4): ez valóban ígéretes jelzése volt annak, hogy ha az útjai továbbra is az Úr kedvére valók, akkor még az „ellenségeit is jóakaróivá teszi” (Péld16:7). Másrészt ez „a jel a javára” csak még komolyabbá válik mindannak a fényében, ami most következik.

Milyen sok minden van Sámuel második könyvének további fejezeteiben, ami oly szármalmas és tragikus olvasmány! Kevés ember tapasztalt meg olyan fájdalmas szociális és családi próbát, mint Dávid. Nemcsak a politikai árulók okoztak neki sok bajt a királyságában, de ami sokkalta fájdalmasabb volt, a családjának tagjai hoztak súlyos bánatot a fejére. A kedvelt felesége fordult ellene (2Sám6:20-22), a lányát, Támárt a féltestvére megerőszakolta (2Sám13:14), Amnont, a fiát megölték (2Sám13:28-29). Kedves fia, Absolon megpróbálta elszakítani tőle a királyságot, majd őt is megölték (2Sám18:14). A halála előtt a másik fia, Adónia igyekezett a trónt megszerezni (1Kir1:5), majd őt is megölték (1Kir2:24-25). Mivel az Úr soha nem ver a szíve szerint (JSir3:33), csak ha a bűneink adnak Neki okot rá, hogyan lehet számat adni ezekről a legfájdalmasabb családi szerencsétlenségekről?

Ha tetszett a Szentléleknek bármiféle magyarázatot adni nekünk azokra a fájdalmas próbákra, amikkel Dávid a későbbi életében szembesült, vagy ha ellátott minket olyan információkkal, amik fényt derítenek a Sámuel 2. könyvének második fejezetében feljegyzett eseményekre, akkor azt a magyarázatot, vagy azokat a megvilágosító információkat a könyv korábbi fejezeteiben kell keresni. Ez az alapelv nagy fontosságú a Szentírás helyes megértéséhez. Általános szabály, hogy Isten közvetlenül az ajtóra akasztja a kulcsot a számunkra: más szóval, a nyitó fejezetek (gyakran az első versek) tartalmazznak világos utalást vagy előrejelzést a soron következőkre. Igaz, bizonyos esetekben ez világosabban látszik, mint máskor, de a Biblia mind a hatvanhat könyvének vonatkozásában megmutatkozik, hogy minél több figyelmet szentelünk a bevezetőjének, annál könnyebb lesz követni a témájának kibontakozását. S nyilvánvalóan ugyanez a helyzet itt Sámuel második könyvével is.

„Sok ideig tartó hadakozás lőn a Saul háznépe között és a Dávid háznépe között. Dávid pedig mind feljebb-feljebb emelkedik és erősödik vala; a Saul háza pedig alább-alább száll és fogy vala.” (2Sám3:1) A csata, amiről az előző fejezet végén volt szó, jóllehet erősen Dávid javára dőlt el, nem vetett véget a hadakozásnak közte és Isbóset között. Bár maga Saul már nem élt, a fia és az alattvalói mégis visszautasították, hogy nyugodtan meghajoljanak Dávid jogára előtt. További öt éven át folytatták a megvetésük kifejezését és sok csetepaté zajlott le az ő

emberei és Dávid hűséges alattvalói között. Utóbbi vonakodott keményen fellépni velük szemben, s valószínű, hogy a nemesszívűségét és a kegyességét tévesen gyengeségnek vagy félelemnek vélték, ami felbátorította az ellenfeleit a megdöntésére irányuló erőfeszítéseik megújítására. De lassan-lassan meggyengültek, míg végül már maga Isbóset is szövetkezni akart Dáviddal.

„Sok ideig tartó hadakozás lőn a Saul háznépe között és a Dávid háznépe között. Dávid pedig mind feljebb-feljebb emelkedik és erősödik vala; a Saul háza pedig alább-alább száll és fogy vala.” Ennek az igeversnek a tartalmát joggal tekinthetjük ama konfliktus előképének, amit egy keresztyén tapasztal meg a szívében. Dávid, felmagasztaltatva Júda királyának tekinthető úgy, mint Isten választottjai egyikének képe, akit a piszkos sárból emeltek fel (ahová Ádám bukása taszította őt) és a lábait a korok Kősz9klájára állítottak. Ahogyan az 1Sám2:8 kijelenti: „Felemeli a porból a szegényt, És a sárból kihozza a szűkölködőt, Hogy ültesse hatalmasok mellé, És a dicsőségnek székét adja nékik”. De ettől kezdve vajon minden békés és örömteli? Egyáltalán nem. Ott a belső romlottság, és az mindig is támadja az újjászületéskor beültetett kegyelem alapelemét: „a test a lélek ellen törekedik, a lélek pedig a test ellen” (Gal5:17). Mi a végeredmény? A test fog győzni? Nem, okozhat bosszúságot, megnyerhet kisebb csetepatékat, de a test lassan-lassan meggyengül, a lélek pedig megerősödik, míg végül a bűn teljesen megsemmisül.

„Sok ideig tartó hadakozás lőn a Saul háznépe között és a Dávid háznépe között.” Azaz, Izrael királyságát polgárháború tépte szét. S hogy ez oly sokáig tartott, amikor Dávidnak volt egyértelműen igaza, nagy problémát jelentett az igemagyarázók számára. Személyesen úgy tekintjük, hogy ennek az igeversnek a tartalma világos utalás arra, hogy Dávid nem a legjobbat kapta Istentől. Ezt a kifejezést elég gyakran használjuk ezeken az oldalakon, ezért talán nem árt egy meghatározás. Mutassunk rá: egyáltalán nem azt jelenti, hogy Isten tanácsvégzését mi megghiúsíthatjuk. Valóban nem: a kisember nem képes jobban megghiúsítani a Mindenható célját, mint amennyire képes meggátolni a Napot abban, hogy világítson, vagy az óceánt abban, hogy hullámozzon. „A mi Istenünk az égben van, és a mit akar, azt mind megcselekszi.” (Zsolt115:3)

Hatalmas különbség van Isten ígéretei és az Ő örök rendelkezései között: az előzők közül sok feltételes, míg utóbbiak megváltoztathatatlanok, s a beteljesedésük Isten mindenhatóságán kívül semmi mástól nem függ. Annak kimondásával, hogy a Szentírásban feljegyzett isteni ígérek közül sok „feltételes”, nem azt értjük, hogy bizonytalanok és megbízhatatlanok, nem. Úgy értjük, ezek tévedhetetlen kijelentései annak, amit Isten cselekedni vagy biztosítani fog, amennyiben mi adott módon viselkedünk. Pont ahogyan a Szentírásban feljegyzett isteni fenyegetések is annak kijelentései, hogy Isten mit fog cselekedni vagy kiszabni, ha adott módon viselkedünk. Például, Isten kijelentette: „a kik engem tisztelnek, azoknak tisztességet szerzek” (1Sám2:30). De tételezzük fel, hogy kudarcot vallunk Isten tisztelésében – tegyük fel, hogy nem kapunk elegendő kegyelmet, amit Ő mindig kész megadni azoknak, akik buzgón keresik Őt a helyes módon – mi van akkor? Ugyanaz az igevers mondja el ezt is: „a kik azonban engem megutálnak, megutáltatnak”.

Vegyük például a Józs1:8-ban olvasható kijelentést: „El ne távozzék e törvénynek könyve a te szádtól, hanem gondolkodjál arról éjjel és nappal, hogy vigyázz és mindent úgy cselekedjél, a mint írva van abban, mert akkor leszel jó szerencsés a te utaidon és akkor boldogulsz.” Először is mutassunk rá, hogy ennek a versnek semmi köze sincs a lélek örök sorsához, hanem csak a szent jelen életéről beszél. Benne Isten elmondja nekünk, hogy ha megadjuk az első helyet az Ő szent Ígétének a gondolatainkban és az érzelmeinkben, s mind a külső, mind a belső életünket a tanításával szabályozzuk, akkor Ő „bővelkedővé” teszi az útjainkat és „jó szerencsések” leszünk. Nem azt jelenti ez, hogy milliomosok leszünk, hanem hogy odafigyelve az Ő Ígétének szabályaira elkerüljük azokat a sziklát, amiken az embertársaink túlnyomó többsége hajótörést szenved, s Isten áldása lesz az életünkön annak

minden változatos összetevője és kapcsolata vonatkozásában. Egy mindentudó és szuverén Isten határozza meg a „siker” fajtáját és mértékét egyaránt, ami majd legjobban az Ő dicsőségére és a mi javunkra lesz.

S a Józsl:8-ban felsorolt alapelvek alkalmazása sem korlátozható csak azokra, akik az ószövetségi időkben éltek, mert miután Isten kormányzási módszerei ugyanazok maradnak minden korban, így ezek az alapelvek is érvényesek maradnak minden korszakban. Mert az emberei történelem kezdetétől fogva mindig igaz volt, s az is marad a történelem végéig, hogy „az Úr, nem vonja meg a jót azoktól, a kik ártatlanul élnek” (Zsolt84:12). Viszont az is ugyanúgy tény, hogy akik nem vetik magukat alá Isten Ígétének, hanem a saját szívük koholmányait követik és utat adnak a test vágyaknak, azok nyomorúságot szenvednek el és az isteni büntetés vesszője alá kerülnek. „A ti bűneitek fordították el ezeket [a jó dolgokat] tőletek” (Jer5:25). Más szóval, elszalasztották a legjobbat Istentől: nem azt jelenti ez, hogy elmulasztottak megszerezni bármiféle áldást, amit Ő az örökkévalóságtól fogva nekik rendelt, hanem nem léptek be abba a jóba, amit Isten Ígéje azoknak ígér osztályrészül, akik az Íge iránti engedelmségben járnak.

„Oh, ha az én népem hallgatna reám, s Izráel az én utaimon járna! Legott megaláznám ellenségeit, s szorongatói ellen fordítanám kezem. Az Úrnak gyűlölői hízelegnének néki, és örökkévaló volna az ő idejük. És ő megelégtene őt java búzával, és sziklából folyó mézzel töltenélek be téged!” (Zsolt81:14-17) Mi lehetne ennél is világosabb? Ez az igeszakasz nem Isten örök tanácsvégzésével foglalkozik, hanem az Ő kormányzó eljárásaival az emberekkel szemben ebben az életben.

A kulcs a fenti igeversekhez a közvetlen szöveggörnyezetükben található: „De nem hallgatott népem az én szómra, és Izráel nem engedelmeskedett nékem. Ott hagytam azért őt szívöknek keménységében, hogy járjanak a magok tanácsa szerint.” (Zsolt81:12-13) Izrael gyermekei ellenére jártak – nem Isten örök céljának, hanem a kinyilatkoztatott akarátának. Ők nem vetették alá magukat az Isten Ígéje által lefektetett szabályoknak, hanem a maguk akaratóból és önfejlőségéből úgy döntöttek, hogy a saját útjukat járják. Ennek következtében lemaradtak az Istentől származó legjobbról ebben az életben, s ahelyett, hogy legyőzték volna ellenségeiket, Ő engedte, hogy ezek az ellenségek győzzék le őket. Ahelyett, hogy bőséges aratóst adott volna meg nekik, éhséget küldött rájuk, s ahelyett, hogy a szíve szerint pásztorokat adott volna nekik, engedte, hogy a hamis próféták becsapják őket.

Sok más hasonló igeszakaszt idézhetnénk mind az Ó-, mind az Újszövetségből, melyek ugyanezt a nagy tényrt tárják elénk, arra figyelmeztetve minket, hogy ha a Szentírással ellentétesen járunk, azt biztosan meg fogjuk szenvedni mind testben, mind lélekben, mind a javainkban, mind a körülményeinkben: ebben az életben nem jutunk azokhoz az áldásokhoz – lelkiekhez és átmenetiekhez – amiket az Íge azoknak ígér, akik alávetik magukat az Ígének. Ez ugyanolyan igaz ma is, mint amilyen igaz volt a régi üdvökonómiában, s megannyi probléma kulcsát szolgáltatja, és sokat megmagyaráz Isten velünk kapcsolatos kormányzó bántásmódjából. Természetesen megadja a kulcsot Dávid életéhez is, s megmagyarázza, hogy Isten büntető vesszője, miért sújtott le oly súlyosan rá és a családjára. Tartsuk alaposan észben a fentiekben elhangzottakat, olvassuk el a most következő szakaszt, s akkor egyáltalában nem lesz okunk meglepődni azon, amit a 2Sám végéig találunk.

„Fiai születének Dávidnak Hebronban, kik között elsőszülött vala Ammon, a Jezréelből való Ahinoámtól; A második pedig Kileáb, a Kármelbeli Nábál feleségétől, Abigailtól való, és a harmadik Absolon, a Máákha fia, a ki a Gessurbeli Thalmái király leánya vala; És a negyedik Adónia, Haggitnak fia, és az ötödik Sefátia, Abitál fia, a hatodik Ithreám, Eglától, Dávid feleségétől való: ezek születtek Dávidnak Hebronban.” (2Sám3:2-5) Mindannak a fényében, ami az előző és ebben fejezetben hangzott el, csekély szükség van ezeknek a kellemetlen verseknek a hosszas magyarázására. Itt azt látjuk, amint Dávid a testi vágyaknak ad utat és a

többnejűséget gyakorolja: s amit testben vetett a családi életében, úgy aratta le testben a romlást a családjában. A fentiekben említettek fiai közül hárman erőszakos halált haltak!

A többnejűség témájának egésze túl nagy ahhoz, hogy itt foglalkozzunk vele, s azt sem tudjuk részletesen megtárgyalni, hogy mit hozott a különböző pátriárkák életére. Isten eredetileg csak egy férfit és egy nőt teremtett, s ez a kezdetektől fogva jelezte, hogy az egynejűség volt az isteni rend, amihez az embernek tartania kellett magát (Mt19:4-5). Az első, akiről a Szentírásban azt olvassuk, hogy több, mint egy felesége volt, Lámekh (1Móz4:19), aki Káin gonosz vonalából származott. S noha Mózes Izrael szívének keménysége miatt bevezette a válás intézményét (Mt19:8), a mózesi törvény mégsem szankcionálta sehol a többnejűséget. Az egy feleséggel kapcsolatos korlátozást világosan javasolják az olyan igeszakaszok, mint a Péld5:118 és 18:22.

„Azt emeld magad fölé királyul, a kit az Úr, a te Istened választ. A te atyádfiai közül emelj magad fölé királyt; nem tehetsz magad fölé idegent, a ki nem atyádfia. Csak sok lovat ne tartson... Sok feleséget se tartson, hogy a szíve el ne hajoljon” (5Móz17:15-17). EZ határozott és konkrét törvény volt, amit Izrael királyainak be kellett tartani s ezzel kellett példát mutatniuk az alattvalóiknak a szerénységről és a házastársi hűségről. S ez volt az a parancsolat, aminek Dávid oly botrányosan nem engedelmeskedett, mert amint „felkenék... királynak a Júda házában” (2Sám2:4), elkezdte „szaporítani” a feleségeinek számát (2Sám3:2-5). Sőt, amikor Abner szövetséget keresett vele, Dávid azt is megszabta, hogy az első feleségét, Mikált, aki máshoz adatott (1Sám25:44) adják vissza neki (2Sám3:13), ami nyílt megszegése volt az 5Móz24:1-4-nek.

Nem sokkal később ezt olvassuk: „Vőn pedig még magának Dávid ágyasokat, és feleségeket Jeruzsálemből, minekutána Hebronból oda ment; és lőnek még Dávidnak fiai és leányai.” (2Sám5:13) Ez volt tehát Dávid visszatérő bűne, aminek oly szabadon engedett – nem csoda, ha fia, Salamon, követte a lábnyomait! S a szent Isten nem tűri a gonoszságot, s a legkevésbé azoktól, akiket a népe vezetőivé tett. Noha főbb vonalakban Dávid életet tetszett Istennek, s lelki kiválóságokat lehetett megtalálni benne, mégis ott volt ez a szomorú gyengeség. Az, hogy utat engedett neki, hosszas és komoly büntetéseket eredményezett és az egésznek a feljegyzése – a vetése és az azt követő aratása – a mi okulásunkat és figyelmeztetésünket szolgálja. Tanuld hát meg, kedves olvasó, hogy még mikor helyreállsz a visszacsúszásból és visszakerülsz a közösségbe Istennel, a biztonságod akkor is abban rejlik, hogy naponta buzgón kiáltás Hozzá: „Segélj, hogy megmaradjak!” (Zsolt119:117)

33. fejezet – A megkoronázása (2Sám5)

Mivel nem célunk versenként kommentárt írni Sámuel könyveiről, hanem inkább Dávid életét szeretnénk tanulmányozni, átugorjuk, ami még a 2Sám3-ban és 4-ben található és rátérünk az ötödik fejezet nyitó versére. Abban az időszakban, ami az előző fejezetben láttak és a most vizsgált esemény között telt el, Isten gondviselése Dávid javára munkálkodott. Fő ellenfelei sommás és tragikus véget értek, s most megnyílt az út Isten célja előtt a hősünk vonatkozásában a beteljesedéshez. Előképként nézve őt valóban látványos megfigyelni, miképpen vezetett Dávid útja a trónhoz a vérontáson keresztül. Emberi oldalról nézve Saul, Jonathán, majd később Isbóset álltak az útjában, s egyikük sem halt természetes halált, hanem erőszakos kéz távolította el mindegyiket!

Ezt nem tekinthetjük véletlen vagy mellékes részletnek. Semmi mellékes nincs Isten romolhatatlan Ígésében, mindannak, ami abban van feljegyezve, mélyenszántó jelentősége van, ha van szemünk ennek meglátására. Itt nem nehéz észrevenni ezeknek a részleteknek a mélyebb jelentését: Dávid a történetének minden lényeges jellemzőjével (leszámítva a bukásait) az Úr Jézus előképe volt, mint tudjuk. A trónhoz vezető útját vérontás szegélyezte. Igaz, az Úr Jézus „a zsidók Királyának született”, ahogyan Dávid is Júda királyi törzséből származott. Igaz, Krisztus „felkenetett” (Mt3, Csel10:38) prófétának, papnak és királynak évekkal a koronázása előtt, ahogyan Dávid is „felkenetett” a királyi hivatalra (1Sám16:13). Isten azonban addig nem magasztalta fel Krisztust a lelki „Izrael” „Fejedelmének”, amíg ki nem ontotta a drága véré a Golgotán, ahogyan Dávid sem vált királlyá addig, amíg Saul, Jonathán és Isbóset ki nem ontották a vérüket.

Abner és Isbóset halála után Izrael törzsei vezető nélkül maradtak. Miután ugyancsak elégük volt Saul és Isbóset uralkodásából felettük, nem hajlottak arra, hogy újabb próbálkozást tegyenek Saul családja másik tagjának a trónra emelésével. Látva Júda virágzó állapotát Dávid jó és bölcs kormányzása alatt, elkezdtek magasztosabb és tisztességesebb gondolatokat táplálni az „Isten szíve szerint való emberről”. Ez egy fontos alapelvet jelez Isten bánásmódjában azokat illetően, akiket az üdvösségre választott ki. Meg kell lennie az elfordulásnak a Sátántól Istenhez, a bűn szolgálatától a Krisztus iránti alávetettséghez. Ez a valódi megtérés, az urak megváltoztatása, annak szívből való kimondása, hogy „Uram! mi Istenünk! urak parancsoltak nekünk kívüled; de általad dicsőítjük neved!” (Ézs26:13)

A megtérést azonban megelőzi a meggyőződés. Kialakul a lélekben az elégedetlenség a régi úrral, mielőtt megszületne az új Úr iránti vágy. A bűnt fel kell ismerni keserű dologként, mielőtt létrejönne az igazság iránti éhség és szomjúság. Érezni kell a Sátán kegyetlen bilincseit, mielőtt bármiféle vágy kialakulna a Krisztus általi szabadulás iránt. A tékozló fiúnak meg kellett tapasztalnia a távoli ország nyomorúságát, mielőtt elgondolkodott volna a visszatérésről az Atya házába. Ezt az alapelvet világosan példázza és szemléleti azoknak az embereknek az esete, akik most Dávidot keresték, arra vágyva, hogy királlyá tegyék maguk felett. Több mint eleget tapasztaltak meg abból, amire Sámuel figyelmeztette őket hűségese =1Sám8:11-13)! Nem akarták, hogy bárki más uralkodjon felettük Saul házából, hanem most Dávid jogának akarták alávetni magukat.

Kimondhatatlanul áldott tehát az itt a szemünk elé táruló előkép. Ezeknek a különböző törzsekből származó embereknek az önkéntes odajárulásában Dávidhoz a Saul és Isbóset uralkodása alatti boldogtalan sorsukat követően bepillantást nyerhetünk a Szentléleknek Isten választottjai szívében végbemenő munkálkodása végeredményeibe, amikor Krisztushoz vonzza őket. Először elégedetlenné teszi őket a saját sorsukkal. Megérteti velük, hogy a bűn szolgálatában, valamint az Istennel és az Ő Krisztusával szembeni út követésében nem található valódi és tartós kielégülés. Sajgó hiányt teremt a lélekben, mielőtt feltárná azt, Aki egyedül képes betölteni az űrt. Röviden, teljesen elégedetlenné tesz a jelen sorsunkkal. Mielőtt rávenne,

hogy az igazi gazdagságot keressük. A zsidóknak először a kegyetlen munkafelügyelőik alatt kellett nyögniük Egyiptomban, mielőtt készen állhattak volna az elindulásra az ígért földjére.

„Eljövénék pedig Dávidhoz Hebronba Izráelnek minden nemzetségei, és szólának ilyenképen: Ímé mi a te csontodból és testedből valók vagyunk, mert ennekelőtte is, mikor Saul uralkodott felettünk, te vezérelted ki s be Izráelt, és az Úr azt mondotta néked: Te legelteted az én népemet, az Izráelt, és te fejedelem leszel Izráel felett. Eljövénék azért Izráelnek minden vénei a királyhoz Hebronba, és frigyét tőn velek Dávid király Hebronban az Úr előtt, és királylyá kenék Dávidot Izráel felett.” (2Sám5:1-3) Ó, figyeljük meg a nyitó mondatban a „pedig” szót ne kevesebb, mint hét és fél esztendővel Saul halála után (5. vers).

A hitehagyott király halála után, s azt követően, hogy a királyi törzs elismerte Dávidot, „várható lett volna, hogy az egész Izrael készen álljon az üdvözlésére. Vajon nem hangzott már el régen Sámuel ajkáról, hogy Isten elhagyta Saul házáat? Nem ismerte ezt el maga Saul is? Vajon Gilboa megsemmisítésével Isten nem ütötte rá véglegesen a pecsétjét az Ő bejelentéseire? S vajon nem volt nyilvánvaló, hogy az Ő ereje és áldása, amik eltávoztak Saultól, Dávidnak a pusztában folytatott gyalázatos tartózkodásához csatlakoztak? Izrael erőssége ott volt. Ott voltak azok, akik képesek voltak keresztültörni a filiszteusok seregén és méríteni a betlehemi kútból, amikor Betlehemet és a környékét megszállva tartotta az ellenség. De mégis, minden, az Isten által adott jel ellenére is Izrael törzsei továbbra is elutasították Isten választott szolgáját és egyedül Júda üdvözölte őt.

Saul fiát, aki gyenge és ismeretlen volt, többre tartották Dávidnál, s Dávid csak azért hagyta el a pusztaságot, hogy hosszú és pusztító küzdelembe bocsátkozzon azokkal, akik Isten ajándékaként kellett volna fogadniuk őt, mint a saját áldásukat. Isten keze oly lassan valósítja meg a céljait – az emberek nagyon eltökélten utasítanak el bármit azon kívül, ami jól esik a természetük hajlamainak vagy ami megfelel az önös érdekeik számításainak. Mert hét és fél éven keresztül Abner és Izrael törzsei hevesen támadták Dávidot, és utóbb nem szégyelltek megvallani, hogy tudták: Dávid volt az, akit Isten n Izrael szabadítójának jelölt ki. Tudták ezt, mégis hét és fél éven keresztül igyekeztek elpusztítani, s nem kétséges, hogy közben úgy beszéltek önmagukról, és mások is úgy beszéltek róluk, mint lelkiismeretes emberekről, akik egy jól felfogott kötelességet teljesítenek a ragaszkodással Saul házához. Olyan könnyű jót mondani a rosszról és a hamisság sima szavaival bátorítani a gonoszságot!

Végül aztán Isten teljesítette a szolgája szívének hosszú idő óta fennálló vágyát – azt a vágyat, amit Ő Maga ültetett bele – s Dávid vált Izrael fejévé és kormányzójává.” (B. W. Newton) Igen, végül ezeknek a lázadóknak a szíve legyőzetett, végül akarattal meghajoltak Dávid jogara előtt. Ó, figyeljük meg, milyen sajátos módon ismerték el Dávidot: „te fejedelem leszel Izráel felett”. Mint arra rámutattunk a bevezető bekezdésekben, az, hogy ezek az emberek, akik Izrael tizenegy törzséből valók voltak, meghajoltak Dávid előtt, a bűnös megtérésének előképe volt. Ez megadja nekünk az üdvösség egyik eleven és alapvető összetevőjét, ami majdnem teljesen eltűnt a modern „evangelizációból”. Mi a megtérés? Valódi és üdvözítő átalakulást értünk alatta. Sokkal-sokkal több, mint pusztán csak hinni, hogy Jézus Krisztus Isten megtestesült Fia, Aki engesztelést adott a bűneinkért. Ezrek hiszik ezt, akik mégis halottak a vétkekben és a bűnökben!

A megtérés nem a Szentírásban ismertetett bizonyos tényekben vagy igazságban való hitet jelenti, hanem a szív és az élet teljes átadását jelenti egy isteni Személynek. A Vele szembeni lázadásunk fegyvereinek eldobását jelenti. A régi mester – a Sátán, a bűn, az én – szövetségének teljes megtagadását és annak kijelentését jelenti, hogy „akarjuk, hogy Ő uralkodjék mi rajtunk” (v. ö. Lk19:14). Ez Krisztus követelésének elismerését jelenti, valamint a meghajlást az Ő felettünk való abszolút uralma előtt. Az igája felvételét, a jogara előtti meghajlást az áldott akarata iránti engedelmességet jelenti- Egyszerűen ez „Krisztus Jézusnak, az Úrnak a vételét” jelenti (Kol2:6), a szívünk trónjának átadását Neki, életünk irányításával és

szabályozásával egyetemben. S kedves olvasó ennél semmivel sem kevesebb a biblikus megtérés, ehhez képes minden más hitetés, hazug helyettesítés, teljes becsapás csupán.

A most vizsgált szakaszban az izraeliták, akik oly hosszú időn át ellenálltak Dávid követeléseinek, s inkább az ellenségei zászlója alatt szolgáltak, most Júda királyát akarták megtenni a királyuknak. Nyilvánvalóan nagy változás ment bennük végbe – Isten által, mert Neki tetszett arra használni a körülményeket, hogy a változás felé hajlítsa vagy arra felkészítse őket: szándékosan válogatjuk meg a kifejezéseinket, mert teljesen világosnak kell lennie, hogy a pusztá „körülmények” nem hozhattak volna létre ilyen változást a viselkedésükben Isten kijelölt uralkodójával szemben, hacsak Ő nem „használta” vagy befolyásolta őket ezekkel. Ez tehát a megtéréssel kapcsolatos: a bűnös kétségbeejtő „körülményeit” a Lélek felhasználhatja a meggyőzésére arról, hogy minden csak hiábavalóság a nap alatt, s megtaníthatja arra őt, hogy valódi szívbeli elégedettséget nem lehet a pusztá dolgokban találni – még akkor se, ha ezek a „dolgok” földi udvarház mindennel megáldva, ami után a test vágyódik, hanem Neki kell a kegyelem csodáját megtenni a lélekben, mielőtt Ádám bármelyik leszármazottja teljes szövetségre akarna lépni Krisztussal, mint Királlyal.

„Ímé mi a te csontodból és testedből valók vagyunk.” (2Sám5:1) Milyen drága ecsetvonás ez az előképünkben! A meggyőzés és a megtérés után jön a lelki megvilágosodás. A Szentlélek azért adatott, hogy Krisztust dicsőítse, hogy vegye a Vele kapcsolatos dolgokat és kijelentse azoknak, akiket a Megváltóhoz vonz (Jn14:16). Miután a lélek átkerült a halálból az életbe az Ő hatalmas és szuverén működése által, Isten Lelke tanítja őt, megmutatja neki a csodálatos kapcsolatot, melyben isteni kegyelem adatott neki a Megváltóhoz. Feltárja előtte a Krisztussal fennálló lelki egységének dicsőséges tényét, mert „A ki pedig az Úrral egyesül, egy lélek ő vele.” (1Kor6:17) Felárja Isten családja megelevenített gyermeke előtt azt a bámulatos igazságot, hogy ők egy misztikus Test tagjai, melynek Krisztus a Feje, s így mi „az Ő testének tagjai vagyunk, az Ő testéből és az Ő csontjaiból valók” (Ef5:30).

Drága dolog látni, hogy ezeket az „ímé mi a te csontodból és testedből valók vagyunk” szavakat Izrael minden törzse úgy használta, mint kérést. Hosszú időn át figyelmen kívül hagyták Dávid jogait, s ellenálltak a követeléseinek. Nyíltan lázadtak ellene, s nem érdemeltek mást, csak ítéletet az ő kezéből. De most megalázkodtak előtte és a közeli rokonsággal hozakodtak elő, mint okkal, hogy miért kellene megbocsátania nekik a rossz bánásmódjukat. A testvérei voltak és ezen az alapon könyörögtek az irgalmáért. S pontosan ezen az alapon kér kegyelmet Istentől a Lélek által tanított hívő Krisztusban. „Mivel tehát a gyermekek testből és vérből valók, ő is hasonlatosképen részese lett azoknak... Annakokáért mindenestől fogva hasonlatosnak kellett lennie az atyafiakhoz, hogy könyörülő legyen és hív főpap” (Zsid2:14, 17). Micsoda magabiztosságot ad ennek az információnak a megértése a Sátán által zaklatott és a bűn miatt kétségbeesett szent szívének!

Ó, kedves keresztyén olvasó, könyörögj Istennek, hogy ez a transzcendens és drága tényt tegye még világosabbá és megindítóbbá a szíved számára! A Megváltó nem olyasvalaki, Aki a kerubokhoz és a szeráfokhoz hasonlóan nagyon messze van tőled a létezés skáláján. Igaz, Ő nagyon is Isten, a Föld határainak Megalkotója, a királyok Királya és az urak Ura, de az is, Aki „asszonytól született”, Aki emberré lett, Aki csont a csontodból és test a testedből, ezért „nem szégyenli őket atyjafiainak hívni” (Zsid2:11). S ugyanebből az okból meg tud indulni a gyarlóságainkon (Zsid4:15) és mivel „szenvedett, ő maga is megkísértetvén, segíthet azokon, a kik megkísértetnek” (Zsid2:18). Ne vonakodj hát teljesen szabadon közeledni Hozzá és fenntartás nélkül kiönteni a szívedet Előtte. Ő sem fog jobban megszidni, mint Dávid tette a tévelygő testvéreivel. Meríts teljes bátorságot ebből a kedves kapcsolatból: mi Krisztus testvérei vagyunk, Ő a Megváltó rokonunk!

„Mert ennekelőtte is, mikor Saul uralkodott felettünk, te vezérelted ki s be Izráelt, és az Úr azt mondotta néked: Te legelteted az én népemet, az Izráelt, és te fejedelem leszel Izráel felett.” (2Sám5:2) Ez is nagyon áldott dolog, amikor az előképen át nézzük a valóságot. Ezek a

megalázkodott lázadók most a korábbi szolgálataiért dicsérték Dávidot, akit korábban lenéztek, de most elismerték, hogy az Úr jelölte őt ki, akinek korábban ellenszegültek. Ilyen a megtértek megtapasztalása. Miközben Saul (a Sátán) szolgálatában állunk, nem vesszük észre a Krisztus által elvégzett munkát és nem látjuk a megtiszteltetés mértékét, amire Isten emelte Őt ezért. A megaláztatás mélysége, amibe Isten Szeretettje alászállt és kimondhatatlan szenvedések, amiket a népe érdekében tűrt el nem olvasztották meg a szíveinket; sem a jogar, amit most forgat, nem tesz minket az Ő szerető alattvalóivá. De a megtérés mindezt megváltoztatja!

Sőt! „Az Úr azt mondta néked: Te legelteted az én népemet, az Izráelt, és te fejedelem leszel Izráel felett.” Nemcsak dicsérték Dávidot a korábbi szolgálataiért, hanem elismerték Izrael Isten által kijelölt pásztornak is és elhatározták, hogy a védelme alá jönnek arra vágyva, hogy gyengéden és igazságosan uralkodjon felettük a biztonságuk és a kényelmük érdekében, s ő vezesse őket győzelemre az ellenségeik ellen. Ennek is megvan az ellenpárja a ténylegesen megtértek történetében: ők felfogják, hogy sok ellenségük van kívül és belül egyaránt, akik sokkalta erősebbek annál, hogysem legyőzhetnék őket ezért „ajánlják néki lelköket” (1Pt4:19), biztosra véve, hogy Ő „meg tudja az őrizni ama napra” (2Tim1:12). Igen, Ő, Aki csont a csontunkból és test a testünköl, „erős a megtartásra”, „idvezítheti is azokat, a kik ő általa járulnak Istenhez” (Zsid7:25).

Az 1Krn12:23-40 nagyobb világosságot vet a 2Sám5 nyitó verseire. Ott nemcsak azok számát látjuk, akik Dávidhoz mentek az egyes törzsekből, valamint azt, hogy micsoda buzgósággal és őszinteséggel tették ezt, hanem a kegyes fogadtatást is, amivel fogadták őket. Ő, akit oly fájdalmasan vetettek el, nem utasította vissza, hogy fogadja őket, sőt szívélyes és királyi fogadtatásban részesítette mindnyájukat. S ők Dáviddal voltak három napon át (előképíleg, most a feltámadás alapján), „esznek és isznak vala” (39. vers) – tökéletes könnyedséggel a jelenlétében: „mert nagy öröm vala Izráelben” (40. vers). Áldott legyen Isten, mert a bűnösök Megváltója ezt jelentette ki: „Minden, a mit nékem ád az Atya, én hozzám jó; és azt, a ki hozzám jó, semmiképen ki nem vetem.” (Jn6:37) Halleluja!

34. fejezet – A megkoronázása (folytatás, 2Sám5)

A régóta üldözött számkivetettet most a trónra emelik: a fő ellenségei a sírjaikban vannak és Dávid felmagasztaltatott Izrael királyának. Nem kevés van Sámuel második könyvének nyitó fejezeteiben, amiken átugrottunk, mert kívül esnek ennek a sorozatnak a témakörén, azonban mégis feljegyeznek olyan részleteket, amik bemutatnak néhány kedves vonást a hősünk jellemében. Mint arra korábban rámutattunk, Saul és Jonathán halálhírére Dávid mindennemű testi örvendezés nélkül fogadta, helyette keservesen bándódott miattuk (1Sám1:17). Soha nem tekintette a hitehagyott királyt és kedvenc fiát közötté és a királyság között állóknak, s az első érzelmei a pusztulásuk hallatán nem az öröm kitörése volt – mint egy kevésbé nemes szív esetén – a megüresedett trón miatt, hanem a heves fájdalom, amiért Istent felkentjét ilyen súlyosan megalázták és lealacsonyították Izrael ellenségei (2Sám1:20).

S még mikor az új kilátásait kezdte el vizsgálni, akkor sem vette elhamarkodottan a maga kezébe a dolgok irányítását, hanem nyugodtan és tiszteletteljesen az Urat kérdezte meg (2Sám2:1). Sorsának ebben a válságos időszakában, amikor minden, amiben reménykedett, látszólag már oly közel volt a megvalósuláshoz, nem akart tenni semmit, amíg a Pásztor nem vezette őt. Megzabolázva a természeténél fogva lobbanékony beállítottságát, nem volt hajlandó gyorsan cselekedni és leverni a még megmaradt ellenségeit, s féken tartva a saját hűségesei türelmetlen becsvágyát, várta, mit fog mondani Isten. Kevesen mutattak ekkora önmérsékletet, mint Dávid, olyan körülmények között, amilyenekkel most szembesült, amikor az őt hosszasan üldöző ellenség már nem volt a színen, hogy megküzdjön vele. Áldott módon teljesítette be a korábban tett esküjét: „Hatalmával szemben te reád vigyázok; mert Isten az én váram.” (Zsolt59:9)

Dávid erői már Saul halálát megelőzően is gyorsan növekedtek a menekülők állandó áradata által, akik attól a zűrzavartól és nyomorúságtól futottak, amibe a királyság süllyedt. Még Benjámin, Saul saját törzse is küldött hozzá néhány híres íjászt a király sorsa hanyatlásának biztos jeleként. Manassé és Gád hadakozó férfiai, „a kiknek orozájok, mint az oroszlánnak orozája és gyorsaságra hasonlók a hegyen lakozó vadkecskékhez” (1Krón12:8) keresték a zászlóját, miközben a saját törzséből is az újoncok „minden nap mennek vala Dávidhoz, hogy segítségére legyenek néki, míg serege nagygyá lőn, mint az Istennek tábora” (1Krón12:22). Ilyen erővel világos, hogy gyorsan és könnyen leverhette volna a korábbi dinasztia szétszóródott seregeit, De nem próbálta megtenni, és nem tett semmiféle erőfeszítést a koronával kapcsolatos jogainak érvényesítése érdekében. Jobbnak látta, ha Isten munkálja ki a dolgokat a számára, semhogy maga tette volna ezt meg!

Amikor letelepedett Hebronban, ugyanezt a bizalomteljes és türelmes politikát követte, de nem csak pár napig vagy hétig, hanem egészen a hét éves időszak végéig. A történet nyelvezte látszólag a hadsereg felosztására utal, vagy legalább arra, hogy a hadsereg polgári életvitelre rendezkedett be a Hebron környéki falvakba anélkül, hogy a királyság fegyverekkel történő megszerzésére gondoltak volna. A részleges uralkodóságra emelkedése, amire először eljutott, sem a saját kezdeményezésére történt, hanem „Júda férfiainak” spontán cselekedetére, aki eljöttek hozzá és „felkenék Dávidot királynak a Júda házában” (1Sám2:4). Utána következett egy gyenge, de tartós ellenállás Dáviddal szemben az élén Abnerrel, Saul unokatestvérével, aki a néha király alkalmatlan fiához, Isbósethez csatlakozott, s akinek a neve jelentősegteljesen azt jelenti, hogy a szégyen embere.

A rövid történet, amivel a még mindig fiatal Dávid Hebronban eltöltött hét évről rendelkezünk, nagyon szeretetreméltó fényben tünteti őt fel. Ugyanaz a kegyes vérmérséklet, ami a Saul halála utáni első cselekedeteit jellemezte, látványosan megmutatkozik a 2Sám2:2-4-ben is. „Látszólag teljesen Joábra hagyta a (védekező) háború vezetését, mintha csak visszavonult volna attól, hogy bármilyen személyes csapást mérjen bárkire a személyes előre jutása érdekében. Amikor beavatkozott, akkor azt a békesség oldalán tette, hogy megfékezze és

megzabolazza a kegyetlen bosszút és az aljas merényletet. A feljegyzett események mindegyike képet alkot a nagylelkűségéről, a türelmes várakozásáról arra, hogy Isten beteljesítse a szándékait, valamint a vágyakozásáról, hogy véget érjen a nyomorult viszálykodás az Isten örökségének törzsei között. A hála üzeneteit küldi Jábes-Gileádba, nem kezdeményez összecsapást a felkelőkkel. Az egyetlen feljegyzett tényleges összecsapást Abner provokálta, s Joáb vezeti le, szokatlan szelídséggel.

A természetének nagylelkűsége ismét felragyog, amikor felbosszankodik, amiért Joáb megölte Abnert, jóllehet túl szelíd volt ahhoz, hogy bosszút is álljon érte. Nincs szebb kép az életében, mint az, amikor követi a koporsót, amiben annak az embernek a véres holtteste fekszik, aki az ellensége volt, mióta csak ismerte, és elpecsételi a megbékélést, amit a halál még a nemes lelkekben is létrehoz a gyászdallal, amit Abner koporsója felett kántált (2Sám3:31, 33). A népe iránta érzett bizalmába nyerhetünk bepillantást, amikor azt halljuk, hogy a szomorúsága tetszett nekik, s 'a többi dolga is, a mit a király cselekeszik vala, igen tetszék nekik' (2Sám3:36). Új monarchiájának a gyengeségébe is nyerhetünk egyúttal bepillantást a harcos katonával szemben, aki oly sokat tett érte, amikor elismeri, hogy még gyenge (2Sám3:39)." (Alexander Maclaren)

Dávid hebroni, Júda feletti uralkodásának utolsó eseménye a szegény báb-király Isbóset gyilkosai feletti gyorsított igazságszolgáltatási eljárás lefolytatása volt (2Sám4:12), akinek a halálával a Dávid hatalmával szembeni minden ellenállás összeomlott. Rögtön ezután a vének minden törzsből Hebronba jöttek a korona felajánlásával (2Sám5:1-3) Hármason alapon kínálták azt fel: a királyságén, a katonai szolgálataien Saul uralkodása alatt és a trón isteni ígérete alapján. Ünnepeles szövetséget kötöttek s Dávid „felkenetett” Hebronban „Izrael királyának”: nemcsak Isten jog által lett király, hanem alkotmányos uralkodó is, akit népszavazással választottak ki, korlátozott hatáskörrel. Az evangéliumi jelentőségét ennek az eseménynek az előző fejezetben vizsgáltuk meg, most pedig más, ehhez kapcsolódó egyéb érdekességekre kell most odafigyelnünk.

Dávidnak ez a megkoronázása Izrael felett először is a Szentírás egyik nagy próféciajának beteljesedése volt. „Júda! téged magasztalnak atyádfiai, kezded ellenségeidnek nyakán lesz s meghajolnak előtted atyáidnak fiai.” (1Móz49:8) Jegyezzük meg alaposan, hogy a „kezded ellenségeidnek nyakán lesz” mondat a „téged magasztalnak atyádfiai” és a „meghajolnak előtted atyáidnak fiai” mondatok közé került. Rögtön ezt követően pedig Júda Isten népének ellenségei felett aratott győzelmeire mutat rá ismét: „Oroszlánköltyök Júda; zsákmányt ejtven, felmentél, fiam!” (1Móz49:9)

A fenti prófécia utalt arra a magasztos pozícióra, amit Júdának a többi törzsszel összehasonlítva kellett elfoglalnia: Júdának kellett lennie Izrael az ellenségeik ellen vívott háborúja első bajnokának. Isten felruházta őt győztes erővel a királyság ellenségei ellen. Ennek kezdetét Dávid életében világosan jelzi a 2Sám5:1-3. Dávid keze Izrael ellenségeinek nyakán volt, amit a filiszteus óriás, Góliát felett aratott győzelmében mutatkozott meg, amit követett a „téged magasztalnak atyádfiai” beteljesedésének kezdete az asszonyok énekében: „Megverte Saul az ő ezerét és Dávid is az ő tízezerét.” (1Sám18:7) Így itt is, a 1Sám5-ben a tizenegy törzs vénei „meghajoltak előtte”, amikor megválasztották őt királyuknak, különösen annak fényében, hogy a múltban diadalmasan vezette ki és be Izrael seregét! (2Sám5:2)

Másodszor ez elvezet minket oda, hogy Dávid megkoronázását úgy lássuk, mint az ő nagy Fiának és Urának felmagasztaltatása előképét. Ez annyira nyilvánvaló, hogy csekély szükség van a hosszas erősítésére – bár az érdeklődő olvasó hasznosnak fogja találni, ha imádságosan végig követi ennek egyéb részleteit. Dávid élete és tevékenysége világosan két részre oszlik, bár a második rész sokkal hosszabb volt, mint az első. Így van ez az Ő közbenjárói munkájával is, Akire mindez előre mutat. Pályafutása első részében ő, aki Betlehemben született (1Sám16:1) és Isten által lett „felkenve” (1Sám16:13), elvégzett néhány nagy munkát (1Sám17:34-36, 49), ami világosan megmutatta, hogy az Úr vele van (az előkép valóságát lásd

a Lk2:11-ben és a Csel10:38-ban). Dávid hírnevét sokan megénekelték, ami felkorbácsolta az uralkodó hatalom féltékenységét és ellenségességét (1Sám18:7-8), az előkép valóságát pedig a Mt21:15-ben láthatjuk.

Saul ellenségessége Dáviddal szemben rendkívül keserű volt, s a vérére szomjazott (1Sám18:29): v. ö. Mt12:14. Attól kezdve Dávid hontalan vándorra vált (1Sám22:1): v. ö. Mt8:20. Odaszánt lelke kicsiny csoportja gyűlt köré (1Sám22:2), de a nemzet egésze megvetette és elutasította őt: v. ö. Jn1:11-12. Ez volt a megaláztatásának időszaka, amikor Isten felkentje ínséget és üldöztetést szenvedett el az ellenségeinek kezétől. Igaz (mint azt korábban láttuk), a kezébe vehettet volna a dolgok irányítását, s magához ragadhatta volna a királyságot a fegyverek erejével, de ezt állhatatosan visszautasította, jobbnak látva szelíden és türelmesen várni arra az időre, amikor majd Isten emeli a trónra: v. ö. Mt26:52. Ezekben és sok más vonatkozásban is áldott módon előre jelezte az ő szenvedő, de sokkal nagyobb Fiának és Urának a jellemét és a pályafutását.

Most azonban eljött az idő, amikor Dávid megaláztatásának korszaka a végéhez ért, s amikor belépett a dicsőség és a tisztesség ama állapotába, amit Isten más jóval korábban elrendelt a számára: „királylyá kenék Dávidot Izráel felett” (2Sám5:3). A megkoronázásában drága előképét látjuk Krisztus mennybemenetelének, s a felmagasztaltatásának „a Felségnek jobbára a magasságban” (Zsid1:3), amikor azt, Aki „szolgai formát” öltött és „megalázta magát”, Isten „felmagasztalá” és „ajándékoza néki oly nevet, a mely minden név fölött való” (Fil2:7-10). Ahogyan a Csel5:31-ben olvassuk: „Ezt az Isten fejedelemmé és megtartóvá emelte jobbával, hogy adjon a (lelki) Izráelnek bűnbánatot és bűnöknek bocsánatát”. Dávid feljegyzett tettei a trónra lépését követően, amiket majd a soron következő fejezetekben látunk, szintén látványosan jelezték előre a mi felmagasztalt és győztes Megváltónk munkáját és győzelmeit.

Harmadjára pedig tegyük fel a kérdést: Miképpen viselte el a szökevény a sorsának ezt a hirtelen megváltozását? Mik voltak Dávid gondolatai, mik voltak a szíve tevékenységei, amikor ez a nagy méltóság, amire törekedett, hirtelen az övé lett? A választ a kérdésünkre a 18. zsoltár adja meg, amit (lásd a bevezetőjét) „azon a napon mondotta, a melyen az Úr megszabadította őt minden ellenségének kezéből, és a Saul kezéből”, azaz, amikor Isten véget vetett Saul háza és követői ellenállásának. Ebben a zsoltárban a Szentlélek feljegyezte Dávid lelkének lélegzeteit és kegyesen megengedi nekünk, hogy megismerjük a hála és a dicséret első frissességét, ami betöltötte az ifjú király lelkét a trónra lépésekor. Itt látjuk az új monarchia ragyogó lelki kezdeteit, valamint azt, hogy a király hűségesen megemlékezett azokról az esküvésekről, amik a száműzetése során keveredtek a könnyeivel.

„Az elragadtatott hála és a győztes imádat egyetlen hosszú kiáradása, ami teljes szívből árad a dal eleven hullámaiban. A zsoltárokból sehol másutt – és ha ott nem, akkor természetesen máshol sem – létezik a zavartalan dicséretnek ennyire folytonos áradása, a képek ekkora nagyszerűsége, a szabadító Isten iránti ennyire szenvedélyes szeretet, a győztes bizalom ilyen örömteli energiája. Mindenütt az odaadás éltetőeleme lüktet benne. A fárasztó évek minden rémülete, fájdalma és veszélye – a vörös izzás fekete tüzelőanyaga – olyan melegséggé olvadt, ami túl nagy ahhoz, hogy füstöljön és túl kellemes ahhoz, hogy lángoljon. A panaszos megjegyzések, melyek oly gyakran szakadtak ki a szívéből, mintha csak az éjjeli szél kóborolt volna az akkordjai között, mind ennek a teljes örömnak a száguldó kitörléséhez vezettek. Magának a mennynek az áldottságát lehet előre megérezni, amikor az elszenvedett bánatokat megértjük és annak az örömnak az összefüggésében látjuk, amihez ezek vezettek és a legmélyebb hála témájának érezzük.” (Alexander Maclaren)

Áldott dolog meglátni, hogy ennek a tizenharmadik zsoltárnak a címe „[zsoltár] az Úr szolgájától, Dávidtól”. Amivel kapcsolatban C. H. Spurgeon megjegyezte: „Dávid, aki bár király volt ebben az időben, 'az Úr szolgájának' nevezi magát, s nem említi a királyi mivoltát. Ebből arra következtetünk, hogy nagyobb tisztességnek tartotta az Úr szolgájának lenni, mint Júda királyának. Bölcsen ítélte így. Költői génuszként azzal szolgált az Urat, hogy ezt a

zsoltárt írta az Úr háza számára.” Nem bocsátkozhatunk itt bele a teljes elemzésébe, de vetünk egy-két futó pillantást a főbb jellemzőire.

Az első mondat adja meg az alaphangot: „Szeretlek Uram, én erősségem!” „Ez a személyes ragaszkodás Istenhez, ami annyira jellemző Dávid vallására, nem zárható be továbbra is a csendességbe, hanem előtör, mint valami bezárt patak, szélesen és telten már a forrásából is.” (Alexander Maclaren) A hittudósok rámutattak, hogy Dávidot az imádat ez alkalommal olyan szó használatára készítette, ami sehol máshol nem használatos az emberi Isten iránti érzelmeinek kifejezésére. Olyan erős szó ez, ami csak akkor jut kifejeződésre, ha így fordítjuk: „szívemből szeretlek Téged”. Ugyanezt a magasztos lelki hévet látjuk ismét az isteni nevek ezt követő szerető felhalmozásában – nem kevesebb, mint nyolc szerepel a 3. versben, mintha egyetlen nagy halomba hordaná minden gazdag tapasztalatát arról az Istenről (amiket az összes név sem képes kifejezni), amiket a megpróbáltatásai és a szabadulásai során gyűjtött össze.

A 3. és 4. versekben Dávid szívszaggató módon idézi fel a múltbeli tapasztalatait, amikor egy hűlőba került állathoz hasonlóan azok, akik oly fáradhatatlanul vadásztak rá, készen állta elkapni és megragadni a zsákmányt. „Kétségbeesésemben”, mondja, „az Urat hívtam és Istenemhez kiáltottam” (4. vers). Bár ez csak egy gyenge, magányos hang kiáltása volt, ami nem hallatszott a Földön, elérte a mennyei és a válasz az egész teremtetést megrázta: „szavamat meghallá templomából... Megindult, megrendült a föld” (7-8. versek stb.). Egyetlen szent a bajban mozgásba hozta a Mindenható hatalmas erőit: lenyűgöző az ellentét az ok és az okozat között. Csodálatos a nagysága, s ugyanolyan csodálatos a válasz gyorsasága is: „megrendült a föld”.

Áldott dolog meglátni, miképpen tulajdonítja mindezt Isten erejének és hatalmának Dávid. „Mert általad táboron is átfutok, és az én Istenem által kőfalon is átugrom... Az Isten, a ki felövez engem erővel, és tökéletessé teszi útam... És adtad nékem a te idvességednek paizsát, és a te jobbod megszilárdított engem, és a te jóvoltod felmagasztalt engem... Az Isten, a ki bosszút áll értem, és népeket hajlít alá... Azért dicsérlek téged, Uram, a nemzetek között, és éneket zengek a te nevednek. Nagy segítséget ad az ő királyának és irgalmasságot cselekszik az ő felkentjével, Dáviddal és az ő magvával mindörökké.” (30, 33, 36, 48, 50-51)

35. fejezet – Sion elfoglalása (2Sám5)

A 2Sám5:6-9-ben rövid leírását találjuk annak, ahogyan Dávid kiszakítja Sion erődjét a kánaániták kezéből és megteszi azt a királysága fővárosának. Ez, jegyezzük meg, az első feljegyzett dolog a hősünkről azt követően, hogy Izrael összes törzse a királyukká tették őt. Ezt a sorrendet megjegyezve mutattunk rá, hogy Dávid megkoronázása a most vizsgált időszak után történt. Az előző fejezetben megmutattuk, hogy Dávid megkoronázása a megaláztatásának időszakja után nagyon szép előképe volt a Fia és Ura felmagasztaltatásának, s a trónra emelésének a magasságban annak az áldott Személynek, Akit az emberek nagy része a Földön megvetett és elutasított. Ebből tehát az következik, hogy Dávidnak a trónra lépése utáni nemei tettei látványosan előre vetítik a mi felvitetett és megdicsőült Megváltónk munkáját és győzelmeit. Így nézve az Ószövetség lapjain feljegyzett pusztá történelmiség alá látjuk meg, hogy a „könyvtékercsben” Krisztusról írnak.

Dávid szívének hosszú idő óta dédelgetett vágya – amit Maga Isten ültetett bele – mostanra beteljesedett és ő lett Izrael feje és kormányzója. A valódi munkája épp csak elkezdődött, a legdicsőségesebb eredményeit még el kellett érnie. Megkoronázott királlyá lett az egész Izrael felett, de ez csak előkészület volt azokhoz a királyi győzelmekhez, amiket még el kellett érnie. A korábbi hőstettei csak annak megmutatására szolgáltak, hogy alkalma a tiszteletreméltó pozícióra és a fontos munkára, amikre Isten jelölt őt ki. S így volt az előkép Valóságával is. A Közbenjáró trónra ültetése Isten jobbján a magasságban csak bevezetése volt annak a rendkívüli feladatnak, amire Isten jelölte ki Őt, mert „addig kell néki uralkodnia, mígnem ellenségeit mind lábai alá veti” (1Kor15:25) – nagyon világos utalás arra, hogy az Ő „uralkodása” már megkezdődött. Az Új Jézus életműve, halála és feltámadása csak megvetette az alapot, melyen most vívja ki a királyi győzelmeit.

Nagy és súlyos hiba sokak részéről azt feltételezni, hogy az Úr Jézus most tétlen, s úgy tekinteni rá, mint Aki „leültetett” a tétlenség állapotát jelezve – az olyan igehelyeknek, mint a Csel7:55 és a Jel2:1 azonnal helyesbiteniük kell ezt az elképzelést. Az „ül” szó a Szentírásban véget és kezdetet jelöl: a felkészülési folyamat véget ért, s a bevezetett rend elkezdődött (v. ö. 1Móz2:2, Csel2:3). Megint mondjuk, hogy Krisztus valódi munkája (az Ő engesztelése, leszámítva az alapjainak megvetését) csak azután kezdődött meg, hogy Ő fel lett ruházva „minden hatalommal (azaz autoritással) mennyen és földön” (Mt28:18). Ez világosan hirdették a messiási zsoltárok: miután Isten felállította a királyságát a Sion szent hegyén, fel kellett kérnie Őt, s a pogányok neki adattak örökségül, Ő pedig „vasvesszővel” uralkodik felettük (2. zsoltár). „Uralkodjál ellenségeid között!” (110. zsoltár)

Választott szolgáinak az Úr Jézus kijelentette: „ímé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt28:20). Pünkösd napján Péter jelentette ki: „Annakokáért az Istennek jobbjá által felmagasztaltatván, és a megígért Szent Lelket megnyervén az Atyától, kitöltötte ezt, a mit ti most láttok és hallotok.” (Csel2:33) Később ezt olvassuk: „Azok pedig kimenvén, prédikálának mindenütt, az Úr együtt munkálván velök, és megerősítvén az ígét a jelek által, a melyek követik vala” (Mk16:20). Sok minden van a Jelenések könyvében, ami a tudunkra adja a mennybe ment Megváltónk különféle tevékenységeit, amikbe most nem tudunk belemenni. De itt elegendő szerepel annak megmutatásához, hogy a szentek Királya most jó eredménnyel forgatja a hatalmas jogarát.

A legáldottabb dolog az, hogy a fentieknek a megkoronázott Dávid az előképe volt. A trónra lépése után távol állt attól, hogy a könnyedségbe és az önfeledt szórakozásokba merüljön. A legjobb eredményeit most érte el. Sámuel második könyvének abban a szakaszában, amit most kezdünk vizsgálni, látjuk, amint Dávid elfoglalja Sion erődjét, legyőzi a filiszteusokat, nyughelyet biztosít a szent lánának és elkezd foglalkozni a templomépítés gondolatával Jahve számára. Ezen események mindegyike annyira áldott, oly gazdagok az előképi és lelki jelentőségeik, hogy szándékaink szerint mindegyiknek külön fejezetet szentelünk, ha az Úr

megengedi. Bárcsak felvállalná az igazság Lelke író és olvasó számára egyaránt, hogy szemet és szívet adjon azoknak a „csodálatos dolgoknak a felbecsüléséhez, amik a Szentírás eme szakaszában rejtőznek.

„Felméne pedig a király és az ő népe Jeruzsálembe a Jebuzeusok ellen” (2Sám5:6). „Ha Sálém, a hely, aminek Melkisédek volt a királya, Jeruzsálem volt (amit a Zsold76:3 valószínűsít), az híres volt Ábrahám korában. Józsué a maga idejében Kánaán déli része fő városának tekintette: Józs10:1, 3. Sors szerint Benjámín osztályrésze lett (Józs18:28), de szorosan kapcsolódott Júdáéhoz (Józs15:8). Júda gyermekei bevették (Bírl:8), de Benjamin gyermekei megengedték, hogy a jebuzeusok közöttük lakjanak (Bírl:21), s ők úgy a fejükre nőttek, hogy a jebuzeusok városa lett. Nos, a legelső cselekedet, amit Dávid megtett, miután királlyá kenték egész Izrael fölé, Jeruzsálem városának kiszakítása volt a jebuzeusok kezéből, amit, miután a város Benjaminhoz tartozott, nem tehetett volna meg mindaddig, amíg az a törzs, amelyik hosszú időn át ragaszkodott Saul házához, be nem hódolt neki.” (Matthew Henry)

„Felméne pedig a király és az ő népe Jeruzsálembe a Jebuzeusok ellen, kik azt a földet lakják vala, ők azonban azt mondták Dávidnak: Nem jössz ide be, hanem a sánták és vakok elűznek téged! melylyel azt jelenték: Nem jó ide be Dávid.” (2Sám5:6) Az igevers második felének megfogalmazása kissé homályosnak tűnik, s hitünk szerint a Companion Bible fordítását kell előnyben részesíteni, mely szerint „Nem jössz ide be, hanem a sánták és vakok elűznek téged!”²² Ez a legnagyobb megvetés nyelvezete volt. A jebuzeusok olyannyira biztosak voltak az erődjük bevehetetlenségében, hogy úgy vélték, az embereik közül a leggyengébbek is teljesen elegendőek lesznek a megvédéséhez Dávidnak és a hadseregének a támadásával szemben.

A „jebuzeusok” kánaániták voltak, akik a Jeruzsálem környéki országrészben laktak, s Sion várát is uralták. Júda egykor nem tudta kiűzni őket (Józs15:63), s később Benjámín fiai sem arattak több sikert (Bírl:21). Olyan biztonságban érezték most magukat, hogy amikor Dávid készült az erő elfoglalására, azt sértő gúnyolódással fogadták. Ebben annak a ténynek a szemléltetését látjuk, hogy Isten ellenségei akkor a legbiztosabbak a saját erejükben, amikor a bukásuk napja a legközelebb áll hozzájuk. S ez gyakran megtörténi Isten választottjainak az üdvtörténetében is: az esetük közvetlenül azt megelőzően látszik a legreménytelenebbnek, hogy az isteni kegyelem keze kiragadja őket, mint parazsat az égő tűzből. Így volt a haldokló gonosztevővel, aki a tizenegyedik órában szabadult meg; a tarsusi Saulussal, aki az egyházat üldözte; a filippibeli börtönőrrel, amikor már öngyilkosságot készült elkövetni. Az ember nyomorúsága lehetőség Isten számára.

„Bevevé mindazáltal Dávid a Sion várát, és az immár a Dávid városa.” (2Sám5:7) A szó szerinti vagy materiális „Sion” egy meredek hegy volt közvetlenül Jeruzsálem mellett, délnyugatra, melyen felépült egy várost védő erőd. Két feje vagy csúcsa volt: a Mórija, melyen utóbb a templomot építették, s a másik, amin Izrael királyainak jövőbeli lakóhelye épült fel. Olyan meredek és hozzáférhetetlen volt Sion, mint a kisebb Gibraltár, s Izrael ellenségeinek a kezén maradt. De Dávidot nem térítették el a természetes nehézségek és nem indult meg a jebuzeusok megvető magabiztosságán, hanem sikerrel elhódította azt az ellenségtől, s annak a Jeruzsálemnek a megalapítójává vált, ami ettől kezdve létezett.

„Bevevé mindazáltal Dávid a Sion várát, és az immár a Dávid városa.” Korábban hét évig uralkodott Júda felett „Hebronban” (2Sám5:5), de most, hogy királlyá kenték fel egész Izrael fölé, Jeruzsálemre vetette a szemeit, mint kíváncsiabb városra, s alkalmas székhelyre a

²² Az eredeti angol (King James) változat szerint ugyanis: „Except thou take away the blind and the lame, thou shalt not come in hither”, azaz „Hacsak el nem veszed a vakokat és a sántákat, nem jössz be ide”. – a ford.

növekvő birodalma számára. De amíg a Sion hegyét a harcias jebuzeusok tartották megszállva, ők sakkban tarthatták volna az alsóvárost. Első lépése tehát az volt, hogy Isten segítségével kiűzte az ellenséget az erődjükből. Ettől kezdve Dávid úgy élt ott, mint győztes (1Krón11:7), oda telepítette a királyi lakhelyét, és ott forgatta a jogarát Izrael egész földje felett Dántól Beersebaig.

„És lakozék Dávid abban a várban, és nevezé azt Dávid városának; és megépíté Dávid köröskörül, Millótól fogva befelé.” (2Sám5:9) Milló látszólag a városháza, vagy a parlament, a nyilvános összejövetelek helyszíne (v. ö. 2Kir12:20, 1Krón32:5). Milló körül emelt Dávid olyan épületeket, hogy az vált a fővárosává vagy kormányzati székhelyévé az udvartartása számára. „Dávid pedig folytonosan emelkedék és növekedék, mert az Úr, a Seregeknek Istene vala ő vele.” (2Sám5:10) A szerencse folyásiránya megfordult, s az egykor megvetett szökevény most naggyá lett a hatalomban és a hírnévben, a gazdagságban és a tisztességben, az ellenségeinek legyőzésével és a birodalmának megnövelésével. De minden sikere és bővelkedése Jahvénak volt köszönhető, Aki erősnek mutatkozott az ő oldalán: az Ő segítségével egyikünk sem tud semmi jót elérni (Jn15:5).

Nos, csak csekély vagy egyáltalán semmi nehézséget sem fog jelentene a fentiek előképi jelentésének felismerése, ha nem vakítanak el oly sokak elméjét a modern „diszpenzácionalizmus” tévedései. A kapcsolat figyelmes tanulmányozása, amiben a „Sion” megtalálható a zsoltárokból és a prófétáknál világossá teszi, hogy a „Sion” volt a név, amivel az ószövetségi egyházat rendszerint illették. „Mert a Siont választotta ki az Úr, azt szerette meg magának lakhelyül: Ez lesz nyugovóhelyem örökre; itt lakozom, mert ezt szeretem; Eleséggel megáldom gazdagon, szegényeit jóltartom kenyérrel; Papjait meg felruházom szabadítással, és vígan örvendeznek kegyeltjei. Megnövesztem ott Dávidnak hatalmát, szövétnekét szerzek az én felkentemnek.” (Zsolt132:13-17) A kételkedők (és az érdeklődők) elmélkedjenek tovább az olyan versek felett, mint a Zsolt74:2, 87:5, 102:14, 128:5, 133:3, Ézs51:16.

Az ószövetségi egyházat az után a hegy után nevezték Sionnak, amelyen felépült a templom, ahová Izrael törzsei járultak Jahvét imádni, Aki a kerubok között lakozott. Ezt a nevet helyesen helyezték át az újszövetségi egyházra, ami az ószövetségbe lett beolvasztva, ahogyan a Rm11-ben szereplő tanítás az „olajfáról” megmutatja, s a Szentlélek az Ef2:19-22-ben és 3:6-ban konkrétan kijelenti. A Rm11:26-hoz hasonló igeszakaszok (figyeljük meg jól: „Sionból” és nem „Sionhoz”), a Zsid12:22, az 1Pt2:6, a Jel14:1 világossá teszik, hogy az újszövetségi egyházat nevezik „Sionnak”, mert az egyház most Isten lakóhelye a Földön, az Ő „temploma” (2Kor6:16), az Ő „városa” (Ef2:19), az Ő „Jeruzsáleme” (Gal4:26) – a „magasságot” nem csillagászatilag kell érteni, hanem lelki módon tartozik most a keresztyénekhez, és a hitükre van bízva, hogy a magukéva tegyék és élvezzék.

Jeruzsálem és Sion története (mert a kettő elválaszthatatlan) pontosan előre jelezte azt, amit megtalálhatunk lelkileg az előkép valóságában. Az első utalás rá a Szentírásban úgy mutatja be a várost, mint Melkisédek jóindulatú uralma alatt állót (1Móz14:18), így eredetileg az egyház meg volt áldva minden lelki áldással Krisztusban (Ef1:3). Utóbb azonban már nem látjuk a várost Isten szolgájának alávetettségében, mert a pogányok kezére került: így vált hitehagyottá az egyház Ádámban, s Isten választottjai visszasüllyedtek a nem választottak természetes szintjére. Siont most egy olyan faj kezdte lakni, akik Isten átka alatt álltak (1Móz9:25), így a bukás következtében Isten gyermekei a „haragnak fiai voltak, mint egyebek is” (Ef2:3). Évszázadokon át Sion nem volt hajlandó behódolni Isten népének (Józs16:63, Bír1:21), ezért a pogányok „Izrael társaságától idegenek stb.” voltak (Ef2:11-12).

Végül azonban Siont legyőzte és elfoglalta Dávid, s királyi tartózkodási helyévé tette, s a templomot is az egyik csúcsán építették fel. Azaz, az ellenség erődjé átalakult Isten lakóhelyévé, s az Ő földi kormányzatának trónjává vált. Csodálatos jelképe volt ennek, amikor Krisztus meghódította Magának a pogány egyházat (Csel15:14), kiszakítva azt az ellenség kezéből alávetette Önmagának, s felállította a trónját az egyes tagok szívében. A Megváltó ezt

jelentette ki, amikor a közelgő halálára tekintettel (Jn12:32) ezt mondta: „most vettetik ki e világ fejedelme” (Jn12:31). A Sátánt meg kellett fosztani a trónjától és ki kellett vetni a birodalmából, ezért „vonzott” Krisztus Magához sokakat azok közül, akik felett az ördög uralkodott (Ef2:2). Meg kell jegyezni, hogy az igeidő itt azt jelzi, hogy a Sátán „kivettetése” ugyanolyan fokozatos lesz, mint a „vonzás” (Alford).

A kereszten az Úr Jézus „lefegyverezte a fejedelemségeket és a hatalmasságokat”, a mennybemenetelekor pedig „őket bátran mutogatta, diadalt vévén rajtok abban” (Kol2:15, és v. ö. Ef4:8). A Golgotán a Sátán világ feletti hatalma megtört: „e világnak fejedelme megítéltetett” (Jn16:11). Ott „az erős embert” (az ördögöt) „legyőzte” egy nálánál Erősebb, a fegyverét elvette és a „zsákmányát” (foglyait) elosztotta (Lk11:21-22). S ez a tény mutatkozik meg minden egyes alkalommal, amikor egy választott lélek „megszabadul a sötétség hatalmából, és átkerül az Ő szerelmes Fiának országába” (Kol1:13). Krisztus gyakori démonizációi az emberek testéből a földi szolgálata napjaiban előre jelezte az Ő megváltottjai lelkeinek Általa történő megszabadítását a Sátán uralmából ebben az evangéliumi korszakban.

A mostani előképünk nem azt tárja elénk, ahogyan az Úr Jézus kifizeti a váltságdíjat a népe megvásárlásáért (főleg a pogányok közül származóként), hanem a tényleges megváltását vagy megszabadítását az ellenség hatalmából. Ahogyan Sion Dávid által történt elfoglalása követte a megkoronázását, úgy vetítette előre az ő győzelme Krisztus dicsőséges tevékenységeit a mennybemenetelét követően. Ezt jövendölte meg a Zsolt110:1-3. Először: „Ülj az én jobbomon”. Másodszor: „A te hatalmad pálcáját (az evangéliumot a Lélek erejében) kinyújtja az Úr Sionból”. Harmadszor: „A te néped készséggel siet a te sereggyűjtésed napján”. Egyenként, azok, akiket az Atya Krisztusnak adott, akiket legyőzött a kegyelmével, készségessé tett arra, hogy eldobják a fegyvereiket a Fia ellen vívott háborúban, s a szívükben állította fel a trónját (2Kor10:5).

Szép megjegyezni, hogy a Sion szó jelentése „napos” vagy „napsütötte”, ahogyan délre néz és fürdik a Nap meleg sugaraiban. Így a lelki Sion is bekerült Krisztus által megszabadítva (a mennybemenetele utáni tevékenységének köszönhetően) a Sátán hatalmából Isten felhőtlen kegyeibe. Az előkép azzal fejeződik be, amit a 2Sám5:11-ben olvasunk: „Követeket küld pedig Hirám, Tírusnak királya Dávidhoz, és czédrusfákat is, ácsmestereket és kőműveseket, és építenek házat Dávidnak.” Azzal, hogy Hirám elküldte a hírnökeit, akik felajánlották, hogy Házat építenek neki, annak előképét látjuk, hogy a pogányok elismerik Krisztust (v. ö. Ézs60:3) és beépülnek az Ő lelki házába (Ef2:22, 1Pt2:5).

36. fejezet – Győzelme a filiszteusok felett (2Sám5)

„Mikor pedig a Filiszteusok meghallották, hogy királylyá kenték Dávidot az Izráelen; felkelének mind a Filiszteusok, hogy Dávidot megkeressék” (2Sám5:17) Az izraeli polgárháború, ami néhány éven keresztül folyt, most véget ért, s az egész nemzet egyesült Dávid kormányzása alatt, amitől ő sokkalta erősebbé vált. Valószínűleg hallottak Jeruzsálem Dávid által történt elfoglalásáról (2Sám5:7) és a barátságról, amivel Hirám, Tírusz királya viszonyult hozzá (2Sám5:11), s a filiszteusok most úgy gondolták: eljött az ideje, hogy nekidurálják magukat és véget vessenek a vitézségének. Ennek megfelelően nagy hadsereget gyűjtöttek össze, de vereséget szenvedtek, bár nem semmisültek meg.

A fentiek előképi jelentősége (ami alatt a profetikus és korszakos előjelzéseket értjük) sok mindenre utal, ami a Cselekedetek könyvében szerepel, ami viszont előrevetíti azt, ami az egész keresztyén korszaka jellemző lesz. Amint Krisztus királysága fel lett állítva ezen a Földön, a sötétség erői máris hevesen megtámadták, amik a zsidók és a pogányok egyesítette erőivel igyekeztek azt legyőzni. Határozott bizonyítékát találjuk ennek a Csel4-ben, ahol Péter és János letartóztatásáról, a Szanhedrin elé idézésükről, a megfenyegetésükről majd az elengedésükről olvasunk. A visszatérésük után az övéikhez mindannyian „egy akarattal” idéztek, a második zsoltárból, amiről egyesek azt feltételezik – valószínűleg jó okkal – hogy Dávid írta közvetlenül a filiszteusok feletti győzelmét követően.

Az idézett rész a második zsoltárból az alábbi volt: „Miért zúgolódtak a pogányok, és gondoltak a népek hiábavalókat? Felállottak a földnek királyai, és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen és az ő Krisztusa ellen.” (Csel4:25-25). Világos utalás ez Magától a Lélektől, hogy ezeknek a verseknek a lényegét semmiképpen sem szabad a gonosz erők ama (az emberi ügynökeiken keresztül kifejtett) ellenállására korlátozni, amit személyesen Krisztussal szemben tanúsítottak az Ő földi szolgálata idején, hanem bele kell érteni a misztikus Krisztust, az Ő egyházát is, s ez profetikus utalás a kigyó folyamatos ellenségeskedésére az asszony magvával, azaz Krisztussal és a népével szemben. De amint a zsoltár folytatása megmutatja, minden efféle ellenállás hasztalannak bizonyul majd, mert „addig kell néki uralkodnia, mígnem ellenségeit mind lábai alá veti” (1Kor15:25).

Ebben a fejezetben azonban nem készülünk részletezni Dávidnak a filiszteusok felett aratott győzelmeinek profetikus vonatkozásait, hanem inkább megpróbálunk ezeknek a lelki és gyakorlati jelentőségére összpontosítani. Biztosan ez az, amire a szegén szíveinknek a leginkább szükségük van a „felhőnek és a borúnak eme napján” – az, ami Isten áldásával jobban felszerel majd minket a hit jó harcnak megvívására, ami tanít és bátorít majd minket az előttünk levő távolság megfutásához. Mindennek megvan a maga „ideje” és „időszaka”. Miközben a kiváltságunk ámulni Istennek a teremtésben meglátható kezemunkáján és tanulmányozni azt, mégis, sem a gyönyörű virágok szemlélése, sem a bolygók titkainak kutatása nem megy rendben, ha egy ellenség áll az ajtók előtt és felszólítanak minket, hogy védjük az életünket. Ugyanez az alapelv vonatkozik a Szentírás tanulmányozásának egy vagy több ágára a sok különböző közül.

Folytatni kellett Kánaán meghódítását – amit Józsué kezdett el, de aztán hosszú időre megszakadt (lásd Bír1:21-36), ezért támasztotta Isten Dávidot. „Annakutána Abner szóla az Izrael véneinek, mondván: Immár régtől fogva kívántátok Dávidot, hogy királyotok legyen néktek: Azért most vigyétek véghez; mert az Úr szólott Dávidnak, ezt mondván: Az én szolgámnak, Dávidnak keze által szabadítom meg az én népemet Izráelt a Filiszteusok kezéből, és minden ellenségeinek kezéből.” (2Sám3:17-18) Izrael ellenségei közül a legfőbbek a filiszteusok voltak. Hosszú időn át komoly fenyegetést jelentettek Isten népe számára, s végül sikerült nekik megölni Saul és a fiait (1Sám31:1-6). De most eljött az idő Isten számára, hogy foltot ejtsen a büszkeségükön, harcoljon ellenük és leverje az erőiket. „Az istentelenek

vígassága rövid ideig tartó” (Jób20:5), ezt megtapasztalta a fáraó, Hámán, Rabsaké, Néró, s ez fog történni azokkal is, akik most szállnak szembe az Úrral és az Ő népével.

„Mikor pedig a Filiszteusok meghallották, hogy királylyá kenték Dávidot az Izráelen; felkelének mind a Filiszteusok, hogy Dávidot megkeressék” (2Sám5:17). Először is lássuk meg itt Isten gondviselő intézkedéseit és ámuljunk el azokon. „Mert ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek.” (Rm11:36) Semmi sem történik véletlenül ebben a világban, s a gonoszok cselekedeteit ugyanúgy felügyeli, sőt irányítja e világ Kormányzója, mint az igazakét. Az Úrtól származott, hogy ezek a filiszteusok ebben az időben fenyegették Izraelt, s ebből megláthatjuk a szolgája iránti kegyelmét. Azok Jahve ellenségei voltak, s ahhoz a néphez tartoztak, akiknek a megsemmisítését Ő megparancsolta Izraelnek. De a kezdeményezés átvételét velük szemben Dávid érezhette a hálátlanság csúcsának, mert két alkalommal a filiszteusok nyújtottak neki védelmet, amikor Saul keményen üldözte (1Sám27:1-3, 28:1-2). Azzal, hogy Isten a filiszteusokat készítette kezdeményezésre, az ő aggályait is legyőzte.

Noha Dávid felkerült Izrael trónjára, ez nem térítette el a korábbi ellenségeket: inkább felkorbácsolta a féltékenységet és felindította őket arra, hogy induljanak meg ellene. Ebben a Sátán útjainak szemléltetését láthatjuk a szentek ellen. Valahányszor csak egy lépést lépnek előre Isten számára, vagy valahányszor csak tisztességet adnak az igazi Királynak és megadják a megillető helyet Krisztusnak az előkészületeikben, az ellenség azonnal kész ellenszegülni. Térjen csak vissza Ábrahám „az oltárnak helyére”, s azonnal kirobban a civakodás az ő és Lót barompásztorai között (1Móz13:4-7). Kapjon csak József az álmában isteni kijelentést, s a testvérei kegyetlen irigysége azonnal felkorbácsolódik ellene (1Móz37). Győzze csak le Illés a hamis prófétákat a Kármel hegyén, s Jézabel az életére tör. Sok hasonló eset van feljegyezve a Cselekedetek könyvében. Ezek a mi okulásunkra szolgálnak. Előre figyelmeztetni annyi, mint előre felfegyverezni valakit.

Figyelmeztessen minket a filiszteusok Dávid elleni támadása közvetlenül a megkoronázása után arra, hogy ne találjunk biztonságot semmiféle lelki bővelkedésben, amivel esetleg meg lettünk áldva. Amint Dávid a magáévá tette Sion városát az Úr dicsőségére, a filiszteusok azonnal megindultak ellene. A magabiztos „Uram, jókedvedből erősséget állítottál föl hegyemre” szavak után rögtön a „de elrejtéd orczádat, és megroskadtam” szavak következnek (Zsolt30:8). A mi „erőnk” a folytonos gyengeség fenntartása (2Kor12:10). Minden lelki előrelépés megköveteli, hogy óvatosság és ima kapcsolódjon hozzá. „Ne kérkedjék úgy, a ki fegyverbe öltözik, mint a ki már leveti a fegyvert!” (1Kir20:11)

„A Filiszteusok pedig elérkezének és elszéledének a Réfaim völgyében.” (2Sám5:18) A Réfaim völgye kis távolságra helyezkedett el Jeruzsálemtől: a filiszteusok kétségtelenül azt várták, hogy ők lesznek az urai ennek a stratégiai fontosságú városnak, még mielőtt Dávidnak sikerül befejezni a megerősítését. Az „elszéledtek” szó jelzi, hogy nagy erővel érkeztek: a „mind a filiszteusok” (2Sám5:17) pedig valószínűleg arra utal, hogy mind az öt fejedelemségük felvonult (1Sám6:16, 18). Nem igazán fogták fel, hogy a pusztulásuk felé törtettek, mert nem ismerték sem Dávid jogarának erejét, sem Jahve hatalmát, Aki felmagasztalta őt. A filiszteusok nem voltak tudatában annak a ténynek, hogy az élő Isten most Dávid úgy állt mellett, ahogyan nem állt Saul mellett.

Vizsgáljuk most meg Dávidnak a filiszteusok seregeinek fenyegető jelenlétére adott válaszát. „Megkérdé azért Dávid az Urat ilyen szóval: Elmenjek-e a Filiszteusok ellen? Kezembe adod-e őket?” (2Sám5:19) Nagyon áldott dolog ez, amit a 17. vers utolsó mondata emel ki, s ami jeles ellentétben áll a 18. versben feljegyzettekkel. Az egyikben ezt olvassuk: „melyet megértvén Dávid, aláméne az erősségbe”, míg a másikban azt, hogy a filiszteusok „elérkezének és elszéledének a Réfaim völgyében”. Éles ellentétben a magabiztos filiszteusokkal Dávid alázatos helyet foglalt le és kifejezte az Istentől való függőségét. Ahelyett, hogy azonnal elfogadta volna a kihívásukat, az Úrhoz fordult és a rá vonatkozó akaratát kérdezte meg. Ó, bárcsak a szerző és az olvasó egyre jobban és jobban a magáévá tenné ezt a

lelkületet! Meg van írva: „Minden te útaidban megismered őt;”, s az ígért: „akkor ő igazgatja a te útaidat.” (Péld3:6)

„Megkérde azért Dávid az Urat ilyen szóval: Elmenjek-e a Filiszteusok ellen? Kezembe adod-e őket?” Nem mint nagy erejű hős törtetett türelmetlenül előre, hanem mint az Istenének alávetett ember járt itt el a király: a legvalószínűbben Abjátáron keresztül az efódjában levő urim és thummim segítségével kereste az Úr akaratát. A kérdése kettős volt, a kötelességére és a sikerére vonatkozott: „a lelkiismerete kérdezte az előbbi, a bölcsessége az utóbbit” (Matthew Henry). A fő gondja az volt, hogy meggyőződjön róla: isteni megbízatása van a filiszteusok ellen. A 2Sám3:18 fényében a kötelessége világosnak tűnt, de a kérdés ez volt: vajon eljött az Isten által kijelölt idő a cselekvésre? A második gondja az volt, hogy vajon az Úr támogatja-e majd az erőfeszítéseit, mert megértette, hogy a győzelem teljes mértékben Istentől függött – amíg Ő nem adja a kezébe a filiszteusokat, minden hiábavaló.

„Felele az Úr Dávidnak: Menj el, mert kétség nélkül kezdedbe adom a Filiszteusokat.” (21Sám5:19) Ő, Aki ezt mondta: „Az én orczámat keressétek!” biztosan nem csapja be azt a lelket, aki őszintén és bizalommal válaszolja, hogy „a szívem mondja: A te orczádat keresem, oh Uram!” (Zsolt27:8) A fa- és kőistenek, a földi hírnév és az anyagi gazdagság bálványai cserbenhagyják a híveiket a szükség órájában, de az élő Isten nem okoz csalódást azoknak, akik behódolnak Neki és az Ő segítségét keresik a válságos helyzetben. Az Úr mindig is „igen bizonyos segítség a nyomorúságban” (Zsolt46:2), s a biztos ígért szerint: „Közeledjete az Istenhez, és közeledni fog hozzátok.” (Jak4:8) Útjaink isteni elrendezése, a lépéseink irányítása valamennyiünk számára nagyon szükséges, ha a megszabott sorrendhez tartjuk magunkat.

„Felele az Úr Dávidnak: Menj el, mert kétség nélkül kezdedbe adom a Filiszteusokat.” Ez is a mi tanításunk és vigasztalásunk végett van feljegyezve. Ezért buzgón keressük a hitet, hogy a magunkévá tegyük. Ezeket a szavakat az Úr kegyelmesen azért mondta, hogy felbátorítsa Dávidot a csatára. Mi is harcra kaptunk elhívást – „harcold meg a hit nemes harcát”: Igen, és csak működő hittel leszünk képesek sikerrel harcolni, ha az isteni ígéretek ténylegesen megragadjuk (várakozóan könyörgünk Isten előtt). Vajon nem mondta meg nekünk Isten, hogy „megrontja a Sátánt a ti lábaitok alatt hamar” (Rm16:20)? Mennyire meg kell ennek elevenítenie minket a küzdelemre! Ha megragadjuk ezt az ígértet, képesek leszünk ezt kiáltani: „úgy futok, mint nem bizonytalanra; úgy viaskodom, mint a ki nem levegőt vagdos” (1Kor9:26).

„Elérkezék azért Dávid Baál Perázimba, és megveré ott őket Dávid, és monda: Szétszórta az Úr ellenségimet előttem, mint a víz szokott eloszlani.” (2Sám5:20) Itt is nemes, követendő példát hagyott ránk Dávid, s minél jobban követjük, annál jobban tiszteljük Istent, s annál több siker adatik meg nekünk. Megszerezve a függőség kegyelmét, Dávid rátalált az alázat kegyelmére és a valódi Szerzőjének tulajdonította a győzelmet: „Szétszórta az Úr ellenségimet előttem” – mint amikor a felduzzadt folyó kilép a medréből és mindent magával sodor. Minden egyes előrelépésben, a kísértéssel szemben minden ellenállásban, a szolgálat minden sikerében tanuljuk meg elismerni: „de nem én, hanem az Istennek velem való kegyelme” (1Kor15:10). Bárcsak megszabadulna szerző és olvasó egyaránt a mostani kor önmagát dicsérő, dicsekedő, laodiceai lelkületétől, ezt mondva: „Nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget” (Zsolt115:1).

„És ott hagyák az ő bálványait, melyeket felszedének Dávid és az ő szolgálói.” (2Sám5:21) Nem kétséges, hogy a filiszteusok védelmet és segítséget reméltek a bálványaitól, de azok cserben hagyták őket a szükség órájában: ugyanolyan hiábavalónak és tehetetlennek fog bizonyulni minden látható anyagi dolog, amiben megbízunk. S most nem akartak megőrizni olyan isteneket, akik képtelenek voltak megőrizni őket: „Isten képes az embert beteggé tenni azoktól a dolgoktól, amiket a legjobban dődelgettek, s arra készítheti őket, hogy eldobják azt, amiért rajongtak, sőt, még az ezüst és az arany bálványait is a vakondoknak és a denevéreknek vessék. (Ézs2:20)” (Matthew Henry) A filiszteusok bálványainak

megégetésével²³ Dávid nemcsak tiszta munkát végzett a győzelmével, de Isten az 5Móz7:5-ben leírt parancsának is engedelmeskedett: „faragott képeiket pedig tűzzel égessétek meg”.

„Azután ismét feljövének a Filiszteusok, és elszéledének a Réfaim völgyében.” (2Sám5:22) Bár rendelkezünk az ígérettel: „álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek” (Jak4:7), arra nincs biztosíték, hogy ne fog visszatérni. Ő csak „egy időre” hagyta ott a Megváltót (Lk4:13), s így tesz majd az Ő követőivel is. De a visszatérő támadása ne csüggyessen el bennünket: nem más ez, mint felhívás az Istenre való megújult várakozásra, az új erő várása Tőle naponta, óránként. „Megkérde azért Dávid az Urat, ki ezt felelé” (2Sám5:23). Dávid e második alkalommal is az isteni vezetést kereste: még ha sikeres is volt az első csatában, felfogta, hogy a további győzelem is teljes az Úrtól függ, ezért teljesen alá kell vetnie Magát neki.

„Ne menj most reájok; hanem kerülj a hátuk mögé és a szederfák ellenében támad meg őket. És mikor a szederfák tetején indulásnak zaját fogod hallani, akkor indulj meg, mert akkor kimegy te előtted az Úr, hogy megverje a Filiszteusok táborát.” (2Sám5:23-24) Ez nagyon látványos: ugyanazzal az ellenséggel kellett megküzdeni ugyanezen a helyen, s a seregek ugyanazon Ura alatt, de Isten válasza most az előzőnek pont az ellenkezője. A „menj fel” most „ne menj fel” – a körülmények az emberi szem számára tűnhetnek ugyanazoknak, mégis, minden alkalommal Istent kell keresni, Benne kell bízni és Neki kell engedelmeskedni, vagy nem biztosított a győzelem. Ez az engedelmesség valódi próbája volt Dávid számára, de ő nem vitatkozott és nem utasította vissza, hogy engedelmeskedjen, hanem szelíden meghajolt az Úr akarata előtt. Itt van „az Isten szíve szerint való” ember – aki várt az Úrra, majd a válaszának megfelelően járt el, amikor megkapta. S ezáltal nem is veszített: „kimegy te előtted az Úr, hogy megverje a Filiszteusok táborát”. Isten kész még nagyobb dolgokat tenni, amikor elismerjük mindazt, amit már megtett értünk!

„És úgy cselekedék Dávid, a mint megparancsolta vala néki az Úr: és vágta a Filiszteusokat Gibeától fogva, mind addig, míg Gézerbe mennél.” (2Sám5:25) „Dávid engedelmeskedett a parancsainak, megvárta Isten lépéseit, s akkor, és csak akkor mozdult meg.” (Matthew Henry) Teljes siker adatott meg neki: Isten beteljesítette az ígéretét és szétverte az ellenség egész seregét. Mennyire bátorítania kell ennek bennünket! „Amikor a Messiás királysága felállításának ideje eljött, az apostolok, akiknek le kellett verniük az ördög királyságát, nem próbáltak meg semmit, amíg nem kapták meg a Lélek ígéretét, Aki úgy jött el, ’nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése’ (Csel2:2), aminek az előképe volt ’a szederfák tetején indulásnak zaja’, s amikor azt meghallották, akkor kellett nekigyürkőzniük, amit meg is tettek: kimentek győzve, hogy győzzenek.” (Matthew Henry)

²³ Az angol King James változat szerint nem „felszedték”, hanem „megégették” a bálványokat. Lásd még 1Krn14:12. – *a ford.*

37. fejezet – A frigyláda felhozatala (2Sám5 és 6)

Helyhiány miatt kénytelenek voltunk az előző fejezetből egy sor fontos dolgot kihagyni a 2Sám5 záró verseivel kapcsolatban, ezért ezeket bevezetésként fogjuk használni ehhez. Láttuk, hogy amikor feljöttek a filiszteusok Dávid ellen (2Sám5:18), ő „megkérde az Urat”, mit tegyen (2Sám5:19), s Isten válaszolt neki, kegyelmesen biztosítva őt arról, hogy az ellenség a kezébe adatik, ami annak rendje és módja szerint be is teljesedett. Aztán láttuk, hogy más filiszteusok jöttek fel rá megint (2Sám5:22). Nem véve semmi biztosra, újra az Urat kereste isteni utasításokért. Ebből megtanultuk Isten elismerésének kötelességét minden utunkban (Péld3:6), valamint az Ő kegyelmes készségét a szükséges világosság megadására az utunkhoz, mert „melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg” (Rm15:4). Annak az áldott eseménynek az egésze feltár néhány értékes és drága leckét az isteni vezetés erőteljesen gyakorlatias témájáról.

Dávid nem járt el mechanikusan, amikor a filiszteusok ismét feljöttek ellene másodszor is, s nem tette azt, amit Isten az első alkalommal parancsolt meg neki. Helyette határozottan megkérdezte Őt ismét! A körülmények tűnhetnek ugyanazoknak a mi homályos látásunk számára, mindazonáltal a mi kötelességünk és bölcsességünk várni az Úrra minden egyes esetben, bizalommal keresni az utasításait, s fenntartás nélkül engedelmeskedni, amikor az Ő akarata világossá válik a számunkra az Ő Ígésén keresztül. Semmi más módon nem győzhetjük le a testi vágyainkat és az ördög ravasz fortélyait, ebben biztosak lehetünk. S mint az imént láttuk, az Úr nem ugyanazt a választ adta Dávidnak a második alkalommal, mint először. A válasza nagyon más volt. Először ezt mondta: „Menj fel” (2Sám5:21), másodszor pedig „Ne menj most reájok; hanem kerülj a hátuk mögé” stb. Pontosan itt rejlik egy nagyon fontos tanítás a számunkra.

Első alkalommal az Úr ezt mondta Dávidnak: „Menj el, mert kétség nélkül kezembe adom a Filiszteusokat.” (2Sám5:19) De a második alkalommal így szólt: „Ne menj most reájok; hanem kerülj a hátuk mögé és a szederfák ellenében támadd meg őket. És mikor a szederfák tetején indulásnak zaját fogod hallani, akkor indulj meg, mert akkor kimegy te előtted az Úr, hogy megverje a Filiszteusok táborát.” (2Sám5:23-24) Ez nagyobb követelményeket támasztott Dávid hitével, türelmével és engedelmességével szemben, mint a korábbi parancs. A testi gőg számára megalázó volt nem indítani nyílt és frontális támadást. Arra szólított fel, hogy masírozzanak körbe és kerüljenek a hátuk mögé. S amikor odaértek, várjanak, az indulás zajára a szederfák ágai között. Várni pedig sokkal nehezebb, int előre törni. A lecke itt az, hogy ahogy növekedünk a kegyelemben és fejlődünk a gyakorlati kegyességben, az Úr egyre teljesebb alávetettséget követel meg tőlünk.

„És mikor a szederfák tetején indulásnak zaját fogod hallani.” Ez megfelel annak az Ígésnek, ami a Vörös-tenger partján adatott Izraelnek, mikor közeledni látták az egyiptomi hadsereget: „megálljatok! és nézzétek az Úr szabadítását”. A szederfák nem mozdulhattak meg maguktól: Dávidnak várnia kellett, amíg azt Úrtól jövő fuvallat megmozdította azokat. Várnia kellett, míg meghallja, hogy a szél (a Lélek jelképe) megmozgatja a leveleiket. Nem volt szabad aludni mennie, hanem éberrel kellett ügyelnie az Úr jelére. A lecke itt az, hogy miközben várunk az Úrra, szorgalmasan oda kell figyelnünk Isten gondviselő mozdulataira: „Az imádságban állhatatosak legyetek, vigyázván abban hálaadással” (Kol4:2).

„És mikor a szederfák tetején indulásnak zaját fogod hallani, akkor indulj meg”: azaz, Dávidnak reagálnia kellett az értesítésre, amit Isten kegyelmesen adott neki. A gyakorlati lecke a számunkra világos: amikor az Úr megismertette az akaratát, azonnal cselekedni kell. Ideje van a csendes megállásnak és ideje van a megmozdulásnak. Az „induljatok” volt a második Íge, ami Izraelnek adatott a Vörös-tengernél. Furcsának tűnhet, de sokan csődöt mondanak ezen a ponton. Elérnek egy válsághoz az életben, keresik az Urat irányításért, az Ő gondviselő „felhőoszlopa” előttük megy, de ők nem mozdulnak meg és nem követik. Csak gúnyolódás

Istennel szemben világosságot kérni Tőle, ha nem reagálunk arra, amit Ő mondott. Figyeljünk nagyon az „ő indító szavára”, s amint meghalljuk azt, cselekedjünk.

Figyeljük meg az áldott és bátorító ígéretet, ami kísérté a Dávidnak adott utasításokat ebben az időben: „Mert akkor kimegy te előtted az Úr, hogy megverje a Filiszteusok táborát.” (2Sám5:24) Ha alaposan összevetjük ezt a 20. versben elhangzottakkal, megmutatkozik, hogy az Úr nyíltabban munkálkodott másodjára, mint az első alkalommal. Ott egyszerűen csak azt olvassuk, hogy „megveré ott őket Dávid”, bár azonnal Istennek tulajdonította a győzelmét. Itt azonban az Úr megígérte, hogy Ő veri szét a filiszteusokat. A vigasztaló lecke ebben nekünk az, hogy ha a megfelelő módon várunk az Úrra, feltétel nélkül engedelmeskedünk az utasításainak – nem számít, mennyire ésszerűtleneknek, mennyire ellenszenveseknek tűnnek is azok, ha szorgalmasan ügyelünk a gondviselésének minden pillanatára és nekigyürkőzünk, amikor az akarata világossá válik, akkor biztosan számíthatunk arra, hogy erősnek fog mutatkozni a mi oldalunkon.

A fenti események áldott folytatását az 1Krón14:16-17-ben találjuk, amit a Sámuel második könyve nem említ: „Dávid azért úgy cselekedék, a mint néki Isten meghagyta volt, és vágák a Filiszteusok táborát Gibeontól fogva szinte Gézerig. És elterjede Dávid híre az országokban, és az Úr adá a tőle való félelmet minden pogányokra.” Isten nem marad az ember adósa: Ő mindig megjutalmazza azokat, akik megtartják a parancsolatait. Nemcsak azt tette lehetővé, hogy Dávid legyőzze a filiszteusokat, hanem meg is tisztelte azt, aki Őt megtisztelte elterjesztve külföldön a hírnevét, így az összes nemzet félték őt megtámadni. S vajon nem ugyanez a helyzet ma is, hogy amikor egy lélek teljesen aláveti magát Neki, Ő még a Sátánnal is érezteti, hogy csak időpocsékolás, ha megtámadja az illetőt? V. ö. Péld16:7.

A következő dolog, amit Dávidról olvasunk a filiszteusok felett aratott győzelme után, a kegyes törődés, mait a szövetség ládájával kapcsolatosan tanúsított. Ez rendkívül szép, kimutatja a hősünk mély lelkiségét, és ismét megmutatja, hogy helyesen nevezték Őt „az Isten szíve szerint való embernek”. Dávid első gondolata azt követően, hogy szilárdan az egész Izrael királya lett, a rég elfeledett frigyláda felhozatala volt Jeruzsálembe, azé a szent ládái, ami a legfőbb helyet foglalta el a sátor szent edényei között. A láda. amiről az Úr ezt mondta Mózesnek: „A fedelet pedig helyezd a ládára felül, a ládába pedig tedd a bizonyosságot, a melyet adok néked. Ott jelenek meg néked, és szólok hozzád a fedél tetejéről, a két Kérub közül, melyek a bizonyosság ládája felett vannak” (2Móz25:21-22).

Az igazi Király jelenlétének ókori jelképe megannyi viszontagságot ért meg azóta, hogy körbe hordozták Jerikó falai körül. A bírák lezüllött korában babonásan cipelték a csatába, mintha csak egy mágikus kabala lett volna, s Isten joggal gúnyolta ki az istentelen várakozásaikat: a „frigyláda” a körülmételetlenek kezébe került. A filiszteusok győztesen hordozták végig a városaikon, majd elhelyezték Dágon templomában. Jahve azonban ismét megvédte a saját tisztességét, s ők kétségbeesetten visszaküldték a ládát Izraelbe, ahol örömmel üdvözölték Béth-Semes lakói. Aztán ó, jaj, az istentelen kíváncsiság arra indította őket, hogy belenézzenek a szent ládába, s az Úr „nagy csapással sújtotta” őket (1Sám6:19).

A ládát ezután Kirjáth-Jeárim (a fák faluja vagy városa) erdős magányába vitték Abinádáb házába, ahol vagy ötven éven át hevert elhanyagoltan és elfeledetten. Saul napjaiban „nem törődtek vele” (1Krón13:3). De ifjú korának napjaitól kezdve Dávidot mélyen felindította a gyalázat, amivel Isten trónját illették: „Grádicsok éneke. Emlékezzél meg, Uram, Dávid minden nyomorúságáról; A ki megesküdt az Úrnak, fogadást tőn a Jákób Istenének: nem megyek be sátoros házamba, nem hágok fel háló-nyoszolyámba; Nem bocsátok álmat szemeimre s pilláimra szendert; Míg helyet nem találok az Úrnak, Jákób Istenének hajlékot! Ímé, hallottunk róla Efratában; rátaláltunk Jaar térségein” (Zsolt132:1-6) Elhatározta, hogy kialakít egy helyet, ahol Jahve imádata folytatható, egy házat, ahol az Ő jelenlétének jelképe tartósan elhelyezhető és az Ő népével fennálló közössége megszilárdítható.

Most, hogy megerősödött Izrael királyságában, Dávid nem feledkezett meg korai esküjéről, hanem ettől kezdve igyekezett azt teljesíteni. „Összegyűjté ezek után Dávid az egész Izráelnek színét, harmincezer embert. És felkelvén, elméne Dávid az egész néppel együtt, mely vele vala, Júdának városába, Bahalába, hogy elhozza onnét az Isten ládáját, mely Névről, a Seregek Urának nevére neveztetik, ki ül a Kérubok között.” (2Sám6:1-2) Nem kétséges, hogy Dávid teljes szívéből járt így el, mély vágyakozással az Isten után, heves örömmel Őbenne (lásd 2Sám6:5). Nem kétséges, hogy ragyogó képet festett le előre az áldásokról, amelyek a frigyláda megfelelő megtisztelése után következnek. Ó, jaj, miképpen foszlottak szerte a reménységei! Valóban szomorú a történet folytatódása.

„És tévék az Isten ládáját új szekérre, és elhozák azt Abinádábnak házából, mely vala a dombon, és Uzza és Ahió, Abinádáb fiai vezetik az új szekeret. Elvivék azért azt az Abinádáb házából, mely a dombon vala, az Isten ládájával, és Ahió a láda előtt megyen. Dávid pedig és az egész Izráel népe örvendeznek vala az Úr előtt, jegenyefából való minden szerszámokkal, hegedűkkel, lantokkal, dobokkal, sípokkal és czimbalmokkal. És mikor Nákonnak szérűjére jutának, kinyújtá Uzza az ő kezét az Isten ládájára, és megtartá azt; mert az ökrök félremozdították vala. Ennekokáért felgerjede az Úr haragja Uzza ellen, és megöle ott őt az Isten vakmerőségéért: és meghala ott az Isten ládája mellett. És bosszankodék Dávid, hogy az Úr ilyen romlással rontotta meg Uzzát, és nevezé azt a helyet Péres Uzzának [Uzza vétkezésének], mind e mai napig.” (2Sám6:3-8) Néhány rendkívül komoly leckére mutat rá ez az igeszakasz s ezek a mi figyelmeztetésünk végett lettel feljegyezve. Ó, jaj, milyen széles körben hagyja ezeket figyelmen kívül a mai keresztyénség!

„Visszahozni a ládát a gyalázat helyéről, elhozni ismét Izrael kebelére, megtenni még egyszer annak, amit Izraelnek keresnie kell és ahol kérdezniük kell, de mindenekfelett elhelyezni azt Sion várában, a szuverén felsőbbrendűség és erő helyén – ezek voltak Dávid vágyainak közvetlen céljai. Ezzel betöltötte a királyi hivatalát, elsőbbséget adva Istennek és az Ő igazságának. De Isten szolgáinak nem ritkán meg kell tanulniuk azt is, hogy a helyes cél követése nem mindig foglalja magában a helyes eszközök használatát.” (B. W. Newton) Ez az első dolog, amit a szívünkre kell vennünk.

„És tévék az Isten ládáját új szekérre.” Ezt cselekedve komoly tévedésben lettek vétkesek. Buzgóságának hevésségében Dávid figyelmen kívül hagyta Isten előírásait. Az Úr nagyon határozott utasításokat adott arról a rendről, amit követni kellett a frigyláda mozgatása során. Mózesen keresztül Jahve megmondta: „Áron és az ő fiai pedig, mikor indulni akar a tábor, menjenek be, és vegyék le a takaró függönyt, és takarják be azzal a bizonyosság ládáját. És tegyenek arra borzbőrből csinált takarót, és borítsák azt be egészen kékszínű ruhával felülről, és dugják belé a rúdait is.” (4Móz4:5-6) A szent ládát a megfelelő módon el kellett rejteni a kíváncsi tekintetek elől, de nem tűnik úgy, hogy erre a részletre Dávid odafigyelt volna! S ez még nem is minden: „Ha pedig elvégezi Áron és az ő fiai a szenthelynek és a szenthely minden edényének betakarását, mikor el akar indulni a tábor: akkor jöjjenek el Kéhát fiai, hogy elvigyék azokat” (4Móz4:15), „a szentség szolgálata illette vala őket, a melyet vállon hordoznak vala” (4Móz7:9).

Isten akarata világosan ki lett jelölve: a ládát le kell takarni, a rudakat be kell dugni az oldalán levő karikákba, és így kell azt hordozniuk a kéhátitáknak a vállukon. Egy szó sem esett arról, hogy „új szekérre” kell azt tenni: ez emberi koholmány volt, s az Úr utasításaival ellentétes. Dávid vágya szent volt, az indítéka tiszta, de a dolgok rossz irányba mentek el, s ez iszonyú következményekkel járt. Nos, két módon lehet végezni az Úr munkáját, két módon lehet felmenteni magunkat amikor az Ő szolgálatában tevékenykedünk. Szorosan követve mindazt, ami elő van írva a számunkra az írott Ígében, vagy a magunk elképzelései és hajlamait követve – vagy éppen más emberek példáit, ami ugyanennek felel meg. Ó, jaj, mennyire az utóbbiról van itt szó: milyen gyakorta tesznek helyes dolgokat rossz módon!

A láda elmozdításának helyes rendjét Isten világossá tette az Ő írott Ígében. Jahve konkrét parancsot adott arra, hogy a ládát be kell fedni a szent takarókkal, s rá kell bízni az Isten által kiválasztott embercsoportra, akiknek a „vállukon” kell azt vinni, nem másként. Ez volt az Isten módja, az ökrösszekéren történő szállítás az ember módja. Egyesek gondolhatták azt, hogy az utóbbi a jobb- Egyesek vélhették úgy, hogy „csekély” dolog volt ez, következmények nélkül. Egyesek juthattak arra a következtetésre, hogy miután a céljuk jó és az indítékuk tiszta, biztosan számíthatnak az isteni áldásra. De hogy mit gondolt az Úr az eljárásukról, azt a történet tragikus folytatása mutatja meg.

De hogyan tudunk számot adni Dávid komoly hibájáról, hogy nem ügyelt Isten parancsolataira? Mi a magyarázata a „zűrzavarnak”, ami itt a jó szándékú és dicséretre méltó erőfeszítését kíséri? Menjünk vissza megint a 2Sám6 elejére, s olvassuk el figyelmesen az első öt versét. Figyeld meg kedves olvasó a nagyon jelentős mulasztást, figyeld meg alaposan a komoly ellentétet a 2Sám5:19-ben és az 5:23-ben feljegyzett viselkedése, valamint aközött, ami itt van róla megírva. Minden alkalommal, amikor a filiszteusok feljöttek ellene, Dávid „megkérdezte az Urat”, de semmi ilyesmiről nincs most szó itt, amikor a megfelelő helyre akarta vinni a frigyládát! Csodálkoznunk kell hát a soron következőkön? Ha Isten áldását nem keressük határozottan, hogyan várhatnánk azt el jogosan? Ha az imádság nem előzi meg és nem kíséri a legjobb tetteinket, akkor mit érneki azok? Ha bármelyik utunkon Isten nincs „elismerve”, ne lepődjünk meg, ha az katasztrófához vezet.

„Tanácsot tarta pedig Dávid az ezredeknek és századoknak fejeivel és minden előjárókkal. És monda Dávid Izráel egész gyülekezetének: Ha néktek tetszik, és ha az Úrtól, a mi Istenünktől van: küldjünk el mindenfelé a mi atyáinkfiaihoz, a kik otthon maradtak Izráel minden tartományaiban, s velök együtt a papokhoz és Lévitákhoz, az ő városaik és vidékeik szerint, hogy ők is gyűljenek hozzánk. Hogy hozzuk ide a mi Istenünknek ládáját mi hozzánk, mert a Saul idejében nem törődtünk vele.” (1Krón13:1-3) Ahelyett, hogy „megkérdezte volna az Urat”, Dávid a tisztjeivel tanácskozott. Semmi szüksége nem volt arra, hogy bármelyik emberi lényel „tanácskozzon”, mert az Úr akarata már le volt írva! S miféle eljárást javasoltak a „fejek”? Miért kellett utánozniuk az őket körülvevő vallásos világ útjait? A filiszteus papok tanácsolták azt, hogy a ládát vigyék vissza „új szekéren” Izraelbe (1Sám5:2-11, 6:7), s most Dávid – a tisztjeinek tanácsára – tetette fel „az Isten ládáját új szekérre” (2Sám6:3)!

38. fejezet – A frigyláda felhozatala (2Sám6, folytatás)

A fő célunk ebben a fejezetekből áll sorozatban annak kihangsúlyozása, hogy az Ószövetség sokkal-sokkal több, mint az évezredekkel ezelőtt történt események pusztán történelmi feljegyzése, valamint annak világossá tétele., hogy Isten Ígérének minden egyes része tele van olyan fontos igazságokkal, amikre sürgős szükségünk van manapság. A bibliatanító feladata kettős: egyrészt pontos magyarázatot adni a Szentírás jelentéséről, másrészt alkalmazni a tartalmát a hallgatóinak vagy olvasóinak szívére és életére. Az „alkalmazni” alatt azt értjük, hogy rámutatni és magunkra erőltetni a gyakorlati leckéket, amiket mindegyik szakasz tartalmaz, igyekezni odafigyelni az intéseire, a magunkévá tenni a bátorításait, engedelmeskedni az előírásainak, és igény tartani az ígéreteire. Csakis így válik élő és hasznos Ígévé a számunkra.

A 2Sám6 első versei olyan eseménysorozatot jegyeznek fel, amit minden olyan embernek imádságosan a szívére kell vennie, akit Isten elkülönített az Ő szolgálatára. Feljegyzi a legáldottabb tette Dávid részéről, aki semmi mást nem tartott szem előtt, mint Isten dicsőségét. De ő, jaj, azt a tettet fájdalmasan megrontotta, mikor engedte, hogy a buzgóságának hevessege figyelmen kívül hagyja Isten előírásait. Azért aggódott, hogy a rég elhanyagolt és meggyalázott frigyláda megfelelő elhelyezést kapjon Sionban. A vágya jó volt, az indítéka tiszta, de a végrehajtása az Úr nyílt nemtetszését váltotta ki. Nem elegendő érdemes céllal és helyes lélekkel rendelkezni: Isten munkáját a helyes módon, azaz az Általa előírt szabályok betartásával kell elvégezni, bármi ettől eltérő csak az önfejlőség egyik fajtája.

Szemlátomást nagyon sokan vannak a mai keresztyénségben, akik jót akarnak tenni, de rendkívül lazák és gondatlanok a vágyaik megvalósításának útját-módját illetően. Úgy járnak el, mintha az általuk használt eszközök és alkalmazott módszerek kicsit, vagy semmit nem számítanak mindaddig, amíg a céljuk és a végeredményük jó. Ők impulzív teremtmények, a pusztaszeszélyek és érzelmek diktátumait követik, vagy mások példáját utánozzák. Látszólag nem törődnek Isten mércéivel, nem tanulmányozzák szorgalmasan az Ő Ígését, hogy felfedezzék, miféle törvényeket és szabályokat adott az Úr a viselkedésünk szabályozásához az Ő „szolgálatában”. Következésképpen inkább a test, mintsem a Lélek kormányozza őket, ezért gyakran megtörténik, hogy jó dolgokat tesznek rossz módon, sőt néha pont ellentétesen az Isten által az Ő Ígésében kijelentett módokkal.

Sokan vannak, akik aggódnak azért, hogy a templomi padok tele legyenek, a kincstár pedig telt, ezért „társas összejövetelek”, „fagylaltos vacsorák” és más világi attrakciók segítségével igyekeznek bevonítani a tömegeket. Sok igehirdető van, akik igyekeznek megtartani a fiatalokat ezért „atlétikai klubokat” és társas szórakoztatásokat vezetnek be ebből a célból. Sok evangélista igyekszik „jó műsort csinálni”, bebiztosítani az „eredményeket” és képessé válni „megtértek” százainak prédikálni a „kampányaik” végén, ezért testi eszközöket használnak, nagy nyomást kifejtő módszereket alkalmaznak ennek megvalósítása érdekében: „döntési kártyákat”, „fűrészpóros utakat”, „bűnbánati formát” hívnak segítségül a céljuk eléréséhez. Sok vasárnapi iskolai tanító, akik igyekeznek felkelteni az osztályuk figyelmét, „díjakat” tűznek ki, „piknikeket” tartanak és egyéb mesterkedésekhez folyamodnak.

Ezek a „vezetők” szemlátomást nem vonták kétségbe a saját cselekedeteiket, nem mérték meg azokat „a szentély mérlegén”, hogy megvizsgálják: mennyire közel vannak azok az isteni mércékhez vagy éppen mennyire távol vannak azoktól: ameddig az eszközök és a módszerek helyeseknek tűnnek a számukra, vagy ameddig azok általánosan divatosak más „gyülekezetekben”, és látszólag „sikerese” is, addig semmi más nem számít. De egy jövőbeli napon Isten majd megkérdezi tőlük: „ki kívánta azt tőled”? (Ézs1:12) A fentiekben általunk említett mesterkedések közül egynek sincs egy szemernyi bibliai tekintélye sem, ami alátámasztaná a használatát, s közülünk mindenki a Szentírás által lesz megítélve! Mindent „a

minta szerint” kell csinálni (Zsid8:5, 2Móz25:40), amit Isten adott nekünk, s jaj lesz nekünk, ha nem törődünk az Ő mintájával és a magunkával helyettesítettük azt!

A most oly széles körben eluralkodott szörnyű zűrzavar a keresztyénségben nem mentség a számunkra, ha mi is csatlakozunk azokhoz, akinek az Íge ezt mondja: „ne fogj kezét a gonoszszal” (2Móz23:1). Nem számít, mennyire „különösnek” gondolnak valakit, nem számít, mennyire „népszerűtlen” miatta, a hűséget Isten minden szolgájától megköveteli (1Kor4:2). S a „hűség” azt jelenti, hogy tesszük az Isten által kijelölt dolgokat az Általa előírt módon. A célszerűség megragadhatta a kormányrudat, a kompromisszum lehet a nap rendje, az elveket értékelhetjük inkább a „megvalósíthatóságuk”, mintsem a Szentírás alapján, de mindez egy szemernyit sem változtat azon a szigorú kötelesség-teljesítésen, amit az Úr követel minden egyes szolgájától. Amíg ezt a tényt nem fogjuk fel világosan, addig hiába is olvassuk a 2Sám6-ban feljegyzett komoly eseménysorozatot.

A lazaság, ami manapság oly sok, magukat „keresztyénnek” valló körökben uralkodik, valóban ijesztő. Meg nem tért embereknek engedik meg olyan beosztások elfoglalását, amikre senki más, csak Krisztus igazi szolgálói jogosultak. Az emberi kényelmet tartják szem előtt, amikor az Úr halálára kell emlékezni, s az Ő „vacsoráját” a reggeli „kenyér-megszegéssel” helyettesítik, Kovászos kenyerez használnak „e kenyér” helyett (1Kor11:26) a Megváltó ártatlan Személyének bemutatásához. Ha pedig valaki szót mer emelni ezek ellen a koholmányok ellen – nem számít, mennyire kedvesen és szeretetteljesen teszi is meg – „törvényeskedőnek” és „Izrael bajkeverőjének” nevezik. De még ez sem indíthatja meg azt, aki a Mesterének „jól van” szavára áhítozik.

„És tévék az Isten ládáját új szekérre” (2Sám6:3). Ezt cselekedve Dávid és a tanácsosai (1Kron13:1) elkövettek egy súlyos hibát: figyelmen kívül hagyták az Isten által kijelölt rendet és helyettesítették azt a saját intézkedéseikkel. Az Úr konkrét parancsokat adott a 4Móz5-6, 15 és 7:9-ben arról, miképpen kell a szent ládát vinni, amikor át kell helyezni az egyik helyről a másikra, s Ő minden előírása iránt feltétlen engedelmességet követel meg. Igaz, hogy ez alkalommal Dávidot a mély törődés mozgatta Jahve tisztességével és dicsőségével. Igaz, hogy az Iránta érzett szeretete ösztökélése indította őt fel a nemes cselekedetre, de Ő ezt mondta: „Ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtartsátok” (Jn14:15) – szeretetnek a kijelölt csatornákon át kell áradnia az isteni előírásoknak által irányítva, ha Tárgya kedvében akar járni.

„Az Isten lélek: és a kik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.” (Jn4:24): és egyebek mellett ez azt jelenti, hogy Istent imádni ama minta szerint kell, ami Ő adott meg nekünk az Ígében. Sok olyan protestáns van, akik képesek világosan látni a katolicizmusban az emberi koholmányokat, a babonás újításokat és a bibliaellenes gyakorlatokat a „miséik úrfelmutatásában”, a „papjaik” öltözékeiben, a tömjén égetésében, a képek imádásában, valamint Megváltónk anyjának imádatában. Az efféle mesterkedések tarthatatlan bevezetése nyilvánvaló a protestánsok tömegei számára, azonban ők mégis vakok a saját, a Bibliától eltérő vagy bibliaellenes útjaikkal szemben! Figyelj, kedves olvasó: bármi, amit mi vezetünk be „a szentély szolgálatában”, Isten imádatában, amihez nincs meg az „ezt mondja az Úr”, nem egyéb, mint a „magaválasztotta istentisztelet” (Kol2:23) valamelyik fajtája, amivel fel kell hagynunk.

Amint arra az előző fejezetben rámutattunk, a tanács, amit a „vezetők” adtak Dávidnak, a pogányok koholmányainak mintájára született. A filiszteusok „papjai” küldték vissza a frigyládát ökör-vontatta „új szekéren” (1Sám6). S a történelem megismételte önmagát. Ha az úgynevezett „istentiszteleten” és a „keresztyén munkában” most használt eszközök és módszerek közül sokakat próbára tennénk, ha okot kellene adni az alkalmazásukhoz, a legjobb, ami adható lenne, a „mások is használják ezeket”. De bibliai igazolást nem lehetne felmutatni. Izrael „vezetői” ugyan érvelhettek azzal, hogy a filiszteusok által alkalmazott eljárás „sikeres” volt és Isten „megáldotta” a mesterkedéseiket. Ő, de a filiszteusoknak nem volt a kezében Isten Ígéje, Izraelnek viszont igen! Hasonlóképpen érvelhetnek manapság is sokan, hogy „Isten

megáld” sok mindent, amihez nincs meg az „ezt mondja az Úr”. De amint majd látjuk, Isten megátkozta az Ő parancsainak Izrael által történt botrányos megszegését!

A minket érdeklő kiemelkedő tény, amikor igyekszünk elgondolkodni Dávid életének eme komoly eseményén és hasznot húzni abból az, hogy isteni rendeletek nélkül cselekedett: olyasvalamit próbált bevezetni az istentiszteletbe, amihez nem volt meg neki az „ezt mondta az Úr”. S az ebből megtanulandó lecke az, hogy szigorúan és tüzetesen át kell vizsgálni a cselekedeteinket – amiket teszünk, ahogyan tesszük azokat és az eszközöket, amiket ehhez használunk – és fel kell tennünk a kérdést: Ezeket Isten jelölte ki? Sok a látszólagos tisztelet és rajongás a pápistáknál, de vajon ezek elfogadhatók az Úrnak? Ó, kedves olvasó, ha mérlegre helyeznénk sok odaszánt, buzgó lelkes protestáns „keresztyén szolgálatait”, azok bizonyosan „hajával találatnának”: s én sem lennék büntelen, ha ezekkel társaságban és közösségekben találnának – egyáltalán nem számít, mennyire tiltakoznék ellenük. A személyes hűség Krisztushoz, a parancsai iránti engedelmesség az, ami közülünk mindenkitől megkövetelt dolog.

Gondolhatnánk, hogy Dávid nem ismerte a 4Móz4-ben és 7-ben leírtakat, ezért nem szabad őt annyira szigorúan hibáztatni, de az efféle következtetés érvényessége több mint kétséges, mint majd megmutatjuk a következő fejezetben. Azután feltételezhető, hogy Dávid úgy vélte, a Mózes korában adott szabályok csak a sivatagi vándorlás idején vonatkoztak Izraelre, de nem vonatkozik a saját esetére. Dávidnak ez a védelme is megdőlt azonban az előtt az előtt az igeszakasz előtt, amit a következő fejezetben remélünk átnézni. De még ha az is lenne a helyzet, amit feltételezünk, akkor is az első dolganak annak kellett volna lennie, hogy „megkérdezze az Úr tanácsát” és feltegye a kérdést: „Hová helyezzük a frigyládát?” Ehelyett testtel és vérrel tanácskozott (1Krón13:1) és követte a tanácsukat.

Dávid erőfeszítései tévesnek bizonyultak. S előbb vagy utóbb az „egyház” vagy az egyéni keresztyén minden erőfeszítése is téveseknek fognak bizonyulni, ha nincsenek szigorú összhangban az Úr Ígétével: csak „fának, szénának és pozdorjának” bizonyulnak (1Kor3:12) az isteni próbára tétel és megjutalmazás napján. Isten minden nevén felül felmagasztalta az Ő Ígétjét (Zsolt138:2), s megköveteli, hogy a szolgálai minden az Általa előírt tervek és módszerek szerint cselekedjenek. Amikor megparancsolta Mózesnek a sátor felépítését, azt annak a „mintának” megfelelően követelte meg, ami a hegyen mutatott neki (2Móz25:40): ott nem volt helye az emberi véleménynek vagy előnyben részesítésnek. S ha elfogadható módon szeretnénk Őt szolgálni, akkor az Ő útjait kell járnunk, nem a sajátjainkat. A helyes viselkedést a számunkra Péter fejezte ki, amikor ezt mondta: „mindazáltal a te parancsolatodra levetem a hálót” (Lk5:5) – Krisztus utasításai szerint járt el és áldást kapott!

„És mikor Nákonnak szérűjére jutának, kinyújtá Uzza az ő kezét az Isten ládjára, és megtartá azt; mert az ökrök félremozdították vala.” (2Sám6:6). Igen, ahogyan a marginális olvasat elmondja nekünk, „az ökrök megbotlottak”. S azt feltételezed, hogy ez véletlen volt? Valóban nem, nincsenek „véletlenek” abban a világban, ami felett az élő Isten elnököl. Még egy hajszál sem esik le a fejünkről addig a pillanatig, amit Ő jelölt ki arra, hogy ez megtörténjen. De nemcsak Isten irányít mindent, hanem a legkisebb eseményeknek is jelentősége, jelentése és üzenete van, ha van rá szemünk, hogy meglássuk, és szívünk, hogy megértsük. „Az ökrök megbotlottak” – persze, mi mást várhattunk volna? Ott nem lehet más, csak „zűrzavar”, ahol eltávolodnak az isteni rendtől. Az ökrök megbotlásával tette világossá az Úr Dávid rendetlenségét.

„Kinyújtá Uzza az ő kezét az Isten ládjára, és megtartá azt.” Attól félt, hogy felborul, és meg akarta akadályozni ezt a katasztrófát. Dávid céljához hasonlóan a tiszteletreméltó hely keresésével a frigyládanak, Uzza célja is jó volt, az indítéka pedig tiszta, de Dávidhoz hasonlóan ő is figyelmen kívül hagyta Isten írott törvényét. Itt azt látjuk, hogyan vezet az egyik bűn a másikhoz! Látjuk, Dávid miképpen tanácskozott testtel és vérrel a „vezetők” tanácsát követve és a pogányok útját utánozva. Most pedig a pap fia őt követve szentségtörést követett el. Ó, jaj,

ó, jaj mennyi mindenért kell ma napjaink „vezetőinek” a keresztyénségből még majd válaszolniuk, amiért oly gonosz példákat mutattak másoknak, s ezzel bátorítva az „ifjakat” arra, hogy vegyék könnyedén Isten szent és parancsoló előírásait.

„Ennekokáért felgerjede az Úr haragja Uzza ellen, és megölte ott őt az Isten vakmerőségéért: és meghala ott az Isten ládája mellett.” (2Sám6:7) Az Úristent nem lehet gúnyolni. Világosan kijelentette, hogy még a kékhatiták is, akik arra lettek kijelölve, hogy a vállukon vigyék a ládát, „ne illessék a szenthelynek semmi edényét, hogy meg ne haljanak” (4Móz4:15). Isten nemcsak az ígéreteit tarja be, hanem a fenyegetéseit is beváltja! Ezt tapasztalta meg Uzza és ezt fogja megtapasztalni a parancsolatainak minden figyelmen kívül hagyója.

„Őt, Akinek a neve féltékeny [féltőn szerető], súlyosan megsértették. Az őszinte, jót akaró ember parancs nélkül és mindenféle példa nélkül arra nézve, amit tett, szembesült Jahve haragjával és veszítette el az életét a fontoskodása jutalmául. S miután a Szentlélek oly részletesen jegyezte fel a tényt, jó okunk van azt feltételezni, hogy ez mindenkinek szóló figyelmeztetés arról, hogy milyen veszélyt jelent a pozitív rendeletekbe történő beavatkozás, továbbá maradandó példája annak, hogy Isten a Maga módján fogja támogatni az ügyét és a rendelkezéseinek végrehajtását. Saul esete és Sámuelnek az engedetlen uralkodóhoz intézett szavai ugyanezt látszanak sulykolni: a ’nép’, mondta Saul a tiszteletreméltó prófétának, ’azonban elvette a prédából a megsemmisítésre rendelt juhoknak és ökröknek javát, hogy megáldozza az Úrnak, a te Istenednek Gilgálban. Sámuel pedig monda: Vajjon kedvesebb-e az Úr előtt az égő- és véres áldozat, mint az Úr szava iránt való engedelmesség? Ímé, jobb az engedelmesség a véres áldozatnál és a szófogadás a kosok kövérénél!’ (1Sám15:21-22)” (A. Booth, 1813)

Komoly dolog megemlékezni arról, hogy nem sújtotta isteni ítélet a filiszteusokat, amikor feltették a frigyládát a szekérre és visszaküldték Izraelbe: de „felgerjede az Úr haragja Uzza ellen”! Milyen világosan mutatja ez meg azt, hogy Isten eltűri a világ részéről azt, amit nem tűr el az Ő hitvalló népétől, akik az Ő szent nevét viselik. Ezért lesz „tűrhetőbb” Szodoma és Gomora állapota az ítéletnapkor, mint az Isten által megvilágosított, nagyon kegyelt és hangosan dicsekedő Kapernaumnak. Ugyanez az alapelv fog érvényesülni, amikor majd a keresztyénség megítélésére kerül sor. Jobb élni és halni a legsötétebb Afrika tudatlanságában, semmint Isten Ígését tartani a kezünkben és semmibe venni a törvényeit!

39. fejezet – A frigyláda felhozatala (2Sám6, folytatás)

Mint azt az előző fejezetekben láttuk, Dávid a trónra lépése és a filiszteusok felett aratott győzelmei után szent törődést mutatott a frigyláda iránt, amit oly hosszú időn át fájdalmasan elhanyagoltak. Az isteni dicsőség iránti buzgalomból elhatározta, hogy felállít egy helyet, ahol Isten imádása megünnepelhető és ahol az Ő jelenlétének jelképe biztonságosan elhelyezhető. Ennek megfelelően hívta össze Izrael minden vezetőjét, hogy a szent ládát Jeruzsálembe vigyék (2Sám6:1). De ó, jaj, ahelyett, hogy az Isten által erre az alkalomra adott utasításokat követte volna, és a lévíták vállára tette volna a ládát, ő a pogányok gonosz példáját követte és egy új szekérre helyezte azt. A munka, amit Dávid felvállalt, kétségkívül jó volt, az indítéka pedig tiszta, a célja dicséretreméltó, de rossz a kivitelezése. Olyasmit vezetett be az istentiszteletbe, amihez nem volt meg neki az „ezt mondja az Úr”.

Dávid nem kutatta, hogy van-e az Úrnak bármiféle akarata a dologban és nem kérdezte meg: Hova kerüljön a frigyláda? Inkább testtel és vérrel tanácskozott. Ezen a ponton követte el a végzetes hibát, s ezt alaposan a szívünkre kell venni. Ahelyett, hogy a Szentírással tanácskozott volna, „Tanácsot tarta pedig Dávid az ezredeknek és századoknak fejeivel és minden előjárókkal.” (1Krón13:1), ám ahogyan a Jób32:9 mondja nekünk, „nem a nagyok a bölcsék”, s ez most is bebizonyosodott. Ahelyett, hogy emlékeztették volna Dávidot az utasításokara, amiket az Úr Mózesen keresztül adott (4Móz4:5-6, 15:7, 9), szemlátomást azt javasolták neki, hogy a körülmételetlenek példáját kövesse (1Sám6:7-8). Ezt cselekedve Dávid beszennyezte a nemes vállalását, és kiváltotta Isten nemtetszését. A jó kezdés rossz befejezésbe torkolt, amiért éltértek a folyamat Isten által előírt szabályaitól.

A fenti esemény a mi okulásunkra lett feljegyezve, s különösen azok számára, akik az Úr szolgálatában állnak. Komoly figyelmeztetésre mutat rá. Megmutatja a buzgóság megfelelő irányításának kényszerítő szükségességét, mert létezik Isten iránti buzgóság, „de nem megismerés szerint” (Rm10:2). Ez olyan buzgóság, aminek a célja Isten ügyének előmozdítása és az Ő nevének dicsőítése, de amit nem az a tudás szabályoz, amit az Ő Ígéje biztosít. A Krisztus királyságának kiterjesztésére, az evangélium terjesztésére, a lelkek Hozzá vezetésére irányuló heveségünkben hajlamosak vagyunk megfedkezni az előírásairól, s a magunk módján végezzük az Ő munkáját. A veszély nagyon is valóságos, s ebben a nagy serénység eme nyughatatlan korában nem kevesen esnek bele ennek a gonoszságnak a csapdájába. Sokan nagyon aggódnak a szolgálataik mennyisége miatt, de kevés figyelmet fordítanak annak minőségére: izgatottan igyekeznek tevékenykedni a Mester szőlőjében, de nem kellően tanulmányozzák a kézikönyvét arról, miképpen kell a tevékenységüket végezni.

Dávid jószándékú erőfeszítése hibának bizonyult. Az Úr kimutatta a nemtetszését. Dávid nagy számú zenész kíséretében ment a láda előtt, „minden szerszámokkal” zenélve (2Sám6:5). Ám amikor eljutottak Nákon szérűjére, az szent ládát szállító szekeret húzó ökrök megbotlottak, és Uzza kinyújtotta a kezét, hogy megtartsa azt. „Ennekokáért felgerjede az Úr haragja Uzza ellen, és megölte ott őt az Isten vakmerőségéért: és meghala ott az Isten ládája mellett.” (2Sám6:7) Tragikus fékje lett ez az örömteli felvonulásnak – olyan, aminek mély szívvizsgálatot és a hiba bűnbánó megvallását kellett volna eredményeznie. Vajon nem mondta meg Isten: „ne ingereljete fel engem a ti kezeitek munkájával, hogy veszedelmet ne hozzak rátok” (Jer25:6)? Ezért amikor ostoroz, vajon nem kellene megkérdeznünk, hogy mivel „ingereltük fel?”

Noha Isten nemtetszése világosan megmutatkozott, elsőre mégsem hozta létre a kívánt hatást. „És bosszankodék Dávid, hogy az Úr ilyen romlással rontotta meg Uzzát” (2Sám6:8). Szemlátomást némi önelégültség töltötte el Dávid szívét az általa végezt fontos szolgálat – a frigyláda megtisztelése kapcsán, amit oly hosszú időn át elhanyagoltak. Most pedig, hogy a dolgok a várakozásaik ellenére alakultak, zavart volt, bosszús, „elégedetlen”, vagy amit a héber szó valójában jelent, „dühös”. A haragja nem igazságos bosszúság volt Uzzával szemben,

amiért megsértette Istent, hanem azért haragudott, mert a saját tervei hiúsultak meg. A saját büszkesége sérült: Uzza drasztikus halála az istenítélet folytán az ő szemében nem jelentett felmagasztalást az alattvalói előtt, inkább megaláztatás volt az. De ez az ő hibája volt: férfiasan el kellett volna viselnie a gyalázatot, és nem úgy viselkedni, mint egy mérgeződő gyerek.

„És bosszankodék Dávid, hogy az Úr ilyen romlással rontotta meg Uzzát.” Amikor Isten vesszője lesújt ránk, mi csak bűnt bűnre halmozunk, ha emiatt felbosszankodunk: Ez az Úr fenyítésének „megvetése”, ami konkrétan meg van tiltva (Zsid12:5). „És nevezé azt a helyet Péres Uzzának, mind e mai napig” (2Sám6:8), aminek a marginális olvasat szerint a jelentése „Uzza szabálysértése”. Így emlékezett meg Dávid Isten csapásáról, mint figyelmeztetésről az utódok számára, hogy óvakodjanak az elhamarkodottságtól és a tiszteletlenségtől. Komoly ellentét látszik itt azzal szemben, ami a 2Sám5:20-ban van feljegyezve, ahol Dávid a Refáim völgyét átnevezte Baál Perázimra – „az áttörés helye” – mert „szétszórta az Úr ellenségimet előttem”. Az egyiknél Isten jóságát, a másiknál Isten ítéletét ünnepelte.

Dávid viselkedése ez alkalommal siralmas volt, mert mélyen elítélendő, ha felháborodott az Úr bármely bánásmódján. De efféle figyelmeztetések fényében a mi ingerültségünk még sokkal rosszabb. Dávidnak meg kellett volna alázkodnia Isten hatalmas keze alatt (1Pt5:6), meg kellett volna vallania a hibáját és helyesbítienie kellett volna azt (Péld28:13), és el kellett volna ismernie Isten igazságosságát, amiért így állt bosszút a koholmányain (Zsolt99:8). Ezt cselekedve oda irányította volna a gyalázatot, ahová való, jó példát mutatott volna mások előtt és igazolta volna az Urat. Ehelyett csorba esett a büszkeségén, a haragja fellobbant, és elmaradt az áldás. Ó, milyen gyakran hibázott szerző és olvasó hasonlóképpen! Milyen ritkán figyeltünk oda az intésre: „Ezért dicsérvétek az Urat a tüzekben”²⁴ (Ézs24:15): ennek egyik módja, ha kíméletlenül megítéljük önmagunkat és elismerjük a tüzek szükségességét ahhoz, hogy kitisztítsák belőlünk a salakot.

„Megfélemlék azért Dávid azon a napon az Úrtól, és monda: Hogyan jöjjön az Úr ládája én hozzám?” (2Sám6:9) Az átmenet nagyon könnyű a hirtelen buzgóságból és örömből a zúgolódásba és a csüggedésbe. Mi a természetünkönél fogva szélsőséges teremtmények vagyunk, s az inga gyorsan átlendül a buzgóságból a tunyaságba, a vidámságból a sajnálkozásba. Az, aki az egyik, napon egyedül mert farkasszemet nézni Baál négyszáz prófétájával, másnap Jézabel fenyegetése elől fut. Az, aki nem félt kardot rántani a fegyveres katonák jelenlétében, reszketett egy szolgálóleány előtt. Az, aki oly szívből énekelt a Vörös-tengernél, nem sokkal később zúgolódott, amiért elfogyott az élelmük. Kevesen tartják meg az egyensúlyt az élet változó hullámváltozásai közepette. Egyfajta szolgáló félelem fogta el Dávidot, s nem merte a frigyládát közelebb vinni a saját tulajdon lakhelyéhez, nehogy ő is megsemmisüljön. A sátor szent eszköze, amit mélységes tisztelet övezett, most a rettegés tárgyává vált.

Uzza halálával félelem szállt Dávidra. Ez egy fontos alapelvet példáz: amikor nem gyakorolják a hitet, arra mindig a félelem következik. A próféta mondta: „bízom és nem félek” (Ézs12:2), Mikor a gyáva tanítványok felébresztették a Megváltót a viharban hányódó hajójukban, Ő ezt mondta nekik: „Mit féltetek, óh kicsinyhitűek?” (Mt8:26) Amikor a reszketés lelkülete ragadja meg a szívet, az annak a biztos jele, hogy a hit hanyatlóban van. Az ígélet ez: „Kinek szíve reád támaszkodik, megőrzöd azt teljes békében, mivel Te benned bízik” (Ézs26:3). Azaz, Dávid félelméről ez alkalommal könnyű számot adni: az ő hite lehanyatlott. Tanuld meg ezt az értékes leckét kedves olvasó: amint a tudatára ébreszt a szív hanyatlásának,

²⁴ Az angol King James változat szerint. Károlinál: „Ezért dicsérvétek az Urat keleten” – *a ford.*

a nehézségnek vagy a riadalomnak, kiálts az Úrhoz a hited megerősítéséért. Mondd a zsoltárossal együtt: „Mikor félnem kellene is, én bízom te benned.” (Zsolt56:4)

Egy másik fontos alapelvet is szemléltet Dávid ez alaklommal tanúsított viselkedése: a hite azért nem működött, mert ő nem az Isten kinyilatkoztatott akaratának megfelelően járt. Igaz, hogy a hit Isten ajándéka, s az is, hogy segítség nélkül képtelenek vagyunk működésbe hozni, miután megkaptuk. A hit minden gyakorlása, annak minden növekedése tehát a Szentlélek kegyelmes befolyásának tulajdonítandó. Nem szabad azonban megfelekedezni arról, hogy Ő a Szentlélek, Aki nem jutalmazza a rossz cselekedeteket. Amikor az útjaink ellentétesek a Szabállyal, amihez tartanunk kell magunkat, a Lélek megszorodik. Amikor önfejűen cselekszünk, majd visszautasítjuk önmagunk megítélését Isten nemtetszésének jelére is, az Ő áldott tevékenységei elmaradnak. A félelem annak a jele, hogy a hit tétlen, a tétlen hit pedig annak jele, hogy a Lélek megszorodott. Azt viszont azt jelenti, hogy nem tesz Istennek a tevékenységünk. Tanuld meg hát kedves olvasó „meggondolni az utaidat” (Agg1:5), amikor a tudatára ébredsz, hogy a hit hanyatlik: tisztítsd meg a bedugult csatornát és a vizek majd ismét szabadon fogak folyni.

„Megfélemlék azért Dávid azon a napon az Úrtól, és monda: Hogyan jöjjön az Úr ládája én hozzám?” Nem tűnik furcsának, hogy Dávid ilyen kérdést tesz fel, amikor az Úr kedves és határozott utasításokat adott arra nézve, hogy miképpen kell a ládát az egyik helyről a másikra mozgatni? Még furcsább és sokkal szomorúbb, hogy nem tette jóvá az általa elkövetett rosszat. De ó, jaj, nem könnyű elítélni önmagunkat, amikor elszakadtunk Isten útjaitól: még mikor Isten gondviselő mosolya meg is fagy, akkor is vonakodunk megalázkodni Előtte. Mennyire kimutatja ez azt a „kétségbeejtő gonoszsgát”, ami még mindig megvan a szívünkben, pedig a felismerésének messze kellene üznie a gögöt tőlünk, s egyre nagyobb ámulatba kellene ejtenie minket Isten velünk szemben tanúsított türelmét illetően és türelmesebbé kellene tennie bennünket a megtévedt felebarátainkkal szemben.

„És nem akará Dávid magához vinni az Úrnak ládját Dávidnak városába, hanem letétet az Dávid a Gitteus Obed Edom házában.” (10. vers) Ahelyett, hogy kijavította volna a hibáját, most azt látjuk, amint „elhagyta a boldogságát” (Jón2:9). A frigyláda az Úr nyilvánvaló jelenlétének volt a jele, amit a szentnek minden másnál jobban kellett vágyania és dődelgetnie. Mózes mélységesen tudatában volt ennek, amikor ezt mondta: „Ha a te orczád nem jár velünk, ne vígy ki minket innen.” (2Móz33:15) Ó, ahhoz, hogy élvezhessük Isten látható jelenlétét, az engedelmeség útját kell járnunk: „A ki ismeri az én parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem; a ki pedig engem szeret, azt szereti az én Atyám, én is szeretem azt, és kijelentem magamat annak.” (Jn14:21) Vajon nem azért alakultak így az események, mert érezte, hogy letért az Isten kijelentett akarata iránti engedelmeség útjáról, s emiatt hagyott most fel Dávid az eredeti, a frigyláda Jeruzsálembé vitelével kapcsolatos céljával? A rossz lelkiismeret miatt „félt az Úrtól”.

Létezik istenfélelem, ami ildomos, lelki, kiváló, de létezik istenfélelem, ami ártalmas, testi és értéktelen: az utóbbi testi, az előbbi gyermeki. Van szolgálai félelem, ami az Istennel kapcsolatos kemény gondolatokból fakad, s van szent és dicséretes félelem, ami az Ő fenségével kapcsolatos magasztos gondolatokból származik. Az egyik az elmében kialakuló rettegés a közelgő gonosz miatt, a másik az Isten ámulattal teljes tisztelete, ami az Ő végtelen tökéletességeinek helyes szemléléséből származik. Az egyik a harag félelme, amilyen Ádamban is volt az Édenben, amikor megijedt és elrejtőzött, s amilyen a démonok félelme, akik „hisznek és rettegnek” (Jak2:19). A másik félelem attól, hogy kiváltjuk a nemtetszését annak, Aki kegyelmes – olyan félelem, amilyen a gyermekekben van a kedves szüleik iránt. Az egyik a mi kincsünk, a másik a mi kínunk. Az egyik elűz Istentől, a másik odavonz Istenhez. Az egyik a kétségbeesésbe vezet, a másik a kegyes cselekedetekhez (Zsid11:7). Az egyik a rossz lelkiismeret terméke, a másik a megvilágosított értelem gyümölcse.

Létezik Isten természetes félelme és lelki félelme. Az egyik gyűlöli Őt, mint a szolga az urát, a másik szereti Istent, ahogyan egy gyermek becsüli és tiszteli az atyját. Az egyik fél Istentől a hatalma és a haragja miatt, a másik tiszteli Istent a szentsége és a szuverenitása miatt. Az egyik rabszolgaságot szül, a másik imádásra indít. A tökéletes szeretet kiűzi az előbbit (1Jn4:18), Isten ígéreteinek magunkévá tétele az utóbbi előmozdításához vezet (2Kor7:1). Amikor Istennel járunk az Ő Ígétének világosságában, akkor a gyermeki félelem fogja igazgatni az útjainkat, de ha eltávolodunk az Ő rendeleteitől és a rossz lelkiismeret gyötör minket, akkor szolgálai félkelem veszi birtokba a szívünket. Komoly gondolataink támadnak Istenről és rettegünk a haragjától. A lélek már nem érzi magát könnyen az Ő jelenlétében, visszahúzódunk Tőle, s kemény Mesternek tekintjük Őt. Megriadva az Uzzát sújtó istenítélettől, Dávid már félt bármi többet tenni a frigylárával.

„Letéteté azt Dávid a Gitteus Obed Edom házábanál.” Ez Dávid vesztesége volt, de mint majd látjuk, Obed Edom nyeresége. A frigylára egyszerre volt Isten megmutatózó jelenlétének jelképe Izrael között, s az Úr Jézus figyelemre méltó előképe. A láda elhelyezése Obed Edom házában Dávid hitetlensége folytán a pogányoknak adott prófétai utalás volt arra nézve, hogy ők kapják, amit Izrael elmulasztott megbecsülni – ilyen csodálatosan bírálja felül Isten még a népének hibáit is. Obed Edom gitteus volt, s a „gitteusok” filiszteusok voltak (Józs13:3), Gáth lakosai (1Kron20:5), mégis, sokan közülük odaszántak voltak Dávid személye és érdekei iránt (1Sám5:18-21). Így volt ez korszakosan: „Szükséges volt, hogy először néktek hirdettessék az Isten Ígéje; de mivelhogy ti megvetitek azt, és nem tartjátok méltóknak magatokat az örök életre, ímé a pogányokhoz fordulunk.” (Csel13:46).

„És lőn az Úrnak ládája a Gitteus Obed Edom házábanál három hónapig.” (2Sám6:11) Uzza szörnyű halála után, valamint Dávid attól való félelme miatt, hogy bármi többet tegyen a frigylárával, nem lett volna meglepő, ha ez a gitteus elutasította volna, hogy helyet adjon a szent ládának. Filiszteusként valószínűleg ismerte, mekkora bajt okozott Dágon templomában (1Sám5:2-4), s milyen csapást hozott az ashdódbbeliekre (1Sám5:6). Igyekeztek megszabadulni a frigylárától (1Sám6), most mégis az egyik honfitársukat látjuk, amint helyet ad annak a saját házában. Kétségtelen, hogy ténylegesen megtért az Úrhoz, ezért megbecsült mindent, ami az Ő tiszteletéhez tartozott. Gyönyörűen jelentőségteljes, hogy az „Obed” neve szolgát jelent, s itt látjuk, amint igazi szolgálatot tesz az Úrnak.

„És megáldá az Úr Obed Edomot és egész háznépét.” (2Sám6:11) Vajon meg kell ettől lepődnünk? Isten nem marad az ember adósa, ahogyan kijelentette: „a kik engem tisztelnek, azoknak tisztességet szerzek” (1Sám2:30). Mindig így van ez. Miután Lábán befogadta a szökevény Jákobot a családjába, elismerte: „Úgy sejtem, hogy te éretted áldott meg engem az Úr.” (1Móz30:27). Amikor Potifár összebarátkozott a szolgájával, ezt olvassuk: „megáldá az Úr az egyiptomi embernek házában Józsefét” (1Móz39:5) Mivel menedéket adott Isten prófétájának, a sareptai özvegyasszony jutalmul visszakapta a fia életét (1Kir17:23). Mennyivel biztosabbak lehetünk Isten gazdag áldásainak elnyerésében mi, amikor az Ő drága Fiának adjuk át a szívünk trónját!

„És megáldá az Úr Obed Edomot és egész háznépét.” A bennünk lakozó Lélek által ígérte meg az Úr, hogy kijelenti magát a hívőnek. Az Úr jelenléte az életünkben és az otthonainkban az isteni áldások korlátlan forrása, ha akarjuk. Az áldás a Jelenlét vagy a Lélek iránti szolgálatkész hozzáállásunktól függ. Ha elfoglaltjuk az igazi „Obed” helyét, átadva magunkat az Ő irányításának, az Úr virágzóvá teszi az útjainkat. Ha minden dologban Krisztusnak biztosítjuk az elsőséget, akkor egyáltalában ne leszünk attól vesztesek, hanem mérhetetlen győztesei leszünk annak most és ezután is. Ó, bárcsak az, Aki felindította Obedet a frigylára befogadására, nyitná meg a mi szíveinket is Krisztus befogadására az Ő teljességében!

40. fejezet – A frigyláda felhozatala (2Sám6, folytatás)

„És megmondák Dávid királynak ilyen szóval: Megáldotta az Úr az Obed Edom házat és mindenét, a mije van, az Isten ládájáért. És elmenvén Dávid, elvivé az Isten ládáját az Obed Edom házatól Dávid városába vígassággal.” (2Sám6:12) Öt dolgot kell itt megemlíteni. Először is, az Úr áldása egy emberen nagyon valóságos és nyilvánvaló dolog. Másodszor, annyira kétségtelen, hogy azt mások is észreveszik. Harmadszor, felfogják, miért adatk meg az Isten áldása, Negyedszer, ez annyira lenyűgözi őket, hogy másoknak is megemlítik. Ötödször, a hatást, amit az Úr Obed Edomot ért áldása Dávidra gyakorolt. Vizsgáljuk meg röviden minden egyes pontot és imádkozzunk azért, hogy a különálló üzeneteik helyet találjanak a szívünkben.

Először is az Úr áldása valakin nagyon valóságos és nyilvánvaló dolog. „És reád szállanak mind ez áldások, és megteljesednek rajtad, ha hallgatsz az Úrnak, a te Istenednek szavára... Áldott lesz a te kosarad és a te sütő tekenőd. Áldott leszesz bejöttödben, és áldott leszesz kimentedben” stb. (5Móz28:2, 5-6) Isten kormányzásának útjai minden korban ugyanazok. „Az Úrnak áldása, az gazdagít meg, és azzal semmi nem szerez bántást.” (Péld20:12) a „gazdagodás” szó jelentését illetően lásd a 4. verset. abban a módja szerepel, itt a Forrása, de a lelki „javak” egyikben sem zárják ki az anyagiakat. „Az Úr, nem vonja meg a jót azoktól, a kik ártatlanul élnek” (Zsolt84:12).

Másodszor, az Úr áldása valakin annyira nyilvánvaló, hogy másoknak is észre kell azt venniük. Annyira ez volt a helyzet Izsákkal, hogy Abimélek és két főembere felkeresték őt és ezt mondták neki: „Látván láttuk, hogy az Úr van te veled” (1Móz26:28) – micsoda bizonyosság volt ez! Arról, aki megvette Józsefet, ez van feljegyezve: „Látá pedig az ő ura, hogy az Úr van ő vele, és hogy valamit cselekszik, az Úr mindent szerencséssé tesz az ő kezében” (1Móz39:3) – vajon az emberek úgy látják, hogy velünk is ez a helyzet? „Mikor pedig Saul látta és megtudta, hogy az Úr Dáviddal van” (1Sám18:28). Lehet, hogy a gonoszok nem olvassák Isten Ígését, de olvasnak az Ő népe tagjainak életében, és gyorsan észreveszik, amikor az Ő áldásai vannak rajtuk. Ennek a felismerése pedig sokkal nagyobb súllyal esik latba, mint bármi, amit mondanak!

Harmadszor, az emberek nem tudatlanok az okokat illetően sem, amiért Isten felvirágoztatja azokat, akiket Neki tetszik. Ez nyilvánvaló a most vizsgált esetből: „És megmondák Dávid királynak ilyen szóval: Megáldotta az Úr az Obed Edom házat és mindenét, a mije van, az Isten ládájáért.” Ez nagyon látványos: visszaköverték az okozatot az okra – felismerték, hogy Isten tisztességet szerzett annak, aki Őt megtisztelte. Ugyanezt az alapelvet látjuk újra a Csel4:13-ban: „Mikor pedig látták Péternek és Jánosnak a szólásban való bátorságukat, és megértették, hogy írástudatlan és közönséges emberek, csodálkoznak vala; meg is ismerék őket, hogy a Jézussal voltak vala.” Az emberek, akik ezt a következtetést vonták le, nem újjászületettek, hanem Krisztus legádázabb ellenségei voltak, mindazonáltal igazuk volt, amikor azt a lelki kegyelmet, amit az apostolok kaptak, a Megváltóval fennálló közösségüknek tulajdonították.

Negyedszer, Isten nyilvánvaló áldása elismerésének azokon, akik a Neki tetsző utat járják, az emberek hangot adnak az embertársaik felé. Így volt ez a most vizsgált eseményeknél is. Amikor annyira nyilvánvalóvá vált, hogy Obed Edom megáldatott minden dolgában, egyesek elmentek és tájékoztatták róla a királyt. Ó, kedves olvasó, keveset tudunk arról, hogy milyen benyomást gyakorol a felebarátainkra Isten velünk kapcsolatos kormányzó bánásmódja, s azt sem tudjuk, miképpen beszélnek egymáshoz, amikor megmutatkozik, hogy Ő mosolyog ránk. Mily nagyon kell az imádságban kérnünk Isten előtt, hogy tegyen minket képessé rá, hogy úgy járjunk, hogy ne maradjunk le az Ő legjobbjáról, s az Ő nevét dicsőítsük a körülöttünk élők között, akik észreveszik a tényt, hogy „nagy nyereség az Istenfélelem, megelégedéssel (görögül *elegendőséggel*)” (1Tim6:6).

Ötödik a hatás, amit ezek a hírek gyakoroltak Dávidra. Ahogyan meglátta Isten összevont szemöldökét az Uzzát ért csapásban, most úgy látta meg Isten mosolyát is Obed Edom felvirágoztatásában. Világos lett a számára, hogy a frigyláda nem valamiféle terhes tárgy, mert egyáltalán nem lett vesztes, aki helyet biztosított a számára, hanem figyelemre méltó áldást nyert az Úrtól. Ez bátorította fel Dávidot arra, hogy megújítsa eredeti, a frigyláda Jeruzsálembe hozatalára irányuló célját: a félelmei lecsillapodtak, a buzgalma fellángolt. „A tapasztalatoknak, amit mások szereznek a kegyesség előnyeiről, minket is arra kell bátorítaniuk, hogy legyünk istenfélők. Megáldja a frigyláda mások otthonát? Üdvözljük a mienkben!” (Matthew Henry) Észrevevesszük, hogy az Úrnak legjobban odaszántak mutatják a legnagyobb lelki fejlődést? Akkor legyen ez ösztönző ahhoz, hogy még jobban odaszánjuk önmagunkat is.

„Lelkemet helyreállítja,²⁵ az igazság ösvényein vezet engem az ő nevéért.” (Zsolt23.3) A tévelygő népe lelkeinek helyreállítása során Isten nem cselekszik egyformán: a szívjóságának, a tévedhetetlen bölcsességének, a szuverén jótetszésének megfelelően változatos eszközöket használ és áld meg. Néha a csalódás folyamatával, néha annak a földnek a kiszáritásával, amin mi buján tenyészünk, néha lesújtva arra, amiben kielégülést ígértünk magunknak. Néha a Szentírás valamelyik versének alkalmazásával, a lelkiismeretünk átvizsgálásával vagy a szívünk megolvasztásával. Néha súlyos megpróbáltatással. Például valamelyik szerettünk halálával, ami közelebb visz minket az Úrhoz az erő és a vigasztalás keresésében. A most vizsgált esetben a barátok szava volt az eszköz, akik beszámoltak Dávidnak az áldásokról, amiket a frigyláda jelenléte hozott Obed Edom családjára.

Dávid lelkének helyreállítása nagyon áldott módon mutatkozik meg az 1Krón15:2-3, 12-13-ban. „Akkor monda Dávid: Nem szabad másnak hordozni az Isten ládáját, hanem csak a Lévitáknak, mert az Úr őket választotta, hogy hordozzák az Isten ládáját, és néki szolgáljanak mindörökké. Összegyűjté azért Dávid Jeruzsálembe az egész Izráel népét, hogy az Úr ládáját az ő helyére vesse, melyet számára csináltatott vala... És monda nékik: Ti vagytok a Léviták családfői. Szenteljétek meg magatokat s a ti atyátokfiai, és vigyétek az Úrnak, Izráel Istenének ládáját arra a helyre, a melyet készítettem számára. Minthogy kezdettől fogva nem mivelték ezt, az Úr, a mi Istenünk csapást bocsátott reánk, mert nem kerestük őt a rendtartás szerint.” Van pár dolog ezekben a versekben, amiket jól teszünk, ha megemlítünk.

Először is, Dávid most megadta az Úrnak az Ő megillető helyet, és alávetette magát a Tőle kapott szabályoknak. Fájdalmas tapasztalatokból tudta meg, hogy Isten munkáját az Isten által előírt módon kell végezni, ha az Ő elfogadását és áldását szeretnénk arra. Senki más nem viheti a szent ládát, csak akiket Isten jelölt ki erre: ez volt az egyik, a lévítákra rótt kötelezettség, akiket határozottan elkülönítettek az Úr szolgálatára. Ennek alkalmazása a saját korunkra nyilvánvaló. A frigyláda Krisztus előképe volt: a láda átvitele az egyik helyről a másikra előképe volt Krisztus megismertetésének az evangélium prédikálása által. Csak azok prédikálhatják az evangéliumot, akiket Isten különlegesen elhívott erre, elkülönített és felkészített az Ő szent szolgálatára. Mások számára behatolni ebbe a szent szolgálatba nem egyéb, mint zűrzavart kelteni és kiváltani Isten nemtetszését.

Másodszor, Dávid most már felfogta, hogy alkalmas felkészülésnek kell megelőznie a szent tevékenységeket: „Szenteljétek meg magatokat s a ti atyátokfiai, és vigyétek az Úrnak, Izráel Istenének ládáját arra a helyre, a melyet készítettem számára” – az olvasó vesse össze ezt a 2Móz19:10-15-tel és a 2Krón29:5-tel. Azoknak akik a frigyládát vitték, meg kellett tisztítaniuk magukat minden ceremóniális tisztatlanságtól, és össze kellett szedniük magukat az

²⁵ Károlinál: *megvidámítja – a ford.*

Úr ünnepélyes szolgálatára: csak így kelthettek tiszteletet a népben. Ugyanez igaz ebben a mostani keresztyén korszakban is: „Feltúrte az Úr szent karját minden népeknek szemei előtt... tisztítsátok meg magatokat, a kik az Úr edényeit hordozzátok.” (Ézs52:10-11) Azok, akiket az Úr elválasztott az evangélium szent szolgálatára, azoknak „példának kell lenniük a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban” (1Tim4:12, és v. ö. 2Tim2:21-22) – Isten szolgáinak ma is „meg kell szentelniük” magukat a megtisztelő szolgálatuk ellátására megtéréssel, hitvallással, hittel, imádsággal és elmélkedéssel, folytonosan élve azzal a drága Forrással, ami a bűn és a tisztátalanság ellen nyílt.

Harmadszor, Dávid elismerte a korábbi hibáit: „Az Úr, a mi Istenünk csapást bocsátott reánk, mert nem kerestük őt a rendtartás szerint”. Hasonlóképpen ismerte el Dániel is: „Tied Uram az igazság, mienk pedig orcánk pirulása, a mint ez ma van Júda férfiain, Jeruzsálem lakosain és az egész Izráelen, a közel és távol valókon, mindama földeken, a melyekre kivetted őket az ő gonoszságuk miatt, a melylyel vétkeztek ellened.” (Dán9:7) „A hitélet kicsit több, mint a bukások és a helyreállások, a tévedések és a helyesbítések sorozata, ami egyrészt az ember szomorú gyengeségét, másrészt Isten kegyelmét és hatalmát mutatja meg.” (C. H. Mackintosh)

„Megszentelék azért magokat a papok és a Léviták, hogy vigyék az Úrnak, Izráel Istenének ládáját. És felvevék a Léviták fiai az Isten ládáját, úgy, a mint Mózes meghagyta volt az Úrnak beszéde szerint, a rudakkal vállaikra.” (1Krn15:14-15). Most minden „a megfelelő rendben” zajlott. Isten megköveteli az engedelmességet a kis dolgokban ugyanúgy, mint a nagyokban. S kellően megfigyel mindet cselekedetünket és feljegyzést készít azokról. Áldott dolog látni, hogy ezeket a lévitákat most minden részlet tekintetében az Úr kijelentett akarata irányította. „Akkor használjuk ki jól az Isten ítéleteit önmagunk és mások felett, amikor ezek arra készítetnek bennünket, hogy kijavítsuk és helyesbítsuk mindazt, ami rosszul ment végbe” (Matthew Henry). Ó, bárcsak mindegyikünknek egyre több és több oka lenne elmondani: „Minekelőtte megaláztattam, tévelyegtem vala; most pedig vigyázok a te szódra.” (Zsolt119:67)

„Dávid pedig s az Izráel vénei és az ezredek vezérei, a kik elmenének, hogy felvigyék az Úr szövetségének ládáját az Obed-Edom házából, nagy örömben valának.” (1Krn15:25) Ez nem kis része volt annak a mostani jutalomnak, amivel Isten megajándékozta az engedelmes népet. A Sátán arról igyekezne színlelve meggyőzni minket, hogy a Szentírás összes rendeletének betartása fárasztó lenne. Az egyik kedvenc dogmája az, hogy a törvény megtartása rabszolgaságba visz. Ez az egyik hazugsága. A zsoltáros tanultabb volt ennél, mert ezt mondta: „És szabadon²⁶ járok, mert a te határozataidat keresem.” (Zsolt119:45) Minél jobban ültetjük át a gyakorlatba a Szentírás előírásait, annál jobban szabadulunk meg a bűn uralmától. Isten eltölti az engedelmes szívét örömmel. Annak, amiért manapság oly sok homály és boldogtalanság van a keresztyének között, az az oka, hogy az engedelmességük annyira fűlszívű és görcsös.

„Lőn pedig, mikor az Isten megsegíté a Lévitákat, akik az Úr szövetségének ládáját viszik vala, áldozának hét tulokkal és hét kossal.” (1Krn15:26) Istent akkor tiszteljük, amikor elismerjük a támogatását – mert Nélküle semmi sem tehetünk – még azokban a dolgokban sem, amik a természetes képességeink határain belülre esnek. De különösen az összes lelki tevékenységünkben kell elismernünk az Ő segítségét: „De Istentől segítséget vévén, mind e mai napig állok, bizonysgot tévén” (Csel26:22). Ezeknek a lévitáknak különleges segítségre volt

²⁶ Károlinál: *tágas téren – a ford.*

szükségük, mert megemlékezve Uzza sorsáról, valószínűleg reszkettek, amikor felvették a frigyládát. De Isten lecsillapította a félelmeiket és megerősítette a hitüket, s lehetővé tette, hogy tisztességesen és rendben, minden baj nélkül teljesíthessék a kötelességüket.

„Lőn pedig, mikor az Isten megsegíté a Lévitákat, akik az Úr szövetségének ládáját viszik vala, áldozának hét tulokkal és hét kossal.” Ez csodálatos. Most minden megváltozott: nem volt megbotlás, vakmerő kezek nem nyomultak előre az ingadozó láda rögzítése végett, és Isten ítélete sem sújtott le. Ehelyett az Ő mosolya ragyogott rájuk. Mindig így van ez: amikor Isten munkáját az Isten által megszabott módon végezzük, magabiztosan számíthatunk az Ő segítségére. Szállj szembe az Isten Ígéjével és Ő is szembeszáll velünk, amint azt majd előbb vagy utóbb meg is fogjuk tapasztalni, de járunk az Isten Ígéje szerint és Isten meg fog áldani. „Azok pedig kimenvén, prédikálnak mindenütt, az Úr együtt munkálván velők, és megerősítvén az Ígét a jelek által, a melyek követik vala.” (Mk16:20)

„Mikor pedig azok, a kik az Úr ládáját vitték, hat lépést mentek, áldozék ott egy ökröt és hízott borjút.” (2Sám6:13) Dávid alighanem kettős céllal mutatta be ezt az áldozatot Istennek: engesztelésül a korábbi hibáiért és hálaáldozatként a most kapott kegyelemért. Nagynak kellett lenni a hálájának és az örömének, amikor látta, hogy most minden rendben van. „Akkor valószínűleg mi is felgyorsulunk (virágzunk) a vállalkozásunkban. Amikor Istennel kezdjük, és igyekszünk megbékélni Vele. Amikor odafigyelünk Istenre a szent rendeletekkel kapcsolatosan, a szemünket a nagy Áldozatra kell szegeznünk, amiről el kell ismernünk, hogy miatta léptünk szövetségre és kerültünk közösségbe Istennel.” (Matthew Henry)

„Dávid pedig teljes erejéből tánczol vala az Úr előtt, és gyoics efódot övedzett magára Dávid.” (2Sám6:14) Isten rendeléseit örömmel és tisztelettel kellé teljesíteni. Az illendőség és a józanság megőrzésére törekedve óvakodnunk kell attól, nehogy hideg és felületes hanyagságba csúszunk. Kétségtelenül léteznek helyzetek, amikor az öröm magasabb szintű megnyilvánulásai helyénvalóbbak, mint máskor. Így volt ez most is. A korábbi csalódása után Dávidot most elragadta az öröm. Elméje ujjongása abban nyilvánult meg, hogy ugrándozott, mégpedig „teljes erejéből”. „Teljes testtel és lélekkel kell szolgálnunk az Urat, minden tehetséggel vagy képességgel, amikkel csak rendelkezünk. A vallásos érzelmeink nem lehetnek túl hevesek, ha megfelelően irányítottak, s ezek kifejezése sem lehet túl erőteljes, ha minden 'ékesen és jó renddel' történik, annak a korszaknak a lelkületével összhangban, amelyben élünk.” (Thomas Scott)

„És gyoics efódot övedzett magára Dávid.” E kedvező alkalommal Dávid félretette a királyi ruháit és az Isten dicséretét vezetve gyoics efódot viselt. Ez volt a papok megszokott ruhája, amikor a hivatali tevékenységeiket végezték, de a vallási tevékenységek során azok is viselték, akik nem voltak papok, mint az Sámuel esete is mutatja: 1Sám2:18. Isten Lelke itt alkalmasan jegyezte meg a tényt, hogy jóllehet Izrael királya volt, Dávid mégsem tartotta megalázónak a frigyláda szolgájának öltözetében megjelenni, de ne feltételezzük, hogy bármiféle erőfeszítést is tett volna a beleavatkozás végett a papi hivatásba. A gyakorlati lecke ebből a részletből a számunkra ez: ahelyett, hogy világi díszben pompáznánk, öltözzünk egyszerűen, amikor nyilvános istentiszteleten veszünk részt.

Zárásképpen megemlítjük, hogy a huszonnegyedik zsoltárt a legjobb igemagyarázók, ókoriak és modernek egyaránt úgy tekintették, mint szent éneket, amit Dávid a frigyláda Jeruzsálembe hozatalának örömteli eseményéhez alkotott meg. Az öröm és diadal, az áhítat és a győzelem emlékezte, ami az Úr jelenlétének félelmetes jelképe körül csoportosulnak, csodálatos módon fejeződnek ki ebben a kórusműben. Két részre oszlik. Az első rész a „Kicsoda megy fel az Úr hegyére? És kicsoda áll meg az ő szent helyén?” kérdésre válaszol. Nyilvánvaló visszhangja ez a Béth-Semesbeliek rettegő felkiáltásának (1Sám6:20). A második rész az ezzel kapcsolatos vizsgálódással foglalkozik: „Kicsoda ez a dicsőség királya?” S a válasz: az az Isten, Aki az emberekkel lakozik.

Kimondhatatlanul áldott a 7. vers. Amikor a menet elért Jeruzsálem falaihoz, mielőtt a frigyláda – Krisztus előképe – belépett volna oda, kiáltás hallatszott: „Ti kapuk, emeljétek fel fejeiteket, és emelkedjétek fel ti örökkévaló ajtók; hadd menjen be a dicsőség királya.” Olyan volt ez, mintha a tornyok kapui túl alacsonyak lettek volna. Milyen világosan ismerte fel Dávid a saját származtatott hatalmát és a valódi Uralkodót, akinek ő csak az árnyképi képviselője volt! A nemrég legyőzött várost felszólította, hogy ismerje el az igazi Legyőzőjét, akinek a trónja a frigyláda volt, amit konkrétan „a dicsőségnek” neveztek (1Sám4:21), s Akinek a nyomait a földi király alattvalóként és imádóként követte.

41. fejezet – Mikál elítéli őt (2Sám6)

A 2Sám6 záró verseiben a fények és az árnyak keveredését látjuk: megjelennek a Lélek áldott gyümölcsei, de a Sátán gonosz munkái is világosan megmutatkoznak. Ahogyan az gyakori a természet világában, az erkölcsi birodalomban is látjuk, amint az ellentétes erők összezsapnak: napsütés és eső, hideg és vihar, nyár és tél váltogatják egymást állandóan. Az, ami a szemünk elé tárul a természet világában nem egyéb, mint a külső vázlata annak, ami a láthatatlanban létezik: két hatalmas lény. Akik szöges ellentétben állnak, az Úristen és az ördög folyamatosan munkálkodnak. S az egyéni keresztyén élete is ilyen, mert ő a világ miniatűr másolata. Benne „a test a lélek ellen törekedik, a lélek pedig a test ellen; ezek pedig egymással ellenkeznek, hogy ne azokat cselekedjétek, a miket akartok” (Gal5:17), következtésképpen a tapasztalatában a fények és az árnyak mindig is keverednek.

Mielőtt véget ért volna Dávid örömteli napja, melyen a frigyládát Jeruzsálembe vitte, egy családi felhő borult arra. A házanépe egyik tagja, aki képtelen volt átélni a szíve Isten iránti buzgalmát, s bosszantotta az odaadása, keserűen elítélte a buzgóságát. Olyasvalaki, aki közel állt hozzá és kedves volt a számára, az támadt rá a Jahve ügyében és szolgálatában tanúsított buzgósága miatt. A kígyó ellenségességét felszította a frigylárával szemben tanúsított tisztelet, a lévíták eljárása, Izrael uralkodójának ünneplése és az Úrnak bemutatott áldozatok. A felkent szemnek nem okoz meglátni Mikál mögött őt, aki Isten és a népe megrögzött ellensége, s a maró ítélkezéséből napjaink keresztyénje megtanulhatja, hogy mire számíthat azoktól, akik nem egyek vele az Úrban.

Az előző fejezetünk ezzel a verssel zárult: „Dávid azért és Izraelnek egész háza felvivék az Úr ládáját énekléssel és trombitaszóval.” (2Sám6:15) A mostani ezzel kezdődik: „Lőn pedig, hogy mikor az Úr ládája Dávid városába ért, Mikál, Saulnak leánya kinéz vala az ablakon, és látván, hogy Dávid király ugrál és tánczol az Úr előtt, megútálá őt szívében.” (2Sám6:16) S amint majd látjuk a folytatásból, a Dávid iránti titkos gyűlölet hamarosan nyílt ellenszegülésben csapott át. Ne lepődjenek meg azok, akik az Úr boldog szolgálatában állnak, amikor kibékíthetetlen ellentéttel találkoznak, amikor nagyon távol attól, hogy az erőfeszítéseiket mindenki értékelné, lesznek, akik befeketítik és elítélik őket. Így volt ez a prófétákkal is, így volt Krisztus előfutárával, így volt Magával a dicsőség Urával, így volt az apostolaival, és így fog folytatódni az Ő hű szolgálóival az idők végezetéig. Nem is lehet másként, amíg a Sátán a feneketlen mélységen kívül van.

„Lőn pedig, hogy mikor az Úr ládája Dávid városába ért, Mikál, Saulnak leánya kinéz vala az ablakon, és látván, hogy Dávid király ugrál és tánczol az Úr előtt, megútálá őt szívében.” (2Sám6:16) Saul maga is fájdalmasan elhanyagolta Jahve nyilvános tiszteletét, s a lányának sem volt szemlátomást semmi érzéke a mennyei dolgok fontossága és értéke iránt. Aligha lehetett elvárni, hogy egy asszony, aki házi bálványt, „theráfot” tartott (1Sám19:13) az otthonában, bármennyire is törődjön a szent lárával, ezért tekintett megvetéssel a férjére, amikor látta a háláját és az örömét.

Igen, a természeti (az újjá nem született) ember nemcsak a Lélek dolgait képtelen felfogni, de még azok is, amiknek Ő a Szerzője, „bolondságoknak” tűnnek neki. Amikor az Úr Jézus azzal volt elfoglalva, hogy szolgáljon a szükségben levő tömegeknek olyannyira, hogy Ő és a tanítványai „még nem is ehetének”, azt olvassuk, hogy a rokonai „eljövének, hogy megfogják őt; mert azt mondják vala, hogy magán kívül van” (Mk3:20-21). Amikor az apostolok elkezdtek „szólni más nyelveken” Isten csodálatos munkáiról, egyesek gúnyolódtak és ezt mondták: „Édes bortól részegedtek meg” (Csel2). Amikor Pál buzgón vitatkozott Agrippával, Festus ezt mondta: „Bolond vagy te, Pál! A sok tudomány téged örülségbe visz.” (Csel20:24). S kedves olvasóm, valami komolyan hiányzik belőlünk, ha hasonló vádak nem hangzanak el ellenünk ma is!

A világ addig tűri a vallást, amíg az nem zavarja meg a testi nyugalmat: amíg a vallás öltözetet biztosít a szégyene elrejtéséhez, a világ elfogadja azt. De hangsúlyozzuk csak ki Isten súlyos követelményeit, ragaszkodjunk csak ahhoz, hogy Ő elsősorban az érzelmeinket, a gondolatainkat, az életünket követeli, az effajta üzenet azonnal utálatos a számára. A hitvalló keresztyént, aki vasárnap templomba megy, a hét többi napján pedig színházba, aki néha-néha járul hozzá a misszionárius társaságok költségeihez, de alulfizeti az alkalmazottjait és túlár az a vevőinek, dicsérik a felvilágosultsága és az éleselméjűsége miatt. A valódi keresztyént azonban, aki az Úr félelmében él egész nap és úgy viselkedik ezen a színpadon, mint idegen és vándor, azt elítélik, mint bigott és puritán embert. Siránkozzon csak a szent azon, hogy sokan, hoznak gyalázatot az Úrra azok közül, akik az Ő nevét viselik, vagy ugrándozzon csak örömeiben az Ő szolgálatában úgy, ahogyan Dávid tette, s Dávidhoz hasonlóan őt is fanatikusnak fogják tartani és elmarasztalják az őszinte lelkesedéséért.

„Mikor pedig bevitték az Úr ládáját, és elhelyezék azt az ő helyére a sátornak közepére, melyet számára Dávid felállíttatott: akkor áldozott Dávid egészen égőáldozatokat és hálaadó áldozatokat, az Úr előtt.” (2Sám6:17) A sátor itt nem fából vagy kőből épült épületet jelent, hanem inkább (valódi) sátrót. Józsué állított fel hasonló építményeket évszázadokkal korábban, de az kétségtelenül réges-rég megromlott és elporladt. Meg kell jegyezni, hogy Dávid nem vitte be a frigládát a saját lakásába, hanem egy külön, elfüggönyözött sátorban tetette le, amiről ő gondoskodott. Salamon napjaiban fenségesebb templom épült a szent láza házához. Mivel a láda oly nyilvánvalóan volt Krisztus előképe, az elhelyezése először az alacsonyrendű sátorban, majd a fenséges épületben kétségtelenül a Megváltó két állapotát jelezte előre: első a megaláztatás, azután a dicsőség.

„Mikor pedig elvégezte Dávid az egészen égőáldozatot, és a hálaadó áldozatot” (2Sám6:18). Most, hogy a nemes célját teljes mértékben elérte, Dávid ehhez illő áldozatokat mutatott be az Úrnak. Ezzel valószínűleg kettős célja volt: a mélységes hálájának kifejezése Istennek a vállalása sikeréért és a könyörgés további kegyességért. Ebben tehát egy fontos lecke van a számunkra: a dicséreteket imákkal kell keverni. Istent fel és el kell ismernünk az örömeinkben ugyanúgy, ahogyan keresnünk kell Őt a bajainkban. „Szenved-e valaki köztetek? Imádkozzék. Öröme van-e valakinek? Dicséretet énekeljen.” (Jak5:13) Az elsőre könnyű emlékezni, de az utóbbiról gyakran megfeledkezünk. Isten „ünnepeket” is ugyanúgy kijelölt, mint „böjtöket” mert Neki kell megadnunk az első helyet mindenkor.

„Mikor pedig elvégezte Dávid az egészen égőáldozatot, és a hálaadó áldozatot, megáldá a népet a Seregek Urának nevében.” (2Sám6:18) Ez hivatalos eljárásnak tűnik, összhangban azzal a pozícióval, amibe Isten iktatta őt be. A kifejezés először az 1Móz14:19-ben szerepel, ahol Melkisédek, a Magasságos Isten papja „megáldotta” Ábrahámot. Egy későbbi időpontban Mózes (2Móz39:42), Józsué (Józ22:6) és Salamon (1Kir8:14) is „megáldotta a népet”: mindegyik esetben a vezetőik tették meg ezt. A hozzátett szavak, miszerint Dávid „megáldá a népet a Seregek Urának nevében” azt jelzi, hogy ő formálisan és hitelt érdemlően hirdette ki az Ő áldását azokra, akiket Dávid gondoskodására bízott.

Isten prófétájaként és a népe királyaként egyszerre volt Dávid kiváltsága és kötelessége megtenni ezt, hiszen „minden ellenmondás nélkül való, hogy a nagyobb áldja meg a kisebbet” (Zsid7:7). E tettében Dávidot, mint az előképét látjuk az Ő nagy Fiának és Urának. Róla van megírva: „Kivívé pedig őket Bethániáig; és felemelvén az ő kezeit, megáldá őket. És lőn, hogy míg áldá őket, tőlök elszakadván, felvitették a mennybe.” (Lk24:50-51) Ott Krisztust az egyház Prófétájaként és Királyaként látjuk, aki hivatalosan áldja meg a szolgálóit: az volt az utolsó cselekedete, mielőtt elhagyta volna ezt a Földet és elfoglalta volna a helyét a magasságban, hogy kezeljen minden áldást, amit Ő vásárolt meg a népének, s ahol a korszak végéig megmarad az Ő áldásának hatékonysága. Ha az író és az olvasó kegyelem által azok között vannak, akiket megáldott, akkor valóban áldottak vagyunk.

„És osztogatata Dávid mind az egész népnek, Izráel egész seregének, férfiaknak és asszonyoknak, mindenkinek egy-egy lepényt, egy-egy darab húst, és egy-egy kalácsot; és elméne mind az egész nép, kiki az ő házához.” (2Sám6:19) Azok, akik elkísérték Dávidot ebben az örömteli vállalásában, most bővelkedve ünnepeltek: miután Dávid bemutatta a hálaáldozatát az Úrnak, most a népet ajándékozta meg. „Amikor a szív felvidul, annak meg kell nyitni a kezet a nagylelkűsége: akikhez az Úr könyörületes, azoknak gyakorolniuk kell a nagylelkűséget az adakozásban.” (Matthew Henry). V. ö. Eszt9:22: a Purim ünnepe során, melynek során a zsidók megünnepelték a szabadulásukat Hámán tervétől „ajándékokat küldtek egymásnak és adományokat a szegényeknek”. Ezzel a cselekedetével Dávid megerősítette a nép iránti érdeklődését és megkedveltette magát velük, hogy felbátorodjanak az ő ismételt felkeresésére, ha a szükség úgy hozza. Ennek előképi jelentése nyilvánvaló.

„Mikor pedig Dávid hazament, hogy megáldja az ő háznépét is” (2Sám6:20). Dávid nem hagyta figyelmen kívül az otthoni kötelezettségeit. „A szolgálóknak nem szabad azt gondolniuk, hogy a nyilvános tevékenységük mentesíti majd őket a családi istentiszteletektől, hanem miután a tanításaikkal és az imáikkal megáldották az ünnepélyes gyűléseiket, vissza kell térniük ugyanebből a célból a saját háztartásaikhoz, mert azokban sajátos módon vannak meg a kötelezettségeik.” (Matthew Henry) Akkor sem szabad elmulasztaniuk e kötelezettség és kiváltság teljesítését, ha olyanok is vannak a házukban, akiknek a szíve nem követi őket ezekben a szent tevékenységekben. Istent a családfőnek kell tisztelnie és a házi oltárt neki kell fenntartania, bármennyire is ellenzi ezt a Sátán.

„Kijöve Mikál, a Saul leánya Dávid eleibe, és monda: Mily dicsőséges vala ma Izráel királya, ki az ő szolgálóinak szolgálói előtt felfosztózott vala ma, mint a hogy egy esztelen szokott felfosztózni!” (2Sám6:20) Mivel teljesen idegen volt a számára az Isten iránti buzgalom, és képtelen volt érzékelni a szívnek a frigyláda hazahozatala feletti emelkedettségét, úgy vélekedett, hogy az örömtánc nem illett egy királyhoz, s azt képzelte, hogy ezzel megalázta magát az alattvalói szemében. Mivel neki magának nem volt szíve Isten iránt, megvetette annak a túláradó örömet, akinek volt. A mulandó méltóság és dicsőség gondolatainak megszállottjaként Dávidnak a népe körében tanúsított vallási buzgalmára úgy tekintett, mint a magas pozíciójára nézve megalázó dologra. „Dávidot, a hős hadvezért, aki csatába vezette a népét és győzelemmel tért haza, csodálta, de Dávidot, a szentet, aki vezeti a népét Isten rendeleteiben és eléjük tárja a lélek buzgóságát az Ő szolgálatában, megvetette.” (Thomas Scott)

Aljas hálátlanság volt Mikál részéről így gyalázni pont azt, aki olyannyira ragaszkodott hozzá, hogy még a koronát sem fogadta el, amíg (Mikált) vissza nem vitték hozzá (2Sám3:13). Félelmetes bűn volt sértegetni és megtagadni az urát, akinek Isten követelte meg tőle a tiszteletadást. Eddig titokban gúnyolta őt a szívében, most azonban nyíltan korholja a szájával, hiszen „a szív bőségéből szól a száj”. Nagyon nem tetszett neki a frigyláda iránti mélységes tisztelete, és aljas módon írta le hamisan a viselkedését, s azzal vádolta, hogy illetlen táncot járt előtte. Kétségtelenül hamisan vádolta, mert megszokott dolog azoknál, akikben nincs istenfélelem, hogy másokat hamis színekben festenek le és a legutálatosabb jellemekként mutatnak be.

Nem nehéz azonban számot adni Mikál gonosz viselkedéséről: a szívében Saul bukott házának a feltétlen támogatója, valamint Jahvének és a tiszteletének a megvetője volt. Ahogyan öregedett, a jelleme megkeményedett a saját vonásai mentén, s egyre jobban és jobban kezdett hasonlítani az apjára annak csillapíthatatlan gőgjében, valamint abban, hogy félig-meddig félt Dávidtól, félig-meddig pedig gyűlölte őt. Most pedig kiöntötte a mérgét ezekben a gúnyos megjegyzésekben. Mivel Dávid levetette a királyi ruháit, és egyszerű „gyolcs efódot” öltött magára (2Sám6:14), aljas módon vádolta őt szemérmertlenséggel. Ó, mennyire gyűlölik az üres hitvallók a zarándok-lelkületet! Semmi sem idegesíti őket jobban, mint amikor látják, hogy Isten gyermekei nem hajlandók igazodni a világ hóbotos és a testet kényeztető

divatirányzataihoz, s helyette úgy öltöznek és tevékenykednek, ahogyan az Ő követőihez illik, Akinek, amíg itt járt a Földön, „a fejét sem volt hová lehajtania”.

„És monda Dávid Mikálnak: Az Úr előtt, ki inkább engem választott, mint atyádat és az ő egész házanépét, hogy az Úr népeinek, Izráelnek fejedelme legyek, igen, az Úr előtt örvendezém.” (2Sám6:21) Dávid most igazolta önmagát. Nem volt oka megszegyenülni a viselkedése miatt, mert amit tett, azt csak Isten dicsőségére tette. Nem számított, mit láthattak Mikál gonosz szemeinek eltorzult lencséi, az ő lelkiismerete tiszta volt. Ha a saját szívünk nem ítél el minket, akkor nem kell összezavarodnunk az istentelenek korholásától. Sőt, vajon nem mostanában emelet őt Isten a trónra? Akkor hát igencsak illett kimutatnia az örömteli háláját.

„Sőt minél inkább megalázom magamat és minél alábbvaló leszek a magam szemei előtt: annál dicséretreméltóbb leszek a szolgálók előtt, a kikiről te szólasz.” (2Sám6:22) Dávid ironikus nyelvezettel válaszolt Mikál gonosz vádaskodására, ami alkalmas „megfelelés volt a bolondnak az ő bolondsága szerint” (Péld26:5). A szavainak jelentése ez: Ha azért tekintesz közönségesnek, mert félretettem az uralkodói fenség díszes ruháit, és egyszerű gyolcsba öltözve táncoltam a frigyláda előtt, akkor én, aki csak „por és hamu” vagyok a Mindenható szemében, még jobban megalázkodom Előtte. S a köznép távolról sem vet meg engem ezért, hanem olyasvalakinek tekint, aki alázatos helyet foglal el az Úr előtt. Minél jobban elítélnék a jócselekedetekért, annál határozottabban kell azokban kitartanunk.

„Ennekokáért Mikálnak, Saul leányának nem lőn soha gyermeke az ő halálának napjáig.” (2Sám6:23) Így büntette meg Isten Dávid feleségét a bűnéért. „Igazságtalanul korholta Dávidot a rajongásáért, ezért Isten igazságosan hozta rá a terméketlenség állandó szegényét. Azoknak, akik tisztelik Istent, Ő tisztességet szerez, de azok, akik megvetik Őt, az Ő szolgálói és szolgálatát, megutáltatnak.” (Matthew Henry) Van egy fürkésző vonatkozása ennek az igeverznek, ami manapság is megállja a helyét. Gyakran halljuk idézni az 1Sám2:30 első felét, de a második felét már nem idézik olyan sokszor. Ugyanúgy igaz, hogy akik „megvetik” az Urat, „megutáltatnak”, mint az, hogy akik Őt tisztelik, azoknak „tisztességet szerez”. Komoly példáját látjuk ennek itt a 2Sám6:23-ban: Dávid gúnyolásával Mikál az Ő Mesterét sértegette! Óvakodj attól, hogy fitymáld Isten szolgáit vagy gonoszt szólj ellenük, nehogy a lelki terméketlenség legyen az osztályrészed!

42. fejezet – Törődése Isten házával (2Sám7)

Mily gyakran vált a „siker” azok romlásává, akik megtapasztalták azt! Milyen gyakran követte a világi előrelépést a lelki megromlás! Jó látni, hogy Dávid esetében ez messze nem így volt. Ennek a könyvnek a harmincharmadik fejezetében felhívtuk a figyelmet Dávidnak a trónra lépését követő áldott viselkedésére. Egyáltalán nem merült bele a könnyedségbe és a luxusba, hanem most jutott el a legjobb eredményeihez. Először is elfoglalta Sion erődjét, azután leverte a filiszteusokat, majd nyughelyet biztosított a szent lánának, most pedig bizonyosságot tett arról, mily nagyon törődik a templomépítéssel Jahve tiszteletéhez. Ezen események mindegyike annyira áldott, oly gazdag a lelki és előképi jelentőségük, hogy külön fejezetet javasoltunk szentelni mindegyiknek. Az Úr kegyelméből elértük a célunkat az első hárommal, most pedig rátérünk a negyedikre.

„Lőn pedig, hogy mikor a király az ő palotájában üle, és az Úr mindenfelől békességet adott néki minden ellenségeitől” (2Sám7:1). Ez hősünk tevékeny és eseménydús életének egy nyugalmas szakaszát tárja elénk. Mint azt a korábbi fejezetekben láttuk, Dávidnak újra és újra fel kellett kötnie a kardját, s mint azt majd látjuk a soron következőkben, még komoly harcokat kellett megvívnia. Aztán az elmúlt években kevés lehetősége volt elcsendesedni és megpihenni: Saul életében, valamint Isbóset uralkodása alatt Dávidot sokat zaklatták, s kénytelen volt állandóan vándorolni: a jövőben is így lesz, mert nyugtalanító és kétségbeejtő megtapasztalások várnak még rá. De itt a 2Sám7-ben nagyon más kép tárul elénk: az Úr egy rövid időre nyugalmat biztosított a szolgájának.

Amire a fentiekben rámutattunk, az többé-kevésbé előfordul valamennyi keresztyén életében. A tapasztalataik ugyanis, mint a külsők, mind a belsők, a nagyon emlékeztetnek Dávidéra. A keresztyének elhívást kapnak a háború megvívására a testtel, a világgal és az ördöggel, „a hit neme harcának megvívására”. Az újember eme megátalkodott ellenségei kevés nyugalmat hagynak neki, s gyakorta, amikor az isteni kegyelem jeles győzelmet biztosít a számára, hamarosan rájön, hogy friss összecsapások várják. Mégis, a külső bajai és a belső küzdelmei közepette időnként rövid lélegzetvételéhez jut, s amikor a házában ül, elmondható róla, hogy „az Úr mindenfelől békességet adott néki minden ellenségeitől”.

Ahogy van a természetben, úgy van a kegyelemben is: a vihar után békés nyugalom következik. Az Úr könyöröletesen és gyengéden bánik az övéivel. S megannyi csüggedés közepette bátorítást is ad az út mentén. „Nem egyéb, hanem csak emberi kísértés esett rajtatok: de hű az Isten, a ki nem hágy titeket feljebb kísértetni, mint elszenvedhetitek; sőt a kísértéssel egyetemben a kimenekedést is megadja majd, hogy elszenvedhessétek.” (1Kor10:13) Egy fárasztó szolgálat után ezt mondja: „Jertek el csupán ti magatok valamely pusztá helyre és pihenjete meg egy kevésé.” (Mk6:31) A sivatag kopár homokjának hosszú taposása után elvisz valamilyen Elimbe, ahol „tizenkét forrás vala és hetven pálmafa” (2Móz15:27). Egy, a Sátánnal folytatott különösen heves összecsapás után az Úr megadja a békesség időszakát és akkor, mint Dávid esetében is, nyugalomunk lesz az ellenségeinktől.

S mivel volt elfoglalva Dávid elméje a nyugalom órájában? Nem világi apróságokkal vagy testi gyönyörökkel, hanem Isten tisztességével: „Monda a király Nátán prófétának: Ímé lássad, én czédrusfából csinált palotában lakom, az Istennek lánája pedig a kárpitok között van.” (2Sám7:2) Ez nagyon áldott dolog és valós bepillantást enged annak a lelkületébe, akiről Maga az Úr jelentette ki, hogy „a szíve szerint való ember”. Kevés dolog létezik, ami biztosabban mutatná ki a lelkiségünket – vagy éppen annak hiányát – mint az, hogy mit csinálunk a szabadidőnkben. Amikor a konfliktusnak vége és letesszük a kardot, akkor nagyon hajlamosak vagyunk elpihenni és gondatlanokká válni a lelki dolgokban. S ekkor történik meg, mikor nem vigyázunk, hogy a Sátán sikeresen fölénk kerekedik. De messze más volt a helyzet annak történetével, akiről most elmélkedünk.

„Monda a király Nátán prófétának: Ímé lássad, én czédrusfából csinált palotában lakom, az Istennek ládája pedig a kárpitok között van.” Figyeljük meg először is, hogy a nyugalomnak ebben az időszakában Dávid társasága „a próféta” volt. Szóljon ez hangosan hozzánk! Az istenfélő társaság felbecsülhetetlen segítség a lelkiség megőrzésében, amikor egy kis nyugalmat élvezünk. A felfrissülés órái valóban a megújulás óráinak fognak bizonyulni, ha azokat olyasvalakivel beszélgetve töltjük, aki az Úrhoz közel él. Dávid itt a saját kijelentésének bizonyítékát adta: „Társok vagyok mindazoknak, a kik félnek téged, és a kik határozataidat megtartják.” (Zsolt119:63). Valakit nemcsak megismerni lehet a társaságáról, de formálódik is általa: „A ki jár a bölcsekkel, bölcs lesz; a ki pedig magát társul adja a bolondokhoz, megromol.” (Péld13:20). Keress kedves olvasó olyan barátokat magadnak, akik a jellemüket és a beszédjüket tekintve a legjobban hasonlítanak Krisztusra!

Azután figyeljük meg, mi foglalkoztatta Dávid szívét, miközben a palotájában üldögélt Nátán próféta társaságában. „Ímé lássad, én czédrusfából csinált palotában lakom, az Istennek ládája pedig a kárpitok között van.” Mennyire feltárja ezt azt, hogy Dávid szíve miért dobogott! Nem tehetünk mást, mint szembeállítjuk az itt olvasottakat Nabukodonozor gőgös szavaival: „Nem ez-e ama nagy Babilon, a melyet én építettem királyság házának, az én hatalmasságom ereje által és dicsőségem tisztességére?” (Dán4:27) Ahelyett, hogy a saját eredményeivel foglalkozott volna és elégedett lenne a most elfoglalt pozíciójával, Dávid az Isten ládjának szerény lakóhelyével törődött. Tényleg nagyon szép látni, hogy a frissen megkoronázott uralkodó nem a saját fenségét viseli a szíven, hanem annak dicsőségét, Akit szolgál.

Nem gyakori, hogy az ily magasra jutottak ekkora érdeklődést mutatnának a lelki dolgok iránt: bárcsak az Úr népe, akik közül többekre a világ javainak jelentős része van rábízva, többet foglalkoznának az Ő ügyének felvirágoztatásával! Nem sokaknak van lelkiismeretfurdalásuk amiatt, hogy hogy jóval többet költenek magukra, mint Isten szolgálatának előmozdítására. Ebben a generációban, ahol a szentek vándor jellege már majdnem teljesen eltöröltetett, amikor a világtól történő elkülönülés jórészt a múlté, amikor az ön-kényeztetés és minden szeszély kielégítése a mindennapok rendjévé vált, kevesek nyugalma zavarja, hogy az istentisztelet sorvadozik. Hitvalló keresztyének ezrei többet törődnek az ölebeik jólétével, mint amennyit tesznek az Isten szolgái és az elszegényedett hívők szükségleteinek kielégítésében, s többet költenek a saját autók fenntartására, mint a missziók támogatására. Nem csoda hát, ha a Szentlelket oly sok helyen kioltották.

„És monda Nátán a királynak: Eredj, s valami a te szívedben van, vidd véghez, mert az Úr veled van.” (2Sám7:3) Az írók egyik osztálya, akik örömet lelik mindenkinek és mindennek a kritizálásában, és akik azt állítják, hogy mélyebb bepillantással bírnak a lelki dolgokban, mint bárki előttük, ez alaklommal mind Dávidot, mint Nátánt elítélik, ami hasonlónak tűnik Júdás panaszkodásához akkor, amikor Mária kitöltötte a drága kenetét a Megváltóra. Semmi olyasmi nincs itt megírva arról, hogy Dávid valóban templomot akart építeni Jahvének, csak annyi, hogy zavarta, hogy az még nem épült fel. Bármilyen következtetésre is jutott Nátán ebből, óvakodott attól, hogy bármit is mondjon Dávid kegyes szándékáról. Inkább bátorítani igyekezett a lelki törekvéseit. Ó, jaj, milyen sokan készek ma ledorongolni a komolyságot, kioltani a buzgóságot, és akadályozni azokat, akikben több szeretet rejlik az elvesző lelkek iránt, mint öbennük!

Nátán tanultabb volt az Isten dolgaiban, mint egyesek, akik rosszat mondtak róla. Gyorsan észrevette, hogy a király által kimutatott önzetlenség és istenfélő törődés jó bizonyítéka annak, hogy az Úr vele van, mert a szív ilyesféle lelki tevékenysége nem pusztán a természetből fakad. Ha Dávid „törvénykező” lelkülettel járt volna el, mint azt az egyik becsmérője feltételezte – „jaj, jaj” szavakkal sajnálkozva felette – Isten hűséges szolgálja azonnal megfeddte vagy kijavította volna őt. De helyett mit mond? „Eredj, s valami a te szívedben van, vidd véghez, mert az Úr veled van.” Ó, bárcsak ez az úgynevezett „törvénykezés” lenne ma is a bizonyíték – az Úr túlárado kegyelme által megolvadt szív, ami

azzal igyekszik kifejezni a háláját, hogy előre viszi az Ő ügyét és szolgálatát! De aligha várhatjuk, hogy azoknak, akik oly bőszen ellenzik, hogy a törvény a keresztyén élet szabálya, világos látásuk legyen arról, hogy mi is a kegyelem, vagy mi alkotja a „törvénykezést”.

„Azonban lőn az Úr szava Nátánhoz azon éjjel, mondván:” (2Sám4:7). A Companion Bible által ehhez az igevershez fűzött rövid megjegyzésben ezt találjuk: E szavak (’azon éjjel’) után minden kéziratban hiátus van, ünnepélyes szünetet jelezve.” Az ókori héberek szándéka lehetett ennek az igeszakasznak az összekapcsolása az 1Móz15:12-17-tel, ami egy másik éjszakai szín. Mindkettőben csodálatos kijelentéseket adott az Úr: mindkettőben feltárult a Messiással és Közbenjáróval kapcsolatos nagy célja, s mindkettőben figyelemre méltó vázlatát látjuk az örök szövetség tartalmának.

„Menj el, és mondd meg az én szolgámnak, Dávidnak: Ezt mondja az Úr: Házat akarsz-é nékem építeni, hogy abban lakjam?” (1Sám7:5), vagy ahogyan az 1Krón17:4-ben hangzik el: „Ne te építs nékem házat lakásul”. Egyesek azt feltételezik, hogy ezek a szavak teljesen világossá tették: Dávid végleg elhatározta, hogy templomot épít Jahvének. Mi azonban inkább úgy tekintjük ezeket a kifejezéseket, mint kegyelmi építményt, amit az Úr a szolgája törődésére húzott fel pontosan úgy, ahogyan a Megváltó is kedvesen értelmezte Máriának az Ő megkenésében kifejeződő szerető ragaszkodását ezekkel a szavakkal: „az én temetésem idejére tartogatta ő ezt” (Jn12:7), s ahogyan majd egy eljövendő napon ezt mondja a jobb keze felől állóknak: „éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam, és innom adtatok; jövevény voltam, és befogadtatok engem” (Mt25:35 stb.).

„Mert ha a készség megvan, a szerint kedves az, a mije kinek-kinek van, és nem a szerint, a mije nincs.” (2Kor8:12) A szív beállítottsága és vágya az, amit Isten figyelembe vesz, s a jó megcselekvésére irányuló őszinte szándékokat elfogadja még akkor is, ha a gondviselése nem engedi meg ezek megvalósítását. Ez történt Dávid esetében is. Ő azzal törődött, hogy a szent láda függönyök alatt legyen, miközben ő egy mennyezetes házban lakott. Ez a szent aggodalom megfelelt annak a szándéknak, hogy az Úr tiszteletét egy impozáns templommal tisztelje meg, s ez az az építmény, amit Isten kegyesen felhúzott azon, tettként fogadva el a szándékot. S bár korábban Dávid nem tervezte a templom felépítését, Isten így értelmezte az elméje működését. Így tekinti Krisztus is „házasságtörésnek” azt, amikor valaki gonosz kívánsággal tekint egy asszonyra (Mt5:28).

Kicsit tovább foglalkoztunk ezzel a ponttal, mert az igemagyarázók teljesen eltévesztették a jelentését. Sőt mi több, egyes tanítók, akikre bizonyos körökben úgy tekintenek, mint akiknek a magyarázata majdnem tévedhetetlen, hamisan vádolták Dávidot a „törvénykezéssel”: miután az Úr a trónra emelte őt a juhakol mellől és nyugalmat adott neki – mondták, – Dávid törődése a frigyláda lakóhelyével kapcsolatosan átcsapott a vágyba, hogy tegyen valamit az Úrért mindannak visszafizetéseképpen, amit érte tett. Az efféle emberek azért tévelyegnek, mert „nem ismerik az írásokat”. Az Íge egyetlen verse is elégséges az efféle gyerekes ostobaságok megcáfolásához és annak megerősítéséhez, amit a fentiekben mondtunk: „De az Úr azt mondá Dávidnak, az én atyámnak: Azt, hogy arra gondoltál, hogy az én nevemnek házat építs, jól cselekedted, hogy szívedben [nem ’erre indított a törvénykező lélek, hanem’] ezt végezted” (1Kir8:18).

Nem célunk az Úr Nátánon keresztül adott üzenete hátralevő részének aprólékos magyarázata, hanem inkább általánosítjuk a vele kapcsolatos kijelentéseinket. Először is, az Úr megindító módon említi meg a saját végtelen leereszkedését, amivel kegyelmesen igazodott az Ő népe idegen és vándor jellegéhez (6. vers). A nagy Jahve kegyeskedett „Izrael gyermekeivel jární”. Micsoda ámulatba ejtő és a szívet megolvasztó Íge található a 3Móz25:23-ban: „A földet pedig senki el ne adja örökre, mert enyém a föld; csak jövevények és zsellérek vagytok ti nálam.” Dávid maga is megragadta azt az Ígét, amint azt a saját kijelentése a Zsolt39:13-ban világosan megmutatja: „figyelmezzél kiáltásomra, könyhullatásomra ne vesztegelj; én jövevény vagyok te nálad, zsellér, mint minden én ősöm”. Amíg Izrael le nem telepedett a maga

örökségében, addig csak egy szerény sátor szolgálta az Úr követelményeit. Ebben követendő példát hagyott ránk: a pompa és a parádé, a szélsőséges dolgok és a luxus nem illenek azokhoz, akiknek „nincs itt maradandó városuk”.

Másodszor egészen mostanáig az Úr nem adott határozott útmutatásokat egy látványos épület felépítéséhez az Ő tiszteletére (2Sám7:7), s amíg ezt nem tette meg, addig az Általa elrendelt sátor jobb volt., amint az ember által alkotott templom. A vágyainkat az Ő előírásainak kell kormányoznia. Bármik is legyenek a lelki törekvéseink, azokat Isten kijelentett akaratának kell szabályoznia. Ő mindenkinek kijelöli a maga munkáját, s mindegyikünknek hálásan és hűségesen kell ellátnia a saját tulajdonképpeni dolgát. Ó, bárcsak megelégednénk az Isten által nekünk juttatott hellyel, s buzgón ellátnánk naponta az Általa kiszabott kötelességeinket, másokra hagyva, akiket Ő választott, a megtisztelőbb munkát! A templomnak Salamon, és nem Dávid nevét kellett viselnie.

Harmadszor, Dávidot emlékeztette azokra a csodálatos dolgokra, amiket Isten már kimunkált a számára, így jóllehet nem kapott elhívást a templomépítésre, mégis a menny egyik kegyeltje volt (2Sám7:8). Sőt, Isten jeles győztessé tette őt minden ellensége felett és nagy tisztességre emelte a nemzetek között (2Sám7:9). Legyünk hálásak azért a kegyelemért, amit Isten ránk ruházott, és ne sóvárogjunk semmi után, amit Ő jobbnak lát visszatartani tőlünk. Negyedszer, biztosította a népe boldog jövőjét (2Sám7:10), amiből joggal következtethetünk arra, hogy amikor majd még biztonságosabban letelepednek, akkor jön el az ideje az istentisztelet állandó háza felépítésének. Végül Isten gazdag áldást hirdet Dávid családjára, mert az ő magvából kell származnia a Messiásnak és a Közbenjárónak (2Sám7:11-16). Így ahelyett, hogy Dávid építené fel az Úr anyagi és átmeneti házát, az Úr épít a számára lelki házat, ami „örökké” fenn fog állni. Látjuk tehát, hogy a „készséges elmét” (2Kor8:12) az Úr nemcsak elfogadta, de gazdagon meg is jutalmazta. „Annak pedig, a ki véghetetlen bőséggel mindeneket megcselekedhetik, feljebb hogynem mint kérjük vagy elgondoljuk, a mi bennünk munkálkodó erő szerint, Annak legyen dicsőség az egyházban a Krisztus Jézusban nemzetségről nemzetségre örökkön örökké. Ámen!”

43. fejezet – Mélységes megalázkodása (2Sám7)

Az előző fejezetben aközben láthattuk Dávidot, miközben rövid nyugalmi időszakot élvezhetett azok után az ember próbáló tapasztalatok után, amiken keresztülment a trónra lépése előtt. A múltbeli élete sok próbájában és viszontagságában találhatott volna elég mentséget a fényűző kikapcsolódásra. De a kegyes lelkek a szabadidejüket ugyanúgy Istennek szánják, mint a fáradozásukat, és hálaáldozatokkal szolgálják a békesség idején Őt, Akihez buzgó könyörgéssel fordultak a csatában. Ahogyan másvalaki mondta: „A bővelkedés csak akkor ártalmatlan, ha úgy fogadjuk, mint lehetőséget az odaadás újabb formáihoz, s nem úgy, mint alkalmat önmagunk tétlen kényeztetésére.” Így volt ez most a hősünkkel is. Nem tette őt tönkre a siker, a feje nem szédült meg az elért magasságtól: nem feledkezett meg az Úrról, amikor rámosolygott a bőség. Ehelyett erősen foglalkoztatta Isten tisztessége, s főleg az, hogy nem volt alkalmas hely az Ő nyilvános tiszteletéhez.

Mivel Dávid egyedül üldögélt elmélkedve a palotájában, kevés kétség férhet hozzá, hogy egy, a Szentírást ennyire jól ismerő ember gondolatban a régi ígérethez fordult: „Mikor Ő nyugalmat ad nektek minden ellenségeitektől, akik körülvesznek benneteket, s ti biztonságban lakotok, akkor majd lesz egy hely, amit az Úr, a ti Istenetek kiválaszt, hogy ott lakozzon az Ő neve” (v. ö. 5Móz12:21-11). Hitünk szerint ez volt az az Íge, ami miatt a hősünk ezt mondta Nátánnak: „Ímé lássad, én cédrusfából csinált palotában lakom, az Istennek ládája pedig a kárpitok között van.” (2Sám7:2) Izrael királya többé-kevésbé korholásnak érezte a saját könnyedségét és kényelmét, s a saját nyugalmit nem az önző tétlenség időszakának tekintette, hanem inkább felhívásnak a komoly törődésre Isten ügyének vagy királyságának érdekeivel. Nem tudta elviselni a gondolatot, hogy többet tékozzon önmagára, mint annak szolgálatára, Akinek mindent köszönhet.

Az Úrnak a szolgája lelki gyakorlataira adott válasza valóban áldott volt. A prófétán keresztül sokkal teljesebb kijelentést adott Dávidnak arról, hogy mi volt az Ő szívében vele kapcsolatban: „feltámasztom utánad a te magodat... megerősítem az ő királyságának trónját mindörökké... állandó lészen a te házad, és a te országod mindörökké tiéd lészen” (2Sám7:12-13, 16). Isten megismertette az arra vonatkozó célját, hogy Dávid utódait olyan különleges kegyben részesíti, amit még Ábrahámnak, Mózesnek vagy Józsuének sem adott meg, nevezetesen megszilárdítja őket Izrael trónján. Továbbá azt is kijelentette, hogy az ő magva fog uralkodni utána. „Az fog házat építeni az én nevemnek” (2Sám7:13). Ezt majd részletesebben is megnézzük „Az isteni szövetségek” részben (ahol elérünk a „dávidiig”): legyen most elegendő annyit mondani, hogy a végső utalás egy lelki szövetségre történt az Úr Jézus Krisztus személyében és királyságában.

Miközben sok minden volt ebben a most Dávidnak megadott kijelentésben, ami a hálát és a dicséretet volt hivatott kiváltani, volt egy elhallgatás is, ami a behódolásának, az alázatának és a türelmének valódi próbáját jelentette. Miközben bőven volt oka a hálaadásra, amiért az utódai folytatják majd a trónon, s a saját fia épít majd házat Jahve nevének (és hírnevének), mégis, az, hogy tőle magától meg lett tagadva ez a megtiszteltetés, kiváltotta volna valaki nemtetszését, aki gögös volt és el volt telve a saját fontosságának érzésével. Dávid vágyai nem valósultak meg a saját tulajdon életében, s bár lehetősége nyílt az építőanyagok jelentős részének összegyűjtésére a jövőbeli templom számára, mégsem láthatta meg magát a befejezett művet. Ez tehát a jelleme valódi próbája volt, s áldott dolog látni, miképpen tűrte és fogadta azt.

Mily gyakran történik meg, hogy egyvalaki vet és másvalaki arat: az emberek egyik csoportja munkálkodik, s másik nemzedék számára válik lehetségessé a fáradozásuk jótéteményeinek élvezete. Nem szabad emiatt panaszkodnunk, látva, hogy a mi szuverén és legbölcsebb Istenünk rendelte ezt így. Dávid sem panaszkodott, s nem mutatott semmiféle zsémbes csalódottságot azért, mert a reménységének koronája áttevődött a jövőbe. Helyette,

mint majd látjuk, kedvesen meghajolt Isten kívánsága előtt és imádta Őt érte. Ó, kedves olvasóim, a mi imáink megindíthatják Istent egy kegyelmes ébredés beindítására, de az a boldog esemény nem feltétlenül következik be a mi életünkben. Isten szolgáinak hűségese munkálkodása manapság lehet, hogy nem változtatja át azonnal Sion mostani „sivatagos” állapotát gyümölcsöző kertté, mégis, ha ők lesznek a föld felszántásának és boronálásának, mint a szükséges előkészítésnek az eszközei, abba vajon nem kell örömmel belenyugodnunk?

A most előttünk álló igeszakaszban láthatjuk Isten Nátánon keresztül adott csodálatos kijelentésének Dávid lelkére gyakorolt hatásait. „Bemenvén azért Dávid király, leborula az Úr előtt, és monda: Micsoda vagyok én, Uram Isten! és micsoda az én házam népe, hogy engem ennyire elővittél?” (2Sám7:18) Kimondhatatlanul áldott dolog ez. Az olyasfajta hírek, amik épp az imént jutottak a fülébe, sok embert felfuvalkodottá tennének, eltöltve az illetőket a saját fontosságuk tudatával és önteltté téve őket az embertársaikkal szemben. Messze máshogy volt azonban „az Isten szíve szerinti emberrel”. Eltelve az örömteli ámulattal Jahve végtelen leereszkedésén, Dávid azonnal otthagyta a királyi palotát és bement a szerény sátorba, ami a frigyládanak adott otthont, hogy ott imádatban és dicséretben öntse ki a szívét. Semmi sem hasonlítható Isten szuverén, ingyenes és bőséges kegyelmének mámorító érzéséhez, ami megolvasztja a lelket, alázatossá teszi a szívet, s az igazi és elfogadható imádatra serkent.

„Bemenvén azért Dávid király, leborula az Úr előtt” (2Sám7:18). Ez szándékos ellentétben áll az 1. verssel: ott a király „ő palotájában üle”, itt pedig a sátorban látjuk őt Jahve előtt. A „leborult az Úr előtt” valószínűleg a hosszabb tartózkodására utal a sátorban, mintsem a testtartására az imádkozás során.²⁷ „Micsoda vagyok én, Uram Isten! és micsoda az én házam népe, hogy engem ennyire elővittél?” (2Sám7:18) Milyen kevés király létezik, akik így felfogják a saját alacsonyosságukat! A személyes nagyság mindennemű érzése szertefoszlott, amikor Dávid a nagy Jahve jelenlétébe lépett. Ó, kedves olvasó, Amikor az Úr valóban előttünk van, akkor az „én” a végtelen jelentéktelenségbe süllyed! De csak akkor veszítjük el önmagunk látványát, ha az Ő tökéletességei nyelnek el – a végtelensége, a fensége, a mindenhatósága.

„Micsoda vagyok én, Uram Isten! és micsoda az én házam népe?” Mennyire élénk hozzák ezek a szavak Dávid mély megalázkodását! Tényleg elmondhatta: „Uram, nem fuvalkodott fel az én szívem, szemeim sem láttak magasra” (Zsolt131:1). Ennek a szeretetreméltó kegyelemnek egy sor példáját idézhetjük Dávid élettörténetéből. Megelégedett az alacsony rangú pásztori hivatásának követésével, amíg Isten nem hívta el magasabb hivatalra. Soha nem vonzotta a királyi fejék, s nem érzett semmiféle bánatot a szívében, amiért Isten otthagyta őt és mást tett királlyá. Abisainak mondott szavai: „Ne veszed el őt! Mert vajjon ki emelhetné fel kezét az Úrnak felkentje ellen büntetlenül?!” (1Sám26:9) világosan megmutatják, hogy nem sóvárgott a koronára, s telkesen elégedett volt azzal, hogy továbbra is Kis fia foglalja el Izrael trónját.

Szép dolog látni, hogy az alázat és az önmegtagadás eme lelkülete milyen gyakran tűnik fel „az Isten szíve szerint való embernél”. Amikor elindult, hogy megütközzön Góliáttal, azt nem a saját képességeibe vetett magabiztossággal, hanem szent bizonyossággal tette: „A mai napon kezembe ad téged az Úr” (1Sám17:46). Amikor Saul feküdt előtte tehetetlenül, azt nem magának tulajdonította, hanem ezt mondta a királynak: „az Úr téged kezembe adott ma” (1Sám24:11). Amikor Abigél nyugtatta a szenvedélytől fűtött lelkét, ezt kiáltotta: „Áldott legyen az Úr, Izráelnek Istene, a ki téged ma előmbé küldött!” (1Sám25:32), s amikor Nábál meghalt, így beszélt: „Áldott legyen az Úr, ki bosszút állott Nábálon az én gyaláztatásomért, és

²⁷ Az angol King James változatban a „leborult” helyett a „leült” ige szerepel – *a ford.*

szolgáját visszatartotta a gonosztól” (1Sám25:39). Az amálekíták felett aratott jeles győzelme után ezt mondta: „Ne cselekedjetez így, atyámfia, azzal, a mit az Úr adott nekünk; ő oltalmazott minket és adá kezünkbe a sereget, a mely ellenünk jött vala.” (1Sám30:23) Az alázat az a kegyelem, ami megadja az Úrnak az Őt megillető helyet.

Nem bízva a saját bölcsességében, újra és újra látjuk, amint Dávid „megkérdezi az Urat” (1Sám23:2, 4, 30:8, 2Sám2:1; 5:19 stb.) Ez a másik biztos jele a valódi alázatnak: az a lélek, amelyik fél bízni a saját tudásában, tapasztalatában és hatalmában, s fentről várja a tanácsot és az irányítást. Amikor a saját hősiessége miatt Saul az udvarba hívta és neki ígérte Mikált feleségül, ő ezt válaszolta: „Olyan kicsiny dolog előttetek, hogy a király vejévé legyen valaki, holott én szegény és megvetett ember vagyok?” (1Sám18:23). Figyeljük meg a szeretetet, amit azokkal szemben tanúsított, akik megintették a bűnei miatt: „Ha igaz fedd engem: jól van az; ha dorgál engem: mintha fejem kenné.” (Zsolt141:5): a sokkal közönségesebb emberek nem fogadják ezt ennyire kedvesen! Minden hőstettével nem a maga tisztességét kereste, hanem Istenét: „Nem nekünk” (Zsolt115:1).

Figyeljük meg a meghajlását Isten előtt a büntetések során: „És monda a király Sádóknak: Vidd vissza az Isten ládáját a városba, ha én az Úr előtt kedves leszek, engem ismét haza hoz, megmutatja nekem azt, és az ő sátorát. Ha pedig azt mondja: Nem gyönyörködöm benned: Ímhol vagyok, cselekedjék velem úgy, a mint néki tetszik.” (2Sám15:25-26) Minden Istennel folytatott ügyletében nem mert a saját igaz mivoltára támaszkodni, hanem teljes mértékben a kegyelem szövetségében keresett menedéket: „Ha a bűnöket számon tartod, Uram: Uram, kicsoda maradhat meg?!” (Zsolt130:3) „Ne szállj perbe a te szolgáloddal, mert egy élő sem igaz előtted!” (Zsolt143:2) Amikor valaki megtalálja mindezt önmagában, akkor őszintén mondhatja: „Uram, nem fuvalkodott fel az én szívem” (Zsolt131:1). Dávid azonban mégsem volt tökéletes, s a büszkeség maradványai ugyanúgy benne lakoztak, mint valamennyiünkben – amíg meg nem szabadulunk a testtől, addig soha nem leszünk mentesek a gögtől. A Zsolt30:7 és a 2Sám24:2 megmutatják, hogyan csúszik elő belőle az elbizakodottság.

Kicsit tovább elemeztük Dávid alázatosságát, mert a laodiceai önteltség és dicsekedés mostani korában általános szabályként kell kihangsúlyozni, hogy akiket Isten a legerősebben használt, azok nem olyan emberek voltak, akiket az abnormális természetes hatalom vagy ajándékok különböztettek meg a többiektől, hanem inkább a mélységes alázat. Ezt a bámulatos jellemvonást látjuk Ábrahámban: „én por és hamu vagyok” (1Móz18:27), Mózesben: „Kicsoda vagyok én, hogy elmenjek a Faraóhoz és kihozzam az Izráel fiait Égyiptomból?” (2Móz3:11), Krisztus előfutárjában: „Annak növekednie kell, nekem pedig alább szállanom” (Jn3:30), Pálban: „én vagyok a legkisebb az apostolok között, ki nem vagyok méltó, hogy apostolnak neveztessem, mert háborgattam az Istennek anyaszentegyházát” (1Kor15:9). Ő, bárcsak a magunk szemében kicsinyekké” tenne minket az isteni kegyelem!

De megint megjegyeznénk, hogy mikor Dávid „az Úr előtt” volt, akkor mondta, hogy „Kicsoda vagyok én?” S Ábrahám is az Úr közvetlen jelenlétében tette az „én por és hamu vagyok” kijelentést. Hasonlóképpen, Mózes is akkor kérdezte, hogy „Kicsoda vagyok én, hogy elmenjek a Faraóhoz?”, amikor a nagy Én vagyok kijelentette Önmagát az égő csipkebokornál neki. Jób is így mondhatta, hogy „most pedig szemeimmel látlak téged” – a Te teljeskörű, félelmetes szuverenitásodban (figyeljük meg a szövegkörnyezetet) – és akkor kiáltotta, hogy „ezért hibáztatom magam” (Jób42:5-6).

„Micsoda az én házam népe, hogy engem ennyire elővittél?” Dávid ugyanabban az alázatos hangnemben folytatta. Az ő „háza” a királyi törzshöz tartozott: közvetlen leszármazottja volt Júda fejedelmének, így a legtisztéletreméltóbb családdal állt kapcsolatban Izraelben. De az efféle testi megkülönböztetéseknek nem tulajdonított nagy jelentőséget. Az „engem ennyire elővittél” – a trónig, a megnyugvásig az ellenségektől – adta meg Istennek az Őt megillető dicsőséget. „Ez arra utal, hogy idáig magától nem juthatott volna el, ha Isten nem

vezette volna oda. Minden eredményünket Isten kegyes ajándékának kell tekintenünk.” (Matthew Henry)

„És ez még csekélynek tetszett néked, Uram Isten! hanem ímé szólasz a te szolgádnak háza felől messze időre valókat; és ez törvény az emberre nézve, Uram Isten!” (2Sám7:19) Elismervén Isten vele kapcsolatos jóságát „mindezidáig”, Dávid most azokat a dicsőséges dolgokat kezdi felemlíteni, amiket Isten a jövőre nézve ígért meg. Utóbbiak mérhetetlenül többet nyomtak a latban a korábbiaknál, ezért a saját trónra jutását is ekképpen foglalja össze: „ez még csekélynek tetszett néked, Uram Isten”. Hisszük, hogy ez derít fényt az előző igeversben szereplő „leült” szóra,²⁸ ami nehézséget jelentett az igemagyarázók számára, akik rámutatnak, hogy ez az egyedüli hely a Szentírásban, ahol egy szentet imádkozás közben ülve látunk. De nekünk vajon nem úgy kell tekintenünk erre a kifejezésre, mint ami azt jelzi, hogy Dávid a legalaposabban odafigyelt az iránta megnyilvánuló isteni kegyelem gazdagságára, s nem pedig úgy, mint ami a testtartását jelzi, miközben áhítatba merül?

A 2Sám7 egészét úgy kell szemlélünk, mint áldott és tanulságos folytatódását annak, ami a nyitó versben tárult elénk. Isten kedvesen megadta a szolgájának a nyugalom időszakát, hogy teljesebb kijelentést kaphasson arról, ami az Ő szívében volt vele kapcsolatosan. S most a szent sátorban van, s azon gondolkodik, amit Nátántól hallott. Ahogyan elmélkedett, az isteni világosság és értelem tört fel benne, így legalábbis bizonyos mértékben behatolhatott annak a csodálatos próféciaának a titokzatos mélységeibe. Most megnyílt előtte az arany jövő, ami a földi dicsőségnél és boldogságnál fényesebben ragyogott. „Lélekben látta Salamon másik Fiát, a másik templomot, ami nem cédrusfákból és követből épült, a másik királyságot, ami nem az a földi volt, aminek ő ült a trónján. Látta a jogart és a koronát, amiknek az övéi a Sion hegyén csak gyenge előképei voltak – homályos és árnyékos képek.” (Krummacher: Dávid és az Istenember)

Nagyon szépen mutatkozik ez meg a most következő szavaiban: „És ez még csekélynek tetszett néked, Uram Isten! ... De mi szükség Dávidnak többet szólni néked, holott te jól ismered, Uram Isten, a te szolgádat? A te ígéretedért, és a te jóakaratom szerint cselekedted mindezeket a nagy dolgokat, hogy megjelentsd a te szolgádnak.” (2Sám7:19-21) – kétségtelenül ennek a tudásnak a fényében írta meg a negyvenedik, a negyvenötödik és a száztizedik zsoltárt. A 19. vers szó szerintibb fordításban így hangzik: „És ez az Ember törvénye, Uram!”, nevezetesen a Zsolt8:6-7 és a Zsolt80:17 Emberéé! Dávidnak most értésére adatott, hogy az áldott ígéretek, amik a prófétán keresztül adtak meg neki, a Messiás személyében teljessé válnak, Aki majd az ő saját ágyékából származik, s Aki „Ember” lesz, de nem más, mint a megtestesült „Úr Isten”. Igen, Isten kijelenti a titkait az alacsony rangúaknak, de elrejti azok elől, akik a saját szemükben bölcsek és megfontoltak.

²⁸ Károlinál: *leborult – a ford.*

44. fejezet – Példamutató imája (2Sám7)

A 2Sám7 utolsó része tartalmazza Dávidnak a sátorban elmondott imáját, ami az Úrtól Nátánon keresztül kapott kegyelmes kijelentését követte (2Sám7:5-16). Ez az imádság azok közé sorolandó, „a melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg” (Rm15:4). Értékes tanítást tartalmaz, amit jól teszünk, ha a szívünkre vesszük. Tudunkra adja azt, ami értékes előzetes segítség az imádkozás lelkületének serkentéséhez. Bemutatja nekünk a léleknek azt a viselkedését, ami a legjobban illik egy teremtményhez, aki szeretne közel húzódni a nagy Teremtőhöz. Feltár néhányat azok közül az elemek közül, amik azokban a könyörgésekben találhatók meg, amik bejutnak Isten fülébe, és amik „igen hasznosak”. Ha egy mai keresztyén több figyelmet szentelne a Szentírásban feljegyzett imákra mind az Ó-, mind az Újszövetségben, s a kéréseit azoknak megfelelően mintázná meg, azok kétségtelenül elfogadhatóbbak és hatékonyabbak lennének.

Utoljára rámutattunk, hogy Dávid leülése [leborulása] Isten előtt azt jelzi, hogy buzgón figyel a Tőle kapott üzenetre, gondosan elmélkedik azon, s jámborul tekinti át az isteni kegyelemnek az elméje szemei elé táruló gazdagságát. Ez előzte meg az imádságát, s szolgáltat értékes intést, amihez tartanunk kell magunkat. Az elmélkedés azokról, amiket Isten fed fel nekünk az Ő jóságáról, a nagylelkűségéről, az Ő szövetségében található dicsőséges dolgokról, csodálatos serkentő az áhítatos lélek számára és alkalmas előkészítés a közeledéshez a kegyelem trónjához. Isten velünk kapcsolatos múltbeli cselekedeteinek áttekintése és a hit hozzákeverése az Ő jövőre vonatkozó ígéreteihez fellobbantja a hála és a szeretet tüzeit. Amikor odafigyelünk arra, amit Isten mondott nekünk, amikor a lelkiismeretünk bizsereg vagy az érzelmeink felkavarodnak, akkor jön el a legjobb idő arra, hogy visszahúzódjunk a saját kamránkba és kiöntsük Előtte a szívünket.

Rendszerint csak üres mentegetőzés az – ha ugyan nem még rosszabb – amikor egy keresztyén azt panaszolja, hogy a szíve hideg és az imádkozás lelke teljesen tétlen benne. Ahol ez a helyzet, ott azt szégyenkezve meg kell vallani Istennek azzal a kéréssel együtt, hogy kegyeskedjen meggyógyítani a betegségünket és vezessen vissza a Vele fennálló közösségbe. De még jobb, ha a panaszkodás okát helyesbítjük: tíz eset közül kilencben azért történik mindez, mert elhanyagoljuk az Ígét – ha egyáltalában olvassuk, azt is mechanikusan, szent elmélkedés és személyes magunkévá tétel nélkül. A lélek valószínűleg beteg, ha nem táplálkozik rendszeresen az élet Kenyeréből. Semmi sem melegíti fel annyira a szívet, mint az elmélkedés Isten ígéretein: „gondolatomban tűz gerjede fel, így szólék azért az én nyelvemmel” (Zsolt39:3).

Az utolsó fejezetet a Dávid által ennél az esetről mutatott mély megalázkodás észrevételével kezdtük. Ez is a mi okulásunkra lett feljegyezve. Ha kellő módon közeledünk a Felségeshez, akkor alacsony helyet kell elfoglalnunk Előtte. Ez az ima fő célja, a legfőbb ok, amiért Isten elrendelte ezt a szent szabályt, mert a lélek megalázkodása – amikor elfoglaljuk a minket megillető helyet a porban, koldusokként térdre esünk Előtte a nagylelkűségétől függve, s üres kezeket nyújtunk Felé, hogy megtölthesse azokat. Ó, jaj, gögjében és romlottságában az ember oly gyakran változtatja át a kegyelem zsámolyát a vakmerőség padjává, s ahelyett, hogy könyörögne, elköveti a diktálás bűnét a Mindenhatóval szemben. Ó, kedves olvasóim, figyeljük meg alaposan Őt, Aki az arcára borulva így imádkozott: „ne úgy legyen a mint én akarom, hanem a mint te” (Mt26:39).

Nos, igyekezzén elmélkedni Dávid mintaimája felett – kellően megjegyezve mindazt, ami előtte történt – most próbáljunk meg hasznót húzni a benne található különféle jellemzőkből. Először figyeljük meg, hogy mindent az ingyenes kegyelemnek tulajdonít. „De mi szükség Dávidnak többet szólni néked, holott te jól ismered, Uram Isten, a te szolgádat? A te ígéretedért, és a te jóakarodod szerint cselekedted mindezeket a nagy dolgokat, hogy megjelensd a te szolgádnak.” (2Sám7:20-21) Dávid szívét mélyen megindította Isten szuverén

jóságának a megérzése, amivel olyan áldásokat ruházott rá és az utódaira, ami több volt, mint amennyit felfogni voltak képesek. Beleveszett a csodálkozásba: a szavak a végletekig cserben hagyták őt, amit a „mi szükség Dávidnak többet szólni néked” bizonyít. S vajon nem így van ez időnként minden igazi hívővel? Ahogyan szemléli Isten kegyelmének túlaradását, a neki megígért természetfeletti ajándékokat, vajon nem indul fel erre a kiáltásra: „Mivel fizessek az Úrnak minden hozzám való jótéteményéért?” (Zsolt116:12)

Felfogva a semmiségét és az érdemtelenységét (2Sám7:18), látva a neki megígért jövőbeli dicsőséget (2Sám7:19), tudva, hogy nem volt benne semmi, ami kiérdemelt volna ilyen áldásokat, Dávid visszavezeti ezeket a valódi okukhoz: „A te Ígédért, és a te szíved szerint cselekedted mindezeket a nagy dolgokat” (2Sám7:21, King James változat). Ez a személyes „Íge” az, amit ő az elméjében tartott és amiről kijelentett: „Kezdetben vala az Íge, és az Íge vala az Istennél, és Isten vala az Íge.” (Jn1:1) Ez annak elismerése volt, hogy „Krisztus kedvéért” tiszteltél meg így engem! S „a te szíved szerint” azt jelenti, hogy a kegyelmes tanácsvezérségednek és a saját jótetszésédségednek megfelelően. Igen, ezek, és csakis ezek a forrásai annak, ahogyan Isten bánik velünk. Megáldja a népét az Ő szeretett Fiának kedvéért, „az Ő kegyelmének gazdagsága szerint” és „az Ő jó kedve szerint, melyet eleve elrendelt magában” (Ef1:7, 9).

Másodjára Isten nagyságát veszi észre és magasztalja fel. „Ennekokáért felmagasztaltattál, Uram Isten: mert senki sincs olyan, mint te, és rajtad kívül nincsen Isten, mind a szerint, a mint hallottuk a mi füleinkkel.” (2Sám7:22) Áldott megfigyelni, hogy Dávid megérzése Isten nagyságáról semmilyen mértékben sem csökkentette az isteni fenség iránti felelemmel teljes tiszteletét. Ezen a ponton mindig fennáll annak veszélye, hogy annyira lefoglal minket Isten szeretete, hogy megfeledkezünk az Ő szentségéről: annyira dicsérjük a szerető gondoskodását, hogy figyelmen kívül hagyjuk a mindenhatóságát. A legszükségesebb, hogy itt, mint mindenütt máshol is, megtartsuk az egyensúlyt, ezért tanított minket a Megváltó arra, hogy így beszéljünk: „Mi Atyánk, Aki vagy a mennyekben” – az utóbbi szavak emlékeztetnek bennünket annak fennkölt méltóságára, Aki kegyeskedett minket befogadni a családjába. Isten ámulatos, irántunk tanúsított kegyelmének a felfogása nem szoríthatja ki annak felismerését, hogy milyen végtelenül felettünk áll Ő.

Isten nagyságát kellőképpen el kell ismernünk, amikor meghallgatást keresünk a Fenségesnél a magasságban: nem egyéb ez, mint Neki kijáró a dicsőségnek az elismerése. Az ima nagyon alacsony szinten marad, ha csak a kéréseink felsorolására korlátozódik. S léleknek el kell nyelődnie az isteni tökéletességekben, hogy az imádó ezt kiáltsa: „Kicsoda az istenek közt olyan, mint te Uram? Kicsoda olyan, mint te, szentséggel dicső, félelemmel dicsérendő és csodatévő?” (2Móz15:11) Isten legnagyobb kiválóságát tisztelettel és önkéntesen el kell ismernünk. Ezt tette Salamon: „Uram, Izráel Istene! nincsen hozzád hasonló Isten, sem az égben ott fenn, sem a földön itt alant” (1Kir8:23). Ezt tette Jósafát: „Oh Uram, mi atyánk Istene! nem te vagy-e egyedül Isten a mennyben, a ki uralkodol a pogányoknak minden országain? A te kezeden van az erő és hatalom, és senki nincsen, a ki ellened megállhatna.” (2Krón20:6) Ezt tette Jeremiás: „Nincs hozzád hasonló, Uram! Nagy vagy és nagy a te neved a te hatalmadért! Ki ne félne téled, nemzetek királya? Bizony tiéd a tisztelet, mert a nemzetek minden bölcse közt és azok minden országában sincs hozzád hasonló!” (Jer10:6-7) Micsoda példák ezek a számunkra, hogy a szívünkre vegyük! Minél szívesebben ismerjük el Isten nagyságát, annál valószínűbb, hogy megválaszolja a kéréseinket.

Harmadszor Istennek a népe iránti különleges jóságát ismeri el. „Mert melyik nép olyan, mint a te néped, az Izráel, melyért elment volna az Isten, hogy megváltsa magának való népül, és magának nevet szerezzen, és érettetek oly nagyokat cselekedjék?” (2Sám7:23) Mivel a pogányok egyetlen „istene” sem hasonlítható Jahvéhez, így a föld népe közül egyik sem volt annyira kegyelt és lett olyan gazdagon megáldva, mint az Ő kiváltságos „nemzete” (Mt21:43, 1Pt2:9). Ó, mekkora dicséret ját ki Istennek a választottak iránti megkülönböztetett irgalmáért

és megkülönböztető kegyelméért! „Mi pedig mindenkor hálaadással tartozunk az Istennek ti érettetek atyámfiai, a kiket szeret az Úr, hogy kezdettől fogva kiválasztott titeket Isten az üdvösségre” (2Thessz2:13). Isten különleges áldásai különleges elismerést érdemelnek: a „megváltás”, amiben részünk van Krisztus Jézusban és Általa, a leghangosabb hozsannákat követeli meg. Túlságosan kevés manapság a dicséret az imáinkban: ennek hiánya jelzi a lelkiesség alacsony állapotát – önmagunkkal vagyunk elfoglalva az Úr helyett. Meg van írva: „A ki hálával áldozik, az dicsőít engem” (Zsolt50:23).

Negyedszer, a kegyelmi szövetséget ünnepli. „Mert megerősítetted magadnak a te népedet, az Izráelt, népedül mindörökké; és te voltál, Uram, nekik Istenök.” (2Sám7:24) Az egész szövegkörnyezet fényében nyilvánvaló, hogy itt a lelki „Izraelről” van szó, amit úgy szemlél, mint a hárma Jahvével szövetségi kapcsolatba fogadottat. Mert valahányszor csak egy népet Isten népének neveznek, s Ő elismeri, hogy az Istenük, ott mindig a szövetségi kapcsolatról van szó. Így volt az Ábrahámnak tett ígéletben: „És megállapítom az én szövetségemet én közöttem és te közötted, és te utánad a te magod között annak nemzedékei szerint örök szövetségül, hogy legyek tenéked Istened, és a te magodnak te utánad.” (1Móz17:7) S így van az Újszövetségben is: „és leszek nekik Istenök és ők lesznek nekem népem” (Zsid8:10). Rendkívül felbátorítja az imádkozó lelket, ha ezt észben tartja.

Ötödik az ígérek beteljesítésének hittel történő kérése: „Most annakokáért, Uram Isten, a mit szóltál a te szolgád felől, és az ő háza felől, teljesítsd be mindörökké; és cselekedjél úgy, a mint szólottál” (2Sám7:25). Áldott dolog ez és a legfontosabb, hogy utánozzuk. Ezekben a szavakban Dávid hite két módon fejeződött ki: az Isten Ígétébe vetett hitben és a beteljesülésére vonatkozó könyörgésben. Ennek kell lennie a könyörgő imáink központjának: az isteni ígérek megragadása és a könyörgés azok beteljesüléséért. Isten nemcsak Beszélő, de Cselekvő is: „Nem ember az Isten, hogy hazudják és nem embernek fia, hogy megváltozzék. Mond-e ő valamit, hogy meg ne tenné? Ígér-e valamit, hogy azt ne teljesítené?” (4Móz23:19) Ó, egy dolog mentálishan egyetérteni az efféle kijelentésekkel, de teljesen más dolog, hogy ezek ténylegesen befolyásolják a szívet és az imádkozó lélek a magáévá tegye ezeket.

Az igazi hit az ígéretek adó Istenre néz és azokat beteljesítő Istenként is várja Őt: „Hű az, a ki elhívott titeket és ő meg is cselekszi azt.” (1Thessz5:24) A hit dolga, hogy alkalmazza Isten Ígétét a saját esetünkre és könyöröggön azért, hogy Ő teljesítse azt be nekünk. Jákob ezt tette: „Te pedig azt mondtad: Jól tévén jól tészek te veled, és a te magodat olyanná tészem mint a tenger fővénye” (1Móz32:12). Dávid a másik figyelemre méltó példa: „Emlékezzél meg a te szolgádnak adott ígédről, a melyhez nekem reménységet adtál!” (Zsolt119:49) – a „reménység” a Szentírásban sokkal többet jelent, mint holmi homályos és bizonytalan vágyakozást: magabiztos várakozást jelöl. Ez a magabiztos várakozás volt jellemző Dávidra is, mert a hite Jahve biztos ígéletén nyugodott, azon az ígületen, amire itt tiszteletteljesen emlékezteti az Urat. Fúsd át ezt a zsoltárt, kedves olvasó, és figyeld meg, milyen gyakran kérte Dávid az Urat, hogy cselekedjen „az Ő Ígéje szerint” – Zsolt119:25, 28, 41, 58 stb.

„Cselekedj, ahogyan megmondtad.” A hit számára nincs más alap, amin megnyugodhat, mint Isten Ígéje. Isten egyik fő célja azzal, hogy nekünk adta az Ő Ígétét az volt, hogy azt az Ő népe tegye magáévá (Jn20:31, 1Jn5:13). Semmi sem tiszteli Őt jobban, mint az, amikor arra számítunk, hogy jól fog bánni velünk (Rm4:20). S bármi is legyen az esetünk, van valami az Ígében, ami pontosan illik ahhoz, s a mi kiváltságunk ezt megragadni és Isten elé tárni. Nyögünk a bűn szennye alatt? Akkor hivatkozzunk az Ézs1:18-ra. Meghajlunk a visszacsúszásaink érzése miatt? Hozakodjunk elő a Jer3:22-vel. Úgy érezzük, olyan gyengék vagyunk, hogy nem vagyunk képesek ellátni a kötelességeinket? Vegyük elő az Ézs40:29-31-et. Összezavarodtunk az utunkon és sürgős szükségünk van isteni vezetésre? Forduljunk a Péld3:6-hoz vagy a Jak1:5-höz. Fájdalmas kísértésekkel küzdünk? Olvassuk el az 1Kor10:13-at. Szűkölködsz és az éhhaláltól félsz? Nézd meg a Fil4:19-et. Tisztelettel hozakodj elő ezzel az ígérettel és könyörögi: „Cselekedj, ahogyan megmondtad”.

Hatodik a leghőbb vágy, hogy Isten megdicsőüljön. „Hogy felmagasztaltassék a te neved mindörökké, ilyen szókkal: A Seregeknek Ura az Izráelnek Istene, és Dávidnak, a te szolgádnak háza legyen állandó te előtted! Mert megjelentetted a te szolgádnak fülébe, óh Seregeknek Ura és Izráelnek Istene, ezt mondván: Házat építek néked. Ezért készítted szolgádat az ő szíve, hogy ilyen könyörgéssel könyörögjön hozzád.” (1Sám7:26-27) Ennek kell lennie minden imánk leghőbb vágyának: „mindent az Isten dicsőségére műveljete” (1Kor10:31). Az ima, amit Krisztus hagyott mintának a számunkra, így kezdődik: „Szenteltessék meg a Te neved”, s ezzel ér véget: „Tiéd a dicsőség”. Az Úr Jézus még gyakorolta is, amit hirdetett: „Most az én lelkem háborog; és mit mondjak?... Atyám, dicsőítsd meg a te nevedet!” (Jn12:27). S így beszélt a főpapi imájának elején is: „Atyám, eljött az óra; dicsőítsd meg a te Fiadat, hogy a te Fiad is dicsőítsen téged” (Jn17:1). Ó, bárcsak jobban birtokba venne minket az Ő Lelke, hogy Isten tisztessége legyen a fő gondunk, s az Ő dicsősége az állandó célunk!

Hetedik az utolsó kérés Istenhez az, hogy váltsa valóra az Ő Ígését. „Most azért, óh Uram Isten, (mert te vagy az Isten, és a te beszéded igazság, és te mondottad ezt a jót a te szolgád felől), legyen a te jóakaratomnak áldása a te szolgádnak házában, hogy legyen előtted mindörökké; mert te szólottál, Uram Isten, azért a te áldásoddal áldassék meg a te szolgádnak háza mindörökké.” (2Sám7:28-29) Dávid a reménységét Isten hűségére építette: „Teljes szívből könyörögök a te színed előtt: könyörülj rajtam a te ígéreted szerint!” (Zsolt119:58) – nem vágyok többre, nem várok kevesebbet. Bátran kérhetjük, hogy Isten adja meg mindazt, amire elkötelezte Magát. Ahogyan Matthew Henry mondta: „Isten ígéreteinek kérésekké változtatásával változnak azok teljesítésekké.” Szükséges tehát szorgalmasan megismernünk a Szentírást, hogy ne kérjünk „rosszul” (Jak4:3). Mennyire szükséges, hogy az Íge gazdagon lakozzék bennünk, hogy hittel cselekedhessünk, mindennemű kételkedés nélkül.

Kimerítettük a rendelkezésre álló helyet. Gondold át alaposan kedves olvasó ezt a hét jellemzőt vagy elemet Dávidnak az Istent tisztelő imájában, s kérd a Szentlélek segítségét, hogy a könyörgéseidet erre a mintára fogalmazhasd meg.

45. fejezet – A győzelmei (2Sám8)

A 2Sám8 így kezdődik: „Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázza őket: és elfoglalá Dávid a Filiszteusok kezéből Méteg Ammát. És megveré a Moábitákat is... Megveré Dávid Hadadézert is” (2Sám8:1-3). Az elgondolkozó olvasó joggal kérdezheti: mi van ebben nekem való? Miért vannak feljegyezve Isten Ígésében efféle dolgok, hogy a népe olvassa minden generációban? Vajon ez csak pusztán beszámoló az évezredekkel ezelőtt történt eseményekről? Ha igen, akkor aligha több a számomra, mint történelmi érdekesség. De az efféle következtetések egyáltalán nem lesznek kielégítőek a kegyes olvasó számára, aki biztos abban, hogy az ő Atyja Ígésének minden részletében rejlik valami hasznos a lelke számára. De hogyan győződhetünk meg ezeknek a verseknek a lelki értékéről és gyakorlati tanításáról, melyek sajnos nem keveseket zavarnak össze: bárcsak tetszene az Úrnak lehetővé tenni a számunkra, hogy valamekkora segítséget nyújthassunk ezen a ponton!

Miközben igaz, hogy senki más nem képes megnyitni a Szentírás rejtett mélységeit és gazdag kincseit, csak Aki ihlette, az is igaz, hogy nem jutalmazza a lustaságot. Az imádkozó és elmélkedő olvasó az, akit a Szentlélek megjutalmaz az elme megvilágosításával, megadva neki, hogy Isten törvényének csodálatos dolgait szemlélhesse. „Kivánsággal felindul, de hiába, a restnek lelke; a gyorsak lelke pedig megkövередik.” (Péld13:4). Ha tehát azt szeretnénk, hogy a Szentírás bármelyik verse valóban szóljon a szívünkhöz, ott nemcsak a kiáltásnak kell meglennie Istenhez halló fülekért, hanem meg kell lennie az elménk felövezésének, valamint az alapos elmélkedésnek is az igevers minden egyes szava felett.

„Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázza őket: és elfoglalá Dávid a Filiszteusok kezéből Méteg Ammát. És megveré a Moábitákat is... Megveré Dávid Hadadézert is.” Ha kellően súlyozza ezeket a kijelentéseket, a lelki beállítottságú ember aligha vétheti el annak meglátását, Aki kiválóbb Dávidnál, konkrétan az ő nagy Fiát és Urát. Itt világosan láthatjuk az oroszlán előképét Júda törzséből (amely törzsből Isai fia is származott!), Aki megtámadja és legyőzi az ellenségeit. Jelképesen ez az Úr, Aki a „vitéz harcos” (2Móz15:3), Aki „kijön győzve, és hogy győzzön” (Jel6:2), s Akiről meg van írva: „Mert addig kell néki uralkodnia, mígnem ellenségeit mind lábai alá veti.” (1Kor15:25) De bármennyire értékes is ez, nem vezet el minket az igeszakasz gyakorlati alkalmazásához a saját konkrét esetünkre.

Visszatér tehát a kérdés hozzánk: milyen közvetlen üzenet származik ezekből az igeversekből a keresztyén számára manapság? Nem egyszerűen csak arról van szó, hogy milyen furcsa jelentésekkel lehet őt elszórakoztatni a kikapcsolódása perceiben, hanem arról, hogy milyen gyakorlati tanulságokat szűrünk itt le, amik a hasznunkra válhatnak a keresztyén élet megéléséért folytatott küzdelemben? Semmi kevesebb nem lehet a Sátántól gyötört, a bűntől lesújtott, a kísértések által próbára tett lélek előtt, amikor Isten Ígéséhez fordul segítségért, útmutatásért, erőért és vigasztalásért. S Isten sem fogja elutasítani, ha a helyes lelkülettel keres – megvallva a nagy szükségét, könyörögve Krisztus mindennek felett álló nevében, kérve Istent, hogy a Megváltó kedvéért adja meg neki azt a bölcsességet, megértést és hitet, amiért oly fájón könyörög. Mégis, hadd tegyük hozzá, hogy az imádság nem a lustaság buzdítására való, mert nem helyettesíti a szorgalmas erőfeszítést: a Szentírást „tudakozni” (Jn5:39) és „tanulmányozni” kell, ha táplálékot akartunk belőle meríteni a lélek számára.

De miképpen érhet el az odaszánt olvasó a fenti igevers lelki jelentéséhez és gyakorlati értékéhez? Nos, az első megfigyelendő dolog, az, hogy ezek központja Dávid győzelme az ellenségei felett. Ebbe a formába öntve nyilvánvaló, miképpen vonatkoznak ránk is. Dávid itt annak a keresztyénnek az előképeként szerepel, akit erős ellenségek fenyegetnek belül és kívül egyaránt. Ezeknek nem szabad megengedni, hogy uralkodjanak a hívő felett, hanem halálos küzdelemben kell velük bocsátkozni. Másodszor megjegyezzük, hogy itt nem azt olvassuk, hogy Dávid kivégezte vagy megsemmisítette az ellenségeit, hanem „meghódoltatta” őket (2Sám8:11), ami megfelel az előképnek és megadja a kulcsot annak értelmezéséhez.

Harmadszor, a kellő figyelemmel kell adóznunk az időjelzésnek, ami a nyitó versben szerepel: „Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat” – mert ez egy újabb kulcs az értelmének megnyitásához. Az alapos odafigyeléssel az efféle részletekre válik lehetővé a számunkra a leásás az igevers felszíne alá.

„Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat.” Ezek a szavak visszatekintenek arra, amit a 2Sám7:1-ben láttunk: „Lőn pedig, hogy mikor a király az ő palotájában üle, és az Úr mindenfelől békességet adott néki minden ellenségeitől”. Vajon nem vonatkoztathatnánk ezeket a szavakat a bűnös Krisztushoz jövetelére az első alkalommal, amikor súlyosan meg van terhelve a vétkek tudatos terhével, s akit a lelke rosszindulatú ellenségei nagyon nyomasztanak, de most lelki nyugalmat talál abban az Egyetlenben, akiben és Akitől ezt várhatja? Dávidot eddig újra és újra megtámadták a környező pogányok, de most az Úr biztosított számára nyugalmas időszakot. Ezt az időszakot az Úrral való édes közösségben töltötte, Ígével (2Sám7:4-17) és imádsággal (2Sám7:18-29). Valóban áldott dolog ez, de jegyezzük meg: a közösség Istennel arra szolgál, hogy meglevenítsen minket a kötelességeink ellátására. Nem a könnyedség virágos ágyain vezetik a hívőt a menny felé. Leheveredni a csendes vizek mellé és elheverni a zöld mezőkön örömteli megtapasztalás, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy ez csak eszköz a célhoz – hogy erőt adjon a kötelezettségeink teljesítéséhez.

„Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázá őket.” Észrevehetünk itt egy nagyon figyelemre méltó változást: korábban a filiszteusok voltak az agresszorok. A 2Sám5-ben ezt olvassuk: „Mikor pedig a Filiszteusok meghallották, hogy királylyá kenték Dávidot az Izráelen; felkelének mind a Filiszteusok, hogy Dávidot megkeressék... A Filiszteusok pedig elérkezének és elszéledének a Réfaim völgyében... Azután ismét feljövének a Filiszteusok” (17-18, 22. versek) „Az Úr mindenfelől békességet adott néki minden ellenségeitől” (2Sám7:1). Most azonban nyilvánvaló megbízást kapott az Úrtól, hogy hadakozzon velük. Ez tehát a keresztyén kezdeti tapasztalata. A bűn érzete az – a hitványságáé, a mocskosságáé, a vétkekességé, a kárhoztatásáé – az, ami Krisztushoz üzi őt, s Krisztushoz jöve „nyugalmat” talál. De megkapva a bűnbocsánatot és a lelkiismeret nyugalmaát most megtudja, hogy „tusakodnia kell a bűn ellen” (Zsid12:4), és meg kell harcolnia a hit jó harcát. Miután a fiatal hívő megszabadult az eljövendő haragtól, felfedezi, hogy „a munkának terhét kell hordoznia, mint a Jézus Krisztus jó vitézének” (2Tim2:3).

„Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázá őket.” Miközben ezek a szavak joggal vonatkoztathatók a hívő kezdeti tapasztalataira, semmiképpen sem szabad csak azokra korlátozni ezeket. Olyan alapelvet tartalmaznak, ami a keresztyén élet egészéhez, annak minden egyes fázisához tartozik. Ez az alapelv pedig nem más, mint az, hogy mielőtt alkalmasakká válnánk megütközni a lelki ellenségeinkkel, először el kell töltenünk egy időszakot a közösségben Istennel. Csak így és csak akkor szerezhetünk erőt az előttünk álló csetepatéhoz. Az állandó ellenségeink legyőzésére irányuló megújult erőfeszítések (a siker bármilyen mértékével) csak annyira lehetségesek, amennyire megújulunk a Lélek által a belső emberben, az pedig csakis azzal érhető el, ha táplálkozunk az Ígéből (2Sám7:4-17) és imádkozunk (2Sám7:18.29) – a két fő eszköz a közösséghez Istennel.

„És elfoglalá Dávid a Filiszteusok kezéből Méteg Ammát.” Itt az igeszakaszunk áttér az általánosról a konkrétára, s a lefontosabb gyakorlati igazságot hangoztatja. Ez újabb esete annak, amikor a Szentírást a Szentírással kell egybevetni, hogy megértsük a kifejezéseit. Az 1Krn18 Párhuzamos a 2Sám8-cal, s az előbbi nyitó versének összevetésével eljuthatunk a mostani szövegünk értelméhez: „Ezek után pedig megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázá őket, és Gáth városát faluival együtt elvevé a Filiszteusok kezéből.” Azaz, „Méteg Amma” „Gáthra és a falvaira” utal. Gáth és a falvai Filisztea fővárosa volt, egy megerősített város egy magas hegyen (2Sám2:24). A mostani szakaszunkban „Méteg Ammának” nevezik, aminek a jelentése „az anyaváros gyepelője”. Sokáig működött úgy, mint „gyepelő” vagy zabla Izrael

számára, s akadályként állt a Kánaán általuk történő további elfoglalása előtt. Ennyit az etimológiai és a történelmi jelentéséről: most nézzük meg az előképit.

Mit jelölt lelkileg a „Gáth és a falvai”? A válasz keresése közben tartsuk jól észben a fent említett három részletet: Gáth fontos elsőséget foglalt el, főváros vagy anyaváros volt és „gyeplő” volt Izrael számára. Ennek a gyakorlati alkalmazása önmagunkra biztos nem nehéz: vajon nem valamilyen fő vágy a lelkünkben vagy uralkodó bűn az életünkben az, amit itt képvisel?

Nem a szempillákat kell rendbe tenni, hanem magát a „szemet” kell kitolni; nem a körmöket kell megnyírni, hanem a „jobb kezét” levágni (Mt5:29-30), ha a keresztyén bármiféle előmenetelt szeretne tanúsítani a belső romlottságának legyőzésében. A különleges „visszatérő bűnére” kell a figyelmét irányítania. Nem szabad azzal fegyverszünetet kötni, s nem lehet mentséget keresni rá. Nem számít, mennyire szilárdan beágyazódott is, sem az, hogy mióta van hatalmon, a kegyelmet kell szorgalmasan és kitartóan keresni a legyőzéséhez. Azt a kedves bűnt, amit oly hosszú időn át dédelgetett a gonosz szív, le kell vágni: ha „megkíméljük”, ahogy Saul kímélte meg Agagot, az fog levágni minket. A megöklés munkája azon a helyen kezdődik, ahol a bűn a legerősebben tart fogva minket.

A filiszteusok legyőzése, s főleg Gáth elfoglalása lényegi fontosságú volt, ha Izrael érvényesíteni akarta a jogait, mert akkor még nem voltak annak a földnek a teljes birtokában, amire az isteni ígélet által joguk volt. A Kánaánt Isten adta nekik örökség gyanánt, de hősies erőfeszítéseket, kemény küzdelmeket kellett folytatniuk azért, hogy elfoglalhassák. Ez az a dolog, amelyik sokakat fájdalmasan összezavart. A Szentírásból világosan kiderül, hogy a Kánaán a menny előképe volt, de a mennyben nincsenek csaták! Igaz, de a hívő sincs még a mennyben, mindazonáltal a mennynek benne kell lennie, ami alatt azt értjük, hogy a hívőnek már most annak a csodálatos osztályrésznek a naponkénti élvezetében kell járnia, ami már most az övé annak következtében, hogy Krisztus örökös társává vált. Ó, jaj, milyen kevésbé fogja fel Isten drága népének nagy többsége ezt aényt manapság, s milyen kevésbé birtokolják a gyakorlatban „a birtokukat” (Abd17)!

Nagyon sajnálatos, hogy oly sok szent a jövőre halasztja a győzelmük, örömeik és boldogságuk idejét, és látszólag elégedetten élnek a jelenben úgy, mintha lelki szegények lennének. Például, ezeket a szavakat: „gazdagon adatik majd néktek a mi Urunknak és megtartónknak, a Jézus Krisztusnak örök országába való bemenetel” milyen általánosan vonatkoztatják a hívő megdicsőülésének idejére! De egyáltalán nincs semmi a szövegkörnyezetben, ami alátámasztaná ezt a nézetet, semmi, ami azt követelné, hogy a „gazdag bemenetelt” az eljövendő naphoz tartozónak tekintsünk, semmi, ami igazolna minket, amiért gondolatban ezt elhalasztjuk későbbre. Az előző versekben az apostol arra buzdítja a hívőt, hogy tegye „bizonyossá” az elhívását és a kiválasztását a hitéhez „jó cselekedetet” stb. ragasztva (2Pt1:5-7), biztosítva őt arról, hogy ezt cselekedve „nem ütközik meg soha”, majd hozzátéve, hogy „gazdagon adatik majd neki bemenetel”.

Jogilag a hívő már megszabadult „a sötétség hatalmából, és átkerült az Ő szerelmes Fiának országába” (Kol1:13), de a tapasztalatban a „gazdag bemenetel” a lelki növekedésétől és a kapott kegyelme művelésétől függ. A hívő már elrendeltetett a „romolhatatlan, szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre, a mely a mennyekben van fenntartva” a számára (1Pt1:4), de ennek gyakorlati élvezete a hite gyakorlásától függ. „Ábrahám”, mondta Krisztus, „látta az én napomat és örült” (Jn8:56): de hogyan „látta” azt a pátriárka? Nos, hit által, mert más módon nem láthatta: a hite gyakorlásával Isten biztos ígéreteiben. S milyen hatással volt Ábrahámra ez az elbűvölő látomás, amit a hit juttatott el hozzá? Ez: „látta és örült”. Hasonlóképpen a hívő is a hit távcsövét használja most és azon át nézi a megígért örökségét, s örül annak, s akkor „az Úr öröme” lesz az ő „erőssége” (Neh8:10).

Izraelnek érvényes joga volt a Kánaán földjére: Isten ajándéka volt az övé. De az ellenségek megpróbálták megakadályozni, hogy elfoglalják azt: s az ellenségek igyekeznek

a keresztyént is meggátolni abban, hogy a hitével a magáévá tegye az „örökségét” és örüljön annak. S mik ezek az ellenségek? Elsősorban a testi vágyak, a bűnös szokások, a gonosz utak. A hit nem működhet egészségesen, amíg engedünk a testi vágyaknak. Mennyi szent sóhajtozik azért, mert a hite oly gyenge, oly görcsös, oly gyümölcstelen! Ennek ez az oka: a megengedett bűn! A hit és a bűn szembeállók, egymás ellenségei, s az egyik nem virágozhat, amíg a másik nincs legyőzve. Hiábavaló több hitért imádkozni, amíg el nem kezdjük buzgón megöldöklölni a vágyainkat, megfeszíteni a Krisztusra gyalázatot hozó romlottságainkat és meg nem küzdünk a visszatérő bűneinkkel és le nem győzzük azokat. Azt pedig csak úgy érhetjük el, ha buzgón és fáradhatatlanul könyörgünk ezt lehetővé tevő kegyelemért a magasságból.

„Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázza őket.” Ez azt a hívőt jelképezi, aki kíméletlen harcot folytat minden saját magában levő dologgal, amik ellene szegülnek Istennek, „megtagadván a hitetlenséget és a világi kívánságokat” azért, hogy „mértékletesen, igazán és szentül éljen a jelenvaló világon” (Tit2:12). Azt a hívőt jelképezi, aki azt teszi, amiről az apostol az 1Kor9:27-ben beszél: „megsanyargatom testemet és szolgává teszem”: a „teste” itt nem annyira a fizikai testére vonatkozik, mint inkább a benne lakozó „őemberre”, „a bűn testére” (Rm6:6), „a halál testére” (Rm7:24), vagy ahogyan máshol nevezi, „az érzéki bűnök testére” (Kol2:11). A bennünk lakozó bűnről ezekben az igeszakaszokban úgy beszél, mint „testről”, mert mondhatni rendelkezik a tagok vagy képességek teljes készletével, s ezeket kell legyőznie a keresztyénnek: „Lerontván okoskodásokat és minden magaslatot, a mely Isten ismerete ellen emeltetett, és foglyul ejtvén minden gondolatot, hogy engedelmeskedjék a Krisztusnak;” (2Kor10:5).

„És elfoglalá Dávid a Filiszteusok kezéből Méteg Ammát.” Előképileg, mint korábban említettük, itt fordul az általánosból a konkrétba – a megöldöklés munkájának egészéből valamely konkrét bűn megfeszítésébe, ami uralkodik a szenten. A jelkép azt a hívőt tárja elénk, aki a fő vágyára vagy a legnagyobb visszatérő bűnére összpontosít és legyőzi azt, a gonoszság ama „anyját”, ami oly sok gonoszság termékeny forrása, a „zabla”, ami oly hosszú időn át gátolta meg őt abban, hogy belépjen a legjobba, amit Isten adott neki. De elfogyott a hely, ezért ez a lényegi jelentőségű témát a következő fejezetben fogjuk folytatni.

46. fejezet – A győzelmei (2Sám8, folytatás)

Az előző fejezetben rámutattunk, hogy a központi dolog a 2Sám8-ban Dávid győzelmei az ellenségei felett azért, hogy Izrael beléphessen a jogos osztályrészébe – elfoglalhassa és élvezhesse az Isten által adott örökséget. Ehhez azonban kemény küzdelmet kellett folytatniuk. Arra a tényre is felhívtuk a figyelmet, hogy a 2Sám8 az „És” szóval kezdődik (Károlinál: *Ezek után – a ford.*), ami megköveteli tőlünk a közvetlenül ezt megelőzők tanulmányozását. A 2Sám7-ben azt látjuk, hogy Dávidnak „az Úr mindenfelől békességet adott néki minden ellenségeitől” (2Sám7:1), s ő a nyugalomnak ezt az időszakát az Úrral való közösségben töltötte – elmélkedve az Ígéje felett (2Sám7:4-17) és imádkozva (2Sám7:18-29). Ezt követően nyilvánvaló, hogy megbízást kapott fentről a legfélelmetesebb ellenségek megtámadására és legyőzésére, mert ezután ezt olvassuk: „Ezek után megveré Dávid a Filiszteusokat, és megalázá őket” (2Sám8:1).

A fentiek lelki vonatkozása a hívőre szembeszökő és áldott. A Dávidnak megadott „békesség” az őt támadóktól előképe az elítélt és büntől megterhelt, Krisztushoz először jövő léleknek, aki nyugalmat talál Benne, másodsor pedig előképe Isten visszatartó, a keresztyén bűnös vágyaira ránehezedő kezének, ami némi haladékot ad neki azok támadásaitól. Ez szükséges, ha édes és hasznos közösségre van szükség a háromszor szent Istennel, mert a lélek nincs abban az állapotban, hogy élvezhetné az Ő tökéletességeit, ameddig a bűn tombol benne. Ezért az Úr kegyelemből gyakran teszi ránk a hatalmas kezét, eltapodva álnokságainkat (Mik7:19). Így hát nekünk kell fejlesztenünk a lehetőséget, táplálkozva az ígélet Ígéből és kiöntve a szívünket Isten előtt hálaadással, dicsérrel és csodáló imádatlall. Így használta fel Dávid a „békességet” és így kell nekünk is, mert ha ezt tesszük, új erőt kapunk a további összecsapásokhoz.

Az, ahogyan Dávid megverte és leigázta a filiszteusokat, a jelképe a megöklös tevékenységének, amire Isten szólítja fel a keresztyént: „Öldököljétek meg azért a ti földi tagjaitokat, paráznaságot, tisztátalanságot, bujaságot, gonosz kívánságot és a fösvenységet” (Kol3:5). Isten világos felszólítása a népe számára ez: „Ne uralkodjék tehát a bűn a ti halandó testetekben, hogy engedjétek néki az ő kívánságaiban” (Rm6:12). A keresztyénnek nem szabad engednie, hogy a testi vágyai uralkodjanak felette, hanem halálos küzdelmet kell folytatnia azok ellen, elutasítva mindennek a megkímélését, ami ellenkezik Istennel. „Méteg Amma” elvétele Dávid által (aminek a jelentése „az anya zablája”) a filiszteusoktól arról beszél, hogy a hívő különleges figyelmet fordít a Mestere fő kívánságára vagy az őt ostromló bűnre, mert amíg azt (kegyelem által) le nem győzi, addig valódi tapasztalati fejlődés nem lehetséges a lelki dolgokban. „Azért levetvén a hazugságot, szóljatok igazságot, kiki az ő felebarátjával... A ki oroz vala, többé ne orozzon... Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék” (Ef4:25, 28, 29).

Az pedig, hogy Dávid megverje és leigázza a filiszteusokat és elfoglalja „Méteg Ammát”, a fő erődjüket, feltétlenül szükséges volt, ha Izrael birtokba akarta venni és el akarta foglalni az örökségét, s ez az a tény, amit a legjobban szeretnénk kihangsúlyozni az olvasónak. A keresztyén áldott és örökös örökségre lett nemzve a mennyben: a végső bejutásától abba a Sátán nem tarthatja vissza, de a mostani birtoklását és élvezetét minden erejével igyekszik megakadályozni. S amíg a hívő nincs kellőképpen kioktatva és nem áll neki szilárdan ellen, akkor az ellenség nagyon sikeresnek bizonyul majd. Ó, jaj, milyen kevesen fogják fel az Úr népe közül, hogy mi a mostani kiváltságaik, ó, jaj, milyen sokan helyezik át a jövőbe azt, ami már most is az övék jogcím szerint, ó, jaj, annyira tudatlanok a Sátán mesterkedéseit illetően, s annyira halogatják az ellenállásra tett erőfeszítéseket a lelkeik nagy rablójával szemben!

A hívőnek már itt és most gazdag és csodálatos osztályrésze van Krisztusban, olyan osztályrész, ami hit által rendelkezésre áll és hozzáférhető: „Mert minden a tiétek. Akár Pál, akár Apollós, akár Kéfás, akár világ, akár élet, akár halál, akár jelenvalók, akár következők,

minden a tiétek. Ti pedig Krisztusé, Krisztus pedig Istené.” (1Kor3:21-23) De jaj, milyen kicsiny hatást gyakorolnak ránk az efféle dicsőséges kijelentések, mily kevésbé ültetjük át ezeket a gyakorlatba, s mily kevésbé tesszük a magunkéivá! Nagyon hasonlítunk arra, aki szegénységben halt meg, nem tudva, hogy értékes vagyont hagytak rá. Ahelyett, hogy az érzelmeinket az odafelvalókra irányítanánk, úgy járunk el, mintha nem volna ott semmi a számunkra mindaddig, amíg át nem lépjük a halál küszöbét. „Teljes öröm van tenálad; a te jobboldon gyönyörűségek vannak örökké” – most is, ugyanúgy, mint az örökkévalóságban! (Zsolt16:11)

Ó, micsoda hatalmas különbséget jelent az, hogy a keresztyén az örökkévaló örökségének jelenkori élvezetében él-e, vagy sem! Miféle erőt lennének képesek e világ csábításai arra kifejteni, akinek a szíve az odafelvalókhoz kötődik? Semmilyen. Ehelyett úgy tűnnek majd neki a maguk igazi világosságában, mint értéktelen csecsebecsék. Milyen kevésbé befolyásolja majd őt néhány átmeneti dolog elvesztése: mivel nem tekinti ezeket a „kincsenek” vagy a legnagyobb jónak, az elvesztésük sem a békességét nem semmisíti meg, sem az örömét nem oltja ki – „vagyontok elrablását örömmel fogadtátok, tudván, hogy néktek jobb és maradandó vagyontok van a mennyekben” (Zsid10:34). A nyomorúság és a szenvedés mily kevésbé térít majd el bennünket a szívós előrehaladástól a kötelesség útján: „a ki az előtte levő öröm helyett, megvetve a gyalázatot” (Zsid12:2).

De az örökkévaló örökségünk mostani élvezetéhez a hitnek működnie kell, mert „a hit pedig a reménylett dolgoknak valósága, és a nem látott dolgokról való meggyőződés” (Zsid11:1). A hit az, ami láthatóságot és kézzelfoghatóságot biztosít mindannak, ami lááthatatlan a szemeknek. A hit az, ami valóságot ad azoknak a dolgoknak, amikre a remény irányul. A hit közel hozza a távoli dolgokat. A hit felemeli a szívet az idő és az érzékek dolgai fölé.

„Hit által tiltakozott Mózes, midőn felnövekedett, hogy a Faraó leánya fiának mondják, inkább választván az Isten népével való együttnyomorgást, mint a bűnnek ideig-óráig való gyönyörűségét; Egyiptom kincseinél nagyobb gazdagságnak tartván Krisztus gyalázatát, mert a megjutalmazásra tekintett.” (Zsid11:24-26) Ő, a „megjutalmazás” élő valóság volt Mózes számára, s annak felemelő ereje alatt Egyiptom hercegének testet csalogató ajánlata erőtlenné bizonyult ahhoz, hogy visszahúzza őt. S kedves olvasó, ha „a mi országunk mennyekben van” (Fil3:20) a gyakorlatban, akkor az a Sátán minket kísértő csaliyaitól távol fog tartani.

De ahogyan arra rámutattunk az előző fejezetben, a hit nem működhet egészségesen, ha a megöklös munkáját elhanyagoljuk. Ha engedünk a testi és világi vágyaink ösztökélésének, ha elmulasztjuk megfeszíteni a minket gyötrő bűneinket, ha bármiféle „gonoszt” engedünk meg magunkban, az elfojtja és hatástalanná teszi a hitet. Pontosan ahogyan a Kánaániták és az izraeliták sem birtokolhatták egyidejűleg a földet – az egyiknek át kellett az engedni a másiknak – úgy a hit és a bűn sem uralhatja a szívet egyazon időben. A bálványimádó kánaániták már birtokolták a földet azóta, hogy Isten nekik juttatta azt, s az izraeliták csak kemény küzdelmek árán voltak képesek bebiztosítani azt maguknak. Hasonlóképpen, a keresztyén szívét is kezdetben a bűnös vágyak uralják, s csak kemény küzdelmek árán lehet azoktól elvenni és betölteni a mennyei dolgokkal.

Miután legyőzték a kánaánitákat, az izraeliták elfoglalták a helyüket. Így kell ennek lelkileg is lennie. A bűn megöklösése a lelkiség megelevenítése céljából történik. A kert földjét először meg kell tisztítani a gyomoktól és a szeméttől, mielőtt készen állna a zöltségek és a virágok beültetésére. Ezért a gyakran ismételt Ígék a „szünjete meg gonoszt cselekedni; tanuljatok jót tenni” (Ézs1:16.17), „kerüld a rosszat és cselekedjél jót” (Zsolt34:15), „gyűlöljétek a gonoszt és szeressétek a jót” (Ám5:15) – a második nem kezdhető meg, míg az első el nem végeztük. „Levetkezzétek ama régi élet szerint való ó embert, mely meg van romolva a csalárdság kívánságai miatt... felöltözzétek amaz új embert, mely Isten szerint teremtetett igazságban és valóságos szentségben” (Ef4:22, 24). EZ Isten megváltoztathatatlan

sorrendje: „tisztítsuk meg magunkat minden testi és lelki tisztátalanságtól”, ha ismerni akarjuk „a tökéletes szentséget az Ő félelmében” (2Kor7:1).

Mennyire tanulságos és látványos a sorrend Abdiás könyvében: „De a Sion hegyén szabadulás lesz, és szentté lesz az, és a Jákób háza birtokba veszi az ő örökségét.” (Abd17) Csak Krisztus által képes a bűntől zaklatott hívő „szabadulást” szerezni azoktól az ellenségektől, akik mindig a békességének, az örömeinek és a hasznosságának megsemmisítésével fenyegetik. Második a „szabadulás” után a „szentség” ígérete, ami pozitív dolog, erkölcsi minőség és tisztaság, az Isten iránti odaszántság hozzátett jelentésével. De jegyezzük meg, hogy ez nem lehetséges a „szabadulás” előtt! Harmadik a bizonyosság, mely szerint Isten népe „birtokba veszi az örökségét”, azaz ténylegesen élvezni fogja azt, élve annak erejével.

„És megveré a Moábitákat is.” (2Sám8:2) Ahhoz, hogy eljussunk ennek a gyakorlati alkalmazásához, vissza kell térnünk a korábbi igeszakaszokhoz. Az 1Móz19:36-37-ből megtudjuk, hogy Moáb a visszacsúszott Lót vérfertőzésből származó fia volt. Az ő területük szomszédos volt a Kánaánnal, a Jordán választotta el attól (4Móz22:1, 31:12). Bálák volt az, a moabiták királya, aki felbérelte Bálámot, hogy átkozza meg Izraelt (4Móz22:4-5). A lányaik csapdát jelentettek Izrael fiai számára (4Móz25:1). A földje is csapdának bizonyult Naómi és a családja számára (Ruth1:1). Isten a moabitákat az egyik ostoraként használta az akaratos népével szemben a bírák korában (Bír3:12-14). Egyetlen moabita sem mehetett be az Úr gyülekezetébe, még a tizedik nemzedékig sem (5Móz23:3). Előre megmondatott, hogy Krisztus majd „megveri” őket (4Móz24:17). Az utolsó utalásban rájuk a Szentírásban ezt olvassuk: „Moáb olyanná lesz, mint Sodoma” (Sof2:9).

A fenti tényekből világos, hogy a moabiták fenyegetést jelentettek Izrael számára, s nem lehetett közösség velük. De a konkrét dolog, amit meg kell határoznunk az, hogy pontosan mit is jelképeznek a moabiták? A választ erre a kérdésre nem nehéz megtalálni: ők az Istentől elszakadt világot jelképezték, konkrétabban a hit birodalmával határos világot. Nem a világgal határos egyház, hanem az egyházzal határos világ az, amelyik mindig is hívogatja Isten népét, hogy hagyják ott az örökségüket és szálljanak le az ő szintjükre. A moabiták közel álltak Izraelhez mind a származás alapján, mind területileg. Hosszú és erős határvonal volt közöttük, nevezetesen a Jordán folyó, a halál folyója, s azon kellett átkelni, mielőtt Isten népe beléphetett volna az örökségébe. Moáb tehát az egyházhoz közeli világot jelképezi: más szóval Moáb az Isten dolgainak pusztán világi gyakorlását jelenti.

„Nékem pedig ne legyen másban dicsekedésem, hanem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztyében, a ki által nékem megfeszítettett a világ, és én is a világnak.” (Gal6:14) Krisztus keresztyén a Jordánnak, mint előképnek a valósága. A keresztyén a kereszttel különül el a világtól. Amíg a kereszttel alapeleme – az önfeláldozás a meghalás a bűnöknek alapeleme – uralja a keresztyént, addig nem hatnak rá a világ csábításai. De amint a kereszttel alapeleme – a megöklés, az önmegtagadás – megszűnik uralkodni, mi áldozatul esünk „Moáb leányainak”, és lelki házasságtörést követünk el velük (4Móz25:1). Más szóval, a bizonyosságunk pusztán gyakorlattá silányul, megszűnünk mennyei vándorok lenni és a lényegi kegyesség múltbeli dologgá válik. „Minden szép és vonzó világi öröm, ami elfeledtetni velünk a valódi otthonunkat, ’Moáb leányai’.” (F. C. Jennings)

„És megveré a Moábitákat.” Manapság a lelki vonatkozása ennek ránk az, hogy megalkuvást nem ismerőknek kell lennünk a hitehagyott keresztyénségtől történő elkülönülés terén, s kíméletlenül meg kell öklöknünk minden flörtölésre irányuló vágyunkat a világi egyházakkal és az üres hitvallással. Mert Isten gyermeke számára „Moáb” hatalmába kerülni annyi, mint a hasznosságának, az erejének és az örömeinek felcserélése a nyomorultsággal, a tehetetlenséggel és a gyalázattal. Ezért kell nagyon engedelmeskednünk a hangsúlyos parancsnak: „Kiknél megvan a kegyességnek látszata, de megtagadják annak erejét. És ezeket kerüld.” (2Tim3:5) Nem azt jelenti ez, hogy a harcra kaptunk elhívást a modern „moabiták”

ellen (ahogyan Izrael az ószövetségi időkben), hanem arra, hogy öldököljük meg az ő csábításaira irányuló vágyakat. A moabiták egyharmadának megkímélésével és az „ajándék” elfogadásával tőlük Dávid az időt húzta – a fájdalmas folytatás a 2Kir3:4-5-ben és az azt követő részekben található.

Nincsen elegendő világosságunk és tisztánlátásunk ahhoz, hogy lekövessük a 2Sám8 minden részletrét és megadjuk azok lelki alkalmazását magunknak, de néhány más nyilvánvaló pont a fejezetben megköveteli a figyelmünket. „Megveré Dávid Hadadéért is” (2Sám8:3); „és levága Dávid a Siriabeliek közül huszonnégyezer férfit” (2Sám8:5). Milyen sokan vannak a (lelki) ellenségek, akik ellen Isten népe felszólítást kap a küzdelemre! Alaposan meg kell jegyezni, hogy Dávid nem hagyta abba, amikor legyőzte a filiszteusokat és a moabitákat, hanem folytatta újabb ellenségek megtámadásával! Ezért a keresztyénnek sem szabad belefáradnia a jócselekedetekbe: Krisztus katonái nem kapnak szabadságot. Arra kapnak elhívást, hogy „erősen álljanak, mozdíthatatlanul, buzgólkodván az Úrnak dolgában mindenkor” (1Kor15:58), azaz a munkában vagy a feladatban, amit az Úr bízott rájuk, s ami, ahogyan a közvetlen szövegkörnyezet megmutatja, a győzelem a bűn felett.

Vegyük most elejét annak a kritikának, amit az Úr népe közül egyesek készek megfogalmazni az ebben és az előző fejezetben elhangzottakkal szemben: Te vajon nem az önállóság és a teremtményi képesség mellett érveltél? Valóban nem, de másrészt nem vagyunk a keresztyén tehetetlenség szószólói sem, mert lényegi különbség van az újjászületett és az újjá nem született ember között a lelki tehetetlenséget illetően. Annak módja, hogy több hithez és több erőhöz jussunk az, ha használjuk azt, amivel már rendelkezünk. De egyáltalán nem állítjuk, hogy a keresztyén képes legyőzni a lelki ellenségeit a saját erejéből. Dáviddal is így volt. Figyelembe véve a nagy számú ellenségei seregeinek hatalmas létszámait, Dávid és a kicsiny erői soha nem lettek volna képesek olyan nagy győzelmeket aratni, ha az Úr nem állt volna mellettük.

„És megoltalmazá az Úr Dávidot valahová megyen vala.” (2Sám8:6): figyeljük meg ezeknek a szavaknak a pontos ismétlődését a 14. versben. Itt van Dávid sikereinek magyarázata: nem a maga erejével harcolt. Így a keresztyén is a hit jó harcát harcolva, noha gyenge önmagában, isteni kegyelem által erősödik meg. Dávid támadása a filiszteusok és a moabiták ellen összhangban volt Isten ígéreteivel az 1Móz15:18-ból és a 4Móz24:17-ből, s valószínűleg ezek serkentették őt a csatára. Így kell lennie a keresztyénnel is. Az ő kiváltsága és kötelessége emlékeztetni Istent az ígéreteire és Elé tárni azokat: az olyan ígéreteket, mint a „minden te ellenségeidet megalázom” (1Kor15:70) és „a bűn ti rajtatok nem uralkodik” (Rm6:14). Ó, bárcsak elmondhatnánk: „te öveztél fel engem erővel a harczra, alám görbeszted az ellenem felkelőket” (Zsolt18:40).

A hely szűkössége miatt már csak egy dolgot tudunk megvizsgálni: „Melyeket Dávid király az Úrnak szentele, azzal az ezüsttel és aranynyal együtt, a melyet az Úrnak szentele mind ama népektől, a kiket meghódoltatott.” (2Sám8:11) Dávid, miközben megsemmisítette a bálványokat, az összes ezüst- és aranyedényt az Úrnak szentelte, amit az ellenségeitől vett el. Így miközben a keresztyén igyekszik megöldökölni minden vágyat, minden természetes és lelki javát az Úrnak kell szentelnie. Bármilyen szegül szembe Istennel, meg kell feszíteni, de ami dicsőítheti Őt, azt oda kell szentelni az Ő szolgálatára. Áldott dolog ez. Dávid teljesen megváltoztatta ennek az ezüstnek és aranynak a célját: ami korábban a bálványimádókat ékesítette, az utóbb a templom építésében lett felhasználva. Ennek lelki alkalmazása a „Mert a miképen oda szántátok a ti tagjaitokat a tisztátalanságnak és a hamisságnak szolgálai a hamisságra: azonképen szánjátok oda most a ti tagjaitokat szolgálai az igazságnak a megszenteltetésre.” (Rm6:19) Adná az Úr kegyelmesen az áldását mindenhez, amit itt láttunk!

47. fejezet – Irgalmassága Méfibósettel szemben (2Sám9)

A 2Sám9 Dávid életének az egyik legkedvesebb jelenetét tárja elénk. Ahhoz, hogy helyesen felbecsüljük, fel kell idéznünk a korábbi tapasztalatait, s különösen a kegyetlen bánásmódot, amit Saul tanúsított vele szemben. Most csak futólag utalunk a féltékenységre, ami a király szívében ébredt, mikor hallotta, amint az asszonyok dalban ünnepelték Isai fiatal fiának a Góliát felett aratott győzelmét. S hogyan akarta őt utána újból és újból elpusztítani, dárdát vetve rá! Végül, hogyan kellett menekülnie Dávidnak, hogy megmentse az életét és miképpen üldözte fáradhatatlanul a király, elszánva magát arra, hogy megölje. De a dolgok teljesen megváltoztak. Saul és a fiait megölték a csatában, s Dávid ült Izrael trónjára. Most pedig hősünk a legámulatossabb lelkületet mutatja: ahelyett, hogy a királyi hatalmát zsarnoki vagy rosszindulatú módon használná, a legnemesebb módon használja, mert jóval fizet a rosszért, kiterjesztve a könyörületét az ellenségének leszármazottjára: olyasvalakivel szemben tanúsít barátságot, aki halált várhatott volna az ő kezétől, ez volt Dávid következő tette.

„Monda pedig Dávid: Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül, hogy irgalmasságot cselekedjem ő vele Jonathánért?” (2Sám9:1) Először is figyeljük meg az efféle kérdés pátoszáát. Az 1Krón8:33 felsorolja Saul fiait, de mostanra a családja úgy megfogyatkozott Isten ítélete következtében, hogy meg kellett kérdezni: „Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül?” Mennyire igaz, hogy „az atyák bűnei a fiakban lesznek megbüntetve” – ó, bárcsak több szülő venné ezt a szívére! Másodjára azonban figyeljük meg Dávid nagylelkű szándékát: keresett bárki túlélőt Saul családjából, de nem azért, hogy bebörtönözzé vagy megölje, hanem hogy „irgalmasságot” cselekedjen vele. Nem futó szeszély mozgatta őt. „Jonathánt” a szívébe zárta és az ő „kedvéért” határozta el, hogy irgalmasságot cselekszik és kimutatja a nagylelkűségét. Végül elé hozták Saul családjának egyik szolgáját, aki jól ismerte azt a szomorú állapotot, amibe a család került, s tőle is ezt kérdezte Dávid: „Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül, hogy cselekedjem vele az Isten irgalmasságát?” (2Sám9:3)

S bármilyen szép is volt Dávid viselkedése ez alkalommal, egy még áldottabb dolgot jelzett előre, s most különösen arra fog a figyelmünk irányulni. Ahogyan más szerzők is rámutatnak, Dávid, mint Izrael királya Istenre emlékeztet minket az Ő mennyei trónján ülve. Dávidnak a fő ellensége családjával szemben tanúsított irgalmassága előképe annak, hogyan Isten bánik kegyelmesen a bűnösökkel. Annak neve, akivel Dávid barátkozott, a hely, amit idáig elfoglalt, a jelen állapota, a csodálatos osztályrész, amit kapott mind előképe volt annak, ahogyan Isten üdvözítő kegyelmet ad. Az itt elénk táruló kép minden részletében tökéletes, s minél alaposabban vizsgáljuk, annál világosabban mutatkozik meg az evangéliumi jellege. Ő, bárcsak megolvadna a szívünk a gyönyörű fényétől és árnyékaitól!

„Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül, hogy irgalmasságot cselekedjem ő vele Jonathánért?” Figyeljük meg először is, hogy Dávid volt itt a kezdeményező. Saul egyetlen megmaradt leszármazottja nem tett kezdeményező lépéseket: maga a király volt az, aki elsőnek lépett. Így van az előkép valóságával is: nem a bűnös, hanem Isten teszi meg a kezdő lépést. Az evangéliumon keresztül teszi meg a kegyelmi kezdeményező lépéseket, az üdvözítés minden esetben Ő keresi meg azokat, akik nem keresik Őt. „Mindnyájan, mint juhok eltévelyedtünk” (Ézs53:6) és az eltévelyedett juh természete olyan, hogy egyre messzebbre és messzebbre kóborol el. A pásztornak kell keresgélnie, mert az eltévelyedett juh soha nem követi a pásztort – ez igaz mind természetesen, mind lelkiileg. Isten volt az, Aki megkereste Ábrahámot Urban, Jákobot Bételben, Mózeset Midiánban, a tarsusi Saulust a damaszkuszi úton, s nem ők keresték meg Őt.

Azután figyeljük meg Dávid vizsgálódásának alanyát. Nem olyasvalaki volt, aki barátkozott volna vele a saját szörnyű nyomorúsága idején. Nem is olyan volt, akit a világi emberek „érdemesnek” találtak volna a segítségre. S nem olyan volt, akitől Dávid bármit is várhatott volna viszonzásképpen. Egyenesági leszármazottja volt a legkegyetlenebb és a

legkíméletlenebb ellenségének, olyasvalaki, aki elbujdosott előle, akinek nem volt semmije, mert elveszítette az örökségét. Mennyire pontos ez a kép! Isten kegyelmének evangéliuma nem keresi azokat, akiknek van valami sajátjuk, amit az Úrnak ajánlhatnak, s nem kínál üdvösséget viszonzásul a későbbiekben nyújtott szolgálatokért. A felbecsülhetetlen gazdagsága a nincstelen nyomorultaké, a lelki koldusoké, az elveszett és tönkrement bűnösöké, és ezt a gazdagságot „pénz nélkül és ingyen” (Ézs55:1) kínálja.

De figyeljük meg a Dávidot mozgató indítékot. Gyönyörű összhangban van ez is az előképünkkel. „Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül, hogy irgalmasságot cselekedjem ő vele Jonathánért?” Ez volt az, ami felindította a királyt, hogy kezdeményező lépéseket tegyen az esküdt ellensége irányában. Bár nem volt semmi Saul túlélő leszármazottjában, ami beajánlhatta volna őt a királyi kegybe, Dávid talált rajta kívül álló okot abban a szeretet- és baráti kötelékben, ami közte és Jonatán között állt fenn. S ez a helyzet az előkép valóságával is: „Mert régenten mi is esztelenek, engedetlenek, tévelygők, különböző kívánságoknak és gyönyöröknek szolgálai, gonoszságban és irigységben élők, gyűlölségesek, egymást gyűlölők valánk. De mikor a mi megtartó Istenünknek jóvoltá és az emberekhez való szeretete megjelent, nem az igazságnak cselekedeteiből, a melyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a Szent Lélek megújítása által, melyet kitöltött reánk bőséggel a mi megtartó Jézus Krisztusunk által.” (Tit3:3-6) Másvalaki kedvéért kegyelmes Isten az ő népéhez: „Az Isten is a Krisztusban megengedett néktek” (Ef4:32).

Egy további dolog teszi teljessé ezt a pontot, mégpedig egy nagyon látványos dolog. Amikor Siba, Saul szolgája előkerült és Dávidhoz vitték, a király megkérdezte: „Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül, hogy cselekedjem vele az Isten irgalmasságát?” (2Sám9:3) Ez a nyelvezet tovább is terjed, mint az első versben elhangzottak. Visszavezet minket az 1Sám20-hoz. Ott látjuk, ahogyan Jonathán közbenjáróként működött közre Saul és Dávid között (27-34. versek). S ott olvasunk az ünnepélyes „szövetségről” is (16-17, 42. versek) Jonathán és Dávid között, melyben az utóbbi megesküdt, hogy örökké irgalmasan fog bánni az előző házával: „És Jonathán még egyszer megesketé Dávidot, iránta való szeretetéből; mert úgy szerette őt, mint a saját lelkét.” (17. vers) Erre az eseményre tekintettek vissza Dávid „hogy cselekedjem vele az Isten irgalmasságát” szavai: ez olyan irgalmasság volt, aminek Maga Isten volt a tanúja; „irgalmassági” szövetség, amit megígért teljesíteni.

Azaz, aki irgalmat nyert a király kezéből, nem azért kapta a kegyet mert bármit is tett volna, vagy mert rendelkezett volna bármilyen személyes érdemekkel, hanem teljes mértékben annak a szövetségi ígéretnek az alapján, ami még a megszületése előtt hangzott el. Így van ez azokkal is, akikkel iránt Isten most ingyenes és szuverén kegyelemmel bánt. Nem bármiféle személyes, Vele szemben fennálló követelések miatt, hanem szeretet miatt, amivel a Megváltó iránt viseltetik, mutat Isten „irgalmasságot”. S ez nem minden: jóval azelőtt, hogy először világosságot láttak, Isten szövetségre lépett Krisztussal, megígérve Neki a kegyelem kiterjesztését mindazokra, akik az Ő „házanépéhez” tartoztak: „Miért is az Isten, kiválóbban megakarván mutatni az ígéret örökösének az ő végzése változhatatlan voltát, esküvéssel lépett közbe, hogy két változhatatlan tény által, melyekre nézve lehetetlen, hogy az Isten hazudjon, erős vigasztalásunk legyen minékünk, mint a kik oda menekültünk, hogy megragadjuk az előttünk levő reménységet” (Zsid6:17-18). Az „örök szövetség vére által” teszi Isten a népét „készségesekké minden jóra, hogy cselekedjék az ő akaratát” (Zsid13:20-21).

Most nézzük meg közelebbről azt, akivel szemben Dávid „Isten irgalmát” cselekedte – szövetségi irgalmasságot. Első a neve, mert itt egyetlen részlet sem jelentéktelen. Jonathán fiát „Méfibósetnek” hívták (2Sám9:6), aminek a jelentése „szégyenletes dolog”. Milyen pontosan írja le ez a megnevezés a természeti embert! „És mi mindnyájan olyanok voltunk, mint a tisztátalan” (Ézs64:5) mondja Isten Ígéje, - beszennyezettek a bűntől. Születésünktől fogva gyakorlatilag lezüllöttek és megromlottak vagyunk. Az értelmünk elsötétedett, így nem tudunk felfogni lelki dolgokat, az akaratunk ellentétes Istenével, a szívünk kétségbeesésként gonosz, a

lelkiismeretünk megkeményedett, az erőnket a Sátán szolgálatában vetjük be, s a Szent szemében „mint megfertéztetett ruha minden mi igazságaink”. „Szégyenletes dolog” vagyunk tehát valóban, „tetőtől talpig nincs e testben épség” a természetünknel fogva, hanem „csupa seb és dagadás és kelevény” (Ézs1:6). Ó, micsoda okunk van a leprással együtt kiabálni: „Tisztátalan, tisztátalan!” és Jóbbal együtt mondani: „Íme, én hitvány vagyok” (Jób39:37, Károlinál: *parányi – a ford.*)!

Másodszor, Méfíbóset szökevény volt Dávid számára. Amikor a családja megmaradt tagjaihoz érkezett annak híre, hogy Saul és a fiait leölték a csatában, s Dávid lépett a trónra, Méfíbóset és a dajkája rémült menekülésbe kezdtek: „öt esztendő vala, mikor Jezréelből hír jött Saul és Jonathán felől, és felvevé őt a dajkája, hogy elszaladjon vele” (2Sám4:4). Igyekeztek kikerülni Dávid útjából. Így van a bűnössel is, fél Istentől, és igyekszik Őt száműzni a gondolataiból. Isten szentségének, hatalmának és mindentudásának ismerete kétségbeeséssel tölti őt el, s arra törekszik, hogy semmi köze se legyen Hozzá. „Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is” (Péld28:1).

Harmadszor, Méfíbóset nyomorék volt. „Sánta” volt (2Sám4:4), ahogyan a jelen fejezet záró szavai is megerősítik: „ő mind a két lábára sánta vala” (2Sám9:13). Milyen pontosan írja ez le azok állapotát, akik Krisztuson kívül vannak! A természeti ember képtelen Isten parancsolatainak útján futni, vagy az életre vezető keskeny utat taposni. Ő egy lelki nyomorék: „erőtelen” (Rm5:6). Az újjá nem születettek teljes tehetetlensége arra, hogy eleget tegyenek Isten követelményeinek és elfogadhatóan járjanak Előtte, a Szentírásban mindenütt leírt igazság, bár valóban kevés helyet kap a legtöbb modern prédikációban. Az ember nagysága, az akaratának szabadsága, a képessége, hogy bármely pillanatban elfogadja Krisztust most azok az édes ópiumok, amik milliókat kábítanak el. „Senki sem jöhet én hozzám, hanemha az Atya vonja azt” (Jn6:44): micsoda bizonyágot tesznek Krisztus eme szavai arról a komoly tényről, hogy a bűnös „mind a két lábára sánta”!

Negyedszer, Méfíbóset elesés miatt volt nyomorék: „felvevé őt a dajkája, hogy elszaladjon vele; lőn pedig, hogy mikor a dajka gyorsan futott, elesett, és megsántula” (2Sám4:4). Valóban nagyon csodálatos könyv a Biblia! De a csodáinak és a szépségeinek meglátásához mégis kellenek hozzá az isteni Ihlető által felkent szemek! Mennyire nyilvánvaló a lelki ítélőképességgel felruházottak számára, hogy itt sokkal többről van szó, mint holmi történeti beszámolóról egyvalakiről: ez inkább egy egyetemes vonatkozású előkép. Az ember eredetileg nem abban az állapotban lett megteremtve, amiben most van. Az ember egyáltalán nem volt „mind a két lábára sánta”, amikor az Alkotója „igen jónak” mondta. Az ember lelkének képességei a bukás következtében váltak lelki nyomorékká – az Ádámban végbement bukásunk következtében. Ennek a bukásnak az eredményeképpen „a kik pedig testben vannak, nem lehetnek kedvesek Isten előtt” (Rm8:8).

Ötödik a hely, ahol Méfíbóset tartózkodott. Nem Jeruzsálem volt, valóban nem, Krisztuson kívül senki nem lakik ott. Jeruzsálem azt jelenti „a békesség alapja”, s ahogyan a Szentírás ténylegesen kijelenti: „Nincs békesség, így szól az Úr, az istenteleneknek!” (Ézs48:22) – miképpen is lehetne, miközben megvetik azt, Akiben egyedül található meg a békesség? „És a hitetlenek olyanok, mint egy háborgó tenger, a mely nem nyughatik” (Ézs57:20) – nyugtalanok, elégedetlenek. Nem Jeruzsálem volt az, ahol a szegény Méfíbóset lakott. A lakóhelye „Ló-Debárban” volt, aminek a jelentése „legelő nélküli hely”. Milyen nagy jelentőségű vonás ez a képünkben, amit nyilvánvalóan nem emberi művész festett bele. Mennyire alkalmasan festi ez le a világot, amiben élünk, azt a világot, ami elszakadt Istentől és a Gonoszban él. Ez a világ nem ad táplálékot a léleknek: ez a „szörnyű pusztaság”, ami a lelki ellátást illeti. De mily kevésbé ismerik ezt fel azok, akik benne és belőle élnek!

„Ló-Debár” van ráírva e világ minden mezőjére, bár az emberek nagy tömegei nem fogják ezt fel. Tömegek keresnek valamit, amivel kitölthetik azt az Űrt a szívükben, amit Istennek kellene elfoglalnia. A kielégülést a sportban, a könyvolvasásban, a gyönyörök véget

nem érő körforgásában, a pénzszerzésben, a hírnévben keresik: de a lélek kielégülése nem található meg az efféle dolgokban – olyan dolgokban, amik megsemmisülnek a használat során. Megvetve Őt, Aki „az igazi kenyér”, „az élet kenyere” – itt azonban nem lehet élelmet találni, csak „azt a moslékot, a mit a disznók ettek”. A tékozló fiú rájött, hogy amikor elhagyta az atyai házat és messzi országba ment, „éhen fog meghalni” lett a panaszos kiáltása. Az élet, a békesség a megelégedés csak az Úrban található meg.

Még egy dolog, és le kell zárunk ezt a fejezetet: ez pedig a Dávid által Mefibósetnek biztosított ellátás. Ott volt ez a szerencsétlen teremtmény, akinek a családja fellázadt Dávid ellen, ő maga mindkét lábára sánta és legelő nélküli helyen élt. S ott volt a király a trónon, azzal a céllal a szívében, hogy másvalaki kedvéért irgalmas lesz vele. Mi volt hát a következő lépés? Vajon Dávid üdvözlő üzenetet küldött neki és meghívta, hogy jöjjön Jeruzsálembe? Vajon értesítette Mefibósetet arról, hogy ha „megtette a maga részét”, akkor kegyelmet kell kapnia? Vajon elküldött egy pár mankót a nyomoréknak, megparancsolta neki, hogy használja azokat és sántikáljon fel Jeruzsálembe, ahogyan csak tud? Valóban nem: ha Dávid bármi effélét tett volna, akkor az előképünk teljes mértékben elrontotta volna „Isten jóságának” bemutatását azok iránt, akiknek megadja az Ő oly nagy üdvösségét. Isten „a kegyelmi eszközök megadásánál” sokkal többet is tesz.

„Akkor elkülde Dávid király, és elhozatá őt” (2Sám9:5). Ez az áldott részlet előre jelzi a Szentlélek hatékony munkáját azokban, akiket Isten Magához vesz. Ha Ő nem tenne többet a Fia halálra adásánál a bűnösökért, és a szolgálai elküldésénél az evangélium meghívásával, akkor soha senki nem üdvözülne. Ez világos a nagy vacsora példázatából: az embereknek megparancsolták, hogy jöjjenek és biztosították őket arról, hogy „immár minden kész”. S mi volt a válaszuk? Ez: „És mindnyájan egyenlőképen kezdék magokat mentegezni.” (Lk14:18) De Istent nem lehetett megghiúsítani, s ezt mondta a szolgának (a Léleknek): „Eredj hamar a város utcáira és szorosaira, és a szegényeket, csonkabonkákat, sántákat és vakokat hozd be ide.” Hála Istennek a kegyelemért, és azért, hogy megtesz mindent a népéért és a népében egyaránt!

Ugyanaz a kegyelem szervezte meg a lakomát,
Amelyik gyengéden bekényszerített engem is;
Különbén még mindig vonakodtam volna megízlelni
És elpusztultam volna a bűneimben.

48. fejezet - Irgalmassága Méfibósettel szemben (2Sám9, folytatás)

A Dávid által mutatott nemes nagylelkűség mögött, amit az fő ellensége, Saul utolsó leszármazottjával szemben tanúsított, felfedezhetjük Istennek a bukott és bűnös népe iránti kegyelme dicsőségének ragyogását. Ó, jaj, milyen kevésbé fogjuk fel Istennek ezt a csodálatos attribútumát, mily teljesen elégtelenek a kiválósága megmutatására irányuló erőfeszítéseink! Azok, akik az isteni kegy legnagyobb adósai, a leginkább tudatában vannak a nyelvezetük szegénységének a hála és a dicséret, a tőlük kijáró csodálat és imádat kifejezéséhez. Amikor Jonathán szegény, számkivetett és nyomorék fiát Ló-Debárból Jeruzsálembe vitték, s nemcsak kegyesen fogadták, de helyet kapott a király családjában és Dávid saját asztala mellé ültették, akkor alighanem a szava is elállt. S amikor a bűn szolgáját és a Sátán foglyát Krisztus nemcsak megszabadítja, de örököstársává is teszi, belevész az ámulatba. Az örökkévalóság kell majd ahhoz, hogy megadjuk Istennek a Neki kijáró dicséretet.

A kegyelem az igazság ellenpárja. Az igazság mindenkinek pontosan megadja, ami kijár: nem mutat kegyességet és nem ismer könyörületet. Mindenkinek pártatlanul megadja a megszolgált fizetséget. De a kegyelem ingyenes kegy, amit nem szolgáltak meg és nem érdemeltek ki azok, akik kapják. A kegyelem a legutolsó dolog, amit a lázadó bűnös érdemel: a kegyelem „megérdemléséről” beszélni fogalmi ellentmondás. A kegyelem pusztán a jótékonyság dolga, amit szuverén és spontán módon gyakorolnak, amit semmi dicséretre méltó nem vonz a címzettjében. Az isteni kegyelem Isten ingyenes irgalmassága a könyörület és az áldások megadásával azoknak, akikben nincs semmi jó, s akiktől semmiféle ellentételezés nincs megkövetelve. Sőt mi több, az isteni kegyelem nemcsak azoké, akiknek nincsenek érdemeik, de akik tele vannak tényleges érdemelekkel: nemcsak a rosszat érdemlők kapják, de a poklot érdemlők is.

Azt, hogy a kegyelem mennyire teljes mértékben állít félre minden személyes érdemet, megláthatjuk egyetlen, a Szentírásból vett idézetből: „Megigazulván ingyen az ő kegyelméből” (Rm3:24). Az „ingyen” szó felerősíti a „kegyelem” kifejezést, bár a görög eredeti nem annyira a bőséges mivoltát hangsúlyozza ki, mint inkább az ingyenességét. Ugyanezt a szót fordítják az „ok nélkül” kifejezéssel a Jn15:25-ben. Ott nem volt semmi, ami miatt az Úr Jézus rászolgált volna az aljas bánásmódra az ellenségei kezétől, semmi, ami alátámasztotta volna a szörnyű ellenségességet a részükről. Hasonlóképpen egyik bűnösben sincs semmik, ami kegyes elbánást követelne meg a szent Isten részéről, ő semmit sem tett, amivel elnyerhette volna az Ő szeretetét. Épp ellenkezőleg. A Kegyelem tehát grátisz, ingyenes ajándék.

Maga az „Isten kegyelme” kifejezés feltételezi és jelzi., hogy a bűnös állapota a végsőkéig kétségbeesítő, s Isten joggal hagyhatná őt elpusztulni. Sőt, a csodák csodája az is, hogy nincs már most a pokolban. A kegyelem isteni gondoskodás azok számára, akik annyira romlottak, akik nem tudják megváltoztatni a saját természetüket, s akik annyira idegenkednek Istentől, hogy nem fordulnak oda Hozzá. Annyira vakok, hogy nem látják sem a betegségüket, sem az orvosságot, annyira halottak lelkileg, hogy Istennek kell kihoznia őket a sírjaikból a feltámadás földjére, ha valaha is az élet újdonságában kell járniuk. A kegyelem a bűnös utolsó és egyetlen reménysége, ha nem üdvözülni meg kegyelem által, akkor soha nem fog üdvözülni. A kegyelem kiegyenlít minden különbséget, s ugyanabban az elbírálásban részesíti a legbuzgóbb vallásos embert, mint a legzüllöttebbet, a szemérmes szüzet, mint az erkölcstelen prostituáltat. Istennek tehát teljes szabadsága van a legnagyobb bűnös üdvözítésére és a kegyelmének megadására a gonoszok leggonoszabbikának.

Az előző fejezetben addig jutottunk el, hogy Méfibósetet ténylegesen Dávid jelenlétébe vitték. Micsoda találkozó volt az! Ez az ember most életében először látja azt, akit a nagyapja oly könyörtelenül és igazságtalanul üldözött. „És mikor megérkezett Dávidhoz Méfibóset,

Jonathánnak a Saul fiának fia, arczczal leborula, és tisztességet tőn neki” (2Sám9:6). Illő testhelyzet volt ez annak számára, akinek a pusztaság élete is a király könyörületességétől függött. Mi mást várhatott volna az ajkairól, mint a halálos ítéletet? Ott hever, alkalmasan kiabázva a reszkető bűnöst, aki az értelmét és a lelkiismeretét tekintve most először kerül szemtől szembe a háromszor szent Istennel, azzal, Akit oly sokéig semmibe vett, Akit oly gonoszul figyelmen kívül hagyott, s Akit oly súlyosan megsértett. Így volt ez a társusi Saulussal is: amikor az Úr először jelent meg neki, „ő leesett a földre” (Csel9:4). Olvasó, elfoglaltad-e már valaha is a helyedet Előtte a porban?

A legvalószínűbb, hogy Dávid korábban soha nem látta Mefibósetet, de most mégis a legbarátságosabban szólott hozzá: „És monda Dávid: Mefibóset!” (2Sám9:6) Áldott dolog látni, hogy a király volt az első, aki megtörte a csendet, előképileg bemutatva, hogy miképpen veszi át Isten minden ponton a kezdeményezést a népe üdvözítésével kapcsolatosan. Ez eszünkbe juttatja az apostolnak a galatákhoz intézett szavait: „Most azonban, hogy megismertétek az Istent, sőt, hogy megismert titeket az Isten” (Gal4:9). Dávid mindössze egy szót mondott – „Mefibóset” – de mégis, milyen sokat kifejező volt az! Mennyire emlékeztet ez minket a drága kijelentésre a jó Pásztor ajkáról: „a maga juhait nevéken szólítja” (Jn10:3). Amikor az égő csipkebokornál az Úr először jelentette ki Magát Izrael egyiptomi szabadítójának, ezt mondta: „Mózes, Mózes” (2Móz3:4). A Megváltó első szava is ez volt a fügefán ülőhöz: „Zákeus” (Lk19:5). Amikor felfedte Magát a könnyeitől elvakult keresője előtt a sírnál. Azt egyetlen szóval tette. „Mária!” (Jn20:16) Az első szava az egyháza üldözőjéhez a „Saul” volt (Csel9:4). S így volt ez a mostani eseménynél is. „És Mefibóset felele: Ímhol a te szolgád.”

Dávid következő szavai még áldottabbak voltak: „Ne félj” (2Sám9:7) mondta az előtte leborult nyomoréknak. Nem korholta azért, mert oly sokáig távol maradt tőle, nem fedtte meg azért, mert Saul házából származott, hanem megnyugtató, lecsillapító szavakkal szólott hozzá. Ó, mekkora megnyugvást kell ennek jelentenie minden bűnbánó léleknek! Semmitől sem kell félnünk, ha egyszer elfoglaljuk a helyünket a porban az Úr előtt: „Az Isten a kevélyeknek ellenök áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.” (Jak4:6) Vajon nem így volt az atyával is, amikor a bűnbánó tékozló fiú a kegyelmére bízta magát? Egyetlen korholó szó sem hagyta el a száját, helyette gyorsan biztosította őt a szeretetétől. Ez a Dávid által Mefibósetnek mondott „ne félj” emlékeztet minket ugyanerre a nyelvezetre, amit oly gyakran hallunk a Megváltó ajkairól, amikor az Övéihez szól! Csodálatos látni, hogy amikor a megdicsőült Megváltó megjelent Jánosnak Páthmósz szigetén, s az apostol úgy esett a lábaihoz, mint egy holt ember, ugyanaz a régi, jól ismert „ne félj” hangzott el (Jel1:17), ami megerősítette őt.

Dávid nemcsak a nevére szólította Mefibósetet és megnyugtatta a szívét a „ne félj” szavakkal, de ezt is hozzátette. „mert kétség nélkül irgalmasságot cselekeszem veled Jonathánért, a te atyáért; és visszaadom néked Saulnak, a te nagyatyádnak minden majorságát, és néked mindenkor asztalomnál lesz ételed.” (2Sám9:7) Ez tiszta és egyszerű kegyelem volt, csodálatos kegyelem, „a kegyelem rendkívüli gazdagsága”. Nem volt itt semmi eshetőség, nem kötött semmiféle üzletet és nem szabott feltételeket, hanem „kétség nélkül irgalmasságot cselekeszem veled”. Dávid nem mondta: „ha megteszed ezt vagy azt” vagy „ha betartod a te részedet a szerződésben, én is ragaszkodom a magaméhoz”. Nem, nem, ingyenes irgalmasság, ki nem érdemelt nagylelkűség volt az, a „mindent a semmiért”. Dávid királyi módon, mint egy király járt el. Mert egy uralkodónak nem illik üzletelni. Mennyire inkább ez a helyzet a királyok Királyával: Ő „minden kegyelem Istene” (1Pt5:10), az örök élet pedig ajándék (Rm6:23), valahányszor csak a kedve tartja megadni azt. A cselekedetek általi üdvösséget hirdetni nemcsak a tehetetlen bűnösök kigúnyolása, de vaskos sértés a szavakkal ki nem fejezhető Jahve ellen is.

S milyen hatást gyakorolt ez az ámulatba ejtő irgalmasság Mefibósetre? Vajon felfuvalkodott az önhittségtől és úgy kezdett el cselekedni, mintha nem volna szegény nyomorék? Valóban nem: a szívre alkalmazott isteni kegyelemnek soha nem ez a hatása, bár

gyakran ez a helyzet ott, ahol a róla alkotott légies elképzelések nem jutnak mélyebbre a fejnél. „Akkor fejet hajta Mefibóset, és monda: Micsoda a te szolgád, hogy a holt ebre reá tekintettel, minemű én vagyok?” (2Sám9:8) Ez vajon nem ténylegesen szép? Dávid rendkívüli kegyessége nem önteltséget és önfelmagasztalást munkált ki benne, hanem önkéntes megalázkodást: még jobban a tudatára ébresztette, hogy teljesen méltatlan erre az elképzelhetetlen irgalmasságra. Elámult azon, hogy a király észrevesz, s még jobban azon, hogy ily kegyesen bánik egy olyan érdemtelen teremtménnyel, amilyennek magát érezte. Vajon most nem a saját nevével illő összhangban viselkedett, amikor „hol ebnek” nevezte magát, hiszen a „Mefibóset” név jelentése „szégyenletes dolog”? S mi az a név, amit a Szentírás ad nekünk? Bűnös! Vajon a viselkedésemmel nem igazolom ennek igazságát?

Ez az ecsetvonás a képen különleges figyelmet kíván egy olyan korban, amilyenben ma élünk, ahol oly sok az önbecsülés, a teremtményi dicsekedés, a laodiceai önelégültség és a farizeusi önteltség. Ó, micsoda búznak kell lennie a Mindenható orrában a modern keresztyénség bűzölgő gögijének! Mily kevés gyakorlati példáját látjuk az alapelvnek: „Semmit nem cselekedvén versengésből, sem hiábavaló dicsőségből, hanem alázatosan egymást különbeknek tartván ti magatoknál.” (Fil2:3) Milyen kevesen érzik úgy, mint Pál, hogy ők „a fő bűnösök”? De miért? mert oly kevesek szívét érinti meg és befolyásolja ténylegesen Isten kegyelme. A kegyelem mindig megaláz. Isten jósága megtérésre indít (Rm2:4). Ahol Isten jóságát valóban érzik a lélekben, ott „kicsik vagyunk a magunk szemében”. Pont ahogyan Dávid királyi nagylelkűsége meghajlította Mefibósetet előtte, aki elismerte, hogy egy „holt eb”, úgy fogjuk fel és ismerjük el, hogy mennyire méltatlan nyomorultak, gonosz teremtmények és romlott férgek vagyunk, amikor Isten szeretete megolvasztja a szívünket.

Most azt a csodálatos osztályrészt kell megvizsgálunk, amit Mefibóset kapott annak a nagy kegyességnek az eredményeképpen, amit Dávid mutatott iránta, mert ez látványos előképe volt a „gazdagságnak”, amit az isteni kegyelem juttat azoknak, akik megáldatnak minden lelki áldással a Krisztusban. Először is életet kapott, mert a király elutasította a kivégzését, amikor a hatalmába került. Az, hogy az életét megkímélte, az irgalmasság nemes cselekedete volt az uralkodó részéről. Áldott módon szemlélteti ezt Isten túlradó kegyelme azokhoz, akik kigúnyolták a tekintélyét, megszegték a törvényeit, és nem szolgáltak rá másra, csak a kíméletlen ítéletre az Ő kezéből: jóllehet a bűn zsoldja a halál, Isten ajándéka az „örök élet” Jézus Krisztuson, a mi Urunkon keresztül.

Másodszor, békessége volt: Dávid „ne félj” szavai a rettegését voltak hivatottak csillapítani, a szívét megnyugtatni és teljes nyugalomba helyezni őt a király jelenlétében. Így van a hívővel is: „Megigazulván azért hit által, békességünk van Istennel” (Rm5:1).

Harmadszor, örökség volt fenntartva a számára. „Szólítá azután a király Sibát, Saulnak szolgáját, és monda néki: Valamije volt Saulnak és egész háznépének, mindazokat a te urad fiának adtam.” (2Sám9:9) Milyen valóban csodálatos ecsetvonás ez az előképünkben! Olyan, amiről megint kénytelenek vagyunk azt mondani, hogy nem pusztán emberi művész munkája. Mennyire lefesti ez nekünk a mi Istenünk nagylelkűségét, amint a kegyelmének gazdagságát adományozza nekünk, szegény, csődbement koldusokra. Bár üres kézzel járulunk Elébe, Ő nem hagyja, hogy úgy is maradjunk. De van itt valami még határozottabb dolog: Mefibósetnek az elveszített örökségét adta vissza. Az egykor Saulhoz tartozó örökséget a családja veszítette el. Hasonlóképpen, az ősatyánk hitehagyásának következtében mi is elvesztettük a kezdeti örökségünket, az életet, s Isten képmását és áldását. S nem is tehettünk semmit a visszaszerzése érdekében. De ahogyan Dávid „Jonathánért, a te atyáért” adta vissza Mefibósetnek atyja birtokát, úgy adja vissza a népének Isten Krisztus kedvéért mindazt, amit elveszítettek Ádámban.

Negyedszer, csodálatos osztályrészt juttatott neki. Dávid mondta Mefibósetnek: „néked mindenkor asztalomnál lesz ételed” (2Sám9:7). Micsoda hatalmas ellentét volt először számkivetettnek lenni Ló-Debárban – „a legelő nélküli helyen”, most pedig a király saját

asztalánál étkezni, s nem csak egyszer, hanem „mindenkor”! Valóban „Isten irgalmassága” volt az, amit Dávid kimutatott iránta. Mily erősen emlékeztet ez minket arra, amit a tékozló fiú példázatának végén találunk, amikor őt, aki „ínségben” volt egy távoli országban, miután bűnbánattal visszatért, az atyja a „hízott borjúval” ünnepelte. Semmi sem elégíti ki „minden kegyelem Istenének” nagy szívét, csak az, ha a legjobbját adja nekünk, s mi más lenne a „legjobbja”, mint a Vele való közösség, aminek az asztalánál evés a jelképe?

Ötödször, megtisztelő hely volt ez a számára: „És Mefibóset az én asztalomnál eszik, mint a király fiainak egyike.” (2Sám9:11) Nem idegenként, hanem a királyi család tagjaként. Nemcsak bőséges táplálékban volt része, de nagy megtiszteltetésben is: most a király saját palotájában volt helye, s nem szolgaként, hanem fiúként. Mennyire eszünkbe juttat ez egy másik Igét: „Lássátok milyen nagy szeretetet adott nekünk az Atya, hogy Isten fiainak neveztetünk!” (1Jn3:1) Ó, milyen csodálatos helyet biztosít az isteni kegyelem azoknak, akik a tárgyai: minden hívő Isten gyermekeként áll meg, ők az Ő örök irgalmasságának tárgyai! Ez olyasvalami, amit Saul soha nem élvezett, de Jonathán kedvéért most Mefibóset többet nyert vissza, mint amennyit korábban elveszített. Krisztuson keresztül tehát a hívő sokkal, sokkal többet kap, mint amennyit elveszített Ádámban. Ahol bővelkedik a bűn ott a kegyelem még jobban bővelkedik. „Hogy miképpen uralkodott a bűn a halálra, azonképpen a kegyelem is uralkodik igazság által az örök életre a mi Urunk Jézus Krisztus által.” (Rm5:21) A király asztala alatt Mefibóset sánta lábai nem látszottak. Krisztusban minden fogyatékoság eltűnik!

A történet egyszerre szánalmas és áldott módon folytatódik a 2Sámuel további fejezeteiben, amit röviden megemlítünk, mert kedves befejezést tesz hozzá mindenhez, amit eddig láttunk. Először a 2Sám16:1-4-ből megtudjuk, hogy amikor Dávid Absolon elől menekült Siba, Mefibóset szolgája nagylelkű élelmiszer-adománnyal ment elébe a királynak az emberei számára. Amikor Dávid megkérdezte, hol van Mefibóset, Siba ezt válaszolta: „Ímé Jeruzsálemben marada, mert azt mondja: Visszaadja ma nekem Izráel háznépe az én atyámnak országát.” Ez az egyike a szenteknek adott sok figyelmeztetésnek arról, hogy fel kell készülniük a rágalmakra és a barátságtalan bánásmódra: gyakran – mint itt is – azok részéről, akiktől a legkevésbé volna elvárható.

Másodszor, Absolon halála után egy csapat indult el tisztességet tenni a visszatérő királynak. Közöttük volt Mefibóset is, akiről ezt olvassuk: „sem lábait, sem szakálát meg nem tisztította, sem ruháját meg nem mosatta attól a naptól fogva, hogy a király elment vala, mindama napig, a melyen békességgel haza jöve” (2Sám19:24). Milyen kedves képét tárja ez elénk egy lojális léleknek, akiknek a szíve hűséges maradt az (átmenetileg) elvetett királyhoz! Milyen világos bizonyosságot tett Mefibóset állapota az érzelmeinek irányáról Dávid távollétében! Dávid most megismételte a mesét, amit Siba mondott neki és megtudta, hogy az teljesen hamis volt. Mefibóset utána a királyi ura lelki megítélésére és szuverén jótetszésére bízta magát (2Sám19:27-28). A király akkor próbára tette a szívét, javasolva, hogy a föld legyen elosztva Mefibóset és a szolgája között – ugyanaz az alapelv, mint Salamon javaslatánál, mely szerint osszák el az élő gyermeket a két nő között, akik mindketten maguknak követelték.

Ha Mefibóset az a hamis szívű nyomorult lett volna, akinek Siba lefestette, azonnal belenyugodott volna Dávid ajánlatába, örülve, hogy ilyen könnyen megúsza: „bölcshatározás” kiáltotta volna. Helyette azonban nemes módon válaszolt: „Elveheti az egészet, csakhogy az én uram, a király békességben haza jöhete.” (2Sám19:30) Mennyire meghazudtolta ez Siba vádaskodását: mennyire megmutatta, hogy mentes volt minden testi kapzsiságtól! Nem a földre vágyott: most, hogy a szeretett ura hazatért, teljesen elégedett volt. Ó, mennyire nekünk szól ez és tesz próbára minket: vajon az értelemünk a távol levő Király Személyére irányulnak? Vajon az Ő jelenlétére vágyunk minden másnál jobban?

49. fejezet – Megsértik a szolgáit (2Sám10)

Dávid életének következő feljegyzett eseményét több szempontból is át kell gondolni. Erre az a tény utal a számunkra, hogy a 2Sám10-ben rögtön a Mefibósetnek megadott kegyelem története után szerepel, míg az 1Krón19 rögtön az után a párhuzamos történet után szerepel, amiről az 1Sám8-ban olvasunk. S jóllehet a 2Sám10 és az 1Krón19 szöveg-környezetei jelentős mértékben eltérnek egymástól, e kettő mégis a „Lőn pedig (Történt) ezután” szavakkal kezdődnek. Ez arra utal, hogy miután a történetet részletesen, de majdnem azonos nyelvezettel írja le a 2Sám és az 1Krón, ezért annak kettős jelentősége van. Miután pedig más-más környezetben van a két helyen, ez megköveteli, hogy külön-külön vizsgáljuk, a két környezettel fennálló kapcsolatában. Megpróbáljuk tehát ezt a vezérfonalat követni, először úgy vizsgálva a témát, ahogyan az az előző fejezetben tárgyaltak után következik.

Az ammoniták királya meghalt, Dávid pedig ki akarta fejezni a szomszédi és baráti együttérzését a fiának. Ennek megfelelően elküldte néhány szolgáját, hogy „vigasztalják őt”: De ahelyett, hogy ezt a kedves kezdeményezést méltányolták volna, bizalmatlan gyanakvással fogadták. Az ammoniták fejedelmei azt képzelték, hogy Dávid gonosz terveket sző a városuk ellen, s azok az emberek, akik látszólag vigasztalni jöttek gyászoló urukat, csak kémek voltak, akik információkat gyűjtöttek a legyőzésükhöz. Ezért Hánon király súlyosan megsértette a látogatóit, nyílt gyaláznak téve ki őket. A cselekedete hadüzenet volt Dávid ellen és Izrael királya annak is tekintette. A fejezet hátralevő része leírja a csatát, ami a sértésük miatt robbant ki. De mi az előképi és lelki jelentőségével szeretnénk foglalkozni. S ezeket nem is lesz nehéz megállapítani.

A kapcsolat a 2Sám9 és 10 között nyilvánvaló a felszínen: az előbbi azzal kezdődik, hogy „Monda pedig Dávid: Maradt-é még valaki a Saul házanépe közül, hogy *irgalmasságot* cselekedjem ő vele Jonathánért?”, az utóbbi pedig: „Lőn pedig azután, meghala az Ammon fiainak királya, és uralkodék helyette Hánon, az ő fia. És monda Dávid: *Irgalmasságot* teszek Hánonnal, Náhás fiával, miképen az ő atyja is velem *irgalmasságot* tett”. De a dőlt betűvel szedett szavakat leszámítva minden más éles ellentétben állnak egymással. A 2Sám9-ben Dávid egy izraelitával szemben, a 2Sám9-ben pedig egy ammonitával szemben tanúsít irgalmasságot. Az előbbiben az illető a fő ellenségének leszármazottja volt, az utóbbiban pedig olyasvalakie, akivel barátkozott. Az elsőben az irgalmas kezdeményezését nagyon méltányolták, az utóbbiban gonoszul visszautasították.

Amint részletesen megmutattuk a 2Sám9-ről írt két fejezetünkben, az a fejezet az Istennek a választottainak adott ingyenes és szuverén kegyelmének legkedvesebb előképét adja nekünk. Mi hát az, amit a 2Sám10 konkrétan előre megmutat? A válasz keresése közben, ha alaposan megvizsgáljuk az első öt versének minden egyes szavát, egy további ellentétet látunk: a 2Sám9-ben maga Dávid volt a főszereplő, a 2Sám10-ben pedig a követői vannak a színpad közepén. A 2Sám10:2-4-ben Dávid szolgái nem kevesebb, mint négyszer vannak megemlítve, míg az előző fejezet egyetlen egyszer sem említi őket. Itt van hát a kulcs a történetünkhöz: előképileg Dávid Fiának szolgái azok, akikről itt szó van.

„De mikor a mi megtartó Istenünknek jóvolta és az emberekhez való szeretete (könyörülete – *margin.*) megjelent” (Tit3:4). S hol jelent meg „a mi megtartó Istenünknek jóvolta és az emberekhez való szeretete”? Az evangéliumban. S kinek kell prédikálni az evangéliumot? „Minden teremtésnek” (Mk16:15). Van néhány olvasónk – igehirdetők – akiket emlékeztetni kell erre. Krisztus bízta meg a tanítványait, hogy prédikálják az evangéliumot, ismertessék meg az Ő „jóindulatát és könyörületét”, de ne csak azokkal, akik bizonyítékát adták, hogy a Szentlélek felébresztette őket, hanem az újjá nem születetteknek is. Komoly baj van minden olyan hitvallással vagy teológiai rendszerrel, amelyik megszorítja és bilincsbe veri az igehirdetőt az evangélium szabad hirdetésében. Azok, akik azt képzelik, hogy az evangélium csak a „választottak” számára van, súlyosan tévednek. Másrésről „az evangyéliista munkájának

megcselekvéséhez” (2Tim4:5) az embernek nem kell hinnie sem az egyetemes megváltásban, sem a bukott ember szabad akaratában.

A magvető példázatában Krisztus világossá teszi, hogy Ő a mező minden részére vetett magot, nemcsak a „jó földbe”. A Mt13 záró példázatában úgy mutatja be az evangéliumot, mint „hálót”, ami mindenféle halat megfogott, „rosszakat” és „jókat” egyaránt. A nagy vacsora példázatában a szolgát azzal az üzenettel küldték el, hogy: „Jertek el, mert immár minden kész!” S ezt azoknak is mondania kellett, akik „egyenlőképen kezdék magokat mentegezni” (Lk14:17-18). A két fiúról szóló példázat végén Krisztus kijelentette az idősebbikről (az önelégült, kemény szívű farizeusról): „Az ő atyja annakokáért kimenvén, kérlelé őt” (Lk15:28). Ó, kedves testvéreim a szolgálatban, keressétek a kegyelmet és a bölcsességet ahhoz, hogy a szolgálatotok összhangban legyen Krisztuséval! Ő nem engedte, hogy Isten örökkévaló rendelkezései megkössék a kezét vagy elnémítsák a száját.

Ugyanez volta a helyzet azokkal is, akik közvetlenül Krisztus után következtek. A nem hívő közösségnek (Csel3:9), a hitetleneknek (Csel3:17) mondta Péter: „Bánjátok meg azért és térjete meg, hogy eltöröltessenek a ti bűneitek” (Csel3:19)! „És Filep lemenvén Samária városába, prédikálja vala nékik a Krisztust.” (Csel8:5): nem azt olvassuk, hogy egy kicsiny, válogatott közösségnek, akiket a Lélek már megelevenített, hanem „Samária városának” általánosságban. S mi volt a témája a prédikálásának? Krisztus! – mint mindenre elégséges Megváltó még a főbűnösök számára is. Pál apostol sem volt megszorítva az üzenetében: „Bizonyágot tévén mind zsidóknak, mind görögöknek az Istenhez való megtérés, és a mi Urunk Jézus Krisztusban való hit felől” (Csel20:21): a megátalkodottakat bűnbánatra szólította fel, a hitetleneknek pedig azt parancsolta, hogy higgyenek a Megváltóban. Vajon ezek a dolgok nem pont a mi okulásunkra lettek feljegyezve követendő példaként?

Azt, amit az utolsó három bekezdésben igyekeztünk kihangsúlyozni, látványosan szemlélteti és erősíti meg a most vizsgált eseménysorozat. Ha a 2Sám9 azt az irgalmasságot mutatja be áldott módon, amivel Isten a választottjaival bánik, akkor a mostani fejezet ugyanolyan világos képét adja az Úr irgalmassága kezdeményezésének, amit a nem választottak felé terjeszt ki. Ez az oka annak, amiért a két esemény egymás mellé került: az egyik kiegészíti a másikat. Ha az előző fejezetben Dávid „irgalmasságát” láttuk olyasvalakivel szemben, akivel szövetségi kapcsolatban állt, a mostani fejezetben az ő „irgalmasságát” látjuk olyasvalakivel szemben, aki kívül volt Izrael nemzetközösségén, s pogány volt. S pontosan ebben a konkrét tényben rejlik az igeszakasz előképi mivoltának szépsége, s a nagy evangéliumi lecke, amit meg kell belőle tanulnunk.

„Lőn pedig azután, meghala az Ammon fiainak királya, és uralkodék helyette Hánon, az ő fia. És monda Dávid: Irgalmasságot teszek Hánonnal, Náhás fiával” (2Sám10:1-2) Csak ha alaposan megvizsgálunk itt minden részletet, akkor leszünk képesek értékelni az előképünk pontosságát. A halál adta hozzá a sötét háttérrel. Náhás elhunyt volt az, ami lehetőséget adott Dávidnak a szíve irgalmasságának kifejezésére! Amint az elméink határozottan erre a részletre összpontosítanak, melyik felkent szem lenne képes eltéveszteni a lelki jelentőségét? Az embernek a még el nem bukott állapotában nem volt szüksége „vigasztalásra”: az evangélium teljesen szükségtelen volt Ádám számára abban a rövid időszakban, amíg még megmaradt felhőtlen kapcsolatban az Alkotójával. A bűn belépése azonban teljesen megváltoztatta a helyzetet.

Ádám vétke a sötétség leplét borította az Éden szép látványára. S ez a sötétség nem is kezdett oszladozni egészen addig, amíg az evangélium világossága (1Móz3:15) át nem törte. A bűn volt az, ami felmutatta a Megváltó szükségességét: a lelki halál volt az, amibe a bukás az egész családot beletaszította, s ami nyilvánvalóvá teszi a Krisztusban megélt életéről szóló jó híreket. S ahol a bűn bővelkedett, ott a kegyelem még sokkal jobban bővelkedett. A bűn emelte ki tehát az Isten szívében rejlő csodálatos kegyelmet. Az Úr semmiképpen sem igazságtalanul

járt volna el, ha örök kárhozatba taszítja az egész emberi fajt, amikor az atyjuk és a szövetségi főjük elszakadt Tőle. De nem ezt tette: haragjában is „megemlékezett” a kegyelemről.

Ez tehát az első ecsetvonás az előképünkben: a halál alkalmas hátteret biztosít hozzá. Minél jobban érezzük annak a lelki halálnak a szörnyűségét, amit felvázol, annál többre becsüljük annak a csodálatos „vigasztalásnak” az áldott mivoltát, amiről az isteni könyörület gondoskodott. A szörnyű bukás, ami behozta a lelki halált, olyan súlyos természetű volt, hogy mindenkit menthetetlenné tett, akiket Ádám képviselt. A lelki halálunk természetét az Ef4:18 írja le: „Kik értelmökben meghomályosodtak, elidegenültek az isteni élettől a tudatlanság miatt, mely az ő szívök keménysége miatt van bennök”. Ez hozott létre bennünk testi elmét, ami „ellenségeskedés Isten ellen” (Rm8:7). Miért kellene hát az Úrnak bármennyire is törődnie velünk? Miért kellene foglalkoznia azokkal, akik többre tartják a sötétséget a világosságnál, a gonoszságot a jóságnál, a halált az életnél? Ha ő teljesen ráhagyott volna minket a saját pusztulásunkra és nyomorúságunkra, az lett volna minden, amire rászolgáltunk.

„És monda Dávid: Irgalmasságot teszek Hánonnal” (2Sám10:2). Ez a második ecsetvonás az előképünkben, rámutatva arra, Aki minden jó, gyengéd, szimpatikus és önzetlen forrása a teremtményeiben. Ő a „nagy türelmű” (Jón4:2), Ő, mekkora irgalmasságot mutatott az Úr, amikor hátrahagyva a mennyei dicsőségét eljött ebben a bűntől megátkozott világba! Mekkora kegyesség volt az Úrtól, amikor szolgálai formát öltött Magára és azoknak szolgált, akiknek inkább Neki kellett volna szolgálniuk! Micsoda könyörülettel volt, amikor az ínség, a szenvedés és a nyomorúság volt az osztályrésze, micsoda irgalmassággal, amikor gyógyított „minden betegséget és minden erőtlenséget” (Mt4:23). Így jelezte Dávid irgalmassága előre az ő Fiának és Urának végtelenül nagyobb irgalmasságát.

„És hozzá küldte Dávid, hogy vigasztalja őt szolgálai által” (2Sám10:2). Ez az előképünk harmadik ecsetvonása. Az Ő testének napjaiban hirdette ki Krisztus: „Az Úrnak lelke van én rajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szemeinek megnyílását, hogy szabadon bocsássam a lesujtottakat” (Lk4:18). A mennybemenetele óta folytatta a kegyelmes küldetését a követein és a szolgálai keresztül: 2Kor5:20, Mk16:20. Ő micsoda „vigasztaló” üzenetük van Krisztus szolgálainak minden szegény bűnös számára, akik meghallgatják őket: olyan üzenet, ami megismerteti a menekülés útját az eljövendő harag elől, ami elmondja, hogy a bűnbocsánat miképpen szerezhető meg, s miképpen válnak a békesség, az öröm, az örök élet és boldogság az osztályrészünké.

A negyedik ecsetvonást a következő szavakban látjuk: „Dávid szolgálai Ammon fiainak földre érkezének” (2Sám10:2). Dávid eme szolgálai nem olyanok voltak, mint Jónás, aki zúgolódott, amikor arra kapott felszólítást, hogy prédikáljon a niniveieknek. Nem, ők nem tiltakoztak az ellen, hogy elhagyják Isten szövetségi népének határait és a bálványimádókhoz utazzanak. Ezzel előre kiábrázolták Dávid Fiának engedelmes szolgálait, akiknek a megbízatása ez: „prédikálni az ő nevében a megtérésnek és a bűnök bocsánatának minden pogányok között” (Lk24:47).

„Mondának az Ammon fiainak vezérei Hánonnak, az ő uroknak: Vajjon becsüli-e Dávid ezzel előtted a te atyádat, hogy hozzád vigasztalókat küldött? Vajjon Dávid nem inkább azért küldötte-e hozzád szolgálait, hogy a várost megszemléljék és kikémleljék és teljesen elpusztítsák.” (2Sám10:3) Kell ide bármiféle igemagyarázó? Vajon az előképünk eme soron következő ecsetvonása nem világos annyira, hogy önmagáért beszél? A keresztyén evangélista általános tapasztalata lényegében azonos azzal, ami Dávid szolgálaira szakadt. Bár a legjobb szándékokkal jöttek, gonoszoknak tekintették őket. Bár az evangélista is csak az igazi „vigasztalás” üzenetével érkezik, a Sátán szerencsétlen, vak becsapottjai „öröm-gyilkosnak” tekintik őt. Bár az egyetlen célja megismertetni királyi Ura „irgalmasságát”, a nagy többség, akikhez jön, visszautasítja a küldetését Ő, jaj, a hitvalló keresztyének köreiben Krisztus igazi

szolgája ma sem kívánatos, hanem inkább gyanakvással tekintenek rá, mint „haszonlesőre” vagy „a békesség megzavarójára”.

„Elfogatá azért Hánon a Dávid szolgáit, és szakáloknak felét lenyíratá, és ruháikat félben elmetseté az alfelekig, és elbocsátá őket.” (2Sám10:4) Ez az ecsetvonás is olyan világos, hogy kevés magyarázatra szorul a részünkről. Az előképünk eme részlete előre jelezte azt a bánásmódot, amiben majd Dávid Fiának szolgáit részesítik azok, akiknek a javát keresik. Azokat a szolgákat gúnyolták és sértegették, nem kívánatosak voltak, akiket gyalázattal „bocsátottak el”. Az emberek ma más módon sértegetik és gyalázzák az evangélium szolgáit az ammoniták módszereihez viszonyítva, de azok ugyanolyan hatékonyak. Gonosz vádaskodásokkal illetik őket, hamis híreket terjesztenek róluk, ezért sok helyről ki vannak tiltva.

„A mint ezt Dávidnak hírül hozták, eleikbe küldé, (mert ezek az emberek igen meggyaláztattak) és ezt izené a király: Maradjatok Jerikóban mindaddig, míg megnevedik szakálotok; és úgy jőjjetek haza.” (2Sám10:5) Itt a folytatása annak a barátságtalan bánásmódnak, amiben részük volt: Dávid szolgái arra kaptak felszólítást, hogy húzódjanak vissza a nyilvánosságtól. Várniuk kellett egy ideig – legkevesebb pár hónapig – aminek következtében ki voltak zárva a közösségből. Valakiben kíváncsiság ébredhet az iránt, hogy manapság vajon hányan „várakoznak Jerikóban”, ahogyan a szerző is? Nem kevés „tanító” ma „rejtőzködik” (Ézs30:20), mert eljött az idő, „mikor az egészséges tudományt el nem szenvedik” (2Tim4:3). Az ókori Izraelről ezt olvassuk: „ők az Isten követeit kigúnyolták, az ő beszédeit megvetették, és prófétáival gúnyt űztek; míglen az Úrnak haragja felgerjede az ő népe ellen, s többé nem vala segítség.” (2Krón36:16) – nem fog ez hamarosan megismétlődni a keresztyénség történetében is?

Az utolsó ecsetvonás az előképünkben – ami a 2Sám10 hátralevő részét teszi ki – komoly dolog: Dávid bosszút állt a megsértett szolgái miatt. Az őket ért sérelmeket személyes sérelmeknek tekintette. Így van ez a valóságban is. A szolgáliról mondta Krisztus: „A ki titeket hallgat, engem hallgat, és a ki titeket megvet, engem vet meg” (Lk10:16) A velük szemben tanúsított rossz bánásmódot Ellene irányuló hadüzenetként értelmezi. Ő Maga mondta: „Meg ne illessétek az én felkentjeimet, és az én prófétáimnak ne ártsatok!” (Zsolt105:15), s büntetlenül nem lehet Neki nem engedelmeskedni. Komoly dolog előre nézni arra az időre, amikor azok, akik megvetették, rágalmazták, sértegették és kidobták a szolgáit, Magának Dávid Fiának fognak erről számot adni.

Sok és fontos lecke rejlik ebben az eseménysorozatban Krisztus szolgálói számára. A főbbek a következők: 1. Engedelmesen teljesíteniük kell királyi Uruk parancsait, tekintet nélkül arra, hogy ezek mennyire ésszerűtleneknek tűntek és mennyire ellenszenvesek voltak a számukra. 2. Fel kell készülniük arra, hogy a legjobb szándékaik és a legkedvesebb tetteik ellenére a legaljasabb gyanakvásnak lesznek kitéve. 3. Ezeknek a dolgoknak nem szabad elcsüggeszteniük őket, mert végül majd Maga Krisztus fogja védelmezni az ügyüket! 4. Nem szabad megpróbálniuk bosszút állni magukért, hanem inkább követniük kell a Mesterük példáját? 1Pt2:23. 5. Ha most bármi oknál fogva arra kapnak parancsot, hogy „várakozzanak Jerikóban”, akkor vigasztalást kell meríteniük abból a tényből, hogy az Uruk volt az, aki elrendelte a magányos elkülönülést.

50. fejezet – Az irgalmasságát visszautasítják (2Sám10)

„Látom, minden tökéletes dolognak vége van, de a te parancsolatodnak nincs határa.” (Zsolt119:96) A kaldeus magyarázat így olvassa ezt az igeverset: „Láttam, hogy minden dolognak, amivel foglalkoztam, vége van, de a te parancsolatod nagyon nagy.” A szír változat szerint: „Láttam minden régió és ország végét (azaz rájöttem, hogy a lakott világ véges és behatárolt), de a Te parancsolatod kiterjedése hatalmas.” A zsoltáros a teremtmény cselekedetei és a Teremtő Ígéje közötti különbséget vázolja fel. A legtökéletesebb világi dolgok is tökéletlenek, még az ember is a maga legjobb állapotában is csak „merő hiábavalóság” (Zsolt39:6). Gyorsan megláthatjuk az ember munkáinak „végét” vagy „határát”, mert az emberi bölcsesség legmélyenszántóbb cselekedete is sekély, felszínes és korlátolt. Nagyon más a helyzet azonban az igazság Szentírásával.

„De a te parancsolatodnak nincs határa.” Az Íge részesül az isteni Alkotója tökéletességeiből: ezek közé sorolva a szentségből, a tévedhetetlenségből, a végtelenségből és az örökkévalóságból. Isten Ígéje annyira mély, hogy senki sem képes a mélyére hatolni (Zsolt36:7), oly magas, hogy a mennyben van megalapozva (Zsolt119:89), oly hosszú, hogy örökké megmarad (1Pt1:23), olyan rendkívül széles, hogy senki sem tudja felmérni, s annyira teljes, hogy a tartalma soha nem merül majd ki. A lelki kincsek annyira gazdag tárháza, hogy nem számít, hányan merítenek belőle, a benne maradó vagyon nem fogyatkozik meg. Nem számít, mennyit írtak egy konkrét fejezetéről, a Lélek még mindig képes korábban soha észre nem vett csodákat és szépségeket kijelenteni abban.

Most ugyanazt az igeszakaszt kell megvizsgálnunk, amit az előző fejezetben láttunk, de ezúttal teljesen eltérő nézőpontból. Talán nem árt néhány magyarázó megjegyzést tenni itt, hogy olvasóink közül senki ne zavarodjon össze. Sok része van az Ígének, melyek nemcsak néhány törvényes alkalmazáshoz megfelelőek, de amiken több konkrétan eltérő szögből megközelítve kell elmélkedni is. Gyakorta ugyanaz az esemény, ami kimutatja Isten jóságát és kegyelmét, bemutatja az ember romlottságát és bűnét is. Sámson életének sok részlete a leglátványosabb előképei Krisztusnak, mégis, egyidejűleg látjuk bennük magának Sámsonnak a fájdalmas hibáit. Ugyanezt a kettős alapelvet példázzák más ószövetségi főszereplők életének részletei is. S ahelyett, hogy ettől összezavarodnánk, inkább bámuljuk annak bölcsességét, Aki ennyire szerteágazó dolgokat hozott össze.

Mózes nagyot hibázott, amikor ahelyett, hogy bizalommal és azonnal válaszolt volna az Úr felszólítására azzal kapcsolatosan, hogy ismertesse az Ő kérését a fáraóval, utat adott a hitetlenségnek és az egyik kifogást a másik után hangoztatta (2Móz3 és 4). De ebben szép példáját is láthatjuk az isteni dolgok szolgálatára elhívottak bátortalanságának, valamint annak, ahogyan az alkalmatlanságukat és a teljes érdemtelenségüket érzik. A két dolog teljesen különböző, bár egy és ugyanazon eseménysorozatban látjuk mindkettőt: Mózes személyes hibáját, ám maga a hibája áldott képe az alázatnak Isten valódi szolgájában. A 2Sám210-ben található ezzel párhuzamot mutatnak: Dávid arra irányuló cselekedete, hogy kifejezze együttérzését az ammoniták királyának, gyönyörű előképe Krisztusnak, amint elküldi a szolgáit a vigasztalás üzenetével a bűnösökhöz. De amint azt majd látjuk, személyes szempontból Dávid viselkedése elítélendő.

Ugyanezt a dolgot látjuk ismételtén Jónásnál is. Magának az Úrnak a tekintélyével tekinthetjük őt „jelnek” (Mt12:39-40), s az a próféta csodálatos előképe volt a Megváltónak megannyi részlet vonatkozásában. Ám ez semmiképpen sem változtatja meg azt a tényt vagy beszél ellene, hogy amikor Jónás személyes történetét olvassuk, találunk benne néhány fájdalmas bűnt órára feljegyezve. Ne furcsálljuk hát, ha a 2Sám10-re vonatkozó mostani magyarázatunk oly radikálisan különbözik az előző fejezetben adottól: a két fejezet között nincs „ellentmondás”, hanem ugyanazt az eseményt írják le, csak két jelentősen eltérő szemszögből.

Az, hogy ezt megtehetjük, abban a tényben rejlik, hogy ugyanezt az eseménysorozatot írja le az 1Krón19 is, ám az ottani szövegkörnyezete teljes mértékben különbözik a 2Sám9-től.

Ez alkalommal ahelyett, hogy ámulnánk a kedves előképen, amit a 2Sám10 mutat be, meg fogjuk vizsgálni Dávid személyes viselkedését, igyekezve a szívünkre venni azokat a leckéket és figyelmeztetéseket, amiket ez a történet kiemel. „Lőn pedig azután, meghala az Ammon fiainak királya, és uralkodék helyette Hánon, az ő fia. És monda Dávid: Irgalmasságot teszek Hánonnal, Náhás fiával, miképen az ő atya is velem irgalmasságot tett; és hozzá küldé Dávid, hogy vigasztalja őt szolgálai által atya halála felől.” (2Sám10:1-2)

Ezeknek az igeverseknek a gyakorlati tanítását keresve az első kérdés, amin el kell gondolkodnunk, ez: miért küldte Dávid a szolgálait a vigasztalás üzenetével Ammon királyához? Miféle indíték mozgatta őt? Nem elégséges válasz az, hogy a szíve jósága, mert az csak a kérdésfeltevésünket változtatja meg ekképpen: Mikért határozta el magát arra, hogy irgalmasságot mutat ennek a pogány törzsnek a vezetője felé? S miképpen találjuk meg a választ a kérdésünkre? A szövegkörnyezet alapos átvizsgálásával: jelen esetben az 1Krón19 szövegkörnyezetét, ami ugyanaz, mint a távolabbi szövegkörnyezet a 2Sám-ben, mert az 1Krón18 párhuzamos a 2Sám9-cel. S ott mit találunk? Azt, hogy Dávid háborút vív és legyőzi a filiszteusokat (2Sám8:1), a moabitákat (2. vers), Hadadézert (3. vers), a szíriaiakat (5. vers), majd Edomban helyőrséget állított fel és rendbe tette az országai ügyeit (15-18. versek)

Ennyi hadakozás után úgy tűnik, hogy Dávid most egy nyugalmas időszakra vágyott. Ez abból derül ki, amit a következő fejezet legelső versében olvasunk: „Lőn pedig az esztendő fordulásakor, mikor a királyok hadba szoktak menni, elküldé Dávid Joábot és az ő szolgálait ő vele, és mind az egész Izráelt, hogy elveszessék az Ammon fiait, és megszállják Rabba városát; Dávid pedig Jeruzsálemben maradt.” (2Sám11:1) Azaz, a közvetlen szövegkörnyezet fényében mind az előtt, mind az után, ami a 2Sám10-ben és az 1Krón19-ben van feljegyezve, világosnak tűnik, hogy Dávid vigasztaló üzenetének elküldése Hánonhoz az apja halála után diplomáciai lépés volta részéről a béke megerősítése végett az ammoniták és Izrael között. Más szóval, az alapokokra leegyszerűsítve ez próbálkozás volt a barátság előmozdítására az istentelenek és a kegyesek között. Az Úr azonban fűtyült erre a lépésre és semmivé tette azt.

„Parázna férfiak és asszonyok, nem tudjátok-é, hogy a világ barátsága ellenségeskedés az Istennel?” (Jak4:4) Igen, elméletileg tudhatjuk ezt, de ó, jaj, milyen gyakran engedetlenek vagyunk ezzel kapcsolatban a gyakorlatban! Isten megköveteli, hogy a népe szakadjon el a világtól, legyenek abban idegenek és vándorok, ne legyenek közeli ismeretségben a polgáraival és utasítsanak el minden közös „igát” velük. S ez vajon nem egyszerre helyes és szükséges? Micsoda közösség lehet azok között, akik szeretik az Ő Fiát, és azok között, akik gyűlölik Őt? Azok között, akik meghajolnak az Ő jogara előtt, és azok között, akik a Sátánnal állnak szövetségben? Mégis, bármennyire is magától értetődő ez az alapelv, mégis milyen sokan lassúak az igazodásban a követelményeihez! Mennyire hajlamosak vagyunk Isten ellenségeivel kacérkodni!

De ha mi gondatlanok és engedetlenek vagyunk is, Isten hűséges. Az irántunk érzett szeretetében gyakran intézi úgy, hogy a világiak utasítsák vissza a baráti közeledéseinket, értelmezzék félre a barátságos lépéseinket, nézzenek le, gúnyoljanak és sértegensenek minket. Ha a magunk részéről nem maradunk meg a saját oldalunkon annak a határvonalnak a mentén, amit Isten húzott meg az Ő Fiának királysága és a Sátán királysága között, akkor nem szabad meglepődnünk, ha Ő arra használja fel a gonoszokat, hogy kiűzzenek minket a saját területükről. Ebben rejlik a kulcsa a sok fájdalmas tapasztalatnak, kedves olvasóm, ami gyakran összezavarja a keresztyént. Miért engedi az igazságos Isten, hogy ennyire igazságtalan és durva bánásmódban részesítsenek azok, akikhez „kedves” szeretnék lenni? Isten megengedi, hogy az „ellenségeskedés”, amit Ő helyezett a kígyó magva és az asszony magva közé, újra kitörjön az utóbbival szemben, mert túlságosan meghitt kapcsolatba kerültek egymással.

S nemcsak megfedd minket Isten, ha nem törődünk az Általa az egyház és a világ között meghúzott vonallal, hanem az a lelki hasznunkra is válik, amit Ő támogatni akar. „Tudjuk pedig, hogy azoknak, a kik Istent szeretik, minden javokra van, mint a kik az ő végzése szerint hivatalosak.” (Rm8:28) Igen, kedves keresztyén olvasó, s ez a „minden” magában foglalja egyes újjá nem születettek tartózkodását is, akik egykor barátságosak voltak veled. Ez a „minden” magában foglalja a Krisztust nem ismerő rokonok hidegségét, a szomszédok rideg viselkedését, a veled együtt dolgozó hivatali, bolti vagy műhelybeli munkatársak barátságatlanságát. Isten látja a veszélyt, ha te nem is! Mivel szeret téged, megakadályozza, hogy szövetségre lépj azokkal, akiknek a befolyása hatalmasan gátolná a növekedésedet a kegyelemben. Akkor ahelyett, hogy zsörtölődnél az embertársaid viselkedése miatt, köszönd meg az Úrnak a hűségét.

Az elmondottak ellen felvethető: De biztosan nem úgy érted, hogy a keresztyénnek a világtól való elkülönülése során emberkerülőnek kell lennie és úgy kell élnie, mint egy remetének? Vagy, hogy Isten azt akarja, hogy udvariatlanok és mogorvák legyünk az embertársainkhoz? Nem, kedves olvasó, nem így értjük. Nekünk „irgalmasoknak” és „kegyeseknek” kell lennünk (1Pt3:8) és „cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel” (Gal6:10). Sőt a keresztyénnek óvakodnia kell a „nálad szentebb vagyok” állapotot feltételező viselkedéstől az embertársaival szemben. Mindazonáltal valódi a különbség az újjá nem születettekkel szembeni tiszteletteljes és kedves viselkedés, valamint velük való indokolatlan bizalmaskodás között, ami közeli barátokká teszi őket.

Még az is kifogásolható, hogy Dávid esetében helyes és szükséges volt azt tenni, amit tett, mert a 2Sám10:2 konkrétan kijelenti, hogy Hánon atyja is irgalmasságot tett vele. Akkor hát nem volna korholandó hálátlanság, ha Dávid nem viszonzta volna ezt valamiképpen? Arról, hogy pontosan milyen természetű irgalmasságot cselekedett Náhás, az ammoniták királya Dáviddal, a Szentírás nem tájékoztat minket, ezért a spekuláció is haszontalan. De ha Dávid bármiféle kegyet kért volna tőle, mint Ákhíztól, Gáth királyának a fiától (1Sám27:1-7), akkor vétkezett abban, hogy elfordult attól a magasztos elhívástól és kiváltságos helytől, ami csak annak jár, akinek egyedül az élő Istentől kell függenie. Amikor ez a helyzet, amikor a bizalmunkat emberbe vetjük és a teremtményre támaszkodunk, akkor nem szabad meglepődnünk, ha Isten megfedd és megghiúsítja a testi reményeinket.

Van ebben egy alapelv, amit illetően fontos, hogy világosan lássunk, de aminek az alkalmazása valószínűleg gyötri a lágy lelkiismeretűeket. Mennyire megengedett egy keresztyénnek szívességeket elfogadni egy hiteltlentől? Van, ami attól függ, hogy milyen kapcsolatban áll azzal, aki felajánlja van, ami attól, hogy milyen indíték mozgatja a felajánlót, van, ami a felajánlott dolog természetétől. Nyilvánvaló, hogy a keresztyénnek soha nem szabad elfogadni semmit attól, akinek nincs joga azt felajánlani – például egy tisztességtelen alkalmazottól. S nem fogadhat el semmit, amit Isten Ígéje elítél – például egy szemérmetlen öltözetet, egy színházjegyet stb. Szilárdan vissza kell utasítania minden szívességet, ami egy világi ember lekötöztettségévé tenné: ez az a pont, ahol a Sátán gyakran igyekszik csapdába ejteni a hívőt – az istentelen hatalmába adva őt azzal, hogy a lekötöztettségévé válik.

Bár nem kapunk tájékoztatást arról, hogy Náhás hogyan és mikor barátkozott össze Dáviddal, a Szentlélek mégis feljegyzett egy eseményt, ami bemutatja ennek a királynak a jellemét: „És feljöve az Ammonita Náhás, és tábort jára Jábes Gileád ellen. A Jábesbeliek pedig mondanak mindnyájan Náhásnak: Köss velünk szövetséget, és mi szolgálni fogunk néked. És monda nékik az Ammonita Náhás: Úgy szövetséget kötök veletek, ha kivágtom mindnyájatoknak jobb szemét, és tehetem ezt egész Izráelnek gyalázatára.” (1Sám11:1-2) Miért kellene hát Dávidnak most tisztelettel adóznia olyasvalaki emlékének, aki Isten népe oly kegyetlen ellenségének mutatta be magát? Nem lehetett semmiféle lelki alapelv, ami ez alkalommal mozgatta Izrael királyát. Világos útmutató Ígét kaptunk azokat illetően, akik Isten

nyílt ellenségei: „Avagy az istentelennek kellett-e segítségül lenned, és az Úrnak gyűlölőit szeretned?” (2Krón19.2)

De nemcsak Náhás gonosz jellemének kellett volna visszafognia Dávidot attól, hogy tisztelettel adózzon az emlékének, hanem a nemzetnek, amihez tartozott, is elválasztó kerítésnek kellett volna lennie. Ő ammonita volt, így az Úr tilalma vonatkozott rá, mert az a nemzet „mert nem jöttek előtökbe kenyérrel és vízzel az úton, mikor kijöttetek Égyiptomból”, s a moabitákkal együtt (mivel felbérelték Bálámot ellenük) ki voltak tiltva a tizedik generációig az Úr gyülekezetéből (5Móz23:3-4). Sőt, mi több, az ammoniták és a moabiták vonatkozásában Isten konkrétan megtiltotta: „Ne keresd az ő békességöket és az ő javokat teljes életedben, soha.” (5Móz23:6) Dávid tehát ez alkalommal engedetlen volt Isten konkrét parancsával szemben.

Azt, hogy Dávid személyesen ismerte-e vagy sem azt a konkrét isteni rendeletet, nem tudjuk megmondani. Valószínűleg az egyetlen gondolata az volt, hogy diplomatikusan úgy időzítse a törekvését, hogy az megerősítse a két nemzet közötti békét. De Isten nem fűtyült a politikai elképzeléseire és ez cselekedve figyelmeztetést adott a népének minden generációja számára, hogy csak csalódás és zaklatás vár rájuk, ha megpróbálnak az istentelennel barátkozni. „Mondának az Ammon fiainak vezérei Hánonnak, az ő uroknak: Vajjon becsüli-e Dávid ezzel előtted a te atyádat, hogy hozzád vigasztalókat küldött? Vajjon Dávid nem inkább azért küldötte-e hozzád szolgálait, hogy a várost megszemléljék és kikémleljék és teljesen elpusztítsák.” (2Sám10:3) Az áruló elmék mindig álnokságot vélnek felfedezni másokban.

„Elfogató azért Hánon a Dávid szolgálait, és szakáloknak felét lenyíratá, és ruháikat félben elmetseté az alfelekig, és elbocsátá őket.” (2Sám10:4) S miért engedte meg Isten, hogy ezek a fejedelmek helytelenül értelmezzék Dávid kedvességét, s miért hallgatott reájuk a királyuk és sértette meg Dávidot azzal, hogy ekkora gyalázattal illette a követeit? Azért, mert nagyon más céljai voltak, mint a szolgájának. Ezek az emberek elteltek a gonoszságuk „mértékével” (1Móz15:16, Mt23:32): a szívük megérett a megsemmisítésre, s ezért keményedtek meg a saját vesztükre (2Sám11:1). Isten nem felejtette el, mi volt feljegyezve a 2Sám11:1-2-ben jöllehet sok évvel korábban történt. Az Ő malmai „lassan örölnek”, de végül „rendkívül finomra örölnek”.

51. fejezet – A félelmetes bukása (2Sám11)

Nehéz és a legkellemetlenebb feladat vár most ránk: látnunk és kommentálnunk kell Dávid tisztességes jellemének mindegyik között a legsötétebb foltját. De ki vagyunk mi, magunk is telve bűnnel, akik arra sem vagyunk méltók, hogy a saruja szíját megoldjuk, hogy leüljünk és nekilássunk Izrael édes zsoltárosa megítélésének? Biztos, hogy nem választanánk ezt a témát személyes megfontolásból, mert nem okoz örömet Isten egyik kiváló szentjét akkor szemlélni, amikor bemocskolja magát a gonoszság sarával. Ó, bárcsak tudnánk igazi alázattal, könnyek között és reszketéssel közeledni, emlékezve arra, hogy „mint a vízben egyik orca a másikat megmutatja, úgy egyik embernek szíve a másikat” (Péld27:19)! Csak akkor remélhetjük, hogy képesek leszünk bármiféle hasznot húzni a vizsgálódásunkból: ugyanez vonatkozik az olvasóra is. Mielőtt tovább lépnénk, kérje mindegyikünk az Urat, hogy töltsen el félelemmel egyes tisztelettel a szíveinket az élénk táruló komoly jelenet által.

Isten dicsőségére és a mi javunkra kellett a Szentléleknek feljegyeznie ezt a beszámolót Dávid félelmetes bukásáról, különben nem volna állandó helye a Szentírás elpusztíthatatlan lapjain. De ahhoz, hogy bármennyire is a lelkünk javára váljon, biztosan szükséges józan elmével és a szelídség lelkével közelednünk ehhez a szomorú eseményhez, „ügylévén magunkra, hogy meg ne kísértessünk mi magunk is” (Gal6:1). Ezt az ihletett feljegyzést isteni iránytűnek kell tekinteni, ami azokra a sziklákra figyelmeztet bennünket, amiken Dávid élete hajótörést szenvedett – mint veszélyjelzést, ami megparancsolja, hogy vigyázzunk, nehogy az óvatlanságunk következtében hasonló bajba kerüljünk. Így tekintve értékes, megtanulandó leckék vannak benne, olyan útmutatások, amik jó szolgálatot tesznek nekünk, ha alázattal tesszük azokat a magunkévá.

Dávid félelmetes bukása a Szentírás megannyi komoly, a bukott ember természetéről és jelleméről szóló kijelentésének konkrét példáját szolgáltatja. A tanítása az emberi romlottságról nagyon az elevenbe vágó és az érzékenységet sértő, s gyakorta vált az istentelen csúfolódók szentségtelen tréfálkozásának tárgyává. Az afféle kijelentések, mint „az ember szívének gondolatja gonosz az ő ifjúságától fogva” (1Móz8:21); a „csalárdabb a szív mindennél, és gonosz az” (Jer17:9); a „tudom, hogy nem lakik én bennem, azaz a testemben jó” (Rm7:18) nagyon ellenszenvesek az emberi büszkeség számára, de a bennük rejlő igazságot mégsem lehet megcáfolni. Félelmetesek és vészjóslók a bukott ember efféle leírásai, mindazonáltal a pontosságukat újra és újra szemléltetik és bemutatják a Biblia szereplőinek életei, valamint a mai világ.

Joggal mondták: „A Biblia igazságának egyik legmegdöbbentőbb bemutatása a bűn habozás nélküli bemutatása és elítélése Isten megvallott követőjében. Nem leplez semmit: épp ellenkezőleg, lerántja a leplet és feltár mindent. Nem néz el semmit, helyette vagy hangod ad Istennek a vétkekkel szembeni rettenetes haragjának, vagy feljegyzí a boldogtalan bűnöst akár a harmadik-negyedik generációig sújtó ítéleteit (2Móz34:7).

Felmagasztalja Noét, mint az igazság hirdetőjét egy gonosz és erőszakos nemzedékben, de ugyanolyan hűséggel jegyzi fel a részegségét és a gyalázatot (1Móz9:20-21). Ábrahámot a hit embereként állítja élénk. Az éhség órájában ahelyett, hogy csendben várt volna Istenre, lement Egyiptomba. Amikor odaért, rávette a feleségét, hogy hamisan tüntesse fel a vele fennálló kapcsolatát, és az elkövetett hazugsággal veszélybe sodorta a saját békességét és az övét (1Móz12:12-13). Lót elbukott a szabadulását követően Szodomából, s a bot szeretete kitette őt a lányai féktelen vágyainak. Áron és Miriám elteltek féltékenységgel és gonoszul szóltak Mózes, a testvérük ellen. Mózes meggondolatlanul szólalt meg és kizárta magát az ígéret földjéről. Az igazság fehér fénye ragyog minden lapján és azok hibái, ostobaságai, bűnei és megbocsáthatatlan vétkei, akik Isten népének és szolgálóinak nevezik magukat, is láthatók minden visszataszító formájukban.” (I. M. H.)

Így volt a most vizsgált tragédiában is. Dávid félelmetes viselkedése rettentő elevenességgel tárja elénk nemcsak azt, hogy a természeti ember bukott és romlott teremtmény, de azt is, hogy a megváltott és újjászületett ember is ki van téve a legégbekiáltóbb gonoszságba esésnek. S amíg nem tetszik Istennek szuverén módon közbelépni, az óvatlanság a hívő részéről biztosan az Úrra nagy gyalázatot hozó, rá nézve pedig félelmetesen ártalmas következményekkel jár. Ez az, ami mindenekelőtt teszi kimondhatatlanul komollyá a mostani igeszakaszunkat: itt látjuk a teljesen szabadjára engedett testi vágyakat, de nem egy világi ember, hanem a hit házanépe egyik tagjának részéről. Itt látunk egy, a szentségben kiemelkedő szentet, akit egy óvatlan pillanatban meglep, megtéveszt és csapdába ejt az ördög. A „test” a hívőben nem különbözik és nem jobb a testnél a hitetlenben!

Igen, Izrael édes zsoltárosában, aki oly hosszú és szoros közösséget élvezett Istennel, is benne volt a „test”, s mivel elmulasztotta megöleldökölni a vágyait, most eldobta az isteni közösség örömeit, beszennyezte a lelkiismeretét, lerombolta a lelke bővelkedését és kitette magát (az egész hátralevő életében) a megpróbáltatások viharának, s a nevét és a vallását minden soron követő generáció gúnyolódása és istenkáromlása nyilainak céltáblájává tette. Isten minden vele szemben támasztott követelményét, a magasztos hivatalának minden kötelezettségét minden korlátot, amit az isteni kegyelem biztosított a számára most könnyörtelenül letaposta a benne égő heves vágy. Ő, aki a megpróbáltatás napjaiban így kiáltott „kivánczik az én lelkem hozzád, oh Isten!” (Zsolt42:2) most egy tiltott dologra vágyott. Ó, jaj, micsoda az ember? „Bizony merő hiábavalóság minden ember, akárhogy áll is!” (Zsolt39:5)

De hogyan tudunk számot adni Dávid félelmetes bukásáról? Mi volt az, aminek ennyire készségesen engedett a kísértésben? Mi vezette és készítette őt ennek a szörnyű bűnnek az elkövetésére? Ezekre a kérdésekre kettős választ lehet adni attól függően, hogy Isten magasztos szuverenitása vagy az ember felelőssége fényében szemléljük: most az utóbbi szemszögéből fogjuk vizsgálni. S itt kell levezetnünk a leggyakorlatiasabb segítséget a lelkünk számára. Abban fedezzük fel, hogy mi a leglényegesebb, a szívünkre veendő dolog, ha végig követjük a kapcsolatot Isten büntetései és azok kiváltó okai között, az ember bűnei, valamint aközött, ami azokhoz vezet. Annak oka, amiért Ábrahám „lement Egyiptomba”, a szövegkörnyezetben benne van. Az, hogy Péter megtagadta Krisztust, visszavezethető a magabiztosságára, amivel „távolról” követte Mesterét. S meg fogjuk látni, hogy az isteni feljegyzés Dávid bukásáról visszavezet minket azokhoz a forrásokhoz, amik azt előidézték.

„Lőn pedig az esztendő fordulásakor, mikor a királyok hadba szoktak menni, elküldé Dávid Joábot és az ő szolgáit ő vele, és mind az egész Izráelt, hogy elveszessék az Ammon fiait, és megszállják Rabba városát; Dávid pedig Jeruzsálemben maradt. És lőn estefelé, mikor felkelt Dávid az ő ágyából, és a királyi palota tetején sétála: láta a tetőről egy asszonyt fürdeni, ki igen szép termetű vala. És elküldé Dávid, és tudakozódék az asszony felől, és monda egy ember: Nemde nem ez-é Bethsabé, Eliámnak leánya, a Hitteus Uriás felesége? Akkor követeket küldé Dávid, és elhozatá őt; ki beméne ő hozzá, és vele hála, mikor az ő tisztátalanságából megtisztult; és annakutána visszaméne az ő házához.” (2Sám11:1-4) Nem tehetünk jobbat, mint hogy megpróbáljuk kitölteni Matthew Henry vázlatát ezekről az igeversekről:

„Lőn pedig az esztendő fordulásakor, mikor a királyok hadba szoktak menni, elküldé Dávid Joábot és az ő szolgáit ő vele, és mind az egész Izráelt, hogy elveszessék az Ammon fiait, és megszállják Rabba városát; Dávid pedig Jeruzsálemben maradt. És lőn estefelé, mikor felkelt Dávid az ő ágyából, és a királyi palota tetején sétála: láta a tetőről egy asszonyt fürdeni, ki igen szép termetű vala. És elküldé Dávid, és tudakozódék az asszony felől, és monda egy ember: Nemde nem ez-é Bethsabé, Eliámnak leánya, a Hitteus Uriás felesége? Akkor követeket küldé Dávid, és elhozatá őt; ki beméne ő hozzá, és vele hála, mikor az ő tisztátalanságából megtisztult; és annakutána visszaméne az ő házához.” (2Sám11:1-4) Nem tehetünk jobbat, mint hogy megpróbáljuk kitölteni Matthew Henry vázlatát ezekről az igeversekről: először ennek a

bűnnek az okairól, másodszor a hozzá vezető lépésekről, harmadszor pedig a bűn súlyosbodásáról.

Dávid súlyos bukásának, illetve annak okait, amik ahhoz vezettek, világosan jelzik a fenti ígeversek. Kezdjük az említett időzítéssel: „Lőn pedig az esztendő fordulásakor, mikor a királyok hadba szoktak menni” (2Sám11:1), ami azt jelenti, tavaszi időszakban, miután a tél véget ért. A kényszeres tétlenség időszakát követően, a kedvező időjárás visszatérével folytatódott az ammoniták elleni katonai tevékenység. „Dávid pedig Jeruzsálemben maradt.” A vészjósló „pedig” jelzi, hogy a Lélek helytelenítette a király viselkedését. Itt az első kulcs a soron következők magyarázatához, s jól tesszük, ha figyelmesen mérlegeljük, mert „a mi okulásunkra” és figyelmeztetésünkre lett feljegyezve. A lehető legjobban leegyszerűsítve ez azt jelzi, hogy Dávid elmulasztott a kötelesség útján járni.

Nyilvánvaló, hogy ebben az időszakban a király helye – az eddig megszokott (lásd 2Sám10:17) – a harcoló emberei élén volt, vezetve őket Izrael ellenségeinek a leverésében. Ha elment volna az Úr harcait megvívni, akkor nem lett volna kitéve a kísértésnek, amivel hamarosan szembesült. Aprócska dolognak tűnhet a számunkra, hogy a király Jeruzsálemben maradjon: ha így van, akkor az megmutatja, hogy súlyosan elmulasztottuk a dolgokat a helyes távlatukban szemlélni – soha nem aprócska dolog a kötelesség őrhelyének elhagyása, még ha az az őrhely a legalantasabb is. Tény, hogy nem számíthatunk isteni védelemre, ha elhagyjuk a kötelesség útját. Ez volt a jelentése Megváltónk válaszának, amikor az ördög arra szólította fel, hogy vesse alá Magát a templom csúcsáról. Az a csúcs nem a kötelesség útján volt, ezért mondta: „Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet.”

Dávid akkor pihent, amikor kardot kellett volna kötnie: többre tartotta a palota kényelmét a csatamező nehézségeinél. Ó, olyan könnyű a legkisebb ellenállás vonalát követni! (Szorgalmasan keresett) kegyelemre van szükség „a munka terhének hordozásához, mint a Jézus Krisztus jó vitéze” (2Tim2:3). Ó, hogy Dávid elmulasztott hasznot húzni a korábbi hibából ugyanennek a vonalnak a mentén: amikor pihenést keresett a filiszteusok között egy korábbi időszakban, azonnal bűnbe esett (1Sám21:13). Így volt most is: amikor kényelmet keresett Jeruzsálemben. A fontos alapelv itt, amit a keresztyénnek a szívére kell venni az, hogy Dávid letette a fegyvert, ezért védtelen volt, amikor az ellenség megtámadta őt. Ó, kedves olvasó, ez a világ nem hely a pihenésre, inkább aréna, ahol a hitnek meg kell vívnia a maga csatáját, s az a csata biztosan vesztes lesz, ha nem törődünk a buzdítással: „Öltözzétek föl az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszságával szemben.” (Ef6:11)

„És lőn estefelé, mikor felkelt Dávid az ő ágyából, és a királyi palota tetején sétála.” Itt a második megfigyelendő dolog: Dávid nemcsak a kötelesség őrhelyét hagyta el, hanem a tunyaságban is bűnössé vált. Nem az éjszakai szunyókálás volt az, amit a Lélek itt megjegyez, mert „estefelé” volt, hogy felkelt – a délutánt önkényeztetéssel töltötte. Dávid nem pótolta az elvesztegetett időt: nem próbált sem hasznára lenni másoknak, sem fejleszteni önmagát. A lustaság nagy előnyt biztosít a kísértőnek: „mikor az emberek alusznak vala”, akkor „eljöve az ő ellensége és konkolyt vete a búza közé” (Mt13:25). Meg van írva: „A gyorsaknak keze uralkodik; a rest pedig adófizető lesz.” (Péld12:23)

Micsoda Íge ez: „A rest embernek mezejénél elmenék, és az esztelennek szőleje mellett. És ímé, mindenütt felverte a tövis, és színét elfedte a gyom; és kögyepűje elromlott vala.” (Péld24:30-31)! Az olvasó vajon nem látja ennek lelki jelentését? A „mező” az élete, ami mindenki előtt nyitva áll, a „szőlő” (magántulajdon) a szíve. S micsoda állapotban vannak ezek! A tétlen elhanyagolás miatt megtelnek olyasvalamikkel, ami utálatos Istennek és haszontalan az embereknek. „Melyet én látván gondolkodám, és nézvén, ezt a tanulságot vevém abból” (Péld24:32) És mi? Vajon a szívünkre vesszük és hasznot húzunk abból, amikor látunk oly sok hajótörést szenvedett és gyümölcstelen életet magunk körül – amiket a lelki tétlenség döntött romba? „Egy kis álom, egy kis szunynyadás, egy kis kézösszetevés az alvásra, és így jó el, mint

az útonjáró, a te szegénységed, és a te szükséged, mint a paizsos férfiú.” (Péld24:33-34) – vajon ezek a versek nem komoly kommentárjai a 2Sám11:2-nek?

„Láta a tetőről egy asszonyt fürdeni, ki igen szép természetű vala.” Itt a harmadik dolog: a kóborló szem. Az Ézs33:15-16-ban ezt olvassuk: aki „szemeit befogja, hogy gonoszt ne lásson: az magasságban lakozik, kőszalak csúcsa a bástyája, kenyerét megkapja, vize el nem fogy.” Ó, jaj, ez az, amit Dávid nem tett meg, helyette engedte, hogy a szemei egy csábító, de tiltott dologra irányuljanak. Az imái között van ez a kérés is: „Fordítsd el az én szemeimet, hogy ne lássanak hiábavalóságot” (Zsolt119:17), de nem várhatjuk, hogy Isten válaszol, ha szándékosan lesekledünk mások magánélete után. Most ráérünk a bukásához vezető tényleges lépésekre.

„És elküldé Dávid, és tudakozódék az asszony felől.” Most a vágyainak kielégítése volt a célja. Ő, aki egykor azzal dicsekedett, hogy „Gondom van a tökéletes útra: mikor jössz el hozzám? Szívemnek tökéletessége szerint járok én az én házamban. Nem vetem a szemem hiábavaló dologra; a pártoskodók cselekedetét gyűlölöm: nincs köze hozzám. A csalárd szív távol van én tőlem, gonoszt nem ismerek.” (Zsolt101:2-4), most elhatározta, hogy házasságtörést követ el. Figyeljük meg az ismétlődő „Én akarom” kifejezést a fenti igeszakaszban és tanuljuk meg belőle, hogy mennyit is ér az ember akarata!²⁹

„És elküldé Dávid, és tudakozódék az asszony felől, és monda egy ember: Nemde nem ez-é Bethsabé, Eliámnak leánya, a Hitteus Uriás felesége?” Hűvös mérlegelés és megfontolás volt Dávid részéről. Egyúttal könyörületes közbelépés is volt ez Isten részéről, mert a király egyik szolgálja emlékeztetni mert a királyt arra, hogy a nő, aki után érdeklődik, másvalaki felesége volt. Milyen gyakori, hogy az Úr kegyelemből és hűségéből valami akadályt állít az utunkba, amikor olyasvalamit tervezünk, ami gonosz az Ő szemében. Az teszi még sokkal rosszabbá a bűnünket, amikor dacosan áttörünk minden kerítésen, amit Isten gondviselése von körénk. Ó, bárcsak borzongva visszahúzódnánk, amikor efféle akadályokkal szembesülünk és ne rohanjunk vakon, mint az ökör a vágóhídra!

„Akkor követeket küldé Dávid, és elhozatá őt; ki beméne ő hozzá, és vele hála.” A sorrend nagyon súlyos: először „látott” (2. vers), utána „elküldött és tudakozódott” (3. vers), most pedig „vele hált” (3. vers). Ám még ez sem adja meg a teljes képet: vissza kell térnünk az 1. vershez, hogy az egész jelenetet lássuk, s amint megtesszük, azonnal eleven és komoly példájáét látjuk a Jak1:14-15-ben megírtaknak. Először Dávidot „vonta és édesgette a tulajdon kívánsága” – a testi kényelemé és tunyaságé. Másodszor „elcsábult” – a szép asszony látványától. Harmadszor „a kívánság megfogánván, bűnt szült” – az előre eltervezett házasságtörést. Majd ahogyan a szörnyű folytatás beszámol róla, „a bűn pedig teljességre jutván halált nemzett” – Uriás, a férje meggyilkolását.

Jeles és sokrétű volt a bűne súlyosbodása. Először is Dávid nem forró vérű ifjú, hanem olyan ötven éves férfi volt. Másodszor, nem egyedülálló volt, hanem olyasvalaki, akinek már voltak feleségei – ezt a 2Sám12:8 hangsúlyozza ki, amikor Isten leküldi a prófétát, hogy vádolja meg a gonoszságáért. Harmadszor, voltak már majdnem felnőtt fiai: micsoda félelmetes példát mutatott nekik az apjuk! Negyedszer, ő Izrael királya volt, ezért kötelessége lett volna az igazságosság példáját mutatni az alattvalóinak. Ötödször, Uriás, akinek oly súlyos rosszat tett, éppen az életét kockáztatta a király szolgálatában. S mindezekén túl ő Isten gyermeke volt, ezért tisztelnie és dicsőítenie kellett volna az Ő nevét.

²⁹ Ez ügyes szójáték az angolban. Az igeszakaszban szereplő majdnem minden cselekvés az „I will” segédigével kezdődik, ami a jövő idő jele („Gondom lesz... járok majd a házamban... Nem vetem majd a szemem... stb.”), de a „will” akaratot is jelent, így az „I will” jelentheti azt is, hogy „Én akarom”. – a ford.

52. fejezet – A szörnyű bűne (2Sám11)

Dávid zsoltárjaiban két nagyon különböző jellem kerül elénk újra és újra. Egyes zsoltárokból azok közül annak a bánata fejeződik ki, aki tudatosan igaz, szenved a gonoszok korholásaitól, mégis biztos Isten erejében, és előre tekint az örömmel arra a teljességére, ami az Ő jobbánál van. Más zsoltárokból a bűnösnek nyilvánított lelkiismeret zokogását halljuk, a személyes vétek felett mélyen megindult szívet, mely isteni kegyelemre vár, s megkapja az isteni kegyelem végtelen elégségességének érzését a nagy szükségére. Nos, ez a két jellem a zsoltárokból megfelel a két fő állapotnak Dávid életében, ahogy azok le vannak festve külön-külön Sámuel első és második könyveiben. Sámuel első könyvében látjuk, amint előlép a homályból a tisztességbe és a békességbe, Isten igazsága által megtartatva a gonoszok üldözései közepette. A másodikban azt látjuk, amint a tisztességből a bűn miatt alászáll a gyalázatba és a zűrzavarba, de megismerjük az isteni kegyelem ámulatos gazdagságát is, ami tűri és megbocsátja azt, aki ennyire mély sárba esett.

V alóban komoly a Dávidról mutatott ellentét Sámuel két könyvében: Az elsőben ő hatalmas Góliát legyőzője, a másodikban a saját vágyai uralkodnak rajta. Nos, Isten szolgálóinak bűnei a mi okulásunkra lettek feljegyezve: nem azért, hogy megbűjjünk mögöttük és a saját bűneink mentegetésére használjuk azokat, hanem hogy a szívünkre vegyük és teljes erőből igyekezzünk azokat elkerülni. A leghatékonyabb módja a tartózkodásnak attól, hogy megismételjük az ő bűneiket, ha tartózkodunk azoktól a dolgoktól, amik a kiváltó okaik voltak. Az előző fejezetben rámutattunk, hogy Dávid félelmetes bukását három dolog előzte meg: a fegyvereinek letétele pont abban az időben, amikor kötelessége lett volna kardot kötni; a belemerülése a tunya kényelembe a palotájában, amikor katonaként a csatamező keménységét kellett volna túrníe; s annak megengedése, hogy a kóbor szemei törvénytelen dolgon időzzenek, amikor el kellett volna fordulnia a hiábavalóság szemlélésétől.

„Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek; mert jóllehet a lélek kész, de a test erőtelen.” (Mt26:41) Az ima önmagában nem elegendő: még nem teljesítettük teljes mértékben a kötelességünket, amikor megkértük Istent, hogy ne vigyen minket a kísértésbe, de szabadítson meg a gonosztól. „Vigyáznunk” kell, résen lenni, ügyelni a vágyaink irányára, az indítékaink jellegére, a dolgok menetének irányára, melyek önmagukban lehetnek törvényesek, valamint a képzeletünk kapcsolódásaira. A belső emberünkre kell a leginkább ügyelnünk: „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet.” (Péld4:23) Akkor, ha hívek és szorgalmasok vagyunk a „vigyázásban” a saját személyes gyengeségünk és elégtelenségünk érzése folytán, akkor rendjén való „imádkozni”, számítva a mi kegyelmes Istenünk segítségére. De „imádkozni” „vigyázás” nélkül csak Isten kigúnyolása és igyekezet a saját felelősségünk elhárítására.

Az imát Isten soha nem szánta arra, a személyes erőfeszítések és a szorgalom helyettesítőjeként, hanem inkább azok kísérőjeként – az isteni kegyelem kereséséhez, ami lehetővé teszi a számunkra, hogy kötelességtudók és hűségesek legyünk. „Az imádságban állhatatosak legyetek, vigyázzván abban hálaadással” (Kol4:2). Nemcsak azt követeli meg Isten tőlünk, hogy „vigyázzunk”, mielőtt imádkozunk, hanem rögtön utána is „vigyáznunk” kell. S megint mondjuk: amire a legjobban kell vigyáznunk, az önmagunk. Van bennünk egy áruló, ami mindig készen áll és vágyik elárulni minket, ha erre lehetősége nyílik. Ki gondolta volna, hogy olyasvalaki, mint Dávid valaha is átél majd egy olyan félelmetes bukást, mint amit átért! Ó, kedves olvasóm, még az Istennel való szoros együtt járás vagy a kiváló kegyességben leélt hosszú élet sem törli ki, sőt meg sem változtatja a szentben még mindig benne lakozó bűnös természetet. Amíg ebben a világban vagyunk, soha nem kerülünk a kísértés hatókörén kívülre, és semmi más, csak a vigyázás és az imádkozás ment meg attól.

Azt sem könnyű meglátni, hogy Isten valódi gyermeke miként bukhat el, sem azt, hogy milyen mélyen képes belesüllyedni a sárba, ha egyszer szabadjára engedi a testi vágyait. A bűn

telhetetlen: soha nem elégszik meg. A természete olyan, hogy egyre lejjebb és lejjebb húz minket, egyre vakmerőbbé válva Isten ellen, s he nem lenne az Ő helyreállító kegyelme, magába a pokolba vonna minket. Vegyük Izraelt: hitetlenek a Vörös-tengernél, zúgolódnak a pusztaságban, bálványborjút állítanak fel a Sinai hegynél. Nézzük meg a keresztyénség útját, ahogyan azt a Jelenések 2 és 3 felvázolja: kezdve azt első szeretet elhagyásával, a világgal való olyan összekeveredéssel végzi, hogy Krisztus azzal fenyegeti: kiköpi a szájából. Így volt ez Dáviddal is: az ágyon heverészéstől a szemei kóborolni engedéséig, Bethsabé szemlélésétől a házasságtörésig, a házasságtöréstől a gyilkosságig haladva olyan lelki halálba süllyedt, hogy egy egész éven át megátalkodott maradt, így végül Isten konkrét hírnökének kellett őt felráznia a szendergéséből.

„És fogada méhében az asszony, és elküldvén, megizené Dávidnak ilyen szóval: Teherbe estem!” (2Sám11:5) Előbb vagy utóbb az a férfi vagy nő, aki szándékosan megveti Istent és lábbal tiporja a törvényeit, fájdalmasan megtapasztalja majd, hogy „a hitetleneknek pedig útja kemény” (Péld13:15). Igaz, hogy a gonoszok végső megbüntetése a következő világban történik majd meg, s igaz, hogy pár éven át egyes vakmerők látszólag büntetlenül gúnyolják Istent, de az Ő kormányzása olyan, hogy rendszerint már ebben a világban is learatják, amit vetettek. A bűn gyönyörűsége „ideig-óraig való” (Zsid11:25), és nagyon rövid ez az időszak, de „végre, mint a kígyó, megmar, és mint a mérges kígyó, megcsíp” (Péld23:32). Ne kövess el hibát ebben a dologban, kedves olvasó: „gondoljátok meg, hogy a ti bűnötöknek büntetése utólér benneteket” (4Móz32:23). Így volt Dáviddal és Bethsabével is, mert most szembe kellett nézniük az elszámoltatás napjával.

A házasságtörést halálbüntetéssel sújtották: „Ha valaki más ember feleségével paráználkodik, mivelhogy az ő felebarátjának feleségével paráználkodik: halállal lakoljon a parázna férfi és a parázna nő.” (3Móz20:10) Bethsabénak most jó oka volt félni a férje igazságos haragjától, s attól, hogy végrehajtja a törvény halálbüntetését. Dávid is komoly bajjal szembesült: az, akivel tiltott szexuális kapcsolatot létesített, teherbe esett, s férje már egy ideje távol volt az otthonától. A sötétség titkos cselekedetei hamarosan napvilágra kerülnek, amikor Uriás hazatér és a felesége hűtlensége lelepleződik. Ez jogot ad neki ahhoz, hogy megkövezze, s noha Dávid, köszönhetően a magas rangjának, mint király, elkerülheti a hasonló sorsot, mégis valószínű, hogy a vétkét mindenfelé hirdetik majd és általános lázadás tör ki ellene. De bármennyire is súlyos volt a helyzet, amiben Dávid találta magát, még súlyosabb volt az intézkedés, amihez folyamodott, hogy megmentse önmagát.

Mielőtt rátérnénk a gyászos részletekre az ihletett történetben, először próbáljunk meg általános elképzelést alkotni a soron következőkről – kérjük az olvasót, tekintse át a 2Sám11:6-21-et, mielőtt a megjegyzéseinkkel folytatnánk. Uriás vérét illetően Dávid nem volt vérszomjas, csak azután folyamodott a király szélsőséges eszközökhöz, miután minden testi igyekezete csődöt mondott, hogy Uriást a bűne leplezésére használja. Másvalaki a borzasztó párhuzamra mutatott rá, ami itt Dávid és Pilátus között áll fenn. A római kormányzó sem szomjazott a Megváltó vérére, inkább az egyik eszközhez a másik után folyamodott azért, hogy megmenthesse az életét. S csak miután ezek mind csődöt mondtak, akkor adta ki a hivatalos ítéletét az Úr Jézus keresztre feszítéséről. Ó, jaj, Izrael édes zsoltárosa egy osztályban találta magát itt Pilátussal, de a test a hívőben nem különbözik a testtől a hitetlenben, s amikor utat engedünk annak, ugyanazokat cselekszi mindkettőjükben.

De a hasonlóság Dávid és Pilátus között még szorosabb. Mi okozta azt, hogy Dávid feláldozta Uriást a maga védelmére? A világ iránti szeretete, az elhatározása, hogy mindenáron megőrzi a helyét és a tiszteletét az emberek között. A hírneve szeretete miatt elhatározta, hogy semmilyen körülmények között sem bélyegezhetik meg házasságtörőnek, ezért bármi állt az útjába, azt el kell távolítani. Különböző mesterkedéseket eszelt ki a jellemének megőrzése végett, de ezek mind csődöt mondtak. Ezért ahogyan a szemei vágya rávette őt a házasságtörésre Bethsabéval, úgy vette most rá az élet büszkesége a férje meggyilkolására. S

vajon nem ugyanez történt Pilátussal? Nem voltak gyilkos szándékai Krisztus ellen, de a saját hírnevét az emberek előtt minden másnál többre tartotta: a császár barátja volt – a világ barátja – és ahelyett, hogy megkockáztatott volna bármi szakadást abban a barátságban, Jézusnak kellett meghalnia.

„Akkor Dávid izene Joábnak: Küldd haza hozzám a Hitteus Uriást; és elküldé Joáb Uriást Dávidhoz.” (2Sám11:6). Most nem az Úrhoz fordult Dávid? Ő szemlátomást egyáltalán nem szerepelt a gondolataiban. S nem is szerepel, amikor a bűn megkaparintja a hatalmat a szent felett. Ó, jaj, mennyire lassan, mennyire vonakodva kezdjük a dolgokat rendbe tenni Istennel – őszinte bűnbánattal és alázatos bűnvallással – amikor olyasmit tettünk, ami kiváltotta a nemtetszését és gyalázatot hozott Rá. Nem, Dávid sokkal jobban igyekezett eltussolni a bűnét és elmenekülni a mulandó következményei elől, mint az Úr bocsánatát keresni. Ez is a mi okulásunk ra lett feljegyezve. Meg van írva: „A ki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga”, s ez alól a szabály alól nincs kivétel. Ó, bárcsak adná az isteni kegyelem, hogy valamennyien a szívünkre vennénk és ennek megfelelően cselekednénk! Csak Isten tudja, hogy a saját népéből hányan vannak most az Ő büntető vesszője alatt, soványan a lelkükben és öröm nélkül a szívükben, amiért mulasztanak ebben a dologban.

A dolgok rendbe tételének visszautasítása Istennel és a felebarátainkkal a Bűneink megvallásával Neki (amennyire a hatalmunkban áll) és kárpótlás megadásával nekik hatalmas előnyt biztosít a Sátán számára velünk szemben. A vétkes lelkiismeret elidegeníti a szívet Istentől, így többé nem képes Isten védelmére számítani. A Lélek megszomorodik és visszatartja a kegyelmét, s az értelem képtelen a dolgokat az Ő világosságában látni. A lélek ekkor olyan állapotba kerül, hogy a Sátán hazugságai elfogadhatókká válnak a számára, s az egész viselkedést többé-kevésbé az ördög irányítja. A testi cselszövés veszi át a magasból származó bölcsesség keresésének helyét, a lopakodás és a ravaszkodás váltja fel a nyíltságot és az őszinteséget, s az önérdek nyeli el az összes energiát ahelyett, hogy Isten dicsőségét és mások javát keresnénk. Ez világosan megmutatkozik a szálnalmas folytatásban: Dávid minden cselekedete most azt mutatja, hogy a Sátán mozgatta ahelyett, hogy a Szentlélek irányította volna.

„Mikor pedig eljutott Uriás ő hozzá, megkérde őt Dávid Joábnak békessége felől, a népnek békessége felől és a harcz folyása felől.” (2Sám11:7) Miután Uriást visszarendelték a csatamezőről, kihallgatásra hívták Dávidhoz azzal a látszattal, hogy pontos beszámolót adjon királyi urának a hadi események menetéről. Valójában azonban a királynak ez a kérdezősködése csak álca volt a valódi terveinek elleplezésére, amikor Bethsabé férjéért küldetett. Dávid látszólag azt a benyomást akarta közvetíteni Uriásnak, hogy jobban bízik az ő szavában a hadi eseményeket illetően, mint bárki máséban Izraelben. De a folytatásból teljesen világos, hogy Dávid egész más céllal hívta haza Uriást. Milyen keveset tudunk azok indítékairól, akik kérdéseket tesznek fel, s mennyire oda kell figyelnünk a buzdításra, miszerint „Ne bízzatok a fejedelmekben” (Zsolt146:3)!

„Ezután monda Dávid Uriásnak: Menj haza, és mosd meg lábaidat” (2Sám11:8). EZ világosabbá teszi a király titkos célját Uriás visszarendelésével kapcsolatosan Jeruzsálemben. Dávid elhatározta, hogy megkíméli magát a Bethsabéval elkövetett házasságtörése kiderülése miatti szégyentől, s ennek egyetlen módja a férjének hazarendelése volt, hogy egy-két éjszakát töltsön el otthon, így a gyermek apaságát neki lehessen tulajdonítani. „Kimenvén pedig Uriás a király házából, a király ajándékot küldte utána” (2Sám11:8). Dávid arra törekedett, hogy az, akit a saját bűne elfedezésére szánt, szabadon élvezhesse a számára most biztosított rövid szabadságot. Megint látjuk, mennyire tudatlanok vagyunk néha azok titkolt céljaival kapcsolatosan, akik a jóakarataikat fejezik ki irántunk az ajándékaikkal.

„Uriás azonban lefeküvék a királyi palota bejárata előtt az ő urának minden szolgálival, és nem méne a maga házához.” (2Sám11:9) Milyen gyakran okoznak csalódást az emberek legalaposabban kialakított tervei! Így volt ez Ábrahámmal is, amikor Sárától azt akarta, hogy a

testvéreként viselkedjen; így volt Jónás erőfeszítéseivel is, miután prédikált Ninive lakosainak; s így volt ez itt is. Dávid csalódott: nem besülte fel helyesen annak az embernek a kiváló tulajdonságait, akivel dolga volt. Uriás nem az volt, akik utat engedett volna a saját vágyai kielégítésének, miközben a testvérei a katonai hadjárat nehézségeit hordozzák. S ennek vajon nem kell hangosan beszélnie a mi szíveinkhez is? Vajon a kor, amiben élünk, olyan, amiben a keresztyének igazolva vannak, ha a kényelmet és a testi kielégülést keresik?

„És megjelenték Dávidnak, mondván: Nem ment le Uriás az ő házához. Akkor monda Dávid Uriásnak: Nemde nem útról jöttél-é? Miért nem mentél le a te házához?” (2Sám11:10) Ahelyett, hogy megdicsérte volna Uriást a nemes önzetlenségeért, a király félig-meddig megfeddte őt. Dávid azonban nem fogadhatta el Uriás viselkedését anélkül, hogy el ne ítélte volna a magáét. Ó, kedves olvasó, azok, akik kritizálják azokat, akik „idegenekként és vándorokként” élnek ebben a világban (s ebben a generációban igen kevesen vannak), „szigorúaknak”, „prűdöknek”, „szélsőségeseknek”, „puritánoknak” nevezve őket, csak önmagukat árulják el. Azok, akik az önmegtagadást gyakorolják, tövisek azok oldalában, akik „a legtöbbet akarják kihozni mindkét világból” a testi vágyaik kielégítésével.

„Felele Uriás Dávidnak: Az Isten ládája, Izrael és Júda nemzetsége sátorokban laknak, és az én uram Joáb, és az én uramnak szolgálói a nyílt mezőn táboroznak: hogy mennék én be az én házamba, hogy egyem és igyam és feleségemmel háljak? Úgy élj te és úgy éljen a te lelked, hogy nem mívelem azt!” (2Sám11:11) Micsoda dorgálás volt ez! Az Úr és az Ő népe a nyílt mezőn harcol Izrael ellenségei ellen; Dávid otthon a palotájában élvezzi a kényelmet és belemerül a természeti vágyakba. Mennyire meg kellett volna olvasztania Dávid szívét Uriás eme nemes szavainak! Mennyire le kellett volna sújtania a lelkiismeretét, amiért oly aljas módon engedett a gonosz vágyainak és oly súlyosan vétkezett ennek az oly hűséges alattvalónak a távollétében! De ó, jaj, ahol a szív többé már nem törődik Isten dicsőségével, ott képtelen befogadni bármiféle helyesbítést vagy feddést a teremtmény-társától. Dávid megtelt a hírnév göggyével és az emberektől való félelemmel, s elhatározta, hogy Uriást függönyként fogja használni az elrejtőzéshez a nyilvánosság szemei elől.

„Monda azért Dávid Uriásnak: Maradj itt ma is, és holnap elbocsátlak. Ott marada azért Uriás Jeruzsálemben az nap és más napra kelve is.” (2Sám11:12) Amikor a szív teljesen elhatározta a gonoszság megcselekvését, nem rémül meg a nehézségektől: ha a kívánt végcél elérésére irányuló egyik módszer csődöt mond, megpróbál egy másikat. Ó, jaj, ugyanez a kitartó elhatározás nem jellemez minket, amikor a jót igyekszünk megcselekedni: akkor milyen könnyen bátortalanodunk el! A türelem erény, de aljas céllal élnek vele vissza, ha a gonoszság elkövetésére használják. Dávid nem ismerte el a vereségét, s remélte, hogy Uriás kicsit tovább Jeruzsálemben tartásával az aljas céljai megvalósíthatók lesznek.

„Ennekutána hivatá őt Dávid, és ő vele evék és ivék, és lerészegíté őt” (2Sám11:13). Milyen szörnyű messzire tudja elvinni a bűn a szentet a lefelé vezető úton! A terv, amihez most folyamodott Dávid valóban szörnyű volt: szándékosan igyekezett rávenni a hűséges Uriást, hogy szegje meg a 11. versben tett esküjét. Milyen szomorú most látni Dávidot, mint Uriás kísértőjét a lerészegedésre – abban reménykedve, hogy ha majd felforr a vére, akkor hazamegy a feleségéhez. De megint csalódott: „és kiméne estve aludni az ő ágyára, az ő urának szolgálóival együtt, de házához nem méne alá” (2Sám11:13). Mennyire fel kellett volna ráznia a tervei megghiúsulásának Dávid lelkiismeretét, hiszen Isten gondviselése nyilvánvalóan ellene dolgozott. De még rosszabb az, ami ez után jött, ám ezt a következő fejezetre hagyjuk.

53. fejezet – A szörnyű bűne (2Sám11, folytatás)

Dávid félelmetes bukását a házasságtörésben Bethsabéval most egy még aljasabb bűn követte. A törvénytelen gyermeke hamarosan megszületik, ezért igyekezett Uriást megtenni az apjának, de az erőfeszítései kudarcot vallottak. Kétségbeesett helyzetbe került. Tudta, hogy ha Uriás életben marad, fel kell fednie a felesége hűtlenségét, s ezt a király mindenáron meg akarta akadályozni. Még ha ez azt is jelentette, hogy bűn bűnre halmos és még mélyebbre süllyed a gonoszság sarába, Dávidnak akkor is meg kell őriznie a jó híret az emberek előtt. Itt ismét a hasonlóságot látjuk közte és Pilátus között: mindketten egyszerre igyekeztek menteni maguknak az ártatlan vért és a világot (a benne elfoglalt pozíciójukat), de feladták az előbbi az utóbbiért, amikor nem voltak képesek megtartani mindkettőt – „az élet büszkesége” olyan erős volt, hogy annak fenntartása végett a másik ember halálát sem sajnálták.

Ha egyszer valaki, legyen bár hívő, figyelmen kívül hagyja Isten követelményeit, akkor hajlamos teljesen figyelmen kívül hagyni az emberi barátság követeléseit. Így volt ez a most vizsgált esetben is. Dávid nem vonakodott attól, hogy bármilyen messzire menjen. Először megkísértette Uriást, hogy szegje meg az esküjét (2Sám11:11). Másodszor igyekezett őt leitatni (2Sám11:13). S most akarattal elkezdte tervezni hűséges alattvalója halálát. Inkább az ártatlan vért akarta kiontani, s az egész hadseregére ráhozni a vereség kockázatát, semhogy a saját jó hírnevét kitenni a gyaláznak. Nézzétek, mily hihetetlen távolságokra ragadja el még Isten gyermekét is a bűn, ha egyszer enged a kiabálásának: a házasságtörés most a gyilkossághoz vezetett! Ó, kedves olvasó, micsoda valóságos szükség van a könyörgésre Istenhez, hogy tegye lehetővé, hogy „félelemmel töltsd a te jövővénységed idejét” (1Pt1:17)!

„Amikor az ember annyira helyet adott az ördögnek, hogy nemcsak botrányos bűnöket követ el, hanem még hamis és aljas eszközöket is használ azok elleplezésére azzal a biztos kilátással, hogy az egész a nyilvánosság elé kerül, mi fogja megállítani őt abban, hogy ugyanez a befolyás és ugyanezek az indítékok ne gyakoroljanak rá nyomást az árulásra, a rosszindulatra és a gyilkosságra, míg végül a bűnök megsokszorozódnak és minden határon túlmennek, s minden nemes megfontolás ki nem alszik?” (Thomas Scott) Így volt itt is: bármi is történt, Dávid elhatározta, hogy fenntartja a saját hírnevét. Biztos bizonyítéka volt ez annak, hogy abban az időben teljesen a Sátán irányítása alatt állt, amint azt az alábbi szavak mutatják: „nehogy felfuvalkodván, az ördög kárhozába essék” (1Tim3:6). Mily nagyon kell imádkoznunk Istenhez, hogy „elrejtse a kevélységet” tőlünk (Jób33:17)!

Annak további bizonyítéka, hogy teljesen Dávid a Sátán hálójába került meglátható abban titkos és aljas taktikából, amihez most folyamodott. Végleg elhatározta, hogy a házasságtörésének bűnét egy még nagyobb gonoszsággal leplezi, s ezért most úgy döntött, hogy a szegfény Uriást elteszi láb alól. „Ennek az ártatlan, hős vitéznek, aki kész volt meghalni az urának tisztességéért, most az ura kezétől kell meghalnia” (Matthew Henry). Igen, de nem közvetlenül. Dávid túl ravasz volt ehhez, és gondosan igyekezett megőrizni a jó hírnevét az emberek előtt. Nem ölte volna meg Uriást a maga kezével, s még a szolgálóinak se parancsolt orgyilkosságot, mert a jó híret megsemmisítette volna egy efféle lépés. Ezért egy tekervényesebb módhoz folyamodott, ami, jöllehet elrejtette az ő kezét, mégsem volt kevésbé égbekiáltó. Uriás bátorsága és buzgalma a hazájáért indította fel a királyt az eltávolításának módszerére.

„Megvirradván pedig, levelet írá Dávid Joábnak, melyet Uriástól küldött el. Írá pedig a levélben, mondván: Állassátok Uriást legelől, a hol a harc leghevesebb és háta mögül fussatok el, hogy megölettessék és meghaljon.” (2Sám11:14-15) Dávid hidegvérrel üzent a hadsereg főparancsnokának, arra utasítva őt, hogy állítsa a hűséges katonáját olyan helyre, ahol a legjobban ki lesz téve az ellenség támadásainak, majd hagyja őt ott a kegyetlen sorsára. A király levelét, amiben halálra ítélte őt, maga Uriás vitte el és adta árt Joábnak. A tábornok azt tette, amit ura parancsolt, és Uriás meghalt. Dávid aljas terve sikerrel járt, s azok a vádak, amiktől

annyira félt, most elcsendesedtek a halálban – tisztességes sírba kerültek, míg a gyilkosának becsülete beszennyeződött, ameddig csak a világ fennáll.

Dávidnak ezt a rettenetes bűnét Isten jobban a terhére róttá, mint bármelyik másikat, amiket elkövetett: nemcsak a súlyossága miatt, hanem mert szándékos, előre eltervezett volt, nem olyasvalami, amit a hirtelen fellépő önkéntelen gyengeség követ el. Mennyi hibájának maradt fenn a feljegyzése: a hazugsága Abiméleknek (1Sám21:2), a színlelése Gáth királya előtt (1Sám21:12), az elhamarkodott esküje Nábál megöléséről (1Sám25:33), a hitetlensége, miszerint „egy napon mégis el kell pusztulnom a Saul keze miatt” (1Sám27:1), az igazságtalansága Méfibóset és Siba ügyében (2Sám16:4), az elnézése Absolonnal szemben, s a népszámlálása (2Sám24), a halála után Isten mégis ezt mondta: „Mert Dávid azt cselekedte, a mi kedves volt az Úr szemei előtt, és el nem távozott azoktól, a melyeket parancsolt néki az ő életének minden idejében, kivéve a Hitteus Uriás dolgát.” (1Kir15:5)

A közvetlen folytatás ugyanolyan szomorú és szörnyű, mint amit az eddigiekben láttunk. Amikor híreket kapott arról, hogy a gonosz terve sikerült, Dávid kérges szívvel ezt mondta: „Ezt monddad Joábnak: Ne bánkódjál a miatt; mert a fegyver úgy megemészt egyet, mint más.” (2Sám11:25) Nem volt lelkiismeret-furdalása a hűséges támogatója halála miatt, s nem borzadt el a szíve a saját bűnétől, és nem volt szomorú, amiért Uriás mellett mások is fellettel áldozva a vétkéért. Ehelyett azt színlelte, hogy ez „csak a hadiszerencse” miatt volt így., ezért hűvös nyugalommal kell azt fogadni. Nem törődve a katonái mészárlásával, Dávid megdicsérte Joábot a visszataszító parancsa végrehajtásáért és megparancsolta a hírnöknek, hogy térjen vissza és „biztassa őt”.

„Meghallá pedig Uriásnak felesége, hogy meghalt Uriás, az ő férje, és siratá az ő férjét.” (1Sám11:26) Micsoda aljas gúnyolódás! Csak Isten tudja, hogy a külső „siránkozás” az eltávozottak miatt milyen gyakran csak képmutató lepel a szív elégedettségének eltakarásához, amiért megszabadultak a jelenlétüktől. De még ott is, ahol nem ez a helyzet, a síró özvegyemberek vagy özvegyasszonyok gyors újra nősülése vagy férjhezmenetele jelzi, hogy milyen sekélyes volt a bánatuk. „És mikor a gyászolásnak ideje eltelt, érette küldé Dávid és házába viteté őt és lőn néki felesége, és szüle néki egy fiat. De ez a dolog, a melyet Dávid cselekedett, nem tetszék az Úrnak.” (1Sám11:27) „Senki ne bátorítsa hát önmagát a bűnre Dávid példájával, mert ha úgy vétkezik, ahogyan ő tette, ugyanúgy szembesül majd az Isten nemtetszésével, ahogyan ő is.” (Matthew Henry)

„Felmerül a kérdés: vajon az a személy, aki ilyen súlyos bűnöket követett el és így hosszan megátalkodott maradt, lehet-e valóban Isten gyermeke, Krisztus Testének a tagja, a Szentlélek temploma és az örök dicsőség örököse? Maradhatott-e benne egyetlen kialvatlan isteni szikra a gonoszságnak ebben az óceánjában? Ha a saját nem támogatott ítélőképességünkre kellene hagyatkoznunk a válasz megadásához, akkor a legvalószínűbb az, hogy valamennyien azonnal ezt válaszolnánk: Nem, ez elképzelhetetlen. Ám a Szentírás tiszta fényében mégis világos, hogy ez igenis lehetséges. Később Dávid az őszinteségével, a bűnbánatának mélységével és a megvallásával világossá tette, hogy valóban újjászületett ember volt. Mégis azt kell mondani, hogy amíg ilyen bűnökben vétkezik, egyetlen ember sem képes semmiféle garantálható bizonyítékát szolgáltatni annak, hogy ő valóban hívő, sőt, minden az ellenkezőjére mutat. Bár a kegyelem nem vész el még azt efféle szörnyű esetben sem, az isteni vigasztalás és bizonyosság felfüggesztésre kerülnek.

De most felmerül a kérdés: Miért engedte meg Isten, hogy Dávid ilyen mélyre zuhanjon és ennyire súlyos bűnt kövessen el? Az első válasznak ennek kell lennie: az Ő magasztos és ámulatba ejtő szuverenitásának kimutatása végett. Itt egy olyan területre érünk, ami valóban nehezen járható a számunkra még mezítláb is. De nem cáfolható, hogy itt megtalálható az Úr népe iránti kegyelmének csodálatos és szuverén bemutatása ebben a konkrét vonatkozásban, mind az elhívásukat megelőzően, mind pedig utána. Egyes választottaknak megengedi, hogy a legsúlyosabban vétkezzenek a meg nem tért állapotukban, miközben másokat még a

megtérésük előtt is csodálatos módon megőrzi ettől. Aztán egyes választottaknak a megtérés után engedi, hogy a legborzasztóbb istentelenségekbe essenek, miközben másokat úgy őriz meg, hogy soha nem vétkeznek akarattal a lelkiismeretük ellen az első hitre jutásuktól kezdve egészen életük végéig.” (Kivonat S. E. Pierce a Hős14:1-gyel kapcsolatos írásából)

Nagy titok ez, s a legistentelenebb dolog lenne, ha igyekeznénk kipuhatolni, inkább meg kell hajtánunk a fejünket és ezt kell mondanunk: „Legyen így, Atyám, ha így láttad jónak”. Komoly tény ez, amitől nincs menekvés, hogy egyesek többet vétkeznek a megtérésük előtt, mások viszont (főleg azok, akik ifjú korban jutnak üdvösségre) súlyosabb vétkeket követnek el a megtérésük után, mint azt megelőzően. Az is nyilvánvaló tény, hogy Isten egyes szentek esetében inkább a visszatartó kegyelmét, mások esetében pedig inkább a megbocsátó kegyelmét mutatja ki. Három dolgot kell állandóan észben tartanunk a szentek bűneivel kapcsolatban. Isten soha nem tekinti apróságnak a bűnt: az mindig olyan visszataszító dolog, amit Ő utál (Jer44:4). Másodszor, általunk soha meg nem bocsátható vagy enyhíthető. Harmadszor, el kell ismernünk Isten szuverenitását ebben: bármiféle nehézséget is támaszt ez az elménk előtt, ragaszkodjunk szilárdan a tényhez, hogy Isten úgy cselekszik, ahogyan jónak látja és „nem ad számot róla” (Jób33:13).

A második válasz a Miért engedte Isten, hogy Dávid ilyen félelmetest bukjon és ilyen súlyosan vétkezzen? lehet ez: hogy világosabban a szemünk elé tárja a tényt, miszerint „Csalárdabb a szív mindennél, és gonosz az; kicsoda ismerhetné azt?” (Jer17:9). Eltéveszthetetlenül világos ezeknek a szavaknak a jelentése, amiket Ő mondott ki, Aki nem hazudhat, de mégis mennyire lassúak vagyunk valamennyien abban, hogy szó szerint értsük és elismerjük, hogy pontosan leírják minden emberi szív állapotát – ez alól csak az ember Krisztus Jézus kivétel. De Isten többet is tett a pusztá kijelentésnél. Az Ígétében a szavahihetőségének szemléltetéseit, példáit, bemutatásait is megadta – figyelemre méltó módon így van ez, amikor megengedte nekünk, hogy meglássuk a Dávid szívében még mindig megmaradt kimondhatatlan gonoszságot!

Harmadszor, engedve, hogy Dávid úgy bukjon el és vétkezzen, ahogyan tette, Isten kegyelmesen a legkomolyabb figyelmeztetésben részesítette a középkorú hívőket – valamint az idősebb keresztyéneket is. „Sok győztes dőlt romba a gondatlanságuk miatt a győzelmet követően, és sokan sérültek meg lelkiileg a bűn elleni nagy sikerek után. Dáviddal is így volt, a nagy visszacsúszása a bűnbe az után történt, hogy hosszú időn át élt kegyes életet, sok tapasztalatot szerzett Istenről, és vigyázva őrizte magát a gonoszságától. Konkrétan így történt meg, hogy sokak hitélete öreg vagy idős korukban hanyatlott le: felhagytak a bűn megököklésének tevékenységével a munkájuk befejezése előtt. Nincs más módunk arra, hogy a bűnt a feltalálhatatlan lakhelyén üldözzük, csak az, ha szüntelenül ezt tesszük. Istennek a Kol3:5-ben adott parancsa ugyanolyan szükséges azok számára, akik a versenytávjuk vége felé járnak, mint azoknak, akik még csak az elején futnak.” (John Owen)

Negyedszer, Dávid félelmetes bukása lehetővé tette Isten ámulatos kegyelmének megmutatását a bukott népe helyreállításában. Ha lassúak vagyunk annak felfogásában, amit a Szentírás tanít nekünk az emberi szív romlottságáról és a bűn rendkívüli bűnösségéről, akkor ugyanolyan lassúak vagyunk valóban elhinni Krisztus vérének hatékonyságát a legmocskosabb folt eltávolításában azokról, akikért kiontatott, valamint annak túlárado kegyelmét, Aki „a kegyelem Atyja”. Ha Dávid soha nem vétkezett volna ennyire súlyosan és nem süllyedt volna ilyen mélyre, soha nem ismerte volna meg a kegyelemnek az Isten szívében rejlő végtelen mélységeit. Hasonlóan, ha a rettenetes bűne, az utána elhangzó megtört szívű megvallása és a megbocsátása Isten részéről nem lennének feljegyezve, Isten népe közül az évszázadok során nem kevesen süllyedtek volna a mélységes kétségbeesésbe.

Ötödször, ez végzetes buktató a hangoskodó lázadók számára. „Biztos, hogy az utána jövő nemzedékekben 'az Isten szíve szerint való ember' eme bukásából előítéletesekké lettek az igaz vallással szemben, megkeményedtek a hitetlenségben vagy felbátorodtak az

istenkáromlásban. Mások pedig ebből alkalmat vettek arra, hogy megszokásszerű gonoszsággal a vallásos hitvallás köpenyében, előítéletes magabiztossággal még jobban lejárássák az evangéliumot. Fontolóra kell azonban venni, hogy ezek valamennyien korábban vagy az igaz vallás nyílt ellenségei voltak, vagy annak képmutató színlelői: Istennek pedig jogos célja az, hogy buktatókat állítson az efféle emberek útjába azért, hogy 'megütközzenek, elessenek, összezavarodjanak, megfogassanak és elpusztuljanak'. Az Ő szent akarata így leplezi majd le a szívük titkos gonoszságát és nyitja meg az utat az Ő igazságosságának bemutatása előtt az elítélésükben. Másrészt nemzedékről nemzedékre ezeket tett ez a szörnyű példa még gyanakvóbbakká önmagukkal szemben, még óvatosabbakká, még jobban félőkké a kísértésektől, még jobban függőkké az Úrtól és még buzgóbbakká az imádkozásban. Így Dávid bukásának segítségével lettek ők maguk megőrizve a bukástól." (Thomas Scott)

Istennek tehát bölcs és elégséges okai voltak mind arra, hogy engedje Dávidot ennyire szörnyűségesen vétkezni, mind arra, hogy mindezt el nem múltó módon feljegyezze. S az igazság egyetlen ellenzőjének vagy megvetőjének sincs semmiféle jogos alapja gúnyosan feltenni a kérdést: Ezek a kegyelem és a hit gyümölcsei? Erre ezt válaszoljuk: Egyáltalán nem, hanem ezek a test rettenetes cselekedetei, a romlott emberi természetből származó mocsok. Milyen erőseknek kell lenniük a hajlamoknak a gonoszságra, amikor időnként sikerrel felülkerekednek az ellenállásban az Isten valamelyik kiváló szentje szívében lakozó igazsággal és kegyelemmel szemben! S a 2Sám11:1-2 szöveggörnyezetének fényében mennyire kell óvakodnunk a hanyagság és a saját vágyak kielégítésének kezdeteitől, s távol tartanunk magunkat attól a szakadéktól, amibe Dávid beleesett, könyörögve Istennek, hogy tetsszen Neki megszabadítani minket minden tiltott dologtól!

Ez az esemény azonban további nehézséget jelentett egyeseknek, nevezetesen azt, hogyan lehet összeegyeztetni az 1Jn3:15-ben elhangzó kijelentéssel: „tudjátok, hogy egy embergyilkosnak sincs örök élete, a mi megmaradhatna ő benne”. Valóban meglepő, hogy oly sokaknak jelentett nehézséget összeegyeztetni ezt Dávid esetével: de mint rendszerint, a nehézség most is maga-csinálta a szöveggörnyezet figyelmen kívül hagyásával. Az 1Jn3:11-ben az apostol az egymás iránti keresztyéni szeretetet veszi górcső alá, mellyel világossá kell tennünk, hogy testvérek vagyunk Krisztusban. A világ (1) nem szereti őket, (2) gyűlöli őket, (3) megöli majd őket, amikor csak meri – ahogyan Káin tette Ábellel. De egyetlen valódi keresztyénnek sem szabad ilyen gyűlöletet táplálnia a szívében egyetlen „testvérrel” szemben sem Krisztusban. Dávid sem tette. Uriás nem izraelita volt, hanem „hitteus” (2Sám11:3, 1Kir15:5)!

Zárásképpen mutassunk rá néhány komoly leckére, amiket megtanulhatunk ebből a szomorú esetből. 1. Óvakodjunk a bűn kezdeteitől: ki képzelte volna, hogy a kényelembe helyezkedés akkor, amikor a csatamezőn kellett volna lennie elvezet majd a házasságtöréshez és a gyilkosságban ér véget? 2. Nézzük meg, hogy egyetlen komoly hiba helyrehozásának a megtagadása, s inkább az elhallgatása, mint a megvallása milyen hatalmas előnyt biztosít a Sátánnak velünk szemben, s vezet a még súlyosabb gonoszságokhoz! Tanuljunk meg ebből, hogy nincs biztonság az éveink számában, és semmilyen múltbéli közösség Istennel nem óv meg a kísértésektől, ha gondatlanok vagyunk a jelenben. 4. Milyen ingatad is a szegény emberi természet: Dávid szíve lelkiismeretfurdalást okozott neki, amikor levágta Saul ruhájának a szárnyát, később mégis akarattal megtervezte Uriás meggyilkolását. 5. Figyeljük meg, milyen félelmetesen messzire megy a büszkeség a jó hírnév fenntartásában az emberek előtt. 6. Íme, milyen kérgessé válik a szív, ha egyszer figyelmen kívül hagyjuk a lelkiismeret erőfeszítéseit. 7. Bár sikerrel járhatunk a barátaink haragjának elkerülésében, a bűn mindig kiváltja Isten nemtetszését.

54. fejezet – A bűnösségének megállapítása (2Sám12)

Egy pár hónapos időszak telhetett el a 2Sám11-ben feljegyzettek és a 2Sám12 elején található között. Ebben az időszakban Dávid szabadon és teljesen kiélvezhette azt, amit a gaztettével ért el. Az egyetlen akadály, ami a vágyaiba történő szabad belemerülés útjában állt, most el lett távolítva: Bethsabé most az övé lett. A király a palotájában látszólag biztonságban és védett volt. Eddig nem történt Isten részéről ítéletes közbelépés, s ezekben a hónapokban Dávid nem indult bűnbánatra az általa elkövetett félelmetes bűnök miatt. De ha Dávidnak tetszett is az aljas terveinek megvalósulása, volt valaki, Akinek ez nem tetszett. Isten szemei észrevették a gonosz viselkedését és az isteni igazságosság nem ment el mellette. „Ezeket teszed és én hallgassak?” De hozzáteszi: „Megfeddelek téged, és elédbe sorozom azokat.” (Zsolt50:21)

Isten engedheti, hogy a népe belemerüljön a testi vágyakba és súlyos bűnöket kövessenek el, de nem fogja engedni, hogy elégedettek és boldogok maradjanak ebben az esetben, hanem inkább majd azt bizonyítják, hogy „a hitetleneknek pedig útja kemény”. A Jób20-ban a Szentlélek festői képet festett a gonosztevő által megtapasztalt nyomorúságról. „Ha édes az ő szájában a gonoszság, és elrejti azt az ő nyelve alá; És kedvez annak és ki nem veti azt, hanem ott tartogatja ínyei között: az ő étke elváltozik az ő gyomrában, vipera mérgévé lesz a belében. Gazdagságot nyelt el, de kihányja azt, az ő hasából kiűzi azt az Isten. A viperának mérgét szopta és a siklónak fulánkja öli meg őt... fűvás nélkül való tűz emészti meg őt; elpusztíttatik az is, a mi sátrában megmaradt. Megjelentik álnokságát az egek” (Jób20:12-16, 26-27). Különösen így van ez a visszaesőkkel, mert Isten nem gúnyolható a büntetlenséggel.

A bűn durva gyönyörei nem képesek sokáig kielégíteni Isten gyermekét. Igazat mondtak: „Senki nem vásárol egy kis múlt gyönyört a gonoszságban oly drága áron vagy nem tarja meg oly rövid ideig, mint a jó ember.” Az igazak lelkiismerete hamarosan újra megerősíti magát és hallatja nyugtalanító hangját. Az illető még messze lehet a valódi megtéréstől, de hamarosan éles lelkiismeret-furdalást fog érezni. Hónapok telnek el, mire újra élvezi majd a közösséget Istennel, de az önmagával szembeni undor hamarosan betölti a lelkét. A szentnek félelmetesen magas árat kell fizetnie „a bűnnek ideig-óráig való gyönyörűségéért”. A lopott víz lehet édes pár pillanatig, de az illető szája nagyon gyorsan „betelik kavicsokkal” (Péld20:17). A vétkesnek hamarosan így kell majd kiáltania: „nehézzé tette lánczomat... Elhagyottá tett engem:³⁰ Eltöltött engem keserűséggel... És kizártad lelkem a békességből” (JSir3:7, 11. 15.17).

Bár az ihletett szerző nem írta le Dávid lelkének nyomorult állapotát Uriás meggyilkolását követően, mégis világos képet kaphatunk arról az általa a megvádolása és a mélységes bűnbánata után írt zsoltárokból. Ezek a zsoltárok beszámolnak a konok hallgatásáról: „Míg elhallgatám” (Zsolt32:3). Bár a szívének gyakran le kellett őt sújtania, mégsem beszélt Istennek a bűnéről, s nem volt semmi más, amiről beszélhetett volna. A szavai beszámolnak a felkavarodásról és a zűrzavarról, ami betöltötte őt. „Megavultak csontjaim a napestig való jajgatás miatt” (Zsolt32:3): a lelkiismeretfurdalás nyögései törtek fel a még meg nem szakadt szívéből. „Míg éjjel-nappal rám nehezedék kezed” (Zsolt32:4) – az isteni szentség és hatalom érzése lenyomta őt, bár még nem olvasztotta meg.

Még a palota sem nyújthat enyhülést annak, akit a keserű lelkiismeret tölt el. A király parancsolhat az alattvalóinak, de nem képes lecsendesíteni a megsértett lelkiismeret hangját.

³⁰ Az „elhagyottá tett engem” szavak a Károli-fordításban nem szerepelnek a 11. vers végén – *a ford.*

Nem számított, hogy süttött-e a reggeli Nap, vagy az este árnyékai borítottak be mindent, Dávid számára nem volt menekülés. „Éjjel-nappal” Isten súlyos keze nyomta őt le: „életerőm ellankadt, mintegy a nyár hevében” (jelentette ki a Zsolt32:4-ben) – olyan volt, mintha valamilyen izzó vas perzselte volna meg: életének minden harmatja és frissessége kiszáradt. Az a legvalószínűbb, hogy a legélesebb kínokat élte át testben és lélekben egyaránt. „Így vánszorgott át egy fárasztó éven – megszágyenülve a vétkes enyelgésétől, nyomorultan az önvádtól, félve Istentől és elbújva a nép elől a palotája zugaiban.

Dávid azt a leckét tanulta meg, amit mi is valamennyien (s minél szentebb egy ember annál gyorsabban és élesebben jár ez a lecke a bűnei sarkában), hogy minden vétkek egy tévedés, és soha nem szerezzük meg azt a kielégülést, amit bármely büntől várunk, vagy ha mégis, akkor azzal jár majd olyasvalami is, ami teljesen bemocskolja azt. Egy émelyítő kábítószer is belekerül abba az izgató, mámorító italba, amit a kísértés kínál, s bár a zamatát először elfedi a bűn kellemesebb íze, a keserűsége tartós, bár lassú, s még jóval azután is a szájpadráshoz tapad, miután teljesen elenyészett,” (Alexander Maclaren). Ugyanolyan világosan jelenik ez meg az 51. zsoltárban: „Add vissza nékem a te szabadításodnak örömét” (Zsolt51:14) kiáltja, mert a lelki vigasztalás teljesen elhagyta őt. „Uram, nyisd meg az én ajakimat, hogy hirdesse szájam a te dicséretedet” (Zsol51:17): belepte a por a hárfájának húrjait, mert belül a Lélek megszomorodott.

Miképpen lehetne másként? Ameddig Dávid visszautasította a megalázkodást Isten hatalmas keze alatt, kérve tőle a valódi megtérés lelkét és szabadon megvallva a nagy gonoszágát, addig nem lehetett több békesség a számára, sem további boldog közösség Istennel, vagy további növekedés a kegyelemben. Ő, kedves olvasó, komolyan szorgalmazzuk a gyakori elszámolás fontosságát Istennel. Ne halmozódjanak a vétkeid a lelkiismereteden: minden egyes éjszaka tárd Elé a nap bűneit és igyekezz megtisztulni azoktól. Bármely nagy bűn, ami hosszú ideig a lelkiismeretre nehezedik és nem térünk meg abból, vagy nem úgy térünk meg, ahogyan a dolog megköveteli, az csak tovább növeli a bennünk lakozó romlottságot: az elhanyagolás megkeményíti a szívet. „Megsenyvedtek, megbűzhödtek sebeim oktalanságom miatt” (Zsolt38:5): ostoba hanyagság volt a részéről elhanyagolni az orvosság időben történő alkalmazását a bűn okozta sebekre, amiket itt sirat.

A 2Sám11 végén ezt olvassuk: „De ez a dolog, a melyet Dávid cselekedett, nem tetszék az Úrnak”, amiről Matthew Henry ezt mondja: „Valaki azt hihetné, hogy ezek után az Úr ellenségeket küldött rá, hogy támadják meg, rettentéseket, hogy rabul ejtsék és a halál hírnökeit, hogy foglyul ejtsék. Nem, Ő egy prófétát küldött hozzá” – „Elküldé azért az Úr Dávidhoz Nátán prófétát” (2Sám12:1). Itt az isteni kegyelem rendkívüli gazdagságát szemlélhetjük: olyan „gazdagságot”, amelyen a törvénykező és önelégült szívek azért zúgolódtak, mert könnyűvé teszi a bűnt. Ennyire képtelen a természeti ember meglátni a lelki dolgokat: ezek „bolondságok” neki. Dávid messzire kóborolt, de nem vészett el. Az igazról meg van írva: „Ha elesik, nem kerül el, mert az Úr támogatja kezével.” (Zsolt37:24) Ó, mily gyengéden őrzi Isten az Ő juhait! Milyen hűségesen megy utánuk és hozza vissza őket, amikor eltévelyedtek! Micsoda ámulatos jósággal gyógyítja a visszacsúszásaikat és szereti őket ingyenesen továbbra is!

„Elküldé azért az Úr Dávidhoz Nátán prófétát” (2Sám12:1). Alaposan meg kell figyelni, hogy nem Dávid küldetett a prófétáért, bár soha nem volt nagyobb szüksége a tanácsára, mint most. Nem Isten vette át a kezdeményezést: mindig így van ez, mert mi soha nem keressük Őt, amíg Ő nem keres minket. Így volt Mózesrel, amikor szökevény volt Midián földjén, Illéssel,

mikor Jézabel elől futott, Jónással a fenyőfa alatt,³¹ Péterrel, miután megtagadta az Urat (1Kor15:5). Ó, milyen csodálatos dolog ez! Mennyire meg kell ennek olvasztani a szíveinket! „Ha hitetlenkedünk, ő hű marad: ő magát meg nem tagadhatja.” (2Tim2:13) Bár ezt mondja: „vesszővel látogatom meg az ő bűnöket, és vereségekkel az ő álnokságukat”, azonnal hozzát teszi: „De az én kegyelmemet nem vonom meg tőle, és az én hűséges voltomban nem hazudom.” (Zsolt89:33-34). Így volt itt is: Dávid még mindig érdekelt volt a „mindennel ellátott” örök szövetségben (2Sám23:5).

„Elküldé azért az Úr Dávidhoz Nátán prófétát.” Nagyjából egy év telt el a fejezet elején feljegyzettek lezajlása óta, mert a házasságtörésből származó gyermek már megszületett (2Sám12:14). Helyesen mutatott rá Matthew Henry: „Isten ugyan eltűrheti, hogy a népe bűbe essen, de nem fogja hagyni, hogy nyugodtan heverésszenek abban.” Nem, Isten ki fogja mutatni a szentségét és a könyörületét azzal kapcsolatban. A szentségét a bűn iránti gyűlöletével együtt, a vétkes bűnbánó megvallásra indításával együtt. Az igazságosságát azzal, hogy büntetéssel látogatja meg, a könyörületét pedig azzal, hogy a lecsúszottat az abbahagyására készteti, meg adja neki a bocsánatát. Milyen csodálatos és áldott gyakorlása ez az Ő különféle attribútumainak! „Mert a telhetetlenségnek vétkéért haragudtam meg, és megvertem őt, elrejtém magamat és megharagudtam; és ő elfordulva, szíve útjában járt. Útait láttam, és meggyógyítom őt (!!!); vezetem őt, és vigasztalást nyujtok néki és gyászolóinak,” (Ézs57:17-18)

„Elküldé azért az Úr Dávidhoz Nátán prófétát.” A próféta feladata messze nem volt irigylésre méltó: egyedül, személyesen kellett találkoznia a vétkes királlyal. Noha Dávid még nem mutatta a megtérés jelét, Isten nem vetette el a vétkező gyermekét, de nem hunyt szemet a súlyos vétkei felett: mindennek napvilágra kellett jönnie. Az isteni nemtetszésnek nyilvánvalóvá kell válnia: a bűnöst meg kell vádolni és el kell ítélni. Dávidnak önmagát kell elítélnie, majd meg kell látnia, hogy ahol a bűn bővelkedett, ott a kegyelem még sokkal jobban bővelkedett. Csodálatos egysége ez az isteni igazságosságnak és könyörületnek – ezt Krisztus keresztje tette lehetővé! Isten igazságossága megkövetelte a hűséges bánásmódot Dáviddal szemben; Isten könyörülete felindította Őt, hogy küldje el Nátán prófétát az Ő eltévelyedett juhának visszatérítéséhez „Irgalmasság és hűség összetalálkoznak, igazság és békesség csókolgatják egymást.” (Zsolt85:11) Igen, Nátán joggal csüggedhetett volna el a megbízástól, amit Isten most adott neki. Nem volt könnyű dolog megfeddeni királyi urát. Valóban változatosak a feladatok, amiket Isten a szolgálóinak ad ki. Gyakran olyan üzenetekkel küldi el őket, amikről tudják, hogy a legkellemetlenebbek lesznek a hallgatóik számára, s a kísértés a letompításukra, az élük kicsorbitására, ha ugyan nem a helyettesítésükre más, jobban elfogadható üzenetekkel egyformán valóságos és erős lesz. Még Isten népének tagjai is alig veszik észre, milyen sokba kerül az evangélium szolgálójának hűségesnek maradni az elhívásához. Ha Pál apostol is érezte az imakérés szükségességét „hogy adassék nékem szó számnak megnyitásakor, hogy bátorsággal ösmertessem” (Ef6:18-19), mennyivel nagyobb szükségük van Isten szolgálóinak manapság a testvéreik könyörgésének támogatására Krisztusban! Hiszen minden oldalról az a kiáltás hallatszik most, hogy „beszéljetelek kedvünk szerint valókat”!

Egy korábbi alkalommal Isten Nátánt az ígéret és a vigasztalás üzenetével küldte Dávidhoz (2Sám7:4-5 stb.), most azonban azt a parancsot kapta, hogy bűnökkel vádolja meg a királyt. Nem hajolt el a kellemetlen feladat elől, hanem hűséggel végrehajtotta azt. A küldetése

³¹ Ez talán Illés és Jónás történeteinek összekeveredése, mert Illés ült fenyőfa alatt (1Kir19:4, Jónás pedig tők alatt. – a ford.

nemcsak nem volt irigylésre méltó, de egyáltalán nem volt könnyű sem. Kevés dolog lehet nehezebb és embert próbálób, mint elhívást kapni egy tévelygő testvér megfeddésére. Elmélkedve a próféta által itt követett módszerről – a közeledéséről Dávid szunnyadó lelkiismeretéhez – értékes tanítás van itt azok számára, akik esetleg hasonló ügyek kezelésére kapnak elhívást. A felülről jövő bölcsesség (nem mondunk „taktikát”, a világtól származó kifejezést, mert az a szó a leggyakrabban a kígyó tekervényes ravaszságaira használatos a Szentlélek őszinte bánásmódja helyett) sajnos szükséges, amennyiben valódi segítségére akarunk lenni azoknak, akik letértek az útról – nehogy vagy szemet hunyjunk a vétkeik felett, vagy kétségbe ejtsük őket a bocsánat elnyerésének dolgában.

„Elküldé azért az Úr Dávidhoz Nátán prófétát, ki bemenvén hozzá, monda néki: Két ember vala egy városban, egyik gazdag, a másik szegény. A gazdagnak felette sok juhai és ökrei valának; A szegénynek pedig semmije nem vala egyéb egy kis nőtény báránkjájánál, a melyet vett és táplált vala, s felnevelkedett nála gyermekeivel együtt; saját falatjából evett és poharából ivott és keblén aludt, és néki olyan vala, mintegy leánya. Mikor pedig utazó vendége érkezett a gazdagnak: sajnált az ő ökrei és juhai közül hozatni, hogy a vendégnek ételt készítsen belőle, a ki hozzá ment vala; hanem elvevé a szegénytől az ő bárányát, és azt főzeté meg a vendégnek, a ki hozzá ment.” (2Sám12:1-4)

Nátán nem vádolta meg azonnal Dávidot a bűneivel, helyette közvetve, egy példázattal közelítette meg a lelkiismeretét – világos utalás ez arra, hogy akkor kívül volt az Istennel való közösségen, mert Ő soha nem alkalmazta a kijelentésnek ezt a módját azokkal szemben, akik Vele közösségben jártak. A próféta által alkalmazott módszernek megvolt az a nagy előnye, hogy az ügy tényeit úgy tárta Dávid elé, hogy azzal nem szította fel az önszeretet ellenállását vagy neheztelésre indította volna a közvetlen dorgálással szemben, de mégis az ítélet kimondására készítette önmagával szemben anélkül, hogy ez tudatosult volna benne – biztos bizonyítéka ez annak, hogy Nátán felülről kapott bölcsességet! „Aligha volt bármi jobban kiszámított egyrésről az együttérzés, másrésről a felháborodás érzéseinek felszítására, mint az előadott ügy és a különböző körülmények, amiknek fel kell kelteniük a szív érdeklődését a szegény ember ügye iránt, amik által a gazdag szomszédjának az érzéketlen elnyomása csak még nagyobb súllyal esett latba.” (Thomas Scott)

A próféta tehát egy homályos beszámolóval kezdte Dávid bűnének szörnyűségéről, amit oly módon adott át, amittől a királynak egyet kellett értenie azzal, hogy durva igazságtalanság történt abban a dologban, amiben vétkes volt. A viselkedésének menthetetlenségét, szívtelenségét és megvetendő önzését festette le, bár nem tért ki Uriás hűséges szolgálatára, s a király hálátlanságára és árulására, valamint arra, ahogyan meggyilkoltatta őt és a katona-társait – vajon nem utalás-e ez arra, hogy amikor egy tévelygő testvérünket korholjuk akkor fokozatosan kell eljutnunk a vétke legrosszabb elemeihez? S bármennyire is világos volt az utalás Nátán példázatában, Dávid nem vette észre, hogyan vonatkozik ez őrá – mennyire megmutatja ez, hogy amikor valaki eltávolodik Istentől, akkor nincs lelki ítélőképessége: csak Isten világosságában láthatjuk a világosságot!

„Akkor felgerjede Dávidnak haragja az ember ellen, és monda Nátánnak: Él az Úr, hogy halálnak fia az az ember, a ki azt cselekedte.” (2Sám12:5) Dávid azt feltételezte, hogy a panaszt az egyik alattvalója ellen nyújtotta be a próféta. Megfelelkezve a saját vétkeiről haragra gerjedt a vélt elkövető iránt, és ünnepélyes esküvel ítélte őt halálra. Dávid akaratlanul önmagára mondott ki ítéletet. Milyen furcsa dolog is a hívő szíve! Micsoda keveredés lakozik abban: gyakran tele van igazságos felháborodással mások bűnei miatt, de vak a sajátjaival szemben! Valóban szüksége van mindegyikünknek arra, hogy komolyan és imádkozva elmélkedjünk a R,2:21-23 kérdései felett. Az önös hízélgés gyorsá tesz minket mások hibájának kiszúrására, de vakká a saját súlyos bűneinkkel szemben. Amilyen mértékben szereti az ember a saját bűneit, s neheztel, ha megfeddik, olyan mértékben lesz alaptalanul szigorú a felebarátai bűneinek elítélésében.

Miután rávette Dávidot az ítélet kimondására a feltételezett bűnösre a sajátjainál sokkal kevésbé gonosz vétkek miatt, a próféta most nagy bátorsággal és egyenességgel jelenti ki: „Te vagy az az ember!” (2Sám7:12) és beszél közvetlenül Isten nevében: „Ezt mondja az Úr, Izráelnek Istene”. Először a ráruházott jeles kegyekre emlékezteti Dávidot (2Sám12:7-8), közöttük a „feleségekre” vagy asszonyokra Saul házából, ahonnan választhatott feleséget. Másodszor, Isten még többet akart neki adni (2Sám12:8): ha úgy gondolta volna, hogy bármi hiányzik, kérhette volna, s ha a javát szolgálta volna, Isten ingyenesen megadta volna neki – v. ö. Zsolt84:12. Harmadszor, tekintettel Isten gyengéd könyörületére, hűséges szeretetére és mindenre elégséges ajándékaira teszi fel neki a kérdést: „Miért vetted meg az Úrnak beszédét, oly dolgot cselekedvén, mely útalatos ő előtt?” (2Sám12:9) Ó, az isteni tekintély megvetése ad alkalmat mindenféle bűnre – kicsibe véve a törvényt és annak Alkotóját, s úgy cselekedve, mintha az előírásai apróságok a fenyegetései pedig értelmetlenségek lennének.

A próféta a kívánt eredményt ezzel elérte: „Monda azért Dávid Nátánnak: Vétkeztem az Úr ellen!” (2Sám12:13) Ezeket a szavakat nem könnyedén vagy mechanikusan ejtette ki, ahogyan a történet folytatása megmutatja, de azt a következő fejezetre kell hagynunk.

55. fejezet – A megtérése (2Sám12)

„Arcadius császár és a felesége nagyon keserű érzéseket tápláltak Chrysostom, Konstantinápoly püspöke ellen. Egy napon az uralkodó dührohamot kapott és ezt mondta az egyik udvaroncának: 'Szeretném, ha bosszút állhatnák ezen a püspökön!' Ekkor néhányan javaslatokat tettek, hogyan lehetne ezt kivitelezni. 'Küldd száműzetésbe és kergesd ki a sivatagba', mondta az egyik. 'Vesd börtönbe', szolt a másik. 'Vedd el, amije van', így a harmadik. 'Haljon meg', mondta a negyedik. Egy másik udvaronc, akinek a bűneit Chrysostom megfeddte, gonoszul így szolt: 'Ti valamennyien nagy hibákat követtek el. Efféle javaslatokkal soha nem fogjátok őt megbüntetni. Ha száműzitek a királyságból, ő ugyanolyan közel fogja érezni magához Istent a sivatagban, mint itt. Ha börtönbe vetitek, és láncra veritek, akkor is imádkozni fog a szegényekért és dicséri Istent a börtönben. Ha elveszed a vagyonát, akkor csak a szegényektől veszed el az ő javait, de nem tőle. Ha halálra ítéled, a menny kapuját nyitod meg előtte. Fejedelem, bosszút akarsz állni rajta? Kényszerítsd bűnelkövetésre. Tudom, hogy ez az ember semmitől sem fél ebben a világban, csak a büntől.' Ó, bárcsak ez lenne az egyetlen megjegyzés, amit a felebarátaink tehetnének rám és rád, hívő testvér!'” (A *Fellowship* magazinból)

Nemrég áthaladtunk ezen olvasás közben és vélhetően ez a legjobb bevezető ehhez a fejezethez. Mi okunk van félni a büntől? Attól az „utálatosságtól”, ami Isten gyűlöl (Jer44:4), attól a szörnyű betegségtől, ami behozta a halált ebbe a világba (Rm5:12), attól a félelmetes dologtól, ami a keresztre szegezte a dicsőség Urát (1Pt2:24), attól a szégyenletes dologtól, ami beszennyezi a hívő öltözkését és oly gyakran hoz gyalázatot a szent névre, amit visel? Igen, mindegyikünknek jó oka van félni a büntől, és könyörögni Istennek, hogy tetsszen Neki még nagyobb borzadás és gyűlöletet kimunkálni a szívünkben iránta. Vajon nem az az egyetlen oka annak, amiért Isten enged még a legkiválóbb szentek közül is némelyeket belecsúszni ocsmány bűnökbe, és feljegyzí ezeket az Ő Ígétének lapjain, hogy még kevésbé bízzunk önmagunkban, felfogva, hogy felelősek vagyunk ugyanazért a gyalázatért a saját életükben? Sőt, biztosan bele is esünk, ha Isten erős keze meg nem tart minket.

Mint láttuk, Dávid vétkezett, mégpedig súlyosan vétkezett. S ami még rosszabb volt, hosszú időre elutasította, hogy Isten előtt elismerje a vétkességét. Hónapok teltek el, mielőtt megérezte volna a viselkedésének szörnyűségét. Ó, kedves olvasó, a bűn részéről elkerülhetetlen, hogy tompítsa a lelkiismeretet és megkeményítse a szívet. Ebben rejlik a legszörnyűbb jellemzője és végzetes összetevője. A bűn megszámlálhatatlanul sok mentséget kínál az elkövetőjének és mindig enyhítésre ösztönöz. Így volt ez a kezdetektől fogva. Amikor szemtől szembe kerültek az Alkotójukkal, se, Ádám, sem Éva nem adták jelét semmiféle bűnbánatnak, inkább igazolni igyekeztek magukat, máshová hárítva át a szégyent. Így volt ez mindannyiunkkal, amíg a természetes állapotunkban voltunk. A bűn megvakít és megkeményít, s csak az isteni kegyelem képes megvilágosítani és meglágyítani. Semmi más nem képes átdöfni a megkérgesedett lelkiismeretet vagy megtörni a büntől megkövesedett szívet, csak a Mindenható hatalma.

Nos, Isten nem fogja engedni, hogy a népe közül bárki nagyon sokáig megmaradjon a lelki érzéketlenség állapotában: előbb-utóbb napvilágra hozza a sötétség elrejtett dolgait, meggyőzi őket a vétkeikről, megsirattatja azokat velük, és elvezeti őket a megtérésre. Isten sokféle eszközt használ ennek eléréséhez, mert Ő semmiben sem cselekszik egyformán. Ő nincs korlátozva semmilyen mértékre vagy módszerre, s miután szuverén, azt teszi, amit jónak lát. Ez meglátható néhány, a Szentírásban rögzített eset megvizsgálásával. Isten ámulatba ejtő fensége volt az, ami Jóbot megtérésre készítette az önteltségéből és önmaga megutálására indította (Jób42:1-6). Az Úr magasztos dicsőségének meglátása készítette Ézsaiást arra, hogy így kiáltson: „Jaj nékem, elvesztem, mivel tisztátalan ajkú vagyok” (Ézs6:1-5). Krisztus csodálatos hatalmának meglátása indította fel Pétert erre a kiáltásra: „Eredj el én tőlem, mert

én bűnös ember vagyok, Uram!” (Lk5:8) S az emberek Pünkösdkor „megkeseredtek a szívükben”, amikor hallották az apostol prédikációját.

Dávid esetében Isten egy példázatot használt az Ő prófétája szájában a meggyőződés létrehozására. Nátán leírt egy esetet, ahol valakivel annyira gonoszul bántak, hogy aki csak hallotta a beszámolót, kénytelen volt elítélni azt, aki ezt a gyalázatot elkövette. Mert bár a bűn természete olyan, hogy elvakítja az elkövetőjét, de nem veszi el tőle a jó és a rossz megkülönböztetésének képességét. Még ha az ember érzéketlen is a saját vétkeinek szörnyűsége iránt, akkor is képes felismerni a gonosztságot másokban. Sőt, a legtöbb esetben úgy tűnik, hogy az, akinek gerenda van a saját szemében, könnyebben észreveszi a szálkát a felebarátjában. Ennek az alapelvnek megfelelően szólt Nátán példázata Dávidhoz: ha a király lassú is volt a saját vétkeisének beismerésében, elég gyors volt más hasonló vétkeisének az elítélésében. Ennek megfelelően lett az eset elé tárva.

A példázatban (2Sám12:1-4) a prófeta egyszerre fordul Dávid érzelmeihez és lelkiismeretéhez. Uriás és felesége helyzetét megindítóan festi le a szegény ember képével az ő „kis nőstény báránkjával”, ami olyan kedves volt a számára, hogy „a keblén aludt”. Az, aki a rosszat tette neki, gazdag emberként van bemutatva, akinek „felette sok juhait és ökreit valának”, ami rendkívüli mértékben megnövelte a bűnét, amiért elragadta és levágta a szomszédja egyetlen báránkját. Az alkalmat vagy a sérelmet, az elkövetésére irányuló kísértést az szülte, hogy „utazó vendége érkezett a gazdának”: a gazdag azért ragadta el a szegény báránkját, hogy neki szolgáljon. Az „utazó”, aki bejön a képbe a nyughatatlan testet, az aktív vágyakat, a kóborló gondolatokat, a kóbor szemeket jelképezi Betsabéval kapcsolatosan. Ó, kedves olvasóm, ez az a pont, ahol a legjobban oda kell figyelniünk. „Lerontván okoskodásokat és minden magaslatot, a mely Isten ismerete ellen emeltetett, és foglyul ejtven minden gondolatot, hogy engedelmeskedjék a Krisztusnak” (2Kor10:5).

„Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet.” (Péld4:23). A feladat egy része a gondolatok szabályozása és a törvénytelen képzelgés eltaszítása. Igaz, hogy nem tudjuk megakadályozni a kósza gondolatok felbukkanását az elménkben, sem pedig a gonosz képzelgések felemelkedését magunkban, de felelősek vagyunk azért, hogy ellenálljunk és eltaszítsuk ezeket. S ez az, amit Dávid elmulasztott megtenni: ő üdvözölte az „utazót”, vendégül látta, lakomázott vele és olyasvalamivel lakomázott, ami törvénytelen volt – ami másé volt. Ezt festi le a példázatban a szomszédja báránkjára. S kedves olvasóm, ez történik, amikor utat adunk a bűnös vágyainknak, belemerülünk a gonosz képzelgéseinkbe, tápláljuk a kósza gondolatainkat azzal, ami törvénytelen: ilyenkor kövezzük ki az utat a fájdalmas bukáshoz. Az „utazók” eljönnek hozzánk – az elme aktív marad, és a mi felelősségünk gondoskodni arról, hogy azzal táplálkozzanak, ami törvényes: elmélkedjünk a Fil4:8-on ezzel kapcsolatban.

Nátán tehát visszakövete a bajt a forrásáig, s megmutatta, hogy mi volt az, ami Dávid félelmetes bukását okozta és elvezetett ahhoz. A példázat részletei kihangsúlyozták a bűne megbocsáthatatlanságát, igazságtalanságát, a törvénytelenességét és gonoszságát. Már voltak saját feleségei, miért kellett hát megfosztani a szegény Uriást a sajátjától? Az esetet olyan világosan vázolta, a vétke bűne olyan nyilvánvalóan megállapítást nyert, hogy a király azonnal elítélte a vétkest, és ezt mondta: „halálra ítélt fia az az ember, a ki azt cselekedte” (2Sám12:5). Akkor fordult oda hozzá a prófeta és mondta neki: „Te vagy az az ember!” Dávid nem lobbant heves haragra dühösen a prófeta vádjá ellen, nem próbálta letagadni a súlyos vétkét és nem igyekezett mentséget keresni rá. Helyette őszintén beismerte: „Vétkeztem az Úr ellen!” (2Sám12:13) Ezeket a szavakat nem mechanikusan vagy könnyedén mondta ki, mint azt a történet folytatása megmutatja, és amit majd látunk is.

Dávid szunnyadozó lelkiismerete most felébredt és rá kellett döbbsennie a bűne nagyságára. Az átütő nyílvevő Isten tegzéből, amit Nátán lőtt a beteg szívébe. megmutatta Dávidnak a mostani helyzete szörnyűségét. Ekkor tett bizonytságot arról, hogy bármilyen

szomorú is volt a viselkedése, mindazonáltal mégsem volt elvetett, az Úr által teljesen magára hagyott lélek. „Az isteni kegyelem szunnyadozó szikrája Dávid szívében most elkezdett újra világítani, s e világos és hűséges, Isten nevében történő tényfeltárást megelőzően a kibúvói eltűntek és a vétke a teljes nagyságában megmutatkozott. Távol állt tehát attól, hogy nehezményezze a próféta elevenébe vágó szemrehányását vagy megpróbálja mentegetni a viselkedését, hanem mélységes szívbéli megalázkodással megvallotta: 'Vétkeztem az Úr ellen!' Kevés a szó, de az esemény bizonyította, hogy a valódi megtérés szavai voltak, mely úgy tekint a bűnre, mint amit Isten tekintélyes és dicsősége ellen követek el, akár okozott az rosszat bármelyik embertársának, akár nem.” (Thomas Scott)

Ahhoz, hogy teljesen átlássuk Isten gondolatait bármely, az Ő Ígésében említett dologban, szorgalmasan kell kutatni a Szentírást és az egyes szakaszokat gondosan össze kell hasonlítani – ha nem tartjuk be ezt az alapelvet, az rendszerint elégtelen vagy egyoldalú nézethez vezet. Így van itt is. Semmi sincs feljegyezve Sámuel történeti feljegyzésében a szív mélységes felbolydulásáról, amit Dávid most ment keresztül; semmi sem hangzik el, ami jelezné a megtérésének valódiságát és mélységét. Ehhez máshová, konkrétan a bűnbánó zsoltárokhoz kell fordulnunk. Azokban a Szentlélek kegyesen megadta annak feljegyzését, aminek a leírására Dávidot ihlette, mert a zsoltárokban találjuk meg a legrészletesebben a lélek különféle megtapasztalásait, amiken a hívő keresztülmegy. Ott megtalálhatjuk a szent szíve minden egyes gondjának tévedhetetlen leírását, ahogyan keresztülhalad a pusztaságnak ezen a színén. Ez megmagyarázza, miért volt a Szentírásnak ez a könyve Isten népének a nagy kedvence: abban találják meg a saját, pontosan leírt belső történetüket.

A két fő zsoltár, amikből képet kapunk a szívbéli folyamatokról, amiken Dávid most keresztülment, az ötvenegyedik és a harminckettedik. Az 51. zsoltár nyilvánvalóan a korábbi. Benne látjuk, amint a bukott szent küszködik a kimászással „a pusztulás gödréből, a sáros fertőből”. Utóbbiban látjuk, amint ismét szilárd talajon áll új énekkel a szájában, s az áldott mivoltát annak, akinek „a vétke elfedeztetett”. De mind a kettőt nyilvánvalóan attól az időponttól kell datálni, amikor Isten lándzsájának éles dőfése Nátán kezéből átszúrta Dávid lelkiismeretét, illetve amikor a próféta Istennek a megbocsátásról szóló balzsamját a szívére kente. A súlyosan megsebzett lélek szenvedélyes kiáltásai valóban az isten ígért visszhangjai – Dávid hitének erőfeszítései, melyek a megbocsátás könyörületes ajándékának megragadására és a magáévá tételére irányulnak. A megbocsátás isteni ígérete volt az, ami alapul és bátorításként szolgált az imához a megbocsátásért.

Meg kell említeni, hogy az 51. zsoltár címe a „Dávid zsoltára, mikor ő hozzá ment Nátán, a próféta, minekutána Bethsabéval vétkezett”. Nagyon szépen mutatott rá Spurgeon a bevezető megjegyzéseiben: „Amikor az isteni üzenet felrázta a szunnyadozó lelkiismeretét és megláttatta vele a vétke nagyságát, akkor írta ezt a zsoltárt. Amíg a testének hódolt, megfeledkezett a zsoltárkönyvről, de amikor felébredt a lelki természetes, visszatért a hárfájához és kiöntötte az énekét sóhajok és könnyek kíséretében.” Bármilyen nagy is volt Dávid bűne, ő megtért és helyre lett állítva. A fájdalma mélységei és a megtérésének valódisága mindegyik versben nyilvánvaló. Láthatjuk benne egy megtört lélek szomorúságát és vágyakozását, amint kiönti a szívét Isten előtt, alázatosan és komolyan kérve az Ő kegyelmét. Csak az a bizonyos eljövendő nap fogja megmutatni, hogy hány büntől gyötört lélek talált „átázva a könnyektől, amikkel Dávid zokogta el a bűnbánatát” utat a visszaesők számára a nagy és üvöltő sivatagban.

„Noha a zsoltár egyetlen hosszú kiáltás a megbocsátásért és a helyreállításért, bárki képes meglátni a rendet és a fejlődést a könyörgésében – a rendet, nem az elme múltbeli hangulatának mesterséges visszaadását, hanem azt az ösztönös rendet, amelyben a mindig is kiáradnak a bűnbánatra vágyakozás érzelmei. A zsoltárban minden azzal kezdődik – ahogyan valójában minden azzal kezdődik – hogy a kiáltás a kegyelemért a 'Te szívjóságodon, a 'Te irgalmasságod sokaságán' alapszik. Ez az egyetlen jogalap, ami érvényes Istennél, Akinek a

szeretete a saját indítéka és a saját mértéke, akinek a múltbéli cselekedetei alkotják a mércét mindenki számára a jövőre nézve; Akinek a saját irgalmassága sokasága nagyobb, mint a mi vétkeink összessége, még ha ezek többen is vannak, mint 'a fejünk hajszaai'. Isten kegyelmével kezdve a bűnbánó lélek megtanulhat utána a saját bűneire tekinteni a gonoszság minden aspektusában.” (Alexander Maclaren)

A zsoltáros önmagától való undorodásának mélységét és heveségét világosan kifejezik a bűne leírására használt különböző kifejezések. Beszél a „véteiről” (Zsolt51:1, 3), az „álnokságairól” és a „bűneiről” (Zsolt51:2, 3). Ahogyan másvalaki mutatott tá erőteljesen: „Egy oldalról nézve látja a különböző cselekedeteket, amikkel vétkezett – a vágyakozását, a csalását, az árulását, a gyilkosságát; a másik oldalról nézve látja mindezeket egybeszöve, mint egy kibogozhatatlan, villás, sziszegő nyelvekből álló csomót, mint a Medúza fejét körülvevő kígyókból álló hajkorona. Egyetlen bűn sem magányos, a különböző cselekedeteknek közös a gyökerük és az egész úgy fonódik össze, mint a tó állóvizét beborító zöld posvány: bármelyik szálat ragadod meg, az egész tömeget húzod magad felé.”

A felhalmozott rokon értelmű szavakban itt alapos bepillantást látunk a bűn lényegébe és jellegébe. A „vétek”, vagy ahogyan a héber kifejezés fordítható, „lázaság” – nem pusztán a személytelen törvény megszegése, hanem az alattvaló akaratának fellázadása az igazi Királya ellen, az engedetlenség Istennel szemben, valamint a normák megszegése. Az „álnokság” – romlottság vagy torzulás – igazságtalanul cselekedni vagy tisztességtelenül eljárni. A „bűn” vagy „céltevesztés” – mert minden bűn hiba, ami nagyon mellé lő a valódi célnak, akár Isten dicsőségét, akár a saját jólétünket és boldogságunkat tartjuk szem előtt. Ez szennyezés és mocskok, amit semmi más nem képes megtisztítani, csak az engesztelő vér. „Gonoszság” (Zsolt51:5), gonosz dolog, ami nem érdemel mást, mint kíméletlen ítéletet. Kínzó lepra, ami miatt ezt kiáltja: „Tisztíts meg engem izsóppal, és tiszta leszek; moss meg engemet, és fehérebb leszek a hónál.” (Zsolt51:9)

„Egyedül te ellened vétkeztem, és cselekedtem azt, a mi gonosz a te szemeid előtt” (Zsolt51:6). Dávid e szavai bizonyítják a bűnbánatának őszinteségét és adják annak bizonyítékát, hogy újjászületett ember volt. Csak a lelki természettel bírók látják a bűnt Isten jelenlétében. Minden bűn gonoszsága a szembeszegülésben rejlik Istennel, s a bűnbánó szív tele van a Vele szemben elkövetett rossz érzésével. Az evangéliumi megtérés siratja a bűnt, mert az kiváltotta a kegyelmes Isten nemtetszését és gyalázatot hozott a szerető Atyára. Dávid tehát nem elégedett meg a saját gonoszságának megtekintésével önmagában, vagy csak a néppel kapcsolatban, akik megszenvédtek. Ő bűnök elkövetésében volt vétkes Betsabé és Uriás, sőt még Joáb ellen is, akit eszközként használt, valamint minden alattvalójával szemben is. De bármennyire is sötétek voltak ezek a bűnök, a valódi jellegükben csak mint Isten ellen elkövetettek mutatkoztak meg.

„Ímé én vétekben fogantattam, és bűnben melengetett engem az anyám.” (Zsolt51:7). Sokakat összezavart ez az igevers a szövegkörnyezete miatt. Dávid ez természetesen nem önmentegetésként mondta, inkább a saját menthetetlen bűnét hangsúlyozta ki. A 7. vers második feléből világos, hogy Istent igazolta: Neked semmi közöd sem volt a bűnömhöz, az egész az én bűnöm volt – a romlott természetem rosszra való hajlamából fakadt. Nem Te, hanem az én gonosz vágyaim kísértettek engem. Dávid teljes megvallást akart tenni ezért ismerte el a saját természetének beszennyezettségét. Megalázkodás, Isten felmentése és az isteni kegyelem magasztalása végett mondta a 7. verset.

Az 51. zsoltár tiszta fényében nem kételkedhetünk Dávid megtérésének és megtört szívű bűnvallásának sem az őszinteségében, sem a mélységében. Egy rövid idézettel zárjuk Thomas Scottól: „Ne hagyjuk, hogy bármelyik hitvány képmutató, aki a vétkeink kívül semmiben sem hasonlít Dávidra, s a megengedett bűn szokását teszi hozzá minden más súlyosbító tényezőhöz, az ő példájával erősítse a lelkiismeretét. Utánozza először Dávid megalázkodását, megtérését

és más kiemelkedő kegyelmi ajándékát, mielőtt önmagát visszaesőnek véli, vagy másoktól követeli, hogy annak tekintsék.”

56. fejezet – A megbocsátása (2Sám12)

A hívő belső megtapasztalása nagy fokban a saját gonoszságának és Isten jóságának, a saját menthetetlen hibáinak és Isten végtelen türelmének egyre fokozódó felismeréséből áll gyakori váltogatással a szomorúság és az öröm, a megvallás és a hálaadás között. Következésképpen minél többet olvassa az Ígét és elmélkedik felette, annál jobban látja, milyen pontosan illik az a saját maga esetére és milyen pontosan van a saját változatos története abban leírva. A Szentírás két fő témája a bűn és a kegyelem: A szent Biblia mindkettőt visszaköveti az eredeti forrásához, mindkettőt felvázolja a maga valódi jellegében, mindkettőt követi a következményeiig és a végeredményéig, s mindkettőt sok személyes példával szemlélteti és példázza. Elsőre furcsán hangzik, de mégis igaz, hogy ezen a kettőn a bűnön és a kegyelmen áll vagy bukik minden ügylet Isten és az emberek lelkei között.

A most elhangzottak jelentősége világosan és látványosan mutatkozik meg Dávid esetében. Látjuk működni benne a bűnt annak minden szörnyűségével egyetemben, amint a sárba taszítja őt, de a kegyelmes is felfedezzük annak minden szeretetteljességével együtt, amint megszabadítja és megtisztítja őt. Az egyik sötét háttérként szolgál, amiből a másik még nagyobb dicsőséggel ragyoghat fel. Sehol nem látjuk annyira elvéthetetlenül a bűn félelmetes természetét és szörnyű működését, mint az Isten szíve szerinti emberben, aki oly nagyra becsült és tisztelt, de mégis olyan gyalázatosan elbukik és oly mélyre süllyed. De sehol máshol nem látjuk Isten bámulatos kegyelmét oly elevenen, mint e híres vétkes megtérésének a kimunkálásában és a helyreállításában a közösségre [Istennel]. Saul király egy sokkal kisebb vétségért lett elvetve: ő, ő nem volt benne a szövetségben! Ő, az isteni kegyelem ámulatba ejtő szuverenitása!

A Szentlélek nemcsak Dávid bűnének szörnyű részleteit jegyezte fel, hanem teljesen leírta a bűnbánó ember szívbeli megtérését is. Emellett azt is megmutatta, hogyan kereste és szerezte meg az isteni megbocsátást. Mindezeket a mi okulásunkra, és hozzátehetjük, a vigasztalásunkra jegyezte fel. Az első megmutatja a test félelmetes hajlandóságát, ami még mindig benne lakozik a hívőben, a leggonoszabb gyümölcsök megtermésének hajlamával együtt. A második megismerteti velünk a siralmas tevékenységet, amit magunknak köszönhetünk, amikor a vágyainknak engedünk, valamint a keserű poharat, amit akkor kénytelenek leszünk kiinni. A harmadik arról tájékoztat minket, hogy bármennyire is elszomorító legyen az esetünk, mégsem reménytelen, és feltárja előttünk az utat, aminek a követését Isten követeli meg. Az első kettőt bizonyos fokig már átnéztük, most térjünk rá a harmadikra.

Mivel a Lélek a zsoltárokból jegyezte fel Dávid megtört szívének kínjait, ugyanúgy azokból tudjuk meg, hogyan nyert isteni bocsánatot a halmozott bűneire. Kezdjük az odafordulással a „bűnbánó” zsoltárok közül az utolsók egyikéhez, amit hitünk szerint valószínűleg maga Dávid írt le. „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” (Zsolt130:1) Különböző „mélységek” léteznek, amikbe Isten időnként megengedi a népének, hogy beleessenek: a pénzügyi veszteségek, a közeli hozzátartozók elhunytja, a személyes betegség próbáinak és bajainak „mélységeibe”. S vannak „mélységei” a bűnnek és a vétkeknek is, amikbe beletaszíthatják magukat – Isten arcának elrejtésén keresztül, – s a meggyőződés és a gyötrelmek, a sötétség és a kétségbeesés, valamint a sátni ellenállás és csüggedés „mélységeibe” merülhetnek. Főleg az utóbbiakat tarjuk most szem előtt.

A Szentlélek célja a 130. zsoltárban a zsoltáros személyében és viselkedésében ama lélek eseténem a kifejezése és bemutatása volt, aki a Sátán hálójába gabalyodott, s elborította a bűntudat, de megkönnyebbült Isten kegyelmének felfedezése által az ahhoz a kegyelemhez való viszonyulással és az abban való részvétellel. Idézzük John Owen hasznos magyarázatát a zsoltár nyitó verseiről: „Ó, Uram, a sokféle bűnömmel és az ingerléssel nagy kétségbeesést hoztam magamra. A bűneim mindig előtttem vannak, s készen állok arra, hogy ezek vízáradatként

elborítsanak, mert olyan mélységekbe rántottak engem, ahol felkészültem arra, hogy elnyeljenek. De jóllehet a kétségbeesésem nagy és összezavaró, én nem esek végleg kétségbe, nem merek, és nem vetem el végleg a megkönnyebbülés vagy a helyreállítás minden reménységét. S nem keresek semmi más orvosságot, utat vagy eszközt sem a megkönnyebbüléshez, hanem Hozzád fordulok Jahve, egyedül Hozzád. S ebben a Hozzád fordulásomban a bajaim nagysága és sürgőssége teszi a lelkemet sürgetővé, komollyá és nyomatékossá a könyörgésben. Amíg nincs nyugalmam, Téged sem tudlak békén hagyni, ezért hát figyelj és hallgass a kiáltásom szavára!”

Amikor a lélek ilyen helyzetben van – a kétségbeesés és a csüggedés mélységeiben – akkor nincs máshol enyhülés a számára, csak Istenben, ha teljesen kiönti a szívét Neki. A lélek nem nyugodhat meg ebben az állapotban és nem szerezhethet szabadulást semmiféle teremtmény segítségétől. „Assiria nem segít meg minket; lóra sem ülünk, és nem mondjuk többé kezeink csinálmányának: Istenünk! Mert nálad talál kegyelmet a (bánattól sújtott és tehetetlen) árva.” (Hós14:3) Egyedül Istenben lehet segítséget találni. A hiábavalóságok, amiket a becsapott katolikusok koholtak – imák a „szűzhöz”, a penitenciák, a gyónások a „papoknak”, a böjtölések, a misék, a zarándoklatok, az elégtétel-adások – mindegyike „repedt kutak, amik nem tartják meg a vizet”. Ugyanolyan haszontalanok a világ tanácsai a bűntől gyötört lelkeknek – a környezetváltozás megpróbálása, a munka otthagynak egy időre, a zene, a vidám társaság, a szórakozás stb. Nincs máshol békesség, csak a békesség Istenében.

Nos. a zsoltáros ebben a nagyon alantas állapotában kereste az Úr segítségét, s a könyörgése nem volt hiábavaló. S ez az, amit nekünk is meg kell ragadnunk, amikor hasonló körülmények közé kerülünk: mindez pontosan e célból van feljegyezve. Kedves keresztyén olvasó, bármilyen siralmas is legyen az állapotod, bármennyire szörnyű is a szükséged, bármennyire tűrhetetlen is a teher a lelkiismereteden, az eseted nem reménytelen. Dávid kiáltott és meghallgattatott: kegyelmet keresett és megkapta, S az isteni ígélet neked és nekem a „járuljunk azért bizodalommal a kegyelem királyi székéhez, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk, alkalmas időben való segítségül.” (Zsid4:16) Dávid nem az egyetlen volt, aki Istenhez kiáltott „a mélységekből”. Gondoljunk Jónás prófétára: önmaga akarát követek, szándékosan futott el Isten parancsa elől, majd a tengerbe vetették és ott benyelte egy bálna. De róla is ezt olvassuk: „Nyomorúságomban az Úrhoz kiálték és meghallgata engem; a Seol torkából sikolték és meghallád az én szómat.” (Jón2:2)

Az isteni kegyelem teljességébe vetett reménye volt az, ami Dávidot az Úr keresésére indította. „Ha a bűnöket számon tartod, Uram: Uram, kicsoda maradhat meg?! Hiszen te nálad van a bocsánat, hogy féljenek téged! Várom az Urat, várja az én lelkem, és bízom az ő ígéletében.” (Zsolt130:3-5) A harmadik versben elismeri, hogy nem állhat meg a háromszor szent Isten előtt a saját igaz mivoltának alapján, s ha Isten „számon tartja”, azaz a kárhozatra ítéli „a bűnöket”, akkor az esete valóban reménytelen. A negyedik versben alázatosan arra emlékezteti Istent, hogy Nála van a megbocsátás, hogy tiszteljék és imádják Őt – s ne szórakozzanak Vele és ne gúnyolják, mert az isteni megbocsátás nem engedély a jövőbeli kicsapongásokhoz. Az ötödik versben reménykedve vár valami „jelet a (maga) javára” (Zsolt86:17), valami „békességes választ” (1Móz41:16) az Úrtól.

De az 51. zsoltárban látjuk Dávidot a leghatározottabban és a legbuzgóbban könyörögni Isten kegyelméért. Az érzelmeknek bűnre használt sok szóban kifejeződő ugyanazon hevéssége mutatkozik meg a bocsánat rokon értelmű szavainak ismételtetésében is. Újra és újra elhangzik ez a könyörgés az ajkairól, de nem azért, mert úgy vélte, hogy a sok beszédjéért nyer meghallgatást, hanem a vágyakozásának komolyságáért. Az efféle ismétlődések a hit kitartásának a jelei, miközben azok, amelyek a Baál papjainak imáihoz hasonlóan „reggeltől az esteli áldozás idejéig” tartanak, csak a könyörgő kételkedését fejezik ki. A „hiábavaló ismételtetés”, ami ellen az Úr is figyelmeztetett, nem ugyanannak a kérésformának az

ismételgetése, hanem annak mechanikus megsokszorozása – mint a katolikus a „páternoszterével” – azt feltételezve, hogy erény és érdem rejlik benne, ha így cselekszik.

Dávid azért imádkozott, hogy a bűnei legyenek „eltörölve” (Zsolt51:3), mely kérés úgy fogja fel azokat, mint amik ellene szólnak. Azért imádkozott, hogy legyen „kimosva” azokból (Zsolt51:4), mert azokat dögletes foltoknak érezte, amiknek az eltávolításához erőteljes súrolásra és csapkodásra van szükség – mert egyes igemagyarázók szerint ez a héber ige jelentése. Azért imádkozott, hogy „megtisztulhasson” (Zsolt51:9), ami a technikai szó volt a leprás papi megtisztítására, tisztának jelentve őt ki a fertőzéstől. Megindító pontosság rejlik ebben az utolsó utalásban, mert nemcsak a leprások, hanem minden holttesttől beszennyezett is ezen a módon lettek megtisztítva (4Móz19), s kire tapadt volna ennek a romlásnak a foltja, ha nem Uriás gyilkosára? Az imádság az eredeti nyelven még figyelemre méltóbb. Az ige ugyanis a „bűn” szóból származik, s ha a nyelvünk megengedné, így fordítanánk: „Te büntelenítesz engem”.

„Tiszta szívet teremts bennem, oh Isten, és az erős lelket újítsd meg bennem.” (Zsolt51:12) A bűn kimutatta a gyengeségét és az érzékiségét, de a büntudata és a gyötrelme arról tettek bizonyosságot, hogy minden másnál jobban vágyott Isten után. Ennek a zsoltárnak a kérései világosan bemutatják, hogy a gyengesége és a Sátán felette aratott győzelme ellenére az Isten ügyének gyökere mégis benne volt Dávidban. Azzal, hogy arra kérte Istent: teremtsen benne tiszta szívet, Dávid alázatosan az újjá nem születettekkel egy szintre helyezte magát. Felfogta a saját tehetetlenségét is arra nézve, hogy megelevenítse vagy megújítsa önmagát – egyedül Isten képes akár új szívet, akár új Földet teremteni. Az erős lélek kérésével elismerte, hogy Isten gondoskodik a lelkünk állapotáról, valamint a tetteink minnőségéről: az „erős lélek” szerető, bizakodó, engedelmes és szilárd, amit senki más, csak Isten képes beültetni vagy fenntartani.

A megalázkodó megvallásai és a buzgó kiáltásai közepette a bocsánatért, jön csodálatos erővel és szépséggel a bátor kérés a helyreállításért a teljes közösségre: „Add vissza nékem a te szabadításodnak örömét” (Zsolt51:14). Mennyire bizonyította ez a kérés azt, hogy az átlagosnál jobban bízott Isten gazdag könyörületében, ami eltörölné a bűne minden következményét! De jegyezzük meg jól ennek a kérésnek a helyét: a bocsánat és a tisztaság kérése után következik ezek híján nem volna más, mint hiábavaló vakmerőség vagy örült lelkesedés. „És engedelmesség lelkével támogass engem” (Zsolt51:14). Először ezért imádkozott: „a te szent lelkedet ne vedd el tőlem” (Zsolt51:13) – nyilvánvaló utalás a szörnyű ítéletre, ami az elődjét, Saul-t sújtotta. Itt pedig biztos volt abban, hogy az előző kérése teljesült, s tudatában lévén a saját gyengeségének és annak, hogy képtelen megállni, ezzel kéri az Ő támogatását, Aki egyedül képes szentséget beültetni és fenntartani.

Mielőtt rátérnénk a kegyelmes válaszra, amit Dávid kapott, talán ez a legjobb hely meggondolni a kérdést: Vajon jogos volt, hogy bocsánatot kért Istentől? Vagy olyan formában feltéve, ami jobban kielégíti a kritikusokat: Vajon joggal kérjük Istentől a bűneink bocsánatát? Mert vannak, akik azt hangoztatják, hogy mi Dávidhoz képest ma más és felsőbbrendű viszonyban állunk Istennel. Nem kétséges, egyes olvasóinkat meglepi, hogy ilyen kérdést teszünk fel. Az ember természetesen gondolhatná, hogy imádkoznunk kell a bocsánatért, hogy ezt senki nem kérdőjelezné meg. Az efféle ima olyan jól megalapozott magán a Szentíráson, annyira összeegyeztethető a mi, mint a tévelygő hívők állapotával és annyira tiszteli Istent, hogy el kell foglalnunk a bűnbánó könyörgők helyét, elismerve a vétkeinket és keresve a megbocsátó könyörületet és ehhez semmi további bizonyítékra nincs szükség. De sajnos oly nagy a zűrzavar manapság a keresztyénségben, és oly sok a tévelygés, hogy kötelességünknek éreztük egy-két bekezdést szentelni a dolog megvilágításának.

Létezik egy többé-kevésbé befolyásos csoport, akik azt állítják, hogy sértő Krisztus vérére nézve, ha bármelyik keresztyén bocsánatot kér Istentől a bűneire, s idézik a Kol2:12-at: „megbocsátván minden bűnötöket”. Ezek az emberek összekeverik az engesztelés elnyerését

annak alkalmazásával, vagy kevésbé technikai kifejezésekkel, azt, amit Krisztus vásárolt meg a népének azzal, amit a Szentlélek valósít meg a javukra a lelkiismeretük bírósága előtt. Mutassunk rá világosan, hogy a bocsánatot kérve Istentől nem úgy imádkozunk, mintha Krisztus vére soha nem vett volna kiontva, vagy mintha a könnyeink és az imáink bármiféle elégtételt adhatnának az isteni igazságszolgáltatásnak. Mindazonáltal az ismételt bűnök ismételt megtérést követelnek: igaz, akkor nincs szükségünk újabb Megváltóra, de szükségünk van az isteni kegyelem megismételt gyakorlására irántunk (Zsid4:16), valamint a tisztító vér újabb alkalmazására a lelkiismeretünkre (1Jn1:7, 9).

A régi szentek imádkoztak a megbocsátásért: „A te nevedért, Uram, bocsásd meg bűnömet, mert sok az.” (Zsolt25:11). Az Úr Jézus is így tanította a tanítványait imádkozni: „bocsásd meg a mi vétkeinket” (Mt6:12), s az az imádság biztosan a mai keresztyénekhez szól, mert „a mi Atyánkhoz” van címezve! A bocsánatért imádkozva arra kérjük Istent, hogy legyen hozzánk kegyelmes Krisztus kedvéért; arra kérjük, ne rója fel nekünk ezeket a bűnöket – „Ne szállj perbe a te szolgáloddal” (Zsolt143:2); arra kérjük Őt, mutassa ki kegyelmesen a lelkiismeretünk iránti könyörületét – „Hallass örömet és vígasságot velem, hogy örvendezzenek csontjaim, a melyeket összetörtél” (Zsolt51:10); kérjük Tőle a megbocsátásának vigasztaló bizonyítékait, hogy ismét bírjuk „a szabadításának örömét”.

Nos, a 32. zsoltárból tudjuk meg a választ, amit „a minden kegyelemnek Istene” (1Pt5:10) adott tévelygő, de bűnbánó gyermekének. Spurgeon mondta: „Valószínű, hogy a mély megtérését a nagy bűnből olyan örömteli békesség követte, ami arra készítette, hogy ennek kiváló éneknek a lágy dallamában öntse ki a lelkét.” Az elején a „masil” szó azt jelenti „tanítás”: „Az egyik hívő megtapasztalása gazdag útmutatást jelent a többieknek, megmutatja a nyáj lábnyomait, s ezzel vigasztalja és irányítja a gyengét.” Az 51. zsoltár végén Dávid így imádkozott: „Uram, nyisd meg az én ajakimat, hogy hirdesse szájam a te dicséretedet.” (Zsolt51:17): itt az ima meghallgattatott, és ez az esküje beteljesítésének a kezdete.

„Boldog az, a kinek hamissága megbocsátatott, vétke elfedeztetett. Boldog ember az, a kinek az Úr bűnt nem tulajdonít, és lelkében csalárdság nincsen.” (Zsolt32:1-2) Az előző zsoltárban Dávid a panaszos kiáltással kezdte a kegyelemért, itt egy dicséret-kitöréssel kezdi, ünnepelve a bocsánatot nyert bűnbánó boldogságát. Ott egy ember zokogását hallottuk a bűnbánatban és a megalázkodásban, itt beszámolót látunk az áldott végkimenetelről. Ott a bűn és a vágyott megbocsátás sok szinonimáját láttuk, itt az elnyert megbocsátás sokoldalú értékességét, ami különböző, de egyenértékű kifejezésekben tűnik fel. Az egyik a sírás zsoltára, a másik, az ő szavaival élve „a szabadulás éneke”.³²

A megbocsátás tudata már a nyitó „Boldog az” szavakból is kihallatszik, s a lelke túláradása kicseng a megbocsátás egyetlen gondolatának dallamos változataiból a nyitó szavakban. Milyen hálásan merít a közelmúlt megtapasztalásainak kincseiből, amiket úgy tár elének, mint a bűn „elvétele” – a szíve elviselhetetlen terhének eltávolítását; mint a vétke „elfedezését” – a szörnyűségének elrejtését a mindent látó szem elől Krisztus vére által; mint a bűn „nem tulajdonítását” – a tartozás kifizetését. Mennyire áldott annak felismerése, hogy a saját megbocsátása majd bátorít más bűnbánó lelkeket – „Azért hozzád fohászkodjék minden kegyes” (Zsolt32:6). Végül, mennyire drága a mély meggyőződés, ami lehetővé teszi a helyreállítottak, hogy kimondja: „Te vagy oltalmam, te mentesz meg veszedelemtől; végy körül engem a szabadulás örömeivel!” (Zsolt32:7)

³² Károlinál: *a szabadulás öröme* (Zsolt32:7) – a ford.

Itt van tehát a reménysége a legnagyobb visszacsúszónak is, ha megalázkodik a minden kegyelem Istene előtt. A bűn miatti valódi szomorúságot követi a bűn megbocsátása: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket és megtisztítson minket minden hamisságtól.” (1Jn1:9) „Lehetséges, hogy egy ilyen Istentől lecsúszó helyre legyen állítva és utána vissza legyen fogadva a Vele való nyugodt közösségbe? Kétségtelenül az, mert 'az Úrnál van a kegyelem, és bőséges nála a szabadítás', s Ő soha nem fogja kivetni az alázatos, bűnbánó hívőt, bármilyenek is legyenek a korábban elkövetett bűnei, s nem engedi, hogy a Sátán bármelyik juhát kiragadja a kezéből. Térjenek hát vissza késedelem nélkül az Úrhoz azok, akik elbuktak, és keressék a megbocsátást a Megváltó engesztelő vérének keresztül.” (Thomas Scott)

57. fejezet – A büntetései (2Sám12)

Egyes olvasóink furcsállhatják, hogy az előző fejezetet Dávid megbocsátásáról azonnal a megbüntetéséről szólónak kell követnie: biztos, hogy ha Isten megbocsátotta a vétkeit, akkor nem várnánk, hogy most azt halljuk, miképpen sújt le rá az Ő vesszője. De ez nem okoz majd nehézséget, ha figyelmesen különbséget teszünk Isten két fő hivatala között, nevezetesen, a világ erkölcsi Uralkodója és az Ő teremtményeinek Bírója között. Az egyik az Ő irántunk az időben tanúsított bánásmódjával kapcsolatos, a másik az Ő formális ítéletének meghozatalára vonatkozik az örök sorsunkról. Az egyik az Ő kormányzati cselekedeteit érinti, a másik az Ő büntető ítéletét. Amíg ezt a megkülönböztetést világosan nem tesszük meg, és nem adunk neki állandó helyet a gondolatainkban, addig nemcsak zűrzavar felhőzi be az elménket, de a békességünk is súlyosan alá lesz aknázva és a szívünk rabszolgaságba kerül. S ami a legrosszabb, téves elképzeléseket alakítunk ki Istenről és fájdalmasan félreértelmezzük a velünk kapcsolatos bánásmódját a gondviselésben. Mennyire kell imádkoznunk azért, „a szeretetünk még jobban-jobban bővelkedjék ismeretben és minden értelmességben; hogy megítélhessük, hogy mi a rossz és mi a jó” (Fil1:9-10).

„Monda azért Dávid Nátánnak: Vétkeztem az Úr ellen! És monda Nátán Dávidnak: Az Úr is elvette a te bűnödet, nem fogsz meghalni. Mindazáltal, mivel alkalmat adott a gyalázásra az Úr ellenségeinek e dologban: a te fiad is, a ki lett néked, bizonynyal meghal.” (2Sám12:13-14) Itt a két dolog, amire az imént hívtuk fel a figyelmet, ráadásul közvetlenül egymás mellé helyezve. Az első bemutatja nekünk az Urat az Ő bírói minőségében, kijelentve, hogy Dávid bocsánatot nyert a nagy vétkére – ez a szó (amit most a Lélek szól a bűnbánó hívő lelkiismeretéhez) előre vetíti Isten ítéletnap utolsó ítéletét. A második az uralkodói minőségében mutatja be az Urat, kijelentve, hogy az Ő szentsége megköveteli, hogy kormányzati tudomást vegyen Dávid gonoszágáról és ezzel megmutatkozzon, hogy az Ő törvényei büntetlenül nem szeghetők meg. Kövessük ezt a kettős gondolatot egy kicsit tovább.

„Nem bűneink szerint cselekszik velünk, és nem fizet nekünk a mi álnokságaink szerint.” (Zsolt103:10) Itt egy igevers, melyre egyetlen hívő sem vonakodik ráútni a pecsétjét, hogy igaz, mert mindenkinek bőséges bizonyítéka van erre a saját személyes tapasztalatából, ezért helyeslően jelenti ki: ha azt kaptam volna, amit érdemlek, már réges-rég a pokolba vetettek volna. Helyesen mondta Spurgeon erről az igeversről: „Azért kell dicsérnünk az Urat, ami nem tett meg, valamint azért is, amit kimunkált a számunkra.” Ó, micsoda oka van minden keresztyénnek azon, hogy a romlottsága és a butasága miatt még nem fogyott el Isten türelme! Sajnos, a szívünkre oly csekély hatást gyakorol Isten végtelen tűrése! Ó, bárcsak a jósága megtérésre indítana! Vajon nincs bőséges okunk arra a következtetésre jutni, hogy az aljas hálátlanságunk és a gonosz viselkedésünk miatt Istennek vissza kellene tartania tőlünk a Lelkét és a gondviselésének áldásait, ami miatt a kegyelmi eszközöket hatástalanoknak találnánk, és engednie kellene belesüllyedni a végleges lezüllesztés állapotába? Vajon nem csoda az, hogy nem így bánik velünk? Valóban „nem bűneink szerint cselekszik velünk, és nem fizet nekünk a mi álnokságaink szerint”. S miért? Mert Másvalakivel „a bűneink szerint” bánt, és kikényszerítette Tőle az igazságosságának a teljes kielégítését. S a fizetséget Isten nem követelheti kétszer: először az én vérző Kezesem kezéből, aztán újra tőlem is. Isten Krisztust a mi vétkeinknek megfelelően „jutalmazta meg”, most pedig minket Jutalmaz Krisztus érdemei szerint. Halleluja! Dicsőítsük a mennyet ezért az evangéliumért! Jöjjön ez az réges-régi igazság új erővel és édességgel a lelkünkbe!

„Nem bűneink szerint cselekszik velünk, és nem fizet nekünk a mi álnokságaink szerint.” Ez igaz büntetőjogilag (azaz amikor Isten Bíróként bánik velünk) és a bűneink örök következményeinek vonatkozásában is. Ez azonban mégsem jelenti azt, hogy a hívők által elkövetett bűnöket Isten, mint a világ erkölcsi Uralkodója figyelmen kívül hagyja, s tartózkodik attól, hogy ezekkel kormányzati vonatkozásban foglalkozzon. Az Izrael népével szemben

tanúsított egész bánásmódja (akik szövetségi kapcsolatban álltak Vele) mást mutat. Az Újszövetség is megtiltotta ezt a következtetést: lásd Gal6:6, 1Kor11:29-30! S arra is kell emlékezni, hogy Isten ebben a dologban ugyanúgy gyakorolja a szuverenitását, mint minden másban: annak mértékét és módját, amennyire Isten felokosítja a népét a koholmányaiért, a saját pusztító jótetszése határozza meg.

Bár Isten meg bocsátja a népe bűneit, mégis gyakran adja nekik a szent visszaborzadásának jeleit miattuk, s engedi, hogy megízleljenek valamennyit az általuk termelt keserű gyümölcsökből. A másik igehely, ami ezt a kettős igazságot tárja elénk, a „kegyelmes Isten voltál hozzájuk; de bosszúálló az ő hiábavalóságai miatt” (Zsolt99:8). Mi lehet ennél világosabb? Isten megbocsátja a népének, de egyben kimutatja a fájdalmas nemtetszését a vétkeik miatt. Ennek látványos esetét jegyzi fel a 2Móz32 – amire egyébként a Zsolt99:6-8 is utal. Ott azt látjuk, amint Izrael az aranyborjút imádja a pogányok buja módján. Mózes közbenjárására válaszul bocsánatot nyertek: „És abba hagyá az Úr azt a veszedelmet, melyet akart vala bocsátani az ő népére.” (2Móz32:14) Mindazonáltal bosszút állt a koholmányaikért: „És megverte az Úr a népet ezért is, a mit cselekedtek a borjúval, melyet Áron készített vala.” (2Móz32:35)

Másik példát is látunk Mózes és Áron hitetlenségében Méribánál: Isten jóllehet megbocsátotta a haragjuk vétkeit az örök halált illetően, de mégis bosszút állt és nem engedte, hogy ők vigyék be Izrael népét az ígéret földjére, lásd 4Móz20:12, 24. S még mindig így van, sok keresztyén jön rá a szomorú megtapasztalásaiból, amikor Isten felelősségre vonja a bűnös „koholmányaiért”, s a kormányzati nemtetszésével látogatja meg. Ez azonban mégsem ütközik sehol azzal a ténnyel, hogy „Nem bűneink szerint cselekszik velünk, és nem fizet nekünk a mi álnokságaink szerint.” Van kegyelem a büntetéseinkben, és nem számít, milyen nagyot csaphat ránk a vessző, mégis jó okunk van ezt mondani: „Mindazok után pedig, a mik reánk jövének gonosz cselekedeteinkért és nagy vétünkért, hiszen te, mi Istenünk, jobban kedveltél nekünk, sem mint bűneink miatt érdemeltünk volna” (Ezsd9:13).

Mielőtt tovább lépnénk, menjünk elébe egyes megpróbált szentek ellenvetésének, akiknek az esete lehet egészen szélsőséges. Vannak, akiknek olyan súlyosan megvisel Isten büntető vesszője, hogy számukra természetesnek tűnik, hogy „a bűneik szerint” bánik velük és „az álnokságaink szerint” jutalmazza őket. Az Ő arcának fénye vissza van tartva tőlük, a gondviselése csak egy sötét szemöldök-összevonásban merül ki és nagyon úgy tűnik, mintha „elfelejtett volna kegyelmesnek lenni”. Ó, kedves barátom, ha a szíved bármely fokban is gyötrődik Isten előtt, akkor az eseted távol áll attól, hogy reménytelen legyen, s rád is vonatkoznak ezek a szavak: „tudd meg, hogy az Isten még el is engedett neked a te bűneidből” (Jób11:6). Testvérem, még a mostani szenvedéseid is távol, nagyon távol állnak attól, hogy akkorák volnának, mint a bűneid.

Nos, amit a fentiekben igyekeztünk bemutatni, annak látványos példáját láthatjuk Dávid esetében. Nagyon valóságos értelemben Isten nem a bűnei szerint bánt vele, s nem a vétkeinek megfelelően jutalmazta, mégis, más értelemben ezt tette. Isten elküldte a prófétáját, hogy hűségesen megdorgálja őt, kimunkálta benne a meggyőződést és a bűnbánatot, meghallgatta a kiáltását, eltörölte a vétkeit, mint azt a 32. zsoltár oly áldott módon megmutatja. S bár Isten megbocsátotta a bűnt az örök halál vonatkozásában, megmentette a lelkét és megkímélte az életét, mégis „bosszút állt a koholmányaiért”. Megvolt a szüksége annak, hogy súlyos megpróbáltatások következtek rá: az isteni szentséget meg kellett védeni, az Ő kormányzati igazságosságát ki kell nyilvánítani, komoly figyelmeztetést kell adni a rosszat cselekvőknek és magának Dávidnak is meg kell tanulnia, hogy „a vétkeseknek [Károlinál: *hitetleneknek* (Péld13:15) – *a ford.*] pedig útja kemény”. Ó, bárcsak a szerző és az olvasó egyaránt a szívükre vennék ezt és hasznát húznának belőle!

Nátanon keresztül Isten ezt mondta Dávidnak: „Miért vetetted meg az Úrnak beszédét, oly dolgot cselekedvén, mely utálatos ő előtt? A Hitteus Uriást fegyverrel ölted meg, és az ő

feleségét magadnak vetted feleségül; magát pedig az Ammon fiainak fegyverével ölted meg. Most azért ne távozzék el a fegyver soha házadból, mivel megúttál engem, és a Hitteus Uriás feleségét elvetted, hogy feleséged legyen. Ezt mondja az Úr: Ímé én épen a saját házadból bocsátok reád csapásokat, és feleségeidet szemed láttára veszem el, és adom más felebarátodnak, és hál a te feleségeiddel fényes nappal.” (2Sám12:9-11) Milyen ünnepélyes bemutatása ez Isten kormányzati igazságosságának! Dávidnak le kell aratnia, amit elvetett. Uriást fegyverrel ölette meg, s most Isten ezt mondja neki: „ne távozzék el a fegyver soha házadból”. Házasságtörést követetett el Bethsabéval, s most hallja, hogy a saját feleségei lesznek beszennyezve. Mennyire igazak ezek a szavak: „a milyen mértékkel mérték, olyannal mérnek néktek” (Mt7:2)!

Isten kijelentette, hogy a visszához Ő is visszas lesz (Zsolt16:26), s gyakran bünteti a bűnt ugyanolyan fajta büntetéssel. A szodomiták égő vágyaira kénköves és tüzes esőt zúdított a mennyből (1Móz19:24). Jákob egy kecskegida szőrével csapta be az apját (1Móz27:16), cserébe őt is így csapták be a fiai, akik József ruháját egy kecskebak vérébe mártva vitték el hozzá (1Móz37:31), azt mondván, hogy egy vadállat falta őt fel. Mivel a fáraó kegyetlenül megparancsolta, hogy a zsidó fiúkat vessék a vízbe (2Móz1:22), az egyiptomi király és egész serege a Vörös-tengerbe fulladtak (2Móz14:28). Nádáb és Abihu súlyosan vétkeztek „idegent tüzet” kínálva az Úrnak, ennek megfelelően mennyei tűz emésztette meg őket (3Móz10:1-2). Adonibézek a csatában elfogott királyok kezeinek és lábainak hüvelykujjait vágatta le és az Úr is így jutalmazta meg őt (Bírl:6-7). Agág kardja asszonyokat tett gyermektelenné, így a saját anyja is gyermektelenné vált, amikor miszlikbe aprították őt az Úr előtt (1Sám15:33).

Micsoda bizonyítékai ezek annak, hogy „Minden helyeken vannak az Úrnak szemei, nézván a jókat és gonoszokat” (Péld15:3)! Micsoda bizonyosságai ezek Isten hajlíthatatlan igazságosságának, senkinek sem kell félnie, csak attól, amit az egész Föld Bírója „igazságosan” fog cselekedni! Milyen komoly utalások ezek arra, hogy azon az eljövendő napon mindenki „a tettei szerint” lesz megítélve! Mekkora figyelmeztetés ez arra nézve, hogy Istent nem lehet kicsúfolni! De ne felejtsük el, hogy ha ez meg van írva: „a ki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet”, akkor az is, miszerint: „a ki pedig vet a léleknek, a lélekből arat örök életet” (Gal6:8). Ugyanaz az alapelv, mely szerint Isten pontos valamit valamiért ad, vonatkozik az Ő szolgáinak szolgálatára is: „A ki szűken vet, szűken is arat; és a ki bőven vet, bőven is arat” (2Kor9:6) – az aratás nemcsak a magnak és a munka jutalmának megfelelő lesz, hanem a munka mennyisége és minősége szerint lesz több vagy kevesebb.

Az utoljára idézett igeszakasz nem azt jelenti, hogy Isten a szolgálóit a munkájuk gyümölcse és sikere szerint fogja jutalmazni, hanem inkább maga a munka szerint, legyen az kevés vagy sok, jobb vagy rosszabb: „mindenik a maga jutalmát veszi a maga munkája szerint” (1Kor3:8). Isten az Ő szuverén mivoltával állíthatja a népét egy vak és romlott nemzet fölé (mint tette azt Ezékiel esetében), akik nagyon távol állnak attól, hogy hasznót húzzanak ebből a szolgálatból, sőt, inkább vétkeket vétkekre halmoznak. Mindazonáltal a szolgáló munkája Istennél van (Ézs49:4). Így van ez a keresztyénekkal is: minél hűségesebben vetik a jó cselekedetek magjait, annál többet fognak aratni, s minél takarékosabban vetnek, annál kisebb lesz az aratás: „Tudván, hogy kiki a mi jót cselekszik, azt veendi az Úrtól” (Ef6:8). Mennyire ösztönzőnek és serkentőnek kell ennek lennie valamennyiünk számára: „a jótéteményben pedig meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk” (Gal6:9).

De térjünk vissza Dávidra. „Ezekután elméne Nátán az ő házához.” (2Sám12:15) A próféta hűségesen átadta az üzenetet, s most távozott az udvarból. Látványos és áldott dolog látni, miképpen jutalmazta Isten a szolgáját: arra indította Dávidot, hogy az egyik fiának a „Nátán” nevet adja (1Krán3:5) és tőle származott test szerint Krisztus (Lk3:31). „És megveré az Úr a gyermeket, a kit az Uriás felesége szült vala Dávidnak; és megbetegedék.” (2Sám12:15). A próféta szavai most eljutottak a tragikus beteljesedésükig. Ímé, Isten szuverenitása: a szülők élnek, a gyermeknek meg kell halnia. S itt van Isten tisztelete a saját

törvénye iránt: Dávid megszegte azt, Ő azonban végrehajtja az atya bűneinek meglátogatásával a fiún.

„És könyörge Dávid az Istennek a gyermekért, és böjtöle is Dávid, és bemenvén, a földön fekvék éjjel.” (2Sám12:16) Megindító látni, ahogyan ez a tapasztalt harcos ennyire megindul ennek a kicsinyek a szenvedésein: ez a megtört szív és a bűnbánó lélek bizonyítéka, mert a bűnbánók könyörületesek. Igaz, hogy a próféta ezt mondta: „a te fiad is, a ki lett néked, bizonynyal meghal” (2Sám12:14), Dávid látszólag mégis táplálta a reményt, hogy ez a fenyegetés csak feltételes volt, mint Ezékiás esetében is: a „Míg a gyermek élt, addig böjtöltem és sírtam; mert ezt mondtam: Ki tudja, talán az Úr könyörül rajtam, és megél a gyermek” (2Sám12:22) ezt látszanak alátámasztani. A böjtöléssel és az egész éjszakán át tartó földön fekvéssel Dávid az Úr előtt alázkodott meg, s tett bizonyosságot mind a megtérésének őszinteségéről, mind a könyörgésének buzgóságáról. A 17. versben feljegyzettek azt a tényt mutatják, hogy a természeti ember teljességgel képtelen megérteni a hívők viselkedését szabályozó indítékokat.

„Hetednapra azért meghala a gyermek” (2Sám12:18). A Szentírás egyetlen részlete sem jelentéktelen. Az izraeliták fiúgyermekait a nyolcadik napon kellett körülmetélni (1Móz17:12 stb.), azaz a fia halálában azt megelőzően, hogy megkaphatta volna a szövetség jelét, további bizonyíték adatott Dávidnak Isten kormányzati nemtetszéséről! Bár minden érintett számára kegyelem volt, hogy a csecsemő el lett távolítva ebből a világból, mégis, miután a halála nyilvánosan be lett jelentve fedésként a bűneikért (2Sám12:14), a halála világos büntetés volt Isten részéről Dávidra és Bethsabéra.

„Felkelvén azért Dávid a földről, megmosdék és megkené magát és más ruhát vőn magára, és bemenvén az Úr házába, imádkozék. Azután beméne a maga házába, és kérésére kenyeret vivének eleibe, és evék.” (2Sám12:20) Ez nagyon szép, emlékeztet minket Jób meghajlására Isten büntető vesszője alatt, és arra, ahogyan imádta Istent, amikor híreket kapott a gyermekei haláláról. mennyire más volt ez, mint az a vigasztalan gyász és Isten elleni lázadás, amit a világiak tanúsítanak, mikor a szeretteik eltávoznak tőlük. A sírás soha nem akadályozhatja az imádat: „Szenved-é valaki köztetek? Imádkozzék.” (Jak5:13) Mennyire megfeddik ennek a versnek a kifejezései egyesek személyes rendetlenségét, akik nyilvános istentiszteleten vesznek részt!

„És megvigasztalá Dávid az ő feleségét, Bethsabét, és beméne hozzá, és vele hála. És ő szült fiat, és nevezé annak nevét Salamonnak, és az Úr szereté azt” (2Sám12:24). Alázatosan meghajolva Isten vesszője előtt, megalázkodva az Ő hatalmas keze alatt és nyilvánosan elismerve Őt az imáadásban, Dávid most megkapta Isten kegyességének jelét: „Ímé fiad leszen néked, a kinek csendessége leszen, mert nyugodalmat adok néki minden körülé való ellenségeitől; azért neveztetik Salamonnak, mert békességet és nyugodalmat adok Izraelnek az ő idejében.” (1Krón22:9) A születése és a Salamon név annak bizonyítéka volt, hogy Isten kibékült Dáviddal, s ez egyben záloga is volt annak a nyugalomnak, amit majd Izrael kap az ő uralkodása alatt. Salamon a „Jedidja” nevet is megkapta, aminek a jelentése „az Úr szeretettje” – jeles jelzése ez az isteni kegyelem szuverenitásának!

A fejezet (2Sám12:26-31) rövid beszámolóval zárul arról, ahogyan Izrael elfoglalta Rabbát, az ammoniták fővárosát. Ez további bizonyítéka Isten Dávid iránti könyörületének: a halmozott bűnei ellenére szerencsések voltak a fegyverei. A további büntetéseket, amik sújtották Isten kormányzati bánásmódja folytán, a soron következő fejezetekben nézzük át.

58. fejezet – Absolon fia (2Sám13)

A büntetések, melyek természetes gyümölcsei voltak Dávid bűneinek, gyorsan elkezdtek utolérni őt. Noha Isten „örökkévaló szövetséget kötött vele, mindennel ellátva és állandót” (2Sám23:5), s noha Dávid az Ő szíve szerint való ember volt, Ő mégis távol állt attól, hogy a bűneit könnyedén vegye. Jahve nevének tisztessége megkövetelte, hogy a Dávidéhoz hasonló vétkeket az Ő nemtetszésének nem közönséges jelei kísérik. Dávid „alkalmat adott a gyalázásra az Úr ellenségeinek e dologban” (2Sám12:14), ezért mutatta ki a nemtetszést hangosabban azzal, hogy engedte Dávidot az egyik nagy bánatból a másikba esve élni, semhogy az Uriással szemben elkövetett bűntette után rögtön megölte volna. Itt azonban láthatjuk Istennek a szolgája iránti hűségét, bölcsességét és kegyelmét is ugyanezeknek a bánatoknak a felhasználásával a megújítására a szentségben. S hogy ez meg is valósult, az áldott módon mutatkozik meg a folytatásban.

Dávidnak most teljes mértékben bizonyítania kellett a „A magad gonoszsága fenyít meg téged, és a te elpártolásod büntet meg téged. Tudd meg hát és lásd meg: mily gonosz és keserves dolog, hogy elhagytad az Urat, a te Istenedet, és hogy nem félsz engemet, ezt mondja az Úr, a Seregeknek Ura.” (Jer2:19) ünnepélyes igazságát. A hozzá legközelebb állókon és legkedvesebbeken keresztül kellett Dávidnak megtapasztalnia, hogy „mily gonosz és keserves dolog” eltávozni az Úrtól. „Ímé én épen a saját házadból bocsátok reád csapásokat” (2Sám12:11) jelentette ki az Úr. Micsoda érzései lehettek ennek a szegény szívnek ezzel a családjá felett függő fenyegetéssel! Milyen gyakran adunk erkölcsi magyarázatot Isten bölcsességéről és könyörületességéről, mikor visszatartja tőlünk a jövő ismeretét: mennyire megfosztana minket a mostani békességünkől és vigasztalásunktól, ha ismernénk a ránk váró próbákat és bajokat; még inkább így lenne, ha feltárná előttünk a gonoszságokat, amik majd elragadják a családtagjainkat. Másként történt azonban Dáviddal: ő tudta, hogy Isten fájdalmas ítéletei nemsokára lesújtanak majd a saját családja körében!

Bárki könnyen elképzelheti, micsoda zaklatottsággal nézhetett most Dávid a saját gyermekeire, azon törve a fejét, hogy az isteni csapás melyikre sújt le először. Bethsabé csecsemőjének halála csak előjátéka volt annak a félelmetes viharnek, ami a szeretteire készült lesújtani. Teljesen világosnak látszik mindabból, ami soron következik, hogy Dávid egyik családi hibája a túlzott elnézés és engedékenység volt a gyermekeivel szemben. Engedte, hogy a természetes érzelmei felülírják a jobb ítélőképességét, ahelyett, (amiképpen lennie kellett volna) hogy az ítélőképesség vezettet volna az érzelmeit – nem ok és jelentés nélkül lett a fej a szív fölé helyezve a fizikai testünkben! Nem kétséges, hogy a több feleség ténye Dávid számára megnehezítette az utódainak kellőképpen történő irányítását – ímé, így vezet az egyik rossz a másikhoz!

Mint a korábbi fejezetekben láttuk, Dávid erős természetes indulatokkal megáldott ember volt, s a gyermekei iránt táplált mély érzelmek teljes összhangban voltak ezzel. A szolgálai félelme attól, hogy megmondják neki a csecsemője halálát (2Sám12:18); Jonadáb tanácsa Amnonnak, aki jól látta Dávid hajlamait, hogy színlelje magát betegnek, „és ha eljön atyád, hogy meglátogasson” (2Sám13:5), akkor terjesztheti elé a kérését; az, hogy „felette igen sírt a fia halála miatt”, majd miután a fájdalma alábbhagyott, „a lelke vágyott” a másik fia után, aki megölte őt (2Sám13:39-14:1); s a végső utasításai a tisztjeinek Absolon biztonságáról, még mikor az atyja ellen viselt is fegyvert – „Az én fiammal, Absolonnal én érettem kiméletesen bánjatok” (2Sám18:5) – sokkal jobban törődve a gyermekével, mint a csata végkimenetelével mind ennek a jellemvonásnak a szemléltetései.

Ám az, ami fényt derít Dávid gyermekei iránti ragaszkodó szeretetére, a szeretetre, ami arra késztette, hogy állítsa félre a sürgető kötelességtudatot, megmutatkozik abban, amikor nem büntette meg Amnont a Támárral szemben elkövetett vétké miatt, és nem büntette meg Absolont, amiért megölte Amnont, Micsoda fényt vet ez Dávid eme gyengeségére, amikor

Adónia lázadásával kapcsolatban, „kit az ő atyja soha meg nem szomoríta, ezt mondván: Miért cselekszel így?!” (1Kir1:6) Nem csoda hát, ha a leszármazottai váltak az ostorává. Ó, jaj, túl Túlságosan is követte Éli, Izrael főpapja gonosz példáját, akiről meg van írva: „a melyet jól tudott, hogy miként teszik vala utálatosokká magokat az ő fiai, és ő nem akadályozta meg őket” (1Sám3:13). Bölcsen mondta Thomas Scott: „A gyermekek mindig bizonytalan vigasztalások, de az elkényeztetett gyermekek biztos megpróbáltatást jelentenek a kegyes szülőknek, akiket a bolond, rajongó szeretetük arra késztet, hogy hanyagolják el az Istennel szembeni kötelességüket”, – Aki megköveteli, hogy kellőképpen fegyelmezzék az utódaikat.

Dávid gyermekei meg voltak őrizve a nyílt gonosztságtól a korai éveikben: amíg atyjuk nem lett vétke a halmozott bűnökben, Isten visszatartó keze nem vétetett el róluk! Mennyire a szülők szívéhez kell ennek szólnia ma: ha elhagyják az igazság útját, akkor jó ok van arra, hogy Isten megbüntesse őket azzal, hogy az utódaik is ugyanazt tegyék. A gyermekek kicsi korukban természetesen úgy vélik, hogy a szüleik gonosz példájának követése mentség rá, ha a nyomdokaikba lépnek, s a felnőtteket is felbátorítja és megerősíti a bűnben az atyáik és az anyáik bűnös viselkedése. „Legyen ez figyelmeztetés nekünk, hogy óvakodjunk és imádkozzunk a kísértések ellen, nehogy egy óvatlan óra helytelen viselkedése oka legyen ilyen következményeknek az utódainkra nézve és nyomorúság a magunk számára az egész hátralevő életünkben.” (Thomas Scott)

Mélyen tanulságos és kimondhatatlanul komoly megfigyelni a módszert, amit az Úr követett a Nátánon keresztül adott félelmetes fenyegetéseinek beváltása során. Nem az történt, hogy Dávid palotáját mennyei tűz emésztette el vagy tornádó döntötte romba. S nem is az, hogy az egyik fiát villámcsapás sújtotta halálra, a másik pedig egy földrengésben pusztult el. Nem, az nem Isten megszokott módja: Ő nem fizikai csodákkal, hanem az erkölcsi törvény működtetésével méri ki a megtorlást a kormányzása által. „Isten a legfájdalmasabb csapásokkal sújtotta Dávid házáat az Uriással szemben tanúsított viselkedése miatt. Ezek a csapások mind a gondviselés útján lettek kiszabva... A Dáviddal szembeni isteni ítélet mindegyik részét a gondviselés által, csodák nélkül hajtotta végre. Ki munkálkodhat úgy, mint Isten?” (Alexander Carson). Ez rendkívül szemléletes és méltó a legnagyobb figyelmünkre, mert sok fényt derít arra, hogyan kormányozza Isten ma a világot.

Igen, a mód a legfigyelemreméltóbb, ahogyan Isten félelmetes fenyegetései beteljesedtek: Dávid saját vétkeinek természetes következményeként történt minden. Az átok, amit Isten mondott ki rá, pontosan megfelelt a vétkei jellegének. Megvetette az Úr parancsát (2Sám12:9, nevezetesen „Ne paráználkodj”) azzal, amikor magához vette más feleségét, így most a saját háztartásában levő asszonyoknak kell beszennyeződniük. A vér emberévé vált Uriás lemészárlásával, s most a saját családjának vérét kell meginnia. Engedett a vágyainak, s ugyanennek az átkozott szenvedélynek kell most őt ostromoznia élete végéig. A hátralevő éveinek színezetét a saját tulajdon viselkedése szabta meg a jeruzsálemi palotájában! S bár maga Dávid meg lett kímélve a bosszúálló erőszakos kezétől, mégis hosszú időn át az igazságos szenvedés képévé vált a világ előtt.

Feltűnő ellentétben a 2Sám11 nyitó verseivel szemben a 12. fejezet annak megmutatásával zárja, hogy Dávid ismét elfoglalja a saját helyét. Ott mellőzte a szolgálati helyét, de itt úgy látjuk, mint a népe fejét, aki az Úr harcait vívja. Az előbbi esetben Dávid drágán fizetett a testi könnyedségéért, itt azonban Isten megjutalmazta az erőfeszítéseit azzal, hogy Rabbát a kezébe adta. A győzelem után Dávid és hadserege visszatért Jeruzsálembe, de ez neki csak az egyik fájdalmas csapás elszenvetését jelentette a másik után. A fejezet, amit most kezdünk el vizsgálni, feljegyzi a két legszörnyűsebb büntetést, ami valaha is megzavarta a családi harmóniát. Dávid egyik fia most meggyalázza Dávid lányát, míg a másik fia, miután kivárta az idejét, megbosszulja a húgán esett gyalázatos sérelmet, megölve az elcsábítóját. Így a bujaság és a testvérgyilkosság most a király háznépe között pusztított.

Dávid gyermekei megtanulták a leckét, ami atyjuk bukása tanított nekik. Valóban tragikus volt a király által most leartatott aratás, mert a szülőnek nem lehet élesebb fájdalma annál, ha látja, hogy a bűnei megismétlődnek a gyermekeiben. „Dávid látta a féktelen szenvedélyének szörnyű tükröképét a legidősebb fia aljas bűnében (sőt annak megcsillanását is a szerencsétlen lányában), valamint a gyilkos mesterkedését a második fia véres bosszújában.” (Alexander Maclaren) Csekély szükség van rá, hogy a visszataszító részletek mellett időzzünk. Először is Amnon határozta el a félelmetes bűn elkövetését a féltestvérével szemben, aki „igen szép” vagy gyönyörű volt (2Sám13:1). Ő, hány fiatal lány szomorodott meg azért, mert nem volt csinos: ó, jaj, a jó kinézet gyakran végzetes csapdának bizonyul, s azoknak, akik meg vannak vele áldva duplán óvatosnak kell lenniük.

Ennek az első csapásnak a legkomolyabb jellemzői megláthatók Isten benne megmutatkozó igazságos bosszúállása működésének lekövetésével. Először is látjuk a Lélek időjelét a fejezetünk nyitó szavaiban: „Lőn ennekutána”, ami, mint arra korábban utaltunk, akkor történt, amikor a király visszatért Jeruzsálembe, ahol a saját félelmetes bukása ment végbe! Másodszor, Amnon a király legidősebb fia volt (2Sám3:2) tehát a trón közvetlen várományosa és valószínűleg a legjobban szeretett gyermek. Harmadszor, Amnon tanácstalan volt az aljas vágyinak kielégítésére szolgáló eszközöket illetően, de volt egy ravasz tanácsadó, aki azonnal koholt egy tervet, amivel sikerrel járt, s ez a valaki Dávid unokaöccse volt (2Sám3:13)! Negyedszer, a gondviselés munkái olyanok voltak, hogy Dávid maga vált a lánya megbecstelenítésének akaratlan eszköze. Amikor a király látta Amnont, aki betegséget színlelt, Isten nemcsak azt akadályozta meg, hogy felismerje a gonosz szándékait, hanem maga Dávid volt az, aki Támárért küldött: ahogy ő csapta be a szegény Uriást, most őt csapta be a saját fia!

Miután a súlyos bántalom (2Sám13:17) súlyos sértéssel egészült ki, Támár Absolonnál lelt otthonra, aki a bátyja volt. Absolon neki feltett kérdése (2Sám13:20) jelzi, hogy jól ismerte Amnon jellemét, ami még megbocsájthatatlanabbá teszi a király beleegyezését abba, hogy a lánya meglátogassa őt. Mégis „csak az Úrnak tanácsa áll meg” (Péld19:21), és bár az a „keménységét” bizonyította (Rm11:22), mindazonáltal ez az, amit még ez a világ is „költői igazságszolgáltatásnak” nevez, ami Dávidot illeti. Minél alaposabban vizsgáljuk az esetet, annál világosabban mutatkozik meg az azt jellemző igazságos bosszúállás. Ahogyan Joáb távol állt Dávid gonosz terve végrehajtásának megtagadásától, hanem szándékosan vett abban részt (2Sám11:15-16), úgy Jonadáb is ahelyett, hogy borzalommal hőkölt volna vissza Amnon gonosz szándékától, segített neki megvalósítani!

„Dávid király pedig hallván mindezeket, felette igen megharaguvék.” (2Sám13:21). A jellemének komoly próbája következett, mert emlékezni kell arra, hogy királyként ő volt Izrael legfőbb vezetője, ezért a legnagyobb kötelezettség terhelte azért, hogy Isten törvényét pártatlanul betartassa. Pusztán csak „nagyon megharagudni” egyáltalán nem tett eleget az ügy követelményeinek: a nemzet fejeként a kötelező, bár rendkívül fájdalmas feladata volt gondoskodni a züllött fia megbüntetéséről. A törvény konkrét volt az efféle esetekre (lásd 3Móz20:17), de mégis utalás arra, hogy Dávid kiszabta volna ezt a büntetést. Talán a bűnös lelkiismerete működése (eszébe juttatva a saját bűnét), vagy a gyereke iránti szülői enyhesség volt az, ami eltérítette őt ettől? Bármilyen is volt, veszélyes példát mutatott, mert a vétkesek iránti enyhesség a mágisztrátusok részéről csak a még nagyobb bűnök támogatására szolgál. S bár a király csődöt mondott ebben a nyilvános köteletségében, később az Úr foglalkozott Amnonnal, mégpedig oly módon, ami jelentősen fokozta Dávid otthoni megpróbáltatásait.

„Nem szóla pedig semmit felőle Absolon Amnonnak, sem jót, sem gonoszt; mert igen gyűlöli vala Absolon Amnont, mivelhogy megszeplősítette az ő hugát, Támárt.” (2Sám13:22) A Szentlélek most felhívja a figyelmünket a Szentírásban feljegyzett egyik legaljasabb Isten által elvetett emberre. Az első dolog, amit megtudunk Absolonról, a származása: pogány törzsből származott! Az anyja pogány volt, Talmai gessurbeli király lányának a fia (2Sám3:3). A gessuriták heves és fegyelmezhetetlen nép voltak, s a törvénytelenységük Absolon vérében

volt. Maákhát feleségül véve Dávid engedetlen volt az Úr nyílt parancsával szemben: „Sógorságot se szerezz ő velők, a leányodat se adjad az ő fioknak, és az ő leányukat se vegyed a te fiadnak” (5Móz7:3). Kell hát csodálkoznunk, hogy ha Dávid szelet vetett, forgószelet aratott? Isten nem csúfoltatik meg büntetlenül.

„Maákha szülte Támárt és Absolont. Mindketten szépek, vonzók voltak. 'Nem vala pedig az egész Izraelben olyan szép ember, mint Absolon, ki dicséretre olyan méltó volna; tetőtől fogva talpig ő benne semmi hiba nem vala.' Dávid valószínűleg büszke volt a szépségére, ami ékesítette az ő házát és hajlott rá, hogy megfedkezzen a forrásról, ahonnan származott. A szépség megtette a hatását: s ahogyan várható a természetes szépségtől, az eredményeképpen előálló következmények a bűn és a bánat lettek. Támár szépsége lett az oka Amnon bűnének és pusztulásának, akire a testvérenek, Absolonnak a bosszúálló keze sújtott le; s Absolon szépsége munkálkodott addig Izrael népének a szívében, míg el nem fordultak Dávidtól és az ő trónjától. Ezek voltak az eredményei a szépségnek, ami Isten népe számára idegen és tiltott forrásokból származott.” (B. W. Newton)

Nem csoda, ha Mr. Newton ezzel a kérdéssel folytatja: „Vajon a keresztyénség húzott hasznat a leckéből, vagy szintén az idegenekkel kötött szövetséget?” Ó, jaj, ezeket a kérdéseket nagyon könnyű megválaszolni. Az egyik fő oka annak, amiért a szegény keresztyénség ennyire gyászos állapotban van manapság az, mert oly nagyon vonzotta az, ami a testnek szól. Ezt a gonoszsgot Róma sem fogta vissza a díszes építészetével, az impozáns rituáléival és az érzek megszólításával. Ugyanez a dolog különböző formákban most beárnyékolja a protestantizmus nagyobbik részét is. A Szentírás világos magyarázatát felváltották napjaink népszerű témái, a gyülekezeti éneklést háttérbe szorította professzionális énekes a kórusban és mindenféle világi mesterkedéseket használnak a fiatalok „bevonzásához”. Mindez nem egyéb, mint az istentelen Absolon fizikai attrakciói által elcsábított Izrael mai formája.

Egyedülálló módon az „Absolon” név jelentése „a béke atyja”, de ez egy csaló békéje volt. Ő annak a gyermeke volt, aki a kezdetektől fogva hazug és emberölő volt, és nem ismert más urat – egyetlen utalás sincs arra, hogy Istennek valaha is volt bármi helye a gondolataiban. A jellemének csalárdsága és árulása kiderül már a kezdetekben. A Támárnak mondott szavai: „Azért hallgass most, hugom, mert atyádfia, ne bánkódjál azon felettébb. Lakozék azért Támár nagy árvaságban az ő bátyjának, Absolonnak házában.” (2Sám12:20) Támár tehát megmaradt magányosan a testvére, Absolon házában, szemlátomást semmi sem gyanítva annak gyilkos szándékairól. Közben pedig „Nem szóla pedig semmit felőle Absolon Amnonnak, sem jót, sem gonoszt; mert igen gyűlöli vala Absolon Amnont, mivelhogy megszeplősítette az ő hugát, Támárt.” A bosszú lelkülete felemésztette őt, s csak várta az időt, amikor megfelelő lehetőség adódik a végrehajtására. Absolon volt az Úr által kijelölt vessző Dávid további megbüntetéséhez; vessző, amit, mint láttuk, a saját törzsökéből, a saját gyermekei közül vett. „Isten malmai lassan, de túl finomra örölnek!”

59. fejezet – Absolon fia (2Sám13, folytatás)

Támár, Dávid lánya, mint láttuk, Absolon házában talált menedéket az Amnontól – Dávid másik, de más anyától származó fiától elszenvedett gonosz bánásmód után. A testvére, mint olvastuk, „igen gyűlöli vala Absolon Amnont, mivelhogy megszeplősítette az ő hugát, Támárt.” S Absolon gyűlölete semmit sem csökkent az idő múlásával, ő csak alkalomra várt, amit a bosszúálláshoz a legalkalmasabbnak tartott. Ez csak arra szolgált, hogy még világosabban kimutassa a valódi jellemét. Van harag, ami büntelen, amint világos a Mk3:5-ből: „Ő (Krisztus) pedig elnézván őket haraggal, bánkódván szívök keménysége miatt”. Mégis annyi lobbánékony természet van a keresztyén ember testében, hogy komoly imádsággá kell változtatnia a buzdítást: „Ám haragudjatok, de ne vétkezzetek: a nap le ne menjen a ti haragotokon” (Ef4:26).

De a Nap lement Absolon haragjával: halálos tűz lobogott a szívében, amit teljes két év hatalma sem tudott eloltani. A ravasz lelke kivárta az időt, amíg megnyílik az út, hogy a dühét kitölthesse az áldozatán. Engesztelhetetlen gyűlölet égett Absolonban a féltestvére iránt úgy, mintha csak tegnap lobbant volna lángra, s most a ravaszsága biztos utat talált hozzá. Nyilvánvalóan az ördög gyermeke volt, és atyja kívánságait kész volt szívesen végrehajtani. A „kígyó” ármánykodása most az „oroszlán” dühét szolgáltatta, mert ez volt a két fő tulajdonsága Isten és az emberek legfőbb ellenségének. Ez világos az általa követett taktikából a mi áldott Urunkkal szemben. Először látjuk a mérgező ármánykodását a kísértésekben, majd a pokoli kegyetlenségét a kereszten. Hasonlóan munkálkodik ma is, s így tesz mindenkivel, akik felett ő uralkodik.

„És lőn két esztendő mulva, mikor Absolonnak juhait nyírták Baál-Hásorban, mely Efraimban van, meghívá Absolon mind a király fiait.” (2Sám13:23) A régi angol aratásünnepi szokásnak megfelelően, amikor a lakoma és a vidámság követte a betakarítást, Palesztinában az évenkénti „juhnyírás” volt az alkalom a rokonok és a barátok ünnepi összejövetelére és találkozására. Ez világos az 1Móz38:12-13-ból és az 1Sám25:4, 36-ból, mert az egyikben ezt olvassuk: „Júda pedig megvigasztalódék (a fiai halála után) és elméne az ő juhainak nyíróihez, barátjával az Adullámbeli Khirával, Thimnába”, míg a másikban ezt: „Nábál a juhait nyírja... ímé olyan lakoma volt az ő házában, mint a király lakomája, és Nábál szíve vigadozék azon, mert igen megrészegett”.

Absolon elég hosszú ideig rejtegette a féltestvére iránti keserű gyűlöletét a közöny látszatával, mert azt olvassuk, hogy „Nem szóla pedig semmit... Amnonnak, sem jót, sem gonoszt”. De most Absolon elérkezettnek látta az időt a bosszúállásra. Aljas céljának leplezése végett meghívja „mind a király fiait” az ünnepre, amit arra szánt, hogy a gyanútlan áldozata kivégzésének helyszíne legyen. Csak az ítélet napja tárja majd fel, hogy az árulók célokat hányszor leplezték látszólagos kedvességgel – Júdás sem ütéssel, hanem csókkal árulta el a Mesterét!

De Absolon még nagyobb erőfeszítéseket tett, hogy elrejtse aljas szándékát: „Beméne Absolon a királyhoz is, és monda: Ímé most nyírják a te szolgádnak juhait, azért jöjjön el kérem a király és az ő szolgálai a te szolgáladdal.” (2Sám13:24) Ez tiszta képmutatás volt, mert Absolon aligha akarhatta, hogy maga Dávid is ott legyen és tanúja legyen a fia elleni árulásnak. De a ravasz tervének sikerét ez a megtévesztő lépés nem veszélyeztette, mert jó oka volt hinni, hogy atyja visszautasítja a meghívást. S valóban ez történt: „Ne, fiam, ne menjünk el mindnyájan, hogy meg ne terheljünk téged.” Mennyire tanúsítja ez Dávid jellemének sok nemes jellemvonása közül az egyiket: az önzetlen gondosságát mások iránt – a kedves megfontoltságát, hogy nem akarja a fiát szükségtelen kiadásoknak kitenni. „És ismét erőlteti vala őt”, de nem sokkal később igyekezett az egész Izrael szívét elfordítani és megszerezni magának a királyságot! „De nem akara elmenni, hanem megáldá őt” (2Sám13:25), azaz atyai áldást mondott rá.

„Monda mégis Absolon: Ha nem, úgy jöjjön el velünk Amnon, az én testvérem.” (2Sám13:26) Ez volt Absolon valódi szándéka, amikor megkérte a királyt, hogy legyen jelen a soron következő családi összejövetelen és ünnepségen: miután megfontoltan visszautasította a fia meghívását, duplán nehéz lesz neki visszautasítani a második kérését. Mégis, Dávid szülői tekintélyének ez a tettettett tisztelete mennyire kimutatta Absolon aljasságát! Elhatározta, hogy Amnont a hálójába fogja, de a vérszomját a szeretet és a gyermeki tisztelet látszatával leplezte. „Felele néki a király: Miért menne el veled?” (2Sám13:26). Dávidnak szemlátomást volt némi rossz előérzete, vagy legalábbis kíváncsi volt, mi lehet Absolon Amnonnal szemben tanúsított barátságos viselkedése mögött? De „mint a vizeknek folyásai, olyan a királynak szíve az Úrnak kezében, valahová akarja, oda hajtja azt!” (Péld21:1) és a történet folytatása ezt világosan meg is mutatta.

„Mikor pedig erőltette őt Absolon, elbocsátá ő vele Amnont is és mind a király fiait.” (2Sám13:27). Absolon a király jobb belátása ellenére felülkerekedett. Lehet, hogy Dávid azért engedett a fia sürgetésének, mert azt a bolond reményt táplálta, hogy a két testvér majd teljesen kibékülnek egymással. De akár ez volt a helyzet, akár nem, nekünk magasabbra kell néznünk és meg kell látnunk Isten mindent irányító kezét az Ő tanácsvégzésének megvalósításában. Az Úr kijelentette: „Most azért ne távozzék el a fegyver soha házadból” és „én épen a saját házadból bocsátok reád csapásokat” (2Sám12:10,11), s ennek az ítéletnek a végrehajtása elől nem volt menekülési lehetőség. Az isteni gondviselés úgy irányította a dolgokat, hogy Dávid, a beleegyezését adva Absolonnak arról, hogy Amnon is részt vehessen az ünnepségen, akaratlan bűnrészessé vált Amnon meggyilkolásában. Mennyivel súlyosabbá tette ezt a szegény király szívére mért csapást! De mégis, milyen abszolút igazságos volt az isteni bánásmód vele szemben!

„Parancsola pedig Absolon az ő szolgálóinak, ezt mondván: Kérlek, vigyázzatok, és mikor Amnon a bortól jókedvű lesz és mondom néktek: akkor üssétek le Amnont és öljétek meg őt, semmit ne féljete, hiszen én parancsoltam néktek, legyetek bátrak, ne féljete.” (2Sám13:28) Madarat tolláról, embert barátjáról: Absolonnak sikerült gátlástalan szolgálát maga köré gyűjteni, aki készek voltak segíteni neki bármilyen aljasságban. Tudták, hogy az Úr megparancsolta: „Ne ölj”, mégis készek voltak a kárhozatra juttatni a saját lelküket azért, hogy a gonosz uruk kedvében jár hassanak. A legelvetemültebb alakok ritkán tanácstalanok azok megtalálásában, akik majd a legsötétebb bűnök elkövetésében lesznek a segítségükre. Az elvetett Absolon félelmetes istentelensége megmutatkozik az „és mondom néktek: akkor üssétek le Amnont és öljétek meg őt, semmit ne féljete (se Istent, se embert, ne törődjete a következményekkel)” szavakban. Ez a vakmerő féktelenség jelzi azokat, akiket Isten elvetett.

Figyeljük meg azonban, miképpen mutatkozik meg Isten jogos megtorlása ennek az eseménynek minden részletében. Először, miután Uriás Dávid által történt meggyilkolása nem volt hirtelen meglepetés a gonoszra, hanem egy hidegvérrel szándékosan eltervezett dolog, így Amnon megölése Absolon által is szívtelen eltervezés eredménye, mint azt a 28. vers megmutatja. Másodszor, mivel Uriás meggyilkolása csak eszköz volt egy célhoz – hogy Dávid megszerezhesse Bethsabét, így Manon meggyilkolása is csak előzetese volt Absolonnak a királyság megszerzésére irányuló tervéhez – a bátyja eltávolítása, aki a trón várományosa volt. Harmadszor, ahogyan Dávid sem saját kezűleg vágta le Uriást, hanem Joábot tette meg végrehajtónak, úgy Absolon is bevonta a szolgálait a büntetésébe – ahelyett, hogy saját maga mérte volna ki a halálos csapást. Negyedszer, ahogyan Dávid leitatta Uriást a halála előtt (2Sám11:13) úgy Amnont is akkor ütötték le, amikor „a bortól jókedvű lett”! Ki ne látná itt Isten irányító kormányzását?

„Úgy cselekedének azért az Absolon szolgálói Amnonnal, a mint Absolon parancsolta vala.” (2Sám13:27) Mily kevésbé láthatjuk előre, mikor fog egy tragikus szerencsétlenség lesújtani egy családi összejövetelre? „Nem tudod, mit hoz a nap tereád” (Péld27:1). Mily könnyedén kell tartaunk az evilági dolgokat, hisz még a legbecsesebbet is bármelyik pillanatban

durván elragadhatják tőlünk. Az előre jelzett kard („fegyver”) most kikerült a hüvelyéből Dávid házában és a többi fia sem tudta, nem esnek-e áldozatul Absolon vérszomjának. Ezért olvassuk: „A király fiai pedig mindnyájan felkelének, és ki-ki öszvéreire üle, és elszaladának.” (2Sám13:29) Micsoda véget ért az ünnep! Mennyire hiábavalók ennek a szegény világnak az örömei! Milyen vékony is a hajsza, amin még a király fiainak élete is függ!

„Mikor pedig még az útban voltak, a hír eljutott Dávidhoz, mondván: Mind megölte Absolon a király fiai, egy sem maradt meg közülök.” (2Sám13:30) A rossz hírek vívői mily gyakran teszik a rossz dolgokat még rosszabbá, megbocsáthatatlanul felnagyítva azokat! A dolgokat is sokkal sötétebbeknek mutatták be Dávidnak, mint amilyenek voltak valójában. Ez figyelmeztetés a számunkra: ne adjunk hitelt a rossz jelenéseknek, amíg meg nem erősítik azokat. „Akkor felkele a király, megszaggatá ruháit, és a földre feküvék, és az ő szolgálai mindnyájan megszaggatott ruhában állanak vala előtte.” (2Sám13:30) Szegény Dávid, most annyira lesújtották a hozzá eljutott rossz hírek, mintha azok igazak lettek volna. Sajnos azonban nagyon lassan hisszük el a jó híreket; ilyen a bukott ember – kész elfogadni a legégbekiáltóbb hazugságot, de elutasítja az isteni igazság hitelességét.

„Szóla pedig Jonadáb, Simeának, a Dávid testvérének fia, és monda: Ne mondja azt az én uram, hogy a királynak minden fiait megölték, mert csak Amnon halt meg egyedül; mert attól a naptól fogva, hogy az ő hugát megszeplősítette, Absolonnak mindig szájában volt ez a dolog.” (2Sám13:32) Úgy tűnik, Jonadáb kezdettől fogva tudott arról, hogy Absolonnak határozott célja volt a testvére meggyilkolása, de mégis tartózkodott a király tájékoztatásától – hogy az felhasználhassa a befolyását a két ember kibékítésére, vagy legalábbis lépéseket tehessen a készülő gyilkosság megakadályozására. Jonadáb vétke valóban hatalmas volt. De megint látjuk, amint a gondviselés felülbírál dolgokat. Isten néha megengedi, hogy az emberek gonosz tervei napvilágra kerüljenek, így a megcélzott áldozataik időben kaphassanak figyelmeztetést (Csel9:23-25), míg más esetekben Ő bepecsételi a száját azoknak, akik rendelkeznek efféle ismeretekkel. S teszi ezt úgy, ahogyan az a legjobban szolgálja a feltartóztatathatlan terveit.

„Absolon pedig elfuta, és méne Talmaihoz, Ammihur fiához, Gessurnak királyához... három esztendeig volt ott.” (2Sám13:37-38) Az aljas bűne beszennyezte Izrael földjét és a saját életét is eljátszotta. Most adósa volt a törvénynek, aminek Dávid volt az őre, mert a király azzal feltétellel tarthatta meg a trónját, hogy folyamatosan olvassa a törvényt és engedelmeskedik annak (5Móz17:18-20). Igaz, hogy Dávid nem büntette meg Amnon vérfertőzését, de aligha lehetett volna várni tőle, hogy szemet hunyjon a barbár testvérgyilkos felett. S ez a számkivetett nyomorult nem tudott volna védelmet találni egyetlen „menedékvárosban” sem, mert azok nem kínáltak menedéket azoknak, akik szándékos gyilkosságban voltak bűnösök. Az egyetlen lehetőség, ami a számára maradt, az, hogy más néphez meneküljön, s ott találjon menedéket.

A dolgok emberi oldaláról nézve nagyon sajnálatosnak tűnik, hogy ez az igazság elől menekülő szökevény nem maradt meg Gessurban, a pogány eredetének helyszínén, hanem atyja szentimentális szíve sóvárgott utána: „És Dávid király lelke vágyott arra, hogy Absalomhoz menjen, mert megvigasztalódott Amnon miatt, mivelhogy meghalt.” (2Sám13:19)³³ „Először nem tudott szívből igazságot tenni vele, most viszont már majdnem arra indult a szíve, hogy ismét a kegyeibe fogadja őt. Ez volt Dávid gyengesége.” (Matthew Henry) Az ember természetes szemszögből nézve megértheti Dávid magatartását és az ebből következő viselkedését, de lelki szempontból ez egy újabb szomorú visszacsúszás jele volt, mert az isteni

³³ A Károli-fordítás szerint: „Dávid király pedig felhagyott azzal, hogy Absolon ellen menjen, mert megvigasztalódott Amnon felől, hogy meghalt.” – *a ford.*

szentség megköveteli, hogy „a testet megfeszítsék indulataival és kívánságaival együtt” (Gal5:24). Igen, kedves olvasó, az „indulatait” és a „kívánságait” egyaránt. Isten követelményeinek minden ellentétes természetes hajlam felett kell állnia, s ha nem ez a helyzet, akkor azt nagyon drágán kell megfizetnünk, ahogyan Dávid is tette.

Nem olvasunk semmit arról, hogy Absolon vágyott volna visszatérni az atyjához, mert még a természetes érzésektől is meg volt fosztva. Heves, gőgös, teljesen gátlástalan emberként híjával volt az emberi természet minden finomabb tulajdonságának. De „Dávid vágyott Absolon után”, pedig úgy nézett ki, hogy ez a fia, akire a szeretetét vesztegette, visszavonhatatlanul elveszett a számára. Absolon gyilkosságban volt vétkes, és Isten megváltoztathatatlan törvénye kimondja: „A ki ember-vért ont, annak vére ember által ontassék ki” (1Móz9:6). Miképpen volt hát lehetséges Dávidnak helyreállítani a tévelygő fiát anélkül, hogy megszegte volna az Izrael igazságos kormányzásának fenntartására vonatkozó isteni követelményt? Meg kell említeni, hogy ebben az időben semmiféle feljegyzés sincs arról, hogy Dávid kereste volna az Urat. Baljós csend! Most a természet energiái uralták őt, ezért nem kereste a felülről jövő bölcsességet. S ez derít fényt a soron következő sötét színekre.

Sámuel második könyvének 14. fejezete adja a tudunkra, miképpen került vissza Absolon Jeruzsálembe. Ennek a fő mozgatórugója Joáb volt, akit a mai szóhasználatnál ravasz politikusként neveznénk – a kifinomult célszerűség elvtelen embere. Ő volt Izrael seregeinek a vezetője, aki igyekezett elnyerni mind a király, mind a látszólagos örököse jóindulatát. Tudta, hogy Dávid vakon szerette Absolont, és úgy gondolkodott, hogy bármely hihető eszköz elfogadható lesz a királynak a visszahozatalára, s ez egyidejűleg az ő helyzetét is megerősíti a királyi kegyben. De a probléma, amivel szembesült, ez volt: hogyan kerekedhet az irgalom az ítélet fölé? Azt is tudta, hogy bár lehet istenfélő maradék, akik elleneznek a törvény nyílt megszegését, mégis arra a tényre számított, hogy Izrael nagy többsége számára Absolon a bálványuk volt, lásd 25. vers.

Joáb tehát ravasz cselhez folyamodott, amivel Dávid mentesülhet attól, hogy gyalázatot hozzon a trónjára, egyúttal pedig visszakapja a szeretett fiát. Egy asszonyt fogadott fel, hogy az özvegyasszony szerepét játssza a király előtt és elmeséljen egy kitalált történetet, rávéve őt, hogy ítéletet mondjon felette és ezzel elkötelezze magát. Az Íge „eszes asszonymak” nevezi (2Sám14:2), de a bölcsessége a kígyó ravaszsága volt. A Sátán soha nem kezdeményez csak utánoz, s a feljegyzett mesében Joábnak ezzel az eszközzel csak Nátán példázatának szegényes paródiáját látjuk. Az asszony által lefestett kép alkalmas volt a király érzékenységének felszítására és a saját bánatának felidézésére. Ravasz céllal azt akarta megmutatni, hogy rendkívüli körülmények között megengedhető lehet a gyilkos kivégzésének mellőzése, különösen akkor, ha kapcsolódik az utolsó örökös megsemmisítéséhez.

Az asszony által elmesélt történet távol állt Absolon esete valódi tényeinek pontos leírásától. Először is, Absolon nem egy hirtelen dühroham során vágta le Amnont, és nem akkor ölte meg, amikor egyedül voltak (2Sám14:6). Ehelyett szándékos rosszindulatból vágták le, a testvérei jelenlétében. Másodszor, nem azok üldözték kegyetlenül Absolont, akik az örökségére áhítoztak, hanem Isten igazságos törvénye követelte meg a halálát! Harmadszor, Absolon nem az egyetlen megmaradt fia volt Dávidnak (2Sám12:24-25), így nem lépett fel annak közvetlen veszélye, hogy a királyi vérvonala kihal, mint arra az asszony utalt (2Sám14:7). Ezek a félhazugságok világosan jelezték az asszony „bölcsességének” forrását, s ha Dávidközösségben lett volna Istennel abban az időben, akkor nem kényszerült vagy indult volna ilyen szentségtelen ítélet meghozatalára.

De eltekintve ezektől a kirívó pontatlanságoktól, az asszony által elmondott mese meghatóan hatott a király érzelmeire és felülkerekedett rajta. Először is gyorsan megígérte, hogy megvédi őt (2Sám14:10), majd gyorsan meg is erősítette ezt esküvel (2Sám14:10). Ezután ezt az engedményt Absolon esetére vonatkoztatta és arra utalt, hogy Dávid Izrael érdekei ellen lépett fel (figyeljük meg, nem Isten nemtetszését kiváltva!) azzal, hogy engedte a fiát

száműzetésben maradni (2Sám14:13). Utána azzal érvelt, hogy miután Isten az Ő szuverenitásában megkímélte Dávid életét (annak ellenére, hogy megölte Uriást), ezért neki sem lehet rossz, ha elnézést tanúsít Absolonnal szemben (2Sám14:13). Végül hízelgett a királynak (2Sám14:17). A történet azzal folytatódik, hogy Dávid önként jutott arra a következtetésre (2Sám14:13), hogy az asszonynak tett esküje kötelezi Absolon visszahívására (2Sám14:21), s ennek megfelelően adott parancsot Joábnak, hogy hozza őt haza.

60. fejezet – Absolon fia (2Sám14, folytatás)

Testi érzelem volt, és nem törődés Isten dicsőségével, ami Dávidot arra indította, hogy hatalmazza fel Joábot Absolon visszahozatalára. Egyes olvasóink talán szívtelen ítéletnek tarthatják ezt, s mondhatják: „A szerző talán nem szülő, ha az lenne talán jobban értené a most vizsgált esetet. Vajon Dávidot nem a hibázó fia iránti szeretet mozgatta? Isten biztosan nem várja el a népétől, hogy hiányozzon belőlük a természetes szeretet.” Ó, kedves olvasóm az Úr igényei egyszerre magasztosak és kiterjedtek, s a követelményei sokkal szigorúbbak, mint azt sokan elismerni szeretnék. A jobb szemeket ki kell tolni és a jobb kezeket le kell vágni (Mt5:29-30) – a számunkra nagyon drága dolgokat – ha akadálnak bizonyulnak a számunkra a keskeny úton járás előtt. Ez pedig valóban fájdalmas áldozat, nem így van? Olyan fájdalmas, hogy semmi más nem teszi lehetővé közülünk bárkinek, csak Isten természetfeletti, de elégséges kegyelme.

„Ha valaki én hozzám jő”, mondta az Úr Krisztus, „és meg nem gyűlöli az ő atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fitestvéreit és nőtestvéreit, sőt még a maga lelkét is, nem lehet az én tanítványom.” (Lk14:26) Nem csoda, ha azt parancsolta a leendő tanítványainak, hogy „üljenek le és számítsák fel a költségeket” (Lk14:28). Krisztus lesz mindenek Ura, vagy egyáltalában nem lesz Úr. Megköveteli a szívünk trónját, s minden más érdeknek és hajlandóságnak meg kell hajolni az Ő szuverén akarata előtt. Sajnos, manapság nagyon kevésbé hangsúlyozzák ki a követelményeit. Nagyon leszállították az Ő szent mércéit. Milyen olcsóvá vált az evangéliuma! Mennyire kiszorítja az érzelgős szentimentalizmus a szentség alapelveit azok többségéből, akik az Ő nevét viselik! Mennyire szívtelennek és kritikusnak ítélik most azokat, akik a maguk gyenge módján igyekeznek teljesíteni az isteni követelményeket!

„De biztos, hogy a keresztyénnek nem kell érzéketlen, minden természetes érzelemnek híjával levő sztoikussá válnia.” Valóban nem: a kegyelem a szívben nem megkeményít, hanem meglágyít. A természetes vonzalmaknak nem szabad törvénytelen jogosítványokat biztosítani, hanem a Szentírás előírásaival kell azokat szabályozni. Egy keresztyén megsirathatja egy hívő testvér halálát, de azt a parancsot kapja, hogy „ne bánkódjatok, mint a többiek, a kiknek nincsen reménységök” (1Thess4:13). Arra is buzdít minket az Íge, hogy öldököljük meg a „túlzott vonzalmat” (Kol3:5),³⁴ ami törvénytelenység és szélsőséges szerető elvakultság. S néha választanunk kell – ahogyan Dávidnak is – hogy tiszteljük-e Istent az engedelmisséggel, ami megköveteli a természet vágyainak félreállítását, vagy gyalázatot hozunk Rá a testi érzelmeknek engedve: ilyen esetekben az ént (a természeti embert) meg kell tagadni.

Induljunk ki a legalapvetőbbektől. Vajon azok a szülők nem a saját céljaikat hiúsítják meg, akik helytelenül felfogott „szeretetből” nem bánnak szigorúan az engedetlen és dacos kicsinyeikkel, de mikor aztán felnőnek a gyermekeik, szemet hunynak a bűneik felett? Hány lusta ifjú, akinek minden szeszélyét kielégíti a majomszeretettel értük rajongó anyjuk, válik értéktelen semmirekellővé! Hány szeszélyes lánynak engedik a maga útját járni azzal, hogy „hadd érezze jól magát”, de a végén utcanő válik belőle! Még a természeti ember is felelős azért, hogy az ítélőképessége irányítása alá vonja az érzelmeit, s ne engedje, hogy a szíve elszaladjon a fejével. Isten gyermekét azonban sokkal magasztosabb és szentebb alapelveknek kell irányítani, s alá kell vetnie a természetes vágyait Isten dicsőségének, az Ő parancsainak engedelmeskedve.

³⁴ Károlinál: *bujaságot – a ford.*

Nos, amikor azt a parancsot adta Dávid Joábnak, hogy hozza haza a fiát Gessurból, akkor „a természetes szeretet” irányítását követte, és semmit sem törődött az Úr tiszteletével. Joáb tudta, miképpen használja ki ezt a gyengeségét, amint az világosan kiderül a tervének sikeréből, amit a tékoai asszonyon keresztül valósított meg. Az asszony úgy hatott Dávid érzelmeire, hogy ő elhamarkodottan a történetben szereplő bűnöző javára döntött, majd meggyőzte őt arról, hogy hozassa vissza az áruló fiát. De mégsem igazolhatta Dávidot semmi, amiért figyelmen kívül hagyta az isteni törvényt, ami hangosan bosszúért kiáltott Amnonért. Isten nem adott neki parancsot a fia helyreállítására, így azt nem kísérte az Ő áldása. Dávid drágán megfizetett a bolond könyörületességéért, mint azt majd látjuk a folytatásban, s az a mi okulásunkra lett feljegyezve. Adja Isten, hogy legalábbis néhány szülő azok közül, akik ezeket a sorokat olvassák, a szívükre vennék ezt a komoly leckét.

„Felkele azért Joáb, és elméne Gessurba, és haza hozá Absolont Jeruzsálembe. És monda a király: Menjen a maga házába, és az én színemet ne lássa. Tére azért Absolon az ő házába, és a királynak orcáját nem láthatá.” (2Sám23-24) Korábban azt olvastuk, hogy „Dávid minden nap siratá az ő fiát” és „Dávid király lelke vágyott arra, hogy Absolon után menjen” (2Sám13:37, 39),³⁵ most pedig, hogy visszahozták Jeruzsálembe, parancsot adott, hogy ne lássa a király arcát. Milyen furcsa dolog is az emberi természet! Milyen eszközökhöz folyamodik és milyen engedményeket tesz, hogy megőrizhesse a tekintélyét! Talán Dávid néhány istenfélőbb tanácsadója ellenkezett amiatt, ahogyan a törvényt kezelte vagy talán a saját szíve is nehéz volt a megtett lépése miatt, ezért a saját lelkiismeretének megnyugtató és mások kritizálásának lecsendesítése végett Absolon a saját lakásába záratta.

Egyes szerzők azon a véleményen vannak, hogy a királynak ez az eljárása a fiának megalázását célozta, remélve, hogy most majd meglátja a bűnének szörnyűségét és megtér. Ám biztos volt elegendő idő erre a hároméves gessuri tartózkodása idején. Nem, mi abban hiszünk, hogy a fentiekben leírt a hihetőbb magyarázat. Azzal, hogy megengedte Absolonnak a visszatérést a saját házába Dávid könyörületet gyakorolt, azzal pedig, hogy nem engedte őt belépni az udvarba, az igazságot fitogtatta, meggyőzve önmagát arról, hogy ezzel a tilalommal bizonyította az irtózását Amnon megölésétől. Mindazonáltal tény marad a tény, hogy Izrael fő előljárójaként Dávid félretette az isteni törvényt. Nem kell tehát meglepődni, ha az önfejű fia most újabb törvénytelenységhez folyamodik, mert nincs menekvés a vetés és az aratás alapelveinek működése elől.

„Nem vala pedig az egész Izráelben olyan szép ember, mint Absolon, ki dicséretre olyan méltó volna; tetőtől fogva talpig ő benne semmi hiba nem vala.” (2Sám14:25) Mennyire kimutatja ez a nemzet alacsony szintjét abban az időben! Absolont nem az erkölcsiéremességéért becsülték, mert hiányzott belőle minden kegyesség, bölcsesség vagy igazságosság. A csinos fizikai megjelenése tetszett az embereknek. Az undorító gonoszságát figyelmen kívül hagyták, de a személyét csodálták – ami csak a gőgjét növelte, hozzájárulva ezzel a végromlásához. Jaj, milyen gyakran lakik romlott elme az ép testben! Milyen szomorú látni a dekadens generációkat, amelyik többre értékeli a fizikai szépséget és vitézséget, mint az erkölcsi erényeket és a lelki kegyességet. Az, hogy a dús haját megnövesztette ekkora hosszúságra, majd miután levágta, meg is mérte (2Sám14:26) kimutatja a gőgjét és nőies elpuhultságát. A három fia még valószínűleg kiskorukban halhattak meg: lásd 2Sám18:18.

³⁵ Az angol változatban a 2Sám13:39: „And the soul of king David longed to go forth unto Absalom” („Dávid király lelke vágyott arra, hogy Absolon után menjen”), míg Károlinál: „Dávid király pedig felhagyott azzal, hogy Absolon ellen menjen”. – *a ford.*

„Két esztendő telt el immár Absolon Jeruzsálemben, de a királynak színét még nem látta. Elküldte azért Absolon Joábhhoz, hogy őt a királyhoz küldje, ki nem akara hozzá menni; és elküldte másodszor is, de ő még sem akart elmenni.” (2Sám14:28-29) A közvetlen folytatás fényében világos, hogy Absolont bosszantotta a bezártsága (az, hogy „Joábért küldött” azt jelzi, hogy valójában fogoly volt a saját házában), mivel az akadályozta a gonosz terveit. S azért igyekezett kibékülni a királlyal, hogy visszanyerhesse a szabadságát és megnyerhesse magának a nemzetet. Valószínűleg az volt az oka annak, amiért Joáb nem látogatta meg: gyanította a hűtlen szándékait, mert ismerte, hogy egészében milyen veszélyes jellem volt.

„Monda azért az ő szolgálóinak: Nézzétek, a Joáb gazdasága az enyém mellett van, és ott van az ő árpája: menjetek el, és gyűjtsátok fel tűzzel; és meggyújták az Absolon szolgálói a gazdaságot tűzzel.” (2Sám14:30) Még mindig ugyanaz az önfejű jellem volt: a „ki az úr felettünk?” volt a nyelvezete minden tettének. A három év, amit Gessurban és a két év, amit elszigetelve töltött Jeruzsálemben nem változtatták meg őt, a szíve nem alázkodott meg és a gőgjét sem öldökölte meg. Ahelyett, hogy hálás lett volna az élete megkímélése miatt, súlyosan sértve érezte magát, amiért kizárták az udvarból. Ahelyett, hogy hálás lett volna Joábnak, amiért visszahozta Gessurból, most aljas bosszút áll rajta amiért visszautasította a mostani kérését. Az efféle viselkedés mutatott az önérzetet, ami nem tűrt ellentmondást. Egy erőszakos ember bármeddig elmegy, hogy a maga útját járassa. Istenfélelme nem volt benne és a felebarátját sem tisztelte semennyire.

„Felkele azért Joáb, és méne Absolonhoz az ő házába, és monda néki: Mi az oka, hogy a te szolgálóid az én gazdaságomat felgyújtották tűzzel?” (2Sám14:31) Először furcsának tűnhet, hogy miután kétszer is visszautasította Absolon meglátogatását, most, miután bántották és sértegették, Joáb teljesítse a kérését és közbenjárjon érte a királynál, de egy kis gondolkodás világossá teszi ezt. Joáb ravasz politikus volt, aki a közvélemény pulzusán tartotta az ujját és tudta, hogy Absolont a nép nagyon kegyeli (2Sám14:25). Most pedig újabb bizonyítékot kapott ennek az embernek a dühéről és hatalmáról – a szolgálói parancsára készek voltak kárt okozni a hadseregparancsnok tulajdonában! – ezért félt továbbra is keresztezni az akaratát. S valószínűleg, fél szemmel a jövőre tekintve szeretne volna megőrizni a jóindulatát önmaga iránt.

„Felele Absolon Joábnak: Azért mert hozzád küldöttem ily szóval, hogy ide jöjj, hogy a királyhoz küldjelek, hogy ezt mondjad néki: Mi szükség volt hazajönnöm Gessurból? Jobb volna most is nekem ott lennem. Most azért szeretném a király arcát látni; ha van bennem álnokság, ölessen meg engem.” (2Sám14:32) Micsoda gőgös és pökhendi viselkedés a királyi szülőjével szemben: a legnagyobb hálátlanságot, a király tekintélyének a megvetését és az ő szándékos felszólítását tartalmazza a törvény betartására. Helyesen mutatott rá Matthew Henry: „Az üzenete gőgös és parancsoló volt, nagyon illetve egy fiú vagy egy alattvaló részéről. Ő lebecsülte a kegyet, amit akkor kapott, mikor visszahívták a száműzetésből és visszamehetett a saját házába. Tagadja a saját bűntetteit, még ha azok a legszörnyűsebbek is, és nem ismeri el, hogy volt benne bűn, arra utalva ezzel, hogy megsértették az őt ért feddésekkkel. Lenézi a király igazságszolgáltatását: 'ölessen meg engem, ha ez van a szívében' – tudva, hogy túlon túl szereti őt ahhoz, hogysem megtenné.

„Elméne azért Joáb a királyhoz, és megmondá néki. És akkor hivatá a király Absolont, és elméne a királyhoz, és fejet hajtván a király előtt, arczczal a földre borula. És megcsókolá a király Absolont.” (2Sám14:33) Sajnos, a sértő gorombasága ellenére Absolon elérte, hogy a király engedelmeskedjen neki. A jó ítélőképességét elvakította a fia iránti túlzott szeretete, s Dávid meghívta Absolont a palotába. A földre borulva a király előtt Absolon azt színlelte, hogy aláveti magát a tekintélyének, pedig a szíve tele volt a trón megszerzésére irányuló aljas célokkal. Dávid a csókkal megpecsételte a megbocsátását ahelyett, hogy engedte volna a törvényt a saját útján járni. Másvalaki jól mondta: „Dávid túlzott gyengédsége csak kikövezte az Absolon nyílt lázadásához vezető utat. Bánj gyengéden a gonosszal, s biztosan felemeli majd

a fejét és a végén szétzúz téged. Viszont szállj szembe a gonosszal kovaarccal, s a győzelem biztos. Ne szórakozz a kígyóval, hanem ha egyszer a talpad alatt van, taposd szét!”

Miközben Dávidot mindezek a bajok vették körül, úgy tűnik, különös tétlenség lett úrrá rajta, ami eltartott egészen az Absolon elől történő meneküléséig. A történet egyedülálló módon hallgat róla. Úgy tűnik, megbénította a múltban elkövetett bűneinek a tudata: semmit sem kezdeményezett. Nem merte megbüntetni Ammont és csak sírt, mikor meghallotta Absolon bűnét. Gyengén vágyott az utóbbi visszatérésére, de nem tudta rávenni magát, hogy érte küldjön, amíg Joáb nem sürgette erre. Egy pillanatra felbukkant a régi királyi mivolta, amikor nem volt hajlandó látni a fiát, de még az is szertefoszlott, amikor Joáb elkezdett amellett kardoskodni, hogy Absolonnak vissza kell térnie az udvarba. Nem volt meg a saját akarata, hanem pusztán eszközzé vált a heves tábornoka kezében - Joáb, átvette az irányítást felette azáltal, hogy bűnrészes volt Uriás meggyilkolásában. Minden lépésénél a saját gáztetteinek következményei kísérték még akkor is, ha Isten megbocsátott neki.

Gyönyörű szépen derített fényt Alexander Maclaren a „Dávid élete ahogyan a zsoltárjaiban tükröződik” című rövid munkájában az életútjának erre a konkrét szakaszára s úgy érezzük, nem is tehetünk jobb szolgálatot az olvasóinknak, mint hogy egy hosszabb idézettel zárjuk ezt a fejezetet ebből. „Nem valószínű, hogy sok zsoltár ezekben a sivár napokban született. De a negyvennegyedik és az ötvenötödik ésszerű valószínűséggel erre az időszakra vonatkoztatja sok igemagyarázó. Ezek nagyon megható képet festenek az öreg királyról az alatt a négy év alatt, melyek során Absolon lázadását kiagtalták. A negyvennegyedikből úgy tűnik, a szívének fájdalma és bánata súlyos betegséget okozott, ami az ellenségei a saját céljaikra használtak fel, s képmutató részvétnyilvánításokkal és rosszul leplezett kárörömmel keserítették. A zsoltáros érzékeny természete összerándul, amiért ennyire szívtelenül elhagyták és ebben a szálnalmas síralomban önti ki a panaszát. Áldással kezdi arra, „a ki a nyomorultra gondol” – talán azon kevesekre utalva, akik hűségese maradtak hozzá a sorvasztó betegségében. Ezután rátér a saját esetére, majd miután megvallotta a bűnét – majdnem az ötvennegyedik zsoltár szavaival – elmondja, miképpen vették körül a betegágyát a különféle látogatók.

A betegsége szálnalmat nem, csak heves türelmetlenséget keltett, amiért ilyen sokáig marad életben. 'Ellenségeim rosszat mondanak felőlem: Mikor hal meg és vész ki a neve?' Az egyiküknek magas beosztásúnak kellett lennie, s bejutott a betegszobába, feltűnt a hazug részvétnyilvánító szavaival. 'Ha látogatni jön be valaki, hiábavalóságot beszél.' A beteg király látványa nem pendítette meg a gyengédség húrját, csak fokozta az áruló gyűlölségét – 'szíve álnokságot gyűjt össze magának'. Azután, megfigyelve a sápadt arcát és kereste azon a kívánt kedvezőtlen tüneteket, a hamis barát elsietett az ágya mellől, hogy a reménytelen betegségről beszélhessen – 'kimegy az utcára és beszél'. A hírek elterjednek és lopva szállnak az egyik összeesküvőtől a másikhoz. 'Minden gyűlölőm együtt suttog reám'. Eltűlozzák az állapotának súlyosságát és örvendeznek, mert a kívánságot a gondolat atyjává téve azt hiszik, hogy haldoklik – 'Beliál dolga' (azaz pusztító betegség), mondják, 'szállott ő reá, s mivelhogy benne fekszik, nem kél fel többé!'

A harminckilencedik zsoltárt is erre az időszakra kellene vonatkoztatnunk. Az is egy beteg ember elmélkedése, aki tudja, hogy ez a bűnének isteni büntetése. Ellenségeknek alig van abban nyoma, s a magatartása a csendes megadás, miközben a gonoszok körülötte zaklatják – ami pont ebben az időszakban jellemzi a viselkedését. Két részből áll (1-7. és 8-14. versek): mindkettőben ugyanazok az elmélkedése tárgyai, de más hangszínnel. A saját betegsége, halandósága, valamint az ember mulandó árnyékos élete a témái. Az előző vette rá az elgondolkodásra az utóbbin.

Megjegyezhető, hogy ez a feltevés az elhúzódó betegségről ezekre a zsoltárookra alapozva fényt derít Dávid páratlan passzivitására Absalom összeesküvése során, s természetesen feltételezhető, hogy kedvezett a terveinek, melyeknek lényeges része volt, hogy

a királyhoz ítéletért folyamadó kérelmezőknél behízelegje azzal, hogy a sajnálatát fejezi ki, amiért a király senki sem küldött, aki meghallgatná őket. A meg nem tárgyalt ügyek halmozódását és a bírósági gépezet látszólagos szervezetlenségét jól magyarázza Dávid betegsége.”

61. fejezet – Absolon fia (2Sám15, folytatás)

„Lőn pedig annakutána, szerze magának Absolon szekeret, lovakat és ötven embert, kik előtte szaladjanak.” (2Sám15:1) Ez az „annakutána” arra utal, ami az után történt, hogy Dávid visszafogadta a kegyeibe azt a fiát, aki a testvérét gyilkolta meg (2Sám14:33). Ha a hála egy szikrája izzott volna a keblében, Absolon minden tőle telhetőt megtett volna az elnéző apja érdekeinek előmozdítása végett. De sajnós ahelyett, hogy megerősítette volna a királyi szülője kezeit, nekilát a trónfosztására irányuló munkálkodásnak. Absolon most már abban a helyzetben volt, hogy kimunkálhatta a Dávid leváltására irányuló aljas tervét. Az általa követett módszerek elárulják, micsoda istentelen és gátlástalan gazember volt. Az első dolog, ami itt fel van jegyezve róla azonnal jelezte az Istennel szembeni teljes megvetését és a pogányok iránti vonzódását.

Jahve megköveteli a népetől, hogy másként viselkedjenek, mint a környező bálványimádó népek, ezért adta egyebek mellett ezt a szabályt Izrael királyának: „Csak sok lovat ne tartson [magának]” (5Móz17:16). Ezzel összhangban történt, hogy amikor a királyok Királya formálisan bemutatkozott Izraelnek, akkor „alázatosan és számon ülve” jelent meg (Mt21:5), ennyire tökéletesen tisztelte a törvényt annak minden részletében. De Absolon teljesen más típus volt: gögös, büszke, önfejű. Dávid összes többi fia öszvéreken lovagoltak (2Sám13:19), de semmi más nem elégíti ki a gonosz trónkövetelőt, csak „a szekerek és a lovak”.

Az „ötven embert, kik előtte szaladtak” a királyság jelképe volt, lásd 1Sám8:11, 1Kir1:5. Ezt cselekedve Absolon előnyt kovácsolt atyja ragaszkodásából és aljas módon kihasználta a gyengeségét. Látványos kíséretet állított össze magának, amire király nem hatalmazta fel, igaz, nem is tiltotta meg neki, s ez parancsnoki státuszt kölcsönzött neki a nemzet előtt. Miután a király nem tudta őt ellenőrizni, a legtöbbet hozta ki a helyzetéből a nép szívének elcsábítására. Alatos módszerekkel igyekezett elnyerni atyja alattvalóinak szeretetét. Az erő alkalmazása helyett (2Sám14:30) a ravaszsághoz folyamodott. Mint korábban mondtuk, ez a kettő az ördög fő jellemzői: az „oroszlán” erőszakossága és a „kígyó” ravaszsága, s ez a helyzet mindenkinél is, akiket teljesen a birtokába vett.

„És reggelenként felkelvén Absolon, megállta az útfélen a kapuban, és mindenkit, a kinek dolga lévén, a királyhoz megy ítélet végett, megszólítja Absolon, és megkérde: Micsoda városból való vagy te? És ha azt mondá: Izraelnek egyik nemzetségéből való a te szolgád; monda néki Absolon: Ímé a te beszéded mind jó és mind igaz; de senki sincs, a ki téged meghallgatna a királynál. Mondja vala ismét Absolon: Vajha valaki engem tenne ítélőbíróvá e földön, és én hozzáam jőne minden ember, a kinek valami ügye és pere volna, igazat tennék néki. Mikor pedig valaki hozzá megy és fejet hajt vala néki, azonnal kezét nyújtja vala, és megfogván, megcsókolja vala őt. És e képen cselekedék Absolon egész Izráellel, valakik ítéletért a királyhoz mennek vala, és így Absolon az Izrael fiainak szíveket alattomban megnyeri vala.” (1Sám15:2-6)

Néhány magyarázó megjegyzést kell hozzáfűzni a fenti igeversek pár kifejezéséhez. Először is, a kapu az útfélen” az ítélezés, azaz a bírósági tárgyalás helye volt (lásd 1Móz19:1, 23:10, 18, 34:20, Ruth4:1). A „te beszéded” a 3. versben „a te ügyedet és peredet” jelenti úgy, mint a 4. versben. Absolon nyilvánvaló szándéka a kiállással ebben a fontos központban az volt, hogy behízelegje magát az embereknek. A „te beszéded mind jó és mind igaz” kivétel nélkül mindenkinek egyformán kimutatta az elhatározását a megnyerésükre, tekintet nélkül az igazság vagy a könyörületeség követelményeire. A „de senki sincs, a ki téged meghallgatna a királynál” hitvány próbálkozás volt az előítélet kialakítására és az uralkodó lealacsonyítására a szemükben. A „vajha valaki engem tenne ítélőbíróvá e földön” feltárta a szíve vágyait. Sem a gyönyör, sem a pompa nem volt neki elegendő – a hatalom is kell neki. A köznép átölelése (2Sám15:5) (színlelt) alázat és kedvesség mutogatása volt.

„Így Absolon az Izráel fiainak szíveket alattomban megnyeri vala”, amiről Thomas Scott jól mondta: „Nem kiváló szolgálatokkal, vagy bölcs és erényes magatartással nyerte el a szívüket. De nagy emberként tetszelgett, mint a korona örököse, de egyúttal nagyon leereszkedő és nyájas emberként is: azt színlelte, hogy nagyon érdeklik őt az ügyeik és ravasz célzásokat tett Dávid kormányzása ellen. Mindenkinek, akiknek peres ügyük volt, azzal a megerősítéssel hízelgett, hogy az ő oldalukon áll az igazság, ha pedig ellenük szólt, akkor rávehesse, hogy igazságtalansággal vádolja Dávidot és az előjárókat. Bár Absolon nem tudta, hogyan kell engedelmessé válni és megérdemli a halált ezért a szörnyű bűnéért, mégis kifejezte a heves vágyát arra nézve, hogy bíró lehessen az egész földön, és azt javasolta, hogy a perek ne legyenek annyira fárasztóan unalmasak, költségesek és részrehajló módon megítéltek, mint amilyenek voltak. Ezt a korai keléssel és a nyilvánvaló odafigyeléssel erősítette meg, bár ez mások dolga volt, nem az övé. Ezekkel a baljós mesterkedésekkel, a személyes vonzerejével és a megszólítással arra készítette az egész ország tömegeit, hogy ezt az érdemtelen jellemet tartsák jobbnak a bölcs, igazságos és kegyes Dávidnál.

Mielőtt tovább lépnénk, tegyük fel a kérdést: Mi van ebben a saját lelkünk számára? Mindig ennek kell lennie az elménk fő gondjának, miközben Isten Ígését olvassuk. A történelmi része tele van fontos gyakorlati tanításokkal: sok értékes leckét tanulhatunk meg abból, ha van szívünk befogadni azokat. Ő, ez az a pont, amin olyan sok múlik. Készségnek és akarásnak kell lennie a részemről, ha hasznot akarok húzni abból, amit figyelmesen átolvasok, ahhoz pedig alázatra is szükség van. Csak egy alázatos szív fogja észrevenni, hogy valószínűleg ugyanazok a csalétek vonzanak, amik mások bukásához vezettek, s én is ki vagyok téve ugyanazoknak a kísértéseknek, amiknek ők. Ezért, ha csak nem vigyázok annál a konkrét kapunál, ahol az ellenség bejuthatott a lelkükbe, akkor felettem is biztosan felülkerekedik. Ó, adasson kegyelem, hogy meghalljuk a komoly figyelmeztetéseket, amik benne vannak minden egyes általunk vizsgált történetben!

Most nézzük meg ismét, mi van itt feljegyezve. „Absolon az Izráel fiainak szíveket alattomban megnyeri vala.” Biztosan ez az a mondat, aminek a lehangosabban kell szólnia hozzánk is. Nem Dávid nyílt ellenségein munkálkodott, hanem az alattvalóin. Nem a filiszteusokat szervezte be, hanem Isten népét csábította el. Absolon az elégedetlenség magjait igyekezett elvetni az elméikben, hogy elidegenítse a szeretetüket Dávidtól, és hűtlenné tegye őket a királyuk iránt. Ah, nem világos a lecke? Nincs valaki, aki mindig igyekszik elcsábítani Krisztus alattvalóit, kísértve őket, hogy szakadjanak el az Ő jogara szövetségétől, s igyekezve bevonni őket a maga szolgálatába? Tanulj hát meg kedves barátom a felszín alá nézni, amikor a Szentírást olvasod, meglátni a történelmi részleteken át a mögöttük meghúzódó, ezek által szemléltetett alapelveket, észrevenni a cselekvésre serkentő indítékokat és alkalmazd az egészet önmagadra.

Mit tettél volna, ha te lettél volna az „Izrael fiainak” egyike, akiknek a szívét Absolon megpróbálta elszakítani Dávidtól? A válasz erre a kérdésre teljes mértékben ezen az egy dologon áll vagy bukik: meg volt a szíved elégedve Dáviddal? Erről a kísértőről ezt olvassuk: „Nem vala pedig az egész Izráelben olyan szép ember, mint Absolon, ki dicséretre olyan méltó volna; tetőtől fogva talpig ő benne semmi hiba nem vala” (2Sám14:25), azaz minden megvolt a személyében, ami hathatott „a test kívánságaira”. S mint láttuk, „szerze magának Absolon szekeret, lovakat és ötven embert, kik előtte szaladjanak”, ami hathatott „a szemek kívánságaira”. Továbbá, mindenkinek megígérte az átmeneti érdekeinek támogatását, akiknek „vitájuk” volt, azaz, mindenkinek, akik úgy vélték: sérelem érte őket, de alig foglalkoztak azzal. Ez pedig hathatott „az élet kérdésére” (1Jn2:16). Vajon ezek a dolgok ne bizonyultak több, mint elégségesnek Dávid kiválóságainak ellensúlyozására?

Megint azt mondjuk: nézz túl a történelmi szereplőkön és fedezd fel, kiket jelképeztek! Amikor a Sátán eljön megkísérteni a dávidi előkép Valóságának alattvalóit, akkor a legcsábítóbb jellemét ölti magára és meglóbalja előttünk azt, ami vagy a test kívánságára, vagy

a szemek kívánságára, vagy az élet kérdésére hat. De figyeld meg alaposan, kedves olvasó, hogy a Sátán csalétkai nem vonzzák azokat, akik az Úrral állnak szövetségben és Benne lelki meg az örömet. S ezt a Sátán jól tudja, ezért igyekszik felszítani az ellenségességet Vele szemben. Tudja, hogy nem képes kiváltani az újjászületett lélekből ellenszenvet az Úr iránt, ezért próbál meg elégedetlenséget kelteni azzal szemben, ahogyan kormányoz minket. Így volt ez az előképével is: „senki sincs, a ki téged meghallgatna a királynál”. Ó, itt kell a legjobban vigyáznunk: ellen kell állnunk a Sátán minden arra irányuló erőfeszítésének, hogy zúgolódásra készítsen minket az Úr gondviselése ellen. Most azonban vissza kell térnünk ismét a lelki vonatkozástól a történelmire.

S mit mondhatunk Dávidról ebben az időben? Aligha lehetett teljes tudatlanságban a fia álnokságát illetően: bizonyos híreknek el kellett jutniuk hozzá arról az áruló tervről, ami a trónfosztására irányult. Mégis semmi utalás arra, hogy egyetlen lépést is tett volna Absolon megállítására. Milyen adhatunk hát számot az apátiájáról? Az előző fejezet végén foglalkoztunk azzal a furcsa tétlenséggel, ami Dávidot jellemezte változatos életútjának ebben a szakaszában, utalva arra, hogy az Alexander Maclaren által kínált magyarázat volt a legvalószínűbb, a Szentírás által is megerősített, miszerint a király ebben az időben komoly és hosszas betegségtől szenvedett. Ez a hasznos szerző felhívta a figyelmet a tényre, mely szerint a legjobb igemagyarázók közül sokan tekintik a 41. és 55. zsoltárokat Dávid által ebben az időszakban megírottaknak. Előzőleg bemutattuk az elsőre vonatkozó rövid megjegyzéseit, most megtesszük ugyanezt a másodikra vonatkozóan, egyben javasolva a teljes 55. zsoltár elolvasását ezen a ponton.

„Az ötvenötödik zsoltár ad néhány nagyon megrendítő további részletet. Három részből áll: panaszos ima és a zsoltáros lelki aggodalmának ábrázolása (1-8. versek); heves könyörgés az ellenségek ellen és felháborodott beszámoló az árulásokról (9-16. versek); végül prófécia a megtorlásról, ami majd utoléri őket (17-23. versek). Az első és a második részben van néhány dolog, ami segít az emberről alkotott képünk befejezésében. Például, a szíve 'reszket' benne, 'a halál félelmei' veszik körül, 'félelem és rettegés' esett rá és 'borzadály' veszi körül. Mindezek a dolgok, mint a soron következő versek azt jelzik, hogy tudott az összeesküvésről, mielőtt az kiteljesedett volna.

A város állapotát, ami gyakorlatilag Absolonnak és a segédeknek a kezében volt, feltűnő képekkel írja le. Erőszak és viszály uralja, éjjel-nappal kémek settenkednek a falak körül, gonoszság és baj van benne, pusztítás, elnyomás és csalás – szép társaság, ami a nyílt tereken ólálkodik. S a lélek, az egész agya a megbízható barát, akit egyenlővé tett önmagával, akivel négy szemközt megosztotta a legtitkosabb gondolatait, s aki mellette haladt a templomba vezető felvonulásokon. Mindezt látva mit cselekszik a király, akik egykor oly termékeny volt a forrásokkal illetően, olyan határozott a döntésekben és oly gyors a cselekvésben? Semmit. Az ő egyetlen fegyvere az imádság: 'Én az Istenhez kiáltok, és az Úr megszabadít engem. Estve, reggel és délben panaszkodom és sóhajtozom, és ő meghallja az én szómat.'

Engedi, hogy minden úgy nőjön, ahogyan felsorolja, és csak arra vágyik, hogy kikerüljön a gondok fárasztó tömkelegéből. 'Vajha szárnyam volna, mint a galambnak! Elrepülnék és nyugodnám. Ímé, messze elmennék és a pusztában lakoznám. Szela. Sietnék kiszabadulni e sebes szélből, e forgószélből.' A betegségének fásultsága, a hitvány fia iránti szeretete, a bűntudata és a Nátán által előre jelzett 'a saját házában egyikétől' jövő büntetés előtti meghajlás tartotta őt csendben, bár látta, hogy az összeesküvés elkezdte behálózni. S ebben a meghajlásban a türelmes magabiztosságnak nincs híjával, bár visszafogottan és szomorúan, de kifejezésre jut a súlyos teher zsoltárjának utolsó szavaiban: 'Vessed az Úrra a te terhedet, ő gondot visel rólad... én pedig te benned bízom.'

Sok mindenben, amit Absolon mondott azoknak, akiknek a szívét ellopta, kétségtelenül volt valamennyi igazság. Dávid házában rendetlenségei és bánatai súlyosan a királyra nehezedtek, az energiája ellankadt, az egészsége tönkrement és a trónja befolyása is

meggyengült ennek az arányában. Absolon látta atyja kormányzásának hiányosságait, s észrevette, hogy ezt mások is látják, így gyors és aljas módon kihasználta a helyzetet, elítélve Dávidot és felmagasztalva önmagát. Dávid mégis bálványozta Absolont, valóban ez volt az egyik fő hibája, s most keservesen lett től okos, amiért viperát melengetett a keblén. Tudta, hogy Isten elhívása nem rá, hanem Salamonra vonatkozott (2Sám7:12, 12:25). Tudta, hogy Absolon istentelen volt, hogy minden útjában a test uralta, és mégis, mindezt tudva nem lépett közbe, hogy visszafogja őt.

„Lőn pedig negyven esztendő mulván, monda Absolon a királynak: Hadd menjek el, és teljesítem Hebronban azt a fogadást, melyet fogadtam az Úrnak” (2Sám15:7). Nem tudjuk, mikortól kell számolni ezt a negyven évet, de természetesen nem Dávid megkoronázásától, mert ebben az esetben az uralkodásának utolsó évéhez értünk volna el, s nyilvánvalóan nem ez a helyzet – lásd 2Sám21:1. Valószínűleg az első felkenetésétől kell számolni (1Sám16:13). Mindenesetre a jelenlegi elmékedésünk szempontjából a leglényegesebb az, hogy Absolon elérkezettnek látta az időt a gonosz terve megvalósításához. Ezért most elkezdte az utolsó simításokat rajta. Nem kevesebbet, mint magát a királyságot akarta magához ragadni.

„Mert fogadást tett a te szolgálád, mikor Gessurban laktam, mely Siriában van, ezt mondván: Ha valóban hazavezérel engem az Úr Jeruzsálembe, az Úrnak szolgállok. Monda néki a király: Menj el békével; és felkelvén, elméne Hebronba.” (2Sám15:8-9). Absolon kettőssége és képmutatása itt teljes ocsmányságukban mutatkoznak meg. A lázadását az áldozat bemutatásával leplezte Jahvének (5Móz23:21-23) egy eskü teljesítésének formájában, amit színleg tett. Benne nem volt a szülője iránti szeretet és istenfélelem, mert most szándékos hazugsággal merészelte beszennyezni az Ő imádatát. Ravaszul visszaélt szegény atyja ama reménységével, hogy végre ez az önfejű fia is istenfélővé vált. Biztos, hogy Dávid sokszor imádkozott érte, s most azt feltételezte, hogy a könyörgése végre meghallgatásra talált. Mennyire örülhetett, amikor azt hallotta, hogy Absolon „az Urat készült szolgálni”, ezért kész volt engedélyt adni neki, hogy Hebronba mehessen.

„Hírnököket küldé pedig Absolon Izráelnek minden nemzetségéhez, hogy megmondják: Mikor a trombitaszót halljátok, azt mondjátok: Absolon uralkodik Hebronban.” (2Sám15:10) Legyen ez figyelmeztetés a szülőknek: ne feltételezzék azonnal, hogy a gyermekeik átérték az újjászületést, hanem várjanak annak gyümölcseire is. Ahelyett, hogy Jahvét imádni utazott volna Absolon Hebronba, az volt a célja, hogy ott Izrael uralkodójává nevezzék ki. „Hebron” nemcsak a születési helye volt (2Sám3:2-3), hanem az a hely is, ahol Dávid kezdett uralkodni (2Sám5:1-3). Ezek a „hírnökök”, akiket kiküldött, vagy a saját megbízható „szolgái” voltak (2Sám14:30), vagy azok, akiknek a szívét ellopta Dávidtól, s akikre most támaszkodhatott a gonosz tervének továbbvitelében. Azok, akik hallották az „Absolon uralkodik” bejelentést, juthattak bármiféle nekik tetsző következtetésre – hogy Dávid meghalt, vagy lemondott a kormányzásról, vagy hogy a nemzet nagyobbik része a vonzó fiát támogatta.

„És Absolonnal együtt kétszáz férfi is elméne Jeruzsálemből, kiket meghívott, kik jóhiszeműleg menének, semmit nem tudván a dologról.” (2Sám15:11) Nem kétséges, hogy ez a „kétszáz férfi” rangos és előkelő emberek voltak, akiket meghívtak, hogy vegyenek részt a király fiával egy szent ünnepségen. Absolon célja a köznép ámulatba ejtése volt, valamint azt akarta sugallani nekik, hogy Dávid ügyét most a főhadiszállásra hagyták. Így most ezek az emberek akaratlanul is Absolon gonosz ügyét támogatták, mert a jelenlétük azt jelezte, hogy támogatják az árulását. Szép példája ez a gátlástalan politikusok által a saját céljaik eléréséhez alkalmazott módszereknek: sokakat rávesznek, hogy csatlakozzanak a soraikhoz vagy a pártjukhoz, a vezető valódi politikájának teljes félreértése mellett.

„És elküldvén Absolon, hivatá a Gilóból való Akhitófelt is, Dávidnak tanácsosát, az ő városából Gilóból, míg ő az áldozatot végezte. És igen nagy lőn az összeesküvés, és a nép gyülekezék és szaporodék Absolon mellett. (2Sám15:12). Az ember, akinek a segítségét

Absolon most kereste, ismert államférfi volt, de szemlátomást többé már nem volt, baráti viszonyban Dáviddal. Alkalmas volt a lázadó számára, bár a végén Isten bolondsággá tette a tanácsát. A szuverenitás, amit Isten mutat a gondviselésében, épp oly kétségtelen, mint amennyire ámulatba ejtő. Ahogyan kegyelmesen támaszt olyanokat, akik barátokként viselkednek az Ő népével a szükségük órájában, úgy jelölt ki most olyanokat is, akik segítik a gonoszokat a gonosz terveik kivitelezésében. Ahogyan Ittai volt hűséges Dávidhoz, úgy volt tanácsosa Akhitófel Absolonnak.

62. fejezet – A menekülése (2Sám15)

Kevés esemény származásosabb Dávid változatos életében annál, amit most kezdünk vizsgálni, s ami szemlélteti a gondviselés hullámvölgyeit, a lelki bővelkedés s szűkölködés váltakozásait, ami Isten népének sorsa ezen a Földön. Nem minden felhőtlen napsütés a számukra, de nem is egyhangú homály és vihar. A kettő keveredik: örömök és bánatok, győzelmek és vereségek, segítségek a batároktól és sérülések az ellenségektől, mosolyok az Úr ábrázatán és az Ő arcának elrejtései. Ilyen változásokkal lehetőségek adódnak a különböző kegyelmi ajándékok kifejlesztésére és használatára, így a magunk módján „tudunk megaláztatni is, tudunk bővelkedni is... ismerősek vagyunk a jóllakással is, az éhezéssel is” (Fil4:12), de mindenekelőtt változatos körülmények között bizonyíthatjuk Isten változatlan hűségét és az Ő elégséges mivoltát minden szükségünk betöltéséhez.

Dávid arra kapott elhívást, hogy hagyja el Betlehem szerény síkságait Saul palotájának tiszteletére. A nyáj ápolásától Góliát legyőzőjévé és Izrael népszerű hőisévé vált. De Saul barátsága hamarosan ellenségességre változott, s Dávidnak menekülnie kellett az életét megmentendő, s hosszú hónapokon át úgy vadásztak rá, mint fogolyhadárra a hegyeken. Ezután a sorsa megint hatalmas változáson ment keresztül: számkivetettből Izrael királyává vált. Azután elfoglaltatta Jeruzsálemet, a Sion erősségét, ami „Dávid városává” lett (2Sám5:7). Ott állította fel az udvarát és oda vitette fel „az Úr lábát énekléssel és trombitaszóval” (2Sám6:15). Most azonban úgy kell látnunk, mint menekült Jeruzsálemből, és elválasztottat a szent ládától: újra szökevény, megalázottan és mélységesen szomorúan.

Ó, kedves olvasó, ha egyike vagy Isten választottjainak, ne várj sima és könnyű utat itt, hanem készült a változó körülményekre és a drámai változásokra. A keresztyének nyughelye nem ebben a világban van, mert itt „nincsen itt maradandó városunk” (Zsid13:14). A keresztyén úton levő „vándor”; „katona”, aki arra kapott felhívást, vívja meg a hit nemes harcát. Minél jobban felfogjuk ezt, annál kevésbé lesz fájdalmas a csalódás, amikor a kényelmünket megzavarják és a külső békességünket durván megtörik. „Sok baja van az igaznak”, s ha ezek nem az egyik, akkor majd egészen biztosan a másik formában érik utol. Ha valóban a magunkévá tesszük ezt az ígéretet (!), akkor nem fogunk tántorogni, mikor a bajok utolérnek. Meg van írva: „sok háborúságon által kell nekünk az Isten országába bemennünk” (Csel14:22), ezért fel kell készítenünk az elméinket ennek várására, és „nem szabad megrémülnünk” (1Pt4:12), amikor felszólítást kapunk, hogy menjünk át a „tűzön”.

Bajok, megpróbáltatások és tűz lettek most Dávid osztályrésze. „És követ méne Dávidhoz ilyen izenettel: Az Izrael népének szíve Absolon felé hajlik.” (2Sám15:13) Idézzük fel a szomorú képet: a fenyegető lázadás sötét fellegei lassan gyülekeztek, s most a vihar rázúdult a király fejére. Ebben az időben Dávid már a hatvanas éveit taposta, s az egészsége és az ereje nagyon megromlottak. Akhítófel, a bizalmi tanácsosa, elhagyta őt, s Absolon, a kedvelt fia most fellázadt ellene. Nemcsak a trónja, hanem az élete is veszélybe került a feleségei és a kicsinyeik az életével egyetemben -Salamon talán tíz éves lehetett ebben az időben. Mit tesz tehát a király? Semmit! Nem hívott össze tanácskozást, nem próbálta meg felkészíteni Jeruzsálemet egy ostromra, nem volt meg benne az elhatározás, hogy kiálljon a jogos helyéért és ellenálljon a törvénytelen fiának.

„Akkor monda Dávid minden szolgáinak, kik vele valának Jeruzsálemben: Keljetek fel, és fussunk el, mert itt nincsen számunkra menekülés Absolon elől; siessetek elmenni, hogy valamiképp sietve utól ne érjen minket, s ne hozzon szerencsétlenséget reánk, és a várost le ne vágja fegyvernek élével.” (2Sám15:14) Most, hogy utolérte a csapás, Dávid passzívan belenyugszik abba, amit Isten jogos, őt sújtó büntetésének vélt. Amikor a szörnyű hírek megérkeztek arról, hogy Absolon felvonta a lázadás zászlóját Hebronban, Dávid egyetlen gondolata az azonnali menekülés volt. A hős harcos most majdnem gyáván menekül sietve, s kész volt visszavágás nélkül mindent feladni. Úgy látszott, hogy csak egy érintés kellett a

trónfosztásához. Ideges kapkodással siettetni a felkészülést a menekülésre. Nincs más terve a korábbi, arra vonatkozó kívánsága mellett, hogy meneküljön és megnyugvásra leljen. Először is, az Úr kijelentette: „Ímé én épen a saját házadból bocsátok reád csapásokat” (2Sám12:11), ami itt a kedvelt fia lázadásában teljesedett be. Ennek más bizonyítékait is látjuk majd később, de itt másodjára Akhitófel csatlakozását fogjuk megvizsgálni a lázadóhoz. Amint Absolon eldöntötte, hogy végrehajtja a merész tervét, azonnal Akhitófelt kereste. Úgy tűnik, hogy valamilyen külön nem említett okból magabiztosan számított az együttműködésére és nem is csalódott. „És elküldvén Absolon, hivatá a Gilóból való Akhitófelt is, Dávidnak tanácsosát, az ő városából Gilóból” (2Sám15:12). Figyeljük meg jól: rögvést azt után, hogy Akhitófel Absolonhoz jött, ezt olvassuk: „És igen nagy lőn az összeesküvés, és a nép gyülekezék és szaporodék Absolon mellett” (12, vers) – az sugallva, hogy maga Akhitófel is sokakat hozott.

„És Akhitófel tanácsa, melyet adott, olyannak tekintetett abban az időben, mintha valaki az Isten szavát kérdezte volna; olyan volt Akhitófelnek minden tanácsa mind Dávid előtt, mind Absolon előtt.” (2Sám16:23) Ennek a kijelentésnek a fényében nem kell meglepődnünk, hogy a szívvel-lélekkel történt csatlakozása Absolonhoz, nagyon megerősítette annak ügyét. Kétségtelenül ő volt a fő eszköz ebben az összeesküvésben, s a fő oka annak, amiért oly sokan fordultak el Izraelben a királytól az áruló fiához. A hivatali beosztása és a népre gyakorolt nagy befolyása miatt Absolon örömmel vette igénybe ezt a segítséget mind Dávid pártja tagjainak elcsüggesztése, mind a sajátjai önbizalmának gerjesztése végett, mert Akhitófelt általánosan prófétának tekintették. De mi volt az, ami miatt Akhitófel ennyire készségesen válaszolt Absolon hívására, és a nép szemében még kedveltebbé vált, mint akit súlyosan megbántottak, ezért megérdemli, hogy megtorolják a bántalmát?

Ennek a kérdésnek a megválaszolásához a Szentírást kell kutatnunk, igeszakaszt igeszakasszal alaposan összevetve. A 2Sám23 második felében meg vannak adva azoknak a nevei, kik Dávid különleges „testőrségét” alkották (23. vers). Közötük szerepel „Eliám, Gilóbeli Akhitófelnek fia” (34. vers) és „Hitteus Uriás” (39. vers). Azaz, Eliám és Uriás tisztársak voltak, s nagyon sokat voltak együtt. Emiatt nem kell csodálkoznunk, mikor megtudjuk, hogy Uriás Eliám lányát vette feleségül (lásd 2Sám11:3). Bethsabé tehát akivel Dávid olyan rosszat tett, Akhitófel unokája volt, Uriás pedig, akit oly kegyetlenül megöletett, a házassága révén vált az unokájává! Ez a tény vajon nem magyarázza, hogy Dávid „jóakarója” (Zsolt41:10) miért vált a halálos ellenségévé, s nem ad számot attól, miért állt készen Absolon támogatására – így próbálva megbosszulni a gyalázatot, ami a házát érte?

Pár év már eltelt azóta, hogy Akhitófel családját ez a gyalázat érte, s ebben az időszakban úgy tűnik, hátat fordított Dávidnak és az udvarnak, és csendesen visszatért a szülőhelyére (2Sám15:12). A súlyos sérelmeken merengve, amiket Dávid okozott a családjának, a bosszúvágy lángolt a szívében. Úgy tűnik, Absolon jól tudta ezt, s észrevette, hogy Akhitófel csak a kedvező alkalomra vár, hogy utat adjon az érzéseinek és Dávid fejére zúdítsa a tervezett haragját. Vajon nem magyarázza ez meg, miért közeledett hozzá Absolon magabiztosan, megismertetve vele az árulását és számítva rá, hogy örömeire szolgálnak a hírek és a munkatársa lesz?

Akhitófel Bethsabéval fennálló vérrokonsága nemcsak magyarázza, miért állt Absolon mellé a király ellenében és számot ad a köznép hűségének átpártolásáról, de megadja a kulcsot is Dávid saját viselkedéséhez és magatartásához is ebben az időben. További bizonyítéka volt ez annak, hogy Isten most a bűnei miatt foglalkozik vele – ennek további bizonyítékait később fogjuk látni, de nem szabad előre szaladnunk. S a legáldottabb dolog meglátni, hogy milyen alázatos a hajol meg az isteni vessző alatt. Dávid érezte, hogy az ellenszegülés Absolonnak Magvával az Úrral szembeni ellenszegülés lesz, ezért ahelyett, hogy megerősítette volna az erőit Jeruzsálemben és megőrizte volna a helyét, menekül. Csak ámulhatunk a kedves gyümölcsön, amit a Lélek ebben az időben nevelt Dávid szívében, mert Neki, s nem pusztán a természetnek kell mindazt tulajdonítanunk, amit itt tárul a szemünk elé.

Ennél sokkal korábban már volt alkalmunk megcsodálni a Dávid által mutatott gyönyörű lelkületet, amikor szenvedett az igazságért, most ismét látjuk azt, amikor a vétkekért szenved. Akkor a mártírt láttuk benne Saul napjaiban, aki a szelídség, türelem, és Istenbe vetett bizalom gyümölcseit termi, miközben Saul naponta üldözi, de ő elutasítja, hogy a saját kezébe vegye a bosszúállást, és lesújtson az Úr felkentjére. Itt azonban a bűnbánó Dávidot látjuk: a bűne megtalálta, őt, Isten előtt emlékezetbe jött, és most alázatosan meghajtja a fejét és elfogadja a rossz cselekedeteinek következményeit. Ez nagyon szép, ismét megmutatja Isten lelkének munkálkodását Dávidban. Egyedül Ő képes lecsendesíteni a felzaklatott szívet, és megölelni a belső vágyakozást, hogy a magunk kezébe vegyük a dolgokat; s egyedül Ő képes elérni, hogy megalázkodjunk Isten hatalmas keze alatt, s megőrizzük a békességünket, amikor „vesszővel látogatja meg” a bűneinket (Zsolt89:33).

Igen, mint azt említettük a nyitó bekezdésekben, a változó körülmények azok, amik lehetőséget adnak a különféle kegyelmi ajándékok kifejlesztéséhez és alkalmazásához. Egyes kegyelmi ajándékok aktív és agresszív fajtájúak, míg mások passzív rendűek, s egészen más környezet szükséges a megjelenítésükhöz: néhány jellemvonás, ami a katonát jelzi a csatamezőn, teljesen oda nem illő volna, ha a betegágyon sínylődne. A lelki öröm és az istenfélelem egyformán szépek a maguk idejében. Teljesen oda nem illő lenne siránkozni, amíg a Vőlegény jelen van, de illő a menyegző vendégeinek böjtölni, amikor nincs jelen. Ahogyan vannak bizonyos zöldségek, gyümölcsök és virágok, amelyek nem teremhetnek olyan földeken, amiket nem járnak át a csípős szelek és a maró fagyok, úgy vannak a Léleknek is bizonyos gyümölcsei, amik csak a komoly próbák, bajok és megpróbáltatások földjében teremnek meg.

„Mondának pedig a király szolgái a királynak: Minden úgy legyen, a mint tetszik a királynak, a mi urunknak, ímé itt vannak a te szolgálid.” (2Sám15:15) Amit az imént mondtunk, az ugyanúgy vonatkozik erre az igeverstre is: a szomorú helyzet, amivel Dávid szembesült, világosan kimutatta a közvetlen alkalmazottai szívének állapotát. Absolon lázadása és az, ahogyan oly sok ember szívét ellopta, lehetőséget adott Dávid szolgáinak az iránta való rendíthetetlen hűségük és mély odaadásuk kimutatására. Rendkívüli áldott dolog ez, a folytatását kínálva a 6. vers történetének. Ott láttuk, hogy Absolon alkalmas ember volt a tömegek rabul ejtésére. De figyeljük meg alaposan, hogy nem jelentett vonzerőt azok számára, akik közel álltak Dávidhoz. Ez egy fontos alapelvet szemléltet: amíg fenntartjuk a közösséget Krisztussal, Akinek Dávid az előképe, a Sátán csalétkének nincs hatásuk ránk!

Figyeljük meg azt is, hogy változó körülmények szükségesek ahhoz, hogy próbára legyen téve azok hűsége, akik bensőséges viszonyban állnak velünk. Absolonnak ez a lázadása nemcsak arra kínált alkalmat, hogy megmutatkozzon Dávidnak az Isten akarata iránti engedelmissége, de arra is szolgált, hogy félreérthetetlenül kimutassa, ki van vele, és ki ellene. A bővelkedés gyakran kevert áldás, a szűkölködés pedig egyáltalán nemcsak tiszta szerencsétlenség. Amikor a gondviselés napja rámosolyog valakire, akkor rövid idő múlva körülveszik azok, akik nagy vonzódást mutatnak iránta. De mikor a gondviselés sötét fellegei lepik el a látóhatárt, a legtöbbben ezek közül a csúszómászó hízelgők közül gyorsan távoznak. Ó, kedves olvasó, bizony megér valamennyit kideríteni, kik valóban a barátaink, ezért nem szabad zúgolódnunk, ha a fészkünk megrendülésébe és a békességünk megszakadásában kerül, hogy ez nyilvánvalóvá váljék a számunkra. A megpróbáltatások nyereség, amikor leleplezik előttünk Akhítófel képmutatását, s még inkább az, amikor kimutatják azon kevesek hűségét és szeretetét, akik a viharban is mellettünk állnak.

„Kiméne azért a király és egész háznépe ő utána, és otthon hagyá a király tíz ágyasát, hogy őrizték a házat.” (2Sám15:16) A szerző szíve elámul, amikor ennek az igeverstnek a második felét olvassa – prózai kijelentés, de mégis olyan mélységes, amit az emberi elme felfogni sem képes. Dávid látszólag teljesen szabadon döntött, amikor ezt az egyszerű otthoni rendelkezést tette, de valójában nem tehetett másképp, mert Isten tévedhetetlen és láthatatlan keze irányította az Ő tanácsvégzésének véghezvitelében. Dávid célja a tíz ágyas

hátrahagyásával „a ház őriztetése” volt, azaz a palota fenntartása valamekkora rendben és tisztaságban, de Isten célja a saját szavának beteljesítése volt.

A büntetés egy része, amit az Úr hirdetett ki Dávidra a gaztettéért ez volt: „feleségeidet szemed láttára veszem el, és adom más felebarátodnak, és hál a te feleségeiddel fényes nappal. Mert te titkon cselekedtél; de én az egész Izráel előtt és napvilágnál cselekeszem azt.” (2Sám12:11-12) Ennek a fenyegetésnek a beváltása van itt feljegyezve. „Sátort vonának azért Absolonnak a tetőn, és beméne Absolon az ő atyjának ágyasaihoz, az egész Izráelnek szeme láttára.” (2Sám16:22) A z összekötő kapocs a kettő között ebben a mostani szakaszban látható: „otthon hagyá a király tíz ágyasát, hogy őrizték a házat”. Még egyszer mondjuk: Dávid célja a hátra hagyásukkal az volt, hogy „őrizték a házat”, de Isten célja az volt, hogy Absolon nyilvánosan bántalmazza és erőszakolja meg őket. Kimondhatatlanul komoly ez a tény: Isten tényleg ugyanúgy irányítja a rosszra vezető, mint a jóra végződő cselekedeteket. S nemcsak minden esemény, de minden személy és azok minden tette is a Legfelségesebb közvetlen irányítása alatt állnak.

„Mert ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek. Övé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Rm11:36) Ám ez nem teszi sem Istent „a bűn Szerzőjévé”, sem az embert felelősségtől mentes teremtménnyé: Isten minden útjában szent, az ember pedig minden tettéért felelős. Akár észrevesszük a bennük rejlő „következetességet”, akár nem, ezekhez az alapvető igazságokhoz szilárdan kell ragaszkodnunk: egyiket sem szabad úgy fenntartani, hogy a másikat tagadjuk. Egyesek ezt majd vitatják. Ha Isten eleve elrendelt minden cselekedetet, akkor nem vagyunk jobbak holmi gépeknél. Mások azt hangoztatják, hogy ha az ember szabad cselekvő személy, akkor a tetteit ne irányíthatja Isten. De a Szentlélek leleplezi az efféle okoskodások hiábavalóságát: amennyire Dávid a tudatában volt, önként cselekedett, amikor úgy döntött, hogy hátra hagyja ezt a tíz ágyast a házában mindazonáltal Isten „kényszerítette” az Ő céljainak elérése végett.

„És kimenvén a király és egész háznépe ő utána, megállapodának a legszélső háznál. És minden szolgálói ő mellé menének; és a Kereteusok, a Peleteusok mind, a Gitteusok is mind, az a hatszáz férfi, kik vele jövének Gáthból, elvonulának a király előtt.” (2Sám15:17-18) Ezek nem a „szép időjárásos barátok”. Vele együtt élvezték a nyugalmat, nem hagyták el a viharban. Osztottak a kiváltságokban Jeruzsálemben, s most sem hagyták el, amikor szökevénné és számkivetetté vált. Látványos megfigyelni, hogy miközben Absolon „ellopta az izraeliek szívét”, a Kereteusok, a Peleteusok mind, a Gitteusok is mind szilárdan megmaradtak Dávid mellett – ez Krisztus előképe, mert amikor a zsidó nemzet megvetette és elutasította Őt, Isten választottjai a pogányok között akkor sem szégyelltek a követői lenni.

63. fejezet – Átmenetele a Kedron patakján (2Sám15)

A 2Sám15 második fele a fények és árnyékok feltűnő játékát mutatja: Dávid legsötétebb órájában nemcsak a legszeretreméltóbb erényeinek egyikét-másikát látjuk felragyogni, de a barátait és a követőit is a legjobb formájukban szemlélhetjük. A mi kegyelmes Istenünk módszere a legsúlyosabb keresztjeink enyhítése azzal, hogy vigasztalást vegyít beléjük. Dávid kedvelt fia és a fő tanácsadója mindketten árulókként fordultak ellene, de a hadserege egy részének a hűsége, a lévíták ragaszkodása, az együttérzés kifejezés a köznép azon tagjai részéről, akik látták a nyomorúságát, némi valóságos vigasztalást kínáltak a sebzett szívének. A mély kétségbeesés és a fájdalmas elcsüggedés időszakaiban hajlamosak vagyunk úgy vélekedni, hogy az ellenségeink többen vannak, mint amennyi a tényleges létszámuk, s kevesebb barátunk van, mint ahányan ténylegesen vannak. Dávidnak azonban most rá kellett ébrednie, hogy szép számmal álltak készen arra, hogy bármi áron ragaszkodjanak hozzá.

Nem annyira a természetes (bár abból nézve is sok dicséretre méltó dolog van itt), mint inkább lelki nézőpontból szemlélve kell elmélkednünk az igeszakaszunk felett. A kulcs itt Dávid szívének állapotában rejlik. Itt bűnbánó lélekként kell tekintenünk rá, mint olyasvalakire, aki rájött, hogy az igazságszolgáltatás sújtja. Tudta, hogy a bűne utolérte és szeretettel, de igazságosan fenyegették meg miatta. Megtelt Isten szerinti szomorúsággal, és bánkódott Előtte, Akinek a nevére oly nagy gyalázatot hozott. Alázatosan meghajol Isten vesszője alatt és engedelmesen fogadja annak csapásait. Ezzel a lelkülettel egyedül volt a bajban, mert egyedül ő vétkezett és bosszantotta Jahvét: ezért tanácsolja a gitteusoknak, hogy hagyják őt el. Ugyanezzel az alázatos lélekkel küldi vissza a frigyládát is – Jahve kimutatott jelenlétének jelképét – Jeruzsálembe: ez volt a fő öröme, és most úgy érezte, hogy nincs joga megizlelni.

De nem fogunk tovább általánosítani az igeszakaszunkon, hanem megnézzük részleteiben. „Monda pedig a király a Gitteus Ittainak: Miért jössz el te is mi velünk? Menj vissza, és maradj a királynál, mert te idegen vagy és vissza is költözhetsz szülő helyedre. Csak tegnap jöttél, és már ma zaklassalak téged, hogy velünk jöjj? Én megyek oda, a hova mehetek; te pedig térj vissza, és vidd vissza testvéredet is; irgalmasság és igazság legyen veled.” (2Sám15:19-20) Milyen kedves lélekről tett itt a király bizonyosságot! A saját nagy bajában az őt körülvevőkre gondolt és velük törődött, arra vágyva, hogy ők elkerülhessék a megpróbáltatásokat és veszélyeket, amik rá vártak. Milyen kegyelmes, a számunkra követendő példa ez ebben az önző korszakban – még a legfájdalmasabb próbáinkban sem szabad visszaélnünk a velünk kedvesek bizalmával és rájuk rakni a magunk terheit. „Mert kiki a maga terhét hordozza.” (Gal6:5)

Úgy tűnik, Ittai volt a hatszáz gitteus vezetője (2Sám15:18). Ők osztoztak Dáviddal a sorsában, amikor a filiszteusok Gáthjában tartózkodott, s követték, mikor visszatért Izrael földjére: vagy azért, mert hittek benne, hogy Filisztea pusztulásra ítéltetett, vagy, ami valószínűbb, azért, mert maga Dávid vonzotta őket. Most a király leghűségesebb kísérői között voltak, elkísérve őt, amikor menekült a királyi városból. Ők lettek volna a leghűségesebb testőrei ebben az időszakban, de nemes nagylelkűségében és gyengéd könyörületében Dávid meg akarta kímélni őket a kényelmetlenségektől és a veszélyektől, amik most az ő osztályrészévé váltak. Mennyire emlékeztet ez minket Dávid Fiára és Urára, Aki valószínűleg pont ezen a helyen mondta azoknak, akik letartóztatni jöttek Őt: „Azért, ha engem kerestek, ezeket bocsássátok el” (Jn18:8). Mindig észben kell tartanunk az előkép valóságát, amikor az Ószövetséget olvassuk.

„És felele Ittai a királynak, mondván: Él az Úr és él az én uram, a király, hogy valahol lesz az én uram, a király, mind halálában, mind életében, ott lesz a te szolgád is.” (2Sám15:21) Dávid el akarta küldeni őket, de a ragaszkodásuk hozzá és az ügyéhez sokkal erősebb volt, mint az izraeliták sokaságának. A legáldottabb és látványosabb ez, hiszen Dávid nem tudott semmi sem kínálni nekik, leszámítva a vele való közösséget az elvettetésében és a szenvedéseiben- Ők

mégis oly nagyra értékelték a társaságát, hogy elutasították a lesújtott vezetőjük elhagyását. Lelkileg a testvérek ama szeretete, ami Krisztus Lelkének gyümölcse, amikor egészséges és eleven, nem téríthető el a nehézségek könnyeivel vagy a veszélyekkel, hanem megmarad és segítséget nyújt a bajban levőknek. Előképileg ez arra tanít minket, hogy ragaszkodnunk kell Krisztus ügyéhez, nem számít, hogyan is áll az Ő helyzete a világban.

„Monda azért Dávid Ittainak: Ám jöjj el és menjünk el. És elméne a Gitteus Ittai és az ő emberei együtt, még a kicsinyek is, valakik vele valának.” (2Sám15:22) A rajongásnak, amit ezek a hűséges követők mutattak, meg kellett indítania a király szívét, annál is inkább, mert ők pogány gyökerekkel rendelkeztek. Ittai „él az Úr” szavaiból az látszik, hogy Dávid vallása ugyanúgy hatással volt rájuk, mint a személyisége. S biztosan nem tartotta volna őket oly közel magához, vagy nem mondta volna, hogy „irgalmasság és igazság legyen veled” (20. vers), ha nem tagadtak volna meg határozottan minden bálványimádást. Van némi kétértelműség itt a „jöjj el és menjünk át (Károlinál: *el*)” szavaiban, ám az eltűnik a következő igevers fényében: a Kedron patakján mentek át – így ők kapták a legnagyobb megtiszteltetésnek örvendő helyet, Dávid mostani társaságának a vezetőivé előlépve!

„És az egész föld népe nagy jajgatással sír vala, mikor az egész nép el[át]méne.” (2Sám15:23) Bár a tömeg Absolon mellé állt, mégis sokan voltak, akik Dáviddal szimpatizáltak. Vakóban kemény szívnek kellett lennie annak, amelyik nem indult meg az ennyire megrendítő látványon: az öreg király elhagyja a palotáját egy maroknyi kísérettel, a saját fia elől menekülve, és most a pusztaságban keres menedéket! Kevesebbek lettek volna az emberségesnél, ha nem sajnálták volt a szegény királyt. S alaposan meg kell jegyezni, hogy a Lélek jegyezte fel a sírásukat, mert Isten nem felejtí el az őszinte könnyeket, akár személyes megtérés okából, akár másokért való könyörületből csordulnak azok ki. A sírásuknak ez a megemlézése világosan tanítja, hogy mélyen együtt kell éreznünk azokkal a szülőkkel, akiket a gyerekeik bántalmaztak vagy tönkretettek.

„A király azért általméne a Kedron patakán, és a nép mind átméne az útra, a puszta felé.” (2Sám15:23) Ez látványosan előre jelezte Urunk szenvedéseinek egyik legkeservesebb epizódját. Nemcsak ugyanezt a patakot említi a Jn18:1 – a kis különbség a leírásban az átmenet miatt van a héberből a görögbe – de túl sok pontja is van a hasonlóságnak Dávid és Krisztus áthaladásai között ahhoz, hogy az előkép beleolvadását a valóságos képbe ne lehetne észrevenni. Mielőtt azonban megvizsgálánk ezeket a látványos hasonlóságokat – ahogyan a komoly történelmi érdek megkívánja – tegyünk néhány megjegyzést magára a patakra.

Elég jelentős, hogy a „Kidron” vagy az ismertebb nevet használva a Jn18:1-ből „Kedron” azt jelenti, „fekete”. Találóan nevezték így, mert egy sötét folyócska volt, ami a Mórija völgyén futott keresztül, amiről Josephus elmondja, hogy Jeruzsálemtől keletre terült el a templomhegy és az Olajfák hegye között. Ebbe a patakba ürítették folytonosan a város szennyvizét, valamint a templomi bűnázdozatok mocskát. Ez volt „a városon kívül tisztátalan hely” (3Móz14:40-45), ahová az áldozatok trágyáját kihordták és a patak vize elvitte. Jelműpileg ez a nép bűneit és vétkeit jelentette, ami el lett mosva Isten elől – a templomtól, amiben Izrael között lakozott.

Érdekes megjegyezni, hogy vannak más utalások is a „Kidronra” az Ószövetségben, s ami vele kapcsolatban fel van jegyezve, az látványos és ünnepélyes harmóniában áll mindazzal, amit a fentiekben mondtunk. Ez a patak nemcsak a város mocskát és a templom hulladékát fogata be, de (később) Júda Istenfélő királyai ennek a bűzös vizébe vetették az általuk megsemmisített bálványok hamvait is, lásd 2Krn15:16; 30:14; 2Kir23:4, 6. Áldott Megváltónk ezt a tisztátalan patakot keresztezve folytatta a fájdalmas útját a Gecsemáné kertbe, ahol az Ő szent lelke vonakodott az Ő „poharába” töltött vétkeinktől, amit ez a mocskos és undorító patak jellemzett. Ez a dögletes patak alkalmas emlékeztetője a mély sárnak (Zsolt69:3), amibe Krisztusnak bele kellett süppednie. Semmi sem lehet visszataszítóbb és undorítóbb, mint ennek

a pataknak a földje és vize, és semmi sem lehetett utálatosabb a Szent számára, mint amikor a népe vétkei és mocskai vette Őt körül.

De most vegyük górcső alá az előkép és a valóság közötti hasonlatosság pontjait. Először, ennél a pataknál kezdődött Dávid megalázó menekülése, és ugyanennek az átlépése jelezte a Megváltó „kín szenvedésének” kezdetét (Csel1:3). Másodszor, Dávid most megvetett és elutasított királyként indult el, s így volt a Megváltóval is, amikor elindult a Gecsemáné kert felé. Harmadszor, Dávid nem volt teljesen egyedül: az odaszánt híveinek kis csoportja még mindig ragaszkodott hozzá, s így volt az előkép Valóságával is. Negyedszer, Akhítófel, a jóbarátja, most csatlakozott az ellenség erőihez: hasonlóképpen Júdás is elment, hogy elárulja Krisztust az ellenségeinek. Ötödször, jóllehet a tömeg Absolont részesítette előnyben, a köznép közül egyesek Dáviddal szimpatizáltak és „megsíratták”: így miközben az általános kiáltás az Úr Jézus ellen a „feszítsd meg” volt, mindazonáltal voltak páran, akik gyászolták és siratták Őt (Lk23:27).

„És ímé vele vala Sádók is, és a Léviták mind, kik az Isten szövetségének ládáját hordozzák vala; és letevék az Isten ládáját. Azonközben Abjátár is felméne, míg a nép a városból mind kitakarodék.” (2Sám15:24) Dávidnak a becsületére vált, hogy még a léviták és a főpap maga is készek voltak osztozni a sorsában az elvettetése napján. A fájdalmas hibái ellenére a sátor szolgálói nagyon jól ismerték a szeretetet, amit Izrael édes zsoltárosa irántuk és a hivataluk iránt érzett. A politika, amit Absolon követett a nép kegyeinek elnyerése végett, egyáltalán nem tetszett az Úr eme szolgálóinak, ezért szilárdan ragaszkodtak a királyhoz a sorsának drasztikus megváltozása ellenére. Sajnos nagyon gyakran történt ez másként, amikor a vallási vezetők árulókká váltak akkor, amikor az uralkodónak a legnagyobb szüksége volt a támogatásukra és a szolgálatukra.

Isten szolgálóinak mindig példát kell mutatniuk a behódolásra és a hűségre „a hatalmasságoknak, amelyek vannak” (Rm13:1), de különösen azokkal a vezetőkkel szemben kell hűségeseknek lenniük, akik helyeselték és védelmezték őket a kegyes munkájukban, mikor a lázadó alattvalóik szembeszegülnek ezekkel a vezetőkkel. A „Az Istent féljétek; a királyt tiszteljétek” (1Pt2:17) össze van kapcsolva a Szentírásban, s ha a vallási vezetők elmulasztanak engedelmeskedni ennek az isteni előírásnak, miképpen várhatjuk, hogy a beosztottaik jobbat tesznek? „Azok, akik a frigyláda barátai a bővelkedésükben, a barátjuknak találják majd azt a szűkölködésükben. Dávid korábban nem nyugodott, míg nem talált nyughelyet a frigyládanak (Zolt132), s most a papok arra gondolhattak, hogy a frigyláda sem nyugodhat, amíg Dávid nem tér vissza a nyughelyére.” (Matthew Henry)

„És monda a király Sádóknak: Vidd vissza az Isten ládáját a városba, ha én az Úr előtt kedves leszek, engem ismét haza hoz, megmutatja nékem azt, és az ő sátorát.” (2Sám15:25) Ez is nagyon lenyűgöző, kiemeli Dávid jellemének jobbik oldalát. A léviták, de különösen a láda jelenléte jelentősen megerősítette volna a király ügyét. Az a láda kiemelkedő szerepet játszott Izrael történetében és már maga a látványa is alighanem felzaklatta volna az emberek szívét. Sőt, Isten jelenlétének fogadták el, s ezt Dávid minden másnál többre becsülte. De a király Élihez hasonlóan a régmúltból rendkívül aggódott a szent láda jólétéért, ezért nem akarta kitenni Absolon és a klikkje lehetséges sértegetésének. Ő „Jeruzsálemet – az Úr tisztességét – tekintette a vigassága fejének” (Zsolt137:6). Továbbá, Dávid tudta, hogy isteni feddés alatt áll, ezért méltatlannak érezte magát arra, hogy a láda elkísérje, így miközben a bűneiért kirótt büntetést szenvedte el, nem akarta azt színlelni, hogy Isten az ő oldalán áll.

„Ha én az Úr előtt kedves leszek, engem ismét haza hoz, megmutatja nékem azt, és az ő sátorát.” Dávid világosan elismerte, hogy minden Isten meg nem érdemelt „kegyétől” függött. Ez nagy fontosságú dolog, mert a modern diszpenzacionalistáink feltételezése szerint Izrael a törvény oly szigorú uralma alatt állt, hogy Isten kegyelmét valójában nem is ismerték, s Ő nem is gyakorolta azt Krisztus megjelenéséig – ez a nézet a Jn1:17 teljesen téves értelmezésén alapszik. S ez hatalmas hiba, mert az ószövetségi írások eltéveszthetetlenül világossá teszik,

hogy Isten ingyenes kegyelme minden áldás alapja: lásd 4Móz14:8; 5Móz10:15; 1Kir10:9; 2Krón9:8; Csel7:46. Áldott dolog megfigyelni Dávid szavait: „Ha én az Úr előtt kedves leszek, engem ismét haza hoz, megmutatja nékem azt, és (nem „az én helyemet”, hanem) az ő sátorát”: sokkal többre értékelte az egyszerű sátorát, mint a saját trónját és palotáját.

„Ha pedig azt mondja: Nem gyönyörködöm benned: Ímhol vagyok, cselekedjék velem úgy, a mint néki tetszik.” (2Sám15:26) Értékes behódolás volt ez. Az Úr megfeddte őt a bűneiért, s Ő nem tudta, mi lesz ennek a vége- Megalázkodott Isten hatalmas keze alatt, s ráhagyta a dolgot az Ő szuverén jótetszésére. Remélte a legjobbat, de a legrosszabbra is felkészült. Megértette, hogy a Szent folytatólagos nemtetszésének az elszenvedésére szolgált rá, ezért bízta rá az ügyének végkimenetelét Isten szuverén kegyelmére. Figyeld meg alaposan kedves olvasó, hogy Dávid Isten fegyelmező kezét látta Absolon lázadásának ebben a sötét órájában, s abban, hogy legalábbis részben megőrizte őt mind a menny elleni lázadástól, mind az ember félelmétől. Minél jobban meglátjuk a Legfelségesebb irányító kezét az minden eseményben, annál jobb lesz az elménk békessége.

Sok fontos és értékes tanítás rejlik ebben az eseményben a szívünk számára. A hit valódi cselekedete az, amikor átengedjük magunkat Isten ama szuverén jótetszésének, mellyel kegyelmez, akinek kegyelmez és könyörül, akin könyörül (2Móz33:19); igen, pontosan ugyanúgy az, mint amikor a magunkévá tesszük Isten egyik ígéretét és arra hivatkozunk Előtte. Úgy gondoljuk, Dávid hite most így irányította őt ebben a súlyos helyzetben, amiben volt. Nem tudta, mennyire súlyosan bősült fel az Úr ellene, és azt sem tudta, hogyan fognak most alakulni a dolgok, ezért meghajolt a trónja előtt, hogy hagyta, hogy Ő döntsön az ügyben. Sok súlyosan lesújtott lélek nyert enyhülést itt, mikor a vigasztalódás minden más forrása teljesen cserben hagyták őt, s Jóbbal együtt mondták: „Ímé, megöl engem! én mégis bízom Benne” (Jób13:15).³⁶

A bűnbe keveredett lélek, akinek a lelkiismeretét a vétek terheli, látja, hogy önmagában kétségtelenül elveszett és nem tudja, hogyan fog vele bánni az Úr. Az Ő jelei és jelzései teljesen elhomályosodtak: nem képes felfedezni önmagában Isten kegyelmének semmiféle bizonyítékát, sem pedig az iránta való kegyességét. Mit kell tennie a vétek alatt meghajlott léleknek ebben a helyzetben? Határozottan hátat fordítani Istennek örülség lenne, mert „ki szegülhetne ellene, hogy épségben maradjon?” (Jób9:4) S a legcsekélyebb enyhülést sem lehet a szív számára megszerezni, csakis Tőle és Általa, mert „ki bocsáthatja meg a bűnöket, hanemha egyedül az Isten?” Az egyetlen kisegítő megoldás az, amit Dávid tett: vigyük a vétkes lelkünket Isten jelenlétébe, várjunk azt Ő kegyelmének szuverén jótetszésére és örömmel nyugodjunk bele az Ő döntésébe.

„Ha én az Úr előtt kedves leszek, engem ismét haza hoz, megmutatja nékem azt, és az ő sátorát. Ha pedig azt mondja: Nem gyönyörködöm benned: Ímhol vagyok, cselekedjék velem úgy, a mint néki tetszik.” Itt van a horgony a vihartól hányattatott lélek számára: bár nem (azonnal) ad neki megnyugvást és békességet, mégis megvédi a nyomorult kétségbeesés kösziklájától. Azzal vigasztalni a szívet, hogy „Ki tudja? talán visszatér és megengesztelődik az Isten és elfordul haragjának búsulásától, és nem veszünk el!” (Jón3:9) vagy „Ki tudja, talán az Úr könyörül rajtam” (2Sám12:22) sokkal jobb, mint utat engedni a reménytelenség lelkiületének. „Ki tudja, hátha visszatér és megbánja, és áldást hagy maga után” (Joel2:14): itt kell laknia a léleknek, amíg több világosság nem tör át hozzá felülről.

³⁶ Károlinál: „Ímé, megöl engem! Nem reménylem;” – a ford.

64. fejezet – Felfelé az Olajfák hegyén (2Sám15)

Ott folytatjuk, ahol az előző fejezetben abbahagytuk. „Monda annakfelette a király Sádók papnak: Nemde nem próféta vagy-e te? Azért menj haza békességben a városba, Akhimás is, a te fiad, és az Abjátár fia, Jonathán, a ti két fiatok, veletek együtt. Lássátok, ímé én itt időzöm, ennek a pusztának sík mezején, míg töletek hír jó, és nékem izentek.” (2Sám15:27-28) Noha nekik nem volt szabad szolgálni őt a szent dolgokban, ő mégsem veti meg a szolgálataikat: hasznára lehetnek, ha visszatérnek a kötelességteljesítésük helyére, s onnan tájékoztatják őt a Jeruzsálemben folyó eseményekről. Milyen feltétel nélküli bizalomról tett bizonyosságot ez a tapasztalt stratégia, amikor feltárta nekik a közvetlen terveit – a helyet, ahol egy időre maradni szándékozott! Ó, bárcsak úgy viselkednének manapság Isten szolgálói, hogy a bajban levők ne vonakodjanak bízni bennük és kikérni a tanácsukat! „Visszavivék azért Sádók és Abjátár Jeruzsálembe az Isten ládáját, és otthon maradának.” (2Sám15:29) Áldott engedelmesség: elsüllyeszti a saját kívánságait és engedelmeskednek uruk akaratainak.

„Dávid pedig felméne az olajfák hegyén, mentében sírva, fejét beborítva, saru nélkül ment” (2Sám15:30). Ne feledje az olvasó az előző fejezet nyitó bekezdéseiben mondottakat, ahol rámutattunk, hogy az egész igazságszövetség valódi kulcsát Dávid szívének állapotában kell megtalálni. Mindvégig alázatos, bűnbánó emberként kell rá tekintenünk. Isten feddése súlyosan ránehezedett, ezért alázkodott meg az Ő hatalmas keze alatt. Ezért látjuk itt, amint külső jelét adja enne az önkéntes megalázkodásnak és bánkodásnak a bűnei miatt, s a nyomorúságokért, amiket ő hozott magára, a családjára és a népére. Isten szerinti bánatának alkalmas jelei voltak ezek, mert a fej befedése önmaga elítélésének a jele, a mezítláb járás pedig a búslakodását jelezte (v. ö. Ézs20:2,4, Ezék24:17).

„Dávid pedig felméne az olajfák hegyén, mentében sírva.” Mennyire látványos ez, rögtön a Kedron patakján történt átkelés után! Az előző fejezetben megemlégettük őt részletet, amik előképét adták a mi Urunk átkelésének ugyanezen a patakon az elárulásának éjszakáján. Ki ne látná itt az újabb eltéveszthetetlen hasonlóságot? Miután éltelte a gyászos patakot, a Megváltónk belépett a Gecsemáné kertbe, ahol a lelke „felette igen szomorú” volt, és ahol a könnyörgéseit „erős kiáltás és könnyhullatás” kísérte (Zsid5:7). Miközben a hasonlóságot figyeljük, ne feledkezzünk meg a radikális ellentétéről sem: Dávid bánatának oka a saját bűnei voltak, Krisztus könnyeit pedig a népének bűnei okozták.

„És az egész nép, mely vele volt, kiki beborította fejét, és mentőkben sírának” (2Sám15:30). A mi kötelességünk együtt sírni a sírókkal, s azok, akik vele voltak, mélyen megindultak a királyuk bánatán. A gondolataink ismét visszatérnek a Megváltónk szenvedéseire, és felfedezünk itt egy újabb hasonlóságot aközött és Dávid esete között, bár furcsamód sokan átsiklottak felette. Igaz, hogy a tanítványok, akik elkísérték Krisztust a kertbe, nem tudtak „vigyázni Vele” egy órát sem, de teljesen bizonyos, hogy nem a közöny miatt, s nem is azért, mert test kényelmet kerestek a szundikálásban, mert a Szentlélek konkrétan arról tájékoztat minket, hogy „aludva találá őket a szomorúság miatt” (Lk22:45). Azaz, a Dávidot az Olajfák hegyén felfelé haladtában követő síró ellenpárját a bánkodó tanítványokban látjuk, akik elkísérték a Megváltót a Gecsemáné kertbe.

„Megizenék azonközben Dávidnak, hogy Akhitófel is a pártosok között van Absolonnal” (2Sám15:31). A saját fia lázadását leszámítva ez volt a legkeserűbb összetevője annak a pohárnak, amit Dávidnak most ki kellett innia, mert Akhitófel nem közönséges ember volt. Ő volt az egyike azoknak, akiket a király a bizalmába fogadott, a legközelebbi barátai közé sorolt és akivel nagyon kedvesen bánt. Ő nemcsak az államügyekkel kapcsolatban élvezte a legbensőségesebb kapcsolatot Dáviddal, de szoros közösséget ápolt vele a lelki dolgokban is. Ez nyilvánvaló a zsoltáros saját kijelentéséből: „A kik együtt édes bizalomban éltünk; az Isten házába jártunk a tömegben.” (Zsolt55:14) Ingatag és áruló az emberi természet. A legfájdalmasabb próbáink gyakorlatilag azok részéről jönnek, akikbe a legtöbb bizalmat

vetettük és akikkel a legnagyobb kedvességgel bántunk. Másrészt viszont a legvalószínűtlenebb barátok néha azok közül jönnek, akiktől a legkevesebbet várunk – mint a Dávidhoz ragaszkodó gitteusok (21. vers).

„Megizenék azonközben Dávidnak, hogy Akhitófel is a pártosok között van Absolonnal.” A bajok ritkán járnak egyedül: gyakran egymásra halmozódnak, mint Jób esetében is. Ezek a szomorú hírek pont akkor jutottak el a királyhoz, amikor a legsúlyosabb próbák alatt állt. Absolon fellázadt, s most a „miniszterelnöke” is árulóvá vált a legkritikusabb pillanatban. Aljas bosszú volt ez a király vele szemben tanúsított nagylelkűségéért. Itt megint azt láthatjuk, amint ezek a történelmi események előre jelzik a mi áldott Urunkkal kapcsolatos még komolyabb és félelmetesebb eseményeket, mert Akhitófel kétségtelenül Júdás látványos előképe, aki miután bebocsátást nyert Krisztus tanítványainak belső körébe, aljas módon Ellene fordult és az ellenégeinek oldalára állt. Elég tehát a tanítvány számára, ha olyan, mint a Mestere: ha az Ő jótékonyágát kegyetlen árulással jutalmazták, akkor készüljünk fel mi is hasonló bánásmódra.

Az, hogy milyen élesen érezte Dávid Akhitófel álnokságát, világosan kiderül a zsoltárokból szereplő néhány kijelentésből, melyek nyilvánvalóan rá vonatkoznak. A 41. zsoltárban az egyik őt érő gonoszságot a másik után említi, és azzal fejezi be, hogy „Még az én jóakaróm is, a kiben bíztam, a ki kenyeremet ette, fölemelte sarkát ellenem” (10. vers) – ez volt a csúcspont: aligha lehetett rosszabbat elképzelni, ahogyan a nyitó „még” utal rá. Akhitófel nemcsak elhagyta Dávidot a szükség órájában, de az ellenségének oldalára is állt. A „fölemelte sarkát ellenem” egy olyan ló jelképe, akinek a gazdája épp megcsinálta az állását az istállóban, az pedig a lábával kegyetlenül belerúg. Még világosabban fejeződik ki Dávid lelki fájdalma a „Mert nem ellenség szidalmazott engem, hisz azt elszenvedném; nem gyűlölöm emelte fel magát ellenem, hiszen elrejtettem volna magamat az elől: hanem te, hozzám hasonló halandó, én barátom és ismerősöm” szavakban (Zsolt55:13-14).

Van még egy utalás a zsoltárokból, ahol Dávid panaszodik. „Szeretetemért ellenkeznek velem, én pedig imádkozom. Rosszsal fizetnek nékem a jóért, és gyűlöléssel az én szeretetemért.” (Zsolt109:4-5) Dávidnak ez a fájdalmas próbája azt szemléltette, ami gyakorta az egyház legfájdalmasabb megtapasztalása, mert a bajai sokszor odahaza kezdődnek. A nyílt ellenségei keveset vagy egyáltalán semmit sem árthatnak, amíg a színlelt barátai nem adják őt a kezükbe. A kijelentés, miszerint „Dávid pedig imádkozik” azonnal összekapcsol minket a mostani igeszakaszunkkal, mert ezután ezt olvassuk: „és monda Dávid: Kérlek, óh Uram, hiúsítsd meg az Akhitófel tanácsát” (2Sám15:31). Úgy tűnik, Dávid jobban félt Akhitófel bölcsességétől, mint Absolon merészségétől, mert ő tapasztalt ember volt az államvezetésben, és a nép nagyra becsülte (2Sám16:23).

„És monda Dávid: Kérlek, óh Uram, hiúsítsd meg az Akhitófel tanácsát.” Itt az előkép megint a valóságra mutat: valójában ez a kiemelkedő tulajdonsága az igeszakaszunknak. Dávid áthaladása a Kedronon (23. vers), a teljes meghajlása Isten akarata előtt (26. vers), a könnyei (30. vers) és most az imádsága Urunk egyik leglátványosabb képét tárják elénk az Ószövetségben. Az kérve az Úrtól, hogy hiúsítsa meg Akhitófel tanácsát, Dávid elismerte és elfogadta, hogy minden szív az Ő kezében van, s Ő az, Aki „a birákat megbolondítja” (Jób12:17). Nem volt alkalmas lehetősége Dávidnak hosszasan imádkozni és arra nem is volt szükség, mert nem a sok beszédünkért hallgattatunk meg. Szemléltatást csak egy kis kitörés jutott ki a szívéből, de odafenn az is meghallgattatott!

Milyen áldott és bátorító példát hagyott ránk Dávid! Az imádságnak kell lennie mindig is a hívő forrásának, mert soha nincsen alkalmatlan időszaka. Mi is imádkozhatunk Istenhez, hogy tegye semmivé a gonoszok ravasz tanácsát az Ő népe ellen. Mi is odajárulhatunk Hozzá, amikor minden veszni látszik, és Elé terjeszthetjük az ügyünket. Az igaz ember hatékony, buzgó imája nagyon hasznos, mert minden világi bölcsesség és erő ellene hiábavaló. Ez bizonyosodott be itt is: jóllehet Dávid kérése rövid volt, mégis tévedhetetlenül kapott rá választ, amit a

2Sám17:14 mutat, ahol ezt olvassuk: „És monda Absolon és Izráelnek minden férfja: Jobb az Arkeabeli Khúsainak tanácsa az Akhitófel tanácsánál. Az Úr parancsolta vala pedig, hogy az Akhitófel tanácsa elvettessék, mely jó vala, hogy veszedelmet hozzon az Úr Absolonra.” Merítsünk hát bátorítást ebből az esetből, s „imádságotokban és könyörgésekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt” (Fil4:6).

„És a mint feljuta Dávid a hegy tetejére, hogy ott imádja Istent” (2Sám15:32, Károlinál: „imádkozzék az Istennek” – *a ford.*). Áldott dolog ez és egy kedves gyakorlati leckét tanít: „a sírás soha nem akadályozhatja az imádást” (Matthew Henry). Miért is akadályozná? Istent mollban éppúgy imádkozhatjuk, mint dúrban. Imádkozhatjuk az Urat a megaláztatás völgyében ugyanúgy, mint az ünnep magaslatán. Továbbá imádkozhatjuk Istent ugyanolyan elfogadható módon a zord hegytetőn is, mint a legékesebb katedrálisban. Ezt az alapelvet világosan látták a lelki gondolkodásúak az ószövetségi időkben, amint az nyilvánvaló a mostani igeszakaszunkból is: jóllehet Dávid messze volt a sátorától, megértette, hogy Isten lélekben még mindig elérhető. Ragadjuk hát meg ezt a tényt, hogy semmi se akadályozzon minket az Úr imádásában, még ha többé nincs is már hozzáférésünk a nyilvános szertartásaihoz. Milyen hálásaknak kell lennünk az olyan könyörületes gondoskodásért manapság!

„És a mint feljuta Dávid a hegy tetejére, hogy ott imádja Istent.” Egyesek úgy vélik – szerintünk jó okkal, – hogy Dávid a 3. zsoltárt énekelte az imádás részeként ez alkalommal, mert ennek a címe: „Dávid zsoltára; fia, Absolon elől való futásakor”. Jól mondták, hogy „az összes zsoltár között egy sincs, ami figyelemre méltóbban tenne bizonyosságot a hitének győzelmeiről a bajok és a büntetések mélységeiből, mint ez”. (B. W. Newton) Nem hunyhatta be a szemét a helyzet súlyossága előtt és nem hagyhatta figyelmen kívül a közvetlen veszélyt, mert ez mondta: „Uram! mennyire megsokasodtak ellenségeim! sokan vannak a reám támadók!” (Zsolt3:2)

Dávid az ellenségeit soknak mondja, akik azzal dicsekednek, hogy nincs számára segítség Istentől. Mint láttuk (2Sám12:15), a lázadás jelentős méreteket öltött, s az összeesküvők meg voltak arról győződve, hogy Dávid bűnei elfordították tőle a menny segítségét az ügyében, „De te, oh Uram! paizsom vagy nékem, dicsőségem, az, a ki felmagasztalja az én fejemet.” (Zsolt3:3): ez a legáldottabb dolog – szembeszáll a rosszindulatú mondásaikkal és a magabiztos gyűlölködésükkel azzal a meggyőződéssel, hogy a valódi halálos veszélyek között Jahve még mindig a védelme volt. Meghajolva, befedett fővel menekült el Jeruzsálemből, de a „Te... felmagasztalod az én fejemet” volt a magabiztossága. Bár a veszélyek még mindig fennálltak, hitben úgy beszél azokról, mint a múltból tartozókról (a héberben); a szabadulás még a jövő eseménye volt, de hitben már mint bekövetkezetről beszél róla.” (B. W. Newton)

„Felszóval kiálték az Úrhoz, és ő meghallgata engemet, az ő szentsége hegyéről. Szela.” (Zsolt3:5) Száműzött volt a Sion hegyén álló sátorától, s visszaküldte a frigyát is a nyughelyére, de bár a hegyoldalból kellett Istenhez kiáltania, Ő mégis kegyelmesen válaszol „az ő szentsége hegyéről”. „Ő és az emberei veszélyek közepette táboroztak, de a nem szunnyadó Segítő állított őrséget a védtelen szendergők fölé.” (A. Maclaren) „Én lefekszem és elalszom; felébredek, mert az Úr támogat engem.” (Zsolt3:6) Ilyen volt Dávid nyugodt magabiztossága, még mikor sokszoros veszélyek vették is körül. Felfrissülve az éjszakai pihenéstől. felbátorodva az isteni oltalomtól, ami megadatott neki, miközben a barlangban talált menedéket vagy a szabadban aludt, a zsoltáros ebben a diadalmasan kiáltásban tör ki: „Nem félek sok ezernyi néptől sem, a mely köröskörül felállott ellenem.” (Zsolt3:7).

Dávid az ima fegyveréhez folyamodik új energiáért, s még a csata előtt látja a győzelmet, amit egyedül Istennek tulajdonít. „Kelj fel Uram, tarts meg engem Istenem, mert te verted arcuzul minden ellenségemet; a gonoszok fogait összetörted. Az Úré a szabadítás; legyen a te népeden a te áldásod. Szela.” (Zsolt3:8-9) „Nem is volt hiábavaló a magabiztossága. Helyre lett állítva és ismét láthatta Izraelt békességben – ez ismét bizonyította, hogy Isten áldása van

az Ő népén. Milyen drága is az efféle zsoltárnak az egyéni használata bárki számára, aki miután visszacsúszott és vétkezett, ismét csak Isten könyörületéhez és hűségéhez fordult. Még ha az isteni feddés és büntetés jelei vannak is minden oldalról jelen, még ha minden nyelv mondhatja is, hogy 'nincs számára segítség Istennél', az ilyen ember emlékezhet Dávidra és mondhatja: 'te, oh Uram! paizsom vagy nékem, dicsőségem, az, a ki felmagasztalja az én fejemet'. Azaz, Isten szolgáinak még a bűnei és a büntetései is áldássá válnak az Ő népe számára." (B. W. Newton)

„Ímé eleibe jöve az Árkeából való Khúsai, ki ruháját megszaggatá és földet hinte fejére.” (2Sám15:32) Az 1Krón27:33-ból megtudjuk, hogy Khúsai volt a másik, aki jelentős szerepet játszott az államügyekben, mert ott meg van írva, hogy „Arkites Khúsai pedig a király barátja”. Az, hogy Khúsait bölcs embernek tartották, kiderül abból a tényből is, hogy Absolon kicsivel később hozzá fordult tanácsért (2Sám17:5). A most következők fényében úgy tűnik, hogy Khúsai odamenetele Dávidhoz gyakran az Úr módszere arra, hogy a körülményeink szabályozásával kimutassa a szívünk titkos működését – hogy ettől megalázkodhassunk, és jobban megbecsüljük a kegyelmét, hogy oly türelmesen bánik velünk.

„És monda néki Dávid: Ha eljössz velem, terhemre leszel nékem; De ha a városba visszatérsz, és ezt mondd Absolonnak: Te szolgád vagyok, óh király; ennekelőtte a te atyád szolgája voltam, most immár a te szolgád leszek, megronthatod Akhitófelnek ellenem való tanácsát. És ímé veled lesznek ott Sádók és Abjátár papok; azért minden dolgot, a mit hallándasz a király házából, mondj meg a papoknak, Sádóknak és Abjátárnak. Ímé ott van velök az ő két fiok is, Akhimás, a Sádók fia, és Jonathán, az Abjátár fia, kik által nékem mindjárt megizenhetitek, valamit hallotok. Elméne azért Khúsai, a Dávid barátja a városba, Absolon pedig bevonula Jeruzsálembe.” (2Sám16:33-37)

„Mint a vízben egyik orcza a másikat megmutatja, úgy egyik embernek szíve a másikat.” (Péld27:19) Ó, jaj, szerző és olvasó vajon nem látják a fenti történetben a saját jellemük tükörképét? Vajon nem voltak időszakok, amikor magabiztosan rábíztuk ügyünket az Úrra, majd lehetőséget láttunk, melyben testi tervezgetéssel úgy láttuk, hogy bebiztosíthatjuk a választ az imáinkra? Sokkal könnyebb rábízni az útjainkat az Úrra, mintsem „megnyugodni az Úrban és türelemmel várni Rá” (Zsolt37:5, 7). Gyakran ebben rejlik a hit valódi próbája: teljesen az Úr kezében hagyjuk-e a dolgokat, vagy részben igyekszünk azokat a magunk kezébe venni? Tanuljuk hát meg, hogy a készséges Khúsai megjelenése a kritikus pillanatban gyakran lehetővé teszi a próbára tételünket – akár hajlik még a szívünk a test karjára támaszkodásra, akár nem.

Különféle próbálkozások történtek Dávid igazolása végett, amiért Khúsait kémnek küldte vissza Absolon táborába. A stratégia megengedhető a háborúban, de semmi sem igazolhatja a királyt azért, hogy Khúsait a hazugság cselekvésére és mondására készítette. Igaz, hogy Isten ezt felülbírálta és Khúsain keresztül hiúsította meg Akhitófel tanácsát, de az nem bizonyítja jobban, hogy elfogadta ezt a megtévesztést, mint amennyire a víz feltörése a megsújtott kősziklából bizonyította Mózes haragjának jóváhagyását. A legjobb, amit mondhatunk: „Ó jaj, hol találunk bölcsességet és egyszerűséget bármelyik egyszerű emberben olyannyira egyesülve, hogy ne vennénk észre semmit, amit nem kellene kifogásolni és ne szorulna megbocsátásra?” (Thomas Scott) Csak Egyvalaki volt ezen a Földön, Akiben nem volt folt vagy hiba.

65. fejezet – Méfibóset téves megítélése (2Sám16)

„Tévedni emberi dolog.” Igaz, de ez nem mentség, különösen, ha itt, ahol egy halandó társunkat ítéljük meg igazságtalanul. A látszat közmondásosan megtévesztő: nekünk a felszín alá is be kell nézni a helyes felbecsülés végett. A fecsegésnek soha nem szabad hitelt adni, valójában egyáltalán nem szabad odafigyelni sem. Csak kettő vagy több szavahihető tanú valakivel szembeni vádjait szabad meghallgatni. S még akkor is tisztességes tárgyalást kell lefolytatni, hogy a vádlott megtudhassa, mivel vádolják, s lehetőséget kapjon megvédeni önmagát és cáfolni a vádakát. A biztos szabály az, hogy soha ne mondjuk semmit az illető háta mögött, amit ne mernénk kimondani előtte és a szemébe nézve alátámasztani. Sajnos, nagyon gyakran megsértik ezt az általános szabályt ebben a gonosz korban! Mennyire készek az emberek elképzelni és elhinni a legrosszabbat – kevesen kerültek el ezt a fertőzést.

„Ne ítéljete a látszat után, hanem igaz ítélettel ítéljete!” (Jn7:24) A körülmények, melyek között ezek a szavak elhangzottak, figyelemre méltók. Az Úr Jézus meggyógyított egy embert szombaton, s az ellenségei – akik mindig valami ürügyet kerestek, hogy elítélhessék – nagyon mérgesek voltak. Ő kerek-perec figyelmen kívül hagyta a diktátumaikat és a szombat szentségének betartásáról alkotott elképzeléseikkel teljesen ellentétesen cselekedett. Ők ezért azonnal arra a durva következtetésre jutottak, hogy a Megváltó megszenteltetlenné tette a szombatot. Krisztus rámutatott, hogy a megítélésük egyszerre volt önkényes és felszínes. A körülmények megváltoztatják a helyzeteket: mint a gyermekek körülmetélése, ha a születésüktől számított nyolcadik nap szombatra esett (Jn7:23). Az indíték határozza meg nagy fokban a tettet, és bűnös dolog mások indítékait találgatni. Sőt, a törvény uralmának nem engedhető meg, hogy megfagyassza az emberi jószág tejét az ereinkben, vagy érzéketlenné tegyen minket az emberi szenvedés iránt.

„Ne ítéljete a látszat után, hanem igaz ítélettel ítéljete!” (Jn7:24) Vajon nem erre az Ígére van nagy szüksége manapság szerzőnek s olvasónak egyaránt? Kettős veszélytől kell óvakodnunk. Először attól, hogy túl kedvező ítéletet alkossunk az emberekről, főleg azokról, akik keresztyéneknek vallják magukat. A szavak olcsók, és az áradozás soha nem a valóság jele. Az, ha valaki keresztyének nevezi magát és őszintén azt is hiszi, hogy az, nem teszi őt azzá. A tény, hogy nagy bibliaolvasó, rendszeresen látogatja a gyülekezeti szolgálatokat és erkölceiben szilárd, nem bizonyítja azt, hogy újjászületett. „A kézrátevést el ne hirtelenkedd” (1Tim5:22): nézd meg az újjászületés jeleit és elégedj meg azokkal, ha megtalálod, mielőtt bárkit keresztyén testvéremnek szólítanál. Ez a mi öltözékünk.

Visszont ugyanolyan valódi a veszély, hogy túlságosan nyers ítéletet mondunk az emberekről és képmutatásnak tartjuk azt, ami őszinte. Senkit nem szabad az Íge megsértőjévé kikiáltani, és ne érdemel lekezelést sem azért, mert nem hízeleg és magasztal téged. Nem vérhatjuk el mindenkitől, hogy kimondják a sibbolethjeinket, vagy mindenben egy véleményen legyenek velünk. A durva külső alatt gyakran dobog kedves szív. A csobogó patak nagyon sekély, de a csendes vizek lehetnek mélyek. Nem mindenki van megáldva öt talentummal. Másoknak nem biztos, hogy megadatnak mindazok a lehetőségek és kiváltságok, amiket te élvezel. Egyetlen cselekedet ne idegenítsen el egy barátot: gondold a veled szemben tanúsított általános viselkedésére. Állj készen a megbocsátásra úgy, ahogyan te is szeretnéd, ha megbocsátanának. Emlékezz arra, hogy még mindig sok minden van benned, ami bánt másokat. Amikor megbántottak, imádkozz rá egyet, mielőtt ítéletet mondanál. Sokan vannak, akik utóbb keservesen megbánták az elhamarkodott döntésüket. Végy számításban minden körülményt és „ne ítélj a látszat után, hanem igaz ítélettel ítélj”.

Azért kezdtük így ezt a fejezetet, mert a górcső alá vett igeszakasz (2Sám16:1-4) megmutatja, hogyan alkot Dávid fájdalmasan téves ítéletet arról, aki szeretettel ragaszkodott hozzá. Dávidot indokolatlanul befolyásolta a „látszat”. Meghallgatott egy meg nem erősített rágalmat egy távollevővel szemben. Azonnal elhitte a legrosszabbat anélkül, hogy bármi

lehetőséget biztosított volna a megvádolt számára a saját védelmére. Ő volt az, akivel Dávid nagyon kegyesen bánt a múltban, s most, hogy egy szolgája gonosz jelentést tett róla, a király elfogadta azt és arra a következtetésre jutott, hogy az ura árulóvá vált. Nem engedhetjük meg, hogy egyesek gonoszsága miatt mindenkivel szemben előítéletekké váljunk. Pártatlanul kell bánnunk mindenkivel és igazságosan kell megítélni mindenkit, de csak az isteni kegyelem – alázatosan és buzgón keresve – teszi a számunkra lehetővé, hogy igazságosak és könyörületesek maradjunk miután párszor már becsaptak minket és rosszul bántak velünk.

Később Dávid rájött, hogy becsapták (2Sám19:24-30) és kénytelen volt visszavonni a kemény rendeletét, de ez nem változtatott azon a tényen, hogy nagyon tévesen ítélte meg Mefibósetet és igazságtalan előítéleteket táplált vele szemben. S ez, mint a Szentírásban feljegyzett sok más esemény is a mi okulásunk és figyelmeztetésünk végett lett feljegyezve. Hajlamosak vagyunk még a barátainkat is tévesen megítélni, s emiatt abban a veszélyben vagyunk, hogy hamis beszámolóknak adunk hitelt velük kapcsolatosan. De nincs rá ok, amikért így kellene tévednünk másért vagy vele szemben: „A lelki ember azonban mindent megítél” (1Kor2:15). Ő, itt van a bajaink trónja: annyira világiasak vagyunk, hogy gyakran ítélünk látszat szerint, s nem igaz ítélettel. Egy borúlátó szem képtelen a dolgokat a maguk színében látni. Amikor az újjászületettek test szerint járnak, ugyanúgy ki vannak téve a lépre csalásnak, mint az újjá nem születettek. S ez, mint majd látjuk, hogy Dávid szomorú hibája.

„Mikor pedig Dávid egy kevésbé alább ment a hegy tetejéről, eleibe jöve Siba, a Mefibóset szolgája” (2Sám16:1). A topográfiai utalások a 2Sám15:30-32-höz kapcsolódnak. Jeruzsálemet elhagyva Dávid és a kis csapata átlépte a Kedront, majd elindult felfelé az Olajfák hegyére. Bahurimba (2Sám16:5) indultak, ami egy alacsonyan fekvő falu volt lefelé vezető úton az Olajfák hegyéről a Jordánhoz. Végül Mahanáimban vertek táborát a Jordán túloldalán (2Sám17:24). Látjuk tehát, hogy a földnek azon a részén mentek keresztül, ami Benjáminnak jutott (lásd Józs18:11-38), ami Saul törzsének volt a területe, s biztosan veszélyes volt a számára odamenni! Ez az első dolog, amit alaposan mérlegelnünk kell, mert ez az egyike azoknak a kulcsoknak, amik megnyitják a számunkra a mostani eseménysorozat belső jelentőségét.

Isten Ígésében semmi sem jelentéktelen, még a földrajzi részletek és nagyon fontos tanításokat tartalmaznak, s értékes lelki leckékre mutatnak, ha vesszük a fáradságot és átkutatjuk ezeket. Ez az, amit itt meg is kell tennünk, mert itt a Szentlélek nem adott közvetlen utalást arra, hogy a Dávid által most követett irány milyen támpontot adhat a későbbi magatartásához. Saul törzsének területére lépve Dávid (jellemzően) az ellenség területére lépett, Ha az olvasó ezt kissé erőltetettnek találná a részünkről, akkor arra kérjük, nézze meg, hogy a mostani szakasz utáni igeversben egyértelműen azt olvassuk, hogy „egy férfi jöve ki a Saul nemzetségéből való” és megátkozta Dávidot! Biztos, hogy ez az ördög volt, aki, mint „ördítő oroszán” tombolt ellene. Nos, kedves olvasó, ha az ellenség területére lépünk, azzal „előnyhöz juttatjuk” őt (2Kor2:10, az angol változat szerint), ami azt jelenti, hogy a hatalma alá kerülünk. Amikor pedig a hatalma alá kerülünk, az ítélőképességünk elvakul, s teljesen képtelenné válunk igazságosan ítélni.

Van azonban itt még egy kis megerősítő részlet, amit meg kell figyelnünk, ha a valódi távlatából kívánjuk látni ezt az eseményt. Ez pedig a „pedig” szó, s bármennyire közhelyszerűnek és lényegtelennek is tűnik, mégis lényegi kapocs a gondolati láncban, amit most megpróbálunk lekövetni. Ez a „pedig” mutatja meg, hogy össze kell kapcsolnunk a 16. fejezet elején leírtakat a 16. fejezet végén elmondottakkal. S ott, mint az előző fejezetben láttuk, Dávid vétkes volt a tisztességtelen fortély kiagyalásában, amikor azt tanácsolta a papoknak, hogy színleljék magukat Absolon hűséges szolgáinak, miközben valójában Dávid kémjei voltak. Ott a király világosan testi energiával járt el, mikor a saját testi erőfeszítéseivel igyekezett megrontani „Akhítófelnek ellene való tanácsát” (2Sám15:34) ahelyett, hogy az Úrra hagyta volna az imájának megválaszolását (2Sám15:34).

Itt van tehát egy életbevágóan fontos gyakorlati tanítás neked és nekem, kedves olvasó. Ha nem akarjuk, hogy a felszíni látszat megtévesszen bennünket és „igazságosan akarunk ítélni”, akkor el kell kerülnünk a Dávid által elkövetett hibákat. A két kis részlet, amik mellett időztünk, megmagyarázzák, hogy miért ítélte meg oly súlyosan tévesen Mefibósetet. Ha tehát lelki ítélőképességre kívánunk szert tenni, ami megóv minket a sima beszédű csalók megtévessztéseitől és a velünk szemben tanúsított látszólagos kedvesség cselekedeteitől, akkor a Lélek szerint kell járnunk, nem test szerint, az igazság ösvényét kell taposnunk és nem mehetünk az ellenség területére. „A lelki ember azonban mindent megítél” (2Kor2:15), igen a „lelki” és nem a testi. Mint már korábban mondtuk, a mi hibánk, ha hamis ítéletet alkotunk másokról – azért, mert elkövetjük ugyanazokat a hibákat, mint Dávid. „Ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested világos lesz.” (Mt6:22)

„Mikor pedig Dávid egy kevésbé alább ment a hegy tetejéről, eleibe jöve Siba, a Mefibóset szolgája, két megnyergelt számmal, melyeken kétszáz kenyér és száz kötés aszúszőlő és száz csomó füge és egy tömlő bor vala.” (2Sám16:1) Azok, akik nem követtel minket végig a fejezetek során, lapozzanak az 1Sám9-hez, ahol nem kevés feljegyzést találnak erről a két emberről. Mefibóset Saulnak, Dávid fő ellenségének volt az unokája, akivel azonban Dávid mégis nagyon kegyesen bánt, mert Jonathán fia volt (2Sám4:4), akivel Dávid szövetséget kötött, hogy soha nem vonja meg a kegyességét a házatól (2Sám20:11-17). A 2Sám9-ben ezt olvassuk: „Szólítá azután a király Sibát, Saulnak szolgáját, és monda néki: Valamije volt Saulnak és egész háznépének, mindazokat a te urad fiának adtam. A majorságnak azért te viseljed gondját, és a te fiaid és szolgálid, és beszolgáltassad, hogy legyen a te urad fiának kenye, melylyel éljen. Mefibóset pedig, a te uradnak fia, az én asztalomnál eszik mindenkor. Vala pedig Sibának tizenöt fia” (9-10. versek).

Siba tehát a fontosabb emberek közé is tartozott, mert volt húsz szolgája is, de ő és a fiai mégis azt a parancsot kapták, hogy Mefibósetet szolgálják. Ez az, ami magyarázza a viselkedését ez alkalommal: Siba nem elégedett meg azzal, hogy Mefibóset jelentős birtokainak az intézője legyen, hanem arra vágyott, hogy az ura is legyen annak. A kapzsiság pedig mindig más bűnök anyja. Így volt ez most is: annyira elragadta a gonosz vágya, hogy Siba nem állott a legaljasabb áruláshoz folyamodni. Arra a következtetésre jutott, hogy itt a kiváló alkalom az aljas terve megvalósítására. Miután a kígyó ravaszságával alkotta meg a terveit, elkezdte a végrehajtásukat, látszólag sikerrel. De „az istentelenek vígassága rövid ideig tartó, és a képmutató öröme egy szempillantásig való” (Jób20:5), s ez ebben az esetben is bebizonyosodott.

Siba elhatározta, hogy megszerzi Dávidtól ura birtokának királyi átruházását, s akkor akár Dávid, akár Absolon győz a mostani konfliktusban, a kívánsága be lesz biztosítva. Ennek az adománynak a megszerzéséhez két dolog kellett: először magának Sibának kellett megszereznie a király kegyeit, másodszor Mefibósetet kellett kifejezetten kegyvesztetté tenni. A nyitó versek megmutatják, miképpen igyekezett Siba elérni az elsőt. Elébe jött a menekülő királynak és csapatának egy alaposan kidolgozott ajándékkal: ez jól időzített és megfelelően összeválogatott volt. Siba úgy pózolt, mint aki nemcsak hűséges volt Dávidhoz, de sokat törődött a jólétével és a kényelmével is. De ahogyan Thomas Scott mondta: „Az önző emberek gyakran nagyon nagylelkűek mások javainak elosztogatásában a saját javukra.” Részleteiben megnézve mindezt az isteni oldalról megláthatjuk Istennek az Övéiről történő gondoskodásban megmutatkozó könyörületét, amit mindig is tesz – akár hollókat is felhasznál, hogy táplálja az Övéit!

„És monda a király Sibának: Mit akarsz ezzel?” (2Sám16:2) Dávid megszokásból volt óvatos, s ebben a kritikus helyzetben kétségtelenül annak is kellett lennie. A saját elkényeztetett fia lázadt fel ellene, biztosítva magának a nagyszámú követőt, majd egy olyasvalaki is, mint Akhítófel állt át az ő oldalára, így a király nem tudta, kiben bízhat. Amiközben ez a szomorú helyzet megkövetelte a legnagyobb óvatosságot, természetesen nem igazolta, hogy kész volt

elhinni mindenkiről a legrosszabbat – van egy arany középút az emberei természettel kapcsolatos teljes bizalomvesztés és az emberekbe vetett annyira vak bizalom között, amit bármelyik sarlatán erőszakolhat ránk. Dávid tehát nem fogadta el azonnal Siba ajándékát, hanem feltette ezt a kérdést: vajon ravasz csapda ez, vagy egy nagylelkű, vele szemben jóindulatú ember bőkezűsége?

„Felele Siba: A szamarak a király háznépéé legyenek, hogy rajtok járjanak; a kenyér pedig és a füge, hogy a szolgák megegyék, és a bor, hogy igyék, a ki megfárad a pusztában.” (2Sám16:2) Ez volt az eszköz, amivel ez a nyomorult Siba igyekezett behízelegni magát Dávid kegyeibe. „Az embernek ajándéka szabad útát szerez néki, és a nagyoknak orczája elé viszi őt.” (Péld18:16) Joggal tette fel Matthew Henry a kérdést: „Vajon a világi előnyök kilátása nem teszi-e az embert nagylelkűvé azért, hogy meggazdagodjon, s vajon az igazak feltámadásában rejlő bőséges jutalomba vetett hit nem tesz bennünket jótékonnyá a szegények iránt?” Biztos, hogy a gyakorlati lecke a számunkra ebben az igeversben ez: „Én is mondom néktek, szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor meghaltok, befogadjanak benneteket az örök hajlékokba.” (Lk16:9)

„És monda a király: Hol van most a te uradnak fia? Felele Siba a királynak: Ímé Jeruzsálemben marada, mert azt mondja: Visszaadja ma nékem Izráel háznépe az én atyámnak országát.” (2Sám16:3) Beférkőzve a király szívébe – mivel Dávidot nagy fokban befolyásolták az érzelmei, s különösen fogékony volt a kedvességre – Siba most belefogott a gazdája jellemének befeketítésébe, hogy Dávidot teljesen ellene fordítsa. Méfíbósetet mint hálátlan, áruló és kapzsi embert mutatja be. Mily gyakran szenvedtek az urak és az úrnők a szolgálk hazugságai miatt! „A gonosz a kebléből ajándékot vesz ki a törvény útjainak elfordítására.” (Péld17:23, az angol változat) „Valóban igaz, hogy Dávid nem tudta, hogy Siba gonosz. A váratlan kedvessége abban az időben érkezett, amikor minden más kéz majdhogynem megbénult a rettegés miatt vagy aktív ellenségességgel fogott fegyvert ellene. Nem kétséges, hogy egy ilyen pillanatban hatalmas önuralomra van szükség a megálláshoz és a nyelv megtartóztatásához az elhamarkodott ítélet kimondásától. De Dávid király volt és illetet volna bölcsen óvatosságnak lennie.” (B. W. Newton)

„És monda a király Sibának: Ímé minden tied legyen, valamije volt Méfíbósetnek.” (2Sám16:4) Dávid hitelt adott az aljas rágalomnak, s további vizsgálódás vagy megfontolás nélkül ítéli el Méfíbósetet, kobotzza el a birtokait és adja azokat a szolgájának. Micsoda komoly figyelmeztetés ez a számunkra! Egy idős szerző találóan mondta: „Isten azért adott nekünk két fület, hogy mindkét felet meghallgassuk”. Előbb vagy utóbb azonban az igazság napvilágra fog jönni, ahogyan ebben az esetben is történt. Mikor Dávid végül visszatért Jeruzsálembé, Méfíbóset fogadta és alkalmat talált önmaga megvédésére. Milyen keservese bánhatta a király az elhamarkodott döntését és a kegyetlen rosszat, amit neki tett, hitelt adva a nagyon gonosz jelentésnek róla!

„Monda akkor: Meghajtom magamat; vajha kegyelmet találnék előtted, óh uram király!” (2Sám16:4) Igen, a szavak olcsók és a rágalmozók rendszerint hízelgők. De jegyezzük meg jól: Siba nem követte a menekülő királyt! Nem, neki ahhoz túl értékes volt a saját bőre, s elhatározta, hogy a biztonságos oldalon marad, bármi is legyen Absolon lázadásának végkimenetele. „Szemlátomást aggódva, nehogy pórul járjon, ha Absolon győz, úgy tűnik, visszavonult Sémeihez és a benjáminitákhöz, náluk bebiztosítva az érdekeit – ez ugyanaz a Sémei, aki megátkozta Dávidot.” (B. W. Newton) Azaz, mikor Dávid visszatért Jeruzsálembé, Siba a király ellenségeinek soraihoz tartozott, Méfíbóset pedig a leghűségesebb alattvalói közé!

66. fejezet – Megátkozva (2Sám16)

Egy korábbi fejezetben kiemeltük a tényt, hogy a menekülése közben Jeruzsálemből Dávidot bűnbánó bűnösnek kell tekintenünk. Az, hogy nem volt hajlandó megállni a saját helyén, amikor Absolon fellázadt, nem az erkölcsi gyengeségnek, hanem a lelkiezőnek tulajdonítandó. Ez látszólag a hosszas és legyőngítő betegségéből származott, ami meggátolta őt abban, hogy még bimbójában elfojtsa azt a lázadást, s a király lassan gyógyult, miközben a lázadás kiteljesedett. Nem, a fia lázadásában Dávid Isten igazságos büntetését látta a Bethsabé és Uriás ellen elkövetett szörnyű bűn e miatt, s ennek megfelelően alázkodott meg az Ő hatalmas keze alatt. Felismerte Isten útjait az Ő erkölcsi kormányzásában, ezért ahelyett, hogy hiába rúgkapált volna Jahve kerek pajzsának dudorjai ellen (lázadozva és zúgolódva a gondviselése miatt), alázatosan meghajolt a büntető vesszője előtt. Ez volt a „megtéréshez illó gyümölcsök megtermése” – olyan szépek és kedvesek Isten előtt, mint „az igazság gyümölcsei” a maguk idejében.

Tehát ebben, Dávid alázatos bűnbánóként történő szemlélésében találjuk meg a kulcsot majdnem mindenhez, ami a 2Sám15-ben és 16-ban olvasható. A bűne megtalálta őt és emlékezetbe jutott Izrael Szentje előtt, ő pedig meghajtotta a fejét és szelíden fogadta az Ő feddését. Emiatt parancsolta meg a hűséges követőinek, hogy menjenek vissza s hagyják őt egyedül a bajában. Ezzel a lelkülettel parancsolta a papoknak, hogy vigyék vissza a frigyát Jeruzsálembe – teljesen méltatlan dolognak érezte, hogy elkísérje őt az útján. Ugyanezzel a lelkülettel, mint alázatos bűnbánó lépte át a Kedron patakját és ment fel az Olajfák hegyére mezítláb, könnyek között. Isten előtti siránkozóként fordította most Dávid az arcát a pusztaság felé. Mindezt már láttuk korábban, de szükségesnek tartottuk megismételni, mert minden másnál jobban megmagyarázza a viselkedését abban az eseménysorozatban, amit most kezdünk el vizsgálni.

Amikor a menekülő király és kis csapata elkezdtek leereszkedni a Jordánhoz vezető völgybe, egy, a Saul házához tartozó ember jött elő és megátkozta őt, olyan félelmetes bűnnel vádolva, amit soha nem követett el. Mivel nem ütközött ellenállásba, ez a nyomorult teremtmény köveket hajigált a királyra és az embereire. Nos, Dávid nem az az ember volt, aki az efféle sértéseket figyelmen kívül hagyta, most akkor miért tűrte el hallgatva? Abisai, a király követőinek egyike engedélyt kért megbosszulni az urát ezekért a sértésekért a sértegető levágásával, de Dávid visszatartotta őt és engedte, hogy Sémei folytassa gyalázatos viselkedését. De továbbra is furcsa, hogy Dávid ezt a megalázó megtapasztalást Magának Istennek tulajdonította, ezt mondva: „az Úr mondotta néki: Szidalmazd Dávidot”. Ez a nyelvezet a legnagyobb fontosságú problémát veti fel: Isten és s gonoszság viszonyát, mert Dávid nem volt vétkes az elhamarkodott és gonosz megszólalásban, hanem a legkomolyabb és legsúlyosabb igazságnak adott hangot. De hogy a fő gondolatunknál maradjunk:

„Minden körülmények között látta Istent, s alázatos és tiszteletteljes lélekkel ismerte el Őt. Számára nem Sémei, hanem az Úr volt. Abisai csak az embert látta, s ennek megfelelően akart elbánni vele. Mint utóbb Péter, amikor igyekezett megvédeni a szeretett Mesterét a letartóztatására kiküldött gyilkosok kezétől. Mind Péter, mind Abisai a felszínen éltek, és a másodlagos okokat tartották szem előtt. Az Úr Jézus az Atya iránti legalaposabb alávetettségben élt: 'avagy nem kell-e kiinnom a pohárt, a melyet az Atya adott nékem?' Ez adott Neki erőt mindennek felett. Az eszközön túl Istenre tekintett – a pohártól a kézre, ami azt megtöltötte. Nem számított, hogy az Júdas, Kajafás vagy Pilátus volt, Ő csak annyit mondott mindig: 'Atyám pohara'. Így volt Dávid is a maga mértékében, az alárendelt közreműködők fölé emelkedve. Egyenese Istenre nézett, s mezítláb és befedett fejjel hajolt meg előtte: 'az Úr mondotta néki: Szidalmazd Dávidot'. Ez elég volt.

Nos, talán kevés dolog van, amiben akkora kudarcot vallunk, mint abban, hogy a mindennapi élet körülményeiben meglássuk Isten jelenlétét és azt, ahogyan a lelkünkkel bánt.

Folytonosan a másodlagos okokra történő odafigyelés csapdájába esünk, nem látjuk meg Istent mindenben. Ezért szerzi meg a Sátán a győzelmet felettünk. Ha jobban megélnénk aényt, hogy egyetlen velünk megtörténő esemény sincs reggeltől estig, amiben Isten hangját ne lehetne meghallani, Isten kezét ne lehetne meglátni, akkor micsoda szent légkör venne körül minket! Az embereket és a dolgokat akkor úgy fogadnánk, mint ugyanannyi közreműködőt és eszközt Atyánk kezében: ugyanannyi összetevőt Atyánk poharában. Ez ünnepélyessé tenné az elménket, megnyugtatná a lelkünket és lecsillapítaná a szívünket. Akkor nem mondanánk Abisaival együtt: 'Hogyan szidalmazhatja ez a holt eb az én uramat, a királyt? Majd én elmegyek és fejét veszem.' S nem rántanánk kardot Péterrel együtt természetes felindulásból. Mennyire a saját mestereik alatt álltak ezek a felindult, de megtévedt emberek! Mennyire megsértette Péter kardjának hangja a Mestere fülét és bántotta a lelkét! S mennyire megbántották Abisai szavai a szelíd és alázatos Dávidot! Vajon meg tudta volna Dávid védeni magát, miközben Isten ennyire komoly és lenyűgöző módon foglalkozott a lelkével? Biztosan nem. Nem merte volna kivenni magát az Úr kezéből. Az Övé volt életre-halálra – mint király, és mint menekülő. Áldott behódolás!" (C. H. Mackintosh)

„Elméne azután Dávid király Bahurimig, és ímé onnan egy férfi jöve ki a Saul nemzetségéből való, kinek neve Sémei vala, Gérának fia, és kijöven szidalmazza (az angol változat szerint átkozza) vala őket.” (2Sám16:5) Micsoda ellentét ez az előző versben foglaltakkal szemben! Ott a képmutató Sibát láttuk hízelegni Dávidnak, aki azt színlelte, hogy „kegyelmet” szeretne találni előtte, és „óh uram királynak” szólította. Itt Sémeit látjuk, aki „megátkozza” a királyt és „a Beliál emberének” nevezi. Siba bőkezű ajándékot adott Dávidnak, Sémei pedig kövel hajigálta és port szórt felé. Az első hízelgéseire Dávid Mífibóset súlyosan téves megítélésével reagált, az utóbbi szitkozódásaira pedig szelíden meghajolt Isten előtt – ó, kedves olvasó, a keresztyénnek sokkal több oka van félni a világ mosolyaitól, mint a haragos tekintetétől.

„Elméne azután Dávid király Bahurimig, és ímé onnan egy férfi jöve ki a Saul nemzetségéből való, kinek neve Sémei vala, Gérának fia, és kijöven *átkozza* vala őket.” Sámuel első könyve adta meg ennek a sötét jelenetnek a hátterét. Saul volt Izrael királya, s a halála után határozott erőfeszítések történtek annak érdekében, hogy a trón a családjánál maradjon: lásd 2Sám2:8-3:2. De Abner próbálkozása és Isbóset elhatározása, hogy majd ő uralkodik királyként Izrael felett közvetlen dacolás volt Jahve rendelete ellen (1Sám16:1-13, 2Sám2:4). Sémei azonban figyelmen kívül hagyta ezt az isteni rendelkezést, s a szíve megtelt ellenségességgel Dáviddal szemben, akit tévesen tekintett trónbitorlónak. Amíg Dávid hatalomban volt, addig nem merte átkozni – bár ugyanúgy utálta. De most, hogy Dávid Absolon elől menekült, Sémei kapott az alkalmon, hogy kiöntse a rosszindulatát, ami kimutatta a teljes aljasságát, amivel előnyt akart kovácsolni a király bajából ebben az időben.

„És kövel hajigálá Dávidot és Dávid királynak minden szolgálait, jóllehet az egész nép és az erős férfiak mindnyájan az ő jobb és balkeze felől valának.” (2Sám16:6) Sémei szívének burjánzó gyűlölete most teljes erővel tört ki. Vad heveséggel átkozza a királyt és hajigált követet és szór port dühöngve. A sziklák között botladozva a völgy felett igyekszik lépést tartani a völgyben haladó kis csapattal. De mielőtt folytatnánk, ne menjünk el a tény mellett, hogy Bahurim már meg volt említve korábban ebben a könyvben: lásd 2Sám3:16 és a szöveggörnyezetét. Vajon Dávid most megemlékezett arról, hogyan szakította el a férjét Mikáltól, aki egészen eddig a helyig követte őt, majd megfordult és sírva ment haza a magányos otthonába. Bár nem lehetünk benne biztosak, de lehet, hogy a későbbi, még gonoszabb tettek emléke most lesújtotta Dávid lelkét, s arra készítette, hogy szelíden tűrje ezeket a felháborító sértéseket.

„És így szóla Sémei szitkozódása közben: Eredj, eredj te vérszopó és istentelen ember! Megfizet most az Úr néked Saul egész házanépének véérért, a ki helyett te uralkodol; és adta az Úr az országot a te fiadnak, Absolonnak: és ímé te nyomorúságban vagy, mert vérszopó

ember vagy!” (2Sám16:7-8) Az ezekben a fejezetekben élénk táruló különböző színhelyeket különböző szögekből kell nézni, ha észre akarjuk venni a sokrétű jelentéseiket. Ez igyekszünk észben tartani, ahogyan eseménytől eseményig haladunk. Sémeit nemcsak az Úr eszközének kell tekintenünk Dávid megbüntetéséhez, az ördögnek, mint „ördító oroszlának” a jelképeként – aki azért dühösködik Dávid ellen, mert az ellenség területére lépett (lásd az előző fejezeteket), hanem azok előképének is, akik Magát Krisztust rágalmazták és üldözték. Ezeknek a történelmi képeknek a sokoldalúsága adja számunkra ma a legfőbb érdekességüket.

Amikor a csecsemő Jézus szülei bemutatták Őt Istennek a templomban, az öreg Simeont a prófétaság Lelke arra indította, hogy kimondja: „Ímé ez [a Gyermek] vettetett sokaknak elestére és feltámadására az Izráelben; és jegyül, a kinek sokan ellene mondanak... hogy sok szív gondolatai nyilvánvalókká legyenek” (Lk2:34-35). Milyen valóságosan vázolták fel ennek a jövődőlésnek az előkép részletei a Valóságot! Változatos életútja, de annak különösen a most vizsgált része során Dávid különböző megtapasztalásai arra szolgáltak, „hogy sok szív gondolatai nyilvánvalókká legyenek”. Sok mindennek, ami rejtve volt a felszín alatt, napvilágra kellett jönnie. Azok, akik a szívükben hűségesek voltak hozzá, most félreérthetetlenül a megbízható támogatóinak és hűséges barátainak mutatkoztak: az „erős emberei” továbbra is ragaszkodtak hozzá, a sorsa drasztikus megváltozása ellenére. Most vált világossá, hogy kik szerették őt saját magáért – mint Mária és Márta, s az evangélium apostolai. A képmutatók viszont lelepleződtek (Akhitófel, Júdas előfutára) és a keserű ellenségek nyíltan gyalázták és kárhoztatták őt – Urunk sorsa is ez volt.

Sémei viselkedése ez alkalommal a legaljasabb és a leggonoszabb volt. Először is nyílt ellenszegülés volt az Úr parancsolatjával szemben: „A bírakat ne szidalmazd, és néped fejedelmét ne átkozd” (2Móz22:28), „Még a te gondolatodban is a királyt ne átkozd” (Préd10:17). Másodszor az volt kimondhatatlanul megvetendő, hogy Sémei várt a gonoszságának Dávidra zúditásával egészen addig, amíg az ő keserű pohara teljesen meg nem telt, ezzel fokozva a bánatát: „Mert a kit te megvertél, azt üldözik, és a tőled sujtottak fájdalmát szólják meg.” (Zsolt69:27) Harmadszor, a szörnyű vád, amit most felhozott, teljesen hamis volt, s ellentétes a legvilágosabb bizonyítékkal: egyáltalában nem Dávid ölte meg Sault, hanem újra és újra megkímélte az életét, mikor az az ő könyörületétől függött. Saul halálakor sok mérföldnyire volt tőle, s amikor a hír elérkezett hozzá, ő megsiratta (2Sám1:12).

„És így szóla Sémei szitkozódása közben: Eredj, eredj te vérszopó és istentelen ember! Megfizet most az Úr néked Saul egész házanépének véérért, a ki helyett te uralkodol; és adta az Úr az országot a te fiadnak, Absolonnak: és ímé te nyomorúságban vagy, mert vérszopó ember vagy!” (2Sám16:7-8) Micsoda komoly dolog az, amikor az Úr szent nevét a gonoszok a szájukra veszik! – figyelmeztetés nekünk, hogy nem mindenki, akik Krisztus nevét használják, „állnak el a hamisságtól” (2Tim2:19). Figyeljük meg azt is, miképpen értelmezte Sémei a Dáviddal szembeni isteni bánásmódot, megmutatva ezzel azt, hogy a gonoszok mindig is igyekeznek az isteni ítéleteket a maguk szolgálatába állítani, mert azt, hogy mi a jó és mi a rossz, az önző érdekeikből kiindulva ítélik meg. Őrizze meg az isteni kegyelem mind a szerzőt, mind az olvasót annak ostobaságától és bűnétől, hogy a másokkal kapcsolatos isteni bánásmódról filozofáljanak!

„Monda pedig Abisai, Sérújának fia, a királynak: Hogyan szidalmazhatja ez a holt eb az én uramat, a királyt? Majd én elmegyek és fejét veszem. Monda pedig a király: Mi közöm van veletek, Sérújának fiai? Hadd szidalmazzon, mert az Úr mondotta néki: Szidalmazza Dávidot; és ki mondhatja néki: Miért míveled ezt?” (2Sám16:9-10) Itt az előkép ismét beleolvad a valóságba, mégpedig két vonatkozásban. Először is, Dávid odaszánt követőjének ez a jószándékú, de testi javaslata emlékeztet minket arra a kérésre, amit Krisztus tanítványai fogalmaztak meg azokat illetően, akik „nem fogadák be őt”, nevezetesen: „Uram, akarod-é, hogy mondjuk, hogy tűz szálljon alá az égből, és emésztsze meg ezeket, mint Illyés is cselekedett?” (Lk9:54) De ahogyan Krisztus válaszolt: „Nem tudjátok minémű lélek van ti

bennetek”, Dávid is úgy fogta vissza Abisait – világos bizonyítéka ez annak, hogy nem volt „vérszopó ember”, aminek Sémei nevezte őt! Másodszor, Dávid visszautasítása, hogy szitokra szitokkal válaszoljon, emlékezte minket Rá „A ki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott” (1Pt2:23), ezzel hagyva ránk követendő példát. De elfordulva az előképtől, térjünk rá a gyakorlatira.

Bár Saul vére nem Dávid kezén száradt, de Uriásé igen, s ezt jól tudta. Ezért hajolt meg Isten igazságos büntetése előtt és kímélte meg Sémeit – mind Absolon, mind Sémei eszközök voltak Isten kezében, jogosan sújtva őt, bár a bűnös magatartásuk a sajátjuk volt. Párhuzamos esetet látunk Áronban: az aranyborjú elkészítésében megmutatkozó nagy gonoszságának emléke lecsillapította az elméjét a fiai halálának félelmetes próbája során (3Móz10:1-3) – tudva, hogy még sokkal súlyosabb ítéletre is méltó, így csendben maradt.

„Monda pedig a király: Mi közöm van veletek, Séruijának fiai? Hadd szidalmazzon, mert az Úr mondotta néki: Szidalmazza Dávidot; és ki mondhatja néki: Miért míveled ezt?” (2Sám16:10) Dávid Isten kezét látta ebben a megtapasztalásban, amint a Bethsabé és Uriás ellen elkövetett bűnei miatt sújtja őt. Sémei a mennyből kapott megbízatást, hogyátkozza őt, bár ez nem mentette fel őt jobban vagy vette el a bűnét, mint amennyire Krisztus keresztre feszítői voltak vétlenek, mivel azt tették, „ami Isten eleve elvégzett tanácsából történt” (Csel2:23, 4:28). Isten eleve elrendelt mindent, amiknek meg kell lenni ebben a világban, de ez nem jelenti azt, hogy Ő elégedetten szemléli az emberek gonoszságát vagy szemet huny a bűneik felett. Valóban nem. Az Istent mentesítésére irányuló buzgóságukban attól, hogy a bűn szerzője vagy elrendelője legyen, sokan tagadták, hogy Ő rendelte vagy parancsolta meg azt. Mivel azonban a teremtmény nem képes felfogni az Ő útjait, vagy meglátni azt, hogyan szerzője Ő egy cselekedetnek anélkül, hogy megvádolhatóvá válna az abban rejlő gonoszsággal, ezért elvetették az a fontos igazságot, miszerint a bűn Isten abszolút ellenőrzése alatt áll és ugyanúgy alá van rendelve az Ő erkölcsi kormányzásának, mint ahogyan a szeleket és a hullámokat irányítja Ő az anyagi szférában.

Ez a téma elismerten nehéz, s ha Isten engedi, reményeink szerint többet is írunk majd róla a jövőben. Addig megelégszünk azzal, hogy idézzünk a Westminsteri Hitvallásból: „Isten mindenható ereje, kifürkészhetetlen bölcsessége és végtelen jósága gondviselésében olyan teljes mértékben nyilvánul meg, hogy még az első bűnesetre, valamint az angyalok és emberek minden más bűnére kiterjed. Nem csak egyszerű megengedés által, hanem egy olyan megengedés által, amelyhez kapcsolódik a legbölcsebb és leghatalmasabb korlátozása, és az ily módon való igazgatása és kormányzása a különböző korokban, az ő szent céljai érdekében. Így a bűnösség egyedül a teremtménytől származik és nem Istentől, aki a legszentebb és legigazságosabb lévén, sem szerzője, sem jóváhagyója nem lehet a bűnnek.” (5:4)

„És monda Dávid Abisainak és minden szolgáinak: Íme az én fiam, ki az én ágyékomból származott, kergeti az én életemet: hogynes cselekedné tehát e Benjáminita? Hagyjatok békét néki, hadd szidalmazzon; mert az Úr mondotta néki. Netalán reá tekint az Úr az én nyomorúságomra, és jóval fizet még ma nékem az Úr az ő átka helyett.” (2Sám16:11-12) Itt két további megfontolást látunk: Dávid a Sémei átkának kisebb csapása alatt Absolon lázadásának nagyobb megpróbáltatására emlékezve nyugtatta magát. S abban a lehetőségben keresett vigaszt, hogy Isten még ezt a bajt is átváltoztathatja végül áldássá a számára. A gyakorlati értéke ennek az eseménynek az az értékes tanítás, amit arról tartalmaz, hogy miképpen kell a szentnek viselkednie és vigasztalódnia a súlyos próbák alatt. Foglaljuk ezt össze. Először is Dávid azzal a gondolattal vigasztalódott, hogy jóllehet a bűne súlyosabb büntetést érdemelt, mint amit kapott. Másodszor az ostromozó eszközön túlra nézett Isten igazságos kezére. Harmadszor, a kisebbik bajt nem tartotta figyelemre érdemesnek a nagyobbik mellett. Negyedszer, remélte, hogy Isten majd még „jót” hoz ki a rosszból. Bárcsak nekünk is adná meg a kegyelem, hogy így viselkedjünk!

67. fejezet – Baráti támogatások (2Sám16-17)

Megannyi elszomorító dolog mellett a következő két három fejezetben a világosság sugarai néha keresztültörnek az azokat elborító sötétségen. A feljegyzések jórészt Dávid ellenségeinek tetteire vonatkoznak, de itt-ott találunk feljegyzéseket a barátainak jószívű cselekedeteiről is. A bukott emberi természet romlottsága újra és újra megjelenik, s láthatjuk, hogy a bűn milyen félelmetes mélységeibe esnek bele az emberek, a nincsenek közvetlenül visszafogva felülről. Isten igazságosan engedi meg az ördögnek a szabad munkálkodást az engedetlenség fiaiban (Ef2:2), mert az ember a kezdetektől fogva önként választotta azt, hogy a Sátán jogarának az alattvalója legyen, semhogy szövetségben maradt volna az Alkotójával: többre tartotta a halált az életnél, a sötétséget a világosságnál, a rabszolgaságot a szabadságnál, s ezért kell elszenvednie ennek a következményeit. De a Mindenható a Sátán felett áll és a tombolását a saját szolgálatába állítja: „Mert az emberek haragja megdicsőít téged, miután felővezed végső haragodat.” (Zsolt76:11) – látványos szemléltetését látjuk ennek újra és újra a hamarosan eléünk táruló újabb színhelyeken.

A bukott emberi természet romlottsága nem vonzó téma, de mégis komoly tény, amivel minden nap szembesülünk kívül és belül egyaránt. Sőt, ez magyarázza meg nekünk minden másnál jobban a félelmetes gonoszságot, ami mindenfelé burjánzik. Egy romlott fa (magától) csak romlott gyümölcsöt teremhet. De aminek valóban meg kell lepnie minket, az nem a bőséges termés, ami a bűn eredményez az emberiség nagy családjában, hanem inkább az, hogy oly sok bűzös virágját és bimbóját elfojtják, mielőtt azok kifejlődhetnének. Időről időre Isten engedi a bűn némely szörnyetegének, hogy akadálytalanul megfussa a pályáját, s ezzel mutatja meg, milyen félelmetes gonoszságra képes az ember, s mi lenne az általános helyzet, ha teljesen magukra hagyná Ádám leszármazottjait. Akhítófel és Absolon tettei mindenfelé megduplázódnának, ha Isten nem vetne zablát az Őt gyűlölők szájába és nem korlátozná ugyanúgy az ellenségeskedésüket, mint szeleket és a hullámokat.

De az ember gonoszságának korlátozása nem az emberiség nagy családja isteni kormányzásának az egyetlen tevékenysége: Isten olyasvalaminek a létrehozásával is foglalkozik a bukott emberi természet kedvezőtlen talajából, ami alkalmassá teszi ezt a világot az Ő népe számára, hogy éljenek benne, mert Ő mindent az Ő javukra tesz (Rm8:28) – az Ő dicsősége és az ő javuk elválaszthatatlanul összefonódnak. Az, hogy a szentek bármi könnyőületet, igazságot vagy kedvességet tapasztalnak meg az újjá nem születettek részéről, kizárólag Isten kegyelmének és hatalmának köszönhető. Az, hogy a hívővel néha barátkoznak azok, akiknek nincs istenszeretet a szívükben, ugyanúgy az isteni hatalom terméke és csodája, mint az, amikor alkalmi oázist hoz létre a sivatagban. Vannak időszakok, amikor az Úr miatt „a párducz a kecskefiúval fekszik, a borjú és az oroszlán-kölyök és a kövér barom együtt lesznek” (Ézs11:6). Vannak időszakok, amikor a hollókkal eteti az Ő szolgálait. Mégis, bármilyen eszközt is tetszik az Úrnak használni, a hívő nyelvezetének mindig ennek kell lennie: „Asztalt terítesz nékem az én ellenségeim előtt” (Zsolt23:5)

Azaz, a nehézségek és a szenvedések között, amit az ellenségei okoztak Dávidnak, meg kell látnunk a neki és az embereinek nyújtott segítségeket és jószívű támogatásokat is, amire Isten indított fel másokat. Így volt ez az Ő áldott Fiának megtapasztalásaiban is: ha egyrészt azt olvassuk, hogy „nem volt hová a fejét lehajtania”, másrészt azt halljuk, hogy „(sok más asszony), kik az ő vagyonukból szolgálnak néki” (Lk8:3). Így volt Pál apostol történetében is: ha egyrészt néha „éhségben és szomjúságban... hidegben és mezítelenségben” élt, más alkalommal ezt olvassuk róla: „A barbárok pedig nem közönséges emberséget cselekesznek vala mi velünk: mert tüzet gerjesztvén, befogadának mindnyájónkat a rajtunk való záporért és a hidegért... Kik nekünk nagy tisztességet is tőnek, és mikor elindulánk, a szükséges dolgokkal ellátának” (Csel28:2, 10). S vajon nem így volt ez mind a szerző, mind az olvasó életében? Kétségtelen, hogy az édes és a keserű, a csalódások és az örömteli meglepetések keverednek:

„A jó szerencsének idején élj a jóval; a gonosz szerencsének idején pedig jusson eszedbe, hogy ezt is, épen úgy, mint azt, Isten szerzette” (Préd7:14).

„Eljuta annakutána a király és az egész nép, mely vele vala, Ajefimbe, és ott megnyugovék” (2Sám16:14), azaz Bahurimba (5. vers). A Jeruzsálemből indult hosszú és fárasztó utazásuk után Dávid és hűséges követőinek csapata táborot vertek és hozzájutottak a nagyon szükséges pihenéshez. Ugyanakkor „Absolon pedig és az egész nép, Izráelnek férfiai, bemenének Jeruzsálembe, és Akhitófel is ő vele.” (2Sám16:15). Dávid és a kísérete szélesre tárta a kaput Absolon előtt, hogy elfoglalhassa a királyi várost, amikor csak akarja. Nem volt senki, aki szembeszállt volna vele. Ennek megfelelően el is jött és nagyon fellelkesült a kezdeti sikerektől, megígérve magának, hogy hamarosan az egész ország az övé lesz: „Isten engedi, hogy a gonoszok egy ideig a várakozásaik felett sikeresek legyenek a gonosz terveikkel, hogy azután a csalódásuk annál fájdalmasabb és szégyenletesebb legyen” (Matthew Henry).

„Mikor pedig az Arkeából való Khúsai, a Dávid barátja bement Absolonhoz, monda Khúsai Absolonnak: Éljen a király, éljen a király! És monda Absolon Khúsainak: Ez-é a barátod iránti szereteted? Miért nem mentél el barátoddal? Felele Khúsai Absolonnak: Nem, hanem a kit az Úr és ez a nép választ, és az Izráelnek minden fiai: azé leszek és azzal maradok. Azután ugyan kinek szolgálnék örömeztőbb, mint az én barátom fiának? A mint szolgáltam a te atyádnak, szintén olyan leszek te hozzád is.” (2Sám16:16-19) Ez annak a folytatása, amit a 2Sám15:32-37-ben láttuk: Khúsai némi kockázatot vállalva magára nézve, bemerészkedett az oroszlán barlangjába azért, hogy szolgálhassa és segíthess Dávidot. A viselkedése ez alkalommal olyan problémát jelent, amiről az igemagyarázók véleménye rendkívül eltérő. Egyesek azt állították, hogy „a szerelemben és a háborúban minden megengedett” világi alapelv miatt Khúsai teljesen jogosan járt el a színlelésével, mások viszont fenntartás nélkül abszolút hazugként ítélték őt el; megint mások összezavarodtak és visszatartották az ítéletet. Mutassunk rá először is arra, hogy Khúsai nem ezt mondta: „Éljen Absolon király!”, s amikor kérdőre vonták a Dáviddal szemben tanúsított hűtlensége miatt, akkor nem azt válaszolta, hogy „ahogyan az atyáddal tettem, most teljes mértékben téged és az ügyedet szolgálom”: a nyelvezete kétértelmű volt, kettős értelmezésre alkalmas. Míg ez némileg módosította a vétkét, semmiképpen sem mentette fel Khúsait, mert a nyelvezete a félrevezetésre irányult, ezért kettősséggel volt vádolható. Az, hogy a szándéka jó volt és az erőfeszítéseit siker koronázta, semmiképpen sem mentette őt fel. Az „eredmények” nem mércék, amikkel bárminek a helyes vagy helytelen mivoltát kell felmérnünk. Tartsuk észben, hogy most a dolgok emberi oldala az, amivel foglalkozunk – isteni oldalról nézve Isten engedte meg, hogy Absolon szívének gögje megtévessze őt: bolond módon azt hitte, hogy Dávid legjobb barátai annyira szerették őt, hogy örömmel kaptak a lehetőségen és beálltak az ő zászlója alá. Ezért Khúsai szavait is a számára kedvező módon értelmezte.

A fenti esemény figyelmeztetés és nem utánzandó példa gyanánt lett feljegyezve. Ez megmutatja, hogy a jó indítéknál több is szükséges ahhoz, hogy egy cselekedet Isten szemében jónak minősülhessen. Ez egy fontos alapelv. amit mérlegelnünk kell, mert manapság nem kevesen mentenek fel sok rosszat azt mondva, hogy „nos, az indítékai jók voltak”. Miközben igaz, hogy az indíték gyakran meghatározza a cselekedet értékét, mégis, más alapelveknek és megfontolásoknak is hatással kell lenniük ránk. Például, a jó szándékaink megvalósításához a helyes eszközöket kell használnunk. Dicséretes dolog egy szülő részéről, ha élelmet keres az éhes gyermekének, de mégsem szabad azt ellopnia. Itt vétett Khúsai: az, hogy segíteni szeretett volna Dávidnak nem menti fel őt abból, hogy egy képmutató szerepét játszotta. „Mert a mi dicsekedésünk ez, lelkiismeretünk bizonyosága, hogy isteni őszinteséggel és tisztasággal, nem testi bölcseséggel, hanem Isten kegyelmével forgolódtunk a világon” (2Kor1:12). Ez a keresztyén mérce. Soha nem jó rosszat tenni.

A fő eszköz, amiket a hívőnek minden bajban és vészhelyzetben alkalmaznia kell, az imádság: alázatosan és bizalomteljesen kell az ügyét Elé tárni, Akinél nincsenek nehézségek,

és engedni, hogy Ő irányítsa azt úgy, ahogyan Neki tetszik. Ez az, amit Dávid legelőször megtett (2Sám15:31), de aztán beszennyezte azt a testi politikához folyamodva (2Sám15:34). Mielőtt tovább lépnénk, figyeljük meg, miképpen vehetjük a szívünkre magasabb értelemben Absolonnak a Khúsaihoz intézett kérdését: „Azokat, akik csodálják magukat, könnyen becsapják azok, akik ragaszkodást mutatnak irántuk, de könnyen észreveszik másokban ugyanazokat a hibákat, amikben ők maguk sokkal közismertebben vétkesek, s hajlamosak a csodálkozásukat kifejezni ezeken- Ha Krisztus egyik buzgó tanítványa nyilvánvaló gonosztságot követ el, akkor még a tékozlók is így kiáltanak: 'Ez a te felebaráti kedvességed?' Sajnos azonban a Megváltó is gyakran szólhatna mindegyikünkhöz ugyanezekkel a szavakkal a magunk szégyenére és gyalázatára! S mily gyakran kell így megbaboláznunk önmagunkat, s megemlékezni a hálátlanságunkról, mélyen megaláztatva ezáltal!” (Thomas Scott) A Krisztus iránti hűtlenség a legjobb Barátunkkal szembeni barátságtalanság egyik fajtája! Micsoda téma ez egy gyakorlati prédikációhoz!

Egy korábbi fejezetben már utaltunk a 2Sám16 záró verseiben feljegyzett undorító epizódra, így pár rövid megjegyzés most elégséges lesz. „Monda pedig Absolon Akhitófelnek: Adjatok tanácsot, mit cselekedjünk?” (2Sám16:20) Először is megjegyezzük, hogy Absolon nem a frigyűző gondnokait kereste vezetésért, (amit Dávid visszaküldött Jeruzsálembe), mert ő nem törődött Jahve akaratával: egész idő alatt hitetlenként, közönséges lázadóként viselkedik. Másodszor, Akhitófel nyilvánvaló célja azzal, hogy ilyen gonosz tanácsot adott Absolonnak – ami, mint azt Matthew Henry helyesen megjegyzi, olyan volt, mintha „a Sátán szava” lett volna és nem „Istené” (2Sám16:23), – hogy olyan magatartásra és viselkedésre vegye rá új urát, ami a Dávid részéről történő megbocsátás minden reményét kizárja. Harmadszor, a színpad mögött ott volt Isten minden felügyelő keze, aki a saját szavát teljesítette be (2Sám12:11), megbüntette Dávidot a gonosztságaért – amiért még ezeket az „ágyasokat” is kitarította a megannyi felesége mellett, s ez szomorú képet fest a zsoltárosról.

„Monda azért Akhitófel Absolonnak: Engedj kiválasztanom tizenkétezer embert, hogy felkeljek, és üldözzem Dávidot ez éjjel. És megtámadom őt, míg fáradt és erőtlen kezű; megrettentem őt, és megfutamodik az egész nép, mely vele van; és a királyt magát megölöm. És visszavezetem te hozzád az egész népet, mert az egésznek visszatérése attól a férfiútól függ, a kit te üldöazol; és akkor az egész nép békeességben lesz.” (2Sám17:1-3) Azt gondolhatnánk, hogy ez az aljas javaslat a saját gyűlölködés érzései által született, mert mint arra már rámutattunk, Bethsabé Akhitófel unokája volt, ezért személyesen is meg akarta bosszulni a családját ért sérelmeket. De akár ez a helyzet, akár nem, politikus emberként Akhitófel gyorsan felfogta, hogy a késlekedés beszélyes lehet, s ha Absolon el akarja távolítani Dávidot az útjából, akkor gyorsan kell cselekedni és lecsapni, amíg atyja és az emberei fáradtak és csüggedt lelkűek.

Azok, akik a gonosz Absolont vették körül ebben az időben világosan megértették, hogy a kapzsiságát nem elégíti ki más, mint Dávid halála és a trón magához ragadása: az egyetlen meghatározandó dolog a legjobb mód volt ennek az aljas célnak az eléréséhez. Következésképpen, amikor Akhitófel elmondta a gonosz tanácsát, senki sem emelte fel szent borzalommal a kezét, nem volt senki, aki akár csak tiltakozott volna ennek az eljárásnak a durva igazságtalansága miatt. Nem túl régen még maga Absolon is menekülőre fogta a bűne miatt és Dávid meglegedett azzal, hogy hagyta a fiát száműzetésben maradni, bár halált érdemelt, sőt, vágyott a visszatérésére. De Absolonból annyira hiányzott a természetes szeretet, annyira hálátlan volt, hogy Dávid vérére szomjazott. Látod, kedves olvasó, mire képes az emberi természet (a tiéd és az enyém sem kivételek), amikor Isten teljesen magunkra hagy! Milyen nagyon-nagyon eltévelyednek azok, akik tagadják a bukott ember teljes romlottságának komoly igazságát!

Az Akhitófel által javasolt terv nagyon is ajánlható volt egy olyan számító embernek, mint Absolon. Nem szolgálná a javát az alattvalók teljes körű lemeszárlása – a filiszteusok túl

közel és túl sokan voltak ahhoz, hogy szükségszerűen meggyengítse az erőit. Sújtsunk le magára a királyra, s a követői készégesen meg fogják adni magukat. „Csapd agyon a pásztort, s a juhok szétszóródnak, s könnyű prédái lesznek a farkasnak” volt Akhitófel tervének alapelve. Mások rámutattak, hogy erős hasonlóság állt fenn a Kaifás által sugallt politikával (ha ugyan nem annak az előképe volt): „Meg sem gondoljátok, hogy jobb nekünk, hogy egy ember haljon meg a népért, és az egész nép el ne vesszen.” (Jn11:50) Ilyen volt Krisztus más ellenségeinek a nyelvezete is: „Ez az örökös; jertek, öljük meg őt, és a miénk lesz az örökség” (Mk12:7).

„Igen tetszék e beszéd Absolonnak és Izráel minden véneinek.” (2Sám17:4) Akhitófel hidegvérű javaslatának kétségbeejtő gonoszsága arról, hogy „megöli” Isten felkentjét egyáltalán nem borzasztotta el Absolont, hanem szívbéli egyetértésével találkozott. „Az igazak ösvénye pedig olyan, mint a hajnal világossága, mely minél tovább halad, annál világosabb lesz, a teljes délig.” (Péld4:18) Az is ugyanúgy igaz, hogy a gonosz emberek és a csábítók egyre rosszabbak és rosszabbak lesznek. A lehulló kő lendületre tesz szert és minél tovább gurul lefelé a hegyoldalon, annál nagyobb a sebessége. Így van azzal is, aki teljes mértékben eladta magát az ördögnek – ő nem ad megnyugvást a nyomorult áldozatainak, hanem bűnből bűnbe kergeti őket, amíg a gonoszságuk pohara csordultig nem telik. A Sátán könyörtelen hajcsár, aki mindig egyre több téglát követel a rabszolgáitól. Milyen buzgón kell imádkoznunk a szabadulásért a gonosztól!

„És monda Absolon: Hívják ide mégis az Arkeabeli Khúsait is, és hallgassuk meg, mit szól ő is.” (2Sám17:5) Ez tényleg szembeszökő. Az előző alkalommal Absolon azonnal a tettek mezejére lépett Akhitófel gonosz tanácsának megfelelően (2Sám16:22), akkor most miért nem tett ugyanúgy? A javaslata „igen tetszék” neki, de mégis habozott és kikérte Khúsai, Dávid titkos barátjának tanácsát. Nem Khúsai kezdeményezett és tolakodott előre: Absolon volt az, aki szerette volna megismerni az ő gondolatait. Micsoda bizonyítéka ez annak, hogy „mint a vizeknek folyásai, olyan a királynak szíve az Úrnak kezében, valahová akarja, oda hajtja azt!” (Péld21:1) „Az Úr parancsolta vala pedig, hogy az Akhitófel tanácsa elvettessék” (2Sám17:14), de ezt nem fizikai erővel, hanem a természeti törvények működtetésével érte el. Absolon látszólag teljesen szabadon döntött abból a gondolatból kiindulva, ami az elméjébe ötlött, mindazonáltal az isteni kéz irányította őt önmaga előtt sem ismert módon. Az ember szabadon csak az isteni rendeletek körén belül cselekedhet.

Ebben a kritikus pillanatban, amikor Dávid végzete megpecsételődni látszott, akkor kapott lehetőséget a hűséges követője arra, hogy támogassa őt. Milyen áldott módon időzíti Isten a beavatkozásait! Ő soha nem cselekszik túl korán vagy túl későn. A hitetlenség türelmetlensége és az önfejlés ingerlékenysége miatt gondoljuk azt, hogy az Úr lassú. Isten gyakran „vár...”, hogy könyörüljön rajtuk” (Ézs30:18) azért, hogy önmagunk végére jussunk, s világosabban megmutatkozzon, hogy a szabadítás Tőle van. Máskor az ellenségeik nagyobb bosszúsága és kétségbe ejtése végett késlelteti a beavatkozását az Övéi érdekében. Khúsai nem hagyta cserben Dávidot ebben a kritikus pillanatban, hanem ügyes és hihető érvekkel vette rá Absolont, hogy meggondolja magát és halassza el a menekülő király azonnali megtámadását. Ezzel elérte a célját, mert bármilyen késlekedés Absolon részéről lehetővé tette Dávidnak, hogy megpihentesse fáradt embereit, növelje a haderejét és a lehető legelőnyösebb módon állomásoztassa őket. De erről majd többet a következő fejezetben.

68. fejezet – Baráti támogatások (2Sám16-17, folytatás)

A saját örök céljainak megvalósítása során a népe lelki és mulandó szükségleteinek kielégítése és a megszabadításuk közben az ellenségeiktől Isten szuverén Úrként tevékenykedik, alárendelt közreműködőket alkalmazva vagy elosztva őket úgy, ahogyan Neki tetszik. Az, hogy Őt nem korlátozza semmiféle forráshiány, világosan kiderül abból, hogy kétmillió izraelitát táplált a pusztaságban negyven éven át, valamint más jeles, a Szentírásban feljegyzett eseményekből is. Mindazonáltal általánosságban tetszik Neki eszközöket használni az örökkévaló rendelkezéseinek megvalósításához. Ezek az eszközök gyakran gyengék, teljesen elégtelenek önmagukban azoknak a végcéloknek az eléréséhez, amikhez fel vannak használva – s ezzel mutatja meg nekünk, hogy az elégséges mivoltuk Neki köszönhető, Aki kegyeskedik használni ezeket. Amikor Isten emberi eszközöket használ, az alkalmatlanságuk és az érdemtelenségük gyakran teljesen világos, s azért, hogy ne dicsekedhessünk velük, hanem csak azzal, Aki kegyeskedik a kincsét cserépedényekbe helyezni. Amíg ezt az alapelvet világosan fel nem ismerjük, hajlamosak vagyunk megbotrálni az Isten által használt eszközök nyilvánvaló hibáin.

Istennek soha nem volt több, mint egyetlen tökéletes Szolgája ezen a Földön és az Ő mindent felülmúló kiválósága csak még jobban megmutatkozik a többiek számos tökéletlensége által. De nem szabad örömünket lelnünk azok hibáinak keresésében vagy szemlélésében, akiket Isten használt – mint a tisztátalan madarak, akik a tetemekben látnak táplálékot. Ki vagyunk mi, olyannyira telve a bűnnel, hogy köveket hajigálhatnánk másokra? Viszont azoknak a Szentírásban feljegyzett hibái, akiket Isten különbözőképpen használt, nem lehet menedék, ahová elrejtőzünk a saját bűneink mentegetéséhez. Ezeknek a nyilvánvaló szabályoknak az észben tartása az, ami gyakran jelent valódi nehézséget Isten szolgájának, akár szóbeli, akár írásbeli a prédikációja. Az ő kötelessége figyelmeztetéseként használni a bibliai szereplők hibáit: sajnos azonban, miközben ezt teszi, gyakran van oka elítélni önmagát is, ami viszont hasznos, ha valóban megalázza őt Isten előtt.

Most meg kell vizsgálnunk azokat az eszközöket, amiket Isten használt a szolgájának megszabadításához az ellenségeinek gyilkos szándékaitól. Ha volt egy Jonatán Saul palotájában, aki támogatta az ügyét és tájékoztatta őt atyja terveiről, most úgy támasztotta Isten Khúsait Absolon főhadiszállásán, hogy a segítségére legyen és üzeneteket juttasson el hozzá arról, hogy mi készül. Megbízható hírvivők ezeknek a fontos híreknek az eljuttatására Dávidhoz voltak megtalálhatók a két pap személyében, akiket Dávid visszaküldött Jeruzsálembe, hogy ott szolgálják az ő érdekeit. Igaz, kénytelenek voltak a városon kívül a Rógel forrásánál megszállni, ahová viszont egy szolgálóleány hozta a híreket nekik. Az egyik láncszemnek szüksége van a másikra a láncban a kapcsolat megteremtéséhez: a két papot látták, amint a küldetésükre indultak és Absolon emberei üldözőbe is vették őket, de védelmezőjük támadt és ők megmenekültek. Így ebben az esetben Isten egy kiemelkedő politikust, két papot, egy szolgálóleányt, s egy farmert és a feleégét használta.

„És monda Absolon: Hívják ide mégis az Arkeabeli Khúsait is, és hallgassuk meg, mit szól ő is. És mikor megérkezék Khúsai Absolonhoz, monda néki Absolon ilyenképen: Akhitófel ilyen tanácsot ad, megfogadjuk-é az ő szavát, vagy ne? Szólj hozzá.” (2Sám17:5-6) Ne felejtjük el, hogy „Akhítófel tanácsa, melyet adott, olyannak tekintetett abban az időben, mintha valaki az Isten szavát kérdezte volna; olyan volt Akhitófelnek minden tanácsa mind Dávid előtt, mind Absolon előtt” (2Sám16:23). Így hát vajon nem valóban figyelemreméltó, hogy Absolon nem cselekedett azonnal a tanácsára, hanem most Khúsaival is tanácskozik, annál is inkább, mivel az Akhitófel által javasolt terv „igen tetszék... Absolonnak és Izráel minden véneinek” (2Sám17:4). Csak egyetlen kielégítő magyarázat van: Isten másképpen rendelte! Ez sokkal több, kedves olvasó, mint csak egy esemény az ókori történelemben: példát mutat arra nézve is, hogy Isten miképpen irányítja a nemzetek ügyeit manapság. Vajon nem voltunk tanúi

egyéneknek, akik ugyanúgy híjával voltak minden természetes szeretetnek, s olyan istentelenek és gátlástalanok voltak, mint Absolon, de a nemzeti és a nemzetközi ügyek magas pozícióiba törekedtek?

Igen, kedves olvasóm, az, amit a Szentlélek itt a 2Sám17-ben feljegyzett, annak sokkalta nagyobb a fontossága, mint egy évezredekkel ezelőtt lejátszódott epizódnak. A felkent szem felfedezheti benne és rajta keresztül a menny fényét, amint rávilágít a földi eseményekre. Isten ugyanúgy kormányoz a törvényhozó házakban, valamint az uralkodók és a diplomaták titkos találkozóin, mint ahogyan az elemeket és az égitesteket megalkotja. Ő az, Aki irányítja az önző cselszövéseket és felülbírálja mások ellentétes terveit. Így volt ez itt, Jeruzsálemben is, sok-sok évvel ezelőtt, s így van ez most is Londonban, Washingtonban, Párizsban, Berlinben és Rómában. A pontos ok, amiért a Szentlélek feljegyzete az eseményünket a Szentírás halhatatlan lapjain az, hogy Isten népe mindegyik nemzedéke tudhassa, „hogya a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán, és a kinek akarja, annak adja azt” (Dán4:17, 25, 32) – sajnos a modern szöszék tudatlansága és a hűtlensége folytán manapság sok hívő van megfosztva ettől a vigasztaló bizonyosságtól.

Isten Ígéje élő Íge, nem a dolgok régmúlt, a távoli múltban lezajlott története. A mi pótolhatatlan veszteségünk lesz, ha elmulasztjuk a fényét ráirányítani az élet titkaira és „a földnek sötét helyeire (Károlinál: rejtékhelyeire)” (Zsolt74:20). S biztosan nincsenek sötétebb helyek, mint a politikusok és a nemzetközi diplomaták konferenciatermei: „Isten uralkodik az emberek birodalmán... és az emberek között az alábbvalót emeli fel arra” (Dán4:17), s ezekben az Ő követeléseit és a népe érdekeit vagy teljesen figyelmen kívül hagyják, vagy nyíltan szembeszállnak azokkal: igen, a Felséges még ott is a legelső és megvannak a Maga útjai. Csak eddig mehetnek el a gonosz cselszövéseikkel és a kapzsi terveikkel. Ha egyrészt van egy vérszomjas Akhitófel (egy katonai vezető), aki az ártatlan vér kiontására ösztökél egy modern diktátort, más oldalról Isten támaszt egy Khúsait (bár lehet, hogy a neve nem jelenik meg az újságokban), aki korlátozza és visszafogja őt óvatos várakozást tanácsolva, s az ő tanácsa (ami Istentől származik) arra irányul, hogy megghiúsítsa vagy módosítsa az előző szélsőséges intézkedéseit. Azon az eljövendő napon majd meglátjuk, hogy a 2Sám17 gyakran megismétlődött ennek a világnak a politikájában, de különösen Európában.

„Monda akkor Khúsai Absolonnak: Nem jó tanács az, a melyet Akhitófel ez egyszer adott.” (2Sám17:7) Khúsai komoly próbának lett alávetve. Először is, Absolon már bizonyosságát adta, hogy némileg gyanakodott az iránta tanúsított hűségét illetően, amikor először lépett színre (2Sám16:17). Másodszor, Akhitófel épp az imént hozakodott elő egy tervvel, ami általános elfogadásra talált. Harmadszor pedig Akhitófel tervének kritizálása jogosan fokozhatta volna Absolon vele szemben tanúsított gyanakvását. De megállta a helyét és némi kockázatot vállalva megtette azt, amit tudott, hogy Dávidot baráti támogatásban részesíthesse. Egyenesen előállt és bátran megkérdőjelezte riválisa tanácsát, de mégis bölcsen elvette a csapása élet az „ez egyszer” módosítással. A nyelvezetét ügyesen választotta meg: nem azt mondta, hogy „ez az irány egyenesen örülség lenne”, hanem csak annyit, hogy „nem jó” – nem okos dolog az abszolút szükségesnél durvább nyelvezetet használni. Azaz, Absolon ráébredt, hogy a tanácsadói nem egyeztek – a nézetek és a politikák különbözősége által marad fenn az egyensúly az emberi kormányzatok ügyeiben.

„És monda Khúsai: Tudod magad, hogy a te atyád és az ő emberei igen erős vitézek és igen elkeseredett szívűek, mint a kölykeiktől megfosztott medve a mezőn. Annakfelette a te atyád igen hadakozó ember, ki nem alszik a néppel együtt.” (2Sám17:8) Ezekkel a szavakkal Khúsai leleményesen azt sugallja, hogy Akhitófel súlyosan alábecsülte a feladata könnyűségét. Könnyedén és dölyfösen jelentette ki: „a királyt magát megölöm” (2Sám17:2), Ám ez nem volt annyira egyszerű feladat, mint azt Akhitófel képzelte. Dávid több volt, mint holmi papírmásé uralkodó: nagyon bátor, a hadviselésben rengeteg tapasztalattal rendelkező ember volt. Emellett bátor harcosokkal volt körülvéve, akik dühös hangulatban voltak szeretett uruk Jeruzsálemből

történt szégyenletes menekülése miatt, és nem álldogáltak volna tétlenül, amíg őt megölik. Absolonnak jobb lesz szünetet tartani és szembenézni a helyzet borzasztóan valóságos nehézségeivel, mert gyakorta végzetes hiba az ellenfél erejének alábecsülése. Leülni és összeszámolni a költségeket (Lk14:28) mindig bölcs eljárás, míg az elhamarkodott és átgondolatlan intézkedések követése valószínűleg kudarchoz vezet. De ebben a lázas korban sok kegyelem szükséges ahhoz, hogy átgondoltan és óvatosan cselekedjünk, s ne rohanjunk vakon előre.

„Ilyenkor ő valami barlangban lappang, vagy valami más helyen, és meglehet, hogy mindjárt kezdetben elesvén némelyek közülök, valaki meghallja, és azt kezdi mondani: Megveretett az Absolon népe.” (2Sám17:9) A menekülő király nem olyan típusú ember volt, aki a maga kényelmét kereste, „ki nem alszik a néppel együtt”, hanem tapasztalt harcosként kifinomult stratégiához folyamodik és jól megválasztott lesben áll, ahonnan váratlanul tör előre és levágja legalább Akhitófel elől haladó embereit. S ez komoly előítéletet keltene Absolon ügyében, mert a hírek gyorsan elterjednének arról, hogy Dávid győzött a harcmezőn. A gyakorlati lecke, amire ez a mi számunkra mutat rá az, hogy nem szabad ostobán alul becsülni a lelki ellenségeink erejét és ravaszságát, hanem alaposan meg kell gondolnunk, mik a legjobb módok és eszközök a legyőzésükhöz. A vágyaink gyakran elrejtőznek, s akkor törnek elő, amikor a legkevésbé számítunk erre. A Sátán rendszerint nem megfigyelt irányból támad ránk. Neki sokkal több tapasztalata van, s nekünk óvatosan kell eljárunk, ha nem akarjuk komoly előnyhöz juttatni önmagunk felett.

„És még az erős vitéz is, kinek szíve olyan, mint az oroszlánnak szíve, igen megrémül; mert az egész Izráel tudja, hogy a te atyád igen erős vitéz, és azok is, a kik vele vannak, erős vitézek.” (2Sám17:10) Khúsai itt az sulykolja Absolonnak, ami elkerülhetetlenül következik, ha megtörténik az, amit az előző versben említett. Abban az esetben, ha Dávid sikeresen állít csapdát és lemészárolja az Akhitófel által javasolt hadjárat előőrsét – ami a legvalószínűbb, hogy megtörténik, ha egy olyan ravasz ellenféllel kerülnek szembe, mint a Góliát legyőzője – abból csak egy dolog következhet: a Dávid ellen küzdő teljes hadsereg demoralizálódik. Az Akhitófel vezette tapasztalatlan emberek, bár létszámban többen vannak, úgy éreznék, hogy nem méltó ellenfelei a királyi sereg vitézeinek, s teljesen kétségbeesnének. Ez pedig végzetes lenne Absolon ügye számára, mint egy kevés gondolkodással is belátható. Az emberi természet ingatag, s az emberek a tömegben befolyásolhatók, mint külön-külön az egyének: kevés kell ahhoz, hogy a közvélekedés megváltozzon.

„Én azért azt tanácsolom, hogy gyűjtsd magadhoz az egész Izráelt Dántól fogva mind Bersebaig, oly számban, mint a tenger partján való fővény; és magad is menj el a hadba.” (2Sám17:11) Ez volt az egyetlen logikusan levonható következtetés az előzőekben megfogalmazott kitételekből. A „tizenkétezer ember”, akiket Akhitófel kért (2Sám17:1) teljességgel elégtelen lenne a sikerhez olyan tábornokkal szemben, mint Dávid és olyan híres emberek ellen, mint akiknek parancsolt. Absolonnak mozgósítania a nemzet teljes férfilakosságát, s a pusztaság létszám erejével kell legyőznie atyját.

Azzal, hogy Absolonnak az általános mozgósítást vagy elsöprő erő összegyűjtését javasolta, Khúsai nyilván „az időt húzta”. Minél tovább volt képes rábírt Absolont a katonai akció késleltetésére azzal szemben, akit támogatott, annál több ideje volt Dávidnak messzebbre jutni Jeruzsálemtől és növelni a saját seregét, valamint kiválasztani a legjobb helyszínt a küszöbön álló összecsapáshoz. Khúsai egész célja Akhitófel „üldözöm Dávidot ez éjjel” javaslatának ellensúlyozása volt. Az érveinek további megerősítése végett Khúsai azt javasolja, hogy Absolon „maga is menjen el a hadba” (2Sám17:11) – foglalja el a megtiszteltetés helyét és vezesse a saját embereit. Közvetve arra utalt, hogy Akhitófel terve csak a saját céljait szolgálta (a személyes bosszút és a személyes dicsőséget): figyeljük meg a „felkeljek”, „üldözzem”, „megtámadom” és „megölöm” szavakat (2Sám17:1-2). Khúsai nagyon jól tudta, miféle emberrel van dolga és a szívének büszkeségére hivatkozott.

Mint majd látjuk a folytatásból, pont ez a részlet volt az, ami elvezetett Absolon saját életének az elvesztéséhez. Ha Akhitófel tanácsát követte volna, akkor Jeruzsálemben marad, de elfogadva Khúsai tanácsát, hogy maga is menjen a csatába, a saját halála elé ment. Mennyire igaz, hogy Isten „megfogja a bölcséket az ő csalárdságukban, és a hamisak tanácsát hiábavalóvá teszi” (Jób5:13)! Absolon kétségtelenül pöffeszkedett a bölcsességével, amivel megszerezte mindkét tapasztalt tanácsadó tanácsát, de mégis pontosan ez lett a vesztere. Khúsai tanácsa a személyes hiúságát legyezgette, s ennek engedve azt mutatja be itt nekünk, hogy „a megromlás előtt kevélység jár” (Péld16:18). Ha Isten téged, kedves olvasó, alantas körülmények közé és alacsony beosztásba helyezett, ne irigyeld a vezetőket, s ne törekedj a világi méltóság és a testi megtiszteltetés helyének elfoglalására.

„Akkor aztán támadjuk meg őt azon a helyen, a hol található, és úgy lepjük meg őt, miként a harmat a földre esik, hogy se közüle, se azok közül, a kik vele vannak, egy se maradjon meg.” (2Sám17:12) Ez fejezi be az előző vers elején kezdett gondolatsort: a hatalmas erő segítségével képesek leszünk rátámadni Dávidra és a követőire és végleg megsemmisíteni őket, se stratégia, sem vitézség nem használ majd semmit ilyen hatalmas túlerő ellen. Az efféle tanács nemcsak Absolonra volt hivatott hatni, hanem a nem gondolkodó tömegekre is: rájuk nézve csekély veszélyt jelentett. Valójában az efféle terv mindennemű kockázat nélkül garantálta látszólag a sikert. „Létszámban a biztonság” volt a vigasztaló jelszavuk. Figyeljük meg, milyen ügyesen használja Khúsai a többes számot: „Akkor aztán támadjuk meg őt” és „úgy lepjük meg őt”, szemben Akhitófel háromszoros „én”-jével.

„Ha pedig városba szaladna, mind az egész Izráel köteleket húzzon a város körül, és vonjuk azt a patakba, hogy még csak egy kövecskét se találjanak ott.” (2Sám17:13) Azaz, Khúsai igyekezett becsapni az ajtót mindennemű ellenvetés előtt. Ha Dávid és az emberei valamelyik városban keresnek menedéket, s megerősítik azt ahelyett, hogy egy barlangban vagy az erdőben lappanganának, az nem jelent majd akadályt egy ekkora seregnek, amelyik majd ellene támad. Nem veszélyeztetjük az embereinket, hanem a fő erővel behúzzuk a város és a népét a folyóba – ezt természetesen nem komolyan mondta, hanem nevetést akart előidézni. Ez egyszerűen csak azt jelentette, hogy Dávid semmi elképzelhető módon sem tud szembeszállni velük vagy elmenekülni előlük.

„És monda Absolon és Izráelnek minden férfja: Jobb az Arkeabeli Khúsainak tanácsa az Akhitófel tanácsánál. Az Úr parancsolta vala pedig, hogy az Akhitófel tanácsa elvettessék, mely jó vala, hogy veszedelmet hozzon az Úr Absolonra.” (2Sám17:14) Az igevers második fele magyarázza az elsőt. Akhitófel bölcs tanácsát elvetették, s Khúsai hihető, de bolond javaslatait fogadták el – bolond, mert nagyon sok késlekedéssel járt. Ugyanez rengetegszer megtörtént a népek ügyleteiben, mégpedig hasonló okból. A butaság nagyon gyakran felülkerekedik a bölcsességen a fejedelmek tanácsaiban és a törvényhozók házaiban. Miért? Mert Isten elrendelte a jó tanács elvetését azért, hogy azzal a bosszúval sújtsa a nemzeteket, amit a bűneik hoznak rájuk a mennyből. Nézd azt a komoly szenátort vagy bölcs diplomatát: feláll és a bölcsesség útját javasolja, de ha Isten elrendelte annak a nemzetnek a megbüntetését, akkor valami fecsegő fanatikus fogja rákényszeríteni a szofizmusát a legbölcsebb közgyűlésre is.

69. fejezet – Tartózkodása Mahanáimban (2Sám17)

Láttuk, hogy használta fel Isten Khúsait, Dávid barátját annak a tanácsnak a megíúsításához, amit Akhitófel adott Absolonnak. Ez azt jelenti, hogy rövid lélegzetvételnyi szünet adatott a menekülő királynak. Khúsai azonnal lépéseket tett azért is, hogy tájékoztassa urát a sikeréről (2Sám17:15-16). A két papnak, akik hírvivőkként szolgáltak, egy baturimi farmer házában kellett menedéket keresniük elrejtőzve egy kútban, amit a farmer felesége fedett le – azt, hogy mennyi furcsa és váratlan helyen rejtették el Isten szolgálait az ellenségeik elől, majd csak az eljövendő nap fogja megmutatni. Mellesleg jegyezzük meg, miképpen tant minket ez az epizód: ahelyett, hogy elhamarkodottan és vakmerően cselekednénk, mindig élnünk kell minden törvényes eszközzel, amit a könyörületes gondviselés biztosít a számunkra. Az igaz hit soha nem vezet a fanatizmushoz vagy a fatalizmushoz, hanem arra indít, hogy bölcsen és józan ítélőképességgel járjunk el.

Helyes volt, hogy a két hírnök megtette ezt az elővigyázatossági intézkedést, mert üldözték és követték őket a rejtekhelyükig, de az asszony köntörfalazása következtében hamis nyomra tértek. „Mikor pedig elmentek [az üldözők], kijövének a kútból, és elmenvén, megmondák ezeket Dávid királynak, és mondának Dávidnak: Keljete fel és menjete által gyorsan a vizen; mert ilyen tanácsot adott ti ellenetek Akhitófel. Felkele azért Dávid és mind a vele való nép, és általkelének a Jordánon, míg megvirrada; egy sem hiányzék, a ki által nem ment volna a Jordánon.” (2Sám17:21-22) „Figyelemre méltó példája volt Isten gondviselő törődésének a szolgálójával és a barátaival az, hogy senki nem veszett vagy maradt el az egész csapatból, s így ebben előképe volt Krisztusnak, Aki senkit sem veszít el a valódi követői közül.” (Thomas Scott) Az előkép valóságát lásd a Jn18:8-9-ben.

Nagyon valószínű, hogy Dávid ebben az időben írta a 42. és 43. zsoltárokat. Ezeket abban az időszakban írta, amikor meg volt fosztva a kegyelem nyilvános eszközeinek jótéteményétől és áldásától. Ezt a veszteséget nagy élesen érezte (Zsolt42:4), de reménykedve Istenben és buzgón könyörögve Neki előre tekintett arra az időre, amikor majd ismét beléphet a szent udvarába örömmel és hálaadással (Zsolt43:3-4). Ezek a zsoltárok a legáldottabb módon tárják eléink azokat a lelki megtapasztalásokat, amiken Dávid ebben az időszakban ment keresztül, valamint azokat a kitartó erőfeszítéseket, amiket azért tett, hogy fenntartsa az Isten iránti ragaszkodását. Ezek megmutatják, hogy a menekülő, aki a fájdalmas próbák majdnem az elviselhetetlenségig nyomasztották, mégis fenntartotta a kapcsolatát az Úrral. Ezek felfedik a nagy menedéket, ami a hívők rendelkezésére áll mindenkor a bajban – valami, ami teljesen ismeretlen a szegény világiak számára – nevezetesen a kiváltság, hogy kiöntheti a szívét annak, Aki gyengéden kegyelmes, nagyon könyörületes és Aki megígérte, hogy fenntart minket, ha a terhünket Őrá vetjük.

A 42. zsoltár első két verse egy lelki szív mély vágyódását fejezi ki az Istennel való közösség után az imádás házában: csak mikor megfosztanak minket az efféle kiváltságoktól, akkor kezdjük úgy értékelni ezeket, ahogyan kell – ahogyan egy kiszáradt torok az, ami a legjobban felüdül egy pohár víztől. A 4. versben elmondja az Úrnak, milyen élesen érezte istenkáromló ellenségeinek a gúnyolódásait. Utána felidézi az élénk ellentétet a korábbi tapasztalataival szemben, mikor jóllehet királyként, de együtt ment a tömegekkel a sátorba és ünnepelte Isten dicséretét. Korholva magát a csüggedtségért, igyekszik felemelni a lelkét. De hamarosan visszatér a letörtség és így kiált: „Istenem! elcsügged bennem az én lelkem”. Majd hozzáteszi: „azért emlékezem reád a Jordán és Hermon földjéről, a Miczár hegyéről” (Zsolt42:6). Igen, bár el volt vágva a kegyelem nyilvános eszközeitől, bár néhány próba sújtotta, mégsem felejtette el a legjobb Barátját.

A maradék versekben látjuk, amint a zsoltáros szabadon kiönti a szívét Istennek. Ahogyan Spurgeon mondta: „Jó elmondani az Úrnak, hogyan érzünk, s minél világosabb a megvallás, annál jobb: Dávid úgy beszél, mint egy beteg gyermek az anyjához, s nekünk

igyekeznünk kell utánozni őt.” A 43. zsoltár olyan szorosan kapcsolódik az előzőhöz, hogy egy-két régebbi kéziratban egybe vannak foglalva: az, hogy egyi időben lettek megírva világosan kiderül a 3-4. versekből. Benne látjuk, amint Dávid azért könyörög az Istennek, hogy vállalja fel „az ügyét az irgalmatlan nemzetség ellen”, s „az álnok és hamis embertől szabadítsa meg” – Utalás Akhitófelre vagy Absolonra vagy mindkettőre. Kétségbe van esve a saját csüggedtségétől és hitetlenségétől, az isteni jelenlét és hűség új megmutatkozásaért imádkozik (Zsolt43:3), olyan szabadulást kér, ami lehetővé teszi majd a visszatérését Isten házába, s a bizalom kifejezésével zárja arról, hogy végül majd minden jóra fordul a számára.

„Látván pedig Akhitófel, hogy az ő tanácsát nem hajtották végre: megnyergelé szamarát, és felkelvén elméne házához, az ő városába; és elrendezvén háznépének dolgát, megfojtá magát, és meghala; és eltemették az ő atyjának sírjába.” (2Sám17:23) Kimondhatatlanul komoly dolog ez. Micsoda ellentétet mutat itt be! Az előző versekben láttuk Dávid és az emberei átmeneti szabadulását, itt azt látjuk, amint a fő ellensége az örök kárhozatba veti magát a saját örült cselekedetével. Elégé jelentős, hogy „Akhitófel” azt jelenti: „a bolond testvére”, és senki más nem mutat olyan szörnyű bolondságot, mint az öngyilkosságban vétkesek. Akhitófel nem pillanatnyi felindulásból követte el ezt a megbocsáthatatlan bűnt, hanem teljes elhatározással, a saját otthonába menve az elkövetéséhez. S nem volt megfosztva az értelmétől sem, mert először kellőképpen elrendezte az ügyeit és gondoskodott a családjáról, mielőtt megölte volna magát.

De miért követett el Akhitófel ilyen kétségbeesett tetteket? Ó, kedves olvasó, van itt valami, aminek át kell kutatni a szívünket. Az, amiért a leginkább bolondult, most hamuvá vált, ezért nem érdekelt tovább az élet: a házi „isteneit” úgymond ellopták tőle, a „jó dolga” elveszett s ezért a temploma romokban hevert. Eddig a tanácsait úgy fogadták, „mintha valaki az Isten szavát kérdezte volna” (2Sám16:23), de Khúsai tanácsát most többre tartották. A nagy megbecsülés, aminek örvendett a politikai éleselméjűségéért, a bölcsessége az államügyekben volt a mindene, s amikor Absolon elállt a tanácsától (2Sám17:14), az több volt, mint amit a szíve büszkesége képes volt elviselni. Az, hogy Dávid trónbitorlója lekicsinyelte, azt jelentette, hogy most már „második” volt a nép előtt, s ez a bánásmód a nép előtt túl megalázó volt egy olyan ember számára, aki sokáig a figyelmük középpontjában állt.

Vajon nem látjuk ezt a sátáni önzést Saulban is? Amikor Sámuel bejelentette, hogy az Úr elvette, hogy ne legyen király, mi volt a válasza? Ez: „Vétkeztem, mindazáltal becsülj meg engem népemnek vénei előtt és Izráel előtt” (1Sám15:30) Ó, az ember dicsérete volt, nem Isten jóváhagyása, ami a minden volt a számára. Így volt ez Akhitófel esetében is: elviselhetetlen gyalázat érte az okosságát, s a gőgös szíve nem volt képes elviselni azt az elképzelést, hogy ő csak másodhegedűs lehet Khúsai után. Micsoda megerősítése ez annak a buzdításnak, mely szerint: „Ezt mondja az Úr: Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcsességével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával; Hanem azzal dicsekedjék, a ki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az Úr, a ki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem, azt mondja az Úr.” (Jer9:23-24) Figyeljük meg Isten igazságszolgáltatását annak megengedésében, hogy Akhitófel ilyen véget érjen: Dávid erőszakos halálát tervezgette, s most beteljesedett az az Íge, hogy a gaztette a saját fejére tér vissza, erőszakossága pedig a koponyájára.” (Zsolt7:16)

Ó, bárcsak magunkra vonatkoztatnánk ezt, hogy őszintén megvizsgáljuk a szívünket és megállapítsuk, hogy mi az, ami után a legfőképpen vonzódik! Mit használt bármi Hámánnak, amíg Márdokeus a kapuban ült? Ez csak újabb szemléltetése ugyanannak a gonosz alapelvnek. Milyen komoly lecke mindez a számunkra! Van-e nekünk, kedves olvasó, bármiféle földi bálványunk – legyen az a gazdagság, a tisztelet, a hírnév vagy akár egyik szerettünk – ami köré úgy fonódnak a lélek indái, hogy ha azt megérintik, az életünket érintik meg, ha pedig elvétetik, az élet a számunkra élehetlenné válik? Mire irányul az uralkodó szenvedélyünk? Mire összpontosít? Az idő és az érzékek valamely tárgyára vagy arra, Aki örökkévaló és

változhatatlan? Milyen „kincset” halmozunk fel nap mint nap? Olyasvalamit, amit ember keze vagy a halál keze hamarosan elvehet tőlünk, vagy olyat, amit „örökkévaló a mennyben”? Keressük a választ erre a kérdésre Magának az Úrnak a jelenlétében.

„És... Dávid Mahanáimba érkezett” (2Sám17:24). Ez volt a lévíták egyik városa Gád törzsének földjén (Józs13:26). Azt, hogy milyen szent emlékek kapcsolódtak ehhez a helyhez, megtudhatjuk az 1Móz32-ből. Ez volt az a hely, ahol Jákob megállt, amikor visszafelé jött a Lábánnál eltöltött hosszú idő után. Úton volt a nemkívánatos találkozás felé Ézsauval. De itt „szembe jövének vele az Isten Angyalai”! Jákob a hit megkülönböztető képességével érzékelte, hogy ez „jó jel” volt az Úrtól. Amikor pedig Jákob meglátta őket, ezt mondta: „Isten tábora ez; és nevezé annak a helynek nevét Mahanáimnak” vagy „két seregnek” – ha Isten van vele, ki lehet ellene? Ez volt tehát az a hely, ahol Dávid most felállította a főhadiszállását, ahol növelte az erőit és hadsereget gyűjtött a szembeszálláshoz a lázadókkal.

Eddigre a katasztrófa első hulláma már elült, s amikor Dávidnak sikerült biztonságban átjuttatnia a seregét a Jordánon, a Básán szabad felföldjére, jelentősen felélénkült a lelke. A 43. és 43. zsoltár tárják elének a küzdelme, ami benne folyt a kétségbeesés és a remény között, de mint láttuk, végül az utóbbi győzött. Most, hogy elérték Mahanáimot, elhatározta, hogy stabilan megáll. A helyhez kötődő szent emlékek kétségtelenül tovább bátorították őt, s amikor eljutottak hozzá a hírek Akhitófel vereségéről Absolon által, valamint az azt követő öngyilkosságáról, jó alapja volt arra a következtetésre jutni, hogy az Úr nem az ellenségeinek oldalán áll. Ahogyan múlt az idő, egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a lázadás vezetői híjával voltak az energiának, s minden egyes napnyi húzódozás a tényleges harctól csökkentette az esélyeiket a sikerre, amint azt az okos Akhitófel megmondta.

„Átkele Absolon a Jordánon, ő és Izráelnek férfiai mindnyájan ő vele... És tábort jára Izráel és Absolon a Gileád földén.” (2Sám17:24, 26) Végül az álnok Absolon nekilát a gonosz terve végrehajtásának. Nem elégedve meg szeretett szülője elűzésével Jeruzsálemből, s elkergetve őt a királyságának legtávolabbi sarkába, semmi más nem elégíti ki őt, csak Dávid eltávolítása ebből a világból. Látjátok, milyen félelmetes távolságokra viszi el a Sátán azokat, akik alávetik magukat az uralmának. Ő hazaárulásban volt bűnös. Sóvárgó elmével és brutális szívvel úgy döntött, hogy megfosztja atyját az életétől. A szörnyű összeesküvése most a csúcsára ért. Felsorakoztatja a hadseregét a Dávid elleni csatára. Hajlandó volt eljátszani az apagyilkos szerepét, s bemocskolni a kezét a szerető apa vérével, aki túl sokáig volt türelmes vele.

„És Amasát tevő Absolon fővezérré a sereg felett Joáb helyett. Amasa pedig egy férfi fia vala, a kinek a neve az Izráelita Jithra vala, a ki beméne Abigailhoz, a Náhás leányához, ki Sérujának, a Joáb anyjának nővére vala.” (2Sám17:25) Joáb, Izrael hadseregének főparancsnoka (11Krón20:1) hűséges maradt az urához, így Absolon kénytelen volt új tábornokot kijelölni a seregeinek irányításához: a gonoszoknak rendszerint nincs megengedve az, hogy mindenben a maguk kénye-kedve szerint járjanak el – az isteni gondviselés rendszerint szöveget dug a fogaskereik közé. Van némi nehézség az igevers részleteinek értelmezésével, amire a marginális olvasat is rámutat. Az, akit Absolon a serege parancsnokának választott, eredetileg „Jéter, az izmaelita” volt, aki elcsábította Dávid féltestvérét – odaillő jellem erre a pozícióra! Később „az Izráelita Jithra” néven vált ismertté. Matthew Henry szerint valamilyen „állami eljárással vált azzá – honosították”. Ez a választás Absolon részéről teljes összhangban volt a saját rothadt jellemével.

„Lőn pedig, hogy mikor Dávid Mahanáimba jutott, imé Sóbi, az Ammoniták városából, Rabbából való Náhásnak fia, és a Ló-Debár városból való Ammielnek fia, Mákir, és a Gileád tartományában, Rógelimban lakozó Barzillai. Ágyneműt, medenczéket és cserépedényeket, búzát, árpát, lisztet, pergelt búzát, babot, lencsét, pergelt árpát, mézet, vaját, juhot, ünősajtokat hozának Dávidnak és az ő vele való népnek eleségül. Mert azt gondolják vala magokban: A nép éhes, fáradt és eltikkadt a pusztában.” (2Sám17:27-29) Itt a színpad ismét változik, s Dávid

ellenségeinek rosszindulatáról a figyelmünk a barátainak kedvessége felé fordul. Milyen éles ellentétekben bővelkednek ezek a fejezetek! S vajon nem így van ez a földi életben? Miképpen is lehetne másként egy, a Sátán által uralt de Isten által felülbírált világban!

Van valami szembeszökő és megindítóezzel a három emberrel kapcsolatban, akik bőkezű ajándékot hoztak Dávidnak. Sónak annak a testvére volt, akiről Dávid ezt mondta: „Irgalmasságot teszek Hánonnal, Náhás fiával” (2Sám10:2), így amilyen mértékkel mért ennek a pogánynak, most olyan mértékkel mért most neki vissza. Vajon nem ígérte meg Isten, hogy „a ki mászt felüldít, maga is üldül” (Péld11:25). „A Ló-Debár városból való Ammielnek fia, Mákir” volt az az emberi, aki menedéket adott Méfíbósetnek (2Sám9.5): a király mentette őt fel ez alól a feladata alól azzal, hogy helyet adott Méfíbósetnek a saját asztalánál (2Sám9:11), s most Mákir fejezi ki a háláját a gondoskodással Dávid asztaláról. „Barzillairól” pedig azt olvassuk, hogy „igen vén ember vala, nyolczvan esztendő” (2Sám19:32), de mégsem volt elég öreg ahhoz, hogy ne szolgált volna Dávid szükségleteit. Vele még majd találkozunk a történetben.

Elfáradva a hosszú meneteléstől, rosszul ellátva ahhoz, ami rájuk várt, most bőséges ellátmányt kaptak. Ahogyan Matthew Henry rámutatott: „Nem adóztatta meg őket, nem kényszerítette őket arra, hogy ellássák, s még kevésbé fosztotta ki őket. De az iránta érzett kötelességtudó szeretetük, a kormányzatához való szilárd ragaszkodásuk, valamint a vele való őszinte törődésük jeleként a mostani szorult helyzetében a saját jóakarataukból hoztak neki bőséggel mind abból, amire szüksége volt. Tanuljunk meg ebből nagylelkűnek és bőkezűnek lenni a képességeinknek megfelelően mindenkivel, aki nyomorúságban van, s főleg a nagy emberekkel, akiknek ez a legfájdalmasabb helyzet, s a jó emberekkel, akik jobb bánásmódot érdemelnek.”

Milyen gyakran történik meg, hogy Isten idegeneket indít fel a népe vigasztalására, amikor megtagadják azt tőlük azok, akik sokkal közelebb állnak hozzájuk. Létezik az ellentételezés törvénye, aminek szembetűnő példáit látjuk az emberei ügyek isteni kormányzásában. Látványosan fennmarad az egyensúly a veszteségek és a nyereségek, a csalódások és az örömteli meglepetések között. Ha egy szívtelen fáraó elrendeli a héberek gyermekeinek lemészárlását, a saját lányának kell gondoskodnia Mózesről. Ha Illésnek menekülnie kellett Palesztinából, hogy elkerülje Ákháb dühét, egy sareptai özvegyasszony lett hajlandó megosztani vele az utolsó adag ételét. Ha Jézus Krisztus szüleit a szegénység sújtotta, a keleti bölcsek jöttek „arany” ajándékokkal, ami lehetővé tette a menekülésüket és az utazásukat Egyiptomba. Ha az ember ellensége a saját házanépe, akkor barátai támadnak teljesen váratlan helyekről. Ne foglalkozzunk tehát túl sokat az előbbiekkal és ne felejtsük el viszonzásképpen köszönetet mondani az utóbbiaknak.

70. fejezet – A fia halála (2Sám18)

„Az istentelenek vígassága rövid ideig tartó, és a képmutató öröme egy szempillantásig való” (Jób20:5) – gyakran így van ez még emberi és mulandó mércével mérve is: mennyivel inkább az örökkévalóság fényében! Sajnos, a szívünket oly kevésbé érinti meg ez a kimondhatatlanul komoly megfontolás – a soha véget nem érő jövő, amit vagy Isten boldog jóváhagyásával élvezünk, vagy az Ő félelmetes átka alatt szenvedünk el. Mit érnek az emberek mosolyai és tiszteletadásai, ha a folytatásuk a Mindenható örökké tartó szemöldök-összevonása lesz? A bűn gyönyörűsége „ideig-óraig való” (Zsid11:25), míg a gyönyörök Isten jobbán „örökké” tartanak (Zsolt16:11). Akkor mi haszna lesz abból az embernek, ha megnyeri az egész világot, de elveszíti a saját lelkét? Mégis milyen sokan vannak, akik – mint egykor Ézsau – többre értékelnek egy fazék főzeléket, mint a menny áldásait. Milyen sokan vannak, akik Ákhábhoz hasonlóan eladják magukat az ördögnek a gyönyör vagy a hírnév egy rövid pillanatáért!

„Az istentelenek vígassága rövid ideig tartó.” Igen, és ezt bizonyította Dávid nyomorult fia is. Absolon gondosan alakította ki a terveit, buzgón látott azok végrehajtásához, s minden lelkiismeret-furdalás nélkül igyekezett azokat véghez vinni (2Sám15:1-2, 5). Aljas előnyt kovácsolt atyja gyengélkedéséből és sok alattvaló szívét elfordította a királytól. A királyságra törekedett, s most elhatározta, hogy megszerzi magának a trónt (2Sám15:10). Összegyűjtötte az erőit Jeruzsálemtől és a hatalmas Akhitófel volta tanácsadója. Arra a kegyetlen elhatározásra jutott, hogy atyja életét fel kell áldoznia a becsvágya számára, s most elindult a sereg élén, hogy véghez vigye a megölését (2Sám17:24). A győzelme biztosnak látszott, de a számára nem ismert és nem gyanított módon a saját tragikus, de jól megérdemelt sorsának ment elébe.

„Megszámlálá pedig Dávid a népet, a mely vele vala, s ezredeseket és századosokat rendele fölējök.” (2sám18:1) Ahogyan Akhitófel előre látta, Absolon késlekedése lehetőséget adott Dávidnak az erői nagyfokú gyarapítására. Bár jelentős létszámban csatlakoztak a lázadókhoz, mégis sokan maradhettek szétszórva Izrael-szerte, akik továbbra is hűségesek voltak Dávidhoz, s ahogy a lázadás hírei terjedni kezdtek, kétségtelenül százak ragadtak fegyvert és a menekülő királyuk segítségére siettek. Az pedig, hogy erre az időre a hadserege nagyon megerősödött, világosan kiderül az igevers kifejezéseiből. Dávid most seregszemlét tartott és rendezte a seregét, hogy a lehető legelőnyösebb módon használhassa. A régi idők lendületével kötött kardot és a szemében ismét felragyogott a bizalomteljes vitézség fénye.

Teljesen világosnak látszik, hogy erre az időre Dávid már nem félt a közelgő összecsapás lehetséges kimenetelétől. Rábízta az ügyét Istenre, és magabiztosan nézett előre a küszöbön álló csatára. A látványos válasz, amit Isten adott arra az imájára, hogy hiúsítsa meg Akhitófel tanácsát, nagyon megerősítette a hitét. A nyelvezete a 42. és 43. zsoltárok végén (amiket ebben az időszakban írt) bizonyosság az élő Istenbe vetett reménységéről. De mégis meg kell jegyezni, hogy az erős hit nem hoz létre sem tunyaságot, sem gondatlanságot. Dávid szorgalommal és bölcsen tevékenykedett: felsorakoztatta az erőit, elosztotta őket a legelőnyösebben és a legtapasztaltabb tábornokai parancsnoksága alá helyezte. A siker biztosítása érdekében a mi felelősségünk minden törvényes és okos eszköz alkalmazása. Ennek megtagadása nem hit, hanem előítélet.

„És hagyá Dávid a népnek harmadrészét Joáb keze alatt, és harmadrészét Sérúja fiának, Abisainak, Joáb atyjafiának keze alatt, harmadrészét pedig bízá a Gitteus Ittai kezére.” (2Sám18:2) Mennyire igaz, hogy nincs új a Nap alatt! A katonai taktikákat ugyanazon vonalak mentén irányítotték, mint manapság: Dávid központi hadsereggé szervezte az erőit bal és jobb oldali védőszárnyakkal. „És monda a népnek a király: Bizony én magam is elmegyek veletek.” (2Sám18:2) Dávid nem volt híjával a bátorságnak, s készen állt és akart is osztozni minden veszélyben az embereivel. De mégis hisszük, hogy ezek a szavak némileg többet is bizonyítottak a puszta bátorságnál: vajon nem azért akart a válság csúcspontján a helyszínen

lenni, hogy megvédhesse önfejű fiát a katonái dühétől? Igen, itt az atya szívét és a király nemeslelkű mivoltát látjuk.

„És monda a népnek a király: Bizony én magam is elmegyek veletek.” Továbbra is vágyódott Absolon után, úgy ítélve meg, hogy a jelenléte segíthet megoltalmazni őt, mert túlon túl lágy szívű volt ahhoz, semhogy megtagadta volna az atyai érzelmeket még az iránt is, aki fellázadt ellene. Nekünk mégis úgy tűnik, hogy némileg mélyebb jellemvonás volt az, ami Dávidot ebben az időben mozgatta. Úgy tett, mintha ő maga menne el, mert rájött, hogy az ő bűne hozta mindezeket a bajokat az országra, s túlságosan nemeslelkű volt ahhoz, hogy a csata veszélyei rajta kívül másvalakit is elől találjanak. Ne felejtse el az olvasó azt, amire többször is rámutattunk az előző fejezetekben: az alázatos, bűnbánó Dávidot kell látnunk ebben a vonatkozásban, s ez adja meg a kulcsot ezeknek az eseményeknek a különböző részleteihez.

„De a nép monda: Ne jöjj; mert ha netalán mi megfutamodunk is, velünk nem gondolnak, és ha felerészben meghalunk is, velünk semmit sem gondolnak; de te teszesz annyit, mint mi tízezeren: jobb azért, hogy te a városból légy nekünk segítségül.” (2Sám18:3) Ez valóban nagyon szép. Dávid szeretettel fordult a hűséges követőihez, s most ők tesznek a sajátjukról bizonyosságot. Hallani sem akartak arról, hogy szeretett királyuk a veszély helyszínére merészkedjen. Milyen sokra becsülték! és joggal: nemcsak olyan tulajdonságai voltak, amikkel jól tudott parancsolni, de olyanokkal is, amik rabul ejtették a szívét azoknak, akik a legjobban ismerték. A mélységes tisztelet, amivel őt tisztelték, később majd újra felbukkan, amikor az életét kockáztatta a filiszteusokkal vívott csatában: az emberei megesküdték neki, ezt mondva: „Soha többé velünk hadba nem jössz, hogy az Izráelnek szövétnekét el ne oltsad.” (2Sám21:17) Ő volt a „szövetnekük”, a vezetőjük, az ihletőjük, az örömük, a tisztelt és szeretett személy Isten és ember kegyében.

„Monda azért nekik a király: A mi néktek jónak tetszik, én azt művelem. Megállá azért a király a kapuban, és az egész sereg megy vala ki százanként és ezerenként.” (2Sám18:4) „nagyobb szolgálatukra lehet, ha megmarad a városban az erőinek tartalékával, ahonnan újoncokat küldhet nekik – ez lehet egy tényleges szolgálati pozíció anélkül, hogy veszélybe sodorná magát. A király belenyugodott az érveikbe és megváltoztatta a szándékát. nem bölcs dolog merevnek lenni az elhatározásainkban, hanem meg kell hallgatnunk az érveket még az alattvalóink részéről is, a változtatunk kell a tanácsaik alapján, ha az a javunkra válónak tűnik. Akár a nép óvatossága rejtette őt el szem elől, akár nem, Isten gondviselése bölcsen rendelte, hogy Dávid ne legyen a csatatéren, mert ott a lágsága természetesen közbelépett volna annak életéért, akit Isten megsemmisíteni határozott.” (Matthew Henry)

Személyesen úgy tekintjük a király belenyugvását, mint meggyötört szívének újabb jelét. Semmi sem alázza és lágyítja meg jobban a lelket, mint az őszinte megtérés lelkülete, ahogyan semmi sem képes jobban megkeményíteni és felduzzasztani önhittséggel, mint ennek a hiánya. Az, aki vak a maga hibáira és bukásaira, nem áll készen meghallgatni mások tanácsait: a meg nem tört akarat magabiztos és áthatolhatatlan az embertársai érzéseivel vagy kívánságaival szemben. Dávid azonban a múltbeli bűnein szomorkodott, s ez engedékennyé tette őt, s olyan állapotúvá, amiben engedett az emberei kérésének. Ahogyan a kapuban állt, figyelve a seregének kivonulására az Efraim erdeje melletti csatába, a győzelem vagy a vereség közel ugyanazt jelentette a számára. Bármilyen legyen a végkifejlet, az okot vissza kell vezetni a saját gaztettére. Így állt ott annak a másik csatának a fájdalmas emlékével, amiben a hű szolga úgy esett el, mintha a saját kezével ölte volna meg (2Sám11:24).

„Parancsola pedig a király Joábnak, Abisainak és Ittainak, mondván: Az én fiammal, Absolonnal én érettem kiméletesen bánjatok; hallá pedig ezt mind az egész had, mikor a király mindenik vezérnek parancsola Absolon felől.” (2Sám18:5) Dávid annyira szerette makacs fiát, hogy még most is megóvni igyekezett őt a halálos csapástól. Tudta, hogy Absolon megbocsáthatatlan lázadó, aki az életére és a trónjára tört, s aki gonosz hálátlanság, az érzéketlen kegyetlenség, a tiszta gonoszság és a sátáni becsvágy megtestesülésének bizonyult.

A legaljasabb árulásban volt vétkes, s az életét az igazságszolgáltatás minden törvénye szerint teljes mértékben elveszítette, mégis, dacára mindennek Dávid szíve szilárd maradt iránta. Semmi sincs feljegyezve a Szentírásban, ami ennyire elevenen mutatja be az emberi szeretet mélységét és erejét, semmi, ami ennyire megindító szeretetet mutatna a teljesen méltatlan iránt. Így hát vajon nem arra szolgál, hogy a gondolatainkat egy magasztosabb és tisztább Szeretet felé fordítsuk?

Igen, látjuk ezt az idős szülőt, elűzve az otthonából, megalázva az alattvalói előtt, a szíve mélyéig lesújtva a fia gyilkos gyűlöletétől, akinek megbocsátott és tisztelettel bánt: változatlan rajongással szereti ezt az ördög-kergette ifjút, akit igyekezett megóvni őt az igazságos és küszöbön álló pusztulástól. De bármilyen csodálatos volt is ez, csak halvány árnyéka volt Krisztus ámulatba ejtő szeretetének, ami arra indította Őt, hogy a szívébe zárja az „Övéit” már akkor, amikor még teljesen züllöttek, a végleteik romlottak és holtak voltak a vétkeikben és a bűneikben. Isten az irántunk érzett szeretetét az Ő Fiának halálával ajánlotta (Rm5:8), s a lázadókért és az istentelenekért feszítették Őt keresztre. Soha senki nem szakíthat el minket attól a szeretettől: nem, „szerette az övéit e világon, mindvégig szerette őket” (Jn13:1). Ez a szeretet valóban felülmúl „minden értelmet”.

„Kiméne azért a nép a mezőre, az Izráel ellenébe, és megütközének az Efraim erdejénél.” (2Sám18:6) Ez a kijelentés egészen nagy problémát jelentett az igemagyarázóknak – egyesek odáig mentek, hogy (tisztelenül) kijelentették: megcsúszott a történetész tolla. Mint láttuk, mind Dávid, mind Absolon átlépték a Jordánt, s most „Gileád földjén” jártak (2Sám17:22, 26), ami a folyótól keletre terült el, míg az ő területük teljes mértékben nyugatra volt attól. Akkor hogyan, kérdezhetik a kételkedők, mondható erről a csatáról, hogy „Efraim erdejénél” zajlott? Vajon a mesélő tévedett földrajzilag? Természetesen nem: a kritikusok azok, kik kimutatják a szent történelemmel kapcsolatos tudatlanságukat.

Nem kell túllépnünk a Szentírás határain ahhoz, hogy megtaláljuk a megoldást erre a „komoly problémára”, Ha visszamegyünk a Bír12-höz, ott látjuk, hogy az „efraimiták” Gileád földjén támadtak rá Jefeire azzal az ürüggyel, hogy rosszat tett nekik, amikor nem hívta meg őket, hogy ő is részt vegyenek az Ammon elleni sikeres betörésében. Jefe igyekezett lecsillapítani a haragos támadóit, de hiába. A csatát „a Jordán réveihez” közel vívták meg (Bír12:5), s Efraim félelmetes mérszárláson esett át: negyvenkétezer emberük esett el. S egy ilyen félelmetes esemény nem múlt el valamilyen megemlékezés nélkül, s mi lenne természetesebb, mint az, hogy a sírjuk helyét, a törzsük Vérmezőjét „Efraim erdejének” nevezzék Gileád földjén?

Egy ideg a csata nagyon heves volt, de a végkimenetel nem maradt sokáig kétséges: a lázadók súlyos vereséget szenvedtek. „És megvereték ott az Izráel népe a Dávid szolgálai által, és nagy veszteség volt ott azon a napon, mintegy hússzezer emberé. És kiterjedt a harc az egész vidékre, és a nép közül sokkal többet emészte meg az erdő, mint a fegyver azon a napon.” (2Sám18:7-8) „Most igazságosan szenvedtek a törvényes uralkodójukkal szembeni árulásukért, a nyughatatlanságukért egy ilyen jó kormányzat alatt, s az aljas hálátlanságukért egy ennyire jó kormányzóval szemben. S megtanulták, mit jelentett fegyvert ragadni egy bitorló mellett, akik a csókjaival és simogatásaival a saját vesztükbe csalta őket. Nos, hol vannak a jutalmak, az előléptetések, az aranykor, amit megígérte maguknak tőle? Most látják, mit jelent tanácskozni az Úr és az Ő felkentje ellen, és az Ő bilincseinek leszaggatására gondolni.” (Matthew Henry)

A legvilágosabb az volt, hogy az Úr melyik oldalon áll. Minden zűrzavaros és pusztulófélben levő volt a hitehagyott soraiban. A felkent szem képes meglátni Isten kezét ugyanolyan világosan itt is, mint a korábbi alkalommal Gibeonnál: ahogy ott a „jégeső”, úgy itt az „erdő” emészte meg több embert, mint a kard. Nincsenek részletek, ezért haszontalan találgatni, hogy vajon gödrök és mocsarak voltak, vagy vadállatok nyüzsgöttek azokban az erdőkben: elég annyit tudni, hogy Maga Isten harcolt ellenük – és győzte le őket a sajátjuknál sokkal kisebb erővel, majd a pusztító gondviselése üldözte őket, amikor menekülni próbáltak a

kard elől. Mindazonáltal egy ennyire nagyarányú mészárlás Izraelben – tekintettel az őket körülvevő ellenségekre – komoly csapás volt Dávid királysága számára.

Közben mi a helyzet az fő árulóval? Ó, ő külön bánásmódban részesült, s abban bizonyos módon még látványosabban megmutatkozott Isten keze: „nyíltan megmutatta magát”. „Absolon pedig egy öszvéren ül vala. És beméne az öszvér a nagy cserfák sűrű ágai alá, hol fennakadt fejénél fogva egy cserfán, függvén az ég és föld között, az öszvér pedig elszaladt alóla.” (2Sám18:9) Ezek az ágak, mint egy óriás kezei, megragadták és szilárdan fogva tartották őt vagy a nyakánál, vagy a dús hajánál fogva (2Sám14:26). Az öszvérje tovább ment és ott hagyta őt, mintha csak örömmel szabadult volna meg ettől a tehertől. Ott függött ég és föld között, jelezve, hogy nem illett az egyikhez sem. Íme, a lenyűgöző gondviselés: „Átkozott minden, a ki fán függ” (Gal3:13)! Ott lógott a gyalázat tárgyaként, eltelve rettegéssel, s nem tudta megszabadítani önmagát, képtelen volt harcolni vagy menekülni. Hosszabb ideig maradt ebben a szörnyű helyzetben, rettegve várva a kiérdemelt pusztulását.

Most teljesszörű lehetőséget kapott arra, hogy elmélkedjen a bűnein és kibéküljön Istennel. De sajnos, amennyire a szent feljegyzés tájékoztat róla bennünket, nem volt a részéről bűnbánat, semmi sem utalt arra, hogy most már alkalmatlannak érezte magát az életre vagy a halálra. Ahogyan Isten jelentette ki Jézabelről: „Aadtam néki időt is, hogy megtérjen az ő paráználkodásából; és nem tért meg” (Jel2:21), így Absolon életét is megőrizte még néhány órán át, de nincs rá utalás, hogy megvallotta volna félelmetes bűneit Istennek, mielőtt az Ő szent jelenlétébe idézték. Nem, Istennek nem volt helye a gondolataiban: ahogyan élt, úgy is halt meg – dacosan és megátalkodottan. Atyja szeretete, könnyei és imái pocsékba mentek rajta. Absolon esete a bukott emberi természet egyik legsötétebb képét tárják elénk, amivel csak találkozhatunk Isten Ígétének egészében.

Búskomorabb és tragikusabb látvány aligha képzelhető el, mint annak a fának az ágairól lógó Absolon. A társaitól elhagyottan, mert valamennyien a sorsára hagyták, Isten által elvetetten, mert a vétkeinek pohara most megtelt, szálnalmas prédaként, mert bár teljesen szívtelen és lelkiismeretlen volt, a gondolatainak most a legsötétebb természetűeknek kellett lenniük. Teljesen képtelen lévén önmagát megszabadítani, kénytelen volt várni óráról órára, amíg majd jön valaki és véget vet a nyomorult életének. Milyen kimondhatatlanul komoly lecke ez a napjaink fiatalsága számára! Milyen világosan jelzi Absolon félelmetes vége az Úr utálatát a szülőkkel szembeni lázadás iránt! Isten Ígéje elmondja nekünk, hogy a bolond az, aki „megútálja az ő atyjának tanítását” (Péld15:5), s „a ki az ő atyját vagy anyját megátkozza, annak kialszik szövétneke a legnagyobb setétségben” (Péld20:20), illetve „a szemet, mely megcsúfolja atyját, vagy megútálja az anyja iránt való engedelmességet, kivágják a völgynek hollói, vagy megeszik a sasfiak” ((Péld30:17).

A homokóráján már majdnem teljesen lepergett a homok. „Kit mikor egy ember meglátott, hírül adá Joábnak, és monda: Ímé, láttam Absolont egy cserfán függeni.” (2Sám18:10) Ez az ember látta Absolon tragikus helyzetét, de nem próbálta meg kiszabadítani őt: helyette elment és jelentette a tábornoknak. „Monda pedig Joáb az embernek, a ki megmondotta vala néki: Ímé láttad, és miért nem ütötted le ott őt a földre? Az én dolgom lett volna azután, hogy megajándékozzalak tíz ezüst siklussal és egy övvel. Monda az ember Joábnak: Ha mindjárt ezer ezüstpénzt adnál is kezembe, nem ölném meg a király fiát; mert a mi fülünk hallására parancsolá a király néked, Abisainak és Ittainak, ezt mondván: Kiméljétek, bárki legyen, az ifjút, Absolont.” (2Sám18:11-12) S itt meg kell állnunk. A sok lázadással kapcsolatos dolog között örömteli ellentét látni ennek az embernek a királyi ura iránti engedelmisségét.

71. fejezet – A fia halála (2Sám18, folytatás)

Utoljára Absolont egy cserfáról függve hagytuk magára, amint a levegőben lógva képtelen volt megszabadítani önmagát. A helyzete valóban kétségbeejtő volt, mert minden követője elhagyta. Mi lesz a folytatás? Dávid konkrét parancsot adott a tábornokainak: „Az én fiammal, Absolonnal én érettem kiméletesen bánjatok” (2Sám18:5) Ebben az utasításban inkább a gondoskodó apa gyengeségét, mintsem az uralkodó megalkuvás nélküli hűségét látjuk. Nem a királysága érdekét szolgálta egy efféle lázadó megkímélése, mert senki sem tudta volna megmondani, milyen gyorsan okoz majd újabb bajokat. Az érzelmek soha nem írhatják felül az igazságosság követelményeit, mégis, néha nagyon nem könnyű eleget tenni az utóbbiaknak, amikor azok összeütközésbe kerülnek az előbbieket vágyaival. Az atyai érzéseinek engedve és ilyen utasítást adva az embereinek Dávid olyan nehézséget támasztott, amit soha nem lett volna szabad létrehozni.

„Kit mikor egy ember meglátott, hírül adá Joábnak, és monda: Ímé, láttam Absolont egy cserfán függeni.” (2Sám18:10) Az igemagyarázók véleményei jelentősen eltérnek annak felbecsülésében, ami ebben, illetve a soron következő versekben olvasható. Egyesek kritizálják ezt az embert a gyávaságáért, mert nem volt hajlandó a kezébe venni a dolgokat és megszabadítani a Földet ettől a nyomorulttól; mások az ellenkező szélsőségesességgig mennek és a sunyiságáért korholják, mert megjelentette a helyzetet Joábnak, tudva, hogy neki nem lesznek skrupulusai Absolon meggyilkolása ellen. Mi személyesen úgy véljük, hogy a helyes dolgot tette, amikor ezt a közéletet választotta. Neki magánszemélyként nem az volt a dolga, hogy a király utasítása ellenére betöltse a közhírhöz szerepét, és az sem volt a dolga, hogy eltitkolja a főparancsnok elől, hogy milyen kiszolgáltatott helyzetbe került Dávid fő ellensége. Mindez jól szemlélteti az előző bekezdés végén elmondottakat.

„Monda pedig Joáb az embernek, a ki megmondotta vala néki: Ímé láttad, és miért nem ütötted le ott őt a földre? Az én dolgom lett volna azután, hogy megajándékozzalak tíz ezüst siklussal és egy övvel.” (2Sám18:11) Mindezt nyilván elhamarkodottan mondta a pillanat hevében, mert mikor Joáb meghallgatta az ember válaszát, tovább már nem korholta őt. Joáb nem vette észre, hogy Dávid parancsa milyen szorult helyzetbe hozta ezt az embert, vagy talán alkatilag volt képtelen értékelni azokat a lelkiismereti aggályokat, amik másokat szabályoztak – ami valószínűbbnek tűnik a soron következők fényében. Milyen durva és zsoldos lelkületről árulkodtak a szavai! Mintha a pénzjutalomnak elegendőnek kellett volna lennie bárki számára indítékként Absolon hidegvérű lemészárlásához. Senki sem várhatja egy ilyen vaskos materialistától, hogy értékelje mások finomabb érzékenységét.

„Monda az ember Joábnak: Ha mindjárt ezer ezüstpénzt adnál is kezembe, nem ölném meg a király fiát; mert a mi fülünk hallására parancsolá a király néked, Abisainak és Ittainak, ezt mondván: Kiméljétek, bárki legyen, az ifjút, Absolont. Vagy ha orozva törtem volna életére - mivel a király előtt semmi sem marad titokban - magad is ellenem támadtál volna.” (2Sám18:12-13) Ezt a névtelen férfit nem rettenthette meg a heves Joáb, hanem bátran megállt a maga lábán és őszintén elárulta a viselkedését szabályozó alapelveket. Bár nem volt törvényes parancs, amit a király az alattvalóinak adott, ez az ember mégis tisztelte a királyi urának tekintélyét. Ráadásul, mutatott rá eszesen, mi haszna lenne akár a legnagyobb jutalomból, ha a tettének büntetése a saját életének elvesztése lenne? Erre az érvre nem lehetett válaszolni, s Joáb a sürgősségre hivatkozva félbe is szakítja a beszélgetést.

„Monda azért Joáb: Nem akarok előtted késedelmezni; és vőn három nyilat kezébe és Absolonnak szívébe lövé, minthogy még élt a cserfán.” (2Sám28:14) Joáb majd még elének kerül a következő fejezetben, de ez a hely ugyanolyan jónak látszik, mint bármelyik másik ahhoz, hogy néhány megjegyzést tegyünk a személyiségéről. Helyesen mondta valaki, hogy „Dávid követőinek és a hozzá legszorosabban ragaszkodóknak egyik volt Joáb. Már korábban is Dáviddal együtt látjuk a barlangban. Miközben Jonatán Saul palotájában tartózkodott, Joáb

osztozott a nehézségekben és a veszélyekben Dáviddal a pusztaságban. Minden későbbi veszélye során oroszlánként állt mellette, s ha a külső szolgálat mértékét tekintjük, Dávidnak talán nem volt még egy olyan szolgája, mint ő. De ahhoz, hogy helyesen szolgálhassa Dávidot szükséges volt nem pusztán a hivatalát tisztelni, hanem a jellemét is meg kellett becsülnie annak, aki ezt a hivatalt viselte. Szeretnie kellett őt saját magáért is, nemcsak a hivatala kedvéért, s mindenekelőtt emlékeznie kellett arra, hogy semmilyen valódi szolgálatot nem nyújthat Dávidnak, csak ha Istent alázatosan tiszteli és Neki alázatosan engedelmeskedik.” (B. W. Newton)

Szolgálhatunk valakinek a hivatala kiválósága miatt, akinek a személyes kiválóságával nem törődünk. Ebben az esetben a szolgálatunk bármennyire tetterős is, valószínűleg az önérdékben fog gyökerezni, s a menetét az önfejlés és a büszkeség fogja jellemezni. Valóban ez volt a helyzet Joábnál is: buzgó volt Dávid trónjának támogatásában, mégis, mindig is a saját személyes érdekeit is szem előtt tartotta. A legjobbnak vélte, ha a korona Dávid fején marad, mert ezzel a saját szerencséjének a kovácsa is lett. Bármilyen határozottan vagy panaszosan fejezte is ki Dávid a kívánságait, Joáb, ha alkalom adódott, soha nem vonakodott felkorbácsolni a király érzelmeit, vagy dacolni az akaratával, ha ezzel elérhette a saját céljait anélkül, hogy egyidejűleg veszélyeztette volna a trón stabilitását. Ezzel a magatartásával Joáb nem törődött sem Dáviddal, sem Istennel.

Senki, aki figyelmesen olvassa a szent történetet, nem tudja nem észrevenni, hogy uralkodásának utolsó éveiben Dávid alig volt több, mint egy névleges király. Látszólag teljesen Joáb, a hadserege parancsnokának a hatalma alá került: egyrészt túl gyanakvó volt, semhogy bízson benne, másrészt túl gyenge, semhogy leváltsa. Egyszerre érdekes és tanulságos kideríteni az alkalmat és az okot, ami miatt Joáb ilyen önkényuralmat gyakorolt királyi ura felett. S ez egyáltalán nem bonyolult feladat: „Levelet írá Dávid Joábnak, melyet Uriástól küldött el. Írá pedig a levélben, mondván: Állassátok Uriást legelől, a hol a harcz leghevesebb és háta mögül fussatok el, hogy megöletessék és meghaljon.” (2Sám11:14-15) Azzal, hogy Joábot tette meg a társává és titkos ügynökévé az Uriás elleni bűnös tervéhez, Dávid a kezébe adta magát. Ebben a végzetes levélben elvesztette a szabadságát átadva azt ennek a gátlástalan cinkosnak.

A vérmérsékletét tekintve Joáb merész és tetterős ember volt: bátor harcos a törvénytelen időkben. Saul házának frakciója olyan erős volt, hogy uralkodásának kezdetén Dávid aligha mondhatta a trónt a sajátjának, vagy választhatott szolgákat a tetszése szerint. Joáb ügyes harcos volt, s bár néha a saját személyes vitáit bosszulta meg az uralkodója tisztességének kárára, ezzel bosszantva őt aszívében, túlságosan beásta magát ahhoz, semhogy elmozdíthatták volna. Ettől függetlenül abban az időben Dávid nem félt kinyitni a száját és megfeddeni őt Abner meggyilkolásáért. Sőt, nyíltan kiállt a saját tekintélye mellett, amikor megszagatva a ruháit és gyászruhát öltve siratta ugyanazt az Abnert (2Sám3:28-31) – a legmegalázóbb megtapasztalás egy büszke szívű ember számára, ami félreérthetetlenül világossá tette, hogy még mindig Dávid a legfőbb a saját birodalmában.

A körülmények még mindig arra kényszeríthették Dávidot, hogy alkalmazza ezt a híres harcost, s ő – bármilyen rövid is volt akkor az uralkodása – nem engedett ennek az ellentmondást nem tűrő alattvalónak. Épp ellenkezőleg, ahogy a saját helyzete egyre jobban erősödött, Saul pártjának maradéka pedig fogyatkozott, úgy vált ő Izrael királyává ténylegesen és névleg is, s a trónját nemcsak a törvény, de a közvélemény is alátámasztotta, mert azt olvassuk, hogy „amit a király cselekedett, igen tetszett az egész népnek” (2Sám3:36). Következésképpen, ekkora a maga urává vált, s így is tett, mert nem sokkal később látjuk, hogy a saját döntése alapján nevezte ki ezt a tisztet a hadsereg parancsnokává, és pedig egyszerűen azért, mert Joáb nyerte el ezt a rangot, amit Dávid jutalomként ígért annak a személynek a seregből, aki először megy fel a csatornához és vágja a jebuzeusokat Sion ostrománál (2Sám5:8).

Csak el kell olvasnunk figyelmesen Sámuel második könyvének 8. és 10. fejezeteit – melyekben le vannak írva Dávid életének ebben a fényes időszakában elért bátor eredményei, a külföldön tanúsított hősiessége és az otthoni erőteljes politikája, a nemzeti jellemet átható energiája és az általa kivívott tisztelet az összes környező országban – ahhoz, hogy meglássuk: korlátozás és versenytársak nélkül uralkodott. De aztán jött a félelmetes bukása, a gonosz vetés, ami olyan keserves aratást eredményezett. Ettől kezdve megfigyelhetjük, hogyan bitorolt Joáb fokozatosan olyan hatalmat, amivel korábban nem rendelkezett. Egyre jobban és jobban a mag kezébe vette a dolgokat, végrehajtva vagy figyelmen kívül hagyva Dávid rendeleteit úgy, ahogyan a saját céljai megkívánták, míg végül, mint majd látjuk, összeesküvést merészelt szőni a trónja és a törvényes utódja ellen.

A 2Sám14-ben feljegyzett eset jól szemlélteti azt, amit a fentiekben mondtunk. Ott Dávid kezét megkötve látjuk, az erőfeszítései, hogy megszabaduljon ettől az elnyomótól gyengék és hatástalanok voltak, s Absolon büntetésével is sikerrel dacolt, mert Joáb volt az, aki a tékoai özvegyen keresztül Absolon visszahozatala mellett szállt síkra a száműzetésből. A király gyanakvását ugyan felkeltette, mert megkérdezte: „Vajjon mindezekben nem a Joáb keze van-e veled?” (2Sám14:19), mindazonáltal engedett az akaratának. Úgy tűnik, ennek a lépésnek Joáb részéről nem volt egyéb célja, mint a király zaklatása és olyasvalamire kényszerítése, ami csak csökkenthette az alattvalói iránta érzett megbecsülését. Természetesen egyáltalán nem szerette Absolont, amint azt a történet folytatása megmutatja.

Absolon lázadása alatt, mint az várható is volt, Joáb hű maradt Dávid ügyéhez, mert nem akarta látni azt, hogy a kormánya megbukik és másik veszi át a helyét. Joáb nagyon jól tudta, mi lakik Absolon szívében, ezért kész volt ellenállni neki teljes erejéből. Szerette volna, ha Izrael jelenlegi kormányzata fennmarad, mégpedig Dávid személyében, de nem a Dávid iránti szeretettől vezetve harcolt Absolon ellen. Ez világosan kiderül a nyílt szembeszegüléséből a király konkrét parancsával: „Az én fiammal, Absolonnal én érettem kiméletesen bánjatok”. Joáb azonban nem hallgatott rá, mert minden tiszteletét elveszítette Dávid parancsai iránt. Semmi sem lehetett volna szándékosabb, mint ennek az egynek a megszegése – alighanem a legerélyesebb, amit valaha megparancsoltak neki. Nem a csata hevében a kegyelmi megbízatásról, hanem hidegvérrel, akarattal ment oda, ahol Absolon lógott tehetetlenül és ölte meg őt.

Nem, ha Joáb szerette volna Dávidot és a barátjának tekintette volna, akkor soha nem nézte volna le Dávid szívének fájalmát és nem ríkatta volna meg: „Bárcsak én haltam volna meg érted, ó Absolon, fiam, fiam!” Bármit is mondjunk arról, hogy a megátalkodott főkolompos eltávolításával a közjót szolgálta, tény, hogy Joáb már semmit sem törődött a királlyal, akinek a bűnös titkában osztozott. Három nyilával átlőtte Absolon szívét, majd rezzenéstelen arccal bement királyi ura szobájába, ahol Dávid a fia halálát siratta. Mint azt majd látjuk, a folytatás egybeesik a korábban történetekkel: Joáb parancsoló és szívtelen, Dávid, aki egykor uralkodó volt, most lélekben megalázott és megszelídült az ostorral szemben. Hogy elbukott a hatalmas! Milyen nyilvános megaláztatásba és személyes bánatba süllyesztették a kéjvágy és a vér cselekedetei!

„Absolont pedig felvevék, és veték őt az erdőn egy nagy verembe, és igen nagy rakás követ hányának reá. És az egész Izráel elmeneküle, kiki az ő sátorába.” (2Sám18:17) Micsoda vég ez! A fán függött, minden követője elhagyta, Joáb kivégezte, s most a testét is a legnagyobb gyalázattal kezelték. Ahelyett, hogy tisztességes temetést kapott volna a király fiaként, olyan gyalázatosan bántak vele, mint egy bűnözővel: a bevetése egy nagy verembe jelezte, mennyire értékelték a holttestét, a nagy rakás kő pedig azt, hogy halálra kellett volna kövezni, mint lázadó fiút (5Móz21:18, 21).

„Absolon pedig vett és még életében emelt magának emlékoszlopot, a mely a király völgyében van. Mert ezt mondja vala: Nincsen nekem oly fiam, a kin az én nevemnek emlékezte maradhatna; azért az oszlopot a maga nevére nevezé; és az Absolon oszlopának

hívattatik mind e mai napig.” (2Sám18:18) Milyen látványos és komoly ellentétet képvisel ez a két igever, s micsoda erőteljes szemléltetése a „mindenki, a ki magát felmagasztalja, megaláztatik” (Lk14:11) alapelvnek! Így volt ez Hámán és Nabukodonozor történeteiben, s itt is ez volt a helyzet. Absolonnak három fia volt (2Sám14:27), de ők már korábban meghaltak, ezért igyekezett megörökíteni az emlékezetét ennek az oszlopnak a felállításával a maga tiszteletére, amivel kapcsolatban kétségtelenül azt tervezte, hogy mellé temetik majd a testét. Ó, jaj, milyen hiábavaló néhány ember erőfeszítése a jövő generációi figyelmének felkeltésére, akik egyáltalán nem fáradnak Isten jóhagyásának keresésével. De még a halálában is megghiúsult Absolon szándéka: egy nagy köhalom, mint a gazemberségének az emlékműve volt minden, ami a nyughelyét jelezte.

„Monda pedig Akhimás, Sádók fia: Majd elfutok, és megmondom a királynak, hogy megszabadította őt az Úr az ő ellenségeinek kezéből.” (2Sám18:19) Akhimás, Sádók, a főpap fia volt (2Sám15:27), aki nagyon szerette Dávidot. Ő volt az egyike annak a két embernek, akik az életüket is kockáztatták a király szolgálatában, amikor hírt vittek neki Absolon terveiről (2Sám17:17-21). Azt, hogy istenfélő lélek volt, mutatja az ez alkalommal használt nyelvezete is, mert ahelyett, hogy hízelt volna Joábnak, gratulált volna neki a dolog sikeres lezárásáért, az Úrnak tulajdonítja a sikert. Milyen gyakran feledkeznek meg Istenről a siker mámorában, s ahelyett, hogy ezt kiáltanák: „megsegítette Őt az Ő jobbkeze és az Ő szentséges karja” (Zsolt98:2), a gögös ember az ellenségeinek leverését a saját erejének, éberségének vagy ügyességének tulajdonítja. Egy efféle órában Isten szolgájának fel kell emelnie a hangját és tudtára kell adnia mindenkinek az igazságot, hogy a dicsőség egyedül Istené.

„És monda néki Joáb: Ne légy ma hírmondó, hanem holnap mondd meg a hírt, ma pedig ne mondd meg; mivelhogy a király fia meghalt.” (2Sám18:20) A soron következők fényében nem könnyű megállapítani, mi indította Joábot Akhimáz kérésének elutasítására, mert rögvest ez után megparancsolja másvalakinek, hogy menjen el a királyhoz és mondja el, amit látott, s amikor Akhimáz újra kérte, némi tévovázás után engedett neki. Lehet, hogy Joáb féltette Akhimáz életét és úgy vélte, ő túl értékes ember, semhogy elvesse, mert a kiválasztott hírnök neve („Kúsi”) azt sugallja, hogy etióp volt – valószínűleg egy afrikai rabszolga. Joáb tudta, hogy Dávid impulzív és lobbanékony ember, s emlékezett a sorsára annak, aki a Saul halálával kapcsolatos híreket hozta neki (2Sám1:15). Ezért alighanem azt gondolta, hogy hasonló bosszú várhat arra, aki Absolon haláláról értesíti.

„És szóla ismét Akhimás, Sádók fia, és monda Joábnak: Bármint legyen, hadd fussak el én is Kúsi után! Monda Joáb: Miért futnál fiam; nem néked való ez a hírmondás?!” (2Sám18:22) Ennek az igevernek a marginális olvasata határozottan megerősíti a fentiekben mondottakat. Akhimás „bármint legyen szavai” szó szerint azt jelentik: „jöjjön, aminek jönni kell”. „Bármekkora is legyen a király haragja felszításának kockázata, én készen állok teljes mértékben szembe nézni azzal.” Joáb „Miért futnál fiam” szavai jelzik, hogy valamennyire becsülte Akhimást, s a „nem néked való ez a hírmondás” voltaképpen azt jelenti, „nincs alkalmas időben mondható híred”, ami azt jelzi, hogy igyekezett lebeszélni őt arról, hogy olyan hírek hírnöke legyen, aminek Dávid nagyon nem fog örülni. S megkérdendő: miért igyekezett Akhimás hírnökként fellépni erről a sorsdöntő eseményről? Úgy véljük azért, mert annyira ragaszkodott a királyhoz, hogy taktikusan igyekezett enyhíteni a csapást. S ezt meg is tette, mert ahelyett, hogy nyíltan kimondta volna: Absolont megölték, csak annyit mondott: „Áldott az Úr a te Istened, ki kezébe adta az embereket, kik felemelték kezeiket az én uram ellen, a király ellen.”

72. fejezet – A túlzott bánata (2Sám18)

Az ember összetett teremtmény: rendelkezik lélekkel és szellemiséggel. Isten érzelmi természettel és racionális alkotóelemmel egyaránt felruházta. Igaz, egyesekben az érzelmek sokkal erősebbek, míg másokban az intellektuális tehetség a szembetűnőbb, de bármi is legyen a helyzet, igyekeznünk kell megőrizni az egyensúlyt a működésük és a kölcsönhatásuk között. Az érzelmeknek nem szabad megengedni, hogy elragadjanak, mert ha megteszik, képtelenek leszünk világosan gondolkodni és bölcsen cselekedni. Másrészt az érzelmeket nem szabad végleg sutba dobni, mert akkor kérges szívű cinikusokká és hideg intellektuális gépekké válunk. Van egy arany középút az epikureizmus és a sztoicizmus között, de azt csak folytonos éberséggel és önfegyelmezővel lehet elérni. A zabolátlan szeszélyeink rendszeres kezelése lényegi, ha uralkodni akarunk azokon, és nem akarjuk, hogy azok uralkodjanak rajtunk.

A sztoicizmus vagy az érzelmeink teljes elfojtása nem lel támogatásra a Szentírás tanításaiból. Miképpen is kaphatna, látva, hogy a Szentírás Szerzője az, Aki érzelmi természettel ruházott fel bennünket! Isten Ígéje és az Ő munkái nem mondanak ellen egymásnak. Emlékezzünk rá, hogy meg van írva a tökéletes Emberről: sírt Lázár sírjánál és megsiratta Jeruzsálem pusztulásra ítélt városát. Ő, Aki izmokat alkotott az archan, amiket csak egy kiadós nevetés, vagy a könny kicsordulása a szemből hoz működésbe, azt akarta, hogy ezek a megfelelő időben működjenek is. Azok, akik képtelenek egészségesen izzadni, sokkal többet szenvednek azoknál, akik szabadon izzadnak a melegben, s azok, akik nem sírnak, ha nagy fájdalom fogja el őket, annak veszélyét vállalják, hogy valami elpattan azt agyukban. A nevetés és a sírás a természet biztonsági szelepei: ezek enyhítik az idegi feszültségeket pontosan úgy, ahogyan egy elektromos kisülés könnyíti az erősen töltött légkört.

Mindazonáltal igaz, hogy az érzelmeinket fegyelmezni és szabályozni kell. „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet” (Péld4:23): ennek a feladatnak lényegi része az indulataink és az érzelmeink kormányzása – a haragot meg kell nyirbálni, a türelmetlenséget le kell győzni, a kapzsiságot féken kell tartani, a bánatot és az örömet pedig mérsékelni kell. Az egyik dolog, aminek a megöklöklésére parancsot kapunk, a „túlzott ragaszkodás” (Kol3:5, Károlinál „bujaság”), s ez nemcsak a szentségtelen vágyakat, hanem a törvényes dolgok utáni szélsőséges vágyakozást is magában foglalja. „Az odafelvalókkal törődjete, nem a földiekkel.” (Kol3:2) Ez nem jelenti azt, hogy rossz, ha bármiféle vonzalmat táplálunk földi dolgok iránt, de azt jelenti, hogy az efféle vonzalmat az isteni és a lelki dolgokkal kell szabályozni és azoknak kell alávetni. A felelősség ugyanúgy vonatkozik a belső életünkre is, mint a külsőre.

Az örvendezés és a vidámság időszerű egy esküvőn vagy egy születéskor, a bánat és a sírás pedig természetes egy szeretünk halálakor, de még ilyen alkalmakkor is a kellő korlátok között kell tartanunk az érzelmeinket. Ha egyrészt azt a parancsot kapjuk, hogy „örüljete reszketéssel” (Zsolt2:11), másrészt arra kapunk buzdítást, hogy „ne bánkódjate, mint a többiek, a kiknek nincsen reménységök” (1Thessz4:13). A téma elismerten kényes, de gyakorlati jelentőségű. A túlzott bánat ugyanúgy nem igazolható, mint a túlzott öröm. Isten kezét kell látni ugyanúgy abban, ami az egyiket okozza, mint abban, ami a másikat: ha Ő az, Aki ad, ugyanúgy Ő az is, Aki elvesz. S minél jobban felfogja ezt a szív, annál kevésbé valószínű, hogy átlépjük az illendőség határait és engedünk a túlzott szenvedélynek.

Az, hogy Isten odafigyel a túlzott bánatra, meglátható a Saulért bánkódó Sámuel esetéből. Sámuel az egyik legfényesebb jellem a Szentírásban említettek között, de még ő is hibázott ebben a dologban. A gondolat, hogy Isten elvetette Sault, hogy ne legyen király annyira megindította a természetes vonzalom bensőjét a prófétában, hogy egész éjjel siratta őt (1Sám15:11), sőt még reggel is búslakodott, amíg a mennyei feddés meg nem állította a könnyeinek folyását. „És monda az Úr Sámuelnek: Ugyan meddig bánkódol még Saul miatt, holott én megvettem őt, hogy ne uralkodjék Izráel felett?” (1Sám16:1) – ha az efféle bánkódás

elfogadható lett volna Isten számára, akkor biztosan nem fedtte volna meg őt miatta! Ez az esemény az okulásunkra és a figyelmeztetésünk végett van feljegyezve.

Rendszerint a veszély órája hozza napvilágra azt, ami bennünk rejlik. Nem a megszokott életvitel, hanem a válságok tárják fel a jellemet: nem a válság változtatja meg vagy hozza létre az embert, hanem az inkább lehetőséget kínál a korábbi fegyelmezés jótéteményeinek vagy az annak elmaradásából fakadó gonoszságoknak a kimutatásához. Ezért csekély vagy egyáltalán semmi haszonnal sem jár, ha megparancsoljuk valakinek az önuralmat, aki mélyen felindult az szokatlan megtapasztalástól, mert aki nem tanulta meg napról napra kormányozni önmagát, az nem képes azt elkezdeni rendkívüli körülmények között. Itt van tehát a válasz a kérdésre: Miképpen kerülhetem el én a túlzott örömet vagy bánatot, különösen, ha szenvedélyes természetű vagyok? Az ember nem képes megváltoztatni a hajlamát, de képes azt nagymértékben módosítani, ha veszi rá a fáradságot.

„Jobb a hosszútűrő az erősnél; és a ki uralkodik a maga indulatján, annál, a ki várost vesz meg.” (Péld16:32) A lelkünknek ez a kormányzása a téma, amit megpróbálunk fejleszteni: az elme érzékeli a szükségleteket, az akarat pedig megerőlteti magát, hogy kormányozza az érzelmeiket. A túlzott bánat a túlzott szeretet végeredménye, ezért nagyon ügyelnünk kell az érzelmeinkre és a józan ész hatalmába kell kerítenünk azokat. Fegyelmeznünk kell magunkat naponta, és irányítanunk kell a kis dolgokkal kapcsolatos érzelmeinket, ha önuralmat akarunk gyakorolni az élet krízishelyzeteiben. Ahogy a gally meghajlik, úgy nő az ág is. Minél tovább engedjük, hogy az indulataink elszabaduljanak, annál nehezebb lesz visszaszerezni az irányítást felettük. A szülők sokat tehetnek a gyermek megtanításával az önuralomra és arra, hogy legyen mértékletes mindenben.

Vajon most nem látja már az olvasó a gyakorlati jelentőségét mindannak, ami előttünk volt? Hányan vannak, akik teljesen összeomlanak, amikor valami bánat vagy baj éri őket! S miért van ez így? Mert nincs önkontrolljuk: soha nem tanulták meg kormányozni az érzelmeiket. De képesek vagyunk mi uralkodni a lelkünkön? Természetesen, de nem egy pillanat alatt és nem is görcsös erőfeszítésekkel, hanem csak a napi és szigorú önfegyelmezés útján. Tedd szokássá tehát, hogy a szemed a vágyaidon tartod és azonnal megzabolázod azokat, ha rájössz, hogy tiltott dolgok után mennek. Ügyelj a vonzalmaidra, és vond azokat józan ész hatalma alá: vigyázz, hogy ne kötődjenek túl mélyen semmi ittenihez. Emlékezz: minél jobban becsülsz egy dolgot, annál élesebben fogod érezni annak elvesztését. Törekedj a lágy és kiegyensúlyozott lelkiállapot fenntartására, s amikor provokálnak, légy biztos abban, hogy az efféle apróság nem méltó arra, hogy kihozzon a sodrodból. Pál elmondhatta: „minden szabad nékem, de én nem adatom valakinek hatalma alá” (1Kor6:12) – ez a saját elhatározása volt.

Az eddig elmondottak jelentőségét akkor értjük meg, hogy folytatjuk a Dáviddal való foglalkozást. Az olvasó emlékszik rá, hogy utoljára az erőinek eligazításakor láttuk, amikor megparancsolta a tábornokainak: „Az én fiammal, Absolonnal én érettem kiméletesen bánjatok” (2Sám18:1-5). Két dolgot kell megemlíteni. Először, Dávidnak nem voltak aggályai az összecsapást illetően, nem félt attól, hogy a csata a kárára fog eldőlni. Mint arra rámutattunk az előző fejezetben, a 42. és 43. zsoltárok (amiket ekkortájt írt) megmutatják, hogy felülkerekedett a csüggedésén és a kételyein, s újra bízott Istenben. Másodszor, ismét látjuk a szerető apát: nemcsak a „fiamnak” nevezi Absolont (akinek legalább négy gyermeke volt, 2Sám14:27), de a tisztéknek kiadott eme törvénytelen parancsával engedte, hogy az érzelmeik felülírják az igazságosság követelményeit.

„Dávid pedig ül vala a két kapu között, és az őrálló felméne a kapu tetejére, a kőfalra, és felemelvén szemeit, látá, hogy egy ember igen fut egyedül.” (2Sám18:24) Milyen megrendítő kép tárul itt elénk: az idő király és a gyengéd atya izgatottan várja a híreket. A szíve mélyén tudnia kellett, hogy Isten végre fogja hajtani azt az igazságos büntetést, aminek a kiszabásához a gonosztevőre ő túl gyenge volt. Mégis, a reménység ellenére remélte, hogy a vétkes megmenekül. Sőt, ahogyan ott ült, elég ideje volt az elmélkedésre, így a saját bűneire is

kellett gondolnia, valamint arra, hogy ezek miképpen voltak előidézői ennek a boldogtalan helyzetnek, ami komolyan fenyegetett azzal, hogy a nemzet végleg két pártra szakad. Ha jobban előre néznénk és előre látnánk a tetteink következményeit, milyen gyakran kellene annak visszatartania minket attól, hogy örült és bűnös útra lépjünk!

„Kiálta azért az őrálló, és megmondá a királynak, és monda a király: Ha egyedül jó, hír van az ő szájában. Amaz pedig mind közelebb jöve. Látá pedig az őrálló, hogy másik ember is fut, és lekiálta az őrálló a kapunállónak, mondván: Ímé más ember is fut egyedül. Akkor monda a király: Az is hírmondó.” (2Sám18:25-26) Rövid idő múlva a király aggodalma enyhülhetett, és megtudhatta a legjobbat vagy a legrosszabbat. Amikor a falon álló őr jelentette, hogy egy futó ember közeledik, akit egy másik ember is követ, Dávid tudta, hogy a serege nem szenvedett vereséget, mert akkor menekülnének az ellenség elől és szétszórt csoportokban jönnének vissza. Ezek az emberek nyilván különleges hírnökök voltak, akik üzenetet hoztak a királynak: Isten megtiltotta a lovak szaporítását Izraelben, ezért a hírnökök gyalog jöttek.

„Monda ismét az őrálló: A mint látom, az elsőnek olyan a futása, mint Akhimásnak, a Sádók fiának; és monda a király: Jó ember az, és jó hírrel jő.” (2Sám18:27) Emlékeztünk arra, hogy Joáb először Kúsit küldte el, majd engedve Akhimáz alkalmatlankodásának, őt is, de utóbbi rövidített úton ment és mivel gyorsabb volt „lehagyta Kúsit” (2Sám18:23). Hallva, hogy a pap fia közeledett, Dávid arra a következtetésre jutott, hogy ő kedvező híreket hoz. Mint arra más szerzők rámutattak, ez egy fontos alapelvet szemléltet: azoknak, akik jó híreket hoznak, maguknak is jó embereknek kell lenni. Ó, jaj, milyen felbecsülhetetlen kárt okozott gyakran és hozott gyalázatot az evangéliumra sokak következtelen és világias élete, akik azt hirdették! Mily nagyon szükséges, hogy Krisztus szolgálói műveljék is azt, ami prédikálnak, s a feddhetetlenség és az igazságosság hírneve által elnyerjék az őket hallgatók bizalmát! „Mindenben tenmagadat adván példaképül a jó cselekedetekben” (Tit2:7).

„Kiáltván azért Akhimás, monda a királynak: Békesség! És meghajtá magát arczczal a földre a király előtt, és monda: Áldott az Úr a te Istened, ki kezébe adta az embereket, kik felemelték kezeiket az én uram ellen, a király ellen.” (2Sám18:28) Ő valóban „jó ember” volt, aki félt Istent és tisztelte a királyt (1Pt2:17). Először is a „Békesség!” köszöntése arról volt hivatott megerősíteni a királyt, hogy a serege sikeres volt, majd hódolatát fejezte ki a királyi urának és megtisztelte Istent azzal, hogy Neki tulajdonította a győzelmet. Ez egyszerre volt kegyes és bölcs, mert a szavai Dávid elméjét voltak hivatottak eltéríteni Absolonról az Úrra, Aki oly kegyesen lépett közbe és hiúsította meg a terveit. Itt a legfontosabb lecke azok számára, akiknek át kell adniuk a hírt egy szeretett személy haláláról: igyekezzenek a bánattól lesújtott szívét elfordítani Őrá, Aki egyedül „szabadít meg a haláltól” (Zsolt68:21).

„Monda akkor a király: Hogy van Absolon fiam? Felele Akhimás: Látám a nagy sereglést, mikor elküldé Joáb a király szolgáját és a te szolgádat; de nem tudom, mi történt. És monda a király: Eredj tova, és állj meg ott; félreméne azért, és megállt ott.” (2Sám18:29-30) Dávid kérdése megmutatta, hogy többet törődött a gonosz fiának sorsával, mint a királysága jólétével: ezt kétségtelenül természetes volt, mindazonáltal mégis komoly hiba – azoknak, akik a köz szolgálatában állnak, gyakran félre kell tenniük a magánérzelmeiket és érdekeiket. Akhimás elkerülte az egyenes válaszadást a királynak: nagyon ragaszkodott hozzá és kétségtelenül a lehető legjobban kímélni akarta az érzéseit. Ez azonban mégsem menti fel őt az alól, hogy a köntörfalázáshoz folyamodott. Soha nem vagyunk jogosultak arra, hogy valótlanúságot mondjunk: még azért sem, hogy enyhítsük egy aggódó lélek feszültségét vagy hogy megvigasztaljunk egy gyászolót.

„E közben Kúsi is megérkezett, és monda Kúsi: Ezt izenik a királynak, az én uramnak, hogy az Úr megszabadított ma téged mindeneknek kezéből, a kik ellened támadtak volt. Monda a király Kúsinak: Hogy van Absolon fiam? Felele Kúsi: Úgy legyenek az én uramnak, a királynak minden ellenségei, és valakik te ellened gonoszul feltámadnak, mint a te fiad.” A második futár megérkezett és megerősítette Akhimás szavát, miszerint az Úr kegyesen Magára

vállalta a király ügyét. Az ő nyelvezete is kegyes volt, bár nem annyira lelkes, mint az elsőé. De csak általánosságban beszélt, ezért a királynak meg kellett ismételni a fiával kapcsolatos kérdését. S most arra határozott választ kapott, bár a megrázó részleteket Kúsi bölcsen visszatartotta, nem említette, hogy Joáb lőtt három nyilat Absolon szívébe, s azt sem, hogy a testét megvetően egy gödörbe lökték és egy nagy halom követ dobálták rá. Ehelyett pusztán csak utalt rá, hogy Absolon most biztonságban van a sírban, ahol többé nem árthat többet a királyságnak, ahová Kúsi hűen azt kívánta, hogy a többi áruló is kövesse.

„És megháborodék a király, és felméne a kapu felett való házba, és síra, és ezt mondja vala mentében: Szerelmes fiam, Absolon! édes fiam, édes fiam, Absolon! bár én haltam volna meg te helyetted, Absolon, édes fiam, szerelmes fiam!” (2Sám18:33). A hálát, hogy a királysága megszabadult, teljesen elnyelte az önféjű gyermeke iránt érzett elsőpró gyász. Valószínűleg ez volt az egyik leggyászosabb sírás, ami egy megtört szívből fakadt, de a túlzó és istentelen mivolta méltányosan nem védhető. Dávid Absolon iránti túlzott szeretete most túlzott bánatban fejeződött ki. Teljesen elragadták őt az indulatai, így meggondolatlanul, elhamarkodottan szólalt meg. A fájdalom kétségtelenül még marcangolóbbá vált, amikor megértette, hogy Absolon lelke elveszett, mert sehol sincs utalás arra, hogy megpróbált volna kibékülni Istennel. Ám ez mégsem indokolja semmivel ezt a megfontolatlan kitörést.

Matthew Henry ügyesen elemezte és foglalta össze Dávidnak ezt a bűnét. „Őt azért kell hibáztatni, mert: 1. Oly nagy szeretetet mutatott a bármennyire is jóképű és értelmes, de annyira kegyelem nélkül való fiú iránt, akit joggal vetettek el Isten és ember egyaránt. 2. Nemcsak az isteni gondviseléssel szállt szembe, aminek a rendelkezéseibe csendben bele kellett volna nyugodnia, de az isteni igazságszolgáltatással is, amit csodálnia kellett volna és egyet kellett volna érteni a döntésével. Lásd Bildád érvelését: 'Ha a te fiaid vétkeztek ellene, úgy az ő gonoszságuk miatt vetette el őket (és neked ezt el kell fogadnod), hiszen elforgatja-e Isten az ítéletet?' (Jób8:3, 4 és v. ö. 3Móz10:3). 3. A szembeszállásért a nemzet igazságával, aminek a kiszolgáltatását rá, mint királyra bízta, s amit más egyéb közérdekekkel együtt minden természetes vonzalma elé kellett volna helyeznie. 4. Mert megvetette ennek a szabadulásnak a kegyelmét, s a családja és a királyság megszabadítását Absolon gonosz céljaitól, mintha ez nem volna kegyelemből és nem lenne érdemes hálát adni érte, ha Absolon életébe kerül. 5. Mert erős indulatba jött és megfontolatlanul beszélt. Megfeledkezett a saját érveléséről egy másik gyermek halálakor (vajon visszahozhatom-e őt?) és a saját elhatározásáról miszerint 'féken tartja a nyelvét, amíg forrong a szíve', továbbá a saját korábbi gyakorlatáról, amikor 'lecsendesedett, mint az anyjától elválasztott gyermek'.”

Ennek az esetnek a gyakorlati figyelmeztetései világosok. Dávid engedte, hogy az Absolon iránti túlzott szeretete gátolja a nyilvános kötelessé ellátásában. Először is nem szabta ki a büntetést Absolonra Ammon meggyilkolásáért. Másodszor, visszaengedte őt a száműzetésből. Isten követelményeinek felette kell állniuk minden természetes érzelmeknek: a testi érzelmek indították Dávidot arra, hogy a fiáért küldjön, nem a törődés Isten dicsőségével. A túlzott szeretete túlzott bánatba torkollott. Mennyire kell óvakodnunk a túlzott szeretetre és imádkoznunk ellene az önféjű gyermekek elnézésekor, a stressz és a feszültség idején bekövetkező szenvedélyes kitörések során! Dupla szigorúsággal kell ügyelnünk magunkra, amikor a számunkra nagyon kedves valaki vétetik el tőlünk: sok kegyelem kell ahhoz, hogy Jóbbal együtt mondhassuk: „Áldott legyen az Úr neve”.

73. fejezet – A túlzott bánata (2Sám19, folytatás)

Emlékezzünk rá, hogy legutoljára azokkal a hatásokkal foglalkoztunk, amit Joáb hírnökei tettek Dávidra. Ezek a rendkívüli hírnökök tájékoztatták őt Absolon vereségéről és haláláról (2Sám18), s a király azonnal összetört és utat engedett a keserves sírásnak. Ez kétségtelenül természetes és várható volt, hiszen a lázadó a saját fia volt, bár teljesen méltatlan, mégis, míg a szomorúság kitörése megbocsátható volt, a túlzott bánat nem. Erről a témáról írva óvatosaknak kell lennünk, nehogy az olvasót rossz következtetések levonására készítsük. A túlzott bánat nem az a mélység, ameddig megrendülhetünk, és nem is a könnyeink sokasága, mert az nagyrészt a személyes vérmérséklet és az egészségi állapotunk kérdése.

A túlzott bánat akkor lép fel, amikor olyannyira elveszítjük az önkontrollt, hogy vétkekké válunk a hisztérikus kitörésekben. Ez pedig nem illik a racionális teremtményhez, s a féktelen kifejezések használata pedig nem tetszik az Úrnak és sérti azokat, akik az Ő félelmében élnek. Különösen egy keresztyénnek kell mindig igyekeznie a józanság példáját mások elé állítani, féken tartva bármit, amin az Istennel szembeni engedetlenség íze érződik. S akkor is vétkesek vagyunk a túlzott bánatban, amikor engedjük, hogy a szomorúság annyira elragadjon, hogy az képtelenné tesz a kötelességünk teljesítésére. Kiemelten ez a helyzet a nyilvános pozícióban levőkkel, akiktől mások függenek, vagy akiket ezzel befolyásolnak. Dávid esetében ő elbukott mindezekben a pontokban, mert vétkes volt az érzelmeinek heves kitörésében, a féktelen nyelvezet használatában és a vitába szállásban Isten gondviselő akaratával.

A megfelelő időben Joáb és a győztes hadserege megérkeztek Mahanáimba, hogy fogadják a király gratulációját és várjanak a további utasításaira. De ahelyett, hogy forró hálával várta volna őket a jeles szolgálatért, amit neki és a királyságának tettek, Dávid viselkedéséből arra a következtetésre juthattak, hogy az uralkodó sajnálattal telt el a sikereik miatt. Következésképpen a győzelem örömteli ünneplése helyett az egész tábor nagyon lelankadt. Ahelyett, hogy hálás lett volna a királysága kegyelmes megszabadításáért, Dávidot teljesen elborította a gyász az önféjű fia halála miatt és ennek következtében mindenkinek szenvednie kellett. Ennek siralmas hatásait vesszük most górcső alá.

„És megjelenték Joábnak, hogy a király siratja és gyászolja Absolont. És gyászra fordult a szabadulás azon a napon az egész népre nézve, mert a nép azon a napon hallja vala, hogy beszélük: Így bánkódik a király az ő fián. És belopózkodék a nép azon a napon, bemenvén a városba, mint lopózkodni szokott a nép, mely szégyenli magát, hogy a harczból elmenekült. A király pedig eltakarván orcáját, fenszóval kiáltja vala a király: Édes fiam, Absolon! Absolon, édes fiam! szerelmes fiam!” (2Sám19:1-4) „A szélsőséges belemerülés bármely indulatba (a bánat semmiképpen sem kivétel) nemcsak Istent sérti, de nagy meggondolatlanságra is készíteti az embereket a világi ügyekben. Azok, akik hűségesen szolgáltak minket, azt várják, hogy ez a kedvünkre való lesz, s hálások leszünk a szolgálataikért, és sokszor többet jelent egy mosoly és egy kedves szó a vezetők részéről, mint egy tekintélyesebb ellentételezés. Sokan pedig elszomorodnak és elcsüggednek, ha úgy vélik, hogy rossz szemmel nézik őket.” (Thomas Scott)

Nem most volt itt az ideje annak, hogy Dávid engedjen a saját bánatának: a közérdek sürgősen azt követelte, hogy szánja rá magát és ragadja meg erős kézzel az ország kormányrúdját. Absolon lázadása kettészakította a királyságot, s csak a gyorsan végrehajtott bölcs politika remélhette a béke és az egység újbóli helyreállítását. Kiterjedt volt a lázadás és Dávid trónja az alapjáig megrendült. Magának a királynak is menekülni kellett Jeruzsálemből és az alattvalói megoszlottak az érdekeik és a hűségük szerint. De Isten kegyelmesen közbelépett: a fő lázadót megölték és a seregét végleg szétszórták. Eljött az óra tehát, amikor Dávidnak meg kellett erősítenie a tekintélyét, rákényszeríteni a népre Jahve tiszteletét, a kezébe venni a dolgokat és teljes hasznot húzni abból a helyzetből, ami a dolgokat ennyire az ő javára fordította.

Amint meghallotta a megerősítést Absolon és a serege vereségéről, Dávid egyetlen bölcs lépése az azonnali visszatérés volt Jeruzsálembé. A józan ész része volt felállítani újra az udvarát a királyi városban, mikor a lázadók még össze voltak zavarodva, s mielőtt újra összeszedhették volna magukat, Mi más módon lehetett volna megfékezni a lázadókat és helyreállítani a nemzet egységét? De a bánat most megbénította: elhomályosítva az ítélőképességét, elszívva az energiáit a legmeggondolatlanabb magatartásra készítette. Soha máskor nem kellett jobban maga felé fordítania a katonái szívét: lényeges volt a királyi érdekei számára, hogy megőrizze a tiszteletüket és a szeretetüket. De bezárkózva a siratásba nemcsak a legerősebb támogatóinak a lelkét csüggesztette el, hanem úgy tett, mintha helytelenítené, amit azok tettek.

„És megjelenték Joábnak, hogy a király siratja és gyászolja Absolont. És gyászra fordult a szabadulás azon a napon az egész népre nézve, mert a nép azon a napon hallja vala, hogy beszélnek: Így bánkodik a király az ő fián.” „A nép különös figyelmet fordít arra, amit a fejedelmeik mondanak és tesznek: minél több szem figyel ránk és minél nagyobb a befolyásunk, annál bölcsebben kell beszélnünk és cselekednünk és szigorúan kell kormányoznunk az indulatainkat.” (Matthew Henry) Dávidnak szégyellnie kellett volna a siránkozását egy ennyire méltatlan és gonosz fiút illetően, s mindent meg kellett volna tennie azért, hogy elnyomja és elrejtse. Látjuk, hogyan reagált a nép: „belopózkodék a nép azon a napon, bemenvén a városba, mint lopózkodni szokott a nép, mely szégyenli magát, hogy a harczból elmenekült”. Az uralkodójuk iránti tiszteletből nem ünnepeltek, amíg ő siránkozott, de mégis érezniük kellett, hogy valójában milyen kevésre becsüli az érte tett erőfeszítéseiket.

„A király pedig eltakarván orcáját, fenszóval kiáltja vala a király: Édes fiam, Absolon! Absolon, édes fiam! szerelmes fiam!” Ez nem a kezdeti kitörése volt Dávid bánatának, hanem annak hosszas dédelgetése, miután a serege visszatért. A király teljesen maga alatt volt, érzéketlen a pillanat sürgető követelményeire és az alattvalói szükségleteire. Ez az, amit a túlzott bánat produkál: az illetőt olyan énközpontúvá teszi, hogy mások érdekeit figyelmen kívül hagyja. Teljesen alkalmatlanná teszi minket a kötelességeink ellátására. Úgy leveszi a szemünket Istenről, hogy teljes mértékben a kétségbeejtő körülményekkel leszünk elfoglalva. Ilyen pillanatokban kell megragadnunk a gyakran ismételt „légy erős és bátor” parancsot és cselekedni annak megfelelően. A túlzott bánat nem támasztja fel a halottat, de súlyosan megsérti az élőket.

Dávid viselkedése kiváltotta az Úr nemtetszését, s egy nem kívánatos eszközt használt fel arra, hogy a királyt újból a felelősségtudatra ösztönözze, mert ebből a szemszögből kell először szemlélnünk Joáb rátámadását Dávidra. „Mikor jóakarattal van az Úr valakinek útjaihoz, még annak ellenségeit is jóakaróivá teszi” (Péld16:7): igen, „teszi”, mert az ellenségeink ugyanúgy a Felséges irányítása alatt állnak, mint a legjobb barátaink. Igaz, hogy az ellenségeink által velünk szemben indított minden támadás nem szükségszerűen annak a jele, hogy az Úr elégedetlen velünk, de gyakorta mégis ez a helyzet, így a bölcsesség része a részünkről, ha az ellenségeink támadását Isten minket feddő vesszőjének tekintjük, megvizsgáljuk az útjainkat és elítéljük magunkat. Vajon nem békítette ki Abiméleket Izsákkal (1Móz26:26-30), valamint Jákobbal és Ézsauval (1Móz33) Isten? Akkor könnyen meglágyíthatta volna Joáb szívét is Dáviddal szemben: ha mégsem tette meg, az annak a jele, hogy nem tetszett Neki a túlzott bánkódása.

„Akkor méne Joáb a házba a királyhoz, és monda: Megszégyenítetted e mai napon minden te szolgálidnak orcáját, kik e mai napon a te lelkedet megszabadították, és a te fiaidnak és leányidnak lelkeit, és feleségidnek lelkeit, és ágyasidnak lelkeit; Szeretvén azokat, a kik téged gyűlölnék és gyűlölvén azokat, a kik téged szeretnek; mert kijelentetted ma, hogy előtted a vezérek és szolgák mind semmik; mert tapasztaltam ma, hogy csak élne Absolon, ha mi mindnyájan meghaltunk volna is ma, jobbnak tetszenék néked.” (2Sám19:5-6) Mint arra rámutattunk az előző fejezetben, Joáb az életének későbbi éveiben nagyon távol állt attól, hogy

barátságot tápláljon Dávid iránt, s noha a serege vezetőjeként szolgálta, a saját érdeke és nem a király iránti hűsége volt ennek a mozgatórugója. Ezért gyorsan megragadta az alkalmat, hogy érvényt szerezzen a gögjiének, és egyáltalán nem kímélve Dávid érzéseit, erősen megszidta a mostani önzése és tétlensége miatt. Igaz, a tiltakozását igazolta Dávid viselkedésének kifogásolhatósága, de semmiképpen sem jelentett mentséget a gögjiére és a pökhendiségére. Bár sok igazság volt Joáb szavaiban, sajnálatos módon mégsem adta meg az urának kijáró tiszteletet.

„Azért most kelj fel, menj ki, és szólj kedvök szerint a te szolgálidnak; mert esküszöm az Úrra, hogy ha ki nem jössz, ez éjjel egy ember sem marad melletted, és ez gonoszabb lesz reád nézve mindama nyomorúságnál, mely veled történt ifjúságodtól fogva, mind e mai napig.” (2Sám19:7) Világosan, sőt talán gorombán megmutatta Dávidnak a kötelességét: azonnal meg kellett jelennie a hűséges csapatai előtt, akik az életüket kockáztatták az övé megvédése végett. Mozduljon meg a király és ne késlekedjen tovább, hanem lépjen elő és nyilvánosan gratuláljon nekik a sikerért, és őszinte szívvel köszönje meg a szolgálataikat. A fájdalmas másik lehetőséget sem szabad figyelmen kívül hagyni: fennállt a további és rosszabb lázadás súlyos veszélye. Ha a király kitar az önző hálátlansága mellett, el fogja veszíteni a legmegbízhatóbb támogatóinak tiszteletét, és akkor mindenki elhagyja, aki az ő érdekeit támogatta. Isten néha durva kézzel ráz fel minket a letargiánkból, s nekünk hálásaknak kell lennünk, hogy kellőképpen gondoskodik rólunk ezen a módon is.

Joáb a nép követeléseit sulykolta Dávidnak, s a királyt ez kellően fel is rázta. Egyáltalán nem volt mérges a kapott tanács miatt és nem vetette azt el, hanem azonnal annak megfelelően cselekedett és elfoglalta a helyét. „Felkele azért a király és leüle a kapuban, és hírül adták az egész népnek, mondván: Ímé a király a kapuban ül. Akkor mind az egész nép eleibe jöve a királynak. Izrael pedig elmenekült, kiki az ő sátorába.” (2Sám19:8) A bölcs ember hasznát igyekszik húzni a jótanácsból, függetlenül attól, hogy kitől kapta, vagy mennyire barátságtalanul adta – vajon kidobjak egy fontos levelet azért, mert nem tetszik a postás kinézete vagy viselkedése? „Amikor meggyőződünk egy hibáról, változtatnunk kell, még ha az alattvalóink hívták is fel arra a figyelmünket illetlenül, vagy hévvel és szenvedéllyel.” (Matthew Henry) Vajon Dávid erre az esetre tekintett vissza, amikor ezt írta: „Ha igaz fedd engem: jól van az; ha dorgál engem: mintha fejem kenné.” (Zsolt141:5)?

„Mind az egész nép között pedig nagy veszekedés vala Izráelnek mindenik nemzetségében, kik ezt mondják vala: A király szabadított meg minket a mi ellenségeinknek kezéből, a Filiszteusok kezéből is ő szabadított meg; és most Absolon elől elmenekült az országból. Absolon pedig, kit felkentünk vala, meghalt a hadban. Mit késtek azért hazahozni a királyt?” (2Sám19:9-10) Ezek a verse világosan megmutatják Joáb közbelépésének időszerű mivoltát és azt a siralmas állapotot, amiben Izrael királysága ekkor volt. Egy önmagával meghasonlott ház nem állhat meg: erős és gyors módszerekre volt most szükség. Sokan még mindig a királyuk visszatérésére vágytak, bár túlságosan halogatók voltak ahhoz, hogy a szavaknál többet is tegyenek, s megkérdézzék, miért nem küldtek érte, hogy jöjjön vissza Jeruzsálembe? Általában így van ez: azok, akik barátságosan viszonyulnak hozzánk híjával vannak az energiának, hogy tegyenek is valamit értünk.

Izrael törzsei a tudatában voltak nehéz helyzetüknek: nem volt alkalmas vezetőjük. Dávid kétségtelenül rendelkezett a legjobb tulajdonságokkal: hősies és sikeres vezetőnek bizonyult, s megszabadította őket a hatalmas ellenségeiktől. Mégis, amikor a fiai árulóvá váltak és sok alattvalója csatlakozott az ő erőikhez, a király elmenekült. De Absolon mostanra halott volt, a serege pedig vereséget szenvedett. „Veszekedés” kezdődött: a nép valószínűleg a véneket okolta, amiért nem ragadták magukhoz a kezdeményezést és nem léptek kapcsolatba Dáviddal, hogy biztosítsák őt a megbánásukról és a megújult hűségükről; míg a vének a népre hárították a felelősséget a közelmúltban tanúsított hűtlenségükért. A kölcsönös vádaskodásuk

nem vezetett sehova, s közben nem tettek határozott lépéseket azért, hogy sürgessék Dávid visszatérését a fővárosba.

„Dávid király pedig elkülde Sádók és Abjátár papokhoz, mondván: Szóljatok a júdabeli véneknek, ezt mondván: Mi az oka, hogy utolsók akartok lenni a királynak hazahozásában? Mert az egész Izráelnek szava eljutott a királynak házába. Én atyámfiai vagytok, én csontom és én testem vagytok; miért lesztek tehát utolsók a királynak hazahozásában?” (2Sám19:11-12) Amikor Dávid értesült a kedvező hangulatról, ami általánosságban állt fenn egész Izraelben vele kapcsolatban, a saját törzsének vénjeire hárította a felelősséget. „Nem mindig azok a legkedvesebbek hozzánk, akiktől a legtöbb okunk van elvárni ezt.” (Matthew Henry). Jaj, mennyire igaz ez! Milyen gyakran látjuk, hogy a hozzánk a legszorosabb kötelékekkel kötődők, akikkel szemben a legtöbb követelést fogalmazhatjuk meg, elsők az elhagyásunkban és utolsók a megsegítésünkben. Annak, hogy ez az esemény feljegyzésre került, talán az az egyik oka, hogy figyelmeztessen minket: ne várjunk túl sokat még a lelki testvéreinktől sem – minél kevesebbet várunk, annál kisebbet csalódunk bennük.

Az, hogy Júda, Dávid saját törzse ennyire híjával volt a szeretetnek vagy a vállalkozókedvnek, azt sugallja, hogy ők is komolyan belekeveredtek a közelmúltbeli lázadásba, s most vagy túl erőtlenekek voltak ahhoz, hogy a megfelelő kezdeményező lépést tegyék a királyuk felé, vagy attól féltek, hogy annyira súlyosan megsértették az Absolon mellé állásukkal, amitől már nincs reményük a kegyeinek visszaszerzésére. Ennek a két papi családnak a felhasználásával a tárgyalásokhoz Júda vénjeivel Dávid bizonyította mind a bölcsességét, mind a kegyességét. Istenfélő emberekként Sádók és Abjátár élvezték Dávid bizalmát, s a nép legjava is tisztelte őket, ezért nem gyanakodott volna senki egyik oldalon se arra, hogy a maguk javát szem előtt tartva tevékenykednek. Mindig bölcs és jó dolog, ha azokat hívjuk segítségül, akikre a legjobban felnéznek a becsületességük miatt, amikor szükségessé válik, hogy közvetítőkként alkalmazzuk őket.

„És Amasának azt mondjátok: Nemde te is nem én csontom és testem vagy-e? Úgy cselekedjék velem az Isten és úgy segéljen, ha nem leszel a sereg fővezére minden időben én előtttem Joáb helyett.” (2Sám19:13) Noha Amasa Dávid nővérének a fia volt (1Krón2:17), Absolon megtette őt a lázadó sereg vezérévé (2Sám17:25), így tehát egy befolyásos párt vezetője volt, akiket Dávid meg akart nyerni. Sőt azt is elhatározta, hogy leváltja a gőgös és túrhetetlen Joábot a hatalmából, ha az egyáltalán lehetséges. Mégsem járt el okosan, amikor ismertette a célját, mert jóllehet Amasa elfogadta Dávid ajánlatát, de mégis, a legelső katonai kiküldetése során Joáb találkozott vele és megölte őt (2Sám20:10). Amasa kiemelésével – a rokonának tekintette és megígérte, hogy a seregeinek tábornokává teszi, ha most a király oldalára áll – Dávid világosan utalt arra, hogy kész megbocsátani az őt a legsúlyosabban megsértőknek is.

„És megnyeré Júda minden emberének szívét, mint egy emberét, kik elküldének a királyhoz: Jöjj haza mind te, mind a te szolgálaid.” (2Sám19:14) Van némi véleménykülönbség azt illetően, hogy ki nyerte meg az emberek szívét: Dávid, Amasa, vagy Maga az Úr. Személyesen abban hiszünk, hogy az utóbbi. Először is azért, mert a 13. vers közvetlenül említi Istent; másodsor, mert az utalás Dávidra történik, akihez „elküldtek” stb.; harmadszor, mert nincs okunk azt feltételezni, hogy Amasa kellően kiemelkedő vagy hatalmas volt „az egész Izrael” minden emberének befolyásolásához. Végül, mert egyedül Isten előjoga a szíve szabályozása (Péld21:1). Kétségtelen, hogy Isten eszközként felhasználta a papok és Amasa győzködéseit a befolyásolásukban, mindazonáltal az önkéntelenségüket és az nézetazonosságukat annak kell tulajdonítani, Aki minden teremtményét kormányozza.

„Hazatére azért a király; és a mint a Jordánhoz érkezék...” (2Sám19:15). Dávid nem mozdult meg, amíg meg nem győződött arról, hogy a nép valóban vágyik a visszatérésére: nem akart a király lenni azoknak, akik nem örültek neki. Ebben előképpileg egy fontos igazságot szemléltettünk: „A mi Urunk Jézus azokban fog uralkodni, akik meghívják Őt a szívük trónjára,

de addig nem, míg meg nem hívják. Először meghajlítja a szívet és készségesé teszi azt az Ő hatalmának napján, majd uralkodik az ellenségei között, Zsolt110:2-3).” (Matthew Henry)

74. fejezet – Visszatérése a Jordánhoz (2Sám19)

Milyen zavarba ejtő útvesztő az élet útja megannyi lélek számára! A kacskaringói és a fordulatai, a hullámhegyei és a hullámvölgyei, az előrelépései és a visszavonulásai gyakran túlon túl rejtélyesek, semhogy a testi bölcsesség megfejtethné azokat. Igaz, hogy egyesek élete védett, kevés kalanddal és még kevesebb rejtéllyel, de nagyon másként van másokkal mai ide-oda utazásaikkal. A Szentírás fényében azonban az utóbbin nem szabad meglepődni. Valaki csak olvassa el a pátriárkák életrajzait annak felfedezése végett, hogy milyen sokszor kaptak felszólítást a sátraik felverésére, és az egyik helyről a másikra költözésre, s ugyanannak az útnak a bejárására, majd az újra-bejárására. Dávid megtapasztalásai tehát ebben a vonatkozásban egyáltalán nem voltak kivételesek: s Isten egyetlen gyermeke sem tekintheti furcsának, ha azon kapja magát, hogy megfordítja a lépteit és ugyanarra a helyre tér vissza, amit hónapokkal vagy évekkel ezelőtt hagyott maga mögött.

Az élet furcsa viszonytagságai közepette mennyire vigasztaló egy szent számára biztosnak lenni abban, hogy „az Úr szilárdítja meg az igaz ember lépteit” (Zsolt37:23). Ó, maga Dávid volt az, aki a Lélektől ihletve eredetileg leírta ezeket a szavakat. Felfogta, hogy Isten eleve elrendelése először meghatározta, majd elrendelte az egész utazását ezen a világon keresztül. Boldog, háromszor is boldog az a lélek, aki hit által megragadja ezt a hatalmas igazságot. A meggyőződés arról, hogy nem az ingatag szerencse és nem is a vak sors, hanem a mindentudó és szerető Atyja tervezte el az ő útját olyan békességet és nyugalmat ad a hívő szívnek, amire semmi más nem képes. Enyhíti a csalódottságot, vigaszt nyújt a bánatban és lecsillapítja a belső vihart. Mégis, csak a hit gyakorlásával teremnek meg bennünk az igazság békességes gyümölcsei. A hitelenség gonosz szíve megfoszt az effajta vigasztalástól, ugyanarra a szintre helyezi az illetőt, mint ahol egy szegény világi van, akinek nincsen világossága a homályának szétosztatásához.

Az előző fejezetben kicsit foglalkoztunk a különböző szomorú eseményekkel, amik Dávid Jeruzsálemből a Jordánhoz, majd onnan Mahanáimba történt utazását jellemezték, most a dolgok derűsebb oldalát kell szemlélnünk, ahogyan a király visszafelé vette a lépteit. Az élénk táruló kontraszt valóban szembeszökő, emlékeztet minket az örömmel látott tavaszra és a kellemes nyárra a hosszú és sivár tél után. Az évszakok között fennálló hasonlóságokkal és az élet különböző szakaszaival és megtapasztalásaival gyakran foglalkoztunk, de mégsem elég gyakran, mert sok hasznos leckét lehet meríteni abból. Néhány rossz emésztésű lélek jobban elemében érzi magukat, amikor annál időzünk, ami szomorú és komor, ahogyan vannak olyanok is, akik (mivel szenvednek a hőségtől) örülnek, mikor a nyár véget ér. Az emberek másik osztálya pedig úgy dönt, hogy csak azzal foglalkozik, ami vidám és örömteli, s ne hajlandó (a saját kárára) szembenézni azzal, ami komoly, józan és súlyos – ahogyan egyesek mindig zsémbelődnek, ha az időjárás nedves, s nem fogják fel, hogy az eső ugyanolyan szükséges, mint a napsütés.

Nagyon hasonló a helyzet azokkal az igehirdetőkkel, akik igyekeznek egy keresztyén tapasztalatait lekövetni. Egyesek, akik a hívő belső történetét vázolják fel, illetve azt, amiből szerintük annak állnia kell, aránytalanul sokat foglalkoznak a bizonyosságával, békességével és örömeivel, míg mások túlhangsúlyozzák a fájdalmas összecsapásait és vereségeit, a kételyeit és a félelmeit. az egyik ugyanolyan ártalmas, mint a másik, mert mindkét esetben csak az igazság karikatúrája van bemutatva. Az egyik gyorsan átsiklik a nyomasztó eseményeken, melyek Dávidot Jeruzsálemből a Jordánhoz vezették, s azokon, amik a Mahanáimba vezető útján kísérték, miközben a másik teljes terjedelemmel kitér ezekre, de keveset mond a fővárosba való visszatérése utáni boldogabb sorsáról. Igyekezzünk szorgalmasan elkerülni az efféle egyoldalúságot, és őrizzük meg az egyensúlyt mindenben, hogy egyformán hálások legyünk az év minden egyes elmúló évszakáért, s így igyekezzünk hasznót húzni az élet állandóan változó körülményeiből, amiken keresztül kell mennünk.

Ha Dávid megélte is a homály és a tragédia időszakát, most kellemes és örömteli élményekkel kellett szembesülnie. Ha hálátlansággal és igazságtalan feddésekkkel is találkozott egyes alattvalói részéről, most szívélyes fogadtatásban és elismerő hódolatban volt része mások részéről. Hogyan emelkedik és süllyed a közvélekedés hulláma! Az egyik pillanatban „nyilván gyilkos ez az ember”-t kiáltanak, a következőben pedig meggondolják magukat és „istennek mondják” az illetőt (Csel28:4-6). Mekkora intésnek kell ennek lennie a számunkra az ellen, hogy a teremtménybe vessük a bizalmunkat! Milyen hálásaknak kell lennünk, ha tetszik Istennek bárkit is könyörületre indítani irántunk! Bizonyos alkalmakkor a tömeg barátságosról ellenségesre változik, máskor pedig ellenkezőleg. Ez volt hát a hősünk történetének az a helyzete, amihez most elértünk.

„Hazatére azért a király; és... a Jordánhoz érkezék” (2Sám19:15). Micsoda változás ment végbe azóta, hogy Dávid ennek a folyónak a partján állt! Akkor Absolon elől menekült, aki sokak szívét elrabolta Júdában, most a lázadó halott volt, és Isten úgy állította vissza Dávidot a királyi törzs szeretetébe, hogy Júda minden férfია ezt az üzenetet küldte neki: „Jőjj haza mind te, mind a te szolgálád.” (2Sám19:14) Meggyőződve arról, hogy Isten vele van, és számíthat a népe hűségére, Dávid elhagyta Mahanáimot, ahol az átmeneti tábora volt felállítva, és eljutott a híres folyóig. Lassan cselekedett, mert egyrészt biztos akart lenni a saját alapjában, meggyőződve arról, hogy nép vajon még mindig szerette volna, ha ő uralkodik felettük, vagy nem. Nem a fegyverek erejével, hanem az alattvalói kívánságára határozott úgy, hogy megtartja a pozícióját.

„Júda férfiai Gilgálba menének, hogy a királynak eleibe jussanak, és általvigyék a királyt a Jordánon.” (2Sám19:15) Jusson eszünkbe, hogy Dávid elküldte Sádókot és Abjátárt, hogy tudakolják meg, miképpen viszonyulnak Júda vénei hozzá: sajnálatosnak tűnik, hogy nem volt közös tanácskozás a többi törzs vezetőivel. „Jobb lett volna, ha tanácskoztak volna a testvéreikkel, s így egyhangúlag jártak volna el, mert ez megakadályozott volna sok rossz következményt.” (Thomas Scott) De még ha ez további késlekedést okozott volna is, akkor is sokkal kielégítőbb lett volna a közös fellépés Izrael részéről. Semmit sem nyerünk a részlegességgel: a kihagyottak csak a sérelmeiket ápolgatják, de előbb-utóbb hangot adnak az elégedetlenségüknek és bajt kevernek. Ez történt a nemzettel is, mert kevesebb, mint egy évszázad múlva tíz törzse különvált és soha többé nem egyesültek.

„Júda férfiai Gilgálba menének, hogy a királynak eleibe jussanak, és általvigyék a királyt a Jordánon.” A hely, ahol Júda férfiai most Dáviddal találkoztak, emlékezetes események színhelye volt. Itt történ, hogy Józsué az Úr parancsára körülmételte azokat Izraelből, akik a pusztaságban születtek, ezzel „Egyiptom gyalázatát” elfordította róluk (Józ5:2-9), s ettől az eseménytől kapta a hely a nevét is, mert a Gilgál azt jelenti „elfordítani”. Mennyire alkalmas volt a választott helyszín mert Júda hűtlenségének vádja lett elfordítva, mert most megújították a Dávid iránti hűségüket. Azután, egy későbbi időpontban ezt olvassuk: „Sámuel pedig monda a népnek: Jertek, menjünk el Gilgálba, és újítsuk meg ott a királyságot.” (1Sám11:14) – gyakorlatilag így ismételte magát a történelem.

„Siete pedig Sémei is, Gérának fia, a Bahurimból való Benjáminita, és ő is a Júda nemzetségével eleibe méne Dávid királynak.” (2Sám19:16) Milyen kellemes meglepetésekkel találkozunk néha az élet csalódásai között! Ez mindenki között az utolsó ember, akit azok közé várhattunk volna, akik a király üdvözlésére jöttek, mert Sémei volt az, aki szidta és átkozta őt a távozásakor (2Sám16:5-6). Az igemagyarázók Sémei barátságos közeledését ez alkalommal csak a testi eszesség és az önfenntartás ösztöne miatt tartják, de szerintünk ez teljes tévedés – látszólag nem volt életveszélyben, mert a következő igevers arról tájékoztat, hogy volt vele ezer ember Benjámin nemzetségéből. Nem, a 14. vers fényében abban hiszünk, hogy ez újabb példája annak, amikor Isten kibékíti az emberrel az ellenségeit, amikor az ember útjai Istennek tetszők.

„És ezer ember vala ő vele Benjámin nemzetségéből, és Siba, a Saul házában való szolga, és tizenöt fia, és húsz szolgálja is vele valának, és általmenének a Jordánon a király előtt.” (2Sám19:17) Jól gondolta Matthew Henry: „Talán a Jordánt soha nem lépték még át ekkora ünnepélyességgel és ennyi figyelemre méltó esemény kíséretében, mint most, azóta, hogy Izrael átlépte azt Józsué korában.” Majdhogynem meglepő volt, hogy a hazug Siba ugyanúgy hódolt a királynak, mint Sémei, mert ha az egyik csúnya nyelvvel gyalázta őt, a másik ugyan tiszta nyelvvel, de gonosz rágalmozással (2Sám16:1-4) tette ugyanezt. Kétségtelenül arra törekedett, hogy még jobban megszilárdítsa magát a király kegyeiben, mielőtt Mefibóset leleplezné őt.

„Kompot is vivének által, hogy a király háznépét általhozzák, és hogy kedve szerint cselekedjenek.” (2Sám19:18) „Ez az egyetlen hely, ahol a folyami kompot említi. Hidak nincsenek említve a Szentírásban. A folyókon akkoriban [kompon] keltek át.” (Thomas Scott) „Sémei pedig Gérának fia, térdre esék a király előtt, mikor a Jordánon átalment.” Lássuk meg itt Isten hatalmának a jeles bemutatóját! Semmi sem nehéz az Ő számára: Ő képes legyőzni még a leglázádozóbb szívet is. Micsoda csodákat tett a Lélek még az elvetettekben is, mert velük is megteszi mind a korlátozó, mind a kényszerítő cselekedeteit! Ha nem így lenne, akkor a választottak egyáltalán nem lennének képesek ebben a világban élni. Mégis, milyen csekély mértékben fogják fel manapság ezt még a szentek is! Milyen kevésbé látják Isten kezét az ellenségeik gyűlöletének legyőzésében, s mások barátságossá és kedvessé tételében irántuk! Az ateizmus lelkülete, mai kizárja Istent minden emberi kapcsolatból, egyre jobban és jobban megfertőzi ezt a gonosz nemzedéket.

„És monda a királynak: Ne tulajdonítsa vétkül nékem az én uram az én álnokságomat; és ne emlékezzél meg arról, hogy gonoszul cselekedék veled a te szolgád azon a napon, a melyen az én uram, a király Jeruzsálemből kiméne, hogy szívére venné a király; Mert elismeri a te szolgád, hogy én vétkeztem, és ímé az egész József nemzetsége közül én jöttem ma először, hogy a királynak, az én uramnak eleibe menjek.” (2Sám19:19-20) Lássuk meg ebben az eseményben a bűnbánó bűnös előképét, ahogyan Dávid nagy Fiának és Urának a könyörületére bízta magát. Pontosan ez történik az igazi megtérés során. „Hagyja el a gonosz az ő útát, és a bűnös férfiú gondolatait, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta, és a mi Istenünkhöz, mert bővelkedik a megbocsátásban.” (Ézs55:7) Ez az az út, amit most Sémei követett: felhagyott a kihívó viselkedésével, eldobta a Dávid elleni harca fegyvereit, s a király lába elé vetette magát, ezzel ismerve el, hogy kész behódolni a királyi jogarának.

Üdvözítő kegyelmet nem lehet más módon szerezni. Teljes pálfordulásnak kell történni, a bűnbánat és a bűnvallás éppúgy elengedhetetlen, mint a Krisztusba vetett hit. Kedves olvasóm, te átadtad magad valóban és igazán Krisztus úri mivoltának? Ha nem tette meg, nem számít, miben hiszel, vagy mennyire ortodox a hitvallásod. Még mindig a bűneidben vagy és úton az örök kárhozat felé. Könyörgök, ne véts hibát ebben a dologban: ha értékeled a lelket, vizsgálj meg az üdvösség általad táplált reménységének minden alapját, amit csak táplálhatsz. Ha önmagadnak tetsző életet élsz és nem veted alá magad Krisztus parancsolatainak, akkor nyílt lázadásban vagy Ellene. Teljes szakításra van szükség a régi étellel, és új kapcsolatba lépésre Istennel Krisztusban, nevezetesen behódolásra az Ő szent akaratának és minden viselkedésünk ezzel történő szabályozására. Vagy önmagadnak élsz, vagy Istent törekedsz szolgálni és az Ő kedvében járni, a szívedben pedig tudod, hogy melyik utat járod. Vallásosnak lenni szombaton és vallástalannak a másik hat napon nem használ semmit.

„És felele Abisai, Sérujának fia és monda: Nem öld-é meg azért Sémeit, hogy káromlásokat szólott az Úrnak felkentje ellen?” (2Sám19:21) Abisai az arrogáns Joáb testvére volt és nagyon sok megvolt benne az ő uralkodó lelkiületéből. Ő volt az, aki felajánlotta, hogy levágja Sémeit, amikor átkozta Dávidot (2Sám16:9): a könyörület ismeretlen volt a természete számára, s még ha Sémei most nyilvánosan be is ismerte a sértését és könyörgött a kiály megbocsátásáért, Sérujának ez a fia szomjazott a vérére. Vajon nem tekinthetjük ezt az

ecsetvonást az előképünkben úgy, mint ami azt az alapelvet szemlélteti (v. ö. Lk9:42, 15:2 stb.), hogy vannak, akik készek azonnal ellenezni, amikor egy bűnös elfoglalja az igazi helyét Isten előtt. Ha vannak, akik azt panaszolják, hogy az üdvösséget túl könnyűvé teszi, ha Isten kegyelmét hangsúlyozzák ki, vannak mások is, akik azt állítják, hogy a cselekedetekből való üdvösséget súlykolják, amikor Isten igazságosságát és Krisztus követelményeit hangsúlyozzák kellőképpen.

„Monda pedig Dávid: Mi közöm van veletek, Sérujának fiai, hogy ellenkezni akartok velem ma? Ma kellene-e embert ölni Izráelben? Mintha nem tudnám, hogy ma lettem újonnan Izráel királya. És monda a király Sémeinek: Nem halsz meg; és megesküvék néki a király.” (2Sám19:22-23) Valóban áldott dolog megfigyelni, miképpen undorodott Dávid lelke Abisai gonosz javaslatától. Sérujának ez a fia – akinek a szíve soha nem tört meg Isten előtt, ezért nem is volt meg benne az Ő könyörülete – túlságosan vak volt annak meglátásához, hogy ez nem a szeplőtelen igazságszolgáltatás érvényesítésének volt az ideje. De nagyon más volt a helyzet Dáviddal: „Boldogok az irgalmasok: mert ők irgalmasságot nyernek” (Mt5:7): ő csodálatos könyörületet kapott az Úrtól, s most könyörületet gyakorolt a nyomorult Sémeivel szemben, cserébe az Úr további könyörületben részesítette. Ne feledkezzünk meg arról a fürkésző Ígéről: „ha megbocsátjátok az embereknek az ő vétkeiket, megbocsát néktek is a ti mennyei Atyátok. Ha pedig meg nem bocsátjátok az embereknek az ő vétkeiket, a ti mennyei Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.” (Mt6:14-15) Isten azért ad kegyelmet a népének, hogy a kegyelmes tükröképévé tegye őket.

Tegyük fel, hogy egy pillanattal tovább időzünk amellet a szeretetre méltó lélek mellett, ami most a hősünket mozgatta. Sámuel első és második leveleinek előző fejezeteiben láthattuk Isten Dávid iránti kegyelmét – a kiválasztásában, a felmagasztalásában, a megbocsátásában és a megőrzésében. Így láttuk Isten kegyelmét munkálkodni is benne. Ez volt az életének általános szabálya, jelleget kölcsönözve a bánásmódjának másokkal úgy, ahogyan ez jellemezte az Isten vele való bánásmódját is. Arra kapott elhívást, hogy áldásban részesüljön, ezért áldást osztott. Amikor szidalmazták, nem szidalmazott vissza (2Sám17:28), amikor üldözték, nem fenyegetőzött, hanem elszenvedte azt (1Sám19:31). Soha nem olvassuk róla, hogy a saját előre jutását vagy tisztességét kereste volna: amikor elértek hozzá a hírek Saul haláláról, ahelyett, hogy örvendezett volna, sírt. Abner és Isbóset bukásakor csak Dávid bánatáról és böjtöléséről hallunk. Különböző mértékben így van ez minden keresztyénnel, a test megvetendő munkáival szemben ők a Lélek drága gyümölcsei is – akiket Isten látott és elfogadott, ha ez mások számára nem is mindig észrevehető vagy a magunk számára nem felismerhető.

Ez volt az Isten szíve szerint való ember, s minden egyes jelenetben, amire elhívást kapott, hogy vegyen részt – leszámítva azt, amikor egy időre a Sátán elfordította őt – látjuk, hogy nem a maga dicséretét, sőt még csak nem is az igazolását keresi, hanem kegyelemben és kedvességben szolgál. A legáldottabb példája ennek akkor volt előttünk, amikor a 2Sám9 felett elméltünk. Ő Isten utánzója vagy követője volt (Ef5:1), mint szeretett gyermeke. Így volt ez, amikor Abisai a pusztá igazságosság mellett szállt síkra, de a könyörület kerekedett felül az Úr szívében, s most ugyanezt látjuk Dávid szívében is. Az isteni kegyelem nemcsak megbocsátotta az Uriással szemben elkövetett súlyos bűneit, de megszabadította őt Absolon gyilkos szándékaitól is: miképpen egyezhetett volna hát bele még a legrosszabb ellensége halálába is? Ó, kedves olvasóm, az isteni kegyelem nemcsak a bűnöket bocsátja meg, hanem a bűnösöket is átalakítja: megszelídíti az oroszlánt és kedvessé teszi a farkast. Ezzel válik láthatóvá az Isten „keze munkája” (Ef2:10).

De tekintsünk ismét túl Dávidon az Áldottra, Akinek olya kiváló előképe volt ő. Épp az imént az evangélium kedves képe tárult elénk. Az evangélium nagy igazsága, hogy Krisztus „elfogadja a bűnösöket”. Igen, nemcsak megkíméli, de üdvözli is a legrosszabb ellenségeit, és szabadon megbocsát nekik. Mindazonáltal neki keresniük kell Őt, be kell hódolniuk az Ő úri mivoltának, el kell foglalniuk a helyüket Előtte a porban és rá kell bízniuk magukat az Ő

szuverén kegyelmére. Ez az, amit Sémei is tett. Elhatározta, hogy kibékül Dáviddal, eljött hozzá és a hódolatát fejezte ki előtte, s azt olvassuk, hogy a király így válaszolt: „Nem halsz meg”. S ez az, kedves olvasó, amit a királyok Királya fog neked is mondani, ha eldobod az Ellene vívott háború fegyvereit, és gyakorlod a Belé vetett hitet. Adja meg Isten Lelke kegyesen néhány hitetlen olvasónak, hogy ez cselekedjék!

75. fejezet – A helyreállítása (2Sám19)

Folytatjuk Dávid haladásának figyelését a Mahanáimból a Jordánhoz, onnan pedig Jeruzsálembe visszavezető útján. Egy sor esemény történt, amik jelezték a sorsa változását. Sokan, akik elhagyták a királyt a megpróbáltatások során, most köré gyűltek a felvirágzása napjaiban. Közülük azonban nem mindenki volt érdekbarát, egyesek akkor is nyújtottak neki igazi szolgálatot, amikor a vihar tombolt felette. Mások, akik tartózkodtak ettől, de mégis hűségesek maradtak hozzá, s most eljöttek üdvözölni őt, mikor visszatért a száműzetésből. Au toldó fejezet végén láttuk a hősünk nagylelkűségét Sémeivel, azzal az emberrel szemben, aki megátkozta őt. most a bölcsességét és a hűségét fogjuk megvizsgálni.

„Méfibóset is, Saulnak fia eleibe jöve a királynak, és sem lábait, sem szakálát meg nem tisztította, sem ruháját meg nem mosatta attól a naptól fogva, hogy a király elment vala, mindama napig, a melyen békességgel haza jöve.” (2Sám19:24) Ez csodálatosan megérintő. Méfibóset, emlékszünk, Saulnak, Dávid fő ellenségének volt az unokája. Atyja, Jonatán kedvéért Méfibóset olyan kedves bánásmódban részesült a királytól, hogy helyet kapott az ő asztalánál (2Sám9). Méfibóset gyakorlatilag nyomorék volt, mindkét lábára sánta (2Sám9:3, v. ö. 4:4). Dávid súlyos szükségének napjaiban Méfibóset elkészített egy választékos gonddal összeállított és hasznos ajándékot, majd megparancsolta a szolgájának, hogy nyergeljen meg egy szamarat, hogy ellovagolhasson a szövevény királyhoz. De ahelyett, hogy a parancsnak engedelmeskedett volna, Siba saját maga lovagolt el a királyhoz, s úgy adta át, mint saját maga ajándékát, azután pedig súlyosan megrágalmazta az urát és hazudozott róla (2Sám16:1-4). A távolléte során Dávid egész idő alatt tévhitben élt Méfibóset hűségét illetően, de most ki kellett derülnie az igazságnak.

Ami itt a 24. versben van feljegyezve Méfibósetről, az világosan jelezte a Dávid iránti hűségét az ő elvettetésének és megaláztatásának órájában. Annyira valóságos és annyira nagy volt a bánata amiatt, hogy a király ennyire szorult helyzetbe került, hogy Méfibóset a végletekig elhanyagolta a saját személyét. Ahelyett, hogy igyekezett volna megtollasodni, őszintén bánkódott Dávid távollétében. Ez nagyon szép és a mi okulásunkra lett feljegyezve, mert mindennek az Ószövetségben van leckéje a számunkra, már ha van szemünk meglátni és szívünk befogadni. A gyakorlati lecke ebben az eseményben a mai hívő számára megtalálható Krisztusnak ezekben a szavaiban: „eljőnek a napok, a mikor elvételük tőlök a vőlegény, és akkor bőjtölni fognak” (Mt9:15) – szomorkodnunk illik a Király távollétében! Figyeljük meg, hogy korholja az apostol a korinthusziakat, amiért „beteltek”, „meggazdagodtak” és „úgy uralkodtak, mint a királyok” (1Kor4:8).

„Monda néki a király: Miért nem jöttél volt el velem Méfibóset?” (2Sám19:25) Először is jegyezzük meg, hogy Dávid nem fordult el tőle haraggal vagy undorral, megtagadva tőle a meghallgatást. A király valószínűleg meglepődött a láttán az után a hamis benyomás után, amit Siba közvetített neki. Méfibóset jelen állapotának azonban biztos nagy hatást kellett gyakorolnia rá, így a király lehetőséget adott a számára, hogy magyarázatot adjon és védje magát. Fontos lecke ez a számunkra, amire oda kell figyelnünk. Mindig igyekeznünk kell korrektnek és pártatlannak lenni, s készen állni mindkét fél meghallgatására. Nyilvánvalóan igazságtalan hitelt adni egy, az illető háta mögött adott beszámolóinak, majd elutasítani a szemtől-szembe adott magyarázatát.

Méfibóset örömmel kapott a most adódó alkalmon és a tények kendőzetlen ismertetésével folytatta (2Sám19:25-26). A legtiszteleteljesebb és leghatásosabb nyelvezetet használta – olyan példa ez, amire jól tesszük, ha odafigyelünk, ha hasonló körülmények közé kerülünk, mert semmit sem nyerünk, s a helyzetünk inkább meggyengül, semhogy erősödné, ha hevesen elítélnénk a miket kérdezőt vagy a bírónkat, amiért olyan készségesen hitte el a rólunk elhangzó gonoszságot. „De az én uram, a király olyan, mint az Istennek angyala: azért cselekedjél úgy, a mint néked tetszik!” (2Sám19:27) Méfibóset itt a Dávid bölcsességébe és

igazságosságába vetett hitét fejezte ki. Meg volt róla győződve, hogy miután a királyi urát mindkét felet hallotta és volt ideje elgondolkodni az ügy szempontjain, nem lehet majd rászedni, ezért nem félt magát Dávid kezében hagyni.

Ezután Mefibóset megvallotta a saját és a családja teljes méltatlanságát, és elismerte a neki megadott jeles kegyelmet. „Mert jóllehet az én atyámnak egész háznépe csak halált érdemlett volna az én uramtól, a királytól, mégis a te szolgádat azok közé helyezéd, a kik asztalodnál esznek. Azért micsoda követelése és micsoda kérésem volna még a király előtt?” (2Sám19:28) „Ez azt mutatja, hogy Siba sugalmazása nem volt valószínű, mert lehetett volna Mefibóset annyira ostoba, hogy magasabbra törekedett volna, mint ahová oly könnyen és boldogan jutott?” (Matthew Henry) Ez erőteljes érvelés volt. A király irgalmasságának következtében Mefibóset már bőséges ellátáshoz jutott: akkor hát miért törekedett volna a királyságra? Nem az volt a helyzet, mintha mellőzték volna és nem lett volna osztályrésze. Miután befogadták a király családi körébe, teljes örültség lett volna a részéről szándékosan kiváltani a király nemtetszését. De tartózkodott minden további önigazolástól.

„Monda néki akkor a király: Mi szükség többet szólnod? Én megmondottam, hogy te és Siba osztozzatok meg a jószágon.” (1Sám19:29) Furcsának tűnhet, hogy az igemagyarázók teljesen elvették ennek a jelentését, azt feltételezve, hogy Dávid nagyon nem volt meggyőződve Mefibóset védekezését illetően, sőt, ők maguk is gyengének és elégtelennek tartották azt. Úgy érezzük, ezen egy kicsit dolgoznunk kell. Először is, Dávid szavai ez alkalommal nem jelenthetik azt, hogy az előző döntése változatlan maradt, hogy a múltban megfogalmazott határozatának meg kell állnia, mégpedig az alábbi egyszerű, de perdöntő okból: Dávid korábban nem adott ilyen utasítást! Ha visszalapozunk arra az eseményre, melynek során a királyt becsapta a szolga, ott ő ezt mondta: „Ímé minden tied legyen, valamije volt Mefibósetnek.” (2Sám16:4)

Most viszont, miután Dávid nem erősítette meg a 2Sám167:4-ben adott utasítását, miképpen kell értelmeznünk, a szavait? Vajon annyira összezavarodott Siba és Mefibóset ellentétes kijelentésein, hogy nem tudta, mit higgyen és ezét javasolta a föld felosztását korrekt megegyezésként? Biztosan nem, mert az nagyon igazságtalan lett volna mindkettőjükkel szemben. Mi legyen tehát? Ez: Dávid nem durvaságból mondta, amit mondott, hanem azért, hogy próbára tegye Mefibóset szívét és kiderítse az érzelmeit. Nyilvánvaló, hogy egy hamis és haszonleső Mefibóset ezt kiáltotta volna: igen, igen ez jó megoldás. De az őszintén odaszánt Mefibóset nem így beszélt.

Vajon nem találkoztunk hasonló helyzettel a Salamonnak bemutatott két asszony rejtélyes eseténél? Mindkét asszony gyermeket szült: az egyik ráfeküdt a sajátjára és agyonnyomta azt, majd ellopta a túlélő gyermeket. Mikor az asszonyok megjelentek Salamon király előtt, mindegyik magának követelte a gyermeket azt állítva, hogy ő az anyja. Mit mondott Salamon? Ezt: „Vágjátok két részre az eleven gyermeket, és adjátok az egyik részt egyiknek, a másikat pedig a másiknak” (1Kir3:25) – pont olyan javaslat, mint amelyet Dávid tett Mefibósetnek! S miképpen működött a javaslat? Nos, a csaló hajlott az egyezsége, de az élő gyermek igazi anyja azonnal így kiáltott: „Kérlek, uram, adjátok néki az élő gyermeket, és ne öljétek meg őt” (1Kir3:26). S itt is ez történt, mint azt a történet folytatása megmutatja.

„És monda Mefibóset a királynak: Elveheti az egészet, csakhogy az én uram, a király békességben haza jöhet.” (2Sám19:30) Milyen világosan bizonyította ez a szeretetének őszinte és önzetlen jellegét! Mindössze csak Dávid társaságára vágyott. Most, hogy a király visszatért, semmi más nem számított. Dávid jelenlétében lenni sokkal többet jelentett Mefibósetnek, mint bármennyi ház vagy földbirtok. Egy későbbi esemény megerősíti a tényt, hogy Mefibóset nem vettetett ki a király kegyeiből, mert amikor Saul hét utódját kivégezték elégtétel gyanánt a gibeoniták lemészárlásáért, ott konkrétan meg van írva: „kedveze a király Mefibósetnek” (2Sám19:21)! S mi történt a gonosz Sibával? Őt is elengedték büntetlenül, mint Sémeit, mert Dávid azzal értékelte a helyreállítását, hogy kegyesen elengedte az őt ért sérelmeket.

„A Gileádból való Barzillai is eljöve Rógelimből, és általméne a királylyal a Jordánon, kisérvén őt a Jordánon. Barzillai pedig igen vén ember vala, nyolczvan esztendő, és ő táplálta vala a királyt, míg Mahanáimban lakott; mert igen gazdag ember vala.” (2Sám19:32-32) A királynak ez a barátja a szüksége órájában akkor került elénk, maikor a 17. fejezet záró versei felett elméltünk. Nem kétséges, hogy a Dávidnak és az embereinek nyújtott nagylelkű szolgálattal Barzillai komoly kockázatot vállalt, mert ha Absolon győzött volna, kevés kétség fér hozzá, hogy súlyos árat fizetett volna a fáradozásaiért. Megindító itt látni őt a saját gyengeségében, ahogyan ekkora utazást vállalt azért, hogy átkísérhesse a szeretett uralkodóját a Jordánon.

„Monda pedig a király Barzillainak: Jere velem és eltartlak téged magamnál Jeruzsálemben.” (2Sám19:33) A Király nagyra értékelte ennek az idős alattvalójának a hűségét, nagylelkűségét és üdvözlését, s ennek megfelelően szerette volna, ha részt vesz az ünnepségen, ami az ő helyreállítását jelezte. De Barzillainak más gondolatai voltak. Úgy érezte, és helyesen, hogy a halálhoz közel komolyabb és ünnepélyesebb feladatai voltak, mint az ünnepi mulatozás. Nos, van ideje a lakomának és van ideje a böjtnek is, de ez aligha volt megfelelő elfoglaltság egy, az örökkévalóság küszöbéhez ennyire közel álló ember számára. Az időseknek fel kell hagyniuk a testi gyönyörökkel, a gondolataikat és érzelmeiket valami tartósabbra és kielégítőbbre kell irányítani még a legjobbnál is, amit ez a Föld kínálhat.

„Hanem inkább ímhol a te szolgád, Kimhám, menjen el ő a királylyal, az én urammal, és cselekedjél úgy vele, a mint néked jónak tetszik” (2Sám19:37) – úgy tűnik, ez az egyik fia vagy unokája volt. Barzillai nem volt szigorú cinikus, aki irigy kutyaként viselkedett volna a felnövekvő nemzedékkel. „Az időseknek nem szabad irigyelni azokat az örömeket a fiataloktól, amiket ők maguk már nem élvezhetnek, és nem kötelezhetik őket arra, hogy hozzájuk hasonlóan vonuljanak vissza.” (Matthew Henry) Ha egyrésről a tapasztaltaknak meg kell tenniük mindent, amit csak tudnak a fiatalok figyelmeztetése végett, hogy megvédjék őket a testi ostobaságoktól és e világ csapdáitól, másrésről óvakodniuk kell attól a szélsőségességtől, ami megfosztaná az ifjakat azokról a törvényes örömöktől, amikben egykor maguk is részt vettek. Könnyen előfordulhat, hogy egyesekben önzés és mogorvaság fejlődik ki a rájuk bízottak védelmével való állítólagos törődés örve alatt. Úgy véljük, ez az egyik lecke, amit meg kell tanulnunk Barzillainak a király meghívására adott válaszából.

„És monda a király: Jöjjön el velem Kimhám és azt cselekszem vele, a mi néked tetszik; és valamit tőlem kívánsz, megcselekszem veled.” (2Sám19:38) Dávid azonnal beleegyezett Barzillai javaslatába, mert szerette volna viszonzni a kedvességét. Kötelességünk megtenni minden tőlünk telhetőt azok gyermekeinek a segítésében, akik támogattak minket, amikor mi voltunk szükségben. Nagyon szép dolog olvasni, hogy amikor az idős Dávid útmutatásokat adott Salomonnak, konkrétan megemlítette Barzillai leszármazottjait: „De a gileádbeli Barzillainak fiaival cselekedjél irgalmasságot, és legyenek a te asztalod vendégei, mert így közeledtek ők is hozzám, mikor Absolon, a te testvéred elől menekültem.” (1Kir2:7) S nem ez volt minden, amit Dávid megtett, ahogyan a történet folytatása megmutatja.

A figyelemre méltó, „Egybeesések a Szentírásban” című rövid munkájában J. J. Blunt rámutat, miképpen említi Kimhámot Jeremiás próféta, mégpedig azon a véletlen módon, ami általános a hasonló utalások százainál az Ígében, melyeken oly nyilvánvalóan rajta van az igazság bélyege. Ez az érv a Szentírás isteni ihletettsége mellett erősebben meggyőző, mint bármilyen külső bizonyíték. Az egyes tényekre történő utalások által megfigyelhető pontos egybeesés tökéletes következetességről beszél kitalálás vagy összejátszás nélkül. Mint láttuk, Kimhám elkísérte Dávidot Jeruzsálembé, de az, amit a király azon felül tett érte, hogy helyet biztosított neki az asztalánál és Salomon gondjaira bízta, nem derül ki. Semmi többet nem olvasunk róla az Ószövetség történeti könyveiben. De a Jeremiás 41-ben újra felbukkan a neve. Itt egy beszámoló szerepel Gedáliás meggyilkolásáról, aki az a tiszt volt, akit Nabukodonozor hagyott Júdeában a saját kormányzójaként, amikor fogságba hurcolta a gazdagabb lakosokat.

A zsidók, félve a bűnük következményeitől és látva a kaldeusok közelgő bosszúját, felkészültek a menekülésre: „Elindulának és megállapodának Gérut Kimhámnál, a mely közel vala Betlehemhez, hogy elmenjenek és bemenjenek Égyiptomba” (Jer41:17).

„Lehetetlen elképzelni bármi még véletlenebbet, mint ennek a birtoknak az említését Betlehem mellett, ami Kimhám lakóhelye volt. Mégis, milyen jól összecseng ez Dávidnak Barzillaihoz négyszáz évvel korábban intézett beszédének lelkiületével! Mi lehetne még valószínűbb, mint az, hogy Dávid, aki felvállalta Kimhám ellátását, s akinek a születési helye pont Betlehem volt, így ennek következtében a szülői öröksége ott volt megtalálható, így azt egészben vagy részben a leghízelgőbb adható jutalomként, a személyes és a királyi kegy jeleként ráruházta annak az embernek a fiára, aki az ő életét mentette meg. S egészen addig a napig, amikor Jeremiás írt, ennek Kimhám családjának a birtokában kellett maradnia, és ezért nevezték azt az ő nevéen.” (J. J. Blunt)

„Általméne pedig a király Gilgálba, és Kimhám ő vele megy vala és Júdának egész népe, a kik a királyt átszállították, sőt Izráel népének is fele. És ímé, Izráelnek minden férfiai eljövének a királyhoz és mondák a királynak: Miért loptak el téged a mi atyánkfiái, a Júda nemzetsége? És hozták által a királyt és az ő háznépét a Jordánon, és Dávidnak minden embereit vele egyetemben?” (2Sám19:40-41) Mire Dávid átkelt a Jordánon, Izrael népének sok vénje és férfiai eljött visszahozni a királyt, de kiderült, hogy megelőzték őket. Júda hivatalnokai vették át ebben a kezdeményezést, de elmulasztották értesíteni a tíz törzset a szándékaikról. Ezt a mulasztást erőteljesen korholták, mert az izraeliek úgy érezték, hogy elhanyagolták őket, sőt, hogy ez súlyos árnyékot vetett a király iránti hűségükre.

„Felelének pedig mindnyájan a Júda férfiai az Izráel férfiaknak: Azért, mert a király közelebb áll hozzám; és miért neheztelsz ezért a dologért? Avagy megvendégelt-é azért a király? Avagy megajándékozott-é valami ajándékkal? Felelvén pedig az Izráel férfiai a Júda férfiaknak, mondának: Tízszeres részem van nékem a királyhoz, és Dávidra nézve is elsőbbségem van feletted. Miért tartottál azért semminek engem? Avagy nem én tettem-é legelőször szóvá, hogy hozzuk haza a mi királyunkat? De mindazáltal erősebb lőn a Júda férfiaknak szava, az Izráel férfiaknak szavánál.” (2Sám19:42-43) Jaj, milyen szegényes az emberi természet! Ha ezek az izraeliták annyira vágytak volna a király megtisztelésére, akkor miért bosszankodtak azért, mert mások megelőzték őket? Ó, micsoda rosszindulat származik a gőgből és az irigységből! Milyen gyorsan megsértődnek sokan a legkisebb látszólagos sérelem miatt! Mennyire vigyáznunk kell a saját büszkeségünk működésére és igyekeznünk kell elkerülni mások büszkeségének a megsértését. De zárásképpen gondoljuk át a most látott események mélyebb jelentőségét.

„Itt azonban ismét észrevehető Dávid Fia és Ura dicsőséges jellemének és királyságának néhány megcsillanása. Atyja által felkenetve, hogy az Ő Királya legyen az Ő szent Sion hegyén. Ő egy készséges nép felett uralkodik, akik a kiváltságuknak tekintik, hogy az alattvalói lehetnek. Egykor tényleg lázadók voltak (és egy sor társuk veszett oda a lázadásban): de amikor a tudatára ébredtek a veszélynek, féltek vagy vonakodtak behódolni Neki. De az Ő szolgálói az ő gyengéd szeretetének és a megbocsátásra vonatkozó ígéreteinek bemutatásával, s az Ő Lelkének közreműködő hatása által alázatos hajlandóságra indították a szíveiket, hogy uralkodhasson felettük. Ő készségesen megbocsátott neki és elfogadta őket, és semmi esetre sem fogja kitaszítani vagy kivágni még a kegyelemért kiáltó legnagyobb bűnöst sem. Megjutalmazza azokat, aki az Iránta való szeretetből táplálják a szolgálát, s helyet jelöl ki a számukra az Ő szent városában. Sajnos, hozzá kell tenni, hogy miközben a király oly bőkezűen osztogatja a kegyelmet, az állítólagos szolgálói közül sokan irigyek és civakodók egymással, s a legjelentéktlenebb dolgokon veszekednek, ami sok jót meggátol és hatalmas károkat okoz.” (Thomas Scott)

76. fejezet – A helyreállítása (2Sám20, folytatás)

Nem kevés dolog történt, ami ellensúlyozta Dávid szomorúságát Absolon lázadása és halála miatt. Mint láttuk, a visszatérését Jeruzsálembe különböző események jelezték, amiknek megleléssel és örömmel kellett eltölteniük a király szívét. A radikális változás Semei vele szemben tanúsított viselkedésében, a felfedezése, hogy Mefibóset szíve végső soron hűségesen dobogott mellette, az idős Barzillai szeretetteljes hódolata, valamint Júda vénjeinek és férfainak üdvözlése mind a hazatérő száműzöttet bátorítani és felvidítani voltak hivatottak. A dolgok szemlátomást határozottan jobbra fordultak és a Nap felragyogott a tiszta égen. Igen, de a felhők vissza szoktak térni még egy heves eső után is. S így történt itt is. Egy sötét felhő jelent meg Dávid horizontján, aminek szükségszerűen nagy nyugtalanságot kellett neki okoznia, mert egy újabb vihar közeledtét vetítette előre.

A tíz törzs vezetői Gilgálnál találkoztak Dáviddal, s azonnal civakodás robbant ki közöttük és Júda férfiai között. Ez volt a légy a kenetben. Ostoba vita tört ki a két frakció között a király visszahozatalát illetően. „Egy becsületbeli kérdésről vitatkoztak arról, kinek van több érdekeltsége Dávidban. 'Mi többen vagyunk', mondták Izrael vénjei. 'Mi közelebbi rokonságban állunk vele', mondták Júda vénjei. Bárki azt hiheti, hogy Dávid nagy biztonságban van és boldog, amikor az alattvalói arról veszekednek, hogy kinek kell őt jobban szeretnie, és kinek kell a legnagyobb tiszteletet kimutatni iránta – de még ez a vita is lázadásra adott alkalmat.” (Matthew Henry) Amint Dávid egyik megpróbáltatása véget ért, máris támadt a következő mondhatni az előző hamvaiból.

Ó, kedves olvasóm, ne várjuk, hogy messzire jutunk ebben a világban anélkül, hogy ilyen vagy amolyan formában bajokkal ne találkoznánk. Nem, még akkor sem, amikor úgy látszik, hogy Isten gondviselése mosolyog ránk. Nem kell hozzá sok idő, amíg megkapjuk a goromba emlékeztetőt, hogy „ez nem a te pihenőhelyed”. Így volt ez a hősünk mostani tapasztalataival is: a győzelmei közepette kénytelen volt az alattvalói közötti felkavarodás tanúja lenni, ami hamarosan a királysága bukásával fenyegetett. Semmi stabil dolog sincs itt lenni, s mi csak bizonyos csalódással szembesülünk, ha a reménységünket bármi földi dologra építjük vagy úgy véljük, hogy elégedettséget találunk egy teremtményben. Nincs más a Nap alatt, csak „hiábavalóság és a lélek gyötrelme”. De milyen lassúak vagyunk ennek a szomorú igazságnak a felismerésében! A végén azonban mégis rájövünk, hogy igaz.

Utolsó fejezetünket egy idézettel zártuk, ami felhívta a figyelmet a 2Sám19-ben feljegyzett események előképi jelentőségére: a 20. fejezet nyitó versei szemléltethetők úgy, mint amik ugyanazt a gondolati vonalat folytatják. Krisztus látható királyságába a Földön megvallással lehet belépni, ezért van benne konkoly is a búza mellett, hitvány halak a jók mellett, bolond szüzek a bölcsék mellett (Mt13 és 25). Ez eltéveszthetetlenül megmutatkozik majd az eljövendő napon, de Isten még ebben a világban is néha úgy rendezi el a dolgokat, hogy a megvallás próbára tételük, és az, ami hamis, lelepleződik. Ez a korszakos jelentősége annak az eseménynek, amit most vizsgálunk. Az izraeliták hűségeseeknek és odaszántaknak tunk Dávid iránt, s olyannyira, hogy megsértődtek, amikor Júda férfiai átvették a vezetést a király visszahozatalában anélkül, hogy tanácskoztak volna velük.

De milyen gyorsan megmutatkozott a szívük valódi állapota! Milyen kis dolog okozta a Dávid iránti szeretetük nemcsak kihűlt, de teljesen szerte is foszlott. Amint az ellenség azt kiáltotta, hogy „oh Izrael, oszoljatok el, kiki az ő sátorába”, ők azonnal reagáltak, megtagadva a megvallott hűségüket. A hűségnyilatkozataiknak nem volt valóságtartalma, s mikor választás elé kerültek, többre tartották az „istentelen embert”, mint az Isten szíve szerint való embert. Mennyire komolyan emlékeztet ez minket Izrael tömegeire egy későbbi időpontban: először azt kiabálták, hogy „Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, a ki jó az Úrnak nevében!” (Mt21:9), majd rövid idővel ezt követően, mikor választás elé kerültek, többre tartották Barabást Krisztusnál. S azóta is milyen gyakran, különösen a próbák és az üldöztetés idején ezrek vannak, akik

korábban hangos megvallást tettek a keresztyénségről, de többre tartják a világot, vagy a saját testi biztonságukat.

„Vala pedig ott történetesen egy istentelen ember, kinek neve Séba vala, Bikrinek fia, Benjámin nemzetségéből való férfiú. Ez trombitát fuvata, és monda: Nincsen nekünk semmi közünk Dávidhoz, és semmi örökségünk nincsen az Isai fiában. Azért oh Izráel, oszoljatok el, kiki az ő sátorába.” (2Sám20:1) Ó jaj, milyen gyakran megtörténik, hogy azok boldog összejövedele során, akik azért gyűltek össze, hogy üdvözljék Dávidot és kifejezzék előtte a hódolatukat, van egy „Beliál fia”³⁷, aki kész megfúvatni a civakodás trombitáját. A Sátán nagyon jól tudja, hogy kevés dolog alkalmas jobban az aljas céljainak előmozdítására, mint a megosztások létrehozása az Isten népe között. Sajnálatos, hogy nem vagyunk jobban résen, hiszen nem vagyunk tudatlanok az eszközeit illetően. S résen lenni annyi, mint folyamatosan megökölni a büszkeséget és az irigységet. Ezek voltak azok a gonosz gyökerek, melyekből ez a baj származott, mint az világosan kiderült az „Avagy nem én tettem-é legelőször szová, hogy hozzuk haza a mi királyunkat?” (2Sám19:43) szavakból.

„De mindazáltal erősebb lón a Júda férfainak szava, az Izráel férfainak szavánál.” (2Sám19:43) Ez csak olaj volt a tűzre. „Az engedelmes felelet elfordítja a harag felgerjedését” (Péld15:1). Ha az irigység lelkülete uralkodott Izrael vezetői között, akkor a góg biztosan munkálkodott Júda vénjeinek szívében, s amikor ez a két gonoszság összeütközött, gyorsan jött utána a harag és a civakodás is. Komoly megfigyelni, hogy Maga Isten vette észre és jegyezte fel az Ő Ígésében Júda férfiainak szavainak erősségét – világos utalás ez arra, hogy Ő miképpen jegyzi fel ellenünk a Neki nem tetsző nyelvezetet. Mennyire kell imádkoznunk azért, hogy Isten tegyen féket a nyelvünkre, hogy az ajkaink ajtaja zárva maradjon a gonoszság kicsúszása előtt!

„Vala pedig ott történetesen egy istentelen ember, kinek neve Séba vala, Bikrinek fia, Benjámin nemzetségéből való férfiú. Ez trombitát fuvata, és monda: Nincsen nekünk semmi közünk Dávidhoz, és semmi örökségünk nincsen az Isai fiában.” Séba Saul törzséhez tartozott, ami keserűen neheztelt a Júdának kijáró megiszteltetés miatt, amikor Isai fiát választották királlyá. A benjáminiták valójában soha nem engedelmeskedtek az isteni rendeletnek. Ennek a mélyebb jelentőségét nem nehéz meglátni: állandó ellenségesség áll fenn a kígyó magva és Dávid, int előkép között. Milyen figyelemre méltó módon mutatkozott meg Krisztus királyságának ez a titokzatos, mégis kiemelkedő jellemzője Saul házában folyamatos ellenállásában Dáviddal szemben: először magában Saulban, majd Isbósetben (2Sám2:8-9, 3:1 stb.) és most Sébában. De amilyen biztosan Dávid kerekedett felül minden ellenségein, Ugyanolyan biztosan fogja legyőzni Krisztus is a saját ellenségeit.

„Ez trombitát fuvata, és monda: Nincsen nekünk semmi közünk Dávidhoz, és semmi örökségünk nincsen az Isai fiában. Azért oh Izráel, oszoljatok el, kiki az ő sátorába.” Látjuk, hogy a gonosz elme mennyire kész a dolgokat hamisan értelmezni és milyen könnyen megvalósítható ez, ha erre törekszik. Júda férfiai ezt mondták: „a király közelebb áll hozzánk” (2Sám19:42), de Beliálnak ez a fia most kiforgatta a szavait és ezt a jelentést tulajdonította azoknak: „nincs részünk Dávidban”, pedig ők semmi effélére nem gondoltak. Ne lepődjünk meg tehát, ha azok, akik titokban utálnak minket, teljesen hamis jelentést kölcsönöznek annak, amit írtunk vagy mondtunk. A történelem bővelkedik olyan eseményekben, amikor a legártatlanabb kijelentéseket forgatták ki vaskosan és váltak azok a civakodás és a vérontás okaivá. Így volt Magával az Úr Jézussal is: lásd Jn2:19-21 és v. ö. Mt27, 26:61-62 – elég, ha a

³⁷ A Károli fordításban „istentelen ember” – *a ford.*

tanítvány, ha olyan, mint a Mestere. De a keresztyén szorgalmasan ügyeljen rá, nehogy a Sátán eszközévé váljon a gonosz munkájában.

„Kiki az ő sátorába.” Ez a felszólítás a Dávid iránti hűségük és szeretetük próbája elé állította őket. A folytatás azonnal kimutatta, mennyire ingatagok és hamisak voltak. „Eltávozék azért mind az Izráel népe Dávidtól Séba után, Bikri fia után.” (2Sám20:2) Alighogy visszatértek a hűségükhöz, máris elhagyták azt. Milyen végtelenül megbízhatatlan az emberi természet, s milyen bolondok azok, akik emberben bíznak! Micsoda szélsőséges teremtmények vagyunk: most szabadítóként üdvözljük Mózeszt, azután szidalmazzuk, mert a szabadulás nem jött olyan könnyen és gyorsan, mint vártuk. Milyen örömmel menekülünk az egyiptomi rabszolgamunkától, de kicsivel később igyekszünk oda visszatérni. Mekkora kegyelem kell az efféle ingatag és megbízhatatlan teremtmények lehorgonyzásához!

„Eltávozék azért mind az Izráel népe Dávidtól Séba után, Bikri fia után.” (2Sám20:2) Semmit sem olvasunk arról, hogy maga Dávid vajon bármekkora részt vett-e vagy sem az Izrael és a Júda vénei között folyó vitában, vagy megpróbált olajat önteni a felkavarodott vizekre. Ha igen, akkor úgy tűnik, abszolút nem tudta meggyőzni az előbbieket, mert most nemcsak az utasították vissza, hogy tovább kísérjék a Jeruzsálembe vezető úton, hanem még azt is, hogy elismerjék a tulajdon királyuknak. Sőt mi több, elhatározták, hogy megválasztják a saját ellenkirályukat. Azaz, Dávid királyságának alapjai ismét veszélybe kerültek. Épphogy Isten megszabadította Dávidot Absolon lázadásától, s most Sébáéval kellett szembenéznie. S nem ezt tapasztalja meg Dávid lelki magva is? Amint legyőzik az egyik vágyat vagy bűnt, máris egy másik üti fel az ocsmány fejét ellenük.

„A Júda nemzetségéből valók azonban mellette maradának az ő királyoknak, a Jordán vizétől fogva mind Jeruzsálemig.” (2Sám20:2) Áldott dolog találni olyanokat, akik hűek maradtak Dávidhoz, még akkor is visszautasítva az ő elhagyását, amikor az alattvalóinak többsége elfordult tőle. Azaz, jóllehet a test a hamisakat leplezte le, kimutatta az igazakat is. Így van ez mindig. S kik voltak azok, akik a király mellett maradtak? A saját törzséből származó emberek, akik vér szerinti rokonságban voltak vele. Ennek az előképi jelentése nyilvánvaló. Bár a próbák idején tömegek vannak, akik elhagyják az igazi Dávid zászlóját, mégis mindig van maradék, akiket maga a Sátán sem képes hitehagyásra ösztönözni: nevezetesen azokat, akik lelkileg Krisztus testvérei. Milyen szépen volt ez itt szemléltetve!

„Bemenvén pedig Dávid az ő házába Jeruzsálemben, előhozatá a király azt a tíz ágyasát, a kiket otthon hagyott vala a ház őrzésére; és őrizet alá rekeszté és tápláltatá azokat; de hozzájuk be nem méne. És őrizet alatt lőnek haláloknak napjáig, özvegységben élván.” (2Sám20:3) Itt látjuk Dávid súlyos fenytetésének egyik eredményét. Mint a korábbi fejezetekben láttuk, Dávid több feleséget és ágyast vett magának Isten törvényével ellenkezve, s ezek bánatot és szégyent okoztak neki (2Sám15:16, 16:21-22). Isten néha szigorú intézkedéseket kell foganatosítania velünk szemben, mielőtt hajlandók lennénk elhagyni a bálványainkat. Jó megjegyezni, hogy ettől kezdve semmi többet nem olvasunk az ágyasokról Dáviddal kapcsolatban. De milyen komoly dolog felfedezni, hogy ezt a rossz példát, amit a családjának mutatott, később a fia, Salamon is követte – amíg az el nem vonta a szívét az Úrtól. Ó, bárcsak odafigyelnének a szülők arra az isteni figyelmeztetésre, hogy a bűneik biztosan meg lesznek látogatva az utódaikon!

„Monda pedig a király Amasának: Gyűjtsd össze nékem a Júda nemzetségét három nap alatt, és magad is itt légy jelen.” (2Sám20:4) Noha Júda népe nem követte a tíz törzs gonosz példáját a király elleni lázadásukban, ebből a versből mégis kiderül, hogy sokan közülünk többé mégsem álltak Dávid rendelkezésére, mivel kétségtelenül az otthonaikba tértek haza. A körülmények figyelembevételével úgy látszik, a saját kényelmük és biztonságuk volt a legfontosabb a számukra abban az időben, amikor uruk uralkodása komoly fenyegetéssel nézett szembe. „Szívesen kivették a részüket a király győzelmeiből, de nem szívesen vívták a csatáit. Sokan szeretik azt a hűséget és vallást, ami olcsó és könnyű. Sokan dicsekednek azzal, hogy Krisztushoz hasonlóak, de nagyon kelletlenek kockáztatni is Érte.” (Matthew Henry) Viszont azt

sem szabad elfelejteni, hogy nem ok nélkül nevezik az Úr népét „juhoknak” – ez az egyik legfélényebb állat.

„Monda pedig a király Amasának: Gyűjtsd össze nékem a Júda nemzetségét három nap alatt, és magad is itt légy jelen.” Ez megmutatja Dávid Séba lázadása miatti nyugtalanságát és az elhatározását, hogy erős és azonnali intézkedésekkel vet annak véget. Megjegyezhető, hogy Amasa „Absolon seregeinek a fővezére” volt Dávid ellen (2Sám17:25), mégis az ő közeli rokona volt. Ő volt az, akivel Dávid le akarta cserélni Joábot, a seregének fővezérét (2Sám19:13), s Séba lázadása most lehetőséget kínált a tervének megvalósítására. A fő ok, amiért Amasa, aki bár izraelita volt, mégsem csatlakozott a lázadók seregéhez, az lehetett, hogy előzetesen értesítést kapott a király szándékáról. Lehetőséget látott a helyzetének javítására és a nagyon katonai tisztesség elérésére. De mint majd látjuk, elfogadva ezt az új megbízást, csak a saját pusztulását írta alá – ennyire megbízhatatlanok ennek a világnak a megtestesítései.

Erősen kétséges, hogy Dávid döntése akár bölcs, akár népszerű lett volna. Mivel Amasa vezető szerepet töltött be Absolon alatt, aligha lett volna elvárható, hogy azoknak, akiknek Joáb parancsolt, most a kedvére lenne olyan ember parancsnoksága alá kerülni, aki nemrég még a király ellensége volt. Ez az, ami a legvalószínűbben számot adhat a késlekedésről, vagy inkább Amasa sikertelenségéről a király parancsainak végrehajtásában, mert ezt olvassuk: „Elméne azért Amasa, hogy összegyűjtse Júdát, de több ideig késék, mint a hogy a király meghagyta vala néki.” (2Sám20:5) Ahogyan Scott mondja: „Júda emberei látszólag buzgóbban vitatkoztak a királyukról, semhogy hadba mentek volna Amasával.” Ez komoly figyelmeztetés volt Amasa számára, de a szíve büszkesége miatt nem figyelt rá.

„Monda akkor Dávid Abisainak: Ímé majd gonoszabbul cselekszik velünk Séba, Bikrinek fia, Absolonnál: Vedd magad mellé a te uradnak szolgálait, és kergesd meg őt, nehogy erős városokat szerezzen magának, és elmeneküljön előlünk.” (2Sám20:6) Már világosan megmutatkozott, hogy Séba volt az az ember, akinek komoly befolyása volt Izrael férfaira, ezért Dávidnak jó oka volt félni attól, hogy ha lehetősége kap a terveinek kidolgozására, abból biztosan komoly probléma származik. Amasának adott parancsa megmutatja: elhatározta, hogy elgáncsolja a lázadókat, nagy erőt küldve ellenük, s még csírájában fojtja el a terveiket. Bosszankodva a késlekedés miatt, amit Amasa sikertelensége okozott egy hadsereg gyors felállításában, Dávid most Abisainak ad parancsot a reguláris csapatok irányítására, mert elhatározta, hogy elváltja Joábot.

„Kimenének azért ő utána a Joáb emberei, és a Kereteusok és Peleteusok és az erősek mindnyájan, és kimenének Jeruzsálemből, hogy üldözzék Sébát, Bikrinek fiát.” (2Sám20:7) Úgy véljük ez a meghatározása az előző versben említett „a te uradnak szolgálainak”, nevezetesen ők azok a tapasztalt harcosok, akiknek korábban Joáb parancsolt. Noha ez alkalommal nem állt szándékában magát Joábot használni, mégis vette igénybe a kiképzett embereit. Abisai kipróbált és erős tiszt volt, s valójában Joáb testvére. Mostanra látszólag minden összeállt Dávid tervének kivitelezéséhez, de ismét megmutatkozott, hogy ember tervez, Isten végez. Minden nagy embernek, még a királyoknak is megíúsulnak néha a terveik, s rájönnek, hogy ők is alárendeltek a királyok Királya akaratának. Milyen hálásaknak kell lennünk azért, hogy ez így van, hogy az Úr a Maga végtelen bölcsességével uralkodik mindenben.

„Mikor pedig ama nagy kösziklánál voltak, mely Gibeonnál van, Amasa jöve eleikbe” (2Sám20:8). Úgy látszik, ez volt a kijelölt találkozási pontja Dávid összevont erőinek. Amasa most megjelent a színen az általa besorozott emberek parancsnokaként, s azonnal a hadseregparancsnoki pozícióba helyezkedett. De valóban rövid volt a katonai dicsősége, mert amint elérte a becsvágya csúcsát, azonnal letaszították onnan, s a saját vérében fetrengett. „Hiábavalók a földi megkülönböztetések és előnyök, amik oly sok irigységet és ellenségeskedést gerjesztenek anélkül, hogy bármekkora pótlólagos biztonságot adnának az ember bizonytalan életéhez: vágyódjunk hát arra a dicsőségre, ami egyedül Istentől származik.” (Thomas Scott)

77. fejezet – A terve meghíúsul (2Sám20)

Az előző fejezetekben rámutattunk, hogy Joáb heves és fegyelmezhetetlen természetű ember volt, elvileg istentelen és gátlástalan. Ha egyszer Dávid a hatalmába került (a titkos ügynökévé téve őt meg Uriás halálában, 2Sám11:14-15), onnantól kezdve mind jobban és jobban a maga kezébe vette a dolgok irányítását, végrehajtva vagy elhanyagolva a király parancsait annak megfelelően, ahogyan a legjobb volt neki. A végletekig kegyetlen és könyörtelen Joáb nem tűrt beavatkozást a saját politikájába. Híjával minden természetes érzelemnek, nem félve sem Istent, sem embert, ez az ember nem átgondolta senkit levágni, aki az útjában állt. Gógje, árulása és brutalitása félelmetesen mutatkozik meg az előttünk álló eseményben. Szívesen elmennénk egy ennyire undorító esemény mellett, de mivel fel van jegyezve a Szentírásban, ezért tartalmaznia kell valamilyen számunkra szükséges üzenetet.

Azt is láttuk, miképpen próbálta Dávid hosszadalmasan megfosztani Joábot a hatalmától, eltávolítva őt a sereg éléről. Ennek megfelelően lett kiválasztva Amasa, mint az, aki majd felváltja őt. De a király terve kudarcot szenvedett, meghíúsult a Szentírásban feljegyzett egyik legaljasabb cselekedet által. Hódolatot színélve az új tábornoknak, Joáb átdöfte őt karddal. Az efféle kegyetlenség megdöbbeníti a gondolkodókat, csodálkozásra késztetve őket, hogy Isten vajon miért tűri ilyen gaztettek elkövetését? Ez valóban az isteni gondviselés egyik sötét titka – miért engedi meg Isten, hogy a gonoszság ilyen szörnyetegei a Földön járjanak? A hit biztos benne, hogy erre kellő oka van. Bár Isten gyakran „nem ad számot a dolgairól” (Jób33:13, Károlinál: „egyetlen beszédedre sem felelt”), az Ő Ígéje azonban többé-kevésbé világosan mégis jelzi az általános alapelveket, melyek szabályozzák az Ő kormányzati bánásmódját.

Sok segítséget jelent a gondviselés titokzatosságát illetően, ha tudjuk, hogy „minden javokra van” [az Istent szeretőknak] (Rm8:28). Amikor egyszerűen szemléljük az eseményeket, azok látványa lehet torzított, mert nem a helyes szemszögből nézzük. Mikor azonban az előzményeikkel és a következményeikkel együtt vizsgáljuk ezeket, akkor a jelentőségünk rendszerint sokkal nyilvánvalóbb. Az élet elkülönített részletei értelmetlenek, zavarba ejtők, megdöbbenítőek, de rakjuk csak őket egybe, és megjelenítik a célt és a szándékot. Sok minden a jelenben abban találja meg a magyarázatát, ami megelőzte a múltban, és sok minden a jelenben a jövőbeli folytatásban válik majd értelmezhetővé – „A mit én cselekszem, te azt most nem érted, de ezután majd megérted.” (Jn13:7) Ha ezeket az alapelveket jobban észben tartjuk, akkor kevésbé jövőnk zavarba a meglepő eseményektől.

A mostani eseményünk jó példa erre. Külön önmagában szemlélve Amasa brutális meggyilkolása valóban lehengerlő, hogy Isten miért hagyta őt ilyen félelmetes véget érni. De más dolgokkal összefüggésben, a vetés és az aratás hajthatatlan de igazságos alapelveivel kapcsolatban szemlélve fény derül erre a sötét jelenetre. Ha vesszük a fáradságot és visszamegyünk az okozattól az okhoz, meglátjuk, hogy Istennek jogos oka volt Joáb felhasználására Dávid céljának meghíúsítása végett, s azzal, hogy Amasát ilyen halál érte, csak azt kapta, amit megérdemelt. Ha ez kimutatható, akkor sokkal világosabban megláthatjuk, miért került bele ez a felkavaró esemény a Szentírásba. Miután Istennek jó oka volt megengedni ennek a tragédiának a bekövetkezését, biztosak lehetünk benne, hogy Neki is megvoltak a Maga bölcs céljai, amik gyakran tűnnek nekünk ma nagyon zavarba ejtőeknek és megdöbbenítőeknek.

Oka volt annak, amiért Isten megengedte Jákob aljas becsapását a szeretett Józsefje sorsát illetően (1Móz37:31-35): ő csak azt aratta le, amit atyja, Izsák megtévesztésekor vetett (1Móz27). Oka volt annak, amiért Isten megengedte az egyiptomiaknak, hogy oly kegyetlenül és szigorúan bánjanak a héberekkal (2Móz 1 és 5): azok voltak az eszközei a megbüntetésükhöz a bálványimádásukért és azért, mert nem voltak hajlandók engedelmeskedni az isteni felszólításnak, hogy vessék el a pogány utálatosságaikat, amikkel beszennyezték magukat (Ezék20:7.8). Oka volt annak, amiért Isten megengedte, hogy Dóég annyira brutálisan

lemészárolja a papi családok nem kevesebb, mint nyolcvanöt tagját (1Sám22:18): ez annak a komoly ítéletnek a végrehajtása volt, amit Éli házára mondott ki (1Sám2:31-36, 3:12-16) – az atyák bűneit látogatta meg a fiakon. S oka van annak, amiért Isten megengedi, hogy a zsidók minden más népnél gyűlöltebbek és üldözöttebbek legyenek ebben a keresztyén korszakban: Krisztus keresztre feszítésnek vétke van rajtuk és a gyermekeiken (Mt27:25).

„Az ok nélkül való átok nem száll az emberre” (Péld26:2). Miközben Isten abszolút szuverén, s úgy és akkor gyakorolja az igazságosságát vagy a könyörületét, ahogyan és amikor akarja, mégse cselekszik önkényesen: nem bünteti az ártatlant és nem bocsát meg a vétkesnek jóvátétel nélkül – azaz helyettesítő nélkül. Ezért lehetünk biztosak abban, hogy amikor az isteni átok száll rá valakire, akkor annak jó oka van. De ne értsen félre minket az olvasó: nem akarjuk azt sugallani, hogy közülünk bárki is képes lenne megállapítani a bármely, minket vagy a felebarátainkat sújtó csapás mögött meghúzódó okot vagy okokat. Épp ellenkezőleg, teljes mértékben az illetékességünkön kívülre esik az isteni gondviselés titkainak magyarázata, s a vakmerőség csúcsa lenne kimondani, miért követi az egyik megpróbáltatás a másikat: Jóh könyve hangosan figyelmeztet az efféle eljárás ellen.

Nem, amit mostanáig igyekeztünk bemutatni, az nem más, mint hogy az isteni gondviselésben a legtitokzatosabb, legmegdöbbentőbb eseményeknek – akár egyének, akár nemzetek vesznek azokban részt – kielégítő magyarázatuk van, miszerint Istennek elegendő oka van arra, amit tesz vagy megenged. S az Ő Ígében ezt kegyelmesen nyilvánvalóvá tette azzal, hogy eseményről eseményre haladva feltárta a világos kapcsolatot a vetés és az aratás között. Igaz, ezt egyáltalán nem tette meg minden egyes esetben, mert Isten nem azért írta le az Ő Ígétét, hogy igazolja a saját jelelmét és viselkedését, vagy hogy kielégítse a kíváncsiságunkat. Elég hangzik el az Ígében annak bemutatása végett, hogy Ő végtelenül méltó a legteljesebb bizalmunkra, így nekünk is együtt kell mondanunk azokkal, akinek a hite oly módon és oly fokban tétetett próbára, ahogyan keveseknek: „Ha megöl is engem, akkor is bízom Benne” (Jób13:15, Károlinál: „Ímé, megöl engem! Nem reménylem”).

Azért követtük végig a mostani gondolatmenetünket, mert egyeseket úgy legyűrnek a világban időről időre végbemenő megrázó dolgok, hogy a hitük is megrendül. Tudják, hogy távolról sem jelent bármi megoldást a problémára annak kijelentése, hogy Istennek nincs kapcsolata az efféle dolgokkal, hanem ez komoly hiba – az Ő mostani kormányzatának és a gonoszok feletti ellenőrzésének a tagadása. Sőt, miután felfogják, hogy Isten ténylegesen megengedni ezeket a gáztetteket, ezért nehéznek találják ezt összhangban hozni az Ő kijelentett jellemével. Felhívtuk a figyelmet néhány kiemelkedő eseményre, mert ezeket az általános alapelv példáinak tekinthetjük. A büntető igazságszolgáltatás az isteni tökéletességek egyike, s noha gyakran túlon túl rövidlátók vagyunk a tevékenységének meglátásában, mindazonáltal lehet magától értetődő bizalmunk a működését illetően. S mivel a mindentudás irányítja, ezért tudjuk, hogy nem vét hibát.

Visszatérve most arra a pontra, ahol a legutoljára voltunk: „Mikor pedig ama nagy kősziklánál voltak, mely Gibeonnál van, Amasa jöve eleikbe” (2Sám20:8). Emlékezzünk, hogy Dávid Jeruzsálemben történő visszatérésével kapcsolatban a Jordánon történt átkelés után éles vita alakult ki Júda vénei és Izrael vénei között. A versengés és a féltékenység régi lelkiülete ütötte fel a fejét és egy gonosz ember, Séba, aki Saul törzséhez tartozott, megpróbált hasznot húzni a helyzetből és felszólította az Izraelhez tartozókat, hogy hagyják el Dávid ügyét. Ebben egy pillanatra sikeres is volt, mert ezt olvassuk: „Eltávozik azért mind az Izrael népe Dávidtól Séba után, Bikri fia után” (2Sám20:2). Ez a legkomolyabb következményekkel fenyegetett, s hacsak Séba tervét nem fojtják el a csírájában, Dávidnak újabb lázadással kell szembenéznie.

A király megértette a veszélyt és azonnal lépéseket tett ellene. Most úgy vélte, lehetőség nyílt arra, hogy végrehajtsa Joábnak a seregei éléről történő eltávolításával kapcsolatosan megalkotott tervét. Magához hívta Amasát és ezt mondta neki: „Gyűjtsd össze nekem a Júda nemzetségét három nap alatt, és magad is itt légy jelen.” Mint láttuk, történt némi késlekedés,

ezért „Monda akkor Dávid Abisainak: Ímé majd gonoszabbul cselekszik velünk Séba, Bikrinek fia, Absolonnál: Vedd magad mellé a te uradnak szolgálait, és kergesd meg őt, nehogy erős városokat szerezzen magának, és elmeneküljön előlünk.” Utána „Kimenének azért ő utána a Joáb emberei, és a Kereteusok és Peleteusok és az erősek mindnyájan, és kimenének Jeruzsálemből, hogy üldözzék Sébát, Bikrinek fiát.” Meg kellett tenniük valamekkora távolságot, s látszólag a nagy kőszikla Gibeonnál volt a találkozási pont, mert „Mikor pedig ama nagy kősziklánál voltak, mely Gibeonnál van, Amasa jöve eleikbe”. Ezalatt azt értjük, hogy az Amasa által összeszedett emberek egyesültek az Abisai által vezetettekkel, s Amasa most Dávid parancsának megfelelően készült az egész küldetés élére állni.

„Joáb pedig ruhájába öltözvén, az ő ruháján felül derekához övedzett fegyvere a hüvelyében vala, mely mikor Joáb ment, leesék.” (2Sám20:8) Ebből úgy tűnik, hogy Joáb a katonákat manganemberként kísérte. Azt színelte, hogy örömmel engedelmeskedik az új felállásnak és tele van buzgósággal Dávid ügye iránt, s készen áll megtenni a maga részét egy újabb általános lázadás megakadályozásához. De a külső megjelenések gyakran megtévesztők. A valóságban Joáb elhatározta, hogy megbosszulja az őt ért gyalázatot és megöli azt, aki a helyére jelöltek. Ahogyan ment előre üdvözölni az új parancsnokot, a kardja kiesett a hüvelyéből, s hogy megakadályozza a leesését, elkapta a bal kezével. Úgy tűnt, mintha a kard véletlenül csúszott volna ki a hüvelyéből, de a történet folytatása megmutatja, hogy céllal történt és nem volt más, mint ravasz mesterkedés a gonosz szándékának leplezése végett.

„És monda Joáb Amasának: Egészségben vagy-e atyámfia? És Joáb megfogá jobbkezevel az Amasa szakálát, mintha meg akarná csókolni. Amasa azonban nem őrizkedék a fegyvertől, mely Joáb kezében vala, és általutá őt az ötödik oldalborda alatt, és kiontá a bélit a földre, és noha többször nem üté által, mindazáltal meghala” (2Sám20:9-10). Mennyire megmutatkozott itt Joáb valódi jelleme! Áruló, kegyetlen, közönséges, a végtelenségig megkeményedett. Amasa a saját unokatestvére volt, de a vér szerinti kötelék semmit sem jelentett ennek a kerges nyomorultnak. Amasát határozottan a király jelölte ki a seregeinek vezetésére, de a királyi tekintély semmit sem számított Joábnak. Sőt, a seregek előtt követte el Joáb ezt a szörnyű bűntettet, nem törődve vele, hogy mit gondolnak vagy mit cselekedhetnek. Teljesen törvénytelen és dacos emberként soha nem vonakodott a saját kezébe venni a dolgok irányítását és összezúzni bárkit, aki az útjában állt.

Különálló eseményként szemlélve ez a legmegdöbbentőbb bűntett volt. Egy a kötelességteljesítés útját járó embert öltek meg egyetlen pillanatnyi figyelmeztetés nélkül. Mégis, a szent Isten engedte ezt meg, mert teljesen biztosan meg is tudta volna akadályozni, ha úgy tetszett volna Neki. Miért hiúsította hát meg ennyire gorombán Dávid célját: S miért engedte Joábnak Amasa megölését? A két kérdés teljesen különböző, így külön is kell megválaszolniuk. Kimondhatatlanul komoly a téma, de a korábbi események mégis vetnek fényt erre a sötét színpadra. Miután Dávid meggyilkolta Uriást, Isten ezt mondta: „Most azért ne távozzék el a fegyver soha házadból” (2Sám12:10), s Amasa volt Dávid saját unokaöccse: lásd 2Sám17:25 és v. ö. 1Krón2:13, 16. „A ti bűnötöknek büntetése utólér benneteket!” (4Móz32:23) Utol is érte Dávidot: Bethsabé gyermeke halálában, Támár megerőszakolásában, Amnon meggyilkolásában, Absolon halálában, s most Amasa megölésében.

S mit lehet mondani magáról Amasáról? Ő vajon az volt, aki a királyt rendíthetetlen hűséggel szolgálta? Nem, valójában távol állt ettől. S miféle gyökérből származott? Vajon kegyes szülei voltak, akik miatt Isten áldása volt várható az utódaikra. A válasz ismét nem. „És Amasát tévé Absolon fővezérré a sereg felett Joáb helyett.” (2Sám17:25) Azaz, Amasa nemcsak elhagyta Dávidot a legkritikusabb pillanatban, de aktív és jelentős szerepet is játszott ellene. S most megölték, az az ember ölte meg, aki a királyért harcolt. A 2Sám17:25 ezt is elmondja nekünk: „Amasa pedig egy férfi fia vala, a kinek a neve az Izráelita Jithra vala, a ki beméne Abigailhoz, a Náhás leányához, ki Sérújának, a Joáb anyjának nővére vala.” Itt tehát ismét az a helyzet állt elő, amelyben a szülők bűnei a gyermekeken lettek meglátogatva. Azaz, bármennyire

is visszataszítónak tűnhet ez az esemény, benne mégiscsak Isten igazságos ítéletét láthatjuk meg.

„Joáb pedig és Abisai, az ő atyjafia, üldözzék azután Sébát, a Bikri fiát. Megállá pedig az Amasa teste felett Joábnak egy szolgálja, és monda: Valaki Joábbal tart és Dávidnak javát kívánja, Joáb után siessen.” (2Sám20:10-11) Ez a politizálás bosszúból történt, mintha a Dávid iránti hűség megkövetelné, hogy a hadsereg Joáb vezetését kövesse – milyen gyakran veszik rá az embereket egy gonosz út követésére azzal a látszattal, hogy igaz ügyet támogatnak! Nos, ezek a katonák épp az imént látták, hogy Joáb megöli azt az embert, akit a király a seregei élére állított: hogyan állhatnának hát Dávid mellé, ha ezt a gyilkost követik? De kevesen gondolkodnak önállóan és még kevesebben vannak, akiket erkölcsi alapelvek szabályoznak. A nagy többséget könnyű befolyásolni, mert elfogadják azt, amit bármelyik szókimondó vagy erőszakos vezető mond nekik.

„Amasa pedig fetreng vala a vérben az útnak közepén; látván pedig egy ember, hogy ott mindenki megállá, kivoná Amasát az útról a mezőre, és ruhát vete ő reá; mivel látta, hogy valaki csak arra ment, mind megállott. Minekutána pedig kivonták az útról, minden ember Joáb után siet vala, hogy üldözzék Sébát, Bikrinek fiát.” (2Sám20:12-13) Bár senki nem emelt kezét a hidegvérű gyilkosra, volt bennük annyi tisztesség, hogy megálltak amíg az áldozata holttestét el nem vitték a közútról és tiszteletteljesen le nem takarták. Lehet, hogy indulatos és parancsoló volt, de egyúttal hős harcos is és ez ezeknek a katonáknak a szemében sok bűnt elfedezett. Továbbá, vajon nem Sébát üldözte, a királyuk ellenségét? Nem lehetett hát semmi alapvető baj vele. Gyakran ilyen a tömegek felszínes logikája, amint a történelem bőséges bizonyosságai is mutatják. A hit mégis felfedezi azt, Aki a színpad mögött állva mindent a saját akaratának tanácsvezése szerint cselekszik.

Séba közben időközben a „városba”, vagyis Abela megerősített városába menekült. Ide érkezett Joáb és a serege, hogy megostromolják és töltést emeltek a külső falnál annak ledöntése végett. Ezután egy okos asszony szállt vitába Joábbal, tiltakozva a város szükségtelen lerombolása és a lakosainak lemészárlása ellen, emlékeztetve őt arra, hogy ezt cselekedve „elnyelné az Úrnak örökségét” (2Sám20:19). Joáb azonnal a tudtára adta, hogy ő csak Dávid fő ellenségét akarja megfogni, s biztosította róla az asszonyt, hogy amint a Belial fiát átadják neki, ő és az erői visszavonulnak. Ennek megfelelően Sébát kivégezték és a fejét kidobták a falon kívülre. Így pusztult el még egy azok közül, akik szembeszálltak az Úr felkentjével. „A zsarnok embert üzze a veszedelem” (Zsolt140:12).

Azt, hogy Joáb készségesen odafigyelt az abeláni asszony tanácsára, itt nem szabad jóvá tevő jellemzőként értékelni, még kevésbé azzal ellentétesnek, amit korábban mondtunk a jelleméről. Joáb nem volt személyes panasza a lakosok ellen: he lett volna, akkor valóban keményen bánt volna velük. Sőt, ha elkövette volna a teljes mészárlást azokkal az ártatlan izraelitákkal szemben, az összességében nyilvánvalóan ellentétes lett volna a királyság érdekeivel. Joáb túl politikus volt ahhoz, semhogy elkövesse egy ilyen súlyos baklövést. „Joáb pedig hazaméne Jeruzsálembe, a királyhoz.” (2Sám20:22) Anélkül, hogy azavarba jött volna a bűne miatt, tudatában léve a bűne miatti vele szemben fennálló kötöttségének, nem félt szembenézni királyi urával. Dávid célja tehát megghiúsult, és mintha csak konkrétan ezt a tényt hangsúlyozná ki, a fejezet ezzel zárul: „Joáb pedig Izráel egész serege felett való volt” (2Sám20:23).

78. fejezet – A tisztességes viselkedése (2Sám21)

Látszólag nincs sok közös Amasa meggyilkolása és az Izrael földjét sújtó éhség között, mégis, azt, hogy a 2Sám20 és 21 tartalmai összekapcsolódnak, világosan jelzi az utóbbi nyitó versének „pedig” szava. Azt, hogy mi a kapcsolat, egy kevés vizsgálódással is meg lehet állapítani: amit most látunk az további bizonyítékát szolgáltatja az utolsó fejezetben részletesen kifejtett alapelvnek. Ez isten megtorló igazságossága, amit itt ismét működés közben látunk. Ott egy emberhez volt köze, itt egy egész nemzethez. Értékes fényt derít itt az isteni kormányzása ebben a világban, mert nemcsak azt látjuk, miképpen felügyeli Isten teljes mértékben még a fizikai történelmét is, de valamennyit megmutat azokból az erkölcsi alapelvekből is, amik az Ő eljárását szabályozzák. Ez a kormányzás nagyon távol áll attól, hogy szeszélyes legyen, mert határozott cél és módszer szabályozza. Ennek megjegyzése az, ami megadja a kulcsot a történelemfilozófiához.

„Lőn pedig nagy éhség Dávidnak idejében három egész esztendeig egymás után” (2Sám21:1). Amikor szárazságokkal és éhségekkel szembesülnek, az (úgynevezett) tudósok és más okoskodók a bolygóközi zavarokról, a napfoltokról, a csillagászati ciklusok ismétlődéséről stb. fecsegnek, de a keresztyén túltekint minden másodlagos okon és meglátja, hogy ennek a világnak az Alkotója irányítja annak minden dolgát. Így a legegyszerűbb keresztyénnek is olyan világossága van, amivel az evilági tudósok nem rendelkeznek. Ők és a követőik kihagyják Istent a gondolataikból, így a bennük levő világosság sötétség, méghozzá milyen nagy sötétség! Csak a hit szeme látja meg mindenben az Úr kezét, s ahol a hit működik, ott bebiztosítja a kielégítő nyughelyet a szívnek.

„És megkeresé e miatt Dávid az Urat” (2Sám21:1). Bölcs ember: nem volt hajlandó a maga értelmére támaszkodni. S azt sem tette meg, amit Egyiptom és Babilon uralkodói tettek előtte, nem küldött asztrológusokért és jóvendőmondókért. S nem is volt erre szükség, amikor az élő Isten elé járulhatott. Kár, hogy nem tanácskozott vele korábban ahelyett, hogy megvárta volna, amíg a helyzet tényleg kétségbeejtővé nem válik. Az Urat megkérdezve a baj idején Dávid olyan példát hagyott ránk, amit jól tesszük, ha követünk. Egyedül a baj Küldője az, Aki el is tudja azt távolítani, s ha nem az a szándéka, hogy eltávolítsa, akkor Ő az, Aki meg tudja mutatni, miképpen a legjobb szembe mennünk azzal. Ezt tette Dávid esetében is és ez fogja tenni a számunkra is, ha a megfelelő módon keressük – alázatos, bűnbánó, de mégis bizalomteli szívvel.

A bajok nem véletlenül jönnek. A szegény világi beszélhet a saját „balszerencséről”, de a hívőnek Istent jobban tisztelő nyelvezetet kell használni. Neki tudnia kell, hogy az ő Atyja az, aki elrendelt minden körülményt és szabályozza az életének minden részletét. Ezért amikor éhség jön rá – legyen az lelki vagy pénzügyi – akkor egyszerre a kiváltsága és kötelessége keresni az Urat és megkérdezni: „add tudtomra, miért perlesz velem?” (Jón10:2) Amikor Isten mosolya visszahúzódik tőlünk nekünk azonnal gyanítanunk kell, hogy valami nincs jól. Az Ő jóindulatát nem az anyagi jótéteményeivel kell felmérnünk. S az is igaz, hogy amikor ezeket visszatartja, az nem mindig a nemtetszésének jele. Nem, ő lehet, hogy a hitet próbálja, a türelmet fejleszti nagy nagyobb bizalmat kelt bennünk Önmaga iránt. Mindazonáltal mindig a bölcsesség részét képezi a legrosszabbat gondolni önmagunkról, mert az ígéret így szól: „keressétek először Istennek országát, és az ő igazságát; és ezek [az anyagi javak] mind megadatnak néktek” (Mt6:33).

„És monda az Úr: Saulért és az ő vérszopó háznépéért van ez: mivelhogy megölte a Gibeonitákat.” (2Sám21:1) Az Úr nem fordított süket füleket Dávid érdeklődése felé, még ha az késői volt is. Milyen hosszantűró is Ő az Övéivel! Milyen sokan voltunk közülük olyanok ebben, mint Dávid! Szenvedve Isten büntető vesszője alatt, de mégis hosszú időt hagyva, mielőtt határozottan megkérdeztük volna Istent az okáról. Joggal mondta a költő: „Ó, milyen békét veszítünk gyakran el, Ó mily felesleges fájdalmat hordozunk, S mindezt azért, mert nem

járulunk mindennel Istenhez imádságban!” Igen a fájdalmak gyakorta „feleslegesek”, mert ha Isten megmutatja nekünk, mi a rossz és mi rendbe tesszük a dolgokat, akkor a vesszője gyorsan lekerül rólunk.

Komoly megjegyezni, hogy az Úr és Izrael közötti ellentét ebben az időben, nem holmi újkeletű dolog miatt állt fenn, hanem olyasvalami miatt, amit évekkel korábban követek el, de mégsem tettek soha rendbe. Isten nem felejt, még ha mi felejtünk is. Sok csapást egyénekre és nemzetekre egyaránt konkrétan azért küld, hogy „emlékezetbe idézze” a múlt bűneit. A most vizsgált esetben Izrael Saul vétkei miatt szenvedett, mert változatlan alapelv az isteni kormányzásban, hogy Isten a vezetőik vagy a felelős főemberei viselkedésének megfelelően bánik a nemzetekkel. Nincs ennél jobban kijelentett igazság a Szentírásban, s ugyanez világosan megmutatkozik a világtörténelemben mindvégig ebben a keresztyén korszakban. S ennek a ténynek és alapelvnek nem is szabad meglepni minket, mert az esetek túlnyomó többségében a vezetők azt a politikát követik, ami a legjobban tetszik az alattvalóiknak.

A korábbi történeti feljegyzések nem számolnak be arról, ami ezt a csapást okozta a nemzetre. Ezt azért említjük, hogy helyesbítsük az itt-ott elhangzó nézetet, mely szerint a Szentírás mindig magyarázza a Szentírást, ami alatt azt értik, hogy az Íge minden egyes verse vagy kijelentése megérthető valamely másik, máshol megtalálható kijelentés segítségével. Általános alapelvként ez igaz, de semmiképpen sem kivételek nélkül: ezért szükség van minősítésre. A fenti az egyik példája ennek: nincs történelmi beszámoló arról, hogy Saul megölte a gibeonitákat. S ez a példa semmiképpen sem elszigetelt. Pál mondta: „háromszor hajótörést szenvedtem, éjt-napot a mélységben töltöttem” (2Kor11:25), de mégsem tudjuk, hol és mikor történt ez. A Sinai hegynél történt törvényadással kapcsolatban „Mózes is mondá: Megijedtem és remegek” (Zsid12:21), de erről nem találunk feljegyzést az Ószövetségben. A Zsid13:23 tudósít Timótheus „kiszabadulásáról”, de a bebörtönzése sehol nem szerepel a Szentírásban.

„A Gibeoniták pedig nem az Izrael fiai közül valók valának, hanem az Emoreusok maradékából, a kiknek az Izrael fiai megesküdtek vala” (2Sám21:2). Ez utalás arra, a mi a Józs9-ben olvasható. Emlékezzünk, hogy miután Józsué bevette Jerikót és Ait, Gibeon lakosai féltek és hazug stratégiához folyamodtak. Sikerral becsapták Józsuét. Miután elmondtak egy hihető mesét, a gibeoniták felajánlották, hogy Izrael szolgái lesznek. Ezután ezt olvassuk: „És békességesen bánt velök Józsué, és frigyét köte velök, hogy életben hagyja őket, a gyülekezet fejedelmei pedig megesküdének nékik.” (Józs9:15) Kicsivel később Izrael rájött, hogy becsapták őket, mert ahelyett, hogy a gibeoniták messze földről jött utazók lettek volna (mint állították), valójában kánaániták voltak. A történet folytatása nagyon megrázó és olyan leckét tartalmaz, amit a mai kormányzati vezetők jól teszik, ha a szívükre veszik.

Három nappal később, ahogyan folytatták az előre nyomulást, az izraeliták elérték a gibeoniták városait, s most ezt olvassuk: „De nem bánták őket Izrael fiai, mivelhogy megesküdtek vala nékik a gyülekezet főemberei az Úrra, Izrael Istenére” (Józs9:18). A nemzet vezetői tisztelték az ünnepélyes szövetséget, amit a gibeonitákkal kötöttek. Utána még komolyabb próba várt rájuk: „És zúgolódék az egész gyülekezet a főemberek ellen” (Józs9:18). A köznép arra ösztökölte a vezetőit, hogy tekintsék azt a szövetséget egy papírfecsninek – az emberi természet pont ugyanolyan volt akkor, mint most: elvtelen, vak a saját legfőbb érdekeivel szemben, a végtelenségig önző, s közömbös az isteni jóváhagyást illetően. De Isten könyörületes gondviselésének köszönhetően Izraelnek akkor lelkiismeretes vezetői voltak, akik nem voltak hajlandók engedni a nép handabandázásának és megtenni azt, amiről tudták, hogy helytelen.

„Mondának azért mind a főemberek az egész gyülekezetnek: Mi megesküdtünk nékik az Úrra, Izrael Istenére, most hát nem bánthatjuk őket. Ezt cselekedjük velök, hogy életben hagyjuk őket, és így nem lesz harag ellenünk az esküvésért, a melylyel megesküdtünk nékik.” (Józs9:19-20) Micsoda kegyelem az, amikor a nemzet felelős vezetői istenfélő emberek,

akiknek a szava a kötelékük, s akiket nem lehet rávenni az igazság ösvényének az elhagyására! S kedves olvasóm, mennyire kell imádkoznunk (ahogyan meg is van parancsolva az 1Tim2:1-2-ben) minden felettünk álló méltóságért, hogy Isten tegye őket őszintékké, igazságosokká, megbízhatókká és tartsa meg őket a köteleességteljesítés útján. Az ő beosztásuk nem könnyű: szükségük van isteni kegyelemre, s az imádság a kijelölt csatorna, amin keresztül az utánpótlást kapják a kegyelemből – az állam szolgálói ugyanúgy, mint az evangélium szolgálói. Akkor ahelyett, hogy kritizálnánk és elítélnénk őket tartsuk fel a kezeiket, naponta könyörögve értük.

Józsué megerősítette a „fejedelmek” – a törzsek vezetőinek álláspontját. Magához szólítva a gibeonitákat, megkérdezte tőlük, miért csapták őt be. Ekkor megvallották, hogy az életüket féltve folyamodtak a csaláshoz, majd rábízták magukat a könyörületére és a hűségére. „És úgy cselekedék velök, és kiszabadítá őket Izráel fiainak kezéből, és nem ölék meg őket. És tevé őket Józsué azon a napon favágókká és vízfordókká a gyülekezethez és az Úr oltárához, mind e napig” (Józs9:26-27). Ettől kezdve a gibeoniták Izrael között maradtak, és a szolgálóikká lettek – békés és hasznos nép, amint erre a Neh3:7 és más igeszakaszok utalnak.

„Saul mindazáltal alkalmat keresett vala, hogy azokat levágassa az Izráel és Júda nemzetsége iránti buzgalmából.” (2Sám21:2) Teljesen figyelmen kívül hagyva az ünnepélyes szövetséget, ami garantálta a biztonságukat, Saul elhatározta, hogy kiirtja ezeket a gibeonitákat, de ezt nem az Úr iránti buzgalomból tette. hanem „az Izráel és Júda nemzetsége iránti buzgalmából”. Milyen romlott is az emberi természet! Isten nem adott megbízást Saulnak a gibeoniták legyilkolására, de megparancsolta neki a filiszteusok és az amálekíták megsemmisítését, amit viszont nem tett meg. Óm a filiszteusok kiirtása bonyolult és veszélyes feladat volt, mert ők jól felfegyverzett és erős nép voltak, s teljesen készen álltak az ellenállásra, a gibeoniták viszont könnyű zsákmánynak bizonyultak. S vajon manapság nem mutatkozik sok testi buzgóság a romlott keresztyénségben manapság? Ezek fognak bele abba a munkába, amire Isten soha nem hívta el őket, miközben elhagyják az Általa rájuk kirótt nagy feladatot. Milyen sokan vannak manapság a hitvalló keresztyének között, akik most azzal vannak elfoglalva, hogy „lelkeket nyerjenek meg Krisztusnak”, miközben elhanyagolják a testi és világi vágyaik megőklését – ó, az előbbi sokkal könnyebb, mint az utóbbi.

Saul tehát megszegte a gibeonitáknak tett nyilvános ígéretet, mert az ünnepélyes szövetség, amire Józsué lépett velük, garantálta a megőrzésüket. Ez világosan kiderül az 5. versből, mert amíg a 2. vers csak azt mondja, hogy „alkalmat keresett vala, hogy azokat levágassa”, itt a gibeoniták úgy említik, mint „Az az ember... aki megemésztett minket, és a ki ellenünk gonoszt gondola, hogy megsemmisíttessünk, és meg ne maradhassunk Izráel egész határában”, ami az Úr „Saulért és az ő vérszopó háznépéért van ez: mivelhogy megölte a Gibeonitákat” szavainak megerősítése. Ez súlyos bűnt hozott a nemzetre, amire nem szereztek engesztelést a bűnös megbüntetésével. A hároméves éhínség, ami most sújtotta a földet, ennek volt a bizonyítéka. „Tetszett Istennek ezen a módon és ily hosszú idő elteltével fellépni a nemzet ellen e miatt, hogy kimutassa az utálatát az efféle bűnökkel szemben; megtanítsa a vezetőket távol maradni az efféle vétkektől és megbüntetni azokat másokban; s jelezze, hogy a bűn fő büntetése a bűnelkövető halála.” (Thomas Scott)

Az a tény, hogy Isten ily sok évet várt, mielőtt nyilvánosan bizonyosságát adta az Izraellel szembeni nemtetszésének e szörnyűséges bűn miatt kimutatta a hosszútűrését, hosszú időt biztosítva nekik a megtéréshez. De nem tértek meg és most megértette velük, hogy a bűnüket nem nézte és nem is felejtette el. Tanuld meg hát ebből kedves olvasó, hogy az időtartam nem törli el és nem kisebbíti a bűn vétkeit. S tanuljuk meg belőle azt is, hogy micsoda komoly dolog egy erős nemzet számára, ha visszalép az ígéretétől, mellyel védelmet ígért egy gyenge népnek.

Isten tudtára adta Dávidnak a mostani vitája okát Izraellel, hogy ő megtehesse a helyes intézkedéseket az engesztelés megszerzése végett a nemzeti vétkekre. Istenfélő emberként Dávid azonnal felismerte a Józsué által a gibeonitákkal kötött szövetség kötelező erejű kötelezettségét és azt, hogy ezt a nemzet megszegte. Ennek megfelelően „monda Dávid a Gibeonitáknak: Mit

cselekedjem veletek, és mivel szerezzek engesztelést, hogy áldjátok az Úrnak örökségét?” (2Sám21:3) Ez volt csak tisztességes: ők voltak azok, akiknek rosszat tettek, ezért csak nekik kellett megadni a lehetőséget annak eldöntéséhez, hogy milyen formában kell az elégtételt megadni. Mellesleg jegyezzük meg, hogy ez is egy újabb igeszakasz, ami világosan tanítja, hogy a „jóvátételt” az Úr nemtetszésének elfordítása végett teszik – itt nincs szó engesztelésről vagy kibékülésről, mert a gibeoniták nem idegenedtek el Tőle!

„Felelének néki a Gibeoniták: Nincsen nekünk sem ezüstünk, sem aranyunk Saulnál és az ő házában, és nem kell mi nekünk, hogy valaki megölettessék Izráelben.” (2Sám21:4) A legnagyobblelkűbb és nemesebb volt a válaszuk. Ez kimutatta, hogy nem voltak sem haszonlesők, sem rosszhiszeműek, nem akarták a helyzetet a saját anyagi javukra fordítani és nem adtak teret a bosszúállás lelkületének. Évszázadokon át szolgálként éltek, s most, hogy Izrael megszegte a szövetséget, joggal követelheték volna a szabadságukat. Az önzetlenségük mennyire megszégyeníti ennek a sokat dicsért huszadik századnak a kapzsi, mohó lelkületét! Nem sűrűn fordul elő, hogy a szegények mentesek a kapzsiságtól és a fősვნყenyiségtől – a nagy többség nem szabad akaratból, hanem a körülményeknek köszönhetően szegény. Nem csoda hát, ha az Úr hajlandó volt támogatni egy ennyire szelíd és kedves nép ügyét.

„És monda: Valamit mondotok, megcselekszem veletek. Akkor mondának a királynak: Annak az embernek a házából, a ki megemésztett minket, és a ki ellenünk gonoszt gondola, hogy megsemmisíttessünk, és meg ne maradassunk Izráel egész határában; Adj nekünk hét embert az ő maradékai közül, a kiket felakaszszunk az Úr előtt, Saulnak, az Úr választottjának Gibeájában.” (2Sám21:4-6) Itt látjuk a lelki intelligenciájukat és a kegyességüket. Saul leszármazottjaiból „hétet” kérve megmutatták, hogy megértették: ez a teljesség száma. A javaslatuk ennek a hét embernek a felakasztására azt jelezte, hogy ismerték: a halálnak ez a formája átkozottságot jelez (5Móz21:23). Az „a kiket felakaszszunk az Úr előtt, Saulnak, az Úr választottjának Gibeájában” szavaik bizonyosságot tettek arról, hogy elégtételt kell kínálni Istennek, mielőtt az Ő haragja elfordítható lenne Izraelről. A „Saulnak, az Úr választottjának” kijelentésük az Isten szuverenitásának nyílt elismerése volt. Az „a kiket felakaszszunk” ajánlatuk nagylelkű volt – meg akarták kímélni Dávidot és magukra vállaltak minden nyilvános kritikát, ami valószínűsíthető volt.

Most azonban figyeljük meg Dávid viselkedésének nemes mivoltát ebben a vonatkozásban. Először is megkérdezte az Urat annak okáéról, amiért az éhség sújtotta a földet. Emlékszünk, hányszor láttuk benne ezt a kegyelmi ajándékot – jeles bizonyítéka ez a kegyességének. Másodszor, készen áll tárgyalni a gibeonitákkal. Mennyien tartanak rangon alulinak tanácskozni az alattvalókkal! De az alázat volt a másik kegyelmi ajándék, ami fényesen ragyogott Dávidban. Harmadik a korrektsége. Egy gátlástalan ember vitatta volna a követelésüket, azt mondva, hogy a Józsué napjaiban kötött szövetség már réges-rég idejét múlta. Negyedszer, egyetértett a javaslatukkal. Más igeszakaszokból tudjuk, hogy érzelmileg kötődött Saul családjához, de nála az igazság követelményei felülbíraltak minden személyes megfontolást. Utolsó a hűsége a Jonatánnak tett ígéretéhez: „És kedveze a király Méfíbošetnek, Jonathán fiának, ki Saul fia vala, az Úr nevére tett esküvéért” (2Sám21:7) és v. ö. 1Sám15:20, 42.

79. fejezet – A tisztességes viselkedése (2Sám21, folytatás)

„Lőn pedig nagy éhség Dávidnak idejében három egész esztendeig egymás után, és megkeresé e miatt Dávid az Urat, és monda az Úr: Saulért és az ő vérszopó háznépéért van ez: mivelhogy megölte a Gibeonitákat.” (2Sám21:1) Az előző fejezetben megpróbáltuk megmutatni, hogy ez az eset Istennek a nemzetekkel kapcsolatos kormányzati módszereinek határozott szemléltetését vagy példáját adja. Ez alkalommal azért a bűnért foglalkozott Izraellel, amit sok évvel azelőtt követtek el. Ez a bűn annak a szövetségnek a megszegésével állt összefüggésben, amit Józsué napjaiban kötöttek a gibeonitákkal. Saul király könyörtelenül figyelmen kívül hagyta azt a komoly kötelezettséget, s ahelyett, hogy védte volna a gyengéket, brutális módon igyekezett megsemmisíteni őket, s ezzel hozta a maga házára és a nemzetre Isten szent haragját.

Isten nem mindig mutatja ki a nemtetszését azonnal akár egyénnel, akár nemzetekkel szemben. Ehelyett rendszerint „ad időt a megtérésre” (Jel2:21). De sajnos annyira romlott a bukott emberi természet, hogy az isteni irgalmasság nemesítése helyett megrontja azt: „Ha kegyelmet nyer a gonosz, nem tanul igazságot” (Ézs26:10). Nem, ahelyett, hogy „igazságot tanulna”, az ember csak vétket vétkekre halmoz. „Mivelhogy hamar a szentencia nem végeztetik el a gonoszságnak cselekedőjén, egészen arra van az emberek fiainak szíve ő bennök, hogy gonoszt cselekedjenek.” (Préd8:11). Az emberek Isten türelmét a bűn iránti közönynek tekintik, ezért bátorodnak fel a gonoszságukban: „Ezeket teszed és én hallgassak? Azt gondolod, olyan vagyok, mint te? Megfeddelek téged, és elédbe sorozom azokat.” (Zsolt50:21) Igen, Isten előbb-utóbb „megfedd” – bemutatva az Ő szentségét és gyakorolva az Ő megtorló igazságosságát. Így volt ez itt is. Jóllehet Saul ekkorra már halott volt, a háza mégis megérezte Isten bosszúálló kezét.

Amikor Dávid megkérdezte, hogy miért küldte Isten ezt a hosszan tartó éhséget Izrael földjére, Isten tudatta vele az okát. A király ezért tanácskozni kezdett azokkal, akiknek rosszat tettek, és felkérte őket, hogy mondják el, milyen kárpótlást kell nyújtani Saulnak a népükkel szemben elkövetett gátlatlanságaiért. A válaszuk látványos volt, s szemléltette a tényt, miszerint azok, akikről ezt a legkevésbé várják el, gyakran sokkal több nagylelkűséget tanúsítanak másoknál, akik sokkal nagyobb kiváltságokat élveznek. A gibeoniták elmondták, hogy ne akarnak anyagi haszonra szert tenni, mert sokkal inkább az érdekli őket, hogy az isteni igazság ki legyen elégítve: „Adj nekünk hét embert az ő maradékai közül, a kiket felakaszszunk az Úr előtt, Saulnak, az Úr választottjának Gibeájában” (2Sám21:6).

Jegyezzük meg először is, hogy a gibeoniták sok-sok éven át békések maradtak, nem panaszkodva Dávidnak a jóvá nem tett rosszért, amit Saul cselekedett velük, s a királyságot sem zaklatták a tiltakozásaikkal és a követeléseikkel. Amíg az Úr közbe nem lépett az ő oldalukon, és amíg maga Dávid nem kérdezte meg, hogy milyen elégtételt kell adni azért a fájdalmas rosszért, amit velük tettek, nem támasztották a fenti igényt. S most sem vér- és bosszúszomjas lelkülettől szóltak. A kérésük nem volt sem igazságtalan, sem ésszerűtlen: nem kérték mások életét, csak a Saul házához tartozókat: ő cselekedte a rosszat, ezért csak az volt jogos, hogy az ő háza fizesse meg ennek az árát. Az örökösök mind a mani napig jogszerűen perbe foghatók a szüleik adósságáért. Igaz, a dolgok szokásos menetében a gyermekeket nem mészárolják le a szüleik bűnei miatt (5Móz24:16), de a gibeoniták esete teljesen rendkívüli volt.

Továbbá azt is észben kell tartani, hogy az Úr határozottan közbelépett ezeknek a sértetteknek az oldalán, ezért az itt olvasottakat isteni szempontból kell fontolóra venni. Bármennyire is megrázónak tűnhet ez az esemény a számunkra, vagy bármennyire is ellentétes a dolgok alakulása a mi felfogásunkkal, óvakodjunk annak elítélésétől, vagy akár csak kritizálásától, amit a Magasságos ihletett. „Isten az ügy közvetlen résztvevőjévé tette Magát, s kétségtelenül Ő ültette a gibeoniták szívébe ezt a követelést... Óvakodjanak a szülők a büntől, s különösen a kegyetlenség és az elnyomás bűneitől a gyermekeik kedvéért, akiket sújthat Isten

igazságos keze akkor, amikor ők már a sírban lesznek. A bűn és az átok rossz következményekkel jár a családra nézve.” (Matthew Henry) A legkomolyabb figyelmeztetést adja az összes jövőbeli generáció számára ez a tragikus esemény.

Végül ne hagyjuk figyelmen kívül, hogy Isten elfogadta azt, ami ez alkalommal történt: „És kiengesztelődött ez által Isten az ország iránt.” (2Sám21:14) Isten ítéletei nincsenek alávetve azoknak a szabályoknak, amikkel az emberi ítéleteket kell szabályozni, s Neki nincs is szüksége semmiféle mentegetésre a részünkről. Jahve cselekedeteit nem mérhetjük a pity mérőszalagjainkkal. Ahol nem vagyunk képesek megérteni az útjait, ott csendben meg kell hajolnunk Előtte, biztosra véve, hogy majd még teljes mértékben igazolni fogja Magát, s végül bezárja a száját minden lázadónak, akik most vitatják a gondviselését. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy ebben a konkrét, Saul utódaira lesújtó büntetésben semmiképpen sem a házának ártatlan és ártalmatlan tagjaival foglalkozott, mert Maga Isten beszél róluk úgy, mint „vérszopó háznépről” (2Sám21:1) – atyjuk kegyetlen lelkülete vezérelte őket és az ő nyomdokaiba léptek.

„Adj nekünk hét embert az ő maradékai közül, a kiket felakaszszunk az Úr előtt, Saulnak, az Úr választottjának Gibeájában.” (2Sám21:6) Figyeljük meg az „a kiket felakaszszunk” szavakat, amik a király iránti figyelmetségüket mutatják: hajlandók voltak elhordozni a kivégzés ódiumát. Mint már rámutattunk, ez nem a személyes bosszú érdekében történt: „nem kell mi nekünk, hogy valaki megölettessék Izraelben” (2Sám21:4). „Felakasztunk az Úr előtt” – áldozatképpen az Ő igazságának és figyelmeztetéseként Izraelnek, hogy ne háborgassák őket többé. „Saul Gibeájában” – tárgyi leckeként azoknak, akik segítettek neki az ártatlanok üldözésében és lemészárlásában. „És monda a király: Én átadom.” (2Sám21:6). Dávid nyilvánvalóan soha nem egyezett volna bele a javaslatukba, ha az rossz lett volna az Úr szemében. Mivel ennek a hét embernek a kiválasztása Dávidra maradt, lehetőség nyílt a számára Jonatán fiának megkímélésére. (2Sám21:7).

„De elvevé a király Aja leányának, Rispának két fiát, kiket Saulnak szült vala, Armónit és Méfíbošet, és a Saul leányának, Mikálnak öt fiát, kiket szült Barzillai fiának, Adrielnek, a Méholátból valónak.” (2Sám21:8) Az első kettő Saul saját fiai voltak egy ágyastól. A másik öt az unokái voltak, akiket az ő lánya szült Adrielnek azzal a szándékkal, hogy bosszantsa Izrael édes énekesét (1Sám18:19). Ebből világosabban is meglátjuk az isteni igazságszolgáltatás cselekedeteit. Ezt a konkrét dolgot kommentálva Joseph Hall ezt mondta: „Veszélyes dolog Isten bármelyik hűséges emberének sérelmet okozni: ha az ő szelídségük könnyen meg is bocsátja azt, Isten nem lép át rajta szigorú dorgálás nélkül, még ha az csak hosszú idő múlva fog is bekövetkezni.”

„És adá azokat a Gibeoniták kezébe” (2Sám21:9). Jól tudjuk, hogy ebben az érzelgős korban, amikor a halálbüntetést egyre jobban és jobban ellenzik, sokan vélik majd úgy, hogy Dávid rosszat tett, amikor teljesítette a gibeoniták kérését. Egyesek annyire kiforgatták ezt az eseményt, hogy nem ártallották Dávidot azzal vádolni, hogy kapva kapott az alkalmon és kitöltötte a haragját egy régi ellenségén. De biztos, hogy minden helyesen gondolkodó ember számára egyértelmű: Dávid nem cselekedhetett másként. Ez nem személyes ellenségeskedésből fakadt a Saul háza iránt, hanem az Isten iránti engedelmség követelte meg, hogy eleget tegyen a gibeoniták kérésének, mert a nemzet javának szem előtt tartása nem hagyott neki más választási lehetőséget. „Azokat a kivégzéseket nem szabad kegyetlenségnek tartani, amik a közjó érdekében válnak szükségessé. Jobb, ha Saul vérszopó házána hét tagját akasztják fel, mintha az egész nemzet éhezne.” (Matthew Henry)

„A kik felakaszták őket a hegyen az Úr előtt. Ezek tehát egyszerre heten pusztulának el, és az aratás első napjaiban, az árpaaratás kezdetén ölettek meg.” (2Sám21:9) „Mivel ezek az emberek Isten konkrét kijelölésére anatómaként, elátkozott dologként, az isteni igazság előtti nemzeti vezeklésként lettek felakasztva, a fán vagy a bitón hagyták őket, amíg az Úr megengesztelődésének valamilyen jelét nem adták az időszakos esőzések.” (Thomas Scott) S itt

ismét láthatjuk Jahve abszolút szuverenitását, valamint a felsőbbrendűségét mindennemű korlátozással szemben. Bár konkrétan megtiltotta a magisztrátusoknak a gyermekek lemészárlását az atyák bűneiért (5Móz24:16), mindazonáltal Magát Isten nem kötik efféle korlátozások. Ő ezt is megparancsolta Izraelnek: „Ha valakiben halálos ítéletre való bűn van, és megölik, és felakasztatod azt fára: ne maradjon éjjel az ő holtteste a fán, hanem temesd el azt még azon a napon; mert átkozott Isten előtt a ki fán függ” (5Móz21:22-23) – itt azonban mégis azt látjuk, hogy az Úr Dávidot pont az ellenkező irányban mozgatja! Miért, ha nem pont azért, hogy világossá tegye: Ő Maga minden törvény felett áll, s szabadon teszi, amit csak akar?

„A kik felakaszták őket a hegyen az Úr előtt. Ezek tehát egyszerre heten pusztulának el, és az aratás első napjaiban, az árpaaratás kezdetén ölettek meg.” (2Sám21:9) Itt minden részlet az Úr mindent felügyelő kezéről tesz bizonyosságot. Először is a kivégzés kijelölt helye konkrétan Saul saját városában történt, így a hét áldozatot gyakorlatilag szólva a házaik küszöbén végezték ki. Második a kivégzésük módja, ami felakasztás volt az Úr előtt, jelezve ezzel, hogy átkozottak voltak az Ő szemében. Harmadik a kivégzésük ideje, nevezetesen „az aratás első napjaiban”. Ezek a napok azért lettek kiválasztva, hogy még világosabbá tegye: őket speciális célból áldozták fel, Isten haragjának lecsillapítása végett, ami három éven át visszatartotta tőlük az aratás örömeit, s a kegyességének elnyerése végett a mostani szezonhoz. Akkor hát ki kételkedhetne ésszerűen abban, hogy itt minden az isteni elrendelésnek megfelelően történt?

De nincs ebben egy fontos gyakorlati lecke a számunkra is? Biztosan kell lennie, mert a természeti mindig is a lelki utal. S nem is lehet nehéz megállapítani, mi az, ami itt jelképesen elénk tárul. Amíg Saul eme vérszopó fiait megkímélték, Isten a kegyelmi ajándékait visszatartotta, de amikor felakasztották őket, „kiengesztelődött ez által Isten az ország iránt” (2Sám21:14). S vajon manapság nincs ez így velünk is egyénileg? Ha elmulasztjuk megtagadni önmagunkat, hanem épp ellenkezőleg, belemerülünk a romlásainkba, miképpen várhatjuk, hogy Isten ránk mosolyog? „A ti bűneitek fordították el ezeket tőletek, és a ti vétkeitek fosztottak meg titeket e jótól!” (Jer5:25) Kedves olvasó, felfogjuk mi kellőképpen, hogy Akivel dolgunk van, az a háromszor szent Isten? Ha a tűzzel játszunk, azt kell várnunk, hogy megégnek az ujjaink, s ha a bűnnel szórakozunk és lábbal taposunk az isteni rendeleteken, azt súlyosan meg fogjuk szenvedni.

Tisztában vagyunk vele, hogy az igazságnak ez az összetevője nincs nagyon az ínyünkre. Azok, akik a maguk számára kellemes életet élnek, csak Isten kegyelméről akarnak hallani. De nem pont Isten kegyelme tanít minket megtagadni „a hitetlenséget és a világi kívánságokat” és „mértéktelenen, igazán és szentül élni a jelenvaló világon” (Tit2:12)? A kegyelem nem a gaztettek eltűrése okából adatik, hanem azért, hogy szembeszegüljünk a gonosz természet cselekedeteivel. A kegyelem azért adatik, hogy a címzettje kitolhassa a jobb szemét és levághassa a jobb kezét: más szóval, ez olyan természetfeletti összetevő, ami természetfeletti hatásokat hoz létre. Vajon ezt teszi benned és bennem? Vagy az életvitelünk miatt idegenek vagyunk attól? Igyekeztünk-e szorgalmasan használni a már belünk ültetett kegyelmet? Ha nem, akkor valóban várhatunk még több kegyelmet addig, amíg bűnbánattal meg nem valljuk a hibáinkat és rendbe nem tesszük Istennel azt, amiről tudjuk, hogy nem tetsző dolog az Ő szemében.

Azt is jól tudjuk, hogy az igazságnak ezt az összetevőjét az igehirdetők és a „bibliatanítók” döntő többsége a végletekig figyelmen kívül hagyja, akik ahelyett, hogy Isten szent követelményeit hangoztatnák és dorgálnák az önimádatot, inkább szórakoztatni vagy megnyugtani igyekeznek a hallgatóikat a bűneikben. Nem arról van szó, hogy mi furcsa tanítást hirdetünk és ezt cselekedve szembe megyünk az isteni kegyelemmel. Nem, Isten szolgálói a múltban azok voltak, akik a legjobban magasztalták Isten kegyelmét, s fenntartották az Ő igazságosságának követelményeit is. Annak példaként, hogy mire gondolunk, nézzük meg Matthew Henry szavait a 2Sám21:19-ről: „Nincs más módja Isten haragja lecsillapításának, mint a vágyaink és a romlottságaink megöklése és keresztre feszítése. Hiába várunk

kegyelmet Istentől, amíg nem teszünk igazságot a bűneink felett. Mit mondtunk korábban, ami ennél is erőteljesebb? Ha nem volt más mód Isten haragjának a lecsillapítására, mint Saul fiainak kivégzése, úgy a mi bűneinket is halálra kell most adni, ha élvezni akarjuk az Ő jóváhagyását.”

„Lőn pedig nagy éhség Dávidnak idejében három egész esztendeig egymás után.” Ez vajon nem több, mint egy eleme az ókori történelemnek? Nincs ennek mondanivalója manapság? Nem írja le pontosan sok visszacsúszott keresztyén tényleges megtapasztalását? Nem vonatkozik egyes olvasóink esetére? Nem volt hosszú időn át tartó éhség a lelkedben, barátom? Ó, valóban a legfontosabb gyakorlati jelentősége van a fenti eseménynek a mi életünkre. Ha fájdalmasan a tudatában vagy, hogy ez a te helyzeted is, akkor nem vágysz arra, hogy ez az éhség véget érjen? Akkor vedd a szívedre, mit most vizsgáltunk: tedd rendbe a dolgokat Istennel – száműzve az életedből azt, ami visszatartja tőled az Ő jóváhagyását. „A ki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga; a ki pedig megvallja és elhagyja, irgalmasságot nyer.” (Péld28:13)

„Vőn pedig Rispa, Ajának leánya egy zsákruhát, és kiteríté azt magának a kősziklán az aratás kezdetétől fogva, míg eső lőn reájok az égből: és nem engedé az égi madarakat azokra szállani nappal, sem pedig a mezei vadakat éjszaka.” (2Sám21:10) Megindító látni ezt a szegény anyát, aki ily hosszán gyászolja a két fiát. Igaz, nem próbálta levágni a testeket, ezzel téve bizonyosságot arról, hogy meghajol Isten igazságos ítélete előtt, de vajon nem volt vétkes a túlzott bánkodásban? Ahogyan Matthew Henry mondja: „A gyászba merült bele, ahogyan a gyászolók szoktak, de nem jó céllal. Amikor a bánat ilyen esetekben mindig a túlzás veszélyét hordozza magában, akkor inkább az kell tanulmányoznunk, hogy miképpen terelhetjük el és csillapíthatjuk le, semhogy a kedvében járnánk és eleget tennénk annak. Miért kellene így megkeményednünk a bánatban?”

„Akkor elméne Dávid, és elhozá a Saul és Jonathán tetemeit a Jábes-Gileádbeliectől, kik ellopták vala azokat a Bethsánnak utcájáról, a hol őket a Filiszteusok felakasztották vala, mikor a Filiszteusok megverték Saul a Gilboa hegyén. És elhozták onnét Saulnak és az ő fiának, Jonathánnak tetemeit, és összeszedték azoknak tetemeit is, a kik felakasztattak. És eltemeték Saulnak és az ő fiának, Jonathánnak tetemeit a Benjámin földében, Sélában, az ő atyjának, Kisnek sírboltjában; és megtették mindazt, a mit a király parancsolt. És kiengesztelődött ez által Isten az ország iránt.” (2Sám21:12-14) Saul és az utódai csontjainak ez a tiszteletteljes eltemetése a király által világos bizonyítéka annak, hogy Dávidot nem a rosszakarata és a bosszú mozgatta, amikor átadta őket a gibeonitáknak. De tegyük fel a kérdést: mi a lelki lecke a számunkra ebben a részletben? Ha Saul eme fiait joggal tekinthetjük a bűneinknek (amik visszatartják tőlünk Isten áldásait), s ha a kivégzésük a vágyaknak a hívő általi megöklését körvonalazza, akkor biztosan nem túlerőltetett fantázia a csontjaik eltemetését annak tekinteni, hogy a múlt gyalázatos dolgait a feledés homályába temetjük: „meg ne nyissad többé szádat szégyenletedben, mikor megkegyelmezek néked mindenekben” (Ezék16:63). Ahelyett, hogy a nyilvánosság elé tárnánk – „bizonyágétel” ürügyén – azokat a dolgokat, amikről reméljük, hogy a vér elfedezi őket, borítson inkább leplet rájuk.

A fejezet utolsó nyolc verse rövid összefoglalóját adja a Dávid uralkodásának utolsó éveiben végbement eseményeknek. Ezek közül a leglátványosabbak a további csaták, amik Izrael és a filiszteusok között folytak, s bizonyos antagonisztikus óriások levágása. A hit harcában nincs szabadságolás! A test továbbra is a lélek ellen törekszik, egésze a földi vándorutunk végéig, ezért a megöklés munkája mindaddig folytatódik, amíg Isten nem hív minket megpihenni. Mikor Saul hét fiát kivégezték, más ellenségek (vágyak) próbálnak majd fölénk kerekedni, s ezeknek is ellen kell állni, és (kegyelem által) le kell győzni ezeket. Jegyezzük meg alaposan: jóllehet Dávid megöregedett és elgyengült, de nem vált tunyává (2Sám21:15, 22)! Az „óriások” említése a fejezet végén arra utal, hogy az ellenségek közül a

legerősebbek fenn vannak tartva az utolsó nagy csatára: de a mi „Dávidunkon” át több, mint győztesek leszünk.

80. fejezet – A szent éneke (2Sám22)

A 2Sám22 elején ott a „pedig” szó, ami azonnal arra utal, hogy szoros kapcsolat áll fenn a tartalma, valamint a közvetlenül előtte említettek között. A most előttünk álló fejezet Dávid nagy hálaadó énekét jegyzi fel, s ahogy a nyitó versei utalnak rá, a jeles szabadítások ünneplése gyanánt énekelte, amit Isten adott meg neki az ellenségeitől. Az előző fejezetben beszámolót olvastunk Saul fiainak kivégzéséről, amit egy összefoglaló követett Izrael győzelmeiről a filiszteusok felett és egy sor óriásuk levágásáról. Az előző fejezetben igyekeztünk rámutatni ezeknek a dolgoknak a mai keresztyének lelki életére vonatkoztatott lelki jelentőségére, s ugyanezt a gondolatmenetet kell követnünk, amikor belekezdünk ebbe a fejezetbe. A Szentírás gyakorlati meghallgatása a mi életünk vonatkozásában az, amire oly nagy szüksége van, de amit sajnos oly nagyon elhanyagol a mostani nemzedék: csak így tesszük a Bibliát élő, a szükségleteink kielégítéséhez alkalmas könyvvé.

A lelki és a gyakorlati kapcsolódást a 2Sám21 és 22 között nem nehéz észrevenni. Mint legutoljára megmutattuk, Saul fiainak kivégzését (szám szerint hétnek, mert a munkát teljesen el kell végezni) úgy kell tekinteni, mint a vágyaknak a hívő által történő megöklését, s az összeütközések Izrael és a filiszteusok, Dávid és az óriások között jelképezik azt a tényt, hogy a bűnnel vívott háború, amire a szent elhívást kapott, folytatódik a földi vándorútja végéig. S megöklés cselekedete pedig valóban fájdalmas, mindazonáltal jó lesz a végkifejlete. A jobb szem kitolása és a jobb kéz levágása kétségtelenül sok nyögéssel jár, de aztán dallamos hálaadás fogja követni. A 2Sám21-ben a halál kiemelt szerephez jut, de a 2Sám22 egy „énekkel” kezdődik! Itt van tehát a világos kapcsolat: amikor a vágyainkra felírjuk a halált, a szívünk megtelik muzsikával. Amikor az Istennek nem tetsző dolgokat eltávolítjuk, a Szentlélek hangolja rá a lelkünket az Úr dicséretének éneklésére.

A legérdekesebb és a legtanulságosabb tanulmány végig követni a Szentírás „énekeit”, különös figyelmet fordítva a környezetükre. Az első a 2Móz15-ben van feljegyezve. Nem olvasunk arról, hogy a héberek ünnepelték volna az Úr dicséretét, amíg Egyiptomban voltak, csak arról, hogy sóhajtoztak és nyögtek (2Móz23-24). De mikor megszabadultak a rabszolgaság házából és az ellenségeik befulladtak a Vörös-tengerbe, az imádat dala csendült fel a szívükből. Utána akkor olvasunk Izrael énekléséről, amikor az Úr ellátta őket vízzel (4Móz21:17). Mózes a sivatagi vándorlását egy énekkel fejezte be (5Móz31:22). A kánaániták felett aratott győzelmük után Izrael fiai énekeltek (Bír5:1). Jób azt mondja, hogy Isten „hálaénekre indít éjszaka” – valódi, még ha ritka megtapasztalás is ez, amint arról sok szent tud bizonyosságot tenni. A zsoltáros mondta: „Ének volt rám nézve minden parancsolatod bujdosásomnak hajlékában.” (Zsolt119:54)

A legszembetűnőbb hasonlóság van Dávidnak a 2Sám22-ben feljegyzett éneke és a 18. zsoltár között (figyeljük meg a bevezető versét). A hasonlóság valóban oly nagy, hogy majdnem minden igemagyarázó egy és ugyanazon éneknek tekintették, igyekezve számot adni a szóbeli különbségekért (melyek mellékesek, de mégis nagy a számuk) azzal a feltételezéssel, hogy az utóbbi az előbbinek az átdolgozott változata. De az efféle feltevés egyáltalán nem tűnik kielégítőnek – nekünk az isteni ihletés súlyos megsértésének látszik: biztos, hogy a Szentléleknek soha nem kell helyreigazításokat végezni! Ezért nagymértékben C. H. Spurgeon nézetét részesítjük előnyben: „A rendelkezésünkre áll ennek a tizennyolcadik zsoltárnak másik formája kisebb eltérésekkel, s ez azt az elképzelést látszik alátámasztani, hogy más alkalommal énekelte, amikor a saját figyelemre méltó történetére gondolt, s meglátta Isten kegyelme kezét mindenben.”

Dávidnak ez a konkrét éneke nem képez kivételt egy általános, ha nem is változatlan jellemző alól, ami az ő összes ihletett énekét jellemzi: bennük egyszerre láthatunk felszínes és mélyebb utalást, mind történelmi, mind prófétai jelentőséget. Ezzel kapcsolatosan minden kételyt határozottan eltöröl az Újszövetség, mert abban megtaláljuk két versének az idézését,

mint Magának Krisztusnak a szavait, így téve világossá, hogy nagyobb van itt Dávidnál. A mélyebb jelentését tekintve ez Krisztus Lelkének a kijelentése, speciálisan utalva a halál felett aratott győzelmére Isten nagy hatalma által (Ef1:19). Dávid hálásan idézi fel Isten dicsőséges tetteit az ő oldalán, de mégis olyan nyelvezettel, ami önmaga fölé, a Fiához és az Urához emelkedik, Aki ellen összefogtak a sötétség minden erői.

„Dávid pedig ezt az éneket mondotta az Úrnak azon a napon, mikor az Úr megszabadította őt minden ellenségeinek kezéből, és a Saul kezéből.” (2Sám22:1) Dávid tekervényes életútjának az egyik kiemelkedő jellemzője volt a nagyszámú ellensége mind a környező népek, mind a saját népe közül, akik között a legfőbb volt Saul – a legfélelmetesebb, leggonoszabb és legmegrögzöttebb. S nem is kell ennek túlzottan meglepnie minket, mert ahogyan Matthew Henry tömören megfogalmazta: „Dávid az Isten szíve szerint, de nem az ember szíve szerint való ember volt: sokan voltak, akik gyűlölték őt.” Miért volt ez így? Először is, Isten úgy rendelte, hogy ő Krisztus kiváló előképe legyen, Aki a korokon keresztül „utált és az emberektől elhagyott volt”. Másodszor azért, hogy általa Isten még látványosabban kimutathassa a hűségét és a hatalmát az Ővéi megtartásában. Harmadszor, mert általánoságban ez a szentek tapasztalata.

„Dávid pedig ezt az éneket mondotta az Úrnak azon a napon, mikor az Úr megszabadította őt minden ellenségeinek kezéből, és a Saul kezéből.” Ezért volt ő tapasztalatilag alaposan felkészített ennek kimondására: „Sok baja van az igaznak, de valamennyiből kimenti az Úr.” (Zsolt34:20). Dávid „szabadítása” az Úr által a sok ellenségétől nagyon változatos formákban történt: néha az egyik módon, néha a másikon, mert a Mindenható nincs korlátozva bármely konkrét eszközre vagy módszerre. Esetenként emberi közreműködést vesz igénybe, máskor e nélkül munkálkodik. Legyen ez buzdítás a megpróbált és a Sátólól zaklatott hívő számára. Bár úgy tűnik, hogy minden menekülési útvonalbezárult a szemed előtt, ne feledd, hogy a zárt ajtók nem jelentenek akadályt az Úrnak (Jn20:26). Amikor a hosszas szárazság teljesen kiszáritotta a vizeket, amik Illést táplálták a Kérith patakjánál, Isten a sareptai olajjal tartotta őt fönn.

Ez is a mi okulásunkra és vigasztalásunkra lett megírva. Ahogyan végigkövettük Dávid életét Sámuel két könyvén keresztül, láttuk, milyen nehéz helyzetekbe került: újra és újra úgy tűnt, hogy az ellenségei biztosan fölébe kerekednek, sőt, egy alkalommal maga is bánatosan ezt mondta: „Egy napon mégis el kell pusztulnom a Saul keze miatt” (1Sám27:1). De mégsem tette! Nem, valaki, Aki végtelenül hatalmasabb Saulnál, vigyázott rá. S ugyanez a helyzet veled és velem is kedves olvasó, ha Krisztushoz tartozunk: a pokol egyesített erői sem győznek le soha, a test, a világ és az ördög egyesült támadásai sem lesznek képesek megsemmisíteni. Miért? „Mert nagyobb az, a ki bennetek van, mint az, a ki e világban van” (1Jn4:4). Akkor miért kellene olyan félénkeknünk lennünk? Keressük a kegyelmet, hogy megnyugodhassunk ezen a békés ígéreten: „Isten a mi oltalmunk és erősségünk! igen bizonyos segítség a nyomorúságban.” (Zsolt46:2)

Figyeljük meg jól Dávid válaszreakcióit is az isteni közbelépésekre: a szabadulás hálaadásra szólít fel. Ez a legkevesebb, amit megadhatunk az Úrnak viszonzásképpen a jótéteményeiért. S nem szabad semmiféle lassúságot tanúsítani ennek az örömteli kötelezettségnek a teljesítésében: a hálának azonnal a dicséretet kell eredményeznie. Így volt ez Izrael édes dalnokával és így kell lennie velünk is. Vegyük hát a szívünkre ezeket a szavakat: „Dávid pedig ezt az éneket mondotta az Úrnak azon a napon, mikor az Úr megszabadította őt”. Be kell mutatnunk az Úrnak a dicséret áldozatát addig, amíg még frissek a kegyelmi ajándékai és a szív kellően meg van hatva általuk. Nem vagyunk lassúak az Istenhez kiáltásban, amikor közvetlen veszély fenyeget minket: akkor hát legyünk ugyanolyan gyorsak a jószágának elismerésében is, amikor a szabadító kezét kinyújtja felénk.

Sok igemagyarázó azon a véleményen van, hogy ezt a szent éneket Dávid az életének korábbi szakaszában alkotta meg, de mi személy szerint nem látunk semmi a Szentírásban, ami alátámasztaná ezt a nézetet. Maga az a tény, hogy a Szentlélek konkrétan megmondta nekünk:

ezt az éneket Dávid akkor énekelte, amikor „az Úr megszabadítá őt minden ellenségeinek kezéből” biztosan világos utalás arra, hogy az életének későbbi szakaszából származik – a hozzátett „és a Saul kezéből” szavak nem módosítanak ezen a nézeten, amikor az említése a kihangsúlyozás célját szolgálja, mert ő volt a fő ellensége. Az ének részekre osztása elég világosan meghatározott. Első a bevezető, amiben Dávid Jahve tökéletességeinek felmagasztalásával van elfoglalva: 1-4. versek. Másodszor a szabadító kegyelméért magasztalja az Urat: 5-20. versek. Harmadszor, elmondja a tiszta lelkiismeret bizonyosságát: 21-28. versek. Negyedszer a Messiás dicsőséges győzelmeinek profetikus előrelátásával zárja: 29-45. versek.

„És monda: Az Úr az én kösziklám és kőváram, és szabadítóm nékem.” (2Sám22:2). Dávid Jahve csodálásával kezdi. Teszi ezt a Vele fennálló személyes kapcsolata alapján, mert minden jótéteményt, amit kapott, az Istennel fennálló kapcsolatára alapoz. Figyeljük meg hogy a 2. és 3. versekben a személyragot nem kevesebb, mint kilencszer használja. Nagy dolog az, amikor bizonyosságunk van és bensőségesen mondhatjuk: „Az Úr az én kösziklám.” Miközben az ellenségeink a sarkunkban vannak, súlyosan megsebeznek és az életünket fenyegetik, néha nincs meg ez az áldott bizonyosságunk, de amikor Isten szabadító kegyelmét újfent megtapasztaljuk, akkor új reménység lángol fel a lelkünkben. „Az Úr az én kösziklám.” „Júdea sziklái és hegyi erősségei között lakozva Dávid elkerülte Saul rosszindulatát, s itt Istenét egy rejtékhelyhez és a biztonsághoz hasonlítja. A hívők gyakran vannak elrejtve az Istenükben a nyelvek harca és a vihar tombolása elől.” (C. H. Spurgeon)

„És monda: Az Úr az én kösziklám és kőváram, és szabadítóm nékem.” (2Sám22:2). Ne hagyjuk figyelmen kívül a kapcsolatot e vers és az előző között: azok, akik bíznak Istenben a kötelesség útján, Őt mindig igen közeli segítségnek fogják találni a legnagyobb veszélyekben. S Dávid olyan hittel bízott Istenben, ami csodákat tett. Emlékezzünk csak az elszántságára Góliáttal szemben. Az egész Izrael félt a filiszteus óriástól, így senki – még Saul sem – merte elfogadni a gőgös kihívását. De Dávid, még ha ifjú is volt akkor, nem vonakodott a vele való halálos összecsapástól, s nem volt más nála, csak egy parittyá. S honnan vette az erejét? Mi volt a titka a bátorságának és a sikerének? Azonnal kiderült a szavakból, amikkel szembeszállt az ellenség bajnokával: „te karddal, dárdával és paizszsal jössz ellenem, én pedig a Seregek Urának, Izrael seregei Istenének nevében megyek ellened” (1Sám17:45)!

S ez vajon, kedves olvasó, nem több, mint az ókori történelem egy látványos eseménye? Nincs üzenete a mi szívünk számára? Vajon nem ugyanaz az Isten ma is, Aki kész válaszolni a hitre, amelyik mer! Vajon nincs megírva, hogy „Ha hiheted azt, minden lehetséges a hívőnek” (Mk9:23)? Valóban hiszünk ebben? Ha igen, akkor könyörgünk-e buzgón Istennek, hogy növelje a hitünket? A hit legyőzhetetlen, mert abba kapaszkodik, Aki mindenható. A hit az a kéz, ami megragadja a Mindenhatót, s Neki vajon van bármi, ami nehéz? Vajon nincs megírva, hogy „Legyen néktek a ti hitetek szerint” (Mt9:29)? Ó, ez vajon nem magyarázza meg, hogy miért találkozunk oly sokszor a vereséggel, s miért kerekednek fölénk az ellenségeink? Ó, az élő Istenbe vetett hit, a Krisztus közbenjárásának hatékonyságába vetett hit győzze le a vágyainkat.

Igen, a legfontosabb az, hogy figyeljünk a kapcsolatra a fejezetünk első két verse között: Dávid szabadulásaira az ellenségeitől és a fenntartás nélküli bizalmára Istenben. S egyáltalán nem is volt egyedül ezzel a megtapasztalással. Isten csodatevő hatalma által szabadult meg a három héber ifjú a babiloni tüzes kemencéből. Igen, csak az isteni hatalom mutatkozott meg válaszképpen a hitükre: „a mi Istenünk, a kit mi szolgálunk, ki tud minket szabadítani az égő, tüzes kemencéből, és a te kezedből is, oh király, kiszabadít minket.” (Dán3:17) S így volt ez magával Dániellel is, mégis oly sokszor figyelmen kívül hagyják. Hisz a kora gyermekkortól kezdve a legtöbben közlünk ismerik a csodát, ami megóvta a prófétát az oroszlánoktól, de közlünk hányan figyeltek oda az alábbi szavakra „És kivevék Dánielt a veremből, és semmi sérelem nem találtaték ő rajta: mert hitt az ő Istenében.” (Dán6:23)?

„És monda: Az Úr az én kösziklám és kőváram, és szabadítóm nékem.” (2Sám22:2). Amikor már majdnem elfogták őket, az Úr népe megszabadult az erős kezéből olyasvalaki által, Aki még erősebb. Isten soha nem hagyja cserben azokat, akik gyakorolják a Belé vetett hitet: valóban tehet súlyos próbára, de soha nem engedi, hogy „elterüljenek” (Zsolt37:24). A „kösziklánnként” erőt és támogatást ad a népének, Ő, Akire a reménységüket építik, Aki árnyékot biztosít a sivatag tűző Napja ellen. „Erősségünként” Isten menedéket nyújt a népének a támadóik elől, biztosítja a védelmet és a biztonságot – „Erős torony az Úrnak neve, ahhoz folyamodik az igaz, és bátorságos lesz.” (Péld18:10) „Szabadítónkként” Isten megóv minket önmagunktól, megvált minket a bűn kárhóztató hatalmától, megment az ordító oroszslántól és bebiztosít a második halál ellen.

„Az Isten az én erősségem, ő benne bízom én. Paizsom nékem ő s idvességemnek szarva, erősségem és oltalmam. Az én idvezítőm, ki megszabadítasz az erőszakosságtól.” (2Sám22:3) A hasonlatoknak ez a halmozása jelzi Dávid erőteljes, az Úrba vetett bizalmát és az Ő elégséges mivoltának felfogását minden veszélyben és minden szükségletének betöltésében. Isten azt látta, Aki végtelenül méltó volt a legteljesebb bizalmára: nem számít, mennyire kritikusak a körülményei, mennyire kétségbeejtő a helyzete, milyen sokan vannak az erős ellenségei, s milyen nagy a saját gyengesége, Jahve mindenre elégséges volt. Ilyennek kell lennie a mi Istenbe vetett bizalmunknak is. Sőt, nekünk még több okunk van Őrá alapozni a hitünket, mint amennyi Dávidnak volt valaha is. Isten most úgy van kijelentve, mint Aki akkor soha nem volt, a (bűnbánó) bűnös barátja. Krisztusban a bűn Legyőzőjeként, a halál feletti Győztesként, a Sátán Uraként jelentetett ki. Akkor hát vajon nincs okunk ezt kiáltani: „Benne bízom”? Ó, bárcsak egyre jobban és jobban ez lenne a helyzet mind a szerző, mind az olvasó életében!

„Az Isten az én erősségem, ő benne bízom én. Paizsom nékem ő s idvességemnek szarva, erősségem és oltalmam. Az én idvezítőm, ki megszabadítasz az erőszakosságtól.” Ezek az energikus szóképek, melyek felülemelkednek a közönséges prózán, kijelentik, mi Isten az Ő hívó népe számára, mert csak élénk és erőteljes hittel látta így. Ő „a pajzsom”, amivel elhárítok minden támadást: a hit a lelkünk és az ellenség közé állítja Őt. Ő „az üdvösségem szarva”. lehetővé téve a számomra, hogy lenyomjam ellenségeimet és szent ujjongással győzedelmeskedjek felettük. Ő „az erősségem”, erőd egy magaslaton, túl minden ellenségem hatósugarán, ahonnan félelem nélkül nézek le rájuk. Ő „az oltalmam”, ahová behúzódhatok minden viharban. Ő „a szabadítóm” minden gonosztságtól, aminek a hívő ki van téve. „Ki megszabadítasz az erőszakosságtól”: megint kihangsúlyozzuk, hogy ez válaszul a hitre – „Megvédi őket az Úr és megszabadítja őket; megszabadítja őket a gonoszoktól és megsegíti őket, mert ő benne bíznak.” (Zsolt37:40)

„Az Úrhoz kiáltok, a ki dicséretreméltó; És megszabadulok ellenségeimtől.” (2Sám22:4) Ahogyan egy ismeretlen szerző mondta: „A fegyverzet a katonának nincs hasznára, amíg magára nem ölti, így Istentől sem várható védelem, amíg nem adjuk imádkozásra a fejünket.” A hit az, ami felövez a lelki fegyverekkel, a hit az, ami minden forrását Istenben találja meg. „Az Úrhoz *kiáltok*, a ki dicséretreméltó; És megszabadulok ellenségeimtől.” Figyeljük meg alaposan a dőlt betűs szót. Ez bőséges megerősítése a fentiekben mondottaknak: „az Úrhoz kiáltani” annyi, mint gyakorolni a Belé vetett hitet, azt a hitet, ami a győzelmet megelőzően is dicséri Őt – így szabadulunk meg az ellenségeinktől: Isten nagy hatalma által, válaszul a hívő imára és az őszinte dicséretre.

81. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)

Mint arra rámutattunk az előző fejezetben Dávidnak a 2Sám22-ben feljegyzett szent énekének fő szakaszai többé-kevésbé világosan elkülönülnek. Az elsőben (1-4. versek) Jahve tökéletességeinek magasztalásával van elfoglalva: ezt a szakaszt már vizsgáltuk. A másodikban (5-20. versek), ami most van előttünk, a szabadító kegyelméért magasztalja az Urat. Az ének ezen szakasza rendkívül jelképes és költői nyelvezettel van megfogalmazva, ami jelzi, hogy milyen mélyen kavartak fel az ihletett alkotója érzelmei. A tartalmát háromféleképpen mutathatjuk be. Első, mint azoknak a fizikai veszélyeknek a leírása, amiknek Dávid az emberi ellenségei részéről volt kitéve. Második a mély lelki kétségbeesés, amit a lelki ellenségei részéről tapasztalt meg. Harmadik a félelmetes szenvedések, melyeket Krisztus élt át a népe Helyettesítőjeként, s az ámulatba ejtő szabadulás, amit Isten munkált ki a Szolgájának. Megpróbáljuk ezt az igeszakaszt mindhárom szempontból megvizsgálni.

„Mert halál hullámai [fájdalmi] vettek engem körül, Az istentelenség árjai rettentettek engem; A pokol kötelei vettek körül, S a halál törei estek reám.” (2Sám22:5-6) Ezzel kezdődik a második szakasz, ami oly élénken festette le az ellenségeinek nagy létszámát és heveségét, s a kétségbeeső veszélyt, aminek Dávid ki volt téve általuk. Először a haragvó tenger jelképét használta, aminek a hullámai minden oldalról ostromolták őt, míg a törékeny hajója már a közvetlen elsüllyedés veszélyébe nem került. Utána olyasvalakiéhez hasonlította a sorsát, aki egy alacsonyan fekvő földdarabon rekedt, ahol az ár gyorsan egyre magasabbra és magasabbra emelkedik, míg végül biztosnak látszik a pusztulása. A gonoszok tömegei fájdalmasan szorongatták minden oldalról. Utána ahhoz hasonlította a helyzetét, akit már foglyul ejtettek és megkötöztek, s már úgy tűnt, hogy a halál kötelei veszik körül. Végül a madarász törébe esett madárhoz hasonlítja a helyzetét, amelyik képtelen elrepülni.

A fenti utalások Saul, Abner és Absolon erőfeszítéseire vonatkoztak, amikkel Dávidot igyekeztek elfogni és megölni. Olyan hevesek voltak a támadásaik, oly hatalmasok az ellene bevetett erők, oly elhatározottak és kérlelhetetlenek voltak az ellenségei, hogy Dávid itt elismeri: „megrettentettek”. „A legtengerbírőbb bárka is kerül néha nehéz helyzetbe, amikor vihar tetőpontja utoléri. A legbátrabb ember is, akik általában a legjobbat reméli, tarthat néha a legrosszabbtól.” (C. H. Spurgeon) Akármilyen erős is volt a hite általánosságban, egy alkalommal mégis oly fokban fölébe kerekedett a hitetlenség, hogy Dávid ezt mondta: „Egy napon mégis el kell pusztulnom a Saul keze miatt” (1Sám27:1). Amikor a külső rettentések félelmeket keltenek belül, akkor a helyzetünk tényleg nyomorúságos, Így volt ez Mózással, amikor Egyiptomból menekült, Illéssel, amikor Jézabel elől futott és Péterrel, amikor megtagadta Urát.

De Dávidnak ezeket a panaszait lelkileg is értelmeznünk kell: úgy kell tekintenünk, mint azokra a gyötrelmes lelkigyakorlatokra, amiken idősebb korában ment keresztül. A 32. és az 51. zsoltár derít ezekre fényt. „A pokol kötelei vettek körül, S a halál törei estek reám”: ez volt a lelki fájdalom a vétke lelkiismeret ostorcsapásai alatt. „A Sátán kísértései és a bűneinek a tudata a haragtól való félelemmel és a jövőbeli következményektől való rettegéssel töltötték el. Úgy érezte magát, mint egy kivégzésre váró gonosztevő, akinek a bilincsei meggátolják a menekülését, akinek a testéért a sír már kinyitotta a száját, s aki borzasztóan retteg attól, hogy a pokol bugyra elnyeli a lelkét.” (Thomas Scott) Kimondhatatlanul félelmetes az a szenvedés, amin keresztül kell mennie néhány visszacsúszottnak, mielőtt helyreállhatna a közössége Istennel – aki ezt megtapasztalta, egyáltalán nem fogja túl erőteljeseknek tartani ezeket az igeverseket.

Van itt azonban valami annál is mélyebb, mint a próbák, amikkel Dávid szembesült kívül vagy belül: végső értelemben ezek az igeversek a fájdalmak Férfia nyögéseit öntik szavakba, miután Magára vállalta a népe kötelezettségeit és szenvedett helyettük. Ahogyan rámutattunk az előző fejezetben, ennek az éneknek két versét idézi az Újszövetség, mint

Magának Krisztusnak a szavait: „Én ő benne bízom” (2Sám22:3), ami a Zsid2:13-ban olvasható, valamint a „vallást teszek rólad a pogányok között, és dicséretet éneklek a te nevednek” (2Sám22:50), ami a Rm15:9-ben olvasható. „Dávidon vagy bármely más hívőn túl a legfőbb témája ennek az éneknek a Messiás, a mi Megváltónk. S miközben tanulmányozzuk, egyre biztosabbakká válunk abban, hogy minden sornak a mélyebb és alaposabb beteljesedése Őbenne található.” (C. H. Spurgeon) Tartsuk ezt szem előtt, miközben szakasról szakaszra, versről versre lépünk.

„Mert halál hullámai [fájdalmai] vettek engem körül, Az istentelenség árjai rettentettek engem; a pokol kötelei [bánatai] vettek körül, s a halál törei estek reám [vágtak élém].” Itt Krisztus Lelke beszél profetikusan a zsoltároson keresztül, kifejezve azt a heves összezsapást, ami a Megváltó keresztülment. Nézzük meg Őt a Gecsemáné kertben, Heródes és Pilátus ítélőcsarnokában, majd magán a kereszten, ahol rettenetes testi kínokat és lelki gyötrelmet él át, miután a gonoszok kezébe adatott, szembesült a Sátán heves támadásaival és elszenvedte Isten haragját a mi bűneink miatt. Ez akkor történt, amikor a sértegető papok és a nép vette körül. A „felette igen szomorú az én lelkem mind halálig!” (Mt26:38) csak a visszhangja volt ezen ének szavainak.

„Szükségemben az Urat hívtam, S az én Istenemhez kiáltottam: És meghallá lakóhelyéről szavamat, S kiáltásom eljutott füleibe.” (2Sám22:7) Itt Isten szenvedő szolgáját látjuk, amint buzgón könyörög a mennynek. Az, akit oly fájdalmasan szorongattak az ellenségei, hogy érzéki szemmel egyetlen menekülőutat sem volt képes meglátni, sőt, maga a halál is közvetlenül fenyegette, enyhülést keres felülről, s ennek így kell történnie velünk is: „Szenved-é valaki köztetek? Imádkozzék.” (Jak5:13) Ó, akkor a legvalószínűbb, hogy imádkozni fog: a hideg és formális könyörgések nem alkalmasak annak számára, aki súlyos bajban van – sajnos néha csak a fájdalmas próbák kényszerítik ki belőlünk a heves könyörgéseket. Ahogyan egy régi szerző fejezte ki: „Az imádkozás nem ékesszólás, hanem buzgóság: nem a buzgóság meghatározása, hanem annak érzése; ez a hit kiáltása a kegyelem füleibe”: mégis, testi vagy lelki fájdalmak válnak rendszerint szükségessé, mielőtt valóban kiáltanánk.

„Szükségemben az Urat hívtam, S az én Istenemhez kiáltottam: És meghallá lakóhelyéről szavamat, S kiáltásom eljutott füleibe.” Oly sokan hanyagolják el az imádságot mikor békés és könnyű az életvitelük, de ahogyan az Úr kijelenti: „Nyomorúságukban keresnek majd engem!” (Hós5:15) Mégis jól tesszük, ha az Urat keressük a bajainkban ahelyett, hogy lázadozva duzzognánk, ami a saját magunk által kapott kegyelem elhagyását jelentené. Az Úr igen bizonyos segítség a bajban, s a mi szent kívánságunk ez bizonyítani a magunk számára. A héber „kiáltani” szó itt kifejezésteljes, olya kiáltást jelent, ami olyasvalakiből szakad ki, aki heves érzelmi vihart él át, s a szélsőséges bánat és aggodalom állapotában van: Alexander Maclaren valójában sikoltásnak fordítja. Dávid csak süllyed, és csak egy kétségbeesett segélykiáltást tudott magából kibocsátani.

„Az ima a kiskapu, amit még akkor is nyitva hagynak, amikor az ellenség közvetlenül ostromolja a várost: ez az a felfelé vezető út a kétégbeesés gödréből, amerre a lelki bányász azonnal menekül, ha rátörnek az alulról jövő áradatok. Figyeljük meg, hogy ’hív’, azután ’kiált’ – az ima hevesége növekszik, ahogyan halad előre. Figyeljük meg azt is, hogy először Jahve néven hívja segítségül az Istenét, majd a bensőségesebb ’az én Istenem’ névvel folytatja: a hit tehát a gyakorlása által növekszik, s akit először Úrnak láttunk, hamarosan a mi Istenünknek tekintünk a szövetségben. Soha nincs rossz idő az imádkozásra: semmiféle kétségbeesésnek nem szabad meggátolnia minket abban, hogy a könyörgés isteni gyógyszerét használjuk.” (C. H. Spurgeon)

„Szükségemben az Urat hívtam, S az én Istenemhez kiáltottam.” Ezeknek a prófétai szavaknak a beteljesedése a mi szenvedő Megváltónk esetében mindenki számára jól tudott, akik megismerkedtek a négy evangéliummal. Valóban áldott dolog látni, hogy Ő, Aki a

legfelsőbb értelemben volt az Isten szíve szerint való Ember, az imádsághoz folyamodik, miközben az ellenségei a vérére szomjaznak. Minél mélyebb a kétségbeesése, annál buzgóbban hívta segítségül Istent mind a Gecsemáné kertben, mint a Golgotán, s ahogyan a Zsid5:7 elmondja nekünk: „Ki az ő testének napjaiban könyörgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könyhullatás közben járult ahhoz, a ki képes megszabadítani őt a halálból, és meghallgattatott az ő istenfélelméért”. Ne vonakodjunk tehát követni a példát, amit Ő hagyott ránk, s nem számít, milyen keményen nyomnak el, milyen kétségbeesett a helyzetünk, sem az, hogy milyen heves a bánatunk, tegyük le a tehrünket Isten előtt.

„És meghallá lakóhelyéről szavamat, S kiáltásom eljutott füleibe.” Ez mindannak a magyarázata, ami ez után következik: az Úr kegyelmes közbelépései Dávid oldalán és a csodálatos szabadulások, amiket Ő munkált ki a számára voltak a válaszok az imádságra. Isten halló füleket fordított a szorult helyzetben levő gyermeke kiáltásai felé, s ez a mi bátorításunkra lett feljegyezve. Valóban siralmas dolog, hogy sokszor annyira híjával vagyunk az imádkozásnak, amíg a körülmények nyomása ki nem présel egy könyörgést belőlünk! Mégis áldott dolog biztosnak lenni abban, hogy Isten nem fordít süket füleket a segítségül hívásaink felé (pedig megtehetné). Sőt, az efféle felhívásoknak nagyobb az érvényessége, mert őszinték és mert erőteljesebben hivatkoznak az isteni könyörületre. Olvassa végig a reszkető és elcsüggedt hívó a 107. zsoltárt, s figyelje meg, milyen gyakran szerepel benne „az Úrhoz kiáltanak az ő szorultságukban” kifejezés, s hogyan hangzik el mindegyik mellett, hogy „sanyarúságukból kiszabadítá őket”. Akkor hát kiáltás Hozzá és légy bátor.

„Akkor rengett és remegett a föld, Az égnek fundamentumai inogtak, És megrendülének, mert haragudott Ő.” (2Sám22:8) Dávid imája a leghatékonyabb módon kapott választ a gondviselő közbelépések által Jahve részéről az ő oldalán. Dávid itt megint élő képekkel ékesítette a versét, ahogyan leírta Isten kegyelmes közbeavatkozását. A legpáratlanabb és rendkívülibb módon jelent meg az Úr a megsegítése végett, harcolva érte az ellenségeivel. Isten nagy hatalma lépett működésbe most érte, s olyan nyelvezetet használt, ami jelezte: semmi sem állhat Neki ellen vagy akadályozhatja Őt, amikor az Ővéért munkálkodik. Látnod itt kedves olvasó a menny válaszát a hit kiáltására? „Akkor rengett és remegett a föld”: elmélkedjünk ezeken a szavakon a „Éjféltájban pedig Pál és Silás imádkozván... És hirtelen nagy földindulás lőn, úgyannyira, hogy megrendülének a tömlöcz fundamentomai; és azonnal megnyílnak az ajtók mind, és mindnyájoknak a bilincsei feloldódnak.” (Csel16:25-26) fényében!

Ismét emlékeztetnénk az olvasót, hogy Dávidnál nagyobbat kell itt látnunk, miközben versről versre haladunk ebben az énekben. „Akkor rengett és remegett a föld, Az égnek fundamentumai inogtak, És megrendülének, mert haragudott Ő.” – ki ne emlékezzon arra a természetfeletti tüneményre, ami Dávid Fiának és Urának a halálát és feltámadását kísérte? Ő is Jahvét hívta segítségül mély kétségbeesésében. „És meghallgattatott” (Zsid5:7) Eltéveszthetetlen volt a menny válasza: „Hat órától kezdve pedig sötétség lőn mind az egész földön, kilencz óráig... Jézus pedig ismét nagy fenszóval kiáltván, kiadá lelkét. És ímé a templom kárpítja fölétől aljáig ketté hasada; és a föld megindula, és a kősziklák megrepedezének; És a sírok megnyílnak” (Mt27:45, 50.52). Igen a föld szó szerint „rengett és remegett”! Ahogyan másvalaki mondta: „Iszonyatos volt a kép! Soha korábban és soha utóbb nem vívtak ilyen csatát, és nem szereztek ilyen győzelmet, akár a csatázó erőket, akár a következményeket nézzük az egyik oldalon a mennyel, a másokon a pokollal: ezek az erők csaptak össze. Ami pedig a következményeket illeti, ki volna képes összeszámolni azokat?”

„Füst szállt fel orrából, És emésztő tűz szájából, Izzószen gerjedt belőle. Lehajtá az eget és leszállt, És homály volt lábai alatt.” (2Sám22:9-10) Ezeket a kifejezéseket attól az ámulatba ejtő tüneménytől kölcsönzi, ami Jahvének a Sinai hegyen történt megjelenését kísérte: v. ö. 2Móz19:16-18. Jahve a Bosszúálló jelent meg a szolgája igazolása és az ellenségeinek leverése végett. Dávid úgy tekintette, hogy ebben az esetben az Úristen ugyanazokat az isteni

tökéletességeket mutatta ki, amiket régen is, a törvényadás során. Itt nem tudunk jobbat, mint idézni Matthew Henry megjegyzéseit a zsoltáros által használt eleven képsorok lelki jelentőségéről.

„Ezeket a fennkölt hasonlatokat először is Isten a szabadításában megmutatkozó dicsőségének leírása végett használja: a bölcsessége és a hatalma, a jósága és a hűsége, az igazságossága és a szentsége, s a szuverén uralma minden teremtmény és az emberek tanácsvégzése felett, amik megjelentek Dávid javára, ugyanolyan világos és ragyogó felfedezése volt Isten dicsőségének a hit szeme számára, mint voltak a testi szemek számára. Másodszor Isten nemtetszésének bemutatása végett az ellenségeivel szemben: Isten úgy felkarolta az ő ügyét, hogy az összes ellensége Ellenségének mutatkozott. A haragját az orrából felszálló füst és a szájából előtörő emésztő tűz jelezte. Ki ismeri a hatalmát és a haragjának rettenetes mivoltát? Harmadszor az ellenségei hatalmas összezavarodásának és az őket elfogó szörnyűködésnek a bemutatása végett. Mintha a föld rengett volna és a megmutatkoztak volna a világ alapjai. Ki állhat meg Isten előtt, ha Ő haragszik? Negyedszer annak megmutatása végett, mennyire kész volt Isten segíteni neki: 'A Khérubon ment és röpült' (2Sám22:11). Isten a segítségére sietett és időszerű enyhüléssel jött hozzá.”

„A Khérubon ment és röpült, És a szelek szárnyain tünt fel.” (2Sám22:11) Bár „vár az Úr, hogy könyörüljön rajtatok” (Ézs30:18), s néha alaposan próbára teszi a hitet és a türelmet, mégis, amikor eljön az Általa kijelölt idő, gyorsan cselekszik. „Sötétségből maga körül sátrakat emelt, Esőhullást, sűrű felhőket” (2Sám22:12), pontosan ahogyan a tűzoszlop, ami világosságot adott az izraelitáknak, „felhő és a setétség” volt az egyiptomiak számára (2Móz14:20), úgy volt az Úr gondviselő gondoskodása is az Dávid ellenségei számára. Ő, Akinek tetszett kijelentenie Magát az Övéinek, elrejtőzik a gonoszok elől, s ezért azok félelmetes osztályrészét, akiket örökre száműznek az Úr jelenlétéből, úgy mutatja be, mint „a sötétség homályát... örökre” (Júd1:13).

„Az előtte levő fényességből Izzó szenek gerjedének. És dörgött az égből az Úr, És a Magasságos hangot adott. Ellövén nyilait és szétszórta azokat, Villámot, és összekeverte azokat. És meglátszottak a tenger örvényei, S a világ fundamentumai felszínre kerültek, Az Úrnak feddésétől, Orra leheletének fúvásától.” (2Sám22:13-16) Mindez a „mert haragudott Ő” felerősítése (2Sám22:8). Semmi sem szítja fel annyira Jahve haragját, mint az, ha bántják az Ő népét: aki megtámadja őket, az Ő szemefényét bántja. Igaz, Isten nincs alávetve azoknak az indulatoknak, amik az Ő teremtményeit kormányozzák, de mivel tökéletes gyűlölettel gyűlöli a bűnt és súlyosan megbünteti azt, gyakran van bemutatva olyan költői képekkel, amik igazodnak az emberi értelemhez. Isten félelmetes Isten, s akik most szórakoznak Vele, majd még meglátják ezt. Hogyan lesz képes a kicsiny ember szemtől szemben megállni a Mindenhatóval, amikor maguk a hegyek is reszketnek az Ő jelenlétében! A Sátán-becsapta lelkek most dacolhatnak Vele, de a hamis magabiztosságuk nem fogja támogatni vagy megvédeni őket a haragjának félelmetes napján.

„Lenyúlt a magasságból és felvett engem, S a mélységes vizekből kihúzott engem. Hatalmas ellenségimtől megszabadított engem; Gyűlölőimtől, kik hatalmasabbak valának nálam.” (2Sám22:17-18) Itt van Dávid imájának boldog végeredménye és az Úr válasza. Figyeljük meg először is, hogy Dávid Istennek adja a dicsőséget azzal, hogy fenntartás nélkül Neki tulajdonítja a szabadulását. Messze a saját ügyességén túlra tekintett a Góliátot leterítő kőhajításkor és a Saul elől történő menekülésekor: „Ő küldött... Elvitt engem, kivont engem... Megszabadított engem”: minden tiszteletet annak ad, Akit ez valóban megillet. Másodszor figyeljük meg a Dávid által említett konkrét okot, amiért az Úr beavatkozott az ő oldalán: „hatalmasabbak valának nálam” – a megvallott gyengesége és az ellenségek ereje volt az, ami miatt oly erősen folyamodott Isten könyörületéhez. V. ö. Jósafát hathatós kérésével: „Oh mi Istenünk, nem ítéled-e meg őket? Mert nincsen mi bennünk erő e nagy sokasággal szemben, mely ellenünk jön.” (2Krón20:12) Végül, jöllehet a „hatalmas ellenség” a 18. versben utalás

vagy Góliátra vagy Saulra, de Dávid szabadulása tőlük mégiscsak előképe volt Krisztus győzelmének a halál és a Sátán fölött, s Dávid itt ezt a győzelmet Istennek tulajdonította.

82. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)

Dávid énekének második szakasza olyan simán siklik át a harmadikba, hogy alig észrevehető törés van közöttük: az egyikben felsorolja azokat a kegyelmes szabadításokat a nagy számú és kérlelhetetlen ellenségeitől, amikben az Úr részesítette, a másikban kijelenti az okokat, amiért Ő közbelépett az ő oldalán. Néhány további szó az első befejező verseiről: „Lenyúlt a magasságból és felvett engem, S a mélységes vizekből kihúzott engem. Hatalmas ellenségimtől megszabadított engem; Gyűlölőimtől, kik hatalmasabbak valának nálam.” (2Sám22:17-18) Itt fenntartás nélkül Istennek tulajdonítja a szabadításainak dicsőségét, magasztalva a jóságát, a hatalmát, a hűségét és az elégségességét. Ha Isten velünk van, nem számít, ki van ellenünk. A gonoszság folyói nem fojtják meg azt, akinek az Istene az áradatokon ül azok dühének megzabolázása végett. Neki csak szólnia kell és a szelek lecsillapodnak, a felhőszakadás abbamarad és az áradások elvonulnak: ez fizikailag és erkölcsileg egyaránt igaz.

„Reámtörték nyomorúságom napján, De az Úr gyámolóm volt nékem.” (2Sám22:19) Ez egy zárójeles megjegyzés a 18. és a 20. versek között, amivel a szerző utal az ellenségeinek elhatározott, arra irányuló szándékára, hogy megakadályozzák a menekülésben és bebiztosítsák a pusztulását. „Amikor Dávid bámiféle tervet szőtt önmaga elrejtésére vagy bebiztosítására a megpróbáltatásának napján, akkor az ellenségei az árulás és a gonoszság minden módszerét bevetették a siker megakadályozása végett. Kehilla férfiai készek voltak őt átadni Saulnak (1Sám23:7-12), a zifeusok pedig többször tájékoztatták őt Dávidról (1Sám26:1-2). Így hát az óvatossága és a tevékenysége dacára meg kellett volna halnia, ha nem Maga az Úr védte volna őt a közvetlen és rendkívüli közbelépéseivel” (Thomas Scott) „De (áldott 'de'!) az Úr gyámolóm volt nékem”: a támogatása, az, Akiben megnyugodott – nem is csalódott a várakozásában. Amikor az ellenség a leghevesebben tombol ellenünk, akkor jön el az ideje, hogy a legjobban támaszkodjunk az örökkévaló karokra.

„Tágas helyre vitt ki engem, Kiragadott, mert jóakaróm nékem.” (2Sám22:20) Valójában itt kezdődik az ihletett ének harmadik szakasza, aminek a fő célja Dávid igazolása, kimutatva, hogy ő nem tett semmi rosszat, amivel rászolgált volna az ellene indított heves támadásokra, s annak megerősítése, hogy Isten igazságosan cselekedett, amikor szabadítással óvta meg. Mielőtt azonban belevágnánk ebbe a vezető gondolatba, figyeljük meg az Úr útjait és ámuljunk el azokon. Isten nem hagyja az Ő munkáját félkészben, mert miután legyőzte az ellenséget, a foglyokat is kivezeti a szabadságra. Miután évekig sínylődött a börtönben, József a palotába jutott; Adullám barlangjából Dávid a trónra emelkedett. Ez szemlélteti és példázza Istennek a népe iránti bánásmódja legfontosabb és áldottabb alapelvét, s mikor ezt hit és remény által megragadjuk, kimondhatatlan vigaszt nyújt az elnyomottaknak és kétségbeesetteknek.

A börtön mindig megelőzi a palotát a valódi lelki megtapasztalásban, s nemcsak az első ébredésünkkor, hanem a keresztyén életben mindvégig. A lélek börtönbe van zárva, mielőtt kikerül „a tágas helyre”. A rabszolgaság lelkét tapasztaljuk meg, mielőtt megkapnánk a fiúság lelkét, aki által kiáltjuk: „Abbá, Atyám!” (Rm8:15) A törékeny hajócskáknak sokéig kell küzdenie a haragos hullámokkal, mielőtt az Úr megjelenne a segítségünkre (Mt14:22-33). Tartsd ezt szilárdan észben, kedves olvasó, míg a megpróbáltatás napját éled: „Meg lévén győződve arról, hogy a ki elkezdette bennetek a jó dolgot, elvégezi...” (Fil1:6). A lélek megnagyobbodását jobban megbecsüljük a fájdalmas bezártság időszaka után. Emlékezzünk hát, hogy József nem halt meg a börtönben, s Dávid sem fejezte be a földi pályafutását Adullám barlangjában: „este bánat száll be hozzánk, reggelre öröm”. Néha megadatik nekünk annak az örömnak az előíze még ebben a siralomvölgyben is, de még ha nem is így történik, minden sirásnak akkor is vége szakad majd, ha elmúlik az éjszaka.

Megint az emlékezetünkbe idézzük, hogy a dávidi előkép valóságát kell a szemünk előtt tartani, ahogyan haladunk versről versre, mert a tagok tapasztalatai azonosak azokkal, amiket a misztikus Test Fejének kellett eltűnnie. Krisztus is elmondhatta: „Reámtörték nyomorúságom

napján, De az Úr gyámolóm volt nékem.” (2Sám22:19) Soha ne felejtjük el, hogy a Megváltó Maga is átélte a nyomorúság napját: miért kellene hát furcsállniuk a megváltottaknak, ha ugyanazzal szembesülnek? Könyörtelen ellenségek vették körül, s elvették a szabadságát, amikor letartóztatták. Megverték és megkorbácsolták – elég a tanítványnak, ha olyan, mint a mestere. Ő, bárcsak mi is képesek lennénk Vele együtt mondani: „De az Úr gyámolóm volt nékem”. Igen, Ő is elmondhatta: „Tágas helyre vitt ki engem, Kiragadott, mert jóakaróm nékem.” Igen, megszabadult a sírból, felemeltetett a Földről és a tisztesség és a dicsőség helyére ült Isten jobbára, s azért, mert az Úr kedvelte Őt: Ézs42:1.

Mindazonáltal nagy hiba a figyelmünket a dávidi előkép Valóságára korlátozni, ahogyan tették azt egyesek. Például a Dávid énekének erre a részére vonatkozó megjegyzéseiben C. H. Mackintosh ezt mondta: „ezek a versek (21-25) bizonyítják, hogy ebben az egész énekben nagyobb van itt Dávidnál. Dávid nem mondhatta, hogy Az Úr megfizetett nékem igazságom szerint, Kezeimnek tisztasága szerint fizetett meg nékem.” Mennyire különbözik ez a nyelvezet az 51. zsoltárétól! Ott ’könyörülj rajtam én Istenem a te kegyelmességed szerint; irgalmasságodnak sokasága szerint’. Ez alkalmas nyelvezet volt a bukott bűnös számára, aminek Dávid érezte magát. Nem mert beszélni a saját igazságáról, ami olyan volt, mint a megfertőztetett ruha. Ami pedig a megfizetést illeti, érezte, hogy a tűz tava volt mindössze az, amire joggal igényt tarthatott azon az alapon, ami ő volt. Ezért a fejezetünk nyelvezete Krisztus nyelvezete, egyedül Ő használhatta azt.” (The Life and Times of David, King of Israel)

Az efféle gondolati zűrzavar tényleg megbocsáthatatlan olyasvalakinél, aki az igehirdetők tanítójának adta ki magát, s aki annyira szerette kritizálni és elítélni Isten szolgáinak a szószékről elhangzott kijelentéseit, amiket a keresztyénség „szektáinak” és „rendszerének” nevezett. Valaki ennek alapján ugyanúgy azt is kijelenhette volna, hogy az „Ama nemes harczot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam” (2Tim4:7) szavak „Krisztus nyelvezete, mert egyedül Ő mondhatta ezt”. S tegyük hozzá, „mennyire más Pál nyelvezete a Fil3-ban”: „De a melyek nékem egykor nyereségek valának, azokat a Krisztusért kárnak ítélttem. Sőt annakfelette most is kárnak ítélek mindent az én Uram, Jézus Krisztus ismeretének gazdagsága miatt: a kiért mindent kárba veszni hagytam és szemétnak ítélek, hogy a Krisztust megnyerjem, és találtassam Ő benne, mint a kinek nincsen saját igazságom a törvényből, hanem van igazságom a Krisztusban való hit által, Istentől való igazságom a hit alapján” (7-9. versek). Az az egyszerű tény, hogy az apostol két radikálisan eltérő szempontból beszélt ebben a két igeszakaszban: a Fil3-ban meghatározza az Isten előtti elfogadásának alapját, míg a 2Tim4-ben a szolgálati hűségéről beszél. Így volt Dávidnál is: az 51. zsoltárban annak alapját jelentette ki, amin Isten megbocsátását kereste; a 2Sám22:21-25-ben az ártatlanságáról számol be az ellenségeivel kapcsolatban.

Aligha várhatjuk, hogy egy olyan vallásos iskolához tartozó ember, mint Mr. Mackintosh is, képes legyen a teológiai különbségtételre, de meglepődünk, hogy egy olyan tehetséges exegeta, mint Alexander Maclaren, szintén tévedett ezen a ponton. Ő sem tudta megragadni a most vizsgált igeszakaszban a zsoltáros hatókörét vagy tárgyát, mint az világosan kiderül a megjegyzéseiből az egyébként hasznos, „Dávid élete, ahogyan a zsoltárjaiban tükröződik” című munkájából. E versek (20-25, gyakorlatilag a Zsolt18:19-24 megismétlése) értelmével kapcsolatos tévedése miatt állította, hogy ez az ének (és a zsoltár) az Uriással kapcsolatos szörnyű bűnét megelőzően íródott: „A saját tisztaságának jeles kijelentése, valamint az egész győztes hangszíne, melyek egyik jellemzője se felel meg a bukása utáni gyászos és beárnyékolt éveknek, ugyanabba az irányba mutatnak.” (154. oldal)

„Tágas helyre vitt ki engem, Kiragadott, mert jóakaróm nékem.” A „tágas hely” szándékos ellentéte a szűkös bezártságnak, amiben Dávid volt kénytelen élni, amikor az ellenségei oly hevesen üldözték őt: de utalhat a birodalma hatalmas kiteljesedésére és a nagy gazdagságra, amit áldásként kapott. Isten nemcsak megtartotta, de fel is virágoztatta őt,

szabadságot és növekedést adva neki. Az Úr nemcsak a hatalmát mutatta ki a szolgája oldalán, de az iránta való különleges kegyességét is, ezt jelzi a „Kiragadott, mert jóakaróm nékem”, ami azt jelenti, hogy Isten nem az általános gondviselésével, hanem a szövetségi szeretetével munkálkodott. Ha valaki megkérdezné: Miképpen tudhatta ezt Dávid? A válasz: az isteni kegyelem és vigasztalás közlése által a lelkében, ami a szabadulásait kísérte, valamint a közösség által, amit Istennel élvezett ezekben.

„Az Úr megfizetett nékem igazságom szerint, Kezeimnek tisztasága szerint fizetett meg nékem.” (2Sám22:21) Furcsának tűnhet, hogy ezek a szavak bárki lelki gondolkodású embert összezavartak, mert ha nem forgatják ki az eredeti és nyilvánvaló jelentésüket, akkor nincs bennük semmi, ami bármilyen nehézséget okozna. Olvassuk csak a szövegkörnyezetük fényében s akkor világosok és egyszerűek. Dávid arra utalt, hogy Isten megszabadította őt Góliáttól és Saultól, s más ellenségeitől: hogyan viselkedett ezekkel szemben? Elkövetett bármi súlyos bűnt, ami megalapozta volna az ellenségességüket? Tett nagyon rosszat bármelyiknek? Igazságosan vagy nem igazságosan törtek azt életére? A saját bátyja vádaskodott ellene (1Sám17:28) épp mielőtt megküzdött Góliáttal, s különböző zsoltárokból jó alapunk van azt feltételezni, hogy Saul göggel, kapzsisággal és árulással vádolta. De milyen valódi alapja volt ehhez? Olvassuk végig a feljegyzéseket Dávid életéről: hol van benne bármiféle utalás arra, hogy a trón után sóvárgott vagy gyűlölte Sault?

Nem, ténykérdés, hogy Dávid teljesen ártatlan volt minden gonosz szándéktól az őt üldözőkkel szemben. Ennek további bizonyítékát az egyik Istenhez szóló imájában találjuk: „Ne örüljenek rajtam az én hazug ellenségeim, méltatlan gyűlölőim se hunyorgassanak rám.” (Zsolt35:19) Miután sem jogos okot nem adott az ellenségeinek arra, hogy üldözzék, s távol állt a bosszútól olyannyira, hogy nemvolt rosszindulatú velük szemben, ezért élvezte a jó lelkiismeret bizonyosságát. Dávid jellemét súlyosan rágalmazták és sok szörnyűséget tulajdonítottak neki, de a viselkedése rendkívül becsületes és lelkiismeretes volt. „A Saultól elszenvedett minden üldöztetés ellenére sem bántotta őt vagy a csapatát, sőt, minden alkalmat megragadott arra, hogy Izrael ügyét szolgálja, bár irigykedés, árulás és hálátlanság volt ezért a jutalma” (Thomas Scott). Amikor bántottak vagy elnyomtak az emberek, felbecsülhetetlen vigasz, ha a saját szívünkben van bizonyágunk az ártatlanságunkról és a becsületességünkéről, ezért nem kímélhetünk semmi fáradságot, „hogy botránkozás nélkül való lelkiismeretünk legyen az Isten és emberek előtt mindenkor” (Csel24:16).

Annak kimondásával, hogy „az Úr megfizetett nékem igazságom szerint” Dávid kihirdette az ennek a világnak az isteni kormányzásában működő alapelvek egyikét. „Jóllehet az isteni kegyelem elosztása teljes mértékben szuverén és abszolút független az emberi érdemtől, mégis, a gondviselés tevékenységében gyakorta felfedezhető az igazságosság szabálya, mely által a sértettek miatt végül megtörténik a bosszúállás és az igazak megszabadulnak.” (C. H. Spurgeon) Ez a kijelentés annak a nézőpontnak az értelmes megragadásáról tesz tanúbizonyságot, amiből kiindulva írt Dávid, nevezetesen Isten kormányzási módozataiból az időben, nem pedig azon az alapon, amelyen üdvözít örökre. A zsoltáros e kijelentéseinek semmi közül sincs az ő megigazulásához a mennyei bíróságon, hanem csak az ártatlanságával és a becsületességével foglalkoznak a földi ellenségeivel szemben, ami miatt Isten megszabadította őt tőlük.

„Mert megőriztem az Úrnak utait, S gonoszul nem szakadtam el Istenemtől.” (2Sám22:22) Továbbra is úgy látjuk Dávidot, mint aki arról beszél, hogyan viselkedett abban az időben, amikor veszélyben volt az élete. A nyelvezetét itt természetesen nem szabad abszolút értelemben felfogni, sőt még viszonylagos kijelentésnek sem szabad tekinteni az életének egészéről. A Saul, majd később Absolon részéről elszenvedett provokációk, valamint az erőfeszítések ellenére sem, amiket kétségtelenül a Sátán tett, hogy rávegye: kérdőjelezze meg Isten jóságát és hűségét. A zsoltárok, amiket életének ebben az embert próbáló időszakában írt

eltéveszthetetlenül világossá teszik, hogy Dávid istenfélelme nem lett haloványabbá a legsúlyosabb körülmények között sem.

„Mert ítéletei mind előttem vannak, S rendeléseitől nem távoztam el.” (2Sám22:23) „A lelkiismerete bizonyosságot tett neki, hogy indig Isten Ígését tekintette a szabályának és ahhoz tartotta magát. Bárhol is járt, Isten ítéletei mindig előtte voltak, s azok vezették. S bárhová is ment, magával vitte a vallását is. Noha kénytelen volt elhagyni az országát, s elmenni, mondhatni, más isteneket szolgálni mégis, ami Isten rendeleteit illeti, nem távozott el azoktól hanem megtartotta az Úr útját és azon járt.” (Matthew Henry) Ez a kegyesege valódiságának biztos bizonyítéka volt. Viszonylag könnyű teljesíteni a külsődleges vallási kötelezettségeket, amíg otthon vagyunk, s hasonló gondolkodásúak vesznek körül minket, de az őszinteségünk valódi próbája az, amikor külföldre megyünk és olyan emberek között tartózkodunk, akik nem tesznek megvallást. Dávid nemcsak akkor imádta Isten, amíg még Jeruzsálemben volt, hanem akkor is, amikor a filiszteusok földjén tartózkodott.

„Tökéletes voltam előtte, s őrizkedtem rosszaságomtól.” (2Sám22:24) Ez a nyilatkozat nyilvánvalóan megerősíti az előző versekről adott magyarázatunkat: azokban egyedül csak az ellenségeivel szemben tanúsított viselkedésére utal, ami szigorúan az isteni rendelet szabályoztak. Konkrétan tartotta magát a „Ne ölj”-höz, amikor Saul teljesen az ő könyörületétől függött. Most Magára Istenre hivatkozik és kijelenti, hogy az Ő szemében szintén feddhetetlenül járt el az ellenségeivel szemben. „Itt az őszinteséget állítja: olyan őszinteséget, ami Isten előtt és igaznak minősül. Bármiféle gonoszsgot gondoljanak is róla az emberek, Dávid úgy érezte, hogy Isten jó véleményrel van róla.” (C. H. Spurgeon) Különböző magyarázatokat adtak a „rosszaságomra”, de a szövegkörnyezet fényében úgy tekintjük, arra az esetre vonatkozik, melynek során Dávid nem volt hajlandó megölni Sault, amikor az a hatalmában állt.

„Ezért megfizet nékem az Úr igazságom szerint, Szemei előtt való tisztaságom szerint.” (2Sám22:25) Nagyot tévednek azok, akik azt feltételezik, hogy Dávid itt a dicsekede lelkületének adott utat: ő az ártatlanságát bizonygatta az emberi egyenlőség bírósága előtt. Az ember nem vétke a büszkeségben, ha tudja, hogy igaz, őszinte, könyörületes: nem, s akkor sem az, amikor hiszi, hogy Isten megjutalmazza őt a gondviselésben ezen erények miatt, mert ez a legnyilvánvalóbb ténykérdés. Önelégöltség lenne átvinni ezeket a gondolatokat a gondviselő kormányzás területéről a lelki és örökkévaló királyságba, mert ott nemcsak a kegyelem uralkodik mindenek felett, de egyedül és kizárólagosan is az isteni kegy elosztásában. Egy istenfélő embernek jó lelkiismerettel, aki becsületesnek ismeri magát, nem kell megtagadnia a lelkiismeretét, s képmutatónak rosszabbnak mutatnia magát annál, mint amilyen valójában.

Rámutatva, miképpen értelmezhetők a fenti igeversek magára Dávidra, most mutassuk meg röviden, miképpen vonatkoztathatók Krisztusra mindennemű minősítés nélkül. „Megőriztem az Úrnak utait”, mikor megkísértettek azok elhagyására, „Eredj el Sátán”. „S gonoszul nem szakadtam el Istenemtől”: „Ki vádol engem közületek bűnnel?” (Jn8:46) volt a kérdése az ellenségeihez. „Mert ítéletei mind előttem vannak”: „Mert ama beszédek, a melyeket nékem adtál, ő nekik adtam” (Jn17:8), jelentette ki. „Tökéletes voltam előtte”: „én mindenkor azokat cselekszem, a melyek néki kedvesek” (Jn8:29) volt a kijelentése. „S őrizkedtem rosszaságomtól”: nagyon távol állt attól, hogy levágja azokat, akik a letartóztatására jöttek, sőt, egyiküket még meg is gyógyította (Lk22:51). „Ezért megfizet nékem az Úr igazságom szerint”: „Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonoszsgot, azért kent fel Isten, a te Istened öröm olajával társaid fölé.” (Zsolt45:8) a Lélek megerősítése.

„Az irgalmashoz irgalmas vagy, A tökéletes vitézhez tökéletes vagy. A tisztához tiszta vagy, A visszához pedig visszas. Segítesz a nyomorult népen, Szemeiddel pedig megalázod a felfuvalkodottakat.” Ezek az igeversek az általános alapelveket hirdetik ki Isten evilági kormányzásában: „általánost” mondunk, mert Isten a szuverén megítélését a tényleges alkalmazásában gyakorolja. Ha egyrésről azt olvassuk, hogy a hit egyes őszövetségi szentjei

„megoltották a tűznek erejét, megmenekedtek a kard élitől” stb. (Zsid11:34) másrésről az is, hogy „mások pedig megcsúfoltatások... próbáját állották ki... megköveztettek” (Zsid11:36). Keresztelő Jánost lefejezték, Istvánt megkövezték, Péter és Pál viszont csodálatosan megszabadultak az ellenségeiktől, majd hosszan és jól szolgáltak.

83. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)

Ebben az énekben Dávid azokat a csodálatos szabadulásokat ünnepli a nagy számú ellenségétől, amiket Jahve jóságának és hatalmának köszönhetően élt át. De amíg nem tartjuk gondosan észben ezt a konkrét szempontot, addig teljesen képtelenek vagyunk ezeket a megtapasztalásokat a helyes távlatban látni. Dávid itt nem a saját egész történetének a vázlatát adja, hanem annak csak egy konkrét szakaszára korlátozódik. Mivel kívül esnek a mostani témája hatókörén, ezért nem mond semmit a saját fájdalmas hibáiról és bukásairól, inkább arra korlátozódik, amit az Úr munkált ki érte és általa. Sok igeszakasz van mind a történelmi könyvekben, mind a zsoltárokból, amikben halljuk, amint megvallja a bűneit és siratja a vétségeit, de ebben az énekben az ellenségei felett aratott győzelmeit és azok legyőzését meséli el, amiket nem a maga erejéből, hanem isteni segítséggel ért el.

Abban, amire az imént mutattunk rá van egy nagyon fontos lecke, amit a hívőnek a szívére kell venni. Ha vannak időszakok (és egészen biztosan vannak) amikor a keresztyén megindultan vonatkoztatja magára a 38. zsoltár gyászos nyelvezetét és az 51. zsoltár megalázó megvallásait, akkor ugyanúgy igaz, hogy vannak időszakok, amikor a 18. zsoltár győztes hangszínét kell alkalmaznia, ami majdnem azonos a 2Sám22-vel. Más szóval, ha vannak alkalmak, amikor a szent csak sóhajtozhat és nyöghet, akkor vannak olyan alkalmak is, amikor énekelnie és a győzelmeit kell ünnepelnie, mert Dávid az egyikről ugyanúgy hagyott ránk példát, mint a másiktól. S ezt az éneklést nem szabad csak az „első szeretet”, a házasságkötésünk napjaira korlátoznunk. Ezt az éneket Dávid idősebb korában írta? mikor végignézte a tekervényes életútját, akkor dacára a saját hibáinak és bukásainak meglátta, hogy miképpen volt végül „felettebb diadalmas az által, A ki minket szeretett” (Rm8:37).

Ha egyrészt létezik ma Sátántól becsapott hitvallók nagy tábor, akik szeretik kitrombitálni a saját sikereiket és hirdetni a bűn felett aratott képzelte győzelmeiket, akkor másrészt létezik az Úr népében egy jelentős hányad, akik úgy el vannak foglalva a saját bukásaikkal és vereségeikkel, hogy gyászosan elmulasztanak beszámolni az Úr bennük és általuk aratott győzelmeiről. Ennek nem szabadna így lenni: ez az Úr megfosztása attól, ami kijár neki, olyan morbiditás, amely miatt az arányosság minden érzését elveszítik, s másoknak ez a keresztyén élet téves elképzelését közvetíti. A hamis alázat az, ami becsukja a szemeinket a bennünk munkálkodó isteni kegyelem előtt. Az igazi alázat megléte és gyakorlása az, ami észreveszi a sikereinket és győzelmeinket mindaddig, amíg gondosan ügyelünk arra, hogy ezek minden tróféáját az Úr lábai elé helyezzük és egyedül Neki adjuk meg ezekért a tisztességet és a dicsőséget.

Emlékezzenek a hit jó harcát harcolók arra, hogy ez nem egy nap munkája, hanem élethosszig tartó feladat. S egy hosszas háborúban a siker nem egyenletesen követi annak az oldalt az erőfeszítéseit, amelyik majd kivívja a végső győzelmet. Egyáltalán nem. Rendszerint úgy alakul, hogy sok kisebb csetepaté végződik vereséggel, sőt néha egy-egy nagyobb összecsapás is, mielőtt a dolog végleg eldőlné. Néha a főszeregnek is vissza kell vonulnia az ellenség heves támadása elől. Vannak komoly veszteségek és csalódások, súlyos áldozatok, megannyi kapott seb, mielőtt a végső siker bekövetkezik. Miért feledkezünk meg ezekről a jól ismert tényekről amikor a lelki háborúról van szó? Arra ezek ugyanúgy vonatkoznak. Izrael még Józsua ihletett vezetése alatt sem győzött és foglalta el a Kánaánt egyetlen nap alatt, sőt, még egy év alatt sem: nem történt ez meg anélkül, hogy ne kóstolták volna meg a vereség keserűségét a győzelem édességével egyetemben.

Tisztában vagyunk vele, hogy az alapvető akadály, hogy megadjuk Istennek a Neki kijáró dicséretet az ellenségeink felett nekünk megadott győzelmekért a mostani vereség érzése. De ha megvárjuk, amíg az elvétetik, akkor addig kell várnunk, ameddig elérjük a mennyet, mielőtt énekelnénk ezt az éneket, s ez nyilvánvalóan helytelen, mivel ez az ének azért lett feljegyezve, hogy itt, a Földön használjuk. Ó, mondja az elcsüggedt olvasó: mások

használhatják, de nem illik egy olyan gyászos hibához, mint amilyen az enyém, hiszen gúnyolódás lenne Istent dicsérnem az ellenség felett aratott győzelmeimért. Ne olyan hevesen, kedves barátom., elmélkedj ezek felett a kérdések felett: Vajon nem vagy még mindig a poklon kívül? Sok korábbi társad nem! Talán megkísértett, de vajon sikerült a Sátánnak teljesen elszakítania téged Istentől? Sokakat sikerült! Vajon végzetes tévedések csaptak be és térítettek el? Milliókat igen! Akkor hát van okod hálát adni Istennek ezekért a szabadításokért!

Ahogy a hívő alaposan áttekinti az egész életútját, egyrésztől sok mindent talál önmagában, ami miatt meg kell alázkodnia, másrésztől nem keveset lát, ami miatt örvendeznie kell az Úrban. Így volt ez Dáviddal is. Bár voltak tragikus hibái, voltak áldott sikerei is, s ezeket ünnepelte ebben az énekben. Miután kijelentette, hogy Isten igazságosan járt el, amikor kegyes volt vele (20-28. versek), a tisztán személyes hangvétel újra visszaáll és örömteli dicséretekben tör ki. A fő különbség az éneke második felében az elsőhöz viszonyítva könnyedén felfedezhető, ha a részletekre figyelünk: az előbbiben Dávid azzal foglalkozik, hogy Isten hogyan szabadította meg az ellenségeitől (3-17. versek), az utóbbiban felsorolja az ellenségei felett aratott győzelmeit, s mindegyikben egyedül Jahvének adja a dicsőséget. Az első részben Dávid passzív volt – egyedül Isten karja volt a szabadulása; a másodikban aktív, ő a győztes király, akinek a karja Isten által erősödik meg a győzelemhez.

„Mert te vagy az én szövétnekem, Uram, S az Úr megvilágosítja az én sötétségemet.” (2Sám22:29) Ez az igevers kapcsolja össze az ének két felét. Első ránézésre az összekapcsolás ereje nem túl nyilvánvaló, de egy kis vizsgálódás megerősíti az általános jelentőségét. Dávid útja egyszerre volt nehéz és veszélyes. Időnként annyira bonyolult és zavarba ejtő volt, hogy teljesen képtelen volt meglátni, hová vezet. Az árnyékok többször is oly sötétek voltak, hogy teljesen tanácstalanná vált annak felismerésében, ami rá várt. Újra és újra sok minden történt, ami súlyos sötétségbe borította Dávid lelkét, de az Úr kegyelmesen feloldotta a feszültséget, vidámságot adva a legsötétebb órában is. Emlékeznünk kell rá, hogy a keletiek a „lámpa” szó alatt ugyanúgy értik a vigasztalást is, mint a világosságot – sokan közülük lemondanak az élelemlről, hogy olajat vehessenek, s ez segít megértenünk az itt használt jelképet.

„Mert te vagy az én szövétnekem, Uram.” Ez a hívő ember nagy menedéke a próbák idején: odafordulhat Hozzá, aki a szegény világi számára teljesen idegen. S nem is fordul Hozzá hiába, mert Isten „igen bizonyos segítség a nyomorúságban”. Az elnyomott és elcsüggedt szent számára „az irgalmasságnak Atyja és minden vigasztalásnak Istene” (2Kor1:3). Bár az éjszakája nem válik nappallá, Isten ábrázatának üdvözlő sugárzása olyan vidámságot közvetít, ami felemeli a reszkető szívet a legmagányosabb és leggyászosabb órában is. Adullám barlangjában, a Refaim völgyében, Mahanáim erődjében az Úr volt a vigasztalója és a támogatója, s most, hogy beköszöntött az öregkor, Dávid képes volt bizonyosságot tenni: „te vagy az én szövétnekem, Uram”. S vajon nem ez a bizonyossága szerzőnek és olvasónak? Vajon nincs bőséges okunk bizonyosságot tenni ugyanerről a dicsőséges tényről?

„S az Úr megvilágosítja az én sötétségemet.” Ez a hit és a reménység nyelve volt: Ő, Aki oly gyakran megtette ezt Dávidnak a múltban, nem hagyja majd cserben a jövőben sem. Nem számít, milyen sűrű lesz a homály, lesz áttörés a felhők között. Az, ami felfoghatatlan a természeti ember számára, gyakorta válik felfoghatóvá a lelki számára. Egészségkárosodás, pénzügyi katasztrófa vagy családi gyászesemény: igen, de „az Úr bizodalmas az öt félőkhöz”. Az isteni gondviselés gyakran titokzatos mélység, de Isten Önmaga magyarázója, s világossá teszi azt, ami korábban homályos volt. Különösen ez a helyzet akkor, amikor a hívőt oly hevesen és oly gyakran gyötrik az ellenségei. Miért kell a békességét ennyire gorombán megzavarni, az örömet lehűteni, a reménységét darabokra törni? Miért kell a konfliktusnak oly gyakran ellene támadni, s miért a megalázó vereség az osztályrésze? Itt ismét magabiztosan kijelenthetjük, hogy „az Úr megvilágosítja az én sötétségemet”: ha nem most, majd később.

„Mert veled harczol seregen is átfutok, Az én Istenemmel kőfalon is átugrom.” (2Sám22:30). Mivel ezek a szavak az ének második felében szerepelnek, mi nem úgy tekintjük

(mint egyesek), hogy Dávidnak az ellenségei elől való menekülésére utalnak, hanem inkább arra, hogy legyőzte őket. Nem az történt, hogy majdnem körülzárták az ellenséges erők, de sikerült menekülőtut találnia, vagy bekergették valamilyen kerítés mögé és azon mászott át, hanem inkább arról van szó, hogy sikeresen támadta őket meg. Ahelyett, hogy azokat a nehézségeket ábrázolnák, amikből Dávid kimenekült, mi úgy tekintjük, hogy ez a vers az ellenségeit írja le két különböző helyzetben: a nyílt mezőn, s valamilyen várfal mögé húzódva, de ő mindkét esetben följük kerekedett. A vezérgondolat látszólag az, hogy a keresztyén harcosnak számolnia kell azzal, hogy a harc minden formájába bele fog kóstolni, mert néha támadnia, néha pedig védekeznie kell. A „harci sereg” akadályozhatja az előre jutását, az ellenállás „fala” gátolhatja a sikerét: de isteni segítséggel megbirkózik mindkettővel.

„Az Istennek útja tökéletes” (2Sám22:31). Micsoda dicsőséges bizonyosság volt ez olyasvalakitől, akit az Ő kedvezőtlen bánásmódjai oly súlyosan próbára tettek! Bármennyire keményen bánt is vele, bármennyire rögs is volt az út, amin gyakran járnia kellett, Dávidnak egy kritikus szava sem volt Isten ellen a vele szemben tanúsított bánásmódja miatt. Egyáltalán nem: csak igazolta és magasztalta Őt. Micsoda nyugvóhely a szív számára biztosnak lenni abban, hogy minden isteni cselekedetet a csalhatatlan bölcsesség és igazságosság, a végtelen jóság és türelem, a hajlíthatatlan igazság és a gyengéd könyörület irányít! „Az Úrnak beszéde tiszta”, mint a kemencében finomított ezüst. A népe tízezrei voltak minden korban és körülmények között próbára téve, s bizonyították az Úr Ígéjének elégségességét önmaguk számára: úgy találták, hogy a tanítása kielégíti a lelket, az előírásainak követése a saját érdekeiket szolgálta, az ígéretei pedig abszolút megbízhatók. „Paizsa ő mindeneknek, a kik ő benne bíznak”: a szövetség-megtartó Jahve biztos Védőpajzsa a hadakozó népének.

„Mert kicsoda volna Isten az Úron kívül? S kicsoda köszikla a mi Istenünkön kívül?” (2Sám22:32) Senki sem hasonlítható Hozzá, mert senki sincs olyan, mint Ő: minden más imádott istenség csak hamisítók és színlelők. „Kicsoda az istenek közt olyan, mint te Uram? Kicsoda olyan, mint te, szentséggel dicső, félelemmel dicsérendő és csudatévő?” (2Móz15:11) Ki más teremte, tart fenn és kormányoz minden teremtményt, mint az élő és igazi Isten? Ő minden attribútumában tökéletes, minden cselekedetében kiváló. A nyitó „Mert” kapcsolható mind a 30. mind a 31. vershez: „az én Istenemmel kőfalon is átugrom”, mert senki más nem teszi ezt úgy lehetővé, mint Ő; „paizsa ő mindeneknek, a kik ő benne bíznak”, mert Ő, és egyedül csak Ő megbízható. Hol rögzülhetnek a tartós remények? Hol lehet valódi erőt találni? Hol lehet menedékre lelteni? Az örök Kösziklában, mert Ő mozdíthatatlan és megváltozhatatlan, szilárd és erős.

„Isten az én erős kőváram, Ő teszi tökéletessé az utamat.”³⁸ (2Sám22:33) Ő adott Dávidnak erőt és képességeket, Ő tartotta fenn és őrizte meg mind zarándokként, mint harcosként. A keresztyén katona milyen gyakran fáradt el és gyengült meg, de aztán új erőre kapott: „hatalmasan megerősödött az Ő Lelke által a belső emberben” (Ef3:16). Milyen gyakran tűnt az előttünk álló feladat teljesítése lehetetlenségnek, a nehézségek leküzdhetetleneknek, mikor akkora erőt kaptunk, hogy szárnyra keltünk, mint a saskeselyűk, futottunk, de nem fáradtunk el. Ám ezt nem tulajdoníthatjuk a saját érdemünknek: Maga Isten a mi erőnk és hatalmunk fizikailag és lelkileg egyformán. „Ő teszi tökéletessé az utamat”, ami alatt Dávid azt értette, hogy az útja sikeres volt. Ezeket a szavakat minden hívő valóságos értelemben teheti a magáévá: mivel a lépéseit Isten rendezi el, s mivel az útja egyre jobban és jobban fénylik a „tökéletes napig”.

³⁸ Az angol változat szerint. Károlinál: *Ki vezérli az igaznak útját – a ford.*

„Lábait olyanná teszi, mint a szarvasé, S magas helyekre állít engem.” (2Sám22:34) „Ahogyan a szarvas megmássza a göröngyös sziklákat és biztosan áll a csúszós hegycsúcson a szakadék szélén, úgy tartotta meg Isten gondviselése és kegyelme Dávidot a legcsúszósabb utakon és vezette őt a mostani magas pozíciójába.” (Thomas Scott) Egyes állatok lábai úgy vannak kialakítva, hogy igazodjanak a trükkös és alattomos talajhoz. Ennek az igeversnek a jelképe hármas gondolati vonalra utal. Először, Isten alkalmassá teszi a hívőt arra a pozícióra, aminek az elfoglalását kijelölte a számára, függetlenül attól, hogy az mennyire megtisztelő és veszélyes. Másodszor, ellátja őt gyorsasággal és mozgékonyasággal, amikor a Király ügye sietséget követel meg, mert a szarvast mind a sebesség, mind a biztos lábakon állás jellemzi. Harmadszor, Isten védelmezi és óvja őt a legveszélyesebb helyeken: „Híveinek lábait megoltalmazza” (1Sám2:9).

„Kezeimet harcra tanítja, Hogy az érczív karjaim által törik el.” (2Sám22:35). Bármilyen képességei is voltak a fegyverforgatásban, Dávid hálásan az isteni tanításnak tulajdonította azokat. Az általános alapelv itt széles körben alkalmazandó: a mesterembernek, a zenésznek, a háziasszonynak hálásan el kell ismerni, hogy Isten az, Aki megadta a képességeket az ujjainak. Magasztosabb jelentőségében ez az igevers a keresztyén harcosba ültetett isteni bölcsességre utal a fegyverforgatásban, amit a kegyelem adott meg neki. S ahogy a természetben, úgy van a lelkiben is: a fegyvereknek, legyenek bár támadók vagy védekezők, csekély hasznuk van, amíg nem tudjuk, hogyan használjuk azokat a magunk javára. „Vegyétek föl az Istennek minden fegyverét, hogy ellentállhassatok ama gonosz napon” (Ef6:13). Ez nemcsak azt jelenti, hogy magunkra öltük a teljes, Isten által biztosított fegyverzetet, hanem azt is, hogy Őt keressük vezetésért és segítségért ezek használatához. Az igevers második fele azt látszik jelezni, hogy Dávid Sámsonhoz hasonlóan időnként több mint közönséges erővel volt felruházva.

„Idvességednek paizsát adtad nékem” (2Sám22:36) Dávid itt magasabbra tekint Isten anyagi és mulandó áldásainál, amiket oly gyakran megadott neki, azokra a különleges kegyajándékokra, amiket a választottjainak tart fenn. A gondviselés közönséges ajándékait a gonoszok és az igazak egyaránt megkapják, de a kegyelem gazdagsága, ami csak a menny kegyeltjeinek adatik meg, messze felülmúlja az előbbit. Ugyan micsodák a testi szabadítások, ha a lélek elvész?! Mit tesz a szabadulás az emberi ellenségektől, ha az ördögnek meg van engedve, hogy az örök pusztulásba rántson? Dávidnak nemcsak az előbbi adatott meg, hanem az utóbbi is. Világos utalás ez arra, hogy a magasztosabb jelentést kell keresnünk ebben az énekben mindvégig és lelkileg kell azt értelmeznünk. Jegyezzük meg, hogy nem ez az egyedüli hely, ahol Isten üdvösségéről van szó: lásd a 47. és 51. verseket.

„S kegyelmed nagygyá tett engem.” (2Sám22:36) A héber szó jelentése, amit itt „kegyelemnek” fordítottak, jelentős kiterjedésű és különféleképpen fordították. A Septuaginta szerint „a fegyelmezésed” vagy atyai büntetésed; máshol „a jóságod” szerepel, utalva Isten cselekedeteinek jótéteményeire; megint máshol és jobban szó szerint „a leereszkedésed”. Ezek mind egy és ugyanazon dolognak felelnek meg. Dávid eme elismerése áldott: nagyon távol állt attól, hogy panaszkodjon az isteni gondviselésre és azzal vádolja Istent, hogy durván bánt vele, inkább felmagasztalja Isten tökéletességeit a vele kapcsolatos fáradozásában. Dávid elismeri, hogy Isten gyengéd szülőként bánt vele, végtelen türelemmel mérsékelve a vesszőt, s megerősíti, hogy Isten kegyelmesen megszentelte a megpróbáltatásait. Bár a juhakol mellől lett a trónra emelve, s nagygyá lett a gazdagságban és a hatalomban, sikeres harcosként és uralkodóként nem mulasztja el mindezért egyedül Istennek adni a dicsőséget.

84. fejezet – A szent éneke (2Sám22, folytatás)

Ha most be akarjuk fejezni a magyarázatunkat erről az énekről, akkor el kell tekintenünk a szokásos bevezető megjegyzéseinktől, azért azonnal a következő versre lépünk. „Lépéseimet kiszélesítetted alattam. És bokáim meg nem tántorodtak.” (2Sám22:37) Dávid itt azért dicséri az Urat, mert nemcsak megőrizte, de fel is virágoztatta, megáldva őt szabadsággal és kiterjesztéssel: lásd 20. vers. A szűk hegyi ösvényről és a barlang bezártságából tágas térre jutott, s ott fenn is tartatott, mert annak a helynek ugyanúgy megvoltak a maga veszélyei, mint a korábbiak: „Nem csekély kegyelem eljutni a teljes keresztyén szabadságra és kiterjedésre, de még nagyobb kegy méltó módon járni az efféle szabadságban, nem engedve meg a lábaink megcsúszását.” (C. H. Spurgeon) Szilárdan megállni a megpróbáltatás napján a megtartó kegyelem eredménye, s arra a segítségre ugyanúgy szükségünk van a bővelkedés napjaiban is.

„Üldözöm ellenségeimet és elpusztítom őket, Nem térek vissza, míg meg nem semmisítem őket.” (2Sám22:38) Dávid itt azokra az esetekre utal, amilyeneket például az 1Sám30-ban látunk: az amálekíták úgy vélték, hogy szabadon távozhatnak a zsákmányukkal (2. vers), de amikor Isten vezette Dávidot az üldözésekre, csakhamar utolérte és miszlikbe aprította őket (16-18. versek). Nem elegendő, ha a hívő állja a sarat és ellenáll az ellenségei támadásának. Vannak időszakok, amikor támadnia kell és „üldöznie” az ellenségeit: sőt, ahogyan az általános alapelv tartja, a legjobb védekezés a támadás. A vágyakat nemcsak kiéheztetni kell, nem gondoskodva azokról, hanem meg kell „öldökölni” vagy halálra kell adni azokat. Isten adott a keresztyén harcosnak kardot is a pajszs mellé, s mindegyiket kell használni a maga idejében. Figyeljük meg, hogy a 38. vers következik a 37. után: meg kell növekedni és újulni, mielőtt mi lehetünk a támadók és a győztesek.

„Megsemmisítem, eltiprom őket, hogy fel nem kelhetnek, Lábaim alatt hullanak el.” (2Sám22:39) Ez felhívja a figyelmet azoknak a győzelmeknek a teljességére, aminek a kivívását Isten engedte meg Dávidnak. De ez vajon nem támaszt komoly nehézséget a gyakorlott szent számára? Mennyire, de mennyire elmarad ettől az ő tényleges megtapasztalása! Távol attól, hogy az ellenségeit eltiporta és a lábai alá vetette volna, naponta úgy látja, hogy felülkerekednek rajta. Igaz, mindazonáltal van értelem, amiben a szent kiváltsága, hogy ezeket a szavakat a magáévá tegye: ez a hit nyelvezete, nem az érzékeké. E versek jogosan vonatkoztathatók az ellenségeink törvényszéki lemeszárlására: ujjonghatunk, hogy a bűnt, a halált és a poklot megsemmisítette a mi győztes Urunk! Ne feledkezzünk meg a drága ígéretéről: „én élek, ti is élni fogtok” (Jn14:19). A múltbeli győzelme biztos garanciája a mi jövőbeli teljes győzelmünknek.

„Mert te erővel öveztél engem a harcra, Lenyomtd azokat, kik ellenem támadtak.” (2Sám22:40) Dávid egyszerre volt eleven és hősies, de mégsem magánk tulajdonítja ezért az érdemet. Szabadon elismeri, hogy Isten volt az, Aki felkészítette a hadakozásra, Ő adta meg neki a képességet és Ő koronázta meg a sikerrel az erőfeszítéseit. Bármely mértékű szabadság a bűntől és a Sátántól, amit élvezünk, a szív bármilyen növekedése Isten szolgálatában, a megőrzésünk ennek a csábító világnak a csúszós útjain okok a hálaadásra, de nem alapjai az öndicsőítésnek. Igaz, hogy küzdenünk kell a lelki ellenségeinkkel, de az igazság az, hogy a győzelem sokkal inkább az Úré, mintsem a miénk. Hosszú ideje az a szerző meggyőződése mind a saját tapasztalatából, mind másoké alapos megfigyeléséből, hogy a fő ok, amiért Isten nem ad nekünk nagyobb győzelmeket most a lelki ellenségeink felett az, hogy annyira hajlamosak vagyunk ezekért öntelökké válni. Ó, jaj, mennyire csalárd és gonosz a szívünk!

„Megadtad, hogy ellenségeim hátat fordítottak nékem, Gyülölőim, a kiket elpusztítottam én” (2Sám22:41). Kétségtelenül ilyen lesz a dicséretünk a mennyben, sokkal teljesebb értelemben, mint itt a Földön valaha is. Vajon nem erre utal nekünk a Jel15:1-3, ahol azt olvassuk, hogy „a kik diadalmasok a fenevadon” stb. „énekelik vala Mózesnek az Isten szolgájának énekét (lásd 2Móz15), és a Báránynak énekét”? Közben a mi áldott kiváltságunk

rátámaszkodni az isteni ígéretre: „A békességnek Istene megrontja a Sátánt a ti lábaitok alatt hamar.” Helyesen buzdította a hallgatóit a puritán Adams, mikor az énekünknek ezt a versét kommentálta: „Bár a szenvedélyek uralják a testünket, a lelkünket uralja a türelem”. Egy elhúzódó háborúban ez ugyanolyan lényeges, mint a hősiesség, vagy fegyverek használatának képessége. A végső üdvösség ígérete csak azoké, akik „mindvégig kitartanak”. A maga idejében majd aratunk, ha nem csüggedünk el. A harc lehet hosszú és heves, de a győztes koronája nagy jutalom lesz. Tekints hát a csata füstje és lármája fölé a békesség Fejedelmére, Aki várja, hogy üdvözölhessen a magasságban.

„Felnéztek, de nem volt, ki megszabadítsa, Az Úrhoz, de nem felelt nekik.” (2Sám22:42) A Companion Bible rámutatott, hogy a héberben itt egy szójáték van, ami így fordítható angolul: They cried with *fear*, but none gave *ear*. [*Félelemmel* kiáltottak, de senki nem fordította oda a *fülét*.] Eget-földet segítségül hívták, de hiába. Isten nem hallgatta meg őket, mert az ellenségei voltak, s Őt nem a Közbenjárón keresztül keresték. S mivel Ő adta át őket, ezért Dávid igazságos kardjának könnyű prédáivá váltak. „Az imádság annyira figyelemre méltó fegyver, hogy kétségbeesésükben még a gonoszok is ahhoz folyamodnak. De ezek az emberek a saját szolgálói ellen könyörögtek Istennek, ám mindhiába: a menny királysága nem válik megosztottá, és Isten soha nem támogatja az ellenségeit a barátainak kárára. Ezek az imák Isten számára semmivel sem jobbak, mint az istenkáromlás, amik csak még nagyobb haragra ingerlik az Urat.” (C. H. Spurgeon)

„Szétmorzsolom őket, mint a föld porát, Összezúgom, mint az utca sarát, szétaposom őket.” (2Sám22:43) Ne hagyjuk figyelmen kívül a kapcsolatot e vers és az előző között – amit a nyitó „Akkor” hangsúlyoz ki.³⁹ Ez megmutatja nekünk, milyen végtelenül tehetetlenek azok, akiket Isten elhagyott, és milyen félelmetes sors várj rájuk – v- ö. ezt Saul király sorsával: 1Sám28:6 és 30:3-4! A Dávid ellen harcoló nemzetek veresége annyira teljes volt, hogy olyanokká váltak, mint a mozsárban összetört por. Thomas Scott ebben a versben, szerintünk helyesen, utalás „az elkerülhetetlen pusztulásra, ami a zsidókra sújtott le a dicsőség Urának megfeszítéséért és az evangélium elutasításáért. Ők kiáltottak és még mindig kiáltanak szabadításért az Úrhoz, de elvetve az Ő szeretett Fia iránti engedelmességet nem kegyeskedik nekik válaszolni.” Milyen pontosan festették le ennek a versnek a jelképei a nemzet tragikus történetét: a „por”, amit a szél a Föld minden részére szétszórt, és a „sár”, amin megvetően taposnak.

„Megmentettél népemnek pártoskodásaitól, Népeknek fejéül tartasz fenn engemet, Oly nép szolgál nékem, melyet nem ismertem.” (2Sám22:44) Az első mondatban Dávid arra heves viszályra utal, ami oly súlyosan fenyegette és veszélyeztette a királyságát. Voltak időszakok, amikor a belső civakodás sokkalta komolyabb és veszélyesebb volt, mint bármi, amivel a körülvevő nemzetek fenyegettek. Isten mindazonáltal kegyelmesen megőrizte a szolgáját a rosszindulatuktól és az ellenszegülésüktől. Így van ez a keresztyén harcossal is: bár mind a világ, mind az ördög kívülről szembeszegülnek vele, a legnagyobb veszély mégis belülről fenyegeti – a saját romlottsága és vágyai igyekeznek folytonosan fölébe kerekedni. Senki más, csak Isten képes szabadságot adni neki ezektől a belső ellenségektől, s a biztos ígéret a következő: „a ki elkezdette bennetek a jó dolgot, elvégezi a Krisztus Jézusnak napjáig” (Fil1:6). Ugyanez az alapelv igaz a szolgálóra is: a leghevesebb problémái és próbái nem a gyülekezetén kívülről származnak, hanem annak saját tagjaitól és követőitől, s hatalmas kegyelem Istentől, ha megadja a belső békességet.

³⁹ Az angol változatban, a Károli fordításban nincs benne. – *a ford.*

„Népeknek fejéül tartasz fenn engemet, Oly nép szolgál nékem, melyet nem ismertem.” Az, hogy Isten jeles módon megőrizte Dávidot arra utal, hogy fontos és tekintélyes pozícióra tartotta őt fenn: hogy uralkodjon Izrael tizenkét törzse felett minden ellenkezés dacára a benjáminiták részéről. S felmagasztaltatott a pogányok fölé is: az amálekíták és a filiszteusok döntő vereségeit csak a még figyelemre méltóbb győzelmek zálogjainak tekintette. Az ebben közreadott gyakorlati lecke Isten változatlan hűségéről szól, s arra bátorít, hogy mindent múltbeli áldást, amit az Ő kezéből kaptunk, csak még nagyobb jövőbeli áldások foglalojának tekintsünk. Isten nem azért tartott meg téged eddig, gyöngé szívű barátom, hogy a végén bukácsolni hagyjon. Hat bajodban támogatott téged, s „a hetedikben sem illet a veszedelem” (Jób5:19). Mondd hát az apostollal együtt: „A ki ilyen nagy halálból megszabadított és szabadít minket: a kiből reménykedünk, hogy ezután is meg fog szabadítani” (2Kor1:10).

„Idegen fiak hizelkednek nékem, S egy hallásra engedelmeskednek” (2Sám22:45). Meg kell említeni, hogy a fordítók ebben, valamint az előző vers második felében megváltoztatták az igeidőt jelenről jövőre [az angol változatban – *a ford.*]. A vélemények jelentős mértékben eltérnek arról, hogy az ének utolsó szakasza valójában hol kezdődik, ahol az emlékezet reménykedésbe megy át. amelyekben a múltbeli sikereket a még nagyobb jövőbeli győzelmek garanciáinak tekinti. Isten volt Dávid „pajzsa” (31. vers), „ereje és hatalma” (33. vers). Az Ő leereszkedése tette őt naggyá (36. vers), Ő adta meg, hogy az ellenségei hátat fordítottak neki (41. vers). Mindezekből arra következtet, hogy Isten még nagyobb áldásokat tartogat a számára. Kevés kétely férhet hozzá, hogy a most vizsgált igeversben Dávidot a prófétaság Lelke ragadta el az Újszövetség korába, s a saját királysága volt a jelképe és a jele a Fia és Ura lelki uralkodásának.

Az egyetlen dolog, amihez némi bizonytalanság kapcsolódik, hogy hol van az a pontos pont ebben az énekben, ahol a történelmi átvált a prófétaiba, mert a héber ige az angollal ellentétben semmiféle segítséget nem ad nekünk ehhez. Mint láttuk, Thomas Scott a 43. verset tekinti ennek, vagy legalábbis ebbe a kategóriába tartozónak. Alexander Maclaren ezt javasolta: „Talán a legjobb sok régi változatot, valamint Hupfield értékes magyarázatát követni, s a fordításunk 38. versétől kezdődően az egész szakaszt a múltbeli tapasztalatok által kialakított bizalom kifejeződésének tekinteni.” Személyesen ezt túl radikálisnak tekintjük: sokkal biztosabb alapokon állunk, ha az American Version által követett irányt fogadjuk el és a 44. verset tekintjük fordulópontnak, ahol Dávid nyilvánvalóan tudatában volt, hogy a királyságának Palesztina határain túlra kell kiterjednie: az idegen törzseknek be kell hódolniuk neki és alázattal meg kell hajolniuk előtte.

Nemcsak azok a komoly összecsapások, amiken Dávid keresztülment és a neki megadott, figyelemre méltó győzelmek előképei Krisztus tapasztalatainak mind a szenvedéseiben, mind a győzelmeiben, de a Dávid által várt további kiterjesztések és a fővé válása a pogányok felett is előre jelezték a Megváltó felmagasztaltatását és az Ő királyságának kiterjedését messze a judaizmus határain túlra. Először is a dávidi előkép Valósága nem azzal szabadult meg a zsidó népe pártoskodásaitól (44. vers), hogy megőriztetett a haláltól, hanem azzal, hogy győztesen ment azon keresztül mert mindenben Ővé az elsőség. Másodszor, Ő vált a mind a pogányokat, mind a zsidókat magában foglaló egyház Fejévé. Harmadszor, azok, akik „idegenek” voltak (45. vers) Izrael közössége számára, engedelmeskedtek az Ő hangjának az evangéliumon keresztül és megadták Neki a hit engedelmességét. Negyedszer, a pogányság halálos sebet kapott Pál munkálkodása során, a büszkesége a porba hullott: az szerintünk a 46. vers profétai utalásának jelentése.

„S egy hallásra engedelmeskednek.” (2Sám22:45) „Sokszor fogadják be az evangéliumot olyan szívek, melyek látszólag nincsenek felkészülve rá. Azokat, akik korábban soha nem hallották az evangéliumot, elbűvölte annak az első üzenete és engedelmeskedtek, miközben mások, ó, jaj, akik hozzászórtak az örömteli hangjához inkább megkeményedtek, semhogy meglágyultak volna a tanításaitól. Isten kegyelme néha úgy fut, mint a tűz a

szalmában, s egy nap alatt születik egy nemzet. 'A szerelem első látásra' nem szokatlan dolog, ha Jézus a kérő. Ő dicsekedés nélkül leírhatja Caesar üzenetét: 'Jöttem, láttam, győztem'. Az Ő evangéliumát egyes esetekben azonnal elhiszik, amint meghallják. Mennyire ösztönző ez a kereszt tanításának elterjesztésében mindenfelé!" (C. H. Spurgeon)

„Idegen fiak elcsüggednek, S váraikból reszketve jönnek elő.” (2Sám22:46) „A hegyi erődítményekből jöttek elő félve a pogányok, hogy hűséget fogadjanak Izrael királyának, s a szegény bűnösök is így jönnek elő meghajolva a Megváltó, az Úr Krisztus előtt a magabiztosság kastélyaiból és a testi biztonság barlangjaiból. A bűneinket, amik elbástyázták magukat a testünkben és a vérünkben, mint bevehetetlen erődökben, kiűzi majd onnan a Szentlélek megszentelő energiája, s mi a szív egyszerűségében szolgáljuk majd az Urat.” (C. H. Spurgeon)

„Él az Úr és áldott az én kösziklám. Magasztaltassék az Isten, idvességem kösziklája.” (2Sám22:47) Miután dicséretet mondott a múltbeli győzelmeiért és kifejezte a jövőbeli győzelmekbe vetett bizalmát, Dávid visszatért Isten közvetlenebb csodálatára. Az Istenség egyes dicsőséges nevei, melyeket felhalmozott ennek az éneknek az elején, most visszhangoznak a végén. A különféle, általa átélt megtapasztalások elvezették a zsoltáros az ő élő Istenének mélyebb ismeretére: Ő, aki megőrizte Noét és szolgált Ábrahámnak sokkal korábban, volt az ő Istene is: gyors a hallásra, aktív a segítségnyújtásban. Az egyik kevésbé ismert puritán kommentálta így ezt a verset: „A tisztesség meghal, a gyönyörök meghalnak, a világ meghal, de az Úr él. A testem homok, a testi életem, erőm és dicsősége olyanok, mint a homokba írt szó, de áldott legyen az én Kösziklám. Azok egy pillanatig tartanak, ez megáll örökké; azokat elnyeli az átok, ennek fején örök áldások vannak.” (P. Sterry)

„Isten az, ki bosszút áll értem, S aláam hajtja a népeket. Ki megment engem ellenségeimtől, Te magasztalsz fel engem az ellenem támadók fölött, S az erőszakos embertől megszabadítasz engem.” (2Sám22:48-49) Dávid itt visszatér az ének fő gondolatához: minden segítség Istenben és Istentől volt. Saját kézbe venni a dolgokat és a személyi bosszút keresni nemcsak nem illik annak, aki az Úrtól kapott kegyelmet, de vaskosan gonosz is, mert olyan előjogot sért, ami egyedül az Övé. Sőt, teljesen felesleges is, mert a megfelelő időben az Úr majd bosszút áll a bántalmazott népéért. Noha csatlakozhatunk Istvánhoz az imádságban: „Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt!”, mégis, mikor az isteni igazságszolgáltatás elégtételt vesz azokon, akik semmibe vették a törvényét, a jámbor szív hálát ad. A nasebyi csata után az alsóház elnökének írt levelében Oliver Cromwell ezt írta: „Sir, ez nem más, mint az Úr keze és egyedül az Övé a dicsőség, amiben senki sem osztozhat Vele.”

„Dicsérlek azért téged, Uram, a pogányok között, S nevednek dicséretet éneklek.” (2Sám22:50) Micsoda példáját állítja itt elének Dávid egy szent léleknek, aki istentelen emberek jelenlétében dicsekedik az Úrban! Létezik arany középút a kegyességünknek a hívők előtti illetlen mutogatása és a gyáva hallgatás között a jelenlétükben. Nem szabad eltűnnünk Isten megvetőit a szánk becsukásával és dicséreteink elfojtásával, különösen étkezés előtt vagyunk kötelesek meghajtani a fejünket és hálát adni az Úrnak, még ha „pogányok között” vagyunk is. Ne szégyelld elismerni Istenedet az Ő ellenségeinek a jelenlétében. Ezt az igeverset idézi az apostol és alkalmazza a keresztyénekre a Rm15:9-ben, ami világos bizonyítékát szolgáltatja annak, hogy Dávid az előképe Valóságát tartotta szem előtt ennek az éneknek a második részében.

„Ő az üdvösség tornya [Károlinál: Nagy segítséget ad] az ő királyának, Irgalmasságot cselekszik felkentjével, Dáviddal és az ő magvával mindörökké!” (2Sám22:51) Dávid nemcsak „azt üdvössége kösziklajaként” tekintett Istenre – arra, Aki megtámogatta őt, Akibe vetette minden reménységét – hanem „az üdvössége tornyának” is – Akiben biztonságra lel, Aki végtelenül felette áll. Bár üdvözült, mégis szüksége volt a „kegyelemre”! Az utolsó mondat azt jelzi, hogy a 2Sám7:15-16-ban szereplő isteni ígéretre támaszkodott, s ez további bizonyítéka annak, hogy Krisztusra tekintett, mert egyedül Ő „ő magva mindörökké”.

85. fejezet – Utolsó szavai (2Sám23)

A most vizsgált igeszakasz (2Sám23:1-7) némi nehézséget jelent különösen azoknak, akik nem szoktak különbségeket tenni és viszonylagosan vagy abszolút értelemben felfogni a szavakat. Ez a szakasz azzal nyit, hogy kimondja: „Ezek Dávidnak utolsó beszédei”, miközben a pátriákra még nem ért el az élete végére. Furcsának tűnhet, hogy ezt itt olvassuk, amikor még oly sok minden van feljegyezve a soron következő fejezetekben, mert valakinek az „utolsó szavait” természetes módon az élete végén elmondottakkal társítjuk. S nem enyhíti a nehézséget az sem, ha megfigyeljük, mily nagyon más volt a nyelvezete az 1Kir2:9-ben. Thomas Scott úgy vélte, hogy „talán megismételte ezeket a haldoklás pillanataiban, mint a hitének és a reménységének, valamint a vigasztalása forrásának a kifejeződését.” Lehet, hogy ez a helyzet, mert nagyon valószínű, hogy az efféle kijelentések újra és újra a szívében és a szájában voltak az utolsó napjaiban.

Nekünk azonban úgy tűnik, hogy a 2Sám23 „Dávid utolsó beszédeire” nem mint pusztán emberi, hanem inkább mint Isten szájából származó beszédre utalnak, s ezzel rövid kiegészítést alkotják a zsoltárjainak. Az, hogy az igeszakaszunk Dávid utolsó ihletett szavait tartalmazzák, teljesen világosnak látszik a benne használt különleges kifejezésekről. Először is határozott utalást tesz önmagára, mint „Izrael édes dalnokára” (2Sám23:1),⁴⁰ ami nyilvánvalóan a hivatalos jellegére utal, mint az Úr szolgájára és prófétájára. Másodszor kijelenti, hogy „Az Úrnak lelke szólott én bennem, és az ő beszéde az én nyelvem által” (2Sám23:2), mely nyelvezetet csak olyasvalaki használhatta, aki ki lett jelölve az Úr jövődöléseinek formális átadására, olyasvalaki, akit a Szentlélek olyannyira irányított, hogy a kijelentései isteni kinyilatkoztatásnak számítottak. Harmadszor, amit a 3. és 4. versekben mondott, azzal önmagán túlra tekintett és prófétai bejelentést tett a valódi „Uralkodóról” – ennek bizonyítéka, hogy a Szentlélek mozgatta. Emellett nincs semmi a soron következő fejezetekben, ami azt jelezné, hogy azokban Dávid formális kinyilatkoztatást tett isteni kijelentés által.

Megemlíthető még egy további különbség, ami eltörli az igeszakasszal kapcsolatos összes, még fennmaradó nehézséget. Nemcsak Dávid, mint ember és mint Jahve szája kijelentései között kell különbséget tennünk, hanem a cselekedeteit és a szavait és mind történelmileg, mind előképileg kell megnéznünk. Ebben a hosszú fejezet-sorozatban újra és újra rámutattunk, hogy Dávid sok (bár semmiképpen sem az összes) megtapasztalásában úgy kell látnunk őt, mint képviselőt, aki ugyanazt az utat járja, és ugyanazokon a közös kísértéseken és próbákon megy keresztül, mint az összes szent, mikor a bűnnek ezen a pusztaságán áthaladnak. Az 1Kir beszámol a pátriárka életének történelmi lezárásáról, s az idős király utolsó mondatáról: „az ő vénségét vérrel bocsássad a koporsóba” (1Kir2:9). A „vér” az utolsó szó a haldokló harcos, az ifjúságától fogva „hadakozó ember” ajkán, amiről a filiszteus ellenségek és az amálekita ellenfelek is bizonyóságot tehetek.

De a 2Sám23-ban lehetőségünk nyílik egy pillantást vetni a kép másik, a legáldottabb és legfelüdítőbb oldalára. Itt Isten Lelke nem a „hadakozó férfiút” (1Sám16:18), hanem „az Isten szíve szerint való embert”, azaz az Ő képviselőjét állítja elénk, aki kegyelmet talált Előtte, s akit Ő örök szeretettel szeretett. Itt hallgatjuk a kegyes ember szent lélegzetvételeit halljuk, s a szín „a mennyek kapujává” válik a számunkra. Ahogy a hívő közeledik a sivatagi vándorlása végéhez, Dávidhoz hasonlóan ő is áttekinti az Úr jóságát, elidőzik az ámulatoros kegyelem mellett, ami felemelte a trágyadombról és a mennyekben leültette őt Krisztusban (2Sám23:1),

⁴⁰ Károlinál: „Izrael dalainak kedvence” – *a ford.*

s miközben siratja egyes hozzá közel álló, kedves emberek lelki állapotát és a saját hibáját, amiért nem növekedett úgy a kegyelemben, ahogyan kellett volna, mégis kimondhatatlan vigaszra talál abban a tényben, hogy Isten vele örökkévaló szövetséget kötött.

„Ezek Dávidnak utolsó beszédei.” (2Sám23:1) Matthew Henry helyesen mutatott rá, hogy „mikor látjuk a halált közeledni, igyekeznünk kell az utolsó szavainkkal Istent tisztelni és a körülöttünk levőket építeni. Akiknek hosszas tapasztalataik vannak Isten jóságáról és a bölcsesség útjainak békességteljes mivoltáról, mikor az útjuk végére érnek, hagyjanak hátra feljegyzéseket a tapasztalataikról és tegyenek bizonyosságot az ígélet igazságáról.” nem mindenkinek adatik meg a közelgő távozásának világos jele vagy egy tudatos időszak, amikor világosan megvallhatja a hitét és a reménységét, de akiknek ez megadatik, azoknak világos a kötelességük és a kiváltságuk. Dávid is így viselkedett Isten dicsőségére és a népe vigasztalására, és ha minden más egyenlő, akkor nekünk is így kell tennünk.

„Dávidnak, Isai fiának szózata, annak a férfinak szózata, a ki igen felmagasztaltaték, Jákób Istenének felkentje és Izráel dalainak kedvence.” (2Sám23:1) A héber „szózat” szó (ami kétszer is szerepel ebben a versben) azt jelenti: bizonyossággal és tekintéllyel beszélni, s így erősíti meg az általunk a fentiekben mondottakat a beszéde isteni jellegéről. Dávid először is a származásának alacsonyságával írja le önmagát – „Isai fia”, ismeretlen a bíborba és finom vászonba öltözöttek között. A törzs, ahonnan jött, valóban alázatos volt, mert amikor megkérdezték Saul udvarában, hogy „ki fia e gyermek?”, a válasz ez volt: „ó király, nem tudom!” (1Sám17:55). Ezért Dávidnak magának kellett felelnie: „a Bethlehemből való Isainak a fia vagyok” – egy kicsi és megvetett nemzetség, akik között ő a legkisebb. Előképileg szólva ez az, ahogyan a hívő elismeri a saját alázatos eredetét, visszanézve a gödörre, ahonnan kiásták.

„A ki igen felmagasztaltaték”: itt másodjára a felmagasztalásának méltóságát említi. Bár annyira alantas a származása, Saul egyik legszerényebb alattvalójától való, mégis kegyet talált az Úr előtt és felemeltetett a trónra, s egész Izrael uralkodójává vált. Minél közelebb kerül a hívő az élete végéhez, annál jobban csodálkozik a szíve Isten szuverén kegyelmén, amivel egy ennyire méltatlan embert ragadott meg és emelt a szent angyalok által elfoglalt pozíciónál nagyobb méltóságra és tisztességre. Harmadszor, Dávid „Isten felkentjének” nevezi magát, s ebbéli minőségében ismét csak tipikus hívő, mert a keresztyénekről van megírva: „A ki pedig minket ti veletek egybe Krisztusban megerősít és megken minket, az Isten az” (1Kor1:21). Végül, az „Izrael édes dalnoka” természetesen a hivatalos minőségére utal, ám még ez is képviselői: jóllehet ő írta a zsoltárokat, ezek a mi javunkra vannak (Jak5:13).

„Az Úrnak lelke szólott én bennem, és az ő beszéde az én nyelvem által.” (2Sám23:2) Bár hasztalan a számunkra megpróbálni bármiféle ésszerű magyarázatot adni az isteni ihletettségről, mégis ez a Szentírásban található sok kijelentés egyike, ami a természete és a kiterjedése meghatározására szolgál. Amikor szemtől szembe kerülünk az isteni és az emberi összekapcsolódásával, akkor olyasvalamivel találkozunk, ami meghaladja a véges elme felfogóképességét. Mindazonáltal a kijelentettek segítségével megfogalmazhatunk néhány kitételt, nehogy az egyik vagy a másik végletbe essünk. A Szentírás valóban Isten Ígéje, tévedhetetlen és elpusztíthatatlan, s mégis a teremtmény közreműködése lett felhasználva a közreadásában és az összeállításában. A beszélő száj emberi volt, de az üzenet isteni; a hang emberi volt, de maguk a szavak Magától Istentől származtak.

„A Szent Lélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei” (1Pt1:21). Azok a szent emberek voltak a Mindenható tényleges szájai, a mondásaikat oly abszolút módon felügyelte, hogy amit mondtak és írtak, az tökéletes kifejezése volt az Ő gondolatainak és akaratának. Nem egyszerűen csak az elméiket emelte fel vagy a lelküket nemesítette meg, hanem a nyelvüket szabályozta. Nem pusztán annyi történt, hogy az akaratuk kapott természetfeletti ösztönzést vagy az elméik lettek isteni módon megvilágosítva, hanem maguknak az üzeneteknek a szavai lettek eljuttatva hozzájuk. Ennél semmivel sem kevesebb szűrhető le az előttünk álló igeversből: amikor Dávid azt jelentette ki, hogy Isten Ígéje volt a

nyelvén, az sokkalta többet jelent, mint hogy az elképzelés jutott el az elméjébe, s ő nyugodtan kifejezhette azt a saját szavaival. Itt nem kevesebbről van szó, mint a Szentírás verbális ihletettségről – v. ö. 1Kor2:13.

„Izráelnek Istene szólott, Izráelnek kösziklája mondá nékem: A ki igazságosan uralkodik az emberek felett, a ki Isten félelmével uralkodik” (2Sám23:3). A régebbi szerzők ezekben az igeversekben – szerintünk helyesen – utalást láttak az áldott Szentháromságra. Először a 2. versben jelentette ki Dávid: „Az Úrnak lelke szólott én bennem”, s az, hogy ez inkább egy isteni Személyt, mintsem a lelki fellobbantást jelentette, világosan kiderül, az „ő beszéde az én nyelvem által” szavakból. Másodsor, „Izráelnek Istene szólott”, azaz, Isten, az Atya beszélt, mint azt az utalás a Zsid1:1 és 2-re világossá teszi. Harmadsor, „Izráelnek kösziklája” szólt Dávidhoz, utalva ezzel a Fiúra az Ő közbenjárói minőségében, Akiről meg lett jövendölve: „Olyan lesz... mint a rejtek szél ellen, mint oltalom zivatar ellen, mint patakok száraz vidéken, mint nagy kőszál árnyéka a szomjúhozó földön.” (Ézs32:2) Bár teljesebb és világosabb kijelentés adatott az Istenségről a keresztyénségben, Isten hármas egysége mindazonáltal az Ószövetségben is határozottan ki volt jelölve.

Különbséget kell tenni az előző, valamint a 3. versben feljegyzettek között: ott „az Úr Lelke beszéde szólt a nyelven által”, itt „mondta nekem” – ami arra vonatkozik, hogy ott arról van szó, aminek a feljegyzésére (főleg a zsoltárokból) isteni ihletés indította, itt pedig ez egy személyesebb üzenet neki és a családjának. „Figyeljék meg a szolgálók, hogy azok, akik által Isten másokhoz szól, törekednek meghallani és meghallgatni azt, amit a Lélek nekik mond. Azok, akiknek az a dolga, hogy másoknak megtanítsák a kötelességeiket, biztosnak kell lenniük abban, hogy megtanulják és megteszik a sajátjaikat.” (Matthew Henry) Különösen erre a két dologra kell odafigyelni: „Annak, aki embereken uralkodik, igazságosnak kell lennie és Isten félelmében kell uralkodnia.” Ez közvetlen utalás a polgári vezetőkre, de az alapelv szigorúan vonatkozik a gyülekezeti vezetőkre is: a magisztrátust és a szolgálókat egyformán a pártatlanságnak és az igazságosságnak kell jellemeznie, miközben mindegyikük a maga hivatalát annak tisztelésével kell ellátnia, Akinek majd egyszer még számot kell adniuk.

„Olyan az, mint a reggeli világosság, mikor a nap feljő, mint a felhőtlen reggel; napsugártól, esőtől sarjadjik a fű a földből.” (2Sám23:4) Itt az áldás és a bővelkedés van bebiztosítva azoknak, akik hűségesen látják el a kötelezettségeiket, betartva a törvény mindkét tábláját. „A világosság édes és örömteli, s az, aki teljesíti a kötelességét, elnyeri annak vigasztalását: az öröme az ő lelkiismeretének bizonyosságtétele. A világosság fényes, s a jó fejedelem (vagy szolgáló) látványos: az igazsága és a kegyessége lesz a tisztessége. A világosság áldás, s nincsenek is nagyobb és kiterjedtebb áldások a nyilvánosság számára, mint az istenfélelemben uralkodó fejedelmek. Olyan ez, mint 'a reggeli világosság', ami a leginkább üdvözölt dolog az éjszaka sötétsége után: ilyen volt Dávid kormányzása Saul után. Hasonlóképpen hasonlítja a zsenge fűhöz is, amit a föld terem az emberek szolgálatára: magával hozza az áldások aratását.” (Matthew Henry)

A 3. és 4. verseket joggal tekinthetjük messiási próféciaíknak, mert a héber szöveg így is fordítható: „Lesz majd Uralkodó az emberek felett, Aki igazságos és istenfélelemmel uralkodik.” A lényegi tulajdonságok abban, aki Isten dicsőségére és az Ő népe javára uralkodik az igazságosság és az alárendeltség – ezek tökéletességben egyedül abban az Áldott valakiben találhatók meg, Aki nem a saját akaratát jött megcselekedni, hanem annak akaratát, Aki elküldte Őt. Saul a saját érdekében használta a hatalmat, Dávidnak meg kellett hajtania a fejét és el kellett ismernie, hogy „Avagy nem ilyen-é az én házam Isten előtt?” (2Sám23:5), ami megköveteli tőlünk, hogy Krisztushoz forduljunk. Ő rendeli el az Atya királyságának dolgait, az isteni akaratnak megfelelően. Ő olyan, „mint a reggeli világosság”, mert Ő „a világ világossága”, és „mint a sarjadó fű”, mert Ő „az Úr csemetéje” és „a földnek gyümölcse” (Ézs4:2).

„Avagy nem ilyen-é az én házam Isten előtt?” (2Sám23:5). Itt a történelmi ismét belefolyik az előképibe. Miután megadatott neki a profetikus előretekintés, Dávid önmagára és a házára fordította a figyelmét és sajnálkozott az állapotán. „A saját hibájából a családja sokkal kevésbé volt vallásos és jómódú, mint amennyire az elvárható lett volna, s ennek következtében mind ő, mind Izrael sok mindent elszenvedett. bekövetkezett néhány gyászos és botrányos esemény, a dolgok nem úgy alakultak, ahogyan szeretne volna, s látszólag félelmei voltak az utódaival kapcsolatban, akik majd őt követik a királyságban.” (Thomas Scott) Bánat keveredett hát az öröméhez, és a borús előérzetek sötét árnyékot vetettek a sorsára.

Amikor a hívő közeledik az útja végéhez, akkor nemcsak az eredeti helyzetén, majd az emelkedett pozícióján elmélkedik, amibe a szuverén kegyelem emelte őt fel, hanem áttekinti az ostobaságait is, siratja a kudarcait, a szomorkodik a nyomorúságos viszonzás miatt, amit Isten jóságának viszonzásaképpen adott. Ez a kegyesek általános gyakorlata: ahogyan utaznak a pusztaságon át, fájdalmas próbák és megtapasztalások várnak rájuk, áthaladás a mély vizeken, megannyi heves összecsapás, s gyakran tanácstalanok, hogy hogyan őrizzék meg a hitüket.

Isten kegyelt szentjei
Az Ő hírnökei és prófétái
A te keskeny ösvényedet taposták
Bűnök, kétségek és félelmek közepette.

Végül aztán általánosan kell szomorkodniuk a hozzájuk legközelebb állók kegyetlen állapota miatt, majd ezt kiáltják: „Avagy nem ilyen-é az én házam Isten előtt?”

„Mert örökkévaló szövetséget kötött velem, mindennel ellátva és állandót.” (2Sám23:5) Áldott ellentét. A nyitó „Mert” szembe van állítva az előző mondatban szereplő „Avagy” szóval – Isten hűsége van szembeállítva egy örömteli ellentétben Dávid hibáival. ez a legkomolyabb módon szemlélteti Isten ámulatba ejtő szuverenitását: az isteni igazság lett kimérve az ellenségeinek, s az isteni kegyelem bánt vele magával. Legalább egy gyermeke bizonyult egynek az elvetettek közül, de Isten az örök békeesség szövetségére lépett az atyjával. Valóban édes vigasztalás volt ez a szegény szívének. Utalás ez arra a kegyelmi szövetségre, amit Isten az egész népével kötött még a világ teremtését megelőzően. Az a szövetség az örökkévalóságban kezdődik és az örökkévalóságig tart a következményeit illetően.

Ez az örökkévaló szövetség úgy „rendeltetett” el, hogy előmozdítsa Isten dicsőségét, a Közbenjáró tiszteletét és a népe szentségét és áldását. „Állandó”, mert az ígéretei attól származnak, Aki nem hazudhat, mert teljes gondoskodás történik benne a hívők minden hibájáról, s mert az igazgatása Krisztus kezében van. „Mert ez az én teljes üdvösségem.” Dávid joggal vezette vissza az üdvösségét az örök szövetségre: sajnos, manapság sokan teljesen tudatlanok a vigasztalásnak ezt a kimeríthetetlen kútját illetően. Nem elegendő visszatérnünk ahhoz az órához, amikor először jutottunk hitre, vagy a kereszthez, ahol a Megváltó megfizette a megváltásunk árát: az örök szövetségre kell tekintenünk, s látnunk kell, hogy abban Isten kegyelmesen eltervezte, hogy Krisztus meghal a népéért és beléjük ülteti a Léleket a megelevenítésük és a hit megadása végett. Ez „a teljes üdvösségünk”, mert teljesen elegendő, s tartalmazza az Atya, a Fiú és a Szentlélek minden üdvözítő cselekedetének a vázlatát.

Az örökkévaló szövetség természetének, teljességének és elégséges mivoltának következtében ennek kell „minden vágyamnak” lenni, azaz a Lélek segítségével megszerezni a saját személyes bizonyosságomat a nagy ígéretekben. „És minden kívánságomat nem sarjadoztatja-é?” Először, utalással a házára: számban, hatalomban; Isten az, Aki gyarapítja vagy nem gyarapítja a családokat (Zsolt107:41). A jó emberek gyakorta bánkódnak a fogyatkozó család kilátásától. Dávid háza előképe volt Krisztus egyházának. „Tegyük fel, hogy nem úgy van Istennek, ahogyan megkívánhatnánk: tegyük fel, hogy az egyház a tévelygések és a romlások következtében megfogyatkozott, ínségre jutott, megszégyenült és majdnem

megszűnt. Isten mégis szövetsége kötött az egyház Fejével, mely szerint magot őriz meg Neki: a Megváltónk ezzel vigasztalta Magát a szenvedései során, Ézs53:10, 12. Másodszor önmaga vonatkozásában: elnyerte a szövetség kegyelmét, de az nem virágzott úgy benne, mint ahogyan szerette volna – a saját hanyagsága volt ennek a bűnös oka.

Dávid az elvetettekre váró rettenetes sorsra való legkomolyabb utalással (6-7. versek) fejezi be. Hit nélkül, konokul, nem törődve Isten dicsőségével, megvetve a szolgáit és rosszul bántva azokkal a jogos megtorlás sújt le rájuk. A „mint a kitépett tövis” az Isten általi elvettetésük jelképe: végül „tűzzel égettetnek meg”. Ez jóvendülés volt Krisztus királysága kérlelhetetlen ellenségeinek örök pusztulásáról.

86. fejezet – A vitézei (2Sám23)

A 2Sám23 utolsó harminckét verse viszonylag kevés figyelmet kaptak azoktól, akik szoktak Bibliát olvasni, s még a legtöbb igemagyarázó is majdhogynem teljes csendben vannak ezekről. Az átlagos keresztyén valószínűleg némiképp nehéznek találja bármit is összegyűjteni ezekből, amiről úgy érzi, hogy valóban hasznára van a lelkének. Egy csomó ember van itt felsorolva – egyesek közülük szerepelnek a korábbi fejezetekben is, de a nagy többség egyébként teljesen ismeretlen a számunkra – és csak egy-két cselekedetük van leírva. Aztán a fejezet második fele a nevek hosszú listája, mely felett a legtöbben hajlamosak átsiklani. Mindazonáltal pont ezek a versek is benne foglaltatnak az isteni kijelentésben, miszerint „a melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg” (Rm15:4). Ezért tiszteletlenség volna Istennel szemben és valódi veszteség a számunkra, ha átugranánk ezt a szakaszt.

Semmi sincs jelentéktelen a Szentírás bármelyik szakaszában, annak minden része „hasznos” a számunkra (2Tim3:16-17). Szögezzük hát le a legelején, hogy ez a szakasz értékes tanítást tartalmaz a számunkra ma, fontos leckéket, amiket jól tesszük, ha a szívünkre veszünk. Hajoljunk hát meg alázattal Isten előtt és könyörögjünk Neki: nyissa meg a szemeinket, hogy láthassuk a „csodálatos dolgokat” az Ő törvényének ebben a részében. Övezzük fel elménk derekát és igyekezzünk tisztelettudóan eltöprengeni és lelkileg elmélkedni a tartalmán. Tartsuk észben a szövegkörnyezet törvényét, és próbáljuk megállapítani ennek a szakasznak a viszonyát a közvetlenül ezt megelőző versekkel. Figyeljük meg alaposan, miképpen vannak Dávid eme „nagy hatalmú emberei” osztályozva és próbáljuk meg kideríteni, mire akar ez utalni. Nézzünk a történelmi mögé és kövessük végig azt, ami előképi, egyidejűleg azonban korlátokat szabva a képzeletünknek a hit analógiája által szabályozva.

Mielőtt részletekbe bocsátkoznánk, mutassunk rá néhány általános leckére, amiket részben Matthew Henry rövid jegyzetei sugallanak. Először is, a katalógus, ami itt a király katonáinak neveiről, odaszántságáról és hősiességéről adatik, magának Dávidnak a tiszteletére van feljegyezve, aki felkészítette őket a hadakozás művészetére és gyakorlására, s aki a kegyesség és a bátorság példáját tárta eléjük. Az a hírnevét növeli, valamint előnyére válik, amikor a fejedelmet olyan emberek szolgálják, mint amilyenek itt vannak leírva. Így lesz ez az eljövendő napon is, amikor a könyveket megnyitják az összegyűlt világegyem előtt és kihirdetik Isten szolgálóinak hűségét és bátorságát, az főleg a Kapitányuk dicsőségét szolgálja majd, Akit szolgáltak, Akinek a hírnevét igyekeztek terjeszteni, és Akinek a Lelkétől kapták az energiájukat és a képességeiket. Bármilyen koronát is kapnak az Ő szolgálói és szentjei, azokat majd a Bárány lábai elé helyezik, mert egyedül Ő a méltó erre.

Másodszor, ezt az ihletett feljegyzés azok tiszteletére készült, akik maguk is méltók voltak. Ők szolgáltak eszközül Dávid eljuttatásához a koronáig, a felültetéséhez a trónra és a védelméhez azon, s a győzelmei megnöveléséhez. Ezért nem siklott át felettük a Lélek. Hasonlóképpen Isten hűséges szolgálói is eszközök Krisztus királyságának felállításában, biztosításában és kiterjesztésében ebben a világban, ezért nagyra kell őket becsülni a munkájuk kedvéért, mint azt Isten Ígéje konkrétan meg is parancsolja. Nem azt jelenti ez, hogy az emberek dicséretére vágynának, hanem a „tisztesség annak, akit megillet” olyan előírás, aminek a betartását Isten mindig megköveteli a népétől. Krisztus vitéz katonáit nemcsak a saját koruk és nemzedékük tiszteli, hanem az utódoknak is nagyra kell becsülniük őket. „Az igaznak emlékezete áldott” (Péld10:7). S az eljövendő napon „mindenkinek az Istentől leszen a dicsérete” (1Kor4:5).

Harmadszor, hogy az utánuk jövőket termékeny utánzásra ösztönözze. Ami az ősökben dicséretes volt, azt a gyermekeiknek is gyakorolniuk kell. Ha tetszett Istennek így kimutatni a helyeslését a Dávid iránt a tisztjei által mutatott hűséget és szeretetet illetően, akkor biztosak lehetünk abban, hogy ma is elismeri azokat, akik megerősítik a szolgálói kezét mind a polgári, mind az egyházi birodalomban. A ma élőket a múlt hősei nemes cselekedeteinek kell ösztönözni

és bátorítani. De hogy még magasabb szintre emeljük a gondolatot: ha azok az emberek akkora becsben tartották Dávidot, hogy nem vonakodtak érte még az életüket sem kockáztatni, akkor milyen végtelenül méltóbb a dávidi előkép Valósága a legönfeláldozóbb áldozatokra és imádatra a szolgálói és a követői részéről! Sajnos, a legtöbbünket ezek nagy szígyenbe hozzák.

Negyedszer, hogy megmutassa, mily sokkal járul hozzá az igaz vallás az emberek igazi bátorsággal történő lelkesítéséhez. Dávid mind a zsoltárjaiban, mind a templomi szolgálat során bemutatott áldozataiban nagy fokban előmozdította a kegyességet a királyság nemesei között (lásd 1Krón29:6), s amikor híresek lettek a kegyességük miatt, híresek lettek a bátorságuk miatt is. Igen. elszakíthatatlan kapcsolat áll fenn a két dolog között, mint azt a Csel4:13 oly látványosan szemlélteti: még az apostolok ellenségei is „felismerék őket, hogy a Jézussal voltak vala”, amikor „látták a bátorságukat”. Az, aki valóban féli Istent, nem fél az emberektől. Meg van írva: „Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is; az igazak pedig, mint az ifjú oroszlán, bátrak.” (Péld28:1) A történelem, mind a szent mind a világi bővelkedik példákban arról, hogy a kegyes vezetők miképpen töltötték el bátorsággal az embereiket: Ábrahám, Józsué, Cromwell ennek esetei. A hőstetteiktől nekünk is bátorságot kell merítenünk.

Tegyük fel most a kérdést: mi a kapcsolat a mostani és a megelőző igezszakaszunk között? Ez olyan alapelv, amit soha nem szabad elhanyagolni, mert a megbizonyosodás az egyik igezszakasznak a másikkal fennálló kapcsolatáról gyakran derít fényt annak hatókörére és szolgálat értékes kulcsot a magyarázatához. Ez a helyzet itt is. A 2Sám23 első hét verse „Dávid utolsó beszédeivel” foglalkoznak, s ami utána következik, az valójában azok tiszteletreméltó szerepe, akik hírnevet szereztek az ő szolgálatában. Micsoda áldott előképe ez annak, ami majd akkor következik be, amikor a dávidi előkép Valóságának földi királysága a végére ér! Akkor kapják meg a szolgálói a jutalmukat, mert az igazságos Bíró akkor fogja kiosztani az „élet” (Jel2:10), az igazság (2Tim4:8) és a „dicsőség” (1Pt5:4) koronáit. Akkor fogja kimondani, hogy „Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe.” Ezért azok, akik ma az Úr harcait vívják, legyenek hűségesek, szorgalmasok és vitézek, biztosra véve, hogy a maga idejében bőséges ellentételezésben lesz részük.

„Ezek pedig a Dávid erős vitézeinek nevei: Joseb-Bassebet, a Tahkemonita, a ki a testőrök vezére; ő dárdáját forgatván, egy ízben nyolczszázat sebesített meg.” (2Sám23:8) Amikor Isten elhívja az embert valamely különleges szolgálatra az Ő királyságának és népének érdekében, akkor kegyelmesen támaszt olyanokat is, akik támogatják az illetőt és megerősítik a kezeit a befolyásuk használatával az ő érdekében. Ezek közül a segítők közül egyesek a nyilvánosság szemeit előtt tevékenykednek, míg mások jobban a háttérben maradnak, de a végén mindenki megkapja majd közülük az őt megillető elismerést és az arányos megtiszteltetést. Így volt ez itt is. Dávid soha nem arathatta volna azokat a győzelmeket, amikor kivívott, ha a nagylelkű gondviselés nem látta volna el őt hű és bátor tisztekkel. S a Lutherhez és Cromwellhez hasonló emberek se vihettek volna végbe ilyen tetteket, ha nem támogatták volna őket kevésbé látványos lelkek. Így volt ez mindig is és ma sincs másként. Még az olyan aprócska munka is, mint ennek a magazinnak a szolgálata is csak az olvasóinak együttműködésével vélik lehetségessé.

Dávid vitézei közül az elsőként említett a testőrök vezére. Úgy van leírva, mint „a Tahkemonita, aki a székben ült a kapitányok fejeként” (az angol változatban – *a ford.*), ami alatt azt értjük, hogy elnökölt a haditanácsban a király legfőbb katonai tanácsadójaként. A bölcsessége mellett rendkívüli erővel és vitézséggel is meg volt áldva, mert itt azt olvassuk róla, hogy „ő dárdáját forgatván, egy ízben nyolczszázat vágott le”. Az esete Sámsonéhoz hasonlítható – ahhoz az emberhez, aki természetfeletti erővel volt felruházva. Előképileg Pálra, a fő apostolra emlékeztet, aki nemcsak rendkívüli lelki bölcsességgel volt megáldva, hanem mindenki másnál erősebb is volt a Sátán erősségeinek ledöntésében. De míg az egyik az életek kioltásáról volt híres, a másik az életadásban játszott szerepet.

„Ő utána volt Eleázár, Dódónak fia, ki Ahóhi fia vala; ő egyike a három hősnek, a kik Dáviddal valának, mikor a Filiszteusok által kigúnyoltatának, összegyülekezvén ott a harcra, és az Izráeliták megfutamodtak volt.” (2Sám23:9) Ő a második Dávid méltóságai közül, aki bátran helyt állt a sürgős szükség órájában. Sehol másutt nincs róla szó, kivéve az 1Krón11 „párhuzamos igeversét”. Dódónak ez a fia az egyike volt annak a hős triumvirátusnak, akik lehetővé tették királyi uruknak, hogy sikerrel szálljon szembe az összesereglett filiszteusokkal, amikor a sereg ilyen-olyan okból „megfutamodott”. Eleázár nem volt hajlandó megfutamodni az ellenség összevont seregei előtt, s nemcsak állta a sarat nemesen, hanem átvette a kezdeményezést és az élő Istenbe vetett hittel rohant rájuk és ölt meg százakat közülük.

A Lélek különleges hangsúlyt helyezett Eleázár figyelemre méltó rátermettségére, tájékoztatva minket arról, hogy egy esetben akkor hadakozott, amikor „az Izráeliták megfutamodtak volt”. Ez az időszak az, amikor a valódi bátorságnak kell megmutatkoznia. Amikor a hitetlenség, a buzgóság hiánya vagy embertől való félelem miatt a hitvalló keresztyének közül sokan adnak utat a gonoszság erőinek, akkor nyílik lehetőség azok számára, akik ismerik az Urat és bíznak Benne, hogy erősek legyenek és hőstetteket hajtsanak végre. Nem kell sok bátorság a szembeszálláshoz az ellenséggel, amikor az összes katonatársunk lelkesen támad ellene, de jelentős bátorság és merészség kell ahhoz, hogy megtámadjunk egy szervezett és erős ellenséget, mikor majdnem minden társunk elveszítette a bátorságát és hátat fordított.

Isten sokkal többre becsüli a hűséget és a szent buzgalmat a hanyatlás és a hitehagyás időszakában, mint az ébredés idején. A válság nemcsak próbára teszi, de meg is mutatja az embert úgy, ahogyan egy heves vihar teszi nyilvánvalóvá egy hajó megbízhatóságát vagy gyengeségeit. Az, ami itt Eleázár maradandó tisztességéről van feljegyezve, az a szeretett Pált juttatja eszünkbe. Újra és újra majdhogynem magányosan állt, de soha nem használta mások elpártolását ürügyként arra, hogy a saját erőfeszítésein lazítson. Egy alkalommal kénytelen volt panaszkodni: „Azt tudod, hogy elfordultak tőlem az Ázsiabeliek mind” (2Tim1:15). Később ugyanebben a levélben ezt írta: „Első védekezésem alkalmával senki sem volt mellettem, sőt mindnyájan elhagytak; ne számíttassék be nekik. De az Úr mellettem állott, és megerősített engem” (2Tim4:16-17). Isten mai szolgálói vegyék a szívükre ezeket az áldott példákat.

„Ő megállván, vágta a Filiszteusokat mindaddig, míg a keze elfáradt, és a keze a fegyverhez ragadt.” (2Sám23:10) Jegyezzük meg alaposan, hogy Eleázár nem állt le félig kész munkával, hanem folytatta mindaddig, amíg már nem maradt semmi ereje sem a folytatáshoz. „Azaz, Isten szolgálatában fenn kell tartanunk az akarást és a lélek elhatározottságát a test gyengesége és fáradtága ellenére. Kifáradva, de mégis üldözve (Bír8:4) – a kéz fáradt, de mégsem engedi el a kardot.” (Matthew Henry) Ó, jaj, a könnyedségnek és az elernyedtségnek ebben a korban milyen gyorsan bátortalanodunk el és adjuk fel a nehézségek miatt! Ó, bárcsak hallgatnánk a hangsúlyos figyelmeztetésre: „A jótéteményben pedig meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk” (Gal6:9). Az efféle összecsapások, mint amilyen ez is, nemcsak a tájékoztatásunk, de a buzdításunk végett is fel lettek jegyezve, hogy utánozzuk a nemes példáikat, különben szégyent hoznak majd ránk azon az eljövendő napon.

„És nagy szabadulást szerze az Úr azon a napon.” A hit merészsége az., amit Ő mindig örömmel megtisztel, ahogyan jelesen bizonyította ezt néhány évvel ezt megelőzően is, amikor Dávid még gyerkőcként kihívta és legyőzte a hatalmas Góliátot. A hit kitartása az, amit az Úr indig megjutalmaz, ami látványos bizonyítást nyert azután, hogy Izrael tizenháromszor járta körül Jerikó falait. Nem kétséges, hogy Isten a filiszteusoknak ezt a hadseregét olyan hatalmas félelemmel sújtotta, mint amilye hatalmas bátorsággal áldotta meg ezt a hőst. Mindig Isten módja a munkálkodás mindkét oldalon: ha támaszt egy vetőt, akkor előkészíti a földet is; ha bátorsággal tölt egy szolgát, akkor félelmet tölt a vele szembeállók szívébe. Figyeljük meg, hogy a dicsőség a győzelemért ismét az Úrnak van tulajdonítva és vessük össze alaposan a Csel14:27-et és a 21:19-et. „A nép pedig visszatére ő utána, de csak a fosztogatásra”

(2Sám22:10). Mennyire az emberi természet szerint való dolog volt ez: visszajöttek, de csak akkor, amikor már volt összeszedhető „zsákmány”!

„Ő utána volt Samma, a Harárból való Agénak fia. És összegyűlének a Filiszteusok egy seregbe ott, a hol egy darab szántóföld volt tele lencsével, a nép pedig elfutott a Filiszteusok elől” (2Sám23:11). Ez az esemény Izrael ellenségeinek egyik fegyveres alakulatához kapcsolódott, akik éppen fosztogatáson voltak, s olyan rémületet keltettek a vidékiek szívében, hogy a békés helyiek elmenekültek. De volt egyvalaki, aki nem volt hajlandó meghajolni a martalócok előtt, hanem elhatározta, hogy megvédi a népe élelmiszer-utánpótlását és Isten segítségével teljesen megfutamította őket. Itt egy újabb bátor ember, akiről semmit sem tudunk ezen a rövid említésen kívül: milyen sokatmondóan utal ez arra, hogy azon az eljövendő napon sok olyannak is megtiszteltetésben lesz részük, akiket alig vettek észre a társaik között. Nem számít, mennyire a homályban marad valaki vagy mennyire feltűnésmentes a munkálkodásának területe, Isten semmit, amit hittel tettek, semmi, az Ő népe javára végzett szolgálatot nem felejt el. Bizonyára ez az egyik tanulsága ennek az egyszerű, de szembeszökő történetnek.

„Akkor ő megállta annak a darab földnek közepén, és megoltalmazá azt, és megveré a Filiszteusokat, és az Úr nagy szabadítást szerze.” (2Sám23:12) Mennyire emlékeztet ez minket arra, ami a Csel14:3-ban van leírva: „Azért sok időt töltöttek ott, bátran prédikálva az Úrban, ki bizonyosságot tesz vala az ő kegyelmének beszéde mellett, és adja vala, hogy jelek és csodák történjenek az ő kezeik által.” Aztán figyeljünk oda az isteni parancsra is: „Végezetre, atyámfiai, legyetek erősek az Úrban, és az ő hatalmas erejében. Öltözzétek föl az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszságával szemben.” (Ef6:10-11) Figyeljük meg jól még egyszer, hogy a győzelem az Úrnak van tulajdonítva. Nem számít, milyen nagyok az eszközök képességei és bátorsága, a végeredményért minden dicséret egyedül az Urat illeti. „Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcseségével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával” (Jer9:23), mert miük van, amit ne felülről kaptak volna? Mennyire szükséges ez az intés manapság, amikor a büszkeség annyira nyeregben van és az emberek „csodálatra méltók”! Isten féltékeny az Ő dicsőségére és nem osztja azt meg a teremtménnyel, az Ő Lelkét pedig kioltjuk, ha megteesszük.

87. fejezet – A vitézei (2Sám23, folytatás)

A 2Sám23 látványos szemléltetését adja a lelki és kegyelmi ajándékok nagy változatosságának, amiket Isten általánosságban a népére és konkrétan a szolgálóira ruház. Mindenki nem kap elhívást ugyanannak a konkrét szolgálatnak az ellátására, ezért nincs is mindenki egyformán felkészítve. Látjuk ennek az alapelvnek a példáit a természetes szférában. Egyeseknek kételkedő hajlamaik vannak bizonyos hivatásokhoz, miközben mások teljesen másra alkalmasak: azok, akik könnyen dolgoznak írógépen vagy könyvelnek, abszolút nem volnának elemükben, ha egy földműves vagy egy ács munkáját kellene elvégezniük. Így van a lelki birodalomban is: az egyik ember az egyik konkrét területre kap elhívást és lesz ahhoz felszerelve, a másik más területre és annak megfelelően lesz felszerelve, s nem lenne más csak zűrzavar, ha az utóbbi próbálná meg ellátni az előbbi feladatait.

„Kinek kinek tulajdon kegyelmi ajándéka vagyon Istentől, egynek így, másnak pedig úgy” (1Kor7:7), de akár több, akár kevesebb a tehetségünk, a mi feladatunk használni és fejleszteni azt a nemzedékünk javára. „De mindezeket egy és ugyanaz a Lélek cselekszi, osztogatván mindenkinek külön, a mint akarja.” (1Kor12:11), ezért meg kell elégednünk az Isten által nekünk megadott ajándékokkal és beosztással, nem vetve meg az alattunk levőket, s nem irigyelve a felettünk állókat. A keresztyének között különböző fokozatai léteznek a hasznosságnak és a kiválóságnak pont úgy, ahogyan különböző tisztesség-fokozatok álltak fenn Dávid eme méltóságai között is. Az egyikről ezt olvassuk: „A három között bizonyára híres volt és azoknak vezére vala, mindazáltal ama hárommal nem ért fel” (2Sám23:19), majd a fejezet későbbi részében felsorolást látunk még harminc emberről, kik alacsonyabb rangban voltak. A kiválóságban első voltak az apostolok, őket követték a reformátorok, majd alattuk álltak azok, akik követték őket az elmúlt négy évszázad során.

Dávid hosszú és tekervényes életútja során két dolog volt, ami megörvendeztette és vigasztalta őt: Isten változatlan hűsége és a szolgálói szerető odaszántsága. Valaki rámutatott, hogy Pál az életútjának végén a vigasznak ugyanebből a forrásából meríthetett. „A Timóteusnak írott második levelében vet egy pillantást az őt körülvevő dolgokra: lát egy ’nagy házat’, ami biztosan nem olyan volt Isten szemében, amilyennek Ő akarta; látja., hogy az Ázsiában levők mind elfordultak tőle; látja Himenéust és Filétust hamis tanításokat szólni, s egyesek hitét ezzel feldúlni; látja az ércműves Sándort sok bajt okozni; lát sokakat viszkető fülekkel, akik tanítókat gyűjtve maguknak elfordulnak az igazságtól a mesékhez; látja, hogy a vészterhes idők félelmetes gyorsasággal közelednek; egyszóval látja, hogy az egész szövet emberileg szólva cafatokra szakad; de Dávidhoz hasonlóan ő is megnyugszik abban a meggyőződésben, hogy Isten alapja szilárdan megáll, és örvendezik ennek vagy annak az vitéznek a személyes odaszántságán, akik Isten kegyelméből hűségesen megálltak a romlás közepette. Megemlékezik Timóteus hitéről, Onesifórus szeretetéről, sőt, örült annak a ténynek, hogy még a legsötétebb időkben is lesz a hűséges embereknek olyan csapata, akik tiszta szívből hívják segítségül az Urat.”

Az előző fejezetben felhívtuk a figyelmet a 2Sám23-nak az előző fejezettel fennálló logikai kapcsolatára, amiben „Dávid utolsó beszédei” (az utolsó ihletett és hivatalos üzenete) van feljegyezve. Azt is megemlíthetjük, hogy a mostani igeszakaszunk rögtön az után következik, hogy Dávid utalt „az örök szövetségre”, amit Jahve kötött vele (2Sám23:5). Milyen jelentős ez és milyen áldott tanítást közvetít ez nekünk! A két dolog szorosan, sőt elválaszthatatlanul kapcsolódnak össze: Isten kegyelmének örök tanácsvégzése és Ő gondoskodása, amivel ellát minket minden szükséges dologgal, amíg ebben a világban vagyunk. Más szóval, az „örökkévaló szövetség”, amit Isten a választottjaival kötött az ő Főjük személyében, garantál minden szükség betöltését ebben a világban, az Úr közbenjárását mindenütt, ahol csak szükséges és a hűséges barátok támasztását, akik segítenek a sürgősség minden órájában. Így találta Dávid, ahogyan ezt bőven bizonyítják a most vizsgált versek.

Ha Isten Lelkének tetszett feljegyezni magának Dávidnak egyes hőstetteit, akkor nem maradt teljes mértékben csendben azok hőstetteit illetően sem, akik hűségesen mellette álltak, mikor nagyszámú ellenség fenyegette. Ez is sejtett valami sokkalta áldottabb dolgot az előképi Dávid Valóságával és az Ő hivatalnokaival kapcsolatosan. Lehet, hogy egyes odaadó cselekedeteik nem ismeretesek az emberek között, vagy csak csekély megbecsülésre lelnek, de Isten ezeket elismeri és feljegyzi, s még majd hirdetve lesznek nyilvánosan az Ő trónjától. Mi nem tudhatnánk semmit Dávid érdemeseinek tetteiről, ha a Lélek itt nem írta volna le ezeket. Így most sok szív, amik a Krisztus iránti szeretettől dobognak, de amikről nem tud a világ, és sok kéz, amiket az Ő szolgálatáéra nyújtanak ki, de amiket az egyházak nem vesznek észre, nem maradnak észrevétlenek azon az eljövendő napon.

Az előző fejezetünkben Dávid vitézei első triumvirátusának – a testőrök vezérének, Eleázárnak és Sammának – a hőstetteivel foglalkoztunk (2Sám23:8.-12): a jelen igeszakaszunk egy nagyon megérintő eseménysorozatot ír le, ami ugyanennek a három embernek másik hősies vállalkozását írja le. Ezt olvassuk: „A harmincz vezér közül is hárman lementek, és elérkezének aratáskor Dávidhoz az Adullám barlangjába, mikor a Filiszteusok táborban valának a Réfaim völgyében.” (2Sám23:13). Ez valószínűleg visszavezet minket az 1Sám22-ben leírtakhoz, az Isai még meg nem koronázott fia menekült Saul király gyilkos szándékai elől. Így tehát nem a népszerűsége és a hatalma óráiban csatlakozott ez a három tiszt Dávidhoz, hanem a megaláztatásának és a gyengeségének idején, miközben a barlangban talált menedékre. Nem érdekbarátok voltak tehát ezek az emberek, hanem önzetlen támogatók.

„Dávid akkor a sziklavárban volt, a Filiszteusok őrsege pedig Bethlehemnél.” (2Sám23:14) Milyen furcsán változatos azok sorsa, akiket szeret az Isten! Micsoda hullámhegyek és völgyek vannak a tapasztalatukban és a körülményeikben! Betlehem volt a hely, ahol Dávid született – előre jelezve a Fia és Ura megtestesülését. Most azonban Istennek és az Ő népének az ellenségei foglalták azt el. Milyen sok hely, amik egykor Isten valamelyik kiváló szolgájának biztosított menedéket, ma a világiak lakhelye! Betlehem termékenységtől és békességétől Dávidnak menekülnie és rejtkehelyet kellett keresnie a barlangban: ne csüggedjünk hát el, ha alantas és kedvezőtlen lakóhely az osztályrészünk. Dávidot azonban nem felejtette el az Úr, s kegyelmesen arra indította mások szívét, hogy keressék őt meg és ajánlják fel neki a szerető szolgálatukat. Vedd hát a szívedre, magányos hívő: ha Isten nem támaszt földi barátokat neked, akkor kétszeresen is megkedvelteti Magát a szívedben.

„Vizet kívánt vala pedig Dávid, és monda: Kicsoda hozna nékem vizet innom a bethlehemi kútból, mely a kapu előtt van?” (2Sám23:15) Egyes puritánok azt feltételezték, hogy Dávid itt nem szó szerint a vízre szomjazott, hanem inkább Magára a Messiásra, Akinek Betlehemben kellett megszületnie. Bár ez látszólag nem derül ki abból, ami ez után következik, mégis bizonyosan jelentős, hogy ilyen kiváló és kíváncsi vizet lehetett ott találni. Betlehem azt jelent, „a kenyér háza”, s ahogyan az Úr Jézus kijelentette, Ő a saját áldott személyében egyszerre az élet kenyere és az élet vize – az új ember fenntartója és felfrissítője. Személy szerint Matthew Henryvel értünk egyet, miszerint „az ebben a versben feljegyzettek „látszólag a gyengeségének az egyik példája”, amikor elégedetlen volt azzal, amit az isteni gondviselés biztosított a számára, utat adva a mértéktelen sóvárgásnak és engedve a puszta természet vágyainak.

Nyáridő volt, amikor az időjárás forró és embert próbáló, s Dávid szomjas volt. Talán a jó víz kevés volt Adullámban, ezért kiáltotta komolyan Dávid: „Kicsoda hozna nékem vizet innom a bethlehemi kútból?” Igaz, hogy természetes dolog arra vágyakozni, amit a gondviselés nem ad meg, s az efféle vágyakozás gyakran még az istenfélő embereket is elfogja egy óvatlan pillanatban, s ez különféle csapdákhöz és gonoszságokhoz vezet. „Dávid olyan furcsa kedélyállapotba került, amiről nem tudott számot adni. Ostobaság efféle vágyakat dédelgetni és még nagyobb ostobaság ragaszkodni a kielégítésükhöz. Meg kell zaboláznunk a vágyainkat, amikor túlságosan is olyan dolgokra irányulnak, amelyek kellemesebbek és hálásabbak

másoknál.” (Matthew Henry) A legjobb, sőt talán az egyetlen módja ennek az odafigyelés az intésre: „Hálákat adván mindenkor mindenekért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának” (Ef5:20), ezzel adván bizonyosságát annak, hogy megelégszünk azzal, amint van – ahelyett, hogy olyasmikre vágyunk, amink nincs.

„Akkor a három vitéz keresztül tört a Filiszteusok táborán, és merítének vizet a bethlehemi kútból, mely a kapu előtt van, és elhozván, vivék Dávidnak.” (2Sám23:16) Micsoda bizonyítékát adta ez annak, hogy mily nagyra értékelték ezek a bátor emberek a vezetőjüket, s mennyire készen álltak szembenézni a legnagyobb veszélyekkel is az ő szolgálatában! Emlékeznünk kell arra, hogy ebben az időben Dávid még nem volt megkoronázva, egy Saul elől menekülő ember volt, aki egyáltalán nem volt abban a helyzetben, hogy megjutalmazza az érte kifejtett hősie erőfeszítéseiket. Sőt, parancsot sem adott, konkrétan senkit sem bízott meg azzal, hogy vizet hozzon Betlehemből: az embereinek elég volt, hogy szeretett uruk erre vágyott. Milyen kevéssé félték a filiszteusoktól! Annyira belemerültek Dávid kedvének keresésébe, hogy a félelemnek az ellenégtől nem volt helye a szívükben. Mily gyenge ehhez képes a mi odaszántságunk a dávidi előkép Valósága iránt! Vajon ez nem szégyenít meg mindannyiunkat? Milyen csekélyek az akadályok, amikkel mi találkozunk ahhoz a halálos veszélyhez képest, ami őket fenyegette!

„Ő azonban nem akará meginni, hanem kiönté azt az Úrnak.” (2Sám23:16) Áldott dolog ez és kedves folytatása annak, amit az imént láttunk. Az a három ember spontán módon reagált a vezetőjük megismert kívánságára, s nem tartva drágának a saját életüket sem, megszerezték – hogy karddal-e vagy stratégiával, nem tudjuk, de valószínűleg az előbbivel – és elhozták Dávidnak a hön áhított felüdülést. A személye iránti ilyen odaadás és az ekkora merészség a részükről nem volt pusztán Dávidra vesztegetve, aki felépülve a testi visszacsúszásából, s most már lelki ítélőképességgel látva a dolgokat úgy gondolta, hogy a víz bárkinek túl drága áldozat Magát Jahvét leszámítva. Ezért nem engedte, hogy az édes illatának útjába álljanak, amikor Isten trónjához emelkedik.

„És monda: Távol legyen tőlem, Uram, hogy én ezt míveljem: avagy azoknak az embereknek vérét igyam-é meg, kik életöket halálra adva mentek el a vízért? És nem akará azt meginni. Ezt mívelte a három hős.” (2Sám23:17) Ez mindig az egyik jele a kegyes embernek. Amikor a tudatában van, hogy hibát követ el vagy ostobaságot cselekszik, akkor nem színlel tudást vagy ártatlanságot, hanem elismeri a dolgot és igyekszik azt helyesbíteni. Az újjászületés kiemelkedő jellemzője az, hogy ahol a kegyelemnek ez a csodája kezd működni egy őszinte szívben, az mindig ugyanennek a bizonyítéka. Azok a ravaszok, csalárdok és az útjaikat tekintve tekervényesek, akik teljesen a Sátán hatalmában vannak. Azok, akiket Krisztus üdvözít, át is alakít az Ő képmására, Ő pedig mentes volt a ravaszságtól. Dávid most megszégyenült a mértéktelen vágya és a meggondolatlan kívánsága miatt, és sajnálta, hogy a bátor vitézeit ilyen veszélynek tette ki a maga érdekében. Ez másik jele Isten igazi gyermekének – nem burkolózik teljesen önmagába.

A bűn és az én egymás szinonimái, mert ahogyan valaki furcsamód rámutatott, a bűn központja az „Én”, azaz amikor az egyház megvallja, hogy „mindnyájan, mint juhok eltévelyedtünk”, ezt azzal határozza meg, hogy „kiki az ő útára tértünk”. Ha a bűn és az önzés egymás szinonimái, akkor a kegyelem és az önzetlenség elválaszthatatlanok, mert amikor Isten szeretete kiárad a szívbe, akkor valódi törődés ébred a felebarátaink jóléte iránt, s ezért igyekszik a keresztyén tartózkodni mindattól, ami ártana nekik. „A visszagondolás és a tapasztalat alapján a bölcs ember megszégyenül a saját ostobasága miatt, s nemcsak a törvénytelen engedékenységtől fog tartózkodni, hanem mindattól is, ami nem célszerű és a testvéreit kísértéseknek és veszélyeknek teheti ki.” (Thomas Scott).

„Továbbá Abisai, Joábnak atyjafia, Sérújának fia, a ki e háromnak feje volt, a ki háromezár ellen felemelvén dárdáját, megöle azokat; és néki nagy híre vala a három között.” (2Sám23:18) Itt nem kapunk tájékoztatást arról, hogy hol vagy mikor történt ez a rendkívüli

hőstett, de a többi példa által szolgáltatott hasonlóság alapján tudjuk, hogy Isten tette azt lehetővé a köz javára, s Dávid szolgálatában. Komoly dolog megfigyelni, hogy Abisai híresebb, ám hírhedt bátyja nem kapott helyet a tisztességnek ezen a tekercsén, szemléltetve azt a komoly igazságot, hogy „az igaznak emlékezete áldott”, de „a hamisaknak neve pedig megrothad” (Péld10:7). „A három között bizonyára híres volt és azoknak vezére vala, mindazáltal ama hárommal nem ért fel.” (2Sám23:19) A kiválóságnak és a megbecsülésnek ezek a fokozatai szemléltetik a tényt, hogy az emberek nem arra lettek megteremtve, hogy mindannyian egy közös szintet foglaljanak el: a „szocializmus” elméletét a Szentírás nem támasztja alá.

„Benája is, Jójadának fia, vitéz ember, nagytehetségű, a ki Kabséelből való vala; ez ölé meg a Moábitáknak két fővitézét.” (2Sám23:20) Jó látni, hogy a fiak az őseik lábnyomaiban járnak, amikor nemes példa van eléjük állítva: Isten egyformán számontartja mind az egyiket, mind a másikat. Moábnak ezek az emberei lehetek harciasok és erősek, de Benája nem rémült meg semmitől, ment és levágta őket. Ez is a mi bátorításunk végett van feljegyezve: nem számít, mennyire erőteljesek és hevesek a vágyaink, az Úr erejével kell azokat megtámadnunk és megöldökölnünk. „Ugyanő elmenvén, az oroszánt is megöle a veremben, télen.” (2Sám23:20) Krisztus szolgálói sem számíthatnak arra, hogy mindig könnyű dolguk lesz: még mikor a legjobb ügyet szolgálják is, félelmetes akadályokba fognak ütközni, s Krisztus katonáinak meg kell tanulni túrni a keménységet és emberhez méltó módon kell majd helytállniuk.

„Ugyanő ölt meg egy Égyiptomból való tekintélyes embert. Az egyiptomi kezében dárda vala, és ő csak egy pálczával méne reá; és kivevé az egyiptomi kezéből a dárdát, és megöle őt a maga dárdájával.” (2Sám23:21) Ha az oroszán leölése Krisztus az ördögnek sikeresen ellenálló szolgálójának az előképe (1Pt5:8), akkor az egyiptomi legyőzése (akiről az 1Krn11:23 úgy beszél, mint „öt sing magas emberről”) tekinthető Isten a világot legyőző szolgálója előképének, mert a Szentírásban „Egyiptom” mindig is annak rendszernek a jelképe, amelyik ellenséges Istennel és az Ő népével szemben. S miképpen lehet megszerezni a világ feletti győzelmet? Nem kell messzebbre mennél ennél a versnél a titok megismeréséhez: fenntartva a vándor jellegünket, mert a „pálca” a vándor jelképe. Ha a szívünk arra a szép földre irányul, ahová vándorlunk, akkor ennek a „hiúság vásárának” a látványosságai nem bírnak majd vonzerővel. A világot „hittel” lehet legyőzni (1Jn5:4): a hit, amely megragadja Isten ígéreteinek jóságát, lehetővé teszi a számunkra e világ gonoszságainak visszautasítását.

„Ezeket cselekedé Benája, Jójadának fia, és néki is jó híre vala a három erős vitéz között. Híres volt ő a harmincz között, mindazáltal ama hárommal nem ért fel. És előljáróvá tevé őt Dávid a tanácsosok között.” (2Sám23:22-23) Ez ismét arra emlékeztet minket, hogy léteznek fokozatok Isten teremtményei és szolgálói között: olyan, hogy egyenlőség nem létezik még az angyalok között sem. Milyen rossz dolog tehát, ha bárki közülünk elégedetlen a beosztásával és a helyzetével, amit Isten szuverén akarata jelölt ki mindegyikünknek: inkább keressük az Ő kegyelmét, hogy hűségesen elláthassuk a feladatainkat, bármilyen fennkölt vagy alantas legyen is az élethelyzetünk. A fejezetünk harminc ember felsorolásával ér véget, aki a harmadik osztályban voltak: az első Asáel (2Sám23:24), az utolsó Uriás. Az előbbi Joáb ölte meg, az utóbbit Dávid küldte a halálba – a megszabadulás az egyik veszélyből nem garancia arra, hogy megmenekülünk a másiktól is.

88. fejezet – Az utolsó oktalansága (2Sám24)

Még egy sötét fejezete kell megnéznünk Dávid életéből, bár ennek sokkal ragyogóbb a vége mint más hasonlóknak. Ez egy olyan eseménysorozatot ír le, ami bár egyszerű és világos bizonyos jellemzőinek tekintetében, más vonatkozásban mély titokzatosság lengi körül, s nem is állítjuk, hogy képesek lennénk azt teljesen szétosztatni. Az eseménysorozat, amit a 2Sám24 ír le, Arról a célról szól, amit Dávid tűzött ki Izrael és Júda megszámlálásával, hogy pontosan felmérje a népe harci erejét. Ez látszólag egy teljesen ártalmatlan vállalkozás volt, de mégis, azonnal kiváltotta a hadserege parancsnokának és tisztjeinek a nemtetszését. Kicsivel később Dávid beismerte, hogy „igen vétkezett”, s Maga az Úr mutatta ki a súlyos nemtetszését, megölve hetvenezer emberét a ragállyal.

Maga az Úr két alkalommal parancsolta meg Mózesnek a népszámlálást. Először, a táborozásukkal kapcsolatban a pusztaságban (4Móz1), másodszor pedig konkrét tekintettel azokra az osztályrészekre, amiket az egyes törzseknek Kánaán földjén kellett kapniuk (4Móz26:2). Mózes mindkét esetben a húsz éves és idősebb izraelita férfiakat számolta össze, „akik hadba mehetnek Izraelben” – ezzel a gyülekezet haderejét állapította meg. Azért említjük ezt, mert így kiderül, hogy Dávidnak pontos példája volt az eljárásának lebonyolításához. Igaz, hogy miután Izrael letelepedett a Kánaánban, Isten soha többé nem adott parancsot a népe összeszámlálására, s miközben nem olvassuk, hogy Isten bármi efféle parancsot adott volna ebben az időben a hősünknek, azt azonban igen, hogy „felingerlé Dávidot ő ellenek, ezt mondván: Eredj el, számláld meg Izraelt és Júdát” (2Sám24:1).

Semmi kétségünk sem marad afelől, hogy Dávid ez alkalommal súlyos hibát követett el, de az már nem annyira biztos, hogy hol rejlik ebben a gonoszság. Valóban sokféle elképzelés és magyarázat alakult erről ki a különböző szerzők részéről. Egyesek az 1Krn27:23-24-ből azt a következtetést vonták le, hogy Dávid bűne azok megszámloltatásában rejlett, akik még nem töltötték be a huszadik életévüket (bár elég felnőttek voltak a fegyverforgatásra), s mivel ez a tette törvénytelen volt, így azt nem jegyezték be az állami nyilvántartásba. Mások ugyanebből a szakaszból kiindulva arra következtetnek, hogy tévedett az egész nép összeszámloltatásával, hogy a cselekedete hitetlenségből fakadt Istennek azzal az ígéretével kapcsolatosan, amit a pátriárkáknak adott, miszerint a magvuk olyan megszámlálhatatlan lesz, mint a tengerparti homok. Mások úgy vélik, hogy a hiba a vakmerőségében rejlett, amiért Isten mindennemű utasítása nélkül cselekedett. Megint mások úgy vélik, hogy a hibája az volt, hogy nem követelte meg a fél sékelt, amit a szentély szolgálatára kellett befizetni a népszámláláskor „az életük váltságaként” (2Móz30:12).

Nos, mi nem azok közül valók vagyunk, akik örömeiket lelik az egyik magyarázó magyarázatának szembeállításában a másikéval, inkább összekapcsoljuk ezeket, ha ez megengedhetőnek és hasznosnak látszik. Miután híjával vagyunk Isten bárminemű mérvadó szavának Dávid bűnének pontos természetét illetően a most vizsgált esetben, ahogyan haladunk előre a magyarázatával, észben tartjuk majd ezeket a különböző nézeteket, melyek jól kiegészíthetik egymást. Még egy magyarázat hangzott el, ami személyesen a legerősebb benyomást tette ránk, nevezetesen, hogy a szív büszkesége volt az, ami rávette Izrael királyát ennek a butaságnak az elkövetésére. Ha megmérgezték azok a sikerek, amiket a menny garantált a fegyvereinek, s többet foglalkozott azokkal, mint az Adományozóval, az azonnal számot adhat a katasztrofális botlásáról, mert „a megromlás előtt kevélység jár, és az eset előtt felfuvalkodottság” (Péld16:18).

Némi világosság deríthető erre a titokzatos epizódra, ha számításba vesszük azt a viszonylagos szakaszt Dávid történetében, amelyikben végbement. Mint arról az előző fejezetek tájékoztattak minket, Dávid és az Izrael kardja sikeres volt minden ellenségükkel szemben. A filiszteusokat legyőzték, Moáb ajándékokat hozott, Damaszkuszban helyőrségeket állomásoztattak, s a síreket, valamint az edomiták a szolgálóikká lettek. Olyan figyelemre méltó

sikereket érthettek el a fegyvereik, hogy ezt olvassuk: „És elterjede Dávid híre az országokban, és az Úr adá a tőle való félelmet minden pogányokra.” (1Krón14:17). Semmi jónak nem volt híjával, amiről Jahve beszélt. Dávid azonban ember volt, hozzánk hasonló szeszélyekkel. Az ember – nem számít kicsoda is ő – ha magára marad, teljesen képtelen megtartani az áldást, ahogyan annak világos példáját láttuk kezdetben az Édenben. Minél jobban tele van az örömünk pohara, annál biztosabb kézre van szükség annak megtartásához.

Dávid bűnének története így van megírva: „Ismét felgerjede az Úrnak haragja Izráel ellen, és felingerlé Dávidot ő ellenek, ezt mondván: Eredj el, számláld meg Izráelt és Júdát.” (2Sám24:1), vagy ahogyan az 1Krón21:1 fogalmazza meg: „Támada pedig a Sátán Izráel ellen, és felindítá Dávidot, hogy megszámlálja Izráelt.” Ez a két kijelentés nem ellentmondóak, mint azt egyesek ostobán feltételezték, hanem egymást kiegészítők. Bár Isten nem a bűn Szerzője és soha nem vádolható gonosszággal, mégis, mint a világegyetem Kormányzója, Ő annak Felügyelője és Igazgatója, így amikor az az Ő igazságos célját szolgálja, akkor még a Sátánt és az ő seregeit is igénybe veszi: 1Kí22:20-22, Ezék14:9 stb. Ebben az esetben legalábbis annyi világos, hogy Isten megengedte a Sátánnak Dávid megkísértését, s Dávid, magára maradva, engedett a kísértésnek és vétkezett. Sőt, a tény, hogy Dávid oly készségesen engedett annak és oly makacsul utasította vissza a szolgálai tanácsát, azt látszik jelezni, hogy nem járt szent óvatossággal Isten előtt.

Figyelemre méltó, kritikus pillanat volt ez Dávid életében. Izrael ellenségei több évszázados hadakozást követően végre elbuktak. Még Góliát erőteljes fiait is úgy leverte a győztes, hogy többé nem próbáltak meg ellenszegülni. De nemcsak legyőzte a környező népeket, hanem ki is fosztotta őket, s a tőlük elvett nagymennyiségű aranyat az Úrnak szentelte (lásd 1Krón18:11, 20:4). „Kívívta a győzelmeket és olyan nyugalom adatott meg neki, amelyet Izrael korábban soha nem ismert. A kard visszakerülhetett a hüvelyébe és Salamon uralkodása (aki a békesség Fejedelmének előképe) küszöbön állt. Isten ládájának, befejezve a hossza vándorútját, többé nem kellett kárpitok között lakoznia. Eljött a templomépítés ideje. Izraelnek ott ünnepélyes és egyesített istentiszteletekre kellett összegyűlnie és Isten házában meg kellett tennie az Ő dicsőségével. Ragyogó és áldott korszak volt ez, ám csak előképi és árnyékos.” (B. W. Newton)

Ó, pont ez volt a lényeg Izrael történetének ez a kritikus pillanata csak „előképi és árnyékos” volt, ezért nem volt mindegy, hogy a hit, vagy az értelem szemével nézzük. Azoknak, akik a hit szemével nézték, s látták abban az áldott előre jelzését egy még távoli jövőnek, szent bátorítást adott, megerősítve őket a türelmes várakozásban és reménykedésben. De azoknak, akik az értelem szemével nézték ezt a sikeres korszakot, csak csapdát jelentett. Ahogyan másvalaki rámutatott: „Amikor a természet érzései eluralkodnak (és ezek mindig eluralkodnak, amikor a hitet nem gyakoroljuk erőteljesen), a győzelmet vagy a sikert, még ha el is ismerjük azt Isten meg nem érdemelt kegyelme ajándékának, mégis önmagunk magasztalására fogjuk használni. Ahogyan a gyomok kicsíráznak a napsütésben a virágok alatt, úgy csíráznak ki a természetünk hajlamai is a kegyelem alatt, ha nem vagyunk éberek.”

Nekünk úgy tűnik, hogy ez a fő gyakorlati lecke, amit a jelen igeszakaszunk tartalmaz. Rámutat a legkomolyabb figyelmeztetésre a siker veszélyeivel szemben. Ha a megpróbáltatások veszélyeztetik a lelki életet, a jólét veszélyei még sokkal nagyobbak. Ha a figyelmetlenségünk folytán az előbbi elégedetlenséghez és zúgolódáshoz vezet, az utóbbi, hacsak nem óvakodunk duplán, az önelégültségben és az önteltségben ér véget. Amikor lesüllyedünk a veszteségekben és a próbákban, akkor vagyunk a leginkább Istenre utalva, de amikor a siker koronázza az erőfeszítéseinket, s a csűrjeink tele vannak, akkor vagyunk a leghajlamosabbak Tőle függetlenül járni. Nem nagy csoda tehát, ha az Úr viszonylag keveseket áld meg az Ő népéből az evilági javak sokaságával. Ugyanez vonatkozik a lelki áldásokra is: ha megadatik az eljövendő nyugalom záloga, azt valóságnak tekintjük előkép helyett, és megpihenünk még a nyugalom beköszönte előtt – ahelyett, hogy tovább haladnánk előre.

Valószínűnek tűnik, hogy Dávid ebbe a csapdába esett, mert a bátorító elképzelései szöges ellentétben álltak mind a saját, mind Izrael valós állapotának igazi tényeivel, azaz teljesen összeegyeztethetetlenek voltak azzal az igazsággal, hogy a nemzeti bővelkedésük csak előképi és átmeneti. Először is, a népszámlálás természetes cselekedet volt olyasvalaki részéről, aki meg volt arról győződve, hogy Izrael a stabil és állandó nyugalom korszakába lépett. Másodszor, a nép megszámlálása a birtoklást jelző cselekedet volt, s nyilvánvalóan helytelen volt, hogy Dávid úgy tekintett Izraelre, mint a sajátjára, amit joggal tarthatott számon, mint a saját örökségét és erejét. Ehelyett úgy kellett volna rájuk tekintenie, mint Jahve gyülekezetére és örökségére, amit csak akkor számol össze, amikor erre parancsot kap. Végül, úgy kellett volna rájuk tekintenie, mint Jahve megváltott örökségére, ezért soha nem lett volna szabad összeszámolnia őket anélkül, hogy előképe zálogot adott volna minden egyes lélekért Istennek.

Az isteni rendelkezés nagyon határozott volt ezen a ponton: „Mikor Izráel fiait fejenként számba veszed, adja meg kiki életének váltságát az Úrnak az ő megszámláltatásakor... És szedd be az engesztelési pénzt az Izráel fiaitól, és add azt a gyülekezet sátorának szolgálatjára, hogy az Izráel fiainak emlékezetéül legyen az az Úr előtt, engesztelésül a ti lelketekért” (2Móz30:12, 16). „Az 'engesztelési pénznek' maga a megemléke is elegendő volt a gőg vagy a függetlenség minden érzésének a száműzéséhez mind attól, aki az összeszámlálást végezte, mind azoktól, akiket összeszámláltak Jahve gyülekezetében, mert 'Jahve félelme szerinti a haragja is', azaz minél közelebb kerülünk Jahvéhez, hogy féljük és szolgáljuk Őt, annál több okot adunk a nemtetszéséhez és a haragjához, mert minél magasztosabb és szentebb a szolgálat, annál jobban megmutatkozik a természetes bűnös alkalmatlanságunk.

Maga az a tény, hogy az Ő gyülekezete vagyunk arra rendeltetve, hogy közeledjünk Hozzá és szolgáljuk Őt az Ő szentségében, büntetést és csapást kell vonnia maga után mindazokra, akiket az Ő népeként számláltak össze, hacsak az engesztelés nem lép közbe és nem ad váltságdíjat a lélekért. Ha Dávid kéretlenül, a szív szentségtelen elragadtatásában úgy merészelte összeszámlolni Izraelt, mintha lenne bennük erő, aminek nem kell félnie semmiféle büntetéstől vagy rettegni semmiféle megaláztatástól, akkor nem csoda, hogy az engesztelési pénzt visszatartották. Úgy látszik, nem emlékezett a 'hogy csapás ne legyen rajtok az ő megszámláltatásuk miatt' szavakra. Izrael úgy lett megszámlálva, mintha lemondhatnának arról a kegyelmi védelemről, amit az engesztelési pénz jelzett, és szilárdan megállhatnának annak az erőnek az alapján, ami oly csodálatos módon mutatkozott meg a közelmúltbeli győzelmeikben.” (B. W. Newton)

Most azonban más szögből kell megvizsgálnunk ez a furcsa és komoly eseményt, az 1Krn21:1-ben élénk tárurolt oldal felől nézve, ahol lehetőségünk nyílik bepillantani a függöny mögé: „Támada pedig a Sátán Izráel ellen, és felindítá Dávidot, hogy megszámlálja Izraelt.” Az igemagyarázók rámutattak, hogy ennek a „támadt” szónak (v. ö. Zak3:1) törvényszéki jelentése van, olyan kifejezés, ami utal azok testtartására, akik a bíróság előtt vádolnak bűncselekménnyel másvalakit. A Jel12:10 konkrétan „atyánkfiai vádolójának” nevezi őt, mely hivatalt látjuk, amint ellát a Jób1:9-12-ben. Mindezek az igeszakaszok elismerten nagyon titokzatosak, de ezek fényében kiderül, hogy Izrael lelki állapota juttatta előnyhöz ebben az időben az ellenséget, s ő azt azonnal ki is használta az állapotuk bemutatásával az Úrnak, ok gyanánt, hogy miért kell őket megbüntetni. Ezt látszanak világosan alátámasztani az 1Sám24:1 kifejezései.

„Ismét felgerjede az Úrnak haragja Izráel ellen, és felerlérte Dávidot ő ellenek, ezt mondván: Eredj el, számláld meg Izraelt és Júdat.” (2Sám24:1) „Az izraeliták a Dávid elleni hálátlan és ismételt lázadásaikkal sértették meg Istent, azáltal, hogy a vallás megújítására használt eszközökkel nem húzták abból a kellő hasznot, s azzal a gőggel, luxussal és istentelenséggel, ami rendszerint a bővelkedésből származik. Korábban, a három évig tartó éhség során megtapasztalták az isteni nemtetszés hatásait, s valószínű, hogy nem változtak meg a helyesbítés hatására. Egyesek úgy vélik, hogy a közvetlenül megtorolt bűn az volt, amikor

Abszolont tették királlyá és lázadtak Dávid ellen. Ezt Dávid szíves-örömezt megbocsátotta, ám ez az Istentől való nemzeti elszakadás volt, amit Ő nem tartott helyesnek büntetlenül hagyni. Így hát 'ismét felgerjede az Úrnak haragja Izráel ellen' és megengedte a Sátánnak, hogy megkísértse őket és felülkerekedjen Dáviddal szemben, hogy Isten őt sújtva őket megbüntethesse őket." (Thomas Scott)

Egészében véve a nemzet nem azokból állt, akik hitben jártak és az isteni rendeletek ösvényét taposták. Nagyon messze álltak ettől, amint azt Dávid imája is mutatja: „Segíts Uram, mert elfogyott a kegyes, mert eltűntek a hívek az emberek fiai közül.” (Zsolt12:3) A 2Sám23:6-ból az is világos, hogy „az istentelenek” erősek és sokan voltak Izrael között, így nem kell meglepődnünk, hogy a nekik megadott jeles győzelmek a többség szívében gőgöt és önelégült dölyföt keltettek, ami szükségszerűen kihatott a társaikra és ezzel kiváltotta Isten súlyos haragját. Semmi sem biztosít olyan könnyű megközelítést a Sátánnak hozzánk és előnyt velünk szemben, mint az, amikor felfuvalkodunk a saját fontosságunk érzésétől. Kevés megvetendőbb dolog van Isten számára az önteltségtől fellobbant szívnél: figyeljük meg, hogy az Általa gyűlölt hét dolog „a kevély szemekkel” kezdődik (Péld6:16-19). Mennyire oda kell figyelnünk Krisztus intésére, felvéve az Ő igáját és tanulva Tőle, Aki „szelíd és alázatos szívű”!

Valóban komoly dolog látni valakit, aki ennyire közel jár a földi vándorútja végéhez, aki (rendszerint) sok éven át oly szoros közelségben járt Istennel, s most helyt ad az ördögnek, aki legyőzi őt. Micsoda bizonyítéka ez annak, hogy sem az életkor, sem a tapasztalat (önmagában) semmi biztosítékot sem jelentenek a támadásaival szemben! Amíg a hívő ebben a világban van, a lelkeink nagy ellenségének van hozzáférése hozzánk és gyakran meg van neki engedve, hogy munkálkodjon a megrontásunkon, s bizonyos korlátozásokkal, de kísértsen minket. S ezért kapjuk a felszólítást: „Alázzátok meg tehát magatokat Istennek hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket annak idején. Minden gondotokat ő reá vessétek, mert néki gondja van reátok. Józanok legyetek, vigyázzatok; mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán szerte jár, keresvén, kit elnyeljen” (1Pt5:6-8). Szándékosan idéztük ezt az egész igeszakaszt, mert fontos, hogy ügyeljünk az egyes előírásainak sorrendjére: nem tudunk engedelmessékedni a 8. versen foglaltaknak, amíg nem tesszük meg ezt a 6. és 7. versekben foglaltakkal.

Soha nem jön el az idő, amikor a szent leteheti az Isten által biztosított fegyverzete bármely részét, vagy amikor pihentetheti az éberségét ezzel a fáradhatatlan és könyörtelen ellenséggel szemben. Ha az ifjúság kora a forró szenvedélyek miatt veszélyes, akkor az idős kor szakaszát a gőg hullámai veszélyeztetik: ezért kell mindig vigyáznunk és imádkoznunk, nehogy kísértésbe essünk. S minél magasabb a szent rangja, annál fontosabb és befolyásosabb az általa viselt hivatal, és annál nagyobb szükség van a dupla óvatosságra. Mindig is az volt a Sátán módszere, hogy a fő támadásait azok ellen indítja, akik kiemelkedően hasznosak, jól tudva, hogy ha sikerül előidézni az elbukásukat, akkor ezzel sokakat belevon vagy bűnébe, vagy a szenvedéseibe. A következő fejezetre kell hagynunk a fontos leckét, amit ez az esemény tanít nekünk.

89. fejezet – Az utolsó oktalansága (2Sám24, folytatás)

Isten Ígéje két külön beszámolót ad nekünk Dávidnak a népszámlálással kapcsolatos bűnéről: az egyik a 2Sám24-ben, a másik az 1Krón21-ben olvasható, s mindkettő felett figyelmesen kell elmélkednünk, ha az összes világosság minden előnyét szeretnénk megszerezni, amit az Úr kegyeskedett megadni erről a titokzatos eseményről. A hitetlenek erre a két szakaszra hivatkozva azt igyekeztek megmutatni, hogy a Szentírás megbízhatatlan, de az erre irányuló erőfeszítéseik teljesen hasztalanok voltak: amit a vakságuk folytán eltéréseknek feltételeznek, azok valójában egymást kiegészítő részletek, melyek lehetővé teszik a számunkra, hogy az ehhez az eseményhez tartozó különféle tényezők még átfogóbb nézetéhez jussunk. Így Isten ismét csak megfogta a bölcseket a maguk csalárdságában és az ember haragjával Önmagát dicsőíti, mert az ellenégeinek próbálkozása az 1Krón szembeállítására a 2Sám24-gyel arra szolgált, hogy sokak figyelmét felhívja az Ő népéből a kísérő szakaszra, ami felett egyébként valószínűleg átsiklottak volna.

Az első segítség, amit az 1Krón21 nyújt nekünk, az erkölcsi kapcsolat jelzése Dávid oktalansága, valamint az azt megelőző dolgok között. Az 1Krón21 a „Támada pedig” szavakkal kezdődik, ami azt parancsolja nekünk, hogy nézzük meg a közvetlen szövegkörnyezetét, ami teljesen más, mint a 2Sám24. Az 1Krón20 ezzel zárul: „Ezek ugyanazon egy óriásnak fiai voltak Gáthban, a kik elveszének Dávidnak és az ő szolgálainak keze által.” (8. vers) Ez lezárja azoknak a figyelemre méltó hőstetteknek és győzelmeknek a listáját, amit Dávid és a hősei vívtak ki az ellenségeik felett. Majd ezt olvassuk: „Támada pedig a Sátán Izrael ellen, és felindítá Dávidot, hogy megszámlálja Izráelt.” (1Krón21:1) Vajon nem világos a kapcsolat? A sikerektől fellelkesülve Dávid szíve magasra emelkedett, s ezzel megnyílt az ajtó a Sátán előtt, hogy sikerrel kísérthesse őt. Próbáljuk hát folyamatosan észben tartani, hogy az egyetlen hely, ahol biztonságban vagyunk a bukástól, ha Isten előtt fekszünk a porban.

Egyesek azon töprengtek, hogy miben rejlett Dávid bűne, amikor ezt a katonai összeírást végezte. Vajon nem világos, hogy Izrael királyaként és győztesként az ellenségei felett tudni szeretne volna a nemzet teljes számbeli erejét? – figyelmen kívül hagyva a tényt, hogy minden ereje teljes mértékben abban rejlik, Aki megsokszorozta az erejét és megadta neki ezeket a sikereket. Vajon nem keltett volna félelmet a környező népek szívében is, ha nyilvánosan kihirdetik a fegyverfogható emberek nagy számát, akik felett Dávid uralkodik? De ha ez volt az egyik a királyt mozgató indítékok közül, az egyszerre volt szükségtelen és méltatlan hozzá, mert Isten nagyon is képes az Ő félelmével sújtani a nekünk ellenszegülőket mindenféle testi erőfeszítés híjával is a részünkről – olyan erőfeszítések nélkül, amik megfosztanánk Őt a dicsőségtől, ha garantálná azoknak a sikert? Miféle tisztességet kap az Úr, mint bármely nemzet Védelmezője, amíg azok a hadseregük nagy létszámával dicsekednek és arra támaszkodnak?

Dávid azonban messze nem volt egyedül ebben az oktalanságban, mert ahogyan a 2Sám24:1 beszámol róla: „Ismét felgerjede az Úrnak haragja Izrael ellen, és felingerlé Dávidot ő ellenek”, Az Úrnak vitája volt a nemzettel. Ő kormányzati módon bánt Dáviddal és az Ő házával (12-21. fejezetek), s hasonlóan bánt Saul házával is (21. fejezet). Most pedig a sérelme még közvetlenebbül vonatkozik Izraelre, akiket a királyuk cselekedete által büntettet meg – az „ismét” az 1Krón21:1-re tekint vissza. Izrael egyetlen konkrét bűné sem említi, de Dávid zsoltárjaiból kiindulva nem okoz nagy nehézséget megállapítani az alattvalói általános állapotát. Mindig is hajlottak arra, hogy levegyék a szemüket Jahvéről, ezért kevés kétség férhet hozzá, hogy az Isten által megadott átmeneti sikereik alkalmat adtak a számukra az önelégültséghez, s mint azt evilági kisgyermek az önelégültség hitetlensége folytán a saját forrásaikkal voltak elfoglalva.

A második segítség, amit az 1Krón21:1 ad, az információ arról, hogy a Sátán volt az eszköze Dávid felindításának erre a nagy oktalanságra. Ez semmiképpen sem menti fel Dávidot vagy módosítja a vétkét, de fényt derít Isten kormányzási módszereire. „Isten igazságos

kormányzásában az uralkodóknak és az alattvalóiknak kölcsönös hatásuk vagy egymásra. Mint az emberi test tagjainak, érdekük fűződik egymás viselkedéséhez és jólétéhez, s nem vétkezhetnek vagy szenvedhetnek anélkül, hogy kölcsönösen ne befolyásolnák egymást.” Amikor a nemzetek gonoszsága felbosszantja Istent, Ő hagyja, hogy a fejedelmek ártalmas döntéseket hozzanak vagy szörnyű bűnöket kövessenek el, melyek csapásokat hoznak a népre. S amikor a vezető vétkezik, akkor a hatalma csökkentésével, s azzal lesz megbüntetve, hogy a tanúja lesz alattvalói nyomorúságának. A közös csapások miatti kölcsönös vádaskodás helyett tehát, bárhogyan is következtek be azok, mindkét felet arra kell utasítani, hogy bánják meg a saját bűneiket és teljesítsék a saáját kötelezettségeiket. A fejedelmeket emiatt arra kell tanítani, hogy még a saját maguk kedvéért is szorítsák vissza a gonoszságot, és támogassák a jóságot a maguk birodalmában, s mutassanak jó példát. A népnek pedig a közjó érdekében egyet kell értenie az üdvös intézkedésekkel, s folyamatosan kell imádkozniuk a vezetőikért.” (Thomas Scott)

A komoly alapelvek, melyeket a fenti idézet szemléltet, szerteágazók és sok fájdalmas eseményt magyaráznak meg, melyek gyakran nagyon összezavarják az igazakat. Például, majd csak az eljövendő napon derült majd ki, hogy mennyi szolgát engedett Isten nyilvános gyalázatba esni, mert Neki vitája volt azzal a gyülekezettel, amely fölé pásztorként állította őket. Isten megára hagyta Dávidot, hogy a Sátán megkísérthesse, mivel annyira elégedetlen volt az alattvalóival és elhatározta, hogy megbünteti őket. Hasonlóképpen hagyta magára az evangélium több szolgáját is, hogy az ördög próbára tehesse és elgáncsolhassa őket, mert panasza volt a nép ellen, amelyet szolgáltak, így a vezetőjük bukásával a nép gögjét alázta meg. Mégis, hangsúlyosan ki kell mondani, hogy ez semmiképpen sem az az eset, amikor az ártatlan szenved a vétke miatt: Dávid saját szívének gögje tette őt az ellenség könnyű zsákmányává.

„Monda azért Dávid Joábnak, az ő serege fővezérének: Menj el, járd be Izráelnek minden nemzetségeit, Dántól fogva Beersebaig, és számláljátok meg a népet, hogy tudjam a népnek számát. És monda Joáb a királynak: Sokasítsa meg az Úr, a te Istened a népet, s adjon még százannyit, mint a mennyi most van, és lássák azt az én uramnak, a királynak szeméi: de miért akarja ezt az én uram, a király?” (2Sám24:2-3) Emberi oldalról nézve furcsának tűnhet, hogy Joáb volt az egyik, aki tiltakozott Dávid hiábavaló, elbizakodott cselekedete miatt. Mint azt a korábbi fejezetekben láttuk, Joáb vérengző, és kiemelkedően ennek a világnak a gyermeke volt, amint azt az egész pályafutása világosan bizonyítja. Mégis, ez alkalommal gyorsan belátta, hogy a Dávid által javasolt lépés súlyos veszélyekkel járt, ezért hevesen tiltakozott a királynál.

Valóban látványos megfigyelni, hogy Dávidnak eme elvakultsága ellen a hadserege főparancsnoka emelt kifogást. Nem Dávid tervének istentelensége borzasztotta el Joábot: inkább az alkotmányellenességét fogta fel. Mint arra az előző fejezetben rámutattunk, miután Izrael a Kánaán földjére lépett, Isten soha nem parancsolta meg a népe összeszámlálását, s most nem volt oka a katonai összeírásnak. Joáb a tudatában volt ennek, és ezért vitatkozott az urával, bölcsőbb lévén a maga nemében. Ez egy komoly alapelvet hivatott szemléltetni: sok világi ember mutat több józan észet, mint egy szent, aki kikerült az Istennel fennálló közösségből és bekerült a Sátán hatalma alá. Ez a tény bőségesen meg van írva a Szentírás lapjain és egy sor példa kétségtelenül felöltik majd az ezen elmélkedő olvasó elméjében.

Joáb Dávid tervével szembeni tiltakozásának ez volt a jelentése: miért okozna örömet egy olyan dolog, mint a hadsereged pontos létszámának megállapítása, ha ezzel az istenítélet veszélyét hozod ránk? Így hát ennek a világnak a gyermeke észrevette azt, amit Dávid nem. A legkomolyabb lecke ez a keresztyén számára. Isten világossága által „látunk” világosságot (Zsolt36:10), s amikor elfordulunk Tőle, a lelki sötétségben maradunk. „Ha azért a benned lévő világosság sötétség: mekkora akkor a sötétség?!” (Mt6:23) A hívő, aki kikerült az Úrral való közösségből, a legostobább baklövéseket, olyan durva ostobaságokat fog elkövetni, amilyeneket egy okos hitetlen megvetne. Ez az ár, amit meg kell fizetnie azért, mert letért a keskeny útról.

Most azonban isteni oldalról is meg kell néznünk Joáb tiltakozását Dávid tervével szemben. Ha Dávid szent óvatossággal járt volna az Úr előtt, akkor nem engedett volna oly készségesen a Sátán kísértésének, s még kevésbé lett volna kész arra, hogy a 2Móz30:12-16 konkrét követelményeivel ellentétesen járjon el. Mindazonáltal Isten nem hagyta el végleg Dávidot és nem adta át teljesen a szíve vágyakozásának. Ehelyett akadályt állított az útjába Joáb (valószínűleg a legváratlanabb ellenkezésének) formájában, ami megfeddte az oktalanságát, és még menthetlenebbé tette a bűnét. Íme, itt van az isteni szuverenitás és az emberei felelősség működésének csodálatos keveredése. Isten elrendelte, hogy Pilátusnak kell a halálos ítéletet kimondania Krisztusra, de mégis a leghatározottabb intésben részesítette a feleségén keresztül (Mt27:19). Hasonlóan itt is: Isten célja Izrael megbüntetése volt a királyuk ostobaságán keresztül, de mégis nagyon távol állt attól, hogy jóváhagyja Dávid tettét, hanem megintette Joábon keresztül.

Igen, valóban figyelemre méltók az ebbe az egyenletbe belépő különböző tényezők, ennek a furcsa drámának a különböző szereplői. Ha egyrészt az Úr engedte a Sátánnak kísérteni a szolgáját, másrészt Joábot indította arra, hogy elrettentse ettől. Az, hogy Dávid nem hallgatott Joábra – akit a tisztjei is támogattak (2Sám24:4) – tette a bűnét még súlyosabbá. Amikor bolondul elmélkedünk, s egy világi ember azt tanácsolja nekünk, hogy ne tegyük, akkor a legfőbb ideje „meggondolni az útjainkat”. Amikor Isten kegyelmes gondviselése akadályt állít az utunkba, még akkor is, ha ez egy hitetlen ember korholása formailag, akkor meg kell állnunk a bolondságunkban, mert közvetlen veszélyt jelentünk önmagunk, s valószínűleg mások számára is.

„Azonban hatalmasabb volt a királynak szava a Joábénál és a többi főemberekénél.” (2Sám24:4) Joáb észrevette, hogy Dávid szándéka testi becsvágyból származott és ellentétes volt a közérdekkel. s ennek megfelelően vitatkozott vele. Amikor ez nem járt sikerrel, segítségképpen a hadsereg vezetőinek további kifogásaihoz folyamodott. De mindhiába. Dávid teljesen elhatározta magát és önszántából elkövette ezt a súlyos bűnt. „Amikor az elme ahelyett, hogy minden megismert körülmény átfogó nézetét venné figyelembe, kitart ezek részleges figyelembevételével mellett valamely kedvező szempontból kiindulva, akkor megdöbbenő, mennyire vakká válhat a mások számára a Napnál is világosabb dolgokhoz, akikben nincs meg ez az ítélőképességet eltorzító elfogultság. Dávid lelke, miközben belemerült Izrael nagyságának és győzelmeinek szemlélésébe, nem vágyott egyéb körülmények fontolóra vételére, melyek átgondolása a gyengeség, és nem az erő érzését hagyná a szívében.” (B. W. Newton)

Mennyire könyörületes az Isten azzal, amikor olyanokat támaszt, akik szembeszállnak velünk, hogy megakadályozzanak minket annak megcselekvésében, ami nem tetszik Neki! Mégis, a szívünk büszkeségében és az akaratunk makacsságában gyakran nehezményezzük az efféle ellenállást. Minden, ami belép az életünkbe, üzenetet hordoz Istentől, csak meg kell állnunk meghallgatni, s megannyi tövises ösvényt el kellene kerülnünk, ha odafigyelnénk arra a sөvényre, amit az isteni gondviselés helyez az utunkba. Ez a sөvény felveheti egy baráti intő szó formáját a minket körülvevőktől, s bár egyáltalán nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy az efféle mindig követnünk kell, mégis a javunkra válik, ha imádságosan mérlegeljük azt Isten előtt. Ha nem tesszük, s az önfejűségünk folytán keresztülnyomakodunk ezen a sөvényen, nem szabad csodálkoznunk, ha közben össze-vissza leszünk szurkálva. Mennyivel jobb lett volna Dávidnak és az alattvalóinak engedni Joáb és a tisztjei tanácsának!

„Kiméne azért Joáb és a többi vezérek a király elől, hogy megszámlálják a népet, az Izráelt.” (2Sám24:4) Más alkalmakkor Joáb készségesen hozzájárul a király gonosz szándékainak megvalósításához (2Sám11:6, 14:1-2), de most nagy vonakodással hajtotta végre a parancsait. Az, hogy mennyire erősen ellenezte a király politikáját, kiderül a „sehogy sem tetszett Joábnak a király parancsolata” (1Krón21:6) szavakból. A szolgálat, aminek az ellátásába Joáb most belekezdett, a legvisszataszítóbb volt a számára, mindazonáltal ellátta,

mert „az Úrtól származott” (mint azt az 1. vers megmutatja), hogy lássa el. Ez azonban nem jelentett mentséget a számára: annál is inkább, miután látta annak helytelenségét. Amit Isten elrendelt, annak meg kell lennie, mégis, minden gonosztett teljes bűne arra hárul, aki elköveti azt. Soha nem jó rosszat tenni, és Joábnak természetesen vissza kellett volna utasítania, hogy bármi részt vállaljon ebben a rossz tevékenységben.

Joáb a visszatartó feladatát Palesztina legtavolabbi részében kezdte teljesíteni, és nem sietette a dolgot, talán abban reménykedve, hogy a király még jóval a befejezése előtt megbánja az oktalanságát. A népszámlálók először a Jordántól keletre fekvő országrész lakóit vették számba, s innen haladtak tovább Kánaán északi része felé, majd a Jordántól nyugatra eső országrészeket fejezték be (2Sám24:5-7). Összeállították az összes fegyverfogható férfi neveinek teljes nyilvántartását, leszámítva a lévitákat és a benjáminitákat: az előbbieket azért, mert a szent elhívásuk mentesítette őket a katonai szolgálat alól, az utóbbiakat valószínűleg azért, mert még nem lehetett arra számítani, hogy teljes szívvel csatlakoznak Dávidhoz (c. ö. 2Sám2:28, 3:1 stb.) Majdnem tíz hónapot töltöttek ennek a feladatnak a befejezésével: milyen türelmes az Úr és milyen nagy az Ő kegyelme, amikor „időt ad a megtérésre” – és sajnos, milyen nagy az örülségünk és a bűnünk a megtérés elutasításában!

„És mikor bejárták az egész országot, hazamenének Jeruzsálembe, kilencz hónap és húsz nap mulva. És beadá Joáb a megszámlált népnek számát a királynak; és Izráelben nyolcyszázezer erős fegyverfogható férfi, és Júda nemzetségében ötszázezer férfiú vala.” (2Sám24:8-9) Az alapos tanulmányozó észre fogja venni, hogy az itt szereplő számok eltérnek az 1Krón21:5-ben találhatóaktól – ezt az eltérést a kételkedők gyorsan megragadják, mint „a Biblia tele van hibákkal” egyik példáját, de a legsiralmasabb azt látni, hogy egyes ortodox igemagyarázók annak kimondásával oldják fel a nehézséget, hogy a feljegyzések „pontatlanok” voltak. A tény az, hogy a két felsorolás teljesen eltérők, az egyik a másik kiegészítője. Alaposan meg kell figyelni, hogy a 2Sám24 az első összesítésre azt mondja, hogy „és Izráelben nyolcyszázezer erős fegyverfogható férfi” volt, míg az 1Krón21:5 csak annyit mond, hogy „az egész Izráel népének száma ezerszer ezer és százezer fegyverfogható férfi”, azaz itt továbbiakat is beleszámolt az „erősek” mellett! Aztán a Krónikákban a Júda fiainak száma „négy százhetvenezer fegyverfogható férfi”, míg a 2Sám24-ben „ötszázezer férfiú” – a harmincezer nyilván nem volt fegyverfogható.

Látványos észrevenni, hogy a héberek messze nem szaporodtak olyan gyorsan a kánaáni tartózkodásuk első ötszáz éve alatt, mint korábban, a rövidebb idejű egyiptomi tartózkodásuk során, mindazonáltal az, hogy ekkora tömeget tartott el egy viszonylag szűk terület, világos bizonyítéka az ország figyelemre méltó termékenységének – a tejjel és mézzel folyó földnek. Arról nem olvasunk, hogy a Joáb által a királyi ura elé tárt számok elérték-e a várakozását, vagy megöldökölték-e a gögjét, de valószínű, hogy az alattvalói nem voltak olyan sokan, mint azt ő várta. Amikor a szívünket valamilyen földi cél elérésére fordítjuk, akkor rendszerint az erőfeszítéseink tényleges megvalósulása csak agyrémnek bizonyul. De az efféle csalódásoknak csak arra szolgálniuk, hogy elvonják a vonzódásunkat az itteni dolgoktól, s az odafentiekkel törődjünk, mert csak azok képesek kielégíteni a lelket. Jaj, milyen lassan tanuljuk meg a leckét!

90. fejezet – A bölcs döntése (2Sám24)

„Mikor Izráel fiait fejenként számba veszed, adja meg kiki életének váltságát az Úrnak az ő megszámláltatásakor, hogy csapás ne legyen rajtok az ő megszámláltatásuk miatt.” (2Móz30:12) Az Istentől kapott bármiféle megbízás híján Dávid nemcsak azzal tett rosszat, hogy a szíve gögójének engedve ragaszkodott Izrael katonai összeírásához, hanem a lebonyolítás módjával is súlyosan vétkezett. Ez magyarázza, hogy miért következett istenítélet a hanyagságára, s milyen csapás sújtotta a népet, mert a törvény mindenkire egyforma felelősséget helyezett. A megkövetelt „váltságdíj” annyira csekély volt (fél sékel), hogy azt még a legszegényebb is képes volt megfizetni. A gazdagoknak nem volt szabad többet adni, ezzel tanítva minket arra, hogy az egész emberiség egyenlő ebben a dologban. Valamennyien vétkeztek és híjával vannak Isten dicsőségének, ezért mindenkinek váltságra van szüksége.

„Ez az népszámlálás komoly szertartás volt, amit nem lehetett gyorsan elvégezni, mint azt látjuk Mózes negyedik könyvének első fejezetében. Ezért a tisztek számára volt idő átnézni a törvényben, mit is követelnek tőlük. Mert ha egy ember váltság nélkül jelent meg Isten előtt, azt komoly és veszélyes dolog volt megtenni. A tény, hogy a végeredmény, aminek elkerülésére a törvény intette őket, rájuk következett, megmutatja nekünk, hogy elvárás a számunkra az Íge olvasása és Isten nem fog ellentmondani a saját Ígéjének. Ahogyan Pál figyelmeztet minket: 'Ha hitetlenkedünk, ő hű marad: ő magát meg nem tagadhatja.' (2Tim2:13).” (C. H. Bright) Milyen hangosan kell szólania ennek az eseménynek hozzánk ebben a testet kényeztető, Istent megvető világban: figyelmen kívül hagyni az isteni törvény követelményeit nem egyéb, mint udvarlás a biztos katasztrófának – s ez az egyénre és a nemzetre egyformán igaz.

„És mikor bejárták az egész országot, hazamenének Jeruzsálembe, kilencz hónap és húsz nap mulva. És beadá Joáb a megszámlált népnek számát a királynak” (2Sám24:8-9). Kilenc hosszú hónapon át csapta be a szívének gögje Dávidot, ahogyan sajnos korábban a vágy is ugyanennyi ideig elhomályosította a szemeit (2Sám11, 12). Ebben az időszakban a lelkiismerete szunnyadozott, s nem használta azt Isten előtt a cselekedetével kapcsolatosan – mindig ez a helyzet, amikor fogságba esünk a Sátán hálóiában. Vajon nem tűnik a számunkra szinte hihetetlennek, hogy valaki, akit Isten ennyire kedvelt, és aki az életének általános menetében olyan jelesen tisztelte Őt, most ilyen sajnálatos és hosszan tartó visszacsúszáson ment keresztül? Válaszoljon erre a kérdésre mindenki a saját ellenőrzött tapasztalatából kiindulva. Nincs kétségünk afelől, hogy keresztyén olvasóink többsége szégyenkezve fogják a fejüket lehajtani, mert tudatában vannak hasonló visszacsúszásokról a saját tulajdon történetükben, ha pedig a kisebbség meg is lett védve az efféle bukásoktól, akkor joggal csodálhatják a megkülönböztető kegyelmet, amelyik erre méltatta őket.

„Minekutána pedig Dávid a népet megszámlálta, megsebhédék az ő szíve” (2Sám24:10). Ez jelezte azt, hogy újjászületett lélek volt, mert mindig is az igazi hívó egyik jele a rossz cselekedeteinek a megbánása, mivel egyrészt a test a lélek ellen küzd, másrészt a lélek (az újjászületéskor kapott új természet) ellenkezik a testtel, és nem leli örömét annak tetteiben. Hisz majd egy éven át Dávid látszólag közönyös volt a bűnével szemben, de most tudatában van a gonoszságának anélkül, hogy – amennyire értesülünk róla – bármilyen emberi eszköz meggyőzte volna az általa elkövetett rosszról. Jól látni, hogy noha sokáig megmaradt az önfejlés útján, a szíve mégsem volt hajthatatlan: bár a lelkiismerete valóban szunnyadozott, mégsem volt halott. Ok az igazi hálaadásra, amikor végül rájövünk, hogy olyan szívünk van, ami lesújt ránk a gátlatunkért.

Itt nem kapunk tájékoztatást arról, hogy mi rázta fel Dávidot a lelki szenderegéséből és okozta a szíve megsebesülését: egyszerűen csak a pusztán tény van kijelentve. Itt megint kaphatunk segítséget az 1Krn21-ben szereplő kiegészítő beszámoló összevetésével, mert ott ezt olvassuk: „Istennek sem tetszék e dolog, melyért meg is veré Izráelt. Monda pedig Dávid az Istennek: Igen vétkeztem” (7-8. versek). A 2Sám24-ben Dávid bűnvallását (10. vers) követte

a megbánása, így a két igeszakasz alapos összehasonlítása biztossá teszi a számunkra: a szíve korholása annak következménye volt, hogy az Úrnak nem tetszett, amit elkövetett. Ez az egyike a sok szemléltetésnek, melyek a két könyv közötti jellemző különbségek kimutatását szolgálják: az egyik főleg exoterikus (közérthető), a másik nagy fokban ezoterikus, azaz Sámuel 1. és 2. könyve a történelmi tényekről számolnak be, míg a Krónika 1. és 2. könyve általában a titkos mozgatórugókat tárják fel, amikből a cselekedetek kiindulnak.

„Sőt az Istennek sem tetszék e dolog, melyért meg is veré Izráelt.” (1Krón21:7) Itt megismerjük, hogyan tekintett Isten a Dávid által követett politikára: megsértődött, mert a törvényét teljes mértékben figyelmen kívül hagyták. „Meg is veré Izráelt”: figyeljük meg konkrétan, hogy ez megelőzi Dávid bűnvallását (8. vers), valamint azt, amikor „bocsáta azért az Úr döghalált Izráelre” (14. vers). Mielőtt Isten járvánnyal sújtotta volna a népét, először Dávid szívére sújtott le! Nem fordított hátat Dávidnak! Mint arra másvalaki rámutatott: „Izrael egész rendszere ezzel a nemzeti vétkekkel most bemocskolódott és beszennyeződött, s megérett az ítélet komolyságára. Ez a gög Isten feladása volt, és Isten igazságosan járt volna el, ha ilyen esetben azonnal félreállította volna Izraelt úgy, ahogyan Ádámot is félreállította egykor.” Ehelyett itt szuverén kegyelemmel cselekedett.

Nem, az Úr nagyon távol állt attól, hogy végleg elhagyja Dávidot. Tegyük össze a két kijelentést ebben a sorrendben: „Sőt az Istennek sem tetszék e dolog, melyért meg is veré Izráelt” (1Krón21:7), „Minekutána pedig Dávid a népet megszámllalta, megsebhédék az ő szíve” (2Sám24:10). Vajon nem úgy áll ez a két kijelentés egymáshoz viszonyítva, mint ok és okozat: az egyik az Úr munkáját mutatja, a másik pedig a szolgájában kiváltott végeredményt. Isten most lesújtott Dávidra és éreztette vele a súlyos nemtetszését. Dávid Isten gyermekeként megkísérhető volt, hibázott, ezért szégyenbe és bánatba került. De maradhatott büntetlen? Nem, nem jobban, mint Péter (Lk22:32). Az elvetettek átadattak a szív keménységére, de nem így az igazak. Az Úr nem engedhette, hogy Dávid közönyös maradjon a bűne iránt, hanem kegyelmesen kimunkálta benne a meggyőződést és a bűnbánatot. S Dávid lelkiismerete is nagyon távol állt attól, hogysem „meg lett volna bélyegezve” (1Tm4:2): érzékeny volt és gyorsan reagált Isten Lelkének befolyásolásaira.

„Minekutána pedig Dávid a népet megszámllalta, megsebhédék az ő szíve.” Micsoda figyelmeztetés ez a számunkra! Milyen komoly és üdvös leckére mutat ez rá! Az a dolog, amiről Dávid azt képzelte, örömet okoz neki, végül fájdalmat okozott. Mindig ez a helyzet: odafigyelni a Sátán kísértéseire biztos bajba kerülést jelent, ha vonz az aranyozott csali, amit élénk lógat, az elkerülhetetlenül a vesztünket fogja okozni. Így volt ez Évával, Dinával (1Móz34:1-2), és Ákával. A szíve büszkeségébe merülve Dávid bolond módon azt feltételezte, hogy a királysága teljes katonai erejének biztos és pontos ismerete majd örömet fog okozni, de helyette most az oktalanságán szomorkodik. Micsoda örültség a részünkről a bolondságot a megelégedés öltözkéivel felruházni: a bűnért nemcsak csökkenti a keresztyén testi örömét, de „végre, mint a kígyó, megmar, és mint a mérges kígyó, megcsíp.” (Péld23:32)

„És monda Dávid az Úrnak: Igen vétkeztem abban, a mit cselekedtem. Azért most, óh Uram, vedd el, kérlek, a te szolgádnak álnokságát; mert felette esztelenül cselekedtem!” (2Sám24:10) Dávidot a Lélek győzte meg és a vétek súlyos érzése lenyomta őt – ez mindig elhordozhatatlan teher az újjászületett lélek számára. Érzékelve a rossz cselekedetét, buzgón kereste az Úr megbocsátását. Ahol az isteni kegyelem uralja a szívet, ott a szent lelkiismerete, ha jobban belegondolunk, megfeddi őt a vétkeiért. Ezen a ponton mutatkozik meg a nagy különbség az újjászületett és az üres hitvalló, vagy vallásos képmutató között. Utóbbi később eljuthat az örültsége felismerésére, és lehet erős lelkiismeret-furdalása miatta, de nem esik a porba Isten előtt és nem ítéli el önmagát fenntartás nélkül. Ehelyett mindig mentegeti önmagát, a körülményeket, a társait, vagy az őt most uraló vágyakat hibáztatva. Ez az egyik kiemelkedő jellemzője a megromlott emberi természetnek: Ádám nem vette magára a bukásának szégyenét, hanem annak felelősségét igyekezett a feleségére, ő pedig a kígyóra hárítani.

Nagyon másként van azonban azokkal, akik a kegyelem csodájának alanyaivá váltak. Annak, aki újjászületett, őszinte szív adatott meg, s annak az egyik legvilágosabb bizonyítéka, hogy rendelkezik vele, az őszintesége önmagával, a társaival, de mindenekelőtt Istennel szemben. Egy őszinte lélek egyenes, nyílt, tárgyilagos, utálja a csalást és a hazugságokat. Ezért eltéveszthetetlen ellentétben a képmutatókkal, az igazi hívő, miután felismerte a vétkei, megalázkodik Isten előtt, s színleletlen bűnbánattal és buzgó imával keresi az Ő megbocsátását, őszintén arra vágyva, hogy az Ő kegyelme által soha többé ne térjen vissza a saját ostobaságához. Valóban csodálatos a szolgálat, amit a kegyelem lát el, amikor pont a büszkeségünket teszi meg az alázatunkat növelő tényezővé! Így volt ez Dáviddal. S ugyanezt látjuk ismét Ezékiás esetében: „De nem cselekedék Ezékiás az ő hozzá való jótétemény szerint, mert magában felfuvalkodék, azért Istennek haragja lőn rajta, Júdán és Jeruzsálemen. Azonban megalázta magát Ezékiás az ő fölfuvalkodottságában” (2Krn32:25-26).

„És monda Dávid az Úrnak: Igen vétkeztem abban, a mit cselekedtem. Azért most, óh Uram, vedd el, kérlek, a te szolgádnak álnokságát; mert felette esztelenül cselekedtem!” Mélységes meggyőződéssel, a megtérése nyíltságával és a megvallása őszinteségével lehet azonosítani Isten gyermekét. Nagyon távol állva attól, hogy bármiféle kísérletet tegyen önmaga felmentésére, vagy hogy a Sátánra hárítsa a gyalázatot (aki megkísértette őt), Dávid kíméletlenül elítélte önmagát. Mások számára csekélységnek tűnhet, amit tett. De Dávid érezte, hogy „igen vétkezett”. Ő, most Isten szentségének a világosságában látta a tettét. A bűn igazi megvallása során nem kíméljük önmagunkat, vagy nem igyekszünk minimalizálni a vétkeinket, hanem őszintén és megindultan ismerjük el azok szörnyűségei mivoltát. „Felette esztelenül cselekedtem”, ismerte el Dávid, mert amit tett, azt a szíve büszkeségében tette, és tényleges örültség volt a részéről, hogy büszkélkedett az alattvalóival, amikor azok Isten népe voltak. Ugyanolyan örültség a keresztyének számára is büszkélkedni az ajándékokkal és a kegyelemmel, amit a Lélek ruházott rájuk.

„És mikor felkelt reggel Dávid, szóla az Úr Gád prófétának, a ki Dávidnak látnoka vala” (2Sám24:11). Ez látszólag azt jelzi, hogy Dávid megvallása a sötétség óráiban hangzott el. Isten „Szerelmesének álmában ad eleget” (Zsol127:2), és vissza is tartja azt, amikor ez szolgálja az Ő célját. S mindig a javunkra válik (Rm8:28), hogy ezt teszi, akár észrevesszük, akár nem. Néha „hálaénekre indít éjszaka” (Jób35:10); aztán olvasunk „éjjeli látásokról” is (Jób4:13), de máskor Isten elveszi az álmot a szemükről és a bűneinkről beszél nekünk. Akkor mondhatjuk Aszáffal együtt: „kezem feltartom éjjel szünetlenül; lelkem nem akar vigasztalást bevenni” (Zsolt77:3), s ekkor kapunk ízelítőt Dávid megtapasztalásaiból: „Elfáradtam sóhajtozásomban, egész éjjel áztattam ágyamat, könnyhullatással öntöztem nyoszolyámat.” (Zsolt6:6). De bármi is legyen Isten célja az álom megvonásával, áldott dolog, amikor ezt mondhatjuk: „Az én ágyasházamban éjjeleken keresém azt, a kit szeret az én lelkem” (Én3:1).

„És mikor felkelt reggel Dávid, szóla az Úr Gád prófétának, a ki Dávidnak látnoka vala, ezt mondván: Menj el, és szólj Dávidnak: Ezt mondja az Úr: Három dolgot adok elődbe, válaszd egyiket magadnak ezek közül, hogy a szerint cselekedjem veled.” (2Sám24:11-12) Dávid szívének komoly gyakoroltatása az éjszaka során előkészítés volt a számára Isten ítéletes üzenetéhez. Meg kellett ízlelnie valamennyit az oktalansága keserűségéből, miközben mások szunyókáltak, de most már határozottan tudnia kellett, mennyire kiváltotta Isten nemtetszését. Amikor az Úr különleges üzenetet készül nekünk küldeni, legyen az felvidítő vagy feddő, akkor először a szívet teszi alkalmassá annak befogadására. Amikor felvirradt a reggel, az Úr megbízta Gádnak az ultimátumának átadásával a királynak. Gád próféta volt, s itt „Dávid látnokának” nevezik, mert ő volt az, aki bizonyos alkalmakkor tanácskoznia szokott vele Isten dolgairól (v. ö. 1Sám23:5). Ez alkalommal egy távolról sem kellemes üzenetet kellett átadnia – gyakran ez a sorsuk Isten szolgálainak.

Mennyei Atyjának helyesbítenie kell Dávidot, de mégis kegyelmesen megadta neki a választási lehetőséget, hogy az éhség, a háború vagy a ragály sújtsa: legyen ez hosszan elhúzódó

ítélet vagy rövid, de mégis borzalmasan súlyos. Matthew Henry szerint ezzel az Úrnak négyszeres célja volt. Először is, hogy még jobban megalázza Dávidot a bűnéért, amit rendkívül bűnösnek fog majd látni, amikorfontolóra veszi, hogy mindegyik ítélet rendkívül félelmetes. Másodszor, hogy megdorgálja őt azért a gőgös önhittségért, amit az Izrael feletti saját szuverenitásával kapcsolatban táplált: hogy oly nagy uralkodóvá vált, hogy most már azt tehette, amit csak akart. Nagyon jó, mondja Isten, akkor a három közül melyiket választod? Harmadszor, hogy némileg bátorítsa a büntetés alatt: az Úr nem zárta ki végleg őt a közösségből, hanem engedte, hogy eldöntse, mit cselekedjen. Negyedszer, hogy türelmesebben tűrje a vesszőt, látva, hogy az a saját választása volt.

„Elméne azért Gád Dávidhoz, és tudtára adá néki, és monda néki: Akarod-é, hogy hét esztendeig való éhség szálljon földedre? Vagy hogy három hónapig ellenségeid előtt bujdossál és ellenséged kergessen téged? Vagy hogy három napig döghalál legyen országodban? Most gondold meg és lásd meg, micsoda választ vigyek annak, a ki engem elküldött.” (2Sám24:13) Itt a harmadik, ehhez az eseményhez kapcsolódó dolog össze szokta zavarni a hétköznapi olvasót. Az első, hogy egy ilyen látszólag csekély dolog Dávid részéről kiváltotta az Úr ennyire súlyos nemtetszését. A második, hogy engedte a Sátánnak megkísérteni Dávidot, majd azért haragudott rá, amiért megtette, amit a kísértő sugallt neki. Ezeket már megvizsgáltuk. S most, hogy Dávid meggyőződött a bűnéről, őszintén megtért abból és kereste az Úr bocsánatát, akkor miért kellett ilyen súlyosan lesújtani rá az ítéletnek? Valóban meglepő, hogy sok igemagyarázó, amikor ezzel a „nehézséggel” foglalkoznak, nem gondolnak a fejezet nyitó mondatára – ami a kulcsa mindennek, ami utána következik: „ismét felgerjede az Úrnak haragja Izráel ellen”.

Istennek vitája volt a nemzettel, s ez az, ami számot ad a velük kapcsolatos kormányzati bánásmódjáról. Az Ő ítélete nem fordítható el, ezért büntette meg a gőgjüket és a lázadásukat, engedve, hogy elszenvedjék a következményeket, mikor a királyuk követte a szíve természetes ösztönzését. De van még néhány más összetevője is az ügynek, amikről nem szabad megfeledkezni. Dávid bűne nem magán-, hanem nyilvános jellegű volt, s noha Isten megbocsátott neki a személyét illetően, mégis nyilvánosan kellett őt megaláznia. Ismét mondjuk: miközben Isten elengedi a bűnbánó szent bűnének büntetőjogi és örök következményeit, még a bűnbánók is kapnak büntetést és gyakran kell súlyosan szenvedniük ebben a világban az ostobaságuk miatt. Bár Isten hosszan tűrő, semmiképpen sem fogja tisztázni a bűnösöket. Igaz, az Ő ajándékai és az elhívása megbánhatatlanok (Rm11:29), s az irgalmassága nem fog el (JSir3:22), mégis igazolnia kell a kormányzásának igazságosságát.

Amit legutoljára mondtunk, az minden korszakban megáll, mert Isten „útjai” nem változnak. A helyesbítés mindig is a szövetség jellemzője, mert akit szeret az Úr, azt megdorgálja (Zsid12:6). Ha Dávid megmaradt volna a maga becsületességében és alázatban Isten előtt, komoly fegyelmezést kerülhetett volna el, de most tűrnie kell a vesszőt. „Ha az én rendeléseimet megtörik, és meg nem tartják az én parancsolatimat: akkor vesszővel látogatom meg az ő bűnöket, és vereségekkel az ő álnokságukat” (Zsolt89:32-33), ez világosan kimondja ezt az alapelvet. „És monda Dávid Gádnak: Felette igen szorongattatom; de mégis, hadd essünk inkább az Úr kezébe, mert nagy az ő irgalmassága, és ne essem ember kezébe.” (2Sám24:14). Ez volt a bölcs döntése, ami jelentésének és áldott mivoltának vizsgálatát a következő fejezetre kell hagynunk.

91. fejezet – A bölcs döntése (2Sám24, folytatás)

Emlékezzünk, hogy a Dávid életéről szóló utolsó két fejezet címének „Az utolsó oktalansága” címet adtuk, itt azonban a bölcs döntésével kell foglalkoznunk. Milyen furcsa keveredés a hívő életében ez a két dolog – aminek világos példáit látjuk mind az ó-, mind az újszövetségi szentek életében! Ez az, ami annyira zavarossá teszi a keresztyén tapasztalatait a maga számára, de a magyarázatát nem nehéz meghatározni. Két egymással ellentétes alapelem működik benne: a „test” és a „lélek”, s ha az egyik lényegileg gonosz, akkor az egyben minden ostobaságának oka is, miközben, ha a másik lényegében jó, akkor az minden bölcsesség forrása. Ezért a Szentírásban (és különösképpen a Példabeszédekben) a bűn és az ostobaság egymás szinonimái, miközben a szentség és a bölcsesség felváltva használatosak.

Csak önmagunk kíméletlen és szüntelen elítélésével, valamint az Istennel való szoros és állandó közösség fenntartásával nyomható el a bennünk lakozó bűn és őrizhetjük meg magunkat az örültség cselekedeteitől. Amikor megszakad a közösség a Szenttel, akkor elhagytuk a bölcsesség Forrását, s akkor annak az útnak a követése marad meg s számunkra, amitől gyakran még a világiak „józan esze” is igyekszik eltéríteni. Ennek a legkomolyabb szemléltetését látjuk Dávid életében. Először engedte, hogy a szívét elragadtassa az országa megerősödése és kiterjedése, valamint a fegyvereit kísérő nagy sikerek. Ez elvezetett az alattvalóinak a mindennemű isteni felhatalmazás nélküli, szükségtelen katonai összeírása ostobaságához. Sőt, még ki is tartott a bolondságában a tisztjei határozott tiltakozása ellenére. S ami a legrosszabb: nem tartotta be a 2Móz30:12 rendelkezéseit sem és nem adta meg a megkövetelt váltságdíjat.

Bár fájdalmas dolog elidőzni Isten eme kiváló szolgájának hibái mellett, mégis, ez a hasznunkra is válik, ha alaposan a szívünkre vesszük ezt a komoly figyelmeztetést és megtanulunk belőle lágyabban járni Isten előtt. Ugyanezek a gonosz hajlamok benne rejlenek mind a szerzőben, mind az olvasóban is, s csak ha valóban megalázkodunk az efféle felismerésektől és elmozdulunk a mélyebb önbizalomhiány és önutálat felé, továbbá eljutunk Isten legyőző és megőrző kegyelmének buzgóbb és határozottabb keresésére, akkor fogjuk megőrizni magunkat a hasonló gonoszságokba keveredéstől. Ezek az ószövetségi történetek nem pusztán csak információt adnak, hanem az épülésünkre is szolgálnak, s a növekedés csak akkor lehetséges, ha táplálkozunk Isten Ígéből. Táplálkozni az Ígéből azt jelenti, hogy a magunkévá tesszük és megrágjuk azt: magunkhoz vesszük és megemésztjük.

Sajnos azonban Dávid elbukott és vele együtt mi is. Közülük ki meri azt állítani, hogy soha nem követte a bolondság útját, amióta keresztyénné lett? hogy soha nem volt vétkes az örültség Istenre gyalázatot hozó valamely cselekedetében? De amint azt majd most látni fogjuk, Dávid visszanyerte a józan eszét és megint bölcsen cselekedett. Ismét arra szeretnénk felhívni a figyelmet, ami e két dolog között húzódik, mert pontosan ezen a ponton kapjuk a legfontosabb és legértékesebb gyakorlati leckét. Biztos, hogy azok a keresztyének, akik ráléptek a bolondság útjára, szeretnének ismét a bölcsesség útján járni. Akkor hát nem a kötelességünk alaposan végig követni a mostani történetünket, és megfigyelni a különböző lépéseket, melyekkel elhagyjuk az egyik utat és rátérünk a másikra? Mennyire kegyelmes a Szentlélek abban, hogy itt feltárja nekünk a gyógyulás útját és a helyreállítás eszközeit!

S mit gondolsz, kedves olvasó, mi az első lépés, ami visszavezet a közösségbe Istennel? Mi az a konkrét gyakorlat, amelyik meggyógyít minket a bolondság betegségéből? Ha bármennyire is ismered az isteni dolgokat, a válasz gyorsan meglesz, mert a saját tapasztalatod története erre sarkall. „Minekutána pedig Dávid a népet megsámlálta, megsebhédék az ő szíve” (2Sám24:10). Korábban már kommentáltuk ezt az igeverset, ezért a megjegyzéseinknek most rövideknek kell lenni. De mégis ismételten rá szeretnénk mutatni, hogy mekkora kegyelem az, amikor a tévelygő szent szíve korholja őt az örültségéért és a bűntudat nyomasztja, mert ez egyszerre az újjászületésnek és annak a jele, hogy az Úr nem hagyta el őt – nem adta át a teljes

megkeményedésnek és vakságnak. S most Dávid felépülésének első lépését jelzőként fogjuk konkrétan megvizsgálni az igeverset.

„Dávidnak... megsebhedék az ő szíve.” Ez alapvető és elkerülhetetlen. Nem lehetséges a valódi helyreállítás a szent Istennel való közösségre mindaddig, amíg kíméletlenül el nem ítéljük magunkat a visszacsúszásért: a közösséget megszakító dolgot nekünk magunknak kell elítélni. Isten soha nem bocsát meg sem a vétkesnek, sem a szentnek, ha nincs megtérés, s a megtérés egyik lényegi összetevője önmagunk elítélése. „És megalázza magát az én népem, a mely nevemről neveztetik, s könyörög és keresi az én arcomat, és felhagy az ő bűnös életmódjával: én is meghallgatom őket a mennyből, megbocsátom bűneiket, és megszabadítom földjüket.” (2Krón7:14) Az első dolog tehát a megalázkodásunk, s ez az, ami a megtérés: egy oldalra állás Istennel önmagunkkal szemben és bánkódás a gonoszságunk miatt. Azaz, a bűnbánat könnyei tisztítják meg a szívünk szeméit a bolondság homokjától és teszi ismét lehetővé, hogy a bölcsesség látásával tekintsünk a dolgokra.

S mit gondolsz kedves olvasó, mi a következő lépés a visszatérésben a bölcsesség útjára? A válasz megint csak nagyon egyszerű: ahol megvan önmagunk valódi és őszinte elítélése, ott megvan a hiba alázatos és bűnbánó beismerése is Istennek. Ezért találjuk a fentiekben idézett igeszakaszban (2Krón7:14) közvetlenül a „megalázza magát az én népem” után, hogy „s könyörög és keresi az én arcomat”. Pontosan ezt látjuk a szegény Dávidnál: „Igen vétkeztem abban, a mit cselekedtem. Azért most, óh Uram, vedd el, kérlek, a te szolgádnak álnokságát; mert felette esztelenül cselekedtem!” (2Sám24:10) Őszinte megvallást tett a vétkeiről, kihangsúlyozva a bolondsága nagyságát. S ez az, amit minden visszacsúszónak meg kell tennie, mielőtt kigyógyulhatna az örültségéből és helyreállhatna az Úrral fennálló közösségre.

Meg kell figyelni, hogy Dávid bűnvallásával az Úrnak egyben a kérését is megfogalmazta: „vedd el, kérlek, a te szolgádnak álnokságát”. Ez a kérés legkevesebb három dolgot jelzett. Először is vedd el a bűnösségét mind a Te vádoló törvényed előtt, mind a súlyát vedd le a lelkiismeretéről. Másodszor, tisztíts meg a mocskától a te szent szemed előtt és az én beszennyezett lelkemben. Harmadszor töröld el vagy érvénytelenítsd a vétkem kormányzati következményeit, hogy ne legyek megbüntetve miatta. Tisztában kell lennünk ezekkel a megkülönböztetésekkel, mert ezek nem pusztán technikai mozzanatok. S ahol Isten szent követelményeinek a megfelelő módon eleget tettek, s Neki tetszik megbocsátani, ott ezen elemek közül az első kettő mindig jelen van: a vétek eltöröltetik és a szennyeződés eltisztul. A harmadik azonban korántsem mindig érvényesül.

Isten mindig fenntartja Magának a szuverén jogot, hogy a bűneink következményeit kimérje úgy, ahogyan az a legjobban szolgálja az Ő dicsőségét és az örök céljainak megvalósítását. Ami magát a hívőt illeti, ezek a következmények nem büntetők, hanem fegyelmezők, amik nem haraggal, hanem szeretettel szab ki. Mégsem szabad megfélemlkezni arról, hogy a mi saját személyes érdekeinknél tágabb érdekeket szolgálnak. Ha Isten eltörölné a bűn minden következményét, valahányszor csak elkövetne a hívő egy botrányos sértést, de aztán őszintén megtérne és megvallaná azt, miféle benyomást gyakorolna ez az emberekre általánosságban? Vajon az istentelenek nem jutnának arra a következtetésre, hogy az Úr a vétkeket apróságoknak tekinti és közönyös a viselkedésünkkel szemben? Ezért a világ erkölcsi Kormányzójaként Isten gyakran adja a komoly jeleit a nemtetszésének néhány fájdalmas hatás elszenvedésére kényszerítve ebben az életben.

De nagy hiba lenne, ha a szenvedő a most elmondottakból arra a következtetésre jutna, hogy Isten nemtetszésének e jelei ebben az életben annak bizonyítékai, hogy az általa bűnbánattal megvallott bűnök még nincsenek megbocsátva. Ennek látványos esetét látjuk Dávid életében. Miután oly súlyosan vétkezett Uriás feleségével, elküldetett hozzá a próféta, hogy megvádolja a bűnével. Ekkor Dávid elismerte: „Vétkeztem az Úr ellen”, és senki, aki figyelmesen elolvasta az 51. zsoltárt, nem kételkedhet a megtérésének sem az őszinteségében,

sem a mélységében. Ennek megfelelően mondta neki Náthán: „Az Úr is elvette a te bűnödöt, nem fogsz meghalni.” Mindazonáltal azonnal hozzátette: „Mindazáltal, mivel alkalmat adtál a gyalázásra az Úr ellenségeinek e dologban: a te fiad is, a ki lett néked, bizonynyal meghal.” (2Sám12:14)

Sokkal közönségesebb példáját látjuk ennek azok esetében, akik az újjá nem született napjaikban meggondolatlan és tékozló életet éltek. A megtérésükkor Isten kegyelmesen elengedi a bűneik vétjét, eltörölve azok büntetőjogi következményeit az örökkévalóság vonatkozásában, valamint megtisztítja őket azok szennyétől. De valóban ritka, hogy visszaadja a zuhlottnek az egészségét és az erejét, amiket elfecsérelt a kicsapongó életében. Inkább (legalábbis az esetek túlnyomó többségében) az illetőnek le kell aratnia a testében az örült ifjúságában elvetett vad zabot. Így volt Dáviddal is az Uriással szemben elkövetett szörnyű bűnében: Isten nemtetszésének „kardja” nem csúszott vissza a hüvelyébe, hanem használatban maradt ellene és a házanépe ellen az egész hátralevő földi vándorútja során.

A most előttünk álló példában Isten prófétája ezt elmondandó küldetett Dávidhoz: „Ezt mondja az Úr: Három dolgot adok elődbe, válaszd egyiket magadnak ezek közül, hogy a szerint cselekedjem veled. Elméne azért Gád Dávidhoz, és tudtára adá néki, és monda néki: Akarod-e, hogy hét esztendeig való éhség szálljon földedre? Vagy hogy három hónapig ellenségeid előtt bujdossál és ellenséged kergessen téged? Vagy hogy három napig döghalál legyen országodban? Most gondold meg és lásd meg, micsoda választ vigyek annak, a ki engem elküldött.” (2Sám24:12-13) Észben kell tartani (mint arra többször is rámutattunk az előző versekkel kapcsolatosan ezekben a fejezetekben), hogy az Úr haragudott Izraelre, ezért a kormányzati nemtetszését Dávid könyörgése nem fordíthatta el. Az isteni ítéletnek le kell sújtania arra a nemzetre, amelyik ilyen súlyosan magára haragította az Urat, de a formája, amelyben el kell jönnie, Dávid választására lett bízva, bár előírt korlátok között.

„És monda Dávid Gádnak: Felette igen szorongattatom; de mégis, hadd essünk inkább az Úr kezébe, mert nagy az ő irgalmassága, és ne essem ember kezébe.” (2Sám24:14) Dávidnak most meg kellett ízlelnie a bűne keserűségét, de mégis a legáldottabb dolog látni, hogy sem a szíve nem keményedett meg, sem a szíve nem zúgolódott Isten ellen, amikor hallotta a próféta félelmetes üzenetét. Az erre adott csodaszép válasza világosan tanúskodott a megtérésének valódiságáról és a megvallásának őszinteségéről. Ez újabb pont a történetünkben, amire jól tesszük, ha odafigyelünk, mert a szívünk sajnos gyakran becsap minket ebben a dologban. Milyen gyakran siránkoztunk a hibáinkon és vallottuk meg azokat az Úrnak, majd aztán háborogtunk és füstölgöttünk, amikor megérezte velünk azok kormányzati következményeit – ezzel kimutatva a megtérésünk felszínességét és a megvallásunk hamisságát.

Mint az egyik korábbi bekezdésben mondtuk, az igazi megtérés az Isten oldalára állás önmagunkkal szemben. Ez nemcsak önmagunk kíméletlen elítélése, hanem annak az őszinte elfogadása is, hogy gazdagon rászolgálunk a vétkeinket megillető jutalomra. Ez annak felismerése és elismerése, hogy Isten igazságos lesz, amikor szigorúan meglakolunk az Ő büntető keze alatt. De a folytatás az, ami megmutatja, mennyire őszinte vagy hamis a megvallásunk – hogyan viselkedünk a vessző alatt: szelíden, vagy lázadozva. Ez bizonyítja önmagunk elítélésének valóságát és mélységét. Ne felejtjük el, hogy a fáraó, Egyiptom királya is elismerte: „Vétkeztem az Úr ellen, a ti Istenetek ellen” (2Móz10:16), de amit Jahve csapásai visszatértek a földjére, ismét megkeményítette a szívét.

A mennyi Atyjának kell magát Dávidot helyesbíteni, s Ő kegyelmesen megengedte neki annak eldöntését, hogy az a helyesbítés hosszan tartó legyen, vagy rövid, de rettenetes. „Az éhség éveit ő és Izrael megtapasztalta. Három éven át tartott az a csapás. Micsoda nyomorúságot okozna, ha mindenkit hét éven át sújtana! Ebben az időszakban benne volna egy szombatév is, amikor a földnek nyugodnia kell, s a nemzetnek azt a hat év bőséges termésének kegyelmes gondoskodása nélkül kellene azt átvészelnie. Hét évnyi éhség valóban súlyos csapás lenne, amit egy hasonló csapás története József korábban világossá tett. Az ellenség előli

menekülés sem volt ismeretlen próbatétel Dávid számára. Saul kezétől megtapasztalta a zaklatás éveit, s része volt a menekülésben Absolon fia elől is. Ezek a próbák, biztosak lehetünk benne, nem merültek feledésbe, még ha véget is értek: s ezeknek arra kellett őt megtanítaniuk, hogy mire képesek az emberek, ha Isten megengedi nekik, hogy üldözzék őt.” (C. E. Stuart)

Az előző fejezetben idéztük Matthew Henryt, aki rámutatott, hogy az Úrnak négyes célja volt a választás lehetőségének megadásával Dávidnak arról, hogy milyen formában sújtson le az Ő ítélete, nevezetesen: először, hogy megalázza Dávidot a bűne miatt, amit így rendkívül bűnösnek fog látni, miután megtudja, hogy milyen súlyos ítélet jár vele. Másodszor, hogy megfeddje a büszkeségeért: önfejűen járt el, olyan hatalmas uralkodónak tekintve magát, aki mindent megtehet, most hát parancsot kap a választásra a félelmetes lehetőségek közül. Harmadszor, hogy adjon neki némi bátorítást a büntetés kiszabása során: az Úr egyáltalán nem hagyta el a szolgáját, s megadta neki annak hatalmát, hogy eldöntse, mit cselekedjen Ő. Negyedszer, hogy türelmesebben tűrhesse a vesszőt, látva, hogy ez a saját választása volt. Ezekhez a szavakhoz hozzátesszük ötödiknek, hogy próbára tegye a szívét és lehetőséget adjon a számára a hitének gyakorlására és bemutatására.

„De mégis, hadd essünk inkább az Úr kezébe, mert nagy az ő irgalmassága, és ne essem ember kezébe.” (2Sám24:14) Micsoda bizonyítéka volt ez annak, hogy Dávid józan gondolkodása helyreállt! A bölcs döntés, amit most hozott, világosan kimutatta a visszatérését az örülség útjáról a bölcsességre. S mennyire szemlélteti ez megint azt az áldott tényt, hogy Isten mindig megtiszteli azokat, akik Őt tisztelik! S fogjuk fel mindannyian világosan azt, hogy akkor tiszteljük Istent, ha megalázkodunk Előtte és bűnbánattal megvalljuk a bűneinket. S annak egyik módja, ahogyan Ő tisztel meg minket viszonzásképpen az, amikor megadja nekünk a lelki ítélőképesség megújított erejét, mely által a szívünk forróbb szeretettel és meggyőződéssel vonzódik Hozzá, s mely által a kegyelme nagyságának nagyobb megértéséhez jutunk. Milyen sokat szalasztunk el kedves olvasó azzal, ha nem vagyunk hajlandók önmagunkat elítélni és elfoglalni a magunk helyét a porban a kegyelem trónja előtt!

Milyen csodálatosak is Jahve útjai! Nemcsak Dávid lelkiismeretével foglalkozott, hanem a szíve szeretetét is Magához vonzza most! Nemcsak a megtérésre vezette el, hanem előhívta szeretett szolgájának a hitét is – aminek a sorrendje mindig ugyanaz. Megtérésnek kell lennie, mielőtt hit lehetne (Mk1:15, Mt21:32), mert lehetetlenség egy kemény és engedetlen szív számára valóban bízni az Úrban. Így hát megtanulhatjuk, hogy a megátalkodottság a bűneinkkel kapcsolatban húzódik meg a gonosz hitetlenségünk gyökerénél. Miután azonban Dávid megtért, az Úr (mint a fentiekben mondtuk) megadta neki a hite bemutatásának lehetőségét. S most ennek micsoda nagy bemutatóját tartja! Mekkora tudás és az isteni jellemben vetett bizalmat sugároznak ezek a szavak: „hadd essünk inkább az Úr kezébe”!

Ó, kedves olvasóm, még mikor az Úr fájdalmasan büntet is a hibáinkért, Ő akkor is végtelenül kegyelmesebb, hűségesebb és jobban bizalmat érdemlő, mint bármelyik teremtmény. „És ne essem ember kezébe”. Szegény Dávidnak bőséges tapasztalatai voltak arról, hogy mire képes az ember. A saját testvérei irigykedtek rá és kíméletlenül rágalmazták (1Sám17:28). Saul gonoszul viszonozta a kedvességét. Akhítófel aljas módon becsapta és elárulta a bizalmát. Szeretett fia fellázadt ellene és majdnem sikerült megfosztania őt a trónjától. Jó oka volt tehát, hogy ezt mondta: „ne essem ember kezébe”, az ingatag, áruló, kegyetlen ember kezébe.

92. fejezet – A hatékony közbenjárása (2Sám24)

Érdekes és tanulságos megfigyelni, hány különböző jellegben kerül elénk Dávid a 2Sám24-ben. Először, mint büszke és gőgös valaki: erre a fejezet nyitó „ismét” szavából lehet következtetni (a figyelemre méltó győzelmei és a királysága jelentős kiterjedést követően), s ezt erősíti meg a Zsolt30:7, ami pont erre az időszakra utal, s amit majd a következő fejezetben vizsgálunk meg. Másodszor, mint megkísértett ember, amint azt az 1Krón21:1 határozottabban is megmutatja. Harmadik, mint bolond ember, aki katonai összeírást rendel el, pedig erre nem volt semmi szükség, sem isteni megbízás. Negyedszer, mint konok valaki, amikor makacsul nem engedelmeskedett a tisztjei tanácsának és nem figyelt oda a tiltakozásukra (3-4. versek), elhatározva, hogy a maga útját fogja járni. E lefelé vezető lépések sorrendje látható a felszínen.

Másrészt viszont ötödszörre mint bűnbánó embert látjuk őt, aki búslakodik a bűnei miatt és megvallja azokat Istennek (10. vers). Hatodik, mint engedelmes valaki: nem zúgolódik Isten szigorúsága ellen, amikor meghallotta a próféta rettenetes bejelentését, hanem szelíden meghajlik az isteni ítélet előtt. Hetedik, mint bölcs ember: jobbnak látja Isten kezébe kerülni, mintsem ember kezébe. Nyolcadik, mint hívő és magabiztos valaki: felismeri és elismeri az isteni kegyelem nagyságát (14. vers). Kilencedik, mint megbüntetett ember: az Isten ítélete lesújt a szeretett alattvalóira (15. vers), amit ő fájdalmasabbnak érzett, mintha a vessző saját magára és az ő házanépére sújtott volna le. Tizedik, mint közbenjáró Isten előtt: a résre áll és könyörög a lesújtott királyságáért. Itt is világosan láthatjuk ezeknek a dolgoknak a logikai sorrendjét.

Azonban ebben az utolsó jellegében, mint közbenjárót Isten előtt, kell most Dávidot konkrétan megvizsgálunk. Azonban át fogunk siklani az egyik legjobban szembeötlő dolog felett, s az egyik legtanulságosabb és értékesebb leckéről a szívünk számára, ha elmulasztjuk nagyon konkrétan megfigyelni a sorrendet. Nem minden hívőnek van hatalma Istennel az imáságban. Egyáltalán nem, inkább nagyon is kevesen vannak, akik győzedelmeskedni tudnak az Úrnál a másokért folytatott könyörgésben. S az okot sem kell nagyon messze keresgélni: nem rendelkeznek a szükséges minősítéssel. Nem rendelkeznek azokkal a jegyekkel, melyek Dávidra illettek ez alkalommal. Ha az isteni parancsolatokkal ellentétesen járunk (1Jn3:22), vagy vannak meg nem siratott és meg nem vallott bűnök az életünkben, akkor az Úr nem fog meghallgatni minket (Zsolt66:18).

Őszintén bízunk abban, hogy az olvasó nem fárad bele, amiért oly sokszor felhívjuk a figyelmet az események sorrendjére a történetben, mert az gyakran jelent alapvető fontosságú leckeiket. Ez a helyzet a most előttünk álló esetben is. Ha alaposan megfigyeljük, mi előzte meg Dávid hatékony közbenjárását, abból tanuljuk meg, miképpen válhatunk sikeres könyörgökké másokért. Először is félre kell tenni mindazt az életünkben, ami nem tesz a szent Istennek: valódi bűnbánattal és a vétkeink alázatos elismerésével Neki. Másodszor, teljesen meg kell hódolnunk a büntető keze alatt, meghajolva az igazságos vesszője előtt. Harmadik a feltétlen bizalom az Ő bölcsességében, hűségében és jóságában, hogy szabadon átadjuk magunkat az Ő kezébe. Negyedik a valóságos meggyőződés az Ő kegyelmének nagyságáról, megragadva azt hittel és arra hivatkozva Őelőtte.

„Bocsáta annakokáért az Úr döghalált Izráelre, reggeltől fogva az elrendelt ideig, és meghalának a nép közül Dántól fogva Beersebaig, hetvenezer férfiak.” (2Sám24:17) Mindenekelőtt jegyezzük meg, hogy a büntetés pontosan megfelelt a vétkeknek! Akármilyen bűnbánó is volt Dávid, mégis helyesbíteni kellett őt, s mivel a vétke nyilvános volt, így a megtorlás is. De valóban látványos megfigyelni, hogy Isten vesszője pont a szolgája vétségének helyén csapott le! Dávid a maga ezreit bálványozta, s az ő ezreit kell alaposan csökkenteni! Isten most a kard alá számlálta azokat, akiket Dávid az önelégültségében megszámláltatott – ezek egy tizenkettőde halt meg (v. ö. 9. vers) Világos tehát, hogy Dávid gőgje volt az, ami ellen

ez az istenítélet irányult. „Bármit is bálványozunk vagy büszkélkedünk vele, Isten általában elveszi tőlünk, vagy keresztté fogja az alakítani.” (Thomas Scott)

Azt is meg kell jegyezni, hogy Isten csapása közvetlenül a népet sújtotta, mert Istennek velük volt vitája (2Sám24:1). „Vészterhes időszaknak kellett ennek lennie. A ragály a homályban járt, a pusztítás pedig délben pusztított. A megsemmisítő angyal aktívan munkálkodott s egyetlen ember sem volt képes megállni vele szemben. A halál az ország szélében-hosszában szedte az áldozatait. Senki sem tudta megmondani, ki lesz a következő. Semmilyen orvosság sem használt a betegek gyógyítására. Semmilyen közbenjárás, legyen bármennyire is nyomatékos, nem járt sikerrel a szeretett életének megőrzésében. Minden öröm szertefoszlott, a hátköznapi tevékenységekhez szükséges összes energia felemésztődött. Isten munkálkodott, mégpedig hatalommal. Régebben feltúrta a karját és Izraelért munkálkodott hatalommal, most kinyújtotta a kezét, de halálos módon ellenük. Vádolhatta-e bárki Őt igazságtalansággal? Nem. Rászolgáltak a büntetésre, bár Dávid népszámlálási cselekedete a közbenső oka volt az Ő látogatásának. Tehetetlenek, nagyon tehetetlenek voltak. Az egyedüli reménységüket Isten kegyelmébe vetették.” (C. F. Stuart)

Lássuk meg ebben a komoly eseményben annak bemutatását, hogy Isten milyen könnyen képes a leggőgösebb bűnöst is kényszeríteni. Az „Úr napja” (az Ő ítélkezése) mindig azokon van, akik büszkék és fennhéjázók (Ézs2:12). Akkor mekkora adósa vagyunk napról napra az Ő hosszútűrésének! Kevély szívű lázadók, akik olyan szentelenül viselkednek a Magasságossal, alig fogják fel, milyen sokkal tartoznak a csodálatos türelmének, de még majd megismerik, hogy annak is vannak korlátai. Valaki találóan mutatott rá: „Ha az angyalok ereje oly rettenetes – egyetlen közülük egy nap alatt hetvenezer izraelita halálát okozta – akkor mit lehet mondani a mindenható Teremtőéről?” Joggal teszi hát fel Ő a kérdést: „Vajjon megállhat-e szíved, avagy erősek lesznek-e kezeid azokban a napokban, mikor én számolok veled?” (Ezék22:14)

„Bocsáta annakokáért az Úr döghalált Izraelre, reggeltől fogva az elrendelt ideig, és meghalának a nép közül Dántól fogva Beersebáig, hetvenezer férfiak.” Ez „az elrendelt ideig” kifejezés jelentheti vagy a harmadik nap végét, vagy ahogyan sokan vélik, az esti áldozat idejét az első napon. A héber szó szerinti fordítása „a kijelölt gyülekezés idejéig”, azaz addig az óráig, ami Izrael számára az esti istentisztelet idejeként lett kijelölve. A híres tanító, Hengstenberg az alábbi megjegyzéseket teszi: „A 2Sám24:16-ban szereplő csapás reggeltől az összeövetel idejéig tartott, ami alatt nekünk 'az esti vallásos összegyülekezést' kell értenünk – vesd össze 1Kir18:28, 36, 2Kir16:15”. De teljesen eltekintve a héber jelentéstől van két megfontolás, amik látszólag megkövetelik ezt a fordítást. Először is, „az elrendelt ideig” kifejezés ellentétes a „reggeltől fogva” kijelentéssel. Második a következő versben szereplő kijelentés: „megeléglé az Úr a veszedelmet”.

Az utoljára idézett mondat nekünk úgy tűnik, világosan arra utal, hogy Ő nem ment el a bejelentett ítélet teljes terjedelméig. De még ebben a rövid időszakban is Izraelből hetvenezren haltak meg annyi óra alatt, amennyi hónapig tartott Joáb népszámlálása. De Isten könyörülete által a szörnyű járvány korlátozott volt. Az ítélet Isten „furcsa munkája”, mert Ő gyönyörködik a könyörületben, de a könyörülete soha nem hagyja figyelmen kívül az Ő szentségének követelményeit és nem teszi félre az igazságosságának követeléseit sem. S a legáldottabb módon vehetjük itt észre az isteni jellem eme két oldalának nagy találkozási helyét. Az esti áldozat édes illata volt az, ami megállította a pusztító járványt! Micsoda csodálatos előképe ez – amit még világosabban kiemel az, ami ez után következik – annak, amit függöny vagy jelkép nélkül mutat be az Újszövetség! Krisztus keresztje az, ahol Isten különféle attribútumai fényes harmóniában ragyogtak fel.

„És mikor felemelte kezét az angyal Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa, megeléglé az Úr a veszedelmet” (2Sám24:16) Először is szüntessünk meg egy félreértést ezen a ponton. Az igazság ellenségei gyorsan megragadták ezt az utalást arról, hogy az Úr

meggondolta magát (és a többi hasonló igehelyet is, pl. 1Móz6:6, 1Sám15:11 stb.), és azt a gonosz következtetést vonták le belőle, hogy Isten ingatag, s a teremtményhez hasonlóan Ő is meggondolja Magát. De semmi sincs világosabban kijelentve a Szentírásban, mint Isten változtathatatlansága. „Nem ember az Isten, hogy hazudjék és nem embernek fia, hogy megváltozzék. Mond-e ő valamit, hogy meg ne tenné?” (4Móz23:19) „Ő azonban megmarad egy mellett. Kicsoda téríthetné el őt? És a mit megkíván lelke, azt meg is teszi.” (Jób23:13) „Mert én, az Úr, meg nem változom” (Mal3:6). „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való, és a világosságok Atyjától száll alá, a kinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka.” (Jak1:17) A nyelv számára lehetetlen ennél konkrétabbnak, hangsúlyosabbnak és egyértelműbbnek lenni. Ha az efféle határozott kijelentések nem azt jelentik, amit mondanak, és nem szó szerint kell ezeket érteni, akkor csak időpocsékolás olvasni a Bibliát.

Nos, az teljesen nyilvánvaló minden lelki elme számára, hogy a Szentírás nem mondhat ellent önmagának és tökéletes a harmónia (akár észrevevessük, akár nem) azok között a versek között, amelyek látszólag egymás ellentétjei. Amikor képtelenek vagyunk meglátni a teljes összhangjukat, akkor a bölcsesség része, hogy elismerjük a saját tudatlanságunkat és várjuk Istentől a nagyobb világosságot. Eközben pedig a minket összezavaró igeszakaszokat alá kell rendelnünk azoknak, melyek világosok a számunkra. Így biztosak lehetünk abban, hogy azok a kijelentések, melyek ennyire határozottan erősítik meg Isten megváltoztathatatlanságát vagy változtathatatlanságát, abszolút értelemben, mindennemű korlátozás nélkül értendők, míg azokat, amelyek látszólag arról beszélnek, hogy meggondolja magát, viszonylagosa és jelképesen kell érteni. Ha egyesek ezt a kérdés bizonyítottnak tekintésének veszik, akkor megkérdezzük tőlük: Vajon az 1Sám15:29 konkrét kijelentése nem kötelez minket arra, hogy az 1Sám15:11-et ne természetes értelemben fogjuk fel? A Szentlélek természetesen nem fog Önmagának ellentmondani ugyanannak a fejezetnek két különböző versében!

Ténykérdés, hogy Isten gyakorta ereszkedik le és használ antropomorfizmusokat az Ő Ígésében, mert kegyelmesen igazodik a korlátozott képességeinkhez és beszél emberi módon. Így olvassuk Róla, hogy „elfáradt” (Ézs42:24, Mal2:17), de másik helyen mégis az áll, hogy a Teremtő „nem fárad és nem lankad el” (Ézs40:28). Az 5Móz32:27-ben Jahve úgy beszél, mint Aki „tart az ellenség bosszantásától”, ami nyilvánvaló szókép. Azután a Zsolt78:65-ben ezt olvassuk: „Akkor felserkene az Úr, mintegy álomból”, noha nagyon jól tudjuk, hogy Ő soha nem szunnyadozik. Az Ézs59:16-ban az hangzik el, hogy „álmélkodott”, de mégsem tudja Őt semmi meglepni. A Jer7:13 úgy festi Őt le, mint Aki „idejekorán [Károlinál: *szüntelen*]” szól, jelezve a komolyságát. S folytathatnánk. Az Úr „megelégtelése” a 2Sám24:16-ban nem azt jelzi, hogy meggondolta Magát, hanem utal a külső tevékenységének megváltozására – az ítéletének befejeződésére.

„És mikor felemelte kezét az angyal Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa, megelégtel az Úr a veszedelmet”. A Szentírás sokoldalú, és csak akkor szerezhethünk teljes világosságot bármelyik eseményről, ha gondosan összehasonlítjuk az egyes igeszakaszokat. A fentiekben felhívtuk a figyelmet arra a jelentős és áldott tényre, hogy az Izraelre mért megsemmisítő csapás az esti áldozat idején állt le. Most rámutatunk egy újabb kiegészítő szempontra. Isten régen kijelentette Izraelről: „Akkor megvallják az ő hamisságukat, és atyáiknak hamisságát az ő hűtelenségökben, a melylyel hűtelenkedtek ellenem, és hogy mivel ellenemre jártak... akkor talán megalázódik az ő körülmetéletlen szívök, és akkor az ő bűnöknek büntetését békével szenvedik: én pedig megemlékezem Jákóbbal kötött szövetségeről, Izsákkal kötött szövetségeről is, Ábrahámmal kötött szövetségeről is megemlékezem...” (3Móz26:40-42). Pontosan ez volt az, amit Dávid elvileg megtett. Nemcsak a vét két vallotta és a szívét alázza meg (10. vers) de meghajolt Isten vesszője előtt is, elfogadva a büntetést (14. vers). Most tehát Isten szövetségi hűsége volt az, ami működött a ragály megszüntetésében!

„És mikor felemelte kezét az angyal Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa, meglegele az Úr a veszedelmet”. A kiegészítő, az 1Krón21-ben található beszámolóban ezt olvassuk: „Akkor Dávid felemel az ő szemeit, és látá az Úr angyalát állani a föld és az ég között, kivont kardja a kezében, a melyet Jeruzsálem ellen emelt vala fel.” (1Krón21:16) Ez a „kivont kard” az isteni igazságszolgáltatás jele volt. Mennyire emlékeztet ez minket Jahve komoly szavaira. „Fegyver, serkenj fel az én pásztorem ellen és a férfium ellen, a ki nékem társam! így szól a Seregeknek Ura. Verd meg a pásztort” (Zak13:7)! S mennyire látványos az ellentét a két igeszakasz között! Ott, Zakariásnál, a kard mondhatni szunnyadozik, s a „serkenj fel” parancsot kapja. Miért? mert a Szent ellen lépett fel: ott nem volt semmi személyesen Benne, amiben a „kard” hibát találhatott volna. De messze más volt a helyzet itt Izrael vétkével: a kardnak nem kellett felserkennie, hanem kivont állapotban volt az angyal kezében.

„És mikor felemelte kezét az angyal Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa, meglegele az Úr a veszedelmet, és monda az angyalnak, a ki a népet öli vala: Elég immár, hagyd el.” (2Sám24:16) Mennyire áldott módon mutatja ez be ismét nekünk az a drága igazságot, ami biztos alapja minden reménységünknek, tudniillik, hogy a mi Istenünknel „dicsekedik az irgalmasság az ítélet ellen” (Jak2:14)! Izrael egész rendszere kitette magát Isten haragjának. Ő azonnal összezúzhatta volna, mint egy edényt, aminek semmi haszna sem volt. Elvehette volna a szőlőjét a hálátlan és gonosz szőlőművektől, de „dicsekedik az irgalmasság az ítélet ellen” az Istenük szívében, ezért parancsolta meg a pusztító angyalnak, hogy álljon le. S miért? Isten szentsége ki lett elégítve, az igazságossága kiengesztelődött. „Elég immár, hagyd el” – mennyire emlékeztetnek ezek a szavak a Megváltónk áldott mondására: „elvégeztetett” – hirdetve azt a dicsőséges igazságot, hogy Isten minden követelményének most teljes mértékben eleget tett.

„És szóla Dávid az Úrnak, mikor látta az angyalt, a ki a népet vágja vala, és monda: Imé én vétkeztem és én cselekedtem hamisságot, de ezek a juhok ugyan mit cselekedtek? Kérlek, inkább forduljon a te kezéd ellenem és az én atyámnak háznépe ellen.” (2Sám24:17) A pontos helye ennek a közbenjárásnak sokkal világosabban látható az 1Krón21-ben. Abból megtudjuk, hogy az istenítéletnek két különböző része vagy szakasza volt. Először ezt látjuk: „Bocsáta azért az Úr döghalált Izráelre”: s két külön része vagy szakasza volt az istenítéletnek, angyali közreműködéssel, mint az a 2Sám24-ből világosan kitűnik. S az esti áldozat idején ért véget Isten szövetségi hűségének következtében. Másodszor, „Bocsáta annakfelette angyalt az Úr Jeruzsálemre, hogy elpusztítaná azt.” (1Krón21:15) – az előzőtől különböző dolog. „Akkor Dávid felemel az ő szemeit, és látá az Úr angyalát állani a föld és az ég között... Leesék azért Dávid és a vének is, zsákba öltözvén, az ő orcájokra. És monda Dávid az Istennek: Nemde nem én számláltattam-é meg a népet?” (1Krón21:16-17) Ebben a kritikus pillanatban állt a résre és sikeresen közbenjárt.

Először is jegyezzük meg, hogy Dávid itt nem követte el azt a végzetes hibát, hogy az angyalnak könyörgött volna: nem, ő tanultabb volt, mint napjaink szegény, tévelygő pápistái. Másodszor, vegyük észre, hogy Dávid nem hárította a nemzetre a felelősséget, hanem önmagát vádolta. „A legtöbb ember, amikor Isten ítéletei távol sújtanak le, másokat vádolnak azzal, hogy ők az okozói, nem törődve azzal, hogy ki esik azoknak áldozatul, csak ők maguk megmenekülhessenek. Dávid bűnbánó és nyilvános lelkét ez másként befolyásolta.” (Matthew Henry) Ez a legszebb és látványos. Dávid a teljes felelősséget önmagára hárította. „Vajon nem én parancsoltam meg a népszámlálást? Én vétkeztem és tettem rosszat” – mintha nem tudta volna elég sötéten lefesteni a saját hibáit. „De ezek a juhok ugyan mit cselekedtek?” Milyen kedvesek voltak a szívének! Semmilyen vádat sem akart felhozni ellenük. „Kérlek, inkább forduljon a te kezéd ellenem és az én atyámnak háznépe ellen”, de ne a Te néped ellen, hogy ők gyötrődjenek (2Sám24:17): verd meg a pásztort, de kíméld a nyáját, ó Uram.

93. fejezet – A nagy jutalma (2Sám24)

Ki kellett hagynunk néhány fontos dolgot az előző fejezet végén, ezért most ott kezdjük, ahol abbahagytuk. Ott felhívtuk a figyelmet egy lényegi részletre – arra, mely amennyire mi látjuk, elkerülte a figyelmét az összes igemagyarázónak – nevezetesen, hogy Isten Izraelt sújtó ítélete kettős volt, vagy két különálló szakaszban zajlott le. S azt is megjegyeztük, hogy ez pontos összhangban áll Dávid bűnével. Először is ezt láttuk: „Bocsáta azért az Úr döghalált Izráelre; és meghalának Izráel közül hetvenezeren.” (1Krón21:14) Sámuel beszámolójában ekként szerepel: „meghalának a nép közül Dántól fogva Beersebáig, hetvenezer férfiak” (2Sám24:15). Milyen figyelemre méltó módon igazodott a büntetés a bűnhöz, hisz Dávid ezt parancsolta Joábnak: „Menj el, járd be Izráelnek minden nemzetségeit, Dántól fogva Beersebáig, és számláljátok meg a népet” (2Sám24:2). Emlékezzünk rá, hogy a népszámlálásról szóló beszámoló az alábbi mondattal zárul: „És mikor bejárták az egész országot, hazamenének Jeruzsálembe, kilencz hónap és húsz nap mulva.” (2Sám24:8)

Másodszor, „Bocsáta annakfelette angyalt az Úr Jeruzsálemre, hogy elpusztítaná azt.” (1Krón21:15) Sámuel elmondja nekünk, hogy „És mikor felemelte kezét az angyal Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa, megelégedé az Úr a veszedelmet” (2Sám24:16), majd követi Dávid imáját. De a Krónika beszámolója szorosabban betartja a kronológiai sorrendet, mert ott ezt olvassuk: „Akkor Dávid felemelé az ő szemeit, és látá az Úr angyalát állani a föld és az ég között, kivont kardja a kezében, a melyet Jeruzsálem ellen emelt vala fel. Leesék azért Dávid és a vének is, zsákba öltözvén, az ő orcájokra. És monda Dávid az Istennek: Nemde nem én számláltattam-é meg a népet?” (1Krón21:16.17) A szent városra lesújtani készülő bosszúálló angyal félelmetes látványa mélyen megérintette Dávidot. Korábban megtért és megvallotta a bűnét, de a csapás, ami most magát a fővárost fenyegette, arra készítette, hogy újra kiöntse a szívét Isten előtt mind alázatos bűnbánattal, mind pedig buzgó könyörgéssel.

„És monda Dávid az Istennek: Nemde nem én számláltattam-é meg a népet? Én vagyok, a ki vétkeztem és igen gonoszul cselekedtem!” Milyen áldott önmegtagadás volt ez! Dávid a teljes felelősséget önmagára hárítja, hozzátéve: „De ez a nyáj mit tett?” Joggal válaszolja meg Matthew Henry a kérdést ezt mondva: „Nos, sok rosszat cselekedtek, ami arra készítette Jahvét, hogy magára Dávidra bízza a választást úgy ahogyan tette.” „Én Uram Istenem forduljon ellenem a te kezéd és az én házam népe ellen” (1Krón21:17). Milyen nemes módon állt itt Dávid a résre a maga kárára! Nemcsak felvállalta a bűnt, de hajlandó volt elhordozni a megtorlást is.

Ahogy rámutattunk az utolsó fejezetben, ez olyan volt, mintha Dávid ezt monda volna: Verj meg engem, a pásztort, de kíméld meg a nyáját. Ó, az nem lett volna lehetséges: Isten nem engedte volna, hogy Dávid szenvedjen Izrael helyett. Nem, senki más nem foglalhatta el a helyettesítés szörnyű és tiszteletreméltó helyét, csak Dávid Fia és Ura. Mindazonáltal látjuk, lélekben milyen grandiózusan volt ő előképe a jó Pásztornak, Aki szegénnyé lett, hogy ők meggazdagodhassanak, és ténylegesen Magára vette a juhainak bűneit és halt meg helyettük. „És ne legyen a te népeden a csapás” (1Krón21:17). Hát nem gyönyörű látni, amit Dávid itt nem „a népen”, hanem a „te népeden” szavakkal utal Izraelre? Az oktalanságában úgy tekintett rájuk, mint „a népre”, de a bölcsességében az Úr népének látta őket.

Mutassunk rá pontosan itt, hogy Dávid megvallását és imáját ez alkalommal az evangélium minden egyes szolgálójának a szívére kell vennie. A kommentárjában Thomas Scott így vonatkoztatta Dávid szíve gyakorlatának alapelveit az igehirdetőkre: „Miközben a szolgák siránkoznak a gyülekezeteik állapota felett, néha haszonnal feltehetik maguknak a kérdést, hogy a saját gondatlanságuk, büszkeségük, a buzgóságuk hiánya és az egyszerűségük, a saját vágyaik kielégítése vagy az igazodás a világhoz vajon nem ejtenek-e titokban foltot a munkájukon, s a nyíltabb gonoszságok nem ejtenek-e foltot a hitvallásukon? S hogy az emberek lelkei nem szenvednek-e a helyesbítésükért, hogy ez mélyebb megalázkodásra, az imádságban nagyobb buzgóságra, továbbá lelki beállítottságra és az Isten iránti odaadásra készítse őket. S

biztosan azt kell választanunk, hogy a magunk személyében legyünk megbüntetve, nehogy az áldás vissza legyen tartva a gyülekezettől, mert jóllehet az Úr igazságos ezekkel a döntésekkel, a nép mégsem szolgált rá arra, hogy ezt a gonoszsgot okozzuk nekik. A kegyelem megtanítja az embereket inkább önmagukat, mintsem másokat elítélni, és sok vonatkozásban a felebarátaik érdekeit szem előtt tartani a maguk érdekeivel szemben. Az ebben az elmeállapotban elmondott buzgó imák pedig nagyon elterjedtek azok részéről, akik fenntartás nélkül bízzák magukat az Úr kegyelmére.”

Visszatérve most Dávid esetére észrevehetjük, hogy a könyörgése érvényesült Istennél. A mély megalázkodás, a saját hibáinak kíméletlen elismerése, a teljes önmehtagadás és a szelíd közbenjárás megérintette a szívét annak, Aki könyörülettel teljes. Ha Mózes önzetlensége a történelmük másik súlyos válságánál érvényesült, amikor azt kérte Istentől, hogy inkább Őt törölje ki a könyvéből (2Móz32:32), s ne a népet semmisítse meg, akkor Dávid készen állása arra, hogy Isten ítélete inkább őt és a háza népét sújtsa az alattvalói helyett, szintén elfordította a hullámot, mert közvetlen válasz volt a kérésre, amikor Isten azt mondta az angyalnak, hogy „elég már, hagyj abba”. Ez gyönyörű teljességét adja az előképünknek, lefestve nekünk nagy Főpapunknak a népért történő közbenjárása hatékonyságát.

Még egy nagyon mély gyakorlati jelentőségű dolog van itt. „Bocsáta annakfelette anglyalt az Úr Jeruzsálemre, hogy elpusztítaná azt”, (vagy ahogyan a 2Sám24:16 fogalmaz, „És mikor felemelte kezét az angyal Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa”), „És mikor vágná a népet, meglátá az Úr és könyörüle az ő veszedelmökön” (1Krón21:15). S mi volt az, amit most „meglátott”? Nos, Dávidot és a szolgáit, „zsákba öltöztvén”, akik „az ő orcájokra” estek (1Krón21:16)! Nemcsak „látta”, hanem „meglátta” – összpontosított figyelemmel. S mindjárt után következik Dávid könyörgése. Ez tehát a végső lecke: valakinek, aki gyászruhába öltözött, az arca a porban az, akinek a könyörgése érvényesül Istennél! Más szóval, aki teljesen megalázkodik, aki eljut az önutálatig, s aki a saját lelkére veszi mások szenvedéseit, egyedül ő alkalmas rá, hogy könyörödjön értük.

Ha megkérdeznék tőlünk, hogy kit szeretnénk, ha értünk imádkozna, habozás nélkül ezt kellene válaszolnunk: Nem azokat, akik a hegytetőn elragadtatásban vannak, hanem azokat, akik Isten előtt gyászolnak a saját bűneik és mások szenvedései miatt. Személyesen sokkal többre értékeljük azok könyörgését, akik (lelkileg szólva) zsákruhába öltözöttek, mint azokét, akiket az esküvői ruháikba vannak felöltöztve. A zsákruha „hiánya” teszi hatástalanná oly sokak imáit manapság. Itt van hát szent bátorítás Isten népéből azok számára, akik a porba hajolnak Előtte: ha megtértünk és megvallottuk a bűneinket, s igazán megalázkodtunk Előtte, akkor pont itt van azt ideje a közbenjárásnak más megpróbált lelkekért. Végül figyeljük meg az angyal azonnali engedelmeskedését az Úr „elég már, hagyj abba” parancsának: ha a mennyei teremtmények ennyire engedelmeskednek az Alkotójuk szavának, akkor nekünk milyen gyorsan kell reagálnunk az ő kijelentett akaratának?

„Méne azért Gád Dávidhoz azon a napon, és monda néki: Eredj, menj el, és rakass oltárt az Úrnak a Jebuzeus Araunának szérűjén.” (2Sám24:18) Ha megvizsgáljuk ezen a ponton a kiegészítő beszámolót, megtudjuk, hogy az Úr angyla parancsolta meg Gádnak, „hogy megmondja Dávidnak, hogy menjen fel Dávid és építsen oltárt az Úrnak a Jebuzeus Ornán szérűjén.” (1Krón21:18). A megkönnyebbülést Dávid számára ebben a sötét órában a bosszúálló angyal jelentette be (Gádon keresztül), s így ismét elmondhatjuk, hogy „a evőből étek jött ki, s az erősből édes jött ki” (Bír14:14). A legáldottabb dolog volt ez, mert egy „oltár” egy elfogadott imádoért kiált, s az Úr nem adott volna útmutatásokat az egyikről, ha nem gondoskodott volna a másikról. Így volt ez a legelső imádoval is: „És tekintte az Úr Ábelre és az ő ajándékára.” (1Móz4:4) – először az ő személye lett elfogadva, s csak utána az áldozata, s itt az, hogy az Úr kész volt elfogadni áldozatot Dávid kezéből, annak bizonyítéka volt, hogy magát Dávidot is elfogadta.

Ez az isteni utasítás Dávidnak az oltárépítésről azt jelentette, először is, hogy Isten teljesen kibékült vele, s ezért Manoah feleségével együtt ő is következtetethetett ekképpen: „Ha meg akart volna ölni az Úr minket, nem fogadta volna el kezünkől az egészen égőáldozatot és az ételáldozatot” (Bír13:23). Másodszor, a békesség Isten és a vétkes bűnösök között az áldozatnak köszönhető, amit nem más, mint Krisztus, a nagy Engesztelő mutatott be. Így miközben Isten kegyelme kerekedett felül az ítélettel szemben ezen az ünnepélyes alkalmon, Ő mégis kellően világossá tette, hogy az Ő kegyelme az igazság által uralkodik (Rm5:21), nem pedig annak a kárára. A vér az, ami engesztelést szerez a lélekért (3Móz17:11), mert a vér az, ami kiengeszteli Isten büntető igazságszolgáltatását. Harmadszor, amikor Isten ítéletei kegyelmesen befejeződnek, akkor azt hálaadással kell elismernünk az Ő dicséretére: „Hálákat adok néked, oh Uram! mert jóllehet haragudtál reám, de elfordult haragod” (Ézs12:1).

Emlékszünk, hogy amikor az angyal kinyújtotta a kezét Jeruzsálem elpusztítása végett, akkor „Arauna szérűje mellett” volt. Ennek a pogánynak (mert jebuzeus volt) a békés foglalatossága, ahogyan csendben folytatta a búza cséplését a saját különálló szérűjén (1Krón21:20) Jeruzsálem falain kívül látványos ellentétben áll a városon belüli felkavarodott látvánnyal, ahol Dávid és Izrael vénei zsákruhába öltöztek és arcukra borultak. Mindazonáltal Arauna is megrettent, mert a bosszúálló angyal közeledett a békés szérűhöz és megállt fölötte, s ahogyan arról az 1Krón21 tájékoztat: „Mikor pedig Ornán (Arauna) hátratekintvén, látta az angyalt, ő és az ő négy fia, a kik vele valának, elrejtőzének” (1Krón21:20). De az angyal nem sújtott le rájuk, ami előképileg a legáldottabb módon mutatja be nekünk, hogy a pogányok a zsidókhoz hasonlóan szintén megmenekültek az ítélettől az előkép Valósága áldozatának alapján.

Arauna nyugodt földjének nem az ítélet színhelyének, hanem a kegyelem a megbocsátás és a békesség helyének kellett lennie. S hol állt az a csűr? A legjelentősebben a Mórija hegyén. Semmi kétségünk sincs erről a dologról, noha az információt nem a 2Sám24, sem az 1Krón21 adja meg – a Biblia nem a lusta emberek számára íródott! „Elkezdé építtetni Salamon az Úr házát Jeruzsálemben a Mórija hegyén, mely Dávidnak, az ő atyjának megmutattatott, azon a helyen, melyet készített vala Dávid a Jebuzeus Ornán szérűjén.” (2Krón3:1) S a Mórija, mint a neve is utal rá, az a hely, ahol Jahve mint „Jahve-jire” jelent meg Ábrahámnak (1Móz22:14), s ahol – hüen a szövetségi nevéhez – azért jelent meg, hogy gondoskodjon Dávid szükségéről és betöltse azt. Mennyire figyelemre méltó és kimondhatatlanul áldott ezt: Mórija volt a szuverén kegyelem helye és továbbra is az maradt!

Mórija volt az a hegy, amire Ábrahám felment, amikor azt a parancsot kapta, hogy áldozza fel a fiát, Izsákot. Az 1Móz22:14-ben ez áll: „És nevezé Ábrahám annak a helynek nevét Jehova-jire-nek. Azért mondják ma is: Az Úr hegyén a gondviselés.” Azaz, a Gondoskodás, vagy ahogyan Gesenius, az ünnepelt héber nyelvész fordítja, „Az Úr hegyén lesz róla gondoskodva”. B. W. Newton mondja nekünk, hogy a Mórija „azonos gyökérből származó név és a megjelenés helyét jelenti, tudniillik azt a helyet, ahol Jahve Gondoskodóként jelenik meg. Meg kell jegyezni, hogy minden, a Mórijával és az ott biztosított gondoskodással kapcsolatos gondolat visszavezetendő Ábrahám 'Isten majd gondoskodik fiam' szavaira (a héberben Magának 'az égő áldozatra való bárányról' – 1Móz22:8)”.

De most figyeljük meg az ellentétet. Feltétel nélkül bízva Istenben még akkor is, ha nem értettem meg a parancsait, Ábrahám felment a Mórija hegyére, hogy teljes bizonytságot adjon a hitéről és az engedelmségéről. Teljesen másként volt a szegény Dáviddal. Ő úgy járult oda, mint akinek az engedetlenségéhez bánat, ítélet és halál társult. Zsákruhába öltözve jött, meghajolva a fájdalomtól. Azért jött, mert látta a bosszúálló angyal kivont kardját saját maga és a népe ellen. Úgy jött, mint „rettegő”, mint akinek szabadításra van szüksége „a sírba szállástól” (Zsolt30:3). Igaz, Ábrahám is le volt sújtva, de mégis, mennyire más volt a tudatosan engedelmes Ábrahám bánata a tudatosan engedetlen Dávidétól! Mindazonáltal Dávid a Mórija hegyén ugyanazt az Istent találta, Akivel Ábrahám is találkozott. Ugyanazon a helyen, ahol az

égből jövő parancs megakadályozta, hogy Ábrahám megölje a fiát, hasonló parancs akadályozta meg az angyalt Jeruzsálem megsemmisítésében!

„Méne azért Gád Dávidhoz azon a napon, és monda néki: Eredj, menj el, és rakass oltárt az Úrnak a Jebuzeus Araunának szérűjén.” (2Sám24:18) Alaposan meg kell jegyezni, hogy az „oltár” Isten gondolata volt, nem Dávidé. Áldott dolog ez, ami elmondja nekünk, hogy az üdvösség minden vonatkozásában Istené a kezdeményezés. Isten a nagy Gondoskodó: a mi kiváltságunk elfogadni az Ő kegyelmes gondoskodását. Krisztus – Akire az oltár mutatott – Isten ajándéka volt, nem pedig ember alkotása. Mi azért szeretjük Őt, mert először Ő szeretett minket. S mennyire kegyelmes volt, hogy nem tartotta Dávidot bizonytalanságban egyetlen napig, sőt egy óráig sem. Amint kereste Istent, Ő azonnal válaszolt. A frigyláda akkor a Sion hegyén volt, a szent sátor pedig Gibeonban (2Krón1), de Dávidnak nem kellett sem ide, sem oda elmennie.

„És elméne Dávid Gádnak beszéde szerint, a mint az Úr megparancsolta vala.” (2Sám24:19) Milyen csodálatos teljességet ad ez mindannak, amit eddig láttunk! A bűnbánó, bölcs, alázatos és könyörgő most engedelmesnek látszik. Hogyan is lehetett volna másképp? Ő, aki lelkileg szólva zsákruhába öltözött, nem követi az önfejtése és a saját kedve szerinti utat. Dávid nem akadékoskodott ellene, amikor azt hallotta, hogy keresse fel ezt a pogányt és kérjen tőle szívességet. A valóban lágy szív nem okoskodik és nem tiltakozik az isteni parancsok ellen, hanem azonnal engedelmeskedik. Ez tehát a végső jele az érvényesülő közbenjárónak: az, akinek van hatalma az imádságban Istennel (a felépülése után a bolondságból), az most az engedelmesség útját járja. Ha azt szeretnénk, hogy Isten válaszoljon a kéréseinkre, nekünk is válaszolnunk kell az Ő előírásaira.

Zárásképpen hadd hívjuk fel a figyelmet a hasonlóság újabb pontjára Ábrahám és Dávid megtapasztalásai között ezen az emlékeztető hegyen, arra, ami a legodaillóbb a mostani témához – Dávid nagy jutalmához. Isten nemcsak azért hívta el a pátriárkát a Mórija hegyére, hogy ott bizonyosságát adhassa a hitének és azt engedelmességének, hanem konkrétabban azért is, hogy Ábrahám próbája alkalmat adhasson az Ő saját útjainak teljesebb feltárására a kegyelemben előtte (és rajta keresztül előttünk is), mert amint tudjuk, az ott lejátszódott megérintő dráma látványos vázlatát adta annak, hogy Maga az Atya nem kímélte a saját szeretett Fiát, hanem szabadon átadta Őt az egész népéért. Hasonlóképpen, Isten nemcsak helyettesítőről gondoskodott Dávid számára a Mórija hegyén, hanem kegyeskedett neki kijelentést is adni a kegyelme tanácsáról. Mórija nemcsak az hely volt, ahol Dávid bocsánatot szerzett a bűneire, hanem a tisztesség és az áldás helyévé is vált a számára.

Az ott felállított oltáron Dávid „áldozék égő- és hálaáldozatokkal” (1Krón21:26). S ezt nem hiába cselekedte: az Úr „meghallgatá őt, mennyből tüzet bocsátván az égőáldozat oltárára” – jelül a jóváhagyásának és az elfogadásának. Sőt, ez volt az idő és a hely, ahol megbízást kapott az előkészületekre Isten házána felépítéséhez. „Monda Dávid: Ez az Úr Istennek háza és az égőáldozatnak oltára Izráel számára.” (1Krón22:1)

Ekkor tudta meg Dávid, hogy holt van az a szent pont, amit Jahve választott ki a templom helyéül. Ez volt tehát Dávid nagy jutalma: neki, és nem valamelyik prófétájának, még csak nem is a főpaprak adatott meg a szent kiváltság, hogy belelásson Isten gondolataiba az Ő házat illetően és előkészületeket tehessen annak felépítésére! Mennyire igaz, kedves olvasó, hogy Isten mindig megtiszteli azokat, akik Őt tisztelik – még akkor is, ha zsákruhában jelennek meg Előtte: bár nem mindig teszi a jóváhagyását annyira nyilvánvalóvá a mi érzékszerveink számára, mint tette azt Dávidnak.

94. fejezet – A buzgó dicsérete (2Sám24)

„Méne azért Gád Dávidhoz azon a napon, és monda néki: Eredj, menj el, és rakass oltárt az Úrnak a Jebuzeus Araunának szérűjén. És elméne Dávid Gádnak beszéde szerint, a mint az Úr megparancsolta vala.” Itt látjuk, amint Dávid bizalommal és hálával elfogadja a neki megadott kegyelmet. Nem hiába kapta meg Isten kegyelmét, hanem azonnal igazodott az Ő kijelentett akaratához. A hitetlenek számára túl jónak tűnik, hogysem igaz lenne, hogy Isten nemtetszése most megszűnt, de a hit megragadja a próféta szavait, tudva, hogy egy „oltár” a kibékülésről és az elfogadásról beszél. S ez mindig így van azokkal, akik valóban megtértek a bűneikből és megalázkodtak az Úr előtt. A Sátán megpróbálhatja meggyőzni őket, hogy a megbocsátás reménységét meghaladóan vétkeztek, de a keresztyén szíve előbb vagy utóbb megint az oltár, mint előkép Valóságához fordul, s legyőzi az ellenséget a Bárány vérével (Jel12:11).

Mennyire más volt Arauna magatartása: „Ornán hátratekintvén, látta az angyalt, ő és az ő négy fia, a kik vele valának, elrejtőzének” (1Krn21:20). Ez közvetlen ellentétben áll és a legfontosabb igazságot tárja elénk. Egyrésről a pusztító angyal látványától megrettent Arauna azt mondja el nekünk, hogy egyetlen test se képes csupán a maga erejéből megállni az Úr előtt. Dávid itt azt a tényt példázta, hogy a bűnbánó bűnösök magabiztosan közeledhetnek Hozzá az Ő csodálatos kegyelmébe vetett egyszerű hit erejével. Ebben az időben Isten kegyelmének nagysága nem jelentetett ki Araunának: ő nem tudott semmit az „oltárról”, amit az ő szérűjén kellett felállítani, ezért Isten szemében mezítelen teremtményként – mint Ádám is Előtte korábban – elrejtőzött.

Dávid azonban megmutatta neki az orvosságot, ami nem más, mint amit az ítélet ellen örvendező könyörület biztosít, így nem vonakodott. Bár megszégyenült és megalázkodott, azonnal reagált Gád üzenetére, és „felment” – jelentős Íge (v. ö. 1Móz13:1-3 stb.) – megszabadult a sárból, amibe beleesett. Az angyal „kardja”, ami még mindig nem került vissza a hüvelyébe, most nem jelt a számára riadalmat, mert ő pont oda megy, ahol az angyal állt (1Krn21:16)! Ez nem figyelemre méltó? Ugyanaz a jelenet, ami Araunát félelemmel töltötte el, nem jelentett ijedelmet Dávidnak. Hitt, így nem szégyenült meg és nem zavarodott össze. Következésképpen nem látunk ebben a cselekedetében semmiféle testi zavarást, hanem minden nyugodt és biztos, mivel az Isten Ígéjére alapozott. Micsoda lecke ez a szükségét szenvedő szíveinknek! Jaj, milyen gyávák vagyunk! Micsoda apróóságoknak engedjük meg, hogy megrettentessenek! Ó, bárcsak több, az élő Istenbe vetett hitünk, és több bizonyosságunk lenne az ígéreteiben és kevesebbet foglalkoznánk a testi megfélemlítésekkel!

„És juta Dávid Ornánhoz. Mikor pedig feltekintett vala Ornán, meglátta Dávidot, és kimenvén a szérűről, meghajtá magát Dávid előtt, arczczal a földre.” (1Krn21:21) Ne veszítsük szem elől itt Dávid áldott alázatosságát – ami mindig kiemelkedő lelki kegyelem volt a jellemében és a viselkedésében. Látja az olvasó, hogy mire hívjuk fel itt a figyelmet? Erre: Dávid nem közvetve, az egyik alattvalóján keresztül tárgyalt Araunával, hanem közvetlenül fordult hozzá. Vajon ez nem volt teljes összhangban a „zsákruhával”? Még mindig az önmegtagadás helyét foglalta el. Ó, kedves barátaim, az üres edény az, amit Isten megtölt. Helyesen jelentette ki Matthew Henry: „A nagy embereket az alázat miatt nem kevesebbe, hanem többre becsülik”. Azok, akik önteltek és nagyképűek, csak a saját kicsiségüket és alantasságukat fejezik ki.

„És monda Arauna: Mi az oka, hogy az én uram, a király az ő szolgájához jő? Felele Dávid: Azért, hogy megvegyem tőled e szérűt, és oltárt építsek ezen az Úrnak, hogy megszűnjék a csapás a nép között.” (2Sám24:21) Itt Dávidot mint igazságost látjuk. Bár király volt és bár az Úrtól kapott parancsot az oltár felépítésére ezen a konkrét helyen, mindazonáltal ragaszkodott ahhoz, hogy korrekt fizetséget adjon ennek az embernek, még ha pogány is volt. Ez mindig az igazi lelkiiség jele: azok, akik Istennel járnak, tisztességgel bánnak az

embertársaikkal. A „senkinek semmivel ne tartozzatok” (Rm13:8) a szükséges alkalmazása a „szeresd felebarátodat, mint magadat” parancsnak. Sem a magas hivatali beosztás, sem a körülmények nyomása nem igazolhat senkit abban, ha igazságtalan előnyhöz jut mással szemben. Semmi kevesebb, mint az „igyekeztén mindenkben tisztességesen forgolódni” (Zsid13:18) lehet egy keresztyén mércéje. Azok, akik a legközelebből hallgatták Krisztust az Ő nyilvános szolgálatának napjaiban, nem kényszerítették ki mások kedvességét, nem könyörögtek kegyekért, hanem megvásárolták az élelmüket (Jn4:8).

„Monda Arauna Dávidnak: Vegye el hát az én uram, a király, és áldozza fel, a mi néki tetszik. Ímhol vannak az ökrök az áldozathoz; a boronák és az ökrök szerszámai pedig fa helyett;” (2Sám24:22) Az 1Krón21:23 nyelvezete még határozottabb: „Legyen a tied, és az én uram, a király azt cselekedje, a mi néki tetszik; sőt az ökröket is oda adom égőáldozatul, és fa helyett a cséplőszerszámokat, a gabonát pedig ételáldozatul; mindezeket ajándéku adom.” Micsoda nemes nagylelkűség volt ez! De jobbnak látjuk Arauna nagylelkűségét az isteni oldalról szemlélni – amikor valaki barátkozik velünk, mindig fel kell ismernünk az Úr ösztönző kedvességét. Ám amit szeretnénk most konkrétan kihangsúlyozni, az nem más, mint hogy itt újabb szemléltetését látjuk annak, hogy amikor Isten munkálkodik, amikor egyszerre teszi azt mindkét oldalon. Ő, Aki kimunkálta Dávidban a parancsa iránti azonnali engedelmességet, ugyanaz volt, mint Aki most arra indította Araunát, hogy az út felénél találkozzon vele. Ha elküldi Illést Sareptába, akkor arra készíti az özvegyet, hogy ossza meg vele, amije van. Nagy bátorítás rejlik ebben, ha a hit is megragadja. Ha Isten továbbra is ad nekünk üzeneteket, akkor folytatja a szíveink felkészítését is azok befogadására.

„Arauna mindezt, óh király, a királynak adja. És monda Arauna a királynak: A te Urad Istened engeszteltessék meg általad.” (2Sám24:23) Egyesek azt a következtetést vonták le ebből, hogy Arauna maga is királyi sarj volt, mert a jebuzeusok voltak Sion eredeti birtokosai (2Sám5:6-9), de semmi más nincs a Szentírásban, ami alátámasztaná ezt a nézetet. Inkább úgy értelmezzük a verset, hogy Arauna királyi nagylelkűséggel járt el. Ez egy dicséretes, egy jó király és egy jó alattvaló között folyó vita volt. Mivel Dávidnak kellett és az Úrért volt, Arauna nem eladni, hanem adni akart. Viszont Dávid, mivel az Úrért volt, nem elvenni akarta, hanem megfizetni. Az „a te Urad Istened engeszteltessék meg általad” egyáltalán nem azt jelzik, hogy ő maga nem volt Jahve hívője és tisztelője (mintha egy bálványimádónak megengedték volna, hogy a Sion hegyén lakozzon!), hanem azt bizonyítják, hogy Araunának volt hite és lelki intelligenciája.

„Monda pedig a király Araunának: Nem, hanem pénzen veszem meg tőled, mert nem akarok az Úrnak, az én Istenemnek ingyen való áldozatot áldozni.” (2Sám24:24) Itt megint az isteni munkálkodás szemszögéből kell néznünk a dolgokat. Az, hogy Isten felindította Araunát arra, hogy ilyen nagylelkűen járjon el, lehetőséget biztosított Dávidnak a saját odaszántságának bemutatására az Úr iránt. Egy kegyes szív nem szolgálja Istent azzal, ami neki magának semmibe sem kerül, s nem tartja valódi kegyességnek azt, amiben nincs áldozat. Ez a hit gyümölcse. A testi természet mindent sajnál odaadni, és Júdással együtt mondja: „Mire való ez a tékozlás?”, de a hit nem tartja vissza Istentől az Izsákját (Zsid11:17). Ez a szeretet gyümölcse is, ami nem tart semmi túl jónak az Úr számára – tanúja ennek a nő a drága alabástrom szelencével. Az igazi szent tévedhetetlen jelei az önmegtagadás és a vágyai megöklölése. Mennyire a szívünkre kell vennünk Dávid eme szavait ebben a testet kényeztető korban!

„Megvevé azért Dávid azt a szérút és az ökröket ötven ezüst sikluson.” (2Sám24:24) Ahogyan szokták, a hitetlenek itt is felhívják a figyelmet az „ellentmondásra” az 1Krón21-ben, ahol ezt olvassuk: „Ada azért Dávid Ornánnak a szérúért hatszáz arany siklust.” De itt két különböző dologról van szó. Sámuel arról beszél, hogy Dávid a szérút és az ökröket veszi meg, miközben a Krónikák a „hely” megvásárlását említik [az angol változatban, Károlinál itt is a „szérű” szó szerepel – *a ford.*], ami valószínűleg az egész földet jelenti – mely később a templom helyévé lett. Meg kell említeni, hogy az előző esetben Dávid „ezüsttel” fizetett, ami a

megváltásról beszél, míg az utóbbiban „arannyal”, ami az isteni dicsőség jelképe. Lelkileg szölv mi nem ismerjük meg az „arany” értékét, amíg tapasztalatilag meg nem ismerkedünk az „ezüstével”. Az arany mennyisége tizenkétszerese volt az ezüstének, megmutatva ezzel, hogy Izrael törzseinek teljes számára vonatkozik, és Krisztus egész Testét jelképezi.

„És oltárt építé ott Dávid az Úrnak, és áldozék egészen égő és hálaáldozattal” (2Sám24:25). Ez adja meg az előképünk utolsó ecsetvonását, mert itt Dávidot úgy látjuk, mint elfogadott imádót. „Elfogadott”, mondjuk, mert az 1Krón21 elmondja nekünk, hogy az Úr „meghallgatá őt, mennyből tüzet bocsátván az égőáldozat oltárára” (26. vers), ami azt jelentette, hogy az áldozatát elfogadták a magasságban (v. ö. 3Móz9:24, 1Kir18:38-39, 2Krón7:1-3). Így tiszteli meg örömmel a minden kegyelem Istene azokat, akik bíznak Benne, megadva nekik az elfogadása jeleit. De figyeljük meg alaposan Dávid hitének erejét és a hálaadásának szívből jövő mivoltát: azon az oltáron nemcsak égőáldozatokat mutatott be, hanem békeáldozatokat is. S a békeáldozat (hálaáldozat) a közösségről beszél, mert (miközben az égőáldozat teljes mértékben elégett az oltáron) ezt Isten elosztotta a papság összes férfitagja és az áldozatot bemutató személy között (3Móz7:6, 15) – mindenkinek megvolt a maga része.

„És parancsola az Úr az angyalnak; és betevé az ő kardját hüvelyébe.” (1Krón21:27) „És megkegyelmeze az Úr a földnek, és megszűnék a csapás Izráelben.” (2Sám24:25) Milyen figyelemre méltó véget ér Sámuel második könyve! Magában foglalja az engesztelő áldozatot, ami lecsillapítja Isten jogos nemtetszését, a tévelygő helyreállítását a Vele való teljes közösségre és azt, ahogyan Dávid felfedezi a helyet, ahol a templomot kell majd felépíteni és azt követően ott kell majd folytatni Izrael istentiszteletét. A bánat örömmre változott mindazok számára, akik részesültek a békeáldozatból aznap. Micsoda gondolatoknak kellett elfoglalniuk a szíveiket, mikor részt vettek annak az áldozatnak a bemutatásában az isteni rendelet szerint: épp azzal az áldozattal ünnepeltek, amit Isten elfogadott. Sámuel második könyve tehát azzal zárul, hogy megmutatja nekünk Dávidot az Úrral való teljes közösségben. Milyen áldott előképe ez az örökkévalóságnak! Mennyire emlékeztet ez minket a tékozló fiú történetének záró mondataira: „És előhozván a hízott tulkot, vágjátok le, és együnk és vígadjunk.” (Lk15:23) A két, a 2Sám24-ben és az 1Krón21-ben szereplő történelmi beszámoló mellett a 30. zsoltár (ami nagyon röviddel ezt követően íródott), további világosságot vet Dávid szívének működésére ebben az időben. Ahogyan C. H. Spurgeon jegyzete meg a 30. zsoltárhoz írt bevezető megjegyzéseiben, „Dávid zsoltára. Templomszentelési ének. Vagy inkább, Zsoltár: templomszentelési ének Dávid által.” Ez „A hit éneke, mert itt Jahve házáról van szó és Dávid soha nem látta azt a földi életében. A dicséret zsoltára, mert a fájdalmas ítélet befejeződött és a nagy bűn megbocsátatott.” E zsoltár fordítását és a bevezetője punktálását kétségtelenül Dávid saját szavai határozzák meg a számunkra az 1Krón22-ben: „Ez az Úr Istennek háza [utalva Arauna csúrfjére] és az égőáldozatnak oltára Izráel számára.” (1. vers)

„Magasztallak Uram, hogy felemeltél engem, és nem engedted, hogy ellenségeim örüljenek rajtam.” (Zsolt30:2) Ez a zsoltár ének, és nem panasz. A jellegzetes ismertetőjele a tapasztalati felismerése a szabadulás örömeinek, szembeállítva azt a korábbi bánattal. Az „ellenségek” alatt, akikre Dávid utal, a gonosz lelkek, valamint a Sátán szolgálai értendők az emberek között: ők mindig készen állnak az örvendezésre azok bukásain, bánatán és büntetésein, akik félik Istent. Dávid azért dicsérte Istent, amiért megmentette őt a bukástól, és így megmentette őt a teljes megsejgyenüléstől az ellenségei előtt.

„Uram, Istenem, hozzád kiáltottam, és te meggyógyítottál engem! Uram, felhoztad a Seolból az én lelkemet, fölélesztettél a sírbaszállók közül.” (Zsolt30:3-4) Nagyon szép látni, miképpen ismerte Őt el Dávid a szövetségi címének megfelelően, mert ahogyan utoljára rámutattunk, hogy Jahve az Ő szövetségi hűségében járt el, amikor beszüntette a pusztító járvány tombolását. A „hozzád kiáltottam” szavai beszélnek a szorongásának hevesességéről: túl izgatott volt ahhoz, hogy imádkozzon, de mégis kiöntötte a lelkét annak, Aki érti az artikulátlan

nyögések nyelvezetét. Olyan kétségbeejtő volt a helyzete, és olyan jele az Úr beavatkozása a kegyelemben, hogy Dávid úgy érezte magát, mintha a halálból jöhetett volna vissza.

„Zengedeztetek az Úrnak, ti hívei! Dicsőítsétek szent emlékezetét. Mert csak pillanatig tart haragja, de élethossziglan jóakarata; este bánat száll be hozzánk, reggelre öröm.” (Zsolt30:5-6) Isten nemcsak kegyelemben, de szentségben is cselekedett, amit a Dávidnak adott parancs az oltár felállításáról világosan bizonyít. Vajon a zsoltáros itt nem egy nagyon szükséges leckét tanít? Milyen gyakran dicsérjük az Urat a jóságáért, a hosszútűréseért, a helyreállító kegyelméért, de milyen ritkán áldjuk a szentségeért, ami a fő a tökéletességei között! Dávid talált okot az örvendezésre az isteni ítélet rövidségében: a járvány csak pár órán át tombolt, de az Ő kegyessége az örök élet. Micsoda kegyelem az, hogy az Ő büntetései (még ha a földi vándorutunk végéig folytatódnak is) csak „egy pillanatig” tartanak (2Kor4:17), ellentétben az áldás örökkévalóságával, ami az Ő szereteteire vár.

„Azt mondtam azért én jó állapotomban: Nem rendülhetek meg soha. Uram, jókedvedből erősséget állítottál föl hegyemre; de elrejtéd orcádat, és megroskadtam.” (Zsolt30:7-8) Milyen világosan erősíti ez meg az általunk adott magyarázatot, visszavezetve Dávidnak a népszámlálásban mutatott bolondságát a szíve büszkeségére. Itt világosan feltárul előttünk a fájdalmas bukásának titkát. Igaz, hogy a fegyvereinek sikereit nem tulajdonította semmi saját magától vagy az embereitől származónak, hanem inkább fenntartás nélkül az Úr kegyességének tulajdonította (2Sám22:1, 48-50), sőt, naivan azt képzelte, hogy Isten a királyságát legyőzhetetlenné tette, amit soha nem lehet majd megdönteni. S az Úr elrejtette az arcát, amit mindig megtesz, amikor mi elhagyjuk a tudatos gyengeség és a Tőle való függőség helyét. S szegény Dávid „megroskadt” – összezavarodott és kétségbe esett, mert semmiféle „hegy”, legyen az bármennyire szilárd, nem képes kielégíteni a szentet, ha Jahve ábrázatának mosolya el van rejtve előle. Micsoda figyelmeztetés ez a számunkra az ellen, hogy a testi bizonyosság érzését tápláljuk!

„Hozzád kiáltok, Uram! Az én Uramnak irgalmáért könyörgök!” (Zsolt30:9) „Az ima a csalihatatlan erőforrása az Isten népének. Ha eljutnak az értelmük végső határára, még mindig odajárulhatnak a kegyelem trónjához. Amikor egy földrengés megreszketteti a hegyeinket, a kegyelem trónja akkor is szilárdan áll és mi odajárulhatunk hozzá.” (C. H. Spurgeon) Egy korábbi alkalommal Siklagnál, ahol Dávid mélyen le volt sújtva, mivel a nép a megkövezéséről beszélt, „megerősíté magát az Úrban” (1Sám30:6), így most is az Úrban keresett menedéket és az isteni hűség nem hagyta őt cserben. S mi hívők sem adjuk át magunkat hiába az Úr kezébe.

„Mit használ vérem, ha sírba szállok? Dicsér-e téged a por; hirdeti-e igazságodat? Hallgass meg, Uram, könyörülj rajtam! Uram, légy segítségem!” (Zsolt30:10-11) Dávid szenvedéseinek hevessége itt világosan feltárulnak előttünk. Külsőleg zsákruhába volt öltözve, de az gyenge kifejezése volt a belső kínjainak. Izrael királyaként neki különösen tiszteletben kellett tartania az isteni rendelkezéseket, de ő megszegte azokat és az alattvalóit is erre készítette. Jogos megtorlás sújtotta hát a királyságát. Szomorúan könyörög Jahvéhez: Vajon az ő halála előmozdítja majd Isten ügyét a Földön? Vajon az isteni imádat lenne a következménye? Örvendezzen hát a könyörület az ítélettel szemben.

„Siralmamát vígságra fordítottad, leoldoztad gyászruhám, körülöveztél örömmel. Hogy zengjen néked és el ne hallgasson felőled a dicséret: Uram, én Istenem, örökké dicsőítlek téged.” (Zsolt30:12-13) Itt a további bizonyítéka (ha ugyan szükség van rá), hogy ez a zsoltár Dávid életének ugyanarról a szakaszáról szól, mint ami a 2Sám24-ben táruel élénk. S a záró versei a nagy finálét szolgáltatják. Dávid könyörgött Istennek, hogy legyen kegyelmes vele, s Ő kegyelmes volt. Ez a csodálatos kegyelem a „dicsőséget” a szüntelen hálaadás hangjával tette zengővé, mert a dicsőség a megváltott és a megmentett bűnösök lakóhelye – azoké, akik Dávidhoz hasonlóan bebizonyították maguknak Isten kegyelmének nagyságát és elégségességét. „Örökké dicsőítlek téged”: ez lesz az elfoglaltságunk a fényességben, s mindez az Aldozat miatt. A 11-12. versek igazak Krisztusra, így az Ő Testére is.

95. fejezet – Utolsó napjai (1Kir1)

Dávid nyilvános élete viharos volt mindvégig, s a pályafutását sem fejezhette be nyugalomban – rendszerint ez a sorsa azoknak, akik magas pozíciókba jutottak, és akiket sokan irigyelnek tudatlanul. Még a hanyatlása napjaiban is, amikor utolérték az öreg kor gyengeségei, komoly baj támadt a királyságában, így egyrészt veszélybe került a közbéke, másrészt a saját családi körében jelentett fenyegetést az orgyilkos. Másik fia szállt szembe most nemcsak atyja akaratával, de Isten kijelentett céljával is, s ebben azok is segítettek, aki régóta tisztos pozíciókat töltöttek be a király alatt. Nem kétséges, hogy mélyebbre is kell tekintenünk és meg kell látnunk az égi birodalomban fellépő összeütközést: a kigyó ellenségeskedését az asszony Magvával szemben és a szembeszegülését Istennek az Ő országára vonatkozó akaratának. De most azzal fogunk foglalkozni, ami konkrétan vonatkozik Dávidra.

A feljegyzés amire utaltunk az 1Kir1-ben található. Az a fejezet azzal kezdődik, hogy bemutatja nekünk az egykor férfias és tevékeny királyt, amint minden földi halandó útját járja: a természetes lelkijére kiszáradt, s többé már nem képes a közügyekkel foglalkozni. Az itt leírt események tehát nagyon közel Dávid eseménydús pályafutásának a végén történtek. Bár még nem volt hetvenéves, úgy van leírva, mint aki „megvéhéd és megöregedett”. Bár a király erőteljes akarattal volt megáldva, alaposan elhasználódott: az ehhez hozzájáruló okok között említhetjük a tevékeny életet, amit élt és a súlyos otthoni bánatokat, amik rászakadtak. Az, hogy a követői még mindig nagyon szerették, kiderül a kedves, de meggondolatlan erőfeszítéseikből, amiket az ő kényelme érdekében fejtettek ki (1Kir1:1-3). Dávid beleegyezése a tervükbe azt mutatja, hogy a legkisebb ellenállás útját járja, nyilván a kísérei kívánságának tiszteletben tartása okából. Olyan mesterkedés volt ez, amihez a különböző éghajlatokon és korokban folyamodtak, de ami nyilván nem illett Isten gyermekéhez.

Az öregkornak ugyanúgy megvannak a maga csapdái, mint az ifjúkornak, mert ha az utóbbinak az a veszélye, hogy megveti az idősebbek tanácsát és túlságosan önfejűvé válik, az előbbi gyengeségei jobban az ifjak hatalmába adják őket és hajlamosak engedni olyan elrendezéseknek, amiket a lelkiismeretük elítél. Nem könnyű elutasítani azok kívánságát, akik ápolnak minket, s hálátlanságnak tűnhet visszautasítani a jó szándékú erőfeszítéseket, melyek arra irányulnak, hogy az utolsó napjainkat elviselhetőbbé tegyék. De amíg az idősöknek egyrésztől óvakodniuk kell az ingerlékenységtől és az uralkodó lelkülettől, másrésztől nem lehetnek önkéntes részesei annak, amiről tudják, hogy helytelen. Az egészség helyreállításának törvényes eszközei és a napjaink meghosszabbítása alkalmazandók, de a törvénytelen eszközök, illetve minden, ami gonosznak látszik, vagy kísértésre adhat okot ellenünk, határozottan visszautasítandó, függetlenül attól, hogy ki javasolja.

Az Úr nemtetszése Dávid gyengeségével kapcsolatosan, amivel beleegyezett a barátai tanácsába, világosan megmutatkozik a történet közvetlen folytatásában. Komoly baj támadt most a másik fia miatt. Igaz, hogy ez a gyermekeinek az irányításában tanúsított korábbi lazaságának volt a gyümölcse, mert túlságosan is elnéző volt velük szemben, de az időpont, amikor ez az istentelen engedetlenség történt, semmi kétséget sem hagy afelől, hogy Dávid isteni fenytésének kell tekinteni, amiért részt vállalt egy olyan megkérdőjelezhető eljárásban, amire a fentiekben röviden utaltunk. „Adónia pedig, Haggitnak fia, felfuvalkodék, ezt mondván: Én fogok uralkodni! És szerze magának szekereket, lovagokat és ötven előtte járó férfiakat.” (1Kir1:5) Semmi sincs látványosabb Dávid egész történetében ennél: amikor egy hívő a testnek vet, akkor a legbiztosabb, hogy a testből arat romlást, s itt ennek újabb komoly példáját látjuk.

Dávid ekkor már idős volt, és az idő, amikor valakinek követnie kellett őt a trónon, nagyon elközelgett. De mégis egyedül Jahvének kellett megmondani, hogy ki legyen az. De Adónia, a legidősebb élő fiú elhatározta, hogy ő lesz a soron következő. S ezen nem is kell csodálkozni, mert őt „az ő atyja soha meg nem szomoríta, ezt mondván: Miért cselekszel így?!”

(1Kir1:6) Dávid megengedte neki, hogy a maga útját járja. Soha nem keresztezte az akaratát, soha nem kérdezte meg a tettei indítékát, és soha nem korholta az ostobaságáért. Engedve, hogy a fiát a saját zabolátlan akarata vezesse, Dávid fájdalmasan elmulasztotta érvényesíteni a szülői tekintélyét és ellátni a szülői kötelezettségeit. S most keservesen kellett fizetnie a butaságáért, ahogy azóta is sokakra ugyanez várt.

Ami közvetlenül a 6. vers után következik, az a mi okulásunkra lett feljegyezve és a mi napjaink legkomolyabb figyelmeztetésére mutat rá, amikor is sok szülő engedi úgy felnőni a gyermekeit, hogy csak kevés vagy egyáltalán semmi korlátozást nem szabnak ki rájuk. Ők csak a saját hátuk számára készítik a vesszőt. Isten Maga tiltotta meg a szülőknek a tartózkodást a fegyelmezéstől, ha arra van szükség: „Ne vond el a gyermektől a fenyítéket; ha megvered őt vesszővel, meg nem hal.” (Péld23:13) Majd megint: „A ki megtartóztatja az ő vesszejét, gyűlöli az ő fiát; a ki pedig szereti azt, megkeresi őt fenyítéssel.” (Péld13:24) Azután megint: „Fenyítsd meg a te fiadat, mert még van remény felőle; és ne kímélje őt a lelked a sírása miatt.”⁴¹ (Péld19:18) A szülői hanyagsága okából volt Dávid is nagymértékben felelős a fia törvénytelenége miatt. A laza és engedékeny szülők akaratos és önfejű gyermekekre számíthatnak, s ha azok megvetik apáik gyengeségeit és türelmetlenül várják, hogy a maguk örökségének birtokába jussanak, akkor ez lesz minden, amit megérdemelnek majd a kezükből.

Dávid engedetlen fia most elhatározta, hogy felmagasztalja magát, még ha tudta is biztosan, hogy Salamont jelölte ki Isten Dávid követésére a királyságban (2Sám7:12-16, 1Kir2:15-18). „Adónia pedig, Haggitnak fia, felfuvalkodék, ezt mondván: Én fogok uralkodni! És szerze magának szekereket, lovagokat és ötven előtte járó férfiakat.” (1Kir1:5) Ebben a felmagasztalásban követte a lázadó testvére, Absolon példáját (2Sám15:1) – komoly figyelmeztetés ez az idősebb testvéreknek arra, hogy jó példát mutassanak a fiatalabbaknak. Adónia magához merészelte ragadni a trónt, ünnepet ült, embereket gyűjtött maga köré és arra ösztönözte őket, hogy kiáltsák ki őt királynak (1Kron1:7-9. 25). Ebben is Absolon példáját követte (2Sám15:10), biztosra véve, hogy amivel a testvére csődöt mondott, az neki sikerül majd. De ahogyan korábban Absolon, Adónia sem számolt Istennel: „Az Úr elforgatja a nemzetek tanácsát, meghiúsítja a népek gondolatait. Az Úr tanácsa megáll mindörökké” (Zsolt33:10-11).

Mindazonáltal egy ideig úgy tűnt, mintha Adónia merész lázadása sikerrel járna, mert mind Joáb, a hadsereg parancsnoka, mind Abjátár, a pap az ő pártjára álltak (1Kron1:7). Azaz, Isten gyakran engedi a gonoszokat egy ideig boldogulni, de a diadaluk csak rövid életű. Joáb, mint láttuk más vonatkozásban, teljesen elvtelen és istentelen ember volt, s kétségtelen, hogy a hitetlen Adónia közelebb állt hozzá, mint Salamon. Aztán ha Haggitnak ez a fia szerezte volna meg a királyságot, akkor a saját helyzete is szilárd lett volna, s nem lett volna lecserélve Amasa utódjával (2Sám19:13). S úgy tűnik, Abjátár főpapot is kevesebbre becsülte Dávid, mint Sádókot, így valószínűleg attól félt, hogy Salamon félreállítja a családját Eleázár vonalának kedvezve, amihez Sádók is tartozott (1Kir1:25).

A Joábhhoz és Abjátárhoz hasonló jellemű embereket mindig önző indítékok mozgatták, bár az Adóniához hasonlóak gyakran kecsegtették magukat azzal, hogy a szolgálatuk a személyük iránt érzett szeretetből vagy nagyrabecsülésből fakadt, miközben a valóságban nagyon más megfontolások mozgatták őket. Az önzetlen hűség ritka dolog, és ahol megtaláljuk ott nem lehet eléggé nagyra értékelni. Azokat, akik vezető pozícióban vannak, legyenek akár az egyházban, akár az állam gépezetében, mindig is zsoldos talpnyalók veszik körül, akik

⁴¹ Az angol King James változat szerint. Károlinál: *de annyira, hogy őt megöld, ne vigyen haragod – a ford.*

mindent, ami történik a maguk hasznára igyekeznek fordítani. Semmit sem számított Joábnak és Abjátárnak, hogy királyi uruk kegyes és hűséges ember volt, aki állandóan a birodalma javát kereste, vagy hogy Adónia egy kapzsi és törvénytelen felpogány volt: mindig készen álltak cserbenhagyni az előzőt és csatlakozni az utóbbihoz. Most is így van ez: ezért félnek megbízni a legmagasabb beosztásokban lévők azokhoz, akik a legközelebb állnak hozzájuk a hivatali ranglétrán.

„Sok gondolat van az ember elméjében; de csak az Úrnak tanácsa áll meg.” (Péld19:21) Semmiféle tervezés sem képes az ember részéről meghiúsítani a Magasságos céljait. Saul bizonyította ezt, majd Absolon is, s most Adónia is ugyanezt teszi majd. De az Úrnak mégis tetszett emberi közreműködőket felhasználni a tanácsvégzéseinek megvalósításában. Neki mindig megvolt a saját embere, aki kész volt közbeavatkozni a kritikus pillanatban. Ebben az esetben ez Nátán próféta volt: „Szóla akkor Nátán Bethsabénak, a Salamon anyjának, mondván: Nem hallottad-é, hogy Adónia, a Haggit fia uralkodik, és a mi urunk Dávid nem tud róla semmit?” (1Kir1:11) Nátán hűségesen megfeddte Dávidot a bűne miatt a korábbi napokban (2Sám11:7-12), s most is hűséges volt, felidézve neki az ígéretet, amit Salamonnal kapcsolatban tett. Megkérdezte Bethsabét, Salamon anyját, és meggyőzte Őt arról, hogy menjen Dávidhoz és emlékeztesse az esküjére (1Kir1:11-13), s úgy rendezte a dolgot, hogy miközben beszél a királlyal, ő is színre lép és megerősíti az általa mondottakat (1Kir1:14).

Mind isteni, mind emberi oldalról áldott látni, milyen készségesen reagált Bethsabé Nátán javaslatára. Isteni oldalról láthatjuk, hogy amikor Isten munkálkodik, akkor a vonal mindkét oldalán egyszerre teszi: ha a próféta isteni sugallatra adta a tanácsot, a királynő Isten hatalmának napján volt készséges, ahogyan Dávid is engedett – mindegyikük isteni ösztönzésre cselekedett, de mégis mindegyik teljesen szabadon tette, amit tett. Emberi oldalról megjegyezhetjük, hogy Bethsabé nem habozott Nátán tanácsa szerint cselekedni, hanem gyorsan belement. Bár Dávid a férje volt, „fejet hajta... és meghajtá magát a királynak” és „édes uramnak” szólította (1Kir1:16-17), ezzel adva annak a bizonyítékát, hogy Ábrahám igazi leánya volt. Először emlékeztette őt az ünnepélyes esküjére, miszerint Salamon fog uralkodni utána (1Kir1:17), majd megismertette vele Adónia lázadását (1Kir1:18). Majd biztosította a királyt arról, hogy a nép tekintélyt parancsoló bejelentést vár tőle az utódlásról, s egy figyelmeztetéssel fejezte be, miszerint, ha elmulasztja, akkor ő és Salamon halálos veszélybe kerülnek.

„És imé, mikor még a királlyal szólana, Nátán próféta megérkezék.” (1Kir1:22) Kissé több volt Nátán próféta részéről pusztán politikai lépésnél megjelenni a király előtt és másodikként megerősíteni a Bethsabé által elmondottakat. Az Isten Ígéje iránti engedelmség cselekedete volt ez, mert az isteni törvény megkövetelte, hogy a komoly pillanatok ügyeit ne csak egy, hanem több tanú is megerősítse. „Ne álljon elő egy tanú senki ellen semmiféle hamisság és semmiféle bűn miatt; akármilyen bűnben bűnös valaki, két tanú szavára vagy három tanú szavára álljon a dolog.” (5Móz19:15). Ugyanezt az alapelvet hangsúlyozta ki Krisztus is több alkalommal, ezért számunkra is parancsolat manapság. Sok szükségtelen problémát kerülne el az egyház (Mt18:16), sok hamis vád lepleződne le (Jn8:13, 17), hogy sérelem nyerne orvoslást (2Kor13:1) és Isten sok ártatlan szolgálja tisztázhatná magát (1Tim5:19), ha erre az alapelvre kellően odafigyelnének.

A Bethsabénak tett ígéretének megfelelően Nátán a király elé lépett és megismételte, amit az asszony az imént mondott neki. A próféta megmutatta, mennyire sürgető a helyzet. Először is kijelentette, hogy a lázadót támogatók annyira biztosak voltak a sikerben, hogy már most azt kiáltották: „Éljen Adónia király!” (1Kir1:25) Másodszor rámutatott a baljóslatú tényre, hogy sem őt magát, sem Sádók papot, sem Benáját, sem Salamont nem hívta meg az ünnepre (1Kir1:26), ami világossá tette a törvénytelen céljait: sem Isten akaratát, sem atyja szándékait nem kérdezte. Harmadszor, igyekezett rávenni az idős Dávidot arra, hogy határozott lépéseket tegyen, mielőtt nem lesz túl késő. Egyenesen megkérdezte a királyt, hogy ez a dolog vajon az ő jóváhagyásával történt-e (1Kir1:27), hogy még jobban ráébressze, milyen pökhendi sértést

követett el Adónia és a pártja, amikor a korona felhatalmazása nélkül cselekedtek. Így adta tudtára Dávidnak a nyilvános kötelezettségét.

S most Dávid valódi jelleme mutatkozott meg. Bármilyen gyenge is volt a saját házanépe kormányzásában, mindig szilárd és félelem nélküli volt ott, ahol Isten országának érdekei voltak érintve. Semmi sem volt képes őt arra indítani, hogy ellenálljon Izrael Ura kijelentett akaratának. Most először is megint elismeri Isten iránta tanúsított hűségét: „És megesküvök a király, mondván: Él az Úr, a ki megszabadította az én lelkemet minden nyomorúságból” (1Kir1:29). Az Úr mindazok Megszabadítója, akik Belé vetik a bizalmukat, s többször is kiszabadította Dávidot az ellenségeinek kezéből. Másodszor Isten Dávid iránti hűsége most arra indította őt, hogy hűséges legyen a Salamonnal kapcsolatos ígéretéhez: „Hogy a miképen megesküdtem néked az Úrra, Izrael Istenére, ezt mondván: A te fiad Salamon uralkodik én utánam, és ő ül az én királyi székembe én helyettem: ezt ma így meg is teszem.” (1Kir1:30). Ez a legáldottabb dolog: bármiféle veszéllyel is fenyegethette ez a saját maga személyét, nem vonakodott megtenni.

A rögtön ez után következők tájékoztatnak minket azokról a határozott lépésekről, amiket Dávid tett Adónia tervének megghiúsítása végett: „Hívjátok hozzám Sádók papot és Nátán prófétát és Benáját, Jójadának fiát. És ezek bemenének a király eleibe. És monda nékik a király: Vegyétek mellétek a ti uratoknak szolgálait, és ültessétek Salamont, az én fiamat az én öszvéremre, és vigyétek alá őt Gihonba; És kenje őt ott Sádók pap és Nátán próféta Izraelnek királyává; és fújjátok meg a harsonákat, és kiáltásotok: Éljen Salamon király! És jöjjetek fel onnét ő utána; és eljövén, üljön az én királyi székembe, és ő uralkodjék én helyettem; mert immár meghagytam néki, hogy ő legyen fejedelme mind Izraelnek, mind Júdának.” (1Kir1:32-35) Parancsokat adott Salamon beiktatása végett: a királyi öszvérré kellett őt ültetni, formálisan fel kellett kenni és a megfelelő módon királynak kellett kihirdetni. Ezt a fontos eljárást az Isten embereire bízta, akik már bizonyítottak az Ő szolgálatában. Salomonnak így meglesz a megfelelő felhatalmazása az államügyek intézésére Dávid elhunytáig, utána pedig semmi bizonytalanság nem lesz a nyilvánosság előtt arról, hogy ő a törvényes utód.

„Felele akkor Benája, a Jójada fia a királynak, és monda: Ámen! Így szóljon az Úr, az én uramnak, a királynak Istene is. A miképen vele volt az Úr az én urammal, a királylyal: azonképen legyen vele Salomonnal is, és magasztalja feljebb az ő királyi székét az én uramnak, Dávid királynak királyi székénél.” (1Kir1:36-37) A király által javasolt lépések a tanácsadói szívélyes jóváhagyására leltek. Mások nevében is szólva Benája kifejezte a királyi kijelöléssel kapcsolatos teljes elégedettségüket: az „ámenje” megmutatja ennek a kifejezésnek az eredeti jelentését és hangsúlyát –hitbéli megerősítés volt ez, biztosra véve, hogy Isten teljesíti az ígéretét. Benája nyelvezete a buzgó kegyességé volt, mert felismerte, hogy az ura tervei, legyenek azok bármilyen bölcssek és jók, nem vihetők sikerre az isteni gondviselés áldása nélkül – sajnos, ezt manapság nagyon sokan felejtik el. S buzgó imáét tett hozzá arról, hogy Isten áldja meg még jobban Salamon uralkodását, mint Dávidét.

Dávid parancsait azonnal végrehajtották. Salamont a kijelölt helyre vitték és a megfelelő módon felkenték. Ez nagy örömet és elégedettséget okozott a népnek. „És felvonult utána az egész nép, és a nép sípolt és felette ujjongott, úgy hogy a föld is megrepedne kiáltásuk zajától.” (1Kir1:40): ezzel tettek bizonyosságot arról, hogy szívesen elfogadják őt Dávid utódként. Hasonlóképpen fogadja ez az Ő Fiának Úrságát mindenki, aki Isten igazi Izraeléhez tartozik. A folytatás valóban látványos. Amint megéljenezték Salamont Dávid hű alattvalói, a hírek erről eljutottak Adóniához és az összeesküvő társaihoz (1Kir1:42-42). Ahelyett, hogy örömben ért volna véget, a lázadók ünnepének vége a megdöbbenés lett: „Akkor megrettenének, és felkelének mindnyájan a hivatalosok, a kik Adóniával valának, és kiki mind dolgára méne. De Adónia félt Salamontól, és felkészülve elfutott, és megragadta az oltárnak szarvait.” (1Kir1:49-50) Így mutatta Magát kegyelmesen erősnek az Úr Dávid oldalán az életének vége felé.

Zárásképpen felhívjuk a figyelmet a legáldottabb előképre, amelyben mind Dávidnak, mind Salamonnak benne kell lennie annak teljességéhez – vessük össze a József és Benjámín, Mózes és Áron, Illés és Elizeus által szolgáztatott előkép-párokkal. Először is Dávid sikeres volt „hadakozó emberként” (1Krón28:3), mert általa győzte le az Úr Izrael ellenségeit úgy, hogy „az ő lábainak talpa alá vetette azokat” (1Kir5:3): hasonlóképpen győzött az Úr Jézus a halála és a feltámadása által minden ellensége felett (Kol2:14-15). Másodszor, Salamon már a születését megelőzően kiválasztott és elrendeltetett a trónra. (1Krón29:9): Krisztus is így lett Isten Választottja „az örökkévalóságtól fogva” (Ézs42:1). Harmadik Salamon lovaglása az öszvéren nem vitézként, hanem alázatos alakban: így tett Krisztus is (Mt21:1-9). Negyedszer, szent olajjal kenték fel – a Lélek előképe: így kapta Krisztus is a Lelket a maga teljességében a mennybemenetelekor (Csel2:23, Jel3:1). Végül nyugalom és csendesség adatott Izraelnek Salamon uralkodása alatt (1Krón22:19): így uralkodik most Krisztus is, mint „a békesség Fejedelme” a népe felett.

96. fejezet – Utolsó napjai (1Krón22, folytatás)

Dávid homokóráján a homok már majdnem lepergett, a világból való eltávozásának ideje már majdnem eljött. de mégis gyönyörű látni, ahogyan a maradék erejét Isten szolgálatában használja ahelyett, hogy rozsdásodna az árnyak között. Élete Napját gyakran takarták el felhők, de itt aranyló fényben pompázott, szemléltetve az Ígét: „Jobb akármilyen dolognak vége annak kezdetinél” (Péld7:8). Adónia lázadása volt az utolsó sötét felhő, aminek át kellett haladnia a horizontján, de gyorsan szertefoszlott, helyet adva a békesség kék egének és az örömmek. Az utolsó képes rózsaszín színezettel vannak megfestve, s a pátriárkánk távozása ebből a világból jól illett egy Isten szíve szerint való emberhez. Áldott látni, amint a gyorsan fogyatkozó energiáit a királyság dolgainak rendbetételére használja, s figyeljük meg, miképpen volt Isten dicsősége és a népe java minden, ami most lefoglalta őt.

A Szentlélek egészen sokat időzött Dávid uralkodása záró cselekedeteinek leírásánál, kiegészítve a Királyok első könyvében adott rövidebb leírást egy sokkal részletesebbel a Krónikák első könyvében. Most ezeket az egymást kiegészítő beszámolókat fogjuk megnézni. Ezekben először azt látjuk, amint befejezi a templom felépítésére irányuló kiterjedt készülődéseit. Másodszor, komoly megbízást ad Salamon számára az Úr házána felépítésére a saját személyes viselkedését és az ellenségeinek eltávolítását illetően. Harmadszor megbízza a fejedelmeket, hogy álljanak a fia mellé és támogassák őt. Negyedszer, elrendezi a papságot a tevékenységükkel illetően. Ötödik a nemzet hivatalnokainak adott megbízatása. Hatodik az templom Istentől kapott mintájának átadása Salomonnak. Hetedik az utolsó megbízása az egész gyülekezet számára. Dávid a leg gondosabban készítette elő az uralkodásának végét és az utódja jólétét.

„Mert monda Dávid: Az én fiam, Salamon, gyermek és igen gyenge, az Úrnak pedig nagy házat kell építeni, mely híres legyen és ékesség az egész világon; elkészíték azért mindeneket néki. Dávid azért mindeneket nagy bőségesen megszerze, minekelőtte meghalna.” (1Krón22:5) A szíve legkedvesebb vágya volt egy állandó ház felépítése az Isten tiszteletéhez, s hatalmas mennyiségű anyagot szedett össze és szentelt erre a célra. De a kívánsága nem teljesült: másvalaki részesült ebben a különleges megtiszteltetésben. Ő azonban mégsem tett úgy, mint sok nyugós ember, akik mikor valami keresztezi az akaratukat, búslakodnak és bosszankodnak, majd elveszítik minden érdeklődésüket az Úr szolgálata iránt, hanem készségesen belenyugodott Isten akaratába és folytatta az előkészületeket. Idős kora és növekvő gyengesége egyáltalán nem akadályozták, inkább serkentették a szorgalmát és az erőfeszítéseit.

Az anyagok mennyisége és értéke, amit Dávid a templomépítéshez gyűjtött össze meglátható ebből: „Ímé én is az én szegénységemben szereztem az Úr házána építésére százezer tálentom aranyat és ezerszer ezer tálentom ezüstöt, és rezet, s vasat mérték nélkül, mert igen bőven van; fákat is, köveket is szereztem; te is szerezz ezekhez.” (1Krón22:14) Ezek mind kéznél voltak az utódja számára, aki jól használta fel mindet. Micsoda bátorítás ez a számunkra: sok jó történhet a halálunk után is, aminek nem lehetünk a tanúi a magunk életében. Gyakran megszomorodunk, amiért oly kevés gyümölcsöt látjuk a munkálkodásunknak, mégis, ha szorgalmasok vagyunk az anyagok előkészítésében, mások majd építkezhetnek abból utánunk. Akkor hát vessünk mindent víz mellé és bízzuk a végeredményt Istenre. Azoknak, akik felnöttek és tapasztaltak, figyelembe kell venniük az utánuk következő ifjabbakat, és meg kell nekik adni minden segítséget, hogy olyan könnyen végezdhessék Isten munkáját, amennyire csak lehetséges.

Most térjünk rá a feladatokra, amiket Dávid bízott a fiára. Az első a templom felépítésére vonatkozott. „Hivatá azért Dávid az ő fiát, Salamont, és meghagyá néki, hogy az Úrnak, Izrael Istenének házat csináltasson. És monda Dávid Salomonnak: Édes fiam, én elgondoltam vala szívemben, hogy az Úrnak, az én Istenemnek nevének házat építsek; De az Úr ekképen szóla nékem, mondván: Sok vért ontottál, és sokat hadakoztál; ne építs az én

nevemnek házat, mert sok vért ontottál ki a földre én előttem.” (1Krn22:6-8) Itt látjuk, milyen féltőn őrizte Isten az előképeit – amit a nemtetszése is bizonyított Mózes ellenében, amiért (másodszor is) lesújtott a kősziklára ahelyett, hogy szólt volna ahhoz, valamint az, amikor leprával verte meg Géházit, aki jutalmat kért a meggyógyított Naámántól. A templomépítés előképe volt annak, ahogyan Krisztus építi fel az Ő egyházát, s ezt nem az emberek életének elvételével, hanem az üdvözítésükkel teszi.

Folytatva a beszédet, amit az Úrtól kapott, hozzáteszi: „Ímé fiad leszen néked, a kinek csendessége leszen, mert nyugodalmat adok néki minden körüle való ellenségeitől; azért neveztetik Salamonnak, mert békességet és nyugodalmat adok Izráelnek az ő idejében. Ő csinál az én nevemnek házat; ő leszen nekem fiam és én néki atyja leszek, és megerősítem az ő királyságának trónját Izráel felett mindörökké. Most édes fiam legyen az Úr veled, hogy sikerüljön néked házat építeni az Úrnak, a te Istenednek, miképen szoltott te felőled;” (1Krn22:9-11). A következőkben Dávid megparancsolja a fiának az Úr parancsolatainak megtartását és a kötelessége elvégzését mindenben. Nem gondolhatja, hogy a templom felépítésével olyan korszakot biztosít be magának, amikor majd belemerülhet a testi vágyakba. Sőt, tudnia kell, hogy noha Izrael királya, egyben ő maga is Izrael Istenének az alattvalója, s olyan arányban fogja őt virágoztatni, amilye arányban a maga szabályává teszi az isteni törvényt (v. ö. Józsl:8).

Kicsivel később ezt mondta neki: „Te azért, fiam, Salamon, ismerd meg a te atyád Istenét, és szolgálj néki tökéletes szívvel és jó kedvvel; mert az Úr minden szívbe belát és minden emberi gondolatot jól ért. Hogyha őt kereséded, megtalálod; ha ellenben őt elhagyándod, ő is elhagy téged mindörökké. Most azért, mivelhogy az Úr választott téged, hogy néki szent házat építs: légy erős és készítsd meg azt.” (1Krn28:9-10) Mennyire tördőtt Dávid azzal, hogy a fia istenfő legyen! Hűségesen elé tárta az elkerülhetetlen választási lehetőséget: az áldást, ha az Urat szolgálja, és a bajokat, ha elfordul Tőle. Ez olt az a helyzet, ahol az isteni eleve elrendelés visszavonhatatlanul bizonyossá tette a véget, de ahol az emberi felelősség is kiemelt szerepet kapott. Isten országának örökkévalósága abszolút biztosítva volt Krisztusban, de az időbeli királyság joga Dávid leszármazottjainak viselkedésétől vált függővé: ha önfejük voltak és engedetlenek maradtak, akkor a jog elvétetett tőlük.

Az esetlegességnek ugyanaz a megjegyzése tévedhetetlenül felbukkan ismét a „Ha megőrizéndik a te fiaid az ő útjokat, járván én előttem tökéletességgel, teljes szívök és teljes lelkök szerint; ezt mondván, mondom: Soha el nem fogy a férfú te közüled az Izráelnek királyi székiből” szakaszban (1Kir2:4). Sajnos, a folytatásból tudjuk, mi történt: Isten megbüntette Salamon bálványimádását a tíz törzs elszakításával a fiától, míg végül Dávid családját minden királyi hatalomtól meg nem fosztotta. Így volt ez a teljes szétesésig: az ember mindenben elbukott, amit csak rábízott az Isten, s a halálos ítélet lett kimondva Izrael prófétai, papi és királyi hivatalára egyaránt. Ezzel vajon megghiúsult az isteni cél? Valóban nem: az nem lehetséges. Isten végzése a második Emberben valósultak meg, nem az elsőben. Krisztusban és Általa lettek bebiztosítva az isteni rendeletek. S ahogyan a második, nem az első Emberben van, úgy a menyei, és nem a földi birodalomban teljesedtek be az ószövetségi ígéretek. Krisztus test szerint Dávid magvából lett, s Isten országa Benne valósult meg lelkileg.

„Monda ezek után Dávid Salamonnak, az ő fiának: Légy bátor és erős, és kezdj hozzá, semmit ne félj és ne rettegj; mert az Úr Isten, az én Istenem veled leszen, téged el nem hagy, tőled el sem távozik, míglen elvégzed az Úr háza szolgálatának minden művét.” (1Krn28:20) Figyelemre méltó, hogy Dávid főleg szilárdságra és bátorságra buzdította a fiát. A bátorság az egyik olyan kegyelmi ajándék, amire a legnagyobb szükségük van Isten szolgáinak mert az ördög, mint ordító oroszlán mindig félelmet igyekszik a szívükbe ültetni. Ez volt a Józsuének adott intés is, amikor Mózes követésére kapott felszólítást: „Csak légy bátor és igen erős, hogy vigyázz és mindent ama törvény szerint cselekedjél, a melyet Mózes, az én szolgám szabott elődbe” (Józsl:7). A szolgájának, a prófétának, ezt mondta az Úr: „ne félj tőlök, és meg ne

rettenj tekintetöktől, mert pártos ház” (Ezék3:9): az igazságot gyűlölők összevont szemöldökei nem érdemelnek több figyelmet, mint azok hízelgése, akik azzal oltanák meg a lelket, hogy a saját magunk fontosságával tennének minket felfuvalkodottakká. „És ne féljete azoktól, a kik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik; hanem attól féljete inkább, a ki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gyehennában” (Mt10:28) mondta Krisztus az apostolainak – az ajándékok hiábavalók, ha híjával vagyunk a bátorságnak a használatukhoz.

A megbízás, amit Dávid adott Salamonnak a régi ellenségeivel kapcsolatban, az 1Kir2-ben van feljegyezve: „Azt is jól tudod, mit cselekedett én velem Joáb, a Séruja fia, mit cselekedett az Izrael seregeinek két fővezérével, Abnerrel, a Nér fiával, és Amasával, a Jéter fiával, a kiket megölt, harczy vért ontván békességnek idején, és hintett harczy vért az ő derekának övére és az ő lábának saruirá. Cselekedjél a te bölcseséged szerint, és ne engedd, hogy megöszülvén, békességgel menjen a koporsóba.... És ímé veled van Sémei, Gérának fia... a ki gyalázatosan szidalmazott... Te azonban ne hagyd őt büntetés nélkül...” (5.8. versek) Ezeket a parancsokat nem a személyes bosszúállás lelkületével, hanem inkább Isten dicsőségének és Izrael javának a szem előtt tartásával kiadottaknak kell tekinteni. Joáb régés-rég rászolgált a halálra a hidegvérű gyilkosságaiért és az Adónia lázadásának támogatásában játszott szerepéért. Amíg az olyan emberek, mint ő és Sémei élnek, folyamatos fenyegetést jelentenek Salamonra és az uralkodásának békéjére nézve.

A megbízást, amit a fejedelmeknek adott Dávid, az 1Krón22-ben található: „Megparancsolá pedig Dávid Izrael összes főembereinek, hogy ők is legyenek segítségül az ő fiának, Salomonnak, ezt mondván: Avagy nincsen-e az Úr a ti Istentek ti veletek, a ki néktek békességet adott köröskörül? Mert az én hatalmam alá adá e földnek lakosait, és meghódolt e föld az Úr előtt és az ő népe előtt. No azért keressétek az Urat a ti Istenteket teljes szívetek és lelketek szerint, és felkelvén, az Úr Isten szentséges helyét csináljátok meg” (17-19. versek) Ismét látjuk, mily nagyon törődik Dávid azzal, hogy Jahve dicsőségét előmozdítsa egy megfelelő tartózkodási hely felállításával az Ő szent ládája számára, s ezért parancsolta meg a fejedelmeknek, hogy adjanak meg minden segítséget a fiának ebben a vállalkozásban. Az uralkodók csak úgy tudják előmozdítani Isten munkáját a birodalmunkban, ha a hivatalban hozzájuk a legközelebb állók támogatják őket. Dávid a kötelességeik ellátására sürgette őket, kihangsúlyozva, hogy az Isten iránti hála az Ő bőséges kegyelméért megköveteli a nagylelkűséget és az erőfeszítéseket a részükről. Megparancsolja nekik, hogy buzgólkodjanak a szemük Isten dicsőségére szegezésével, s az Ő kegyességét tegyék a maguk boldogságává. Amikor az Úr valóban birtokolja a szívet, akkor sem az áldozatot, sem a szolgálatot nem fogják majd sajnálni. Az 1Krón23-ból és az azt követő fejezetekből megismerjük azokat a jelentős nehézségeket, amikkel Dávid szembesült a templomi szolgálatok elrendezésekor és a hivatalainak rendbetételekor, aminek a során ugyanolyan valóságosan készítette elő az Isten házát, mint ahogyan az aranyat és az ezüstöt halmozta fel ahhoz. Figyelemre méltó, hogy Lévi törzse majdnem megnégyszereződött (1Krón23:3, v. ö. 4Móz4:46-48), ami minden más törzsnél nagyobb növekedést jelentett. Jahve tiszteletére szolgált, hogy ily nagy számú szolgáló legyen jelen az Ő házában – az angyalok megszámlálhatatlan millióinak felvázolása ez, akik a mennyei trónnál várakoznak. Részletes beszámolót találunk itt a papokról és a lévítákról a megfelelő osztályaikra bontva, valamint a kötelességeikről, s ez a részletezés megmutatja, hogy Isten a rend Istene, különösen az Ő imádasához tartozó dolgokban. A hivatalnokok elosztása sorsvetés útján történt annak megmutatása végett, hogy mindent Isten akarata szabályoz (Péld16:33). A papság huszonnégy alosztályra oszlott (1Krón24:28), ez a szám talán a „huszonnégy vénet” jelképezi a Jel4:4-ben.

„Akkor átadá Dávid az ő fiának, Salomonnak a tornácznak, annak házacskáinak... és mindennek formáját, a melyeket szívében elgondolt vala, az Úr házának pítvarai felől...ó. Mindezek [mondta Dávid] az Úr kezétől íratattak meg, a ki engem megtanított az egész alkotmány formájára.” (1Krón28:11-12, 19) Dávid teljes körű utasításokat kapott Istentől a

templom kialakítására, valamint arra vonatkozóan, hogy miképpen kell abban mindent elrendezni: semmi sem volt rábízva a véletlenre vagy az emberek szeszélyeire, de még Salamon bölcsességére sem, mindent Isten írt elő. Mózes hasonló mintát kapott a sátor felépítéséhez (2Móz25:9), mert mindkettő Krisztusnak és a mennyei dolgoknak volt az előképe. De Isten imádása ebben a keresztyén korban markáns ellentétben áll azzal, ami a mózesi üdvökonómia során volt érvényben: összhangban az Újszövetségben érvényes sokkal nagyobb szabadsággal pontos szabályokat és részletes szabályozásokat Isten külsődleges tiszteletéhez minden körülmények között sehol nem találunk sem a Cselekedetek könyvében, sem az apostoli levelekben.

A megbízás, amit Dávid a gyülekezetnek adott, volt az összes között a leghosszabb. Először is figyelmeztette őket, hogy Salamon még ifjú – még húsz éves sem volt – azaz nagyon fiatal ahhoz, hogy ilyen súlyos felelősséget vállalhasson magára (1Krón29:1) Másodszor arra emlékeztette őket, hogy ő maga „teljes tehetsége szerint az Istene háza számára” mindent (1Krón29:2) „nagy kedvvel” (1Krón29:3) és arra ösztönözte a hallgatóit, hogy kövessék a példáját az adakozásban a vagyonukból (1Krón29:5). Mind a vezetők (1Krón5-8), mind a köznép (1Krón29:9) „akarattal” és nagylelkűen adakoztak így Dávid „is nagy örömmel örvendezett”. Utána ezekkel a figyelemre méltó kifejezésekkel magasztalta az Urat: „Oh Uram, tied a nagyság, hatalom, dicsőség, örökkévalóság és méltóság, sőt minden, valami a mennyben és a földön van, tied! Tied, oh Uram, az ország, te magasztalod fel magadat, hogy légy minden fejedelmek felett! A gazdagság és a dicsőség mind te tőled vannak, és te uralkodol mindeneken; a te kezekben van mind az erősség és mind a birodalom; a te kezekben van mindenkinek felmagasztaltatása és megerősítése.” (1Krón29:11-12)

Ismét bebizonyosodott Dávid mély emberi alázata, amikor hozzátette: „Mert micsoda vagyok én, és micsoda az én népem, hogy erőnk lehetne a szabad akarat szerint való ajándék adására, a mint tettünk? Mert tőled van minden, és a miket a te kezedből vettünk, azokat adtuk most néked. Mert mi csak jövevények vagyunk te előtted és zsellérek, a mint a mi atyáink is egyenként; a mi életünk napjai olyanok e földön, mint az árnyék, melyben állandóság nincsen. Oh mi Urunk Istenünk! mind ez a gazdagság, a mit gyűjtöttünk, hogy néked és a te szent nevednek házat építsünk, a te kezedből való és mindazok tiéd!” Csodálatos hallani a királyt, amint utolsó szavaival annak adja a tiszteletet, akinek a tisztelet kijár. „És szóla Dávid az egész gyülekezethez: Kérlek, áldjátok az Urat, a ti Isteneteket. Áldá azért az egész gyülekezet az Urat, az ő atyáik Istenét; s leborulván, tisztelék az Urat és a királyt. És áldozának az Úrnak áldozatokkal... S evének és ivának az Úr előtt azon a napon nagy vígasságban.” (1Krón29:2-22). Micsoda hatalmas befejezés volt ez Dávid uralkodásában: a király az alattvalóitól körülvéve belemerült a királyok Királyának örömteli imáadásába!

„Elközelgett Dávidnak ideje, hogy meghaljon” (1Kir2:1): nem a szélsőségesen idős kor tette szükségessé az elhalálozását, hanem közeledett a számára kijelölt idő. A földi vándorutunk hossza nem az egészségünkkel kapcsolatos gondoskodásunktól függ (bár az emberi felelősség megköveteli, hogy tartózkodjunk minden mértéktelenségtől és meggondolatlanságtól), s nem is az orvosaink képzettségétől (bár minden törvényes eszközt alkalmazni kell), hanem Isten szuverén rendeletétől. „Az asszonytól született ember rövid életű... Az ő hónapjainak számát te tudod; határt vetettél néki, a melyet nem hághat át.” (Jób14:1, 5) Nem, amikor az Isten által elrendelt korlátot elérjük, a világ összes orvosa sem képes meghosszabbítani az életünket egyetlen pillanattal sem. Így olvassuk Jákobról: „És elközelgetének Izrael halálának napjai” – „elközelgetett”, mert Isten rendelte el. Így volt Dáviddal is: teljesítette Isten vele kapcsolatos célját, az útja véget ért, s most eltávozhatott az örök nyugalomba.

„Parancsot ada Salamonnak az ő fiának, ezt mondván: Én elmegyek az egész földnek útján” (1Kir2:1). Felfogva, hogy a vége közeleg, nem szégyellte ezt elismerni, és nem félt beszélni a halálról. Nyugodtan úgy utalt a halálára, mint „útra”: ez nemcsak kilépés volt ebből a világból, de belépés egy másik, jobb világba is. Úgy beszél a haláláról, mint „az egész földnek

útjáról”, mert a lakosai porból vetetnek és porba térnek vissza (1Móz3:19). Még a menny örököseinek is (azokat leszámítva, akik életben lesznek Krisztus visszatérésekor, 1Kor15:51) át kell menniük a halál árnyékának völgyén, de nem kell félniük semmiféle gonosságtól. Hasonló módon beszélt Pál az „elköltözéséről”, tengerészeti kifejezést használva, ami azt jelenti, amikor a kikötött hajót eloldják. Így a halálkor a lélek is megszabadul a kötelékektől, amik az idő tengerpartjához kötik és elsiklik az örökkévalóságba.

Dávid nyugodt összeszedettséggel tett meg minden előkészületet, mert tudta, hogy a halál nem vet véget mindennek. Tudta, hogy amint kileheli az utolsó lélegzetét, Isten angyalai (Lk16:22) elviszik őt a megváltottak lakóhelyére. Tudta, hogy abban a pillanatban, amikor a lelke kilép a testéből, az Úrral lesz (2Kor5:19). Tudta, hogy a sírban a teste „biztosságban” nyugszik majd (Zsolt16:9) és a feltámadás reggelén majd a Megváltója képmásához teljesen hasonlóan fog előjönni (Zsolt17:15). „És meghala jó vénségben, életével, gazdagságával és minden dicsőségével meglelgedve. És uralkodék az ő fia, Salamon helyette.” (1Krón29:28) Sírfeliratát a Szent lélek véste fel: „Mert Dávid, minekutána a saját idejében szolgált az Isten akaratának, elaludt...” (Csel13:36). Bárcsak mi is olyan hűségesen szolgálhatnánk a saját nemzedékünket, ahogyan Dávid szolgálta az övét!